RUCNER STROHAL

ZBIRKA RJEŠIDABA STOLA SEDMORICE

SVEZAK III

BR 1032-1545

12662

50

G. Ivanu Premužiću
vijećniku Stola sedmorice
u znak poštovanja

Petar [illegible]
Josip [illegible]

ZBIRKA RJEŠIDABA

STOLA SEDMORICE

U GRAĐANSKIM PRAVNIM STVARIMA

UREDILI

D^R JOSIP RUCNER i D^R PETAR STROHAL

TAJNICI STOLA SEDMORICE

SVEZAK III.

(RJEŠIDBE BR. 1032–1545)

ZAGREB 1941

HRVATSKA KNJIŽEVNA NAKLADA

PRAVNA BIBLIOTEKA

SVEZAK 4.

UREĐUJU

D^R^ FRANJO ŽILIĆ i D^R^ MIROSLAV ŠANTEK

PREDGOVOR

Treći svezak naše Zbirke rješidaba Stola sedmorice nastavlja se na prva dva sveska i sadrži pregled najnovije judikature Stola sedmorice iz god. 1938., 1939. i prvog polugodišta god. 1940. Osim toga se u njem nalazi i nekoliko rješidaba iz ranijih godina, koje su još i danas važne za pravnu praksu.

Većina rješidaba trećeg sveska (2/3) obrađuje pravnu građu novog, izjednačenog zakonodavstva.

Za sistem i način obradbe ovog sveska vrijede ista načela, na koja smo ukazali u predgovorima prvom i drugom svesku. Ispod mnogih rješidaba naveli smo suglasna i eventualna protuslovna ranija rješenja Stola sedmorice, rješenja iz zbirke Glaser—Unger i stanovišta pravnih pisaca u pojedinom pravnom pitanju.

Opće, sistematsko, zakonsko, kronološko i stvarno kazalo omogućit će brzo snalaženje u knjizi.

Iz tehničkih razloga, koji leže izvan nas, izašla je knjiga nešto kasnije.

U Zagrebu, mjeseca veljače 1941.

Dr. *PETAR STROHAL* Dr. *JOSIP RUCNER*

SVA PRAVA PRIDRŽANA

IZDANJE HRVATSKE KNJIŽEVNE NAKLADE
(Krešimir Grasz)
U ZAGREBU

TISKARA DRAGUTIN BEKER, ZAGREB, GUNDULIĆEVA 18

KRATICE

Č. Z. = Zakon o činovnicima od 31. III. 1931.
Č. = Zbirka rješidaba Dra. E. Cimića.
D. H. B. = Državna hipotekarna banka.
d. z. l. = državni zakonski list.
Grpp. = građanski parnični postupnik od 13. VII. 1929.
GU i GUNF = Zbirka rješidaba Glaser—Unger.
hrv. grpp. = hrv. građanski parbeni potupnik od 16. IX. 1852.
Ip. = Izvršni potupnik (zakon o izvršenju i obezbjeđenju) od 9. VII. 1930.
izpp. i izvpp. = izvanparbeni postupak od 9. VIII. 1854.
Kp. = Zakon o sudskom krivičnom postupku od 16. II. 1929.
Kz. = Krivični zakonik od 27. I. 1929.
M. K. R. = zakon od 7. IX. 1929. o međunarodnoj konvenciji o prevozu putnika i prtljaga na željeznicama i o međunarodnoj konvenciji o prevozu robe na željeznicama, zaključenim 23. X. 1924. u Bernu.
Mz. = Mjenični zakon od 29. XI. 1928.
o. g. z. = opći građanski zakon od 29. XI. 1852.
P. A. B. = Privilegovana agrarna banka.
Pzk. = Pravilnik za vođenje zemljišnih knjiga od 17. II. 1931.
R. S. I. odnosno II. = I. odnosno II. svezak zbirke rješidaba Rucner—Strohal.
Sl. nov. = Službene novine.
Stz. = Stečajni zakon od 22. XI. 1928.
trg. z. = trgovački zakon, koji važi na području apelacionih sudova u Zagrebu i Novom Sadu.
Ugrpp. = Uvodni zakon za građanski parnični postupnik od 9. VII. 1930.
Uip. = Uvodni zakon za izvršni postupnik od 9. VII. 1930.
Ulzd. = Uredba o likvidaciji zemljoradničkih dugova od 25. IX. 1936.
Uvp. = Uvodni zakon za vanparnični postupnik od 26. VII. 1934.
Vp. = Vanparnični postupnik od 26. VII. 1934.
V. = Zbirka rješidaba Dra. A. Vragovića.
v. z. = Zakon o vodnom pravu.
Za. = Zakon o advokatima od 17. III. 1929.
Zak o D. H. B. = Zakon o uređenju Državne hipotekarne banke od 8. VII. 1898.
Zb. = Zakon o javnim bilježnicima od 11. IX. 1930.
Zb. i Zbor. = Zbornik sudskih zakona.
Z. o komas. = Zakon o komasaciji zemljišta od 22. VI. 1902.

Zop. = Zakon o pobijanju pravnih djela van stečaja od 22. I. 1931.
Zol. = Zakon o lovu od 5. XII. 1931.
Z. o p. z. = Zakon o privrednim zadrugama od 11. IX. 1937.
ZOR. = Zakon o radnjama od 5. XI. 1931.
Z. o o. r. i Zoor. = Zakon o osiguranju radnika od 14. V. 1922.
Z. o z. = Zakon o zadrugama od 9. V. 1889.
Z. o z. r. = Zakon o zaštiti radnika od 28. II. 1922.
Z. o z. z. = Zakon o zemljišnim zajednicama od 25. IV. 1894.
Zpr. = Zakon o prinudnom poravnanju van stečaja od 22. XI. 1929.
Zs. = Zakon o sudijama redovnih sudova od 8. I. 1929.
Zst. = Zakon o sudskim taksama od 30. V. 1930.
Z. v. l. = Zemaljski vladni list.
ZUP. = Zakon o općem upravnom postupku od 9. XI. 1930.
Zus. = Zakon o uređenju redovnih sudova od 18. I. 1929.
Zzk. = Zakon o zemljišnim knjigama od 18. V. 1930.
Ž. s. U. = željezničko saobraćajna Uredba od 25. IV. 1925.
ž. z. i ženidb. zak. = ženidbeni zakon za katolike od 8. X. 1856.

SADRŽAJ:

I. OPĆE KAZALO

Broj rješidbe u zbirci:

II. SISTEMATSKO KAZALO

A. GRAĐANSKO PRAVO

I. Opća nauka

1. Običajno pravo. Po običajima mjesta, gdje prebiva zadruga, određuje se miraz zadrugarki 1220; trgovački običaj glede ovlaštenja prokuriste na sklapanje ugovora o izbranom sudu 1317;

2. Kolizija zakona obzirom na vrijeme. Nakon stupanja na snagu Uredbe od 18. V. 1936. br. 50220 (o saobraženju propisa o postupku u bračnim parnicama) ne dolaze više kod raspusta braka evangelika do primjene propisi §§ 107 i 109 o. g. z. 1045; tužba na opravdanje predbilježbe, dozvoljene po starom gruntov. redu 1076; važenje propisa §-a 506 hrv. kaz. zak. nakon stupanja na snagu Kz-a 1161; § 1 zak. o lihvi ostao je na snazi i nakon stupanja na snagu Kz-a 1290; stupanjem na snagu Ip-a prestali su važiti propisi opć. rudar. zakona od 23. V. 1854. o nedopustivosti izvršenja na plaću rudara 1333; 1390; kada se smatra da je izvršenje u toku? 1334; obustava ovrhe, dozvoljene po hrv. grpp., mora se tražiti po propisima tog zakona, a ne po Ip-u 1335; 1336; dozvola izvršenja prosuđuje se po propisima koji su bili na snazi u vrijeme dozvole, a ograničenje izvršenja po propisima koji su na snazi u vrijeme provedenja izvršenja 1388; odredbom §-a 426 st. 2 i 3 ZOR. nije prestao važiti propis §-a 6 Z. o z. r. 1488; §-om 80 Zak. o drž. saobrać. osoblju nisu derogirana naređenja Zak. od 8. XII. 1877. u pogledu odgovornosti željeznice za štetu nastalu bez dokazane krivnje njenih organa 1521;

3. Kolizija zakona obzirom na mjesto. Presude američkih sudova o razrješenju braka naših državljana, sklopljenog u ovozemstvu po rkt. obredu, neobvezatne su za naše sudove 1032; prosuđivanje imovinskih posljedica razvoda braka u slučaju sukoba raznih interlokalnih prava 1033; prosuđivanje prav. posla što ga sklopi pripadnik Hvatske i Slavonije sa pripadnikom biv. kraljevine Srbije na području potonje 1034; posljedice deliktom nanesene štete prosuđuju se po zakonu mjesta, gdje je šteta počinjena 1148; zastara tužbe na naknadu štete nastale sudarom brodova prosuđuje se po zakonu mjesta, gdje se je sudar dogodio, a ne po zakonu tuženikovog boravišta 1149; presuda mađarskog suda nije kod

nas ovršiva pa zato nema govora o res iudicata 1299; izvršenje na temelju presude austrijskog izbranog suda 1363; preseljenje sjedišta advokatske kancelarije iz područja jedne adv. Komore u područje druge 1468; zabrana zaključivanja poslova u stranoj valuti odnosi se samo na poslove unutrašnjeg prometa 1526;

4. Osobe.

a) Početak i konac osobe: Poslije smrti jednog od ženidb. drugova nadležni su građ. sudovi da odlučuju o valjanosti rkt. braka, ako je to odlučno za rješenje priv. prav. zahtjeva 1032; u slučaju smrti jednog od ovlaštenika ne akrescira služnost u korist ostalih 1078; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265;

b) Juristične osobe: Prosuđivanje dobre vjere jurističke osobe 1069; rkt. crkva u N. nije identična osoba sa rkt. župom u N. 1071; rkt. crkvena nadarbina, otuđenje njezinih nekretnina 1104; trogodišnji zastarni rok za zahtjev na plaćanje najamnine važi i za jurističke osobe 1187; bratimska blagajna 1375; banovina 1251; 1471; grad. općina 1472; 1543; Bid-Bosutska vodna zadruga 1473; Poštanska štedionica 1530; privredne zadruge 1544; država (erar) 1355; 1382; naknada štete od države vidi sistemat. kaz. str. 22 Krivnja i naknada štete; zadruge: 1133; 1168; 1185; 1211; do 1221; 1242; 1271; zemljišne zajednice 1222; 1223;

c) Maloljetnici: I dijete može podići tužbu na utvrđenje nezakonitosti svoga rođenja 1058; pobijanje pozakonjenja djeteta naknadnom ženidbom 1059; pojam »djece« iz §-a 9 Z. o z. 1215; parnični sud nema pravo ispitivati zakonitost postavljenja tutora, koji je takvim postavljen pravomoćnim zaključkom vanparničnog suda 1260; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265; skrbnik na čin maloljetnih tužilaca nije ovlašten ove bez posebnog ovlaštenja zastupati i u izvršnom postupku 1371; osoba, koja s maloljetnikom sklapa ugovor, ne može tražiti odobrenje tog ugovora kod starateljske vlasti 1430; legitimacija maloljetnog djeteta na podnošenje prijedloga, da se njegovom ocu oduzme svojevlast zbog rasipništva 1433; Vidi još sist. kaz. str. 26 Prava roditelja i djece te nezakonita djeca i str. 26 Štitništvo te str. 51 Naredbe o njezi, odgoju i uzdržavanju maloljetne djece. Usvojenje i pozakonjenje vidi sist. kaz. str. 51;

d) Pravna i djelatna sposobnost: Oduzeće svojevlasti zbog rasipništva vidi sist. kaz. str. 51 Skrbništvo i pomoćništvo.

5. Stvari. Morska obala 1108; stvar ukradena, nagrada poslovođi bez naloga 1122; vrijednosni papiri 1186; uložnica 1175; 1207; 1543; osiguravajuća polica 1418; agrarno zemljište 1532; 1533;

6. Zastara i prekluzivni rokovi. Rok zastare za potraživanja iz prav. posla, što ga je sklopio pripadnik Hrv. i Slav. sa pripadnikom biv. Kralj. Srbije na području potonje 1034; z. alimentacionih zahtjeva 1040; da lije protekao rok iz §-a 159 o. g. z., ima riješiti parnični, a ne ostavin. sud 1060; z. zahtjeva za isplatu zapisa 1088; z. po Zak. od 8. XII. 1877. o dužnosti željez. pothvatništva naknaditi štetu 1143; z. tužbe na naknadu štete nastale sudarom brodova 1149; stavljanje u prijeboj zastarjele tražbine 1181; z. kamata na vrijednosne papire 1186; trogodišnji zastarni rok za zahtjev na plaćanje najamnine važi i za jurističke osobe 1187; propis §-a 1483 o. g. z. odnosi se samo na ručni zalog, a ne i na hipoteku 1188; z. odštetnog zahtjeva, koji je stavljen u krivič. postupku, ako je taj postupak obustavljen uslijed amnestije, od kada počima teći 1189; tridesetgodišnji zastarni rok iz §-a 1489 o. g. z. nastupa i onda, ako je građanski sud utvrdio krivično-pravnu narav djela iz kojeg je proizašla šteta, početak zastarnog roka za tužbu na naknadu štete 1190; prekid zastare stavljanjem odštetnog zahtjeva u krivičnom postupku 1192; rok iz § 174/II. trg. z. je materijalnopravni rok pa tužba u tom roku mora stići sudu 1195; z. tražbine koja proističe iz osig. ugovora 1204; od kada počinju teći rokovi iz §-a 2 Zop. 1244; z. kamata mora se po službە dužnosti uvažiti u mandatnoj parnici 1313; z. advokatsko-disciplinskih krivica 1469; z. tužbe na naknadu štete protiv banovine zbog nepravilnog rada njenog službenika 1471; z. iz §-a 330 ZOR. odnosi se samo na trgovačko i više pomoćno osoblje 1486; z. Suzorovog regresnog prava iz §-a 97 Zoor. 1502; z. rok iz §-a 71 Ž. s. U. ne odnosi se na naplatu kolske dangubine 1513; z. rok iz §-a 71 Ž. s. U. vrijedi i za slučaj krive primjene posebnih tarifa 1515; z. potraživanja na naknadu štete za uništenu robu kod sudara vlakova 1517;

II. Stvarna prava

a) Posjed.

1. Sticanje, vršenje i gubitak posjeda. Najamnina se smatra civilnim plodom stvari 1065; posjednik stvari nema pravo retencije za učinjene korisne troškove 1066; naknada korisnih troškova poštenom posjedniku 1067; tužba vlasnika protiv posjednika stvari za naknadu koristi zbog uživanja njegovih nekretnina 1068; dobra odnosno zla vjera posjednika (jurist. osobe) 1069; predaja očitovanjem (traditio brevi manu) 1073; predaja očitovanjem mora biti izvršena na način upadljiv i za treću osobu 1074; constitutum possessorium nije prava u smislu § 943 o. g. z. 1116; i posjednik nekretnina može podići izlučnu tužbu 1356; troškovi ovršnog uvedenja u posjed 1369;

2. **S m e t a n j e p o s j e d a.** Konačni zaključak u postupku smetanja posjeda izvršan je i bez obzira na podneseni rekurs 1338; zahtjev nasljednika smetane osobe za izvršenje konačnog zaključka 1347;

3. **T u ž b e o p o s j e d u.** Prije zatraženog ovršnog uvedenja u posjed na temelju osude u parnici radi razvrgnuća zajednice nekretnina, ne može jedan suvlasnik tužbom tražiti od ostalih, da mu ustupe u posjed gornjom osudom pripali mu dio 1070; dok teče parnica posjednika o vlasništvu nekretnina ne može protivna stranka vlasničkom tužbom tražiti predaju posjeda 1278; spor u pogledu posjeda zemljišta između tobožnjeg agrarnog subjekta i treće osobe, koja je to zemljište kupila od vlasnika 1532;

b) V l a s n i š t v o.

1. Ograničenje vlasništva. Naturalna dioba vlasnika i uživaoca moguća je samo sporazumno 1078; ograničenje vlasništva fideikomisarnom supstitucijom 1084; 1085; 1086; 1089; pactum reservati dominii 1123; nevaljanost ugovora o otuđenju seljačkih nekretnina prije nego je sinu dana otprema 1055; rušenje građevine ne može tražiti onaj, koji ne dođe na ročište za podijeljenje drađevne dozvole ili ne prigovori gradnji 1248; zabrana otuđivanja i opterećivanja nekretnina 1408; zabilježba spornosti suvlasničkog prava 1452; pravo prvokupa P. A. B-a 1534; ograničenje vlasništva po Uredbi o zaštiti seljačkog posjeda 1541;

2. Suvlasništvo. Suvlasnik može na suvlasničkom zemljištu steći vlasništvo po § 418 o. g. z. 1072; otuđenje suvlasničkih nekretnina po jednom suvlasniku 1114; položenje računa o upravi zajedničke stvari 1099; legitimacija jednog od suvlasnika uporabnog predmeta na otkaz 1316; zabilježba spornosti suvlasničkog prava 1452; Vidi još sist. kaz. str. 20 Zajednica vlasnosti i sist. kaz. str. 51 Raskidanje (razvrgnuće) zajednice.

3. Originarno sticanje vlasništva. Dosjelost među suvlasnicima, sticanje vlasništva na suvlasničkom zemljištu 1072; fiduciar ne može dosjelošću steći naslijeđene nekretnine 1085; propisom §-a 1467 o. g. z. može se koristiti samo onaj, koji je pravilnim načinom (pouzdanjem u javne knjige) stekao nekretnine od nepravilno upisanog vlasnika 1185; u dosjelost ne može se uračunati posjed zajedničkog prednika 1191; upravne vlasti nadležne su odlučivati o tom što je uzurpacija, dok o pravu vlasništva uzurpacije stečene dosjelošću odlučuju redovni sudovi 1222; ubijena divljač vlasništvo je onoga, na čijem je zemljištu ubijena 1537;

4. Derivatno sticanje vlasništva. Hipotekarna tražbina može se ustupiti samo upisom u zemljišnoj knjizi 1075; dugovanje sekvestrata s naslova bezrazložnog obogaćenja ne prelazi na sljednika u vlasništvu sekvestriranog objekta 1180; prelaz prava vlasništva na prinudnoj dražbi prodanog zemljišta na kupca; učinak zabilježbe dosude 1381; urudžbena isprava ne dokazuje vlasništvo na uručenoj stvari 1427; pobijanje valjanosti isprave, na osnovu koje je uslijedio prijenos prava vlasništva 1458;

5. Tužbe o vlasništvu. Vlasničkoj tužbi ne može se staviti prigovor kompenzacije ex titulo meliorationis 1066; prije zatraženog ovrš. uvedenja u posjed na temelju osude u parnici na razvrgnuće zajednice nekretnina, ne može jedan suvlasnik tužbom tražiti od ostalih, da mu ustupe u posjed gornjom osudom pripali mu dio 1070; rkt. crkva u N. nije legitimirana na vlasničku tužbu glede nekretnina, koje su upisane na rkt. župu u N. 1071; tužba suvlasnika, koji je na suvlasničkom zemljištu stekao vlasništvo po §-u 418 o. g. z. 1072; vlasnička tužba fideikomisara protiv fiduciarevog sljednika 1085; protiv prejudicijalne odluke upravne vlasti o predmjevi iz §-a 20 Z. o z. dopušten je protudokaz u vlasničkoj parnici pred redovnim sudom 1218; vlas. tužba zadruge, protiv sluge zadnje članice zadruge 1221; dok teče parnica posjednika o vlasništvu nekretnina ne može protivna stranka vlasničkom tužbom tražiti predaju posjeda 1278; vlasnička t. protiv osobe koja je prije upisa tužiočevog prava vlasništva, ishodila zabranu otuđivanja i opterećivanja istih nekretnina 1408; Tužbe na razvrgnuće zajednice vidi sist. kaz. 20 Zajednica vlasnosti; izlučna tužba vidi sist. kaz. str. 45;

c) S l u ž n o s t i. U slučaju smrti jednog od ovlaštenika ne akrescira služnost u korist ostalih, naturalna dioba vlasnika i uživaoca moguća je samo sporazumno 1078; zapis služnosti stana 1126; okolnost da pred upravnom vlasti teče postupak po zak. o nužnim prolazima ne obvezuje sud na prekid postupka u parnici radi neopstojnosti služnosti istog puta 1269; pravo porabe ne može biti predmetom izvršenja 1395;

d) E m f i t e u z a; n a s l j e d n i z a k u p; s u p e r f i c i e s; n a s l j e d n a d a ć a.

e) R e a l n i t e r e t i.

f) Z a l o ž n o p r a v o. Ustup hipotekarne tražbine 1075; zahtjev na priznanje opravdanja predbilježbe prava zaloga može se staviti i protiv zemljišnoknjižnog sljednika osobnog dužnika; kumulacija zahtjeva za opravdanje predbilježbe sa zahtjevom hipotekarne tužbe 1076; zabilježba tužbe na isplatu duga na založenim nekretninama 1077; prvenstvo ovršne hipoteke ostavinskog vjerovnika pred ovršnom hipotekom nasljednikovog osobnog vjerovnika 1095; propis §-a 1483 o. g. z. odnosi se samo na ručni zalog, a ne i na hipoteku 1188; z. pravo na pokretnine stiče se samo fizičkom ili simboličkom predajom, a ne i predajom očitovanjem 1353;

isprava na temelju koje se dozvoljava predbilježba prava zaloga ne mora sadržavati pravni razlog (causam debendi) vjrovnikove tražbine 1448; z. pravo pretpostavlja valjanu tražbinu dok je neodlučno, da li je ta tražbina uvjetna ili bezuvjetna 1451; hipotekarna tužba 1446; legitimacija založnog vjerovnika na pobijanje valjanosti isprave, na osnovu koje je uslijedio prijenos prava vlasništva na novog stečnika nekretnina 1458; Vidi još sist. kaz. str. 21 Založna pogodba; prinudno založno pravo vidi sistemat. kaz. str. 47 Osnivanje prinudnog založnog prava. Vidi još sist. kaz. str. 53 Zemljišnokrnjižni upisi.

III. Obvezno pravo.

a) Obveze uopće.

1. Dugovni odnošaji. a) Obveza solidarna. Solidarnost obveze više naručilaca 1129; solidarnost obveze očitovanih nasljednika mjeničnog obvezanika? 1079; ako se tužbom traži solidarni platež duga, a ta solidarnost nije u tužbi obrazložena, ne može se izreći presuda zbog izostanka (propuštanja) 1288;

b) Regres. Regresno pravo Suzora iz §-a 97 Zoor. 1502; mjenični regres vidi sist., kaz. str. 31 Zavrata zbog neplateža.

2. Kamati. K. na nužni dio 1090; zatezni k. na kaparu, danu kod sklapanja nevaljane pogodbe 1114; nedopušteni k. 1120; zastara k. na vrijednosne papire 1186; i hipotekarno osigurani k. podleže zastari iz §-a 1480 o. g. z. 1188; zastara k. mora se po službženosti uvažiti u mandatnoj parnici 1313;

3. Ugovori. Odustaaj od pogodbe uslijed smrti druge stranke, davanje roka za prihvat ponude ostavini umrle stranke 1103; uvjetovanje valjanosti pravnog posla od privole treće osobe 1104; da li je strah nepravedan ili temeljit, je pitanje činjenične, a ne pravne naravi 1105; naknada štete nastale zavedenjem u bludnju 1106; nevaljanost pogodbe uslijed nemogućnosti činidbe 1107; nedopuštena pogodba glede zemljišta koje se ima smatrati morskom obalom 1108; nedopuštena pogodba vidi još 1109; 1110; 1120; pogodba u korist trećega 1111; 1121; mjesto i vrijeme ispunjenja pogodbe 1112; pravo izbora obvezanika u smislu §-a 906 o. g. z. 1113; nevaljana pogodba ne može se utvrditi kaparom 1114; šnapsl nije zabranjena igra 1131; nevaljana pogodba obzirom na zak. o lihvi 1290; na temelju pogodbe, koja sadrži turpem causam, ne može se dozvoliti uknjižba prava zaloga 1449; ugovori o nagradi advokata vidi sist. kaz. str. 52 Odvjetništvo (advokatura). Odobrenje ugovora za stranu maloljetnika vidi sistem. kaz. str. 51 Štitništvo.

R a z l o g o b v e z e (causa). Isprava, na temelju koje se dozvoljava predbilježba prava zaloga, ne mora sadržavati pravni razlog vjerovnikove tražbine 1448; turpis causa 1290; 1449;

4. Jamstvo za druge. Dobrovoljna obveza poslodavca da će tražbinu vjerovnika svog namještenika isplatiti tom vjerovniku iz namještenikove zarade 1121; odgovornost države za štetu koju je počinio vojnik za vrijeme služenja kadrovskog roka 1155; odgovornost vlasnika auta za štetu nastalu krivnjom njegovog šofera 1156; odgovornost vlasnika kola za štetu koju je počinio njegov kočijaš 1157; odgovrnost vlasnika kupališta za štetu nastalu padom posude s cvijećem kupališnom gostu na glavu 1158; odgovornost vlasnika psa za štetu nastalu ugrizom njegovog psa 1159; 1160; odgovornost tramwayskog poduzeća za štetu nastalu krivnjom njegovih namještenika 1162; jamstvo izdatnika mjenice ne može se bez njegove privole upotrijebiti za naknadni mjenični prihvat treće osobe 1171; odgovornost za naplativost ustupljene tražbine 1176; odgovornost brodovlasnika za čine kapetana broda 1206; jamstvo biv. člana jav. trg. društva za iznos pasive, koji je postojao na dan njegovog istupa iz tvrtke 1230; odgovornost stranke koja je dala otpremniku nalog da robu neistinito deklarira 1263; time, što je netko potpisao ugovor kao jamac i platac, nije se za svoju osobu podvrgao u tom ugovoru navedenoj nadležnosti izbranog suda 1318; izvršenik ne odgovara za djela prinudnog upravitelja, kojima je ovaj oštetio tražioca izvršenja 1350; za poslove prinudnog upravitelja, koji se odnose na redovito gospodarenje, odgovaraju solidarno tražilac izvršenja i izvršenik 1375; odgovornost banovine za nepravilni rad svog službenika 1471; odgovornost gradske općine za štetu, koju su počinili njeni upravni organi 1472;

5. Ispunjenje. Načelo »nemo pro praeterito alitur« nema se primijenjivati u našem pozitivnom pravu 1040; pravo izbora obvezanika u smislu §-a 906 o. g. z. 1113; prestanak službov. odnošaja uslijed nenadanog slučaja (požar) 1130; polaganje duga u sud zbog sumnje, da je imalac mjenice do njezinog posjeda došao na nepošten način 1178; valorizacija miraza 1134; pravo izbora iz §-a 352 trg. z. 1198; davanje naknadnog roka po §-u 354 trg. z. 1199; rok, od kada imade muž plaćati ženi dopitano uzdržavanje, ako u prijedlogu nije izričito naveden dan, od kojeg se traži plaćanje 1406; obustava plaćanja alimentacije nezak. djetetu, koje se je osposobilo za samostalno uzdržavanje 1410; ispunjenje zajamske pogodbe, zaključene u inostranoj valuti 1527; polog po §-u 164 ZUP. 1543; Vidi još sist. kaz. str. 18 Platež.

6. Zadocnjenje. Kupac, koji je sam u zadocnjenju sa isplatom kupovnine, ne može tražiti odštetu po §-u 356 trg. z. 1200; posljedice propusta obavjesti »odmah« u smislu §-a 354 trg. z. 1201;

7. Ustup. U. hipotekarne tražbine 1075; ustupljeni dužnik ne može pobijati fingiranost ustupa 1173; u. tražbine trećoj osobi, koja je privolom dužnika platila njegov dug vjerovniku 1174; tražbina iz uložnice ne može se ustupiti bez predaje same uložnice 1175; kod višekratnog u. istog iskanja za plaću može posljednji ustupovnik realizirati svoje pravo protiv bilo kojeg prednika, odgovornost za naplativost ustupljene tražbine 1176; ako je u. proglašen beskreposnim prema ustupiočevom vjerovniku-pobijaču, onda i ustupljeni dužnik ima pravo od ustupovnika tražiti povratak onoga, što mu je uslijed takvog u. platio 1182; jednostavno izručenje mjenice ne sadržaje u sebi cesiju 1208; u. prava imaoca mjenice protiv akceptanta nakon izmaka roka za protest 1209; primanje duga po cedentu nakon učinjene cesije 1227; dokaz javnom ispravom o ustupu tražbine, radi koje se vodi izvršenje 1346; 1347; za valjanost naplatnog ustupa među bračnim drugovima potreban je javnobilježnički akt 1442; ustupljenu tražbinu s naslova vodoplavnih doprinosa ne može ustupovnik utužiti preg redovnim sudom 1462;

8. Platež. Uglava o sukcesivnom plaćanju duga 1112; valorizacija miraza 1134; za dionu otplatu duga založni vjerovnik nije dužan izdati brisovnu namiru 1172; ustup tražbine trećoj osobi, koja je privolom dužnika platila njegov dug vjerovniku 1174; depôt-mjenica za pokriće duga iz kontokorenta 1177; troškovi namire i brisanja ne spadaju u ovršne troškove 1179; ne može se smatrati trošenjem za drugoga, ako vjerovnik sam sebi plati dužnikov dug 1202; mjenica se ne može platiti uložnicom 1207; zabilježba tužbe na priznanje, da je potraživanje platežem utrnulo i na brisanje uknjižbe založnog prava iz zemljiš. knjiga 1455; Vidi još sist. kaz. str. 17 Ispunjenje.

9. Novacija.

10. Kompenzacija. Prigovor kompenzacije ex titulo meliorationis ne može se staviti vlasničkoj tužbi 1066: stavljanje u prijeboj zastarjele tražbine 1181; prijeboj storno-provizije sa provizijom za obavljena osiguranja 1184; prijeboj mjenične tražbine sa tražbinom iz uložnice 1207; prebijanje u stečaju 1226; nema mjesta prebijanju ženine alimentacione tražbine sa muževom obveznopravnom tražbinom 1286; vjerovnik novč. zavoda pod zaštitom ne može gotovinu zavoda, koja mu je stigla u drugu svrhu, upotrijebiti za namirenje svog starog potraživanja kod istog zavoda 1528;

11. Uputa. Tužba protiv realnog dužnika na priznanje opstojnosti duga osobnog dužnika 1076;

12. Confusio.

b) Pojedini dugovni odnošaji:

I. Poslovne obveze.

1. Zajam. Zajam koji je treća osoba dala igraču u svrhu kartanja je utuživ 1131; z. dan zadružnom članu u dukatima, koje je zadrugarka prigodom svoje udaje donesla u zadrugu 1217; § 1 zak. o lihvi ostao je na snazi i nakon stupanja na snagu Kz-a 1290; zaključenje z. u inostranoj valuti 1527; otkaz zajma po Poštanskoj štedionici 1530;

2. Zamjembena pogodba. Izvršenje na pravo iz zamjembene pogodbe 1396;

3. Ostavna pogodba. Naknada štete nastale ostavljaču uslijed izvršenja naloga ostavioca da pusti sa lanca njegovog psa 1160;

4. Posudna pogodba.

5. Darovna pogodba. Predaja očitovanjem (traditio brevi manu) 1073; odreknuće od nasljedstva kao protučinidba za učinjeno darovanje 1103; constitutum possessorium nije prava predaja u smislu §-a 943 o. g. z. 1116; gruba neharnost u smislu §-a 948 o. g. z. 1117; preljub je razlog za opoziv darovanja 1118; mogućnost pobijanja darov. pogodbe, kod koje si je darodavac uvjetovao podavanja, koja po vrijednosti ne dosižu vrijednost čistog prihoda darovane imovine 1141; pogodba, kojom se je poslodavac obvezao, da će ženi svog radnika, unesrećenog na poslu, pored onoga, što će ona dobiti od Suzora, isplatiti izvjesnu svotu novca, jest darovna pogodba, za čiju valjanost potreban je javnobilježnički akt 1504; pravo prvokupa P. A. B-a ne odnosi se na otuđenja darovanjem 1534; Vidi još sist. kaz. str. 29 Donatio mortis causa.

6. Punovlasna pogodba. Naknada štete poslovođi bez naloga, nastale njegovim zavedenjem u bludnju 1106; nevaljanost punovlasne pogodbe uslijed nemogućnosti činidbe 1107; poslovodstvo bez naloga; nagrada poslovođi, koji je svojom intervencijom spasio stvar od neizbježivog gubitka 1122; pravo muža kao upravitelja ženine imovine na trošak 1135; potpis ugovora po punovlasniku bez naznake punovlasnog odnošaja 1193; nalog punovlasniku, da robu neistinito deklarira 1263; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265; punomoć izdana u stranom jeziku 1526; ukinuće mandatnog odnosa punomoćnika kod rudarske vlasti 1535; — Trgovački punomoćnici vidi sist. kaz. str. 29. Vidi još sist. kaz. str. 52 Odvjetništvo (advokatura).

7. Kupoprodaja. Zahtjev kupca za povrat najamnine, koju je prodavalac ubrao za onaj mjesec, u kojem je kuća prodana i kupcu u posjed predana 1065; predaja očitovanjem kod kupoprodaj. pogodbe 1074; kupoprod. ugovorom ne može se osnovati fideikomisarna supstitucija 1086; kupoprodaja

nasljedstva 1093; pactum reservati dominii po našem o. g. z-u je dozvoljen 1123; k. pekarne sa čitavim inventarom 1205; nadležnost suda za tužbe iz obročnih poslova 1246; 1247; pravo prvokupa P. A. B-a 1534; trgovačka kupoprodaja vidi sist. kaz. str. 30 Kupoprodajna pogodba.

8. Uporabna pogodba. Zahtjev kupca za povrat najamnine, koju je prodavalac ubrao za onaj mjesec, u kojem je kuća prodana i kupcu u posjed predna 1065; otkaz uporabne pogodbe glede zemljišta uz morsku obalu 1108; u. p. glede manje prostorije za gostioničarski obrt i sobe za stanovanje je najam, a ne zakup 1124; najmodavčevo pravo otkaza najam. ugovora, sklopljenog na neodređeno vrijeme, ako su razlozi za otkaz navedeni u samom ugovoru 1125; najam sa neizvjesnim vremenom trajanja može se otkazati u svako doba 1126; prekomjerna uporaba najamnog objekta 1127; trogodišnji zastarni rok za zahtjev na plaćanje najamnine važi i za jurističke osobe 1187; davanje čitavih zadružnih nekretnina u zakup 1214; tužba na platež zakupnine iz ugovora o zakupu banovinske trošarine 1251; otkaz uporabnog odnosa glede apoteke 1314; legitimacija jednog od suvlasnika uporab. predmeta na otkaz 1316; legitimacija prinudnog upravitelja na otkaz najamne pogodbe 1376; razvrgnuće zajednice suzakupa lova 1536; Vidi još sist. kaz. str. 43 Postupak u sporovima, koji proističu iz porabnih ugovora.

9. Pogodbe vrhu usluga za plaću. Iz tazbinskih odnošaja ne može se izvoditi pravo na činjenje besplatnih usluga 1128; odreknuće prigovora iz §-a 1153 o. g. z.; solidarnost obveze više naručilaca 1129; prestanak službov. odnosa uslijed nenadanog slučaja (požar) 1130; naplata za intervenciju kod državnih vlasti 1290; Vidi još sist. kaz. str. 52 Odvjetništvo (advokatura) i sist. kaz. str. 54 Radno pravo.

10. Zajednica vlasnosti. Naturalna dioba vlasnika i uživaoca moguća je samo sporazumno 1078; ekonomska kriza ne može se smatrati »nevremenom« u smislu §-a 830 o. g. z. 1098; tužba na položenje računa o upravi zajedničke imovine 1099; kod razvrgnuća zajednice nekretnina mora se u svakom slučaju utužiti s v e suvlasnike 1101; kod razvrgnuća zajednice jav. dražbom nema se dirati u uknjižene terete 1102; otuđenje suvlasničkih nekretnina po jednom suvlasniku 1114; tužba na razvrgnuće zajednice nekretnina protiv osobe, čija je tužba na uspostavu ranijeg zemljišnoknjižnog stanja (njezinog suvlasništva) zabilježena u zemljiš. knjigama 1452; razvrgnuće zajednice suzakupa lova 1536; Vidi još sist. kaz. str. 14 Suvlasništvo i sist. kaz. str. 51 Raskidanje (razvrgnuće) zajednice.

11. Ortačka pogodba. Položenje računa kod razvrgnuća ortakluka 1132; tužba na položenje računa iz ortakluka 1282;

12. Nagoda. Sklapanje nagode za dužni iznos ispod 5.000 dinara s naslovaa kupovnine spada u redovito kućegospodarenje zadruge 1213; valjana je nagoda kojom se dužnik nakon dovršenog postupka za prinudno poravnanje obveže jednom od vjerovnika isplatiti dug u cijelom iznosu 1234; sudska n. nije res iudicata već res transacta, o kojoj se ima u presudi odlučiti, ako bude prigovoreno 1281;

13. Ugovor o dosmrtnom prihodu i uživanju. U slučaju smrti jednog od ovlaštenika ne akrescira pravo služnosti doživotnog uživanja u korist ostalih 1078; onaj, kome pripada pravo doživotnog uživanja dijela nekretnina, ne može kod razvrgnuća zajednice tih nekretnina javnom dražbom tražiti izlučenje dijela kupovnine na uživanje 1102; propisi §§ 922, 932 i 933 o. g. z. vrijede i za pogodbe o dosmrtnom prihodu (uzdržavanju) 1140; ne radi se o pogodbi na sreću iz §-a 1284 o. g. z. u koliko redovni čisti prihod darovane imovine premašuje trošak ugovorenog uzdržavnja 1141;

14. Pogodba na sreću. Kupoprodaja nasljedstva 1093; ne radi se o pogodbi na sreću u koliko redovni čisti prihod darovane imovine premašuje trošak ugovorenog uzdržavanja 1141;

15. Poručanstvo Obveza izdatnika mjenice kao akcesornog dužnika prestaje isplatom duga po prihvatniku, pa se stoga jamstvo izdatnika ne može bez njegove privole upotrijebiti za naknadni mjenični prihvat treće osobe 1171;

16. Založna pogodba. Za dionu otplatu duga založni vjerovnik nije dužan izdati brisovnu namiru 1172; Vidi još sist. kaz. str. 15 Založno pravo i sist. kaz. str. 53 Zemljišnoknjižni upisi.

17. Radničko osiguranje. Prinosi za osiguranje radnika nemaju se smatrati javnim dažbinama u smislu §-a 14 st. 2 Zpr. 1236; nedopustivost redovnog pravnog puta za zahtjev na ukinuće ovršnog prava iz platnog naloga Suzora 1349; tražbine Suzora uživaju kod razdiobe kuponvine prvenstvo po §-u 177 br. 4, a ne po §-u 177 br. 2 Ip. 1491; naknada podvoznih troškova bolesnom osiguraniku za dolazak na liječnički pregled 1492; pojam »isto kućanstvo« i »zajedničko kućanstvo« 1493; skakanje iz vlaka u pijanom stanju ne može se smatrati hotimičnim prouzrokovanjem bolesti 1494; promjena obezbjeđene nadnice u toku od 4 nedjelje prije početka prava na potporu 1495; naknada troškova liječenja osig. članu za slučaj dozvoljene promjene boravišta u svrhu liječenja 1496; liječenje obiteljskih članova osiguranika u inozemstvu 1497; gubitak članstva istupom iz posla uslijed bolovanja 1498; meningitis može se u pojedinom slučaju smatrati nesretnim slučajem 1499; pojam »stana« u smislu §-a 84 st. 2 Zoor. 1500; udovička renta razvedene žene 1501; zastara Suzorovog regresnog prava iz §-a 97 st. 3

Zoor. 1502; naknada radniku, unesrećenom kod posla po §§ 97 i 98 Zoor. 1503; 1504; 1505; pitanje članstva Ouzora ne može samo po sebi biti predmet presude suda radnič. osiguranja 1507; trošak ličnog pristupa osig. člana sudu radnič. osiguranja ima snositi Suzor 1508; advokat. tarifa ne važi u postupku pred sudovima radnič. osiguranja 1509; okolnost, da je rasprava bila određena na praznik, ne čini nijednu ništavost iz §-a 170 Zoor. 1510; Suzor je dužan platiti trošak operacije, izvršene u inozemstvu na ženi svog službenika 1511; nekvalificirana dnevničarska služa kod Suzora ne računa se za penziju 1512; prijava poslovne nezgode može se valjano učiniti i organu Ouzora 1506;

II. Obveze iz delikta.

Krivnja i naknada štete Naknada štete uslijed odustanka od zaruka 1035; n. š. zbog lošeg vođenja uprave zaostavštine po fiduciaru 1084; n. š. nastale zavedenjem u bludnju 1106; željeznica ne odgovara za štetu nastalu uslijed eksplozije paklene mašine u vagonu 1142; zastara po Zak. od 8. XII. 1877. o dužnosti željez. pothvatništva naknaditi štetu 1143; odreknuće prava na odštetu 1144; odgovrnost države za štetu, koja je nastala uslijed upisa pogrešne urudžbene isprave u zemljišne knjige 1145; odgovornost željeznice za požarnu štetu, nastalu vrcanjem iskara iz lokomtive 1146; odgovornost vlasnika dereglije (skele) za štetu nastalu gubitkom ili oštećenjem robe preuzete na prijevoz 1147; posljedice deliktom nanesene štete prosuđuju se po zakonu mjesta, gdje je šteta počinjena 1148; zastara tužbe na naknadu štete nastale sudarom brodova 1149; naknada štete roditeljima za ubijenog sina 1150; nema mjesta tužbi na naknadu troškova, koji su nastali stranci u nekoj drugoj parnici 1151; odgovornost poslodavca za neizvršenu pljenidbu plaće svog namještenika 1152; naknada štete nastale gradnjom za susjednu kuću 1153; nezakonito dijete skitnice nema odštetnog zahtjeva protiv ubojice svog oca 1154; odgovrnost države za štetu, koju je počinio vojnik za vrijeme služenja kadrovskog roka 1155; odgovornost vlasnika auta za štetu nastalu krivnjom njegovog šofera 1156; odgovornost vlasnika kola za štetu koju je počinio njegov kočijaš 1157; naknada štete nastale padom posude s cvijećem, naknada štete iz §-a 1318 o. g. z. proteže se i na bolninu 1158; naknada štete nastale ugrizom psa 1159; 1160; naknada štete zavedenoj djevojci za izgubljenu djevojačku čast 1161; troškovi liječenja mogu se dosuditi i predujmice t. j. makar još nisu učinjeni, određivanje rente za smanjenu radnu sposobnost uslijed dogodivše se nezgode, odgovrnost tramwayskog poduzeća za štetu nastalu krivnjom njegovih namještenika 1162; izmakla dobit zbog nastupjele radne nesposobnosti 1163; odgovornost oštetioca za štetu, koju je počinio u prekoračenju nužne obrane 1164; 1165; naknada štete za nagrđenje tijela 1165; 1167; naknada štete za radnu nesposobnost udatoj ženi, koja inače radi u gospodarstvu svog muža 1166; žena, koja dobiva uzdržavanje iz zadruge, nema pravo na naknadu štete za izgubljenog muža 1168; naknada štete zavedenoj djevojci za izgubljenu zaradu za vrijeme porođaja i babinja te bolninu 1169; naknada štete silovanoj ženi za povrijeđenu čast i nanesenu sramotu 1170; stavljanje u prijeboj zastarjele tražbine s naslova naknade štete 1181; n. š. za stvar treće osobe, prodanu na ovrš. dražbi, jer ta treća osoba nije položila jamčevinu u izlučnoj parnici, a s izlučnom tužbom je uspjela 1183; početak zastarnog roka za tužbu na naknadu štete; i građanski sud ovlašten je utvrditi krivičnopravnu narav djela iz kojeg je nastala šteta 1190; prekid zastare stavljanjem odštetnog zahtjeva u krivičnom postupku 1192; odšteta po §-u 356 trg. z. 1200; građan. sudovi nisu nadležni za dosuđenje troška nastalog u brakorazvodnoj parnici pred duhovnim sudom 1252; za donošenje odluke o odšteti u izvlazbenom postupku nadležan je okružni, a ne sreski sud 1245; n. š. nastale uslijed izvršenja naloga da se roba neistinito deklarira 1263; izvlazbeno-odštetni postupak u gradu Zagrebu 1463; tužba na n. š. protiv banovine zbog nepravilnog rada njenog službenika 1471; tužba protiv grad. općine na n. š. počinjene radom njenh upravnih organa 1472; n. š. radniku unesrećenom kod posla po §-u 97 Zoor. 1503; 1504; 1505; n. š. za uništenu robu kod sudara vlakova 1517; n. š. za oštećenje robe kod prijevoza željeznicom 1518; n. š. željeznici uslijed neispravne naznake sadržaja pošiljke 1519; odgovornost željeznice za štetu nastalu bez dokazane krivnje njenih organa 1521; n. š. za prisvojenu ubijenu divljač 1537; n. š. počinjene nelojalnom konkurencijom 1538; n. š. nastale povredom autorskog prava 1539;

III. Variae causarum figurae.

1. Condictio ex iniusta causa. Povratak svote plaćene za intervenciju kod državnih vlasti 1290;

2. Condictio sine causa. Povratak kapare dane kod sklapanja nevaljane pogodbe 1114; tužba vlasnika protiv posjednika stvari za naknadu koristi polučenih uživanjem njegovih nekretnina ne može se osnivati na propisu §-a 1431 o. g. z. 1068; naknada za stvar treće osobe, prodanu na ovrš. dražbi, jer ta treća osoba nije položila jamčevinu u izlučnoj parnici, a s izlučnom tužbom je uspjela 1183; za tužbu iz §-a 1431 o. g. z. nije preduvjet da se je tuženik primljenim doista obogatio 1133;

3. Condictio causa finita. Ako je cesija proglašena beskreposnom prema cedentovom vjerovniku-pobijaču, onda i cessus ima pravo od cesionara tražiti povratak onoga, što mu

je uslijed takve cesije platio 1182; okolnost, što je presuda, na osnovu koje je provedena ovrš. uknjižba prava zaloga kasnije stavljena van snage, osniva tužbu iz §-a 1435 o. g. z. 1454;

4. Obogaćenje (in rem versio). Tužba žene protiv muža na naknadu troška uzdržavanja njihovog zajedničkog djeteta 1115; dugovanje sekvestrata s naslova bezrazložnog obogaćenja ne prelazi na sljednika u vlasništvu sekvestriranog objekta 1180; storno provizija za osiguratelj. poslove uslijed nemogućnosti osiguranika da plaća premije 1184; ne može se smatrati trošenjem za drugoga, ako vjerovnik samomu sebi tobože plati dužnikov dug 1202; Vidi još naprijed pod 3. Condictio causa finita.

5. Pobijanje pravnih djela izvan stečaja. Za mogućnost pobijanja pravnog posla nije potrebna namjera za oštećenje baš određenog vjerovnika 1173; ako je cesija proglašena beskreposnom prema cedentovom vjerovniku-pobijaču, onda i cessus ima pravo od cessionara tražiti povratak onoga, što mu je uslijed takove cesije platio 1182; dovoljno je, da je namjera oštećenja postojala prigodom izvršenja ugovora, a ne traži se da je ta namjera postojala već u vrijeme sklapanja pravnog posla 1239; nema mjesta pobijanju, ako se pravnim djelom dužnika namiruje ili obezbjeđuje drugi vjerovnik 1240; dokaz o neznanju za dužnikovu namjeru oštećenja 1241; i odreknuće od članstva zadruge može se pobijati 1242; pravna djela mogu se pobijati i za buduće alimentacione obroke 1243; uvjeti za pobijanje pravnih djela protiv dužnikovog sljednika, od kada počinju teći rokovi iz §-a 2 Zop. 1244; ako je tražilac izvršenja uspio pobojnom tužbom, troškovi oko izvršenja ne terete više tuženika iz pobojne parnice nego dužnika 1368; zabilježba pobojne tužbe ne priječi da se dozvoli predbilježba prava zaloga 1402;

IV. Obiteljsko pravo.

1. Ženidbeno pravo. Presude američkih sudova o razrješenju braka naših rkt. državljana neobvezatne su za naše sudove 1032; prosuđivanje imovinskih posljedica razvoda braka u slučaju sukoba raznih interlokalnih prava 1033; naknada štete uslijed odustanka od zaruka 1035; dokaz o trajnoj nemogućnosti spolnog općenja 1036; nevaljan je brak, što ga sklopi katolik sa raspuštenim kršćaninom nekatolikom, dok živi njegov prvi bračni drug 1037; nevaljan je brak, što ga u starokat. crkvi sklopi rkt. u vrijeme dok je formalno postojao njegov raniji rkt. brak, makar da ovaj rkt. brak faktično nije bio valjan 1038; nadležnost rkt. duhovnog suda za proglašenje nevaljanim civilnog braka, sklopljenog između židova i rkt. 1039; povratak žene u bračnu zajednicu 1041; raspust evangeličkog braka, branilac bračne veze nije dužan ulagati reviziju protiv presude prizivnog suda, kojom se brak razvodi 1044; propisi §§ 107 i 109 o. g. z. ne dolaze više do primjene kod raspusta braka evangelika 1045; pogibelj iz §-a 107 o. g. z. 1046; rok za podnašanje tužbe na rastavu od stola i postelje je produživ, posljedice nepoloženja takse pred duhovnim sudom 1048; pojam pogibelji iz § 107 o. g. z. 1049; u slučaju tužbe na raspust braka zbog preljuba ne mora preljub biti dokazan krivičnom presudom 1050; pojam »Ehescheidung« švicarskog prava 1051; razrješenje židovskog braka, privilegium Paulianum 1052; iz tazbinskih odnošaja ne može se izvoditi pravo na činjenje besplatnih usluga 1128; Vidi još niže Ženidbeno imovinsko pravo.

2. Ženidbeno imovinsko pravo. Prosuđivanje imovin. posljedica razvoda braka u slučaju sukoba raznih interlokalnih prava 1033; načelo »nemo pro praeterito alitur« nema se primjenjivati u našem pozitivnom pravu 1040; posljedice izjave muža, da ženu ne će primiti natrag u bračnu zajednicu 1041; zaostali obroci ugovorene alimentacije imaju se tražiti parničnim putem 1042; privremena alimentacija za vrijeme trajanja parnice o definit. alimentaciji 1043; tužbu muža na utrnuće ženinog ovršnog prava na privr. alimentaciju 1047; zahtjev za povratak miraza nakon razrješenja židovskog braka po privilegium Paulianum 1052; upravljanje ženine imovine po mužu 1073; odreknuće žene od alimentacije za sebe i svoje malodobno dijete pod uvjetom, da muž prepiše na dijete dio svojih nekretnina 1115; povratak miraza ženi-članici zadruge 1133; valorizacija miraza 1134; pravo muža kao upravitelja ženine imovine na trošak uprave 1135; ako je ženi dozvoljena doživotna rastava braka krivnjom muža, a mužu privremena krivnjom žene, nema žena pravo na alimentaciju za trajanja privremene rastave 1137; alimentacija žene za slučaj dozvoljene rastave od stola i postelje uslijed međusobne mržnje 1138; pitanje definitivne alimentacije neovisno je od pitanja ženine vjernosti nakon dozvoljene joj rastave od stola i postelje 1139; davanje miraza zadrugarki 1216; 1219; 1220; pravna djela dužnika mogu se pobijati i za buduće alimentacinoe obroke 1243; mjesna nadležnost suda za sporove o razlučnom boravištu i privremenoj alimentaciji 1255; nema mjesta tužbi na utvrđenje krivnje za napuštanje bračne zajednice i ustanovljenje neopstojnosti prava na alimentaciju 1277; nema mjesta prebijanju ženine alimentacione tražbine sa muževom obveznopravnom tražbinom 1286; tužba žene protiv muža radi plaćanja alimentacije ima se odbiti, ako je mužu makar i nakon podnesene ženine tužbe, dozvoljena rastava od stola i postelje 1291; opravdanje privremene naredbe iz §-a 333 br. 8 Ip. 1404; nastavak postupka glede privremenog uzdržavanja nakon pravosnažnosti osude duhovnog suda 1405; dozvola razlučnog boravišta, premda ovo nije bilo izričito zatraženo 1406; ako je

u postupku radi privremne alimentacije utvrđeno, da je muž ženu zlostavljao i od sebe otjerao nije potrebno raspravljati još i o tome, da li je žena počinila preljub 1407; pobijanje valjanosti ženidb. ugovora, jer nije sklopljen u formi javnobilježničkog akta 1440; za valjanost ugovora, koji pretpostavlja raskinuće ženidbene veze, nije potreban javnobilježnički akt 1441; za valjanost naplatnog ustupa među bračnim drugovima potreban je jav. bilјеž. akt 1442; udovička renta razvedene žene u smislu Zoor. 1501; Vidi još sist. kaz. str. 24 Ženidbeno pravo.

3. Prava roditelja i djece. Predmjeva iz §-a 138 o. g. z. odnosi se i na djecu iz takve ženidbe, koja je kasnije oglašena nevaljanom 1053; dijete ne može od roditelja tražiti sredstva za otvaranje samostalnog posla 1054; otac - seljak ne može valjano otuđiti svoje nekretnine prije nego je sinu dao otpremu 1055; pravo pobijanja zakonitosti rođenja ne pripada zaostavštini djeteta a niti naravskom ocu djeteta 1056; dokaz nemogućnosti, da je dijete u braku rođeno 1057; i dijete može podići tužbu na utvrđenje nezakonitosti svoga rođenja 1058; i pozakonjenje djeteta naknadnom ženidbom, na osnovu izjave majčinog supruga, da je on otac njezinog nezak. djeteta, može se pobijati; u takvom slučaju ne može se niti per analogiam primijeniti § 158 o. g. z., mati ne može u takvoj parnici biti stranka 1059; pitanje, da li je protekao rok iz §-a 159 o. g. z, ima riješiti parnični, a ne ostavin. sud 1060; naknada štete roditeljima za ubijenog sina 1150; pojam »djece« iz §-a 9 Z. o z. 1215; za zahtjev djeteta, da mu je otac dužan dati stan u naravi kao sastavni dio alimentacije, isključivo je nadležan okružni sud 1253; izvršenje sudskog zaključka o predaji djeteta 1400; 1413; legitimacija maloljetnog djeteta na podnošenje prijedloga da se njegovom ocu oduzme svojevlast zbog rasipništva 1433; općina nije dužna uzdržavati siromašnu djecu, već samo starati se za njihov odgoj 1542; Usvojenje i pozakonjenje vidi sist. kaz. str.

4. Nezakonita djeca. Tužba na priznanje očinstva nezak. djeteta može se podići i protiv ostavine naravskog oca 1061; nezak. dijete ima dobiti odgoj po staležu matere, prestanak dužnosti uzdržavanja nezak. djeteta, koje je svršilo šest razreda gimnazije 1062; utrnuće prava na alimentaciju može se tražiti samo u pogledu onih obroka, koji teku od dana podnesene tužbe 1063; otac ne može adoptirati svoje vanbračno dijete 1064; nezak. dijete skitnice nema odštetnog zahtjeva protiv ubojice svog oca 1154; obustava plaćanja alimentacije nezak. djetetu 1410; okolnst, da roditelji naravskog oca iz milosrđa uzdržavaju njegovu nezak. djecu, ne oslobađa oca od dužnosti uzdržavanja njegove djece 1432;

5. Štitništvo i skrbništvo. Parnični sud nema pravo ispitivati zakonitost postavljenja tutora, koji je takovim postavljen pravomoćnim zaključkom vanparničnog suda 1260; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265; skrbnik na čin maloljetnih tužilaca nije ovlašten ove bez posebnog ovlaštenja suda zastupati i u izvršnom postupku 1371; trošak skrbnika zaostavštine 1414; Vidi još sist. kaz. str. 12 Maloljetnici i str. 51 Štitništvo te str. 51 Skrbnik.

V. Nasljedno pravo.

a) Nasljeđivanje u pravom smislu.

1. Zaostavština. Zaostavštini djeteta ne pripada pravo pobijati zakonitost djetetovog rođenja 1056; tužba na priznanje očinstva nezak. djeteta može se podići i protiv ostavine narav. oca 1061; posmrtna pripomoć nakon smrti umrlog državnog službenika 1080; prigovor, da ostavina ne dotječe za namirenje ostavin. duga, ima se riješiti u parnici, a ne tek u izvršnom postupku 1092; oporuč. raspolaganje sa idealnim dijelom, koji imade oporučitelju pripasti iza već povedene diobe zadruge 1211; parnični sud nije ovlašten postavljati skrbnika na čin neraspravljenoj ostavini 1261; trošak skrbnika zaostavštine 1414; osigurnina ne spada u zaostavštinu osiguranika 1418; nedostojnost nasljednika 1421; postavljanje upravitelja u smislu §-a 100 st. 1 Vp. 1424; Vidi još sist. kaz. str. 50 Ostavinska rasprava.

2. Zakonsko nasljeđivanje. Nedostojnost nasljednika, koji je ubio ostavitelja 1421;

3. Oporučno (testamentarno) nasljeđivanje. Okolnost, da se je nasljednik u oporuci obvezao ispuniti izvjesne uslove, ne oduzima tom aktu karakter oporuke 1082; potrepštine za valjanost pismene oporuke 1083; u slučaju fideikomisarne supstitucije nije ostavina oporučitelja ovlaštena na tužbu protiv fiduciara, radi umanjenja ostavine 1084; fiduciar ne može dosjelošću steći naslijeđene nekretnine 1085; odredba oporuke glede fideikomisarne supstitucije nema kreposti, ako nužnom nasljedniku nije ostavljen niti potpuni nužni dio 1089; jedna te ista isprava može sadržavati nasljedovnu pogodbu i oporuku 1136; oporučno raspolagnje sa idealnim dijelom, koji ima oporučitelju pripasti iza već povedene diobe zadruge 1211; saslušanje svjedoka usmene oporuke 1422; oporuka potpisana samo sa riječju »teta« 1423; preinačenje nasljednog očitovanja 1426; vidi još sist. kaz. str. 50 Ostavinska rasprava.

4. Nasljedna pogodba. Jedna te ista isprava može sadržavati nasljedov. pogodbu i oporuku 1136;

5. Odreknuće od nasljedstva. Propis §-a 551 o. g. z. je prisilna norma, koja se ne može mijenjati ugovorom stranaka onamo, da odreknuće ne vrijedi i za potomke 1081; opoziv odreknuća od nasljedstva 1093; odreknuće od nasljed-

stva kao protučinidba za učinjeno darovanje 1103; o. od nasljedstva odnosi se i na naknadno pronađenu imovinu 1428;

6. Sticanje nasljedstva. Fiduciar ne može dosjelošću steći naslijeđene nekretnine 1085; fiduciar može tražiti razvrgnuće zajednice nekretnina fizičkom diobom 1437;

7. Pravni položaj nasljednika i zapisovnika. Tužba na priznanje očinstva, može se podići protiv ostavine naravnog oca, a dužnost uzdržavanja naložiti očitovanim nasljednicima, ako im je ostavina u toku parnice uručena 1061; na temelju mjenice izdane po ostavitelju ne može se izdati platni nalog protiv očitovanih nasljednika, nasljednici mjenič. obvezanika ne jamče za njegovu mjeničnu obvezu solidarno 1079; u slučaju fideikomisarne supstitucije nije ostavina oporučitelja ovlaštena na tužbu protiv ostavine fiduciara, radi umanjenja ostavine 1084; odgovornost nasljednika i zapisovnika za isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela 1090; uvjetno očitovani nasljednik jamči zapisovniku za isplatu zapisa pro viribus a ne cum viribus haereditatis 1094; na temelju izvršnog naslova protiv ostavine ne može se voditi izvršenje na ličnu imovinu uvjet, očitovanog nasljednika 1345; legitimacija nasljednika na utuženje ostavinske tražbine u slučaju §-a 59 st. 2 i 3 Vp. 1419; fiduciar može tražiti razvrgnuće zajednice nekretnina fizičkom diobom 1437;

8. Otuđenje nasljedstva. Kupoprodaja nasljedstva 1093; za kupnju nasljedstva od nasljednika, čije je nasljedno očitovanje po sudu prihvaćeno, ali mu ostavina još nije uručena, potreban je javnobilježnički akt 1443;

9. Zaštita nasljednoga prava. Tužba protiv ostavine fiduciara radi umanjenja ostavine 1084; tužba o nasljedstvu može sadržavati i zahtjev za predaju čitave odnosno dijela zaostavštine 1096; tužbom o nasljedstvu ne može se tražiti, da se već provedena uknjižba prava vlasništva na nasljednika proglasi ništavom i da se zemlj. knjiž. stanje uspostavi na ime pokojnika 1097; tužba na izručenje dijela naknadno pronađene imovine 1429; vidi još sist.kaz. str. 29 Nasljeđivanje protiv očitovanja posljednje volje i sist. kaz. str. 50 Ostavinska rasprava.

b) Zapisi. Nasljednik nije dužan zapisovnicima polagati račun o upravi ostavin. imovine 1087; zastara zahtjeva za isplatu zapisa 1088; odgovrnost zapisovnika za isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela 1090; zahtjev za umanjenje zapisa u smislu §§ 692 i 802 o. g. z. 1094; prvenstvo ovršne hipoteke ostavinskog vjerovnika pred ovršnom hipotekom nasljednikovog osobnog vjerovnika 1095; zapis služnosti stana 1126; postupak ostavinskog suda, ako legatarima zapisane nekretnine nisu u zapisju točno označene; izdanje potvrde legatarima u smislu §-a 137 Vp. 1411;

c) Donatio mortis causa. Kada je darovanje za slučaj smrti valjano kao zapis? 1032; za valjanost i opstojnost pogodbe o darovanju za slučaj smrti nije potrebno da daroprimac preživi darodavca 1119;

d) Nasljeđivanje protiv očitovanja posljednje volje. Odredba oporuke glede fideikomisarne supstitucije nema kreposti, ako nužnom nasljedniku nije ostavljen niti potpuni nužni dio 1089; pasivna legitimacija kod tužbe radi isplate odnosno nadopune nužnog dijela, kamate na nužni dio 1090; trošak školovanja ne uračunava se u nužni dio 1091; pobijanje darovne pogodbe zbog oštećenja nužnog dijela 1141;

e) Ošasna zaostavština.

B. TRGOVAČKO PRAVO

I. Opća nauka.

Trgovački običaj glede ovlaštenja prokuriste odnosno brodarskog agenta na sklapanje ugovora o izbranom sudu 1317; zabrana zaključivanja poslova u inostranoj valuti 1526; jamstvo iz preuzeća trgovačkog posla 1205; 1355; 1488;

II. O trgovcima i trgovačkim društvima.

1. Pojam trgovca i netrgovca. Upis razvrgnuća komanditnog društva 1194; kupnja pekarne sa čitavim inventarom je prijenos trg. posla u smislu zak. čl. LVII:1908—1205;

2. Trgovačko pomoćno osoblje. Ako trgovač. punomoćnik potpiše narudžbeniku bez naznake punovlasnog odnošaja, smatra se da je posao sklopio u svoje ime 1193; ovlaštenje prokuriste na sklapanje ugovora o izbranom sudu 1317; pravo trgovačkog pomoćnog osoblja na otpravninu vidi sist. kaz. str. 54 Radno pravo.

3. Prigodno trgovačko društvo.

4. Javno trgovačko društvo. Jamstvo bivšeg člana za iznos pasiva, koji je postojao na dan njegovog istupa iz društva 1230; radi duga člana jav. trg. društva ne može se dozvoliti predbilježba prava zaloga na nekretnine tog društva 1447;

5. Komanditno društvo. Upis razvrgnuća komanditnog društva ima samo deklarativni značaj 1194;

6. Dioničko društvo. Rok iz §-a 174 trg. z. je materijalno-pravni rok, pa tužba mora u tom roku stići sudu, a nije dovoljno da je u tom roku predana na poštu 1195; ulaganje pravnog lijeka po bivšim članovima upravnog odbora u ime tog društva 1229; ravnatelj d. d., koje je stranka u parnici, može se saslušati kao svjedok 1285;

7. Zadruge. Smjenjivanje upravnog odnosno nadzornog odbora po glavnoj skupštini 1196; tužba zadruga protiv nje-

nog člana na isplatu sume po §§ 231 i 232 trg. z. ne može se smatrati sporom iz §-a 47/II br. 5 Grpp. 1254; privredne z. 1544;

III. Trgovački poslovi.

1. Objektivni i subjektivni, Kupovanje velike količine kudelje u svrhu da se preradi i dalje preproda je apsolutni trgovački posao 1201;

2. Opća načela za trgovačke posao. Teret dokaza da je mjenica dana za pokriće cjelokupnog duga iz kontokorenta 1177; sud nije ovlašten obustaviti izvršenje koje se temelji na ispravama iz §§ 305 i 306 trg. z. 1361; zabrana zaključivanja poslova u stranoj valuti 1526;

3. Kupoprodajna pogodba. Po §-u 347 trg. z. očevid se može, ali ne mora provesti 1197; pravo izbora iz §-a 352 trg. z. po §-u 354 trg. z., forma obavijesti o izboru po §-u 353 trg. z. 1199; odšteta po §-u 356 trg. z. 1200; tužba može zamijeniti obavijest iz §-a 354 trg. z., posljedice propusta obavijesti »odmah« 1201;

4. Komisioni posao.

5. Prijevozni (vozarski) i otpremni posao. Odgovornost vlasnika dereglije (skele) za štetu nastalu gubitkom ili oštećenjem robe preuzete na prijevoz 1147; odgovornost brodovlasnika za čine kapetana broda 1206; stranka, koja je otpremniku dala nalog da robu neistinito deklarira, dužna je naknaditi štetu nastalu uslijed izvršenja tog naloga 1263; vidi još alfabetsko (stvarno) kazalo: Željeznice. Naknada štete po željeznici vidi sist. kaz. str. 22 Krivnja i naknada štete.

6. Posao javnih skladišta.

7. Osiguranje. Storno provizija za osiguratelj. poslove uslijed nemogućnosti osiguranika da plaća premije 1184; osiguranik nije dužan naknaditi premiju, koju je za njega platio osiguratelj samomu sebi 1202; pogodnost plaćanja godišnje premije u obrocima, ubiranje dospjelih obroka premije po inkasatoru 1203; zastara tražbine koja proističe iz osig. ugovora 1204; osigurnina ne spada u zaostavštinu osiguranika 1418;

8. Nakladni posao. Naknada štete nastale povredom autorskog prava 1539;

9. Mešetarski posao.

C. POMORSKO PRAVO.

Zastara tužbe na naknadu štete nastale sudarom brodova 1149; morska obala je stvar izvan prometa 1108; naval za robu, kojom se brodski tovar nadopunjuje, odgovornost brodovlasnika za čine kapetana broda 1206; ovlaštenje brodarskog agenta na sklapanje pogodbe o izbranom sudu 1317;

D. MJENIČNO PRAVO.

1. Pasivna mjenična sposobnost. Na temelju mjenice izdane po ostavitelju ne može se izdati platni nalog protiv njegovih očitovanih nasljednika, nasljednici ne jamče za ostaviteljevu mjenič. obvezu solidarno 1079;

2. Potrepštine mjenice.

3. Naleđa.

4, Ustup i sticanje mjenice. Polaganje mjenič. duga u sud zbog sumnje da je imalac mjenice do njezinog posjeda došao na nepošten način 1178; jednostavno izručenje mjenice ne sadržaje u sebi cesiju 1208; ustup prava imaoca mjenice protiv akceptanta nakon izmaka roka za protest 1209;

5. Prihvat. Jamstvo izdatnika ne može se bez njegove privole upotrijebiti za naknadni mjenični prihvat treće osobe 1171; ustup prava imaoca mjenice protiv akceptanta nakon izmaka roka za protest 1209;

6. Isplata. Obveza izdatnika kao akcesornog dužnika prestaje isplatom duga po prihvatniku, pa se stoga jamstvo izdatnika ne može bez njegove privole upotrijebiti za naknadni mjenični prihvat treće osobe 1171; polaganje mjenič. duga u sud zbog sumnje da je imalac mjenice do njezinog posjeda došao na nepošten način 1178; mjenica se ne može platiti uložnicom 1207;

7. Zavrata zbog neplateža. Regredientu ne pripada naknada troškova platnog naloga 1210;

8. Protest. Ustup prava imaoca mjenice protiv akceptanta nakon proteka roka za protest 1209;

9. Prestanak mjeničnog prava i prigovori. Obveza izdatnika kao akcesornog dužnika prestaje isplatom duga po prihvatniku, pa se stoga jamstvo izdatnika ne može bez njegove privole upotrijebiti za naknadni mjenični prihvat treće osobe 1171; teret dokaza, da je mjenica dana za pokriće cjelokupnog duga iz kontokorenta 1177.

E. GRAĐANSKI POSTUPAK.

I. Građanski postupak uopće.

a) Odnošaj građanskih sudova prema drugim vlastima.

1. Prema upravnim vlastima i upravnim sudovima.

Redovni sudovi nadležni su: za rješenje spora o povratku zajma, koji je zadrugarka dala zadružnom članu prigodom svoje udaje 1217; odlučivati o pravu vlasništva uzurpacije stečene dosjelošću 1222; za rješenje zahtjeva na platež zakupnine iz ugovora o zakupu banov. trošarine 1251; za tužbu na priznanje neopstojnosti reda prvenstva poreza 1385; za rješenje prejudicijalnog pitanja, koje upravna vlast još nije pravosnažno riješila 1472; za obustavu sudskog ovrš.

postupka, koji se vodi radi poreskog duga 1522; za rješenje spora u pogledu posjeda zemljišta između tobožnjeg agrarnog subjekta i treće osobe koja je to zemljište kupila od vlasnika 1532; za razvrgnuće zajednice suzakupa lova 1536; protiv prejudicijalne odluke upravne vlasti o predmjevi iz §-a 20 Z. o z. dopušten je protudokaz u vlasničkoj parnici pred redov. sudom 1218; okolnost, da pred uprav. vlastima teče postupak po zak. o nužnim prolazima, ne obvezuje sud na prekid postupka u parnici radi neopstojnosti služnosti istog puta 1269;

Redovni sudovi nisu nadležni: prosuđivati, da li je upravna vlast ispravno postupala kod izdavanja svjedodžbe o tome, tko je kućegospodar zadruge 1212; za ispravak pogreške počinjene dosuđenjem nekretnina učesnicima u komasacionom postupku 1223; za rješenje pitanja, da li je odluka ocjenjivačkog suda kod natječaja raspisanog po Ministarstvu nepravilno donesena 1250; za rješenje zahtjeva na ukinuće ovršnog prava iz platnog naloga Suzora 1349; nema mjesta opozicionoj tužbi ako o navodnoj tužiočevoj tražbini za to nadležna upravna valst nije još donijela svoje rješenje 1352; da sude o opstojnosti ustupljene tražbine s nasolva vodoplavnih doprinosa 1462; za rješenje spora o prinadležnostima inkasatora, ako vrijednost spora ne nadilazi 12.000 dinara 1484; za rješenje piatnja, da li poreski dug postoji ili ne 1523;

Upravne vlasti nadležne su: odlučivati o tom što je uzurpacija, dok o pravu vlasništva uzurpacije stečene dosjelošću odlučuju redovni sudovi 1222; za rješenje spora o povratku uložnice položene po §-u 164 ZUP 1543;

2. Prema crkvenim vlastima. Građanski sudovi nadležni su da poslije smrti jednog od ženidbenih drugova odlučuju o valjanosti rkt. braka, ako je to odlučno za rješenje priv. prav. zahtjeva 1032; riješiti prejudicionalno pitanje krivnje za rastavu, ako to pitanje nije riješio duhovni sud, koji je dozvolio rastavu uslijed međusobne mržnje 1138; pravosnažnost osude duhov. suda nije zapreka dovršenju postupka glede privremenog uzdržavanja 1405; građanski sudovi nisu nadležni: ispitivati nevaljanost formalno postojećeg rkt. braka 1038; za dosuđenje naknade troška nastalog u brakorazvodnoj parnici pred duhovnim sudom 1252; duhovni rkt. sudovi nadležni su: za proglašenje nevaljanim civilnog braka sklopljenog između židova i rkt. 1039; rok za podnošenje tužbe na rastavu od stola i postelje je produživ 1048;

3. Prema krivičnim sudovima. Ako je tuženik krivič. presudom suđen zbog prekoračenja nužne obrane, može li građanski sudac dosuditi odštetu primjenom §-a 1304 o. g. z. ? 1164; 1165; zastara odštetnog zahtjeva, koji je stavljen u krivičnom postupku, ako je taj postupak obustavljen uslijed amnestije 1189; građanski sud ovlašten je utvrditi krivičnopravnu narav djela iz kojeg je proizašla šteta, ako je to potrebno kao pretpostavka za suđenje o odštetnom zahtjevu 1190; prekid zastare stavljanjem odštetnog zahtjeva u krivičnom postupku 1192; i građ. sud može sam utvrditi, da li u djelu tuženika postoji krivično djelo utaje 1270; rješenje kriv. suda, kojim se utvrđuje visina nagrade i troškova branioca nije izvršni naslov 1339; kriminalna krivnja poslodavca je materijalni uslov za udovoljenje tužbi unesrećenog radnika po §-u 97 Zoor. 1503; nadležnost građan. suda za rješenje pitanja postojanja krivič. djela u slučaju §-a 98 Zoor. 1505;

4. Prema drugom građanskom sudu. a) prema izvršnom sudu: u parničnom postupku ima se riješiti pitanje, da li ostavina dotječe za namirenje utuženog duga 1092; u uporabnoj parnici glede otkaza apoteke odlučuje parnični sud samo o predaji apoteke, dok se o ispražnjenju ima riješavati u izvršnom postupku 1314; skrbnik na čin malodobnih tužilaca nije ovlašten ove bez posebnog odobrenja suda zastupati i u izvršnom postupku 1371; mimo postupka, predviđenog u §-u 94 Ip., nema mjesta traženju naplate troškova i nagrade prinudnog upravitelja putem redovne parnice 1377; b) prema stečajnom sudu: u stečajnom postupku ima se staviti zahtjev na položenje računa stečajnog upravitelja 1100; parničnim putem ima se riješiti pitanje, da li je dopušteno prebijanje preuzete tražbine stečaj. vjerovnika sa tražbinom, što ju imade stečaj. masa proti njemu 1226; nema mjesta posebnoj tužbi u svrhu odlučivanja o troškovima, koji su nastali u nekoj drugoj parnici 1151; vidi još sist. kaz. str. 37 Odnošaj između raznih vrsta postupaka.

5. Prema izbranom sudu. Propis čl. 20 Ugrpp. ne isključuje mogućnost da se sporovi iz poslova na otplatu iznesu pred izbrane sudove 1246; 1331; ugovor o izbranom sudu ne može utemeljiti prigovor nedopustivosti redov. pravnog puta, već samo prigovor nenadležnosti suda 1259; time, što je netko potpisao ugovor kao jamac i platac, nije se za svoju osobu podvrgao u tom ugovoru navedenoj nadležnosti izbranog suda 1318; ako se izbrani sud proglasi nenadležnim za glavnu stva, ne može suditi niti o trošku 1321; odluka izbranog suda, kojom se je ovaj proglasio nenadležnim za presuđenje spora, ne može se pobijati pred redovnim sudom 1322; izbrani sud nije nadležan riješavati o valjanosti ili nevaljanosti ugovora o izbr. sudu 1330; uz poništenje presude izbranog suda može redovni sud podjedno suditi i u glavnoj stvari 1332; vidi još sist. kaz. str. 43 Postupak pred izbranim sudovima i poništaj presude izbranog suda.

6. Pravna pomoć.

7. Delegacija suda.

8. Spor o nadležnosti. Između okružnog i apelacionog suda za rješenje rekursa protiv zaključka sreskog kao iz-

vršnog suda, ako je dozvolu izvršenja izdao isti okružni sud 1370;

b) **Granice parničnoga i vanparničnoga postupka.**

Parničnim putem: imaju se tražiti zaostali obroci ugovorene alimentacije 1042; riješiti pitanje, da li je protekao rok iz § 159 o. g. z. 1060; pitanje prestanka dužnosti uzdržavanja nezak. djeteta 1062; alimentacija žene po dvor. dekretu od 4. V. 1841. (Dod. br. 74) za slučaj dozvoljene rastave uslijed međusobne mržnje 1138; obustava plaćanja alimentacije nezak. djetetu, koje se je osposobilo za samostalno uzdržavanje 1410; razvrgnuće zajednice nekretnina u slučaju prigovora, da su se suvlasnici glede diobe već ranije nagodili 1436; parnični sud nije ovlašten: ispitivati zakonitost postavljanja tutora, koji je postavljen pravomoćnim zaključkom vanparničnog suda 1260; postavljati skrbnika na čin neraspravljenoj ostavini, ako nije učinjena vjerojatnom opasnost od odugovlačenja 1261; vanparničnim putem ima se tražiti: ispravak površine čestica u zemljišnim knjigama 1249; ostvarenje maloljetnikovih potraživanja protiv štitnika iz upravljanja maloljetnikovom imovinom 1431;

II. Parnični postupak.

a) **Nadležnost.**

1. Uopće. Pojam zbornog suda u smislu §-a 41/II Grpp. 1254;

Prorogatio. Prorogacija izbranog suda kod obročnih poslova 1246; propis čl. 20 Ugrpp. odnosi se na sve poslove kod kojih isplata ima uslijediti u obrocima, nadležnost suda za tužbe iz obročnih poslova 1247; dužnost dokaza ispravom o sporazumu glede nadležnosti suda odnosi se i na punomoć o dotičnom sporazumu 1258;

2. Osobna podsudnost. Za sporove o razlučnom boravištu i privremenoj alimentaciji vrijedi u pogledu mjesne nadležnosti propis §-a 73 a ne §§ 61 i 69 Grpp. 1255; propis §-a 90 Grpp. odnosi se samo na suparništvo iz §-a 112 br. 1 Grpp. odnosno §-a 115 Grpp. 1262;

3. Realna podsudnost. Za donošenje odluke o odšteti u izvlazbenom postupku nadležan je okružni kao realni sud, a ne sreski sud 1245;

4. Kauzalna podsudnost. Nadležnost za donošenje odluke o odšteti u izvlazbenom postupku 1245; za tužbe iz obročnih poslova 1246; 1247; za tužbu djeteta, da mu je otac dužan dati stan u naravi kao sastavni dio alimentacije 1253; za tužbu trg. zadruge protiv njenog člana na isplatu sume po §§ 231 i 232 trg. z. 1254; za sporove o razlučnom boravištu i privremenoj alimentaciji 1255; za tužbu pravnog sljednika parničnog punomoćnika, kojom utužuje njegovu nagradu i troškove 1256; za prosuđenje zahtjeva utuženog protutužbom 1257; ugovor o izbranom sudu ne može utemeljiti prigovor nedopustivosti redov. pravnog puta, već samo prigovor nenadležnosti suda 1259;

b) **Zakon o postupku.** Vidi sist. kaz. str. 11 Kolizija zakona obzirom na vrijeme.

c) **Postupovna načela.** Po službenoj dužnosti ima sud paziti: da li je u postupku pred okruž. sudom pismeni podnesak stranke podnesen po advokatu 1265; da li postoji tužiočev pravni interes na utvrđenje 1276; nakon dovrše rasprave u glavinoj stvari sud nije ovlašten mijenjat svoj ranije doneseni zaključak, kojim se odbacuje prigovor nenadležnosti 1283; ne ultra petitum 1289; 1290; načelo neposrednosti: u prizvnom postupku 1300; u rekursnom postupku 1304; po služb. dužnosti ima se uvažiti zastara kamata u mandatnoj parnici 1313; po služb. dužnosti ne može se uzeti obzir na one razloge za poništaj presude izbranog suda, koji nisu navedeni u tužbi 1331;

d) **Stranke i njihovi zastupnici.**

1. Parnična sposobnost. Legitimacija. Zadruzi, koja je postojala u vrijeme glavne parnice mora se priznati parnična sposobnost i u parnici zbog ništavosti presude glavne parnice 1185; parnična sposobnost stečajnog dužnika 1298; rkt. crkva u N. nije legitimirana na vlasničku tužbu glede nekretnina, koje su upisane na rkt. župu u N. 1071; legitimacija jednog suvlasnika na otkaz uporabne pogodbe 1316;

2. Suparništvo. Propis §-a 90 Grpp. odnosi se samo na suparništvo iz §-a 112 br. 1 Grpp. odnosno §-a 115 Grpp. 1262; pod zajedničkim zastupnikom u smislu §-a 289 st. 1 Grpp. razumijeva se i suparničar koji osim sebe zastupa i druge suparničare 1271;

3. Promjena stranaka za vrijeme procesa. Obavještenje trećeg lica o parnici i poziv na zaštitu 1263; identitet stranaka u pogledu prigovora litis pendentis 1279;

4. Međusobni odnošaj stranaka. Dok teče parnica o vlasništvu nekretnina ne može protivna stranka vlasničkom tužbom tražiti predaju posjeda 1278; identitet stranaka u pogledu prigovora litis pendentis 1279; Naknada troškova vidi alfabetsko (stvarno) kazalo str. 96 Trošak.

5. Zastupnici stranaka. Tužba na naknadu parničnih troškova protiv falsusa procuratora 1151; svjedodžba kućegospodara zadruge 1212; nadležnost suda za tužbu pravnog sljednika parničnog punomoćnika kojom utužuje njegovu nagradu i troškove 1256; parnični sud nije ovlašten ispitivati zakonitost postavljenja tutora, koji je takovim postavljen pravomoćnim zaključkom vanparničnog suda 1260; isto tako nije ovlašten postavljati skrbnika na čin neraspravljenoj ostavini, ako nije učinjena vjerojatnom opasnost od odugovla-

čenja 1261; zahtjev za postavljenje advokata siromašnih 1264; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265; pojam zajedničkog zastupnika u smislu §-a 289 st. 1 Grpp 1271; zastupanje bivšeg stečaj. dužnika u parnici po bivšem stečaj. upravitelju nakon okončanja stečaj. postupka 1298; skrbnik na čin malodobnih tužilaca nije ovlašten ove bez posebnog ovlaštenja suda zastupati i u izvršnom postupku 1371; rudarsko satništvo je nadzorna vlast nad Glavnom bratimskom blagajnom 1375; legitimacija prinudnog upravitelja na otkaz najamne 1375; legitimacija prinudnog upravitelja na otkaz najamne pogodbe 1376; upravitelj zaostavštine u smislu §-a 100 st. 1 Vp. 1424; preuzimatelj adv. kancelarije nije ovlašten na zastupanje stranke bez punomoći te stranke 1470; Vidi još sistemat. kaz. str. 52 Odvjetništvo (advokatura) te niže: Skrbnik.

6. Skrbnik. Parnični sud nije ovlašten postavljati skrbnika na čin neraspravljenoj ostavini, ako nije učinjena vjerojatnom opasnost od odugovlačenja 1261; postavljanje skrbnika nepoznato otsutnom tužiocu 1273; rok za podnos pravnog lijeka računa se od dana dostave pravnog lijeka skrbniku, a ne od dana ponovne dostave skrbljeniku 1274; Vidi još sist. kaz. str. 26 Štitništvo i skrbništvo te str. 51 Štitništvo.

7. Siromaško pravo. Postupanje suda, ako je u pismenim prigovorima protiv mjenič. plat. naloga okružnog suda podjedno stavljen zahtjev za priznanje siromaškog prava i postavljanje advokata siromašnih 1264; priznanje siromaškog prava u izvršnom postupku 1366;

e) Oblik podnesaka i raspravljanja. Takse na podneske. Dostava. Rokovi. Ročišta. Blagdani. Sudski odmor.

1. Oblik podnesaka i raspravljanja. Pismeni prigovori protiv mjeničnog plat. naloga okružnog suda imaju biti podneveni po advokatu, uklanjanje formalnih nedostataka podneska 1264; primjena st. 2 §-a 184 Grpp. u slučaju vraćanja na popravak tužbe za obnovljenje odnosne tužbe zbog ništavosti 1267; neispravan naziv pravnog lijeka ne smeta 1517; 1312; advokat. pripravnik ne može mjesto advokata potpisati podnesak, za koji se traži potpis advokata 1464;

2. Takse. Posljedice nepoloženja takse pred duhovnim sudom 1048; izvršna taksa iz T. br. 81 Zak. o taks. 1379; utjerivanje sudske takse 1545;

3. Dostava. D. zajedničkom zastupniku u smislu §-a 289 Grpp. 1271; posredna d. polaganjem tužbe kod pošte 1272; propisi §§ 309 do 311 Grpp. ne odnose se na dostavljanje nepoznato otsutnom tužiocu 1273; rok za podnos pravnog lijeka računa se od dana dostave presude skrbniku, a ne od dana ponovne dostave skrbljeniku 1274; zbog neučinjene dostave poziva na raspravu može se presuda pobijati samo po

§ 571 br. 4 u vezi § 565 br. 5 Grpp. 1296; nepribijanje oglasa na oglasnu tablu kao razlog za pobijanje presude po §-u 623 br. 2 Grpp. 1308; i prije dostave formalno pravosnažne odluke stranci može se podići tužba zbog ništavosti 1310;

4. Rokovi. Rok za podnošenje tužbe na rastavu od stola i postelje je produživ 1048; rok iz §-a 174/II trg. z. je materijalno pravni rok, pa tužba mora u tom roku stići sudu 1195; rok za predaju odgovora na tužbu 1268; rok za podnos pravnog lijeka računa se od dana dostave presude skrbniku, a ne od dana ponovne dostave skrbljeniku 1274; propust suda upozoriti pravu nevještu stranku na rok u kojem može odluku pobijati pravnim lijekom 1293; računanje roka iz §-a 628 Grpp. u slučaju tužbe po §-u 623 br. 2 Grpp. 1309; za rok iz §-a 628 br. 4 Grpp. nije odlučno znanje za činjenice već mogućnost upotrebe dokaz. sredstava 1311; r. za pravne lijekove protiv odluka o priznanju siromaškog prava u izvršnom postupku 1366; Otkazni rokovi vidi sist. kaz. str. 43 Postupak u sporovima, koji proističu iz porabnih ugovora.

5. Ročišta.

6. Blagdani (praznici). Sudski odmor. U subotu ne smije se obaviti dražba nekretnina ovršenika židova 1348; zahtjev za isplatu otpravnine je ferijalna stvar 1482; okolnost, da je rasprava pred sudom radničkog osiguranja bila određena na praznik, ne čini nijednu od ništvosti iz §-a 170 Zoor. 1510;

f) Odnošaj između raznih vrsta postupaka: izvršnog i krivičnog 1339; izvršnog i upravnog 1340; izvršnog i vanparničnog 1399; 1439; izvršnog i zemljišnoknjižnog 1459; ostavinskog i krivičnog 1421; vidi još sist. kaz. str, 33 Prema drugom građanskom sudu.

g) Tužba.

Sadržaj tužbe. Kumulacija zahtjeva za opravdanje predbilježbe sa zahtjevom hipotekarne tužbe 1076; nema mjesta posebnoj tužbi u svrhu odlučivanja o troškovima, koji su nastali u nekoj drugoj parnici 1151; tužba na položenje računa iz ortakluka 1282; priznanje nevaljanosti urudžbene isprave 1426; izručenje dijela naknadno pronađene imovine 1429; tužba radi izjašnjenja u smislu čl. 33 Ugrpp. 1392; protutužba, nadležnost suda za presuđenje zahtjeva utuženog protutužbom 1257; tužba zbog ništavosti vidi sist. kaz. str. 42 t. za obnovljenje vidi sist. kaz. str. 43

1. Tužba na činjenje.

2. Tužba na utvrđenje. Nema mjesta tužbi na utvrđenje: da je odluka ocjenjivačkog suda kod natječaja raspisanog po Ministarstvu nepravilno donesena 1250; krivnje za napuštanje bračne zajednice i ustanovljenje neopstojnosti prava na alimentaciju 1277; na utvrđenje činjenice kada je netko umro 1289; pretpostavke tužbe na utvrđenje

1275; sud ima po služb. dužnosti paziti, da li postoji tužiočev pravni interes na utvrđenje 1276;

3. Preinačenje tužbe. P. tužbe u subjektivnom pravcu 1280; proširenje tužbe zbog ništavosti 1309; ograničenje tužbenog zahtjeva 1429;

4. Povlačenje tužbe.

5. Prekid postupka. Okolnost, da pred upravnim vlastima teče postupak po zak. o nužnim prolazima, ne obvezuje sud na prekid postupka u parnici radi neopstojnosti služnosti istog puta 1269; i građan. sud može sam utvrditi, da li u djelu tuženika postoji krivično djelo utaje 1270; nema mjesta prekidu p. u opozicionoj parnici u svrhu, da nadležna upravna vlast donese rješenje o navodnoj tužiočevoj tražbini 1352; p. ostavinskog postupka radi rješenja prethodnog pitanja 1412; nadležnost suda za rješenje prejudicialnog pitanja, koje upravna vlast još nije pravosnažno riješila 1472;

6. Mirovanje postupka.

7. Spajanje parnica.

h) Contumacia i upuštanje u parnicu. Prigovori.

1. Contumacia i upuštanje u parnicu. Propust zamjerke da parnična radnja pred okružnim sudom nije preduzeta po advokatu 1264; odgovor na tužbu predan nakon roka, koji je sud odredio za predaju odgovora, no prije stavljenog prijedloga, da se donese presuda zbog propuštanja 1268; propis §-a 340 br. 1 Grpp. ne isključuje tužbu na položenje računa 1282; ako je suglasnim zaključcima nižestepenih sudova pravosnažno odlučeno, da je odgovor na tužbu prekasno podnesen, ne može se odluka o tom pitanju više pobijati u reviziji zbog ništavosti iz br. 4 § 571 Grpp. 1305; vidi još sist. kaz. str. 40 Presuda zbog izostanka i propuštanja.

2. Prigovori. Nedopustivost redovnog pravnog puta: za zahtjev na položenje računa stečajnog upravitelja 1100; za odlučivanje o troškovima, koji su nastali u nekoj drugoj parnici 1151; za ispravak pogreške počinjene kod dosuđenja nekretnina učesnicima u komasacionom postupku 1223; za utvrđenje, da je odluka ocjenjivačkog suda kod natječaja raspisanog po Ministarstvu nepravilno donesena 1250; za rješavanje o naknadi troška nastalog u brakorazvodnoj parnici pred duhovnim sudom 1252; ugovor o izbranom sudu ne može utemeljiti prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta već samo prigovor nenadležnosti suda 1259; za tužbu radi neopstojnosti služnosti puta, dok pred uprav. vlastima teče postupak po zak. o nužnim prolazima glede istog puta 1269; dok teče parnica posjednika o vlasništvu nekretnina ne može protivna stranka vlasničkom tužbom tražiti predaju posjeda 1278; identitet stranaka u pogledu prigovora litis pendentis 1279; za pobijanje odluke izbranog suda, kojom se je ovaj proglasio nenadležnim za presuđenje izvjesnog spora 1322; za zahtjev na ukinuće ovrš. prava iz platnog naloga Suzora 1349; za priznanje neopstojnosti reda prvenstva poreza 1385; za ostvarenje malodobnikovih potraživanja protiv štitnika iz upravljanja malodobnikove imovine 1431; za utuženje ustupljene tražbine s naslova dužnih vodoplavnih doprinosa 1462; za rješenje zahtjeva o prinadležnostima inkasatora, ako vrijednost spora ne nadilazi 12.000 Din 1484; u pogledu zahtjeva unesrećenog radnika, koji traži naknadu štete od poslodavca, premda protiv ovog nije ishodio krivičnu presudu 1503; p. nenadležnosti suda: glede jednog suparca 1262; nakon dovršene rasprave o glavnoj stvari sud nije ovlašten mijenjati svoj ranije doneseni zaključak kojim se prigovor nenadležnosti suda odbacuje 1283; prijedlog da se spis ustupi nadležnom sudu 1284; stavljen nakon održanog prvog raspravnog ročišta, ako se na ovom stranke nisu upuštale u raspravljanje o glavnoj stvari 1294; određivanje ponovne priziv. rasprave u slučaju, ako je reviz. sud ukinuo zaključak priziv. suda o prigovoru nenadležnosti 1302; rei iudicatae: sud. nagoda nije res iudicata, već res transacta, o kojoj se ima u presudi odlučiti, ako bude prigovoreno 1281; presuda mađarskog suda nije kod nas ovršiva, pa zato nema govora o res iudicata 1299; pomanjkanje zakonskog zastupanja: parnični sud nema pravo ispitivati zakonitost postavljenja tutora, koji je takovim postavljen pravomoćnim zaključkom vanparničnog suda 1260; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265; zastupanje biv. stečaj dužnika u parnici po bivšem stečaj. upravitelju nakon okončanja stečaj. postupka 1298; skrbnik na čin malodobnih tužilaca nije ovlašten ove bez posebnog ovlaštenja suda zastupati i u izvršnom postupku 1371; prigovor pomanjkanja procesnih pretpostavaka i p. nenadležnosti suda za protutužbu 1257;

i) Incidentia u postupku. Ništavosti.

Oduzimanje mogućnosti raspravljanja pred sudom 1273; 1296; 1305; 1308; povodom prekasno podnesenog pravnog lijeka ne može se sanirati ništavost iz br. 4 § 571 Grpp. 1274; litispendencija 1278; 1279; prekoračenje tužb. zahtjeva nije razlog ništavosti 1289; propust suda upozoriti pravu nevještu stranku na rok, u kojem može pobijati odluku pravnim lijekom, ne čini ništavost 1293; nije ništavost, ako je predsjednik prizivnog vijeća bio ujedno i izvjestilac 1297; Vidi još naprijed: Prigovori.

k) Dokaz.

1. Uopće. Protudokaz protiv odluke upravne vlasti o predmjevi iz §-a 20 Z. o. z. 1218; ponavljanje dokaza po po prizivnom sudu 1300; ocjena dokaza po rekursnom sudu

1304; teret dokaza, da manjak robe nije posljedica prirodne osobine robe u smislu §-a 87. Ž. s. U. 1517;

2. Pojedine vrste dokaza.

a) **p r i z n a n j e;**

b) **i s p r a v e:** Isprave sastavljene na stranom jeziku 1287; dokaz javnom ispravom o ustupu tražbine, radi koje se vodi izvršenje 1346, 1347;

c) **s v j e d o c i:** Nedopušten je rekurs protiv zaključka II. step. suda o trošku, koji ima platiti svjedok po §-u 429 Grpp. 1306;

d) **v j e š t a c i:** Dokaz vještacima o trajnoj nemogućnosti spolnog općenja 1036; očevid po §-u 347 trg. z. 1197; presuda izbranog suda ne čini izvršni naslov u pogledu vještaka 1343;

e) **s a s l u š a n j e s t r a n a k a:** Nema zapreke da se ravnatelj d. d., koje je stranka u parnici, sasluša kao svjedok, a isto tako da se sasluša kao svjedok tuženik, koji protiv platnog naloga nije uložio prigovore 1285;

l) **S u d s k a o d l u k a.**

I. P r e s u d a.

1. Oblik i vrste:

a) p r e s u d a z b o g i z o s t a n k a i p r o p u š t a n j a: Nema mjesta izricanju presude zbog i., ako u tužbi na utvrđenje nije iskazan tužiočev pravni interes na utvrđenje 1276; p. zbog i., ako su tužbi priložene isprave sastavljene na stranom jeziku 1287; p. zbog i. ne može se izreći, ako se tužbom traži solidarni platež duga, a ta solidarnost nije u tužbi obrazložena 1288; zbog neučinjene dostave poziva na raspravu može se presuda pobijati samo po § 571 br. 4 u vezi § 565 br. 5 Grpp. 1296; odgovor na tužbu predan nakon roka, koji je sud odredio za predaju odgovora, no prije stavljenog prijedloga da se donese presuda zbog propuštanja 1268;

b) N a o s n o v u p r i z n a n j a i o d r i c a n j a.

2. Sadržaj. Prekoračenje tužb. zahtjeva nije razlog ništavosti 1289; sud ne prelazi preko zahtjeva stranaka, ako pravni slučaj podvede pod druge norme nego li je to učinio tužilac 1290; premda je u času podignuća tužbe bilo egzistentno tužb. pravo, ima se tužba odbiti, ako je to pravo prije donošenja I. step. presude utrnulo 1291; prijedlog za dopunu zaključka višeg suda može se staviti i kod I. step. suda 1292; uz poništaj presude izbranog suda može redovni sud suditi podjedno i u glavnoj stvari 1332; forma odbacivanja protivtužbe u slučaju, ako ne predleže uvjeti iz §-a 94 Grpp. 1257; nalaganje snašanja troška pravnog lijeka sucu, koji nije htio izvršiti nalog višeg suda 1266;

3. Pravnosnažnost. Parnični sud nema pravo ispitivati zakonitost postavljenja tutora, koji je takovim postavljen pravomoćnim zaključkom vanparničnog suda 1260; nakon dovršene rasprave o glavnoj stvari sud nije ovlašten mijenjati svoj ranije doneseni zaključak, kojim se odbacuje prigovor nenadležnosti suda 1283; i prije dostave formalno pravosnažne odluke može se podići tužba zbog ništavosti 1310; formalna pravosnažnost u Vp-u 1416;

II. P o r a v n a n j e p r e d s u d o m. Sudska nagoda nije res iudicata već res transacta, o kojoj se ima u parnici odlučiti, ako bude prigovoreno 1281;

m) **P o s t u p a k p r e d s r e s k i m s u d o v i m a.** **Uopće.** Propust suda upozoriti pravu nevještu stranku na rok, u kojem može odluku pobijati pravnim lijekom 1293; prigovor nenadležnosti suda stavljen nakon održanog prvog raspravnog ročišta u slučaju da se stranke na ovom nisu upuštale u raspravljanje o glavnoj stvari 1294; ako se jedna stranka nije odazvala pozivu za pokušaj poravnanja, ne daje to drugoj stranci pravo, da odmah diže tužbu na razvrgnuće zajednice bez prethodnog postupanja po Vp-u 1438;

1. Postupak u maličnim stvarima.

2. Postupak po tužbama zbog smetanja posjeda. Konačni zaključak izvršan je i bez obzira na podneseni rekurs 1338;

n) **P r a v n i l i j e k o v i.**

1. Uopće. Nalaganje snašnja troška pravnog lijeka sucu, koji nije htio izvršiti nalog višeg suda 1266; rok za podnos pravnog lijeka računa se od dana dostave presude skrbniku, a ne od dana ponovne dostave skrbljeniku; povodom prekasno podnesenog pravnog lijeka ne mogu se sanirati ništavosti 1274; propust suda upozoriti pravu nevještu stranku na rok, u kojem može odluku pobijati pravnim lijekom 1293; protiv iste presude može ista stranka uložiti samo jedan pravni lijek 1295; dopušten je rekurs protiv odluke, kojom sud nakon dovršene parnice dostavlja pismenu izjavu jedne stranke drugoj 1303; neispravan naziv pravnog lijeka ne smeta 1312; nedopušten pravni lijek ne zaustavlja izvršenje izvršnog naslova 1337; pravni lijekovi u izvlazbeno-odštetnom postupku 1463; advokat. pripravnik ne može mjesto advokata potpisati pravni lijek 1464; protiv razloga presude nije dopušten pravni lijek 1517; Pravni lijekovi u izvršnom postupku vidi sist. kaz. str. 46 Pravni lijekovi u vanparnič. postupku vidi sist. kaz. str. 50 Vanparnični postupak uopće.

2. Prizivni postupak. Protiv iste presude može jedna stranka uložiti samo jedan priziv 1295; nije ništavost, ako je predsjednik prizivnog vijeća bio ujedno i izvjestilac 1297; ponavljanje dokaza po prizivnom sudu, odreknuće stranaka od prizivne rasprave 1300; određivanje p o n o v n e prizivne rasprave nakon što je reviz. sud ukinuo zaključak priziv.

suda o nenadležnosti 1302 — Nedostatak u postupku prvostepenog suda ako je okruž. sud na pismene prigovore protiv mjenič. plat. naloga, koji nisu bili signirani po advokatu, naredio ročište za usm. raspravu 1264;

3. Revizijski postupak. Uopće. Branilac bračne veze evangelič. braka nije dužan ulagati reviziju protiv presude prizivnog suda, kojom se brak razvodi 1044; nedopuštena r., trošak odgovora na takvu reviziju 1301;

Sadržaj revizijskog pismena. Revizijski prijedlozi i razlozi. **Uopće.**

Ništavost prizivne presude. Nije ništavost ako je predsjednik prizivnog vijeća bio ujedno i izvjestilac 1297; prizivni sud može bez ponavljanja dokaza ocijeniti činjenice, o kojima je I. step. sud raspravljao, ali ih nije ocijenio 1300; ako je suglasnim zaključcima nižestep. sudova pravosnažno odlučeno, da je odgovor na tužbu prekasno podnesen, ne može se odluka o tom pitanju više pobijati u reviziji zbog ništavosti iz br. 4 § 571 Grpp. 1305;

Nedostaci u prizivnom postupku. Uslijed neodređivanja ponovne prizivne rasprave nakon što je revizjski sud ukinuo zaključak priziv. suda o nenadležnosti 1302; ponavljanje dokaza po prizivnom sudu 1300;

Protivrječnost sa parničnim spisima. Prekoračenje tužb. zahtjeva tvori reviz. razlog iz § 597 br. 3 Grpp. 1289;

Pogrešna pravna ocjena. Da li je strah nepravedan ili temeljit, je pitanje činjenične, a ne pravne naravi 1105;

4. Rekurs.

a) u prizivnom postupku.

b) u rekursnom postupku: Nalaganje snašanja troška pravnog lijeka sucu, koji nije htio izvršiti nalog višeg suda 1266; i bez pridržaja pravosnažnosti dopušten je reviz. rekurs protiv zaključka II. step. suda, kojim se ukida zaklj. I. step. suda o prigovoru nenadležnosti 1283; dopušten je rekurs protiv odluke suda, kojom sud nakon dovršene parnice dostavlja pism. izjavu jedne stranke drugoj 1303; ocjena dokaza po rekursnom sudu 1304; nedopušten je rekurs protiv drugostep. zaključka o trošku, koji ima platiti svjedok po §-u 429 Grpp. 1306; dopušten je revizij. rekurs protiv zaklj. II. step. suda, kojim je ovaj odbacio rekurs protiv I. step. zaklj. o trošku vještaka kao prekasno podnesen 1307; nedopustivost reviz. rekursa protiv dvaju suglasnih zaključaka o odbačaju tužbe za obnovljenje kao prekasno podnesene 1312; iznašanje novih činjenica u rekursu 1351;

5. Tužba zbog ništavosti. Zadruzi, koja je postojala u vrijeme glavne parnice, mora se priznati parnična sposobnost i u parnici zbog ništavosti presude glavne parnice 1185; t. zbog n. jer je parnični sud neraspravljenoj ostavini postavio skrbnika na čin 1261; vraćanje na popravak tužbe zbog ništavosti 1267; nepribijanje oglasa na oglasnu tablu kao razlog za pobijanje presude po §-u 623 br. 2 Grpp. 1308; računanje roka iz §-a 628 Grpp. u slučaju pobijanja po § 623 br. 2 Grpp., proširenje tužbe zbog n. 1309; t. zbog n. može se podići i prije nego li je stranci dostavljena formalno pravosnažna odluka 1310;

6. Tužba za obnovljenje. Vraćanje na popravak tužbe za obnovljenje 1267; rekursni sud ne može promijeniti činjenično utvrđenje I. step. suda u pogledu okolnosti, kada je stranka doznala za nove činjenice u smislu §-a 624 br. 6 Grpp. 1304; za rok iz §-a 628 br. 4 Grpp. nije odlučno znanje za činjenice nego mogućnost upotrebe dokaz. sredstava 1311; ako se tek na usm. raspravi pokaže da je tužba prekasno podnesena, ima se ona odbaciti zaključkom, nedopustivost reviz. rekursa protiv dvaju suglasnih zaključaka o odbačaju tužbe 1312;

o) **Naročite vrste postupka.**

1. Mandatni postupak. Zastara kamata mora se po službenoj dužnosti uvažiti samo u mandatnoj parnici, a ne i u redovitoj, makar da se u njoj raspravlja stvar, koja bi se mogla voditi po mandatnom postupku 1313;

2. Postupak u mjeničnim i čekovnim sporovima. Postupanje suda, ako je u pismenim prigovorima protiv mjeničnog platnog naloga okružnog suda ujedno stavljen zahtjev za priznanje siromašnog prava i postavljenje advokata siromašnih 1264;

3. Postupk u sporovima, koji proističu iz porabnih ugovora. U uporabnoj parnici glede otkaza apoteke odlučuje parnični sud samo o predaji apoteke, a ne i o ispražnjenju 1314; ako je najamnina plaćana mjesečno, a trajanje najma nije izričito ugovoreno, smatra se da je ugovoreno trajanje najamnog odnosa sa mjesec dana, pa je u tom slučaju otkazni rok 8 dana 1315; legitimacija jednog od suvlasnika uporab. predmeta na otkaz 1316; Vidi još sist. kaz. str. 20 Uporabna pogodba.

4. Postupak pred izbranim sudovima i poništaj presude izbranog suda. Propis čl. 20 Ugrpp. ne isključuje mogućnost da se sprorovi iz poslova na otplatu iznesu pred izbrane sudove 1246; 1331; ovlaštenje prokuriste trg. tvrtke na sklapanje ugovora o izbranom sudu 1317; time što je netko potpisao ugovor kao jamac i platac nije se za svoju osobu podvrgao u tom ugovoru navedenoj nadležnosti izbranog suda 1318; odustaja izbranog suca od primljene dužnosti 1319; propis §-a 690 st. 2 Grpp. ne vrijedi za izbrani sud Trgovinske komore u Beogradu 1320; ako se izbrani sud proglasi nenadležnim za glavnu stvar ne može suditi niti o trošku 1321; odluka izbranog suda, kojom se je ovaj proglasio nenadlež-

nim za rješenje spora ne može se pobijati po §-u 691 Grpp. 1322; stranka, koja je u zabludi potpisala ugovor o izbranom sudu, može tražiti poništaj presude izbranog suda, ma da je sama pred izbranim sudom priznala njegovu nadležnost 1323; naknadno odobrenje zaključnice, na kojoj se nalazi klauzula o izbranom sudu 1324; izbrani suci mogu prije donošenja svoje odluke saslušati pravne eksperte 1325; presuda izbranog suda može se samo i djelomično poništiti, okolnost što presudu nije potpisao zapisničar, nije razlog za poništaj presude 1326; izbrani odbor nadležan je da sudi glede naplate prekovremenog rada nižeg pomoćnog osoblja, bez obzira, da li se radi o osoblju iz §-a 3 Z. o. z. r. 1327; propis §-a 691 br. 5 Grpp. ne odnosi se na odlučivanje o troškovima postupka pred izbranim sudom 1328; utvrđivanjem činjenice koji je ugovor povoljniji za služboprimca izbrani odbor ne dolazi u sukob sa prinudnopravnim propisima 1329; izbr. sud nije nadležan riješavati o valjanosti ili nevaljanosti ugovora o izbr. sudu 1330; na one razloge za poništaj presude, koji nisu u tužbi navedeni, ne može se uzeti obzir po služ. dužnosti 1331; uz poništenje presude izbranog suda može redovni sud suditi podjedno i o samoj stvari 1332; presuda izbranog suda nije izvršni naslov u korist izbranih sudaca, kojima se tom presudom dosuđuje nagrada 1342; isto tako niti u korist vještaka 1343; odlaganje izvršenja na temelju presude izbranog suda, čiji se poništaj istodobno traži tužbom 1362; propis §-a 219 ZOR. je prinudnopravne naravi samo u koliko se odnosi na prava služboprimca 1475;

III. Izvršni postupak.

A. Izvršenje.

I. Opća naređenja.

1. Naslovi i dozvola izvršenja. Izvršenje na temelju presude izbranog suda, ako je klauzulu izvršnosti potpisao samo sekretar tog suda 1320; kada se smatra da je izvršenje u toku 1334; obustava ovrhe, dozvoljene po hrv. grpp., mora se tražiti po propisima tog zakona, a ne po Ip-u 1335; 1336; nedopušten pravni lijek ne zaustavlja izvršnost izvršnog naslova 1337; konačni zaključak u postupku smetanja posjeda izvršan je i bez obzira na podneseni rekurs 1338; rješenje krivičnog suda, kojim se utvrđuje visina nagrade i troškova branioca, nije izvršni naslov 1339; izvršenje na plaću na temelju odluke upravne vlasti 1340; iskaz grad. općine o dužnom prirezu izvršan je bez obzira, da li je protiv njega uložena žalba 1341; presuda izbranog suda nije izvršni naslov u korist izbranih sudaca, kojima se tom presudom dosuđuje nagrada 1342; isto tako niti u korist vještaka 1343; kada se može prijedlog za dozvolu prinudne jav. dražbe nekretnina podnijeti neposredno izvršnom sudu 1344; na temelju izvrš. naslova protiv ostavine ne može se voditi izvršenje na ličnu imovinu uvjetno očitovanog nasljednika 1345; dokaz javnom ispravom o ustupu tražbine, radi koje se vodi izvršenje 1346; 1347; zahtjev nasljednika smetane osobe za izvršenje konačnog zaključka 1347; i. na temelju platnog naloga Suzora 1349; izvršenje na temelju presude austrijskog izbranog suda 1363; skrbnik na čin malodobnih tužilaca nije ovlašten ove bez posebnog ovlaštenja suda zastupati i u izvršnom postupku 1371; propis §-a 19 Ip. ne odnosi se na kumulaciju izvršenja radi obezbjeđenja i privremene naredbe 1401; protivizvršenje 1454; i. na nekretnine radi dužnih općinskih daća 1523;

2. Predmet izvršenja. Pravo izbora vjerovnika u pogledu predmeta izvršenja 1113; izvršenje na imovinu stečaj. mase 1228; procjena nekretnina stečajne mose 1232; izvršenje na plaću rudara 1333; 1390; izvršenik ne može staviti prigovor, da su pod izvršenje uzete stvari, vlasništvo treće osobe 1357; zarada dnevničara kod državnih vlasti 1389; pravo porabe 1395; pravo iz zamjenbene pogodbe 1396; bankovno poduzeće 1397; 1398; protivizvršenje 1454;

3. Obustava, ograničenje i odlaganje izvršenja. Obustava ovrhe, dozvoljene po hrv. grpp-u mora se tražiti po propisima tog zakona, a ne po Ip-u 1335; 1336; u slučaju obustave izvršenja na izlučnu tužbu ne diže se i transferacija 1358; obezbjeđenje za odlaganje izvršenja u slučaju izlučne tužbe 1359; obustava i. ne može se tražiti rekursom, već samo prijedlogom 1360; sud nije ovlašten obustaviti izvršenje, koje se temelji na ispravama iz §§ 305 i 306 trg. z. 1361; odlaganje i. na temelju presude izbranog suda, čiji se poništaj istodobno traži tužbom 1362; ograničenje izvršenja prosuđuje se po propisima, koji su na snazi u vrijeme provedenja izvršenja, a ne po propisima, koji su bili na snazi u vrijeme izdanja dozvole 1388; ograničenje predbilježbe u smislu §§ 325 i 328 Ip. 1403; za obustavu sudskog ovrš. postupka, koji se vodi radi poreskog duga, nadležan je sud, a ne poreska vlast 1522;

4. Izlučna tužba. Naknada za stvar treće osobe, prodanu na ovrš. dražbi, jer ta treća osoba nije položila jamčevinu, a s izlučnom tužbom je kasnije uspjela 1183; treća osoba ovlaštena je na izlučnu tužbu i ako je prigodom pljenidbe izjavila, da ju dozvoljava i da neće dizati izlužnu tužbu 1353; i. tužba nakon obavljene dražbe nije više dopuštena 1354; tužba erara radi izlučenja zaplijenjenih predmeta bivše Lonjsko-poljske željeznice 1355; i. tužbu može podići i posjednik stvari 1356; izvršenik ne može staviti prigovor, da su pod izvršenje uzete stvari, vlasništvo treće osobe 1357; u slučaju obustave izvršenja na izlučnu t. ne diže se i transferacija 1358; obezbjeđenje za odlaganje izvršenja u slučaju izlučne t. 1359;

5. Nadležnost. Kada se smatra da je izvršenje u toku ? 1334; kada se može prijedlog za dozvolu prinudne javne

dražbe nekretnina podnijeti neposredno izvršnom sudu? 1344; spor o nadležnosti između okružnog i apelacionog suda za rješenje rekursa protiv zaključka sreskog kao izvršnog suda, ako je dozvolu izvršenja izdao isti okružni sud 1370; za dozvolu prinudnog založnog prava nadležan je u slučaju §-a 7 st. 1 i 3 Ip. presudni, a ne izvršni sud 1372; nadležnost izvršnog suda da odluči o načinu diobe suvlasničkih nekretnina u naravi nakon dozvoljenog razvrgnuća zajednice 1399;

6. Troškovi. Troškovi namire i brisanja ne spadaju u ovršne troškove 1179; i u izvršnom postupku može se odluka o trošku pravnog lijeka pridržati za odluku u samoj stvari 1367; ako je tražilac izvršenja uspio pobojnom tužbom, troškovi oko izvršenja ne terete više tuženika iz pobojne parnice nego dužnika 1368; tražilac izvršenja, koji je dostao na prinud. dražbi nekretnine, nema pravo na troškove svog uvedenja u posjed 1369; utuženje troškova i nagrade prinudnog upravitelja 1377; pristojbe sudskim službenicima za provođenje izvršenja radi utjeranja sudske takse 1545;

7. Utrnuće prava na izvršenje. Tužba muža na utrnuće ženinog prava na privremenu alimentaciju nakon uslijedile pravosnažne presude u brakorazvodnoj parnici 1043; 1047; tužba na utrnuće ovrš. prava, jer žena nije u danom joj roku podigla tužbu na rastavu od stola i postelje 1048; nedopustivost redovnog pravnog puta za zahtjev na ukinuće ovršnog prava iz platnog naloga Suzora 1349; opoziciona tužba izvršenika u slučaju, ako je prinudni upravitelj ubrao tražbinu tražioca izvršenja, a nije ju ovom izručio 1350; prigovor izvršenika, da je zahtjev tražioca izvršenja prestao, može se iznijeti samo tužbom, a ne i rekursom 1351; nema mjesta opozicionoj tužbi, ako o navodnoj tužiočevoj tražbini za to nadležna upravna vlast nije još donijela svoje rješenje 1352; protivizvršenje 1454;

8. Izuzeće od izvršenja. U pogledu plaće rudara 1333; 1390; krava ne može biti izuzeta od izvršenja kao tegleće blago, već samo kao muzara 1386; Izuzeće od izvršenja na novačnim tražbinama vidi još Izvršenje na novčanim tražbinama.

9. Pravni lijekovi u izvršnom postupku. Prigovor izvršenika, da je zahtjev tražioca izvršenja prestao, ne može se iznijeti rekursom, već samo tužbom 1351; obustava izvršenja ne može se tražiti rekursom, već samo prijedlogom 1360; iznošenje novih činjenica u rekursu 1364; dopustivost reviz. rekursa protiv zaključka II. step. suda, kojim ovaj ukida razdiobni zaključak I. step. suda 1365; rokovi za pravne lijekove protiv odluka o priznanju siromašnog prava u izvršnom postupku 1366; i u izvršnom postupku može se odluka o trošku pravnog lijeka pridržati za odluku o samoj stvari 1367; spor o nadležnosti za rješenje rekursa protiv zaključka sreskog kao izvršnog suda, ako je dozvolu izvršenja izdao

isti okružni sud 1370; u dražbenom postupku, koji se vodi na osnovu §-a 274 Vp vrijede za pravne lijekove propisi izvršnog, a ne vanparničnog postupka 1439;

II. Izvršenje radi naplate novčanih tražbina.

a) Izvršenje na nepokretnoj imovini.

1. Uopće. I. na nekretnine radi dužnih općinskih daća 1523;

2. **Osnivanje prinudnog založnog prava.** Ako je na nekretninama već osnovano prinud. založ. pravo, može se prijedlog za dozvolu prinudne jav. dražbe podnijeti neposredno izvršnom sudu 1344; za dozvolu prinudnog založnog prava nadležan je u slučaju §-a 7 st. 1 i 3 Ip. presudni, a ne izvršni sud 1372; pretpostavke za dozvolu zabilježbe izvršnosti tražbine u smislu §-a 72 Ip. 1373; ako nema pretpostavaka za zatraženu uknjižbu prava zaloga, ne može se mjesto toga dozvoliti zabilježba izvršnosti tražbine, već se mora molba odbiti 1374; prinudna prodaja tražbine, na kojoj je već ranije ishođena ovršna naduknjižba prava zaloga 1393; ne može se dozvoliti: ovršna uknjižba prava zaloga na dijelu zemljišta, koji se ima tek upisati na ime ovršenika 1445; protiv lica koje na dan predaje ovrš. molbe nije upisano kao vlasnik odnosnih nekretnina, i ako je molitelj protiv tog lica već ranije stekao običnu uknjižbu prava zaloga 1446;

3. Prinudna uprava. Dugovanje sekvestra s naslova bezrazložnog obogaćenja ne prelazi na sljednika u vlasništvu sekvestriranog objekta 1180; p. u. provedena unutar zadnjih 60 dana prije otvorenja postupka za prinud. porav. van stečaja 1237; opoziciona tužba izvršenika u slučaju ako je prinudni upravitelj ubrao tražbinu tražioca izvršenja, a nije ju ovom uručio 1350; za poslove prinudnog upravitelja odgovaraju solidarno tražilac izvršenja i izvršenik 1375; legitimacija prinud. upravitelja na otkaz najamne pogodbe 1376; utuženje troškova i nagrade prinud. upravitelja 1377; p. uprava bankovnog poduzeća 1397; 1398; p. uprava po čl. 54 Zak. o D. H. B. 1531;

4. Prinudna dražba. Uopće. Prijedlog za dozvolu može se podnijeti neposredno izvršnom sudu, ako je za odnosnu tražbinu već osnovano prinudno založno pravo na istim nekretninama 1344; u subotu ne smije se obaviti dražba nekretnina ovršenika židova 1348; tražilac izvršenja, koji je dostao na prinud. dražbi nekretnine, nema pravo na troškove svog uvedenja u posjed 1369; odredbe dražb. uslova, koje su u protivnosti sa financ. propisima, nemaju obvezne snage 1379; prijedlog da najniža prihvatljiva ponuda bude veća nego što određuje zakon 1380; prijelaz prava vlasništva na prinudnoj dražbi prodanog zemljišta na kupca; učinak zabilježbe dosude 1381; i kod dobrovoljne prodaje po Vp-u imaju

se održavati rokovi iz §-a 133 Ip. 1435; Tražbine Suzora uživaju prvenstvo pa §-u 177 br. 4 Ip. 1491.

Procjena. Za procjenu nekretnina stečajne mase nadležan je izvršni a ne stečajni sud 1232; o procjeni treba obavijestiti hipotekarne vjerovnike 1378;

Razdioba kupovnine. Dopustivost reviz. rekursa protiv zaključka II. step. suda, kojim ovaj ukida zaklj. I. step. suda o razdiobi kupovnine 1365; neuknjižene tražbine erara, koje nisu prijavljene u roku iz §-a 135 br. 8 Ip., ne dolaze do podmirenja prije uknjižene tražbine tražioca izvršenja 1382; P. A. B. ima zakon. pravo prvenstva podmirenja za obroke po čl. 28 do 31 Ulzd. i pred uknjiženom tražbinom D. H. B. 1383; troškovi dražbe nekretnina ne uživaju prvenstvo pred uknjiženim tražbinama 1384; dopušten je redovni pravni put za priznanje neopstojnosti reda prvenstva poreza 1385; prvenstveno namirenje nameta na tečevinu od poduzeća i radnje 1525;

b) Izvršenje na pokretnoj imovini.

1. Izvršenje na tjelesnim pokretnim stvarima. I. na tjeles. pokretnim stvarima stečajne mase 1228; stvari izuzete od izvršenja vidi sist. kaz. 46 Izuzeće od izvršenja.

2. Izvršenje na novčanim tražbinama. Odgovornost poslodavca za neizvršenu pljenidbu plaće svog namještenika 1152; izvršenje na plaću rudara 1333; 1390; izvršenje na plaću na temelju odluke upravne vlasti 1340; propis §-a 245 Ip. odnosi se i na već ranije dospjele, a još neisplaćene prinadležnosti 1387; ograničenje izvršenja prosuđuje se po propisima, koji su na snazi u vrijeme provedenja izvršenja 1388; i. na zaradu dnevničara kod državnih vlasti 1389; nema mjesta vođenju izvršenja na tražbinu, koju imade izvršenik protiv tražioca izvršenja 1391; primjena propisa čl. 33 Ugrpp. u slučaju izjašnjenja izvršenikovog dužnika u smislu §-a 261 Ip. 1392; prinudna prodaja tražbine, na kojoj je već ranije ishođena ovršna naduknjižba prava zaloga 1393; izvršenikova tražbina ne može se prodati javnom dražbom ni onda, ako je osigurana samo predbilježbom prava zaloga 1394;

3. Izvršenje na drugim imovinskim pravima. Pravo porabe ne može biti predmetom izvršenja 1395; izvršenje na pravo iz zamjembene pogodbe 1396; prinudna uprava bankovnog poduzeća 1397; 1398;

III. Izvršenje radi ostvarenja nenovčanih zahtjeva.

Prije izdanja naredbe po §-u 308 Ip. ima se preslušati izvršenik 1367; nadležnost izvršnog suda da odluči o načinu diobe suvlasničkih nekretnina u naravi kod razvrgnuća zajednice nekretnina 1399; provedba izvršenja sudskog zaključka o predaji djeteta 1400; 1413;

B. Obezbjeđenje.

1. Izvršenje radi prethodnog ispunjenja uz obezbjeđenje i izvršenje radi obezbjeđenja. Zasvjedočenje vjerojatnosti da će bez izdanja privremene naredbe protivnik osujetiti ili znatno otežati izvršenje 1364; svrha izvršenja radi obezbjeđenja, kumulacija izvršenja radi obezbjeđenja i privremene naredbe 1401; zabilježba pobojne tužbe ne priječi da se dozvoli predbilježba prava zaloga 1402; predbilježba ishođena na temelju ugovora ne može se ograničiti propisima §§ 325 i 328 Ip. 1403;

2. Privremene naredbe. Rok za podnošenje tužbe na rastavu od stola i postelje je produživ 1048; zasvjedočenje vjerojatnosti, da će bez izdanja privremene n. protivnik osujetiti ili znatno otežati izvršenje 1364; kumulacija izvršenja radi obezbjeđenja i privremene naredbe 1401; opravdanje privremene naredbe iz §-a 333 br. 8 Ip. 1404; nastavak postupka glede privremenog uzdržavanja nakon pravosnažnosti osude duhovnog suda 1405; rok od kada imade muž plaćati ženi određeno uzdržavanje, ako u prijedlogu nije izričito naveden dan od kojeg se traži plaćanje 1406; zabrana otuđivanja i opterećivanja nekretnina 1408; zasvjedočenje opasnosti ne može se nadomjestiti polaganjem jamčevine 1409; Vidi još sist. kaz. str. 25 Ženidbeno imovinsko pravo.

IV. Drugi postupci.

1. Disciplinski postupak. Advokatsko-disciplinski postupak vidi sist. kaz. str. 52 Odvjetništvo (advokatura).

2. Urbarski postupak.

3. Postupak u stvarima radničkoga osiguranja. Vidi sist. kaz. str. 21 Radničko osiguranje.

V. Stečajno pprav.o

Materijalno stečajno pravo i postupak. Zahtjev na položenje računa stečajnog upravitelja 1100; prestanak važenja razlučnih prava uslijed otvorenja stečaja 1224; prijavljivanje uvjetnih tražbina u stečaju, kvota postignuta poravnanjem u stečaju vrijedi za uvjetne tražbine i onda, ako one nisu prijavljene u stečaj 1225; prebijanje preuzete tražbine stečaj. vjerovnika sa tražbinom što ju imade stečaj. masa proti njemu 1226; zahtjevi za izlučivanje u stečaju 1227; izvršenje na imovinu stečaj. mase, tumačenje propisa §-a 46 st. 2 Stz. 1228; prijedlog za otvorenje stečaja stavljen po bivšim članovima upravnog odbora d. d. u ime tog društva 1229; legitimacija stečajnine na podnos tužbe protiv bivšeg člana svoje tvrtke s naslova jamstva za iznos pasiva, koji je postojao na dan njegovog istupa iz tvrtke 1230; upućivanje stečaj. upravitelja na podnašanje žalbe protiv razrezanog poreza stečajnini 1231; za procjenu nekretnina stečaj. mase nadležan je izvršni, a ne stečajni sud 1232; propis §-a 186 st. 2

Stz. vrijedi i za odluke o odobrenju prinudnog poravnanja u stečaju 1233; zastupanje bivšeg stečaj. dužnika u parnici po stečaj. upravitelju nakon okončanja stečajnog postupka 1298;

VI. Prinudno poravnanje izvan stečaja.

Prestanak važenja razlučnih prava uslijed otvorenja stečaja 1224; otvorenje postupka za prinud. poravnanje ne priječi da se digne tužba protiv dužnika, valjana je nagoda, kojom se dužnik nakon dovršenog postupka obveže pojedinom vjerovniku isplatiti dug u cijelom iznosu 1234; zabilježba povedenog postupka ima deklaratorni, a ne konstitutivni značaj 1235; pod javnim dažbinama u smislu §-a 14 st. 2 Zpr. nemaju se razumijevati i prinosi za osiguranje radnika 1236; prinudna uprava provedena unutar zadnjih 60 dana prije otvorenja postupka za prinud. poravnanje 1237; nagrada advokatu kao članu pouzdaničkog odbora 1238;

VII. Vanparnični postupak.

1. a) **Uopće** obustava plaćanja alimentacije nezak. djetetu, jer se je ovo osposobilo za samostalno uzdržavanje, ima se tražiti parničnim putem 1410; pretpostavke za postupanje po §-u 16 Vp. 1415; formalna pravosnažnost u Vp-u nema za posljedicu i materijalnu pravosnažnost 1416; nije dopušten rekurs protiv zaključka kojim se određuje saslušanje svjedoka usmene oporuke pod zakletvom 1417; osoba, s kojom maloljetnik sklapa ugovor, nema pravo rekursa protiv odluke starateljske vlasti o odobrenju ili neodobrenju ugovora 1430; ako je novč. zavod pod zaštitom uskratio realizaciju pologa, ne može se između njega i stranke nastali spor riješiti u vanparničnom postupku 1529; Vidi sist. kaz. str. Granice parničnoga i vanparničnoga postupka.

b) Ostavinska rasprava. Ostavin. sud ne može riješiti pitanje, da li je protekao rok iz §-a 159 o. g. z. 1060; nasljednik nije dužan legatarima polagati račun o upravi ostavinske imovine 1087; opoziv odreknuća od nasljedstva 1093; provedba pogrešne urudžbene isprave u zemljiš. knjigama 1145; parnični sud nije ovlašten postavljati skrbnika na čin neraspravljenoj ostavini 1261; postupak ostavin. suda, ako legatarima zapisane nekretnine nisu u zapisju točno označene; izdanje potvrde legatarima u smislu §-a 137 Vp. 1411; prekid ostavin. postupka do rješenja pitanja, da li postoji tražbina, koja sačinjava jedinu ostavin. imovinu 1412; trošak skrbnika zaostavštine 1414; nije dopušten rekurs protiv zaključka, kojim se određuje saslušanje svjedoka usmene opruke pod zakletvom 1417; osigurnina ne spada u zaostavštinu osiguranika 1418; legitimacija nasljednika na utuženje ostavin. tražbine u slučaju §-a 59 st. 2 i 3 Vp. 1419; kod primanja nasljed. izjave nema se ispitivati da li su njeni navodi istiniti 1420; nasljed. izjava ocoubojice 1421; protuslovne nasljedničke izjave 1422; 1423; 1424; postavljanje upravitelja po §-u 100 st. 1 Vp. nije uvjetovano time da je tužba po §§ 98 i 99 Vp. već predana 1424; stavljanje ostavin. imovine pod upravu radi obezbjeđenja 1425; tužba na priznanje nevaljanosti urudžbene isprave 1426; urudžbena isprava ne dokazuje vlasništvo na uručenoj stvari 1427; odreknuće od tužbe za izručenje dijela naknadno pronađene imovine 1429; uslovi za provađanje ostavin. rasprave po samim nasljednicima 1444;

c) **Štitništvo.** Odobrenje ugovora može kod starateljske vlasti tražiti štitnik i sam maloljetnik, a ne i treća osoba s kojom se sklapa ugovor 1430; nedopustivost redovnog pravnog puta za ostvarenje malodobnikovih potraživanja protiv štitnika iz upravljanja malodobnikove imovine 1431; okolnost, da roditelji naravskog oca iz milosrđa uzdržavaju njegovcu nezak. djecu, ne oslobađa oca od dužnosti uzdržavanja njegove djece 1432; Vidi još sist. kaz. str. 26 Štitništvo i skrbništvo.

d) **Skrbništvo i pomoćništvo.** Legitimacija maloljetnog djeteta na podnošenje prijedloga da se njegovom ocu oduzme svojevlast zbog rasipništva 1433;

e) **Usvojenje i pozakonjenje.** I pozakonjenje djeteta naknadnom ženidbom može se tužbom pobijati 1059; otac ne može adoptirati svoje vanbračno dijete 1064; majka usvojenog djeteta ovlaštena je na podnašanje rekursa protiv zaključka, kojim se ugovor o usvojenju potvrđuje; pristanak matere ni privola staratelj. suda nije potrebna za ugovor o usvojenju, ako usvojenik ima zakonitog oca 1434;

f) **Dobrovoljna procjena i prodaja.** I kod dobrovoljne prodaje imaju se obdržavati rokovi iz §-a 133 Ip. 1435;

g) **Proglašenje nestalog za umrlog i dokazivanje smrti.** Nema mjesta tužbi na utvrđenje činjenice kada je netko umro 1289;

h) **Sudski poništaj isprava (Amortizacija).**

i) **Ostali slučajevi vanparničnog postupka.**

Naredbe o njezi, odgoju i uzdržavanju maloljetne djece. Provedba izvršenja sudskog zaključka o predaji djeteta 1400; 1413; općina nije dužna uzdržavati siromašnu djecu, već samo starati se za njihov odgoj 1542;

Određivanje miraza i opreme.

Raskidanje (razvrgnuće) zajednice. Nadležnost izvršnog suda da odluči o načinu diobe suvlasničkih nekretnina u naravi nakon što je vanparnični sud odlučio o razmjeru suvlasničkih dijelova, o dozvoli diobe i o tome da se ona ima provesti fizički 1399; r. zajednice dobrovolj. prodajom 1435; spor o predmetu diobe u smislu §-a 267 st. 2 br. 1 Vp. 1436; fiduciar može tražiti r. zajednice nekretnina fizičkom diobom

1437; ako se jedna stranka nije odazvala pozivu za pokušaj poravnanja, ne daje to drugoj stranci pravo da odmah diže tužbu na razvrgnuće zajednice bez prethodnog postupanja po Vp-u 1438; u dražbenom postupku, koji se vodi na osnovu §-a 274 Vp., vrijede za pravne lijekove propisi Ip-a, a ne Vp-a 1439; r. zajednice suzakupa lova 1536; Vidi još sist. kaz. str. 20 Zajednica vlasnosti.

Uređenje međa. U postupku za uređenje međa nema mjesta postupanju po §-u 16 Vp. 1415;

2. Odvjetništvo (advokatura). Nedopuštena je pogodba, kojom se je advokat obvezao, da će svojim vezama i uplivom nastojati da se stvar njegove stranke pred Držav. Savjetom povoljno riješi 1109; nagrada advokatu kao članu pouzdaničkog odbora 1238; nadležnost suda za tužbu pravnog sljednika parničnog punomoćnika, kojom utužuje njegovu nagradu i troškove 1256; zahtjev za postavljanje advokata siromašnih 1264; smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri 1265; solidarna obveza plateža duga više sumandanata se ne predmjeva 1288; adv. pripravnik ne može mjesto advokata potpisati podnesak, za koji se traži potpis advokata 1464; ako pogodba o nagradi advokata nije sačinjena pismeno, ne može se na nju pozivati niti advokat niti stranka 1465; »uputa« potpisana samo po stranci, ne daje dvokatu pravo na utuženje nagrade na osnovu §-a 27 Za. 1466; nedopušten je pravni lijek protiv zaključka II. step. suda, kojim ovaj u stvari odmjerenja adv. nagrade odbacuje pravni lijek kao prekasno podnesen 1467; preselenje sjedišta adv. kancelarije iz područja jedne adv. komore u područje druge 1468; odricanje od advokature; zastarjevanje advokat. disciplinskih krivica 1469; preuzimatelj adv. kancelarije treba za sebe novu punomoć stranke 1470; advokat. tarifa ne važi u postupku pred sudovima radnič. osiguranja 1509; punomoć izdana u stranom jeziku 1526;

3. Javno bilježništvo. Javnobilježnički akt kod darovanja bez prave predaje 1073; saslušanje svjedoka usmene oporuke po jav. bilježniku 1422; pobijanje valjanosti ženidb. ugovora, jer nije sklopljen u formi jav. bilj. akta 1440; za valjanost ugovora, koji pretpostavlja raskinuće ženidb. veze, nije potreban javnobilježnički akt 1441; jav. biljež. akt je potreban: za valjanost naplatnog ustupa, među bračnim drugovima 1442; za kupnju nasljedstva od nasljednika, čije je nasljedno očitovanje po sudu prihvaćeno, ali mu ostavina nije još uručena 1443; za valjanost pogodbe, kojom se je poslodavac obvezao ženi svog radnika, unesrećenog na poslu, da će joj pored onoga, što će ona dobiti od Suzora, isplatiti izvjesnu svotu novca 1504; uslovi za provađanje ostavin. rasprave po samim nasljednicima 1444;

VIII. Zemljišno-knjižno pravo.

1. Uređenje zemljišnih knjiga i postupak. Ispravak površine čestica u zemljišnim knjigama ima se tražiti vanparničnim putem 1249; zabilježba besteretnog otpisa u smislu §-a 4 Zak. o z. k. diobama, otpisima i pripisima 1461; nema mjesta pozivanju knjižnih ovlaštenika na podnos prigovora protiv besteretnog otpisivanja agrarnog zemljišta 1533;

2. Princip publiciteta. Zaštita pouzdanja u javne knjige odnosi se samo na prava stečena ugovorom 1356; vjera u javne knjige koristi samo onome, tko se uzda u pravosnažne upise 1457;

3. Zemljišno-knjižni upisi.

a) Uopće. Knjižni prvenstveni red ravna se prema trenutku, kada je pismeno stiglo vodiocu zemljišne knjige 1450; ispravak pogreške počinjene kod provedbe izvršne presude u zemljiš. knjigama 1459;

b) Uknjižba. Odgovornost države za štetu, koja je nastala uslijed upisa pogrešne urudžbene isprave u zemljišne knjige 1145; vlasnička tužba protiv osobe, koja je prije uknjižbe tužiočevog prava vlasništva ishodila zabranu otuđivanja i opterećivanja istih nekretnina 1408; uknjižba prava zaloga ne može se dozvoliti na dijelu zemljišta, koji se ima tek upisati na ime ovršenika 1445; Na temelju pogodbe koja sadrži turpem causam, ne može se dozvoliti uknjižba prava zaloga 1449; uknjižba na temelju uvjetne tražbine 1451; trošak u zemlj. kniž. stvarima 1451; 1456; zabilježba spornosti uknjižbe 1456; onaj, koji je povodom molbe stečnika za upis prava vlasništva istodobno upisan kao založni vjerovnik, nije legitimiran na podnos pravnog lijeka protiv odluke, kojom je dozvoljen upis stečnikovog prava vlasništva 1458; ako je I. step. sud dozvolio uknjižbu, a II. step. sud povodom rekursa protustranke samo predbilježbu, tada protiv tog zaključka nema mjesta daljem pravnom lijeku protustranke 1460; Vidi još sist. kaz. str. 47 Osnivanje prinudnog založnog prava.

c) Predbilježba. Zahtjev na priznanje opravdanja predbilježbe prava zaloga može se staviti i protiv zemljišnoknjižnog sljednika osobnog dužnika 1076; prinudna prodaja izvršenikove tražbine, osigurane predbilježbom prava zaloga 1394; zabilježba pobojne tužbe ne priječi da se dozvoli predbilježba prava zaloga 1402; p. ishođena na temelju ugovora ne može se ograničiti propisima §§ 325 i 328 Ip. 1403; radi duga člana jav. trgov. društva ne može se dozvoliti predbilježba prava zaloga na nekretnine tog društva 1447; isprava, na temelju koje se dozvoljava predbilježba prava zaloga, ne mora sadržavati pravni razlog vjerovnikove tražbine 1448;

d) Zabilježba. Z. tužbe na isplatu duga na založenim nekretninama 1077; z. povedenog postupka prinudnog poravna-

IX. Radno pravo.

III. ZAKONSKO KAZALO

OPĆI GRAĐANSKI ZAKONIK

uveden car. patentom od 29. XI. 1852. br. 4 d. z. l.

TRGOVAČKI ZAKON

Zak. čl. XXXVII. zaj. hrv. ug. sabora od 1875. (Zbor. br. 79.).

MJENIČNI ZAKON

od 29. XI. 1928. (Sl. nov. br. 295-XCIV. od 19. XII. 1928. str. 2008).

ČEKOVNI ZAKON

od 29. XI. 1929. (Sl. nov. br. 295-XCIV od 19. XII. 1928. str. 2018).

ZAKON O ZADRUGAMA

od 9. V. 1889. (Zbor. br. 44).

PROVEDBENA NAREDBA K ZAKONU O ZADRUGAMA

od 16. XII. 1889., br. 23403 (Zbor. br. 72).

ZADRUŽNA NOVELA

od 30. IV. 1902. (Zbor. br. 32).

ZAKON O UREĐENJU ZEMLJIŠNIH ZAJEDNICA

od 25. IV. 1894. (Zbor. br. 36).

ZAKON O KOMASACIJI ZEMLJIŠTA

od 22. VI. 1902. (Zbor. br. 43).

STEČAJNI ZAKON

od 22. XI. 1929., za Kraljevinu Jugoslaviju (Sl. nov. br. 282-CXV od 1. XII. 1929. str. 247).

ZAKON O PRINUDNOM PORAVNANJU VAN STEČAJA

od 22. XI. 1929. (Sl. nov. br. 282-CXV od 1. XII. 1929. str. 2072).

ZAKON O POBIJANJU PRAVNIH DJELA VAN STEČAJA

od 22. I. 1931. (Sl. nov. br. 26-VII od 5. II. 1931. str. 62).

§ 1 — 1244;
§ 2 — 1239; 1240; 1242;
§ 2 br. 1 — 1173; 1244;
§ 2 br. 3 — 1241; 1408;
§ 8 — 1173; 1243;
§ 11 — 1244;

UVODNI ZAKON OD 9. VII. 1930. ZA ZAKONIK O SUDSKOM POSTUPKU U GRAĐANSKIM PARNICAMA (Ugrpp.)

(Sl. nov. br. 171-LXV od 30. VII. 1930. str. 1641).

čl. 2 — 1247;
čl. 4 br. 20 — 1317; 1320;
čl. 15 — 1521;
čl. 16 br. 4 — 1245;
čl. 19 — 1246;
čl. 20 — 1246; 1247; 1331;
čl. 25 — 1392;
čl. 26 — 1263;
čl. 30 — 1248;
čl. 31 — 1322;
čl. 33 — 1392;
čl. 40 — 1454;

ZAKONIK O SUDSKOM POSTUPKU U GRAĐANSKIM PARNICAMA

od 13. VII. 1929. (Sl. nov. br. 179-LXXV od 31. VIII. 1929.).

§ 1 — 1250; 1251; 1259; 1281; 1503;
§ 3 — 1370;
§ 7 — 1297;
§ 39 — 1254; 1262; 1283;
§ 40 — 1100; 1251; 1259; 1503;
§ 41 — 1252; 1254; 1256; 1262; 1283;
§ 44 br. 1 — 1254;
§ 46 st. 2 br. 3 — 1253;
§ 47/II br. 5 — 1254;
§ 50 — 1076;
§ 55 — 1254;
§ 61 — 1255; 1256;
§ 62 — 1256;
§ 69 — 1255;
§ 73 — 1255;
§ 82 — 1254;
§ 85 — 1246; 1247;
§ 90 — 1262; 1318;
§ 92 — 1256;
§ 94 — 1132; 1257;
§ 101 — 1246; 1247; 1253; 1258; 1259;
§ 107 — 1260;
§ 109 — 1261; 1308;
§ 110 — 1309;
§ 112 — 1262; 1318;
§ 115 — 1101; 1262;
§ 118 — 1263;
§ 119 — 1263;
§ 121 — 1263;
§ 122 — 1263;
§ 128 — 1264; 1267;
§ 133 — 1464;
§ 137 — 1265;
§ 140 — 1274;
§ 143 — 1301;
§ 151 — 1151;
§ 152 — 1301;
§ 153 — 1151; 1266; 1279; 1303; 1431; 1484;
§ 154 — 1347;
§ 156 — 1151;
§ 157 — 1338;
§ 164 — 1366;
§ 164 do 174 — 1366;
§ 172 — 1366;
§ 174 — 1244; 1264; 1471;
§ 175 i sl. — 1267;
§ 176 — 1244;
§ 183 — 1244; 1312; 1517;
§ 184 — 1264; 1267; 1303;
§ 187 — 1310;
§ 193 — 1195;

§ 194 — 1417;
§ 197 — 1294;
§ 208 — 1268; 1310;
§ 209 — 1268; 1305;
§ 210 — 1268;
§ 212 — 1310;
§ 224 — 1470;
§ 244 — 1299;
§ 246 — 1519;
§ 254 — 1138; 1185; 1251; 1269; 1352; 1412; 1472;
§ 255 — 1190; 1270;
§ 260 — 1264;
§ 261 — 1264;
§ 282 — 1281; 1367;
§ 289 — 1271;
§ 292 — 1271;
§ 295 — 1271;
§ 302 — 1272;
§ 309 do 311 — 1273;
§ 310 — 1309;
§ 310 do 312 — 1274;
§ 311 — 1274; 1308;
§ 312 — 1308;
§ 315 — 1309;
§ 318 br. 5 — 1482;
§ 320 — 1274; 1482;
§ 322 — 1076;
§ 323 — 1145; 1250; 1275; 1276; 1277; 1289;
§ 325 — 1283;
§ 327 — 1278; 1334;
§ 328 — 1278; 1279;
§ 329 — 1067; 1279;
§ 330 — 1067; 1280; 1309;
§ 331 — 1067;
§ 334 — 1259; 1281;
§ 335 — 1254; 1259; 1262; 1294;
§ 337 — 1294;
§ 339 — 1268;
§ 340 — 1282;
§ 356 — 1254; 1283;
§ 357 — 1284;
§ 364 — 1161; 1164; 1190; 1421;
§ 366 — 1218;
§ 367 — 1317;
§ 368 — 1061; 1121;
§ 369 — 1161;
§ 372 — 1304;
§ 375 — 1316;
§ 388 — 1530;
§ 429 — 1306;
§ 431 — 1316;
§ 467 — 1285;
§ 469 — 1285;
§ 487 — 1066; 1132; 1286;
§ 492 — 1242; 1288;
§ 494 — 1268; 1287; 1288; 1310;
§ 498 — 1276;
§ 501 — 1061; 1144; 1289; 1290;
§ 502 — 1035; 1040; 1090; 1291;
§ 505 — 1367;
§ 507 — 1342;
§ 509 — 1297;
§ 514 br. 4 — 1061;
§ 519 — 1292;
§ 526 — 1292;
§ 528 — 1293;
§ 529 — 1438;
§ 537 — 1259; 1294;
§ 549 — 1338;
§ 553 — 1338;
§ 555 i sl. — 1295;
§ 556 — 1296;
§ 559 — 1295;
§ 562 — 1310;
§ 563 — 1310;
§ 565 br. 2 — 1310;
§ 565 br. 4 — 1296;
§ 565 br. 5 — 1296; 1322;
§ 565 br. 7 — 1232; 1253; 1322;
§ 567 — 1254;
§ 571 br. 2 — 1297;
§ 571 br. 3 — 1232; 1254; 1399; 1410;
§ 571 br. 4 — 1264; 1274; 1293; 1296; 1305; 1308;
§ 571 br. 5 — 1212; 1215; 1264; 1265; 1298; 1308; 1371; 1526;
§ 571 br. 6 — 1042; 1061; 1062; 1070; 1151; 1217; 1251; 1269; 1278; 1279; 1281;

UREDBA OD 4. VI. 1937. U. S. 411 O UVOĐENJU ZAKONA O IZVRŠENJU I OBEZBJEĐENJU OD 9. VII. 1930.

(Sl. nov. od 14. VI. 1937. br. 131-XXXIX).

ZAKON O IZVRŠENJU I OBEZBJEĐENJU

od 9. VII. 1930. (Sl. nov. br. 165-LXII od 23. VII. 1930. str. 1525).

UVODNI ZAKON OD 26. VII. 1934. ZA ZAKON O SUDSKOM VANPARNIČNOM POSTUPKU (Uvp.).

(Sl. nov. br. 178-XLVII od 4. VIII. 1934. str. 811).

ZAKON O SUDSKOM VANPARNIČNOM POSTUPKU

od 24. VII. 1934. (Sl. nov. br. 175-XLV od 1. VIII. 1934. str. 747).

ZAKON O JAVNIM BILJEŽNICIMA (Notarima)

od 11. IX. 1930. br. 87330. (Sl. nov. br. 220-LXXVII od 26. IX. 1930., str. 1881).

PRAVILNIK ZA IZVRŠENJE ZAKONA O JAVNIM BILJEŽNICIMA

od 30. XI. 1930. br. 115375 (Sl. nov. br. 299-CIV od 29. XII. 1930., str. 2308).

ZAKON O ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA

od 18. V. 1930. (Sl. nov. br. 146-LIII od 1. VII. 1930. str. 1269).

ZAKON O ZAŠTITI RADNIKA

od 28. II. 1922. (Sl. nov. br. 128-XXI od 14. VI. 1922.).

ZAKON O OSIGURANJU RADNIKA

od 14. V. 1922. (Sl. nov. br. 117-XIX od 30. V. 1922.).

PRAVILNIK O UREĐENJU SUDOVA RADNIČKOG OSIGURANJA I O SUDSKOM POSTUPKU KOD OVIH SUDOVA

od 1. VIII. 1925. br 10770 (Sl. nov. br. 110-XLIII od 22. VIII. 1925.).

SLUŽBENI PRAVILNIK SLUŽBENIKA SUZORA

br. 3916/22., odobren rješenjem Min. soc. pol. od 18. VIII. 1923., br. 85207/IV.

STATUT SUZORA I NJEGOVIH MJESNIH ORGANA

od 20. V. 1933. (Sl. nov. br. 117-XXXIV od 27. V. 1933., str. 641).

ŽELJEZNIČKO-SAOBRAĆAJNA UREDBA

od 25. IV. 1925. (Sl. nov. br. 185-XL od 15. VIII. 1925.).

ZAKON OD 7. IX. 1928. O MEĐUNARODNOJ KONVENCIJI O PREVOZU PUTNIKA I PRTLJAGA NA ŽELJEZNICAMA I O MEĐUNARODNOJ KONVENCIJI ROBE NA ŽELJEZNICAMA ZAKLJUČENIM OD 23. X. 1924. U BERNU

(Sl. nov. od 29. IX. 1928. br. 226-LXXIV, str. 1001).

ZAKON O DRŽAVNOM SAOBRAĆAJNOM OSOBLJU

od 22. VI. 1931. (Sl. nov. br. 146-XLVIII od 1. VII. 1931., str. 1001).

ZAKON OD 8. XII. 1877. O DUŽNOSTI ŽELJEZNIČKIH POTHVATNIŠTVA NAKNADITI ŠTETU (Zbor. br. 71)

PRAVILNIK O REGULISANJU PROMETA DEVIZAMA I VALUTAMA

od 7. X. 1931. (Sl. nov. od 13. X. 1931. br. 239-LXXIV, str 1409).

— Građanski parbeni postupnik (car. patent od 16. IX. 1852. br. 190 d. z. l.): § 447 — 1356; § 669 — 1138;
1853. Car. patent od 16. II. kojim se uvodi građan. sudovnik (br. 30 d. z. l.): § 91 — 1334;
— Nar. min. prav. od 26. VI. (L. d. z. br. 122): 1046; 1047; 1048; 1404; 1406;
1855. Naredba min. pravosuđa od 15. XII. br. 227 z. v. l. (gruntovni red): § 59 — 1076; § 88 sl. c) — 1076; § 94 — 1076;
1856. Ženidbeni zakon za rimokatolike (Ces. pat. od 8. X. L. d. z. br. 185): § 42 — 1032; 1038; § 43 — 1032; 1039; § 55 — 1032; § 57 — 1038; § 60 — 1046; 1047; 1049; § 63 — 1043;
— Naputak za ženidbene sudove (ces. patent od 8. X. zem. vl. list 1856., razd. I. kom. XXXII. br. 198): § 20 — 1032; 1050; § 22 — 1037; § 23 — 1052;
1859. Naredba min. pravos. od 18. VII. d. z. l. br. 130 (z. v. l. br. 88) o bržem istjerivanju tražbina: § 2 — 1313;
1860. Naredba ministarstva pravosuđa od 19. IX. br. 212 d. z. l. Zb. br. 120: 1863; (k tumačenju §§ 461 i 466 o. g. z.): 3 — 1077; § 5 — 1446;
1870. Državni ugovor sklopljen 20. IX. 1870. sa U. S. A. u predmetu uređenja državljanstva iseljenika (Zb. br. 67 — 1881): 1032;
— Zak. čl. XVI.: 1870 o uređenju općina i trgovišta koja nemaju magistrata (Zb. br. 4) — 1542;
1874. Zakon o sudačkoj vlasti od 28. II. (Zb. br. 15): čl. 11 — 1222;
1876. Zakon od 17. XII. (Zb. br. 1: 1877.). § 5 — 1076;
1877. Zakon 8. XII. Zbor. br. 70 (o preinaci čl. IX.: 1870. o lihvarstvu): § 4 — 1290; § 9 — 1114;
1879. Zak. čl. L:1879. o stečenju i gubitku ugarskog državljanstva § 7 — 1032; § 20 — 1032; § 31 — 1032; § 32 — 1032;
1881. Zak. čl. XXXIII.:1881. (Zb. br. 50): § 37 — 1186; § 43 — 1245;
— Zak. čl. XLI: 1881 (Zb. br. 85): 1108; § 16 — 1146; § 43 — 1245;
1883. Zakon od 18. I. o stegama ovršnog prava (Zb. br. 24): § 31 — 1390;
1885. Naredba zemalj. vlade, odjela za pravosuđe br. 8520 — 1245;
1893. Naredba zem. vlade od 22. IV. br. 16130 (Kuglijeva zbirka zakona IX. sv.: Zakoni i naredbe o upravi gradskih i seoskih općina, II. izd. str. 371): 1032;
— Zakon o lovu od 27. IV. (Zb. br. 36): § 20 — 1537; § 49 — 1537;
1896. Austrij. zakon o obročnim poslovima od 27. IV. R 70: § 6 — 1247;

1900. Naredba zemaljske vlade od 8. X. br. 58651: § 20 — 1156;
1908. Zak. čl. LVII. (Zb. br. 78 iz god. 1910.) o prijenosu trgovačkog posla: § 1 — 1205; 1355; 1488; § 2 — 1488; § 3 — 1205;
— Austr. zakon o motornim vozilima od 9. VIII. d. z. l. br. 162: § 1 — 1148; § 2 — 1148;
1910. Nar. zem. vlade od 7. VII. br. 33036 (Zb. br. 51) o prometu s motornim vozilima: § 76 — 1156; § 79 — 1156; § 93 — 1156;
1912. Zak. od 29. VII. (L. d. z. br. 151) o odgovornosti pri sudaru brodova i o zahtjevima za pomoć i spasavanje pri nesrećama na moru: 1149;
1914. Zak. čl. XXV.: 1914 — § 1 — 1108;
1916. Zak. od 26. VIII. (Zb. br. 73) o ograničenju krčmarske vjeresije: 1120;
— Zakon o lihvi od 27. IV. (Zb. br. 15): 1 — 1290;
1917. Codex iuris canonici od 27. V.: can. 1123—1052; can. 1126—1052; can. 1736—1048; can. 1989—1291;
1922. Zak. od 30. III. o pristaništnim kapetanijama (Sl. nov. br. 190—XXVIII. od 30. VIII. 1922.): 1147;
1923. Pravilnik od 27. III. o plodonosnom ulaganju suvišne imovine poštanske štedionice i čekovnih zavoda (Sl. nov. br. 100—VII od 5. V. 1923.): čl. 12—1530;
1924. Okružnica Suzora od 22. II. br. 3843/24 — 1511;
1925. Zakon od 31. III. o budžetskim dvanaestinama za mjesece april—juni 1925., (Sl. nov. br. 72—XV od 1. IV. 1925.): čl. 90 — 1530;
— Zak. o štampi od 6. VIII. (Sl. nov. br. 179—XXXIX od 8. VIII. 1925. sa izmjenama i dopunama od 6. I. 1929. (Sl. nov. br. 9—IV od 11. I. 1929. str. 56): čl. 62 — 1170;
1926. Okružnica Suzora od 12. V. br. 14670/1926 — 1496;
— Pravilnik od 1. XII. o manipulaciji pri prevozu robe, mrtvaca i živih životinja: čl. 54 toč. 1 i 9 — 1516;
— Rješenje minist. saobraćaja od 20. V. br. 9661/26 — 1514;
1927. Okružnica Suzora od 15. IX. br. 18802/1927 — 1497;
1928. Financ. zakon od 28. III. za 1928/29 (Sl. nov. br. 72-
XXII od 29. III. 1928. str. 261): čl. 298 — 1320;
— Zak. o državljanstvu od 21. IX. (Sl. nov. od 1. XI. br. 254-LXXXIV str. 1289): § 21 — 1032; § 28 — 1032;
— Predosnova novog o. g. z. (§§ 195 do 197) — 1056;
— Zakon od 19. XII. o katastru zemljišta (Sl. nov. br. 14-VIII od 18. I. 1929. str. 85): 1249;
1929. Zakon od 16. II., kojim se stavljaju na snagu i uvode u život Krivični zakonik, Zakonik o sudskom krivičnom postupku i Zakon o izvršenju kazne lišenja slobode (Sl. nov. od 26. II. 1929. br. 27-XXI str. 282): čl. 4 — 1290;

IV. ALFABETSKO (STVARNO) KAZALO

A.

B.

C.

Č.

D.

E.

K.

L.

M.

P.

S.

Š.

T.

U.

V. KRONOLOŠKO KAZALO

Godina 1938.:

Godina 1938.:

Godina 1939.:

Godina 1939.:

Rješidba od	9. III.	Rev	852/3-38	—	1152;
„ „	9. III.	Rev	143/1-39	—	1182;
„ „	9. III.	Rek	264/1-39	—	1529;
„ „	23. III.	Rev	1538/1-38	—	1148;
„ „	23. III.	Rev	328/1-39	—	1043;
„ „	23. III.	Rek	331/1-39	—	1462;
„ „	28. III.	Ro	134/1-39	—	1510;
„ „	28. III.	Ro	174/1-39	—	1497;
„ „	3. IV.	Rev	1337/1-38	—	1078;
„ „	3. IV.	Rev	1469/1-38	—	1061;
„ „	3. IV.	Rev	1508/1-38	—	1168;
„ „	3. IV.	Rev	212/1-39	—	1472;
„ „	3. IV.	Rev	400/1-39	—	1301;
„ „	3. IV.	Rek	387/1-39	—	1051;
„ „	3. IV.	Rek	388/1-39	—	1361;
„ „	13. IV.	Rev	648/1-38	—	1034;
„ „	13. IV.	Rev	1332/1-38	—	1190;
„ „	13. IV.	Rev	130/1-39	—	1172;
„ „	13. IV.	Rev	390/1-39	—	1170;
„ „	13. IV.	Rek	1807/2-38	—	1395;
„ „	13. IV.	Ro	202/1-39	—	1498;
„ „	13. IV.	Ro	231/1-39	—	1494;
„ „	20. IV.	Rev	915/1-38	—	1516;
„ „	20. IV.	Rek	113/1-39	—	1108;
„ „	20. IV.	Rek	345/1-39	—	1276;
„ „	20. IV.	Rek	431/1-39	—	1534;
„ „	27. IV.	Rev	944/1-38	—	1530;
„ „	27. IV.	Rev	241/1-39	—	1079;
„ „	27. IV.	Rev	425/1-39	—	1479;
„ „	27. IV.	Rev	460/1-39	—	1128;
„ „	27. IV.	Rek	300/2-39	—	1461;
„ „	27. IV.	Rek	512/1-39	—	1415;
„ „	27. IV.	Rek	513/1-39	—	1293;
„ „	27. IV.	Rek	533/1-39	—	1531;
„ „	27. IV.	Rek	547/1-39	—	1437;
„ „	4. V.	Rev	223/1-39	—	1502;
„ „	4. V.	Rek	209/1-39	—	1373;
„ „	4. V.	Rek	368/1-39	—	1278;
„ „	4. V.	Rek	472/1-39	—	1212;
„ „	4. V.	Rek	545/1-39	—	1401;
„ „	4. V.	Rek	546/1-39	—	1417;
„ „	12. V.	Rek	434/1-39	—	1304;
„ „	12. V.	Rek	529/1-39	—	1056;
„ „	12. V.	Rek	586/1-39	—	1250;
„ „	19. V.	Rev	319/1-39	—	1323;
„ „	19. V.	Rev	481/1-39	—	1145;
„ „	19. V.	Rev	566/1-39	—	1095;
„ „	19. V.	Rev	615/1-39	—	1328;
„ „	19. V.	Rek	618/1-39	—	1340;

Godina 1939.:

Rješidba od	25. V.	Rev	507/1-39	—	1224;
„ „	25. V.	Rev	558/1-39	—	1062;
„ „	25. V.	Rev	581/1-39	—	1287;
„ „	31. V.	Rev	69/1-39	—	1055;
„ „	31. V.	Rek	650/1-39	—	1543;
„ „	1. VI.	Rev	470/1-39	—	1511;
„ „	1. VI.	Rev	635/1-39	—	1318;
„ „	1. VI.	Rek	439/1-39	—	1431;
„ „	1. VI.	Rek	684/1-39	—	1386;
„ „	7. VI.	Rev	629/2-38	—	1490;
„ „	7. VI.	Rek	405/1-39	—	1460;
„ „	9. VI.	Rek	82/1-39	—	1436;
„ „	9. VI.	Rek	701/1-39	—	1362;
„ „	14. VI.	Rev	695/1-39	—	1063;
„ „	14. VI.	Rek	1446/1-38	—	1310;
„ „	14. VI.	Rek	558/1-39	—	1274;
„ „	14. VI.	Rek	585/1-39	—	1045;
„ „	15. VI.	Rev	565/1-39	—	1515;
„ „	15. VI.	Rev	750/1-39	—	1453;
„ „	15. VI.	Rek	652/1-39	—	1252;
„ „	15. VI.	Rek	730/1-39	—	1351;
„ „	22. VI.	Rev	826/1-38	—	1528;
„ „	22. VI.	Rev	596/1-39	—	1053;
„ „	22. VI.	Rek	703/1-39	—	1434;
„ „	22. VI.	Rek	740/1-39	—	1338;
„ „	22. VI.	Rek	741/1-39	—	1389;
„ „	23. VI.	Rev	1292/1-38	—	1084;
„ „	27. VI.	Rev	791/1-39	—	1441;
„ „	21. VIII.	Rev	208/1-39	—	1519;
„ „	21. VIII.	Rev	835/1-39	—	1090;
„ „	21. VIII.	Rek	1907/5-38	—	1400;
„ „	21. VIII.	Rek	812/1-39	—	1319;
„ „	1. IX.	Rek	403/1-39	—	1344;
„ „	14. IX.	Rev	965/1-39	—	1350;
„ „	14. IX.	Rev	1050/1-39	—	1119;
„ „	22. IX.	Rev	323/1-39	—	1109;
„ „	22. IX.	Rek	874/1-39	—	1349;
„ „	28. IX.	Rek	848/1-39	—	1060;
„ „	28. IX.	Rek	948/1-39	—	1544;
„ „	5. X.	Rev	396/6-39	—	1296;
„ „	5. X.	Rev	1098/1-39	—	1381;
„ „	5. X.	Rev	1102/1-39	—	1175;
„ „	5. X.	Rek	902/1-39	—	1407;
„ „	5. X.	Rek	980/1-39	—	1288;
„ „	5. X.	Rek	1054/1-39	—	1247;
„ „	12. X.	Rev	937/1-39	—	1505;
„ „	12. X.	Rev	1012/1-39	—	1032;
„ „	12. X.	Rev	1094/1-39	—	1475;
„ „	12. X.	Rek	903/1-39	—	1303;

Godina 1939.:

Rješidba od	12. X.	Rek	917/1-39	— 1532;
” ”	12. X.	Rek	972/1-39	— 1409;
” ”	12. X.	Rek	994/1-39	— 1424;
” ”	12. X.	Rek	1042/1-39	— 1290;
” ”	12. X.	Rek	1043/1-39	— 1364;
” ”	12. X.	Rek	1074/1-39	— 1406;
” ”	12. X.	Rek	1106/1-39	— 1484;
” ”	12. X.	Rek	1119/1-39	— 1378;
” ”	12. X.	Ro	567/1-39	— 1507;
” ”	14. X.	Rev	895/1-39	— 1158;
” ”	18. X.	Rev	1107/1-39	— 1275;
” ”	18. XI.	Rev	1075/1-39	— 1327;
” ”	26. X.	Rev	1226/1-39	— 1326;
” ”	26. X.	Rev	1245/1-39	— 1105;
” ”	26. X.	Rek	945/1-39	— 1256;
” ”	26. X.	Rek	993/1-39	— 1283;
” ”	26. XI.	Rev	756/1-39	— 1308;
” ”	3. XI.	Rev	1023/1-39	— 1239;
” ”	3. XI.	Rev	1188/1-39	— 1471;
” ”	3. XI.	Rev	1218/1-39	— 1155;
” ”	3. XI.	Rev	1260/1-39	— 1427;
” ”	3. XI.	Rev	1261/1-39	— 1291;
” ”	3. XI.	Rev	1460/1-39	— 1540;
” ”	3. XI.	Rek	413/1-39	— 1346;
” ”	3. XI.	Rek	690/1-39	— 1223;
” ”	3. XI.	Rek	1025/1-39	— 1360;
” ”	3. XI.	Rek	1091/1-39	— 1411;
” ”	3. XI.	Rek	1172/1-39	— 1390;
” ”	3. XI.	Rev	1234/1-39	— 1101;
” ”	9. XI.	Rek	920/1-39	— 1533;
” ”	9. XI.	Rek	1183/1-39	— 1226;
” ”	16. XI.	Rev	1243/1-39	— 1261;
” ”	16. XI.	Rek	512/2-39	— 1289;
” ”	16. XI.	Rek	1094/2-39	— 1279;
” ”	16. XI.	Rek	1266/1-39	— 1404;
” ”	16. XI.	Rek	1267/1-39	— 1359;
” ”	21. XI.	Rev	1308/1-39	— 1125;
” ”	21. XI.	Rek	1123/1-39	— 1094;
” ”	21. XI.	Rek	1256/1-39	— 1294;
„ „	23. XI.	Rev	1283/1-39	— 1481;
„ „	23. XI.	Rev	1449/1-39	— 1127;
„ „	23. XI.	Rek	1297/1-39	— 1425;
„ „	30. XI.	Rev	1014/1-38	— 1302;
„ „	30. XI.	Rev	629/1-39	— 1199;
„ „	30. XI.	Rev	1063/1-39	— 1104;
„ „	30. XI.	Rev	1138/1-39	— 1122;
„ „	30. XI.	Rev	1230/1-39	— 1526;
„ „	30. XI.	Rev	1322/1-39	— 1482;
„ „	30. XI.	Rev	1427/1-39	— 1131;

Godina 1939.:

Rješidba od	30. XI.	Rek	881/2-39	— 1363;
” ”	30. XI.	Rek	1171/1-39	— 1467;
” ”	30. XI.	Ro	854/1-39	— 1495;
” ”	7. XII	Rev	1101/1-39	— 1176;
” ”	7. XII.	Rev	1233/1-39	— 1263;
” ”	7. XII.	Rev	1547/1-39	— 1273;
” ”	7. XII.	Rek	1181/2-39	— 1432;
” ”	7. XII.	Rek	1388/1-39	— 1312;
” ”	14. XII.	Rev	1002/1-39	— 1092;
” ”	14. XII.	Rev	1303/1-39	— 1044;
” ”	14. XII.	Rev	1306/1-39	— 1161;
” ”	14. XII.	Rev	1313/1-39	— 1071;
„ „	14. XII.	Rev	1528/1-39	— 1038;
„ „	14. XII.	Rev	1564/1-39	— 1166;
„ „	14. XII.	Rek	1327/1-39	— 1292;
„ „	14. XII.	Rek	1391/1-39	— 1342;
„ „	21. XII.	Rev	1117/1-39	— 1136;
„ „	21. XII.	Rev	1598/1-39	— 1321;
„ „	21. XII.	Rek	1339/1-39	— 1295;
„ „	21. XII.	Rek	1369/1-39	— 1439;
„ „	21. XII.	Rek	1396/1-39	— 1455;
„ „	21. XII.	Rek	1409/1-39	— 1465;
„ „	28. XII.	Rek	1069/2-39	— 1151;
„ „	29. XII.	Rek	1125/1-39	— 1033;
„ „	29. XII.	Ro	973/1-39	— 1509;
„ „	29. XII.	Ro	1080/1-39	— 1496;

Godina 1940.:

Rješidba od	18. I.	Rev	1546/1-39	— 1160;
„ „	18. I.	Rev	1667/1-39	— 1286;
„ „	18. I.	Rek	1427/1-39	— 1536;
„ „	18. I.	Ro	1107/1-39	— 1501;
„ „	25. I.	Rev	55/1-40	— 1442;
„ „	25. I.	Rek	45/1-40	— 1339;
„ „	1. II.	Rev	1110/3-39	— 1097;
„ „	1, II.	Rev	1580/1-39	— 1115;
„ „	1. II.	Rev	1646/1-39	— 1331;
„ „	1. II.	Rev	40/1-40	— 1329;
„ „	1. II.	Rev	119/1-40	— 1419;
„ „	1. II.	Rek	1329/1-39	— 1133;
„ „	1. II.	Rek	1362/1-39	— 1463;
„ „	1. II.	Rek	1381/1-39	— 1047;
„ „	3. II.	Rev	1262/1-39	— 1180;
„ „	3. II.	Rek	21/1-40	— 1414;
„ „	3. II.	Rek	72/1-40	— 1300;
„ „	8. II.	Rev	10/1-40	— 1282;
„ „	8. II.	Rev	22/1-40	— 1209;
„ „	8. II.	Rev	42/1-40	— 1111;
„ „	8. II.	Rev	49/1-40	— 1313;

Godina 1940.:

Rješidba od	8. II.	Rev	76/1-40	—	1121;
„ „	8. II.	Rev	157/1-40	—	1314;
„ „	8. II.	Rek	1177/1-39	—	1093;
„ „	8. II.	Rek	1430/1-39	—	1456;
„ „	8. II.	Rek	1433/1-39	—	1420;
„ „	8. II.	Rek	4/1-40	—	1083;
„ „	8. II.	Rek	8/1-40	—	1428;
„ „	8. II.	Rek	115/1-40	—	1345;
„ „	15. II.	Rev	43/1-40	—	1068;
„ „	15. II.	Rev	150/1-40	—	1149;
„ „	15. II.	Rek	739/1-39	—	1403;
„ „	15. II.	Rek	1347/2-39	i	
		Rev	1537/2-39		1280;
„ „	15. II.	Rek	1348/2-39	—	1337;
„ „	15. II.	Rek	2/1-40	—	1421;
„ „	15. II.	Rek	51/1-40	—	1382;
„ „	22. II.	Rev	1650/1-39	—	1527;
„ „	22. II.	Rev	151/1-40	—	1452;
„ „	22. II.	Rev	211/1-40	—	1486;
„ „	22. II.	Rek	843/2-39	—	1107;
„ „	22. II.	Rek	10/1-40	—	1433;
„ „	22. II.	Rek	43/1-40	—	1343;
„ „	22. II.	Rek	55/1-40	—	1451;
„ „	22. II.	Rek	150/1-40	—	1064;
„ „	29. II.	Rev	676/1-39	—	1443;
„ „	29. II.	Rev	1637/1-39	—	1473;
„ „	29. II.	Rek	1153/2-39	—	1298;
„ „	2. III.	Pk	2/3-39	—	1309;
„ „	14. III.	Rev	1484/1-39	—	1257;
„ „	27. III.	Rev	253/1-40	—	1535;
„ „	27. III.	Rev	408/1-40	—	1173;
„ „	27. III.	Rek	264/1-40	—	1399;
„ „	27. III.	Rek	282/1-40	—	1262;
„ „	28. III.	Rev	1281/3-39	—	1082;
„ „	28. III.	Rev	1561/2-39	—	1267;
„ „	28. III.	Rev	148/1-40	—	1141;
„ „	28. III.	Rev	189/1-40	—	1103;
„ „	28. III.	Rev	219/1-40	—	1322;
„ „	28. III.	Rek	117/1-40	—	1541;
„ „	28. III.	Rek	162/1-40	—	1469;
„ „	28. III.	Rek	214/1-40	—	1075;
„ „	29. III.	Rev	340/1-40	—	1470;
„ „	29. III.	Rek	202/1-40	—	1333;
„ „	4. IV.	Rev	194/1-40	—	1144;
„ „	4. IV.	Rev	503/1-40	—	1164;
„ „	4. IV.	Rek	204/1-40	—	1394;
„ „	4. IV.	Rek	341/1-40	—	1366;
„ „	11. IV.	Rev	1630/3-39	—	1035;
„ „	11. IV.	Rek	216/1-40	—	1284;

Godina 1940.:

Rješidba od	18. IV.	Rev	407/1-40	—	1341;
„ „	18. IV.	Rev	420/1-40	—	1096;
„ „	18. IV.	Rev	545/1-40	—	1117;
„ „	18. IV.	Rev	582/1-40	—	1138;
„ „	18. IV.	Rek	186/1-40	—	1384;
„ „	18. IV.	Rek	322/1-40	—	1374;
„ „	18. IV.	Rek	327/1-40	—	1423;
„ „	25. IV.	Rev	442/1-40	—	1483;
„ „	25. IV.	Rev	463/1-40	—	1242;
„ „	25. IV.	Rek	313/1-40	—	1537;
„ „	1. V.	Rev	397/1-40	—	1189;
„ „	1. V.	Rev	585/1-40	—	1474;
„ „	1. V.	Rev	671/1-40	—	1110;
„ „	1. V.	Rek	112/1-40	—	1391;
„ „	1. V.	Rek	291/1-40	—	1046;
„ „	1. V.	Rek	437/1-40	—	1258;
„ „	1. V.	Rek	461/1-40	—	1464;
„ „	9. V.	Rev	138/1-40	—	1081;
„ „	9. V.	Rev	569/1-40	—	1203;
„ „	9. V.	Rev	698/1-40	—	1392;
„ „	9. V.	Rek	363/1-40	—	1325;
Plenar. „ „	15. V.	Rev	303/1-40	—	1054;
„ „ „	15. V.	R	6/1-40	—	1334;
„ „	16. V.	Rev	731/1-40	—	1512;
„ „	16. V.	Rev	748/1-40	—	1518;
„ „	22. V.	Rev	248/1-40	—	1317;
„ „	22. V.	Rev	571/1-40	—	1408;
„ „	22. V.	Rev	776/1-40	—	1150;
„ „	22. V.	Rev	778/1-40	—	1405;
„ „	22. V.	Rek	449/1-40	—	1365;
„ „	22. V.	Rek	511/1-40	—	1430;
„ „	30. V.	Rev	672/1-40	—	1058;
„ „	30. V.	Rev	769/1-40	—	1335;
„ „	30. V.	Rek	131/1-40	—	1522;
„ „	30. V.	Rek	566/1-40	—	1272;
„ „	5. VI.	Rev	821/1-40	—	1137;
„ „	5. VI.	Rek	574/1-40	—	1383;
„ „	13. VI.	Rev	859/3-39	—	1454;
„ „	13. VI.	Rev	690/1-40	—	1305;
„ „	13. VI.	Rev	889/1-40	—	1440;
„ „	13. VI.	Rek	531/1-40	—	1236;
„ „	13. VI.	Rek	560/1-40	—	1266;
„ „	13. VI.	Rek	597/1-40	—	1232;
Rješ. pune sj.	19. VI.	Rev	388/1-40	—	1040;
„ „ „	19. VI.	Rev	467/1-40	—	1485;
„ „ „	19. VI.	Rek	39/1-40	—	1268;
„ „ „	1. VII.	Rev	617/1-40	—	1201;

Godina 1940.:

Rješidba od	1.	VII.	Ro	1025/1-39		1493;
„ „	1.	VII	Ro	132/1-40	—	1492;
„ „	1.	VII.	Ro	260/1-40	—	1499;
„ „	1.	VII.	Ro	553/1-40	—	1508;
„ „	4.	VII.	Ro	285/1-40	—	1500;

R J E Š I D B E

Br. 1032

K čl. III. cesar. pat. od 29. XI. 1852. i §§ 42, 43 i 55 ženidb. zakona:

Br. 1032

Presude američkih građanskih sudova o valjanosti i razrješenju braka, što su ga u ovozemstvu po rkt. crkvenom obredu sklopili naši državljani, neobvezatne su za naše sudove. Građanski sudovi nadležni su poslije smrti jednog od ženidbenih drugova da odlučuju o valjanosti braka rimokatolika, ako je pitanje valjanosti braka odlučno za rješenje privatnopravnog zahtjeva, koji se ostvaruje parnicom.

Presuda od 12. X. 1939. Rev 1012/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 23. III. 1939. Pl 4353/2-1938; presuda okružnog suda u Petrinji od 27. V. 1938. Po 68/56-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi priznanja nasljednog prava spp., utvrđeno je, da je prvotuženik sa sada pokojnom D. bio vjenčan u Sisku po rkt. crkvenom obredu i nakon toga da su njih dvoje otišli u Ameriku te da je iz tog njihovog braka poteklo troje djece. Između B-a i njegove žene D. dolazilo je u Americi do čestih bračnih razmirica, a potom i do brakorazvodne parnice pred civilnim sudom u Milwauke te je ovaj američki sud donio presudu dana 16. V. 1918. o razrješenju njihovog braka. Nakon razrješenja tog braka tužilac se je u Americi civilno oženio sa sada pok. D. te se zajedno s njom vratio u Hrvatsku, gdje su oni zajedno kupili nekretnine upis. u z. k. ul. br. 90 i 688 p. o. Š. i tako postali suvlasnici tih nekretnina, dok je D. već otprije bila suvlasnica u ½ nekretnina upis. u z. k. ul. br. 186 p. o. H. Utvrđeno je nadalje, da su tužilac i sada pok. D. sačinili nakon toga zajedničko očitovanje posljednje volje onamo, da za slučaj smrti jednog od njih pripadne drugome doživotno uživanje i druge polovice nekretnina upis. u z. k. ul. br. 90 i 688 p. o. H. Konačno je utvrđeno, da je D. umrla god. 1932. te da je iza nje provedena ostavinska rasprava i urudžbenom ispravom sva njezina imovina na osnovu zakona pripala njezinoj kćeri t. j. drugotuženoj C., a ¼ uživanja tih nekretnina da je pripala prvotuženom B-u, a to da je tako provedeno i u zemljišnim knjigama. Uslijed toga tužilac smatrajući se zakonitim suprugom sada pok. D. traži tužbom priznanje ¼ doživotnog uživanja D-inih nekretnina upis. u z. k. ul. br. 186 p. o. H. te potpuno uživanje D-ine suvlasničke polovine nekretnina upis. u z. k. ul. br. 90 i 688 p. o. Š. uz podjednu

dužnost prvotuženika, da dozvoli, da se sa njegovog imena briše u zemljiš. knjigama pravo uživanja ¼ napred navedenih nekretnina te dužnost drugotužene, da dozvoli, da se tužilac upiše kao doživotni uživalac ¼ nekret. upis. u z. k. ul. br. 186 p. o. H. odnosno doživotni uživalac D-ine suvlasničke polovice nekretnina upis. u z. k. ul. br. 90 i 688 p. o. Š., a podjedno da mu je drugotužena dužna te nekretnine predati u posjed odnosno suposjed.

P r v o s t e p e n i   s u d smatrajući, da je između tužioca i sada pok. D. postojao pravovaljani brak, dosudio je tužiocu kao zak. mužu na osnovu zakona pravo uživanja na ¼ njene ostavine glede nekretnina ul. br. 186 p. o. H. i nekretnina ul. br. 90 i 688 p. o. Š., a višak zahtjeva t. j. da se tužiocu prizna na osnovu pogodbe pravo uživanja cijele suvlasničke ½ nekretnina ul. br. 90 i 688 p. o. Š. odbio smatrajući, da pogodba o tom među strankama nema pravne valjanosti, a jednako je odbio i zahtjev glede predaje posjeda.

P r i z i v n i   s u d je uvažio prvotuženikov priziv i preinačio presudu prvosltepnog suda u pogledu nekretnina z. k. ul. br. 186 p. o. H. te tužitelja sa tužbom glede uživanja tih nekretnina odbio, dok je uvaženjem tužiočevog priziva istu presudu glede nekretnina ul. br. 90 i 688 p. o. Š. preinačio i tužiocu dosudio pravo doživotnog uživanja cijele suvlasničke polovice potonjih nekretnina, a podjedno udovoljio tužbenom zahtjevu glede posjeda odnosno suposjeda.

Iz obrazloženja:

Priziv prvotuženika B. u pogledu nekretnina upis u z. k. ul. 186 p. o. H. je osnovan.

Tužitelj traži ovom parnicom, da mu prvotuženi B. prizna pravo doživotnog uživanja ¼ nekretnina z. k. ul. br. 186 p. o. H. na temelju svog nasljednog prava kao zakoniti muž pokojne D. Na prizivnoj raspravi je tužitelj razjasnio, da traži samo ¼ doživotnog uživanja suvlasničke polovice ovih nekretnina, koje pripada tuženoj C. Tom zahtjevu je prvostepeni sud i udovoljio.

Da se uzmogne prosuditi, da li je ovaj zahtjev tužitelja osnovan na zakonu, valja u prvom redu riješiti pitanje, da li je okružni sud u Milwauke države Wisconsin u Sjev. američkim državama svojom osudom od 16. V. 1918. mogao pravovaljano razriješiti brak sklopljen između pok. D. i prvotuženoga u rimokatoličkoj crkvi u Sisku g. 1904. tako, da bi ta osuda vezala i naše redovne sudove a po tom, da li je valjan civilni brak tužiočev sa ženom prvotuženoga D. sklopljen u Americi nakon ove osude. Rješenje ovih pitanja ovisi o tom, da li su prvotuženi i pok. D. u času izricanja pomenute osude bili Ugarsko-hrvatski državljani ili su bili naturalizirani državljani sjevero-američki, dakle inostranci.

Prema §§ 20 br. 3 i 31 zak. čl. L.: 1879.* o stečenju i gubitku ugarskoga državljanstva ugarski državljanin, koji je neprekidno deset godina boravio izvan granica područja krune ugarske, taj je gubio time svoje ugarsko državljanstvo. Kontinuitet ove otsutnosti prekidao se je uslijed raznih okolnosti navedenih u § 31 stav. 3. cit. zakona i u naredbi kr. zem. vlade odj. unut. od 22. IV. 1893. br. 16130 (Kuglijeva zbirka zakona, IX. sv.: Zakoni i naredbe o upravi gradskih i seoskih općina, II. izd. g. 1896. str. 371, uz § 20 z. čl. L.: 1879).

Prvostepeni sud uzima dokazanim na osnovu iskaza tužitelja preslušanoga kao stranke, da je prvotuženi B. neprekidno 10 godina boravio izvan domovine u Americi i da uslijed toga zajedno sa svojom ženom D. izgubio svoje ugarsko-hrvatsko državljanstvo i da je postao sjevero-američki naturalizovani državljanin i da je to bio i u času izricanja osude od 16. V. 1918.

S pravom ističe prvotuženik, da je to pogrešna stvarna ocjena. U ovoj stvari odlučno je samo ono desetgodište otsutnosti, koje je proteklo do dana izrečene osude od 16. V. 1918., t. j. do 16. V. 1918., jer je odlučno, da li je prvotužeik u času izricanja osude od 16. V. 1918. bio naš državljanin ili inostranac. Na osnovu iskaza tužitelja ne može se nikako izvesti, da je prvotuženik u Americi boravio neprekidno 10 godina. Sam tužitelj, koji nije bio preslušan pod zakletvom neposredno od presudnoga suda nego od zamoljenoga sreskoga suda u Gjurgjevcu — iskazao je, da je on tek godine 1913. otišao u Ameriku pa da mu stoga nije poznato iz vlastitog opažnja, da li je B. neprekidno deset godina do 16. V. 1918. boravio izvan domovine. Osim toga valja istaći, da tužitelja, koji na gubitku državljanstva prvotuženikova osniva svoja prava, tereti i dokaz, da nije nastupio prekid desetgodišnje otsutnosti uslijed raznih okolnosti navedenih u § 31 stav. 3 z. čl. L.: 1879.** i u pomenutoj naredbi od 22. IV. 1893. br. 16130., na pr. da B. nije bio vođen u evidenciji kao vojni obvezanik ili kao pučki ustaša i t. d. Tužitelj nije dokazao, da nije nastupio prekid ove desetgodišnje otsutnosti prvotuženika, pa mu nije uspio dokaz, da je prvotuženi B. sa svojom ženom D. (§§ 7 i 32 z. čl. L.: 1879.) izgubio svoje ugarsko-hrvatsko državljanstvo. Ispravno ističe prvotuženik, da tuženici nijesu u odgovoru na tužbu priznali svoju desetgodišnju neprekidnu otsutnost izvan domovine, kako to uzima prvostepeni sud u protivrječnosti s tim odgovorom.

Tužitelj je u svom prizivu od 28. XII. 1936. Po 27/36-36 sam priznao, da ne može pridonijeti dokaz, da je prvotuženik sa svojom ženom postao naturalizovani sjevero-američki

---

* Isp. § 21 br. 2 i § 28 Zak. o državljan. od 21. IX. 1928.
** Isp. § 28 Zak. o državljan. od 21. IX. 1928.

državljanin u smislu člana 1 zak. čl. XLIII:1871. o državnom ugovoru sklopljenom dne 20. IX. 1870. sa Sjedinjenim državama amerikanskim u predmetu uređenja državljanstva iseljenika (Zbor. br. 67—1871.).

Prema tome mora se uzeti, da prvotuženi B. i žena mu D. nijesu bili naturalizovani sjeveroamerički državljani u času izricanja osude okružnog suda u Milwauke od 16. V. 1918., nego da su u tom času bili ugarsko-hrvatski državljani.

Po čl. III.ces. pat. od 29. XI. 1852. i po §§ 41 i 43 ženidbenog zakona za katolike od 8. X. 1856. mogli su 16. V. 1918. o valjanosti i razrješenju ženidbe rimokatolika hrvatskih državljana suditi samo ženidbeni sudovi rimokatoličke crkve, a dosljedno tomu nije mogao o tom suditi okružni sud u Milwauke s obvezatnom snagom za naše redovne sudove. Budući da je neprijeporno, da nadležni crkveni sud nije razriješio ženidbu između prvotuženika i žene mu pok. D. nijesu tužilac i pok. D. mogli valjano sklopiti civilnu ženidbu po američkim zakonima za života prvotuženika (§ 20 naputka za duhovne sudove). Obzirom na istaknuti tužiteljev prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta u njegovoj reviziji, valja naglasiti, da sada nakon smrti pok. D. mogu i redovni građanski sudovi suditi o valjanosti prvoga rimokatoličkoga braka prvotuženikova i pok. D. kao i o valjanosti drugoga civilnoga braka tužiočeva i pok. D., i ako se radi o rimokatolicima, jer je sada u ovoj parnici odlučno pitanje o valjanosti jednog i drugog braka radi privatno pravnih zahtjeva, koji se osnivaju na valjanosti prvoga odnosno drugoga braka, a u takvom slučaju prema izričitom propisu §-a 55ženidbenog zakona za katolike nadležni su i građanski sudovi poslije smrti jednoga od ženidbenih drugova da odlučuju o valjanosti braka rimokatolika.

Time je dokazano, da tužitelj nije zakoniti muž pok. D. pa mu zato i ne pripada zakonsko nasljedno pravo u smislu §-a 575 o. g. z. na njezinu zaostavštinu.

Valjalo je stoga povodom priziva prvotuženika preinačiti dio prvostepene presude u pogledu nekretnina upis. u z. k. ul. br. 186 p. o. H. i tužitelja s tim dijelom tužbenoga zahtjeva odbiti.

Iz dosadašnjega obrazloženja vidi se, da tužitelj nema zakonskog nasljednog prava iza pok. D. ni u pogledu njenih nekretnina upis. u z. k. ul. br. 90 i 688 p. o. Š. u pogledu kojih je ipak prvostepeni sud dosudio ¼ doživotnog uživanja s naslova zakonskog nasljednog prava (§ 757 o. g. z.). Prizivni sud smatra, da se s ovog naslova tužitelju ne može ništa dosuditi. Ali u pogledu ovih nekretnina osnovan je tužiteljev priziv zbog pogrešne pravne ocjene stvari. Utvrđeno je, da je pok. D. pred svjedocima R-om, K-om i P-om, koji su svi bili zajedno prisutni izjavila, da ona za slučaj svoje smrti ostavlja tužitelju doživotno uživanje svoje suvlasničke polovice nekretnina upis. u gr. ul. br. 90 i 688 p. o. Š. Ovo očitovanje pok. D. ima sve formalnosti, koje zakon predviđa za usmenu oporuku u §§-ima 585 i 586 o. g. z. pa se stoga ovo čitovanje, jer ne sadrži imenovanje nasljednika nego ine uredbe, ima smatrati zapisom doživotnog uživanja njezinoga dijela suvlasničkih nekretnina upis. u z. k. ul. br. 90 i 688 p. o. Š. u smislu §§ 553 i 956 o. g. z. učinjenim cum animo donandi. Prema tomu B-u ne može se dosuditi ¼ uživanja ovih nekretnina s naslova njegova zakonskog nasljednog prava, jer je njegova žena pok. D. s tim doživotnim uživanjem cijele svoje suvlasničke polovice raspoložila zapisom u korist tužitelja (isp. § 690 o. g. z.).

Ispravno ističe tužitelj u svom prizivu i to, da mu je trebalo dosuditi idealni suposjed ovih nekretnina i da za to nije bio potreban nikakav nacrt.

Valjalo je stoga uvaženjem tužiteljeva priziva preinačiti pobijanu presudu i u pogledu nekretnina up. u gr. ul. br. 90 i 688 p. o. Š. i suditi po zahtjevu tužbe u tom dijelu, kako je u dispozitivu učinjeno.

Stol sedmorice nije uvažio niti reviziju tužioca niti reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Revizija tužioca nije osnovana.

Ne postoji ni rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

...Prizivni sud po svom slobodnom uvjerenju (§ 368 Grpp.) utvrdio je, da prvotuženi B. i žena mu D. u času izricanja presude građanskog suda u Milwauke od 16. V. 1918. nisu bili naturalizovani sjeveroamerički državljani, već ugarsko-hrvatski državljani. Isti bračni drugovi bili su vjere rimokatoličke i brak sklopili u rimokatoličkoj crkvi, što je neosporno,pa je prema tome ispravno mišljenje apel. suda, da civilni sud u Milwauke nije mogao s obvezatnom snagom za naše sudove, suditi o valjanosti i razrješenju braka rimokatoličkih hrv. državljana (čl. III. Cesar. pat. od 29. XI. 1852. i §§ 42 i 43. žen. zak. za katolike od 8. X. 1856.).

Po takovom stanju stvari tužilac nije mogao za života prvotuženog sklopiti valjani civilni brak sa sada pok. D., pa stoga, jer se on ne može smatrati njezinim zakonitim mužem, ne pripada mu ni zak. nasljedno pravo na njezinu imovinu...

Nije osnovana niti revizija tuženih.

...Prizivni je sud utvrdio, da je izjava sada pok. D. glede uživanja nekretnina u Š. uslijedila za slučaj smrti, a to se slaže sa iskazima preslušanih svjedoka.

Pravni učinak te njezine izjave dakle imao je nastupiti istom u slučaju njezine smrti, a jer je utvrđeno, da je ta izjava dana uz obdržavanje formalnosti propisane zakonom (§§ 553, 585 i 586 o. g. z.), to slijedi da se u ovom slučaju radi o darovanju za slučaj smrti (§ 956 o. g. z.), koje ima valjanost kao zapis na osnovu kojeg je prizivni sud glede nekretnina u Š. tužbi udovoljio.

Prema navedenom ne predleži pogrešna pravna ocjena stvari, pa pošto se revizija ne ukazuje osnovanom, nije se mogla uvažiti.

K §§ 4 i 33 do 37 o. g. z.:

Br. 1033

U slučaju sukoba raznih interlokalnih prava imaju se imovinske posljedice razvoda braka presuditi po materijalnopravnim naređenjima prava, koje važi na onom pravnom području, kojemu je muž pripadao u doba sklapanja braka bez obzira na naknadne promjene u njegovom personalnom statutu. Za nadležnost suda o imovinskim građansko-pravnim zahtjevima iz braka nije odlučna zavičajnost muža.

Zaključak od 29. XII. 1939. Rek 1125/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 19. VII. 1939. Pl 1903/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 20. V. 1939. Po 7/16-1939.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog muža joj B-a, radi plaćanja alimentacije, prvostepeni sud dosudio je tužilji definitivnu alimentaciju u iznosu od 1000 Din mjesečno.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Priziv tuženikov je osnovan.

Tuženik je tečajem postupka stavio prigovor, da je on u času pokrenutog bračnog spora pred duhovnim sudom u Beogradu, bio zavičajnik grada Beograda i da zato za njega važi pravo koje je i danas na snazi na području bivše kraljevine Srbije i da se uslijed toga ima uzeti obzir na pravomoćnu presudu nadležnog crkvenog suda arhiepiskopije Beogradsko-karlovačke od 24. VI. 1937. br. 10.082.

Povodom ovoga prigovora tuženikova valjalo je u prvom redu raščistiti pitanje, koje pravo ima doći do primjene u ovoj parnici, da li naime pravo bivše kraljevine Srbije ili pravo pravnog područja apelacionog suda u Zagrebu. Radi se prema tomu o pitanju kolizije međupokrajinskog privatnoga prava. U nedostatku izričitih zakonskih propisa ima se to pitanje riješiti analogno prema načelima međunarodnoga privatnoga prava sadržanima u §§-ima 33 do 37 o. g. z. u vezi s §-om 4 o. g. z.

U ovoj parnici tužiteljica traži, da joj tuženik bivši njezin muž, od kojega je njegovom krivnjom pravosnažno razvedena plaća alimentaciju. Spor je dakle o imovinskim građansko-pravnim učincima razvoda braka krivnjom tuženika. Iz međusobnoga unutrašnjega saveza i smisla načela sadržanih u §§-ima 33 do 37 o. g. z. u vezi s §-om 4 o. g. z. izvedeno je načelo, usvojeno u teoriji kao vladajuće mišljenje, da se ženidbeno imovinsko pravo uključivši onamo ne samo ugovorno nego i zakonsko pravo, pa dakle i pitanje o imovinskim građansko-pravnim učincima razvoda braka uslijed krivnje muža, ima prosuđivati po personalnom statutu muža u vrijeme sklapanja braka,bez obzira na naknadne promjene u tom statutu (načelo nepromjenljivosti ženidbenog imovinskog prava).

Prema tomu imao je prvostepeni sud najprije utvrditi, gdje je tuženik bio zavičajan u času sklapanja braka, t. j. na dan 25. X. 1925., a dosljedno tomu primijeniti na ovaj spor građansko-pravne propise pravnog područja zavičajne općine tuženikove u času sklapnja braka.

Prvostepeni sud je to propustio učiniti, pa budući da u prvom stepenu zbog pogrješne pravne ocjene stvari nijesu pretresane odlučne činjenice, valjalo je po §-u 590 br. 3 Grpp. pobijanu prvostepenu presudu ukinuti i stvar vratiti prvostepenom suduna ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Naš opći građanski zakonik nema nikakvih naređenja u pogledu interlokalnog privatnog prava, pa se stoga sukobi prava raznih pravnih područja unutar naše države imaju riješavati n osnovu § 7 o. g. z. po neđenjima datima u ogz-u za slučajeve sukoba privatnih prava raznih država, u koliko se toj primjeni ne protivi baš sama ta okolnost, da pravna područja, koja su u pitanju, pripadaju istoj državi.

Prizivni sud ispravno izvodi iz §§ 33—37 u vezi §-om 4. o. g. z., da se u slučaju sukoba prava raznih država imaju imovinske posljedice razvoda braka presuditi po materijalno pravnim naređenjima, prava, koje važi u državi, kojoj je muž pripadao u doba sklapanja braka bez obzira na to, da li je muž kasnije svoje državljanstvo promijenio ili ne.

Nema nikavih razloga, zašto se zbog činjenice, da se radi o područjima iste države, ova načela ne bi mogla primijeniti i u sukobima prava raznih pravnih područja, naše države, za koja ne daje o. g. z. nikakva naređenja (§ 7 o. g. z.).

Opravdano je stoga prizivni sud, dok je podvojio o tome, kojem je pravnom području unutar naše države pripadao tuženik u doba sklapanja braka s obzirom na svoju zavičajnost u to doba, odredio popunu rasprave u smjeru da se ta zavičajnost utvrdi, jer će to utvrđenje biti odlučno za to, po kojim se materijalnopravnim propisima ima presuditi o traženju tužbe, pa se zato nije moglo uvažiti rekurs tužilje.

Što se tiče tuežnikova prigovora, da za njega važi presuda beogradskog crkvenoga suda i u pogledu izdržavanja, jer je on u doba dignuća tužbe pred tim sudom bio zavičajnik općine grada Beograda, valja naglasiti, da za na-

dležnost suda o imovinskim građanskopravnim zahtjevima iz braka nije odlučna zavičajnost tuženika.

K §-u 37 o. g. z.:

Br. 1034

Materijalnopravni prigovori iz pravnog posla, što ga je sklopio pripadnik pravnog područja apelacionog suda u Zagrebu sa pripadnikom pravnog područja apelacionog suda u Beogradu na području potonjeg suda, imaju se prosuđivati prema propisima privatnog prava bivše kraljevine Srbije.

Presuda od 13. IV. 1939. Rev 648/1-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 4. II. 1938. Pl 929/3-1937; presuda sreskog suda u Zemunu od 2. X. 1937. P 101/12-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 7.153 Din utvrđeno je, da je tuženik, koji imade redovito prebivalište u Zemunu kupovao u trgovačkoj radnji tužioca u Beogradu tokom god. 1927. i 1928. na vjeru raznu dućansku robu te mu za ovu ostao dužan utuženi iznos. Tuženik je u ovoj parnici pored ostalog stavio i prigovor zastare obzirom na propis §-a 928 sl. b) srp. građ. zak.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe ne uvaživši gornji po tuženiku stavljeni prigovor zastare.

Prizivni sud je djelomično uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe do iznosa od 4967 Din 50 p, a s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Iz obrazloženja:

Priziv je djelimično osnovan.

Prizivni razlog pogrešne pravne ocjene i pogrešne primjene propisa materijalnog zakona postoji. Prema utvrđenju prvostepenoga suda pogodba između parničnih stranaka sklopljena je u Beogradu, dakle na području koje se prema propisima o. g. z. ima smatrati inozemstvom, a na kome području važe propisi privatnog prava bivše kraljevine Srbije. Nesporno je i to, da se tužilac u smislu propisa o. g. z. koji važi na području apelacionog suda u Zagrebu ima smatrati inozemcem. Prema propisu § 37 o. g. z. ako inozemac u inozemstvu preduzme kakav pravni posao sa inozemcem ili sa ovozemcem, imaju se ti poslovi prosuđivati po zakonima onoga mjesta, gdje je posao sklopljen (locus regit actum), osim ako pri sklapanju nije bilo očigledno uzeto za temelj drugo pravo i da se tome ne opire propis sadržan u § 4 o. g. z. Ni jedna od stranaka niti ne tvrdi, da je pri sklapanju uzeto za temelj drugo koje pravo osim ono koje važi na pravnom području bivše kraljevine Srbije, a ne može se uzeti da je to inače očigledno, pa onda treba još raspraviti, da li nema zapreka o kojima govori § 4 o. g. z. Prema propisima § 4 o. g. z. pravni poslovi sklopljeni po ovozemcu, kakovim se ima smatrati tuženik, u inozemstvu prosuđuju se se po domaćim zakonima jedino glede djelatne i pravne sposobnosti ovozemčeve, dok se u pogledu nutarnje vrijednosti pogodbe ona prosuđuje po zakonu onoga mjesta gdje je pogodba sklopljena. Prema tome valjanost ili nevaljanost obaveze, utuživost iste, prigovori koji se temelje na materijalnom pravnom razlogu, a i zastarjelost tužbe ima se prosuđivati ne po propisima o. g. z., nego po propisima srp. građ. zakonika i srp. trg. zakonika. Ovo pitanje je važno i odlučno u ovoj parnici, jer po propisima o. g. z. konkretna tražbina zastarjeva po § 1479 o. g. z. za 30 godina, dok je ovo pitanje po propisima srp. građ. zakonika i srp. trg. zakonika drukčije regulirano. Prema § 928 sl. b) srp. građ. zakonika zastarjeva tražbina trgovca prema netrgovcu u roku od godine dana bez obzira na to kakvo je dokazno sredstvo trgovac za utvrđenje svoje tražbine prema netrgovcu upotrijebio, što znači da je tužba u materijalnom pravnom smislu zastarjela, izuzev slučajeve iz § 928 sl. v) srp. građ. zakonika. Ustanova § 928 sl. v) istoga zakona određuje da zastarjelost prestaje ako je zaključen račun ili izdata obligacija ili priznanica ili tužba predata sudu. U tom slučaju dolazi do primjene § 928 sl. ž) srp. građ. zakonika t. j. obligacioni dug zastarjeva za 24 godine. U konkretnom slučaju nesporno je, da je tuženik počeo se zaduživati kod tužioca dne 29. IV. 1927., a svoje obligacije tužilji izdao je u dva maha t. j. jednu 15. VII. 1928.na iznos od 9.427 Din 50 p, te drugu dne 17. XI. 1928. na iznos od 1.820 Din. Dakle tuženik je tužiocu u zastarnom roku od jedne godine dana izdao obligacije odnosno priznanicu pa je onda svakako zastara obzirom na gore citiranu ustanovu § 928 sl. v) srp. građ. zakonika prestala. Prizivni sud saglasno sa prvostepenim sudom uzima, da tuženiku nije uspjelo dokazati, da je on tužilji svoju tražbinu podmirio, i uzima utvrđenim da za korist tužilje rezultira saldo od 7.133 Din 50 p. Da ne bi bilo gore citiranih dviju priznanica odnosno obligacija tuženikovih, za koje je prvostepeni sud utvrdio da ih je tuženik vlastoručno pisao i potpisao,a to i ovaj prizivni sud prihvaća, tužiljina tražbina bi prema § 928 sl. b) srp. građ. zakonika zastarjela, no potpisom ovih obligacija zastarjelost je prekinuta, pa se onda mora uzeti da tužiljina tražbina, koja izvire iz gore citiranih obligacija, zastaruje prema § 928 sl. ž) srp. građ. zakonika u roku od 24 godine. Pošto međutim iz iskaza vještaka knjigovodstvene struke a i samog predstavljanja tužiočeva danog pred prvostepenim sudom na raspravi od 2. IX. 1937. slijedi, da bilješka na obligaciji od 15. VII. 1928. (izvršena crvenom tintom koja glasi »Važi za Din 3.147.50«) upućuje na to da ova obligacija važi samo za iznos od 3.147 Din 50 p., to se mora uzeti da tužilac na temelju ove obligacije može potraživati samo ovu svotu t. j. iznos od 3.147 Din 50 p., a na temelju obligacije od 17. XI. 1928. iznos od 1.820 Din što čini ukupno iznos od 4.967 Din 50 p. Prema tome tuženikovo dugovanje prema

tužiocu koje još nije zastarjelo u smislu propisa § 928, b) v) i ž) srp. građ. zakonika iznosi ukupno 4.967Din 50 p., pa je tužiocu valjalo ovu svotu i dosuditi, jer on, kako je gore razloženo, nije ničim uspio dokazati, da je svoje dugovanje tužiocu u cijelosti podmirio, a tužiocu je naprotiv uspjelo dokazati da mu tuženik na temelju obligacija od 15. VII. 1928. i 17. XI. 1928. duguje ukupni iznos u dosuđenoj visini.

Obzirom na gore izloženo valjalo je djelimičnim uvaženjem tuženikovog priziva a primjenom §§ 4 i 37 o. g. z. primijeniti ustanove srp. građ. zakonika i suditi kao u dispozitivu ove presude.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Tužilac traži reviziju glede odbijajućeg dijela drugostepene presude iz revizijskog razloga br. 4 § 597 Grpp. i predlaže preinačenje uspostavom presude prvostepnoga suda.

Izneseni revizijski razlog nije osnovan.

Pobijana presuda niti ne tvrdi, da se tuženik imade smatrati inozemcem, već tužilac, pa kako je pravni posao sklopljen u Beogradu, pravilno, prema propisu § 37 o. g. z., presuđuje taj pravni posao prema propisima privatnoga prava bivše kraljevine Srbije te prema utvrđenom činjeničnom stanju pravilno primijenjuje propis §-a 928 srp. građ. zak. koju pravnu ocjenu prihvaća i ovaj sud.

Priznanica tuženika od 23. II. 1934. (1935.) u pitanju prekinuća zastare ne može doći u obzir, jer je izdana nakon svršetka zastarnoga roka od godine dana (§ 945 srp. građ. zak.).

Izlaganja revidenta pozivom na propis §-a 886 srp. građ. zak. su neodlučna, jer mu je pobijanom presudom priznato čitavo potraživanje, za koje se iskazao izdatim mu obligacijama (§928 sl. v), a to potraživanje prema utvrđenom činjeničnom stanju iznosi samo 4.967 Din 50 p, a ne 7.133 Din 50 p, kako to on traži.

Ne osniva se stoga presuda prizivnoga suda na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa nema razloga da se revizijskom prijedlogu udovolji.

K §-u 46 o. g. z.:

Br. 1035

Pod »pravom štetom« u smislu § 46 o. g. z. razumijeva se samo naknada štete u pravom smislu (damnum emergens), a ne i puno zadovoljenje u izmakloj dobiti (lucrum cessans).*

Presuda od 11. IV. 1940. Rev 1630/3-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 7. X. 1939. Pl 1452/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 23. III. 1939. Po 62/13-1939.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi naknade štete u iznosu od 63.360 Din, utvrđeno je, da je iz-

* Suglas.: Schey: A. B. G. B. rješ. 1 kod § 46.

među tužilje i tuženika bilo učinjeno prethodno obećanje uzeti se (§ 45 o. g. z.) te da je tužiteljica potvrdom toga obećanja ovamo doputovala iz Amerike i snosila trošak puta od 200 dolara te konačno da je tuženik bez temeljitog uzroka sa strane tužiteljice odustao od danog obećanja izjavivši, da tužiteljicu neće oženiti. Uslijed toga traži tužiteljica od tuženika odštetu i to: u ime putnih troškova iz Amerike ovamo i natrag u Ameriku protuvrijednost od 600 dolara, u ime izmakle zaslužbe u Americi kroz 12 mjeseci po 60 dolara ili ukupno 1.320 dolara odnosno protuvijednost od 63.360 Din.

P r v o s t e p e n i s u d dosudio je tužiteljici iznos od 9.600 Din, dok je s viškom zahtjeva tužiteljicu odbio.

Iz obrazloženja:

Tužiteljičina faktična šteta sastoji se u potrošku svote od 200 dolara. Od toga otpada 90 dolara na voznu kartu iz Amerike do Hamburga, 50 dolara na troškove oko pribavljanja putnice i vizuma u Americi, 10 dolara razne pristojbe i 50 dolara put i uzdržavnje od Hamburga do kuće. Računajući dolar po 48 Din iznosi tužiteljičina faktična šteta 9.600 Din, koji je iznos tužiteljici dosuđen. Ne pripada tužiteljici protuvrijednost za potrošenih 70 dolara, koje troškove je imala oko pripreme za put kao nabavu odjeće, kovčega i slično, jer te stvari nisu tužiteljici propale.

Nadalje joj ne pripada putni trošak za povratak u Ameriku, jer taj odštetni zahtjev nije još dospio, budući se tužiteljica još uvijek nalazi u domovini, pak taj izdatak još nije imala.

Tužiteljica doduše tvrdi, da je platila za povratnu kartu 180 dolara, no ona može, kao što sama izjavljuje, po odbitku stanovite pristojbe dobiti isplaćenu svotu, koja bi otpala na trošak putne karte za povratak.

Izmakla zaslužba tužiteljici ne pripada, jer pod pojam prave štete spada samo faktična šteta, pak je stoga neodlučno, koliku je zaslužbu tužiteljica imala u Americi.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tužilje, dok je djelomičnim uvaženjem tuženikovog priziva presudio, da se tužiteljici dosuđena tražbina prebija s protutražbinom tuženika do iznosa od 1.738 Din 80 p.

Iz obrazloženja:

Priziv tužilje je neosnovan, dok je onaj tuženoga djelomično osnovan.

Prvostepeni je sud pravilno primijenio propis § 46 o. g. z. i tužilji dosudio samo pravu štetu, pod kojim riječima zakon razumijeva samo damnum emergens t. j. naknadu troška uistinu učinjenog. Da je tome tako vidi se iz propisa § 1330 o. g. z., u kojem se izričito šteta stavlja u opreku sa izmaklim dobitkom (lucrum cessans) pa i njemački tekst u § 1330 o. g. z. za damnum emergens upotrebljava isti izraz kao u § 46 o. g. z. wirkliche Schade. Pravilno je dalje prvostepeni

sud odbio i ostale iznose, jer kupljeni predmeti nisu utrošeni, a u tom pravcu iznesenu novotu, naime da ti kupljeni predmeti stoje na raspoloženju tuženog, prizivni sud ne uzima u obzir, a s druge strane zahtjev za naknadu troška za povratak u Ameriku po stanju spisa nije dospio. Ne postoji stoga prizivni razlog pogrešne pravne ocjene stvari.

... Osnovan je međutim tuženikov prizivni razlog iz § 590 br. 1 Grpp., jer je doista tužilja u svom pripremnom podnesku stavila prijedlog, da se iznos od 17.38 Din 80 p, koji je na ime troška u incidentalnom postupku u pitanju nadležnosti pravosnažno dosuđen tuženiku, stavi u prijeboj tražbini, koja se ima tužilji dosuditi, pa kako prvostepeni sud taj prijedlog nije riješio, to u tome postoji pomenuti prizivni razlog ...

Stol sedmorice nije uvažio niti reviziju tužiteljice niti reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Ako bi se po obrazloženju revizije pod rev. razlogom iz br. 2 § 597 Grpp. imalo uzeti pobijanje — koje je neosnovano istaknuto kao pobijanje iz razloga u propisu §-a 597 br. 3 Grpp., a koje je razloženo u pravcu, što prizivni sud nije u ocjenu uzeo na prizivnoj raspravi navod zastupnika tužiteljice, da mu je listom javila da će se 18. VII. 1939. ukrcati u Hamburgu za put u Ameriku, onda niti u tom pogledu nema nedostatka u postupku prizivnoga suda, budući da se na prizivnoj raspravi imadu pretresti samo one činjenice, koje su iznesene u postupku pred prvostepenim sudom i u prizivnom pismenu (§ 576 Grpp.).

Stoga razloga nema mjesta niti primjeni propisa §-a 502 Grpp., koji propis pretpostavlja već utvrđeno činjenično stanje u prvostepnom postupku, pa je neosnovan i u tom pogledu istaknuti razlog pobijanja iz propisa §-a 597 br. 3 Grpp.

Konačno nije osnovan niti razlog pobijanja iz propisa §-a 597 br. 4 Grpp.

Prizivni sud ispravno uzimlje da se pod pravom štetom iz propisa §-a 46 o. g. z. imade smatrati samo naknada štete u pravom smislu, a ne i puno zadovoljenje u izmakloj dobiti (§§ 1323 i 1324 o. g. z.).

Stoga tužiteljičina revizija nije uvažena.

Niti tuženikova revizija nije osnovana.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja (§ 592 Grpp.) prizivni sud ispravno uzimlje, da je tuženik dužan naknaditi tužiteljici pravu štetu, koja se je sastojala od nošenih troškova doputovanja iz Amerike, koje je preduzeto povodom prethodnoga obećanja uzeti tužiteljicu za ženu (§ 46 o. g. z.).

Stoga niti tuženikova revizija nije uvažena.

K §§ 60 i 100 o. g. z.:

Br. 1036

Dokaz vještacima o trajnoj nemogućnosti spolnog općenja ima se provesti i protiv volje muža, ako to žena traži.

Osuda od 22. XI. 1935. Rev 1535/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. V. 1935. Pl 4112/1-1935; osuda okružnog suda u Srijem. Mitrovici od 20. IV. 1935. Po 302/13-1934.

U parnici tužiteljice A. protiv tuženog mužaj oj B-a, radi raspusta braka, prvostepeni sud odbio je tužiteljicu s tužbom.

Apelacioni sud je povodom tužiteljičinog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice je povodom ništovne žalbe i previda branioca ženidbenog veza Dra C-a po službenoj dužnosti poništio obje nižestepene osude te prvostepenom sudu naložio, da provede popunu rasprave u niže označenom smjeru, a zatim dalje po zakonu postupa.

Iz razloga:

Tužiteljica tražeći da se proglasi nevaljanost njenog braka s tuženim, oboje evang. augsb. vjeroispovijesti, navodi kao razlog naravnu nesposobnost tuženog da ispuni svrhu ženidbenu, te glede te činjenice nudi svjedoka Dra G-a, te sudsko vještački očevid pregledanjem tuženog, a povrh toga doprinosi ljekarsko uvjerenje o njenom djevičanstvu, pregledana je po ljekaru dana 17. IV. 1934., a vjenčana 9. X. 1933.

Svjedok Dr. G. bio je salušan, dok vještački očevid pregledanjem tuženog određen odlukom prvostepenog suda 23. X. 1934. Po 302/1934-2 nije proveden, premda je za obavu bilo naređeno ročište za dan 10. I. 1935., a to radi nepristupa tuženog na ročište. Povodom toga nije sud provađao očevid, držeći da je takovo dokazivanje neprovedeno protiv volje tuženoga.

Prvostepeni sud odbija tužbu ne uzimajući iskaz svjedoka Dra. G-a dovoljnim dokazom koji bi se mogao upotpuniti domirnom prisegom.

Drugostepeni sud preinačuje prvostepenu osudu, te udovoljava zahtjevu tužbe uzimajući dokazanom vazdašnju naravnu nemogućnost tuženoga za ispunjenje svrhe ženidbene, a to na temelju iskaza svjedoka Dra. G-a, te uvjerenja ljekarskog o djevinčanstvu tužiteljice.

Neosnovano je prvostepeni sud propustio vještački očevid pregledanjem tuženog, jer je ispitivanje valjanosti braka oficiozne naravi, što slijedi iz § 94. o. g. z., jer se istraživanje zapreka predviđenih u §§ 60 i 100 o. g. z. imade preduzeti, kad to zaištu oni, koji su po ženidbi sklopljenoj sa zaprijekom, povređeni u svojim pravima. Ima se dakle taj očevid provesti.

Neosnovano apelacioni sud uzima iskaz svjedoka Dra. G-a, te ljekarsko uvjerenje o djevičanstvu tužiteljice kao potpun dokaz o vazdašnoj nemogućnosti tuženog ispuniti svrhu ženidbenu. Djevičanstvo tužiteljice bi utvrdilo istom da nije vršen coitus po tuženom, a ne bi dokazalo nemogućnost takovog vršenja, radi čega se i tegoba priziva branioca ženidbene veze, iznesena u pravcu potrebe njenog pregledanja, ne može uvažiti.

Kako je prvostepeni sud propustio provesti očevid sa vještacima pregledanjem tuženog, pa i prisilnim sredstvima, to je time počinjena niština u postupku prvostepenog suda predviđena u § 339 br. 3 hrv. Grpp., radi čega je valjalo obje nižestepene osude ukinuti te odrediti popunu u gore istaknutom pravcu.

K §-u 62 o. g. z. i §-u 22 Naputka za duh. sudove:

Br. 1037

Nevaljan je brak, što ga sklopi katolik sa raspuštenim kršćaninom nekatolikom, dok živi njegov prvi bračni drug.

Zaključak od 29. XII. 1938. Rek 1691/1-38; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 16. IX. 1938. Pl 2662/38; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 14. IV. 1938. R 1487/1-37.

U vanparničnoj stvari moliteljice F. protiv F. M., radi dozvole razlučnog boravišta i plaćanja alimentacije, prvostepeni sud je molbi udovoljio.

Rekursni sud nije uvažio rekurs moliteljice (protiv visine odmjerene alimentacije), a uvažio je rekurs protustranke te ukinuo zaključak prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs moliteljice, a uvažio je rekurs protustranke, preinačio oba nižestepena zaključka i moliteljicu s molbom odbio.

Iz obrazloženja:

Moliteljica je prema izvadu vjenčanih istočno-pravoslavne srpske crkve u P. 22. IX. 1936. sklopila brak prema obredu istočno pravoslavne vjere dana 25. X. (7. XI.) 1933. sa F-om.

Moliteljica je istočno pravoslavne vjere, a F. rimokatoličke vjeroispovjesti.

U svojoj molbi de praes 20. III. 1937. moliteljica navodi, da ju je kao ženu F. napustio, pa traži dozvolu razlučnog boravišta i plaćanje uzdržavanja.

F. se je protivio zahtjevu molbe i prigovorio osnovanosti toga zahtjeva, jer je navedeni brak između njega i moliteljice osudom ženidbenoga suda za nadbiskupiju zagrebačku od 26. II. 1935. broj 236/34, a koja je potvrđena osudom Vrhbosanskog nadbiskupskoga ženidbenoga suda u Sarajevu od 22. VII. 1935. broj 15/35, proglašena nevaljanim, pa je te osude predložio u ovjerenom prepisu.

Moliteljica je prigovorila pravnoj valjanosti tih osuda no s nepravom.

O valjanosti mješovitih brakova, dok jedan ženidbeni drug pripada crkvi katoličkoj, nadležan je odlučivati samo katolički ženidbeni sud (§ 43. ženidbenog zakona za katolike od (8. X. 1856.).

Prema tome su presude što ih doprinosi F. donesene od suda nadležnog i pro foro externo. Te su presude o ništavosti braka osnovane na razlogu postojećeg ženidbenog veza, koji je protivan državnim zakonima jer § 62 reč. 2 o. g. z. ne važi za katolike (čl. III. uvod. pat. za ogz.), a ženidbeni zakon za katolike ne dopušta katoliku da sklopi brak s raspuštenim kršćaninom nekatolikom, dok živi njegov prvi bračni drug, dok nasuprot § 22. Naputka za duhovne sudove izdan uz ženidbeni zakon za katolike, takove brakove upravo zabranjuje. Moraju stoga građanski sudovi te presude crkvenih sudova respektirati.

Te su presude crkvenog suda postale pravomoćnima prije nazočne moliteljičine molbe, koja je podnešena 20. III. 1937.

Budući da je prema tome u to vrijeme već postojala pravomoćna osuda o nevaljanosti odnosnoga braka, nema moliteljica zakonskoga osnova stavljati pravni zahtjev, koji se može osnivati samo na postojećoj tvrdoj ženidbi, pa je njezin zahtjev na zakonu neosnovan.

Prema tomu je valjalo uvaženjem rekursa F-a preinačiti pobijani zaključak drugostepenoga suda kao i zaključak prvostepenoga suda i odlučiti, kako je u ovom vrhovnom rješenju gore navedeno.

K §§ 62 i 111 o. g. z:.

Br. 1038

Nevaljan je brak, što ga je u starokatoličkoj crkvi sklopio bivši rimokatolik u vrijeme dok je formalno postojao njegov raniji rimokatolički brak, makar ovaj potonji (rkt.) brak faktično nije bio valjan, no njegovu nevaljanost nije izrekao za to nadležan duhovni sud.

Osuda od 14. XII. 1939. Rev 1528/1-1939; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. VI. 1939. Pl 1532/1-1939; osuda okružnog suda u Zagrebu od 31. III. 1939. R 1406/39-1936.

Tužilja A., bivša žena B-ova, zatražila je, da se B-ov drugi brak sa ženom C., sklopljen u starokatoličkoj crkvi, proglasi nevaljanim s razloga, jer brak između nje (A.) i B-a kao rimokatolika, sklopljen u rimokatoličkoj crkvi, nije po duhovnom sudu rkt. crkve nikada razriješen. Ove navode tužilje priznao je prvotuženi B. istinitima, no tvrdi, da je raniji njegov (rkt.) brak s tužiljom nevaljan, jer da je tužilja prije sklapanja toga braka kao pravoslavka bila sklopila brk sa rimokatolikom D-om u prvoslavnoj crkvi, pa kako je njen prvi muž D. još uvijek živ, to da tužilja nije mogla

valjano sklopiti drugi brak s katolikom (prvotuženikom), te da je stoga tužiljin brak s njime (prvotuženikom) nevaljan, a dosljedno tome da je valjan njegov (prvotuženikov) sadanji brak sa drugotuženom C.

Prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu tužbe te sudio, da je brak što su ga tuženi B. i C. sklopili u starokatoličkoj crkvi u Z. ništetan i pravno nevaljan.

Apelacioni sud je priziv braonica ženidbenog veza te obih tuženika u koliko se odnosi na glavnu stvar otputio i u glavnoj stvari potvrdio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

U glavnoj stvari pobijana osuda je opravdana svojim na zakonu osnovanim razlozima, koji su u suglasju sa stanjem spisa.

Raniji rimokatolički brak prvotuženika i tužiteljice, obzirom na propis §§-a 62 i 111 o. g. z. odnosno §-a 57 ženidb. zakona za katolike formalno i pravno postojao je u vrijeme drugog kasnije između obih tuženika sklopljenoga starokatoličkoga braka a i danas postoji, jer raniji rimokatolički brak obzirom na § 42 ženidbenog zakona za katolike nije zakonito pravovaljano za državno građansko područje mogao razriješiti ženidbeni sud starokatoličke crkve, nego samo za svoje nutarnje crkveno područje, a isključivo nadležni rimokatolički ženidbeni sud* taj raniji rimokatolički brak nije do danas razriješio odnosno nevaljanim proglasio.

Kad je pri takovom stanju stvar unatoč zakonitog postojanja ranijega rimokatoličkog braka, kod sklapanja kojega su oba bračna druga bili rimokatolici, a bez zakon. razrješenja ili proglašenja nevaljanim toga braka, ipak sklopljen po prvotuženiku kao jednom od bračnih drugova toga postojećega rimokatoličkoga braka drugi starokatolički brak sa drugotuženicom, tada je taj drugi brak nezakonito sklopljen uz javnu zapreku predviđenu u §§-ima 62 i 111 o. g. z. i stoga nevaljan.

U takvim prilikama, gdje raniji rimokatolički brak formalno i pravno postoji i nije po nadležnom ženidbenom sudu pobit, nije od utjecaja za nevaljanost kasnijega pobijanoga, formalno nezakonitoga, sklopljenoga starokatoličkoga braka odnos, u kojem prema tom pravno opstojnom rimokatoličkom braku stoji raniji brak, koji je tužiteljica kao ženski bračni drug i tad kao pravoslavka sklopila sa drugim muškarcem rimokatolikom u tadanjem inozemstvu na području tadanje kraljevine Srbije u pravoslavnoj crkvi, a koji je k tomu prema stanju spisa zakonito razveden. Stoga nije bilo pri ovakovom stanju stvari ni potrebno ni dopušteno istraživanje spomenutoga odnosa nego je stvar bila zrela za onakvu odluku, kakova je donesena.

* Isp. R. S. II. br. 509.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd branioca ženidbenog veza, jer za nj ne postoji nijedan od uslova § 335 hrv. grpp.

K §-u 64 o. g. z.:

Br. 1039

Za proglašenje nevaljanim civilnog braka, sklopljenog između židova i rimokatolika, nadležan je duhovni sud rkt. crkve, a ne građanski sud.*

Rješidba od 12. IV. 1934. Rek 238/1-1934; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 14. XII. 1933. Pl 8838/1-1933; osuda okružnog suda u Zagrebu od 4. VIII. 1933. br. 48447 gr. R 1059/1929.

U molbenom predmetu molitelja A-a protiv žene mu B., radi proglašenja ništavosti i nevaljanosti njihovog braka, utvrđeno je da je A. kao zavičajnik Hrvatske i Slavonije sklopio na teritoriju bivše Ugarske sa B. civilni brak te da je A. u času sklapanja braka bio izraelitske (židovske) vjeroispovijesti, dok je B. bila rkt. vjeroispovijesti, a utvrđeno je i to da stranke nisu imale dispenzacije nadležnog načelstva zemaljskog za sklapanje tog braka.

Prvostepeni sud je nakon provedenog postupka osudom proglasio gore navedeni brak ništavim i pravno nevaljanim radi zapreke postojeće raznolikosti vjeroispovijesti.

Apelacioni sud je povodom ništovne žalbe i priziva protustranke B. te branitelja ženidbene veze Dra C-a pobijanu prvostepenu osudu ukinuo kao i čitav postupak koji joj je prethodio te molitelja s molbom odbio i otputio na nadležni duhovni sud.

Iz razloga:

Uvaživ, da je među strankama neprijeporno, da je B. rimokatoličke vjeroispovjesti, pa da stoga o valjanosti ženidbe ima odlučiti samo katolički ženidbeni sud (analog. § 43 Ženidb. žak. za kat.);

uvaživ stoga, da prvostepeni sud nije bio nadležan za rješenje pitanja valjanosti toga braka, obnašao je odlučiti kao što je gore navedeno.

Stol sedmorice otputio je previdni utok molitelja A-a i potvrdio pobijano rješenje apelacionog suda s razloga, što je po sadržaju spisa osnovano na zakonu.

* Suglas. rješ. S. s. br. 2960/31 i 4352/31.

K §-u 91 o. g. z.:

Br. 1040

Načelo rimskog prava »nemo pro praeterito alitur« nema se primjenjivati u našem pozitivnom pravu, jer to ne slijedi iz §§ 1418 i 1480 o. g. z.*

Rješidba pune sjednice od 19. VI.1940. Rev 388/1-1940; presuda apelacionog suda u Splitu od 9. XI. 1939. Pl 341/3-1939; presuda okružnog suda u Splitu od 22. VI. 1939. Po 68/17-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. tuženog muža joj B-a, radi plaćanja uzdržavanja, prvostepeni sud dosudio je tužilji u ime alimentacije od 27. V. 1937. do 27. VI. 1938. t. j. do dana podnesene tužbe iznos od 3.900 Din, a počam od 27. VI. 1938. sve do smrti ili preudaje tužilje iznos od 300 Din mjesečno.

Prizivni sud nije uvažio tuženikov priziv.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Ni sa gledišta revizijskog razloga § 597 br. 4 Grpp. revizija nema pravo.

Tuženik je kao nosilac izvjesnih bračnih tereta obavezan po zakonu da svojoj ženi, bez obzira na njezin imetak, daje pristojno izdržavanje prema svom društvenom položaju, a to u granicama svoje mogućnosti (§ 91 o. g. z.). Stranke ne stanuju pod istim krovm, tako da je bračna zajednica faktički ukinuta. Ta činjenica faktične rastave mogla bi imati upliva na pomenutu tuženikovu obavezu, kad bi tužilja bila samovoljno prekinula bračnu zajednicu. No to ovdje nije slučaj, jer je ona, kako je u parnici utvrđeno, bila potjerana iz bračne zajednice bez opravdanog razloga, pa stoga nije ni dužna da se u zajednicu povrati, a pogotovo kad se uzme u obzir tuženikov postupak prema tužilji dok su oni skupa živjeli. Stoga se tuženik ne može da oslobodi svoje obaveze nametnute mu § 91 o. g. z. time, što on sada poziva tužilju da se povrati u bračnu zajednicu.

Tuženik kao muž ima da svoju ženu pristojno izdržava, a ta njegova dužnost ima svoju granicu u njegovoj privrednoj mogućnosti. Stoga uz činjenice utvrđene od nižih sudova u tom pogledu, treba uzeti u obzir i utvrđenu činjenicu, da je tuženik zdrav mlad čovjek, pa da je i njegova radna snaga i sposobnost za privređivanje također mjerodavna za prosuđenje mogućnosti i granica tuženikovog doprinosa za tužiljino izdržavanje. Stoga se iznos od 300 Din mjesečno za njezino izdržavanje ukazuje primjerenim.

* Protivno: Č. I. br. 4; R. S. I. br. 9; Č. II. br. 730; R. S. I. br. 2. Klang IV. str. 395; Schey A. B. G. B. rješ. br. 1 kod § 1418 te rješ. br. 9 kod § 1480.

Ne može da ima uspjeha ni prigovor tuženika da tužilja ne može tražiti izdržavanje za vrijeme prije podnošenja tužbe.

Da bi opravdala taj prigovor, ona navodi kao jedini argumenat propis rimskoga prava »nemo pro praeterito alitur«.

Istina je, da je u rimskome pravu vrijedilo to načelo, koje je došlo do izražaja i u rečenicama »in praeteritum non vivitur« ili »quod petis, intus habes« i sličnim. Ta pravna načela očito proizlaze iz toga što se izdržavanje ili alimentacija već po svojem pojmu i biti može zahtijevati samo za budućnost, dok se za prošlost njezina svrha t. j. stvarno udovoljenje potrebama života ne da postići; alimentaciona tražbina za prošlost ili unatrag da je za to pojmovno nemoguća, jer je njeno ispunjenje nemoguće budući da se po fiziološkim načelima izdržavanje mora svaki dan izvršiti. Ali se iz našeg pozitivnog prava ne može nikako izvesti, da je i naše zakonodavstvo prihvatilo to pravno načelo rimskoga prava, a naročito se to ne može izvesti iz propisa § 1418 o. g. z.

U tom zakonskom propisu, kao i u §§ 1242, 1285, o. g. z., te u § 502 Grpp. određeno je tek to, da se tu navedena davanja, opredijeljena za izdržavanje, imaju plaćati na stanovito vrijeme unaprijed. Pri tumačenju zakona važi pravilo § 6 o. g. z. Po tome pravilu zakonu se može dati samo ono značenje koje izilazi iz običnog značenja riječi u njihovoj međusobnoj vezi, te iz jasne zakondavčeve namjere. U § 1418 o. g. z. nije kazano da utrnjuje tu navedeno potraživanje, ako se ono ne ostvari u vrijeme tu propisano, niti to ne izilazi iz njegove sadržine. Odredbom da se svote namijenjene za izdržavanje imaju unaprijed plaćati, hoće zakonodavac tek to, da uživaocu na vrijeme priskrbi sredstva potrebna za njegovo izdržavanje.

Navedeni zakonski propis ostvaruje dakle za ovlaštenika jedno pravo, a za obvezanika jednu dužnost. Ako je potonji po zakonu obavezan, da daje nešto već unaprijed s tim više je on obvezan, da dade ono što je propustio dati, a čime je u zakašnjenju.

Da pomenuto pravno načelo rimskog prava ne važi na području našeg pozitivnog prava, to jasno izilazi također i iz propisa § 1480 o. g. z.

U tome se zakonskome propisu izrijekom priznaje trogodišnja zastara za alimentaciona davanja, te pri tom zakon ne pravi nikakvu razliku između nepriznatih alimentacionih davanja pro praeterito i onih već priznatih pro futuro.

Zakon, dakle, sam ustanovljuje da tražbina na alimentaciju ostaje za vrijeme kroz tri godine, a taj bi zakonski propis bio bez svakog značenja i smisla, kada bi se priznavalo načelo, da nema alimentiranja za unatrag, jer bi po tom načelu svaki zahtjev alimentacije ugasio istoga dana,

kada je i dospio, tako da zastara u opće ne bi mogla ni početi.

Osim toga, kada bi se, kako se mora primijeniti svaka pravna zasada, primijenila i rimska pravna zasada »nemo pro praeterito alitur«, u svim svojim konsekvencijama, došlo bi se do te apsurdnosti, da bi zahtjev za izdržavanje bio neosnovan i od prikazanja tužbe pa do faktične isplate, jer po tom pravilu uživalac prava izdržavanja smije doći do faktičnog uživanja tek od dana kojeg je ovrha uspješno provedena. Bilo bi u moći obvezanika, da što više zategne parnicu i ovrhu i od njegove bi dobre volje zavisilo hoće li doći na vrijeme uživalac do izdržavanja, tako da bi to pravilo pružalo mogućnost da se pogoduje očita protivuzakonitost.

Tuženik koji izbjegava svoju dužnost da daje izdržavanje bio bi nagrađen za kršenje svoje pravne dužnosti, jer bi se on u smislu pomenutog načela rimskog prava prosto oslobodio svoje dužnosti netom je nije na vrijeme ispunio. To se kosi ne samo sa pravednošću nego je i u opreci sa načelom o. g. z-a, prema kojem nemarnog dužnika u pravilu moraju da stignu štetne imovinske pravne posljedice a ne da se on nagrađuje za to, što je prekršio svoju dužnost (§§ 918—921, 1295, 1333 o. g. z.).

Prema svemu tome jasno je, da se po našem zakonu načelno može tražiti izdržavanje i za prošlo vrijeme, te stoga i sa tog gledišta spor nije pogrešno pravno presuđen.

Kako se nije obistinio nijedan od zazvanih revizijskih razloga, nije se mogla revizija uvažiti.

K §-u 91 o. g. z.:

Br. 1041

Molba žene za dozvolu razlučnog boravišta i plaćanje privremene alimentacije ima se prosuditi p o č a s u p o d n o š e n j a te molbe pa stoga nema učinka izjava muža, d a n a t e k u p o s t u p k u z a d o p i t a n j e p r i v r e m e n e a l i m e n t a c i j e, da ženu ne će natrag primiti. Ženi u takvom slučaju pristoji pravo da posebnom molbom po v a n p a r n i č n o m* postupku traži, da ju muž primi u bračnu zajednicu.

Rješidba od 1. IX. 1932. br. 2973/1932; rješenje banskog stola u Zagrebu od 30. XII. 1931. br. 45469/1931; odluka sudbenog stola u Osijeku od 17. X. 1931. br. 14373 gr. R 261/1920.

U molbenom predmetu moliteljice A. protiv muža joj B-a, radi razlučnog boravišta i plaćanja privremene alimentacije, utvrđeno je, da je moliteljica god. 1920. bezrazložno otišla od B-a svojoj kćeri i molbom od 7. VII. 1920. zatražila od B-a privremenu alimentaciju. Utvrđeno je nadalje, da je B. god. 1926. podigao protiv A. kod duhovnog suda tužbu na rastavu od stola i postelje te da je s tom tužbom bio odbit jedino s razloga, jer je A. izjavila, da se ona želi povratiti k B-u. B. je na to u o v o m p o s t u p k u (za privremenu alimentaciju) izjavio da više ženu (moliteljicu) ne će natrag primiti.

S u d b e n i s t o l je na temelju ove B-ove izjave (dane god. 1931.) udovoljio molbi i dopitao moliteljici alimentaciju u iznosu od 500 Din mjesečno i to počam od 1. VIII. 1920.

B a n s k i s t o l je povodom B-ovog utoka preinačio odluku prvostepenog suda i moliteljicu odbio s njezinom molbom.

Iz razloga:

Uvaživ da ne predleži nijedan od razloga koji bi opravdavao razlučno boravište moliteljice, a okolnost što protustranka moliteljicu neće ni sada da natrag primi u svoje kućanstvo, ma da je protustranka pravosnažno odbijena sa svojim zahtjevom za rastavu od stola i postelje, ne utemeljuje moliteljici pravo na razlučno boravište, nego statuira njeno pravo na stavljanje zahtjeva i to parbenim putem,* učini li to, da joj je dužna plaćati alimentaciju sve dotle da ju protustranka primi u zakonitu zajednicu života, a ne dok ju u zajednicu ne primi, obnašao je povodom B-ovog utoka pobijanu prvostepenu odluku preinačiti i odlučiti kao gore.

Stol sedmorice otputio je previdni utok moliteljice i potvrdio rješenje banskog stola s razloga, što je po sadržaju spisa osnovano na zakonu. Moliteljici je slobodno da posebnom m o l b o m po vanparničnom postupku traži, da ju muž primi u bračnu zajednicu.

Vidi GU 9324, 9561, 10492, 10638, 11669, 12223, 13706, 14432, 208, 340, 3251, 4323.

GU 9324: v a n p. p u t e m odlučeno na molbu muža, da se žena ima za 8 dana vratiti mužu u novo boravište prisilno (§ 2 br. 9 i § 19 sl. 2 izvpp.), makar i po žandarmeriji.

GU 9561: molba muža — po izvpp. odbita iz stvarnih razloga (jer muž sam nema stalno boravište i vrelo dohotka).

GU 10.492: V. B. S. rješ. od 24. III. 1885. br. 3148 izričito izrekao, da se molba muža za povratak žene (§ 92 o. g. z.) ima riješiti po izvpp., jer su po srijedi javni interesi, a ne smije se upućivati na put redovite pravde, kako je to učinio viši sud, koji je molbu muža a limine odbio.

GU 10.638: Molba žene za izdanje naloga mužu, da se on povrati u bračnu zajednicu — ima se riješiti po izvpp., jer su po srijedi javni interesi i javni red. V. B. S. u rješ.

* Rintelen: Grundriss des Verfahrens auser Streitssachen, str. 119 II. in f. veli: »Der Auftrag zur Wiederaufnahme der ehelichen Gemeinschaft ist wohl unter allen Umständen im Verf. ausser Streitsachen zu erledigen, soweit es sich nicht um die Regelung des provizorischen Zustandes während des Scheidungsprozesses drecht«.

od 15. VII. 1885. br. 7804. dodaje, da je žena po § 19 o. g. z. ovlaštena tražiti pomoć suda, a sud ima postupati po oficionom postupku, jer se ne radi o čisto privatno pravnom predmetu, pa je obzirom na § 93 o. g. z. očito nedopustivo ograničenje prosuđivanja na rezultate stranačkih izvoda i strogo obdržavanje formalnosti (Formenwesen) redovitoga Grpp.; nadalje jer izvpp. od 1854. g. ne nabraja iscrpivo sve predmete, koji se imadu u oficioznom postupku raspraviti.

GU 11.669: Muž je po prvom sudu upućen na put redovite pravde s molbom, da se izda nalog ženi na povratak. Viši sudovi izrekli su, da se ta molba ima riješiti po izvpp., i tako taj slučaj nije nigdje predviđen, ali po analogiji (§ 7 o. g. z.) ima se primijeniti postupak, koji po svom biću najbolje odgovara ovom predmetu, a to je oficiozni postupak.

GU 12.223: Žena podigla tužbu protiv muža, da ju primi u bračnu zajednicu i na platež alimentacije za sebe i dijete. V. B. S. rješ. od 13. VI. 1888. br. 6877 poništio obje nižestepene odluke i naložio prvom sudu da na tužbu postupa kao s molbom po izvpp.

GU 13.706: V. B. S. rješ. od 7. IV. 1891. br. 4046 izrekao, da muž može i povratak žene u bračnu zajednicu tražiti tužbom, ako podjedno traži i povratak predmeta, što ih joj je dao (Austattungsstücke).

GU 14.432: Po izvpp. je molba muža za povratak žene u bračnu zajednicu iz meritornih razloga odbita.

GUNF 208: (Rj. od 2. VI. 1898. br. 7674). Molba žene za nalog mužu, da se povrati odnosno da uspostavi s njom bračnu zajednicu i za plaćanje priv. alimentacije ne spada po § 50 br. 3 J. N. na kontenciozni već na oficiozni postupak. Vidi i savezni broj s ovim 340, u kojemu je sud mužu pod prijetnjom zak. prisilnih sredstava naložio, da sa ženom za 14 dana uspostavi bračnu zajednicu (§§ 92, 93 i 107 o. g. z.) i da joj plaća alimentaciju pod prijetnjom ovrhe do uspostave bračne zajednice.

GUNF 3251. Molba žene, koja živi razlučeno od muža za primitak u bračnu zajednicu i predbježnu alimentaciju spada na vanparb., a ne na parbeni postupak (Rješ. od 19. XII. 1905. br. 19.295).

GU 4323: Prvi sud je mužu na molbu žene u vanp. postupku naložio uspostavu bračne zajednice. Viši sud uputio na put pravde (Stubenrauch ad § 93 o. g. z.). V. B. S. rješ. od 22. IX. 1908. R. I. 622/8 izrekao: Za zahtjev muža na povratak žene i za zahtjev žene na primitka u bračnu zajednicu vanp. postupak nije samo najpodesniji, već je to postupak kojega zakon ima pred očima. Ali dopustiva je i tužba (§ 50 i 76 J. N. obzirom na § 2 br. 2 izvpp. No in concreto nema uslova za parnicu i zato je uspostavljena prvosudna odluka.

S. s. 4929/32. Žena može tražiti povratak k mužu u vanparničnom postupku. O izvršenju se nema odlučiti u tom postupku (V. I. 18. traženo tužbom). Vidi još Čimić I. br. 6, 315.

Izvršenje novčanim kaznama i zatvorom u cilju uspostave bračne zajednice: GU 10.781 (nedopustivo je); GU 14.992 (dopustivo je). Vidi još: Komentar EO. Neuman str. 967 (g. 1906.). Goršić, str. 508 de uxore ducendo. Muha i N. N. broj 227—1932. (od 1. X. 1932.).

S. s. 5031/32 (R. S. I. br. 6) i Ss. 6916/32: muž može tražiti molbenim putem povratak žene, no nalog za povratak se ne izdaje pod prijetnjom ovrhe (nego pod prijetnjom zak. posljedica).

K §-u 91, 107 o. g. z. i §-u 571 br. 6 Grpp.:

Br. 1042

Zahtjev za isplatu zaostalih obroka ugovorene alimentacije ima se riješiti u parničnom, a ne u vanparničnom postupku.

Zaključak od 3. XI. 1938. Rek 1597/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 24. VIII. 1938. Pl 2951/1-38.

U pravnoj stvari tužilje K. J. protiv tuženog muža joj K. A., radi plateža ugovorene alimentacije (zaostalih obroka) u iznosu od 16.000 Din, prvostepeni sud je izrekao nedopustivost redovnog pravnog puta i tužbu odbacio, jer smatra da je za odluku u toj stvari nadležan vanparnični sud.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužilje te je ukinuo zaključak prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Tužilja ne potražuje svojom tužbom alimentaciju pro futuro — ni definitivnu ni privremenu. Ona traži nasuprot tome od tuženika da joj plati zaostale alimentacione obroke, za koje drži, da joj ih je dužan platiti na osnovu ugovora od 26. IV. 1930. O takvom zahtjevu može se odlučiti samo u parničnom postupku, jer odlučivanje o takvim potraživanjima nije stavljeno nijednim zakonskim propisom u dužnost vanparničnih sudova. Ispravno je stoga ukinuo apelacioni sud zaključak presudnog suda, kojim je izrekao nedopustivost redovnog pravnog puta i vratio stvar prvostepenom sudu, da o stvari ponovno raspravlja i donese odluku u stvari. Nije se zato moglo uvažiti rekurs tuženikov.

K §§ 91 i 1264 o. g. z.:

Br. 1043

Pravomoćnom presudom donesenom u brakorazvodnoj parnici prestaje pravo žene na dopitanu joj privremenu alimentaciju, a to i onda ako u odluci, kojom joj je dopitana privremena alimentacija, nije izričito navedeno dokle ona ima trajati. Ako je rastava od stola i postelje dozvoljena krivnjom obih supruga, žena ne može tražiti definitivnu alimentaciju po §-u 1264 o. g. z., pa joj stoga u takvom slučaju ne pripada niti pravo na privremenu alimentaciju za vrijeme trajanja parnice glede definitivne alimentacije.* Obveza muža na uzdržavnje žene prema propisima dvorskog dekreta od 4. V. 1841. (dod. br. 74) može nastupiti samo onda, ako to traže naročite prilike konkretnog slučaja, što valja utvrditi u posebnom postupku, pokrenutom na tužbu rastavljene supruge. Uzdržavanje se u potonjem slučaju može dosuditi samo od dana podnesene takve tužbe a bez obzira na raniju privremenu alimentaciju.

Presuda od 23. III. 1939. Rev 328/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. XII. 1938. Pl 4241/1-1938; presuda okružnog suda u Osijeku od 12. IX. 1938. Po 247/22-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi utrnuća privremene alimentacije, utvrđeno je, da je tužiocu pravosnažnom odlukom prvostepnog suda od 30. VI. 1935. R 1069/32 bilo naloženo, da imade svojoj supruzi t. j. tuženoj plaćati u ime privremenog uzdržavnja iznos od 1.100 Din mjesečno, a utvrđeno je i to da je pravosnažnom presudom Biskupskog ženidbenog suda u Đ. od 3. IX. 1936. dozvoljena strankama privremena rastava od stola i postelje krivnjom obih stranaka. Uslijed toga smatra tužilac, da je pravo tužene na gornjom odlukom dopitanu joj privremenu alimentaciju prestalo.

Prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prvostepnog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Pogrješnu pravnu ocjenu revizija nalazi u tome, što je pobijana presuda stala na stanovište, da je uslijed presude nadbiskupskog ženidbenog suda, kojom je izrečena rastava od stola i postelje na neodređeno vrijeme zbog krivnje obih stranaka, privremena alimentacija, koju je tužilac davao tuženici, utrnula. Ovo stanovište da je pogrješno, jer tuženici pripada privremena alimentacija tako dugo, dok ne dobije stalnu rastavu od stola i postelje. Osim toga da joj

* Isp. R. S. I. br. 9.

pripada privremena alimentacija i temeljem dvor. dekreta od 4. V. 1841. Dod. br. 74, jer i ako je brakorazvodna parnica dovršena, da privremena alimentacija obuhvaća i onu alimentaciju, koju je tužilac dužan davati na osnovu citiranog dvorskog dekreta.

Ovo stanovište revizije je pogrješno.

Privremena alimentacija dosuđuje se samo za vrijeme trajanja brakorazvodne parnice (§§ 108 i 117 o. g. z.). Pravomoćnom presudom donesenom u toj parnici ona prestaje. Pobijana presuda ispravno ističe, da nastupanje ove pravne posljedice nije spriječeno time, što u odluci prvostepenog suda, kojom je privremena alimentacija dopitana, nije izričito navedeno, dokle ima ona trajati, jer je to trajanje ograničeno po samom zakonu. Po donošenju presude crkvenog suda odnosno po njezinoj pravosnažnosti žena može tražiti samo redovitim putem konačnu alimentaciju po propisu §-a 1264 o. g. z. ako rastava nije dozvoljena i njezinom krivnjom. Samo u tom slučaju i za vrijeme ove parnice ima joj sud dosuditi pristojno uzdržavanje prema propisu §-a 117 o. g. z. i §-u 63 ženidbenog zakona za katolike ako ona to traži. Nema se pak odmjeriti takvo uzdržavanje ženi, koja je rastavljena njezinom krivnjom, kao što je slučaj kod tuženice, a koja uopće nema pravo, da traži konačno uzdržavanje prema propisu §-a 1264 o. g. z. Za nju je pravo na privremenu alimentaciju pravosnažnom presudom crkvenog suda prestalo. Kod toga je sasvim neodlučno da li je rastava dozvoljena samo privremeno ili stalno, čim je po zakonu ta alimentacija ograničena na vrijeme trajanja parnice. Ni pozivanje na propis dvorskog dekreta od 4. V. 1841. br. 74 ne može opravdati tuženičino traženje, da se dosuđena pivremena alimentacija produži.

Obveza muža na uzdržavanje prema propisima citiranog dvorskog dekreta nije zakonita. Ona nije osnovana u propisu §- 91 o. g. z. nego može nastupiti samo od slučaja do slučaja, ako to traže naročite prilike konkretnoga slučaja i ako za to govore razlozi primjerenosti, što valja utvrditi u posebnom postupku pokrenutom na posebnu tužbu rastavljene supruge a u kojemu se može dosuditi uzdržavanje samo od dana podnesene tužbe bez obzira na privremenu alimentaciju, koja temelji na sasvim drugim načelima i sa kojom ovo uzdržavanje nema nikakve veze.

Prema navedenom pobijana je presuda propise materijalnog zakona ispravno primijenila, pa se revizija kao neosnovana nije mogla uvažiti.

K §-u 96 o. g. z. i čl. 18 Ured. od 18. V. 1936. br. 50220:

Br. 1044

Propis §-a 96 o. g. z., po kojem samo nevina stranka ima pravo tražiti, da se ženidba proglasi nevaljanom, ne smije se primijeniti na slučaj raspusta braka. Branilac bračne veze nije dužan ulagati reviziju protiv presude prizivnoga suda, kojom se brak razvodi, pa ima stoga sam snositi trošak revizije, ako s njom nije uspio.

Presuda od 14. XII. 1939. Rev 1303/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. VI. 1939. Pl 1324/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 7. III. 1939. Po 401/15-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi raspusta braka, prvostepeni sud je u evangeličkoj crkvi sklopljeni brak tužioca i tužene razveo krivnjom obojice supružnika.

Prizivni sud nije uvažio priziv branioca ženidbenog veza.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju branioca ženidbenog veza time, da predlagač revizije ima sam snositi trošak revizije.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Taj revizijski razlog nalzi u tome, što da nije dovoljno dokazano preljubočinstvo tuženice za vrijeme ženidbene zajednice, te u tome što prizivni sud s nepravom uzima, da se § 96 o. g. z. ne može primijeniti na slučaj raspusta braka.

Revizija nije osnovana.

Za raspust braka dovoljan je razlog preljubočinstvo, što ga bračni drug učini za vrijeme trajanja braka, makar bračni drugovi živjeli i odvojeno, jer takvim samovoljnim odvojenim životom ne raskida se bračna zajednica, pa su supruzi dužni i u takvom slučaju bračnu vjernost.

Što se pak tiče naređenja § 96 o.g. z., po kome može samo nekrivi bračni drug tražiti proglašenje braka nevaljanim, ispravno uzima prizivni sud, da se ovo naređenje ne smije primjeniti na slučaj raspusta braka, jer je ono dano za slučaj proglašenja braka nevaljanim, a nema razloga ni zakonske mogućnosti protezati to naređenje na druge slučajeve.

Nije se zato moglo reviziju uvažiti.

Trošak revizije ima branilac bračne veze snositi sam, jer s njome nije uspio, a po članu 18 st. 1 Uredbe od 18. V. 1936. br. 50220 o saobražavanju propisa o bračnim parnicama novom građanskom parničnom postupniku nije je bio dužan ulagati.

K §§ 104 i 107 o. g. z.:

Br. 1045

Nakon stupanja na snagu Uredbe od 18. V. 1936. br. 50220 (o saobraženju propisa koji važe u području apelacionih sudova u Zagrebu, Ljubljani i Splitu o postupku u bračnim parnicama pred redovnim sudovima novom građanskom parničnom postupniku) propisi §§ 104 i 107 o. g. z. ne dolaze do primjene kod raspusta ženidbe evangelika.

Zaključak od 14. VI. 1939. Rek 585/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 12. I. 1939. Pl 4358/2-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 3. VII. 1938. Po 10/14-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi raspusta braka, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Tužilac temelji svoju tužbu na propisima §-a 115 o. g. z. i traži raspust braka sklopljenog sa tuženom 8. XII. 1924. zbog preljubočinstvap očinjenog s njene strane time, što je nakon sklopljenog braka stala vanbračno živiti sa M., s kojim je da je i rodila žensko dijete, vrhu čega je ponudio dokaz sa svjedokom M. i saslušanjem stranaka.

Prema čl. 9. Uredbe od 18. V. 1936. br. 50220 o saobraženju propisa važećih u području apelacionih sudova u Zagrebu, Ljubljani i Splitu o postupku u bračnim parnicama pred redovnimsudovim a novom Grpp., u postupku o razvodu braka, o kakvom se radi u nazočnoj stvari, uslijed čega čl. 2 Uredbe uopće ne dolazi do primjene, valja postupati po propisima §§ 115 do 117 o. g. z., koji zak. propisi naređuju samo primjenu propisa §§ 97—102 o. g. z. važećih za raspravu o nevaljanosti ženidbe, a ne i propisa §§ 104 i 107 o. g. z., koji se odnose samo na vremenitu rastavu sporazumljenjem odnosno bez sporazumljenja tako, da ovi ne dolaze do primjene kod traženja raspusta braka. Valja stoga uzeti, da ne mora prethoditi trokratni bezuspješni pokušaj izmirenja bračnih drugova pred nadležnim župnikom u smislu § 104 o. g. z. odnosno blage opomene župnikove po § 107 o. g. z. traženju raspusta braka na osnovu § 115 o. g. z.

Kad bi međutim i stajalo protivno stanovište prvostepenog suda, koje je u opreci sa navedenim zak. propisima i kad bi se protivno sadržaju po tužiocu doprinesenog uvjerenja od 24. III. 1936. br. 136/38. uzelo, da nije uslijedio trokratni bezuspješni pokušaj izmirenja između bračnih dru-

gova, valjalo bi u nazočnoj stvari uvažiti, da iz do sada provedene rasprave nedvojbeno slijedi, da parnične stranke već kroz više godina živu rastavljeno, a da nijesu pokazale sklonosti međusobnom izmirenju, a niti za to postoji i danas kakav izgled uslijed kao što po nadležnom župniku u smislu § 107 o. g. z. tako i po prvostepnom sudu u smislu čl. 16 st. 2 cit. Uredbe bezuspjenšo pokušanog izmirenja tako, da je uslijed toga suvišan i bezizgledan eventualni dalnji pokušaj izmirenja pred njihovim župnikom.

Prvostepeni sud morao je prema čl. 11 i 12 cit. Uredbe po službenoj dužnosti istražiti i utvrditi razloge, koji su po tužiocu izneseni za raspust braka tako, da je imao provesti u tu svrhu sva po parničnim strankama ponuđena dokazala i to tim više, kad je neodlučno za osnovanost tužbenog traženja, izuzev pitanja krivnje, u koliko se utvrdi, da je i tužena kriva preljubočinstva, što prvostepeni sud uzima, da je preljubočinstvo dokazano i na strani tužioca i da je on zlobno napustio ženu idjecu, koje potonje činjenice odlučne su samo za odluku u smislu čl. 13 cit. Uredbe o tome, koji je od supruga kriv ili su oboje krivi, što je brak proglašen razvedenim.

Prema izloženom osnovani su prizivni razlozi bitnih nedostataka u prvostepenom postupku u smislu § 590 br. 2 Grpp. i pogrešne pravne ocjene stvari, pa je slijedom toga valjalo uvaženjem priziva pobijanu presudu ukinuti i odlučiti kao u dispozitivu ovog zaključka (§§ 590 st. 1 i 593 st. 1 i 3 Grpp.).

Stol sedmorice nije uvažio rekurs branioca ženidbenog veza.

Iz obrazloženja:

Branilac bračne veze pobija ukidbeni zaključak prizivnog suda radi pogrešne pravne ocjene stvari i predlaže ukinuće zaključka uz donošenje presude.

Rekurs nije osnovan.

Dvorski dekret od 23. VIII. 1819. Z. p. z. br. 1595, na koji se rekurs poziva, ukinut je upravo Uredbom od 18. V. 1936. br. 50220. Ova pak Uredba propisuje posebno pod II. postupak u sporovima o rastavi od stola i postelje i posebno pod III. postupak o nevaljanosti (ništavosti) i razvodu (raspustu) braka. Ispravno je stanovište pobijanog zaključka, da propisi §§ 104 i 107 o. g. z. ne dolaze do primjene u ovoj parnici na razvod braka, za koju citirana Uredba (čl. 9) određuje primjenu propisa §§ 115—117 o. g. z.

U ovim parnicama za razvod braka sud će prema okolnostima pojedinog slučaja pokušati izmirenje (čl. 16 br. 2), a dokazi o pokušaju izmirenja pred duhovnim poglavarom uopće nisu propisani.

Uslijed toga se rekurs kao neosnovan nije imao uvažiti.

K §-u 107 o. g. z.:

Br. 1046

Pogibelj u smislu §-a 107 o. g. z. ne može se dokazati, a niti vjerojatnom učiniti, postupkom drugog bračnog druga od prije 20 i više godina, ako su se prilike od tada bitno promijenile.

Zaključak od 1. V. 1940. Rek 291/1-1940; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 12. I. 1940. Pl 15/1940; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 15. XI. 1939. R 1146/36-1937.

U pravnoj stvari moliteljice A. protiv protustranke muža joj B-a, radi dozvole razlučnog boravišta i plaćanja privremene alimentacije, utvrđeno je, da je moliteljica prije 20 godina bila prisiljena da ode od svog muža t. j. protustranke uslijed toga što ju je muž zlostavljao i mučio. Moliteljica je od tada živjela kod svoje majke te sada, nakon 20 godina, traži da joj se dozvoli razlučno boravište i da joj muž plaća privremenu alimentaciju.

P r v o s t e p e n i s u d dozvolio je moliteljici razlučno boravište te joj dopitao privremenu alimentaciju.

P r v o s t e p e n i s u d dozvolio je moliteljici razlučno boravište te joj dopitao privremenu alimentaciju u iznosu od 440 Din mjesečno.

R e k u r s n i s u d nije uvažio rekurs protustranke.

Stol sedmorice je uvažio rekurs protustranke i preinačio oba suglasna zaključka nižestepnih sudova te moliteljicu odbio s molbom.

Iz obrazloženja:

Već je u ovosudnom zaključku od 15. XII. 1938. Rek 1708/1-1938. bilo naglašeno, da se odvojeno boravište i privremena alimentacija mogu dozvoliti u smislu naređenja §-a 60 ženidb. zak. za katolike, §-a 107 o. g. z. te naredbe min. pravde od 26. VI. 1853. d. z. l. br. 122 samo onda, kad je iskazana silna pogibelj za tražećeg bračnog druga od zajedničkog života sa drugim bračnim drugom. Takva se pogibelj ne može dokazati, a ni vjerojatnom učiniti, postupkom drugog bračnog druga prije 20 i više godina, kad su se sada prilike, kao u ovom slučaju, iz temelja promjenile, a to naročito i s obzirom na starost, što ju je taj drugi bračni drug (muž tražiteljice), međutim dosegao (70 godina), i s obzirom na okolnost da je muž danas zove u bračnu zajednicu. Kako predlagateljica nije sadanju pogibelj ničim dokazala ni obrazložila, valjalo je, jer postoje uvjeti iz §-a 15 Vp., oba suglasna nižestepna zaključka preinačiti i odlučiti kako je to u dispozitivnom dijelu navedeno.

K §§ 107, 108 i 117 o. g. z.:

Br. 1047

Pravo žene na privremenu alimentaciju prestaje danom pravosnažnosti osude duhovnog suda kojom je žena odbijena sa tužbom na rastavu braka. Pri tom je neodlučno, da li je ta brakorazvodna parnica pokrenuta na poziv suda ili bez takovog poziva na pobudu same stranke, a isto tako nije od važnosti niti okolnost, da li je žena imala zakonitog razloga, da se ne pokori presudi duhovnog suda u pogledu nastavka bračne zajednice.

Zaključak od 1. II. 1940. Rek 1381/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 24. VIII. 1939. Pl 1578/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 30. III. 1939. Po 414/8-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi utrnuća ovršnog prava tuženice na privremenu alimentaciju, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženice, dok je uvaženjem tužiočevog rekursa ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj meritorno odluči a podjedno da odluči i o troškovima rev. rekursa.

Iz obrazloženja:

Privremena alimentacija može se dozvoliti samo u vezi brakorazvodne parnice, dok je takva parnica u toku ili se ima tek povesti, a njezino trajanje je ograničeno sa pravosnažnom presudom o rastavi braka. To proizlazi iz propisa §§ 107, 108 i 117 o. g. z. kao i iz propisa § 60 ženidbenog zakona, prema kojemu ima na zahtjevanje suda ženidbenog osobni sud tuženoga supruga odredit supruzi pristojno uzdržavanje dok stvar ne bude riješna. Ako brakorazvodna parnica nije još povedena ima sud prema naredbi min. pravosuđa od 26. VI. 1853. dozvoljujući prošnju za plaćanje privremene alimentacije ustanoviti ujedno primjeren rok, uz koji će stranka dužna biti posvjedočiti, da je pred duhovnim sudom povela tužbu glede ukinuća veza ženidbenoga.

Odlukom sudbenog stola u Osijeku od 10. I. 1931. broj 21.201 gr. dozvoljena je tuženoj na njezinu molbu, u kojoj je ustvrdila, da ju je tužitelj otjerao iz zajedničkog stana u Osijeku, privrem. alimentacija od mjesečnih 600 Din. U ovoj odluci moliteljici nije dozvoljeno razlučno boravište niti je određen rok za povedenje parnice za rastavu braka u smislu citirane naredbe min. pravosuđa od 26. VI. 1853. U razlozima te odluke navodi se, da nema dokaza, da je moliteljica počinila preljub, pa jer je protivnik moliteljicu napustio otjeravši ju, to da je prema § 91 o. g. z. dužan plaćati joj privremenu alimentaciju sve dotle dok ne nastavi bračni život, odnosno ako se to ne zbude, sve do njezine smrti. Pravosnažnost ove odluke ni u koliko ne može utjecati i na ovo pogrešno obrazloženje prvostepenog suda, protivno gore navedenim zakonskim propisima, prema kojima se može dozvoliti privremena alimentacija samo do konačnog rješenja bračnog spora pred nadležnim ženidbenim sudom. Premda u ovoj odluci, kao što je gore navedeno, moliteljici nije određen rok za podignuće parnice na rastavu braka, no neprijeporno je, da je tužiteljica kao što je to istaknuto i u pobijanom zaključku, sama povela parnicu za rastavu braka pred nadležnim duhovnim sudom, koja parnica je pravosnažno dovršena time što je dotična njezina tužba odbijena. Pogrešno je stoga stanovište pobijanog zaključka, da dotična pravosnažna presuda nadležnog duhovnog suda ne može sama po sebi imati nikakav upliv na rješenje pitanja, o kojem se vodi nazočna parnica, jer da tužiteljica nije tužbu na rastavu podigla na poziv vanparničnog suda pod prijetnjom inake obustave dosuđene joj privremene alimentacije, nego iz vlastite pobude. Za pravnu posljedicu, koja ima da nastupi u pogledu trajanja privremene alimentacije pravosnažnim svršetkom parnice na rastavu braka sasvim je neodlučno, da lije ta parnica pokrenuta na poziv suda ili bez takvog poziva, na pobudu same stranke. Neodlučna je i činjenica, da su pravosnažnom presudom duhovnog suda pozvane stranke, da nastave bračnu zajednicu, stoga i nije važno, da li je tužena imala zakonitog razloga, da se ne pokori presudi nadležnog crkvenog suda, da bračnu zajednicu nastavi.

Nije stoga potrebno da se postupak u tome pravcu dopuni. Činjenično stanje, koje je mjerodavno za pitanje, da li je prestala dužnost tužitelja za podavanje krivremene alimentacije utvrđeno je u parnici, pa je stoga valjalo revizijski rekurs tužitelja uvažiti i odrediti kao u dispozitivu, dok se rekurs tužene obzirom na gore navedene razloge nije mogao uvažiti.

Odluka o troškovima osniva se na § 154 Grpp.

K §-u 107 o. g. z.:

Br. 1048

Rok za podnošenje tužbe na rastavu od stola i postelje je sudski rok, dakle i produživ. Time, što je žena (siromašna stranka) takovu tužbu kod ženidbenog suda makar i nakon proteka danog joj roka podigla, udovoljila je ona u cijelosti nalogu suda, da uzdrži kreposnim pravo na privremenu alimentaciju, dok je okolnost, da žena nije položila kod duhovnog suda propisane takse, bez utjecaja na gornje njezino pravo.*

---

* Sugl. R. S. II. br. 940; protivno obzirom na can 1736 Cod. iur. can.) riješ. od 16. II. 1939. Rek 1817/2-1938.

Presuda od 23 II. 1939. Rev 112/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. XI. 1938. Pl 3964/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 3. IX. 1938. Po 271/7-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi utrnuća ovrš. prava, prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu tužbe s razloga, jer da tuženica kod ženidbenog suda nije platila propisane takse pa da stoga njezinom krivnjom nije kod ženidbenog suda proveden postupak na njezinu tužbu protiv njezinog muža na rastavu od stola i postelje.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca s tužbom odbio smatrajući, da žena ostavljena po mužu nije dužna pokrenuti parnicu na raspust braka ili tražiti razlučno boravište.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Odlukom okružnog suda u Zagrebu od 16. I. 1932. broj 91905 gr. dopitana je tuženoj privremena alimentacija od 200 Din mjesečno, time da tužena ima proti svom suprugu kod nadležnog duhovnog suda povesti tužbu na rastavu od stola i postelje, pod prijetnjom gubitka dosuđenog joj prava.

Ta odluka je postala pravnosnažna, pa je punovažna i za apelacioni sud.

Tužena je kod nadbiskupskog ženidbenog suda proti svom mužu podnijela tužbu na rastavu od stola i postelje (pr. 19. VIII. 1932. br. 272-32), istina ne u roku od 3 mjeseca već kasnije, nu pošto je rok o kojem je riječ, sudski rok, pa stoga i produživ, te pošto je okružni sud odlukom od 3. IX. 1932. br. 67111 gr. to zakašnjenje primio na znanje i uzeo ga opravdanim, čime je tuženoj bio produžen i rok za podizanje tužbe pred ženidbenim sudom, a jer je tužena takovu tužbu digla, time je i udovoljila odluci od 16. I. 1932. broj 91.905 gr. i učinila sve, što je njoj kao siromašnoj stranci bilo u mogućnosti da se postupak pred ženidbenim sudom pokrene, pa nikakove takse nisu bile razlogom da ženidbeni sud dalnji postupak ne provodi (§ 165 Grpp.).

Određivanje roka za podizanje tužbe pred ženidbenim sudom proizlazi iz naredbe Min. prav. od 26. VI. 1853., po kojoj je sud obvezan da u slučaju donašanja privremene odredbe naredi i primjereni rok za podizanje tužbe pred ženidbenim sudom, a takovo naređenje sadržavaju i novi propisi (§ 333 br. 8, u vezi sa § 340 st. 2 Ip.), pa prema tome pravno shvatanje apelacionog suda nije ispravno.

Međutim pošto je tužena pred ženidbenim sudom tužbu digla, to za sada nema razloga da joj se privremena alimentacija dokida.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 107 o. g. z.:

Br. 1049

Pod pojam »pogibli« iz §-a 107 o. g. z. spada i uskrata stana, hrane te zajednički život uz muža, koji je u zajedničkom kućanstvu sa drugom ženom.

Zaključak od 24. XI. 1938. Rek 1693/1-38; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 16. IX. 1938. Pl 2695/38; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 11. VI. 1938. R 1358/37.

U vanparničnoj pravnoj stvari moliteljice S. D. protiv muža joj S. V., radi privremenog razlučnog boravišta i alimentacije, prvostepeni je sud molbi udovoljio.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranke te je ukinuo zaključak prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs moliteljice.

Iz obrazloženja:

Sasvim ispravno uzima protivnik moliteljice u svom rekursu, da je odredba o razlučnom boravištu samo jedna preventivna mjera, kojoj u pravilu ima prethoditi tužba na raspust braka, a samo iznimno u slučaju silne pogibelji, da ima mjesta toj odredbi i prije podignute takove tužbe, nu u tom slučaju, da valja odrediti rok, u kom se ima ta tužba podići (§ 107 o. g. z. § 60 ž. z. u vezi sa naredbom min. pravosuđa od 26. XI. 1853.), po čemu valja utvrditi, da li je i u konkretnom slučaju postojala takova pogibelj ili nije postojala.

Nema sumnje, da se pod takovom pogibelji ima razumijevati i uskrata stana, davanja hrane, zajednički život uz muža, koji je u zajedničkom kućanstvu sa drugom ženom, jer to sve uzrokuje pogibelj za zdravlje i život.

Kako u konkretnom slučaju nisu dovoljno pretresene činjenice ni provedeni dokazi u tom pogledu, naročito obzirom i na događaje od 21. i 23. I. 1937., niti je što u tom pravcu utvrđeno, kao ni u pravcu u pogledu imovinskih prilika protivne stranke, to je drugostepena odluka iz ovih razloga opravdana.

Ispravno je stoga stvar vraćena prvostepenom sudu na popunu rasprave, kojom će prilikom, za slučaj da predlogu moliteljice udovolji, imati da joj odredi i rok za podignuće tužbe na rastavu od stola i postelje pred ženidbenim sudom (Naredba min. pravosuđa od 26. I. 1853.).

Rekurs se stoga nije mogao uvažiti.

K §§ 115 i 109 o. g. z.:

Br. 1050

U slučaju tužbe za raspust braka zbog preljuba, ne mora preljub biti utvrđen presudom krivičnog suda.

Presuda od 6. X. 1938. Rev 1169/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 5. V. 1938. Pl 930/2-38; presuda okružnog suda u Osijeku od 3. XII. 1937. Po 150/10-37.

U pravnoj stvari tužilje R. protiv tuženog muža joj R. N., radi raspusta braka, oba su nižestepena suda udovoljila tužbi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

... Isto tako ne stoji niti rev. razlog pogrješne pravne ocjene stvari. Taj razlog vidi tuženik u tom, što je dopušten raspust braka ma da preljub nije dokazan krivičnom presudom (§ 115 o. g. z. u vezi sa §-om 109 o. g. z.) i što je u opće donešeno rješenje o krivnji za razpust braka, i ako tužiteljica taj zahtjev nije stavila. Stanovište tuženog nije ispravno. Propis § 115 o. g. z. svojom stilizacijom sam za sebe, ne daje u opće nikakova uporišta za stanovište, da bi se preljubočinstvo kao razlog raspusta imalo utvrditi krivičnom presudom, jer taj propis traži samo, da bračni drug bude krivac preljubočinstva. Iz stilizacije propisa § 109 o. g. z. moglo bi se doduše navući i to, da se traži takova presuda, ali ako se uvaži, da toga ne traži propis § 115 o. g. z. ni propis § 67 o. g. z., a naročito ni § 20 naputka za duhovne sudove katolika, koji u vezi sa propisom § 208 do 210 naputka zamjenjuje propis §-a 109 o. g. z. za rastave bračnih drugova katolika, te koji traži za razlog doživotne rastave, koja je kod katolika ravna raspustu samo to, da se jedan od bračnih drugova učini krivcem preljubočinstva, a ne i to, da ta okolnost bude utvrđena presudom krivičnog suda, to se mora uzeti, da ni propis §-a 109 o. g. z. ne traži utvrđenja preljubočinstva krivičnom presudom, već je dovoljno, da opstojnost preljuba utvrdi raspravni sud.

Nižestepeni sudovi po tom, utvrđujući sami, da je tuženi krivac preljubočinstva naročito i obzirom na čl. 11 st. 2 niže navedene Uredbe, nisu stvar pogrješno pravno ocijenili.

Konačno su nižestepeni sudovi dozvolivši raspust krivnjom tuženoga i uvrstivši i to u svoju presudu pravno ispravno postupali, pošto stavljanje izreke o krivnji u dispozitiv presude Uredba o saobraženju propisa koji važe u području apelacionih sudova u Zagrebu, Ljubljani i Splitu o postupku u bračnim parnicama pred redovnim sudovima, novom Građanskom parničnom postupniku u svom članu 13 izričito i imperativno propisuje.

Pošto tako istaknuti rev. razlozi ne stoje, nije se ni revizija mogla uvažiti.

K §-u 115 o. g. z.:

Br. 1051

»Ehescheidung« švicarskog prava odgovara »Ehetrennungu« austrijskog prava t. j. raspusta braka, a ne rastavi od stola i postelje.*

* Isp. R. S. II. br. 519.

Zaključak od 3. IV. 1939. Rek 387/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 20. I. 1939. Pl 2254/4-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. II. 1938. Po 344/12-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi raspusta braka, prvostepeni sud je presudio, da se brak skopljen pred građanskim ženidbenim uredom u Luzernu između tužilje (holandeske državljanke protestantske vjeroispovijesti) i tuženika (poljskog državljanina rkt. vjeroispovijesti), sada obih nastanjenih u Zagrebu, rastavlja krivnjom obojice supruga.

Prizivni sud je odbacio priziv branioca ženidbenog veza kao po neovlaštenoj osobi podnesen.

Stol sedmorice je uvažio rekurs branioca ženidbenog veza i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Prizivni je sud pobijanim zaključkom odbacio priziv branioca ženidbene veze kao po neovlaštenoj osobi podnesen, jer da u ovoj parnici nije bilo uopće mjesta postavljanju branioca ženidbene veze, budući da se u njoj traži rastava braka, a u parnicama na rastavu od stola i postelje nije predviđen branilac ženidbenoga veza, nego samo uparnicama na razvod ili na oglašenje ništavim braka.

Apelacioni sud međutim pogrešno i u protivrječju sa stanjem parničnih spisa uzima, da se u ovoj parnici radi o rastavi od stola i postelje u smislu naređenja o. g. z.

Tužilja je u svojoj tužbi stavila zahtjev da se iz razloga navedenog u § 142 švicarskog rađ. zak., za koji drži da se ima u ovoj parnici primijeniti, izreče »rastava« njenog braka (bez ikakvog dodatka »od stola i postelje« i bez navoda vremena za koje rastavu traži). § 142 šv. gr. zak. sadrži jedan od razloga za »Ehescheidung«. Ehescheidung švajcarskog prava nije međutim identičan sa Ehescheidungom austrijskog prava. Švajcarsko pravo upotrebljava pravne termine Scheidung i Trennung u obratnom smislu nego li austrijsko pravo pa Ehescheidung švajcarskog prava odgovara Ehetrennungu austrijskog pravat. j. raspustu braka, a ne rastavu od stola i postelje. Po švajcarskom se građ. zakonu može istina iz razloga za Scheidung (raspust braka) tražiti i samo Trennung, koja odgovara donekle našoj rastavi od stola i postelje (§ 146 šv. gr. zak.), a koje se izriče ili na jednu od tri godine ili na neizvjesno vrijeme (147 šv. gr. zak.). No s obzirom na to, da je tužilja zatražila u svojoj tužbi pozivom na svajcarsko pravo i to pozivom na sam § 142 šv. gr. zak. prosto »rastavu« koji izraz jezično odgovara izrazu Scheidung, i s obzirom na to da nije navela ni vrijeme za koje traži rastavu a niti da traži rastavu od stola i postelje, mora se već na osnovu same tužbe uzeti, da je tražeći »rastavu« tražila Ehescheidung švajcarskog prava tj. raspust braka, pa je uostalom i cijela

parnica u tom smjeru provedena. Obje stranke na spornim raspravama govore o »razrješenju braka«, »razvrgnuću braka«, »da je najbolje da se razvedemo«, »uzrok našoj odluci razvedenja«, »ovaj brak mora da se raskine« itd., a nigdje ne govore o kakvoj rastavi od stola i postelje. Prvostepeni sud je na osnovu provedene rasprave izrekao, da se brak »rastavlja«, no nije rekao na koje vrijeme, a nije dodao ni dodatka »od stola i postelje«. Iz razloga se njegove presude pak jasno vidi, da je time mislio na razvod braka, jer veli »da je za razvod njihova braka taj razlog dovoljno ustanovljen, uslijed čega je valjalo tužbenom zahtjevu u cijelosti udovoljiti i njihov civilni brak razriješiti krivnjom obiju supruga.

Bilo je stoga mjesta postavljanju branioca ženidbenoga veza u ovoj parnici (čl. 17 st. 1 Uredbe od 18. V. 1936. broj 50220), pa je apelacioni sud njegov priziv neosnovano odbacio kao da je po neovlaštenom licu podnesen.

Valjalo je zato rekurs uvažiti i odlučiti kako je to u dispoziciji ovog vrhovnog zaključka navedeno.

K §-u 134 o. g. z.:

Br. 1052

Židovski brak se razrješuje ne samo ako muž ženi dade raspusno pismo, već i onda ako jedna strana prijeđe na katoličku vjeru, pa zatim bude udovoljeno propisima §-a 23 Naputka za duhovne sudove (privilegium Paulianum).

Osuda od 27. II. 1936. Rev 1098/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. I. 1935. Pl 10996/1-1934; osuda okružnog suda u Osijeku od 30. VI. 1934. P 38/16-1931.

U parnici tužiteljice A. protiv tuženog bivšeg joj muža B-a, radi povratka miraza u iznosu od 500.000 Din spp., prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Iz razloga:

Prijeporno je među parbenim strankama opstojnost braka i povratak miraza doprinesenog po tužiteljici.

Utvrđeno je tokom postupka,da je u smislu § 134 o. g. z. zametnut postupak, da se brak razriješi, do čega ali nije došlo, pošto je tuženi svojim nepristupom na ročište osujetio okončanje.

Tužiteljica prešla je na katoličku vjeru i nakon toga se obratila na biskupski ordinarijat u Đakovu, da joj se dozvoli da može stupiti u kršćanstvu u drugi brak sa katolikom. Nakon provedenog postupka biskupski ženidbeni sud donio je zaključak od 14. VI. 1929., da se tužiteljici na temelju odredaba canona 1.123 C. J. u vezi s canonom 1.125 odnosno § 23 Naputka za duhovne sudove (ces. pat. od 8. X. 1856. zem. vl. list 1856. razd. I, kom. XXXII. br. 198) dopušta sklopiti brak sa katolikom. Zakonitim sklopljenjem nove ženidbe prema canonu 1.126 C. J. odnosno § 23 Naputka za duhovne sudove od 1.856. godine razriješen je brak, što ga je tužiteljica u Osijeku dne 23. IX. 1925. sklopila sa tuženim po židovskom obredu. Sam taj akt ima karakter predaje raspusnog pisma u smislu § 134 o. g. z., te se ovaj sud ne može upuštati u opravdanost i valjanost kao i zakonitost postupka provedenog kod biskupskog ženidbenog suda u Đakovu,* već uzima, da je za tužiteljicu njen prvi brak pravovaljano razriješen.

Obzirom i nakon ove javnim ispravama utvrđene i prema tome dokazane činjenice slijedi rješenje pitanja o povratku miraza tužiteljici. Iz ženidbenog i nasljednog ugovora od rujna 1925., kojemu istinitost nije porečena, proizlazi iz točke III. da sadašnja imovina obih ugovornih stranaka t. j. budućih supruga, koli dakle miraz A. toli i imovina B-a ostaje također u braku vlasništvom svakoga tih dviju stranaka. Dakle jest u toč. I. spomenuti miraz poslije isplate B-u dugovina potonjega na A. Isto tako ostaje svakomu od obih stranaka vlasništvo na imovinu, koju će u braku steći, nasljedovati ili inače na zakoniti način za se dobiti.

Iz točke V. proizlazi, da su stranke ugovorile, ako bi se brak iz kojegagod razloga rastavio, ima se bez obzira na pitanje krivnje i ne dirajući u možebitne ine zahtjeve, primljeni miraz od strane B-a najdulje unutar jedne godine od dana sudbeno izjavljene bračne rastave u četiri jednaka obroka A. ili po njezinom nalogu natrag platiti.

Uvaži li se pravna narav zaključka biskupskog ženidbenog suda u Đakovu od 14. VI. 1929., da je stupanjem u novi brak na zakoniti način za tužiteljicu razriješen njen prvi brak sa tuženim, to je nazočna tužba umjesna i otpada po tuženomu stavljeni prigovor preuranjenosti tužbe radi povratka miraza, a sve to tim više, što je tuženi B. tokom ovog parbenog postupka umro.

Uvaži li se volja stranaka, koja je izražena i sadržana u ženidbenom i nasljednom ugovoru od rujna 1925., to otpada prigovor tuženoga, da sav miraz kao i njegov priraštaj pripadaju isključivo u vlasništvo tuženoga i da slijedom toga nije dužan tužiteljici miraz povratiti.

Sud je na temelju činjeničnog stanja, te iz isprava doprinesenih po tužiteljici stao na stanovište, da je prvi brak, sklopljen između tužiteljice i tuženoga od 23. IX. 1925. po židovskom obredu, pravovaljano razriješen, čim je tužiteljica u kršćanstvu stupila u novi brak sa katolikom prema gore citiranim kanonskim propisima i §-a 23 Naputka za duhovne sudove od godine 1856. Iz tako dokazane činjenice slijedi nadalje tužiteljičin zahtjev za povratak miraza, što ga je stupajući u prvi brak donesla tuženome. Iz ženidbenog i nasljednog ugovora od rujna 1925. proizlazi, da su ugova-

* Isp. R. S. II. br. 509.

rajuće stranke a sada bivši supruzi zadržali si vlasništvo tadanje imovine pa i miraza a i one buduće imovine, koju će u braku steći.

Iz točke V. citiranog ugovora ugovarajuće stranke odredile su uslove, kada se ima miraz povratiti, koji je u konkretnom slučaju počeo teći od dana pravomoćnog zaključka biskupskog ženidbenog suda u Đakovu odnosno skopljenog novog braka u kršćanstvu.

Pošto je tužiteljica sve svoje tvrdnje dokazala ispravama, kao što su i svjedoci posvjedočili njene navode, to je valjalo zahtjevu tužbe udovoljiti, kako je to u dispozitivnom dijelu ove osude navedeno.

Apelacioni sud je priziv tuženika protiv dijela osude kojim se dosuđuje povrat miraza otputio i u tom dijelu pobijanu prvostepenu osudu potvrdio.

Iz razloga:

Što se glavne stvari tiče, to je pobijanu osudu u dijelu kojim se dosuđuje povrat miraza uz dužnost plateža parbenog troška, valjalo potvrditi, jer je prema stanju spisa opravdana te zakon nije krivo tumačen ni primijenjen...

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tuženika.

Iz razloga:

Što se tiče same glavne stvari, to suglasne osude nižestepenih sudova nisu utemeljene ni na tumačenju ni na primjeni zakona očevidno pogrešnoj niti na pretpostavci takovoj koja bi bila u protivrjčju sa jasnim sadržajem parbenih spisa, pa pošto ne postoji nijedan od uslova §-a hrv. grpp., koji bi bio kadar opravdati tuženikov izvanredni previd, to je valjalo taj previd otputiti.

K §-u 138 o. g. z.:

Br. 1053

Predmjeva §-a 138 o. g. z. odnosi se i na djecu iz takove ženidbe, koja je kasnije oglašena nevaljanom.

Presuda od 22. VI. 1939. Rev 596/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 20. III. 1939. Pl 424/1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 29. X. 1938. P 1931/1937.

U pravnoj stvari tužioca mldbnog A-a protiv tužene B., radi priznanja očinstva i ispunjenja očinskih dužnosti, utvrđeno je, da je tužiočeva majka J. dana 22. XI. 1924. po rkt. crkvenom obredu sklopila brak sa Š-om i da je tužiočevoj majci J. pravosnažnom osudom ženidbenog suda nadbiskupije zagrebačke od 27. X. 1925. dozvoljena doživotna rastava od stola i postelje od Š-a. Utvrđeno je nadalje, da je tužiočeva majka J. dana 15. VI. 1933. sklopila u starokatoličkoj crkvi brak sa L-om, te da je tužilac rođen dana 26. VI. 1934.,a kršten dana 3. IV. 1937. u rkt. crkvi sv. Marka kao nezakonito dijete majke J., a utvrđeno je i to da je taj brak tužiočeve matere J. sa L-om oglašen po nadležnom sudu ništavim tek godine 1937., pa da je prema tomu tužilac rođen za vrijeme trajanja braka kojeg je sklopila u starokatoličkoj crkvi tužiočeva mati J. sa L-om. Konačno utvrđeno je, da je sada pok. P. sa tužiočevom majkom J. u kritično vrijeme puteno općio. Uslijed toga traži tužilac tužbom od tužene kao univerzalne nasljednice pok. P-a, da je dužna priznati, da je tužilac nezakonito dijete sada pok. P-a, pa da je stoga u ispunjenju P-ovih očinskih dužnosti dužna plaćati tužiocu u ime uzdržavanja mjesečno iznos od 3.000 Din.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe dosudivši tužiocu u ime uzdržavanja mjesečno iznos od 1.151 Din.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca s tužbom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Što se tiče pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.), ova je osnovana na ispravnom tumačenju zakona, pa se ne mogu usvojiti protivna razlaganja revizije. U tom pogledu obzirom na izvode revizije valja naglasiti ovo:

Drugi brak majke tužiteljeve (sa L-om) sklopljen je bio pred svećenikom starokatoličke crkve, dakle pred organom, koji je zvan i ovlašten po državnim zakonima za sudjelovanje kod sklapanja brakova. Taj se brak stoga i ako je za nj postojala bračna zapreka iz § 62 ao. g. z. morao smatrati kao opstojan, kao brak, tako dugo, dok ga nadležni sud ne oglasi nevaljanim. Oglašenjem takvog braka nevaljanim smatra se on doduše kao da od početka nije postojao, no ovo pravilo nije u zakonu do sviju konsekvenca provedeno, pa napose ne u obziru djece, tako da i nakon oglašenja nekog braka nevaljanim ostaju ipak neke posljedice te veze što nije slučaj kod veze, koja se i bez oglašenja nevaljanim brakom od početka uopće ne smatra kao brak (kod konkubinata).

Ispravno je stanovište prizivne presude, da je tužilac, koga je rodila njegova majka prije nego je njen drugi brak oglašen ništavim, rođen u tom braku, jer za to postoji neoborena predmjeva §-a 138 o. g. z., koji se odnosi i na bračne veze, koja budu kasnije oglašena nevaljanim, kako to ispravno obrazlaže prizivna presuda, dok je predmjeva, da bi on poticao iz ranijeg, rastavljenog braka njegove majke, isključena obzirom na nedostatke uvjeta iz Dvor. dekreta od 15. VI. 1835. br. 39 Zb. pr. z. Dod. br. 30.

Za tužioca se svakako ima smatrati, da on potječe iz ovog naknadno nevaljanim oglašenog braka, a da li se ima smatrati zakonitim ili nezakonitim u smislu § 160 o. g. z. nije važno za ovu parnicu. Za ovu je parnicu važno samo to, da se za tužioca ima smatrati, da potječe iz ništavim oglašenog braka njegove majke sa L-om i dok stoji ova

predmjeva (iz § 138 o. g. z., ne može on tužiti nikoga drugoga po § 163 o. g. z. na priznanje nezakonitog očinstva.

Nije prema tome odbitna presuda prizivnoga suda osnovana na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa nema ni revizijskoga razloga iz § 597 br. 4 Grpp.

Nije se stoga mogla revizija uvažiti.

K §§ 139 i 166 o. g. z.:

Br. 1054

Iz propisa §-a 139 o. g. z. ne može se izvesti, da bi dijete imalo pravo od roditelja tražiti da mu oni dadu sredstva za otvaranje samostalnog posla ili radnje.* Ni seljačko dijete nije ovlašteno od svojih roditelja, ako su oni voljni da ga na svom posjedu zadrže i izdržavaju, tražiti da mu oni predaju dio posjeda u samostalno uživanje.

Plenarna rješidba od 15. V. 1940. Rev 303/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 22. XI. 1939. Pl 2788/1-39; presuda okružnog suda u Varaždinu od 20. IX. 1939. Po 159/38-23.

U pravnoj stvari tužioca L. J. protiv tuženog L. A., radi opskrbe u nekretninama i pokretninama, odbijena je tužba u sva tri sudska stepena.

Iz razloga presude Stola sedmorice:

Revizija ističe revizione razloge iz §-a 597 br. 1, 3 i 4 Grpp.

U čemu bi bio revizijski razlog iz § 597 br. 1 i 3 Grpp. revizija ne navodi. Kako u postupku nižestepenih sudova nema ništavosti, na koje bi trebalo po službenoj dužnosti paziti, a revizija ne navodi nijednu činjeničnu pretpostavu prizivne presude, koja bi bila u protivrječju sa kojim parničnim spisom, ne može se na revizijske razloge z §-a 597 br. 1 i 3 Grpp. nikakav obzir uzeti.

Revizijski razlog iz §-a 597 br. 4 Grpp. nalazi revizija u pogrješnoj ocjeni prizivnog suda zakonske dužnosti oca prema zakonitom sinu, jer da je otac dužan svom odraslom sinu dati i sredstva za samostalno dalje uzdržavanje t. j. da mu je dužan dati sredstva za osnivanje samostalne radnje ili poduzeća, za koje je izučen. Prema tome da je tuženje ili poduzeća, za koje je izučen. Prema tome da je tuženik dužan dati tužiocu toliko od svog imanja, da se na njemu uzmogne tuženik kao seljak samostalnim gospodarenjem uzdržavati. Ovo shvaćanje revizije nije međutim na zakonu osnovano.

Po §-u 139 o. g. z. dužni su roditelji djecu tako odgojiti, da se uzmognu kasnije sama uzdržavati (»njima pristojno uzdržavanje pribaviti«). Oni im međutim nijesu dužni dati sredstva za samostalno etabliranje posla ili radnje. Toga

* Isp. Č. I. br. 9; Č. II. br. 1216; V. III. br. 1045 i 962 i R. S. II. br. 521

zakon ne propisuje. Pristojno uzdržavanje, o kome govori § 139 o. g. z. mogu si djeca pribaviti i pomoćničkim radom, a ne samo samostalnim vođenjem posla.

Seljački roditelji dužni su doduše i svoju odraslu djecu, koju su odgojili samo za seljački životni poziv, zadržati kod sebe na svom posjedu i omogućiti im, da se u zajednici s njima na tom posjedu zajedničkim radom izdržavaju, ukoliko ne bi za protivno imali opravdanih razloga, no ni seljačka djeca ne mogu tražiti od roditelja, koji ih hoće držati kod sebe, da im za svoga života predadu dio svog posjeda u samostalno uživanje. To bi se protivilo ne samo propisima o. g. z., nego i seljačkom pravnom shvaćanju. Sobzirom na izvode revizije mora se naglasiti, da se ni u § 166 o. g. z. navedna »opskrba« nezakonitog djeteta ne sastoji u davanju samostalnog etablismana nezakonitom djetetu, kako to jasno izilazi iz historijata ovog zakonskog naređenja. Kod superrevizije zakonskog teksta jedan je redaktor (Protobevera) izjavio bojazan, da bi se izraz »opskrba« (Versorgung) mogao tumačiti u smislu kako ga tumači revizija, dok su ostali izjavili, da se pod »opskrbom« ne će razumjeti drugo nego »dužnost« nezakonito dijete »uputiti na put, na kojem će si moći samo svoj hljeb zaslužiti«. Na to je taj izraz zadržan u tekstu.

Nema prema tome ni revizijskog razloga iz §-a 597 br. 4 Grpp., pa se reviziju nije moglo uvažiti.

K §§ 139, 141 i 442 o g. z.:

Br. 1055

Otac (seljak), koji nije osposobio svog sina za samostalno uzdržavanje niti mu dao otpremu, ne može valjano otuđiti ni dio svojih nekretnina, ako se ne dokaže, da sin može i na preostalim očevim nekretninama zajedno s ocem i svojom obitelji živjeti.*

Presuda od 31. V. 1939. Rev 69/1-1939; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 12. XI. 1938. Pl 1575/1-1938; presuda sreskog suda u Gjurgjevcu od 3. IX. 1938. P 207/5-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, utvrđeno je, da je zajednički otac parničnih stranaka C. vlasnik nekretnina upis. u z. k. ul. br. 740 i 1074 p. o. H., te da je svojoj kćeri A. iz prvog z. k. ul. otuđio česticu kat. broj 1684/69 zajedno sa kućom koja je čestica sada upisana na ime tužilje. Utvrđeno je nadalje, da su C. i njegov sin t. j. tuženi B. seljaci te da C. svog sina B-a nije osposobio za samostalno uzdržavanje niti mu dao otpremu. Tužilja kao zemljišno-knjižna vlasnica gornje čestice traži od tuežnika, koji se nalazi u posjedu te čestice, priznanje prava vlasni-

* Suglas. rješ. od 8. V. 1930. br. 2536/30.

štva i ustup u posjed te čestice. Tuženik je u ovoj parnici pored ostalog prigovorio, da njegov otac C. nije mogao sa spornim nekretninama raspoložiti prije nego što je njemu dao otpremu, pa da je stoga odnosni ugovor, sklopljen između C-a i tužilje, pobitan.

Oba niže stepena suda sudila su po zahtjevu tužbe ne uvaživši gornji tuženikov prigovor.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženika i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija prizivnu presudu zbog revizijskih razloga iz §-a 597 br. 1, 2, 3 i 4 Grpp.

U obrazloženju revizija ističe, da je neosnovano stanovište prizvnog suda, da zakon o pobijanju ne predviđa ovakav slučaj, jer da se tamo traži izvršni naslov odnosno utvrđeno novčano potraživanje, premda ne može nepošteni stečnik, koji je znao, da otuđivalac nije mogao raspolagati sa stvari, s kojom je raspoložio, steći nikakova prava na odnosnu stvar, a kako tuženika ne može njegov otac izbaciti iz kuće prije nego mu dade otpravninu, to se taj propis ne može mimoići tako, da se promjeni aktivna legitimacija na taj način, da otac prepiše kuću na drugo dijete kao u ovom slučaju na tužilju, pa da ona onda podiže tužbu i baca tuženika iz kuće. Nadalje da nije osnovano niti stanovište, da je odnosnim kupoprodajnim ugovorom otac dao tužilji, svojoj kćeri, miraz, jer je tužilja miraz već dobila prigodom udaje, a ako je ocu parničnih stranaka i ostalo drugih nekretnina, to tuženik nema, ako ga se baca iz kuće, krov nad glavom, pa nema mogućnosti života niti uzdržavanja sebe i svoje nejake djece.

...Osnovan je revizijski razlog iz §-a 597 br. 4 u vezi §-a 597 br. 2 Grpp.

Ispravno uzima pobijana presuda, da u nazočnom slučaju ne može tuženik pobijati odnosni kupoprodajni ugovor, kojim je tužilja stekla upitne nekretnine od oca parničnih stranaka, po zakonu o pobijanju pravnih djela izvan stečaja, jer za to ne postoje uslovi, koje taj zakon traži, da se može pravno djelo pobijati.

Međutim tuženik navađa, da je odnosni ugovor pobitan, jer da njegov otac nije mogao prenijeti upitne nekretnine na tužilju dok nije njega otpremio da može nastaviti seljački život.

Prema tom navodu tuženik upućuje na to, da njihov otac nije mogao raspoložiti s upitnim nekretninama, jer njemu još nije dao otpremu, dakle da nije mogao predati kuću tužilji, jer toga prava nije imao (§ 442 o. g. z.).

Kako je doista otac parničnih stranaka, u koliko nije tuženika, svog sina, odgojio i učinio sposobnim za samostalno uzdržavanje (§§ 139 i 141 o. g. z.), dužan ovoga i dalje uzdržavati na posjedu koji su zajedno obrađivali, u koliko ne postoje okolnosti, koje isključuju zajednički život, no u tom slučaju dati mu prema svojim imovinskim prilikama toliko da može živjeti, prema čemu nije ni mogao otuđiti upitne nekretnine, ako se ne dokaže, da i na preostalim može tuženik s ocem i svojom obitelji živjeti.

Pošto sve te okolnosti nisu izviđene, valjalo je obje nižestepene presude po §-u 604 Grpp. ukinuti i odlučiti kako je navedeno u dispozitivu.

K §§ 158 i 159 o. g. z.:

Br. 1056

Zakon daje pravo pobijanja zakonitosti rođenja samo mužu matere djeteta i muževim nasljednicima, a sudska praksa priznaje ovo pravo i samom djetetu*, no to pravo ne pripada zaostavštini djeteta niti zaostavštini muža a niti naravskom ocu djeteta.

Rješidba od 12. V. 1939. Rek 529/1-1939; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 1. III. 1939. Pl 4255/4-1938; odluka sreskog suda u Vel. Gorici od 4. V. 1935. Os 100/9-1922.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a prvostepeni sud odbio je molbu ostavine pok. B-a za imenovanje skrbnika na čin ostavini pok. A-a u svrhu pobijanja zakonitosti A-ovog rođenja.

Apelacioni sud je ništovnu žalbu ostavine pok. B-a odbacio, a njezin utok otputio i potvrdio pobijanu prvostepenu odluku.

Iz razloga:

Ostavina pok. B-a po čitovanoj nasljednici Z. predložila je u svom podnesku od 4. V. 1935. Os 100/22-9, da se ostavini pok. A-a imenuje skrbnik na čin s ovlašću podignuća tužbe protiv C-a kao zakonitog oca A-a na priznanje, da je pok. A. rođen izvan brak i da se C. nema smatrati njegovim zakonitim ocem.

Prvostepeni sud je ispravno uzeo, da Z. nije ovlašćena stavljati prijedlog, da se ostavini A-a postavi skrbnik u svrhu pobijanja zakonitosti njegova rođenja i to ni u svoje ime, a ni kao očitovana nasljednica pok. B-a za kojega Z. tvrdi, da je naravni otac pok. A-a, kako je to tvrdio za svoga života i sam B. Na tome ne može ništa izmijeniti ni okolnost, da je upravna vlast uputila B-a, da najprije sudskim putem pobije zakonitost rođenja pak. A-a, a zatim zatraži pozakonjenje pok. A-a naknadnom ženidbom.

Neprijeporno je, da je pok. A. rođen 24. IX. 1886., da je u vrijeme njegovog rođenja njegova majka Kata rođ. V. bila zakonita žena C-a, s kojim se je vjenčala 3. II. 1875. i da u to vrijeme njihov ženidbeni vez nije bio raskinut ni presudom nadležnog suda ni smrću C-a, jer je C. umro 18.

XII. 1894., nakon čega se je Kata rođ. V. udova C. 2. II. 1896. preudala za B-a.

Prema tomu je A. bio rođen unutar zakonskog vremena u smislu § 138 o. g. z. pa se ima smatrati zakonitim sinom C-a.

Neprijeporno je, da C. za svoga života nije pobijao zakonitost rođenja A-a po § 158 o. g. z. a nijesu je po njegovoj smrti pobijali ni njegovi nasljednici po § 159 o. g. z.

Sudska praksa priznaje pravo pobijanja zakonitosti rođenja i samom djetetu. Neprijeporno je, da A. za svoga života nije pobijao zakonitost svoga rođenja.

Prema tomu sada više uopće nema pravne mogućnosti da se pobija zakonitost njegova rođenja, jer ga nijesu pobijale osobe, koje su na to jedino ovlašćene. Zakon daje pravo pobijanja samo mužu matere djeteta i muževim nasljednicima. Sudska praksa je ovo pravo priznala u duhu zakona (§ 19 o. g. z.) i samom djetetu. Ne postoje nikakvi važni stvarni ili pravni razlozi, da se to pravo i dalje proširuje i da se prizna na primjer zaostavštini djeteta, kad to pravo nema ni zaostavština muža ili da se to pravo prizna naravnom ocu djeteta, jer se to na osnovu zakona nikako ne da opravdati, pa ni u onom slučaju, ako je naravni otac kasnije oženio majku djeteta, pa hoće pobivši najprije zakonitost rođenja djeteta ishoditi njegovo pozakonjenje naknadnom ženidbom, a tim putem onda ostvariti i svoje nasljedno pravo iza toga djeteta. Propise o pobijanju zakonitosti rođenja valja strogo tumačiti. To je došlo do izražaja i u novijem zakonodavstvu (na pr. u §§ 159 i 159a noveliranog općeg građ. zakona) koje je prihvatilo stanovište sudske prakse pa daje pravo pobijanja zakonitosti rođenja i samom djetetu, ali ga veže uz određene uvjete, kojim se to pravo djeteta znatno ograničuje. Ni predosnova izjednačenog građanskog zakonika za cijelu državu (§§ 195—197) ne ide u tom pogledu dalje od noveliranog općeg građanskog zakona.

Dosljedno tomu ne može se ni navodnom naravnom ocu B-u priznati pravo pobijanja zakonitosti rođenja pok. A-a, navodnog svog nezakonitog djeteta, a ne može mu se priznatini ovlašćenje da traži postavljanje skrbnika ostavini pok. A-a u svrhu pobijanja zakonitosti rođenja.

Valjalo je stoga utok ostavine pok. B-a otputiti i potvrditi pobijanu prvostepenu odluku.

Stol sedmorice je ništovnu žalbu ostavine pok. B-a odbacio, a njegov izvanredni previdni utok otputio, jer nema uslova §-a 318 hrv. grpp.**

---

* Suglas. Rev 842/1938; i Č. I. br. 734

** Isp. § 15 Vp.

K §-u 158 o. g. z.:

Br. 1057

Tvrdnja muža, da je žena u vrijeme sklapanja braka bila već dva mjeseca trudna s trećom osobom, podobna je da dokaže nemogućnost, da je dijete, koje je rođeno nakon sedam mjeseci braka, začeto u braku. Tužbi po §-u 158. o. g. z. nema mjesta protiv majke djeteta, nego samo protiv skrbnika, određenog za obranu zakonitosti rođenja.

Presuda od 21. XII. 1938. Rev 1433/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 31. VIII. 1938. Pl 2662/1-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 28. III. 1938. Po 25/38.

U pravnoj stvari tužioca D-a protiv tuženih mldb. D. N. (po braniocu zakonitosti rođenja Dr. F-u) i protiv majke D. K., radi priznaja nezakonitosti rođenja, oba su n i ž e s t e p e n a s u d a odbila tužbu.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužioca, te je obje nižestepene presude ukinuo u dijelu koji se odnosi na prvotuženika i glede toga vratio stvar prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Tužilac pobija presudu prizivnog suda iz razloga § 597 br. 3 i 4, sa obrazloženjem jasno upućuje i na nedostatak u postupku u smislu § 597 br. 2 Grpp. žaleći se, što nijesu provedena od njega ponuđena dokazala o nemogućnosti, da je dijete od njega začeto.

Revizija se u pogledu drugotužene (majke djeteta) ne može uvažiti, jer je odbitna osuda glede nje opravdana s razloga, što tužbi po § 158 o. g. z. uopće nema mjesta proti majci djeteta, nego samo proti skrbniku određenom da brani zakonitost rođenja. Iz tog je razloga odbitna osuda protiv nje, opravdana, pa s obzirom na ovo pravno stanovište, ne postoje u pogledu nje revizijski razlozi iz § 597 br. 2, 3 i 4 Grpp., što ih iznosi tužilac.

U pogledu drugotuženika, branioca zakonitosti rođenja, revizija je osnovana iz razloga § 597 br. 2 Grpp., jer je propuštanjem provađanja dokaza ponuđenih za okolnost, da je nemoguće da je dijete začeto od tužioca, počinjena takva manjkavost u postupku, da se za sada ne može temeljita osuda izreći.

Tužilac tvrdi, da je nemoguće, da je dijete, što ga je njegov žena nakon sedmog mjeseca braka rodila u braku začeto, jer je majka bila u doba sklapnja braka već 2 mjeseca trudna i to od P. T-a s kojim jer prije braka podržavala odnošaj. Za tu okolnost (da je bila prije braka trudna) nudi dokaz svjedocima, a i majka djeteta ju potvrđuje. Doprinosi i liječničko vještačko mišljenje dato po pregledu djeteta nakon poroda, da je dijete normalno iznošeno i vjerojatno začeto prije sklopljenog braka. Tužilac u tužbi poriče, da bi on bio naravan otac djeteta.

Nižestepeni sudovi nijesu proveli nikakvih dokaza osim uvida u izvode matice vjenčanih i rođenih, pa odbijaju tužbu, jer je dijete rođeno u zakonskom roku, te tako vojuje za zakonitost premjeva § 138 o. g. z., dok da tužilac nije ponudio dokazala za nemogućnost njegovog začeća (§ 158 o. g. z.). Od tužioca ustvrđena okolnost, da je njegova žena bila u doba sklapanja braka već 2 mjeseca trudna, podobna je međutim da dokaže nemogućnost, da je dijete, koje je rođeno nakon sedam mjeseci braka, začeto u braku.

Trebalo je zato provesti ponuđena dokazala za tu okolnost i rezultat dokaza ocijeniti zajedno s liječnikim vještačkim mišljenjem te s izjavom majke, čija izjava sama za sebe, ne može oduzeti djetetu prava zakonitog rođenja (§ 158 o. g. z.), no koja se ipak može uvažiti u vezi s drugim važnim dokazima. Osim toga može sud, ako to smatra važnim, odrediti vještačenje pregledom krvi. Treba tu još navesti da branilac zakonitosti nije ni ustvrdio da bi tužilac spolno općio s majkom djeteta prije sklapanja braka, a dokaz za ovo teretio bi skrbnika.

K §-u 158 o. g. z.:

Br. 1058

I samo dijete može podići tužbu na utvrđenje nezakonitosti svoga rođenja, ako imade pravnog interesa na ispravnom rješenju tog statusnog pitanja*, no takvu tužbu mora podići protiv skrbnika, određenog da brani zakonitost rođenja, a ne protiv majčinog muža.

Presuda od 30. V. 1940. Rev 672/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 3. II. 1940. Pl 129/1940; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 20. XI. 1939. P 1548/1939.

U pravnoj stvari tužilje malodobne A. po tutoru B-u protiv tuženog C-a, radi utvrđenja vanbračnog očinstva i plaćanja alimentacije, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe i dosudio tužilji mjesečnu alimentaciju od 400 Din.

Prizivni sud uvažio je tuženikov priziv i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju u cijelosti odbio s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Prizivni je sud odbio tužbeno traženje, kojim tužilja traži od tuženika priznanje vanbračnog očinstva i plaćanje alimentacije s razloga, jer je tužilja rođena od udate žene unutar roka §-a 138 o. g. z., pak za nju vrijedi predmjeva, da je zakonito dijete muža svoje majke i to i usprkos toga što je ona ishodila presudu protiv muža svoje majke, da se ona nema smatrati njenim zakonitim ocem. Prizivni sud smatra, da tužilja nije bila po zakonu ovlaštena dići takovu tužbu, a osim toga, ako bi joj se i priznalo pravo na tužbu, da ju je morala dići protiv skrbnika postavljenog da brani zakonitost rođenja, a ne protiv muža svoje majke.

* Isp. Č. I. br. 15 i Č. II. br. 734.

Revizija pobija tu presudu zbog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.).

Revizija nije osnovana.

Opći građanski zakonik ne bavi se doduše tužbom djeteta na utvrđenje nezakonitosti svoga rođenja, nego samo tužbom muža djetetove majke odnosno njegovih nasljednika, pa njihovo pravo pobijanja vremenski ograničuje (§§ 158 i 159 o. g. z.), no iz toga se još ne može izvesti, da dijete nema prava na takovu tužbu, ako ima pravnog interesa na ispravnom rješenju toga statusnog pitanja koje se tiče u prvom redu njega. To mu pravo pristoji već po općim pravnim načelima, pa nije potrebno, da se to pravo pobijanja izričito i posebice u zakonu normira, dok se radi o pobijanju zakonitosti rođenja baš toga djeteta, koje diže tužbu.

No takvu tužbu mora dijete dići — isto tako kao i majčin muž — protiv skribnika određenog da brani zakonitost rođenja, a ne protiv majčinog muža. Država ima naime jednaki interes (bez obzira na to, tko pobija zakonitost rođenja), da se ovo pitanje pravilno riješi. Ne može se zato ovo pitanje riješiti u parnici među interesentima, u kojem slučaju postoji mogućnost da stranke pitanje sporazumno na pr. priznanjem ili izostankom nepravilno riješe, nego samo u parnici protiv kuratora postavljenog za obranu zakonitosti rođenja, koji ima dužnost, da suprotstavljajuć se traženju iznese sve, što je važno za pravilno rješenje pitanja, da li se dotičnik ima smatrati, zakonitim ili nezakonitim djetetom. To zakon baveći se tužbom majčina muža izričito naređuje, pa to vrijedi — jer zato govore isti razlozi — i za tužbu djeteta.

Ne stoji da je skrbnik, o kojem govori § 158 o. g. z. skrbnik djeteta, jer se tu izričito veli, da se tužba ima dići »suprot skrbniku koje će se odrediti da brani zakonitost rođenja«, pa to naređenje vrijedi i u slučaju, kad se radi o punodobnom djetetu, a mora logično vrijediti i u slučaju, kad se radi o tužbi djeteta, jer je predmet tužbe uvijek isti, a i interes države na rješenju također isti. Mora se zato uzeti, da se ovo naređenje §-a 158 o. g. z. (o tuženiku u parnici na utvrđenje nezakonitosti rođenja) odnosi ne samo na slučaj kad je tužilac muž majke, nego i na slučaj kad tuže nasljednici muža (§ 159 o. g. z.) pa i na slučaj kad tuži dijete samo.

Iz ovih razloga nije odbitna presuda prizivnoga suda osnovana na pogrješnoj pravnoj ocjeni, pa se zato nije moglo reviziju uvažiti.

K §§ 158 i 138 o. g. z.:

Br. 1059

I pozakonjenje djeteta naknadnom ženidbom, na osnovu izjave majčinog supruga, da je otac njezinog nezakonitog djeteta, može se pobijati. Na takav se slučaj ne može ni per analogiam primijeniti propis §-a 158 o. g. z. U takovoj parnici ne može mati biti stranka.

Presuda od 15. IX. 1938. Rev 866/1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 3. III. 1938. Pl 7166/1-37; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. X. 1937. Po 199/7-37.

U pravnoj stvari tužioca O. B. protiv tuženih mldb. M. i majke mu O. J. radi priznanja nezakonitosti rođenja prvotuženika, oba su nižestepena suda odbila tužbu.

Stol sedmorice nije uvažio tužiočevu reviziju glede drugotuženice, a uvažio je njegovu reviziju glede prvotuženika te je glede njega ukinuo obje nižestepene presude i vratio stvar prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana iz razloga § 597 br. 4 i s time u vezi i § 597 br. 2 Grpp. u koliko pobija osudu glede prvotuženika.

Pogrješno je naime pravno shvaćanje nižestepenih sudova, da se legitimacija djeteta, uslijedila naknadnom ženidbom, a na osnovu izjava majčinog supruga, da je on otac njezinog nezakonitog djeteta, ne može pobijati, da je jednom data izjava u tom pogledu bezuslovno obvezna, te da se ne može više pobijati. Pozakonjenje naknadnom ženidbom pretpostavlja kao nužan preduvjet, da je muž nezakonite majke naravni otac njenog nezakonitog djeteta. Ako toga nema ništava je i nevaljana takva izjava, i ako je dana svjesno čini čak i krivično djelo (§ 148 st. 2 Kz.). Iz takve neistinite izjave ne mogu nastupiti nikakve pravne posljedice.

Pogrešan je i pravni nazor prvostepenog suda, da se pobijanje legitimacije po §-u 161 o. g. z. može vršiti samo uz stege § 158 o. g. z. Propis §-a 158 o. g. z. sadržaje iznimna naređenja za pobijanje zakonitosti djeteta, rođenog od bračne žene u vrijeme zakonito, i to zato, jer za zakonitost te ocjene vojuje zakonska predmjeva iz § 138 o. g. z. Kod pozakonjenja djece toga nema, pa se naređenja § 158 o. g. z. ne mogu ni per analogiam primijeniti na slučaj, kad je dijete rođeno van braka pa tek naknadnim brakom pozakonjeno.*

Nižestepeni sudovi stojeći na protivnom pogrešnom pravnom stanovištu nijesu proveli dokaze ni utvrdili činjenično stanje, o odlučnoj za ovaj proces okolnosti, da li je tužilac uistinu naravni otac prvotuženikov, pa stoga postoji i rev. razlog iz § 597 br. 2 Grpp., pa je zato valjalo reviziju u

* Suglasno: Klang: Kom. I. str. 900 Ehrenzweig: System 2 str. 195 GUNF br. 73. Vidi i R. S. II. br. 527.

koliko se tiče prvotuženika uvažiti i narediti glede njega novu raspravu. Glede drugotužene nije se mogla revizija uvažiti, jer proti nje ne pristoji tužiocu utuženi zahtjev, pa su glede nje iz tog razloga osnovane odbitne osude nižestepenih sudova.

K §-u 159 o. g. z.:

Br. 1060

Pitanje, da li je protekao rok za tužbu iz §-a 159 o. g. z., ima riješiti parnični, a ne ostavinski sud.*

Zaključak od 28. IX. 1939. Rek 848/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 2. VI. 1939. Pl 1621/1-1939; zaključak sreskog suda u Vel. Gorici od 1. V. 1939. O 46/4-1939.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a prvostepeni sud je uputio očitovane nasljednike B-a i dr. da protiv mldbne C. u roku od mjesec dana podignu tužbu na utvrđenje nezakonitosti rođenja.

Rekursni sud je uvažio rekurs B-a i dr. te ukinuo zaključak prvostepenog suda smatrajući, da su B. i dr. kao nasljednici pok. Aa- morali takovu tužbu podići u roku od tri mjeseca poslije A-ove smrti, a taj rok da je već minuo pa da se stoga mldbna C. imade smatrati zakonitim djetetom A-a.

Stol sedmorice uvažio je rekurs B-a i dr. te preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio onaj prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

Nasljednici pokojnog muža zakonitost rođenja djeteta ne mogu tečajem ostavinske rasprave uspješno pobijati prigovorom, da je dijete nezakonito, jer se to pitanje može riješiti samo u kontradiktornom parničnom postupku, gdje se ima riješiti i pitanje, da li su nasljednici podigli tužbu u otvorenom roku.

Po takovom stanju stvari valjalo je uvaženjem rekursa pobijani zaključak rekursnog suda preinačiti i uspostaviti onaj prvostepenog suda.

K §-u 163 o. g. z.:

Br. 1061

Tužba na priznanje očinstva nezakonitog djeteta može se podići i protiv ostavine naravskog oca, a dužnost uzdržavanja naložiti osobno očitovanim nasljednicima, ako im je ostavina u toku parnice uručena.**

Presuda od 3. IV. 1939. Rev 1469/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 28. IX. 1938. Pl 2640/1-1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 11. V. 1938. P 4292/1936.

* Isp. R. S. I. br. 15.

** Suglas. Č. I. br. 21; isp. još Klang I./1 str. 915.

U pravnoj stvari tužilaca mldbnih A. i dr. protiv tužene ostavine pok. B-a po očitovanim nasljednicima C-u i dr., radi priznanja očinstva i ispunjenja očinskih dužnosti, prvostepeni sud je sudio, da su C. i dr. kao nasljednici sada pok. B-a dužni priznati, da je sada pok. B. naravni otac mldbnih A. i dr. te da su slijedom toga kao nasljednici pok. B-a dužni plaćati za njihovo uzdržavanje i to svaki u jednoj osmini na ruke tutora određene iznose mjesečno.

Prizivni sud nije uvažio priziv B-ovi očitovanih nasljednika C-a i dr.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju C-a i dr.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ništavost prvostepene presude iz § 571 br. 9 Grpp. nalazi revizija u tom, što ona na tužbu upravljenu protiv ostavine pok. B-a izmijenjuje osobu tužence kada se dužnost uzdržavanja nalaže nasljednicima osobno, a ničim da to ne obrazlaže niti se kod toga poziva na koji zakonski propis. Kad bi to sve i stajalo, moglo bi biti govora o nedostatnom ili pogrešnom obrazloženju presude, što ne tvori ništavosti. Presude nižestepenih sudova sadržavaju prijedloge stranaka i činjenična utvrđenja na kojima osnivaju odluke i po svom jasnom sastavu i obrazloženju (§ 514 br. 4 Grpp.) mogu se sa sigurnošću ispitati, kada i ne bi obrazlagale, zašto se dužnost uzdržavanja nalaže očitovanim nasljednicima tužene ostavine osobno. Međutim je ovakav judikat ispravno obrazložen time, da je ostavina u toku parnice uručena očitovanim nasljednicima, koji su ju u parnici zastupali. Kako je dalje uslijed uručenja nasljedstva obveza ostavine na uzdržavanje postala obvezom nasljednika (§§ 171, 548 i 802 o. g. z.), posve je opravdano dužnost uzdržavanja naložena nasljednicima, kojima je imovina ostavine uručena. Ne stoji da predleži povreda propisa § 501 Grpp. Tužiocima nije dosuđeno nešto što oni nisu tražili niti je dosuđeno više nego su tražili. U ovom dijelu o ništavosti presude pobija se ujedno opseg tuženicima naložene dužnosti, što spada na primjenu materijalno pravnih propisa i tuženici opravdano ističu, da su se na nasljedstvo očitovali uvjetno i da po tom odgovaraju do visine zaostavštine, ali to ističe i sam judikat prvostepene presude, kada tuženicima nalaže uzdržavanje. U ostalom kada se uvjetni prihvat nasljedstva i ne bi isticao, tuženici su po samom zakonu dužni dati uzdržavanje samo uz ograničenje predviđeno u § 802 o. g. z. U ostalom tuženici se u prizivu nisu žalili u tom pravcu, a kako se ne radi o ništavosti to nisu mogli opravdano unijeti tu žalbu u reviziju.

Ništavost iz § 571 br. Grpp. nalaze tuženici u tom, što nije predhodno vođen postupak pred starateljskim sudom (§ 181 Vp.).

Ta ništavost ne postoji, jer se baš iz ove parnice vidi, da tuženici spore očinstvo, pa stoga nije bilo uvjeta postupku po § 181 Vp.

Izvodi revizije o nedostatnosti dokaza za očinstvo B-a obzirom na njegovu visoku dobu života ne mogu se uzeti u razmatranje, jer se odnose na ocjenu dokaza po slobodnom sudačkom uvjerenju (§ 368 Grpp.), a prigovor, da je u postupku nastao nedostatak, ne dolazi do uvaženja, jer tuženici se u toku rasprave nisu pozvali na nemogućnost B-a niti su o tom ponudili dokaze. Razlog pobijanja radi pogrešne pravne ocjene nije osnovan. Ne može se prihvatiti pravno stajalište revizije, da je za prelaz obveze uzdržavanja nezakon. djeteta na ostavinu potrebno da je očinstvo već utvrđeno i da se zahtjev na utvrđenje ne može upraviti protiv ostavine, jer se ovo osamljeno tumačenje protivi propisima §§ 547, 548 i 171 o. g. z. Rođenje djeteta je činjenica koja po svom učinku već po zakonu daje prava i nalaže dužnosti, prema čemu obveza na uzdržavanje nastaje samim rođenjem. Okolnost, da je naravni otac sve do svoje smrti ispunjavao dužnosti i što zato tužba za života naravnog oca nije bila podnesena, bez utjecaja je na prava i dužnosti stranaka i ne može se ni iz kojega zak. propisa izvesti, da je zahtjev na utvrđenje očinstva protiv ostavine neopravdan.

U reviziji izvedeno tumačenje ne nalazi prema tomu osnova niti u vlastitom značenju riječi zakona, a protivno je i jasnoj namisli zakonodavca.

Obzirom na izloženo stanje parnice i način pobijanja presude (§ 598 Grpp.) revizija se kao neosnovana nije mogla uvažiti.

K §-u 166 o. g. z. i §-u 1 Vp.:

Br. 1062

Društveni položaj naravskog oca nije mjerilo za opseg očeve dužnosti u pogledu odgoja i uzdržavanja njegovog nezakonitog djeteta, već je naprotiv odlučno, da takvo dijete dobije odgoj po staležu matere, u koliko za to dosiže imovina oca i matere. Dužnost oca (sreskog veterinara) nije prestala već time, što je dijete svršilo šest razreda gimnazije. Pitanje prestanka očeve dužnosti da uzdržava svoje nezakonito dijete ima se riješiti parničnim, a ne vanparničnim putem.

Presuda od 25. V. 1939. Rev 558/1-1939; presuda okružnog suda u Varaždinu od 18. II. 1938. Pl 1367/1-1937; presuda sreskog suda u Zlataru od 30. III. 1937. P 894/5-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene njegove nezakonite mldbne kćeri B., radi prestanka dužnosti plaćanja uzdržavanja, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ništavost ističe revizija u vezi sa propisom §-a 571 br. 6 Grpp., jer da u ovoj pravnoj stvari nije dopušten redovni pravni put, nego je valjalo odlučiti o stvari u vanparničnom postupku obzirom na propis §-a 181 Vp.

Ova ništavost ne postoji.

Zakon o sudskom vanparničnom postupku nema propisa, da se po tom postupku raspravlja i riješava pitanje prestanka dužnosti uzdržavanja koja dužnost po zakonu postoji dotle, dok se dijete ne uzmogne samo hraniti (§§ 141 i 166 o. g. z.).

Prema tomu pravo i obveza na alimentaciju prestaje, kada prođe vrijeme na koje je bilo sučevom izrekom ograničeno (§ 1449 o. g. z.). Ali kako je to vrijeme neodređeno i kako se ono može odrediti samo ustanovljenjem spornih okolnosti, to je jasno, da se u vanparničnom postupku pitanje ukinuća obveze ne može riješiti.

Nedostatak u postupku revizija nalazi u tome što nije ispitano, da li se kćeri iz građanskih obitelji zadovoljavaju većinom samo sa 4 razreda srednje škole i nižim tečajnim ispitom ili barem sa 6 razreda srednje škole te da li dobivaju svejedno namještenja i zarade za opstanak.

Međutim taj nedostatak obzirom na niže kod razmatranja reviz. razloga pogrešne pravne ocjene navedeno, ne postoji.

Pogrješnu pravnu ocjenu stvari nalazi revizija u tome, što je pobijana presuda stala na stanovište, da tužilac mora dati tuženici pristojan odgoj i potpuno opskrbljenje i po njegovoj imovini i po njegovom društvenom položaju.

Pobijana presuda doista neispravno ističe društveni položaj tužioca, koji zakon ne postavlja kao mjerilo za opseg dužnosti oca u pogledu odgoja i opskrbe nezakonitog djeteta, no ona na drugom mjestu navodi, da je odlučno, da vanbračno dijete dobije odgoj po staležu matere, u koliko za to dosiže imovina oca i matere.

Za obrazloženje presude mogu biti mjerodavni samo ovi navodi, koji u suštini odgovaraju zakonu i koji se nadopunjuju slijedećim: Prema §-u 166 o. g. z. nezakonito dijete ima pravo tražiti od svojih roditelja prema njihovoj imovini hranu, odgajanje i opskrbljenje. Iz propisa §§ 139 i 220 o. g. z. slijedi, da se pod opskrbljenjem ima smatrati postavljenje maloljetnika u položaj da se može sam trajno uzdržavti, a ovo stanje je postignuto onda, kad je netko sa odgojem stekao onu spremu, koja ga usposobljuje da si može samostalno pribavljati sredstva za svoju ekzistenciju. U konkretnom slučaju utvrđeno je da je tužena učesnica 6. razreda druge ženske realne gimnazije u Zagrebu i da živi kod svoje majke, a to jedino od alimentacije koju dobiva od tužioca, jer sama ne posjeduje nikakvog imetka, te da je njena majka kćerka ovlaštenog civilnog mjernika. Prema §-u 168 o. g. z. nezakonita majka ima sama odgajati svoje nezakonito dijete shodno budućem njegovom određenju. U odgajanje djeteta spada i njegovo školovanje, a to školovanje se u današnje vrijeme u građanskim porodicama vrši najmanje do navršenja gimnazije, jer je srednja školska naobrazba u današnjim prilikama preduslov čak za službe koje jedva pružaju mogućnost eksistencije. Pošto se je nezakonita majka obzirom na svoj stalež i obzirom na propis § 168 o. g. z. služila samo svojim zakonitim pravom, ako je tuženoj namijenila srednjoškolsku naobrazbu i pošto tužena obzirom na svoje godine i današnje privredne prilke te iskustvo svakidašnjega života sadašnjom naobrazbom nije još postignula ono stanje, koje bi joj pružilo mogućnost, da se sama hrani (§ 141 o. g. z.), to obveza tužioca da prema svojoj imovini daje tuženoj hranu, odgajanje i opskrbljenje, nije još prestala.

Pobijana presuda prema tomu nije pogrešno primijenila propise materijalnoga zakona.

Obzirom na navedeno ne postoji nijedan od istaknutih revizijskih razloga, pa je stoga valjalo reviziju ne uvažiti.

K §§ 166 i 1418 o. g. z.:

Br. 1063

Zahtjev za utrnuće prava na alimentaciju može se staviti samo u pogledu onih obroka, koji teku od dana podnesene tužbe, a ne unatrag.

Presuda od 14. VI. 1939. Rev 695/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 23. III. 1939. Pl 675/1-1939; presuda sreskog suda u Vel. Gorici od 7. I. 1939. P 852/3-1938.

U pravnoj stvari tužilje ostavine pok. A-a po očit. nasljedniku B-u, protiv tužene mldbne C. po tutoru D-u, radi utvrđenja, da je pravo tuženice na potraživanje uzdržavanja od tužilje u mjesečnom iznosu od 200 Din počevši od 5. V. 1937. utrnulo, a jednako da je utrnulo i tuženičino pravo vođenja ovrhe za taj iznos, utvrđeno je, da je tužilja bila pravosnažno presuđena na plaćanje alimentacije tuženici u mjesečnom iznosu od 200 Din i to dok se tuženica ne bude mogla sama uzdržavati. Utvrđeno je i to, da je tuženica seljačko dijete, da je potpuno zdrava i sposobna za obavljanje svakog težačkog posla te da je dana 5. V. 1937. navršila 14 godina života.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženice.

Stol sedmorice je djelomično uvažio reviziju tuženice i preinačio obje nižestepene presude te presudio, da je gornje pravo tuženice utrnulo tek podnosom ove tužbe.

Iz obrazloženja:

Povredu iz br. 4 § 597 Grpp. vidi tuženica među ostalim i u tome, što se udovoljuje tužbenom zahtjevu za vrijeme od 5. V. 1937., dakle za vrijeme od jedne i pol godine prije tužbe.

Revizija je osnovana iz rev. razloga br. 4 § 597 Grpp., jer se udovoljuje tužbenom zahtjevu za vrijeme od 5. V. 1937., dakle za vrijeme od jedne i pol godine prije tužbe. U konkretnom slučaju radi se o alimentacionoj tražbini, koja se u smislu propisa § 1418 o. g. z., ima plaćati mjesečno unaprijed, a pravo na pojedine obroke zadobiva se dospjelošću pojedinih tih obroka, koji opet služe za podmirenje životnih potrepština kroz stanovito razdoblje, dok je protivljenje daljem plaćanju i zahtjev za utrnuće ovrhe stavljen istom tužbom od 2. XII. 1938., pa se za razdoblje prije podnesene tužbe takav zahtjev staviti ne može. Stoga je valjalo uvaženjem revizije u tom potonjem pravcu prema § 604 Grpp. udovoljiti tužbenom zahtjevu tek od vremena podnesene tužbe, dočim je višak toga zahtjeva za udovoljenje počevši od 5. V. 1937. valjalo odbiti.

K §-u 179 o. g. z.:

Br. 1064

Vanbračni otac ne može adoptirati svoje vanbračno dijete.

Zaključak od 22. II. 1940. Rek 150/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 1. X. 1939. Pl 2440/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 10. VI. 1939. R 396/2-1939.

U vanparničnoj stvari molitelja A-a, radi odobrenja i potvrđenja ugovora o usvojenju malodobne B., o b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su molitelja s njegovim prijedlogom.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs molitelja.

Iz obrazloženja:

Molitelj je stavio prijedlog da se odobri ugovor o adopciji njegove nezakonite kćeri malodobne K,, no nižestepeni su sudovi to uskratili pozivom na dvorski dekret od 28. I. 1816. br. 1206, ma da postoje sve ostale pretpostave za adoptiranje.

Predlagač pobija zaključak rekursnog suda kao pravno pogrješan ističući da naša država cit, dvorski dekret sa građ. zakonikom nije preuzela, te stavlja prijedlog za njegovo preinačenje.

Rekurs nije osnovan.

Po čl. 1 patenta od 29. XI. 1852. vrijede na teritoriju apel. suda u Zagrebu od naredaba koje su izdane iza 1. VI. 1811. do 29. XI. 1852., te koje se odnose na o. g. z. (razni dekreti dvor. kancelarije i td.) samo one koje su sadržane u dodatku priklopljenom službenom izdanju o. g. z. u hrv. jeziku god. 1853.

Dvorski dekret od 28. I. 1816. br. 1206 sadržan je u cit. dodatku — a pošto isti za gore navedeni teritorij nije do sada ukinut, to on sa o. g. z. čini jednu cjelinu po kojoj se slučajevi adopcije imadu riješavati, te pošto navedeni dekret adopciju vanbračne djece po vanbračnom ocu isključuje, to se rekurs kao neosnovan nije mogao uvažiti.

K §§ 330, 1120 i 1102 o. g. z.:

Br. 1065

Ako je prodavalac još prije prodaje kuće ubrao od stanara najamninu za odnosni mjesec, u kojem je kuća prodana i kupcu predana u posjed, ne može kupac tražiti od prodavaoca povrat razmjernog dijela za taj mjesec ubrane najamnine, ako glede najamnine za taj mjesec među strankama nije ništa ugovoreno.*

Presuda od 11. III. 1937. Rev 877/1-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 2. III. 1936. Pl 481/1-1936; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 24. XI. 1935. P 7128/1935.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene B., radi 1875 dinara, utvrđeno je da su muž tužilje i tuženica bili suvlasnici preporne kuće te svaki suvlasnik imao svoje stanare od kojih je pobirao najamninu kao i to da je tuženica 1. VIII. 1935. pobrala stanarinu od svojih stanara za mjesec juli, te da u kupoprodajnom ugovoru od 6. VII. 1935., kojim je tuženica prodala tužilji svoj dio kuće, nije ništa ugovoreno glede najamnine, ubrane po tuženici za taj mjesec. Tužilja potražuje dio stanarine koji otpada srazmjerno od 6. VII. 1935. do konca tog mjeseca.

P r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju s tužbom odbio.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Tužena kao vlasnik i posjednik kuće, koju je otuđivala tužilji, već je iz pojma vlasnosti izraženog u §§ 354, 357, 362 i 364 o. g. z. mogla ubrati civilne plodove svoje vlastite stvari, a prvostepena presuda smatrajući ispravno i najamninu civilnim plodom upućuje i sama na načelo iz §-a 330 o. g. z., koje spram tužiljinog zahtjeva, daje zakonsko opravdanje tuženičinoj obrani.

A ako se uz to spomene ustanova §-a 1102 o. g. z. onda će otpasti i ona podloga, koju prvostepena presuda, upućujući na obvezu najamnika, uzima za izvođenje dužnosti tuženičke na platež utužene svote.

* Protivno: G. U. 7518.

Jer ako novi stečnik iznajmljene stvari doista povodom samog stečenja stupa u pogledu i spram najamnika u položaj najmodavca i po tom u onaj uporabni odnos, koji je postojao između prijašnjega najmodavca i najamnika, to se ovakovo stupanje ipak može smatrati samo nastavkom prijašnjeg uporabnog odnosa, u kojem je izmijenjena samo osoba uporabodavca.

Uporaboprimac, koji je dospjelu najamninu platio prvom uporabodavcu nije ju uslijed promjene osobe uporabodavčeve (nakon dospjetka najamnine) dužan plaćati ponovno novom uporabodavcu, kako bi to željela prvostepena presuda.

Stoga je i sama polazna točka razloga prvostepene presude pogrješna.

Ispravno rješenje nazočne pravne stvari ne nalazi se stoga u onom argumentiranju, koje iznosi pobijana presuda, već u stranačkom pravnom odnosu, koji je bio osnovicom, da tužilja stiče vlasnost prijašnje tuženičke kuće i postane vlasnom na pobiranje najamnine.

Ta pak osnovica je stranački kupoprodajni ugovor.

Čim je tužilja išla kupovati stvar, sa koje su već pobrani civilni plodovi po prodavaocu, ne može ona sebi arogirati prava na plodove, koji su iza separacije samostalna stvar.

Predmet kupa bila je naime samo kuća i to kuća nakon što su sa nje dospjeli civilni plodovi već pobrani.

Bez naročite pogodbe u pogledu tih sabranih plodova nema niti obveze da ih tužena vraća, jer oni iza separacije predstavljaju stvar za sebe i ne slijede više sudbinu plodonosne stvari.

A sam tužilac ističe, da naročite pogodbe o tim plodovima, a po tom ni obveze tuženog da ih preda tužiocu, nije bilo.

S ovih razloga valjalo je prvostepnu presudu preinačiti i tužilju sa tužbenim zahtjevom odbiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Tužiljin zahtjev nije osnovan kako je to ispravno obrazložio prizivni sud.

Tužilja ima pravo na onu stanarinu, koja je dospjela poslije prodaje i predaje kuće.

U nazočnom je slučaju neosporno, da je stanarina za mjesec juli 1935. dospjela 1. VII. 1935., jer se stanarina plaća unaprijed (§ 1102 o. g. z.), pa stoga ubrana stanarina za cijeli taj mjesec pripada tuženici i tužilja nema nikakovog prava da traži srazmjerni dio, koji otpada od dana predaje kuće (§§ 330, 1120, 1102 o. g. z.).

Nije stoga prizivni sud pogrešno pravno ocijenio spor, pa se stoga revizija tužilje ne može uvažiti.

K §§ 331 i 471 o. g. z. te § 487 Grpp.:

Br. 1066

Posjednik stvari ne može na osnovu §-a 331 o. g. z. vlasničkoj tužbi uspješno staviti prigovor kompenzacije za učinjene korisne troškove, a nema pravo niti zadržati stvar (§ 471 o. g. z.) za te troškove, već imade tražbinu iz tog naslova utužiti posebnom tužbom.

Presuda od 13. V. 1937. Rev 423/1-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 22. II. 1937. Pl 2947/4-1936; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 8. X. 1936. P 4468/11-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, oba niželstepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

... Nikakva obvezno-pravna tražbina tuženika ne može osujetiti isleđenje stvarnog prava tužiočevog, a niti po propisu §-a 471 o. g. z. može tuženik imati bilo kakvo pravo retencije utuženih nekretnina.

I onda kad bi predležala tuženikova protutužba, ne bi njeno postojanje osujetilo donašanje presude na tužiočevu tužbu (§ 487 st. 2 Grpp.), no takve protutužbe uopće nema.

Stoga priziv kao neosnovan nije uvažen.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik opravdava reviziju pogrešnom pravnom ocjenom stvari (br. 4 § 597 Grpp.), koju nalazi u tome, što pobijana presuda prizivnog suda udovoljuje tužbenom zahtjevu, a pušta iz vida, da se radi o kondikciji indebiti u smislu § 1435 o. g. z. i da tužilac, prije negoli tuženik povrati zemlju, — ima prema propisima §§ 877, 1431, 1293 o. g. z. naknaditi tuženiku štetu koju ovaj trpi uslijed toga, što ostavlja na zemljištu posađeno voće i sagrađenu kućicu, sve u vrijednosti od 60.000 Din.

Revizija nije osnovana.

Istaknuta tražbina sa strane tuženika — koja sastoji iz troškova učinjenih na prijepornom zemljištu (§ 331 o. g. z.) — ne može isključiti stvarno pravo tužioca na to zemljište, jer se radi o vlasničkoj tužbi, a tužilac je potpuno udovoljio propisu § 369 o. g. z. S obzirom pak na propis § 471 o. g. z. u vezi sa § 334 o. g. z. ne pripada tuženiku kao poštenom držaocu pravo radi svojega iskanja (tražbine) zadržati u pitanju stojeće nekretnine. Radi osiguranja svoje stanovite tražbine — koju imade proti tužiocu — dopušta zakon takvom vjerovniku samo privremena sredstva osiguranja po propisima građanskog parbenog postupka t. j. na pokretne stvari koje se nalaze u rukama vjerovnika: sudsku zabranu, a na nepokretne stvari: sekvestraciju nu to samo u slučaju ako se može iskazati, da je njegova tražbina u

pogibelji radi inih platila. Nipošto pak nema tuženik prema imperativnom propisu § 471 o. g. z. ovlast da uskrati ispunjenje obveze in concreto ustupom prijepora u posjed tužiocu, dok mu protustranka t. j. tužilac ne naknadi naznačene korisne troškove učinjene na prijeporu, već to svoje potraživanje može ostvariti jedino zasebnom tužbom (§ 1440 o. g. z.). Njemu t. j. tuženiku kao poštenom posjedniku pristoji tek naknada korisnog troška na stvari, faktično učinjenoga a u svrhu da se još trajuće koristi umnože (§ 331 o. g. z.), nu sve to u koliko je time opća vrijednost stvari postala veća, a ta veća vrijednost postoji još i u momentu, kada posjednik stvar ima povratiti, prema čemu se u ovoj parnici ne može uspješno compensando suprotstaviti izvjesna suma novaca (ex titulo meliorationis) (§ 1438 o. g. z.). Prema tome su nižestepeni sudovi pravnu stvar ispravno pravno ocijenili, te se revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 331, 329 i 330 o. g. z.:

Br. 1067

Kod naknade korisnih troškova poštenom posjedniku, imaju se naknaditi samo faktični troškovi, bez obzira na međutim poraslu vrijednost objekta uslijed tih troškova.

Presudaod 3. XI. 1938. Rev 1141/1-38; presuda okružnog suda u Gospiću od 25. V. 1938. Pl 130/3-38; presuda sreskog suda u Gračcu od 7. I. 1938. P 349/29-35.

U pravnoj stvari tužilje zadruge M. protiv tužene zadruge N., radi 10.150 Din, utvrđeno je, da su obje zadruge pred 25 godina zamijenile svoje dvije čestice i odmah stupile u posjed. Tužiteljica je primljenu česticu uživala do god. 1935. kada je ta zamjena poništena zbog pomanjkanja formalnosti koje traži zakon o zadrugama. Tužilja tvrdi, da je primljenu česticu temeljito očistila od šikare, povalila i otstranila sve kamenje i nebrojeno je puta prekopala i nagnojila te zasadila na njoj 78 šljivovih stabala koja sada nose obilan plod, te je čestica postala vrijednijom više od 10.000 dinara. Osim toga tvrdi da je kod zamjene platila tuženici 150 dinara u gotovom. Budući da je troškove za poboljšanje čestice učinila kao pošteni posjednik, to na osnovu §-a 331 o. g. z. traži naknadu za uvećanu vrijednost čestice 10.000 Din i povratak gotovine 150 Din, ukupno 10.150 dinara.

Oba su nižestepena suda udovoljila tužbi do iznosa od 150 dinara, a s ostatkom tužbu odbila.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilje te je preinačio obje nižestepene presude i tužbi udovoljio do iznosa od 1384 dinara, a s otatkom tužilju odbio.

Iz obrazloženja:

Osnovan je revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.), što ga iznosi tužilja.

Vrijednost posjedničkih bukava, naime ne dolazi uopće u račun obzirom na propis §§ 329 i 330 o. g. z., pak se stoga ta vrijednost nema uzeti u nijednom dijelu u prijeboj sa faktičnim troškovima poštenog posjednika, kako to pogrešno shvataju nižestepeni sudovi i tuženica po svom revizijskom razlogu iz broja 4 §-a 597 Grpp.

Prema propisu pak §-a 331 o. g. z. poštenom posjedniku pristoji naknada za potrebite i korisne troškove po sadanjoj vrijednosti, u koliko ne prelazi faktične troškove.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju vrijednost upitne čestice porasla je uslijed melioracija za 2.170 Din t. j. za melioraciju samoga tla 1000 Din, te za vrijednost šljivovih stabala 1.170 Din. Troškovi za te melioracije ne prelaze vrijednost učinjenih melioracija, već su manji i to prema utvrđenom činjeničnom stanju, za melioraciju samoga tla iznose 1.000 Din, dok troškovi za nabavu 78 šljivovih stabala, po 3 Din, iznose 234 Din, dakle ukupni faktični troškovi iznose 1.234 Din, kojih naknada pripada tužilji, jer su bili korisni, da se trajuće koristi umnože, što nije pobijano.

Naknadu za vrijednost šljivovih stabala nakon njihovog rasta, ne može se tužilji priznati, jer ta vrijednost ne spada u troškove.

Pribrojiv gornjem iznosu nesporni znos od 150 Din, što ga je tuženica od tužilje primila u gotovom, ukazuje se osnovano potraživanje tužilje sa 1.384 Din, koji joj je iznos valjalo dosuditi, a viškom ju potraživanja od 1.436 Din odbiti.

Obzirom na gore navedeno nisu osnovani ni po strankama izneseni revizijski razlozi iz broja 3 §-a 597 Grpp. kao niti po tuženici izneseni revizijski razlog iz broja 4 § 597 Grpp., pak je valjalo suditi, kako je u dispozitivu navedeno, udovoljivši djelomice revizijskom prijedlogu tužilje na preinačenje pobijane presude prizivnoga suda.

K §§ 335, 329 i 1295 o. g. z.:

Br. 1068

Tužba vlasnika stvari protiv posjednika, za naknadu koristi, koje je ovaj crpio uživanjem stvari, ne može se osnivati na propisima §§ 1295 ili 1431 o. g. z. — nego se ona ima osnivati na propisima §§ 335 i 329 o. g. z., dakle je odlučno, da li je posjed tuženikov pošten ili nepošten.

Presuda od 15. II. 1940. Rev 43/1-40; presuda okružnog suda u Osijeku od 17. X. 1939. Pl 1196/3-39; presuda sreskog suda u Našicama od 17. V. 1939. P 626/12-38.

U pravnoj stvari tužioca R-a protiv tuženika M-a, radi Din 6.750.— utužio je tužilac naknadu koristi, koje je tuženik crpio uživanjem njegovih nekretnina kroz stanovito vrijeme.

Oba su nižestepena suda udovoljila tužbi.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženika te je ukinuo obje nižestepene presude i vratio stvar prvostepenom sudu na ponovnu raspravu.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana iz razloga §-a 597 br. 4 Grpp., jer je presuda prizivnoga suda uistinu osnovana na pogrješnoj pravnoj ocjeni.

Prizivna presuda ispravno ističe, da je pogrješna primjena §-a 1295 o. g. z. na traženje tužbe, po kojem §-u je presudio traženje tužbe prvostepeni sud no pogrješna je i primjena na to traženje §-a 1431 o. g. z., po kojem presuđuje to traženje prizvni sud. Tužilac ne traži naime u ovoj parnici povratu svoje stvari, koju je tuženik držao bez pravno osnovanog razloga, nego traži povratu koristi što ih je tuženik imao od njegove stvari koju je držao bez pravno valjanog naslova. Na to se traženje ima stoga primijeniti § 335 odnosno § 329 o. g. z. prema tome da li je posjed tuženikov bio nepošten ili pošten. Kako o tome (o poštenju odnosno nepoštenju posjeda tuženikova) nije među strankama raspravljeno, a bez toga se ne može odlučiti o traženju tužbe, **valjalo je udovoljiti ukidnom prijedlogu revizije i obje presude ukinuti, te odrediti popunu rasprave u prvom stepenu.**

K §§ 337 i 838 o. g. z.:

Br. 1069

Dobra vjera jurističke osobe prosuđuje se analognom primjenom propisa §-a 838 o. g. z., po dobroj vjeri većine članova uprave, a ne traži se poštenje svih članova odnosno punovlasnika.

Zaključak od 18. X. 1938. Rek 19/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 14. X. 1937. Pl 4203/1-37; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 28. XII. 1936. Po 306/29-35.

U pravnoj stvari tužioca Srp. pravosl. manastira u N., protiv tuženih tt. R. i tt. d. d., radi priznanja ništavosti kupoprodajnih ugovora i uspostave zemlj. knj. stanja i radi priznanja prava vlasništva nekretnina i ustupa u posjed, prvostepeni sud je tužbu odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca te je ukinuo presudu prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice je odbacio rekurs tužioca, a uvažio rekurs tuženika i ukinuo zaključak prizivnog suda te mu vratio stvar da o njoj ponovno odluči.

Iz obrazloženja.

Prema rezultatu rasprave i dokazivanja, kako je utvrđen u prvostepenim parničnim spisima i u presudi prvostepenoga suda, sporna je stvar iscrpno pretresena glede svih važnih činjenica tako da se može temeljito ocijeniti. Mora se naglasiti da pravno stanovište pobijanog zaključka o dobroj vjeri jurističke osobe nije na zakonu osnovano. Analognom primjenom §-a 838 o. g. z. mora se zaključiti, da se dobra odn. zla vjera nekog lica — prosuđuje po vjeri većine članova uprave i da se ne traži dobra vjera svih članova. To izlazi i iz historijata samog § 337 o. g. z. Prvotnom tekstu koji je propisivao, da se posjed općine prosuđuje po poštenju odnosno nepoštenju većine članova općine ili punovlasnika bilo je prigovoreno samo to, da općinari sami nikad poslove ne sklapaju, pa su zato brisane riječi »većine članova« čime je tekst ostao nepotpun, jer se je riječ »većina« u prvom tekstu odnosila i na punovlasnike. Nije bilo od nikog prigovoreno tome, da se traži dobra vjera većine punovlasnika a ne svih, pa je samo redakcijonalnom grješkom ispala ta riječ iz definitivnog teksta § 337 o. g. z. Uz takvo stanje stvari opravdano je poslužiti se (jer direktnog naređenja nema) analognom primjenom §-a 838 o. g. z.

Budući je popuna rasprave u pravcu određenom u pobijanom zaključku prizivnoga suda suvišna, to je valjalo uvažiti rekursa tuženika, pobijani zaključak prizivnoga suda ukinuti i pravnu stvar vratiti prizivnom sudu, da o njoj mimo razloga, s kojih je prvostepenu presudu ukinuo, raspravlja i odluči te podjedno riješi i o troškovima rekursa.

Rekurs tužioca je odbačen, budući da se njim ne pobija sam dispozitiv zaključka prizivnoga suda, već u jednom dijelu samo njegovo obrazloženje.

K §-u 369 o. g. z.:

Br. 1070

Ako je pravomoćnom presudom u parnici na razvrgnuće zajednice nekretnina bilo suđeno, da su si stranke dužne uzajamno predati posjed pripalih im čestica, ne može jedan suvlasnik tužiti ostale da su mu dužni njegov dio ustupiti u posjed, ako prije toga na temelju gornje presude nije tražio ovršno uvedenje u posjed pripalog mu dijela niti mu je taj inače bio dobrovoljno predan te ga nije poslije ove predaje opet izgubio.

Osuda od 16. II. 1934. br. 6994/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 7. IV. 1933 br. 42.255/1932; osuda sreskog suda u Pregradi od 26. X. 1932. br. 10.163 gr. P 12/1931.

U parnici tužilaca A-a i B. protiv tuženih C-a i D., radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, oba nižestepena suda udovoljila su zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previda tuženih preinačio obje suglasne nižestepene osude i tužioce odbio s tužbenim zahtjevom.

Iz razloga:

U samoj stvari nesporno je među strankama, da su u nekretninama ul. br. 500 p. o. K. bili tužitelji suvlasnici u jednoj polovini a drugotuženica D. u drugoj polovini.

Nesporno je nadalje, da je povodom tužbe drugotužene D. ta zajednica vlasnosti pravomoćnom osudom prvostepenog suda od 18. VI. 1925. br. 5450 gr. u parnici P 41-1922. razvrgnuta tako, da je u toj diobi tužitelje među ostalim zapala i uparničena čestica kat. br. 407/1-c, koju su oni na temelju te iste osude pravom vlasništva prepisali na svoje ime u gruntovnom ulošku br. 876 p. o. K.

Nesporno je nadalje, a vidljivo je to i iz već tužbi priklopljene citirane osude od 18. VI. 1925. br. 5450 gr. (P/41-1922.), da su si stranke u toj parnici t. j. samo drugotužena D. i tužitelji, a ne i prvotuženi C., koji je u toj parnici drugotuženicu zastupao samo kao punomoćnik, imale zamjenito i u posjed predati pripale im čestice u roku od četrnaest dana pod prijetnjom ovrhe.

Prema tomu je spor između drugotužene i tužitelja u pogledu utužene preporne čestice već pravnosnažno presuđen pa tužilje mogu tražiti jedino ovršno uvedenje u posjed na osnovu pravnosnažne osude A-I.

Tužitelji nisu ni ustvrdili, da im je prijepor ovršno predan i nakon toga opet od strane drugotužene oduzet. Stoga tužitelji nemaju razloga da tužbu dižu protiv drugotužene.

No tužba nije osnovana ni protiv prvotuženika C-a. Koli iz tužbi priklopljene osude i čitave parnice P 41-1922., toli i iz njegovih alegata u ovoj parnici jasno je vidljivo, da on, i u koliko kao suprug drugotuženice (§ 91 o. g. z.) na uparničenoj čestici izvršuje stanovite posjedovne čine, ne čini to u svoje ime, niti mu je to dokazano, nego u ime drugotužene — svoje žene.

Obzirom na navedeno ne može se zaključiti, da je i njegov posjed odnosno suposjed uparničene čestice dokazan.

Pošto se pobijane nižestepene osude, na ovaj po izlazak ove parnice odlučni prigovor tuženika nijesu obazrele niti ga uvažile nego mimo njega tužbenom zahtjevu udovoljile, to se one ukazuju na zakonu neosnovanim pa ih je valjalo, jer postoje uvjeti iz § 335 hrv. grpp. preinačiti i suditi, kako je to u dispozitivnom dijelu ove vrhovne osude učinjeno.

K §-u 369 o. g. z.

Br. 1071

Rkt. crkva u V. nije identična osoba sa rkt. župom u V., pa stoga prva nije legitimirana na tužbu radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, koje su u zemljišnim knjigama upisane na rkt. župu u V.

Presuda od 14. XII. 1939. Rev 1313/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 23. VI. 1939. Pl 1699/4-1939; presuda sreskog suda u Vel. Gorici od 14. IV. 1939. P 702/10-1938.

U pravnoj stvari rkt.crkve u V., po državnom pravobranioštvu u Z. protiv tužene upravne općine V., radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina upis. u z. k. ul. br. 33 k. o. V., oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice i preinačio obje suglasne nižestepene presude te tužilju s tužbom odbio.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana iz razloga §-a 597 br. 4 Grpp.

Tužilja potražuje svojom tužbom priznanje vlasništva i ustup u posjed nekretnina up. u z. k. ul. br. 35 k. o. V. Dužna je dakle u ovoj vlasničkoj parnici dokazati svoje pravo vlasništva i posjed tuženice. U dokaz svoga prava vlasništva pozvala se je na zemljišne knjige.

Prvostepeni sud uzima protivno sadržaju z. knjiga, da je tužilja u njima upisana prigodom komasacije kao vlasnik. Prema sadržaju zem. knjiga upisana je nasuprot tome u ulošku br. 33 kao vlasnica »Rimokatolička župa u V.«, a ne »Rimokatolička crkva u V.«, koja diže ovu tužbu. »Rimokatolička crkva blažene djevice Marije u V.« upisana je kao vlasnik samo u z. k. ul. br. 34 k. o. V., a ne i u z. k. ulošku br. 33 te kat. općine.

Prizivni sud uzima, da se radi o istoj osobi, pa stoga ne uvažava priziv tuženice. Oba su međutim gore navedena upisa uslijedila jednovremeno na osnovu odluke komasacionog povjerenika, pa je već iz toga vidljivo, da se radi tu o dva razna pravna subjekta, što odgovara i pravnoj naravi tih subjekata »Rimokatolička župa« kao skup vjernika, dakle kao korporacija, ne može biti identična sa »Rimokatoličkom crkvom u V.« Stoga je i presuda prizivnoga suda, kada uzima, da je »Rimokatolička župa u V.« identična sa »Rimokatoličkom crkvom u V.« osnovana na pogrešnoj pravnoj ocjeni, pa je stoga valjalo obje suglasne nižestepene presude preinačiti te tužiteljicu, jer nije dokazala svoje vlasništvo prepornih nekretnina s tužbom odbiti.

K §-u 418 o. g. z.:

Br. 1072

Suvlasnik može gradnjom steći isključivo vlasništvo suvlasničkog zemljišta, na kojem je podigao zgradu, ako je zgradu podigao za sebe i svojom posebnom imovinom te ako su ostali suvlasnici za to znali a gradnji se nisu protivili.*

Presuda od 13. IV. 1938. Rev 392/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. I. 1938. Pl 6978/3-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 27. X. 1937. Po 522/6-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi priznanja prava vlasništva nekretnina, utvrđeno je da su kao

* Isp. G. U. br. 3956.

suvlasnici nekretnina upis. u z. k. ul. br. 3129 k. o. Z. upisani tužilja, tuženik te C. i D. svaki u ¼ dijela. Tužilja tvrdi da je ona na tim inače nedijelivim nekretninama sagradila kuću svojim novcem i znanjem tuženika te da je tuženik stanovao u toj kući i plaćao joj za to stanarinu. Tvrdi nadalje tužilja, da je ona kao pošten gradilac stekla vlasništvo tih nekretnina, a tuženiku da je voljna platiti opću cijenu za njegov dio zemljišta. Pošto od svih suvlasnika jedino tuženik ne priznaje njezino vlasništvo tih nekretnina, traži tužbom da joj se u smislu § 418 o. g. z. prizna vlasništvo na njezinoj ¼ gornjih nekretnina te da joj se dozvoli uknjižba prava vlasništva tog dijela sa tuženikovog imena na njezino ime.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d i odbila su tužilju s tužbom smatrajući, da je inaedifikacija moguća samo na tuđem zemljištu.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilje i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi utvrđuju, da je kuća, koja je sagrađena na čest. br. 2296/76 ul. 3129 k. o. Z. podignuta na suvlasnom zemljištu, a ne na tuđem, pa stoga da se na suvlasno zemljište ne može primijeniti propis § 418 o. g. z. o stečenju vlasništva građenjem, te odbijaju tužiteljicu sa njezinim tužbenim zahtjevom.

Tužilja pobija presudu prizivnog suda iz reviz. razloga ozn. u § 597 br. 2, 3 i 4.

Revizija je osnovana.

Pravna ocjena priz. kao i prvostepenog suda je pogrešna. Ma da je gornja čestica u zemljišnim knjigama upisana kao suvlasništvo tužiteljice i još 3 suvlasnika — time tužiteljici nije oduzeta sposobnost u sticanju prava i preuzimanja obveza po o. g. z., pa tako niti pravo da građenjem po § 418 o. g. z. stiče isključivo vlasništvo zemljišta, na kojem je sa znajem protustranke podigla zgradu.

Kao što suvlasnik na osnovu dospjelosti može steći suvlasničke dijelove ostalih suvlasnika tako nema po zakonu nikakve zapreke da gradnjom stiče isključivu vlasnost suvlasničkog zemljišta, na kojem je podignuo zgrade, ako za to postoje potrebne pretpostavke t. j. ako je zgradu podignuo za se i svojom posebnom imovinom, te ako su ostali suvlasnici za zato znali, a gradnji se nisu protivili. Tužiteljica je tvrdila u tužbi, da je na gornjoj čestici sagradila kuću sa svojim novcem i radom, a tuženi da je za to znao a nakon dovršene gradnje da je čak tužitelijci plaćao i stanarinu. Tužiteljica je za ove svoje tvrdnje ponudila u tužbi i dokaze, koje nižestepeni sudovi radi pogrešne pravne ocjene stvari nisu proveli, ma da su ove tužiteljičine tvrdnje za rješenje stvari pravno relevantne. Tuženi je u svom odgovoru protivno tvrdio tj. da tužiteljica nije kuću pravila samo za se, već da su suvlasnici zaključili zajednički kuću graditi te tuženi da je doprinio u gotovom 19.200 Din, te sam obavio bravarski, zidarski i tesarski posao, pa tako da je gradnja provedena aktivnim sudjelovanjem sviju zajedničara, a ne same tužiteljice, te je u dokaz ove svoje tvrdnje predložio pismo tužiteljice.

I ovaj je dokaz valjalo provesti, jer može i ovo pismo, u koliko je po sadržaju istinito, imati bitnog upliva na rješenje parnice.

Revizija je opravdana obzirom na reviz. razlog iz § 597 br. 2 Grpp., jer uslijed neprovedenja gore navedenih dokaza postoji u prizivnom postupku nedostatak, koji sprečava iscrpv opretresanje i temeljitu ocjenu same stvari, pa je uvaženjem revizije valjalo obje niežstepene presude po § 604 st. 2 Grpp. ukinuti i riješiti kao u dispozitivu ove ukidajuće presude (§ 605 Grpp.).

K §§ 428 i 943 o. g. z. te § 52 br. 4 Zb.:

Br. 1073

Iz okolnosti, da je muž upravljajući ženinom imovinom za vrijeme trajanja braka obrađivao njezine nekretnine, ne može se izvesti, da je on bio držalac tih stvari u s v o j e i m e, pa stoga darovnom ispravom, kojom žena predaje mužu darovane nekretnine odmah u posjed, nije izvršena niti predaja očitovanjem (traditio brevi manu) u smislu §-a 428 o. g. z.*

Presuda od 18. I. 1939. Rev 1450/1-1938; presuda okružnog suda u Petrinji od 17. IX. 1938. Pl 967/1-1938; presuda sreskog suda u Kostajnici od 14. VI. 1938. P 148/19-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B. odnosno njezine ostavine, radi priznanja darovne pogodbe i izdanja tabularne isprave, utvrđeno je, da je sada pok. B. pismenom darovnom pogodbom od 21. II. 1937. sporne nekretnine darovala tužiocu time, da mu ih odmah predaje u posjed. Utvrđeno je nadalje da ta pogodba ne samo da nije uslijedila u formi javnobilježničkog akta, već da niti potpis sada pok. B. na darovnoj ispravi nije ovjeren po javnom bilježniku. Konačno utvrđeno je i to, da fizička predaja tužiocu darovanih nekretnina nije uslijedila.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Neosporno je, da su parnične stranke bili muž i žena i da je tužilac za trajanja braka obrađivao sporne nekretnine, koje su bile vlasništvo tuženice t. j. njegove žene.

* U pogledu pojma prave predaje isp. R. S. I. br. 90.

Iz ove činjenice izvodi tužilac zaključak, da je on bio u detenciji spora, a uslijed toga da je ispravno izvršena predaja očitovanjem.

Međutim mišljenje tužioca ne može se prihvatiti. — Za trajanja bračne zajednice može muž upravljati sa imovinom žene dok se ona tome ne protivi, no kad obavlja upravu te imovine, — to ne znači da je žena izgubila posjed stvari, pa muž taj posjed ne može vršiti za se i u svoje ime već kao zamjenik žene kao vlasnice stvari, a obzirom na ovakav odnošaj ne može se muž smatrati ni držaocem stvari u svoje ime.

Radnje na prijeporu za trajanje bračne zajednice nisu bile ništa drugo nego djelo ukućana (muža) u posjedovnoj sferi druge osobe (žene) a kad je tome tako, onda nije bilo pretpostave ni za tradiciju brevi manu.

Po takovom stanju stvari revizija se ne ukazuje osnovanom, te se nije mogla uvažiti.

K §-u 428 O. g. z.:

Br. 1074

Ako je u kupopr. ugovoru navedeno, da kupac preuzima pokretnine u posjed s tim, da ih ostavlja prodavaocu do opoziva na besplatnu uporabu te da ih prodavalac ima kupcu na svaki njegov poziv predati, nisu time stvari predane očitovanjem, jer »volja stvari u buduće držati u ime kupca« mora biti izražena na način i za treću osobu upadljiv.*

Presuda od1 5. IX. 138. Rev 914/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 6. IV. 1938. Pl 1131/1-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. I. 1938. Po 461/8-37.

U pravnoj stvari tužioca W-a protiv Državnog erara, radi izlučenja pokretnina ispod ovrhe, oba su nižestepena suda odbila tužbu.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene nalazi revizija u tome, što drži prizivni sud, da nije uslijedila predaja utuženih pokretnina, a što nije tačno, jer da je predaja uslijedila iz ruke u ruku, a pored toga očitovanjem o § 428 o. g. z. U koliko revizija ističe, da je uslijedila predaja iz ruke u ruku, ona nije po zakonu izvedena, jer se ne drži po prizivnom sudu utvrđene činjenice, da takve predaje nije bilo. Ispravno uzima prizivni sud, da u ovom slučaju utužene stvari nisu bile predane u posjed ni očitovanjem.

Iz kupoprodajnog ugovora, koji se nalazi u spisima, proizlazi, da je N. prodao tužiocu cjelokupne svoje pokretnine sa namještajem i rubljem, nalazeće se u njegovom stanu za kupovninu od 1.500 Din. Prema tački 3. toga ugovora kupac

* Suglasno: GU 8397, 4228. GUNF 6284.

je primio u posjed sve pokretnine time, što ih je ostavio prodavaocu na besplatnu uporabu do njegovog opoziva, a prema tački 4. primio je prodavalac od kupca do njegovog opoziva na besplatnu porabu te pokretnine time, da će ih na svaki poziv kupca predati na slobodnu raspoložbu.

Prema propisu § 428 O. g. z. očitovanjem se predaje stvar, ako naj, koji otuđuje stvar, izjavljuje na dokazljivi način svoju volju da će unaprijed držati stvar u ime primaoca.

Zakon, dakle, traži da očitovanje bude kvalificirano, da se ne može sastojati iz samih riječi, nego da mora biti volja držati stvar u ime primaoca dokazljiva, t. j. upadljiva i za treća lica. I očitovanje je jedan od načina tradicije posjeda, pa se stoga ne može reducirati na pravnu formulu. Pošto je u ovom slučaju neprijeporno, da se i poslije kupoprodajnog ugovora stanje stvari u pogledu posjeda pokretnina nije promijenilo,te se i ne tvrdi, da je gore navedeni način predaje upadljiv (erkennbar«- i za treća lica, ne može biti govora o predaji prema propisu § 428 O. g. z. Pobijana presuda prema tome nije stvar pogrješno pravno ocijenila, pa stoga ne stoji ni revizijski razlog § 597 br. 4 Grpp.

Revizija se obzirom na navedeno nije mogla uvažiti.

K §§ 451 i 1392 o. g. z.:

Br. 1075

Hipotekarna tražbina može se ustupom prenijeti samo upisom u zemljišnoj knjizi. Vanknjižni ustupovnik u ovom slučaju nije ovlašten na tužbu protiv ustupljenog dužnika.

Zaključak od 28. III. 1940. Rek 214/1-40; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 7. XII. 1939. Pl 1512/4-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 3. IV. 1939. Po 28/9-39.

U pravnoj stvari tužioca Dra. T-a, protiv tužene P., radi priznanja prava prvenstvenog namirenja, prvostepeni sud je tužbu odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca te je ukinuo presudu prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tuženice te je ukinuo zaključak prizivnog suda i vratio mu stvar na meritornu odluku.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud, u skladu s prvostepenim sudom, ispravnog je mišljenja,da se hipotekarna tražbina može prenijeti jedino upisom u zemljišnoj knjizi (§§ 451 i 454 o. g. z. §§ 4, 13 st. 2 57/1, 58/2 i 64 Zzk.), ali njegova dalnja pravna izlaganja dolaze u očito protuslovlje s pomenutim pravnim mišljenjem, jer tvrdi, da je neupisani cesionar ovlašten da tuži primljenog dužnika (cesusa). Kad se hipotekarna traž-

bina ne može prenesti vanknjižno nego samo zemljišnoknjižnim upisom, onda nema »neupisanog cesionara«, s razloga, što on uopće nije cesionar, jer tražbina nije prešla na nj, pa kad nije cesionar, onda on nema pravnog zahtjeva protiv cesusa i stoga ga ne može ni tužiti.

Usput se napominje, kad bi se hipotekarna tražbina teoretski i mogla prenositi vanknjižno, da ni onda cesionar ne bi mogao s uspjehom tražiti naplatu ustupljene tražbine, jer ne bi mogao udovoljiti zakonskom propisu (§ 1369 o. g. z.), da dužniku omogući brisanje obaveze u zemljišnoj knjizi. U stvari iz propisa § 1369 o. g. z. slijedi, da i cesionar hipotekarne tražbine mora biti uknjižen.

Ni propis § 22 reč. Zzk. ne dokazuje protivno. On slično kao i propis, sadržan u 1. reč. tog §-a, određuje, iz razloga praktičnosti, kad bi vanknjižno prenesena tražbina bila dobrovoljno izmirena, a glede nje ne bi bile nastupile knjižne izmjene, da onda, u cilju njezina brisanja, nije potrebno, da se izmireni cesionar prije uknjiži, kako bi to po §-u 21 Zzk. trebalo da bude, nego hipotekarni dužnik može brisanje tražiti neposredno od hipotekarnog vjerovnika. Taj propis nema dakle nikakve veze s predmetom ove parnice, gdje tražbina nije izmirena, a osim toga hipotekarni vjerovnik, zbog uknjiženog izvršnog podzaloga, ne može tražbinu prosto izbrisati (§ 58 st. 1 Zzk.).

Kako dakle tužilac nije stekao hipotekarne tražbine o kojima je riječ, to je hipotekarna vjerovnica K. M. i dalje ostala subjekt tih tražbina, zbog čega je tuženica s pravom mogla provesti izvršenja na tim tražbinama pljenidbom (§ 263 Ip.).

Ukoliko se pak promotri činjenično stanje, kako ga je utvrdio prizivni sud prema izvršnom spisu J 320/35, a ne kako ga je iznio tužilac, ni onda nije opravdana određena dopuna rasprave.

Hipotekom opterećene nekretnine prodane su na dražbi 7. IX. 1937., a dosuda je zabilježena pod t. br. 44 teretovnice uslijed odluke okružnog suda u Zagrebu od 19. IX. 1937. Posljedica te zabilježbe je ta, da se pravo protiv današnjeg vlasnika, kamo ide dakako i sticanje podzaložnog prava, ugovornog ili izvršnog, mogu steći daljim upisima samo u slučaju, kad bude proglašeno da dražba nema učinka (§ 79 st. 2 i 3 Zzk.). To se nije desilo glede dražbe u spisu J. 320/35, pa zato i izvršno podzaložno pravo tuženice, jer je bilo izdejstvovano poslije zabilježbe dosude, nije ni steklo opstojnost (vidi odluku okružnog suda u Zagrebu od 24. V. 1939. u spisu J 320/35 o brisanju upisa) kao što i cesija od 20. IX. 1938., učinjena u korist tužioca sve kad bi i bila uknjižena, ne bi, iz istog razloga bila stekla nikakvo značenje.

Tužilac dakle nema aktivne legitimacije, ali i kad bi je i imao, nedostaje izvršenje sa strane tuženice, protiv kojeg bi on mogao ustati tužbom § 36 Ip.), neopstojna je dakle i pasivna legitimacija tuženice.

K §-u 466 o. g. z.:

Br. 1076

Zahtjev na priznanje opravdanja predbilježbe prava zaloga može se staviti ne samo protiv osobnog dužnika, na čijim je nekretninama takva predbilježba provedena, nego i protiv njegovog zemljišnoknjižnog sljednika, koji je nakon zatražene predbilježbe stekao pravo vlasništva ovih nekretnina od osobnog dužnika. Tužilac u takvom slučaju može i od realnog dužnika tražiti priznanje opstojnosti duga osobnog dužnika, za koji je stekao predbilježbu založnog prava. Ukjižba prava zaloga nije pretpostavka za hipotekarnu tužbu, već je ona pretpostavka samo za dozvolu dražbe nekretnina. Dopuštena je kumulacija zahtjeva za opravdanje predbilježbe sa zahtjevom hipotekarne tužbe.

Presuda od 8. IV. 1937. Rev 1281/1-1936; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. V. 1936. Pl 3345/2-1936; presuda okružnog suda u Osijeku od 25. III. 1936. Po 30/9-1935.

U pravnoj stvari tužioca S-a protiv tuženog L-a, radi dozvole namirenja potraživanja od 26.900 Din spp., prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužioca i preinačio obje nižestepene presude te sudio, da je tuženi dužan priznati, da su F. i E. u času zatražene predbilježbe prava zaloga dugovali tužiocu S-u iznos od 20.000 Din sa 8% kamata od 2. I. 1926. do plateža, dužan je dozvoliti da se tužilac za to potraživanje namiri iz dijela nekret. upis. u z. k. ul. br. 51. p. o. Š., a koji su dio F. i E. gruntovno sa pravom vlasništva prenijeli na tuženika, jer je glede toga potraživanja na tim nekretninama predbilježeno pravo zaloga u korist tužioca, te priznati predbilježbu prava zaloga na dijelu nekretnina z. k. ul. br. 51 p. o. Š., a dozvoljenu odlukom kotarskog suda u Našicama kao gruntovne oblasti od 4. IX. 1926. br. 1664/Z opravdanom kao i naknaditi parnični trošak sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Iz obrazloženja:

Tužilac pobija prizivnu presudu zbog revizijskog razloga iz § 597 br. 4 Grpp.

U obrazloženju tog razloga ističe revizija, da je pogrešno stanovište pobijane presude, da je između stranaka došlo do potpune upute, jer to svjedok D., na koga se tužilac pozvao, nije posvjedočio, a tom pravnom poslu nije pristupila dužnica E. niti se može uzeti da je ona na to pristala

muče i konkludentnim činom a ako se glede toga pojavila kakova nejasnost bila je dužnost suda da o tom sasluša dužnike F-a i E.

Ističe nadalje revizija, da je, jer nema potpune upute, tužbovni petit jedina moguća juridička konstrukcija, a sama je kumulacija prema propisu § 50 Grpp. dozvoljena, dok izlaganje presude o primjeni zakona kod opravdanja predbilježbe prava zaloga nije na zakonu osnovano.

Tužilac S. stavio je u svojoj tužbi protiv tuženoga L-a ove zahtjeve:

1)) da je dužan priznati, da tuženikovi zemljišnoknjižni prednici F. i E. dugju tužiocu 26.900 Din sa 8% kamata od 2. I. 1926. do plateža;

2) da je dužan dozvoliti, da se tužilac za ovu tražbinu namiri iz dijela nekretnina zemlj. knj. ul. br. 51 p. o. Š., koji su F. i E. gruntovno s pravom vlasništva prenijeli na tuženika i to ve ćnakon zatražene i dozvoijene predbilježbe prava zaloga u korist tužioca i

3) da je dužan priznati opravdanom predbilježbu prava zaloga na dijelu nekretnina zemlj. knj. ul. br. 51 p. o. Š., dozvoljenu odlukom kotarskog suda kao gruntovne oblasti u Našicama od 4. IX. 1926. br. 1664/Z.

Nižestepeni sudovi odbili su tužbe i zahtjev pod 1) s razloga, jer da je taj dio zahtjeva sam po sebi nemoguć, jer treća osoba ne može priznati tuđi dug, budući da se odnos između vjerovnika i dužnika tiče samo njih, a nikako ne treće osobe. Osim toga nižestepeni sudovi uzimaju dokazanim, da je tuženik u sporazumu s tužiocem preuzeo u svoju platežnu obavezu dugovanje F-a i E. i postao tužiočev dužnik, uslijed čega F. i E. tužiocu više ništa ne duguju (§§ 1401 i 1407 o. g. z.) pa da je i radi toga neosnovan zahtjev na priznanje ovoga duga.

Time pak da otpada i zahtjev pod 3) na opravdanje predbilježbe prava zaloga, jer da tužilac nije dokazao zahtjev na priznanje ispravnosti svoje tražbine (§ 49 st. 2 Zzk.). Osim toga uzima prizivni sud, da se zahtjevu za opravdanje predbilježbe prava zaloga ne može udovoljiti već stoga razloga, jer izvadak iz trgovačkih knjiga po Zakonu o zemljišnim knjigama nije više naslov za sticanje založnoga prava. Budući da je tužba dignuta poslije stupanja na snagu Zakona o zemljišnim knjigama, imaju se u ovoj parnici primijeniti propisi novoga Zakona o zemljišnim knjigama (§§ 144 47 i sl. Zzk.), a ne propis § 88 sl. c) gruntovnoga reda od 15. XII. 1855., na osnovu kojega je predbilježba prava zaloga dozvoljena.

Zahtjev hipotekarne tužbe pod 2) odbijen je, jer hipotekarna tužba pretpostavlja postojanje pravosnažne u k n j i ž b e prava zaloga u v r i j e m e p o d n o š e n j a tužbe. Tužilac opće nema hipoteke na upitnim nekretninama već samo predbilježbu prava zaloga, ali ova mu još ne daje pravo na

podnos hipotekarne tužbe. Tek opravdanjem predbilježbe tužilac bi stekao mogućnost da predbilježbu pretvori u uknjižbu. Kumulacija pak zahtjeva za opravdanje predbilježbe sa zahtjevom hipotekarne tužbe nije dopuštena. A prizivni sud dodaje, da hipotekarna tužba nije dopuštena protiv osobnoga dužnika, koji nije ujedno i realni dužnik.

Pravno shvaćanje nižestepenih sudova nije osnovano.

U konkretnom slučaju radi se o tužbi za opravdanje predbilježbe prava zaloga, s kojom je spojena i hipotekarna tužba.

Po § 322 Grpp. jedna tužba može da obuhvati i više zahtjeva protiv istoga tuženika.

Pretpostavke za ovakvo objektivno kumuliranje tužbi jesu bez obziro na to, da li se ti zahtjevi osnivaju na istom ili na različitom činjeničnom i pravnom temelju: 1) da postoji stvarna i mjesna nadležnost parničnoga suda za svaki od ovih pojedinih zahtjeva koji su spojeni u istoj tužbi i 2) ista vrsta postupka za svaki pojedini zahtjev. Ove pretpostavke u ovom konkretnom slučaju postoje, jer napose stvarnoj ili mjesnoj nadležnosti parničnoga suda nije nitko prigovorio, a nema govora ni o aposlutnoj nenadležnosti suda. Za sve pak utužene zahtjeve propisana je ista vrsta postupka.

Stoga ne stoji, da je ovdje nedopuštena kumulacija zahtjeva hipotekarne tužbe sa zahtjevom na opravdanje predbilježbe prava zaloga.

U pogledu zahtjeva na priznanje opravdanja predbilježbe prava zaloga valja istaći, da se takav zahtjev može staviti ne samo protiv o s o b n o g a dužnika na čijim je nekretninama takva predbilježba provedena nego i protiv njegova zemljišnoknjižnoga slijednika, koji je nakon zatražene predbilježbe stekao pravo vlasništva ovih nekretnina od osobnoga dužnika.

U parnici za opravdanje predbilježbe prava zaloga tužilac ima dokazati ne samo ispravnost tražbine za koju je stekao predbilježbu prava zaloga, već i pravni osnov za sticanje zal. prava i obim toga prava, a sve se to ima prosuditi prema stanju u času podnešene molbe za predbilježbu prava zaloga (§ 103 Zzk. § 61 grunt reda).

A ako tužilac ima pravo da traži opravdanje predbilježbe prava zaloga protiv zemljišno knjižnoga pravnoga slijednika, komu je tužiočev osobni dužnik otuđio svoje nekretnine, — dakle protiv realnoga dužnia, — jasno je, da protiv toga slijednika ima dokazati i ispravnost svoje tražbine protiv o s o b n o g a dužnika, kao što i sam realni dužnik ima pravo prigovora valjanosti i dospjelosti ove tražbine (§§ 451 i 461 o. g. z.). Iz toga slijedi, da tužilac u takvom slučaju može i od realnoga dužnika tražiti priznanje opstojnosti duga osobnoga dužnika, na koji je stekao predbilježbu založnoga prava.

U konkretnom slučaju tužilac je prema nižestepenim utvrđenjima dokazao, da je u času zatražene predbilježbe njegova tražbina protiv F-a i E. bila valjana i dospjela i da do časa podignute tužbe nije platežem utrnula. Za opravdanje predbilježbe prava zaloga neodlučna je okolnost, da je tuženik na osnovu potpune asignacije (§§ 1401 i 1407 o. g. z.), preuzeo ovaj dug F-a i E., jer tuežnik prema nižestepenim utvrđenjima nije dokazao, da je on taj dug platio kao ni to, da se je tužilac pustivši iz obveze osobnoga dužnika odrekao predbilježenoga prava zaloga za taj dug.

Pravni osnov i obim svog založnoga prava tužilac je dokazao izvatkom iz svojih trgovačkih knjiga na osnovu propisa § 88 sl. c) grunt. reda od 15. XII. 1855.

§§ 144 i 47 i sl. Zzk. ne dolaze ovdje do primjene, jer § 144 Zzk. govori samo o privatnim ispravama napravljenima prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a ne stavlja van snage upise knjižnih prava, koji su već izvršeni na osnovu isprava sposobnih za uknjižavanja pa starom gruntovnom redu od 15. XII. 1855., a koje po novom Zakonu o zemljišnim knjigama više nijesu sposobne za uknjižavanje.

Prema tomu je osnovan tužbeni zahtjev na opravdanje predbilježbe prava zaloga, a s tim u vezi i savezni zahtjev na priznanje ispravnosti tražbine.

Osnovan je i zahtjev hipotekarne tužbe. Hipotekarna tužba se diže protiv vlasnika založenih nekretnina, a takav je u konkretnom slučaju tuženik.

Ne smeta ništa, što je založno pravo tužioca samo predbilježeno, jer se knjižna prava stiču, prenose, ograničuju ili prestaju i na osnovu predbilježbe, a pod uvjetom naknadnoga opdavdanja (§ 8 br. 2 Zzk. §§ 59 i 94 gr. reda).

Učinak pak opravdanja predbilježbe prava vlasništva sastoji se u tom, da se sticalac predbilježbe smatra pravim vlasnikom od časa kada je zemljišno knjižnom sudu stigla molba uslijed koje je predbilježba prava vlasništva bila izvršena. A jednako se tako smatra i sticalac predbilježbe prava zaloga u slučaju opravdanja predbilježbe pravim založnim vjerovnikom od časa predane molbe za predbilježbu prava zaloga (§§ 8 br. 2, 47, 53, 56, 57 st. 2 i 103 Zzk. u njihovom unutrašnjem savezu i § 94 al. 2 gr. reda).

Učinak opravdanja predbilježbe ne nastaje tek uslijed zabilježbe opravdanja (§ 53 st. 1 Zzk.) ili uknjižbe predbilježenoga prava već nastaje uslijed pravnosnažne presude, ako se opravdanje mora vršiti parničnim putem, i to već od časa podnesene molbe za predbilježbu (ex tunc).

Čim je dakle tužiocu uspjelo da opravda stečenu predbilježbu prava zaloga, smatra se on pravim založnim vjeronvikom već od časa podnesene molbe za predbilježbu prava zaloga, pa je on od toga časa i u materijalno-pravnom pogledu ovlašćen, da sa zahtjevom za opravdanje predbilježbe prava zaloga spoji i hipotekarnu tužbu.

Uknjižba prava zaloga nije stoga pretpostavka za hipotekarnu tužbu već je ona pretpostavka samo za dozvolu dražbe nekretnina, u toliko što se dražba nekretnina ne može dozvoliti, ako ovrhovoditelj još nema uknjižbe prava zaloga ili ako je barem ne traži istodobno u dražbenoj molbi (§ 5 ovršne novele od 1876. g.).

U hipotekarnoj parnici tužilac mora dokazati svoje založno pravo i tražbinu. Tužilac je u konkretnom slučaju oboje dokazao, kako je već unaprijed obrazloženo. Hipotekarni kao realni dužnik ima pravo prigovora ne samo protiv opstojnosti založnoga prava (§§ 467 i 468 o. g. z.), već ima i prigovore protiv ispravnosti i dospjelosti tražbine (§§ 451 i 461 o. g. z.). A čim on ima pravo prigovora ovoj tražbini koju duguje — ne on lično — nego osobni dužnik, ima i hipotekarni vjerovnik pravo da od hipotekarnoga dužnika traži priznanje opstojnosti tražbine koju duguje — ne on lično nego — osobni dužnik. I iz toga se vidi, da je neosnovano stanovište nižestepenih sudova, da se tobože ne može tražiti priznanje tuđega duga.

Iz ovih razloga valjalo je reviziju uvažiti, obje nižestepene presude preinačiti i suditi po zahtjevu tužbe, kako je u dispozitivu navedeno.

K §-u 466 o. g. z.:

Br. 1077

Dopuštena je zabilježba tužbe na isplatu duga (mjenične tužbe) u zemljišnim knjigama, ako tužilac za utuženu tražbinu ima već uknjiženo pravo zaloga na iste nekretnine tuženika.

Rješidba od 13. XII. 1934. Rek 1653/1-1934; rješenje apelaciong suda u Zagrebu od 7. VI. 1934. Pl 5718/1-1934; odluka sudbenog stola u Varaždinu od 3. XII. 1932. br. 11711 gr. T 324/1931.

U parnici tužiteljice banke A. protiv tuženih tt. B. i C-a, radi 200.000 Din, prvostepeni sud dozvolio je zabilježbu mjenične tužbe na nekretninama upis. u z. k. ul. br. 126 p. o. V.

Apelacioni sud je utok tuženih otputio i potvrdio odluku prvostepenog suda.

Iz razloga:

Iz stanja spisa slijedi, da je tužiteljica uknjižena pravom zaloga na nekretnine dužnika ul. br. 126 p. o. V. za mjembenu vjeresiju od 600.000 Din, te je time postala založni vjerovnik.

Po § 3 naredbe Min. Pravde od 19. IX. 1860. br. 212 Dzl., koja nadopunjuje zak. propis § 466 o. g. z., pri založenim dobrima koja su upisana u zemljišne knjige, može vjerovnik dati zabilježiti tužbu ako je onaj proti komu je tužba upravljena, vlasnik zaloga, te pošto iz parničnih spisa pro-

izlazi, da se radi o utuženju iscrpljene mjembene vjeresije proti vlasnicima zaloga, to se prvosudna napadana odluka ukazuje opravdanom i na zakonu osnovanom, uslijed čega se utok tuženih imao otputiti i ista odluka potvrdit.

Stol sedmorce otputio je izvanredni previdni utok tuženih, jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp.

K §§ 529 i 844 o. g. z.:

Br. 1078

Ako je pravo služnosti doživotnog uživanja uknjiženo na korist više ovlaštenika, tada za slučaj smrti jednog od ovlaštenika njegovo pravo ne akrescira u korist ostalih, već to njegovo pravo prestaje i služnost doživotnog uživanja utrnjuje u dijelu koji se odnosi na preminulog ovlaštenika te taj dio u korist vlasnika stvari postaje slobodan.* Naturalna dioba vlasnika i uživaoca moguća je samo sporazumno odnosno dok sporazum postoji.**

Presuda odnosno zaključak od 3. IV. 1939. Rev 1337/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. VI. 1938. Pl 1562/3-1938; presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 10. II. 1938. P 1440/14-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih: udove B., mldbnog F-a i G-a, radi priznanja prava doživotnog uživanja i predaje u posjed nekretnina, utvrđeno je, da je tužiljin muž sada pok. C. bio samovlasnik nekretnina z. k. ul. br. 979 k. o. M. i 897 k. o. R., a sa tužiljom suvlasnik nekretnina z. k ul br. 891 i 902 k. o. M. kao i da su sada pok. C. odnosno tužilja i sada pok. C. zajedno te nekretnine prodali svojoj djeci D-u i E-u pridržavši za sebe pravo doživotnog uživanja tih nekretnina te da je to i u zemljišnim knjigama provedeno. Utvrđeno je nadalje, da su D. i E. umrli, a isto tako da je umro i tužiljin muž C. te da je iza pok. E-a provedena ostavinska rasprava i da je od ½ gornjih nekretnina uručena $^{1}/_{16}$ (t. j. $^{1}/_{12}$ cjelokupnih nekretnina) drugom tužiljinom sinu t. j. D-u. Na dijelu nekretnina, koji je uručen nasljednicima iza pok. E-a, izuzev dio koji je stekao D., priznaje se tužilji pravo doživotnog uživanja. Na ostavinu pok. D-a, koji je kupoprod. ugovorom postao vlasnikom ½ svih gornjih nekretnina, a nakon smrti E-a stekao daljnju $^{1}/_{12}$ tih nekretnina i tako postao vlasnikom $^{7}/_{12}$ cjelokupnih tih nekretnina nasljedno se je očitovala njegova udova B., mldbni sin F. i sin G. Na navedenih $^{7}/_{12}$ ne priznavaju nasljednici pok D-a t. j. tuženi udova B. te D-ovi sinovi mldbni F. i G. tužiteljici pravo uživanja. Na temelju odluke o uručenju D-ove zaostavštine postali su njegovi nasljednici suvlasnicima i to: mldbni F. i G. svaki u $^{7}/_{48}$ dijela

* Suglasno Rev 8/1-1939! isp. Č. I. br. 1101 i Ehrenzweig str. 339.

** Suglasno Rev 1413/1-1938.

a udova B. u $^{14}/_{48}$ dijela ili ukupno u $^{28}/_{48}$ dijela. Budući da tuženici poriču tužilji pravo doživotnog uživanja tog dijela gornjih nekretnina, to tužilja traži tužbom priznanje tog njezinog prava i ustup u uživanje odnosnog dijela gornjih nekretnina.

Prvostepeni sud udovoljioje zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je djelomično uvažio priziv tuženih i preinačio presudu prvostepenog suda onamo, da su tuženici dužni priznati tužilji pravo doživotnog uživanja u polovicin jihovih dijelova napred navedenih nekretnina te joj predati taj dio gornjih nekretnina na uživanje odnosno dopustiti joj nesmetano izvršivanje toga uživanja u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja, dok je tužilju s viškom tužb. zahtjeva odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje niti reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Revizija tužilje nije osnovana.

Ne postoji rev, razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Iz utvrđenja nižestepenih sudova slijedi, da je tužilji pripadalo pravo doživotnog uživanja na u tužbi navedene nekretnine zajedno sa C-om. Pošto je potonji umro, to tužilja smatra, da njoj samoj sada pripada uživanje na cijelost t. j. da je pravo pripadajuće sada pok. C-u njoj (tužilji) akresciralo, pa se kod toga poziva na propise §§ 560 i 689 o. g. z. Međutim pozivanje na ove propise je pogrešno.

Pravo priraštaja, kako je određeno u §§ 560 i 689 o. g. z. odnosi se na prava postavljenih nasljednika i legatara. To je specijalna odredba, koja vrijedi u području nasljednog prava te se ne može primijeniti na osobne služnosti tim manje, kad propis § 485 o. g. z. naređuje, da se nijedna služnost ne može prenijeti na drugu osobu. U slučajevima, u kojima je služnost doživotnog uživanja uknjižena na više ovlaštenika bez oznake dijela, mora se predmnijevati, da su dijelovi jednaki (anal. § 839 o. g. z.), a čim jedan ovlaštenik umre, tada njegov pravo prestaje (§ 529 o. g. z.) i služnost doživotnog uživanja utrnjuje u dijelu, koji se odnosi na preminulog ovlaštenika te taj dio u korist vlasnika stvari postaje slobodan.

O kakovoj akrescenciji služnosti u korist ostalih ovlaštenika nema u zakonu ni spomena, čak propis § 485 o. g. z. određuje sasvim protivno, čim propisuje da prijenos služnosti na drugu osobu (u ovom slučaju prijenos osobnog prava preminulog ovlaštenika) nije dopušten. Po takovom stanju stvari revizija tužilje ne ukazuje se osnovanom, te se nije mogla uvažiti.

Nije osnovana ni revizija tuženih.

Ne postoji rev.r azlog iz § 597 br. 2 Grpp.

Utvrđivati, na koji je način tužilja izvršivala pravo uživanja za života D-a i na kojem dijelu nije potrebno, a niti

je od odlučne važnosti za rješenje ove parnice, budući da je naturalna dioba između vlasnika i uživaoca moguća samo sporazumno i samo dotle dok sporazum postoji (§ 844 o. g. z.), a vlasnici glede dijela nekretnina koji nije opterećen sa služnošću doživotnog uživanja u pogledu suuživanja izjednačeni su sa uživaocem, pa je zajednica uživaoca glede uživanja dijela stvari i vlasnika neopterećnog dijela jednaka zajednici suuživalaca — a eventualni sukobi imaju se rješavati prema propisima pogl. XVI. o. g. z.

Ne postoji niti rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Čim je utvrđena opstojnost tužiljinog prava, tada je njezinom zahtjevu valjalo udovoljiti, dakako u opsegu otpadajućeg joj prava, kako je to prizivni sud ispravno učinio.

Utvrđeno je da dio nekretnina D-a, na kojima tužilja traži dosmrtno uživanje iznosi $\frac{1}{2}={}^{24}/_{48}$. a obzirom na naslijeđeni dio iza pok. E-a još ${}^{1}/_{12}={}^{24}/_{48}$, što ukupno čini ${}^{28}/_{48}$, a pošto je tužilji pobijanom presudom dosuđeno pravo doživotnog uživanja na polovicu tuženičkih dijelova glede u presudi navedenih nekretnina, to nema nikakove pogreške u računu. Po takovom stanju stvari, revizija tuženih ne ukazuje se osnovanom, te se nije mogla uvažiti.

K §§ 547 i 550 o. g. z.:

Br. 1079

Na temelju mjenice izdane i potpisane po ostavitelju ne može se izdati platni nalog protiv očitovanih nasljednika na njegovu ostavinu. Međusobni odnos nasljednika mjeničnog obvezanika ne mora biti baziran na solidarnosti.*

Presuda od 27. IV. 1939. Rev 241/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. XII. 1938. Pl 3986/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 27. VI. 1938. Po 104/9-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene ostavine pok. B-a po očitovanim nasljednicima C-u i dr., radi 26.000 Din, prvostepni sud uzdržao je pogrešno protiv B-a izdani mjenični platni nalog na snazi protiv B-ovih očitovanih nasljednika C-a i dr.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženice.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice i preinačio obje nižestepene presude te sudio, da se mjenični platni nalog uzdržaje na snazi za tuženu ostavinu iza pok. B-a.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana iz razloga §-a 597 br. 4 Grpp.

U tužbi je označena kao tužena stranka »ostavina pok. B-a po očitovanim nasljednicima«, jer se utužuje mjenica na osnovu potpisa sada pok. B-a. Platnim se nalogom međutim nalaže platež prema pogrešno sastavljenom petitu tužbe »tuženom B-u po očitovanim nasljednicima —«, dok se presudom suda prvoga stepena, koja je u cijelosti potvrđena presudom prizivnoga suda, uzdržaje platni nalog na snazi »za tužene C-a i dr. te njima nalaže naknada parničnog troška.

* Suglas. Rev 720/1-1939.

Te su presude osnovane na krivoj primjeni zakona. C. i dr. niti su mjembeni obvezanici niti su lično u opće tuženi. Tužena stranka je ostavina iza pok. C-a a gore navedena lica njegovi su očitovani nasljednici. Očitovani nasljednik je do urudžbe samo zastupnik ostavitelja (§ 547 o. g. z.), pa kao takav on ne može lično jamčiti za dugove ostavitelja.

Prije urudžbe jamči ostavina sama, a ne nasljednici lično, pa zato § 550 o. g. z. i određuje, da prije urudžbe ostavine stoji sve nasljednici »kao takovi« (dakle ne lično) svi za jednoga i jedan za sve. Tek poslije urudžbe jamče nasljednici lično i to u granicama §§ 820 i 821 o. g. z. Kad bi se § 550 o. g. z. drugačije tumačio, izlazilo bi, da bi uvjetno očitovani nasljednik jamčio prije urudžbe preko razmjerja svog dijela, pa i preko vrijednosti nasljedstvene mase.

Presude nižestepenih sudova, kad platni nalog koji je bio izdan pogrešno protiv B-a mjesto protiv njegove ostavine, koja je bila tužena, uzdržaju na snazi protiv očitovanih nasljednika C-a i dr. osnovane su očito na pogrešnoj pravnoj ocjeni. Isto je tako pogrešno pravno mišljenje izraženo u obrazloženju presude apelacionog suda, da su ovi nasljednici dužni međusobno solidarno platiti utuženi iznos, pošto se radi o obvezi iz mjenice, koja je solidarne prirode. Obveze iz mjenice dužni su solidarno platiti mjenični obveznici, solidarnost postoji između više mjeničnih dužnika.

Nasljednici jednog obvezanika jamče stoga za njegovu obavezu također solidarno sa drugim mjembenim obveznicima, no njihov međusobni odnos ne mora biti baziran na solidarnosti.

Na njihov međusobni odnos nema uopće utjecaja, da li je obaveza mjenična ili ma kakova druga, za njihov su odnos uvijek mjerodavni propisi o. g. z. o nasljedstvu (§§ 550, 820, 821 i dr. o. g. z.).

Valjalo je zato preinačiti obje suglasne presude nižestepenih sudova te izdani platni nalog uzdržati na snazi za tuženu ostavinu samu.

K §-u 549 o. g. z.:

Br. 1080

Posmrtna pripomoć nakon umrlog državnog službenika pripada njegovoj ženi i djeci (§§ 95 st. 1 i 96 st. 2 Č. Z.), a ne trećim osobama, no ove osobe imaju pravo odbiti od te pripomoći, ako su ju one digle, troškove sahrane i nadgrobnog spomenika, koji troškovi terete nasljednike.

Presuda od 7. VI. 1934. Rev 568/1-1934; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 25. XI. 1933. Pl 142/2-1933; presuda sreskog suda u Novskoj od 7. IX. 1933. P 110/3-1933.

U pravnoj stvari tužilje mldbne A. po tutorstvu B. i C-u protiv tužene D., radi 6.750 Din, utvrđeno je, da je tuženica primila posmrtnu pripomoć iza pok. M-a (svog sina a tužiljinog oca) u iznosu od 8.850 Din, te da je tužena na sahranu i nadgrobni spomenik pok. M-a potrošila svotu od 2.100 Din, pa tužilja tužbom traži od tužene povrat ostatka primljene pripomoći.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a i **Stol sedmorice** sudili su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Tužiteljica je univerzalna nasljednica pok. M-a, te joj je utužena svota pravomoćno uručena po ostavinsko raspravnoj oblasti.

Utužena svota po odbitku troškova sahrane, čiji je iznos sa postavljenim spomenikom vještački ustanovljen, jest posmrtna pripomoć porodici pok. M-a, koja je satavni dio njegovih prinadležnosti i pripada ženi i djeci, a ne trećim osobama (§ 95 st. 1 i § 96 sl. 2 Č. Z.), pa pošto su troškovi sahrane i nadgrobnog spomenika, koji terete nasljednike (§ 549 o. g. z.) odbiti u korist tužene, koja ih je učinila, to je preostala ovdje utužena svota ispravno pokojnikovoj univerzalnoj nasljednici tužiteljici dosuđena.

Ne postoji stoga revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari po § 597 br. 4 Grpp.

K §§ 551, 541 i 733 o. g. z.:

Br. 1081

Propis §-a 551 o. g. z. o odreknuću od nasljedstva je prisilna norma, koja se ne može mijenjati ugovorom stranaka onamo, da odreknuće ne vrijedi i za potomke.*

Presuda od 9. V. 1940. Rev 138/1-40; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 16. XI. 1939. Pl 1548/12-39; presuda sreskog suda u Đurđevcu od 31. VIII. 1939. P 472/39.

U pravnoj stvari tužilaca H. i dr. protiv tuženih M. i dr., radi priznanja originarnog nasljednog prava na osnovu zakona i izručenja nasljedstva, p r v o s t e p e n i s u d je tužbu odbio.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženika te je preinačio prvostepenu presudu i tužbi udovoljio.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženika te je preinačio prizivnu i uspostavio prvostepenu presudu.

Iz obrazloženja:

...Prvostepeni sud odbija tužbu, smatrajući da je odreknuće nasljedstva prema § 551 o. g. z. apsolutne prirode, kao jus cogens, koje pravno djeluje i protiv tužilaca, kao potomaka odricatelja, a povrh toga radi postojanja neharnosti njihova oca spram ostavitelja, kojeg je nakon odreknuća nasljedstva ubio, smatrajući tužene prema § 541 o. g. z. isključenim od nasljedstva. Prizivni pak sud po uvaženju priziva tužilaca iz prizivnog razloga pogrešne pravne ocjene stvari, a na istom činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda, koje se prizivnim postupkom nije izmijenilo, udovoljava u tom dijelu zahtjevu tužbe, jer po svom pravnom shvaćanju smatra, da je propis § 551 o. g. z. dispozitivne prirode, po čemu da se H. S. tj. otac tužilaca pogodbom o odreknuću nasljedstva njega odrekao samo za sebe,a ne i za svoje potomke. To da slijedi iz obostranih izjava obih kontrahenata, koja su utvrđena u postupku pred prvostepenim sudom. Jednako je shvaćanje prizivnoga suda, da u koliko je H. S. poslije odreknuća nasljedstva samo za sebe, a ne za svoje potomke, postao neharnim po ubistvu ostavitelja, što bi ga isključilo od nasljedstva po § 541 o. g. z., to da ovo isključenje nema uticaja po originarno stečenom pravu zakonskog nasljedovanja tužilaca izravno od ostavitelja, a to baš po samom odreknuću nasljedstva H. S., samo za njegovu osobu, a ne za njegove potomke.

Protiv presude prizivnog suda, zasnovane po pravnom shvaćanju prizivnog suda u tumačenju zakonskih propisa § 551 o. g. z. te § 541 o. g. z., valjalo je reviziju tuženika iz revizijskog razloga br. 4 § 597 Grpp. uvažiti. I s p r a v n o je pravno shvaćanje prvostepenog suda, koji u propisu § 551 o.g. z. vidi tek pogodbu između u buduće po zakonu pozvanog na nasljedstvo i ostavitelja o odreknuću nasljedstva sa pravnim učinkom protiv odricatelja i njegovih potomaka, jer tako određuje rečeni zakonski propis za pravno područje, za koje je isti bez promjene donesen. P o t o m pravnom propisu H. S. nije ni mogao kod svog odricanja na nasljedstvo pridržavati ni po samoj pogodbi sa ostaviteljem »zakonsko« pravo nasljedovanja za svoju djecu, kao potomke, kad ovi za njegova života prema § 733 o. g. z. nemaju prava nasljedovanja »po zakonu«, dakle ne bi se moglo ni pogodbom nešto pridržati, čega nije bilo. T e k postavljanjem nasljednicima razredbom posljednje volje ostavitelja, kod odricanja nasljedstva za života odricatelja, bili bi potomci odricatelja pozvani po smrti ostavitelja na nasljedstvo, kad bi takovo doista postavljenje postojalo, što u konkretnom slučaju nije bilo, o čemu je već donesena pravosnažna presuda. To pak nije pozivanje na nasljedstvo temeljem zakona. Kako pak tužioci, kao potomci odricatelja nasljedstva, tužbom traže priznanje originarnog »zakonskog« prava nasljedovanja, koje im propis § 733 o. g. z. ne priznaje radi živućeg im oca, to se u tom pravcu tužbi nije moglo udovoljiti. Kod postojanja pak odreknuća na nasljedstvo po zakonu pozvane osobe na nasljedstvo, koje prema § 551 o. g. z. važi i za njegove potomke, ne može doći uopće u obzir naknadna neharnost odricatelja iz § 541 o. g. z., koja bi po zakonu zvanog na na-

* Na području noveliranog o. g. z. je pravno stanje drukčije. (Vidi novelu k §-u 551 o. g. z.).

sljedstvo isključila ovog od nasljedstva, kad je takovo pravo nasljedovanja »temeljem zakona« već po odreknuću istog tuženičkom ocu prestalo kako za njega tako za tužioce.

Pošto je iz tih razloga opravdan revizijski razlog pogrešne pravne ocjene u presudi prizivnog suda, to je reviziju valjalo uvažiti, te odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 579 o. g. z.:

Br. 1082

Okolnost, što se je nasljednik na oporuci obvezao ispuniti izvjesne uslove, uz koje mu oporučitelj ostavlja svoju imovinu, ne oduzima tom aktu karakter oporuke.

Presuda od 28. III. 1940. Rev 1281/3-1939; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 27. IV. 1939. Pl 591/2-1939; presuda sreskog suda u Garešnici od 16. I. 1939. P 411/4-1938.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i dr. protiv tuženog B-a, radi priznanja nevaljanosti i neopstojnosti pismene oporuke pok. C-a spp., utvrđeno je, da je sada pok. C. dana 7. I. 1938. sačinio »ugovor« sa B-om i D-om, kojim je razredio svojom imovinom za slučaj smrti, a istim se je ugovorom B. bvezao ispuniti izvjesne uslove, uz koje mu C. ostavlja svoju imovinu. Par dana iza toga dao je D. sadržaj tog »ugovora« staviti u formu oporuke te je pozvao iste svjedoke, koji su bili prisutni kod sastava gornjeg »ugovora«, te je jedan od tih svjedoka pročitao C-u tu oporuku, na što je ovaj izjavio, da ju prihvaća i stavio na nju svoj rukoznak. Zakonski nasljednici C-a pobijaju tu oporuku, jer da C. nije očitovao svoju posljednju volju, već da je ista iz ugovora prepisana, a osim toga da se u konkretnom slučaju ne radi o oporuci t. j. jednostranom, već o dvostranom pravnom aktu.

Oba nižestepena suda odbila su tužioce s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilaca.

Iz obrazloženja:

...Obrazlažući rev. razlog pogrešne pravne ocjene stvari vide tužioci pogrešnu pravnu ocjenu stvari u tom, što su nižestepeni sudovi uzeli, da je u oporuci sadržana posljednja volja pok. C-a, ma da je on nije izrekao, već je ona jednostavno prepisana iz ugovora po čemu oporuka nema onoga, što propisuju §§ 579—581 o. g. z. i 585 o. g. z.

Istina je doduše, da pok. C. nije kod sastavljanja oporuke ponovno govorio kome što ostavlja i što kome ostavlja, ali je prema utvrđenju nižestepenih sudova njemu pročitana oporuka, kojoj je glavni sadržaj identičan sa sadržajem par dana ranije sačinjenog ugovora, kod čijeg sastava je on sam određivao sa svojom imovinom, pa je on tu oporuku priznao za svoju posljednju volju i stavio na nju znak svoje ruke.

Ne može se stoga reći, da oporuka ne sadržava volju pok. C-a, već drugostepeni sud sasvim ispravno uzima, da je ostavitelj htio onom pravnom poslu, što je sadržan u ugovoru dati drugi pravni oblik t. j. oblik, kojim oporučno ostavlja svoju imovinu tuženiku uz izvjesne uslove.

To što se tuženik i njegov otac D. na istom aktu obvezao ispuniti uvjete, ne uzima tom aktu još karakter izjave posljednje volje, kad on ima sva nužna obilježja i potrepštine ove, i kad je iz njega, a i iz izjava potpisanih svjedoka jasno, da je volja ostavitelja bila ovim aktom oporučno razrediti sa svojom imovinom.

Pravna ocjena nižestepenih sudova, da je oporuka valjana i da sadržava pravu posljednju volju pok. C-a, na zakonu je stoga osnovana.

Revizija se stoga nije mogla da uvaži.

K §§ 579 i 580 o. g. z.:

Br. 1083

Za potvrdu ostavitelja da sastav sadrži njegovu posljednju volju nisu propisane nikakve posebne formalnosti te se ta potvrda može učiniti i tako da opručitelj ponovi svjedocima poznati sadržaj oporuke. Ostavitelj može dati oporuku potpisati svjedocima i izvana te nije potrebno da oni vide, da li je oporuku ostavitelj već potpisao, jer on može oporuku potpisati i kasnije.

Zaključak od 8. II. 1940. Rek 4/1-1940; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 4. XI. 1939. Pl 1362/4-1939; presuda sreskog suda u Križevcima od 7. VI. 1939. P 1096/8-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi priznanja neistinitosti i nevaljanosti pismene oporuke sada pok. C., te dozvole da se ostavinska rasprava iza pok. C. provede temeljem zakona a mimo gornje oporuke, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tužioca i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

U stvari nije potrebna nova rasprava pred prvostepenim sudom, jer se uz ispravno tumačenje naređenja o. g. z. može o stvari na osnovu provedene rasprave temeljitu osudu izreći.

Prije svega ne stoji, da bi po § 580 o. g. z. smio samo nepismeni staviti na svoju oporuku umjesto potpisa rukoznak, jer to može po tom naređenju učiniti i onaj, koji iz kog drugog razloga ne može pisati (zbog tjelesne mane, bolesti i slično). Valja naime naglasiti, da je hrvatski tekst zakona u tom pogledu netočan, kad prevodi »welcher nicht

schreiben k a n n« sa »koji n e u m i j e pisati«, dok bi jasnije bilo prevedno sa »koji ne može pisati«.

Nije nadalje po § 579 o. g. z. važno, tko je oporuku pisao i kada je ona napisana, nego je važno, da li je ostavitelj potvrdio, da sastav sadrži njegovu posljednju volju.

Za tu potvrdu nijesu propisane nikakve posebne formalnosti, pa se ona može učiniti i tako, da oporučitelj ponovi svjedocima poznati sadržaj oporuke.

Ne stoji konačno ni tumačenje prvostepne presude, da bi svjedoci morali potpisati bezuvjetno tek iza ostavitelja oporuku. Riječi u § 579 o. g. z.: »Najposlije valja da se i svjedoci — potpišu —« (u njem. tekstu: Endlich sollen auch die Zeugen —) ne mogu se tumačiti onamo, da bi svjedoci morali potpisati oporuku iza ostavitelja. Ostavitelj može dati oporuku potpisati svjedocima i izvana, bez da i vide da li je po ostavitelju već potpisana i on je može s potpunom valjanošću potpisati i kasnije, jer to ne brani nijedan zakonski propis, niti postoji za takav propis kakav razlog.*

Nije stoga potrebna nova rasprava u prvom stepenu u smjeru kako je to naredio prizvni sud, pa je valjalo odlučiti, kako je to u dispoziciji ovog vrhovnosudskog zaključka navedeno.

K §-u 608 o. g. z.:

Br. 1084

U slučaju fideikomisarne supstitucije nije ostavina oporučitelja ovlaštena na tužbu protiv ostavine fiducijara odnosno njegovog nasljednika radi umanjenja ostavine zbog lošeg vođenja uprave, već su na to ovlašteni samo fiduicaru supstituirani nasljednici.

Presuda od 23. VI. 1939. Rev 1292/1-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 15. VI. 1938. Pl 751/2-1936; presuda sreskog suda u Rumi od 18. IX. 1936. P 525/2-1936.

U pravnoj stvari tužilje ostavine pok. A-a po očitovanim nasljednicma B-u i dr. protiv tužene C., radi 9.168 Din, navela je tužilja u tužbi, da je sada pok. A. imao trgovinu špecerajske robe u I., koju je vodio do svoje smrti. Pismenom oporukom postavio je A. svoju ženu sada već pok. D. univerzalnom nasljednicom time, da njegova ostavina poslije smrti D.ima pripati B-u i dr. na ravne dijelove. Poslije smrti A-a nastavila je njegova udova D. sa vođenjem gornje trgovine pod imenom A-a, ali za svoj račun, a ne kao njegova nasljednica, već po pravu iz §-a 40 obrt. zak. Vodeći ovu trgovinu kupovala je sada pok. D. raznu robu na vjeru, a tako je među ostalim i kod tt. E. kupila na vjeru razne robe u ukupnom iznosu od 3.865 Din. Pošto ta kupovnina tt. E. nije bila isplaćena, to je ova podnijela tužbu protiv ostavine pok. A-a te je ova ostavina bila pravosnažno presuđena da

* Suglas. R. S. I. br. 45.

plati tt. E. utuženi iznos zajedno sa kamatama i parničnim troškovima. Radi naplate ovog potraživanja provela je tt. E. ovrhu protiv ostavine pok. A-a te je za isplatu svog potraživanja primila ukupno utuženi iznos. Na ostavinu pok. A-a očitovali su se kao nasljednici i to D. kao fiducijar te B. i dr. kao fideikomsarni supstituti. Nakon smrti D. uručena je njezina ostavina tuženoj C. Uslijed toga traži tužilja od tuženice da joj naknadi utuženi iznos, kojn je iz ostavine pok. A-a isplaćen tt. E.

P r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženice.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice i preinačio obje nižestepene presude te tužilju odbio s tužbenim zahtjevom.

Iz obrazloženja:

Osnovan je revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari.

U ranijoj parnici M 707/31 bila je današnja tužilja tužena i osuđena na plaćanje duga tt. E., jer je bilo utvrđeno da tužilja odgovara za taj dug, a ne instituirana nasljednica tužilje, sada pok. D. Ako je pak vrijednost ostavine po privremenoj uživateljici i upraviteljici umanjena, to je pitanje, koje imaju da riješe međusobno ostavina instituirane nasljednice s jedne i supstituirani nasljednici s druge strane.

Prema tome pravilnom shvaćanju tužeća ostavina nije uopće ovlašćena na tužbu, neg će to biti tek supstituirani nasljednici, i to ne kako je pogrešno učinjeno u ovoj parnici, prema činjeničnim navodima tužilje iz naslova regresa po § 1042 o. g. z.; jer je presudom u parnici M 707/1931. pravnosražno odlučeno, da uparničeni dug nije bio dug pok. D., već ostavine pok. A-a, nego iz naslova naknade štete zbog lošeg vođenja uprave (§ 513 u vezi s 613 o. g. z.), a tu bi štetu imali, kako je spomenuto, ne ostavina pok. A-a, koja spram pok. D. ne dolazi u obzir kao subjekt već kao objekt (imovinska masa), kojim je ona upravljala; nego supstituirani nasljednici, jer bi iz zaostavštine kao imovinske mase primili manje nego u slučaju pravilne uprave.

K §§ 613 i 1462 o. g. z.:

Br. 1085

Fiducijar ne može dosjelošću steći naslijeđene nekretnine.

Presuda od 7. V. 1937. Rev 502/1-1937; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 13. II. 1937. Pl 36/2-1937; presuda sreskog suda u Gjurgjevcu od 12. XI. 1936. P 492/5-1936.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tuženog C-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a, a i **Stol sedmorice** sudili su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja S t o l a s e d m o r i c e:

Revizija tuženika nije osnovana.

Iz utvrđenoga činjeničnoga stanja proizlazi, da su tužioci nasljedstvom iza pok. S-a po fideikomisarnoj supstituciji nakon smrti fiducijara G-a, stekli uparničene nekretnine, koje su na njih kao vlasnike u z. k. ul. br. 1177 k. o. J. upisane i da tuženik drži te nekretnine u svojoj vlasti. Proizlazi nadalje, da je ostala nedokazana činjenica, da je tuženik sa svojim prednikom G-om držao kroz preko trideset godina te nekretnine kao svoje (§ 309 o. g. z.). Prema tom činjeničnom stanju pravilno uzima pobijana presuda, da su tužioci valjanim pravnim naslovom (§ 424 o. g. z.) i načinom tečenja (§§ 425 i 431 o. g. z.) stekli pravo vlasništva na ove nekretnine, pak prama tome udovoljili uslovima iz § 369 o. g. z., a nasuprot da tuženiku nije uspjelo pružiti dokaz za isteklu dosjelost u njegovu korist kroz tridesetgodišnji posjed njegov i njegovcog prednika G-a, jer ne dotiču uslovi iz §§ 1460 i 1493 o. g. z.

Pravilna je primjena propisa § 1462 o. g. z. u vezi sa §-om 613 o. g. z., jer je utvrđeno, da je prednik tuženika G. držao uparničene nekretnine samo kao fiduciar sa pravima i obvezama uživaoca, dakle ne kao posjednik stvari, a u koliko se on sam stavio u posjed prepornih nekretnina, takav se posjed ne može smatrati poštenim (§§ 326 i1463 o. g. z.), jer je G., očitovavši se nasljedno na temelju oporuke pok. S-a, a prema kojoj je bila osnovana fidekomisarna supstitucija na korist tužilaca, svakako znao za sadržaj njezin, dakle i za ono pravo, koje mu je temeljem te oporuke pripalo. Te pako činjenice ne stoje u protivrječju sa stanjem parnič. spisa, kako to tuženik navodi u opravdanju svog revizijskog razloga iz br. 3 § 597 Grpp.

Ne osniva se stoga presuda prizivnog suda na činjeničnoj pretpostavi takovoj, koja stoji u protivrječju sa stanjem parničnih spisa (§ 597 br. 3 Grpp.), a niti na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) pak nije bilo razloga prijedlogu revizije za preinačenje presude prizivnoga suda udovoljiti.

K §-u 613 o. g. z.:

Br. 1086

Fideikomisarna supstitucija ne može se osnovati kupoprodajnom pogodbom, pa je takovo ograničenje vlasništva bez važnosti za treće lice.*

Rješidba od 21. XII. 1938. Rek 1773/1-38; rješenje apelacionogsuda u Zagrebu od 5. X. 1938. Pl 133/2-38; odluka okružnog suda u Zagrebu od 4. XI. 1937. Po 227/5-37.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja H-a protiv ovršenice M. radi Din 30.000.— spp., p r v o s t e p e n i s u d je dozvolio ovršnu javnu dražbu nekretnina upisanih u z. k. ul. broj 61 k. o. V.

A p e l a c i o n i s u d je povodom utoka ovršenice i suvlasnice N. prvostepnu odluku preinačio i ovršnu molbu odbio.

Stol sedmorice je povodom previdnog utoka ovrhovoditelja preinačio odluku apelacionog suda i uspostavio odluku prvostepenoga suda.

Iz razloga:

Apelacioni sud odbija ovršnu molbu s razloga, što je u vlastovnici, ovršeničkih nekretnina upisano, da nekretnine ovršenice imaju po smrti ovršeničinoj pripasti u vlasništvo njene kćeri N., pozivajući se kod toga na § 613 o. g. z.

§ 613 o. g. z. naređuje za slučaj povjerbene zamjene da postavljenom nasljedniku pripada samo ograničeno pravo vlasnosti s pravima i obvezama uživaoca.

Ovršenica međutim nije došla do vlasništva tih nekretnina nasljedstvom, niti je uknjižba ograničenja njenog prava vlasništva uslijedila na osnovu oporuke, nego je ona uslijedila na osnovu kupoprodajne pogodbe između prijašnjeg vlasnika i sadanje vlasnice t. j. ovršenice kako je to iz zemljišno knjižnog izvatka jasno vidljivo. Takvi pak uglavci kupoprodajnog ugovora nemaju nikakve važnosti za treća lica nego su obvezatni samo među kontrahentima. Ovakav obligatorno pravni odnos ne može dobiti stvarno svojstvo niti djelovati prema trećim licima ni upisom u zemljišne knjige, kojemu u opće nije bilo ni mjesta, jer se je po § 63 grunt. reda smjelo uknjižiti samo ona prava koja su po svojem zakonskom svojstvu stvarna ili koja mogu po zakonskom naređenju upisom zadobiti stvarno svojstvo.

Ne može zato učinjena zabilježba u korist N. biti zaprekom ovrsi, pak je stoga valjalo povodom prev. utoka ovrhovoditelja preinačiti drugostepenu odluku i uspostaviti prvostepenu.

---
* Isp. Č. I. br. 47.

K §§ 684 do 688 o. g. z.:

Br. 1087

Nasljednik nije dužan legatarima polagati račun o upravi ostavinske imovine.

Rješidba od 7. V. 1937. Rek 317/1-1937; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 23. XII. 1936. Pl 7671/1-1936; odluka sreskog suda I. u Zagrebu od 21. III. 1936. Os 160/17-1933.

U ostavinskom predmetu iza pok. A. p r v o s t e p e n i s u d je na molbu legatarke B. pozvao oporučnu nasljednicu C., da kao upraviteljica ostavinske imovine u roku od 30 dana podnese sudu izvješće o upravljanju tom imovinom te obračun o upravi pod prijetnjom zakon. posljedica.

A p e l a c i o n i s u d je povodom utoka oporučne nasljednice C. preinačio odluku prvostepenog suda i moliteljicu

B. s njezinom molbom za podnošenje izvješća o upravljanju te obračunu o upravi ostavinskom imovinom odbio.

Iz obrazloženja:

Dana 20. XI. 1933. je u Zagrebu umrla A. pismenom naredbom posljednje volje, po kojoj imenuje universalnom svojom nasljednicom C. U istoj oporuci odredila je, da univerzalna nasljednica imade drugim njezinim rođacima među koje spada i moliteljica B. prepustiti jedan dio mjesečnog čistog dobitka što ga odbacuje kavana »N«.

Na ovu ostavštinu predala je universalna nasljednica nasljedno očitovanje dana 14. XII. 1933. uvjetno na temelju oporuke, a B. prihvatila je ostavljeni legat dijela čiste koristi kavane »N«. Nasljedno očitovanje C. još do danas po sudu nije primljeno, ali je neprijeporno među strankama, da se C. nalazi u posjedu cijele ostavštine, no ista joj nije povjerena po sudu u upravu.

Smatrajući sebe legatarkom oporuke pok. A. podnijela je prvostepenom sudu molbu u kojoj predlaže, da se obzirom na to, što je ostavinska rasprava još u tečaju pozove C. da položi račune o upravi ostavinske imovine. Prvostepeni je sud ovoj molbi udovoljio i pobijanom odlukom pozvao C. da u roku od 30 dana takav račun položi.

Ovu odluku pobija C. utokom, u kojem izvađa, da je ostavinska rasprava iza pok. A. obustavljena, vrhovnom rješidbom Stola sedmorice do okončanja ostavinske rasprave iza pok. L-a i poriče, da se moliteljica ima smatrati legatarkom i da joj je dužna polagati račune.

Utok je osnovan. Ostavinskom imovinom upravlja jedina nasljednica C. kojoj ali uprava po sudu nije povjerena, dok moliteljici u koliko se ista imade smatrati legatarkom, pripadaju samo prava navedena u §§ 684—688 o. g. z., među kojima nije navedeno, da je nasljednik legatarima dužan polagati račun o upravi imovine.

U koliko pako moliteljica temelji svoj zahtjev na polaganje računa na zakonskim odredbama o zajednici vlasnosti punomoćstvu ili o ortakluku, ne može ovakovo polaganje računa tražiti vanparničnim putem, već imade svoje pravo ostvariti putem redovite parnice.

Valjalo je stoga moliteljicu sa molbom odbiti i odluku prvostepenog suda preinačiti.

Stol sedmorice otputio je previdni utok moliteljice (legatarke) B. i potvrdio rješenje apelacionog suda s razloga, što je po sadržaju spisa na zakonu osnovano.

K §-u 685 o. g. z.:

Br. 1088

Propis §-a 685 o. g. z. ne sadrži zastarni rok, već taj propis određuje kada je u pogledu zapisa actio nata. Za zastaru u pogledu traženja zapisa vrijedi redoviti rok zastare iz §-a 1478 o. g. z.

Presuda od 15. IV. 1937. Rev 341/1-1937; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 27. XI. 1936. Pl 1122/2-1936; presuda sreskog suda u Križevcima od 3. IX. 1936. P 229/1936.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene B., radi predaje u posjed pokretnina odnosno plateža svote od 2.110 Din, utvrđeno je, da je zajednički otac parničnih stranaka sada pok. C. umro 23. IX. 1902. ostavivši oporučno tuženoj među ostalim i dvije kobile, no pod uvjetom da imade ostalim nasljednicima, a i među njima i tužilji, dati po jedno jednogodišnje ždrijebe. Osim toga tužilji su imale pripasti kao zapis razne druge pokretnine, čiju vrijednost tužilja označuje ukupno sa 2.110 Din.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju odbio s tužbom.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilje i ukinuo obje nižestepene presude te st var vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Tuženica je tečajem rasprave stavila prigovor zastare tužbe, jer da je od vremena, kako je bila obveza oporuke za ispuniti, prošlo do tužbe više od 30 godina, dok se tužilja tvrdila, da tužba nije zastarila, jer da je tuženica tečajem vremena opetovano priznala ono, što ima dobiti po oporuci.

Prvostepeni je sud u pogledu prigovora zastare naveo u razlozima samo to, da prigovoru zastare tužbe nema mjesta i udovoljio tužbenom zahtjevu, dok je prizivni sud uzeo da je tužilja imala tužbu dići još god. 1904. ili ako bi dokazala, da je tuženica njezino pravo priznala unutar roka od godinu dana poslije smrti pok. C-a, za godinu dana od dana priznanja, dakle godine 1905.

Stanovište prizivnog suda nije osnovano.

U propisu §-a 685 o.g. z. nije sadržan zastarni rok, već taj propis određuje, da se zapis može iskati tek poslije godine dana od smrti oporučitelja, dakle se tim propisom određuje, kad je actio nata.

Za zastaru vrijedi u pogledu traženja zapisa redoviti rok (§ 1478 o. g. z.).

Pitanje, da li je zastara prekinuta, kako to tvrdi tužilja, nije po sudovima utvrđivano.

Valjalo je stoga odlučiti kako je navedeno u dispozitivu.

K §-u 774 o. g. z.:

Br. 1089

Odredba oporuke glede povjerbene zamjene nema kreposti, ako nužnom nasljedniku nije ostavljen niti potpuni nužni dio.

Presuda od 13. IV. 1938. Rev 426/1-1938; presuda sreskog suda u Sr. Mitrovici od 11. II. 1938. Pl 914/2-1937; presuda sreskog suda u Rumi od 26. X. 1937. P 500/4-1937.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tužene C., radi priznanja da su tužioci jedini i isključivi nasljednici iza pok. D., utvrđeno je, da je sada pok. D. upisana u zemljišnim knjigama kao vlasnica 3½ rala zemlje te da tu zemlju sada posjeduje i uživa njezina mati t. j. tužena C., od koje tužioci tužbom traže, da je dužna priznati, da su tužioci kao fiduciari jedini nasljednici iza gornje pokojnice, a tuženoj da od tih nekretnina ne pripada ništa.

Oba niža stepena suda odbila su tužioce s tužbom. **Stol sedmorice** nije uvažio reviziju tužilaca.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni je sud uvažujući rezultat sveukupne rasprave i izvedenih dokaza po svom slobodnom uvjerenju (§ 368 Grpp.) utvrdio, da dio sada pok. D., ostavljen joj oporukom njezinog djeda pok. M-a, nije iznosio nužni dio, a tečajem ostavinske rasprave da je taj nužni dio sporazumom interesenata nadopunjen na 3 i ½ jutra zemlje nagodom, koju je i sud odobrio, te izražujući mišljenje, da nužni dio obzirom na propise § 774 o. g. z. ne može da bude opterećen nikakvom zamjenom odbio je tužbeni zahtjev.

Prizivni sud pristao je na činjenično prosuđivanje parničnog suda prvog stepena (§ 592 Grpp.), te priziv tužioca nije uvažio.

Tužitelji pobijaju presudu prizivnog suda iz rev. razloga ozn. u 5 597 br. 4 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Iz gore navedenog utvrđenog činjeničnog stanja slijedi, da je pok. D. oporukom svog djeda M-a bila prikraćena u svom nužnom dijelu, jer joj je u nasljedstvo bilo ostavljeno samo 2½ jutra zemlje i to ograničeno povjerb. zamjenom. Ta prikrata korigirana je u ostavinskoj raspravi, te rečena D. u ime svog nužnog dijela nagodom između nasljednika dobila 3½ jutra zemlje bez ikakvog opterećenja.

Propis § 774 o. g. z. naročito naređuje, da nužnom nasljedniku njegov zakonit dio treba da je ostavljen sasma čist, a svaki uvjet i teret, koji ga ograničuje nije tvrd. Prema navedenom odredba oporuke glede zamjene u ovom slučaju nema krijeposti a pošto ni nagoda u ostavinskoj raspravi ne sadržaje ograničenje ni zabilježbe u zemljišnim knjigama glede povjerbene zamjene — to slijedi, da ne postoje nikakove zapreke za oživotvorenje nasljednog prava tužene stranke na ostavinu sada pok. D.

Odredba oporuke da tužitelji imadu D., kad bude stara 17 godina kupiti 10 dukata i djevojačku opremu, postala je bespredmetna, jer je rečena D. umrla, a time i sada navedena odredba oporuke otpada.

Po takovom stanju stvari revizija se ne ukazuje osnovanom te se nije mogla uvažiti.

K §-u 783 o. g. z.:

Br. 1090

Ako zapisovniku još nije isplaćen zapis, ima se zahtjev na isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela upraviti samo protiv oporučnog nasljednika, a ako je zapis već isplaćen zapisovniku, ima nužni nasljednik razmjerno tražiti isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela od nasljednika i zapisovnika te je u potonjem slučaju i zapisovnik pasivno legitimiran kod tužbe na isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela. Kamati na nužni dio.

Presuda od 21. VIII. 1939. Rev 835/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 24. III. 1939. Pl 102/2-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 15. X. 1938. Po 76/35-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi 16.709 Din 45 p., utvrđeno je, da je sada pok. C. pismenom oporukom ostavio čitavu svoju imovinu svojoj ženi t. j. tuženoj B., dok je svojim rođacima D-u, E-u, F-u i tužiocu A-u ostavio zapise, a tako napose, da je tužiocu (svom unuku) kao zapis ostavio $^2/_8$ urbarskog prava na z. z. K. Utvrđeno je nadalje, da čista vrijednost ostavine pok. C-a iznosi 68.771 Din 50 p., dok ukupna vrijednost onoga, što je naslijedila tuženica iznosi 34.058 Din 16 p., a vrijednost tužiočevog nužnog dijela (nakon odbitka vrijednosti pripalog mu legata) iznosi 14.991 Din 89 p. Konačno utvrđeno je i to, da su u času izricanja prvostepene presude gornjim zapisovnicima njihovi zapisi bili već isplaćeni odnosno predani. Tužena je u ovoj parnici pored ostalog prigovorila, da tužilac nije mogao zahtjev tužbe upraviti samo protiv nje, već da ga je morao upraviti i protiv zapisovnika.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 7.424 Din 53 p. sa 6% kamata od dana izrečene prvostepene presude, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio smatrajući, da tuženica odgovara za isplatu tužiočevog nužnog dijela samo po razmjeru vrijednosti svog nasljednog dijela (68.771 Din 50 p. : 34.058 Din 16 p. = 14.991 Din 89 p. : X, što iznosi 7.424 Din 53 p.).

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca.

Iz obrazloženja:

Priziv nije osnovan.

Prvostepeni sud je u ovom slučaju obzirom na utvrđeno činjenično stanje stvari ispravnom primjenom § 783 o. g. z. dosudio tužitelju samo razmjerni dio njegova nužnog di-

jela u iznosu od 7.424 Din 53 p. koji otpada na vrijednost tuženičina nasljednog dijela, koji je ona dobila iz zaostavština kao oporučna nasljednica.

§ 783 o. g. z. riješava pitanje, tko ima prilagati, da se namiri dio nasljedni ili zakoniti (t. j. nužni) pa veli, da su u svim slučajevima, kada nužnom nasljedniku nije ostavljen pristojeći mu dio nasljedni ili zakoniti (t. j. nužni) ili mu je takav nepotpuno ostavljen, dužni nasljednici i zapisovnici pridodati razmjerno, koliko je potrebno, da se potpuno namiri rečeni nužni dio. Iz ovoga propisa slijedi, da i zapisovnici moraju razmjerno zajedno s nasljednicima pridonijeti za isplatu nužnog dijela i to ne samo supsidijarno t. j. u koliko se nužni dio ne bi mogao namiriti iz nasljednog dijela oporučnih nasljednika, već da zapisovnici imaju prilagati za to razmjerno zajedno i istovremeno s oporučnim nasljednicima te stoga dopustiti, da se razmjerni dio od njihovih zapisa ustegne i upotrebi za namirenje nužnog dijela prikraćenog nužnog nasljednika. Ali u pogledu pasivne legitimacije zapisovnika valja razlikovati, da li je zapis zapisovniku već isplaćen ili nije. Ako zapis zapisovniku još nije isplaćen nego se još nalazi u zaostavštini, tada je jasno, da se zahtjev na isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela ima upraviti samo protiv oporučnog nasljednika pa onda ovaj ima razmjerno od svog nasljednog dijela kao i od zapisa ustegnuti za namirenje nužnog dijela. Očito je, da i pravna literatura, koju navodi tužitelj u svom prizivu, očevidno pretpostavlja i misli na ovaj slučaj. Drugačije je, ako je zapis već isplaćen zapisovniku. U tom slučaju nužni nasljednik ne može tražiti isplatu svog nužnog dijela samo od oporučnog nasljednika tako, da bi ovaj imao pravo regresa od zapisovnika za porazmjerni dio svote, koji otpada na zapisovnika nego nužni nasljednik ima razmjerno tražiti isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela od nasljednika i od zapisovnika. U tom je dakle slučaju i zapisovnik pasivno legitimiran za tužbu na isplatu odnosno nadopunu nužnog dijela. Baš ovaj slučaj ovdje predleži,jer je legatarima njihov zapis već isplaćen odnosno predan. Stoga je opravdano prvostepeni sud uvažio prigovor promašene djelomične pasivne legitimacije.

Priziv nije osnovan ni u pogledu dosuđenih kamata na nužni dio.

Prema § 786 o. g. z. dok zakoniti dio nije doista pridijeljen, zaostavština se smatra u pogledu dobitka i gubitka kao dobro zajedničko prema razmjeru među nasljednikom glavnim i nužnim te je po dvorskom dekretu od 10. IV. 1847. i po §§-ima 786, 830 i 837 o. g. z. nužni nasljednik ovlašten iskati račun o porazmjernom dijelu u dobitku i šteti a tako i o plodovima nasljeđa, koje mu pripada od smrti ostavnikove do onog časa, kojega mu se zakoniti dio uistinu prisudi. Pod prisuđenjem ima se razumjevati brojčano utvrđenje nužnog dijela. Prema tomu nužni nasljednik nema pravo

na kamate od nužnog dijela prije nego li visina nužnog dijela bude konačno brojčano utvrđena, a to biva u slučaju podnesene tužbe na isplatu odnosno na nadopunu nužnog dijela tek u presudi. Stoga je prvostepeni sud ispravno dosudio tužitelju kamate od dana izrečene prvostepene presude, kojom je tužiteljev nužni dio brojčano konačno utvrđen.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz br. 3 § 597 Grpp. nalazi tužilac u tom, što prizivni sud osniva svoju presudu na tvrdnji, da su ostavljeni zapisi već isplaćeni, a to da je u protivrječju sa sadržajem parničnog spisa, jer zapisi nisu isplaćeni kad urudžbena isprava nije još uvijek zemljišno-knjižno provedena, te odnosni zapisi da po tome čine još uvijek zaostavštinu kod nasljednika. Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. izvodi u vezi sa obrazloženjem revizijskog razloga iz br. 3 § 597 Grpp. nalazeći, da je za tužbeno traženje pasivno legitimirana samo tuženica kao jedina očitovana nasljednica na temelju oporuke, te da bi ona imala u cijelosti isplatiti traženu nadopunu nužnog dijela, pak u koliko se ona presuđuje tek porazmjerno, obzirom na učinjene legate, to da se pobijana presuda osniva na pogrenšoj pravnoj ocjeni.

Jednako nalazi pogrešnu pravnu ocjenu u dosuđivanju 6% kamata tek od presude, a ne od dana smrti ostavitelja, a to s razloga, što tuženica nije prigovorila, da bi imala štete od uprave i prihoda zaostavštine, koju štetu bi stavila u prijeboj traženim kamatima.

Revizija nije osnovana.

Nije osnovan revizijski razlog iz br. 3 § 597 Grpp., jer se pobijana presuda osniva u bitnoj točci na pretpostavci, da su pojedini legati predani, a to i jesu već po samoj nagodi o stvarnoj diobi, na kojoj se osniva odluka o dovršenju i odobrenju ostavinske rasprave od 14. II. 1936., dakle prije donošenja prvostepene presude od 15. X. 1938. (§ 502 Grpp.)*, po čemu ti legati nijesu već ni bili tada kao zaostavština kod nasljednika. Gruntovna pak provedba pomenute pravosnažne isprave uslijeđuje ureda radi po uplati ostavinsko nasljedne pristojbe, koja je također naplaćena.

U vezi pak s time ne postoji niti revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp., jer prizivni sud ispravno tumači propis § 783 o. g. z., po kom tumačenju pravilno presuđuje tuženicu obzirom na ostale legatare, porazmjerno na platež tuženoj djelimično dosuđene nadopune nužnog dijela.

Navodi revizije u pitanju kamata na nužni dio nisu također osnovani. Obzirom na propis §-a 786 o. g. z. i dvorski dekret od 10. IV. 1847. Dod. br. 61 pripadaju kamati nužnom nasljedniku tek od dana, kad je nužni dio doista ustanovljen i prisuđen, dakle tek od vremena, kad je visina tog di-

* Tužba je predana 28. I. 1936.

jela brojčano pravosnažno utvrđena. To se u konkretnom slučaju dogodilo takovom vrhovnom presudom. Prema tome, ne samo da tužiocu, ne pripadaju kamati na nužni dio od dana smrti ostavitelja, nego bi obzirom na ovo, bilo razloga i za izmjenu nižestepene presude u pitanju vremena od koje-ga kamati teku, da je u tom pravcu predležao pravni lijek tuženice.*

Radi toga se revizija ne uvažuje.

K §§ 788 i 794 o. g. z.:

Br. 1091

U propisu §-a 788 o. g. z. je taksativno navedeno što se ima uračunati u nužni dio, pa se u taj dio nema uračunati ono, što je ostavitelj za života dao djetetu za školovanje i sticanje naobrazbe za samostalno zvanje.**

Presuda od 9. IX. 1939. Rev 809/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 20. III. 1937. Pl 954/2-37; presuda okružnog suda u Varaždinu od 23. XII. 1937. Po 165/29-34.

U pravnoj stvari tužilaca P. R. i dr. protiv tuženih P. R. J. i mldbn. L., radi isplate nužnog dijela, oba su nižestepena suda udovoljila tužbi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženici pobijaju presudu prizivnog suda revizijskim razlozima iz br. 1 § 597 Grpp, u vezi sa br. 4 i 5 § 571 Grpp. te br. 2 i 4 §-a 597 Grpp. i stavljaju revizijski prijedlog, da se obje nižestepene presude preinače i tužioci s tužbom odbiju, odnosno, da se obje presude ukinu i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Revizija nije osnovana.

Ne postoji razlog ništavosti iz br. 4 i 5 § 571 Grpp., jer je rasprava provedena po ocu i zakonitom zastupniku mldb. P. L., te je i priziv za pomenutog maloljetnika podnio njegov otac i zakoniti zastupnik P. M., pa nakon toga nastupila punoljetnost P. L. ne može tvoriti gore istaknute razloge ništavosti. Reviziju pak podnio je P. L. kao punoljetno lice i kao takav potpisao punomoć zastupniku Dru. D-u.

Istaknuti prigovor nedopuštenosti redovnog pravnog puta (br. 6 § 571 Grpp.) također ne postoji, jer se zahtjev za isplatu nužnog dijela mora staviti i provesti u redovnoj građanskoj parnici, a naročito to vrijedi za sudsku procjenu nekretnina. Uostalom oba nižestepena suda svojim presuđenjem glavne stvari utvrdili su svoju nadležnost i ta se više ne može pobijati (§ 622 Grpp.).

Ne postoji niti revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp., jer su nižestepeni sudovi ispravno uzeli, da su u § 788 o. g. z. slučajevi podavnja — koji se uračunavaju u nužni dio —

* Suglas. u pogledu kamata R. S. II. br. 554.
** Vidi o tom Klang: Kom. A. B. G. B. II./I. str. 718.

tasativno navedeni i da takav slučaj in concreto ne predleži, te se stoga s obzirom na smisao i duh citiranog zakonskog propisa ne može uračunati u nužni dio ono što je oporučitelj za života dao svome djetetu u ime školovanja i naobrazbe, pa makar da se time postizava i samostalno zvanje.

Što se tiče fiksiranja samog vremena uračunavanja, to se u smislu § 794 o. g. z. vrijednost pokretnina ustanovljuje po vremenu, kad je nasljednika zapalo nasljedstvo, a vrijednost nekretnina po vremenu kad su bile po nasljedniku primljene. Međutim ovaj razlog pogrešne pravne ocjene stvari nisu tuženici isticali u svom prizivu,što je i razumljivo, jer je taj revizijski razlog bez svakog zakonskog osnova.

To sve tim više, što je oporučitelj umro 25. jula 1932., a urudžbena isprava izdana 24. X. 1934. Os. 220/32 nakon što su tužioci odbijeni sa tužbom P 668/1933. radi priznanja nevaljanosti oporuke.

Tim ispravnim pravnim shvatanjem nije nastao nedostatak u postupku prizivnog suda, koji bi spriječio da se sporna stvar iscrpno pretrese i temeljno ocijeni, pa uslijed toga ne postoji niti istaknuti revizijski razlog iz br. 2 § 597 Grpp. jer su u prvom stepenu pretresene sve činjenice, koje su važne za odluku prizivnog suda (br. 3 § 590 Grpp.).

Tuženici se žale konačno, što su nižestepeni sudovi uzeli, da su pokretnine vlasništvo ostavitelja, nu kako se radi o ocjeni dokaza, koja prinadleži jedino sudu i koja se revizijom ne može pobijati, to se revizija tuženika ni u tom pravcu nije mogla uvažiti.

K §-u 802 o. g. z.:

Br. 1092

Na prigovor uvjetno očitovanog nasljednika (koji je tužen za dug ostavioca) da ostavina ne dotječe za namirenje utuženog duga, ima se o dostatnosti ostavine za namirenje tog duga riješiti u samoj parnici, a ne tek u izvršnom postupku.*

Presuda od 14. XII. 1939. Rev 1002/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. IV. 1939. Pl 4557/1-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 26. VII. 1938. Po 65/6-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi 32.457 Din, oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana zbog rev. razloga iz §-a 597 br. 2 Grpp.

* Suglas. R. S. II. br. 555.

Prema činjeničnom stanju, utvrđenom po nižestepenim sudovima, koje je mjerodavno i za ovaj revizijski sud, u nazočnom slučaju utužen je dug pok. D-a protiv tuženice kao njegove nasljednice, kojoj je ostavina uručena. (Spis Os. 111/32).

Tuženica se je u ostavinskom postupku iza pok. D-a očitovala uvjetno na temelju zakona, te je u parnici stavila prigovor, da ona za dug ostavitelja jamči samo koliko zaleže ostavina, pa da bi trebalo provesti dokaz glede vrijednosti naslijeđene ostavin. imovine. Oba su nižestepena suda odbila provođenje toga dokaza, jer smatraju da to pitanje ne spada u parnicu, nego u izvršni postupak.

Stanovište nižestepenih sudova nije u tom pravcu osnovano. Nesporno je prema onom, što su ti sudovi utvrdili, da tuženica ne jamči tužiocu za utuženi dug lično, nego samo kao jedina nasljednica pok. D-a, o čijem se dugu radi.

Kao uvjetno očitovana nasljednica odgovara tuženica za dug ostavitelja samo ad vires haereditatis — »koliko zaostavština zaleže« (§ 802 o. g. z.).

Prigovor tuženice, da ostavina ne dotječe za potpuno namirenje tužioca, imao se je raspraviti odnosno provesti u ovoj parnici.

Nedostatak ostav. imovine, postojao je prema tvrdnji tuženice, već u vrijeme ove parnice, pa tuženik već u toku te parnice mora staviti odgovarajući prigovor, jer ga inače gubi. § 34 Ip. naime dopušta opozicionu tužbu samo, samo ako su činjenice, koje ukidaju ili zaustavljaju zahtjev, radi kojeg se vodi izvršenje, nastupile poslije postanka izvršnog naslova ili doduše prije toga, ali ipak tek u času, kad se izvršenik u prethodnom sudskom postupku nije mogao više njima poslužiti uspješno.

Prigovor nedostatnosti naslijeđene imovine može se u izvršnom postupku staviti tek onda, ako nedostatnost nastane poslije naprijed označenog vremena — a to ovdje nije slučaj.

Za to govore osim ovih pravnih razloga i razlozi shodnosti, jer ako se sporno pitanje, o kojem se ovdje radi, može riješiti već u ovoj parnici, nema razumnog razloga, da se ono učini predmetom ispitivanja u drugoj parnici i time postupak poskupi i otegne.

Obzirom na sve to nema sumnje, da u postupku nižestepenih sudova postoji nedostatak, koji je spriječio iscrpiv pretres i temeljitu ocjenu sporne stvari, pa je radi toga valjalo po §-u 604 st. 2 Grpp., i ne upuštajući se u ispitivanje osnovanosti rev. razloga iz §-a 594 br. 4 Grpp. ukinuti obje nižestepene presude i vratiti stvar prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i odluku.

K §-u 805 o. g. z.:

Br. 1093

Ako se je neka osoba odrekla svog nasljednog prava za izvjesnu svotu novca u korist druge određene osobe, a ova to odreknuće prihvatila, ne radi se o odbačaju nasljedstva u smislu §-a 805 o. g. z., već o kupoprodaji nasljedstva u smislu §§ 1278 i sl. o. g. z., pa stoga nijedna stranka ne može od takve pogodbe samovoljno odstupiti.

Zaključak od 8. II. 1940. Rek 1177/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 2. IX. 1939. Pl 1176/2-1939; zaključak sreskog suda u Đakovu od 30. VI. 1939. O 40/6-1939,

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a odrekla se je njegova mati B. dana 17. II. 1939. u zapisniku pred javnim bilježnikom svog nasljednog prava u korist ostaviteljeve udovice C. za svotu od 100 Din i potonja ovo odreknuće prihvatila. Pismenim prijedlogom od 28. VI. 1939. opozvala je B. gornje svoje odreknuće te se podjedno očitovala na gornju ostavinu temeljem zakona, a to još prije nego li je sud gornje njezino odreknuće primio na znanje.

P r v o s t e p e n i s u d nije primio na znanje opoziv odreknuća odreknuća od nasljednog prava a slijedom toga niti nasljedničku izjavu B. na gornju ostavinu smatrajući da B. u smislu §-a 806 o. g. z. ne može »odbačeno« nasljedstvo naknadno prihvatiti bez obzira da li je sud gornje njezino odreknuće primio na znanje ili ne.*

R e k u r s n i s u d nije uvažio rekurs B.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs B.

Iz obrazloženja:

Protiv drugostepenog zaključka, kojim je potvrđen prvostepen zaključak dopušten je rekurs samo s razloga ništavosti ili očite protuzakonitosti (§ 15 Vp.).

U konkretnom slučaju prvostepeni je zaključak potvrđen zaključkom drugostepenog suda, te u tom obzirom na okolnost, da se je rekurentica uz naplatu iznosa od 100 dinara odrekla nasljednog prava na ostavinu pok. A-a u korist C., a ova to odreknuće prihvatila, obvezavši se na isplatu nagođene svote pod prijetnjom izvršenja, ne postoje razlozi ništavosti ili očite protuzakonitosti.

Valja tu još naglasiti da se ovdje u stvari ne radi o odbačaju nasljedstva, kakav predviđa § 805 o. g. z. nego o kupoprodaji nasljedstva koju predviđa §§ 1278 i sl. o. g. z. Kako ta kupoprodaja ima formalne potrepštine iz § 52 st. 2 Zb., a u materijalno-pravnom pogledu odgovara naređenjima §§ 1053 i sl. u vezi s §§ 1278 i sl. o. g. z., ne može nijedna stranka od nje samovoljno otstupiti.

Nema zato uvjeta §-a 15 Vp. pa se rekurs nije moglo uvažiti.

---

* Isp. o tom: G. U. N. F. 6552 i 6063; Klang 2/1 str.789; Ehrenzweig str. 467; V. II. br. 601.

K §§ 821, 692 i 802 o. g. z.:

Br. 1094

Uvjetno očitovani nasljednik jamči zapisovniku za isplatu zapisa pro viribus, a ne cum viribus haereditatis, pa je stoga bez uticaja na nasljednikovu dužnost isplate zapisa umanjenje vrijednosti naslijeđene imovine nakon uručenja nasljedstva.* Zahtjev za umanjenje zapisa u smislu §§ 692 i 802 o. g. z.

Zaključak od 21. XI.1939. Rek 1123/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 16. VI. 1939. Pl 1318/1-1939; presuda sreskog suda u Sr. Mitrovici od 18. I. 1939. Po 28/10-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a radi 590.000 Din, utvrđeno je, da je tužiljin muž, sada pok. C., pismenom oporukom ostavio čitavu svoju imovinu (za koju je mislio, da iznosi 1,500.000 Din čistih) svom bratu t. j. tuženom B-u uz dužnost potonjega, da tužilji isplati zapis u iznosu od 1,250.000 Din. Prema pravnosnažnoj urudžbenoj ispravi imao je tuženik tužilji taj legat isplatiti u pet jednakih obroka po 250.000 Din, od kojih je posljednji dospjevao dana 19. III. 1926. Utvrđeno je nadalje, da je u ostavinskom predmetu iza pok. C-a vrijednost čiste imovine utvrđena samo sa 1,410.188 Din no da tuženik nije tražio sniženje tužiljinog zapisa za slučaj, da njemu ne bi ostalo čistih 250.000 Din. Konačno utvrđeno je, da je tuženik u ime gornjeg zapisa isplatio tužilji ukupno iznos od 660.000 Din, a ostao joj dužan utuženi ostatak od 590.00 Din. Tuženik je u ovoj parnici pored ostalog stavio prigovor, da popis pasiva u gornjoj ostavinskoj raspravi nije bio točan, jer da je postojao još i dug bankarskom društvu D., u iznosu od 2,500.000 Din, za koji se dug tada nije znalo, pa da tužilja u ime zapisa ništa ne može potraživati, jer je ostavina pok. C-a pasivna za više od 1,000.000 Din, a prigovorio je tuženik još i to, da je vrijednost naslijeđene imovine nakon uručenja nasljedstva znatno pala pa da ne dotječe za namirenje zapisa.

P r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe ne uvaživši gornje po tuženiku stavljene prigovore.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženika i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud ispravno je stao na stanovište, da se iz pisama doprinesenih u prepisu po tužilji i iz očitovanja tuženoga u zapisniku od 29. IX. 1923., spisanom pred javnim

* Suglas. GU 3760.

bilježnikom tečajem ostavinske rasprave Os 63/23 iza pok. C-a, nikako ne može zaključiti, da se je tuženik lično i bezuslovno obvezao da plati tužilji iznos od 1,250.000 Din, da se dakle nije odrekao prava, da traži eventualno umanjenje legata pod pretpostavkama §§ 692 i 802 o. g. z. Prema urudžbenoj ispravi iznosila su aktiva 1,806.330 Din, a pasiva 396.141 Din 67 p. tako, da je iznosila čista imovina 1,410.188 Din 33 p. Obzirom na iznos legata od 1,250.000 Din, koji je imao isplatiti tužilji i legate, koji su se imali isplatiti drugim legatarima u ukupnom iznosu od 38.500 Din te vrijednost pokretnina uručenih tužilji u iznosu od 15.333 Din 33 p., preostao bi za tuženika samo iznos od 106.335 Din, dok bi prema oporuci imao da dobije nakon isplate legata i dugova najmanje 250.000 Din čistih. Gore navedenom izjavom u zapisniku od 29. IX. 1923. odrekao se je dakle tuženik samo svog prava, da dobije iz ostavine još i razliku od 143.645 Din i to u korist tužilje, za koju nije htio da bude prikraćena u svom legatu od 1,250.000 Din. Kad bi se dakle utvrdilo, da su točni navodi tuženika, da se je tek naknadno ispostavilo, da popis pasiva nije bio točan, jer je postojao i dug od 2,500.000 Din kod bankarskog društva D., za koji parnične stranke nisu znale, onda bi se stanje zaostavštine svakako promijenilo u tolikoj mjeri, da bi nastalo pitanje, da li bi tužilja uopće imala pravo, da dobije štogod iz naslova legata, kad bi pasiva iznosila 2,896.141 Din prema aktivi od 1,806.330 Din. Potrebno je stoga, da se postupak dopuni u pravcu istaknutom u pobijanom zaključku odnosno da se izvedu po tuženiku u odgovoru na tužbu ponuđeni dokazi u pogledu gore navedenog duga, dok nije potrebno, da se pretrese i pitanje pada vrijednosti naslijeđene imovine odnosno tražbine od 1,750.000 Din prema firmi P. poslije uručenja ostavine, jer je ova činjenica za obvezu tuženika neodlučna, pošto poslije urudžbe ostavine jamči nasljednik vjerovnicima ili legatarima bez obzira da li se naslijeđena imovina nalazi još u njegovom posjedu sa čitavom svojom imovinom dakle ne cum viribus nego pro viribus haereditatis t. j. u okviru njegovog nasljedničkog dijela (§ 821 o. g. z.).

Obzirom na navedeno rekurs nije se mogao uvažiti.

K §-u 822 o. g. z.:

Br. 1095

Ovršna hipoteka ostavinskog vjerovnika ima prvenstvo pred ovršnom hipotekom nasljednikovog osobnog vjerovnika, i ako je ova potonja po vremenu starija od prve.*

Presuda od 19. V. 1939. Rev 566/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 19. XII. 1938. Pl 3730/1-1938; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 23. V. 1938. Po 118/18-1937.

* Suglas. Schey rj. br. 17 i 18 kod § 822; isp. još R. S. II. br. 558.

U pravnoj stvari tuižlje A. protiv tuženih banke B., ostavine pok. E-a po očitovanom univerzalnom nasljedniku D-u te protiv D-a osobno, radi utvrđenja prvenstvenog reda prava naplate potraživanja od 450.000 Din spp. te radi uknjižbe tog prvenstvenog reda i ograničenja hipoteke prvotuženice stegama iz §§ 822 o. g. z. i 24 Zzk., utvrđeno je, da je trećetuženik kao očitovani univerzalni nasljednik iza pok. E-a presudom od 15. V. 1934. Po 1/13-1934 bio presuđen da plati tužilji u ime legata, koji joj je ostavio sada pok. E. iznos od 370.577 Din spp. te da je ta presuda preinačena presudom Stola sedmorice od 26. VI. 1935. Rev 506/1-1935. onamo, da je trećetuženik bio presuđen na isplatu neisplaćenog viška legata u iznosu od 450.000 Din spp. Utvrđeno je nadalje, da je tužilja na temelju nepravosnažne presude od 15. V. 1934. Po 1/13-34 dana 6. VI. 1934. ishodila ovršnu predbilježbu prava zaloga na nekretnine pok. E-a upis. u z. k. ul. br. 35 p. o. P. pod C. r. br. 15 i z. k. ul. br. 163 p. o. R. pod C. r. br. 4 sve to uz stege §§ 822 o. g. z. i 24 Zzk., nadalje da je tužilja na osnovu gornje presude Stola sedmorice dana 25. XI. 1936. ishodila ovršnu uknjižbu prava zaloga na iste nekretnine radi neisplaćenog joj viška legata od 450.000 Din spp. i to sa prvenstvom stečenim gore navedenom ovršnom predbilježbom. Na istim tim nekretninama uknjiženo je na osnovu založne isprave od 3. VI. 1931. pod C. r. br. 4 i 1 u korist prvotužene pravo zaloga za iznos od 160.000 Din, zatim na istim nekretninama pod C. r. br. 5 odnosno pod C. r. br. 2 uknjiženo je na osnovu založne isprave od 5. II. 1932. pravo zaloga za mjeničnu vjeresiju od 175.000 dinara spp., a sve to uz stege §§ 822 o. g. z. i 24 Zzk. te konačno je na istim nekretninama u korist prvotužene zaključkom od 31. VIII. 1934. Dn 1032/1934 uknjiženo pravo zaloga za glavnicu od 150.000 Din i to kao ovršno pravo zaloga na nekretninama z. k. ul. br. 35 p. o. P. pod C. r. br. 13 kao glavnoj hipoteci i na nekretninama z. k. ul. broj 163 p. o. R. kao sporednoj hipoteci te da je ta ovršna uknjižba uslijedila bez stega iz §§ 822 o. g. z. i 24 Zzk. Tužilja tvrdi, da je ona za svoj neisplaćeni legat od 450.000 Din ovršno uknjižena na nekretninama z. k. ul. br. 35 p. o. P. i 163 p. o. R. te da obzirom na §§ 220 o. g. z. imade prvenstveno pravo naplate iz tih nekretnina unatoč toga što je prvotužena ranije stekla uknjižbu prava zaloga za glavnicu od 160000 Din i 175.000 Din, a jednako tvrdi tužilja, da je uknjižba ovršnog prava zaloga u korist prvotužene za svotu od 150.000 Din spp. materijalno pravno nevaljana, jer da je ovršni naslov iz spisa Po 121/1934, na osnovu kojeg je došlo do uknjižbe tog prava zaloga, glasio izravno protiv trećetuženog pa da se uslijed toga mogla dozvoliti samo ovršna uknjižba prava zaloga uz stege §§ 822 o. g. z. i 24 Zzk., a to iz razloga jer su u času uknjižbe tog založnog prava te nekretnine bile još upisane na pok. E-a, dok njegova ostavština u tom času nije bila još uručena trećetuženiku, uslijed čega da se ta uknjižba bez citiranih stega nije mogla dozvoliti a niti provesti u zemljišnim knjigama. Usljed toga smatra tužilja da njoj pripada prvenstveno pravo podmirenja iz gore navedenih nekretnina za njenu ovršno predbilježenu tražbinu od 370.577 Din odnosno za njenu na tim nekretninama uknjiženu tražbinu od 450.000 Din, zatim da je ovršna uknjižba prava zaloga uknjižena na korist prvotužene za glavnicu od 150.000 Din bez stega iz §§ 822 o. g. z. i 24 Zzk. materijalno pravno nevaljana.

P r v o s t e p e n i s u d je djelomice udovoljio zahtjevu tužbe i sudio: 1) da se utvrđuje, da tužilji za njezinu, pravom zaloga ovršno uknjiženu tražbinu od 450.000 Din spp., a sa prvenstvom stečenim ovršnom predbilježbom prava zaloga za njezinu tražbinu od 370.577 Din spp. pripada prvenstvo pri naplati iz napred navednih nekretnina pred tražbinama prvotuženice i to: uknjiženim ovršnim pravom zaloga za svotu od 150.000 Din u gore navedenim zemljišno-knjižnim uloščima sa prvenstvom stečenim uknjižbom prava zaloga spram nasljednika istih nekretnina t. j. D-a uz ograničenja iz §-a 24 Zzk. za njezinu mjeničnu vjeresiju od 160.000 Din spp. te u istim z. k. uloščima osiguranog uknjižbom prava zaloga spram istog nasljednika tih nekretnina uz ograničenje iz §-a 24 Zzk. za mjeničnu vjeresiju do 175.000 Din spp. i 2) da su svi tuženici dužni solidarno trpiti, da se u gornjim z. k. uloščima uknjiži pravo prvenstvenog reda u korist gornje ovršno predbilježene odnosno uknjižene tužiteljičine tražbine od 370.577 Din odnosno 450.000 Din ispred tražbina prvotužene od 160.000 Din i 175.000 Din, dok je tužilju odbio sa zahtjevom, da su tuženici dužni trpjeti da se uknjiži ograničenje pri već uknjiženom ovršnom pravu zaloga u korist prvotužene za njezinu tražbinu od 150.000 Din te da se ovim ovršnim pravom zaloga prvotuženice opterećuju nekretnine D-a, koje će mu pripasti iz ostavine pok. E-a, uz stegu §§ 822 o.g. z. i 24 Zz.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženih dok je uvaženjem tužiljinog priziva preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe u cijelosti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju prvotuženice.

Iz obrazloženja:

Što se tiče pogrešne pravne ocjene stvari (br. 4 § 597 Grpp.) valja istaknuti slijedeće: Uslijedi li predbilježba ili uknjižba prava zaloga na ostavinskim nekretninama uz stege §-a 822 o. g. z. u vezi sa § 24 Zzk. tada stiče vjerovnik nasljednika prvenstvo za svoju tražbinu od dana predane molbe bilo za predbilježbu bilo za uknjižbu prava zaloga ako te nekretnine budu uručene tome očitovanom nasljedniku i to je prvenstvo kreposno proti svakome vjerovniku, koji je kasnije ishodio predbilježbu ili uknjižbu prava zaloga, Jedino ostavinskim vjerovnicima — ma da su ovi ishodili i

kasnije pravo zaloga na nekretninama testatora — pristoji prvenstvo pred osobnim vjerovnicima nasljednikovima. Osiguranje vjerovnika nasljednika po §-u 822 o. g. z. u vezi sa § 24 Zzk. može se ishoditi i poslije uručenja zaostavštine sve dok nasljednik nije uknjižen kao vlasnik ostavinskih nekretnina, nu dok nije zemljišnoknjižni upis nasljednika kao vlasnika na ostavinskim nekretninama uslijedio, ne može niti vjerovnik nasljednika kakove dalnje izvršne čine predlagati. Prvenstveno pravo naplate ostavinskih vjerovnika (in concreto neisplaćeni legat) pred osobnim vjerovnicima nasljednika slijedi dakle iz propisa §-a 822 o. g. z. u vezi sa §§ 690 i 692 o. g. z. i jer se legati imadu isplatiti iz ostavinske mase ostavitelja, to se imadu smatrati ostavinskim dugom odnosno kao dug samog ostavitelja i ostavinski vjerovnici mogu steći založno pravo na pokretnim i nepokretnim stvarima zaostavštine s odobrenjem suda u istom vremenskom spatiumu kao i osobni vjerovnici nasljednika, tek osobni vjerovnici nasljednika mogu to pravo steći jedino uz stege §-a 822 o. g. z. i § 24 Zzk., te poslije uknjižbe nasljednika kao vlasnika postaje to pravo apsolutno. Vodeći računa o prvenstvenom pravu ostavinskih vjerovnika, imade sud u odluci kojom dozvoljuje vjerovnicima nasljednika predbilježbu ili uknjižbu prava zaloga na ostavinskim nekretninama, naročito istaknuti, da tu vrstu osiguranja dozvoljuje pod naročitim pridržkom (§ 822 o. g. z.) da dozvoljeno siguranje ne škodi pravima, koja bi se pri raspravi zaostavštine mogla prijaviti (n. pr. legatari) i da to osiguranje nastane biti kreposno istom od vremena, kada je nasljedniku prisuđeno nasljedstvo, a taj se priuzdržaj prigodom provedenja predbilježbe i uknjižbe prava zaloga imade u zemljišnoj knjizi i zabilježiti. Ne može biti govora o kakovoj povredi pravnih interesa vjerovnika nasljednika, ako je uslijedilo obezbjeđenje legata ili njihova isplata, jer se nasljednik mora zadovoljiti čistom zaostavštinom, koja preostane nakon isplate svih dugova i legata iz ostavštine (§§ 690 i 692 o. g. z.), prema čemu ne može niti vjerovnik nasljednika imati više prava na zaostavštinu nego što ga ima sam nasljednik. Kako je izvan svake dvojbe pravna zasada da testator može raspolagati samo sa onom imovinom, koja njemu pripada nakon podmirenja njegovih dugova, to i obezbjeđenje legata — ishođeno do prisuđenja nasljedstva nasljedniku t. j. do zemljišno-knjižnog provedenja, što će reći i poslije sačinjenja odluke o uručenju zaostavštine (§§ 117, 121 i 136 Vp., u vezi s § 819 o. g. z.) — ima prednost pred obezbjeđenjem vjerovnika nasljednika (osobni dugovi nasljednika) kao što i vjerovnici testatora imaju prednost pred legatarima (§ 692 o. g. z.).

Prvenstveno pravo naplate ostavinskih vjerovnika proizlazi i iz propisa §-a 108 Stz., prema kojem se od nasljedstva stečajnog dužnika — ako mu isto u vrijeme otvorenja stečaja još nije uručeno — unaša u zapisnik stečajne mase samo ono, što pripada stečajnom dužniku — nasljedniku prema raspravi zaostavštine, drugim riječima, u ostavinsku raspravu, koja se vodi vrhu nasljedstva stečajnom dužniku — nasljedniku pripaloga, ne može stečajni — nasljednik nikako prijaviti svoje dugove, već u nasljednikovu stečajnu masu dolazi samo čista zaostavština po namirenju svih ostavinskih pasiva, jer se stečaj imade odvojeno provesti od ostavinske rasprave dapače i u onom slučaju, kad je i nad zaostavštinom otvoren stečaj.

Revizija se po tom upire na rješenje Stola sedmorice od 15. VII. 1937. Rek 999/1937/1, kojim je na već dozvoljenu ovršnu uknjižbu prava zaloga u spisu Po 1/1934 stavio dodatak, da se izvršnom prijedlogu udovoljuje jedino pod pridržkom iz §-a 822 o. g. z. u vezi sa § 24 Zzk. pa iz toga hoće da izvede, da se tužilja imade smatrati osobnim vjerovnikom D-a, nasljednika pok. E-a i da je stoga ne pripada prvenstvo prava zaloga pred ranijom hipotekom prvotuženice. Međutim za hipoteke ostavinskih vjerovnika nužnih nasljednika i legatara do urudžbe t. j. do prisuđenja ne vrijedi red prvenstva prema upisu, već taj red prvenstva određuju među njima propisi §§ 692, 693 i 783 o. g. z. i zato ograničenje iz §-a 822 o. g. z. vrijedi samo za vjerovnike nasljednika, dakle se pravo prvenstva naplate udešava po citiranim materijalno-pravnim propisima prema kojima ostavinskim vjerovnicima pripada prvenstvo pred osobnim vjerovnicima nasljednika bez obzira na vremenski formalno uslijedilo zemljišno-knjižno obezbjeđenje tražbine kojeg ostavinskog vjeronvika no svakako prije prisuđenja, a poslije smrti testatora.

Odluka prizivnog suda u tom pravcu bazira se na ispravnom pravnom shvatanju i ne može se pobijati revizijskim razlogom iz br. 3 §-a 597 Grpp., već onim iz br. 4 § 597 Grpp., a ovaj ne postoji, jer odluku o pravu prvenstva naplate ostavinskih vjerovnika pred osobnim vjerovnicima nasljednika ako to pravo prvenstva po interesentima ne bi bilo priznato ostavinskom vjeronviku — i ne donosi izvršni sud već se odluka o tom prvenstvu ima ishoditi kontradiktornim putem u redovnoj građanskoj parnici. Stavljena je dakle ta klauzula mogla biti u izvršnom postupku — kako to prizivni sud ispravno drži — jedino s obzirom na jednaka ili jača prava od legatara, pred kojima dolaze nužni nasljednici (§ 783 o. g. z.), a pred ovima opet ostaviteljevi vjerovnici (§ 692 o. g. z. u vezi sa §§ 690, 691, 548, 549 i795 o. g. z.).

Ispravno je pravno stanovište prizivnog suda i u pitanju §-a 812 o. g. z. Razlučenje zaostavštine od imovine nasljednika u smislu §-a 822 o. g. z. po vjerovniku nasljedstva (legataru ili nužnom nasljedniku) nije uslovljeno o obezbjeđenju tih vjerovnika po §-u 822 o. g. z., tek jedan i drugi ma-

terijalnopravni propis odnosno zahtjev mora biti stavljen prije negoli je nasljedstvo prisuđeno, što znači sve dok nasljednik nije uknjižen kao vlasnik svoga dijela tj. dok nije udovoljio propisima §-a 819 o. g. z. u vezi sa §§ 117, 121 i 136 Vp. Dakle slijedi jasno, da samo sačinjenje odluke o uručenju nakon dovršene ostavinske rasprave ne isključuje zahtjev tužilje kao ostavinskog vjerovnika na priznanje prvenstvenog prava naplate iz zaostavštine pok. E-a To sve tim opravdanije što učinak priuzdržaja iz §-a 822 o. g. z. i onako biva za vjerovnike nasljednika kreposnim tek po prisuđenju nasljedstva.

Nema sumnje, da je legat teret nasljednika, jer se ostavljanjem legata umanjuje imovina, koja ima da pripadne nasljedniku. To slijedi iz §-a 649 o. g. z. i legataru pristoji pravo samo proti nasljedniku staviti zahtjev na osiguranje ili isplatu legata. To opet slijedi iz §§ 684, 688, 812 i 817 o. g. z. Mogućnost pak ranije naplate legatara prije urudžbe proizlazi iz §§ 685 i 812 o. g. z. te §-a 121 Vp., jer je intencija zakonodavca išla za tim, da se neplaćanjem pristojbi ne odgađa naplata legata u beskonačnost. Međutim ne smije se pustiti iz vida propise prema kojima se legati imaju smatrati stvarno ostavinskim dugom poput ostalih dugova ostavitelja (§ 548 o. g. z. u vezi sa §§ 690 i 692 o. g. z.) i da legati uživaju pravo prvenstvenog podmirenja pred dugovima nasljednika.

S time u vezi posve pravilno je prizivni sud udovoljio i zahtjevu tužbe pod 2) glede ograničenja već uknjiženog ovršnog prava zaloga u korist prvotužence za tražbinu od 150.000 Din uz stege §-a 822 o. g. z. u vezi sa § 24 Zzk. pod C. r. br. 13, jer izvršni naslov prvotuženice glasi lično proti nasljedniku D-u a ne proti ostavitelji pok. E-a, dakle se radi o osobnom vjerovniku nasljednika, a ne o ostavinskom vjerovniku, sam pak nasljednik u času knjižbe još nije niti bio zemljišno-knjižni vlasnik odnosnih nekretnina, niti su mu te nekretnine bile u to vrijeme uručene.

Ispravno je stoga pravno mišljenje suda, da in concreto postoji povreda knjižnog prava tužilje pobijanim upisom knjižnog prava prvotuženice, koja je povreda uklonjena udovoljenjem zahtjevu tužbe na trpljenje ispravka upisa knjižnog prava prvotuženice uz zabilježenje gore pomenutog ograničenja. Kako ovaj tužbeni zahtjev ima stvarno karakter tužbe za brisanje iz §-a 68 Zzk. jer pretpostavke toga brisanja postoje — to će na taj način biti onemogućeno prvotuženici, da za svoju tražbinu proti trećetuženom D-u kao svom osobnom dužniku vodi dražbu na nekretnine ostavine pok. E-a prije uručenja same ostavine trećetuženiku kao njegovom univerzalnom nasljedniku, čime će biti otklonjeno, da se prvotuženica namiri pred tražbinom tužilje kao vjerovnice ostavine.

Nedvojbeno je dakle da s obzirom na citirane propise materijalnog prava pripada tužilji (ostavinski dug) prvenstvo hipoteke pred hipotekom prvotuženice (osobni dug) ma da je stečeno ovršno pravo zaloga prvotuženice po redu vremena starije od ovršnog prava tužilje, dosljedno čemu revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji i revizija prvotuženice nije se mogla uvažiti.

K §-u 823 o. g. z.:

Br. 1096

Tužbom o nasljedstvu može se tražiti uz priznanje prava nasljedstva i ustup u posjed ostavinskih nekretnina (ili njihova dijela) i izdanje tabularne isprave, jer propis §-a 823 o. g. z. ne predviđa ponovnu ostavinsku raspravu, pa ako se udovolji samo zahtjevu na priznanje nasljednog prva, ne bi ga tužilac na osnovu takovog judikata mogao uopće ostvariti.

Presuda od 18. IV. 1940. Rev 420/1-40; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 22. XI. 1939. Pl 979/2-39; presuda sreskog suda u Zemunu od 22. VI. 1939. P 648/12-38.

U pravnoj stvari tužioca mldb. K-a protiv tuženog G-a, radi predaje nasljedstva, prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu za priznanje naslj. prava i za predaju polovice zaostavštine.

Prizivni sud je uvažio djelomično priziv tuženika te je preinačio prvostepenu presudu u dijelu kojom udovoljuje tužbi za predaju zaostavštine i s tim zahtjevom tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika, ali je uvažio reviziju tužioca te je preinačio u pobijanom dijelu prizivnu presudu i uspostavio prvostepenu presudu.

Iz obrazloženja:

Prizivni je sud u bitnosti potvrdio prvostepenu presudu u pogledu nasljednog prava tužioca, dok ju je preinačio u dijelu, kojim tužilac traži predaju idealne polovine nekretnina upis. u z. k. ul. br. 165 p. o. Surčin i izdanje tabularne isprave, pa je tužioca s tim zahtjevom odbio.

Tuženik pobija prizivnu presudu u dijelu, kojim se potvrđuje prvostepena presuda, te ističe revizijske razloge §-a 597 br. 1 (u vezi s § 571 br. 5), i i 4 Grpp.

Tužilac je pobija naprotiv u pogledu dijela, kojim je odbijen s tužbenim zahtjevom isticanjem revizijskog razloga §-a 597 br. 4 Grpp. Tužilac u revizijskom odgovoru opovrgava tuženikove revizijske razloge.

Tuženikova je revizija neosnovana.

Ništavosti iz §-a 571 br. 5 nema, jer je mldbni tužilac ispravno zastupan po štitniku, koji mu je, kako je utvrđeno u pobijanoj presudi, postavljen po §-u 176 O. g. z.

Nije opravdan ni revizijski razlog §-a 597 br. 2, jer nije važno kada je tuženik saznao za smrt svoje majke. Pozi-

vanje naime tuženika na § 93 Vp. neumjesno je, jer o propustu nasljedničke izjave može biti govora samo onda, ako je nasljednik uredno pozvan na ročište, dok tužilac nije bio pozvan.

Konačno nije opravdan ni revizijski razlog §-a 597 br. 4 Grpp., jer je tužba ispravno uperena protiv tuženika kao n a s l j e d n i k a njegovog sina G. V. (§ 547 o. g.z .), i tužba po §-u 823 Ugz. ne zastaruje za 3 godine. Niti je ispravno, da je tužilac trebao tražiti otvorenje ostavinske rasprave, jer § 823 o. g. z. govori protivno.

Naprotiv je opravdan po tužiocu isticani revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari. Istina je doduše, da se ovdje radi o tužbi o nasljedstvu, a ne o vlasničkoj tužbi, ali tužilac svoj zahtjev i ne osniva na vlasničkom , već nasljednom pravu. I na tom osnovu traži, da mu tuženik ustupi polovinu nekretnosti, koja sačinjava zaostavštinu (§ 823 o. g. z.). Treba uz to uvažiti, da § 823 o. g. z. ne predviđa ponovne ostavinske rasprave, pa tužilac na temelju judikata prizivne rasprave ne bi mogao uopće ostvariti svoje nasljedno pravo. Nema naime nikakvog smisla, da tužilac, ako mu tuženik ne bi dobrovoljno ustupio polovicu nekretnina, pokreće ponovno parnicu na ustup posjeda i predaju tabularne isprave.

K §-u 823 o. g. z.:

Br. 1097

Tužbom o nasljedstvu ne može se tražiti, da se već provedena uknjižba prava vlasništva na nasljednika proglasi ništavom i da se zemljišnoknjižno stanje uspostavi na ime pokojnika.

Presud od 1. II. 1940. Rev 1110/3-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. IV. 1939. Pl 493/2-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 16. XII. 1938. Po 154/12-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi priznanja nasljednog prava na ostavinu pok. C-a te na privoljenje da se tužilji uruči pripadajući joj nasljedni dio na gornju ostavinu, a dosljedno tome da se na temelju urudžbene isprave provedena uknjižba prava vlasništva na nekretninama upis. u z. k. ul. br. 376 p. o. S. u korist nasljednika B-a proglasi ništetnom i zemljišnoknjižno stanje vrati u prijašnje stanje t. j. na ime pok. C-a, bila je tužilja u s v a t r i s t e p e n a odbijena s tužbom.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Neprijeporno je među strankama, da je ostavinska rasprava iza pok. C-a dovršena i cijela ostavina sastojeća se iz nekretnina ul. br. 376 p. o. S. uručena bratu tužiteljice na osnovu zakona. Tužiteljica tvrdi u tužbi, da se ona nije nikada valjano odrekla na nasljedno pravo iza njezinog oca, te traži u tužbenom petitu, da je tuženik dužan priznati njezino nasljedno pravo i privoliti, da joj se uruči njoj pripadajući nasljedni dio iz ostavine i slijedom toga da se na temelju urudžbene isprave od 17. VI. 1937. br. O. 263/3-37 provedena uknjižba prava vlasništva na gore navedenim nekretninama u korist tuženoga proglasi ništetnom i gruntovno stanje uspostavi u prijašnje stanje naime na ime pok. C-a.

Ovaj tužbeni zahtjev nije osnovan u zakonu te ga je morao prvostepeni sud a limine odbiti bez provađanja ikakvih dokaza.

Prema njezinom historijatu tužba obilježava se kao tužba o nasljedstvu po §-u 823 o. g. z. (haereditatis petitio). Prema ovom propisu i pošto je prisuđeno nasljedstvo može onaj, koji tvrdi da ima bolje ili jednako pravo nasljedovanja, pozvati posjednika nasljedstva, da mu ga ustupi ili da ga podijeli s njim. Tužbeni zahtjev mogao bi stoga glasiti samo onamo, da je tuženik dužan predati tužiteljici tačno označeni dio ostavine, nalazeće se u njegovom posjedu odnosno u koliko postoje nekretnine, da je dužan predati njoj tačno označeni alikvotni dio nekretnina u posjed i dozvoliti u tom razmjeru uknjižbu prava vlasništva, nipošto pak ne može tražiti tužiteljica, da se već provedena uknjižba prava vlasništva proglasi ništetnom i gruntovno stanje uspostavi u prijašnje stanje na ime pok. C-a, jer takav zahtjev kao i zahtjev, da se njoj uruči pripadajući dio iz ostavine involvira traženje za obnovu ostavinskog postupka. Poslije pravosnažno zaključene ostavinske rasprave međutim takva obnova nije dopuštena (§ 143 Vp.). Osim toga može se uknjižba pobijati kao ništava i tražiti uspostavu prijašnjeg zemljoknjižnog stanja samo pod uslovima §-a 68 Zzk.

Nije se stoga mogla uvažiti revizija tužilje i bez obzira na po nižestepenim sudovima utvrđenu činjenicu, da je tužilja pred javnim bilježnikom kao sudskim povjerenikom izjavila, da je namirena, još za života očevog te da nije dala nasljedno očitovanje, koje je u njezinoj prisutnosti dao tuženik na cijelu ostavinu, te da se je prema tomu nasljedstva odrekla odnosno ispravno odbacila ga.

K §-u 830 o. g. z.:

Br. 1098

Opća ekonomska i gospodarska kriza ne može se smatrati »nevremenom« u smislu §-a 830 o. g. z.*

Presuda od 5. XII. 1935. Rev 1161/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 2. III. 1935. Pl 8405/4-1935; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 24. V. 1934. Po 1371/6-1933.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi priznanja prava suvlasništva i razvrgnuća zajednice nekret-

* Suglas. Rj. od 20. III. 1936. Rek 498/1-1936.

nika, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a udovoljila su zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp. ne postoji.

Prizivna presuda na osnovu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja, a u skladu sa prvostepnim sudom posvema ispravno interpretira zakonski propis § 830 o. g. z. odnosno što zakon podrazumijeva pod pojmom »u nevrijeme«, te dolazi do pravno valjane ocjene, da se sadanja teška ekonomska i gospodarstvena kriza nikako ne može smatrati vremenski ograničenom zaprekom u smislu citiranog propisa § 830 o. g. z., budući da se za sada ne da još nikako predvidjeti svršetak te krize i povraćaj normalnom ekonomsko-gospodarstvenom životu, pa dosljedno taj vremenski potpuno neopredijeljen i neizvjestan povraćaj normalnim prilikama, ne može nikako biti zaprijekom izvršivanju prava, koja u ovom slučaju tužiocu pripadaju.

To pak pravilno i na zakonu osnovano stanovište prizivne presude pobija se jedino i to kako je razloženo neosnovano, revizijom, pa se stoga ova i nije mogla uvažiti.

K §-u 837 o. g. z.:

Br. 1099

Nema uvjeta za položenje računa, ako je svaki od suvlasnika raspolagao s kojim dijelom zajedničke stvari, pa nije ni on o tom dijelu polagao račun, a niti tražio od drugih, da ga njemu polože o onome, čime su oni upravljali.

Presuda od 25. II. 1937. Rev 1258/1-1936; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 20. V. 1936. Pl 329/1-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 19. XI. 1935. Po 545/11-1935.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B-a i dr., radi položenja računa, p r v o s t e p e n i s u d je sudio, da su tuženici dužni u roku od 15 dana položiti račun o upravi zajedničkih pokretnina i nekretnina.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženih.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženih i preinačio obje nižestepene presude te tužilju odbio s tužbom.

Iz obrazloženja:

Osnovan je revizijski razlog iz § 597 br. 3 i 4 Grpp.

Prvostepeni je sud uzeo, da nije istina, da su tužilja i tuženici upravljali zajedničkom imovinom.

Međutim iz iskaza same tužilje, kojoj sud poklanja vjeru, slijedi, da je tužilja sa svojom braćom, tuženicima, kroz vrijeme za koje traži položenje računa, na zajedničkim nekretnina živjela i radila, da joj braća o kupovnini za prodano blago nisu nikada položili račun, a da ona od njih nije to ni tražila, jer nije trebala pošto su živjeli svi u kući i zajednički radili. Navela je i to, da je ona više puta otišla u Zagreb te prodala pilića i jaja, a od kupovnine kupila što je bilo potrebno za kuću odnosno sebi odjeću i obuću. Iz toga slijedi, da je i tužilja upravljala zajedničkom stvarju, a u koliko nije upravljala i sa svim dijelovima, da je bila sporazumna s tim, d joj se glede tih dijelova ne polažu računi, pa stoga nema uslova iz § 837 o. g. z., uslijed kojih bi tuženici bili dužni položiti tužilji račun.

Valjalo je stoga reviziju tuženika uvažiti i odlučiti kako je navedeno u dispozitivu.

K §-u 837 o. g. z.:

Br. 1100

Položenje računa od stečajnog upravitelja kao upravitelja zajedničke stvari može se tražiti samo u stečajnom postupku.

Zaključak od 21. I. 1937. Rek 1055/1-1936; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 17. VI. 1935. Pl 252/3-1935; presuda sreskog suda u Vel. Gorici od 31. XII. 1934. P 709/3-1934.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene stečajnine ostavine pok. B-a, radi položenja računa o upravi nekretnina, p r v o s t e p e n i s u d je tužilju odbio s tužbom.

P r i z i v n i s u d je povodom tužiljinog priziva ukinuo presudu prvostepenog suda kao i postupak, koji joj je prethodio kao ništav te tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica tvrdi, da je zajedno sa stečajnom masom suvlasnica nekretnina, naročito jedne zgradice sa poslovnim prostorijama (mesnice) u polovici, — da je i nakon otvorenja stečaja, do 5. VII. 1934. sama posjedovala te nekretnine, a od tog dana, pak do 18. XI. 1934., da ih je držala stečajnina neovlašteno, pak traži, da joj ova za to vrijeme položi račun o upravi sa tim zajedničkim imetkom. Tužiteljica je podjedno očitovani nasljednik svog pok. muža, dakle posredno, i stečajni dužnik.

Prema tome zahtjev je tužiteljice dvojak: kao trećeg lica proti masi i kao same mase proti stečajnom upravitelju. Nijedan od njih nije osnovan.

Prema ustanovi §-a 88 Stz. upravitelj je stečajne mase po sili svog postavljenja u odnoašju prema trećim licima ovlašten preduzimati sve pravne poslove i pravna djela, što ih iziskuje svrha njegovog postavljenja, naročito da pribere i obezbjedi masinu imovinu i o svome poslovanju polaže točan račun stečajnom sucu (§§ 87 i 133 stz.), a o položenom računu odlučuje stečajni sudac ili stečajni sud te u tom pogledu parnica nije dopuštena (§ 134 Stz.).

Povrh toga, valja uvažiti, da u smislu propisa §-a 11 Stz. otvaranje stečaja ne dira u pravo odvojenog namirenja razlučnih vjerovnika, kao ni u pravo, da se traži izlučenje onih stvari, koje ne spadju u stečajnu masu, pak se tužiteljica imala poslužiti tom ustanovom.

U pogledu pak tužiteljičinog zahtjeva, kao mase, proti stečajnom upravitelju, ne može ova imati obligatorni zahtjev proti upravitelju, dok ovaj radi u svom svojstvu kao organ masin, jer kao zakoniti zastupnik djelatno nesposobne imovine, dok radi u granicama svoje službene dužnosti, ne radi ništa u svoje ime, već u ime same mase.

Iz navedenog dakle slijedi, da obligatorni zahtjev tužiteljice ni protiv mase ni protiv njenog upravitelja, na položenje računa o djelovanju u granicama stečajnog zakona, nije osnovan. U koliko se pak tužiteljica smatra u svojem kojem pravu ili interesu povrijeđena djelovanjem stečajnog upravitelja ima svoj zahtjev staviti stečanom sudu.

Pošto je dakle tužiteljica imala svoj zahtjev ostvariti izvanparbenim putem, valjalo je po službenoj dužnosti na osnovu st. 1 § 40 Grpp. zaključkom izreći nedopustivost redovnog pravnog puta.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Tužiteljičino tužbovno traženje na položenje računa o upravi zajedničkih nekretnina, napose lokala za mesnicu nalazećeg se na istima, kao vlasnosti njene i njenog supruga, a stečajnog dužnika pok. B-a u vrijeme otvorenog stečajnog postupka protiv potonjega od 5. VII. 1934. do 18. XI. 1934., a koje se iznosi naprotiv stečajnoj masi pok. B-a ne osniva se na interesu iz stvarno pravnog odnosa u pravcu §-a 837 o. g. z. pak i samo obrazloženje tužbe takav isključuje.

Tužiteljica kad u obrazloženju tužbe navodi, da joj je protiv njene volje 5. VII. 1934. po tuženici oduzeta dispozicija pomenute zajedničke stvari, radi čega se uspješno poslužila tužbom o smetanju posjeda, te joj je posjed 18. XI. 1934. vraćen, sama iznosi, da uprava nije bila njenom voljom ili pristankom povjerena tuženici, te bi se ova u pogledu te uprave o kojoj se traži položenje računa, imala smatrati punomoćnicom tužilje, a bez povjerene uprave ne predleži dužnost polaganja računa o istoj.

U koliko pak tužilja radi te uprave predviđa mogućnost traženja naknade štete, radi oduzetog joj posjeda te dispozicije u pravcu § 1040 o. g. z. u vezi sa § 338 o. g. z. to ovo, budući izvan opsega povjerenja uprave zajedničkom stvari, isključuje pravotraženja položenja računa zasnivanjem takovog na propisu §-a 837 o. g. z.

Kako pak prizvni sud u takovom izloženju tužbenog traženja nije ni mogao naći opredijeljeno tužbeno traženje iz propisa §-a 837 o. g. z., to je prosuđivao isto po odnosu tužilje spram tuženice, ocijenjujući takav odnos tužilje kao suvlasnice svog dijela u opsegu prava razlučnog vjerovnika, a glede nasljednog dijela njenog muža, a stečajnog dužnika, kao posredne stečajne dužnice. Po tome, u koliko se pokreće sa strane tužilje zahtjev na položenje računa o upravi u

stečajnom postupku vršene, imade se o tome prema pravilnom obrazloženju zaključka prizivnog suda riješiti u stečajnom postupku vanparničnim putem.

Opravdano o tome prizivni sud pobijanim zaključkom ukida presudu prvostepenog suda kao i prethodeći joj postupak te tužbu odbacuje, jer je prvostepeni sud sudio o stvari, glede koje redovni pravni put nije dopušten.

Toga radi se rekurs tužilje ne uvažuje.

K §-u 841 o. g. z.:

Br. 1101

Kod razvrgnuća zajednice nekretnina mora se u svakom slučaju utužiti sve suvlasnike koji su u zemljišnim knjigama kao takovi upisani.

Presuda od 9. XI. 1939. Rev 1234/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. IV. 1939. Pl 324/3-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 22. XI. 1938. Po 217/8-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B-a i ostavine pok. C-a po skrbniku na čin D-u, radi priznanja prava suvlasništva i razvrgnuća zajednice nekretnina putem javne dražbe, oba nižestepena suda odbila su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

Priziv nije osnovan.

Pobijana presuda je opravdano odbila tužbeni zahtjev, jer nijesu svi gruntovni suvlasnici uparničenih nekretnina utuženi, makar je tužiteljica i tražila, da se samo idealni dio uparničenih stranaka izvrgava diobi i to dražbom istih.

Po §-u 361 o. g. z., dok traje zajednica, suvlasnici glede svekolike stvari smatraju se kao jedna osoba i jedan suvlasnik bez odobrenja ostalih može raspolagati sa vlasnošću svojega dijela samo onda, ako mu je iz zajednice, koja još nije razvrgnuta, određen stanoviti dio, kako bi to po tvrdnji tužiteljice u nazočnom slučaju imalo biti.

U ovoj tužbi razvrgnuće zajednice ima uslijediti, ne sporazumom stranaka, nego na temelju sudske odluke, pa da sud uzmogne u ovoj stvari odlučiti, mora biti razjašnjeno, da li se tužiteljici odnosno uparničenim strankama po ostalim suvlasnicima, koji nijesu uparničeni, priznaje pravo vlasnosti, kako se to u tužbi tvrdi i da li su suvlasnički odnosi u zajednici zaista onakovi kako se to u tužbi tvrdi.

Stoga i ako je ovakovo razvrgnuće, kako ga tužiteljica predlaže, u principu moguće, sud ga po §-u 841 o. g. z. i § 115 Grpp., jer se radi o nužnom suparništvu, ne može odobriti bez da su se svi suvlasnici o tužbi izjasnili, a to znači, da se mora u svakom slučaju kod razvrgnuća zajednice nekretnina utužiti sve suvlasnike, koji su u zemljišnim knjigama kao takovi upisani.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ako se radi o diobi koje zajedničke stvari nerazdjeljive (§ 843 o. g. z.), tada o načinu diobe — u koliko se ne može postići jednoglasnost dionika — odlučuje sud (§ 841 o. g. z.). Najshodniji način diobe bit će prodaja te zajedničke stvari sudskim putem na javnoj dražbi. Ako dakle jednoglasnost suvlasnika ne postoji u pogledu diobe utuženih suvlasničkih nekretnina, tada ne može nijedan dionik činiti u stvari zajedničkoj takovu preinaku, kojom bi se razređivalo o dijelu inoga dionika (§ 828 o. g. z.).

Kako in concreto pomenuta jednoglasnost ne postoji, to je svakako trebalo biti utvrđeno, da li između suvlasnika postoji doista onakav razmjer suvlasničkih dijelova, kako ga tužilja u tužbi predstavlja kao i to, kako gledaju na tužiljino pravo vlasnosti i na njezin tužbeni zahtjev ostali suvlasnici koji nisu uparničeni, a glede kojih je potrebno saznati njihovo mišljenje i njihov stav, da se uzmogne prosuditi opravdanost tužbenog zahtjeva i donijeti presuda, učinak koji će za sve suparničare biti isti (§ 115 Grpp.).

Budući da tužilja nije utužila sve suvlasnike, opravdano je sud tužilju sa njezinom tužbom odbio.

Konačno s obzirom na navod tužilje, koja svojom tužbom traži prodaju idealnog dijela (¼) nekretnina putem javne dražbe, mora se naglasiti, da u slučaju — da su svakome od suvlasnika jedne nerazdjeljene stvari određeni nekoji stanoviti ma i nerazlučeni dijelovi — ima svaki suvlasnik potpunu vlasnost idealnog dijela svojega i može s njime samovoljno i nezavisno raspolagati (§ 829 o. g. z. u vezi sa § 361 o. g. z.), dakako bez povrede prava ostalih suvlasnika, te za realizaciju svoga zahtjeva nije morala nastupiti parnični put.

Iz ovih razloga kao i razloga nižestepenih presuda revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. ne postoji i revizija tužilje nije se mogla uvažiti.

K §-u 843 o. g. z.:

Br. 1102

Kod razvrgnuća zajednice po §-u 843 o. g. z. nema se dirati u uknjižene terete, već dostalac ove preuzima sa istim pravima i dužnostima, koje su imali i dotadanji suvlasnici, pa stoga onaj komu pripada pravo doživotnog uživanja dijela tih nekretnina ne može uspješno staviti zahtjev za izlučenje dijela kupovnine na uživanje.

Osuda od 3. VI. 1932. br. 3541/1932; osuda banskog stola u Zagrebu od 15. VII. 1931. br. 10837/1931; osuda kotarskog suda u Gjurgjevcu od 30. XI. 1930. br. 11802 gr. P 5/1922.

U parnici tužiteljica A. i B. proti tuženom C-u, radi razvrgnuća zajednice nekretnina, k o t a r s k i s u d je sudio, da je tuženik dužan priznati, da je tužiteljica A. suvlasnica nekretnina upis. u g. ul. br. 2105 p. o. G. u 1/3 dijela, a tuženi C. u 2/3 dijela te da tužiteljici B. pripada pravo doživotnog stanovanja u kući br. 1025 koja se nalazi na čestici br. 4181/1, zatim da je dužan dozvoliti razvrgnuće ove zajednice nekretnina tako, da se čestica br. 4181/1b te dio čest. br. 4178/1 zajedno sa kućom br. 1025 te štalom i štagljem prodaju na javnoj dražbi temeljem dražbenih uvjeta C-I, a od utrška da se imade za korist B. ¼ postignute kupovnine koristonosno uložiti u ime njenog prava doživotnog stanovanja kuće br. 1025 te od tog iznosa da imade B. pobirati kamate, dok se ostatak utrška ima podijeliti tako da od istoga dobije tužiteljica A. 1/3 dijela a tuženi C. 2/3 dijela, u kojem im razmjeru pripada pravo in a odvojeni dio za B. poslije njene smrti (dok je glede preostalih čestica odredio fizičku diobu zajednice).

B a n s k i s t o l je otputio tuženikov priziv i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Stol sedmorice je povodom tuženikovog izvanrednog previda preinačio obje suglasne nižestepene osude i sudio, da je tuženik dužan priznati, da je tužiteljica A. suvlasnica nekretnina upis. u gr. ul. br. 2105 p. o. G. u 1/3 dijela, a tuženi C. u 2/3 dijela te da tužiteljici B. pripada pravo doživotnog stanovanja u kući br. 1025 koja se nalazi na čestici br. 4181/1, zatim da je dužan dozvoliti razvrgnuće ove zajednice nekretnina tako, da se čestica br. 4181/1b te dio čest. br. 4178/1 zajedno sa kućom br. 1025 te štalom i štagljem prodaju na javnoj dražbi a utržak da se imade podijeliti tako, da od istoga dobije tužiteljica A. 1/3 dijela, a tuženi C. 2/3 dijela, dok je tužiteljice odbio sa zahtjevom, da je tuženik dužan dozvoliti da se napred navedene čestice zajedno sa kućom te štalom i štagljem prodadu na dražbi temeljem dražbenih uvjeta C-I., nadalje sa zahtjevom da se od utrška imade za korist B. ¼ postignute kupovnine kotristonosno uložiti u ime njenog prava doživotnog stanovanja kuće br. 1025 te od toga iznosa da imade ona pobirati kamate.

Iz razloga:

Opravdan je tuženički izvanredni previd protiv onoga dijela suglasnih nižestepenih osuda, da se čestice kat. br. 4181/1-b i dio čestice kat. br. 4178/1-c pod novom oznakom 4178/4 sa kućom i zgradama imadu na javnoj dražbi prodati temeljem dražbenih uvjeta C-I., i da se ¼ kupovnine imade izlučiti i uložiti na uživanje tužiteljici u smislu § 843 o. g. z. te uslovi te prodaje spadaju na ovršni, a ne parnični postupak. Nadalje se takova prodaja ima obaviti po propisim glave 6. izvanparbenog postupnika,* kojim propisima dražbeni uvjeti C-I. ne odgovaraju.

* = peti dio Vp.

Budući da se kod dobrovoljne dražbe nekretnina nema dirati ni u uknjižene terete, već ih dostalac preuzima sa istim pravima i dužnostima, koji su imali dosadanji suvlasnici, to ni zahtjev B. za izlučenje ¼ kupovnine na uživanje nema u parničnom postupku oslona u zakonu.

Valjalo je stoga povodom tuženikovog izvanrednog previda pobijane dijelove suglasnih nižestepenih osuda, **jer su** utemeljene na pogrešnoj primjeni zakona preinačiti i suditi kako je u dispozitivu ove vrhovne osude navedeno.

K §-u 865 o. g. z.:

Br. 1103

Predlagač pogodbe može od svoje ponude odustati uslijed smrti druge stranke, ako je samom smrću nastao odnos, koji bi trebao da nastupi uslijed pogodbe. Ne treba stoga predlagač pogodbe po §-u 865 o. g. z. zahtijevati, da se ostavini međutim umrle druge stranke dade rok za prihvat.

Presuda od 28. III. 1940. Rev 189/1-1940; presuda okružnog suda u Varaždinu od 15. XI. 1939. Pl 1359/1-1930; presuda sreskog suda u Klanjcu od 15. III. 1939. P 558/20-1936.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženog C-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, utvrđeno je, da su tužioci upisani kao vlasnici spornih nekretnina te da te nekretnine posjeduje tuženik. Utvrđeno je nadalje, da su tužioci pismenim ugovorom darovali te nekretnine svojoj kćeri malodobnoj a već pokojnoj D. koja se je istim ugovorom odrekla prava nasljedstva iza svog oca A-a, no da taj ugovor za strane rečene malodobnice nije bio nikada nadštitnički odobren, konačno utvrđeno je i to, da je malodobna D., koja je umrla bez potomaka, oporukom ostavila svu svoju imovinu tuženiku.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizijski razlog iz§-a 597 br. 4 Grpp. t. j. pogrješnu pravnu ocjenu, koju nalazi u tome, što prizivni sud uzima, da darovni ugovor od 26. I. 1934. ne važi, budući da nije za navedenu malodbnicu, koja se njime ujedno odriče i prava nasljedstva, nadskrbnički odobren, niti izdan u formi javnobilježničke isprave. Revizija drži, da bi prvo tužilac mogao po §-u 865 o. g. z. samo zahtjevati, da se ostavini međutim umrle nadarene malodobnice dade rok za prihvat, a da on ne može odstupiti od ugovora.

Revizija nije osnovana.

Naknadno odobrenje odricanja od nasljedstva sa strane D. nije naime po uslijediloj njenoj smrti — budući da je ona umrla bez potomaka — moguće, jer je njeno nasljedno pravo i bez odricanja, samom smrću prestalo.

Predlagač pogodbe može od svoje ponude odustati uslijed smrti druge stranke, ako je samom smrću nastao odnos, koji bi trebao da nastupi uslijed pogodbe, jer je sklapanje pogodbe u takvom slučaju nemoguće t. j. činidba postaje nemoguća (§ 878 o. g. z.) Nasljedno pravo pristojalo je D. prama njenom ocu (prvotužitelju) samo za slučaj da ga ona ili njeni potomci prežive.

Tog svog prava mogla se je ona za života oca odreći naspram njega (§ 551 o. g. z.), no kako je ona umrla prije njega, a bez potomka, to je samom smrću njeno nasljedno pravo prestalo, pa se njena ostavina sada nema čega da odriče.

Osim toga manjka i forma bilježničkog akta propisana §o-m 52 st. 2 Zb., pa se već stoga mora cijeli ugovor kao jedinstven pravni posao smatrati nevaljanim.

Nije se zato mogla revizija uvažiti.

K §-u 865 o. g. z.:

Br. 1104

Propis §-a 865 o. g. z. ima se analogno primijeniti i na one slučajeve u kojima stanovita osoba (pored onih u tom §-u navedenih) fizička ili juristička može svojim djelanjem proizvesti samo nepotpuni ugovor, a koji postaje punovažan tek privolom trećega. Pravno djelovanje dane privole sastoji se u tom, da sklopljeni ugovor postaje punovažan tako kao da je o d p o č e t k a (ex tunc) bio punovažan.*

Presuda od 30. XI. 1939. Rev 1063/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 30. III. 1939. Pl 3700/1-1938; presuda okružnog suda u Varaždinu od 20. V. 1938. Po 98/20-1937.

U pravnoj stvari tužilje rkt. župne nadarbine u N. po župniku A-u protiv tuženog B-a, radi 12.760 Din, utvrđeno je, da je tuženik na dobrovoljnoj dražbi dana 21. XII. 1930. kao kupac stavio ponudu za kompleks nadarbinskog zemljišta uz cijenu od 21.260 Din. Utvrđeno je nadalje da je dražba i ponuda bila uvjetovana naročitom klauzulom, da vrijede kad ponudu prihvati nadbiskupski duhovni stol u Z. te da je potonji tuženikovu ponudu prihvatio dana 1. VII. 1932. Konačno utvrđeno je i to, da je tuženik zemljoradnik te da ga tužilja nije prije podnošenja tužbe opomenula u smislu čl. 41 Pulzd. Utuženi iznos predstavlja neisplaćeni ostatak kupovnine. Tuženik je u ovoj parnici pored ostalog prigovorio, da je gornji ugovor postao punovažan već 21. XII. 1930. pa obzirom na okolnost da je on zemljoradnik, da je tužba preuranjena.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužilju s tužbom.

* Suglas. Klang II./2, str. 84.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda.

Po mišljenju ovoga suda mora se pravni karakter privoljenja po nadbiskup. ordinarijatu na otuđenje nadarbinske imovine, učinjeno po njezinom zakonitom zastupniku, prosuditi analogno privoljenju suda navedenom u §-u 865 o. g. z.

Međutim, od kada to privoljenje djeluje t. j. da li se smatra da je pravni posao sklopljen sa danom sklopljenja istoga po zakonitom zastupniku ili sa danom privoljenja nadležne vlasti, o tom opći građanski zakon nigdje ne govori, niti je pravna nauka u tom složna.

Ovaj apelacioni sud služeći se analogijom (§ 7 o. g. z.) mišljenja je, da posljedice pravnoga posla djeluju ex tunc. Kao nalogija poslužila mu je ustanova §-a 1016 o. g. z., po kojoj valjanost pravnoga posla sklopljenog po punovlasniku, koji je svoje punovlašće prekoračio, vrijedi ex tunc, ako je punovlastitelj naknadno pravni posao odobrio.

Prvostepeni sud držeći dakle, da je zakoniti zastupnik župne nadarbine njezin župnik i da privolenje biskupskog ordinarijata na pravni posao, sklopljen po župniku u ime nadarbine, djeluje ex tunc,, nije stvar pogrješno pravno ocijenio.

Kad dakle to privoljenje vrijedi ex tunc, onda sama utužena tražbina, jer je neprijeporno, da je tuženik zemljoradnik, spada pod zaštitu Ulzd., jer je nastala prije 20. IV. 1932.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilja utom, što su nižestepeni sudovi pogrješno uzeli, da pogodba vrijedi ex tunc t. j. od onog časa, kada je župnik kao zastupnik nadarbine prihvatio tuženikovu ponudu na licitaciji dne 21. XII. 1930.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari ne postoji.

Propis § 865 o. g. z. ima se primijeniti i na druge slučajeve, u kojima stanovita osoba (fizčka ili juristička) može svojim djelanjem proizvesti samo nepotpuni ugovor, a koji postaje punovažan tek privolom trećega.

Pravno djelovanje privole sastoji se u tom, da sklopljeni ugovor postaje punovažan tako kao da je od početka bio punovažan.

Prema tome u nazočnom slučaju ugovor, koji je po nadbiskupskom duhovnom stolu odobren dne 1. VII. 1932., postao je punovažan dana 21. XII. 1930., kada je ponuda tuženikova na licitaciji prihvaćena.

Uslijed toga se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 870 o. g. z.:

Br. 1105

Da li je strah bio nepravedan i temeljit (§ 870 o. g. z.), je pitanje činjenične, a ne pravne naravi.

Presuda od 26. X. 1939. Rev 1245/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 26. VI. 1939. Pl 1342/2-1939; presuda okružnog suda u Sušaku od 9. II. 1939. Po 77/23-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B., C. i D., radi 13.244 Din, bila je tužilja u sva tri stepena odbita s tužbom.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Okolnost, što su tuženice pred javnim bilježnikom, nakon pročitanja, izjavile, da će potpisati predloženo im očitovanje od 29. V. 1937. i to očitovanje doista potpisale, ne opravdava iznešeni revizijski razlog iz broja 3 §-a 597 Grpp., jer iz same te okolnosti se ne može još zaključivati, da one nisu to učinile prisiljene strahom nepravednim i temeljitim (§ 870 o. g.z .). — Prvostepeni je sud na osnovu rezultata cjelokupne rasprave i izvedenih dokaza utvrdio, da je B. potpisala gornje očitovanje prisiljena strahom, a to činjenično utvrđenje ne stoji u protivrječju sa stanjem parničnih spisa.

Da li je taj strah bio nepravedan i temeljit, ima prema propisu §-a 870 o. g. z. prosuditi sudac iz okolnosti, a to ocjenjivanje potpada pod stvarnu a ne pravnu ocjenu stvari, pa u tom pravcu reviziji nema mjesta. Na osnovu po prvostepenom sudu utvrđenog, a po prizivnom sudu prihvaćenog činjeničnog stanja, pravilno uzima pobijana presuda, da se tuženica B. nije dužna držati obveze iz gornjeg očitovanja, a slijedom toga niti ostale tuženice kao jamci te ništave obveze (§ 870 o. g. z.).

Ne osniva se, prema tome, pobijana presuda ni na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa nema razloga, da se prijedlogu za preinačenje pobijane presude udovolji, dok za prijedlog za ukinuće te presude nema ni revizijskog razloga.

K §§ 871 i 876 o. g. z.:

Br. 1106

Naknada štete nastale zavedenjem u bludnju. Pojam bludnje koja je prihvatnoj stranci iz okolnosti morala pasti u oči.

Osuda od 9. XI. 1934. Rev 1041/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 1. III. 1934. Pl 1136/1-1934; osuda okružnog suda u Zagrebu od 30. XII. 1933. br. 76015 gr. T 1825/1931.

U parnici tužiteljice. tt. A. protiv tužene tt. B., radi 16.936 Din, utvrđeno je, da je tužiteljica naručila za tuženu kod tvrtke C. u Sollingenu 1000 kom. reklamnih nožića uz cijenu od 1.95 Dol. po tucetu te da je potonja tvrtka po-

slala naručene nožiće tuženoj, no u fakturi poslanoj tužiteljici pomutnjom je označila ukupnu cijenu tih nožića sa 171.23 švic. fr. mjesto 171.23 Dol. Utvrđeno je nadalje, da je tužena primivši te nožiće doznačila tvrtci C. kupnovninu u iznosu od 171.23 švic. fr., našto je tvrtka C. primivši taj iznos odbila protuvrijednost u Dolarima u iznosu od 32.83 Dol. i zatražila od tužene da joj naknadno doznači razliku od 138.30 Dol, no tužena je platež te razlike uskratila. Tvrtka C. utužila je na to tužiteljicu kao naručioca robe pa je ova pravosnažno bila osuđena da tvrtci C. plati nepodmireni dio kupovnine zajedno sa kamatima i troškovima u ukupnom iznosu od 1716 penga, koji iznos je tužilja tvrtci C. i isplatila, pa sada tužiteljica traži od tužene, da joj ona za nju taj plaćen iznos povrati u Dinarima prema službenom tečaju penga t. j. da joj plati utuženi iznos.

Oba nižestepena suda odbila su tužiteljicu s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Tužiteljica je prema pismu od 17. IX. 1925. pod A-I naručila reklamne nožiće tuce po 1.95 Dol. kod tt. C. u Sollingenu i odredila, da se šalju na adresu tužene. Tužiteljica je tt. C. dostavila i račun od 10. XII. 1925. pod B-I, u kojem je pogrešno bila navedena kupovnina sa 171.23 švic. fr. umjesto 171.23 Dol.

Tužiteljica je morala opaziti bludnju u računu, jer joj je bilo pri ruci pismo A-I pa je razumljivo, da je tužiteljica morala C-u platiti i kupovninu prema ugovorenoj cijeni, a ne onoj u računu B-I.

Tuženoj poslana je pošiljka nožića po tt. C. a od tužitelja je primila fakturu pod B-I u Šfrc. bez obavijesti, da se radi o Dolarima, a ne o Šfrc. i bez narudžbe A-I, pa je preuzevši robu poslala kupovninu neposredno tt. C. prema računu pod B-I u Šfrc.

Tužiteljica nije ničim dokazala, da bi po tuženoj bila zamoljena, da za nju nožiće naruči, već je to po vlastitom priznanju učinila bez pitanja tužene kao tadanji vlasnik svih dionica tuženog društva, a iz tog je razloga tužena valjda i preuzela nožiće, premda ih nije naručila njezina uprava već dioničar, a konvenirala joj je i niska cijena u Šfrc. Tužena je dakle narudžbu primila, ali po cijeni u računu B-I, jer joj tada druga cijena nije bila poznata.

Dok je tužitelj pogrješku u računu B-I morao opaziti, jer mu je bila poznata cijena narudžbe, izjavili su vještaci suglasno da iz same cijene u računu B-I samo stručnjak a ne i laik može razabrati da se radi o bludnji.

Tužena tvornica kemičkih proizvoda ne može se smatrati stručnjakom za nožiće, pa stoga nema uvjeta § 876 o. g. z. za odgovornost tužene, jer je bludnju skrivio sam prodavalac.

Pismo tužiteljice od 1. III. 1926. pod J. pisano je tuženoj kada tužiteljica nije više imala njezinih dionica, jer ih je prema navodima zaključnice već u veljači 1926. prodala, dakle nije imala više interesa na tuženoj, dočim je u vrijeme narudžbe nožića stvar stajala tako, da se tužiteljica smatrala ovlaštenom za tuženu činiti narudžbe premda joj kao dioničaru to pravo ne pripada po zakonu, niti je na to bila posebnom pogodbom ovlaštena, ali je interes tužene i tužiteljice kao navodno jedinog dioničara bio identičan t. j. bilo je svejedno tko će nožiće platiti.

Kada je taj odnošaj prestao može se položaj tužiteljice prosuđivati samo kao poslovodstvo bez naloga po § 1035 do 1038 o. g. z. pa pošto pretežna korist tužene od te narudžbe nije jasna, nije tužena tužitelju dužna dati naknade (§ 1038 o. g. z.).

Pitanje, dali je tužena pozvana na izbjedu po tužiteljici u parnici tt. C. protiv tužiteljice nije za ovu parnicu od važnosti, jer za izbjedu nema zakon. uslova, pošto tužena nije prednik tužiteljice, te između nje i tužiteljice postoji drugi odnošaj nego između tužiteljice i tt. C.

Iz tih je razloga valjalo priziv tužiteljice otputiti i osudu prvog suda potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tužiteljice.

Iz razloga:

Što se same stvari tiče, to je jedino odlučno pitanje, da li je tuženica skrivila bludnju tužiteljice ili da li je bludnja bila takove prirode, da je tuženici morala pasti u oči (§§ 871 i 876 o. g. z.) ispravno riješeno suglasnm osudama nižestepenih sudova.

Tek u pravnim lijekovima izneseni prigovor, da je tuženica čim je za bludnju saznala imala još nepotrošenu zalihu nožića vratiti te prigovor iz §-a 1431 o. g. z. bezrazložnom obogaćenju, pošto nisu bili predmetom rasprave, ne mogu se sada kao novote po propisu §-a 326 hrv. grpp.* u obzir uzeti.

Po tome suglasne osude nižestepenh sudova nisu utemeljene ni na tumačenju ni na primjeni zakona očevidno pogrešnoj niti na pretpostavci takovoj, koja bi bila u protivrječju s jasnim sadržajem parbenih spisa, pa jer ne postoji nijedan od uslova § 335 hrv. grpp., koji bi bio kadar opravdati tužiteljičin izvanredni previd, to je valjalo taj previd otputiti.

* Isp. § 576 Grpp.

K §-u 878 o. g. z.:

Br. 1107

Vodoplavni doprinosi ne mogu se utjerivati sudskom mobilarnom ovrhom, pa stoga ne može ni odvjetnik, koji je po pogodbi preuzeo nalog za takovo utjeranje, tražiti od stranke naplatu troškova, koji su nastali u ovršnom postupku, jer je takova pogodba, obzirom na nemogućnost njezina sadržaja, nevaljana.

Zaključak od 22. II. 1940. Rek 843/2-39; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 19. V. 1939. Pl 417/2-39; presuda sreskog suda u Šidu od 15. II. 1939. P 60/29-38.

U pravnoj stvari tužioca Dra. N-a protiv tužene Biđbosutske vodne zadruge u M., radi 80.000 Din, prvostepeni sud je tužbi djelomice udovoljio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice te je ukinuo presudu prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tuženice te je ukinuo zaključak prizivnog suda i vratio mu stvar da o njoj meritorno odluči.

Iz obrazloženja:

Rekurs tuženice je osnovan.

Prizivni sud pogrješno pravno ocjenjuje stvar kada uzima, da je nemogućnost izvršenja naloga sadržanog u utanačenju od 3. XI. 1936. nastala uslijed stanovišta Stola sedmorice, da se dužni vodoplavni doprinosi ne mogu utjerivati putem sudske mobilarne ovrhe.

Nemogućnost izvršenja takovog naloga postojala je međutim — kako će to netom biti razloženo — već u doba sklapanja rečenog utanačenja, a pobijani zaključak prizivnog suda prosuđujući sadržaj predmetnog utanačenja pogrješno uzima pravno odlučnim, što je taj nalog stvarno bio provediv sve do navedene odluke Stola sedmorice, gubeći time iz vida, da se sadržaj rečenog utanačenja ima prosuđivati sa stanovišta zakonske mogućnosti, a ne sa stanovišta njegove provedivosti.

Da je izvršenje po tužiocu preuzetog naloga već u doba sklapanja rečenog utanačenja bilo nemoguće proizlazi iz samog zakona o vodnom pravu od 31. XII. 1891., koji u § 119 daje vodnim prinosima svojstvo izravnih poreza, a prema §§ 120 i 138 pomenutog zakona u vezi sa § 5 Naredbe bivše kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 29. V. 1896. broj 19919 imadu se prinosi za vodne zadruge pobirati i utjerivati putem političkog prisilnog postupka na osnovu dugovinskog iskaza. To je potkrijepljeno i čl. 262 od. 2 financijskog zakona za godinu 1928/29, koji ničim nije dirao u postojeće odredbe o rasporezivanju i naplati neplaćenih vodnih prinosa. Prema tome rješenje o likvidnosti zadružnih prinosa u svrhu ovršnog utjeranja istih nadležne su izreći

lih upravne vlasti a ne sud, kao što upravne vlasti ustanovljuju i dužnost doprinositi trošku i sam iznos prinosa (§ 46 st. 3 vz. u vezi sa §§ 119 i 120 st. 1 vz.), dosljedno čemu ne pripada vodnoj zadruzi pravo, da redovnim parničnim putem ustane protiv obvezanika vodne zadruge zbog plateža vodoplavnog prinosa, već je vodna zadruga bila dužna poslužiti se zakonom podjeljenim joj ovlaštenjem (§ 120 st. 4 vz.) i putem administrativne vlasti zatražiti od obvezanika vodoplavnog prinosa platež rasporezanog prinosa (ovršno utjeranje prinosa), a u tu svrhu ima se pred upravnom vlasti iskazati o ispravnom raspisu, te da je reparticija prinosa uslijedila prema statutarnom ključu ako i da je obavijest o reparticiji pravodobno uslijedila (§§ 106 i 107 vz. u vezi sa naredbom bivše zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 8. oktobra 1892. br. 48604). — I na osnovu člana 159 zakona o neposrednim porezima izdana Uredba o osiguranju, prinudnoj naplati i nenaplativosti poreza od 19. novembra 1928. broj 148.000 nije zatečeno stanje u pogledu prinudne naplate poreza a time i vodoplavnih prinosa ni u čemu izmijenila. šta više ta je Uredba nadležnost upravnih vlasti (§§ 119 i 120 st. 3 i 4 vz. u vezi sa pomenutom Naredbom od 29. V. 1896. glede načina pobiranja i ovršnog utjerivanja prinosa za vodne zadruge putem političkog prisilnog postupka) još jednom nedvoumno ustanovila. — I čl. 66 t. 2 st. 2 zakona o budžetskim dvanaestinama za godinu 1935/1936 od 29. VII. 1935. ne čini nikakove preinake u pogledu prava vodne zadruge na razrezanje vodoplavnih prinosa kao i u pogledu nadležnosti upravnih vlasti o naplati vodnog doprinosa, jer će se ista — kako sam zakon veli — i nadalje vršiti zajedno sa državnim porezom. Ovakvo stanje aprobirano je i §-om 113 financijskog zakona za godinu 1936/1937, a takvo stanje i danas postoji.

Prema tome prizivni sud neosnovano razlikuje između tužiočevih poslova, koji su pravnosnažnom sudskom odlukom obređeni i onih poslova, koji navodno nisu po sudu obređeni, jer na osnovu nevaljanog ugovora, kakvo je predmetno utanačenje (§ 878 o. g. z.) ne pristoji tužiocu pravo tražiti od svog mandanta troškove, koji su nastali tužiočevim nastojanjem oko ispunjenja nemoguće obveze. Uslijed toga je postalo nepotrebno osvrnuti se na ostale navode tuženičinog rekursa. Naređena dopuna rasprave u istaknutom pravcu ukazuje se prema tome nepotrebnom i suvišnom, pak je valjalo — uvaženjem rekursa tuežnice — odlučiti kao u dispozitivu ovog vrhovnog sudskog zaključka.

K §§ 878 i 880 o. g. z.:

Br. 1108

Dok nije provedena izvlazba u smislu zak. čl. XLI:1881 ne može se zemljište koje je u privatnom vlasništvu, smatrati morskom obalom odnosno javnim dobrom, pa stoga takvo zemljište nije izuzeto iz prometa te može biti predmetom pogodbe.

Zaključak od 20. IV. 1939. Rek 113/1-1939; zaključak okružnog suda u Sušaku od 20. XII. 1938. Pl 471/6-1938; zaključak sreskog suda u Novom od 31. X. 1938. P 1/31-1938.

U pravnoj stvari tužilje općinske uprave u N. po pretsjedniku A-u, protiv tuženog B-a, radi otkaza uporabnog ugovora, utvrđeno je, da je tužilja sudski otkazala tuženiku uporabni ugovor glede zemljištva ispod obalnog puta do obale mora u površini od cca 200 m², koje zemljište je tuženik držao u zakupu na temelju tužiljinog zaključka od 6. VI. 1936. i na kojem je sagradio terasu za svoj susjedni hotel. U prigovorima protiv sudskog otkaza tuženik je među ostalim naveo da je odnosno zemljište morska obala odnosno javno dobro pa da tužilja nije legitimirana na otkaz.

Prvostepeni sud je na prigovore tuženika izdani otkaz ukinuo.

Rekursni sud je povodom rekursa tužilje naredio prekid postupka.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje i ukinuo oba nižestepena zaključka te stvar vratio prvostepenom sudu da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Pobijanim zaključkom naređeno je, da se postupak u ovom predmetu prekine sve, dok ne postane pravnosnažna odluka o pravnom odnosu, koji glede upitnih otkazanih nekretnina postoji između tužilje i direkcije pomorskog saobraćaja u Splitu.

Tužilja rekursom pobija taj zaključak, jer da nije na zakonu osnovan.

Rekurs je osnoavn.

Po § 1 zakonskog članka XXV. iz 1914., ako nastane potreba, da se koje zemljište u privatnom vlasništvu kvalifikuje morskom obalom dakle javnim dobrom, ima prema zakonskom članku XLI. iz 1881. mjesta izvlazbi.

Prema tome dok nije provedena izvlazba ne može se zemljište, koje je u privatnom vlastništvu, smatrati morskom obalom odnosno javnim dobrom, stoga nije izuzeto iz prometa, pa može biti predmetom pogodbe (§ 878 i 880 o. g. z.).

Tužilja tvrdi, da je zemljište, koje je predmetom otkaza sastavni dio čestice kat. br. 16305/2 i 16305/1 upisanih u z. k. ul. br. 28 k. o. N. na ime tužilje, pa se ima stoga utvrditi, da li je upitno zemljište sastavni dio nekretnina upisanih u z. k. ul. br. 28 na tužilju upravnu općinu N., te da li to zemljište kao općinsko dobro ima služiti za uporabu svakom članu općine ili je namijenjeno da se namiruju troškovi općine. Pošto to nije utvrđeno, postoji nedostatak, koji je spriječio da se stvar ne može iscrpno pretresti i temeljno ocijeniti.

Prema tome odlučivanje o pravnom sporu između tužilje i tuženika nije zavisno o postojanju pravnog odnošaja, koji glede otkazanih nekretnina postoji između tužilje i direkcije pomorskog saobraćaja u Splitu, stoga nema ni mjesta prekidanju postupka.

Uslijed toga valjalo je rekurs uvažiti, te pobijani zaključak kao i zaključak prvostepenoga suda ukinuti i stvar vratiti prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

K §-u 878 o. g. z.:

Br. 1109

Obećanje advokata, da će sa svojim vezama ili svojim uplivom nastojati, da se kod Državnog savjeta uložena žalba povoljno riješi, jest nemoralno obećanje za poticanje kažnjivog djela (§§ 384 i 387 Kz.) i stoga činidba koja ne može biti predmetom pogodbe. Ako je za takvu činidbu ugovoren honorar, ne može se on utužiti.*

Presuda od 22. IX. 1939. Rev 323/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 11. XI. 1938. Pl 1731/4-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 30. I. 1938. Po 649/13-1937.

U pravnoj stvari tužioca advokata Dra. A-a protiv tuženih B-a i dr., radi 25.000 Din, neprijeporno je među strankama, da je tužilac zastupao tužene u postupku radi taksene krivice pred Poreskom upravom, Financijskom direkcijom i Upravnim sudom te da je tužilac nakon što je za tužene uložio tužbu (žalbu) na Državni savjet sklopio sa tuežnicima pogodbu, kojom su se oni obvezali tužiocu za sve podnesene žalbe, tužbe te uopće zastupanje pred upravnim vlastima platiti iznos od 50.000 Din, no to samo u slučaju ako Državni savjet donese rješenje, kojim se ukida presuda Upravnog suda t. j. ako Državni savjet donese takovo rješenje, da se u gornjem takseno-krivičnom predmetu imade povesti novi postupak, a u koliko bi Državni savjet odbio njihovu žalbu i potvrdio presudu upravnog suda, imao je tužilac zaračunati honorar po odvjetničkoj tarifi. Nesporno je također, da je Državni savjet u toj stvari donio presudu kojm je ukinuo presudu upravnog suda. Tuženici su u parnici među ostalim prigovorili, da gore navedeni iznos od 50.000 Din zapravo ne pretstavlja ugovorenu nagradu za tužiočev posao već iznos koji su tuženici trebali platiti tu-

* Slično: S. B. rješ. od 19. X. 1937. Rev 241/36 Mjeseč. 1939. str. 559;

žiocu ako on p u t e m s v o j i h v e z a ishodi za tuženike povoljno rješenje stvari.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženih i ukinuo presudu prizivnog suda te stvar vratio prizivnom sudu da u stvari donese novu odluku.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Prema § 1 Zakona o advokatima svrha advokature je u tome, da advokat sa svojim stručnim znanjem savjesno i pošteno pomaže pojedincima sa pravnim savjetima, da brani njihove opravdane interese i prava te da uopće pomaže kod primjene zakona pred sudovima i ostalim državnim i samoupravnim vlastima i javnopravnim nadleštvima u cilju da se izreče pravilna i pravedna presuda.

Što se tiče zastupanja pred Državnim savjetom ni u zakonu o advokatima ni u kojem drugom zakonu ne samo da nije predviđena osobna intervencija advokata, nego je ona upravo nedozvoljena, jer ima za svrhu povoljno rješenje stvari sredstvom utjecanja, dok se ima donijeti rješenje samo na osnovu u spisima utvrđenog činjeničnog stanja u nejavnoj sjednici savjesnim ispitivanjem tog stanja i savjesnom primjenom zakonskih propisa po nezavisnim sudijama pa obećanje advokata, da će sa svojim vezama ili svojim uplivom nastojati, da se kod Državnog savjeta uložena žalba povoljno riješi, ne samo što se ne pretstavlja kao funkcija obilježena u §-u 1 Zakona o advokatima, nego je ona direktno nemoralno obećanje za poticanje kažnjivog djela (§§ 384 i 387 Kz.) i stoga činidba, koja prema propisu § 878 o. g. z. ne može biti predmet pogodbe. Ako je za takvu činidbu ugovoren honorar, ne dostaje dotičnom sporazumu valjana causa, pa stoga advokat obzirom na propis § 878 o. g. z. i ne može takav honorar utužiti, kod čega je sasvim irelevantno da li je do obećane intervencije došlo ili nije.

U konkretnom slučaju su tuženici u toku parnice tvrdili, da je tužilac, prije nego je došlo do potpisa pod A.), za svoj do tada obavljeni posao priposlao troškovnik, u kojemu je za sve svoje poslove, osim žalbe na Državni savjet tražio 4.412 Din, da je u navedenoj pogodbi označena nagrada od 50.000 Din za »žalbe, tužbe i uopće zastupanje pred upravn;m vlastima«, bila samo fingirana, jer u stvari taj iznos nije pretstavljao ugovorenu nagradu za njegov posao već iznos, koji su tuženici trebali platiti tužiocu, ako on putem svojih veza ishodi povoljno rješenje. Tužilac da je na ime, nakon što je sačinio žalbu na Državni savjet, tražio da se pismo pod A) potpiše, jer da će on u Beogradu intervenirati, da se stvar dobro riješi i da će sigurno biti povoljno riješena. Tuženici, da nisu htjeli to pismo potpisati, međutim da su to ipak učinil, kad je tužiočev ortak G. kazao, da se to

pismo mora potpisati, jer da on iste večeri putuje u Beograd i da će tamo intervenirati za povoljno rješenje, jer da je bolje, da plate 50.000 Din nego onu veliku taksu na koju su osuđeni. Nakon što je stiglo rješenje Državnog savjeta da je tužilac tražeći platež honorara od 50.000 Din, pred svjedocima izjavio, da je on ugovorio taj honorar od 50.000 Din zato, da može platiti u Beogradu diskretne izdatke od oko 25.000 Din i da je samo uslijed toga omogućio donašanje ukidnog rješenja Državnoga savjeta.

O svim tim okolnostima predloženi su dokazi svjedocima i preslušanjem stranaka te su pokazi svjedocima i izvedeni, a tužilac je u dokaz, da je odvjetniku Dru. D-u u Beogradu za intervenciju kod Drž. savjeta isplatio 23.000 Din, priložio spisima izvorno pismo navedeno u zapisniku od 2. I. 1938. Međutim ni u prvostepenoj ni u drugostepenoj presudi gore navedene činjenice i rezultati dokaza nisu ocijenjeni premda su te činjenice, obzirom na gore navedeno pravno stanovište, važne za odluku, uslijed čega i ovaj revizijski sud ne može da odluči u samoj stvari.

Da bi revizijski sud mogao odlučiti u samoj stvari (§ 604 st. 1 i 4 Grpp.), valja taj nedostatak ukinuti, pa je stoga valjalo uvaženjem revizije ukinuti drugostepenu presudu i vratiti mu stvar s time da u svojoj novoj odluci utvrdi navedene odlučne činjenice.

K §-u 878 o. g. z.:

Br. 1110

Davanje nedopuštenih napojnica trećim licima, radi provedbe pogodbe o dobavi robe, ne čini provizijski ugovor između prodavaoca i lica koje je posredovalo kod mušterije, ništavim i nedopuštenim, ako taj provizijski ugovor nije bio zasnovan na davanju tih napojnica.

Presuda od 1. V. 1940. Rev 671/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 27. XII. 1939. Pl 3386/3-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 26. VIII. 1939. P 5533/1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi isplate provizije u iznosu od 10.617 Din spp., utvrđeno je, da je tužilac sklopio s tuženom pogodbu, da će joj kao mušteriju nabaviti bolnicu C., koja treba velike količine ugljena, a tužena da će mu za to plaćati t. zv. Überpreis t. j. razliku između cijene, koja je među njima uglavljena i cijene koju će bolnica za ugljen plaćati. Između stranaka bila je uglavljena cijena od 2.450 Din po vagonu, a sa bolnicom 2.950 Din po vagonu ugljena, tako da je tužilac imao po vagonu dobiti 500 Din. Tu proviziju imao je tužilac dijeliti sa još trojicom drugih osoba, koje su kod toga posla sudjelovale. Utvrđeno je nadalje, da je bolnica nakon nekog vremena obustavila dalje primanje ugljena. Tužena tvrdi, da je do te obustave primanja došlo uslijed toga, što ložači te bolnice nisu dobili

napojnica, koje im je do tada davao tužilac, pa da im je stoga ona davala napojnice. Tvrdi nadalje tužena, da je uslijed toga prestala gornja pogodba između nje i tužioca, no opreza radi stavlja tužiocu u prijeboj iznos od 4.139 Din t. j. ono, što je ona platila ložačima u ime napojnice. Tužilac je na to prigovorio, da je on ložačima davao napojnicu dobre volje t. j. da na to nije bio obvezan, te da se njega ne tiče, ako je tužena tim ložačima davala kakove napojnice.

Oba niže stepena suda sudila su po zahtjevu tužbe ne uvaživši po tuženoj stavljeni prigovor prijeboja.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

...Konačno nije osnovan ni rev. razlog pogrješne pravne ocjene stvari.

U tom pogledu navesti je ovo: Sama pogodba, na kojoj osniva tužilac svoje potraživanje, ne sadržaje nikakve obaveze za tužioca, da daje kakve napojnice ložačima bolnice C., a još manje izilazi iz te pogodbe, da bi te napojnice bile baš bit ili osnova posla među strankama, uslijed čega bi, ako bi se napojnice smatrale mitom, cijela pogodba bila nedopuštena i ništava. Kako tuženici nije uspjelo dokazati, da bi tužilac bio preuzeo dužnost davanja kakve napojnice ložačima, ne može ona potraživati naknadu za napojnice što ih je ona davala, kako ne može ni tužilac tražiti povratu onih napojnica što ih je on dao. Nije potrebno zato razmatrati,da li je davanje napojnice in concreto bilo u svrhe nedopuštene ili ne, kad stranke i onako ne mogu tražiti povratu.

Obje su stranke imale interesa na glatkom odvijanju posla pa i računa, da sa svoje strane u to utroše, no naknadu ne mogu tražiti jedna od druge za te izdatke bez obzira na to da li se smatra te napojnice dopuštenim ili ne, kad takva naknada nije ugovorena, odnosno kad ti izdaci nijesu ugovorom stavljeni u dužnost jedne stranke, kako je to već prvostepeni sud utvrdio.

Prizivna presuda nije prema tome osnovana na pogrješnoj pravnoj ocjeni, kad ne smatra provizijsku pogodbu nedopuštenom, jer davanje makar nedopuštenih napojnica trećim licima (ložačima bolnice) radi provedbe pogodbe o dobavi robe, ne čini još provizijski ugovor između prodavca i lica koje je posredovalo kod mušterije ništavim i nedopuštenim, dok proovizijski ugovor nije bio zasnovan na davanju tih napojnica. U protivnom mogla bi svaka stranka provizijski ugovor učiniti ništavim davanjem mita trećim licima. Isto tako nije osnovano na pogrešnoj pravnoj ocjeni ni odbijanje prijeboja datih napojnica, kad nije postojala dužnost da ih tužilac daje.

Nije se stoga revizija mogla uvažiti.

K §-u 881 o. g. z.:

Br. 1111

Pogodba, koju je budući svekar sklopio u ime svoje presumptivne snahe sa njezinom braćom o tome, šta će braća dati svojoj sestri prigodom njezine udaje, ne potpada pod propis §-a 881 o. g. z.

Presuda od 8. II. 1940. Rev 42/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 10. X. 1939. Pl 2540/1939; presuda sreskog suda u Sv. Ivanu Zelini od 30. V. 1939. P 70/19-1939.

U pravnoj stvari tužiteljice A. protiv tuženih B-a, C-a i D-a, radi 5.000 Din, utvrđeno je da je, još prije nego li je tužiteljicu sadanji njezin muž isprosio, bila sklopljena pogodba između tužiteljičinog budućeg svekra E-a i tuženih kao tužiteljičine braće, da će tuženici dati svojoj sestri t. j. tužiteljici prigodom njezine udaje za E-ovog sina iznos od 20.000 Din a tužiteljica da se imade za to odreći svog dijela očevine u korist tuženih. Utvrđeno je nadalje, da je trećetuženik u doba sklapanja te pogodbe bio maloljetan, no da je na tu pogodbu pristao postavši punoljetnim kao i to da se je tužiteljica udala za E-ovog sina F-a i da su joj tuženici nakon udaje na osnovu gornje pogodbe isplatili iznos od 15.000 Din. Konačno je utvrđeno, da je tužiteljica u vrijeme sklapanja te pogodbe bila maloljetna, no da je i ona postignućem punoljetnosti na tu pogodbu pristala, priznavši da joj je iz te pogodbe isplaćeno 15.000 Din, dok ostatak od 5.000 Din potražuje ovom tužbom.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženih i preinačio presudu prvostepenog suda te tužiteljicu s tužbom odbio, smatrajući da u konkretnom slučaju dolazi do primjene propis § 881 o. g. z. te da je E. u času sklapanja pogodbe bio spram tužiteljice posve treće lice, koje ni po zakonu ni po kakvom posebnom ovlaštenju nije bilo pozvano, da za tužiteljicu prihvaća kakvo tuženičko očitovanje niti da za tužiteljicu tuženicima nešto obećaje.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužiteljice i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio onu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Prizivni sud je pravni odnošaj među strankama pogrešno ocijenio podvrgnuv ga §-u 881 o. g. z. Ovaj zakonski propis ima u vidu pogodbe što ih dva lica sklapaju između sebe, a za korist trećeg lica, neučesnika u pogodbi. Ovdje takav slučaj ne predleži. Tu nijesu E. i B. sklapali pogodbu kao dvije stranke, a u korist odnosno na teret trećih lica: tužiteljice odnosno braće B-ove, nego su E. odnosno B. nastupili prvi u ime tužilje, a drugi za se i za svoju braću, pa budući da su ovi zastupanici tu pogodbu odobrili i to najprije muče: tužilja napustivši suposjed očevine u korist tuženika i pri-

mivši 15.000 Din od njih, a tuženici plativši na račun pogodbom preuzete obaveze 15.000 Din i preuzevši posjed tužiljina dijela očevine, to je za njih ta pogodba punovažna i ako pregovarači nijesu bili u vrijeme pregovora snabdjeveni propisnim punomoćjem. Tome ne smeta ni malodobnost tužilje u doba sklapanja posla, jer ga je ona postavši punodobna odobrila, a ni malodobnost jednog od tuženika (D-a), jer je i on priznao opstojnost pogodbe po svojoj punoljetnosti, a i u parnici je priznaje osporujući samo iznos uglavljene svote, koji je međutim sud utvrdio sa 20.000 Din. Prema tome osnovana je presuda prvostepenoga suda, koja presuđuje tuženike na platež ostatka pogođene svote sa 5.000 Din spp., a ne drugostepena, koja uzima na osnovu § 881 o. g. z. da među parničnim strankama uopće ne postoji nikakova pogodba, pa je stoga valjalo suditi povodom revizije tužilje kako je to učinjeno ovom vrhovnom sudskom presudom.

K §-u 904 o. g. z.:

Br. 1112

Uglava o sukcesivnom plaćanju duga uzima se kao da nije niti stavljena, ako nije naročito ustanovljeno vrijeme kada bi pojedini obroci imali dospjeti. U takvom slučaju ne može se uzeti, da postoji uglava plaćanja duga po mogućnosti i činljivosti (§ 904 o. g. z.).

Osuda od 22. XI. 1935. Rev 1891/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. IX. 1935. Pl 1672/2-1935; osuda okružnog suda u Zagrebu od 21. XII. 1934. T 1609/19-1931.

U parnici tužiteljice tt. A. protiv tuženih B-a i C., radi 19.150 Din spp., stavili su tuženici među ostalim prigovor protuugovornog ispunjenja mjenice u pogledu dana dospjelosti mjenice obrazlažući taj prigovor time, da je između tužiteljice i prvotuženika bilo ugovoreno, da će tuženici svoje dugovanje kod tužiteljice otplaćivati s u k c e s i v n o.

P r v o s t e p e n i s u d uzdržao je mjenični platni nalog na snazi ne uvaživši gornji prigovor tuženih.

A p e l a c i o n i s u d uvažio je priziv tuženih i preinačio presudu prvostepenog suda te sudio, da se mjenični platni nalog uzdržaje na snazi samo pod uvjetom ako tužiteljica po svom članu D-u položi prisegu, da nije istina, da je on sa prvotuženikom ugovorio, da će tuženici svoje dugovanje sukcesivno otplatiti.

Stol sedmorice je povodom previda tužiteljice preinačio osudu apelacionog suda i uspostavio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

Što se same stvari tiče, to je prvostepena osuda iz razloga za nju donesenih, koji su u skladu sa stanjem spisa i zakonskim propisima opravdana i na zakonu osnovana.

Ne stoji nazor drugostepene presude, da se dozvola sukcesivnoga plaćanja imade prosuđivati prema propisu §-a 901 o. g. z. kao plaćanje polag mogućnosti i činljivosti. Ispunjenje pogodbe polag mogućnosti i činljivosti odgađa rok ispunjenja, u koliko se radi o platežu, do časa, kada će obvezanik prema svojim imovinskim prilikama biti u stanju tražbinu tužitelju isplatiti, dok sukcesivno plaćanje ne može se tumačiti inače, nego plaćanje u obrocima bez obzira na mogućnost činidbe od strane obvezanika. Kako u konkretnom slučaju nije naročito ustanovljeno vrijeme (§ 904 o. g. z.) kada bi ti pojedini obroci mali dospjeti, to se ispunjenje pogodbe t. j. platež dužne tražbine može iskati odmah t. j. bez ikakova nepotrebna odgađanja. Međutim, jer ti obroci nisu među strankama ustanovljeni niti brojčano, a niti po vremenu dospjetka, ne može se govoriti niti o stanovitom očitovanju ugovarajućih stranaka (§ 869 o. g. z.), dakle niti o tvrdoj pogodbi . Suvišna je dakle odlučna prisega, kojom Apelacioni sud uvjetuje svoju presudu, pak stoga i preinačenje presude u tom pravcu neosnovano.

Valjalo je stoga povodom previda tužiteljice presudu Apelacionoga suda preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenoga suda.

K §-u 906 o. g. z.:

Br. 1113

Izborom vjerovnika u ovršnoj molbi, a p o d o s t a v i te m o l b e ovršeniku, utrnulo je ovršenikovo pravo izbora, a istim časom izvršeno je i vjerovnikovo pravo izbora, koje i njega neopozivo veže.

Rješidba od 5. II. 1937. Rek 1822/1-1936; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 13. V. 1936. Pl 358/2-1936; odluka sreskog suda u Vinkovcima od 4. XI. 1935. I 658/11-1935.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenika B-a, radi 24.750 Din, p r v o s t e p e n i s u d dozvolio je zamoljenu ovršnu javnu dražbu ovršenikovih nekretnina.

A p e l a c i o n i s u d je povodom ovršenikovog utoka preinačio odluku prvostepenog suda i ovrhovoditelja s njegovom dražbenom molbom za sada odbio.

Iz razloga:

Prvostepenom osudom, na temelju koje je dozvoljena ovršna javna dražba ovršenikovih nekretnina suđen je tuženi, da je dužan tužitelju predati 150 mtc. sitnog suhog kukuruza ili mu naknaditi protuvrijednost istoga od 24.750 Din u roku od 14 dana pod prijetnjom ovrhe.

Iz te osude slijedi, da je ovršenik imao u prvom redu predati tužitelju (sadanjem ovrhovoditelju) dosuđeni kukuruz, a podredno platiti protuvrijednost tog kukuruza i prema tomu imao je i ovrhovditelj najprije zatražiti ovrhu proti ovršeniku radi predaje dosuđenog mu kukuruza, i tek nakon

što bi ta ovrha ostala bezuspješna, imao je pravo ovrhovoditelj tražiti ovrhu radi namirenja dosuđene mu protuvrijednosti za kukuruz.

To sve tim više, što je iz odnosnom parničnom spisu P 215/1928 priležećeg zakupnog ugovora vidljivo, da među strankama nije bila sklopljena nikakova alternativna pogodba glede zakupnine već da je imao tuženi kao zakupnik dati tužitelju u ime zakupnine godišnje među inim 3 mtc. sitnog suhog kukuruza, pak je prema tomu dužnost ovršenikova glede predaje kukuruza primarna.

S razloga ovih i jer ovrhovoditelj nije ni ustvrdio, a kamo li zasvjedočio, da je ovrhu radi predaje dosuđenog mu kukuruza zatražio i da je ona ostala bezuspješna, valjalo je uvaženjem utoka ovršenikovog odlučiti kao u dispozitivnom dijelu ove rješidbe.

Stol sedmorice je povodom ovrhovoditeljevog previdnog utoka ukinuo rješenje apelacionog suda i stvar vratio apelacionom sudu, da ovršenikov utok ponovno uzme u pretres i o stvari odluči.

Iz razloga:

Osudom od 18. I. 1932.br. 29.602 gr. dano je ovršeniku pravo izbora, da preda ovrhovditelju 150 mtc. kukuruza ili da mu plati protuvrijednost od 24.750 Din spp., nu sve to za 14 dana pod prijetnjom ovrhe.

Ovršeniku je doista pripadalo pravo izbora po § 906 o. g. z., nu to pravo vezano je na paricioni rok od 14 dana, a moglo je trajati i za vrijeme zatezanja sve dotle, dok vjerovnik ne zatraži izvršenje na jedan predmet obveze.

Izborom vjerovnika u ovršnoj molbi, a po dostavi te molbe ovršeniku utrnulo je ovršenikovo pravo izbora, a istim časom izvršeno je, i vjerovnikovo pravo izbora, koje i njega neopozivo veže (§ 906 o. g. z.).

Ovrhovoditeljevo pravo izbora — jer ovršenik obvezi nije udovoljio — u ovoj stvari nije više sporno, pa apelacini sud nije ima osnova da samo iz tog razloga uvažuje utok ovršenika i ovršnu molbu ovrhovoditelja odbije, pa je stoga valjalo uvaženjem previdnog utoka ovrhovoditelja rješidbu apelacionog suda ukinuti i sltvar mu vratiti na ponovno rješenje, jer svi ostali navodi utoka nisu pretreseni, pa ih valja pretresti i o njima odlučiti.

Navod ovršenika, da je ovrhovoditelj htio tražiti predaju kukuruza i u tom pravcu podnesao molbu I-67-1935., nema važnosti, jer ovršenik i ne tvrdi, da je njemu (ovršeniku) ta molba dostavljena – a samo po izvršenoj dostavi nastao bi pravni učinak učinjenog izbora.

K §§ 908 i 1435 o. g. z.:

Br. 1114

Nevaljana pogodba ne može se utvrditi kaparom. Stranka, koja je kod sklapanja takve pogodbe dala kaparu, ne može tražiti povratak dvostruke već samo jednostruke kapare.

Presuda od 28. X. 1937. Rev 1212/1-1937; presuda apelacionog sudau Zagrebu od 21. VII. 1937. Pl 3419/1-1937; presuda okružnog suda u Osijeku od 18. III. 1937. Po 392/8-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi priznanja istinitosti i opstojnosti kupoprodajne pogodbe te izdanja tabularne isprave odnosno povratka dvostruke kapare u iznosu od 20.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d je udovoljio zahtjevu tužbe glede povratka dvostruke kapare, dok je odbio tužioca sa zahtjevom glede priznanja istinitosti i opstojnosti kupoprodajne pogodbe te izdanja tabularne isprave.

P r i z i v n i s u d uvažio je priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te sudio, da je tuženica dužna tužiocu povratiti samo jednostruku kaparu u iznosu od 10.000 Din sa 6% kamata od dana dostavljene tužbe, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Iz obrazloženja.

Osnovan je priziv tuženice zbog pogrješne pravne ocjene stvari.

Tužilac je u tužbi stavio alternativni zahtjev, da mu je tuženica dužna priznati istinitom i opstojnom pogodbu od 21. IV. 1936. o kupu jedanaest jutara zemlje i izdati mu sposobnu zemljišnoknjižnu ispravu i ako tome ne će ili ne može udovoljiti, da mu prizna pogodbu razvrgnutom i plati mu u ime dvostruke kapare 20.000 Din sa 6% kamata od 22. IV. 1936.

S prvim dijelom zahtjeva tužilac je pravnosnažno odbijen, dočim je u pogledu kapare suđeno po zahtjevu tužbe.

Po § 908 o. g. z. kapara se smatra kao znak, da je pogodba sklopljena i kao osiguranje da će se ispuniti. Ako se pogodba ne ispuni po krivici jedne stranke, nevina stranka može zadržati primljenu kaparu ili iskati, da joj se dvostruko vrati kapara koju je dala.

Ali kod toga zakon očito pretpostavlja, da je takva pogodba dopuštena i valjana. Nevaljane i nedopuštene pogodbe ne mogu se utvrditi ni njihovo ispunjenje osigurati kaparom.

Stoga je odlučno pitanje, da li je pogodba od 21. IV. 1936. po zakonu valjana. Na to pitanje mora se negativno odgovoriti.

Po § 828 o. g. z. može se zajedničkom stvari raspolagati samo onda, ako su svi suvlasnici u tom suglasni.* Ali čim su nesložni ne može ni jedan dionik činiti u zajedničkoj stvari

* Isp. V. II. br. 566 i V. III. br. 966.

takve preinake, kojima bi se razređivalo o dijelu drugoga dionika.

Neprijeporno je, da su uz tuženicu suvlasnici nekretnina gr. ul. br. 505 p. o. I. još H. R. M. i J. i da je tuženica po svom punomoćniku bez sporazuma i sudjelovanja ostalih suvlasnika prodala tužiocu stanovite površine suvlasničkog zemljišta i obvezala se izdati mu zemljoknjižnu ispravu. Takvu pogodbu prema propisu § 828 o. g. z. tuženica nije mogla sklopiti sama, jer ova tom pogodbom raspolaže ne samo sa svojim dijelom nego i sa pravima ostalih suvlasnika, a to je i obzirom na § 829 o. g. z. u vezi sa §§ 361 i 362 o. g. z. nemoguće i nedopušteno. Tuženica je mogla prodati samo svoj idealni suvlasnički dio, a ne i dijelove zemljišta, u pogledu kojega među suvlasnicima nije izvršeno razvrgnuće zajednice, po komu bi ti dijelovi pripali tuženici. Stoga je pogodba od 21. IV. 1936. pravno nevaljana tim više, što nije dokazano, da su na tu pogodbu pristali i ostali suvlasnici, dočim se je suvlasnik M. takvoj pogodbi izričito usprotivio.

Iz takve nevaljane pogodbe nije tužilac mogao steći nikakvo pravo, pa prema tomu nije mogao tražiti od tuženice ni izvršenje te pogodbe, a ne bi mogao tražiti ni izvršenje one obveze koju je tuženica tom nevaljalom pogodbom muče preuzela t. j. da od ostalih suvlasnika zatraži i ishodi takvu diobu, po kojoj bi njoj pripali baš prodani komadi suvlasničkih nekretnina, jer i ta obveza izvire iz nevaljane pogodbe.

A čim tužilac ne može tražiti takvo ispunjenje pogodbe, jer je ono po zakonu (§§ 828, 829, 361, 362 o. g. z.) isključeno a za to je i tužilac morao znati (§ 2 o. g. z.), onda ne može više biti govora o tom, da bi on bio nevina stranka, koja bi imala pravo na povratak dvostruke kapare, već ima po § 908 o. g. z. u vezi sa § 1435 o. g. z. samo pravo na povratak dane jednostruke kapare i to od dana, kada je tuženicu opomenuo na povratak kapare (§ 1417 o. g. z.). Tužilac nije dokazao da je on to učinio prije tužbe i stoga mu se mogu zatezni zakonski kamati od 6% (§ 9 zakona od 8. XII.1 937.) po §§ 1333 i 1334 o. g. z. dosuditi samo od dana dostave tužbe kao dana učinjene opomene, a nema pravo na kamate već od 22. IV. 1936.

Tužilac ne može tražiti ni priznanje, da je pogodba razvrgnuta, jer razvrći se može samo valjana pogodba. Stoga je s tim dijelom tužbenog zahtjeva tužilac odbijen.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

K §§ 919 i 1042 o. g. z.:

Br. 1115

Žena, koja je nakon faktičnog raskida bračne zajednice sklopila s mužem ugovor, kojim se ona odriče prava tražiti alimentaciju za sebe i njihovo zajedničko malodobno dijete uz podjednu dužnost muža da izda tabularnu ispravu za gruntovni prijenos prava vlasništva dijela svojih nekretnina na ime djeteta i preda te nekretnine u posjed djetetu, ne može za slučaj muževog neudovoljenja gornjoj dužnosti jednostrano odustati od te pogodbe niti po §-u 1042 o. g. z. tražiti od muža naknadu za uzdržavanje što ga je dala djetetu, već ima postupati po §-u 919 o. g. z.

Presuda od 1. II. 1940. Rev 1580/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 1. IX. 1939. Pl 1809/2-1939; presuda okružnog suda u Sušaku od 16. II. 1939. Po 51/34-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog muža joj B., radi 43.800 Din, utvrđeno je, da je tužilja nakon odlaska od tuženika s potonjim sklopila pismenu pogodbu, kojom se je ona odrekla prava tražiti od tuženika alimentaciju za sebe i njihovo zajedničko dijete, a tuženik da je istim ugovorom preuzeo dužnost da će izdati tabularnu ispravu sposobnu za gruntovni prijenos prava vlasništva dijela svojih nekretnina na ime tog djeteta i ovom te nekretnine predati u posjed. Utvrđeno je nadalje, da je tužilja to dijete sama uzdržavala kroz devet godina, a tuženik da svojoj dužnosti iz gornje pogodbe nije udovoljio, pa tužilja tužbom traži, da joj tuženik temeljem §-a 1042 o. g. z. naknadi iznos, što ga je ona za to vrijeme na uzdržavanje tog djeteta potrošila t. j. iznos od 43.800 Din.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužilju s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Ne postoji ni rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Iz toč. 2 pogodbe od 26. II. 1935. slijedi da je tužilja odustala od svakog traženja proti tuženiku iz naslova alimentacije za se i za mldbnog sina I. uz uvjete navedene u toč. 1 pogodbe,

Naročito je izjavila, da za svoju stranu ne traži ništa. Ovom pogodbom između parničnih stranaka, mldbnom djetetu nije oduzeto pravo da traži od oca izdržavanje (§ 141 o. g. z.) sve dotle dok se dijete ne uzmogne samo izdržavati — nu to ne znači da je i tužilja mogla odustati od gornje pogodbe, ako tuženi nije ispunio uvjet iz toč. 1 pogodbe.

Ta okolnost dala bi povoda na postupanje po §-u 919 o. g. z., ali ne i za jednostrano ukidanje pogodbe.

Iz činjeničnog stanja slijedi da se tužba tužilje osniva na propisu §-a 1042 o. g. z. Međutim ova zak. odredba pret-

postavlja da je onaj ko je za drugoga trošio što bi ovaj po zokonu imao trošiti to činio animo obligandi, a takova činjenica u ovoj parnici utvrđena nije, pa se stoga tužbenom zahtjevu ne može udovoljiti.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije uvažena.

K §-u 943 o. g. z.:

Br. 1116

Constitutum possessorium nije prava predaja u smislu §-a 943 o. g. z.*

Presuda od 23. II. 1939. Rev 42/1-1939; presuda okružnog suda u Karlovcu od 5. XI. 1938. Pl 72/1-1938; presuda sreskog suda u Karlovcu od 9. IV. 1938. P 351/35-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi priznanja prava vlasnosti i ustupa u posjed nekretnina, oba niže stepena suda a i **Stol sedmorice** odbili su tužioca s tužbom.

Iz obrazloženja presude Stola sedmorice.

Tužilac pobija presudu prizivnoga suda iz razloga § 597 br. 4 Grpp., koji nalazi u tome, što prizvni sud pogrešno uzima da t. zv. constitutum possessorium nije »prava predaja« u smislu § 943 o. g. z.

U tom pogledu valja navesti, da prizivni, a ni prvostepeni sud nije uopće ni utvrdio, da je pok. L. darovao tužiocu utužene dijelove nekretnina i da je njihovo stanovište ispravno, da kad bi takvo darovanje i uslijdilo, da ne bi bilo valjano, jer nije uslijedilo u pismenoj formi, a manjka prava predaja u smislu § 943 o. g. z.

Kad zakon u § 943 o. g. z. traži »pravu predaju« traži očito jednu predaju, koja se događa van same darovne pogodbe, i koja vidljivo predstavlja predaju stvari. Takvom se predajom ne može smatrati constitutum possessorium, kod kojega darodavac očituje, da će dalje stvar držati u ime daroprimca, gdje dakle uopće nema stvarne predaje, jer stvar ostaje u držanju darodavca. Takva predaja ne može se smatrati pravom predajom u smislu § 943 o. g. z.

Nema stoga revizijskog razloga iz § 597 br. 4 Grpp. pa se stoga revizija ne uvažuje.

---

* Suglas. Klang II/2 str. 627 i Ehrenzweig II/1 str. 369; isp. još R. S. I. br. 90.

K §-u 948 o. g. z.:

Br. 1117

Verbalne uvrede, nastale u međusobnoj svađi ne mogu se kvalificirati kao gruba neharnost u smislu §-a 948 o. g. z.*

Presuda od 18. IV. 1940. Rev 545/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. XII. 1939. Pl 2820/1939; presuda sreskog suda u Dol. Stubici od 2. VI. 1939. P 852/1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi pobijanja darovnog ugovora uslijed grube neharnosti, naveo je među ostalim tužilac u tužbi (pod 3. i 4.), da mu je tuženik dana 7. IV. dobacio, da je lopov, svinja i slično, a osim toga da mu se je zaprijetio pogibeljnom prijetnjom, radi čega da je po krivičnom sudu proglašen krivim prestupa iz § 247 Kz. Utvrđeno je, da su gore navedene uvrede i prijetnja bile izrečene u međusobnoj svađi odnosno u njihovom sporu radi smetanja posjeda te u očitoj uzbuđenosti.

Oba niže stepena suda odbila su tužioca s tužbom, **Stol sedmorice** nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Iskazi svjedoka T-a i R-a odnose se na čin ozn. u tužbi pod br. 1 i 2, glede kojih je stavljen prigovor zastare. Iz iskaza ovih svjedoka kao i iz same tužbe mora se zaključiti, da su ova dva čina uslijedila 3 godine prije podizanja ove parnice — te pošto tužilac tvrdi, da je pobijani ugovor doista darovni ugovor, to je prigovor zastare glede ova dva čina opravdan (§ 1487 o. g. z.). Ostali u tužbi navedeni čini (br. 3 i 4), na osnovu kojih se pobija ugovor od 15. XI. 1928. nisu sami po sebi dovoljni za raskidanje ovog ugovora.

U toč. IV. navedenog ugovora navedeno je, da taj ugovor može da bude pobijan za slučaj skrajne neharnosti ili grubosti ili radi neudovoljavanja u toč. I. navedenog podavanja odnosno plaćanja. Revizija se odnosi na neharnost, nu ni u tom pravcu ne može da bude uvažena.

Pod skrajnom neharnosti i grubosti mogu se razumijevati samo takovi čini, koji proizlaze iz zle namisli ili glede kojih postoji animus iniurandi. To proizlazi iz pojma grubosti i neharnosti, pa prema tome u tužbi navedene verbalne uvrede, nastale u međusobnoj svađi, nemaju pretpostave da budu kvalificirane kao gruba neharnost.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

---

* Suglas. Schey A. B. G. B. rješ. br. 3 kod § 948.

K §-u 948 o. g. z.:

Br. 1118

Preljub je razlog za poreku darovanja zbog grube neharnosti (§ 948 o. g. z.)* i to bez obzira na okolnost, da li je uvrijeđeni bračni drug radi tog preljuba podnio krivičnu prijavu (privatnu tužbu) ili nije. Okolnost, da su stranke i nakon počinjenog preljuba živjele pod istim krovom, ne dokazuje još sama po sebi oproštaj preljuba od strane uvređenika.

Presuda od 1. II. 1939. Rev 1532/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 17. IX. 1938. Pl 1966/3-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 31. XII. 1937. Po 284/12-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi poreke darovanja zbog grube neharnosti, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a sudila su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude p r i z i v n o g s u d a:

... Priziv napokon tvrdi, da je tužitelj tuženoj oprostio preljub, pošto je nastavio bračnu zajednicu i živio s njom preko pola godine te da je prvostepeni sud obzirom na tu činjenicu izveo pogrešan zaključak, kada je izrekao, da tužitelj preljub tuženoj nije oprostio.

Istina je, da je oproštaj moguć i konkludentnim činima, no iz okolnosti, što su svjedoci T. i S. suglasno posvjedočili, da je tužena polovinom 1932. godine na preljubu zatečena, dana 29. VII. 1932. preselila iz sobe tužioca u njihovu sobu, te je tako odijeljeno spavala sve dok nije skupa sa svjedocima otselila iz kuće tužitelja, ne može se zaključiti, da je tužitelj tuženoj oprostio preljub budući da tužena sama ne tvrdi, da je sa tužiteljem i poslije toga spolno općila, a sama ta činjenica, da su stranke živjele dalje pod istim krovom, još ne dokazuje oproštaj.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. nalazi revizija u tome, da se pobijana presuda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni te krivom tumačenju i primjeni propisa § 948 o. g. z. Takovo pak krivo tumačenje tog propisa materijalnog prava nalazi u tom, što prizivni sud, potvrđujući presudu prvostepenog suda, preljub tužene smatra grubom neharnošću, kojom se vrijeđa čast tužioca kao bračnog druga po tuženoj kao njegovoj zakonitoj ženi, premda taj razlog poreke darovanja citirani propis ne sadržaje, niti da se preljubom vrijeđa čast tužioca kao muža, niti je on protiv imovine ili slobode tužioca kao darovatelja, a to tim manje, što tužilac zbog preljuba nije prijavom zametnuo krivični postupak, te ona nije ni po krivičnom zakonu suđena.

* Suglas. Klang II. str. 633 i Ehrenzweig str. 371; protivno S. s. rješ. br. 5298/1932.

Kako su pak i nakon navodno počinjenog preljuba, stranke kao bračni drugovi živjele u bračnoj zajednici u jednom kućanstvu, to da se imade smatrati i taj preljub oproštenim, a time da bi otpao razlog poreke darovanja.

Revizija nije osnovana.

Prizivni je sud, usvojivši rezultat raspravve i izvedenih dokaza prvostepenog suda utvrdio počinjenje preljuba sa strane tužene u vrijeme još postojeće bračne veze i zajednice, koje je djelo kažnjivo po zahtjevanju povređenog drugog bračnog druga prema § 292 Kz.

Preljub pak jednog bračnog druga kao obdarenika, glede drugog bračnog druga kao darodavca, u koliko taj bude počinjen prije raspusta braka ili njihova odvojenog življenja, doista se imade smatrati grubom neharnošću spram darodavca kao što je to ispravno prikazano u obrzloženju presude prizivnog suda.

Što zbog preljuba nije tužilac podnio prijavu traženjem njenog kažnjenja, nije od uticaja po značenje i domašaj preljuba kao grube neharnosti spram darodavca, bračnog druga,

Sam pak boravak tuženice u kućanstvu tužiočevom poslije preljuba do odlaska tuženice prema samom prikazivanju obih stranaka, čini prekinuće bračne zajednice u spolnom otklonu, koji je uslijedio baš radi preljuba učinjenog po ženi, u čemu se ne može nazrijevati oproštaj preljuba.

Ne postoji po tome revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. pa se radi toga revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 956 o. g. z.:

Br. 1119

Za valjanost i opstojnost pogodbe darovanja za slučaj smrti nije potrebno da daroprimac preživi darodavca.*

Presuda od 14. IX. 1939. Rev 1050/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. VI. 1939. Pl 1806/1-1939; presuda sreskog suda u Vel. Gorici od 22. IV. 1939. P 300/3-1939.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi utvrđenja, da je darovna pogodba za slučaj smrti izgubila pravnu snagu, utvrđeno je, da je tužilja darovnim ugovorom za slučaj smrti darovala sve svoje nekretnine C-u te da je ovaj ishodio zabilježbu tog ugovora na nekretninama tužilje i nakon kratkog vremena iza toga umro te kao univerzalnog nasljednika ostavio B-a t. j. tuženika, kojemu je bila i uručena sva C-ova zaostavština. Tužilja smatrajući, da je gornji ugovor izgubio pravnu snagu uslijed toga, što daroprimac C. nije nju kao darodavku preživio, podiže nazočnu tužbu.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

Priziv nije osnovan.

* Suglas. Rev 903/1-1937; Klang str. 653 i 654.

Tužbeni zahtjev mora se odbiti već i stoga, što krepost darovanja za slučaj smrti nije uslovljena time, da daroprimac preživi darodavca.

O. g. z. ne poznaje okolnost, da daroprimac preživi darodavca, kao oznaku darovanja za slučaj smrti spram darovanja među živima. Postojeći opći građ. zakonik je kod darovanja usvojio posve drugi princip.

Po tom principu prelazi kod darovanja među živima vlasnost darovane stvari na daroprimca još za života darodavca, dok kod darovanja za slučaj smrti ovaj učinak nastupa tek po smrti darodavca.

Sadržaj propisa § 956 o. g. z. to najbolje dokazuje.

Po sadržaju te ustanove pozna naš postojeći opći građ. zakonik darovanje za slučaj smrti samo u tom obliku, da ispunjenje darovanja ima uslijediti po smrti darodavca.

Darovanje za slučaj smrti je prema tome na stanovito vrijeme (§§ 704 i 706 o. g. z.) ispunjenja vezano darovanje, a nije preživljenjem daroprimca uvjetovano darovanje.

Čim je zakonsko stanovište takovo i čim tužba suprotno ovakovom zakonskom stanovištu hoće ishoditi obeskrepljenje darovanja za slučaj smrti samo zato, što daroprimac nije preživio darodavca, to se tužba ukazuje već po samom svom sadržaju pravno neopravdanom pa ju je valjalo odbiti i bez obzira na druge razloge.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Tužilja traži reviziju iz revizijskog razloga br. 4 §-a 597 Grpp. i predlaže preinačenje odnosno ukinuće pobijane presude.

Izneseni revizijski razlog nije osnovan, jer se pobijana presuda ne osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni, pošto je prizivni sud pravilno primijenio propis §-a 956 o. g. z., prema kojem nije za valjanost i opstojnost pogodbe o darovanju za slučaj smrti potrebno, da daroprimac preživi darovaoca, dakle da takva pogodba za slučaj ranije smrti daroprimčeve gubi svoju valjanost i opstojnost, kako je to sve prizivni sud valjano obrazložio, koje obrazloženje prihvaća i ovaj vrhovni sud.

K §-u 1000 o. g. z.:

Br. 1120

Lumpanje u kavani ne može se supsumirati pod zakon o ograničenju krčmarske vjeresije (odnosno na području Međumurja pod zak. čl. XXI.:1883. o lihvi i štetnim kreditnim poslovima).

Presuda od 21. I. 1937. Rev 1538/1-1936; presuda okružnog suda u Varaždinu od 29. IX. 1936. Pl 591/2-1936; presuda sreskog suda u Čakovcu od 24. IV. 1935. P 147/1934.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 686 Din spp., utvrđeno je, da je tužilac lumpajući sa svojim društvom u tužiočevoj kavani zadužio se za na vjeru uzeta razna jela te alkoholna i bezalkoholna pića ukupno za utuženi iznos, pa je p r v o s t e p e n i s u d sudio po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženika.

Iz obrazloženja:

... Prvostepenisud nije povrijedio materijalni zakon, jer je svrha zakona o lihvi, da zaštiti zemljoradnike i zanatlije od iskorišćavanja putem krčmarskog kredita, uslijed čega se propisi zak. čl. XXI. 1823. ne mogu primijeniti na tuženika, koji je bankovni činovnik.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Tužilac nalazi revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. u pogrešnoj pravnoj ocjeni materijalnog prava u koliko se u uopće dosuđuje platež u kavani potrošenog alkoholnog pića u iznosu po tužitelju u njegovom traženju označenom, a koji iznos nije odmah podmiren, po čemu da takav dug kao obligatio naturalis nije utuživ. U tome da je krivo tumačen zak. čl. XXI. iz god. 1883. o lihvi i štetnim kreditnim poslovima, odnosno zakon o ograničenju krčmarske vjeresije od 26. VIII. 1916.

Revizija nije osnovana.

Kako je učinjeni potrošak u kavani nastao u pogledu alkoholnih pića prigodice, a ne nastavno kroz dulje vrijeme po predhodnom sporazumu o danoj vjeresiji, to se pobijana presuda u tom pravcu osniva na ispravnoj pravnoj ocjeni u pravilnom tumačenju materijalnog prava. Ne postoji po tome opravdanje za revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp.

Toga radi se revizija ne uvažuje.

K §§ 1019 i 881 o. g. z.:

Br. 1121

Ako se je poslodavac dobrovoljno obvezao, da će tražbinu vjerovnika svog namještenika tom vjerovniku isplatiti iz namještenikove zarade, onda takovo preuzimanje obveze spada među pogodbe na korist trećega.

Presuda od 8. II. 1940. Rev 76/1-1940; presuda okružnog suda u Karlovcu od 11. XI. 1939. Pl 747/2-1939; presuda sreskog suda u Karlovcu od 23. VI. 1939. P 1483/14-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih tt. B. i tt C., radi 7.750 Din, p r v o s t e p e n i s u d je udovoljio zahtjevu tužbe protiv prvotužene, dok je tužioca odbio s tužbom protiv drugotužene.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv prvotužene, dok je uvaženjem tužiočevog priziva preinačio presudu prvostepenog suda u pogledu drugotužene te sudio, da su obje tuženice dužne solidarno platiti tužiocu gornju svotu.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz §-a 597 br. 4 Grpp.

Prizivni je sud uzimajući za osnov svoje odluke rezultat rasprave i dokazivanja, kako je utvrđen u prvostepenim parničnim spisima i presudi prvostepenog suda utvrdio (§§ 368 i 592 Grpp.), da su se obje tužene na račun zarade svog putnika M-a obvezale platiti tužiocu njegovu tražbinu kao kupovninu za prodani auto M-u i da je ta zarada do konca listopada 1938. iznosila 7.750 Din, koja je svota tužiocu spp. i dosuđena. Tužene pitaju na osnovu kojeg pravnog naslova tužilac od njih potražuje utuženu svotu. Na to pitanje daje jasan odgovor očitovanje od 22. VI. 1938. Po tom očitovanju isplata tužiteljeve tražbine imala je uslijediti od tuženih firmi na račun zarade M-a do kraja listopada 1938. Slijedi dakle, da su tužene preuzele isplatu tužiteljeve tražbine za svog putnika iz njegove zarade, a ovakovo preuzimanje isplate spada među pogodbe na korist trećega (§§ 1019 i 881 o. g. z.), pa je stoga tužilac na osnovu cit. propisa ovlašten od tuženih tražiti isplatu.

Da je preuzeće isplate za obje tužene solidarno slijedi iz činjenice, da je prema gornjem očitovanju namjera stranaka bila upravljena na osnivanje obveza sa jednokratnom činidbom za obje tužene.

Obzirom na navedeno ne mogu u ovoj parnici doći do primjene propisi o cesiji.

Među strankama nije ugovoreno da perfektnost obveze ovisi o pismenoj ispravi, a takova u ovom slučaju po zakonu nije potrebna.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 1036 o. g. z.:

Br. 1122

Kod poslovodstva bez naloga u smislu §-a 1036 o. g. z. može se u iznimnom slučaju, ako je stvar intervencijom poslovođe sačuvana od inače neizbježivog gubitka (§ 403 o. g. z.), poslovođi dosuditi i nagrada.*

Presuda od 30. XI. 1939. Rev 1138/1-1939; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 10. XII. 1938. Pl 716/1-1938; presuda sreskog suda u Sl. Brodu od 23. VIII. 1938. P 186/6-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i dr., radi 5.600 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 2.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca, dok je uvažio priziv tuženih i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca odbio s tužbom.

---

* Suglas. Klang II./2 str. 877.

Stol sedmorice je djelomično uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

U ovoj stvari nema mjesta primjeni propisa §§ 391 do 394 o. g. z., jer se stvar ukradena ne smatra izgubljenom doklegod je u rukama tata.

Naprotiv predleži poslovdstvo bez naloga predviđeno u § 1036 o. g. z. Ovaj propis upućuje na posebni slučaj takvoga poslovodstva, kada tko tuđu pokretnu stvar sačuva od neizbježivoga gubitka ili propasti (§ 403 o. g. z.).

Iz činjeničnog utvrđenja presude, da su počinitelji krađe upravo intervencijom tužioca za vremena pronađeni i uapšeni, mora se uzeti, da je tužilac novac tuženika izbavio od gubitka ili propasti. Ovo je utvrđenje mjerodavno za revizijski sud, dok se na protivne tvrdnje tuženičkog priziva protiv dijela presude prvostepenog suda ne može uzeti obzir. To što tuženici navode, da je tužilac svojom nesmotrenošću skrivio, što nije pronađen iznos od 12.000 Din, ne može stajati na putu tužiočevom zahtjevu, jer iz poslovodstva bez naloga jedna i druga strana stječu prava i preuzimaju obveze i zato je stvar tuženika da i oni zatraže svoja prava protiv tužioca, ali njihova prava nisu predmet ove parnice.

Kada je prema tomu utvrđeno, da je tužilac izbavio na štetu tuženika ukradeni iznos od 107.000 Din time, što je za počiniteljima pošao u potragu i obavjestivši o krađi pogranične žandarmerijske stanice i upravu policije u Sl. Brodu, ima mu se po propisu § 403 o. g. z. priznati pravo na nagradu od najviše deset na stotinu, što bi iznosilo 10.700 Din. Međutim prizivni sud smatrajući pogrešno da tužiocu ne pripada nikakva nagrada, propustio je ustanoviti razmjernu visinu nagrade, ali ovaj propust ne smeta konačnoj odluci o stvari u revizijskom stepenu, jer se nagrada po citiranom propisu odmjeruje po slobodnoj rasudi suda i na taj je način odmjerena u prvostepenoj presudi i revizijski ju sud prihvaća kao opravdanu.

Uslijed toga valjalo je reviziju tužioca djelomično uvažiti, pobijanu presudu preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenoga suda.

K §-u 1067 o. g. z.:

Br. 1123

U §-u 1067 o. g. z. nabrojeni pobočni ugovori nisu jedino moguća i zakonom dozvoljena posebna utanačenja kod kupovne pogodbe, pa je stoga pactum reservati dominii po našem o. g. z-u dozvoljen.

Osuda od 15. I. 1937. Rev 941/1-1936; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 18. XI. 1934. Pl 9049/1-1934; osuda sreskog suda I. u Zagrebu od 17. V. 1934. br. 5436 gr. P 978/1931.

U parnici tužiteljice tt. A. protiv tuženih tt. B. i C-a, radi priznanja prava vlasništva pokretnina i izlučenja ovih ispod ovrhe, utvrđeno je, da je tužiteljica pod ovrhu uzete pokretnine prodala drugotuženom uz priuzdržaj prava vlasništva do potpune isplate kupovnine. Prvotužena je u toj parnici među ostalim prigovorila, da naš o. g. z. ne poznaje i ne dozvoljava pactum reservati dominii.

Prvostepeni sud odbio je tužiteljicu s tužbom uvaživši gornji prigovor prvotužene.

Apelacioni sud je povodom tužiteljičinog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i sudio po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice otputio je previd prvotužene te u cijelosti potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Previdne tegobe prvotužene nisu osnovane.

Prvotužena naime tvrdi, da kod kupoprodajne pogodbe nije dozvoljen po našem općem građ. zakonu pactum reservati dominii, pa da stoga ni tužilja nije mogla takve pogodbe sklopiti sa drugotuženim.

Međutim propis §-a 1066 o. g. z. određuje, da se svi slučajevi koji se događaju u kupoprodajnoj pogodbi i koji u zakonu nisu izrijekom predviđeni, imaju prosuđivati po propisima sadržanim u poglavlju o pogodbama u opće i o pogodbi promjene napose. Prodaja stvari sa priuzdržajem prava vlasništva iste do konačne isplate kupovne cijene, nije po zakonu zabranjena niti proglašena pravno nevaljanom.

Takvoj pogodbi ne stoji na putu ni §§ 1063 i 1067 o. g. z,. jer i ako § 1063 o. g. z. određuje, da kod kupnje na vjeru vlasnost stvari prelazi odmah na kupca, to ipak stranke mogu i protivno ugovoriti, a u §-u 1067 o. g. z. nabrojeni pobočni ugovori nisu jedino moguća i zakonom dozvoljena posebna utanačenja kod kupa. Stoga je drugostepeni sud zauzeo u pobijanoj osudi ispravno stanovište, da je pactum reservati dominii po našem o. g. z. dozvoljen, te ga u nazočnoj parnici i uvažio. Prvotužena je svoju tvrdnju, da je drugotuženi isplatio kupovninu tužiteljici za izlučivane pokretnine imala dokazati, ali ona takvog dokaza nije pružila, pa je stoga pravilno drugostepeni sud tužbenom zahtjevu udovoljio. Valjalo je stoga previd prvotužene kao neosnovan otputiti i potvrditi osudu drugostepenog suda.

K §§ 1091 o. g. z. i 655 br. 3 Grpp.

Br. 1124

Porabni ugovor, kojem je predmet manja prostorija za gostioničarski obrt sa sobom za stanovanje, jest najam, a ne zakup.

Presuda od 13. X. 1938. Rev 1160/1-38; presuda okružnog suda u Osijeku od 25. VI. 1938. Pl 849/2-38; presuda sreskog suda u Našicama od 9. V. 1938. P 271/4-38.

U uporabnoj parnici tužioca H-a protiv tuženog V-a, radi otkaza najma, oba su nižestepena suda stavila van snage otkazni nalog.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužioca te je preinačio obje nižestepene presude i otkazni nalog uzdržao na snazi.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Među strankama je nesporno, da tuženik s naslova porabnoga ugovora sklopljenoga usmeno sa H-om za života ovoga drži u njegovoj kući na neopredjeljeno vrijeme lokal za gostionu od jedne sobe, zatim jednu sobu sa nuzgrednim u otkaznoj molbi navedenim prostorijama uz mjesečnu najamninu od 250 Din.

Tuženik je stavio jedini odlučni prigovor, da se takav porabni ugovor imade smatrati zakupnom pogodbom, pa da se je otkaz imao učiniti na šest mjeseci, i to obrazlaže samo tim, što u odnosnim prostorijama drži gostionu. Sam porabni ugovor, kojemu je predmet manja prostorija za tjeranje obrta sa stanom, imade se ispravno ocijeniti kao pogodba o najmu, a ne kao pogodba o zakupu, jer za uživanje navedenih prostorija nije potrebna naročita marljivost i trud uporaboprimca (§ 1091 o. g. z.). S toga nižestepeni sudovi nisu imali nikakvoga zakonskoga osnova smatrati odnosnu pogodbu kao zakup u smislu propisa općega građanskoga zakona.

Budući da je po tužiocu odnosni otkaz najma učinjen shodno propisu § 655 br. 3 Grpp., valjalo je preinačenjem obih suglasnih nižestepenih presuda učinjeni otkaz uzdržati na snazi tim da predaja predmeta najma imade odmah uslijediti (§ 668/1 Grpp.).

K §-u 1116 o. g. z.:

Br. 1125

Time, što su stranke u najamnom ugovoru, sklopljenom na neodređeno vrijeme, posebno statuirale najmodavčevo pravo otkaza najmoprimcu u slučaju, da potonji ne obdržava kućni red ili ne plaća stanarine do trećeg dana u mjesecu, nije ograničeno najmodavčevo pravo otkaza samo na ova dva slučaja, već on može pogodbu otkazati i bez postojanja gornjih dvaju uslova.

Presuda od 21. XI. 1939. Rev 1308/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 30. VIII. 1939. Pl 2159/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 25. VI. 1939. P 4317/4-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi otkaza najma lokala, utvrđeno je, da su stranke u najamnoj pogodbi, sklopljenoj na neodređeno vrijeme, posebno statuirale najmodavčevo pravo otkaza u slučaju, ako najmoprimac ne bi obdržavao kućni red ili ne bi platio stanarinu do trećeg dana u mjesecu. Prvostepeni sud utvrdivši, da nijedan od tih slučajeva in concreto ne predleži te smatrajući, da najmodavcu pripada pravo otkaza samo u ta dva slučaja, stavio je ranije izdani otkaz van snage.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te otkaz uzdržao na snazi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp. nalazi revizija u pogrešnoj ocjeni najamnog ugovora.

Ta je ocjena međutim pravno i ispravna, jer kraj okolnosti, da su stranke izrično ugovorile, da najamni odnos traje od 1. XI. 1938., do otkaza po jednoj od ugovarajućih stranaka na 1 mjesec, a prema zakonskim propisima, ne može se uzeti da su stranke time što su još posebno statuirale pravo otkaza najmodavcu u slučaju neobdržavanja kućnog reda ili neplateža stanarine do 3. dana u mjesecu, htjele ograničiti pravo otkaza najmodvca samo na ova dva slučaja. Najmodavcu pripada već po zakonu pravo da otkaže najamnu pogodbu, sklopljenu na neizvjesno vrijeme, i u ova dva slučaja, pa isticanje toga ne može lišiti najmodavca prava da otkaže pogodbu i bez tih uslova, dok to nije izrično ugovoreno.

Nema zato rev. razloga iz § 597 br. 4 Grpp., pa se revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 1116 i 653 o. g. z.:

Br. 1126

Ako je vlasnik nekretnina sklopio s nekom osobom najamnu pogodbu, prema kojoj je najam imao trajati stanovito vrijeme, a poslije toga iste nekretnine oporučno zapisom ostavio drugoj osobi s tim, da najmoprimac ima na nekretninama ostati za sve vrijeme opstanka svoga poduzeća, nije tim najmoprimcu ostavljen zapis (služnost stana), već je oporukom izmijenjena najamna pogodba glede trajanja onamo, da ima trajati neizvjesno vrijeme (§ 1116 o. g. z.), a takva se pogodba može otkazati u svako doba.*

* Slično 1292/32.

Presuda od 13. X. 1938. Rev 1213/1-38; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 30. III. 1938. Pl 420/1-38; presuda sreskog suda u N. Gradiški od 6. IV. 1938. P 744/7-37.

U pravnoj stvari tužilje S. protiv tužene N. d. d., radi otkaza najma, prvostepeni je sud otkaz uzdržao na snazi.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice, te je preinačio presudu prvostepenog suda i otkaz stavio van snage.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilje te je preinačio presudu prizivnog suda i uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Tužilja pobija prizivnu presudu zbog revizijskih razloga iz § 597 br. 1, 3 i 4 Grpp.

U obrazloženju ističe revizija, da pobijana presuda pogrešno smatra, da su odredbe ugovora od 24. X. 1907., o vremenskom trajanju najma, modificirane oredbom toč. 10 oporuke pok. A-a od 25. VI. 1912., te da je stoga tužilja dužna trpjeti najamni odnošaj za sve vrijeme opstanka tuženice, što je međutim protivno zakonskim propisima o porabnoj pogodbi, jer je najam vremenski ograničen i razrješiv, a pogrješno je i stanovište, da je oporukom pok. A-a ostavljen zapis u korist tužene, jer uporabna pogodba kao dvostrani pravni posao i ne može biti predmetom zapisa.

Predlaže stoga da se pobijana presuda preinači i uspostavi prvostepena uz naknadu svih troškova.

...Osnovan je revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Pobijana presuda uzima, da tužilja nije stekla nekretnine, u kojima tužena drži u najmu svoje prostorije, u stanju, u kakovom su se iste nalazile po ugovoru od 24. X. 1907., jer je zapis određen tužilji opterećen dalnjim zapisom u korist tužene, o kom je određeno da tužena ima nadalje ostati u svom lokalu za sve vrijeme svog opstanka, a kako tuženica još uvijek postoji, to jo tužilja ne može ni otkazati najam.

Stanovište pobijane presude nije osnovano.

Utvrđeno je, da je pok. A., koji je s tuženom sklopio najamni ugovor 24. X. 1907. na 15 godina, a koji se produžuje na dalnjih 15 godina, ako se na vrijeme ne otkaže, a koje je pravo najma bilo i uknjiženo na odnosnim nekretninama u korist tužene, ostavio prema oporuci od 25. VI. 1912. zapisom te iste nekretnine tužilji time, da tužena ima i nadalje ostati u odnosnom lokalu, za sve vrijeme svog opstanka, a ako bi joj prostorije bile premalene da se mogu proširiti iz stana, koji on uživa, razumije se uz razmjerno povišenje stanarine.

Tuženoj, kako je iz oporuke vidljivo, nije ostavljen nikakav zapis u smislu §-a 653 o. g. z., jer tuženoj nije dana nikakova pogodnost što se tiče samog najamnog odnosa, dakle joj nije ostavljena služnost stana (§ 521 o. g. z.), već

je oporukom pok. A-a i prihvatom zapisa po tužilji te sporazuma tužene postojeća najamna pogodba izmijenjena u pogledu vremena trajanja tako, da najamna pogodba ima trajati sve dok bude postojala tuženica.

U takovoj pogodbi, u kojoj je vrijeme ugovoreno do prestanka tužene, a tužena je juristička osoba, vrijeme je trajanja najma uopće posve neizvjesno, nije dakle vrijeme trajanja ustanovljeno (§§ 1090 i 1113 o. g. z.), pa se takova pogodba ima smatrati najamnom pogodbom, kod koje najam ima trajati na neizvjesno vrijeme (§ 1116 o. g. z.), a takove se pogodbe mogu otkazom razriješiti u svako doba.

Pošto je učinjen valjan otkaz, to je ispravno prvostepeni sud sudio po zahtjevu tužbe u pogledu valjanosti samog otkaza.

Valjalo je stoga reviziju uvažiti i odlučiti, kako je navedeno u dispozitivu.

K §-u 1118 o. g. z.:

Br. 1127

Uporaboprimac služi se stvarju »vrlo štetno« u smislu §-a 1118 o. g. z.,ako prekomjernom uporabom najamnog objekta oštećuje najamni objekt za 20% više nego se ovaj oštećuje redovnom porabom. Okolnost, da je uporaboprimac primio uporabni predmet u lošem stanju te ga za trajanja uporabnog odnošaja sam popravio, ne ovlašćuje uporaboprimca da se sa stvarju služi na štetniji način nego li je način redovite uporabe.

Presuda od 23. XI. 1939. Rev 1449/1-1939; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 1. IX. 1939. Pl 1221/3-1939; presuda sreskog suda u Bjelovaru od 30. VI. 1939. P 577/5-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi otkaza zakupa ciglane, prvostepeni sud je izdani sudski otkaz stavio van snage.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te sudski otkaz održao na snazi.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Prvostepeni sud doista je pogrešno primijenio propise §§ 1118 i 1109 o. g. z.

Po § 1118 o. g. z. može uporabodavac tražiti, da se pogodba ranije ukine, ako se uporaboprimac služi stvarju vrlo štetno, a to će biti slučaj ako svoje uporabno pravo ne izvršuje onako, kako ga po naravi stvari imade izvršivati, te ako od takovog načina izvršivanja nastaje za uporaboprimca znatnija šteta. Kada je šteta znatna, imade se prosuditi po pojedinom slučaju, a to će biti, ako se uporabni predmet upotrebljava protivno pogodbi ili protivno načinu uporabe ili ako je očito, da će se pogoršati ili izgubiti na cijeni.

Za tuženu je dokazano, da najamni objekt upotrebljava protivno od načina uporabe, jer premda je po naravi stvari obvezatna, da prije svake sezone premaže unutarnje stijene ciglarskih peći blatom radi zaštite opeka od jačeg djelovanja vatre, pošto predhodno odstrani stari maz, nije to po vlastitom priznaju činila, a na izričito upozorenje tužitelja izvršila je premazivanje tako nedostatno kao da nije peć ni premazivala. Takovom uporabom tužena je dakle skrivila, da zidovi peći nisu bili zaštićeni od jačeg djelovanja vatre, već su peći bile izložene većem i bržem propadanju opeka gubljenjem forme i strukture uslijed jačeg djelovanja vrućine, čime je potrošnja peći za 20% veća nego li je kod uredne i redovne uporabe. Za uporabodavca je to svakako znatna šteta i to tim znatnija, što je prema dokazanom rezultatu već u vrijeme zakupnog ugovora uporabni predmet bio u dosta lošem stanju, pa će ga njegova prekomjerna uporaba daleko više oštetiti, nego li bi to bilo, da je stanje bilo dobro, jer je uopće poznata činjenica, da se stvari loše kvalitete i redovnom porabom brže troše. Prekomjerna uporaba najamnog objekta u tako velikom obimu (20%) imade karakter znatne štete, pa se za tuženu mora ustvrditi, da se sa uporabnim objektom služi vrlo štetno. Kod toga nije odlučno, da li se ona na tako štetan način služi sa čitavim uporabnim objektom ili samo sa jednim dijelom, pa ako se mora pretpostaviti, da pronađeni nedostaci postoje samo u one tri pregledane kamare (peći) i da je tako štetan način uporabe dokazan samo za te tri kamare, taj štetni način ipak postoji i čini tužiteljici makar i na te tri kamare znatnu štetu, zbog koje je sudski otkaz prema § 1118 o. g. z. bio opravdan.

Pogrešan je nazor prvostepenog suda, da uslov za ukinuće uporabne pogodbe po § 1118 o. g. z. nastaje tek onda, kada uslijed štetne uporabe postane uporabni objekt neuporabivim. I ovo je istina razlog otkaza, ali ne po § 1118 o. g. z., već po § 1117 o. g. z. i pristoji samo uporaboprimcu. Kod otkaza po § 1118 o. g. z. ne mora nastupiti neuporabivost stvari, već je dovoljno da se uporaboprimac služi sa stvari tako štetno, da ta šteta prelazi granice redovne uporabe i da postoji bojazan, da će zbog takove uporabe stvar postati neuporabivom. Takav način uporabe postoji na strani tužene, jer oštećuje uporabni objekt za 20% više nego redovnom uporabom, zbog čega je sudski otkaz osnovan na § 1118 o. g. z. i na tački XIII. zakupnog ugovora od 28. XII. 1935.

Pogrešan je također nazor prvostepenoga suda, da je tužena vlasna upotrebljavati kružnu peć na štetan način zato, što ju je primila u lošem stanju, u kakovom je dužna po § 1109 o. g. z. da ju natrag vrati tužitelju. Kod ovakovog nazora vodila je prvostepeni sud tvrdnja tužene, da je ona tečajem uporabe poboljšala stanje, u kome se je peć nala-

zila kod predaje. Kad bi ova tvrdnja tužene i bila dokazana, smatrala bi se ona u pogledu poboljšanja uporabnog predmeta poslovođom bez naloga (§ 1036 o. g. z.), pa bi kao uporaboprimac imala jedino pravo, da od tužitelja zahtjeva naknadu potrebitih i korisnih troškova prema § 1037 o. g. z. Ako je dakle tužena na kružnoj peći učinila korisni potrebiti trošak, nema već stoga razloga pravo upotrebljavati peć na više štetan način nego li je način redovne uporabe. Njezino je pravo opredijeljeno jedino sa pravom zahtjevati naknadu učinjenih troškova. Njezina prekomjerna uporaba ne može zamijeniti zahtjev za naknadu učinjenih koristi niti ovaj potonji zahtjev može isključiti tužiteljevo pravo, da zbog štetne uporabe traži ukinuće pogodbe, jer pravo tužene zahtjevati naknadu učinjenih koristi prestaje po § 1097 o .g. z. tek nakon 6 mjeseci po povratku uporapštine. Ne može s toga doći u ovom slučaju do primjene § 1109 o. g. z.

Valjalo je stoga uvaženjem priziva tužitelja pobijanu presudu preinačiti i sudski otkaz uzdržati po § 667 Grpp. u cijelosti na snazi, a pošto je rok predaje porabnog predmeta već prošao, odrediti po § 668/I Grpp. novi rok od 8 dana.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Prizivna je presuda na osnovu rezultata cjelokupne rasprave i izvedenih dokaza utvrdila, da je tuženica na uzakupljenoj ciglarskoj peći prepustila potrebno premazivanje zida, uslijed kojega propusta se ta peć troši za 20% više, nego ako se peć svake sezone rada premaže iznutra blatom, dakle da se tuženica u zakup uzetim objektom služila vrlo štetno, pa je prema takovom činjeničnom stanju pravilnom primjenom točke XIII. zakupnog ugovora od 28. XII. 1935. odnosno propisa §-a 1118 o. g. z. uzdržala osnovano otkaz prvostepenog suda od 23. IV. 1939. br. R 604/1-1939. na snazi.

Ne osniva se, stoga, pobijana presuda na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari (§ 597 br. 4 Grpp.), pa nema razloga, da se reviziji udovolji.

K §-u 1151 i sl. o. g. z.:

Br. 1128

Iz tazbinskih odnošaja — makar među strankama postojala suvlasnost nekretnina i zajedničko kućanstvo — ne može se izvoditi pravo na činjenje besplatnih usluga.

Presuda od 27. IV. 1939. Rev 460/1-1939; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 16. XII. 1938. Pl 160/7-1938; presuda sreskog suda u Irigu od 15. XII. 1937. P 308/3-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene ostavine pok. B-a po očitovanim nasljednicima C-u i D., radi 11.500 Din, utvrđeno je, da je sada pok. B. živio kod tužilje 11 godina i da je ona kroz cijelo to vrijeme vodila brigu oko njegovog uzdržavanja, prala ga, redila i dvorila u bolesti, a sada pok. B. da je je izjavio, da će svu svoju imovinu ostaviti tužilji i njezinom mužu. Kako je međutim B. umro bez oporuke, jer mu je naglo pozlilo, to tužilja traži od tužene naplatu za svoj rad u iznosu od 10.000 Din, a osim toga naknadu troška za B-ov sprovod u iznosu od 1.500 Din.

Tužena je u ovoj parnici pored ostalog prigovorila, da je pok. B. bio brat tužiljinog muža pa da je tužilja sve gore navedene usluge B-u besplatno činila, jer je zajedno sa svojim mužem živjela sa B-om u zajedničkom kućanstvu te da prema tome tužilja ne može tražiti naplatu za te usluge (radnje).

Oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji revizijski razlog iz § 597 br. 2 Grpp.

Tužena ističe da je trebalo iscrpivo ispitati, da li je tužilja za obavljene radnje ugovorila plaću. Međutim ovo mišljenje tužene nije osnovano. Utvrđeno je, da su radnje bile naručene i da su po tužilji obavljene i pošto tužena tvrdi, da su te radnje bile besplatne, to je ona morala dokazati, da su usluge bile učinjene bez plaće — a tužena to dokazala nije.

Po takovom stanju stvari nema u prizivnom postupku nedostataka koji bi sprečavali iscrpivo pretresanje i temeljitu ocjenu stvari.

Ne postoji ni rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Revizija ističe, da je sada pok. B. bio brat tužiteljičinog muža te iz te činjenice izvodi, da su i usluge koje je ona učinila bratu svog muža, a ozbirom na rodbinski odnošaj bile besplatne. — Ovo u reviziji izraženo mišljenje nije prihvatljivo.

Prema ženi brat mužev ne stoji u nikakovom rodbinskom odnošaju (§ 40 o. g. z.), već u tazbini — a iz tazbinskih odnošaja — makar postojala i suvlasnost nekretnina i zajedničko kućanstvo — ne može se izvoditi pravo na činjenje besplatnih usluga.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 1153 o. g. z.:

Br. 1129

Time, što je naručilac pisao naručevniku, da mu naznači svoju nagradu (trošak) za djelo, koje je ispalo nedovršeno odnosno protivno naročito stavljenom uvjetu, odrekao se je naručilac prigovora iz §-a 1153 o. g. z. Iz nedjelivosti naručevnikove obveze ne proizlazi još solidarnost obveze više naručilaca.

Osuda od 10. X. 1935. Rev 1200/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 17. IV. 1935. Pl 949/2-1934; osuda sreskog suda I. u Zagrebu od 9. XII. 1933. P 2393/1929.

U parnici tužioca A-a protiv tuženih B-a i žene mu C., radi 9.400 Din, prvostepeni sud presudio je tuženike na platež utuženog iznosa.

Apelacioni sud je otputio priziv tuženih, dok je povodom tužiteljevog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i presudio tuženike na solidaran platež utuženog iznosa.

Stol sedmorice je otputio previd tuženih i potvrdio osudu apelacionog suda u dijelu, kojim su tuženici suđeni da plate tužiocu utuženu tražbinu, dočim je povodom istog pravnog lijeka tuženih protiv dijela presude apelacionog suda, kojim su tuženici suđeni na solidaran platež utužene tražbine, preinačio osudu apelacionog suda i uspostavio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

Previd tuženika je valjalo otputiti, u koliko se odnosi na njihovu dužnost da plate naručene radnje u iznosu navedenom u pobijanoj osudi, jer je osuda apel. suda u tom dijelu opravdana po svojem obrazloženju, koje je u skladu sa parničnim spisima i sa zakonom.

Tuženici su u odgovoru izrično priznali, da su od tužitelja zatražili mišljenje u pogledu svoje novogradnje i da je tužilac po toj narudžbi poduzeo preparatorne čine: kao izvide u gruntovnici, sastav skica, predaju molbe za građevnu dozvolu i da je na njihov opetovani zahtjev sastavio i proračun.

Prema tome je jasno, da su radnje za koje tužilac traži naplatu, naručili i da su ih dužni platiti tuženici (§ 1152 o. g. z.).

Tuženici pozivom na § 1153 o. g. z. otklanjaju naplatu tih radnji, jer da su ispale nedovršeno, pošto da je proračun za gradnju iznosio 476.000 Din umjesto 300.000 Din, kako su oni izrično naglasili.

Ako bi to i stajalo — tuženici se na taj prigovor ne mogu pozivati s razloga, što su pismom od 30. X. 1929., kad su već znali za proračun i za sve po tužiocu obavljene radnje, zatražili od njega, da im naznači, koliko traži za svoj rad, da ga plate i da imaju, namirivši njega, glede gradnje slobodne ruke, jer da gradnju kraj cijena u proračunu apsolutno nikako on neće izrađivati i time se odrekli prigovora iz §-a 1153 o. g. z. To pismo pisao je prvotuženik, no obzirom na §§ 1034 i 1238 o. g. z. obavezno je i za drugotuženicu.

Valjalo je stoga previd tuženih otputiti i u tom dijelu potvrditi pobijanu osudu apelacionog suda.

Što se tiče solidarne dužnosti tuženih, da plate tužitelju dosuđenu tražbinu — nije osuda apelacionog suda osnovana na zakonu, a njeno pozivanje na §§ 890 i 891 o. g. z. je neumjesno.

Istina je, da je obaveza tužioca, da udovolji narudžbi tuženika, nedjeljiva, ali iz nedjeljivosti tužiočeve obveze ne izvire solidarna obaveza tuženika da taj posao plate, jer je njihova obveza djeljiva, a solidarnost plateža nije ugovorena, niti je zakonska, jer se ne radi o trgovačkom poslu.

Valjalo je stoga glede solidarnosti tuženičke obaveze previd tuženika uvažiti, preinačiti osudu apelacionoga suda i uspostaviti u tom dijelu prvostepenu osudu.

K §§ 1160, 1311 i 1447 o. g. z.:

Br. 1130

Radniku ne pripada plaća za otkazno vrijeme, ako je službovni odnošaj prestao uslijed nenadanog slučaja (požar).

Osuda od 24. X. 1935. Rev 736/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 19. XII. 1934. Pl 8981/1-1934; osuda sreskog suda u Sr. Mitrovici od 19. VI. 1934. P 8/1931.

U parnici tužitelja A-a protiv tužene tt. B., radi poništenja odluke gradskog načelstva u Sr. Mitrovici te plateža svote od 9.375 Din, oba nižestepena suda udovoljila su zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previda tužene preinačio obje osude nižestepenih sudova i tužioca odbio s tužbom.

Iz razloga:

Što se tiče glavne stvari, nižestepeni sudovi ispravno uzimaju dokazanim, da je tužitelj bio kroz više godina namješten kod tuženice u njenom mlinu u svojstvu nadmlinara uz mjesečnu plaću od 2.500 Din sa besplatnim stanom u naravi, osvjetljenjem i ogrijevom te uz 50 klgr brašna mjesečno.

Neprijeporno je, da je tuženičin mlin, u kojem je tužitelj bio namješten, u noći od 20. na 21. XII. 1930. izgorio.

Tužitelj je zahtijevao od tuženice, da mu učini tromjesečni otkaz odnosno da mu isplati tromjesečnu plaću i vrijednost ugovorenih nuzužitaka, pa pošto je tuženica tužiteljev zahtjev odbila, obratio se je tužitelj najprije na nadležnu obrtnu oblast prve molbe, koja ga je sa njegovim zahtjevom svojom odlukom od 18. I. 1931. br. 345 odbila, dosudivši mu jedino plaću za 5 prvih dana mjeseca januara 1931. u iznosu od 300 Dinara, koji mu je iznos tužena kod obrtne oblasti

dobrovoljno likvidirala u ime 15-dnevnog otkaza, računajući od dana, kojega je mlin izgorio.

Tužitelj traži ovom parnicom, da se odbitni dio odluke prvomolbene obrtne oblasti stavi kao protuzakonit izvan snage i da se tuženica osudi, da mu iz naslova tromjesečnog otkaznog roka isplati plaću za mjesece januar, februar i mart 1931. i vrijednost ugovorenih nuzužitaka za to isto razdoblje.

Nižestepeni sudovi i to prvostepeni bezuvjetno, a drugostepeni uvjetno udovoljavaju tomu zahtjevu tužitelja sa motivacijom, da se propis zadnje alineje § 1160 o. g. z. ne može na ovaj konkretni slučaj primjeniti, jer da taj propis vrijedi za slučajeve, gdje je pogodba usluge za plaću sklopljena na neko određeno vrijeme ili dok se ne svrši neko određeno djelo, a tužitelj da nije bio namješten na neko određeno vrijeme, već na neizvjesno vrijeme, pak da je obveza tuženice mogla utrnuti samo na način, naveden u § 92 al. 3 obrtnog zakona od 1884.* Nu ovo pravno shvaćanje nižestepenih sudova nije osnovano. Stranke su sklopile ugovor usluga za plaću na neizvjesno vrijeme. Tim ugovorom nije osnovana prisilna obveza na obdržavanje ugovora, već je jednom i drugom ugovaraocu slobodno odustati od ugovora iz zakonitog razloga, a ko takovog nema, tada uz otštetu, ako je odnosni ugovor krivnjom jednog od ugovaraoca prekinut. I tužitelj u konkretnom slučaju ne traži od tuženice ništa drugo nego otštetu, jer da ga je navodno bez zakonskog razloga otpustila. A upravo to ne stoji. Iz uvodno prikazanog činjeničnog stanja proizlazi, da je službovni odnošaj između tužitelja i tuženice prestao uslijed toga, što je izgorio mlin, u kom je tužitelj vršio službu nadmlinara. Službovni odnošaj tužiteljev je prekinut dakle uslijed pukog slučaja, koji se dogodio bez krivnje i jedne od stranaka. Već po § 1311 o. g. z. ne može tuženica za taj slučaj odgovarati, jer se je on dogodio i u imovini tužitelja kao što i u imovini tuženice. Tužitelj je uslijed zbilog se slučaja izgubio službu, a tuženica svoj mlin. A i po § 1447 o. g. z. ukida se svaka obveza, ako po nenadanom slučaju sasvim izgine stanovita stvar. To zak. načelo vrijedi i za one slučajeve kada se radi inog kojeg nenadanog slučaja ne može obveza ispuniti ili dug isplatiti. Nižestepeni su sudovi krivo tumačili propis § 1447 o. g. z. i previdjeli propis §-a 1311 o. g. z., pak je stoga valjalo povodom izvanrednog previda tuženice obje pobijane suglasne osude nižestepenih sudova preinačiti i tužitelja sa tužbom odbiti.

---

* Isp. §§ 238 i 239 ZOR.

K §-u 1174 o. g. z.:

Br. 1131

Zajam dan od treće osobe igraču u svrhu kartanja je utuživ. »Šnapsl« nije zabranjena igra.*

Presuda od 30. XI. 1939. Rev 1427/1-1939; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 26. VIII. 1939. Pl 1017/3-1939; presuda sreskog suda u Koprivnici od 8. II. 1939. P 931/8-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 1.900 Din, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda i tužioca s tužbom odbio.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužioca i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilac u tom, što prizivni sud uzima, da je tužiocu ustupljena tražbina nastala iz zajma danog u svrhu nedopuštene igre, ma da igra »šnapsl« nije nedopuštena.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari postoji.

Po nižestepenim sudovima je utvrđeno, da je tuženik kartao u gostionici V-a igru »šnapsl«, te da je kod toga bio prisutan M. i dao tuženiku u zajam 1.900 Din dobivši taj novac prethodno od tužioca.

Utvrđeno je, da je M. svoje potraživanje proti tuženiku ustupio tužiocu.

Igra na karte zvana »šnapsl« je jednostavna igra i ne zavisi samo o slijepoj sreći, već i o igračevoj vještini, pa prema tome nije hazardna igra niti je kao takova zabranjena, a niti se može takovom smatrati obzirom na visinu gubitka. Nadalje zajam nije dao suigrač nego treća osoba, te se ne može smatrati kartaškim dugom, a ako je i dan za igru ne može to pravnu narav zajma promijeniti, jer po § 983 o. g. z. bitnost zajma je u obvezi primaoca vratiti primljeno poslije nekog vremena i neovisna je od upotrebe po zajmoprimcu.

Uslijed toga valjalo je reviziju uvažiti, te pobijanu presudu prizivnog suda preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenog suda.

---

* Suglas. V. I. br. 139; isp. još Č. I. br. 119 i V. III. 1006.

K §-u 1198 o. g. z.:

Br. 1132

Položenje računa kod razvrgnuća ortakluka ne mora da prethodi parnici na isplatu potraživanja ortaka, jer drugi ortak može u toj parnici staviti prigovor prijeboja (§ 487 st. 3 Gpp.) ili dići protivtužbu (§ 94 Grpp.).*

Zaključak od 7. V. 1937. Rek 628/1-1937; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 30. I. 1937. Pl 7526/2-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 3. X. 1936. Po 375/8-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 14.000 Din, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom kao preuranjenom, smatrajući pri tom, da je parnici trebalo prethoditi položenje računa.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija ukidajući zaključak prizivnog suda tvrđenjem, da je pogrešno pravno gledište tog suda, prema kojemu nije potrebno da za slučaj ortakluka tužbi prethodi polaganje računa.

Predlaže, da se pobijani zaključak preinači i uspostavi prvostepena presuda.

Rekurs nije osnovan.

Zakon za stanovite pravne odnošaje, nalaže doduše dužnost polagnja računa (na pr. §§ 1198 o. g. z., §§ 62 i 369 trg. z.), ali nigdje nije propisano, da ne bi mogao podneti tužbu onaj, koji drži, da mu pristoji koje potraživanje prema drugomu iz takvog pravnog odnošaja, prije učinjenog obračuna, a niti to izlazi iz prirode stvari. Tko misli, da mu pristoji koje potraživanje može da traži obračun od onoga, kojemu zakon nalaže dužnost polaganja računa, on ima pravni zahtjev na to (arg. ex § 830 o. g. z.) t. j. on je na to ovlašten, ali nije na to obvezan. On stoga, ako drži da može utvrditi iznos svoga potraživanja protiv onoga, koji je obvezan na polaganje računa, bez njegovog polaganja računa, neće ni tražiti to polaganje, već će neposredno podnijeti sudu tužbu. Ako je pak on sam dužan da položi račun i opet ne mora da prije utuženja račun zaista i položi, jer je već u okolnosti, što utužuje neki iznos sadržano tvrđenje, da mu prema njegovom računu pristoji potraživanje iz međusobnog pravnog odnosa, a stvar je tuženika da svoje eventualno potraživanje iz istog pravnog odnosa stavi u

---

* Suglas.: Rek 1177/36, Rev 2392/34 i Rev 285/36; isp. još R. S. I. br. 70 i R. S. II. br. 753.

prijeboj, kako je tuženik ovdje doista i učinio, ili utuži protivtužbom (§§ 487 st. 3 i 94 Grpp.). I baš citirani propisi predviđaju slučajeve kao što je nazočna parnica da naime iz istog pravnog odnosa nastaju zahtjevi i protuzahtjevi.

Najzad se ističe, da je dužnost polaganja računa, kad se radi o članovima kakvog privrednog udruženja, među kojima je nastao spor o tome, tko komu što duguje, sasvim sumnjive vrijednosti, jer će svako polagati račun tako kako mu konvenira, a nitko ne može od njega s uspjehom tražiti, da položi ispravan račun.

K §§ 1218 i 1431 o. g. z.:

Br. 1133

Ako žena članica zadruge tužbom traži od zadruge povratak miraza, što ga je prigodom svoje udaje predala kućegospodaru zadruge, nije potrebno ispitivati, da li se je tužena zadruga primljenim mirazom obogatila, jer ga je zadruga — u koliko postoje ostali uvjeti za povrat miraza — dužna vratiti bez obzira na to kako ga je upotrijebila odnosno da li se je njime obogatila ili nije. Za tužbu iz §-a 1431 o. g. z. nije preduvjet, da se je tuženik datim doista obogatio.

Zaključak od 1. II. 1940. Rek 1329/1-1940; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 25. VIII. 1939. Pl 618/2-1939; presuda sreskog suda u Vrginmostu od 3. III. 1939. P 241/1-1938.

U pravnoj stvari tužiteljice A. protiv tužene zadruge B., radi povratka miraza u iznosu od 7.500 Din, utvrđeno je da je tužiteljičin otac prije njezine udaje za člana tužene zadruge C-a isplatio na ruke kućegospodara tuženice u ime miraza iznos od 7.500 Din. Utvrđeno je nadalje, da je tužiteljica otišla od svog muža C-a i iz tuženičine zadruge te da joj je sud dozvolio razlučno boravište. Tužiteljica traži ovom tužbom povratak miraza od tužene zadruge. Tuženica je u parnici među ostalim prigovorila, da odnosni novac nije utrošen u njezinu korist i da uprava miraza pripada mužu pa da je tužiteljica njega trebala tužiti.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe smatrajući, da je gornja svota doista miraz pa obzirom na utvrđene činjenice: 1. da je taj iznos primila tuženica, a ne tužiteljičin muž i 2. da je tužiteljici dozvoljeno razlučno boravište, presuđuje tuženicu na platež utužene svote, smatrajući nadalje, da je miraz posebni imetak muža i žene (§ 20 Z. o z.) pa da je tužiteljica, i ako je član tužene zadruge, mogla tužiti zadrugu.*

Prizivni sud je povodom tuženičinog priziva ukinuo presudu prvostepenog suda i ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja

---

* Isp. R. S. I. br. 220.

i odluči, smatrajući pri tom da je potrebno ispitati, da li se je tužena primljenim mirazom obogatila.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tužilje i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Rekurs je tužilje dopušten (§ 613 br. 3 Grpp.), a i osnovan.

Prizivni sud ispravno uzima, da se u ovoj parnici radi o novcu datom kao miraz zadruzi tužiljina muža na ruke kućegospodara namjesto mužu samom, a uz privolu njegovu, s obzirom na zadružni odnos i na okolnost, da je on i sam živio u zadruzi.* Prema tome se ima tužba, koja je predmet ove parnice smatrati tužbom na povrat miraza, a ne tužbom iz § 1431 o. g. z., kako to pogrješno smatra prizivni sud.

Nije s toga potrebno ispitivati, da li se je tužena zadruga obogatila primljenim mirazom, jer ga je ona — u koliko postoje uslovi za povrat miraza** — dužna vratiti bez obzira na to kako ga je upotrijebila, da li se njime obogatila ili ne.

Suviše se još napominje, da i za tužbu iz § 1431 o. g. z. nije nuždan preduvjet, da se je tuženik datim u istinu obogatio, jer je ta tužba osnovana na bezrazložnosti davanja odnosno držanja stvari, a ne na činjenici obogaćenja. Po našem se zakonu bezrazložno primljeno ima vratiti bez obzira na to da li se je primalac primljenim obogatio ili ne, a isto tako i ono što je primljeno na osnovu pravnovaljanog razloga, kad je razlog za držanje prestao.

Iz ovih je razloga povodom rekursa tužitelja valjalo odlučiti, kako je u dispoziciji navedeno.

K §§ 1218 i 1220 o. g. z.:

Br. 1134

Valorizaciji miraza ima mjesta, ako se je miraz imao isplatiti iz vrijednosti nekretnina i to u iznosu, koji je stajao u izvjesnom omjeru prema vrijednosti tih nekretnina.***

Presuda od 15. IX. 1938. Rev 552/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 10. XII. 1937. Pl 2314/7-1936; presuda okružnog suda u Osijeku od 11. II. 1936. Po 248/10-1935.

U pravnoj stvari tužilje F. protiv tuženih B. i dr., radi 101.375 Din, utvrđeno je, da su supruzi C. i D. kupoprodajnim ugovorom od 14. III. 1912. »prodali« čitave svoje nekretnine i svoju trgovačku radnju svom sinu E-u za kupovninu od 30.000 Kr. te da je glede ove kupovnine među ostalim utanačeno, da kupac preuzima na tim nekretninama uknjiženi teret od 10.000 Kr. zatim da se obvezuje svojoj sestri (kćeri prodavalaca) F. u ime miraza miraza isplatiti 10.000 kruna beskamatno i to u roku od jedne godine nakon smrti obih prodavalaca te konačno svojoj drugoj sestri G. u ime miraza isplatiti također svotu od 10.000 Kr. i to na način i pod uslovima kao i sestri F. Utvrđeno je nadalje da se u gornjem kupoprodajnom ugoovoru nalazi još i odredba, da se u korist prodavalaca ima na gornjim nekretninama uknjižiti pravo doživotnog uzdržavanja i pravo doživotnog uživanja jedne od prodanih čestica, a osim toga da se ima zabilježiti, da kupac za života prodavalaca bez njihove privole ne smije te nekretnine niti opteretiti niti otuđiti. Konačno utvrđeno je, da je prodavalac C. umro god. 1912., a prodavateljica D. god. 1929. te da je potonje godine umro i kupac E., kojega su naslijedila njegova djeca t. j. tuženici B. i dr. te da su ovi potonji ponudili svojim tetkama F. i G. svakoj po 10.000 Kr. t. j. 2.500 Din, da bi izvršili obvezu svog sada pok. oca C. iz gornjeg ugovora, no da su F. i G. to odbile tražeći isplatu miraza u valoriziranom iznosu i to prema vrijednosti gornjih nekretnina u god. 1921. tražeći svaka utuženi iznos.

P r v o s t e p e n i s u d udovoljio je tužbi do iznosa od 2.500 Din, a s viškom zahtjeva tužilju odbio.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tužilje.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilje i preinačio obje nižestepene presude te udovoljio tužbi do iznosa od 35.000 dinara.

Iz obrazloženja:

Revizija je djelimice osnovana.

U spisima je utvrđeno, da poslije smrti roditelja nije ostala nikakova imovina, da je prema sadržaju ugovora od 14. III. 1912. god. ne samo isplata miraza kćerima trebala uslijediti poslije smrti obih roditelja nego je i pok. sin E. imao dobiti n e o g r a n i č e n o vlasništvo »kupljenih« nekretnina tek poslije njihove smrti, i da prema pomenutom ugovoru roditelji kao prodavaoci nisu imali da dobe iz »kupovnine« ništa,već da je sin kao kupac trebao da plati k ć e r i m a prodavalaca miraz iz v r i j e d n o s t i nekretnina u iznosu, koji je stajao u izvjesnom omjeru prema vrijednosti tih nekretnina.

To činjenično stanje prizivni sud pogrešno cijeni sa pravne strane, kad polaže važnost na to, da se pravni posao od 14. III. 1912. god. ima po pravnoj formi smatrati kupovniom ugovorm, te iz toga izvodi pravnu posljedicu, da tužilji pristoji samo 2.500 Din t. j. 10.000 Kr. Kad se tu radi, kako je već podvučeno o isplati miraza kćerima iz vrijednosti nekretnina, onda je trebalo taj iznos i utvrditi prema

---

* Isp. R. S. II. br. 599.

** Isp. V. III. br. 1043. U ovoj potonjoj rješidbi (V. III. 1043) izraženo pravno stanovište, da žena može i nakon samog dozvoljenog razlučnog boravišta tražiti povratu miraza čini se, da nije na zakonu osnovano.

*** Suglas. Rev. 1024/38.

naređenjima §§ 1218 i 1220 o. g. z. t. j.prema svrsi kojoj miraz ima da služi i prema imovini roditelja.

Treba valorizirati iznos od 10.000 Kr. iz godine 1912. na onaj iznos današnjih dinara koji će odgovarati svrsi miraza (§ 1218 o. g. z.), te stanju i imovini roditelja (§ 1220 o. g. z.). Prednik tuženika je naime u ugovoru preuzeo na sebe dužnost da isplati tužilji miraz, koji je godine 1912. bio određen visinom od 10.000 Kr.

Uvažujući sve okolnosti, koje utiču na opredjeljenje iznosa miraza, ovaj sud smatra, da je on primjeren u iznosu od 35.000 Din. I u tom smislu je trebalo preinačiti nižestepene presude i presuditi kao u dispozitivu.

K §-u 1239 o. g. z.:

Br. 1135

Muž kao upravitelj ženine imovine nije dužan davati račun o koristi, koju je ubrao za upravljanja, ali je dužan koristi, što ih ubere, upotrijebiti za pokriće troškova, koje je kod upravljanja imao (troškovi adaptacije i investicija i t. d.), a naknadu svojih troškova može tražiti samo u koliko oni nadmašuju dohotke ženine imovine, kojom je upravljao.

Presuda od 25. V. 1938. Rev 640/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. I. 1938. Pl 7034/3-37; presuda okružnog suda u Zagrebu od 18. IX. 1937. Po 512/62-36.

U pravnoj stvari tužilje B. U. protiv tuženog muža joj B. L., radi 76.000 Din, prvostepeni sud je udovoljio tužbi do iznosa od 57.000 Din, a s ostatkom tužbu odbio.

Prizivni sud je djelomično uvažio prizive obih stranaka te je preinačio prvostepenu presudu onamo, da je tužbi udovoljio do iznosa od 9.000 Din, a s ostatkom od 67.000 tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika, a uvažio je reviziju tužilje te je obje nižestepene presude u dijelu, kojim se tužba odbija sa iznosom od 67.800 Din, ukinuo i vratio stvar prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Tužilja traži reviziju iz razloga br. 3 i 4 § 597 Grpp., a prema njezinom izlaganju iz br. 2 § 597 Grpp., premda to izričito ne navodi, i to, kako slijedi iz njenog sadržaja samo glede odbijenog dijela tužbenog zahtjeva od 67.800 Din spp., i predlaže preinačenje odnosno ukinuće nižestepenih presuda.

Nedostatak u postupku prizivnoga suda (§ 597 br. 2 Grpp.) nalazi u tome, što prizivni sud nije postupao prema propisu §§ 590 st. 1 i 593 st. 1 Grpp., premda prema sadržini parničnih spisa u prvom stepenu nisu u pogledu utvrđenja tražbine tuženika, koju u prijeboj stavlja, nikako pretresene činjenice, prem su iste odlučne i važne za pravilnu pravnu ocjenu stvari (§-a 590 br. 3 Grpp.), pak je tim postupkom prizivnoga suda spriječeno, da se pravna stvar iscrpno pretrese i temeljito ocijeni (§ 597 br. 2 Grpp.).

Ovaj je revizijski razlog osnovan.

Prema propisu §-a 1239 o. g. z. muž se glede upravljanja ženinom imovinom ima smatrati kao ini opunovlašteni zastupnik, pak mu prema propisima §-a 1014 o. g. z. pripadada doista naknada za sav trošak, što ga je imao nastojeći oko posla potrebitog i korisnog. baš da je posao ostao bez koristi.

Prema propisu §-a 1239 o. g. z. muž, kao upravitelj ženine imovine, nije, istina, dužan davati račun od koristi, koje je pobrao za upravljanja, ali je bio dužan, što slijedi iz samoga pojma uprave (§ 837 o. g. z.), koristi, što ih ubire upotrijebiti za pokriće troškova, što ih je kod upravljanja imao, dakle i za pokriće troškova adaptacija i investicija na upravljanim nekretninama. Ne može se stoga gornji propis §-a 1239 o. g. z. tako tumačiti, da mužu, kao upravitelju ženine imovine, pripadaju sve koristi iz upravljanih nekretnina, a troškovi uprave, adaptacija, investicije itd., da padaju na teret žene, kao vlasnice ovih nekretnina, kako to pogrešno prizivni sud uzima. Muž, dakle, koji po §-u 1238 upravlja imovinom svoje žene, može naknadu troškova, koje je pri tom imao, samo tada zahtjevati, u koliko ovi nadmašuju dohotke imovine svoje žene, kojom je imovinom upravljao.

Prema takovom stanju stvari, imao je prvostepeni sud raspraviti i utvrditi sve one činjenice, po kojima bi se imalo ustanoviti, da li su i u koliko učinjeni troškovi po tuženiku kod uprave imovinom tužilje nadmašili dohotke, što ih je on iz uprave s tom imovinom imao.

Pošto je prvostepeni sud to propustio učiniti, imao je prizivni sud obzirom na propis §-a 590 br. 3 Grpp., postupati prema propisu §-a 590 st. 1 odnosno §-a 593 st. 1 Grpp., a jer tako postupio nije, predleži u postupku prizivnoga suda nedostatak, koji je priječio, da se pravna stvar iscrpno pretrese i temeljito ocijeni (§ 597 br. 2 Grpp.), kako to tužilja u svojoj reviziji osnovano ističe.

Valjalo je stoga glede toga dijela prizivne presude udovoljiti prijedlogu za ukinuće pobijane presude i postupati prema propisu §-a 604 st. 2 Grpp, a slijedom toga valjalo je ukinuti i izreku presude o parničnim troškovima (§ 154 st. 1 Grpp.) . . .

K §-u 1253 o. g. z.:

Br. 1136

Jedna te ista isprava može sadržavati nasljedovnu pogodbu i oporuku glede one četvrtine, kojom se nije moglo raspolagati nasljedovnom pogodbom.

Presuda od 21. XII. 1939. Rev 1117/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 6. VI. 1939. Pl 706/3-1939; presuda sreskog suda u Osijeku od 8. II. 1939. P 7/3-1939.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i dr. protiv tužene B., radi utvrđenja, da se javnobilježnička isprava od 11. IV. 1932., koja sadržaje ženidbeno nasljedni ugovor između sada pok. H-a i tužene, imade smatrati nasljedovnom pogodbom samo u pogledu ¾ ostavine pok. H-a, a glede preostale ¼ da se nema smatrati oporukom, već da ta ¼ imade pripasti zakonitim nasljednicima, oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i preinačio obje nižestepene presude te tužioce odbio s tužbom.

Iz obrazloženja:

Tuženica pobija drugostepenu presudu revizijom iz br. 4 § 597 Grpp. nalazeći povredu u okolnosti, da se tužbenom zahtjevu udovoljuje i ako točka VII. ženidbeno-nasljednog ugovora od 11. IV. 1932. sačinjava potpuno samostalni i od nasljednog ugovora neovisni pravni akt — oporuku — koja je opoziva, no koju oporučitelj do svoje smrti nije opozvao.

Prema tome da je H. valjano, porečno, za slučaj smrti raspoložio i onom četvrtinom svoga imetka, koja se pogodbom nasljedovnom u smislu propisa § 1253 o. g. z. ne može prenijeti na ugovornoga nasljednika, pa da stoga ovdje ne može biti govora o zakonskom nasljedstvu u pogledu pomenute četvrtine imetka.

Revizija je osnovana.

Pobijana presuda utvrđujući, da točka VII. isprave od 11. IV. 1932. sadrži u suštini ono, što sadrži i točka IV., smatra tu točku samo potenciranjem onoga, što je navedeno u točci IV. pod slovom a)- da naime tuženica, kao buduća supruga, ostaje jedina nasljednica imetka svoga budućeg supruga, koji još ovdje ističe, da sve svoje rođake od nasljedstva isključuje. Taj zaključak prizivnog suda nije ispravan,jer točka VII. ni po svojoj stilizaciji, ni po značenju upotrebljenih riječi u njihovu savezu (§ 6 o. g. z.) nema veze sa nasljednom pogodbom, u kojoj se slučajno nalazi, već — nezavisno od te pogodbe — pretstavlja izričitu razredbu H-a, kojom on za slučaj svoje smrti svoju imovinu prenosi na svoju zaručnicu i buduću suprugu — sadanju tuženicu — postavljajući ju jedinom nasljednicom svoga imetka, a sve svoje rođake od nasljedstva isključuje.

Ta raspoložba H-a je kao jednostrani akt njegove volje porečna, a odnosi se, kraj valjanosti nasljedne pogodbe i propisa § 1253 o. g. z. baš na onu četvrtinu imetka H-a, kojom isti pogodbeno nije mogao raspoložiti.

Nema stoga mjesta niti u pogledu te četvrte četvrtine nasljedovanju zakonitom.

Uslijed toga valjalo je uvaženjem revizije iz br. 4 a temeljem propisa § 604 st. 1 Grpp. preinačiti pobijanu presudu i tužbeni zahtjev odbiti.

K §-u 1264 o. g. z.:

Br. 1137

Ako je nadležni duhovni sud ženi dozvolio doživotnu rastavu braka krivnjom muža, a mužu privremenu rastavu krivnjom žene, ne može žena tražiti alimentaciju dok traje privremena rastava.

Presuda od 5. VI. 1940. Rev 821/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 9. II. 1940. Pl 2553/1-39; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 24. VIII. 1939. Po 25/38.

U pravnoj stvari tužilje M. J.protiv tuženog muža joj M. N-a, radi podavanja definitivne alimentacije, odbijena je tužba u sva tri stepena.

Iz razloga presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilja u tom, što prizivni sud uzima, da žena nema pravo na alimentaciju, ako je dozvoljena rastava od stola i postelje doživotno krivnjom muža, a privremeno njezinom krivnjom, te što uzima, da se u nazočnom slučaju imade primjeniti propis §-a 1264 o. g. z. a ne onaj iz §-a 91 o. g. z.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi, da je presudom Vrhbosanskog Nadbiskupskog ženidbenog suda u Sarajevu od 22. XII. 1937. br. 43/37 — 544/37 tužilji dozvoljena doživotna rastava od stola i postelje krivnjom tuženika, a tuženiku privremena rastava krivnjom tužilje i da tužilja temeljem te presude traži trajnu alimentaciju, pa se stoga u nazočnom slučaju imadu primjeniti propisi § 1264 o. g. z., a ne propisi iz § 91 o. g. z.

Zakon ne pravi razlike između privremene i doživotne rastave u pogledu dužnosti plaćanja alimentacije. Tužilja je kriva privremenoj rastavi od stola i postelje i dok ta privremena rastava uslijed njezine krivnje traje, ne pripada joj pravo na alimentaciju.

Uslijed toga su nižestepeni sudovi stvar ispravno ocjenili, pa se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1264 o. g. z.:

Br. 1138

Zahtjev za plaćanje alimentacije po dvorskom dekretu od 4. V. 1841. (Dod. br. 74) ima se riješiti u redovnom parničnom, a ne u vanparničnom postupku. Ako je duhovni sud dozvolio rastavu od stola i postelje uslijed međusobne mržnje, ne riješivši pri tom pitanje krivnje, imade potonje pitanje riješiti građanski sud.

Presuda od 18. IV. 1940. Rev 582/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 30. XII. 1939. Pl 1590/3-1939; presuda okružnog suda u Sušaku od 30. I. 1939. Po 123/9-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog muža joj B-a, radi plaćanja alimentacije, utvrđeno je, da je pravosnažnom presudom duhovnog suda dozvoljena parničnim strankama rastava od stola i postelje na neizvjesno vrijeme, i to uslijed međusobne mržnje, te da u svojoj presudi duhovni sud nije riješio pitanje, čijom je krivnjom došlo do gornje rastave. Tužilja smatrajući, da joj pripada pravo na alimentaciju po dvor. dekretu od 4. V. 1841. (Dod. br. 74) traži tužbom od tuženika da joj je dužan u ime alimentacije plaćati iznos od 1000 Din i to od dana podnesene tužbe pa do tužiljine smrti.

Prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužilje.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilje i ukinuo obje suglasne nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom suda, da o njoj ponovno raspravlja i presudi.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana. Ne stoji u reviziji istaknuti rev. razlog ništavosti, jer je drugostepena presuda razumljiva i nema u sebi nikakovih protivrječnosti no postoji rev. razlog nedostatka u postupku (§ 597 br. 2 Grpp.).

Ne stoji naime stanovište drugostepenog suda, da se u slučaju traženja alimentacije po dvorskom dekretu od 4. V. 1841. (Dod. br. 74) ima stvar raspraviti po vanparničnom postupku.

Dvorski dekret od 4. V. 1841. u stvari je dodatak propisu §-a 1264 o. g. z., jer dok propis §-a 1264 o. g. z. propisuje o pravu nekrive stranke na definitivnu alimentaciju, oduzimajući to pravo strankama u slučaju obostrane krivnje, ublažuje spomenuti dvorski dekret tu odredbu onamo, da prepušta sucu da on, uvažujući sva razmjerja i razloge pravičnosti, o pravu na alimentaciju i za taj slučaj odluči.

Nema nikakove sumnje, da se traženja po §-u 1264 o. g. z. imadu raspraviti po redovnom parničnom postupku, pa kako je navedeni dvorski dekret samo dopuna tom propisu, nema razloga, da se i traženja po tom dekretu po redovnom parničnom postupku ne bi raspravila, kad se i u tom slučaju radi o dopitanju stalne alimentacije, jednako kao i u slučaju predviđenom u §-u 1264.

Ne može se protivno izvesti ni iz toga što taj dvorski dekret ne upotrebljava riječ »tužba« nego »prošnja«. »Prošnja« (u njem. originalu »Ansuchen«) znači ovdje traženje, a samo se ona traženja ostvaruju po vanparničnom postupku, koja su tom postupku izričito pridržana (§§ 1 i 263 Vp.), dok se inače građanskopravna traženja imadu raspraviti po redovnom postupku.

Zakon uostalom i na drugim mjestima često upotrebljava riječ prošnja gdje je potrebna tužba, kao na pr. u §§ 669, 672 i 674 hrv. grpp. i § 107 o. g. z.

Kako za traženja po dvorskom dekretu od 4. V. 1841. nije nigdje propisan vanparnični postupak, imade se tužiljino traženje raspraviti po redovnom parničnom postupku bez obzira na ovu pravnu kvalifikaciju.

Drugostepeni sud uzima ispravno, da je sporno traženje, traženje po gore navedenom dvorskom dekretu, a ne traženje po §-u 1264 o. g. z., kako je to pogrješno uzeo prvostepeni sud i ispravno uzima iz razloga za to navednih (§ 254 Grpp.) i to, da je postupak nepotpun, jer nije raspravljeno pitanje krivnje, koje duhovni sud nije riješio, dok je prvostepenu odbitnu presudu potvrdio samo zato, jer uzima pogrješno, da bi se stvar imala raspraviti po vanparničnom postupku. Ta presuda ne bi bila ispravna ni kada bi ovo potonje stajalo, jer bi u tom slučaju trebalo postupak dokinuti i tužbu odbaciti, a ne odbiti tužbeno traženje.

Kako dakle nije raspravljeno pitanje krivnje te postojanje uslova dvor. dekreta kao i pitanje visine alimentacije, to valja pobijanu drugostepenu presudu, a isto tako i s njom saglasnu prvostepenu presudu ukinuti, te stvar vratiti prvostepenom sudu na popunu rasprave i novu odluku.

Reviziju je stoga valjalo uvažiti i po §-u 605 Grpp. donijeti ovu ukidajuću presudu.

K §-u 1264 o. g. z.:

Br. 1139

Dozvoljenom rastavom prestaje obveza bračnih drugova na vjernost (§ 90 o. g. z.), pa je stoga pitanje alimentacije po §-u 1264 o. g. z. neovisno od pitanja ženine vjernosti nakon dozvoljene joj rastave od stola i postelje.*

Presuda od 16. II. 1939. Rev 169/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 3. X. 1938. Pl 3126/3-1938; presuda okružnog suda u Osijeku od 20. V. 1938. Po 109/39-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog muža joj B-a, radi plaćanja definitivne alimentacije, prvostepeni sud dosudio je tužilji mjesečnu alimentaciju od 400 Din.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuežnika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilja je stekla pravo na alimentaciju pravnosnažnom presudom biskupskog ženidbenog suda u Đakovu od 5. IX. 1934. (§ 1264 o. g. z.), kojom je izrečena doživotna rastava od stola i postelje krivnjom tuženika. Opravdano ističe prizivni sud, da tužilji pre-

* Isp. Klang I. str. 617.

ljub nije dokazan, a kad bi to i bio slučaj, ne bi taj preljub — poslije izrečene rastave od stola i postelje — mogao biti od štetnog uticaja na već stečeno pravo tužilje na alimentaciju. U tom pravcu nije tuženik ništa poduzeo, da – ma i naknadno — pred nadležnim duhovnim sudom rimokatoličke crkve dokaže i krivnju tužilje.

Bez svakog je pravnog i stvarnog osnova rezonovanje tuženika u reviziji, da prestanak prava na debitum coniugale ne daje pravo rastavljenom bračnom drugu na spolni život sa trećom osobom. Iz pojma ženidbe te kreposti tvrde ženidbe (§§ 44 i 90 o. g. z.) izviru za bračne drugove zajednička prava i obveze, koja suvise u ispunjavanju ženidbene dužnosti, vjernosti i pristojnom zamjenitom postupanju, a sa ukinućem ženidbene zajednice — in concreto rastavom od stola i postelje (§ 93 o. g. z.) — prestaju i pomenuta prava i dužnosti, dosljedno čemu ne može pitanje alimentacije biti alterirano pitanjem vjernosti nakon uslijedile rastave od stola i postelje. Da je ovo stanovište ispravno slijedi i iz noveliranog § 292 st. 2 Kz., prema kojem je gojenje za preljub isključeno, ako su supruzi prije učinjenog preljuba bili pravnaosnažno rastavljeni od stola i postelje, a jer je preljub pojam krivičnoga prava, mora se o toj odredbi krivičnog zakona voditi računa i u građanskom postupku kod prosuđenja pitanja o pravu žene na alimentaciju u takvom slučaju.

Prema tome je pravno mišljenje prizivnog suda ispravno i revizija tuženika se nije mogla uvažiti.

K §-u 1284 o. g. z.:

Br. 1140

Propisi §§ 922, 923 i 932 o. g. z. vrijede i za pogodbe iz §-a 1284 o. g. z.

Presuda od 9. VI. 1938. Rev 616/1-1938; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 4. III. 1938. Pl 459/1-1938; presuda sreskog suda u Čazmi od 22. II. 1937. P 226/10-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi razvrgnuća (ukinuća) uslugovnog ugovora i plateža svote od 5.400 Din, utvrđeno je, da su se uslugovnim ugovorom* od 18. VII. 1933. tuženici obvezali tužiocu, da će mu za slučaj svoje smrti dati u vlasništvo svoje nekretnine upis. u z. k. ul. br. 584, 636 i585 k. o. M. te da je tužilac u smislu gornjeg ugovora o svom trošku obrađivao nekretnine tuženih, a prirod sa tih nekretnina dovažao tuženima. Utvrđeno je nadalje, da I. tuženik u času sklapanja gornjeg ugovora nije bio vlasnik čest. kat. br. 775 upis. u z. k. ul. br. 585 k. o. M. te da je I. tuženik, da bi mogao ispuniti gornjim ugovorom preuzetu obvezu prema tužiocu pokrenuo

---

* ispravno ugovorom o dosmrtnom prihodu.

protiv D-a i E. parnicu na priznanje prava vlasnosti pomenute čestice, no da je u toj parnici podlegao i morao tu česticu predati u posjed D-u i E. Budući da uslijed toga tuženici nisu u mogućnosti da ispune uvjete gornjeg ugovora, to tužilac traži, da se taj ugovor proglasi razvrgnutim i da mu tuženici naknade na njihovu korist učinjene radnje u vrijednosti od 5.400 Din.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a udovoljila su zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Na osnovu rezultata cjelokupne rasprave i izvedenih dokaza prvostepeni je sud utvrdio (§ 368 Grpp.), da je izvršenje uslugovnoga ugovora od 18. VI. 1933., sklopljenoga između tužioca i tuženika — sa strane tuženika nemoguće u pogledu predaje vlasništva kat. čest. br. 775 upis. u gr. ul. br. 585 p. o. M., jer da ta čestica nema predmjevane prigodom sklapanja pogodbe vlastitosti, budući da je prema stanju parničnoga spisa sreskoga suda u Križevcima pod ozn. P 784/33 vlasništvo trećih lica, pa udovoljuje zahtjevu tužbe u pogledu razvrgnuća samoga ugovora i naknade učinjenih radnja na korist tuženika temeljem toga ugovora po sniženom iznosu.

Na osnovu rezultata rasprave i dokazivanja, kako je utvrđen u prvostepenim parničnim spisima i u presudi prvostepenoga suda (§ 592 Grpp.) prizivni sud usvaja pravnu ocjenu činjeničnoga stanja spora, kako je postavljena po prvostepenom sudu.

Ta je pravna ocjena u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovana (§§ 922, 923 i 932 o. g. z. odnosno § 1431 o. g. z.).

Stoga revizija tuženika nije uvažena.

K §-u 1284 o. g. z.:

Br. 1141

Ne radi se o pogodbi na sreću, kakvu predviđa § 1284 o. g. z., ako redovni čisti prihod darovane imovine p r e m a š u j e t r o š a k u g o v o r e n o g u z d r ž a v a n j a te ako se ne radi o imovini, koja bi eventualno mogla izgubiti na vrijednosti u razmjerju sa vrijednosti podavanja. Pobijanje takve pogodbe zbog prikrate nužnog dijela je moguće.

Presuda od 28. III. 1940. Rev 148/1-40; presuda okružnog suda u Karlovcu od 4. XI. 1939. Pl 705/3-1939; presuda sreskog suda u Jastrebarskom od 17. IV. 1939. P 25/47-1937.

U pravnoj stvari tužiteljice A. orptiv tuženog B-a, radi 21.971 Din i 4.506 Din, p r v o s t e p e n i s u d dosudio je tužiteljici s naslova nadopune nužnog dijela iznos od 12.133 dinara sa 6% kamata od dana dostave tužbe do plateža, te

u ime troškova procjene iznos od 4.506 Din, dok je s viškom tužbenog zahtjeva tužiteljicu odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužiteljice, dok je uvaženjem tuženikovog priziva preinačio presudu prvostepenog suda i tužiteljicu s tužbom u cijelosti odbio.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilje i preinačio obje niželestepene presude te tužiteljici dosudio s naslova nadopune nužnog dijela iznos od 18.280 Din, te u ime troškova procjene iznos od 4.506 Din, dok je tužbeni zahtjev za platež kamata na potraživanje s naslova nužnog dijela kao i glede viška utužene glavnice odbio.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe — i to s pravom — revizioni razlog iz §-a 597 br. 4 Grpp.

Tužilja pobija pogodbu od 4. VII. 1920. sklopljenu između njenog i tuženikovog oca D-a i tuženika kao darovnu pogodbu po §-u 951 o. g. z. zbog povreda njenog nužnog dijela.

Tom pogodbom prepušta sada pok. D. svu svoju imovinu tuženiku uz dužnost da njega i ženu mu dosmrtno uzdržava i sahrani. Vrijednost nekretnina utvrđena je sa 102.754 dinara 50 para, čisti godišnji prihod (po odbitku sviju troškova režije) 8.000 Din, dok uzdržavanje D-a vrijedi po mišljenju vještaka 3.000 Din god., a žene mu 1.800 Din godišnje.

Prvostepeni sud uzima, da se ova pogodba ima smatrati darovanjem s nalogom, pa kod određivanja nužnog dijela odbija od vrijednosti nekretnina vrijednost uzdržavanja, što ga je tuženik dao darodavcu sa 24.600 Din. Drugostepeni sud uzima da se tu radi o pogodbi o dosmrtnom prihodu (§ 1284 o. g. z.), koja se po §-u 1286 o. g. z. ne može pobijati zbog prikrate nužnog dijela.

Ako se uzme u obzir vrijednost darovane imovine i okolnost, da redovni čisti prihod te imovine premašuje trošak ugovorenog uzdržavanja, nadalje da se ne radi o imovini, koja bi mogla vremenom eventualno izgubiti na vrijednosti u razmjerju s vrijednošću dužnog podavanja, očigledno je, da se tu ne radi o pogodbi na sreću, kakvu predviđa § 1284 o. g. z. Obdarenik naime ovdje ne preuzima na sebe nikakav rizik, jer ma koliko da je godina živio darodavac i njegova žena, on bi uvijek mogao iz prihoda darovane imovine izdržavati ih, darovana bi mu imovina bez obzira na trajanje života darodavca uvijek ostala čista, čak bi mu i za života njegova odbacivala još i neki prihod. Kod te dakle pogodbe fali za pogodbu iz §-a 1284 o. g. z. nužni elemenat sreće (aleatornost), pa ju se ne može podvesti pod §§ 1284—1286 o. g. z.

Pogodba, što ju tužilja pobija u ovoj parnici svakako se ima smatrati darovnom pogodbom i to pogodbom blizom darovanju uz priuzdržaj dosmrtnog uživanja.

Pa dok nema sumnje, da se po §-u 951 o. g. z. mogu pobijati i darovanja učinjena uz priuzdržaj dosmrtnog uživanja, mora se dozvoliti mogućnost i pobijanja pogodbe, gdje si darodavac nije zadržao uživanje cijele darovane imovine, nego si je uvjetovao samo podavanja, koja ne dosižu po vrijednosti vrijednost cijelog prihoda darovane imovine.

Kod izračunavanja nužnog dijela valja uzeti u obzir cijelu vrijednost darovane imovine bez odbijanja uslijedilih podavanja, kako to čini prvostepeni sud, jer ta podavanja nijesu umanjila vrijednost darovane imovine, budući da su uslijedila iz njihova prihoda, a ne iz imovine same (kapitala).

Vrijednost imovine utvrđena je po sudu sa 102.754.50 Din. Od toga treba odbiti trošak pogreba utvrđen sa 1.245 Din, a dodati mu vrijednost primanja tužiljinih, koja se imaju uračunati u njen nužni dio, utvrđenu sa 9.462 Din. Tako dolazimo do iznosa od 110.971.50 Din, koji razdijeljen sa 4 daje iznos nužnog dijela tužilje sa 27.742.87 Din, što umanjeno za napred primljenih 9.462 Din, čini 18.280 Din 87 p., koje je valjalo tužilji dopitati kao nadopunu nužnog dijela.

Zahtjev za dosuđenje kamata na taj iznos valjalo je odbiti s obzirom na § 786 o. g. z. i Dvorski dekret od 10. IV. 1847. (dod. br. 61). Prema tim propisima ne pristoje kamate na nužni dio prije prisuđenja tog dijela.

Dosuđenje troškova procjene osnovano je iz razloga navedenih u prvostepenoj presudi.

K §§ 1293 i sl. o. g. z., te §-u 1 zak. od 8. XII. 1877.:

Br. 1142

Državne željeznice ne odgovaraju za štetu, nastalu uslijed eksplozije »paklene mašine«, podmetnute u vagon od strane nepoznatog izvršioca.*

Presuda od 20. II. 1936. Rev 1519/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 5. IV. 1935. Pl 11574/1-1934; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 22. X. 1934. Po 237/4-1934.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog Državnog erara kraljevine Jugoslavije, radi naknade štete u iznosu od 500.000 Din, bio je tužilac u sva tri stepena odbijen sa zahtjevom tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Tužilac pobija presudu apelacionog suda zbog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.).

Taj revizijski razlog nije opravdan.

Nižestepeni su sudovi suglasno utvrdili, a i sam tužilac u tužbi priznaje, da je tužilac vozeći se 2. VIII. 1931. željeznicom u Beograd postradao od eksplozije paklene mašine,

* Isto: Rev 1466/1935.

koja je bila smještena u jednom kupeu vagona II. razreda tako, da se ni »najbrižljivijim pregledom nebi mogla pronaći«, kako se to ističe u prilogu odgovora na tužbu. Tužilac drži, da mu tuženik kao vlasnik željeznice odgovara za svu štetu, koju je ovom eksplozijom pretrpio. Nu ovo mišljenje je pogrješno. Po zakonu od 8. XII.. 1877. o dužnosti željezničkih pothvatništva naknaditi štetu predmjeva se, da se je ozljeđenje na željeznici dogodilo krivnjom željeznice, u koliko se ne dokaže slučaj ili krivica samog ozlijeđenog. Nu u konkretnom slučaju je ta predmjeva oborena samim navodima tužbe. Tužiteljevo ozljeđenje je uslijedilo uslijed eksplozije paklene mašine, postavljene po nepoznatom licu u kupe željezničkog vagona, dakle nije uslijedilo niti krivnjom željezničkog kojeg organa niti paklena mašina spada u oruđe potrebno za održanje željezničkog prometa, kojim bi željeznički organ po svojoj službenoj dužnosti imao rukovati. Dakle ne postoji kod zbile se eksplozije nikakova radnja željeznice odnosno njenih organa, pa kad je tužilac utuženu štetu pretrpio uslijed eksplozije, koju nije izazvala nikakova radnja željeznice, tada tuženik za tu štetu ne može odgovarati.

Stoga se revizija tužioca nije mogla uvažiti.

K §-u 1293 i sl. o. g. z.:

Br. 1143

Po §-u 9 zak. od 8. XII. 1877. o dužnosti željezničkih pothvatništva naknaditi štetu zastara počima teći od dana dogodivše se nezgode, bez obzira kada su nastupile posljedice u nezgodi zadobivene povrede, a samo u slučaju smrti povrijeđenog lica zastara počinje teći od dana uslijedile smrti.

Presuda od 15. IV. 1937. Rev 365/1-1937; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 3. XII. 1936. Pl 5837/2-1936; presuda okružnog suda u Gospiću od 16. V. 1936. Po 42/26-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog državnog erara Kraljevine Jugoslavije ,radi naknade štete u iznosu od 350.000 Din, oba nižestepena suda, a i **Stol sedmorice** odbili su tužioca s tužbom.

Iz obrazloženja presude Stola sedmorice:

Tužilac ulaže reviziju zbog revizijskog razloga pogrešne pravne ocjene (§ 597 br. 4 Grpp.)*

Pogrešne pravne ocjene međutim nema, jer prizivni sud ispravno uzima da je tužba zastarila, budući da § 9 Zak. od 8. XII. 1877. o dužnosti željezničkih pothvatništva naknaditi

*Pogrešnu pravnu ocjenu nalazi tužilac u tom, što prizivni sud uzima, da zastara počima teći od dana dogodivše se nesreće, a ne od dana, kad je tužilac mogao doznati za komplikaciju ozljede ,koja je nastupila tek 10 godina iza dogodivše se nesreće.

štetu izvršno naređuje, da trogodišnji zastarni rok za tužbu počinje teći od dana nezgode, te dozvoljava jedino iznimku u slučaju smrti povređenoga lica, kada počinje teći od dana uslijedile smrti.

No i bez obzira na zastaru tužbe, tužbu bi valjalo odbiti, jer je provedenim postupkom dokazano, da ne postoje uvjeti gore citiranoga zakona za naknadu štete.

Nije se stoga mogla revizija tužioca uvažiti.

K §§ 1293 i 19 o. g. z.:

Br. 1144

Uglavak ugovora, kojim se jedna ugovorna stranka odriče prava na otštetu za slučaj razrješenja ugovora zbog neispunjenja, nema pravne valjanosti.

Presuda od 4. IV. 1940. Rev 194/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. XI. 1939. Pl 164/1-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. IV. 1939. Po 446/37.

U pravnoj stvari tužioca B-a protiv tuženog Erara, radi 31.024 Din, prvostepeni sud je tužbi udovoljio u cijelosti.

Prizivni sud je djelomice uvažio priziv tuženika te je djelomično preinačio prvostepenu presudu onamo da je tužbi udovoljio do iznosa od 18.323 Din, a s ostatkom tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika, a uvažio je reviziju tužioca te je preinačio prizivnu presudu i uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija tuženika nije osnovana.

Nije od utjecaja na prava tužioca iz zakupnog ugovora tuženički prigovor, da tužilac nije sa svoje strane izvršio dužnosti puštanjem 90.000 pastrva u vodu, jer je tuženiku kad bi prigovor bio dokazan, pristojalo pravo zahtijevati razrješenje ugovora (član 17).

Pobijana presuda međutim prihvaća činjenično utvrđenje prvostepene presude, da je prednik tužioca u tom pogledu ispunio obvezu. Revizija prelazi ovo za odluku važno utvrđenje i ujedno uzima kao da je dokazano protivno, da prednik tužioca nije ispunio obvezu.

Revizijski navodi, da se prednik tužioca odrekao bilo kakve naknade, ako bi bio spriječn u vršenju stečenih prava (čl. 10, 12 i 17 ugovora). odgovaraju doista sadržaju ugovora, ali tuženik ne može se time osloboditi odgovornosti za nanesenu štetu tužiocu, jer je svakomu tko misli da je povrijeđen u svom pravu, slobodno tužiti se oblasti po zakonu ustanovljenoj (§ 19 o. g. z.).

Uglavci ugovora, kojima se ugovarajuća strana odriče puta pravde, nemaju nikakve valjanosti (dvorski dekret od 10. XII. 1819. br. 1635 z. b. pr. z. Dod. br. 4). Tuženički

organi nisu bili ovlašteni sami suditi i spriječavati ugovorom stranku u izvršivanju prava niti je predležao slučaj pravedne obrane. Uslijed toga pobijana presuda opravdano smatra tuženika odgovornim za nanesenu štetu. Konačno je već i samo ministarstvo šuma i rudnika priznalo, da je direkcija šuma po samom sadržaju zakupnog ugovora neopravdano zabranila ribolov i time nastaju za tuženika posljedice iz propisa §§ 1293—1295 o. g. z., uslijed čega revizija tuženika kao neosnovana nije uvažena.

U pogledu visine odštete tužilac opravdano pobija prizivnu presudu u dijelu, kojim se odbija zahtjev viši od iznosa 18.323 Din. Ovom se tužbom ne utužuje više zahtjeva iz različitih stvarnih i pravnih osnova, već jedinstven zahtjev iz istog stvarnog i pravnog osnova u iznosu od 55.460 Din. Prema tomu je faktična šteta tužioca utvrđena na iznos od 31.024 Din, i ovaj se iznos ima naknaditi.

Stanovište prizivne presude, da je tužiocu povredom propisa §-a 501 Grpp. dosuđeno više nego je on zahtjevao, nije osnovano, jer je prvostepena presuda u granicama postavljenog zahtjeva tužiocu opravdano priznala onaj iznos, koji je u ime faktične štete ustanovljen rezultatom dokaznog postupka.

Po takvomu stanju stvari valjalo je priziv tužioca uvažiti, pobijanu presudu u glavnoj stvari preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenog suda.

K §-u 1294 o. g. z. i čl. 25 Zs.:

Br. 1145

Država nije odgovorna za štetu, koja bi nasljednicima mogla nastati uslijed toga, što je dio naslijeđenih nekretnina na temelju pogrešne urudžbene isprave bio upisan na ime treće osobe pa su se vjerovnici te treće osobe uknjižili na nekretnine nasljednika, ako je do takvog stanja stvari došlo jedino uslijed nehata odnosno nepomnje samih nasljednika.

Presuda od 19. V. 1939. Rev 481/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 24. IX. 1938. Pl 2772/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 11. III. 1938. Po 381/14-1937.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i dr. protiv tuženog Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi utvrđenja, da je tuženik odgovoran tužiocima za svaku štetu, koja bi im mogla nastati iz uknjižbi prava zaloga provedenih na teret $^{3}/_{32}$ dijela njihovih nekretnina upis. u z. k. ul. br. 226 k. o. R. na korist ličnih vjerovnika ranije na te $^{3}/_{32}$ dijela pogrešno uknjižene vlasnice P., a tako napose uknjižbe provedene 1) na korist F-a sa redom prvenstva od 16. II. 1935. za obezbjeđenje glavnice od 14.000 Din spp., 2) na korist istoga F-a sa redom prvenstva od 25. III. 1935. za obezbjeđenje glavnice od 15.000 Din spp., zatim 3) na korist C-a i D-a sa redom

prvenstva od 29. III. 1935. za obezbjeđenje glavnice od 25.000 Din, 4) na korist zadruge G. sa redom prvenstva od 25. V. 1935. za obezbjeđenje glavnice od 100.000 Din, 5) na korist H. i I. sa redom prvenstva od 2. VI. 1935. za obezbjeđenje glavnice od 100.000 Din i 6) na korist zadruge G. sa redom prvenstva od 8. VI. 1935. za obezbjeđenje glavnice od 4.803 Din, utvrđeno je slijedeće činjenično stanje:

Danas 23. XII. 1925. umro je u R. zajednički otac tužilaca Š. odredivši oporukom, da sva njegova imovina imade pripasti njegovim zakonskim nasljednicima, izuzev kuće u R. sa dvorištem i podrumom, koja imade pripasti njegovoj m u š k o j djeci odnosno njihovim nasljednicma. Nakon provedene ostavinske rasprave izdao je sreski sud u R. dosudnicu (urudžbenicu) od 1. III. 1926. br. A 86/1925., kojom je pogrešno dosudio cijelu zaostavštinu, dakle i kuću u R. svim nasljednicima bez razlike t. j. ne samo pokojnikovoj muškoj već i ženskoj djeci, ma da su potonja bila isključena od nasljedstva kuće pa je takovo pogrešno dosuđenje bilo provedeno i u zemljišnim knjigama, Kada su tužioci naišli na tu pogrešku, zatražili su od sreskog suda u R. ispravak dosudnice, pa je to ovaj i učinio zaključkom od 10. XI. 1934. Međutim je i taj ispravak dosudnice bio pogrešan, jer je nasljednicima jednog od ostaviteljevih sinova bio dosuđen veći dio kuće nego li ih po zakonu i oporuci pripada, pa je sreski sud u R. na traženje jednog od tužilaca ponovno ispravio dosudnicu i time doveo pitanje dijelova vlasništva gornje ostaviteljeve kuće u sklad sa odredbom oporuke. Tužioci tvrde, da je sreski sud u R. nakon pravomoćnosti tako ispravljene dosudnice trebao po zvaničnoj dužnosti dati provesti ispravke i u svojim zemljišnim knjigama, a kako je zadnji ispravak dosudnice postao pravomoćan još u prosincu 1934., to da već tada nije bilo zapreke da se taj ispravak dosudnice provede u zemljišnim knjigama. Međutim da je sreski sud u R. dao taj ispravak provesti u zemljišnim knjigama tek svojim zaključkom od 24. VII. 1935., no u međuvremenu od zadnjeg ispravka dosudnice pa do dana provedenja ispravka u zemljišnim knjigama uknjižili su se na dijelu ostaviteljeve kuće, koji je bio pogrešno upisan na ostaviteljevu kćer P., napred navedeni njeni lični vjerovnici. Sreski sud u R. provađajući ispravak dosudnice dana 24. VII. 1935. proveo je vršeći brisanje $^{3}/_{32}$ dijela ostaviteljeve kuće sa imena P. ujedno i brisanje svih tereta sa tih $^{3}/_{32}$ dijela kuće, dakle i napred navednih tereta pod 1) do 6), no protiv tog zaključka sreskog suda podnijela je rekurs hipotekarna vjerovnica zadruga G., te je rekursni sud ukinuo zaključak sreskog suda u R. od 24. VII. 1935. te ovom stvar vratio na ponovno raspravljanje i odlučivanje. Nakon provedenog postupka donio je sreski sud u R. novi zaključak, kojim je odredio, da sva gore navedena uknjižena prava trećih osoba imaju na gornjim nekretninama i dalje ostati upisana, pa

su tužioci protiv tog zaključka podnijeli rekurs, no rekursni sud nije uvažio njihov rekurs. Konačno tvrde tužioci, da je do opterećenja dijela gornjih njihovih nekretnina po ličnim vjerovnicima P. došlo jedino uslijed toga, što sreski sud u R. nije pravovremeno dao u zemljišnim knjigama provesti ispravak dosudnice od 22. XI. 1934. te da im je pogreškom uredujućeg suca nanesena šteta u koliko kao sada upisani vlasnici ranije pogrešno na P. upisanih dijelova nekretnina moraju ili platiti njezine dugove, hipotekarno obezbjeđene na dijelu gornjih nekretnina, ili dozvoliti, da se ti dijelovi prodaju putem prinudne dražbe, nadalje da moraju trpjeti da ih ti vjerovnici tuže hipotekarnim tužbama, jer nisu voljni a niti dužni da podmiruju njihova potraživanja, koja daleko premašuju vrijednost opterećnih dijelova nekretnina. Slijedom toga da su kao vlasnici cijelih tih nekretnina izloženi slijedećim štetama: a) troškovima postupka na hipotekarne tužbe, 2) troškovima natjecanja na prinudnoj dražbi, 3) iznosom, potrebnim da kupe na toj dražbi gornje dijelove tih nekretnina i 4) iznosom, koji odgovara odbitku vrijednosti nekretnina, koji nastaje time, što dio ovih terete napred navedena prava hipoteke. Smatrajući da im je tuženik odgovoran za štetu ,koja bi im odatle mogla nastati, stavljaju tužbeni zahtjev kao što je u početku navedeno.

Prvostepeni sud odbio je tužioce s tužbom.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužilaca.

Iz obrazloženja:

Što se tiče istaknutog razloga pogrešne pravne ocjene, doista nije na zakonu utemeljeno mišljenje prvostepene presude, da u spornom slučaju nema mjesta tužbi na utvrđenje, jer da za tužioce otpada po § 323 Grpp. nužni pravni interes za utvrđenje, kad je šteta već počinjena i da je njihova tužba iz čl. 25 Zs. preuranjena, kad ne mogu naznačiti i visinu štete.

Nema sumnje, da tužioci trpe štetu uslijed toga, što su se u tužbi navedeni vjerovnici P. knjižili na dio od $^{3}/_{32}$ dijela nekretnina z. k. ul. br. 202 p. o. R., koji je na njeno ime upisan na temelju pogrešne dosudnice sreskog suda u R. od 1. III. 1926. br. A 86/1925-25, a koji je stvarno po oporuci pok. im oca odnosno djeda pripao njima u nasljedstvo i oni još nisu došli u položaj, da već sada štetu, za koju drže, da im po čl. 25 Zs. odgovara država, istaknu tužbom na činjenje, jer se utužena šteta konkretno još nije ispoljila, pa da bi postojao za njih pravni interes, koji bi ih ovlašćivao na podizanje tužbe na utvrđenje pravnog odnosa (§ 323 Grpp.) iz propisa čl. 25 Zs., ako je šteta nanešena po sucu pri vršenju službene dužnosti i da tužioci nisu smjeli čekati pokretanje postupka, jer bi se na njihovu štetu izvršila prekluzija njihovog prava promašenjem propisom čl. 25 Zs. postavljenog devetmjesečnog roka.

Tužioci naime drže, ali neosnovano, da postoji nehat sreskog suca u R., što je propustio, da odmah čim je izminulo šest nedjelja nakon pravnosnažnosti ispravljene dosudnice od 22. XI. 1934. A 86/25-55 po službenoj dužnosti naredi, da se na osnovu te ispravljene dosudnice izvrše upisi u zem. knjigama u smislu propisa § 84 Zzk. i što su navedeni vjerovnici P. stekli svoja založna prava baš u međuvremenu od šest nedelja nakon pravnosnažnosti ispravljene dosudnice od 22. XII. 1934. pa do zemljišne knjižne provedbe iste koja je uslijedila tek 4 VII. 1935.

Prema stanju spisa ost. rasprave iza pok. Š-a sreskog suda u R. A 86/1925. proizlazi, da je sreski sudac kod prvog pogrešnog ispravka dosudnice od 10. XII. 1934. A 86/25-53 po propisu st. 6 § 129 Sp. dao sudskoj pisarnici uputu, da uvede u poslovni kalendar rok pravnosnažnosti dosudnice sa 1. II. 1935., dok je na ponovnom valjanom ispravku dosudnice od 22. XII. 1935. A 86/25-55 koji je uslijedio nakon prvog pogrešnog ispravka dosudnice, dao uputu sudskoj pisarnici da postupi kao kod zaključka od 10. XII. 1934. t. j. da unese u kalendar rok pravosnažnosti ispravljene dosudnice od 22. XII. 1934. A 86/25-55 sa 8. II. 1935. Ako sudska pisarnica nije postupila po toj uputi, ne leži za to krivica i odgovornost na sucu. Ne postoji dakle nehat sreskog suca u R. pri vršenju službene dužnosti koji bi po § 25 Zs. dao tužiocima pravo na odštetu protiv države, dosljedno ni na tužbu na utvrđenje odgovornosti države za nastalu im štetu.

Iz spisa ost. rasprave A 86/1925. i tužbi priloženog izvatka iz zem. knjiga proizlazi, da je pogrešan upis vlasništva P. u z. k. ul. br. 202 p. o. R. na temelju prve pogrešne dosudnice od 1. III. 1926. A 86/25-25 do prvog prijedloga tužilaca od 18. X. 1934. A 86/25-52 za ispravak dosudnice postojao kroz vrijeme nešto više od 7 godina, a sve to uslijed vlastitog nehata i nepomnje samih tužilaca, koji bi to, da su i malo pomnje uložili u vlastitim stvarima, morali i ranije opaziti i predvidjeti, da bi se moglo dogoditi, da treća lica ishode založna prava na nekretnine, koje su pogrešno bile upisane u zem. knjizi na udovicu i žensku djecu pok. Š-a, a nisu preduzimali nikakvih pravnih sredstava, da se to nepravilno gruntovno stanje ispravi. Samo uslijed nehata i nepomnje samih tužilaca moglo se dogoditi, da se vjerovnici P. uknjižuju nanavedene nekretnine, koje su pogrešno bile na nju upisane. Ako je pak tužiocima uslijed toga nastala kakova šteta, sami su joj krivi (§ 1294 o. g. z.) te ju imaju i sami snositi.

S navedenih razloga nije se mogao uvažiti priziv tužilaca, već je valjalo potvrditi pobijanu prvostepenu presudu, koja je prema stanju spisa na zakonu osnovana.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilaca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

...Pogrješnu pravnu ocjenu nalazi revizija u tome što pobijana presuda smatra, da za propust uknjižbe ispravljene dosudnice od 22. XI. 1934. A 86/25-55 nije odgovoran sudija, nego samo sudska pisarnica. Revizija ističe da kad bi sudija redovno vršio svoju dužnost prema propisu §-a 271 Sp., morao bi na prvi pogled opaziti, da je dotični upis u upisniku još otvoren i da mora on narediti uknjižbu po §-u 85 Zzk. Pošto on to nije učinio, pada na nj odgovornost za taj propust odnosno nehat i za štetu, koja je nastala tužiocima.

Niti taj revizijski razlog ne postoji.

O rokovima naznačenim u stavu 1 § 376 Sp. vodit će se nadzor pomoću bilježnice za rokove u odjeljenju sudske pisarnice ostavinskog sudije (§ 376 st. 2 Sp.). Nalog za vođenje nadzora izdat će pismeno upravitelj sudskog odjeljenja (§§ 132 br. 9 i 130 st. 3 Sp.). Po proteku zabilježenog roka odjeljenje sudske pisarnice ima da postupa prema § 377 Sp. odnosno § 178 Pzk. Starješina suda odnosno upravitelj sudskog odjeljenja dužan je doduše da najmanje jedamput u svakom tromjesečju pregleda upise u svim upisnicima i ostalim pomoćnim knjigama, koji se vode u njegovom odjeljenju, ali taj pregled nema se vršiti od broja do broja nego samo na preskok. Ne stoji prema tome tvrdnja revizije, da bi sudija sreskog suda u R., da je redovno vršio svoju dužnost prema propisu § 271 Sp. morao opaziti, da je dotični broj upisa još otvoren, jer je on baš taj upis mogao slučajno i preskočiti. Pobijana presuda je prema tomu ispravno zaključila, da u ovom slučaju nema nikakve odgovornosti sa strane suca, zbog čega ne predleži pretpostavka za tužbu u smislu čl. 25 Zs.

Iz činjenica istaknutih u pobijanoj presudi opravdan je zaključak prizivnog suda, da je samo uslijed nehata tužilaca došlo do toga, da su se vjerovnici P. uknjižili ovršnim putem na dio nekretnina, koji je pogrešno pisan na njezino ime.

Taj pogrešni upis uslijedio je već na osnovu pogrešne dosudnice od 1. III. 1936., koju su tužioci posebnim pismenim podnescima izričito odobrili te su tek nakon sedam godina zatražili ispravak, koji je protuzakonito izvršen, jer se pravosnažna dosudnica može izmijeniti samo putem tužbe. Kad je njihovom traženju udovoljeno, nisu se pobrinuli, da se protuzakoniti ispravak od 10. XI. 1934. uknjiži, premda su bili upozoreni na štetu, koja njima prijeti već uknjižbom prava zaloga u korist F-a, nego su naprotiv dvojica od tužitelja čak sami uknjižili pravo zaloga na spornu kvotu sestre P.

Obzirom na navedeno ne predleži pogrešna pravna ocjena sa strane prizvnoga suda, pa se zbog toga revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 1294 i 1295 o. g. z.:

Br. 1146

Željeznica odgovara za požarnu štetu, nastalu vrcanjem iskara iz lokomotive i to za štetu nastalu u tzv. požarnoj daljini bez obzira na dokazanu posebnu njezinu krivnju, a za štetu nastalu izvan te požarne daljine samo u slučaju dokazane krivnje željeznice t. j. u slučaju, ako su njeni organi postupali protiv propisa, kojima je svrha da preveniraju požar.

Rješidba od 11. XII. 1933. br. 5384; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. VI. 1933. Pl 3405/2-1933; osuda okružnog suda u Zagrebu od 25. IV. 1933. P 17/1927.

U parnici tužioca A-a protiv tužene vicinalne željeznice Z.—S., radi 65.190 Din, utvrđeno je, da je tužiocu dana 29. X. 1926. izgorio štagalj i šupa te u njima nalazeće se pokretnine i da je taj požar nastao od iskre iz tuženičine lokomtive, pa tužilac traži da mu tužena naknadi time mu nastalu štetu u tuženom iznosu.

Oba nižestepena suda udovoljila su zahtjevu tužbe do iznosa od 48.850 Din, dok su s viškom zahtjeva tužioca odbili.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previda tužene poništio obje suglasne nižestepene osude i prvostepenom sudu naložio, da raspravu u niže navedenom pravcu popuni i dalje po zakonu postupi.

Iz razloga:

Već je rješenjem drugostepenoga suda od 18. III. 1931. broj 6892, potvrđenim ovostranim rješenjem od 2. VII. 1931. broj 2970 bilo određeno, da se rasprava popuni u pravcu, da se ustanovi, da li su se izgorjeli štagalj i šupa nalazili unutar normalne zakonom propisane požarne daljine (§ 16 zak. čl. XLI:1881.).

Tom naređenju nije dosada udovoljeno, pak se ima naknadno udovoljiti.

Za slučaj, da se ustanovi, da su se izgorjeli štagalj i šupa nalazili izvan normalne zakonom propisane požarne daljine, tada tužitelj imade ponudit dokaz o tom, da su tuženički organi kod loženja lokomotive onoga dana, kad se je utužena šteta dogodila, postupali bilo u kojem pravcu protiv postojećih propisa, kojima je svrha da preveniraju požar, i da je samo zbog toga nastala utužena šteta u njegovoj imovini.

Pošto je prvostepeni sud propustio podučiti tužitelja o načinu dokazivanja za rješenje parnice odlučnih činjenica, uslijed česa se stvar valjano meritorno još ne da riješiti, to je valjalo povodom izvanrednog previda tužene poništiti obje suglasne pobijane nižestepene osude i odrediti popunu rasprave kako je u ovoj vrhovnoj rješidbi navedeno.

K §§ 1294 i 1295 o. g. z.:

Br. 1147

Vlasnik deреglije (skele, tegleće lađe) odgovara za štetu (havariju) koja se dogodi gubitkom ili oštećenjem robe preuzete na prijevoz, krivnjom vlasnika skele ili njegovih ljudi. Ta krivnja sastoji se i u tom što vlasnik skele nije postavio »vođu skele«.

Osuda od 28. II. 1935. Rev 1821/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 4. VII. 1934. Pl 6980/3-1933; osuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 23. VI. 1933. P 46/1932.

U parnici tužioca A-a proti tužene gradske općine B., radi naknade štete u iznosu od 6.175 Din, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbenim zahtjevom.

Apelacioni sud je povodom tužiočevog priziva preinačio osudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe do iznosa od 4.620 Din, a s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Iz razloga:

Među strankama je nesporno, da je tužena preuzela prijevoz tužiteljeve vršaće garniture preko Save uz cijenu od 400 Din, koji je prijevoz imala obaviti na svojoj deregliji po svojim radnicima i da se je dne 21. V. 1932. prigodom prijevoza lokomobila odnosno vršaće garniture tuženičina dereglija prevrnula i lokomobil potopio, te da je tužena taj lokomobil dne 28. V. 1932. dala izvući iz Save i prevesti na drugu obalu.

Tužitelj tvrdi, da je tužena dala po svojim radnicima uz pripomoć tužiteljevog mašiniste J-a utovariti na dereglju najprije lokomobil njegove vršaće garniture, da je u dereglju, jer je bila u neispravnom stanju, navrla voda da su radnici tužene usprkos što su bili na to upozoreni, otisnuli dereglju od obale, da se je ova, kad se je već bila odmaknula od obale nagnula, uslijed čega su radnici dereglju okrenuli i zaveslali k obali, te kad je ova nasjela uz obalu, da se je prevrnula i lokomobil se potopio. To sve da se je dogodilo krivnjom tužene, jer nije postavila odgovornog vođu skele, kako joj je to bila dužnost u smislu §§-a 19 i 35 Pravilnika o riječnoj policiji, koji bi vođa upravljao utovarom i prijevozom, radi čega je tužena presudom kapetanije pristaništa u Sr. Mitrovici od 21. VI. 1932. broj 1147 presuđena na novčanu kazan od 50 Din i platež takse od 30 Din, koja je presuda potvrđena rješenjem Min. Saobraćaja od 12. VIII. 1932. broj 8010-1932. Uslijed gornjeg događaja, da je krivnjom tužene pretrpio štetu na lokomobilu i alatu, koji se je nalazio na lokomobilu, i to u ukupnom iznosu od 6.175 Din, pa traži naknadu te štete.

Tužena među ostalim prigovara, da je lokomobil utovario tužitelj na svoj vlastiti riziko i to loše, uslijed čega se je dereglija nagnula, napunila vodom i prevrnula, u dokaz čega se poziva na svjedoke V-a i dr.

Makar da je tužena vlasnica dereglije, kojom je od slučaja do slučaja uz predhodnu dozvolu kapetanije pristaništa obavljala prijevoz, ne može se smatrati vozarom u smislu §-a 393 trg. z., jer se tim poslom ne bavi obrtimice, niti se na nju može uporabiti ustanova §-a 420 trg. z., već se nazočni slučaj ima prosuditi po §-u 7 o. g. z.,kao pogodba vrhu usluge za plaću (locatio-conductio operis) uz primjenu načela izraženih u trgovačkom zakonu odnosno općem građ. zakonu.

U smislu §-a 398 trg. z. vozar je odgovoran za svaku štetu koja od časa preuzeća robe do njezina izručenja nastane njezinim oštećenjem, u koliko tu štetu nije prouzročila viša sila, a u smislu §-a 402 trg. z. odgovoran je vozar za osobe, koje upotrebljuje pri izvršenju prijevoza, kojeg je na sebe preuzeo.

Iskazima po tuženoj ponuđenih svjedoka ustanovljeno je, da se je dereglija prevrnula nakon obavljenog utovara, kad je dereglija bila vraćena na obalu, dakle nakon što je sam prijevoz već bio započeo. Tuženičini radnici tim prijevozom nijesu smjeli započeti, dokle se nijesu osvjedočili, da je utovar uredno obavljen i da nema nikakve pogibelji za sam prijevoz, te pošto su oni započeli sa prijevozom usprkos toga, što je voda u dereglju ulazila, skrivili su, da se je dereglija morala vratiti i da se je prevrnula, te tužena imade snositi štetu prouzročenu tim postupkom svojih radnika.

Stol sedmorice je otputio previd tužene i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Činjenično stanje stvari je neprijeporno. Sporno je samo, da li postoji krivnja tužene za štetu, koju je pretrpio tužitelj. U tom pravcu odlučni su propisi općeg građ. zakonika.

Presudom kapetanije pristaništa u Sr. Mitrovici od 21. VI. 1932. br. 1147 potvrđenom rješenjem Ministarstva Saobraćaja od 12. VIII. 1932. br. 8010/32 dokazano je, da su ljudi tužene, koji su morali biti vični poslu na vodi i koji su rukovali sa dereglijom tužene kod prijevoza tužiteljeve vršaće garniture, krivi, što je ta garnitura potopljena, a naročito jer na deregliji nije bilo vođe skele, jer ga tužena nije postavila i ako je to dužna bila učiniti.

Jer tužena vođu skele nije postavila, propustila je marljivost i pomnju, što ju je svaki dužan položiti u svoje poslove, kriva je nepomnje prema §-u 1297 o. g. z., pa je odgovorna za štetu po §§ 1294 i 1295 o. g. z.

Jer je visina štete utvrđena, ispravno je apelacioni sud preinačio prvostepenu osudu i sudio po zahtjevu tužbe.

K §§ 1295 i sl. te 4 o. g. z.:

Br. 1148

Građansko-pravne posljedice iz protupravnog djela prosuđuju se po zakonu, koji važi na pravnom području gdje je to djelo počinjeno.*

Presuda od 23. III. 1939. Rev 1538/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 7. IX. 1938. Pl 2269/2-1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 30. III. 1938. P 1781/4-1938.

U pravnoj stvari tužioca Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tužene tt. B., radi naknade štete u iznosu od 1.469 Din 75 p., prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja:

Tužitelj pobija prvostepenu presudu iz razloga pogrešne pravne ocjene koju obrazlaže time, što je sud primijenio o. g. z., a ne zakon od 8. VIII. 1908. d. z. l. br. 162.

Traži da se presuda preinači i sudi po zahtjevu tužbe podredno da se presuda ukine i odredi novo raspravljanje.

Tužitelj temelji odgovornost tuženice za učinjenu štetu na zakonu od 9. VIII. 1908., koji je na snazi na pravnom području apelacionog suda u Ljubljani, gdje se je zbio događaj, iz kojega je nastala šteta.

Prvostepeni je sud odbio zahtjev tužbe, jer da citirani zakon ne važi na području toga suda zapravo pravnom području Hrvatske i Slavonije.

U nazočnom slučaju utužuje se šteta počinjena tužitelju time, što je tuženičin teretni auto naletio na željezničku brklju, koja se nalazi između stanice Poljčane i Slov. Bistrice. Radi se dakle o obvezi iz protupravnog djela (delikta).

Pravno stanovište, što ga je prvostepni sud zauzeo nije osnovano. Prvostepeni sud pušta iz vida okolnost da pravni odnošaj o kome se radi po factu oštećenja uslijed kojega on postoji, pripada drugom pravnom području, gdje za taj pravni odnošaj, obvezu ex delicto, ne vrijedi o. g. z. (pogl. XXX) nego specijalni zakon od 9. VIII. 1908.

Nazočni se slučaj sukoba različitih propisa, što vrijede na raznim pravnim područjima, ima riješiti analogno načelima privatnog međunarodnog prava. Naš opći građanski zakonik sadrži o tome propise u §§ 33 do 38. Opći građanski zakonik nema doduše izričitog propisa za slučaj kao što je ovaj t. j. za obveze ex delicto, jer u §§ 34 do 37 govori o pravnim poslovima. Valja dakle po § 7 o. g. z. iz tih i srodnih propisa ustanoviti, po kojem će se materijalnom

* Suglas. Klang I./1 str. 319.

objektivnom propisu imati nazočni slučaj prosuditi. U prvom redu valja istaći, da se iz propisa o. g. z. (§§ 4 i 33 do 37) ne da nikako izvesti, da bi se o. g. z. (kao lex fori) imao isključivo u svakom slučaju primijeniti, dakle i u onom slučaju, ako se je događaj ili fakat, iz kojega je obveza na naknadu štete potekla, zbio na drugom pravnom području. Naprotiv valja uzeti, da odgovara načelu teritorijalnosti, na kome počiva i o. g. z., da se civilnopravne posljedice protupravnog djela prosuđuju po zakonu, što važi na pravnom području odnosno za mjesto, gdje je to djelo počinjeno. To se za sada dade izvesti iz § 33 o. g. z., po kome se sa inozemcima imade jednako kao sa ovozemcima postupati. A takav jednaki postupak uvjetuje, da se i na ovozemca u pogledu deliktnih obligacija, nastalih u inozemstvu, ma da se one oživotvoravaju u ovozemstvu, primijenjuje dotično inozemno pravo. Osim toga propisi §§ 4, 35 do 37 o. g. z. pokazuju tendenciju, da je za pravno prosuđivanje obveze mjerodavno mjesto postanka. Iz svega toga slijedi, da se deliktna obligacija ima pravno prosuđivati po pravu mjesta, gdje je protupravno djelo počinjeno. Prema tome ima se primijeniti citirani zakon od 9. VIII. 1908., po kome upravljač i vlasnik motornih vozila odgovaraju solidarno za štetu (§ 1 st. 1 st. zadnji).

Tuženica je izričito priznala sve navode tužbe pa je time dokazana opstojnost štete i njena visina; naprotiv tuženica nije u svoju obranu navela ni jednu okolnost, po kojoj bi se smatrala oslobođenom obveze na naknadu prouzročene štete (§ 2 cit. zak.).

Na osnovu svega toga valjalo je preinačenjem presude suditi kao u dispozitivu presude.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp. ne postoji, jer je na utvrđeno činjenično stanje prizivni sud iz razloga po njemu navedenh, koji su na zakonu osnovani, ispravno na nazočni slučaj primjenio materijalno pravne propise, a naročito da se posljedice nanesene štete imadu prosuđivati po zakonu mjesta, gdje je šteta učinjena.

Stoga se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1295 o. g. z.:

Br. 1149

Kod sudara dvaju brodova, ravna se odgovornost za štetu po mjestu gdje se je sudar dogodio. Ako se je on dogodio na mjestu gdje važi zakon od 29. VII. 1912. o odgovornosti pri sudaru brodova i o zahtjevima za pomoć i spasavanje pri nesrećama na moru, primijenjuje se taj zakon, a ne zakon mjesta u kojem tuženik ima glavni nastan.

Presuda od 15. II. 1940. Bev 150/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 8. XI. 1939. Pl 2672/1-39; presuda okružnog suda u Sušaku od 20. VI. 1939. Po 168/20-38.

U pravnoj stvari tužioca N-a protiv »Jadranske plovidbe d. d.« iz Sušaka, radi 19.000 Din, oba su nižestepena suda odbila tužbovni zahtjev.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Tužilac ulaže reviziju zbog povreda iz br. 2 i 4 § 597 Grpp. Povredu iz br. 2 vidi u okolnosti, što ni prizivni sud ni prvostepeni sud nisu tvrdili visinu štete, koju je tužilac pretrpio, a povredu iz br. 4 u okolnosti, što se ovaj slučaj riješava primjenom zakona od 29. VII. 1912. L. D. Z. br. 151 o odgovornosti pri sudaru brodova i o zahtjevima za pomoć i spasavanje pri nesrećama na moru, koji zakon vrijedi samo na bivšem austrijskom teritoriju, dok da se je pitanje krivnje i naknade štete imalo prosuditi samo na temelju zakona, koji važe na području, na kojem tuženica imade svoj glavni nastan, od kojih bi bio u prvom redu opći građanski zakon, odnosno zakon od 8. XII. 1877. br. 71, jer je tužilac ozlijeđen i pretrpio štetu na tuženičinom brodu, iz kojih činjenica da proizlazi odgovornost tuženice za svu štetu.

Predlaže, da preinakom napadnute presude bude udovoljeno tužbi uz naknadu svih troškova, a podredno, da se presuda ukine i spisi vrate nižestepenom sudu na ponovnu raspravu.

Revizija nije osnovana.

Nema istaknute povrede iz br. 2, jer ustanovljenje visine tužiočeve štete — obzirom na ishod postupka — nije od bitne važnosti za iscrpan pretres i temeljnu ocjenu ove stvari.

Ne stoji ni povreda iz br. 4, jer se kraj utvrđenja, da se je sudar parobroda, pri kome je tužilac ozlijeđen, dogodio u šibenskom kanalu, mogu na ovaj slučaj primijeniti samo propisi na toj teritoriji važećeg specijalnog zakona od 29. VII. 1912. br. 151 L. Z. D., pošto se posljedice nanešene štete imaju prosuđivati po zakonu mjesta, na kom je šteta učinjena, što odgovara u ostalom i načelu pravednosti, da počinitelj štete nosi posljedice svoje krivnje, dakle i štete, po zakonima onoga mjesta, na kome je štetu počinio.

Uslijed toga u ovom slučaju ne dolaze u obzir propisi zakona glavnog nastana tuženice, niti mjesta registracije broda. Kako je kraj toga utvrđeno, da kapetan tuženičinog broda nije kriv za sudar broda pri kome sudaru je tužilac nastradao, to na utvrđeno činjenično stanje propisi materijalnog zakona nisu pogrešno primijenjeni, pa se stoga revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 1295, 1327 i 154 o. g. z.:

Br. 1150

Roditeljima pripada pravo da traže naknadu štete za ubijeno dijete samo u slučaju, ako je za njih nastalo pravo iz §-a 154 o. g. z., da ih to dijete izdržava.*

Presuda od 22. V. 1940. Rev 776/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. II. 1940. Pl 205/1-40; presuda okružnog suda u Karlovcu od 28. XI. 1939. Po 54/9-39.

U pravnoj stvari tužilje B. protiv tuženog N-a, radi naknade štete od Din 20.000 za ubijenog sina, prvostepeni sud je udovoljio tužbi.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika te preinačio prvostepnu presudu i tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio revizju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz br. 4 §-a 597 Grpp. nije osnovan.

Iako propis §-a 1327 o. g. z. govori samo o ženi i djeci ubijenoga, ali ne i o drugim osobama koje je ubijeni bio uopće dužan ili barem po zakonu dužan izdržavati, napose ne govori ništa o roditeljima ubijenoga, ne može se poreći tužilji kao majci ubijenoga pravo, da po općem načelu izraženom u propisu § 1295 o. g. z. traži naknadu štete.

Međutim prizivna presuda ispravno uzima utvrđenim, da za tužilju nije nastalo nikakvo pravo iz § 154 o. g. z., da ju izdržava njezin sada pok. sin B. P., pa stoga nije ni mogla biti tuženikovim djelom oštećena u nekom svom pravu.

Budući dakle, da nema istaknute pogrješne pravne ocjene stvari, nema ni razloga za preinačenje pobijane presude, dok za ukinuće iste nisu iznešeni nikakvi revizijski razlozi a niti predleži ništavost, na koju bi valjalo po službenoj dužnosti obzir uzeti (§ 597 st. 1 Grpp.).

K §§ 1295 o. g. z. i 156 Grpp.

Br. 1151

O parničnim troškovima može odlučivati samo onaj parnični sud, pred kojim teče parnica, u kojoj su nastali troškovi, a to i u onom slučaju kada se namjesto parničnoj stranci dužnost naknade parničnih troškova ima nametnuti osobi, koja se je gerirala zakonskim zastupnikom stranke u toj parnici (falsus procuratoru). Nema stoga mjesta posebnoj tužbi u svrhu odlučivanja o troškovima koji su nastali u nekoj drugoj parnici.**

---

* Suglasno Rek 406/1-40.

** Suglas.: Neumann—Gred. I. str. 402; Sperl str. 725; Pollak str. 68 i 57 do 59; R. S. II. br. 705; protivno R. S. I. br. 128 (no u potonjem slučaju radilo se je otroškovima ukinutog postupka po hrv. grpp.

Zaključak od 28. XII. 1939. Rek 1069/2-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 1. VII. 1939. Pl 1960/11939; presuda sreskog suda u Vel. Gorici od 10. V. 1939. P. 340/3-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 1016 Din, utvrđeno je, da je tuženik u ime dobrotvornog društva S. bio podigao protiv sadanjeg tužioca tužbu radi 1228 Din pod ozn. P 283/1938, gerirajući se zakon. zastupnikom pomenutog društva. Utvrđeno je nadalje da je gornja tužba pravosnažnim zaključkom prvostepenog suda od 29. IV. 1938. P 283/10-1938. bila odbačena a čitav provedeni postupak proglašen ništavim s razloga, jer tužilac u toj parnici (društvo S.) nije bio valjano zastupan, pošto B. nije bio zakonski zastupnik tog društva. Konačno je utvrđeno da sadanjem tužiocu u parnici P 283/38 nije bio dopitan parnični trošak s razloga, jer da taj trošak nije skrivio tadanji tužilac već B. Uslijed toga tužilac potražuje od B-a naknadu tog troška ovom parnicom.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je povodom tuženikovog priziva ukinuo presudu prvostepenog suda kao ništavu a isto tako i čitav prvostepeni postupak koji joj je prethodio te tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

Ostvarila se ništavost iz br. 6 § 571 Grpp., jer je presuđeno o stvari, glede koje nije dopušten zasebni redovni put parnice i glede koje je sud već pravosnažno presudio.

Tužitelj utužuje parnične troškove, koji su mu nastali u parnici koja se vodila pod P. 283/38.

O tim parničnim troškovima pravosnažno je presuđeno u spisu P 283/38. Nije se stoga moglo pobijanom presudom ponovno ulaziti u dosuđivanje onoga, o čemu je već pravosnažno odlučeno.

Nije se to moglo niti u obziru tuženičke osobe, koji je u parnici pod P 283/38 nastupio kao zakonski zastupnik u toj parnici utužene stranke. Nije naime dopušten redovni put zasebne parnice glede troškova neke druge već pravosnažno dokončane parnice. Tražbina na isplatu parničnih troškova neke parnice nije privatno-pravne već javnopravne prirode. Ona ne izvire iz privatno-pravnih odnosa, već odnosa parničnoga dakle javno-pravnoga odnosa.

Procesni trošak imade svoj izvor u procesnom odnosu kojeg predviđa procesno pravo dakle javno pravo. Ti troškovi su popratna pojava nekog stanovitog procesa, dakle odnosa javno-pravne prirode, te se kao popratna pojava procesa, ne mogu promatrati samostalno te izvan procesa koji ih je izazvao. Baš zato javno, a ne privatno pravo sadrži odredbe o naknadi troškova nekog procesa i o načinu kako se odlučuje o toj naknadi troškova. Čim je javno pravo istaklo takove odredbe, a napose odredilo, da se o pitanju troškova može odlučiti jedino u procesu u kojem su troškovi nastali, onda je isključeno glede tih troškova provađati zasebnu parnicu, a isključeno je napose i to da se zasebnom presudom odlučuje o tim troškovima izvan procesa u kojem su troškovi nastali. — To je razumljivo, jer su ovlaštenja, koja imadu javno pravni karakter, u pravilu izuzeta od samostalnog isljeđivanja putem tužbe i samostalne parnice.

O procesnim troškovim može odlučiti samo onaj procesni sud, pred kojim teče parnica, u kojoj su troškovi nastali, a odlučuje o njima samo u toku procesa tretirajući pitanje troškova kao procesno pitanje t. j. kao popratnu pojavu samog procesa.

Tako slijedi iz sadržaja § 156 Grpp.

Nije stoga dopušten redovni zasebni put parnice, u svrhu dosuđivanja ili odlučivanja o troškovima koji su nastali u nekoj drugoj parnici.

Sada izloženo vrijedi i za tražbinu na naknadu onih parničnih troškova, koji su prouzročeni nekoj stranci po drugom licu, a ne protustranci u parnici. Da je tome tako dokazuje sadržaj 2 stava § 153 Grpp. te sadržaj § 151 Grpp.

A kad procesni sud može umjesto parničnoj stranci naložiti naknadu troška sucu, te kad može procesni sud umjesto parničnoj stranci naložiti naknadu troška zakonskom zastupniku advokatu ili drugom punomoćniku, onda može naložiti naknadu troška i onome, koji se prividno prikazivao i zastupao kao zakonski zastupnik. Mogao je prema razloženom i obzirom napropis §§ 151 i 156 Grpp., jedino procesni sud parnice P 283/38 i samo u toku te parnice odlučiti o tužiteljskim troškovima te parnice, a napose i o tome, da li je umjesto tužene parnične stranke u toj parnici dužan troškove naknaditi tuženik ove parnice, koji se u parnici P 283/38 gerirao zakonskim zastupnikom u toj parnici tužene stranke.

Nikako se pak ne može i nije dopušteno o pitanju troškova neke parnice odlučivati putem samostalnog puta druge parnice, koja bi išla na naplatu troška.

Valjalo je stog iz razloga koji su iznešeni, odlučiti kao u dispozitivu ovog zaključka.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

Rekurs se nije mogao uvažiti, jer je pobijani zaključak prizivnog suda obzirom na utvrđeno činjenično stanje opravdan iz razloga u njemu navedenih, koji su na zakonu osnovani, a koje razloge u cijelosti prihvaća i ovaj sud.

K §§ 1295 i 1392 o. g. z.:

Br. 1152

Poslodavac nije dužan izvršiti po sudu naloženu mu pljenidbu plaće svog namještenika, ako je poslodavac s razloga, jer je u ovršnoj odluci bilo kao zanimanje izvršenika navedeno da je činovnik umjesto ispravno radnik (kojemu se smije plijeniti samo 50% zarade), vratio odluku sudu uz molbu da sud ispravi zanimanje namještenika, a sud tu poslodavčevu molbu uopće nije riješio niti mu vratio povraćeni primjerak odluke.

Presuda od 9. III. 1939. Rev 852/3-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. IV. 1938. Pl 1114/1-1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 8. I. 1938. P 2705/1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog erara Kraljevine Jugoslavije, radi naknade štete u iznosu od 8.860 Din, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju odbio s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Prvostepeni je sud utvrdio, da je po zahtjevu tužiteljice kao ovrhovoditeljice odlukom okružnog suda u Zagrebu od 12. XI. 1935. broj R 1758/34-25 radi dospjele alimentacije od 4.582 Din spp. i dospjevajućih obroka počam od 1. XII. 1935. dozvoljena ovršna pljenidba i urudžba plaće D-a, činovnika državnih željeznica i Direkciji državnih željeznica naloženo, da tu pljenidbu izvrši.

Nadalje je utvrdio, da je Direkcija državnih željeznica vratila izvornu odluku navedenom ovršnom sudu, jer da se kod njih nalazi namješten D. kao radnik, a ne kao činovnik, te da sud odluči, da se navedenom smije plijeniti samo 50% zarade.

Prizivni je pak sud pregledbom spisa okružnoga suda u Zagrebu pod ozn. R. 1758/34 utvrdio, da je zaključak (odluka) okružnoga suda u Zagrebu od 12. XI. 1935. broj R. 1758/34-25, — kojim se dozvoljava ovršna pljenidba i urudžba plaće »D-a, činovnika jugosl. drž. željeznica«, a tuženiku nalaže, da plaću ovršenika uručuje zastupniku moliteljice ovrhe, — vraćen zajedno sa primjerkom ovršne molbe po direkciji državnih željeznica sudu, jer da D. nije činovnik drž. željeznica već bravar u radionici drž. željeznica, da nema plaću od 1.300 Din mjesečno, već dnevnu zaradu od 43 Din 20 p. i da po pravilniku o radnicima drž. saobraćajnih ustanova obustava beriva ne može nadilaziti 50% zarade, pak da Direkcija drž. željeznica moli, da vraćeni zaključak, u koliko se odnosi na D-a, bravara u radionicama državnih željeznica, bude ispravljen.

Nadalje je prizivni sud utvrdio, da navedeni zaključak od 12. XI. 1935. nije više nikada dostavljen ni ispravljen ni

neispravljen Direkciji državnih željeznica, već da se i sada nalazi u spisu okruž. suda u Zagrebu pod ozn. R. 1758/34.

Na osnovu tako utvrđenoga činjeničnoga stanja smatra prizivni sud, da na Direkciji državnih željeznica ne leži nikakva krivnja niti propust, da sudskom nalogu glede beriva činovnika D-a nije udovoljila, jer kod nje nije namješten činovnik pod tim imenom, a da glede zapljene zarade bravara-radnika D-a nije nalog mogla izvršiti, jer joj ovršni zaključak od 12. XI. 1935. sa odlučnim ispravkom glede osobe ovršenika u tom pogledu nije nikada dostavljen, pa preinačenjem prvostepene presude tužiteljicu s njezinim tužbenim zahtjevom odbija.

Ta je pravna ocjena činjeničnoga stanja spora prizivnoga suda u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovana, jer se imade uzeti, da tuženiku nije odnosnom ovršnom odlukom valjano označena osoba cedenta i njegova tražbina, a dok to nije izvršeno nije nastao između tužiteljice i tuženika pravni odnošaj iz propisa § 1392 o. g. z. i § 472 hrv. grpp.*

Stoga nisu osnovani niti razlozi pobijanju iz propisa § 597 br. 3i 4 Grpp., pa revizija nije uvažena.

Za pravnu ocjenu same sporne stvari prizivni je sud mogao uzeti na uvid spis pod ozn. R. 1758/34 (§ 582 Grpp.), pa i takovom postupku prizivnoga suda nema povreda propisa § 556/1 Grpp., a niti se eventualna kakva povreda toga propisa može pobijati, kojim revizijskim razlogom iz propisa § 597 Grpp.

K §-u 1295 o. g. z.:

Br. 1153

Oštećeniku ne pripada naknada štete koja mu je nastala navodno uslijed gradnje susjedne kuće, ako bi se pravi uzrok te štete mogao ustanoviti jedino takvim dokazalom, na čiju provedbu stranke ne pristaju (rušenjem zida).**

Osuda od 30. VIII. 1935. Rev 1302/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 17. IV. 1935. Pl 8548/3-1934; osuda sreskog suda I. u Zagrebu od 1. VII. 1934. br. 6851 gr. P 237/1931.

U parnici tužioca A-a protiv tuženih B-a i građev. poduzeća C., radi naknade štete u iznosu od 7.810 Din, oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

U samoj stvari je napadnuta osuda u suglasju sa spisom i sa zakonom. Po §-u 1295 o. g. z. dužan je bio tužitelj dokazati nastalu štetu i njezinu brojčanu visinu.

---

* Isp. § 278 Ip.

** Isp. R. S. I. br. 134.

Iz historijata tužbe slijedi, da je tužitelju nastala šteta radi toga, što je kod izvedbe novogradnje I. tuženikove kuće bilo propušteno postaviti izolaciju (eventualno, što je izolacija bila nedostatna), pa da se je uslijed toga uvukla vlaga u tužiteljevu kuću, a odstranjenje ove vlage da bi prema obavljenom pretečnom očevidu iziskivalo trošak od 5.430 Din zatim, da bi popravcima, koje bi iziskivalo ovo odstranjenje, bile 2 sobe neuporabive za cijelo vrijeme tih popravaka, te bi za to vrijeme iznašala odšteta 1.500 Din, a za pohranu namještaja za vrijeme popravaka ovih dviju soba 500 Din, dakle ukupno 7.180 Din.

Tužitelj je prema tome u ovoj parnici morao dokazati, da je uslijed pomanjkanja izolacije na tuženikovoj kući (ili manjkavosti iste) nastala vlaga koja da je prouzrokovala rečenu štetu. Ova okolnost nije dokazana pretečnim očevidom, jer sudbeni vještaci nisu ustanovili, da nema izolacije ili da je ova manjkava, nego su samo dopustili, da bi ta vlaga mogla nastati radi toga što uopće nema izolacije ili što je ista bila nedostatna, pa su iz ovako postavljenih hipoteza deducirali eventualnu štetu.

Pošto dakle u ovoj parnici nije još nikako bilo dokazano, da je pomanjkanje izolacije uzrokovalo štetu, to je sud u dokaz ove činjenice odredio ponovni sudbeni očevid.

Na tom očevidu pregledali su sudbeni vještaci predmet oštećenja i to sjeverni zid tužiteljeve kuće s nutarnje strane t. j. sobu za stanovanje u istoj kući pa su konstatovali, da ne nalaze nikakovih faktičnih oštećenja, a niti kakovih tragova vlage, a zidovi da su naprotiv sasvim suhi, čisti i u posve urednom stanju.

Oba vještaka su suglasno izjavili, da ne mogu ustanoviti, da li izolacija među zidovima postoji ili ako uopće postoji, da je ista manjkava.

To da bi mogli ustanoviti jedino na taj način ako bi se porušio zid tužiteljev sa sjeverne strane ili zid tuženoga s južne strane tužiteljeve, a što bi iziskivalo nerazmjerno velike troškove.

Pošto stranke na takovo rješenje spora nisu pristale, to sudbenim vještačkim nalazom i mnijenjem nije moglo biti ustanovljeno, da li je uopće bila postavljena izolacija ili ako je postavljena, da je manjkava. Prema ovakovom stanju stvari nije uopće dokazano samo oštećenje, te da je ovo oštećenje skrivio tuženi. Iz ovih istih razloga ne može tužitelj tražiti od tuženoga ni odštetu za nerabljene prostorije u iznosu od 1.500 Din, ni za pohranu pokućstva u spremištu u iznosu od 500 Din, jer su ove dvije činjenice u uzročnoj vezi sa onom prvom nedokazanom činjenicom.

Valjalo je stoga priziv tužiteljev otputiti i osudu prvoga suda u cijelosti potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tužioca, jer za nj nema uslova iz §-a 335 hrv. grpp.

K §-u 1295 o. g. z.:

Br. 1154

Nezakonito dijete skitnice nema odštetnog zahtjeva protiv ubojice svog oca, jer njegovom smrću nije pretrpjelo nikakvu štetu.

Presuda od 16. II. 1935. Rev 202/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 26. X. 1934. Pl 6658/4-1934; presuda okružnog suda u Zagrebu od 20. IV. 1934. Po 1087/14-1933.

U pravnoj stvari tužilje malodbne A., po tutorstvu B-u i C., te tužilje C protiv tuženog D-a, radi plateža iznosa od 8.800 Din, te plaćanja alimentacije, p r v o s t e p e n i s u d udovoljio je zahtjevu tužbe glede prvotužiteljice, dok je drugotužiteljicu odbio sa zahtjevom tužbe.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv drugotužiteljice, dok je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te i prvu tužiteljicu odbio s tužbom.

Iz obrazloženja:

Priziv tuženog je osnovan.

I ako je neprijeporno, da je pok. G. bio suđen pravomoćnom osudom kot. suda II. u Zagrebu od 10. XII. 1930. broj 22572-gr., da se ima priznati naravnim ocem tužiteljice mldbne A. i plaćati mjesečno za izdržavanje istoj od 1. XII. 1929. mjesečno po 200 Din, a njenoj materi, drugotužiteljici, u ime troškova uzdržavanja 2.200 Din i parnični trošak od 561 Din, kao i to da je tuženi pravomoćnom presudom Kr. sudb. stola u Zagrebu od 28. X. 1931. Kzp. 5206/1931. suđen radi prestupa iz § 177 Kz., što je iz nehata lišio života G-a, to su tužiteljice bile dužne dokazati, da su uslijed smrti G-a doista pretrpjele štetu (§ 1295 o. g. z.).

Prvostepeni je sud uzeo dokazanim, da je ubijeni G. bio bez stalnog zanimanja i namještenja, da je bio jedan izraziti asocijalni tip, da se ne može sa sigurnošću ustvrditi, da on ne bi unatoč toga udovoljavao svojim očinskim dužnostima i da on nebi uopće ikada stekao kakav imetak, iz kojega bi se mldbna tužiteljica mogla i ovršno namiriti, pa je prema tome uzeo, da postoje uslovi za naknadu štete.

Prema propisu § 1293 i 1295 o. g. z. traži se za naknadu štete, da je šteta doista nastala.

Tom samom činjenicom, što je G. ubijen po tuženom nije još nastala nikakova šteta za tužiteljice, pošto ni prije toga iste nisu od njega dobivale ništa za uzdržavanje, a osim toga G. nije imao nikakovog namještenja, dapače je bio suđen na izgon iz grada Zagreba i preko 20 puta suđen radi povratka u grad Zagreb, a nije posjedovao niti inače kakovog imetka.

Tužiteljice i same nisu mogle pružiti nikakvog dokaza o kakovoj činjenici, iz koje bi se moglo zaključiti, da im je smrću G-a nastala šteta, dok je neodlučna mogućnost da bi

pok. G. možda ikada mogao steći kakav imetak i tako eventualno tužiteljice doći do svog potraživanja.

Kako prema tome tužiteljice nisu dokazale, da im je nastala šteta, to je povodom priziva tuženog valjalo prvostepenu presudu u dijelu, kojim je tuženi suđen preinačiti i tužiteljicu mldbnu A. s tužbom odbiti.

Prema razloženom nije osnovan onda niti priziv tužiteljice G., sve kad bi se uzelo, da i ima pravo tražiti odštetu.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilja.

Iz obrazloženja:

Kako tužilje nisu mogle pružiti nikakvog dokaza o kakvoj činjenici, iz koje bi se moglo zaključiti, da im je smrću G-a u istinu nastala šteta, to je prizivni sud na utvrđeno činjenično stanje ispravno primijenio materijalni zakon.

Prema tome nije prizivni sud pogrešno ocjenio pravnu stvar, pa se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1313 o. g. z. i čl. 18 Ustava:

Br. 1155

Država nije odgovorna za štetu, koju je počinio vojnik na otsluženju kadrovskog roka za vrijeme dok je morao vršiti službu, koju je samovoljno napustio.

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 1218/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 30. VI. 1939. Pl 1483/2-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 14. IV. 1939. Po 22/12-1939.

U pravnoj stvari tužilaca A i dr. protiv tuženih Državnog erara Kraljevine Jugoslavije i B-a, radi naknade štete u iznosu od 180.000 Din, bili su tužioci u pogledu prvotuženog državnog erara odbiti sa zahtjevom tužbe u sva tri stepena.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Što se tiče pravne ocjene, ukazuje se ova s obzirom na činjenično utvrđenje prizivnoga suda, da je B. (vojnik na otsluženju kadrovskog roka) nalazeći se na pograničnoj straži samovoljno ušao u mlin tužitelja, te tamo zapalio peć, pokraj koje se je nalazilo lako upaljivih stvari i da je ne brineći se za vatru zaspao i tako prouzrokovao požar, ispravnom.

Prema tom činjeničnom stanju nema naime uvjeta za odgovornost države niti na osnovu čl. 18 st. 3 Ustava, niti na osnovu naređenja općeg građanskog zakonika, jer se ne radi o šteti, što bi je bio počinio B. u vršenju svoje službe, a za štetu što ju je počinio izvan vršenja službe, država ne odgovara po nijednom zakonskom propisu, ma da je čin, iz kojega je nastala šteta počinio u doba, dok je morao vršiti službu, koju je samovoljno napustio.

U koliko revizija ističe, da je on ušao u mlin i bio na straži na tom mjestu, te da je zaspao na mjestu, gdje treba da vrši službu, ona se služi novotom, koje se u revizijskom postupku ne mogu uvažiti.

Prema navedenom razlog pogrešne pravne ocjene ne postoji, pa se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1315 o. g. z.:

Br. 1156

Vlasnik auta ne odgovara za štetu, nastalu krivnjom svog šofera, ako potonji ima za službu šofera potrebne kvalifikacije.*

Presuda od 22. XI. 1935. Rev 1530/1-1935; presuda odnosno zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 11. VI. 1935. Pl 10524/1-1934; presuda okružnog suda u Zagrebu od 1. IX. 1934. Po 1370/16-1933.

U pravnoj stvari tužilja A. i malodobne B. protiv tuženih C-a i tt. D., radi 79.010 Din, prvostepeni sud odbio je obje tužilje s tužbom.

Iz obrazloženja:

... Drugotužiteljica sama je prouzrokovala nesreću time, što je prelazila tramvajsku prugu u času dok su tramvajska kola stajala i to ispred istih, kao što je sama priznala. Nadalje nema osnova tužbi protiv drugotužene po § 1315 o. g. z., jer se je u ovm slučaju radilo o kvalifikovanom licu, koje bi u slučaju krivnje bilo samostalno odgovorno.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužilja protiv dijela presude kojim je odbit tužbeni zahtjev protiv drugotužene D., dok je priziv tužilje protiv dijela presude, kojim je odbijen tužbeni zahtjev protiv prvotuženog C-a, uvažio i pobijanu presudu u tom dijelu ukinuo te stvar vratio prvostepenom sudu, da nakon pravosnažnosti ovog zaključka o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Priziv nije osnovan protiv presude u dijelu, kojim se odbija tužbeni zahtjev protiv drugotužene. Drugotužena vlasnica je automobila, kojim je upravljao prvotuženi te je neosporno, da je upravljač automobila, prvotuženi C. kvalificiran za upravljanje po svim propisima zakona i specijalnih odredaba. Stajalište prizivalaca, da drugotužena, i ako na njoj nema lične krivnje za štetu, odgovara za štetu po propisu § 20 naredbe kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade od 8. X. 1900. br. 58651, nije osnovano.

---

* Suglas. V. II. br. 1029; V. M. br. 67; Rek 360/37, Rev 872/37, Rev 1495/37; Rev 1398/38; Protivno: rješ. od 26. IX. 1935. Rev 1271/1-1935, prema kojoj se šofer ima smatrati osobom nesposobnom u smislu § 1315 o. g. z. ne samo onda, ako nema kvalifikacije za šofera, već i onda ako nezna ili neće da se drži redarstvenih propisa te ako za takvu službu nema nužne opreznosti.

Kada citirana naredba uređuje odgovornost vlasnika, tada ta odredba ne može imati derogatorne moći protiv propisa §-a 1315 o. g. z., nego sa upozorenjem na propise zakona određuje, da se održavaju propisi zakona, jer i vlasnik vozila odgovara za štetu. Naravno da odgovara za štetu u granicama zak. propisa, ako ti propisi daju uslove za odgovornost vlasnika vozila. Od važnosti je stoga propis § 1315 o. g. z., o koji se drugotužena nije ogrešila pa kako drugotuženoj ni same tužilje ne pripisuju nikakvu povredu bilo kojega zakona ili upravnog propisa ili propisa kaznenog zakona, ne može to društvo biti odgovorno za nanesenu im štetu.

Prema tomu priziv tužilja protiv dijela pobijane presude, kojim je tužbeni zahtjev protiv drugotužene odbijen, nije se mogao uvažiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilja.

Iz obrazloženja:

Tužilje traže odštetu proti drugotužene, vlasnice automobila, s razloga, jer je prvotuženi šofer drugotužene vozeći autom drugotužene svojom krivnjom pregazio ih 18. VII. 1930., kad su prelazile preko ceste ispred tramvaja, dok je ovaj stajao, te zadao im ozlijede, uslijed kojih su pretrpjele navedenu štetu.

Protiv drugotužene tužilje utemeljuju svoju tužbu na tom, što je drugotuženica vlasnica automobila, pa da je i ona po zakonu kao i po § 20 naredbe zem. vlade odjela za unutarnje poslove od 8. X. 1900. br. 58651 odgovorna za naknadu štete, počinjene po njezinom šoferu i autu.

Nižestepeni sudovi odbili su tužilje sa zahtjevom tužbe protiv drugotužene.

Tužilje traže protiv tog dijela presude reviziju po §-u 597 br. 4 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Naredba zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 8. X. 1900. br. 58651 je ukinuta propisom §-a 93, nar. zem. vlade odjela za unutarnje poslove od 7. jula 1910. br. 33.036 (Zbor. br. 51), a tužilje ne tvrde, da se drugotužena ogriješila o propise ove potonje naredbe, a napose o propise §§ 76 i 79 kao ni o propise uredbe o zaštiti javnih puteva i bezbjednosti saobraćaja na njima od 6. VI. 1929. br. 16.122 (Sl. Nov. od 17. VI. 1929.).

Da nema osnova tužbi proti drugotužene ni na temelju propisa §-a 1315 o. g. z., dovoljno je obrazloženo u nižestepenim presudama, pa dok se presuda prizivnog suda ne osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nije se mogla uvažiti revizija.

K §§ 1315 i 1304 o. g. z.:

Br. 1157

Vlasnik kola ne odgovara za štetu koju počini njegov kočijaš upravljajući kolima, ako ovaj inače nije nesposoban za vršenje te službe. Sama neopreznost kočijaša u pojedinom konkretnom slučaju nije sama po sebi još dokaz njegove nesposobnosti za upravljanje kolima. Roditelje koji su propustili dužnu pažnju i nadzor nad svojim djetetom, tereti po § 1304 o. g. z. dužnost da snose štetu, koja se je dogodila djetetu, razmjerno sa oštetiocem.

Osuda od 26. IX. 1935. Rev 2359/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 26. IX. 1934. Pl 6826/1-1934; osuda sreskog suda u Vukovaru od 11. V. 1934. P 49/16-1932.

U parnici tužioca malodbnog A-a po ocu i zak. zastupniku B-u protiv tuženih C-a i D-a, radi naknade štete u iznosu od 62.452 Din, utvrđeno je, da se je malodobni tužilac, kojemu je tada bilo dvije godine, kritične zgode igrao bez nadzora na cesti, kada su ga pregazila natovarena kola, kojima je upravljao prvotuženik, a koja su kola bila vlasnost drugotuženika, koji je tom zgodom išao za kolima pješice. Utvrđeno je nadalje, da je prvotuženik u vrijeme dogodivše se nesreće bio malodban (18 i pol godina), a drugotuženik da je otac prvotuženika. Tužilac, smatrajući da su mu za nastalu štetu odgovorni obojica tuženih, traži od njih tužbom solidaran platež utužene svote.

Prvostepeni sud sudio je obojicu tuženika na solidaran platež svote od 52.300 Din bezuvjetno, te na platež dalnje svote od 2.462 Din uvjetno od položenja tužiočevom ocu B-u dosuđene domirne prisege, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Apelacioni sud je ništovnu žalbu tuženh odbacio, a njihov priziv otputio i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previda tuženih protiv dijela suglasnih nižestepenih osuda, kojim se tuženici bezuvjetno solidarno osuđuju na platež svote od 52.300 Din, preinačio u tom dijelu obje suglasne nižestepene osude i sudio, da je samo prvotuženi C. dužan tužiocu s naslova naknade štete platiti iznos od 26.150 Din, dok je tužioca s viškom tužbenog zahtjeva protiv C-a kao što i s tužbom protiv drugotuženog D-a odbio.

Iz razloga:

... S obzirom na kaznenu presudu oba nižestepena suda pravilno uzimlju krivnju prvotuženog C-a dokazanom, pa je svako dalnje razlaganje u tom pravcu posve suvišno.

Uzevši ali u vid sve prilike i relacije, pod kojima se predmetni nesretni slučaj sa mldbnim tužiteljem odigrao, mora se bezuvjetno uzeti utvrđenim, da je ošteti kriv tako-

đer sam oštećeni mldbni tužitelj, odnosno bolje njegovi roditelji, koji su propustili dužnu pažnju i staranje oko malodobnog tužitelja, te dijete, koje je jedva prešlo drugu godinu života bez ičijeg nadzora prepustili da se igra na cesti, pa ih stoga po propisu § 1304 o. g. z. i tereti dužnost da snose i oni štetu razmjerno za oštetiocem.

Budući da se pak to razmjerje u ovom slučaju odrediti ne može, imaju u smislu tog citiranog zakonskog naređenja snositi štetu na polovicu.

Na osnovu provedenih dokazala sa sudbeno vještačkim očevidom ta je šteta već po nižestepenim sudovima sa iznosom od 52.300 Din pravilno ustanovljena, pa je uvaženjem izvanrednog previda prvotuženog C-a uz preinačenje obiju suglasnih nižestepenih osuda u tom pobijanom dijelu valjalo suditi samo na polovicu tog utvrđenog odštetnog zahtjeva, kako je to u dispozitivnom dijelu ove vrhovne osude i učinjeno, a s viškom tužbovnog zahtjeva tužitelja odbiti.

Za krivicu drugotuženog D-a, taj bitni preduslov za naknadu štete, nije tečajem parnice objašnjen nijedan obzira vrijedan razlog, a niti su za ovu pružena kakova dokazala.

Izviše sam tužitelj u svojoj zaključnici izvodi, da on tužbu protiv drugotuženog ne utemeljuje na pitanju krivnje, već na njegovoj obvezi, da će on svu štetu naknaditi, koja obveza u toj općenitosti međutim nije dokazana, a samo uzgredce poziva se i na naređenje § 1309 o. g. z.

Primjeni ovog zakonskog propisa (§ 1309 o. g. z.), s obzirom na propis § 1308 o. g. z. i sam pojam djece, ovdje nema mjesta, već oba nižestepena suda konstruiraju tu krivicu drugotuženog iz propisa § 1315 o. g. z. te iz jedine činjenice, kako to prvostepeni sud obrazlaže, što se je ovaj nesretni slučaj desio, da se vidi da je prvotuženi bio nesposoban, da upravlja konjima punim natovarenim kolima, koje upravljanje mu je drugotuženi povjerio.

To je ali stanovište nižestepenih sudova zakonski neosnovano.

U konkretnom slučaju upravljao je kolima prvotuženi, dakle lice za koje se s obzirom na svoju dobu (18½ godina) može razložito pretpostaviti, da za to ima potpunu sposobnost (bar protivno dokazano nije § 1297 o. g. z.), pogotovo kada i sam tužitelj dopušta, da se je to upravljanje kretalo mjestom L., malom naseobinom, koja leži postrance i kojom da tjedno prođu jedna ili dvoja kola, pa već to sama osama i slabo prometna cesta, naročito ne opravdava nikakvu osobitu mjeru opreznosti, koju bi drugotuženi, pokraj prvotuženoga još imao upotrijebiti, dočim sama neopreznost prvotuženog u ovoj zgodi, nije još samo po sebi dokaz za njegovu nesposobnost za upravljanje konja i kola uopće, a niti za tu njegovu časovitu neopreznost, kraj ostalih njegovih svojstva može drugotuženi snositi odgovornost.

Valjalo je stoga povodom izvanrednoga previda drugotuženog u tom pobijanomd ijelu preinačiti bje suglasne nižestepene osude i tužitelja sa tim njegovim odštetnim zahtjevom, stavljenim protiv drugotuženoga odbiti.

K §-u 1318 o. g. z.:

Br. 1158

Pod pojmom »stan« u §-u 1318 o. g. z. razumijeva se ne samo stan u užem smislu t. j. prostorije u kojima netko stanuje, već i svaka prostorija koja je u nečijem posjedu, kao dućani, javni lokali pa i kupališta. Naknada štete iz §-a 1318 o. g. z. proteže se i na bolninu, a ova se ima dosuditi i onda, ako ozljeda nije nanesena iz zle namisli ili veilke nepomnje.*

Presuda od 18. X. 1939. Rev 895/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 3. IV. 1939. Pl 2475/5-1938; presuda okružnog suda u Sušaku od 19. III. 1938. Po 162/1937.

U pravnoj stvari tužioca mldbnog A-a po ocu i zakonitom zastupniku ing. B-u protiv tuženih tt C. i dr., radi 16.973 Din, utvrđeno je, da se mldbni tužilac dana 25. VI. 1936. kupao u kupalištu, čiji su vlasnici tuženici, te da mu je dok je ležao na plaži pao na glavu lonac sa cvijećem i teško ga povrijedio. Utvrđeno je nadalje, da se je taj lonac nalazio u odjeljenju za tuš, gdje se je kritičnog dana među ostalim tuširala N., kojoj se je poskliznula noga pa da ne padne prihvatila se je rukom za zid i ne videći lonac ovaj gurnula tako, da je on pao tužiocu na glavu kao što je gore navedeno, a tužilac da je time zadobio tjelesne povrede, pa uslijed toga traži od tuženika utuženi iznos u ime odštete za troškove liječenja te za pretrpljeni strah i bolninu.

Prvostepeni sud dosudio je tužiocu za troškove liječenja iznos od 1.963 Din te za pretrpljeni strah i bolove (bolninu) iznos od 7.000 Din ili ukupno iznos od 8.973 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca, dok je djelomičnim uvaženjem priziva tuženih preinačio presudu prvostepenog suda dosudivši tužiocu za troškove liječenja iznos od 1.973 Din, a za pretrpljene bolove iznos od 3.000 Din ili ukupno iznos od 4.973 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice nije uvažio niti reviziju tužioci niti reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Revizije nisu osnovane.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilac u tom, što prizivni sud pogrešno uzima, da pri određivanju visine bolnine ne dolaze u obzir

* Isp. Ehrenzweig str. 686.

drugi učinci i posljedice ozljede, pa ni eventualno umanjena duševna (umna) radna sposobnost, pa da je uslijed toga stvar pravno pogrešno ocijenjena u pogledu visine naknade za pretrpljenu bol.

Tuženici revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari nalaze u tom, što prizivni sud smatra, da se propis § 1317 o. g. z. proteže na sve stanbene i poslovne prostorije bez svake iznimke, zatim što smatra, da se naknada štete,- koja slijedi iz § 1318 o. g. z. proteže i na bolninu, što prizivni sud bez osnova u parničnim spisima uzima, da tuženici odgovaraju za povredu i radi lične krivnje, premda se o toj okolnosti nije raspravljalo, nadalje što je visina bolnine u svakom slučaju previsoko dosuđena.

Revizijski razlozi pogrešne pravne ocjene stvari ne postoje.

Pod pojmom »stan« u § 1318 o. g. z. ne razumijeva se samo stan u užem smislu, t. j. prostorije u kojima netko stanuje, već svaka prostorija, koja je u nečijem posjedu, dakle dućani, javni lokali, pa i kupalište, kako je slučaj u ovoj parnici, jer propis § 1318 o. g. z. govori o bacanju ili prolijevanju »iz kakova stana«, a baš riječ »kakova« upućuje na raznovrsne stanove.

Nije osnovano obrazlaganje tuženika, da se naknada štete iz § 1318 o. g. z. ne proteže i na bolninu, jer čim je utvrđeno, da su tuženici odgovorni za ozljedu tužioca temeljem § 1318 o. g. z. dužni su mu dati i naknadu za tu ozljedu po § 1325 o. g. z., dakle i naknadu za pretrpljene bolove. Odšteta za pretrpljene bolove imade se ozlijeđenom dosuditi i u slučaju, ako mu nije ozljeda nanešena iz zle namisli ili velike nepomnje i to temeljem verbalnog tumačenja §-a 1325 o. g. z. koji ne čini nikakve razlike u pogledu načina krivnje oštetioca, govoreći uopće: »koji koga ošteti u tijelu«. Propis §-a 1325 o. g. z. je iznimka od općenitog pravila izrečenog u §-u 1324 o. g. z.

Međutim u nazočnom slučaju dokazna je i krivnja tuženika (velika nepomnja).

Ne stoji tvrdnja tuženika, da prizivni sud bez osnova u parničnim spisima uzima, da tuženici odgovaraju za povredu i radi lične krivnje. Tuženici su već kod prvostepenog suda (u odgovoru na tužbu) potakli pitanje svoje nekrivnje, stoga su nižestepeni sudovi obzirom na utvrđenu činjenicu, da je lonac kroz 17 dana stajao na pogibeljnom mjestu i da kroz to vrijeme tuženici nisu vršili nadzor, ispravno ustanovili, da su tuženici odgovorni za povredu ne samo temeljem § 1318 o. g. z., nego i radi velike nepomnje (1295 o. g. z.).

Odmjerujući naknadu za pretrpljenu bol treba obzir uzeti na stepen ozljede, na njezine posljedice i prouzročene boli. Sam način uzgoja, što ga uživa povrijeđeni, nema upliva na odmjerenje odštete za pretrpljenu bol. Obzirom na to uka-

zuje se visina naknade štete za pretrpljenu bol, kako ju je ocijenio prizivni sud, primjerenom.

Ne stoji stoga, da se pobijana presuda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa se uslijed toga revizije tužioca i tuženih nisu mogle uvažiti.

K §-u 1320 o. g. z.:

Br. 1159

Vlasnik psa nije odgovoran za štetu koja je nastala ugrizom njegovog inače nezloćudnog psa koji je pobijesnio, ako nije uopće imao povoda posumnjati u to da je pas pobijesnio.

Osuda od 15. III. 1935. Rev 834/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 17. I. 1934. br. 17.804/2-1931; osuda kotarskog suda u Šidu od 23. IX. 1931. br. 11743 gr. P 35/1930.

U parnici tužilaca mldobnih A-a i dr. protiv tuženih B-a i C-a, radi naknade štete uiznosu od 50.000 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 25.000 Din, a s viškom zahtjeva tužioce odbio.

Apelacioni sud je povodom priziva tuženih preinačio osudu prvostepenog suda i tužioce odbio s tužbom.

Iz razloga:

Tužitelji traže od tuženih s naslova otštete iznos od 50.000 Din. Šteta je nastala smrću njihovog oca, koji da je umro od bjesnoće, nastale nakon što ga je ugrizao bijesan pas tuženika. Pokojni njihov otac J. ugrižen je mjeseca lipnja 1921., a umro je šest nedjelja iza toga.

Proti tuženima je poveden na prijavu općinskog poglavarstva u Šidu krivični postupak, koji je dovršen presudom sreskog suda u Šidu od 27. III. 1929. br. II 424/27. Proti toj presudi uložen je sa strane tužitelja priziv, koji je okružni sud u Mitrovici svojim rješenjem od 27. VII. broj II-311/29-1 odbacio. O tom su tužitelji obaviješteni odlukom sreskog suda u Šidu od 8. VIII. 1929. br. II 424/27.

Tuženici su prema tomu pravosnažno oslobođeni od optužbe zbog prekršaja suprot sigurnosti života označenog u §-u 391 hrv. kaz. zak.

U smislu §-a 1320 o. g. z. odgovara vlasnik živinčeta ili drugi, tko je živinče natjerao, nadražio ili čuvati zanemario, ako tko uslijed toga pretrpi štetu. Ali je bitna predpostava za zahtjev odštete krivnja vlasnika živinčeta, koja mora biti ili dolozna ili kulpozna a ta u nazočnom slučaju nije ničim dokazana, naime da su tuženi kakovu veterinarsko-policajnu odredbu u pravcu osobitih mjera glede čuvanja psa primjerice držanjem na lancu, stavljanjem brnjice ili slično zanemarili, jer bi se i u slučaju takovog propusta moglo govoriti o odgovornosti tuženih (§ 1311 o. g. z.).

Tuženi bi dakle odgovarali jedino onda, da im je bilo poznato kakvo zlo svojstvo psa, kao zloćudnost i navaljivanje na ljude, pa da su zanemarili čuvanje (§§ 391 i 392 hrv.

kaz. zak.), a uz to i da su u nazočnom slučaju opazili kakove sumnjive znakove bjesnila na psu, pa da su propustili poduzeti korake, da psa utamane i tako uznastoje, da nitko ne bude oštećen (§ 335 hrv. kaz. zak.).

Tečajem rasprave ničim nije dokazano, što više nije sa strane tužitelja ni ustvrđeno, da je pas, koji je ugrizao pokojnog J-a bio zloćudan ili mao kakovo pogibeljno svojstvo, a niti su tuženi imali uopće povoda posumnjati u to da bi pas bio pobjesnio, jer nikakovih sumnjivih znakova nije pokazivao, a koju okolnost potvrđuje i po tuženima predložena svjedokinja T. te se za tužene ne može uzeti, da su hotimice ili iz nepažnje zanemarili čuvanje takovog psa.

Mora se stoga uzeti, da predleži slučaj, koji tuženi nisu mogli predvidjeti i za koji tuženi ne mogu odgovarati (§ 1311 o. g. z.), a niti su imali povoda da psa čuvaju, kada se od njega nikada nikom nije ništa dogodilo.

Stol sedmorice otputio je previd tužilaca i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz obrazloženja:

U samoj stvari opravdana je pobijana osuda apelacionog suda razlozima za nju navedenim, koji su u skladu sa sadržajem spisa i sa zakonom, jer je apelacioni sud pravilno utvrdio, da nema uslova iz §-a 1320 o. g. z., budući da tuženi nisu učinili ono što citirana zakonska odredba propisuje kao uslov za naknadu štete niti je dokazano, da je tuženicima bilo poznato bud koje loše svojstvo njihovog pseta ili da su opazili kakve sumnjive znakove bjesnoće, prema čemu se mora uzeti, da je šteta nastala slučajem.

Valjalo je zato previd tužitelja otputiti i potvrditi pobijanu osudu apelacionog suda.

K §-u 1320 o. g. z.:

Br. 1160

Ako je ostavljač dao čuvaru nalog da čuvajući stvar pusti sa lanca njegovog (ostavljačevog) zloćudnog psa, dužan je ostavljač naknaditi čuvaru štetu nastalu mu ugrizom tog psa. Ako je čuvaru bila poznata zla ćud psa, a on je usprkos toga prihvatio ponudu ostavljača, imade čuvar da snosi štetu razmjerno sa ostavljačem.

Zaključak od 18. I. 1940. Rev 1546/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. IX. 1939. Pl 2032/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 29. III. 1939. P 7405/7-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi naknade štete u iznosu od 10.800 Din, utvrđeno je, da je tužilac određenog dana na poziv tuženih čuvao njihova drva i to od 8 do 1 sati uveče t. j. dok se tuženici ne povrate iz grada. Utvrđeno je nadalje, da je tužilac kritične zgode pustio sa lanca zloćudnog psa tuženih te da je ovaj za vrijeme dok je tužilac čuvao gornju drvaru na nj navalio te ga ugrizao po licu i rukama, pa uslijed toga tužilac traži, da mu tuženici naknade time mu nastalu štetu.

Oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužioca i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizijski razlog pogrješne pravne ocjene.

Revizija je osnovana.

Prema §-u 1320 o. g. z. ako je koga oštetilo kakovo živinče, odgovara za to onaj, koji je živinče na to natjerao, nadražio ili čuvati ga zanemario. Ako se takove vrsti krivnja ne može dokazati proti kojoj god osobi, ošteta drži se da je slučajna. Prema sadržini spisa u konkretnom slučaju može se raditi samo o zanemarenju čuvanja. Čuvanje pomenuto u §-u 1320 o. g. z. mora biti takovo, da onemogući živinčetu da nanese komu štetu. Pitanje, da li su u konkretnom slučaju tuženi tu dužnost čuvanja svog psa zanemarili uopće, nije raspravljeno. Nižestepeni sudovi utvrdili su da je tužilac pustio psa sa lanca, međutim nije utvrđeno i ostalo je otvoreno pitanje da li je to učinjeno po nalogu tuženika ili kao što su to tuženici na raspravi ustvrdili na pobudu samoga tužitelja.

Jedino činjenica, da li su tuženi dali nalog da se pas odriješi sa lanca, odlučna je za pitanje njihove krivnje. Pošto su tuženi bili dužni da psa za kojega su zali da je zle ćudi čuvaju moralo se to dogoditi samon a taj način što su psa držali na lancu, jer je samo ovako čuvanje uspješno, ako se uzme u obzir da pas slijedi samo svojim nagonima te da se zbog toga njegovo zadržanje ne može ni predvidjeti niti kontrolirati. Tko takvom psu dopusti slobodu kretanja, čini to na vlastitu opasnost, te mora preuzeti na sebe sve posljedice. Činjenica da je i tužilac poznavao zlu ćud psa, može biti odlučna samo u toliko u koliko je on zbog toga mogao odbiti ponudu tuženih za čuvanje drvare odnosno za odrješenje psa sa lanca pa ako je tu ponudu svejedno prihvatio, ima da snosi štetu razmjerno sa tuženima (§ 1304 o. g. z.).

Prema navedenomu opravdan je revizijski razlog §-a 597 br. 4 Grpp. Pošto međutim činjenično stanje, koje je prema sadržini parničnih spisa mjerodavno za pravno ocjenjivanje stvari, nije u prizivnoj presudi utvrđeno u pogledu navoda revizijskog protivnika i to bez njegove krivnje, valjalo je obje nižestepene presude ukinuti i stvar vratiti prvostepenom sudu (§ 604 st. 4 Grpp.).

K §§ 1324 i 1331 o. g. z.:

Br. 1161

Zavedenoj djevojci ne pripada odšteta za izgubljenu djevojačku čast, jer je ova imaterijalno dobro, no obzirom na § 506 hrv. kaz. zak.* pripada joj odšteta za umanjenu mogućnost udaje. Ova potonja odšteta ima biti takova, da barem tom odštetnom poboljšani ekonomski položaj zavedene djevojke pruži joj mogućnost udaje.**

Presuda od 14. XII. 1939. Rev 1306/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. VI. 1939. Pl 820/2-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 3. II. 1939. Po 119/1-1938.

U pravnoj stvari tužilje mldbne A. po ocu i zak. zastupniku B-u protiv tuženog C-a, radi naknade štete u iznosu od 30.600 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 20.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Prizivni sud je djelomično uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te dosudio tužilji samo iznos od 10.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Iz obrazloženja.

Priziv je djelomično osnovan.

Među strankama nije sporno, da je tuženi obećao tužiteljici, koja je tada još bila spolno neporočna, da će ju oženiti i da je ona pod tim pretpostavkama došla u njegovu kuću gdje je s njime živjela 2 i pol mjeseca, jer te tužiteljičine tvrdnje tuženi ne poriče. Samim tim stekle su se pretpostavke za odštetni zahtjev u smislu § 506 hrv. kaz. zak., jer taj propis osim učina kriv. djela i kaznene sankcije sadržaje i građansko-pravni propis o odštetnom zahtjevu, koji veže uz pomenuti učin. Po naravi stvari učinjeno je inkriminirano djelo po zloj namisli, t. j. svijesno, htijući postići željeni efekt. Zla pak namisao u smislu § 1324 o. g. z. ne mora biti identična sa učinom nekog umišljenog kriv. djela jer se učini djela, za koje građanski zakoni vežu posljedicu dužnost naknade štete, prosuđuju po odnosnim građansko-pravnim propisima. Stoga je osnovano pravno stanovište prvostepenog suda, da tužiteljicu u smislu §-a 1324 o. g. z. pripada puno zadovoljenje.

No unutar toga svoga ispravnog stanovišta pogrješno je prvostepeni sud pravno ocijenio pitanje tražene odštete za izgubljenu djevojačku čast i nevinost, jer u smislu o. g. z. naknada štete za to uopće nije predviđena, jer je djevojačka nevinost i čast u novcu uopće neprocjenjiva. Osnovan je prema tome samo dio zahtjeva koji se odnosi na umanjeni izgled za udaju, jer taj ima svoju imovinsku vrijednost (anal. § 1326 o. g. z.). No ako se uvaži gornje, ovaj prizivni sud smatra po svom slobodnom sudačkom uvjerenju brižljivo ocjenjujući sve okolnosti, koje bi mogle uticati na odluku u tom pitanju, da je za puno zadovoljenje u pogledu toga dijela zahtjeva primjeren iznos od 10.000 Din (§ 369 Grpp.), pa je stoga presudio kao u dispozitivu ove presude.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika, dok je uvažio reviziju tužilje i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija tuženika nije osnovana.

Pogrješnu pravnu ocjenu nalazi revizija u tome, što nije uvaženo, da tuženika nisu stigle posljedice krivične odgovornosti. Revizija u tom pogledu nije osnovana.

Presudom Stola sedmorice kao kasacionog suda od 12. VI. 1938. Kre 119/37. uvažen je doduše zahtjev za zaštitu zakona, te presuđeno, da je presudom sreskoga suda u Vinkovcima od 12. X. 1938. Kps. 1020/36, kojom je C. oglašen krivim zbog prekršaja §-a 506 hrv. kaz. zak. povrijeđen materijalni zakon u § 337 br. 1 sl. g) Kp., te je stoga ta presuda poništena i postupak obustavljen. Međutim iz obrazloženja presude Kre 119/37. proizlazi, da je ona donešena zbog toga, što je današnja tužiteljica prije presude Kps. 1020/36. prijavila tuženika radi istoga čina zbog §-a 293 Kz. pod Ki 139/36. kod sreskog suda u Vinkovcima, koji je postupak obustavljen po drž. tužioštvu u Osijeku, a dne 29. VII. 1936. po sreskom sudu u Vinkovcima. Stol sedmorice u spisu Kre 119/37 našao je, da je ova obustava okolnost, zbog koje nema mjesta gonjenju tuženika za isto djelo, te da je zbog toga presudom Kps. 1020/36. počinjena povreda iz §-a 337 br. 1 sl. g) Kp. i da valja zbog toga postupak obustaviti bez obzira da li bi se u činu C-a sticala obilježja krivičnog djela iz §-a 506 hrv. kaz. zak. ili onog iz §-a 276 Kz. Prvostepeni sud stao je na ispravno stanovište, da obzirom na presudu Stola sedmorice Kre 119/37 presuda Kps. 1020/36. nije mogla biti podloga za utvrđivanje krivnje tuženika. Međutim ta presuda Stola sedmorice nije ni mogla da priječi sud, da po svom slobodnom uvjerenju utvrdi one činjenice koje su mjerodavne za činjenično stanje iz § 506 hrv. kaz. zak., jer je ta sloboda suda ograničena samo u slučaju § 364 Grpp., kad je kazneni sud već izrekao pravosnažnu presudu

* Prema rješ. od 17. VI. 1938. Kre 119/2-1937. (donesenoj povodom zahtjeva za zaštitu zakona) propisom §-a 276 Kz. obuhvaćeno je kriv. djelo iz §-a 506 hrv. kaz. zak. samo u koliko se odnosi na spolno neporočne maloljetne djevojke, dok je u pogledu ostalih u njem predviđenih osoba obzirom na propis §-a 1 zak. od 31. XII. 1929. br. 107278 (o privremenom produženju važnosti zakonskih propisa o kažnjavanju istupa) propis §-a 506 hrv. kaz. zak. ostao i dalje na snazi.

** Suglas. Rev 314/1-1937, Č. I. br. 128 i V. III. br. 1026.

o krivici. U konkretnom slučaju je na taj način po nižestepenim sudovima utvrđeno, da je tuženik zaveo tužiteljicu kao djevojku obećanjem ženidbe, a da nije svoje obećanje održao, i ako tome nisu stajale na putu nikakove bilo crkvene bilo druge zapreke, te da tužiteljica svojim odlaskom od tuženoga nije razvrgla vjeridbu već je opravdano napustila kuću tuženoga, čim se je uvjerila, da ju ovaj ne će vjenčati. Obzirom na ovo utvrđenje i pošto je djelo tuženika naime neodržanje obećanja, po naravi same stvari učinjeno umišljeno t. j. sa znanjem protupravnosti, nema sumnje, da su se u radnji tuženika stekla sva obilježja prekršaja § 506 hrv. kaz. zak., pa je stoga tuženik dužan, da naknadi tužiteljici i odštetu ustanovljenu u ovom kaznenom propisu. Za opseg ove odštete mjerodavni su pak propisi §§ 1323, 1324 i 1331 o. g. z. Stvar stoga nije pogrješno pravno ocijenjena.

Pošto ne stoji nijedan od istaknutih revizijskih razloga revizija tuženika nije se mogla uvažiti.

Osnovana je međutim revizija tužiteljice.

Prvostepena presuda dosudila je tužiteljici za »izgubljeno djevojačko poštenje, te sa tim gubitkom prouzrokovani umanjeni izgled za udaju« pozivom na § 369 Grpp. ukupno iznos od 20.000 Din. Prizivni sud stao je na stanovište, da je prvostepeni sud pogrješno pravno ocijenio pitanje tražene odštete za izgubljenu djevojačku čast i nevinost, jer da u o. g. z. naknada štete za to uopće nije predviđena i jer je djevojačka čast i nevinost u novcu uopće neprocjenjiva. Prema tomu, da je osnovan samo odštetni zahtjev za umanjeni izgled za udaju, a u tom pogledu nalazi prizivna presuda, da je primjeren iznos od 10.000 Din.

Revizija ističe, da je iz same tužbe vidljivo, da tužilja nije tražila odštetu za svoju djevojačku čast nego za štetu zbog smanjenog izgleda za udaju. Stoga da je jasno, da se po prvostepenom sudu ustanovljena visina štete odnosi samo na naknadu štete glede umanjenog izgleda mogućnosti za udaju. Pošto je prizivni sud to previdio, nalazi revizija da je time ostvaren revizijski razlog po br. 3 § 597 Grpp., a pošto se nije obazreo na zakonske propise, po kojima se ustanovljuje visina štete, da je stvar pogrješno pravno ocijenjena.

Ne stoji revizijski razlog po br. 3 § 597 Grpp. koji nije niti po zakonu izveden. Međutim stoji revizijski razlog pogrješne pravne ocjene. Ispravno je stanovište pobijane presude, da prema propisima o. g. z-a ne može se tražiti odšteta za izgubljenu djevojačku čast, koja se pretstavlja kao imaterijalno dobro. Revizija međutim s pravom ističe, da u tužbi nije tražena odšteta i za djevojačku čast nego samo za smanjenu mogućnost udaje. Iz obrazloženja prvostepene presude proizlazi, da je iznos od 20.000 Din faktično dosuđen samo za »gubitkom djevojačkog poštenja prouzrokovani umanjeni izgled za udaju«, a ne i za izgubljenu djevojačku čast. Nastaje stoga pitanje, da li je po drugostepenom sudu odmjerena odšteta za smanjenu mogućnost udaje primjerena. Uslijed postupka tuženika nastupilo je svakako pogoršanje materijalnog položaja tužiteljice. Prema običnom toku stvari tužiteljica mogla bi računati na udaju i na s njom skopčanu opskrbu (§ 91 o. g. z.). Krivnjom tuženika ovi izgledi su umanjeni. Tužiteljica bit će eventualno primorana, da se sama brine za svoje uzdržavanje i to do konca svog života. Odšteta, koja se ima odmjeriti tužiteljici mora biti takva, da će joj barem njezin tom odštetom poboljšani ekonomski položaj pružiti mogućnost udaje s drugim licem. Pošto je tužiteljica prema rezultatu spisa siromašnog stanja i obzirom na sadašnje prilike iznos od 10.000 dinara nije u tu svrhu primjeren nego je primjeren iznos od 20.000 dinara.

Valjalo je stoga reviziju tužiteljice uvažiti i suditi kao u dispozitivu.

K §-u 1325 o. g. z.:

Br. 1162

Za dosuđenje troškova liječenja (§ 1325 o. g. z.) nije potrebno da su ti troškovi već učinjeni nego se oni mogu namiriti i predujmice. Kod određivanja rente ima se uzeti u obzir i postepeno smanjivanje oštećenikove privredne sposobnosti uslijed oštećenikove bolesti koja je postojala još prije dogodivše se nezgode.*

Zaključak od 24. II. 1938. Rek 220/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 26. XI. 1937. Pl 6314/2-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. IX. 1937. Po 140/7-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene štedionice B. kao vlasnice električnog tramvaya u Z., radi naknade štete u iznosu od 50.000 Din te plaćanja mjesečne rente od 4.000 Din, prvostepeni sud dosudio je tužiocu mjesečnu rentu od 2.300 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud uvažio je prizive obiju stranaka te ukinuo presudu prvostepenog suda i ovom stvar vratio, da o njoj, nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka, ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

U prvom redu valja istaći, da je prvostepeni sud protiv tužene kao pothvatnika električnog tramwaya ispravno po analogiji iz §-a 7 o. g. z. i u skladu sa postojećom već sudskom praksom, primijenio propise zakona od 8. XII. 1877. br. 71 zbor. o dužnosti željezničkih pothvatnika naknaditi štetu, — pa je tuženičin prizivni razlog pogrješne primjene tog zakona i pogrješne ocjene sporne stvari po tom zakonu — neosnovan.

* Isp. R. S. I. br. 135 i R. S. II. br. 611.

Osnovan je ali tužiočev prizivni razlog, da prvostepeni sud pogrješno tumači i primjenjuje propis § 3 cit. zak., koji određuje, da je pothvatništvo dužno, ako je tko ranjen namiriti troškove njegovog liječenja, — kad odbija njegovo traženje na platež troškova liječenja u iznosu od 50.000 Din zato, što taj trošak niti po navodu samog tužioca nije nastao.

Izraz »namirenje liječenja« ne može značiti, kako to uzimlje prvostepeni sud, samo već nastale i učinjene troškove liječenja, kad isti zakon u § 5 naređuje, da sudac ima po svom razboru, ocijeniv dotične okolnosti, odlučiti, da li je pothvatništvo dužno dati sigurnost, na koji način i do koje svote, iz čega se mora razložno zaključiti, da je pothvatništvo dužno i predujmice namiriti troškove liječenja, — jer bi inače oštećenik bez sredstava, kakav je i tužilac, mogao biti prepušten na milost i nemilost slučaju, hoće li se izliječiti ili ne, a to čito nije bila namjera zakonodavca, — a do koje svote imade pothvatništvo predujmice namiriti troškove liječenja o tome odlučuje, ocijeniv okolnosti slučaja, sudac po svojem razboru.

Uslijed toga osnovan je i tužiočev prizivni razlog nedostatka u postupku, koji leži u tome, što je prvostepeni sud propustio preslušati liječnike vještake o tome, da li je i kakovo liječenje tužiocu bilo potrebno obzirom na posljedice uslijed sudara tramwaya zadobivene traume i sloma živaca i s kolikim svrsishodnim troškovima bi bilo takovo liječenje skopčano, da bi mogao na osnovu njihovog mišljenja po svom razboru odlučiti, da li i do koje svote imade tužena namiriti tužiocu predujmice troškova liječenja.

Iz suglasnog nalaza i mnijenja po prvostepenom sudu preslušanih liječ. vještaka V-a i H-a proizlazi, da je tužilac već prije nezgode bio teško tjelesno bolestan i po mišljenju V-a 100% nesposban za redoviti intenzivniji rad, a po mišljenju vještaka H-a nastao je kod tužioca uslijed pretrpljene nezgode takav slom živaca ili točnije ličnosti, da neće više biti za rad i privredu sposoban ili u najboljem slučaju u bitno smanjenoj mjeri.

Prvostepeni sud odredio je tužiocu rentu, koja bi po njegovoj ocjeni odgovarala njegovoj privrednoj sposobnosti prije nezgode pregledavši ustanovu § 3 zak. od 8. XII. 1877., po kojoj je tužena dužna tužiocu naknaditi samo štetu, koju trpi tim, što je bud za uvijek, bud za vrijeme postao nesposoban privređivati ili što je privredna njegova snaga oslabila.

Osnovan je stoga tuženičin prizivni razlog pogrješne pravne ocjene i nedostatka u postupku, jer tužiocu pripada renta samo u toliko u koliko je uslijed ozljede i tramatične nervoze postao nesposoban, da privređuje barem onoliko koliko je prije sloma, kad po mišljenju vještaka nije bio više sposoban za redoviti intenzivniji rad, privređivao i to samo za vrijeme kroz koje bi mogao bio, da ga nije snašao živčani slom, još toliko privređivati.

Tužilac je, kako je prvostepeni sud utvrdio, prije nezgode zarađivao i ako je po mišljenju vještaka bio nesposoban za intenzivniji rad — pa je trebalo saslušanjem vještaka utvrditi, — što je prvostepeni sud propustio, — koliko bi još vremena kraj svoje teške tjelesne bolesti tužilac bio sposoban da zarađuje, da ga nije snašla nezgoda, u onoj mjeri, kako to proizlazi iz iskaza preslušanih svjedoka i da li će se postepeno i u kojim razmacima vremena te u kojem razmjeru ta njegova privredna sposobnost smanjivati, jer samo na osnovu takovog vještačkog mišljenja moći će se pravilno ocijeniti važnost iskaza preslušanih svjedoka o privređivanju tužiočevu u posljednje vrijeme prije sloma i tek tada moći će sud uvažujući okolnosti slučaja po svom razboru odlučiti kroz koje vrijeme i u kojim iznosima mora tužena da plaća mjesečnu rentu tužiocu.

Valjalo je stoga uvaženjem priziva obiju stranaka prvostepenu presudu ukinuti i stvar vratiti prvostepenom sudu, da o njoj iznova raspravlja i donese novu presudu.

Stol sedmorice odbacio je rekurs tužioca, a rekurs tuženice nije uvažio.

Iz obrazloženja:

ad I) Podneskom pod br. Po 140/37-14 izjavio je tužilac, da proti pobijanom zaključku ne će podnijeti revizioni rekurs. Time se je on tog pravnog lijeka odrekao, pa je stoga valjalo njegov rekurs kao nedopušten odbaciti (§§ 620 i 566 Grpp. u vezi sa § 607 Grpp.).

ad II) Stanovište prizivnog suda, da se u nazočnom slučaju imade primijeniti zakon o dužnosti željezničkih pothvatništva naknaditi štetu počinjenu na željeznicah događajima, skojih čovjek izgubi život ili bude ranjen od 8. XII. 1877. ispravno je, kao što je ispravno i gledište, da za dosuđenje troškova liječenja (§ 1325 o. g. z. i § 3 citiranog zakona) nije potrebno, da su ti troškovi već učinjeni, nego se mogu oni namiriti i predujmice.

Stoga se rekurs tuženice nije mogao uvažiti.

K §-u 1325 o. g. z.:

Br. 1163

Izmakla dobit zbog radne nesposobnosti, koja je nastupila uslijed ozljede, prosuđuje se prema r e d o v i t o m zanimanju oštećenika, a ne prema njegovom prigodnom zanimanju. Za dosuđenje izmakle dobiti, u pogledu prigodnog zanimanja oštećenika, mora se dokazati postojanje narudžaba, koje se odnose na to njegovo prigodno zanimanje.

Presuda od 8. IV. 1937. Rev 1226/1-1936; presuda okružnog suda u Varaždinu od 24. IV. 1936. Pl 322/3-1936; presuda sreskog suda u Ludbregu od 31. XII. 1935. P 152/19-1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i dr. radi naknade štete u iznosu od 900 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 723 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca.

Iz obrazloženja:

Tužitelj pobija presudu zbog pogrješne pravne ocjene, koju nalazi u tome, što mu je sud dosudio u ime naknade štete samo onu izmaklu dobit, koja je nastala uslijed toga, što je morao otkloniti tkalački posao koji je kod njega bio naručen. Tužitelj drži, da mu pripada po §§ 1293, 1323 i 1324 o. g. z. puno zadovoljenje, dakle i izmak dobitka, kojemu se je po običajnom toku stvari mogao nadati.

Priziv nije osnovan. Stoji da tužitelju pripada puno zadovoljenje, jer je povrijeđen u tijelu i to umišljeno, pošto su tuženi proglašeni krivim prestupa iz §§ 180 i 181 odnosno § 184 Kz. Prema tomu pripada mu ono, što propisuje § 1325 o. g. z. kada bude tko oštećen u tijelu t. j. pripada mu i izmakla zasluga., a da bi mu se takova mogla dosuditi, mora dokazati, da bi takovu zaslugu imao u vrijeme kroz koje je bio nesposoban za rad. Utvrđeno je, da je tužitelj tkao za sebe i za druge i da se tkanjem bavi samo uzgredno, dakle da mu tkanje nije glavno zanimanje i po tom da ne živi jedino od ove zarade. Uslijed toga imao je tužitelj dokazati, da je imao posla za druge i da je posao otklonio, a za sebe, da je morao tkanje povjeriti drugome. Ovo pravno shvatanje izrečeno je u ovos. zaključku od 15. IX. 1935., kojim je ukinuta presuda prvostepenog suda. Prvostepeni sud donio je pobijanu presudu u suglasju sa pravnim shvaćanjem ovog okružnog suda, nakon što je utvrdio činjenično stanje, koje usvaja i ovaj okružni sud u cijelosti onako, kako je izloženo u pobijanoj presudi. Kod ocjene dokaza postupao je prvostepeni sud po svom slobodnom osvjedočenju te je povjerovao svjedocima T. i dr. i na osnovu njihovih iskaza ispravno zaključio, da je tužitelj imao jednu narudžbu koju je morao otkloniti zbog nesposobnosti za rad, te je na osnovu mišljenja vještaka utvrdio izmaklu zaslužbu.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja.

Revizija tužioca je u nazočnom slučaju po §-u 596 stav 4 Grpp. osvrtom na predhodni ukidni zaključak prizivnoga suda (§ 613 br. 3 Grpp.) na koji je prvostepeni sud u pravnom shvatanju u pogledu opsega izmakle dobiti bio vezan, dopustiva, ali nije osnovana.

Prizivni je sud u prosuđivanju vjerojatnosti dobiti, kojoj bi se tužilac mogao nadati, ispravno shvatio, da se takova imade ocjenjivati po redovitom zanimanju oštećenika (§ 1325 1302 o. g. z.).

Kako pak tkalačko zanimanje nije redovito zanimanje tužiočevo, u koliko ga i uz svoje redovito zemljoradničko zanimanje tek po prigodnoj narudžbi vrši, to je prizivni sud ispravno ocijenio pravnu stvar ne našavši ustvrđenu izmaklu dobit tužiočevu u tkalačkoj radnji, jer narudžba takove nije dokazana.

Toga radi se revizija ne uvažuje.

K §§ 1325, 1304 o. g. z. i 364 Grpp.:

Br. 1164

I ako je građanski sudac vezan na osuđujuću krivičnu presudu, kojom je tuženik suđen zbog prekoračenja nužne obrane, može on u odštetnoj parnici zaključiti na sukrivnju oštećenika i odštetu dosuditi u polovici po §-u 1304 o. g. z.*

Presuda od 4. IV. 1940. Rev 503/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. XII. 1939. Pl 1734/3-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. IV. 1939. Po 119/11-38.

U pravnoj stvari tužilaca R. i dr. protiv tuženog N-a, radi naknade štete od Din 104.000 za ubijenog muža odnosno oca, utvrđeno je, da je tuženik krivičnom presudom suđen da je u prekoračenju nužne obrane ubo nožem oca odnosno muža tužilaca.

Prvostepeni sud je proveo dokaz vještacima te dosudio tužiocima cijeli utvrđeni iznos odštete od 10.000 Din, a s ostatkom tužbu odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužilaca, a uvažio je djelomično priziv tuženika, te je preinačio prvostepenu presudu i dosudio tužiocima po §-u 1304 o. g. z. samo polovicu gornjeg iznosa.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilaca.

Iz obrazloženja:

Tužioci traže reviziju iz revizijskih razloga br. 3 i 4 § 597 Grpp. i predlažu, da se pobijana presuda preinači onamo, da se tužbenom zahtjevu u cijelosti udovolji odnosno, da se ukine i stvar vrati prvostepenom sudu za ponovno raspravljanje i suđenje.

Revizijski razlog iz broja 3 § 597 Grpp. nije ničim opravdan, jer tužioci ne iznose nikakove činjeničke pretpostave pobijane presude, koje bi bile u protivrječnosti sa stanjem parničnih spisa, već sve ono, što iznose za opravdanje toga revizijskoga razloga, nije drugo, nego pobijanje samog činjeničnog stanja, što je revizijom nedopušteno (§ 597 Grpp.).

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp. nije osnovan.

Pobijana presuda ispravno primjenjuje propis § 1304 o. g. z., jer je tuženik — nalazeći se u nužnoj obrani — bio

* Suglasno Rev 14/38 i Neuman—Gregorić: Grpp. str. 905. Vidi o tom: GUNF br. 5979, 4782, 4981 i R. S. III. br. 1165.

protupravno napadnut od oštećenika (ubijenoga), pa je uslijed toga sukrivnjom oštećenika bio doveden u koložaj, da je u prekoračenju granica nužne obrane počinio štetu tužiocima, za koju su prema tome obojica građanskopravno odgovorni, dakle ne samo tuženik, nego i ubijeni oštećenik.

Stoga se nije mogla uvažiti revizija tužilaca.

K §§ 1325 i 1304 o. g. z.:

Br. 1165

Čim je krivičnom presudom utvrđeno- da je tuženik prekoračio granice nužne obrane, nastupa njegova odgovornost za štetu u cijelosti, te u tom pogledu odredba § 1325 o. g. z. kao specijalni propis za povrede u tijelu, ne čini nikakvih iznimaka i ne veže krivnju oštetioca sa eventualnom krivnjom oštećenika. Nagrđenje osobe nije samo po sebi predmet odštete i ne može se u novcu procijeniti, ako ne postoje druge okolnosti, koje jedino uslijed nagrđenja onemogućuje ozlijeđenom vršenje njegovog zvanja i bolji napredak.*

Presuda od 12. IX. 1935. Rev 601/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 17. XI. 1934. Pl 4622/1-1934; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 21. II. 1934. Po 71/13-1933.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi naknade štete u iznosu od 65.630 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 64.260 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe samo do iznosa od 12.130 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužioca i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio onu prvostepenog suda, izuzev glede svote od 10.000 Din, koja se odnosi na odštetu za nagrđenje tužiteljeve lijeve ruke, a uvaži»o je djelomično i reviziju tuženika, obje nižestepene presude preinačio glede iznosa od 10.000 Din, dosuđenog tužiocu za nagrđenje njegove lijeve ruke te tužioca sa ovim njegovim zahtjevom odbio.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni je sud utvrdio, da je tuženik krivičnom presudom Kzp. 784-1931. proglašen krivim krivičnog djela na štetu tužioca prekoračenjem granica pravedne obrane, te je tužiocu savezno sa propisima §§ 1295 i 1325 o. g. z. dosudio 1) u ime gotovih izdataka za liječenje prebijene ruke iznos od 8.540 Din; 2) za pretrpljenu bol 5.000 Din; 3) za izmaklu zaslužbu kroz dva mjeseca iznos od 720 Din; 4) za umanjenu radnu sposobnost do konca života iznos od 40.000 Din,

* Isp. R. S. III. br. 1164;

te 5) zaizgubljenu ruku odnosno za nagrđenje iste naknadu po § 1326 o. g. z. iznos od 10.000 Din.

Prizivni je sud obzirom na utvrđeno činjenično stanje priznao tužiocu pravo na naknadu glede potraživanja navedenih gore pod 1), 2), 3) i 5), nu samo u polovici (½), t. j. iznosom od 12.130 Din, jer da tužiocu po propisu § 1304 o. g. z. ne pripada naknada u cijelosti, budući da je tužilac svojim postupkom izazvao protunapadaj tuženikov, a time da je i tužilac kriv nastaloj šteti, dočim je tužioca sa zahtjevom glede naknade za umanjenu radnu sposobnost odbio s motivacijom, da tužilac može radnje, koje se odnose na upravljanje njegovom imovinom obavljati i sa umanjenom radnom sposobnosti njegove lijeve ruke.

... Revizija tužioca obzirom na rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp. ukazuje se osnovanom.

Apelacioni sud glede tužiocu pripadajuće naknade neispravno primijenjuje propise § 1304 o. g. z.

Krivičnom presudom Kzp. 784/1931. utvrđeno je, da je tuženik prekoračio granice pravedne obrane i da je tužioca povrijedio u tijelu, t. j. prebio mu lijevu ruku, a mišljenjem vještaka utvrđeno je po prvostepenom sudu, da iz rečene ozlijede kao posljedica slijedi trajna potpuna oduzetost lijeve podlaktice te njena neuporabivost za tužiočev seljački rad.

Propis § 1325 o. g. z. na kojem je ispravno tužba utemeljena, ne čini nikakove razlike u pogledu stepena i načina krivnje oštetioca. Krivična presuda u građanskoj parnici čini potpuni dokaz za odštetnu odgovornost te oštetilac, ako je samo propustio dužnu pažnju, ima dati ozlijeđenom potpuno zadovoljenje. Čim je krivičnom presudom utvrđeno, da je tuženik prekoračio granice nužne obrane, tim nastupa i njegova odgovornost za odštetu u cijelosti, te u tom pogledu odredba § 1325 o. g. z., kao specijalni propis za povrede u tijelu ne čini nikakovih iznimki i ne veže krivnju oštetioca sa eventualnom krivnjom ozlijeđenog.

Tražena dakle naknada gore navedena pod 1), 2) i 3), imala se tužiocu dosuditi u cijelosti.

Po istoj zak. odredbi (§ 1325 o. g. z.) pripada ozlijeđenom pored inog i pravo na traženje zaslužbe, koje će se ozlijeđeni lišiti unaprijed, a time i pravo na naknadu za umanjenu radnu sposobnost.

Prvostepeni je sud utvrdio krivnju tuženikovu, opstojnost štete, a po svjedocima te vještacima i njezinu brojčanu visinu, pa pošto je prizivni sud glede tužiočevog traženja pod 1), 2), 3) i 4) pogrešno pravno ocijenio stvar, to je valjalo uvaženjem revizije tužiočeve preinačiti presudu prizivnoga suda i uspostaviti onu prvostepenog suda u dijelu, kako je navedeno pod I. dispozitiva ove presude.

Što se tiče rev. razloga iz § 597 br. 4 Grpp. tuženikove revizije, to je taj rev. razlog opravdan glede svote od 10.000

dinara, po prvostepenoj osudi, a 5.000 dinara po apelacionom sudu, dosuđene tužiocu za iznakažeenje gubitkom lijeve ruke.

Tužilac u tužbi traži 10.000 Din kao naknadu za iznakaženje, a prvostepeni mu sud taj iznos i dosuđuje pozivom na propis § 1326 o. g. z.

Ova zak. odredba po nižestepenim sudovima neispravno je primijenjena. Po cit. propisu, ima se na okolnost, ako je povrijeđena osoba nagrđena zlostavom, gledati u toliko, u koliko bi to moglo smetati njezinom boljem napretku.

Prema tome nagrđenje osobe povredom tijela nije samo po sebi predmet odštete i ne može se u novcu procijeniti, ako ne postoje ine okolnosti koje upravo i samo radi nagrđenja onemogućuju ozlijeđenom vršenje njegovog zvanja i boljeg napretka.

Takav slučaj kod tužioca ne postoji i nema za opstojnost takovih okolnosti nikakovog dokaza.

Po takovom stanju ne predleže predpostave iz § 1326 o. g. z. za dosuđenje svote tužiocu i od 10.000 Din kao naknadu za nagrđenje, pa je djelomičnim uvaženjem revizije tuženikove valjalo obje nižestepene presude u tom dijelu preinačiti i tužbu glede sada pomenutog traženja odbiti.

Glede ostalog potraživanja, dosuđenog tužiocu, ne ukazuje se revizija tuženikova osnovanom obzirom na već razloženo u povodu revizije tužioca.

K §-u 1325 o. g. z.:

Br. 1166

Žena, koja radi u gospodarstvu svog muža, ne može tražiti od trećeg lica, koje ju je ozlijedilo, naknadu za radnu nesposobnost (izmaklu zaradu), već je na to ovlašten njezin muž, jer je tim za njega nastala šteta u gospodarstvu.*

Presuda od 14. XII. 1939. Rev 1564/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 7. X. 1939. Pl 2642/1-1939; presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 1. IV. 1939. P 2111/6-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi naknade štete u iznosu od 9.230 Din, prvostepeni sud dosudio je tužilji iznos od 6.730 Din (u kojem iznosu sadržan je i iznos od 2.400 Din, dosuđen tužilji u ime odštete za izmaklu zaradu), dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Prizivni sud uvažio je tuženikov priziv te djelomično preinačio presudu prvostepenog suda i presudio, da se tužilja odbija sa onim dijelom tužbovnog traženja, kojim traži isplatu svote od 4.200 Din u ime odštete za izmaklu zaradu (dok je u pogledu preostalog dijela prvostepene presude ovu zaključkom ukinuo i stvar vratio prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje).

---

* Slično G. U. N. F. 5503.

Iz obrazloženja:

Neprijeporno je među strankama a i sama tužiteljica to navađa, da ona živi i radi u kući i na imanju svoga muža i slijedom toga ukoliko uslijed zadobivene ozljede nije mogla raditi i njezin muž je bio prisiljen da njezinu radnu snagu nadoknaditi sa drugim težacima, to je šteta nastala u imovini njezinoga muža, a ne u njezinoj imovini. Po §-u 92 o. g. z. žena je dužna pomagati mužu u kućnim poslovima i tečenju, pak ako joj je to bilo onemogućeno uslijed ozljede, to je nastala teta samo njezinome mužu, a ne njoj. Ovu štetu ima dakle pravo tražiti samo muž, a ne tužiteljica i radi toga valjalo je u tom pravcu tužbu odbiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog protivrječja činjeničnih pretpostavaka pobijane presude sa parničnim spisima (§ 597 br. 3 Grpp.) nalazi tužilja u tom, što prizivni sud uzima, da je uslijed zadobivene ozljede tužilje bio njezin muž prisiljen da njezinu radnu snagu nadoknadi sa drugim težacima, akoprem u parničnim spisima nema podataka za tu okolnost.

Istaknuto protivrječje ne postoji, jer je već prvostepeni sud utvrdio, da je uslijed radne nesposobnosti tužilje morao njezin muž za sve poslove uzimati druge radne sile, a prizivni sud je to činjenično stanje u cijelosti usvojio.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvar (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilja u tom, što prizivni sud uzima, da tužilju ne pripada odšteta za izmaklu zaradu, premda je tuženik izrično priznao opstojnost tog traženja.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji.

Ne stoji, da je tuženik izričito priznao opstojnost zahtjeva za naknadu izmakle zarade, jer se je tuženik uopće usprotivio tužbenom zahtjevu predlažući odbiće tužbe, a napose je spomenutom zahtjevu prigovorio, da je pretjeran.

Naknada izmakle zasluge može se sastojati samo u tom, da se oštećeniku pribavi korist, koju bi bio dobio, da nije nastala povreda prouzročena po oštetiocu.

Utvrđeno je, da tužilja živi i radi na gospodarstvu svog muža, da je uslijed toga, što tužilja nije mogla raditi, bio njezin muž prisiljen njezinu radnu snagu nadoknaditi sa drugim težacima, stoga je prizivni sud ispravno stvar ocijenio, da je šteta nastala u imovini njezinog muža, a ne u imovini njezinoj, pa joj stoga ne pripada ni naknada za izmaklu zaslugu.

Uslijed tog se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1326 o. g. z.:

Br. 1167

Odšteta za nagrđenje lica ima se dosuditi samo onda, ako to nagrđenje smeta boljem napretku nagrđene osobe.* Takvo nagrđenje ne smeta boljem napretku udate seljakinje.

Presuda od 18. III. 1937. Rev 1585/1-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 10. X. 1936. Pl 2333/1-1936; presuda sreskog suda u Karlovcu 18. VI. 1936. P 313/10-1936.

U pravnoj stvari tužilje A. (udate seljakinje) protiv tuženog B-a, radi naknade štete od 4.200 Din, prvostepeni sud udovoljio je tužbi do iznosa od 1.600 Din, dosudivši tužilji za izgubljenu radnu sposobnost iznos od 200 Din, za pretrpljenu bol i strah iznos od 400 Din, te za trajno nagrđenje lica iznos od 1.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Prizivni sud je djelomično uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio tužbi samo do iznosa od 600 Din, dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz br. 3 § 597 Grpp. nalazi tužilja u tome, što prizivni sud nije uzeo u obzir nalaz i mišljenje kozmetičke vještakinje Dr. L., koja je upozorila na psihičke posljedice nagrđenja, a ujedno utvrdila i visinu odštete, koja bi bila primjerena nagrđenju. Prema tome je pobijana presuda u protivrječnosti sa sadržajem spisa, kad tvrdi, da tužilja nije dokazala niti uopće navela, u čemu bi je to nagrđenje smetalo u njezinom boljem napretku i čime joj je nastala šteta, naime brazgotine na bradi, podbratku i vratu, koje su vidljive.

Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. nalazi tužilja u tome, što u smislu § 1326 o. g. z. nagrđenje samo po sebi predstavlja štetu, te se tužilji imala dosuditi odšteta za to nagrđenje, a koju štetu nalazi u zapostavljanju, omalovažavanju, žaljenju, podrugivanju kao i u ostalim psihičkim momentima.

Revizija nije osnovana.

Prizivni sud uzeo je u razmatranje kozmetičko oštećenje i ispravno utvrdio, da takovo oštećenje nema na zakonu osnova, a prema tome ne može dolaziti niti u obzir visina odštete, koju preslušana vještakinja Dr. L. smatra primjerenom. Nema niti istaknute protivrječnosti sa parničnim spisima, jer se ne može uzeti, da takova postoji, ako sud ne dosuđuje tužilji odštetu radi nagrđenja, kada na osnovu svog pravnog shvatanja drži, da se za takovo nagrđenje u smislu zakona šteta ne može dosuditi. S time u vezi mora se istaknuti da ne predleži niti pogrešna pravna ocjena stvari po prizivnom sudu (§ 597 br. 4 Grpp.), a to iz slijedećih razloga:

Zlostavljanjem nanešeno nagrđenje tijela povrijeđene osobe nije samo po sebi predmet odštete, već se na tu okolnost ima gledati samo u toliko, u koliko bi to nagrđenje moglo smetati boljem napretku povrijeđene osobe. To slijedi jasno i nedvoumno iz konteksta samog zakona. Istom onda, ako ta okolnost postoji, čija opstojnost mora biti zasvjedočena, dolazi se u mogućnost takvo nagrđenje procijeniti u novcu, dakle i štetu fiksirati, u protivnom slučaju t. j. kada manjka pomenuta pretpostavka §-a 1326 o. g. z. ne može se određivati naknada štete, jer takovu zakon lih za nagrđenje sâmo ne poznaje. Zapravo se ova odšteta imade smatrati naknadom za izmaklu dobit, kojoj se ovako nagrđena osoba mogla nadati, a ta materijalna šteta imade po sudu biti utvrđena od slučaja do slučaja, jer se općenita pravila kao mjerilo za takovu odštetu ne dadu ustanoviti. Tu mogu dolaziti u obzir slučajevi, ako je nagrđena osoba neudata, pa joj je tim nagrđenjem umanjen izgled za udaju, a dolaze u obzir i zvanja kao na pr. ako je nagrđena osoba odgojiteljica, plesačica, glumica itd., u kojim slučajevima bi nagrđenje doista moglo smetati boljem napretku nagrđene osobe.

Kako je drugostepeni sud propis §-a 1326 o. g. z. ispravno pravno ocijenio i njegovu primjenu in concreto opravdano isključio, to ne predleži niti revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. pa se revizija tužilje nije mogla uvažiti.

* Suglas. R. S. III. br. 1169.

K §-u 1327 o. g. z.:

Br. 1168

Ženi — članici zadruge, koja dobiva uzdržavanje od muževe zadruge, ne pripada pravo na naknadu štete za izgubljenog muža, makar se je ovaj prigodice bez obrtne dozvole bavio i kakvim obrtom.

Presuda od 3. IV. 1939. Rev 1508/1-1938; presuda okružnog suda u Petrinji od 2. IX. 1938. Pl 721/1-1938; presuda sreskog suda u Glini od 11. IV. 1938. P 814/27-1936.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi 105.000 Din, utvrđeno je da je tuženik pravosnažno presuđen zbog kriv. djela protiv života i tijela na štetu tužiljinog muža te da je krivični sud u ime troškova pogreba dosudio tužilji iznos od 1.000 Din, a s viškom zahtjeva uputio ju na građansku parnicu, pa tužilja sada u ime odštete za izgubljenog muža traži utuženi iznos.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju s tužbom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Obzirom na utvrđene činjenice, da su tužiteljica i njezin pokojni muž bili članovi zadruge C., u kojoj su po zakonu imali uzdržavanje sredstvima zadruge (§ 22 Z. o z.), ispravno prizivni sud uzimlje, da u tom pogledu nije tužiteljičin muž stajao u zakonskoj obvezi prema tužiteljici i da nije zakonito uzdržavanje tužiteljice bilo ovisno o gubitku pok. muža, a to je ona naknada iz propisa § 1327 o. g. z., pa se pobijana presuda ne osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni same sporne stvari.

Iz same pak činjenice, što se je tužiteljičin pokojni muž nemajući obrtne dozvole bavio prigodice kovačijom i iz toga imao neku zaslužbu odnosno prihod, ne može se takav prihod smatrati određenim i dozvoljenim prihodom, pa iz istoga niti tužiteljica izvoditi kakvo pravo.

Stoga revizija nije uvažena.

K §-u 1328 o. g. z.:

Br. 1169

Zavedena ženska osoba ima pravo na naknadu izgubljene zarade zbog radne nesposobnosti za vrijeme porođaja i babinja, no nema pravo i na bolninu.*

Osuda od 27. IV. 1933. br. 1597/1933; osuda banskog stola u Zagrebu od 11. I. 1933. br. 37044/1932; osuda kotarskog suda u Vinkovcima od 12. X. 1932. br. 30102 gr. P 254/1929.

U parnici tužiteljice A. protiv tuženog B-a, radi naknade štete u iznosu od 10.000 Din, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Banski stol je povodom tuženikovog priziva preinačio osudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe samo do iznosa od 5.880 Din, a s viškom zahtjeva tužiteljicu odbio.

Iz razloga:

Tužen suđen je kazneno radi prekršaja §-a 506 hrv. kaz. zak., jer je tužiteljicu zaveo obećanjem ženidbe i rodio s njom dijete.

U smislu §-a1328 o. g. z. dužan je tuženi bezuvjetno platiti tužiteljici troškove poroda i babinja, što su vještaci ustanovili sa 1.000 Din, a u smislu §-a 1324 o. g. z. naknaditi zbiljsku štetu i dati puno zadovoljenje.

U zbiljsku štetu spada naknada za izgubljenu zaradu prema mnijenju vještaka kroz 44 dana radne nesposobnosti dnevno po 20 Din, ili ukupno 880 Din.

Tužiteljica traži još naknadu za pretrpljene boli i za umanjeni izgled za udaju, pa su vještaci za bol ustanovili 5.000 Din, a za smanjeni izgled na udaju 4.000 Din.

*Austrijska praksa daje joj i pravo na bolninu, ako postoji slučaj abnormalnoga poroda; isp. Jud.-Buch br. 184 i Spr. Rep. br. 164; Isp. još R. S. III. br. 1161

Kako je iz spisa vidljivo, zavedena je tužiteljica god. 1920. kao udovica od 24 godine, nadničarka, bez imovine, na dobrom glasu, pa je odnošaj s tuženim i porod nezakonitog djeteta mogao štetno djelovati na eventualnu ponovnu njezinu udaju, čime je odšteta od 4.000 Din za taj gubitak bila po §-u 1324 o. g. z. opravdana.

Nasuprot nema zakonske podloge za dosuđenje bolnine od 5.000 Din, koju § 1325 o. g. z. predviđa za tjelesne povrede, ali je ne navodi § 1328 o. g. z. kod zavedenja i ako nije ovo skopčano i s povredom tijela, što u ovom slučaju nije ni utvrđeno.

Sama trudnoća i porod niti se mogu usporediti sa ozljedom, niti su skopčani u svakom slučaju sa jednakim bolovima, jer ovi ovise o tjelesnoj konstrukciji žene, pa se ne mogu lako niti procijeniti niti samomu zavodniku u krivnju upisati.

Zato se dosuđenje bolnine ne ukazuje opravdanim, pa je valjalo priziv tuženog u tom pogledu uvažiti i osudu prvog suda preinačiti te tužiteljici dosuditi samo ostale stavke, a sa viškom ju od 4.120 Din odbiti.

Stol sedmorice je otputio previd tužiteljice i potvrdio osudu banskog stola.

Iz razloga:

Pobijana drugostepena osuda opravdana je svojim razlozima, koji su u skladu sa sadržajem spisa i sa zakonom, pak je zato valjalo previd tužiteljice otputiti i potvrditi pobijanu osudu banskog stola.

K §-u 1330 o. g. z.:

Br. 1170

Silovana udata žena nema prava na naknadu štete za povrijeđenu čast i sramotu, ako time nije doista oštećena ili lišena dobitka.*

Presuda od 13. IV. 1939. Rev 390/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 4. II. 1939. Pl 153/2-1939; presuda sreskog suda u Vinkovcima od 29. XII. 1938. P 471/15-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a radi naknade štete u iznosu od 5.000 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 3.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženika i preinačio obje nižestepene presude te tužilju odbio s tužbom.

Iz obrazloženja:

Revizija je dopuštena obzirom na § 596 st. 4 Grpp., a ona je i osnovana.

* Slično R. S. I. br. 143 i Rev 1491/1936; suglas. Klang IV. str. 162, Ehrenzweig II. str. 37 i GUNF 4185.

Prizivni sud uzima, da tužilji po §-u 295 Kp pristoji pravo na naknadu štete odnosno naknadu za povrijeđenu ličnost i čast i da se taj propis ne protivi propisu §-a 1330 o. g. z.

To stanovište nije osnovano.

Tužilja tvrdi, da je uslijed toga što ju je tuženik silovao oštećena u svojoj časti i poštenju, a udata je, pa traži štetu za nanesnu joj sramotu, povrijeđenu čast i poštenje. Tužilja dakle potražuje naknadu samo za povrijeđenu čast, poštenje i sramotu.

No opći građanski zakonik ne poznaje u opće naknade za povrijeđenu čast, poštenje ili sramotu. Takovu odštetu zbog povrijeđene časti poznaje samo zakon o štampi i to zbog klevete (čl. 62), a i tu dosuđuje samo kazneni sud.

Propis §-a 295 st. 3 Kp. ne normira naknadu za povrijeđenu čast, već određuje samo da oštećenik može krivičnom tužbom tražiti ujedno i naknadu za povrijeđnu čast, no pretpostava je da postoji i norma uslijed koje se i može tražiti takova naknada. Propis §-a 1330 o. g. z. daje pak pravo na odštetu onome, koji je kroz uvredu u poštenju doista oštećen ili dobitka lišen, a to ne tvrdi ni tužilja.

Kako je prema tome tužilji dosuđena naknada za povrijeđenu čast, koju građanski zakon ne poznaje, to je osnovan revizijski razlog iz §-a 597 br. 4 Grpp.

Valjalo je stoga povodom revizije tuženika obje nižestepene presude preinačiti i tužilju s tužbom odbiti.

K §-u 1363 o. g. z.:

Br. 1171

Ako je isplaćena depôt-mjenica ostala kod imaoca, a ovaj ju bez znanja i privole prihvatnika i izdatnika (potonjeg i kao nalednika), koji su jedini do tog časa na mjenici bili potpisani, dao potpisati u ulozi prihvatnika trećoj osobi, koja je preuzela posao dotadašnjeg prihvatnika, ima se tužba imaoca mjenice protiv bivšeg izdatnika i nalednika odbiti, jer je obveza treće osobe došla naknadno sporazumom između imaoca mjenice i te treće osobe, a bez znanja i privole ostalih obvezanika pa imalac mjenice kao tužilac nema dobre vjere ni poštenog posjeda spram bivšeg izdatnika i nalednika.

Osuda od 17. IV. 1935. Rev 324/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. VIII. 1934. Pl 4766/1-1934; osuda okružnog suda u Zagrebu od 26. I. 1934. T 198/1933.

U parnici tužiteljice tt. S. protiv tuženog R. J., radi 90.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d je izdani mjenični platežni nalog stavio van snage.

Iz razloga:

Protiv izdanog platežnog naloga tuženik je među ostalim stavio prigovor, da je utužena mjenica po njemu godine 1927. dana samo kao sigurnost tužiteljici za njezino potraživanje za robu danu R. M-u, kreditiranu mu njegovim prihvatom utužene mjenice pa budući da je tražbina R. M-a isplatom prestala, da je i njegovo (tuženikovo) jamstvo prestalo te da se ono ne može odnositi na prihvatnika mjenice tt. R. M., vlasnik M. S. t. j. na drugu osobu. Gornji prigovor tuženika dokazan je priznanjem tužiteljice i suglasnim iskazima obostranih svjedoka, pa kako je nesporno da je R. M. svoj dug tužiteljici potpuno isplatio, prestala je po § 1363 o. g. z. i obveza tuženog kao akcesornog dužnika te tužiteljica nije mogla ni smjela prestalo jamstvo tuženikovo bez njegove privole i znanja upotrijebiti za naknadni mjembeni prihvat drugog lica, a to već i zato, jer je utužena mjenica, tužiteljici dana kao depôt-mjenica, isplatom duga R. M-a izgubila svoju valjanost i svoj raison d' être.

A p e l a c i o n i s u d je otputio priziv tužiteljice i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

Provedenim dokazima a i stranačkim priznanjem proizlazi ustanovljenim:

1) da je u času kada je tužiteljica došla u posjed utužene mjenice, ista bila providena samo sa potpisom R. M-a kao prihvatnika i R. J-a kao izdatnika i nalednika.

2) Kada je naknadno ovu istu mjenicu potpisala kao prihvatnik i tt. R. M., vlasnik M. S. nije tužiteljica imala potraživanja proti R. M-u iz ove mjenice, jer je R. M. svoj dug isplatio.

3) Da je utužena mjenica bila izdana sa mjembenom obvezom tuženikovom samo za sigurnost tužiteljičinog potraživanja proti R. M-u, ali ne i za njezino potraživanje proti »tt. R. M., vlasnik M. S.«

Prema takovom stanju stvari ne može se prihvatiti stanovište tužiteljice, da isplatom njezine tražbine po glavnom dužniku kao prihvatniku mjenice, nije prestala mjembenopravna obveza tuženikova kao izdatnika mjenice, jer da ta obveza ima ostati kao sigurnost i za buduća njezina potraživanja proti tt. R. M., vlasnik M. S. kao sljednice R. M-a i to za sva potraživanja, koja nastaju iz agencijskog odnosa ove tvrtke s njome.

Prvostepeni sud zauzima ispravno stanovište, da je naplatom tužiteljičinog potraživanja po glavnom dužniku R. M-u prestalo tuženikovo jamstvo za naplatu toga duga i pozivajući se na propis §-a 1363 o. g. z. odbija tužiteljicu sa njezinim tužbenim zahtjevom uz obrazloženje koje usvaja i ovaj apelacioni sud.

Valjalo je stih razloga kao i razloga prvostepenog suda priziv tužiteljice otputiti i potvrditi pobijanu prvostepenu osudu.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužiteljce, jer za nj ne postoji nijedan od uslova §-a 335 hrv. grpp.

K §-u 1369 o. g. z.:

Br. 1172

Založni vjerovnik nije po zakonu dužan izdati brisovnu tabularnu ispravu za dionu otplatu duga, već je dužan takvu ispravu izdati tek pošto bude potpuno namiren.*

Osuda od 13. IV. 1939. Rev 130/1-1939; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 19. X. 1938. Pl 3663/1-1938; osuda okružnog suda u Osijeku od 9. VII. 1938. P 83/43-1930.

U parnici tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi izdanja tabularne isprave za brisanje uknjižbe prava zaloga pcto 55.000 Din, prvostepeni sud je sudio, da je tuženik takvu ispravu dužan tužiocu izdati no to samo do iznosa od 49.130 Din 10 p., dok je tužioca odbio s viškom tužbenog zahtjeva t. j. da je tuženik dužan tužiocu takvu ispravu izdati i za višak od 5.869 Din 90 p.

Apelacioni sud je povodom tuženikovog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i tužioca odbio s tužbenim zahtjevom i glede iznosa od 49.130 Din 10 p.

Iz razloga:

Neprijeporno je, da je na tužiteljevim nekretninama upis. u gr. ul. br. 1489 p. o. O. pod C) r. br. 77 bilo uknjiženo pravo zaloga za glavnicu od 105.000 Din u korist tuženika i da je ovo založno pravo pod C) br. 80 brisano za dioni iznos od 50.000 Din, tako, da je sada pod r. br. 77 upisano u korist tuženika založno pravo za iznos od 55.000 Din.

Tužitelj je u svojoj tužbi ustvrdio da prema obračunu B-I tuženiku više ništa ne duguje, jer da je tuženika u cijelosti namirio i stoga ovom tužbom traži od tuženika izdanje isprave sposobne za uknjižbu brisanja prava zaloga za iznos od 55.000 Din.

Neprijeporno je, prema iscrpivom obrazloženju prvostepene osude, da je tužitelj do časa podignute tužbe namirio, bilo isplatom bilo prijebojem tuženikovu tražbinu u dionom iznosu od 49.130 Din 10 p. tako, da je u času podizanja tužbe bio dužan još iznos od 5.869 Din 90 p. Prvostepeni sud je u pogledu toga iznosa od 5.869 Din 90 p. tužbu odbio, pa je osuda u tom dijelu postala i pravomoćnom, a u pogledu iznosa od 49.130 Din 10 p. udovoljio je tužbenom zahtjevu.

Ali kraj ovakvoga činjeničnog stanja stvari tužbeni zahtjev nije osnovan ni u pogledu onih 49.130 Din 10 p.

Po § 1369 reč. 3 o. g. z. ako se založna pogodba tiče hipoteke namireni vjerovnik mora omogućiti založitelja (zalogodavca), da može isposlovati brisanje hipoteke iz javnih knjiga. Očito je, da zakon ovdje veže dužnost vjerovnika, da izda sposobnu tabularnu ispravu za brisanje hipoteke samo uz potpuno namirenje vjerovnikove tražbine. Samo u tom slučaju može se govoriti o »namirenom

* Isp. Č. I. br. 138 i Č. II. br. 824.

vjerovniku«, a o tom ne može biti govora, ako dužnik još duguje neki dioni iznos.

Zakon u § 1369 o. g. z. uopće ne govori o dionom namirenju, kao na pr. § 1415 o. g. z.

Kad bi se zauzelo protivno stanovište, kako ga uzima i prvostepeni sud, došlo bi se do nezgodnih posljedica.

Moralo bi se onda dopustiti i to, da dužnik može tražiti brisovnu tabularnu ispravu za dionu otplatu za svakih 10 dinara. Kako pak po § 36 i § 37 stav 1 Zzk. i sl. ovakve isprave moraju biti ovjerene, a s druge strane po smislu §-a 1426 o. g. z. trošak brisovne namire ima nositi vjerovnik, nastali bi uslijed toga za vjerovnika nerazmjerni troškovi, gubitak vremena i slično. Stoga bi se ovakvo stanovište moglo prihvatiti samo onda, kad bi bilo tako izričito u zakonu propisano, a to nije.

Prema tomu založni vjerovnik po zakonu nije dužan izdati brisovnu tabularnu ispravu za dionu otplatu duga nego je dužan takvu ispravu izdati tek pošto bude potpuno namiren.

Tuženik se u ovom slučaju nije obvezao ni posebnim ugovorom, da će izdati brisovnu tabularnu ispravu, kad mu bude tražbina ma samo diono namirena. To ni tužitelj ne tvrdi.

Uslijed toga za tuženika u ovom slučaju ne postoji obveza za izdanje brisovne tabularne isprave ni na osnovu zakona ni na osnovu ugovora.

Prvostepena osuda temelji se prema tomu na pogrešnoj primjeni zakona, kad je djelomično udovoljila zahtjevu tužbe.

Valjalo je stoga povodom priziva tuženikova preinačiti pobijanu osudu prvostepenog suda i suditi, kako je u dispozitivu navedeno.

Stol sedmorice je ništovnu žalbu tužioca odbacio, a njegov previd otputio i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Ništovna žalba tužitelja mora se odbaciti, jer u postupku apelacionog suda nema nijedne od ništavosti navedenih u § 359 hrv. grpp. Što se tiče same stvari valja uvažiti, da tužitelj tužbom traži od tuženika izdanje isprave sposobne za uknjižbu brisanja prava zaloga uknjiženog u korist tuženoga na nekretninama up. u gr. ul. br. 1489 opć. O. za ostatni iznos od 55.000 Din, jer da tuženom ništa ne duguje, budući da ga je u cijelosti podmirio.

No kako je po nižestepenim sudovima ispravno utvrđeno, da tuženikova uknjižena tražbina nije u cijelosti podmirena, to je pobijana osuda apelacionog suda opravdana sa svojim obrazloženjem prema spisima i na zakonu osnovana te u njoj ispravno primijenjen propis § 1369 reč. 3 o. g. z.

Stoga je valjalo previd tužitelja otputiti i potvrditi osudu apelacionog suda.

K §§ 1392 o. g. z. i 8 Zop.:

Br. 1173

Ustupljeni dužnik ne može prigovoriti fingiranost ustupa, jer se on tiče pravnog odnosa između ustupnika i ustupovnika.*

Presuda od 27. III. 1940. Rev 408/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 3. XI. 1939. Pl 1690/39; presuda okružnog suda u Varaždinu od 10. IV. 1939. Po 117/37-38.

U pravnoj stvari tužilje M. protiv tužene G., radi pobijanja kupoprodajnog ugovora, utvrđeno je, da je ing. K. imao tražbinu protiv N-a od 30.000 Din, te ju je cedirao R-u. R. ju je cedirao tužiteljici (fingiran posao, jer je tužiteljica mogla ishoditi siromaško pravo u parnici, a R. to nije mogao, pa su se sporazumili, da će tužiteljica nakon utjeranja spornog iznosa, izručiti ga R-u). Tužiteljica kao ustupovnica R-a pobija kupoprodajni ugovor, koji je tuženica sklopila sa dužnikom N-om.

Tužbi je udovoljeno u sva tri stepena.

Iz razloga presude **Stola sedmorice:**

Revizija ističe revizijski razlog pogrješne pravne ocjene.

Revizija nije osnovana.

Pogrješnu pravnu ocjenu nalazi revizija u prvom redu u tome, što prizivni sud kod ocjene pravnog posla cesije nije primjenio propis § 916 o. g. z. i ustanovio fingiranost cesije, koja da se jasno razabire iz izjave same tužiteljice preslušane kao stranke.

Revizija u tom pogledu nema pravo, nego je naprotiv ispravno stanovište pobijane presude. Debitor cessus ne može pobijati cesiju sklopljenu između odstupajućeg vjerovnika i cesionara i prigovarati da je taj posao simuliran, ako on nije pobijan po zakonu o pobijanju pravnih djela. Cesija se izvršuje bez sudjelovanja dužnika, ona ostvaruje jednu novu obavezu samo između cedenta i cesionara i pravne manjkavosti tog posla mogu isticati samo kontrahenti. Treća lica nemaju pravo, da prigovaraju cesiji, da je fingirana ili simulirana.

Pogrješnu pravnu ocjenu nalazi revizija i u tome, što nije uvažena činjenica, da u času postanka pobijanog pravnog djela t. j. dana 23. II. 1934., uopće nije bilo objektivnog oštećenja jer se je inž. K., prednik tužilje, mogao u ono vrijeme namiriti za svoju tražbinu iz ostalih nekretnina N-a, koje su onda pretstavljale vrijednost od Din 34.161, dakle više nego što je iznosilo potraživanje K-a. K., R. kao i tužilja da se samo vlastitom krivnjom nijesu osigurali pravovremeno na nekretninama N-a, pa se stoga nalaze u skrivljenoj mori creditoris.

* Isp. GUNF br. 3964

Stanovište revizije, da mora šteta za pobijača nastupiti u času, kada je pobijano djelo perfektuirano, pogrešno je. Prema propisu § 2 br. 1 zak. o pobijanju pravnih djela van stečaja mogu se pobijati sva pravna djela, koja je dužnik učinio u namjeri, da ošteti svoje vjerovnike, dakle vjerovnike općenito pa nije potrebno stoga, da je imao namjeru, da ošteti baš prednika tužilje K-a, a u pogledu ovoga nije odlučno, da li je bio on oštećen baš u času pobijanog pravnog djela, kad je na pobijanje ovlašten svaki vjerovnik, čija je tražbina izvršna bez obzira na vrijeme njena postanka, u koliko izvršenje na imovini dužnikovoj nije dovelo do potpunog namirenja toga vjerovnika (§ 8 cit. z.). Za pojam objektivnog oštećenja odlučno je jedino pitanje, da li se uklanjanjem pravnih posljedica pobijanog pravnog dijela vjerovniku otvara mogućnost namirenja njegove tražbine, koja izvršenjem na imovini dužnikovoj nije bila namirena. Obzirom na navedeno nije odlučna niti činjenica, da li se je prednik tužilje mogao pravovremeno osigurati za svoju tražbinu na nekretninama N-a i da li je on to svojom krivnjom propustio. Pobijana presuda je prema tomu na utvrđeno činjenično stanje ispravno primijenila zakon, pa stoga istaknuti revizijski razlog pogrješne pravne ocjene ne stoji.

K §-u 1393 o. g. z.:

Br. 1174

Ako treća osoba, privolom dužnika, plati njegov dug vjerovniku, ne može ona od vjerovnika naknadno tražiti ustup tražbine, jer je to mogla tražiti samo prije ili prilikom isplate, jer je tražbina isplatom utrnula.

Presuda od 22. IX. 1938. Rev 975/38; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 10. II. 1938. Pl 919/4-37; presuda sreskog suda u Rumi od 28. IX. 1938. P 330/3-37.

U pravnoj stvari tužilje D-a protiv S. banke d. d., radi izdanja ustupovne isprave na iznos od 5.000 Din, oba su nižestepena suda odbila tužbu.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizijske razloge iz br. 2 i 4 § 597 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Nedostatak u postupku revizija nalazi u tome, što nisu provedeni predloženi dokazi o činjenici, istaknuti već u tužbi, da je tužilac dana 8. X. 1928. položio 7.000 Din pod pretpostavkom, da će kupoprodajni ugovor doći do izvršenja. Taj ugovor da je naime bio sklopljen pod rezolutivnim uvjetom raskida za slučaj, da kupovnina ne dotiče za isplatu uknjiženih dugova.

Za taj slučaj da si je tužilac izrično pridržao pravo da traži od vjerovnika, kojima je dug D. S. platio, cesionu ispravu. Sve ove činjenice, istaknute već u prizivu, su novote,

koje prizivni sud obzirom na propis § 576 st. 2 Grpp. s pravom nije uzeo u obzir, pa se one i u reviziji obzirom na propis § 598 st. 2 Grpp. ne mogu uzeti u razmatranje. U tužbi ponuđen je dokaz samo o činjenici, da je iznos od 7.000 Din položen pod pretpostavkom, da će se kupoprodajni ugovor izvršiti. Međutim ova činjenica nije od važnosti za presuđenje ovoga spora. Istaknuti razlog manjkavosti u postupku prema tome ne postoji.

U izvedenjima razloga pogrešne pravne ocjene revizija ističe, da je tužilac svoju namjeru, da plati tuđi dug očitovao već prigodom plaćanja, da se ta namjera može očitovati i prećutno i da nije nužno da platac već prigodom isplate traži od vjerovnika ustupanje njegovih prava, jer zakon u § 1423 o. g. z. određuje izričito da platac ima pravo i pošto je platio zahtjevati, da mu se ustupi pravo pristojeće vjerovniku. Revizija u ovom pogledu nije po zakonu izvedena, jer ne uzima za podlogu pretresa primjene materijalnoga zakona činjenice, koje su utvrđene u presudama nižestepenih sudova, odnosno vlastite navode u tužbi. Prema tim navodima sklopio je tužilac kupoprodajnu pogdobu sa svojom suprugom za cijenu od 130.000 Din s tim, da se kupovninom isplate uknjiženi tereti, da je onda sa znanjem i privoljenjem svoje supruge isplatio tuženici 7.000 Din, koja je izdala brisovno čitovanje za uknjiženu hipoteku.

Obzirom na ove činjenice ne može doći do primjene propis § 1423 o. g. z., koji pretpostavlja, da je dug plaćen po trećem licu bez privoljenja dužnikova, dok je u ovom slučaju prema navodima same tužbe dug isplaćen sa znanjem i privoljenjem supruge tužiočeve, kao dužnice. Tužena bila je obzirom na propis § 1422 o. g. z. dužna da primi isplatu od tužioca. Bila je isto tako dužna, da tužiocu tražbinu, u koliko je bila plaćena ustupi, da je tužilac tražio taj ustup prije plaćanja, ili prilikom plaćanja. Kako je pak tužilac propustio staviti takav zahtjev, tražbina je platežem utrnula i dužnik oslobođen. Samo ako treće lice, koje je tražbinu podmirilo, u pravo vrijeme traži njezin ustup, ono time izrazi svoju volju, da tražbinu ne namiri nego da ju preuzme za sebe. Pošto tužilac nije ni prije niti prilikom plateža tražio ustup tražbine nego mnogo kasnije, ne može više tražiti od tužene da mu izda ustupnicu u pogledu hipotekarnog potraživanja od 5.000 Din.

Ne radi se dakle u ovom slučaju, kao što to pogrešno uzima drugostepena presuda, o asignaciji po § 1400 o. g. z., jer za primjenu ovog propisa uopće nisu ni utvrđene za to potrebne činjenice.

Kako prema navednom ne stoji nijedan od istaknutih revizijskih razloga, revizija nije se mogla uvažiti.*

* Vidi GUNF br. 3271

K §-u 1393 o. g. z.:

Br. 1175

Tražbina iz uložnice ne može se ustupiti bez predaje same uložnice.

Presuda od 5. X. 1939. Rev 1102/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. VI. 1939. Pl 1082/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. II. 1939. P 162/23-1938.

U pravnoj stvari tužioca Aa- protiv tuženih banke B. te zadruge H., radi 8.168 iDn, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužioca s tužbom.

Iz obrazloženja presude p r i z i v n o g s u d a.

Priziv nije osnovan.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju pravni prednik tužioca tt. braća P. ostala je dužna prvotuženoj kupovninu od 5.832 Din, te je za sigurnost ovog duga ostala kao zalog uložnica glaseća na 14.000 Din. Utvrđeno je, da je prvotužena svoju tražbinu od 5.832 Din, koju je imala protiv tt. braća P. ustupila firmi C.* kojoj je ujedno izručila i u zalogu se nalazeću uložnicu. Kako je tt. braća P. bila o tom ustupu valjano obaviještena, preneseno je u smislu § 307 trg. z. i pravo zaloga te je zato tim ustupom prvotužena ispala iz svake obveze spram tt. braća P. Ukazuje se stoga prigovor prvotužene zbog promašene pasivne legitimacije opravdanim, pak bi tužbovni zahtjev protiv prvotužene valjalo i zbog ovog prigovora odbiti da nije uvažen prigovor pomanjkanja tužiočeve aktivne legitimacije za tužbu. Taj prigovor je pak pobijana presuda valjanom pravnom ocjenom stvari uvažila. Tužilac naime osniva svoj tužbovni zhtjev na činjenici, da mu je tt. braća P. ustupila razliku za svotu na koju je uložnica glasila, i kupovnine za preuzetu robu, a koja razlika iznosi 8.168 Din. Ne može se ali tražbina iz uložnice cedirati bez predaje same uložnice (§ 1392 o. g. z.), jer sama uložnica predstavlja tu tražbinu. Bez posjeda uložnice ne može se realizirati pravo iz iste, pa kako tužilac od tt. braća P. nije primio uložnice, nije mogao postati ni vlasnikom tražbine iz uložnice, prema čemu nema ni ovlaštenja za tužbu. Osnovano na zakonu je stoga pobijana presuda odbila tužbovni zahtjev, pa kako ni prizivni razlog zbog pogrješne pravne i stvarne ocjene nije osnovan, nije se nijednom od stavljenih prizivnih prijedloga moglo udovoljiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Nije ništavost iz propisa § 571 br. 9 Grpp. u tom, što nije proveden dokaz o činjenici, da je prvotužena opet došla u posjed sporne uložnice, te istu unovčila sa 100% vrijednosti, već bi to mogao biti samo revizijski razlog iz propisa

* (koja ju je zatim ustupila drugotuženoj H.)

§ 597 br. 2 Grpp., nu ni taj razlog ne postoji. Utvrđeno je, da je prvotužena svoju tražbinu protiv prednika tužiočevog ustupila tvrtci C., pa je prvotužena ispala iz svake obveze, čim je o ustupu obavijestila prednika tužioca (§ 1396 o. g. z.) stoga je neodlučno sa koliko je kasnije uložna knjižica realizirana.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari također ne postoji.

Utvrđeno je, da je prvotuženica, za sigurnost tražbine proti tt. braća P. primila kao zalog spornu uložnu knjižicu i da je tražbinu zajedno sa zalogom ustupila firmi C. Prema tome založena je uložna knjižica kao takova, a ne dio svote iz uložne knjižice.

Uložna knjižica novčanog zavoda je potvrda o uloženoj gotovini kod tog zavoda i legitimacija za podignuće uložene svote. Bez uložne knjižice ne može nitko uloženu gotovinu podići, a niti je novčani zavod ovlašten uloženu gotovinu bez prezentacije uložnice isplatiti, jer se samo onaj smatra zakonitim posjednikom uložnice i ovlaštenim na podignuće uložene gotovine, tko ju prezentira, stoga se tražbina iz uložnice ne može ni cedirati bez predaje same uložnice (§ 1393 o. g. z.).

Uslijed toga su nižestepeni sudovi ispravno stvar ocijenili kada su uzeli, da tužilac nema legitimacije za tužbu, pa se stoga revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1397 o. g. z.:

Br. 1176

Kod višekratne cesije istog iskanja za plaću imaju se svi raniji prednici smatrati dužnicima (§ 890 o. g. z.) posljednjeg cesionara, pa stoga ovaj potonji može svoje pravo realizirati protiv bilo kojeg ranijeg prednika.* Nema odgovornosti za naplativost ustupljene tražbine, ako se cedent ogradio od ličnog plaćanja cedirane tražbine time što je cesionara uputio na plaćanje cedirane tražbine u stečajnom postupku koji se vodi protiv cedentovog dužnika.

Presuda od 7. XII. 1939. Rev 1101/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. IV. 1939. Pl 960/3-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 9. III. 1939. Po 328/29-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi 43.000 Din, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

* Isp. Klang IV. str. 325; Ehrenzweig § 332; Stubenrauch § 1397; i Hasenöhrl: Obligationnenrecht II. str. 203.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženih i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Opravdan je revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp.

Prizivni sud ispravno nalazi pogrešno pravno shvaćanje prvostepenog suda, koji drži, da kod višekratnog cediranja po raznim novim cesionarima regresno pravo za štetu nastalu po jamstvu za istinitost i naplativost iskanja iz § 1397 o. g. z. pristoji samo neposrednom cesionaru. Takovom pravnom shvaćanju je doista protivan propis §-a 1397 o. g. z. u vezi s § 1394 o. g. z., iz kojih propisa neminovno slijedi, da dalji cesinar zadobiva ista prava, koja je zadobio njegov cedent kao cesionar ranijeg cedenta, a kod čega nema ograda u broju dalnjih novih ustupovnih pogodaba, kao novacija glede osoba vjerovnika a kod nepromjene dužnika i same vrsti iskanja u naknadi oštećenja, kod ustupljenja za plaću.

Takovo iskanje osvrtom na § 890 o. g. z. imade se smatrati kod višekratne cesije za plaću nerazdjeljivom stvari, koja je obzirom na svoju narav ostala jednaka u pogledu ovlaštenja posljednjeg cesionara onoj kod prvog cesionara.

Po tome se svi raniji prednici imadu smatrati sudužnicima posljednjeg cesionara istog iskanja u okviru i opsegu same naravi toga iskanja, pa posljednjem cesionaru po tome pristoji pravo takova iskanja potjerati protiv kojegod ranijeg prednika.

Nazočnom tužbom se potjeruje po posljednjem cesionaru naplata protiv tuženika kao prvih cedenata na pravnom osnovu obveze ex lege po odgovornosti za istinitost i naplativost iskanja iz § 1397 o. g. z. ustupljene tražbine po tuženima njihovom vjerovniku, kao prvom cesionaru.

Ovaj je ustup zasnovan na pismenoj ispravi o ustupnoj pogodbi, koja je isprava među strankama neosporna, kako ju tužilac u tužbi iznosi.

Po toj se ustupnoj pogodbi ustupa tražbina protiv dužnika, bivšeg u vrijeme ustupa u stečaju, a sa izričitom napomenom, da se prvi cesionar imade naplatiti u samom stečajnom postupku, već postojećem protiv cedentovog dužnika.

Ustupa se dakle tražbina, koja u pogledu njene naplativosti već u vrijeme ustupa nije nikako bila slobodna bezuvjetno, a po dispoziciji bilo vjerovnika bilo njegovog dužnika, jer čim je ova bila prijavljena u stečaju protiv dužnika, to je ona postala ovisnom i stegnutom jedino te isključivo u pogledu njene naplativosti po propisima stečajnog zakona o uspjehu okončanjem toga stečajnog postupka po event. diobi stečajne imovine među sve stečajne vjerovnike.

Povrh te ovisnosti plativosti ustupljene tražbine po propisima stečajnog zakona o uspjehu stečajnog postupka, same stranke u stupnoj pogodbi izričito ističu, da se cesionar

imade za cediranu tražbinu podmiriti u tom stečajnom postupku, kojom uputom ograđuju plativost te tražbine na uspjeh stečajnog postupka iz stečajne imovine.

Po tome prvi vjerovnik — cesionar, koji si je prigodom mobilarne ovršne pljenidbe za svoje izvršne tražbine protiv tuženika kao svojih dužnika, ako i ne prisilom prema tvrdnji tuženih, ali možda pod uticajem ove bez svoje krivnje, ustupom od tuženih pribavio takovu u plativosti vezanu tražbinu, već u vrijeme učinjenog ustupa, nikako ju nije stekao kao slobodnu u bezuvjetnoj visini njene nominale, a po slobodnoj dispoziciji u toj visini po tuženima kao cedentima.

Prema neporečenoj tvrdnji tuženih, pomenuti je stečaj okončan obustavom radi pomanjkanja stečajne imovine uslijed realizacije priznatog razlučnog prava razlučnog vjerovnika u tom stečaju, što je iscrpilo cijelu stečajnu imovinu. Tu je dakle nenaplativost cedirane tražbine nastupila pod onim okolnostima, pod kojima je ona ustupljena prvom cesionaru.

Po tome odgovornost za naplativost cedirane tražbine ex lege po § 139 o. g. z. nije ni nastala, po kojoj bi odgovornosti prvi cesionar mogao iznositi zahtjev na naknadu štete, pretrpljene u svom potraživanju protiv tuženih kao njegovih ovršnih dužnika, a za koju štetu bi se tuženici kao dužnici obogatili, a koju štetu predviđa propis § 1397 in fine o. g. z. jedino u onoj imovini, koju je dao cesionar cedentu za ustupljeno iskanje. Pa i sama odgovornost iz § 1397 o. g. z. nije identična sa jamstvom kao poručanstvom bilo iz § 1357 o. g. z. supsidiarno bilo iz § 1458 o. g. z. solidarno uz dužnika za samu cediranu tražbinu.

Po ustupu pak takove, već u vrijeme ustupa problematične plativosti ustupljene tražbine, osvrtom na uspjeh stečajnog postupka cedentovog dužnika, nije ni utrnuo ovršni naslov prvog cesionara u pogledu njegove izvršne tražbine protiv prvih cedenta kao njegovih dužnika, pa tako niti postoji na strani prvog cesionara umanjenje imovine, a niti na strani tuženih povećanje imovine, po čemu bi tuženici mogli u opće doći u položaj odgovornosti iz § 1397 o. g. z.

Ustupljena pak tražbina problematične plativosti u stečajnom postupku, bivši već u vrijeme ustupa, a kod naročitog utanačenja stranaka prema nespornoj ispravi o ustupnoj pogodbi, kojim se prvi cedenti uputom cesionara na plaćanje u stečajnom postupku ogradiše od ličnog plaćanja cedirane tražbine to konačna nenaplativost ne čini odgovornost tuženih u pravcu § 1397 o. g. z., jer se u §-u 1398 o. g. z. kod baš i naplative cedirane tražbine u vrijeme učinjenog ustupa, a koja je zatim po nenadanom slučaju postala nenaplativom, cedent oslobađa odgovornosti iz § 1397 o. g. z., to se ne može tvrditi za takovu tražbinu, za koju je već po samoj ustupnoj pogodbi po ogradi u uputi prvih cedenata prvi cesionar u pitanju plaćanja i plativosti upućen na stečajni postupak, u kojem je ostala nenaplativa, da nijesu cedenti oslobođeni odgovornosti iz § 1397 o. g. z., jer su svakako pogodba i zakonski propisi stečajnog zakona preči od nenadanog slučaja.

Problematična plativost niti je bezuvjetna plativost, a kod nepostojanja oštećenja prema gore izloženom nema ni odgovornosti iz §-a 1397 o. g. z.

Manje se pak može takova odgovornost iznositi protiv tuženog Ba-, koji uopće nije imao, prema neporečenoj tvrdnji, nikakovu tražbinu protiv dužnika, dakle kod kojega po ustupu nijesu mogli nastati za nikoju stranu pravni učinci iz §-a 1397 o. g. z.

Kod nijednog pak od tuženih u ustupnoj ispravi nije sadržano njihovo izričito očitovanje, te bi ovi uz dužnika jamčili za plativost ustupljene tražbine, te bi za njih nastala ex contractu obveza po jamstvu za plaćanje kao poruka, bilo iz § 1357 o. g. z. bilo iz § 1358 o. g. z.

Dalnjim pak cesijama nijesu dalnji cesionari mogli steći po konkretnoj cesiji šira prava, nego li je stekao prvi cesionar, po čemu takovi ni kao cedenti nijesu mogli u širem opsegu dalje ustupati.

Stoga i posljednji cesionar t. j. tužilac se neosnovano pozivlje na prava prvog cesionara, jer ova prava ne opravdavaju tužbeno traženje izneseno spram tuženih.

Iz tih razloga valjalo je uvažiti revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp., jer se pobijana presuda prema gornjem obrazloženju doista osniva na pogrešnom tumačenju materijalnog prava, pa je valjalo odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 1416 o. g. z.:

Br. 1177

Da je mjenica dana za pokriće cjelokupnog duga iz kontokorenta, mora dokazati tužitelj, a ne tuženik. U koliko to ne dokaže ima tužitelj dokazati i to, da otplate tuženika nisu učinjene na račun utuženog mjeničnog duga (§ 1416 o. g. z.), već na račun preostalog kontokoretnog duga.*

Rješidba od 30. XI. 1933. br. 6576/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 31. V. 1933. Pl 1116/1-1933; osuda sudbenog stola u Zagrebu od 18. III. 1933. br. 16570 gr. T. 3130/1922.

U parnici tužiteljice banke A. protiv tuženih tt. B. i C-a, radi 65.285 Din, prvostepeni sud je uvažio prigovore tuženih protiv izdanog mjeničnog platnog naloga i platni nalog stavio van snage.

Apelacioni sud je povodom tužiteljičinog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i platni nalog uzdržao na snazi.

* Isp. Č. II. br. 921.

Stol sedmorice je povodm previda prvotužene poništio u pobijanom dijelu obje nižestepene osude i prvostepenom sudu naložio, da raspravu u niže navedenom pravcu popuni i zatim dalje po zakonu postupa.

Iz razloga:

Tužiteljica tvrdi, da su tuženi utuženu mjenicu, predali joj za pokriće njihovog cjelokupnog postojećeg i budućeg jedinstvenog kontokorentnog duga, što su tuženi porekli, pa se uslijed toga tužiteljica upućuje da za taj svoj navod ponudi dokaze.

U koliko tužiteljica stim dokazom ne bi uspjela, upućuje se, da dokaže da otplate tuženih, navedene u nalazu i mnijenju vještaka od 21. X. 1932. broj 81.533 gr. u ukupnom iznosu od 83.000 Kruna nisu učinjene na račun utuženog mjembenog duga, osim svota od 49.420 Dr. i 84.440 Kr., već na račun preostalog kontokorentnog duga (§ 1416 o. g. z.).

Nižestepeni sudovi nisu ustanovili sve okolnosti, odlučne za rješenje ove parnice, pa su njihovim postupkom propisi postupnika, što se bitnosti tiče, zanemareni bili tako, da je nemoguće rasuditi stvar temeljito, pa je valjalo u pobijanom dijelu glede prvotužene tt. B. poništiti nižestepene osude i odrediti popunu rasprave.

K §-u 1425 o. g. z.:

Br. 1178

Dužnikova sumnja, da je imalac mjenice došao na nepošten način u posjed mjenice, ne ovlašćuje dužnika na uskratu plateža i položenja duga u sud. Uskrata plateža ide u takovom slučaju na rizik dužnika.

Presuda od 24. III. 1938. Rev 154/1-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 3. XI. 1937. Pl 659/4-1937; presuda sreskog suda u Zemunu od 29. V. 1937. P 425/11-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog Ba-, radi priznanja opravdanosti pologa, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženika i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija presudu prizivnoga suda, kojom se izriče valjanost tužiočeva pologa duga u sud, zbog pogrješne pravne ocjene (§ 597 br. 4 Grpp.), koju nalazi u pogrješnoj primjeni §-a 1425 o. g. z. na ovaj polog.

Revizija je osnovana.

Mjenični dug, koji je tužilac kao dužnik položio u sud, utužio je tuženik (u ovoj parnici) mjeničnom tužbom Men. 387/35. Izdanom platnom nalogu prigovorio je sadanji tužilac kao tuženik u parnici Men. 387/35 među ostalim i to, da je dug položio u sud u smislu §-a 1425 o. g. z. i time se duga riješio. Taj njegov prigovor sudovi nisu uvažili, te je platni nalog uzdržan u kreposti. Ova je presuda u parnici Men. 387/35 od prejudicionalne važnosti za sadanju parnicu. jer se njom izriče da sadanji tužilac nije pologom udovoljio svojoj obavezi, a polog učinjen u skladu s § 1425 o. g. z. ima za posljedicu, da se dužnik pologom liberira duga. Opravdano je stoga s obzirom na prejudicionalnu važnost prve parnice parnični sud obustavio postupak u nazočnoj parnici do pravomoćnog rješenja parnice Men. 387/35, što je tražio baš tužilac. Kad je dakle u parnici Men. 387/35 između istih stranaka pravnosnažno riješeno, da sadanji tužilac pologom svojoj obavezi nije udovoljio, ne može se u ovoj parnici suditi na priznanje opravdanosti pologa, jer opravdan polog liberira dužnika duga, kako to izrično izriče § 1425 o. g. z.

Iz ovih razloga kao i razloga, što ih je za svoju osudu naveo sud prvoga stepena njegova je osuda osnovana na zakonu, dok je osuda prizivnoga suda osnovana na pogrješnoj primjeni §-a 1425 o. g. z.

Ne stoji nazor prizivnoga suda da je tužilac imao dovoljno razloga posumnjati, kome je dužan da plati dug, dok se je mjenica nalazila u rukama sadanjeg tuženika i od njega mu bila prezentirana na isplatu. Njegova sumnja da je imalac došao na nepošten način u posjed mjenice ovlastila bi ga na uskratu plateža i položenje duga u sud samo na osnovu zabrane kaznenog suda, a nije dovoljno ako mu neko treće lice saopći, da je ono vlasnik mjenice. Uskrata plateža ide u ovom slučaju svakako na njegov rizik.

Valjalo je zato reviziju uvažiti i uspostaviti presudu prvostepenoga suda.

K §-u 1426 o. g. z.:

Br. 1179

Ovrhovoditelj dužan je nakon potpunog podmirenja svog potraživanja izdati ovršeniku brisovnu namiru o svom trošku, u koliko protivno nije među njima ugovoreno.*

Presuda od 5. XII. 1935. Rev 410/3-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. X. 1934. Pl 4624/2-1934; presuda okružnog suda u Osijeku od 23. II. 1934. Po 206/7-1933.

Tužilac A. traži tužbom od tužene B. brisanje ovršne uknjižbe prava zaloga od 185.560 Din sa njegovih nekretnina upis. u z. k. ul. br. 1326 p. o. N. odnosno izdanje sposobne isprave za brisanje ove uknjižbe, jer da je tražbina isplatom utrnula. Tužena priznaje, da je njena tražbina is-

* Isp. J. B. 188 Slg. XII. 4499; Sp. R. 143 Slg. 12359; J. B. 216 ex 1915.

plaćena, no protivi se zahtjevu tužbe, jer da je ona tražila samo predbilježbu prava zaloga i jer troškove brisanja imade snositi tužilac.

Prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom smatrajući, da trošak brisanja kao ovršni trošak tereti tužioca.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Prema propisu §-a 1369 o. g. z. namireni vjerovnik ima postaviti hipotekarnog dužnika u stanje, da može izraditi, da se izbriše obveza iz hipotečnih knjiga. Taj propis u vezi sa § 1426 o. g. z. stavlja namirenom vjerovniku u dužnost da on pribavi i preda bivšem dužniku brisovnu namiru kakva je potrebna dakle o vlastitom trošku i to propisno taksiranu, jer po zakonu o taksama ima ispravu da taksira ono lice, koje ispravu izda. Zakon nigdje ne određuje protivno, već samo dopušta protivno utanačenje među strankama, ali takovog utanačenja u konkretnom slučaju nema. Trošak za izdanje isprave nije ovršni trošak, jer je ovršenik isplatom svoje dugovine parničnih i do časa plateža nastalih ovršnih troškova udovoljio svim svojim dužnostima tako, da nema više razlike, između založnog prava uknjiženog na osnovu privatne isprave ili ovršnog naslova.

Kraj takovog stanja stvari ne može se tuženica pozivati na to da je u ovršnom postupku molbom tražila brisanje dozvoljene joj predbilježbe prava zaloga, jer je njezina dužnost bila pobrinuti se uspješno da dođe do brisanja toga svoga prava, koje je još uvijek uknjiženo.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Tuženica pobija pravno stanovište prizivnog suda i nastoji prikazati osnovanost svoga pravnog mišljenja, da ona kao vjerovnica, koja je protiv tužioca radi utjeranja svoje tražbine vodila ovrhu, nije dužna brisati uknjižbu odnosnog ovršnog prava zaloga, koju u ostalom nije ni predlagala, već samo predbilježbu u svrhu osiguranja, niti predati sposobnu brisovnu ispravu, jer imade sve troškove u ovršnom postupku, dakle i troškove brisanja ovršne uknjižbe snositi tužitelj kao ovršenik. Ističe naročito, da je ovršenik dužan naknaditi ovrhov. sve one troškove, koje je prouzrokovao neplaćanjem odnosnog potraživanja kamo da spadaju nedvojbeno i troškovi brisanja uknjižbe ili predbilježbe ovršnog založnog prava. koji terete ovršenika.

Istaknuti revizijski razlog nema mjesta, jer je pravna ocjena prizivnog suda pravilna. Posve je neodlučno da li je preko prijedloga tuženice umjesto predbilježbe upisana uknjižba ovršnog založnog prava. Sa isplatom svoje dugovine sa svim naraslim pripatcima tužitelj je kao ovršenik udovoljio svojim dužnostima te je tuženica kao ovrhovoditeljica bila dužna dati tužiocu, jer se je radilo o knjižnoj tražbini, sposobnu ispravu za brisanje. Stoga je tužitelj premda je namirio u ovršnom postupku, ovlašten od tuženice kao podmirene vjerovnice tražiti namiru, providenu svim zakonskim potrepštinama, i tuženica je obvezana takovu za brisanje sposobnu namiru izdati o svom trošku, kad nije drugo ugovoreno, i ti troškovi ne spadaju ni među parnične ni među ovršne troškove. Stoga je tužbeni zahtjev u dijelu, u kojem mu je po prizivnom sudu udovoljeno, opravdan na zakonu (§§ 1426 i 1369 o. g. z.).

K §-u 1431 o. g. z.:

Br. 1180

Dugovanje sekvestrata s naslova bezrazložnog obogaćenja ne prelazi na sljednika u vlasništvu sekvestriranog objekta, a pogotovo ne na sljednika koji je stvar stekao putem javne dražbe.

Presuda od 3. II. 1940. Rev 1262/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. VI. 1939. Pl 477/3-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 27. XII. 1938. Po 280/55-1937.

U pravnoj stvari tužilje tt. B. protiv tužene banke P., radi 2,784.201 Din, bazirala je tužilja dio svoje tužbe na tom, da je ona bivšem sekvestru tvornice F. K-u dala izvjesnu svotu novaca u svrhu, da ta sekvestrina tvornica uzmogne dovršiti po tužilji ranije naručenu robu te da je sekvestar K. dio te svote upotrijebio u svrhu popravka gornje tvornice, a kako je tužena kasnije na javnoj dražbi tu tvornicu kupila, to da se je gornjim iznosom bezrazložno obogatila na štetu tužilje.

Oba nižestepena suda, a i **Stol sedmorice** odbili su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Tužilja navodi u potkrepu svoje tužbe još i to, da je sekvestar upotrijebio dio njenih sredstava, koji je preostao po namirenju svrhe za koju ih je dala, za druge svrhe sekvestriranog poduzeća pa napose i u svrhu popravka sekvestrirane tvornice, koja je uslijed toga postala vrijednija, pa kako ju je tuženica kasnije na dražbi kupila, to da se je na njen račun obogatila. No na tome ne bi mogla tužilja osnivati nikakvog potraživanja ni protiv sekvestrata, jer je ona svoja sredstva dala sekvestru paušalno, a protuuslugu je primila, a još manje je može osnovati protiv tuženice, jer takova tražbina, sve kad bi i postojala protiv sekvestrata, ne bi bila stvarnopravne prirode i ne bi prelazila na sljednika u vlasništvu tvornice, a pogotovo ne na sljednika, koji je stvar stekao putem javne dražbe.

Iz tih razloga nije odbiće ovog dijela tužbenog zahtjeva osnovano na pogrješnoj pravnoj ocjeni.

K §§ 1432 i 1438 o. g. z.:

Br. 1181

Ma da je tuženikova protutražbina u času isticanja prigovora prijeboja zastarjela, može ju tuženik uspješno staviti u prijeboj utuženoj tužiočevoj tražbini koja je nastala u isto vrijeme i iz istog pravnog posla kao i tuženikova u prijeboj stavljena protutražbina.*

Presuda od 2. III. 1939. Rev 1574/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 13. X. 1938. Pl 2556/2-1938; presuda okružnog suda u Varaždinu od 24. III. 1938. Po 9/33-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 41.939 Din, 85 p., utvrđeno je, da je među strankama sklopljena pogodba, po kojoj se je tužilac obvezao uz ugovorenu naplatu rezati i prerađivati tuženikovo drvo. Tužilac tvrdi, da mu je tuženik za rezanje i preradbu tog drva ostao dužan utuženi iznos. Tuženik je među ostalim tužiocu stavio u prijeboj svotu od 106.241 Din t. j. štetu, koju je pretrpio uslijed toga, što je tužilac kod rezanja i prerađivanja drva postupao protiv odredaba tuženikovih te loše i vremenski kasno ispilio gornje drvo, uslijed čega je velika količina ispiljenih trupaca postala dijelodm posve neuporabiva, a dijelom znatno izgubila od svoje vrijednosti. Utvrđeno je konačno, da je tuežnik taj svoj prigovor stavio nakon proteka roka od tri godine računajući od dana saznanja za počinjenu mu štetu.

Prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu tužbe do iznosa od 36.212 Din 74 p., a s viškom zahtjeva tužioca odbio, no pri tom je uvažio tuženikov prigovor prijeboja do visine tužiocu dosuđenog iznosa te uzeo, da je gornja tužiočeva tražbina u cijelosti prebijanjem podmirena.

Iz obrazloženja:

Tuženik je svoju štetu tužitelju stavio u prijeboj. Tužitelj pak je stavio prigovor, da je potraživanje tuženoga zastarjelo i da uslijed toga tuženik nema prava na prijeboj.

Istina je, da tuženik ne može svoje potraživanje ostvariti tužbom, jer su prošle tri godine, otkada je tuženik saznao za štetu, pa je slijedom toga nastupila zastara tužbe (§ 1489 o. g. z.). No ipak i ako je nastala zastara tužbe, za potraživanje tuženoga s naslova naknade štete, to je usprkos toga prigovor prijeboja sa strane tuženoga opravdan i na zakonu osnovan. Tražbina tuženoga imade sve potrebne zakonske preduslove za prijeboj (§ 1438 o. g. z.). Tražbine parničnih stranaka su zamjenite, valjane, jednovrsne i dospjele. Sporno je jedino, uslijed poricanja tužitelja, da li je potraživanje tuženoga valjano t. j. da li je tražbina tuženoga tvrda. Kod prosuđivanja ovog pitanja odlučno je vrijeme, da li je tražbina tuženoga bila prikladna za prijeboj, kad je nastala kompenzacija. Tražbina tuženoga bila je još u krijeposti, kad je nastala kompenzacija, što se vidi po tome, što tuženik nije htio isplatiti tužiteljeve račune navodeći, da imade uslijed postupka tužiteljeva štetu, te je nasuprot kod sreskog suda u Krapini zametnuo prethodni očevid radi ustanovljenja štete, koju mu je tužitelj prigodom prerađivanja trupaca počinio. Iz ovoga proizlazi, da je tražbina tuženoga postojala u vrijeme, kad je nastala kompenzacija i da u to vrijeme tražbina tuženoga još nije bila utrnula. Tražbina tuženoga tek je utrnula po izminuću triju godina, nakon provedenog pretečnog očevida. Budući da tuženik nije zametnuo tužbu, za naknadu štete, za vrijeme od tri godine od nastale štete, nastupila je zastara tužbe, no to ne znači, da je nastala i zastara prijeboja. Ovakovo stanovište proizlazi iz ustanove §-a 1432 o. g. z. Iz ove zak. ustanove proizlazi, da ako tko plati zastarjeli dug, tada se naplaćena suma nemože natrag iskati. I ova zak. ustanova uskraćuje tužbu, ali ne uskraćuje pravo prijeboja, tražbina je neutuživa, ali je sposobna za prijeboj. Tražbina tuženoga spada među one tražbine, koje su prigodom svoga postanka bile utužive, a tek su kasnije postale neutužive. Tražbina tuženoga naprotiv ne spada među one naturalne obligacije, koje su već u svom početku, u svome postanku, bile neutužive. Iz ustanove §-a 1432 o. g. z. slijedi, da zakon i zastarjeloj tražbini daje pravnu valjanost i da takova zastarjela tražbina, naturalna obligacija, ne gubi svoju valjanost, već joj zakon samo uskraćuje pravo tužbe, jer se ne može sudskim putem utjerati. No usprkos toga, takova naturalna obligacija ipak ostaje i nadalje valjana i sposobna za prijeboj.

Uslijed takovog pravnog stanja stvari sud je došao do zaključka, da odštetno potraživanje tuženog imade pravnu valjanost i da je sposobno za prijeboj, pak je slijedom toga sud i uvažio prigovor prijeboja tuženog do visine dosuđene glavnice i kamata.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca.

Iz obrazloženja:

Tuženikovom molbom za očevid u svrhu ustanovljenja mana na tuženikovoj pilani izrađene drvene građe nije prekinuta zastara tužbe, no tuženik je već u svome odgovru iznio prigovor prijeboja (§ 1439 o. g. z.), koji je obzirom na propis § 1432 o. g. z. u ovoj parnici pravilno uvažen, jer protutražbina tuženikova s naslova odštete, koja potiče iz vremena prije tri godine od podignute tužbe nastala je u vrijeme kad je za tužioca nastalo potraživanje s naslova učinjene usluge za plaću pa je stoga potraživanje tužiočevo kompenzacijom utrnulo.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Iz nepobijanih činjeničnih utvrđenja, da je među strankama sklopljena pogodba, po kojoj se tužilac obvezao uz

* Suglas. Klang IV. str. 502.

ugovorenu naplatu rezati i prerađivati tuženikovo drvo, ne može se izvesti posao kupnje. Izvodi revizije u tom pravcu protivni su propisu § 336 trg. z., na koji se tužilac poziva, te se dosljedno tomu na sporove iz isklopljenog posla, napose na opravdanost prigovora zastare, ne mogu primjeniti propisi izdani specijalno za kupnju.

Ispravna je naprotiv pravna ocjena odnošaja nastalog među strankama, da se radi o pogodbi vrhu usluga za plaću i da takva pogodba nije uređena u trgovačkom zakonu, prema čemu se na odnošaj među strankama ne mogu primjeniti propisi koji se odnose na posebnu vrst poslova, normiranih u trgovačkom zakonu.

Obzirom na takovo stanje stvari nije opravdan razlog pobijanja presude radi pogrešne pravne ocjene stvari, slijedom čega se revizija kao neosnovana nije imala uvažiti.

K §-u 1435 o. g. z.:

Br. 1182

Ako je cesija, na osnovu koje je cesionar stekao vlasništvo ustupljene mu tražbine, proglašena beskreposnom prema cedentovom vjerovniku-pobijaču, onda i cessus ima pravo od cesionara tražiti povratak onoga, što mu je uslijed takve beskreposne cesije platio.

Presuda od 9. III. 1939. Rev 143/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 11. XI. 1938. Pl 3046/1-1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 12. V. 1938. P 2418/1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi 12.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju odbio stužbom.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilje i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda

Iz obrazloženja:

Iz utvrđenog činjeničnog stanja slijedi, da je tuženik na osnovu cesije postao vlasnik tražbine od 50.000 Din, uknjižene pravom zaloga na dijelu tužiljinih nekretnina ul. br. 4637 p. o. grad Z., a cedent t. j. prijašnji vjerovnik tužiljin bio je F. Tužilja je obzirom na dozvoljenu dražbu gornjih nekretnina platila tuženiku na račun dugovanja dne 9. IX. i 11. IX. 1936. dionu otplatu od 12.000 Din ukupno, a nakon toga vjerovnici F-ovi t. j. J. i K. pokrenuli su protiv B-a pobojnu parnicu i ishodili presudu, da je ustupnica od 20. I. 1935., na osnovu koje je on ishodio ovršnu uknjižbu prava zaloga i dražbu tužiljinih gornjih nekretnina bez kreposti i da je B. dužan dozvoliti da J. i K. mogu provesti ovrhu na sada ponovno uspostavljenu tražbinu F-a od 50.000 Din.

Iz tako utvrđenog činjeničnog stanja prizivna presuda izvodi zaključak, da tužilja nema pravo da od tuženika traži povrat plaćene svote, jer da presuda u pobojnoj parnici ima pravnu važnost samo prema vjerovniku, koji je odnosno pravno djelo pobio u ovom slučaju prema J-u i K-u, a tužilja da je bila d u ž n i k i da je ostala dužnik, i tuženik da je ostao vjerovnik. Po čemu je tuženik i nakon pobojne parnice i odredbe, da se tražbina od 50.000 Din ponovno uspostavlja na F-a — ostao i dalje tužiljinim vjerovnikom, to prizivna presuda ne obrazlaže, a to nije niti moguće, jer je promjena vjerovnika po makar kojem valjanom pravnom poslu, od važnosti i za samog dužnika, te dužnik uslijed tih promjena ne smije da dođe u gori položaj, a još manje da plaća dvaput istu tražbinu.

Čim je utvrđeno, da je cesija, na osnovu koje je tuženik bio stekao vlasništvo odnosne tražbine, proglašena beskreposnom prema vjerovniku pobijaču, tad je i za dužnika t. j. za tužiteljicu nastao sam po sebi nov pravni odnošaj, po kojem ima ona pravo da traži, da joj se vrati ono, što je tuežniku slijed nekreposne cesije platila, a prestao je zakonski uzrok da tuženik plaćeno zadrži. (§ 1435 o. g. z.), jer je uslijed beskreposno proglašene cesije — prema tužilji kao obvezanoj osobi — on otpao kao njezin vjerovnik.

Po takovom stanju stvari presuda prizivnog suda je pravno pogrešna, pa je uvaženjem revizije valjalo pobijanu prizivnu presudu preinačiti i uspostaviti onu prvostepenog suda.

K §§ 1437 i 1447 o. g. z.:

Br. 1183

Ako tužilac u izlučnoj parnici nije položio traženo obezbjeđenje, zbog čega je zaplijenjena stvar prodana, a tužilac je nakon toga u izlučnoj parnici uspio, ovlašten je on da od tražioca izvršenja traži s n a s l o v a b e z r a z l o ž n o g o b o g a ć e n j a samo naknadu iznosa polučenog prodajom stvari na dražbi, a ne može tražiti i dalju kakovu otštetu.*

Zaključak p u n e sjednice od 7. III. 1939. Rek 1420/1-1938; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 24. V. 1938. Pl 1416/3-1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 29. XII. 1937. P 1268/1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene tt. B., radi 4.500 Din, utvrđeno je, da je u ovršnom predmetu tt. B. protiv ovršenice C. među ostalim bio zaplijenjen jedan stroj, procijenjen na 4.500 Din, za koji tužilja A. tvrdi, da je njezino vlasništvo. A. je za trajanja gornjeg ovršnog postupka podigla izlučnu tužbu i u tužbi zatražila da se ovršni postupak glede gornjeg njezinog stroja obustavi, ali kako nije položila traženu jamčevinu, ovršni je postupak nastavljen i stroj prodan na dražbi za 1.2000 Din. Nakon toga je uslijedila presuda u izlučnoj parnici kojom je udovoljeno tužbi.

* Sugals. R. S. I. br. 155; protivno no neispravno rješ. br. 3908/1933.

Nakon pravosnažnosti te presude tuži A. ovrhovoditelja tt. B. za iznos od 4.500 Din (procjembenu vrijednost stroja prodanog na dražbi) i to s naslova naknade štete.

Prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužilje i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka o njoj ponovno raspravlja i odluči (izrazujući pri tom svoje pravno mišljenje, da je tuženica dužna naknaditi tužilji štetu i to u iznosu vrijednosti na dražbi prodanog stroja).

Stol sedmorice je uvažio rekurs tuženice i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

U prvostepenim je parničnim spisima i u presudi prvostepenoga sudau tvrđeno, da odnosni ovršni postupak nije obustavljen, makar da je tužiteljica za prijeporni stroj podigla izlučnu tužbu, jer nije položila po sudu tražene jamčevine, te da je dražba odnosnoga stroja obavljena prije donesenja presude u izlučnoj tužbi.

Tuženica se je tt. B. izvrgavajući dražbi odnosni stroj u ovom slučaju služila svojim pravom untar granica pravnih pa nije odgovorna za štetu nastalu tužiteljici (§ 1305 o. g. z.). Prema tomu nije potrebno raspravljati pitanje visine štete, kako je to odredio prizivni sud.

Predmet je spora iscrpivo proveden tako, da se temeljna pravna ocjena same sporne stvari može dati i o samom pitanju, da li je tuženica tt. B. opravdano ili neosnovano za sebe upotrijebila i kupovninu za stroj od 1200 Din, koja je za odnosni stroj na dražbi unišla, te da li po općim propisima postoji pravni razlog, da se taj iznos tužiteljici dosudi.

Tuženica je priznala, da je kupovnina za stroj polučena sa 1200 Din, što tužiteljica nije porekla, a to slijedi i iz ovršnoga upisa pod ozn. I 3253/38, koji je prvostepeni sud na raspravi na uvid uzeo.

Prema tomu je pravni nazor prizivnoga suda, na osnovu kojega je odredio pretres činjenica o visini štete, na zakonu neosnovan, pa je uvaženjem rekursa tuženice valjalo pravnu stvar vratiti prizivnom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

K §§ 1438 i 1439 o. g. z.:

Br. 1184

Ne može se govoriti o storno-proviziji za osigurateljne poslove, ako je platež premije odgođen zbog zemljoradničkog svojstva osiguranika, već se o storno-proviziji može govoriti samo onda ,ako premija za osiguranje ne bude plaćena uslijed nemogućnosti plaćanja zbog imovinskog stanja osiguranika.

Presuda od 21. I. 1937. Rev 1264/1-1936; presuda okružnog suda u Osijeku od 23. VI. 1936. Pl 517/2-1936; presuda sreskog suda u Osijeku od 3. IV. 1936. P 1242/12-1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog osiguravajućeg društva B. radi isplate provizije u iznosu od 963 Din 75 p., utvrđeno je, da tužena duguje tužiocu za obavljena posredovanja kod osigurateljnih poslova utuženi iznos u ime provizije. Tuženo društvo stavilo je toj tužiočevoj tražbini u prijeboj protutražbinu u iznosu od 1090 Din i to u ime nepripadno ranijih godina isplaćenih mu provizija za osiguranja protiv tuče, a glede kojih osiguranja pojedini osiguranici nisu uplatili premije odnosno iskupili mjenice, dane umjesto ovih premija.

Prvostepeni sud je uvaženjem prigovora prijeboja sudio, da je tužilac dužan priznati, da je gornja njegova tražbina sa gornjom tuženikovom protutražbinom u cijelosti podmirena.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te sudio po zahtjevu tužbe, dok je zahtjev tuženika radi prebijanja njegove protutražbine odbio.

Iz obrazloženja:

Osnovan je istaknuti prizivni razlog pogrešne pravne ocjene spora.

Prvostepeni sud je uvažio po tuženom stavljeni prigovor preboja njegove protivtražbine u iznosu od 1090 Din, no zato nije prema utvrđenom činjeničnom stanju bilo zakonskog osnova. Već sa gledišta tuženičkog izlaganja proizlazi jasno, da bi sa njegovog stanovišta on imao pravo tražiti od tužitelja povratak njemu dotle već isplaćenih provizija u iznosu od 1090 Din i to na osnovu pismenog utanačenja od 23. I. 1935. Ovo utanačenje priznaje i tužitelj, kao pismenu ispravu istinitim, jedino on tvrdi, da se to utanačenje odnosi na poslove i provizije izvršene prije 1. I. 1934. Iz pismenog utanačenja je vidljivo, da je tužitelj priznao tuženom — društvu — svaku storno proviziju po mjenicama, za koju bi ga teretilo, a radi nenaplate mjeničnog iznosa. I tuženo se slaže s time, da se radi nenaplativosti mjeničnog iznosa imade tužiteljeva provizija stornirati, pa ono baš na tome i bazira svoj zahtjev prebiajnja svoje protutražbine od 1090 Din sa tražbinom tužiteljevom. Ono naime tvrdi, da svoja potraživanja protivu osiguranika iz onih poslova iz kojih je dobilo mjenice od njih ,a iz kojih je poslova tužitelju već prije 1. I. 1934. isplatilo bilo provizije u iznosu od 1090 Din nije moglo naplatiti od dužnika i to radi toga, jer leže na putu tome zapreke iz Uredbe o zaštiti zemljoradnika, pa da je u svojim knjigama ta potraživanja otpisalo, pa da zato smatra, da tužitelj imade da povrati primljene provizije, premda tuženo navodi, da ono nije osiguranike, dakle svoje dužnike od obveze plateža premija oslobodilo i da je baš radi toga,

što ih ne smatra od te obveze oslobođenim i zadržalo mjenice.

Prema tome dakle tuženo društvo smatra, da je njegov zahtjev za preboj osnovan baš radi toga, jer nije uslijedila naplata njegovog potraživanja protiv osiguranika.

Ocijenjujući ovaj spor sa pravnog gledišta, a osnovom ovog tuženičkog izlaganja, prizivni sud nalazi, da ovaj njegov zahtjev baš sa tog gledišta nije osnovan.

Da se uzmogne uvažiti stavljeni zahtjev preboja, treba ocijeniti, da li predleže za to uslovi iz §§ 1438 i 1439 o. g. z., prema kojima među ostalim treba da je tražbina, koja se stavlja u preboj i dospjela.

Prema izloženom stanju stvari proizlazi jasno, da tuženikovo potraživanje prema tužitelju nije još dospjelo. Nije naime ispravno stanovište tuženog, da predleži nenaplativost njegovog potraživanja od osiguranika i prema tome sa njegovog stanovišta uslov u smislu citiranog utanačenja za njegovo traženje prema tužitelju. Tuženo samo priznaje, da je mjenice protivu svojih dužnika osiguranika utužilo, i to s uspjehom, jedino, da u ovršnom postupku nastaju smetnje i to radi Uredbe o zaštiti zemljoradnika. Tuženo nadalje samo priznaje, da ono osiguranike, dakle svoje dužnike ne smatra oslobođenim od plaćanja premija iz obveze osigurateljnih poslova, na osnovu kojih je tužitelj primio svoje provizije i baš radi toga, makar da je u svojim knjigama provelo otpis, ono je zadržalo pomenute mjenice, koje je kako se vidi i utužilo i u posjedu je ovršnih naslova.

To sve dokazuje, da osigurateljni posao između sebe i osiguranika tuženo društvo nije storniralo i da sam formalni otpis u njegovim knjigama ne može na ovakovom stanju stvari ništa mijenjati. Čim taj posao nije storniran i čim stoji otvorena mogućnost naplate tuženičkog potraživanja prema osiguranicima, to ne predleži niti sa gledišta tuženičkog izlaganja onaj uslov iz utanačenja od 23. I. 1935. po kojem bi radi nenaplativosti premija moglo smatrati tužitelju isplaćene provizije storniranim, a ne predleži ni u smislu §-a 1439 o. g. z. dospjelost toga njegovog potraživanja prema tužitelju, jer je on baš jedino sa gledišta tuženičkog bio obvezan povratiti provizije samo onda kad tuženo ne bi moglo naplatiti svoje tražbine prema osiguranicima, a taj momenat još nije nastupio, kako to jasno proizlazi iz samog izlaganja tuženog.

Tako dakle proizlazi, da nije bilo zakonskog osnova, da se uvaži tuženikov zahtjev u pravcu istaknutog prebijanja, već iz ovog jedinog razloga i bez obzira na to, da li je opravdano ili nije opravdano ono činjenično izlaganje, kako ga tužitelj navodi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obraloženja:

Zemljoradnička zaštita osiguranika u daljem odgađanju plateža temeljem propisa pozitivnog materijalnog prava ne sadržaje neplativost takovih premija uslijed nemogućnosti plateža po materijalnom stanju osiguranika. Po tome prizivni sud pravilno ocijenjuje sa pravnog gledišta stvar, ne priznajući dospjelost potraživanja na povrat primljenih premija, odnosno na terećenje tužiočevo sa istima, pa tako i u ispravnoj primjeni propisa materijalnog prava ne nalazi opravdanje za tuženičko traženje na preboj već iplaćenih provizija radi nepostojanja odnosno nedokazanog takovog uslijed nemogućnosti plateža premija osiguraniku, a to još kod nestorniranih samih osigurateljnih poslova.

Toga radi se revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 1467 o. g. z. i 3 Z. o z.:

Br. 1185

Propisom §-a 1467 o. g. z. može se koristiti samo treće lice, koje je pravilnim načinom, pouzdanjem u javne knjige, steklo nekretnine od nepravilno upisanog, a ne i ono, koje ih je steklo od vlasnika, no nepravilnim načinom. Zadruzi, koja je postojala u vrijeme glavne parnice, mora se priznati svojstvo zadruge i parnička sposobnost u parnici zbog ništavosti presude glavne parnice, makar da je u izvršenju te presude zadruga brisana kao vlasnica nekretnina, sve dok pitanje toga prenosa ne bude konačno riješeno.

Zaključak od 22. IX. 1938. Rek 1104/1-38; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 20. V. 1938. Pl 2887/3-37; presuda sreskog suda u V. Gorici od 5. X. 1937. P 380/11-37.

U pravnoj stvari tužilje zadruge K. protiv tuženog K-a, radi ništavosti presude sres. suda u V. Gorici od 26. XI. 1930. P 134/30, prvostepeni sud je udovoljio tužbi.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženika te je ukinuo prvostepenu presudu i vratio stvar prvostepenom sudu, da o njoj po pravosnažnosti tog zaključka ponovno raspravlja.

Stol sedmorice odbacio je rekurs tuženika, a uvažio rekurs tužilje, ukinuo zaključak prizivnog suda i vratio njemu stvar na ponovnu odluku.

Iz obrazloženja:

I. Tuženik ulaže rekurs protiv zaključka prizivnoga suda, u koliko ne uvažuje razloge njegovog priziva i predlaže vraćanje stvari prizivnom sudu, da odluči po održanoj prizivnoj raspravi, ili bez nje u smislu navoda njegova priziva.

Ovakav je pravni lijek po zakonu nedopušten. Niti se mogu odluke prizivnoga suda pobijati samo, u koliko ne uvažuju neke navode priziva, već se ima pobijati sama dispozicija odluke, niti se može tražiti od suda trećega stepena,

da stvar vrati prizivnom sudu, da o njoj odluči baš u smislu navoda priziva.

Valjalo je zato rekurs tuženikov odbaciti.

II. Rekurs tužilje je osnovan.

Prizivni sud je ukinuo presudu suda prvoga stepena i vratio stvar prvostepenom sudu iz dva razloga, prvo jer nije izvjesno da li zadruga tužilja uopće postoji, o čem ima da odluči upravna vlast i drugo, jer nije utvrđeno, da li je tuženik međutim stekao sporne nekretnine dosjelošću po § 1467 o. g. z.

U pogledu prvoga ukidnoga razloga valja napomenuti ovo: Za opstojnost zadruge traži se istina, da ona bude u zem. knjigama upisana kao vlasnica nekretnina (§ 3 Z. o z.).

Tužilja je nesporno bila upisana kao takova sve do prijenosa nekretnina na tuženika, koji je uslijedio u izvršenju presude, koja se nazočnom tužbom pobija kao ništava. Mora se stoga tužilji priznati svojstvo zadruge tako dugo, dok ova parnica pitanje tog prijenosa konačno ne riješi. Čim je tužilji priznata sposobnost biti parnična stranka u prvoj (osnovnoj) parnici, mora joj se to svojstvo priznati u ovoj parnici. Inače bi zadrugama uopće bilo onemogućeno pobijati presude, kojima se lišavaju svih svojih nekretnina tužbom zbog ništavosti. Obzirom na to, kao i obzirom na § 5. zadružne novele od 30. IV. 1902. mora se tužilji priznati sposobnost biti parnična stranka, pa nije stoga a i obzirom na § 254 Grpp. potrebno u svrhu ustanovljenja toga čekati rješenje upravne vlasti.

Što se tiče dosjelosti u smislu § 1467 o. g. z., valja imati u vidu, da taj § predviđa pravilan upis u zem. knjige.

Po ovom §-u ne može dosjesti nekretnine onaj. koji je nepravilnim upisom upisan u zemljišne knjige kao vlasnik. Ovim se zakonskim naređenjem može koristiti samo treće lice, koje je pravilnim načinom pouzdajući se u javne knjige, steklo nekretnine od nepravilno upisanoga. Takvo treće lice moći će se tim zak. naređenjem koristiti protiv zahtjeva sa strane prvoga vlasnika, koji je ispao iz zem. knjige uslijed nepravilnog upisa prednika toga trećeg lica. Naređenje §-a 1468 o. g. z. ima za svrhu, da štiti povjerenje u javne knjige, i njime se može služiti samo onaj, koji je, pouzdavajući se u njih, stekao nekretnine od nevlasnika, a ne i onaj, koji ih je stekao od vlasnika nepravilnim (pobojnim) načinom. Nema razloga, da takav bude od zakona privilegiran, jer pogrešnost njegova upisa nije uzrokovana povjerenjem u javne knjige. Takve upise može vlasnik pobijati u redovnom zastarnom roku. Ne može stoga doći dosjelost tuženikova po § 1467 o. g. z. uopće u pitanje, pa stoga nije potrebno ni u ovom, a ni u pitanju parnične sposobnosti tužilje dalje rasprave. Radi toga je rekurs tužilje uvažen i odlučeno kao u dispozitivu.

K §-u 1480 o. g. z.:

Br. 1186

Zastaru vrijednosnih papira odnosno zastaru kamata od tih papira prekida molba podnesena novčanom zavodu, da se obavi isplata odnosno da se kamati u tečaj stave ili predoznače. To vrijedi ne smo za državne već i za privatne vrijednosne papire.

Presuda od 16. II. 1939. Rev 2/1-1939; presuda okružnog suda u Petrinji od 7. XI. 1938. Pl 598/3-1938; presuda sreskog suda u Kostajnici od 4. VI. 1936. P 83/55-1934.

U pravnoj stvari tužilje banke A. protiv tužene banke B., radi 5652 Din, utvrđeno je, da je C. na sudskoj ovršnoj dražbi kupio 752 kupona akcija tužene banke, a zatim ih prodao tužilji te da je tužilja ove kupone još god. 1930. tuženoj predočila na isplatu. Utvrđeno je nadalje, da tužena te kupone nije htjela isplatiti, već ih je vratila tužilji, koja ih nije htjela primiti, pa su tako ti kuponi ostali kod tuženice sve do 24. VIII. 1934., kada ih je tuženica predala u sudski polog. Utvrđeno je konačno, da se ovi kuponi odnose na dividendu tuženice za godine 1925. do 1929. te da kupono vrijede utuženi iznos. Tuženica je u ovoj parnici među ostalim stavila i prigovor zastare tih vrijednosnih papira odnosno kamata od tih papira.

Oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Tužena prigovara, da tužilja nije vlasnica kupona, glede kojih traži naplatu, jer da ih je kupila od nevlasnika, pa prema tome da nema u tužbi navedenih prava. t. j. da traži naplatu kupona odnosnih akcija.

Ovaj prigovor nije osnovan.

Čim su odnosne akcije na sudskoj ovršnoj javnoj dražbi prodane i dostalcu uručene, a dražba po višem sudu potvrđena, tada je dostalac bio u mogućnosti da s njima raspolaže, i da ih proda tužiteljici.

Tužiteljica je treća osoba, koja je stvar od dostalca kupila i kojoj bi se mogao staviti prigovor u gornjem smislu samo onda, kada bi bilo utvrđeno, da je postupala u zloj vjeri, a takovo utvrđenje u ovoj parnici ne postoji. Okolnost, da je vrhovni sud dražbu akcija ukinuo, ne zahvaća tužiteljicu, jer ona nije kod dražbe sudjelovala.

Prigovor zastare nije osnovan.

Pozivanje na propis § 1480 o. g. z. nema opravdanje, jer glede zastare vrijednosnih papira odnosnog kamata od istih vrijede propisi zak. čl. XXXIII. od 12. V. 1881. Zbr. 50.

Prema § 43 cit. zakona prekida zastaru molba da se kamati u tečaj stave ili predoznače, pa prema tome za pre-

kidanje zastare u ovakovim slučajevima dostaje i molba kod zavoda, koji ima da obavi isplatu ili predoznaku.

Da se cit. zakon odnosi ne samo na državne, već i na privatne vrijednosne papire — slijedi iz propisa § 37. istog zakona.

Utvrđeno je, da je tužilja stavila kod tužene zahtjev za naplatu kupona pravovremeno, pa tako zastara nije nastupila.

Ako je tužena u sudski polog stavila sporne kupone, slobodno joj je tražiti, da joj se isti vrate.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 1480 o. g. z.:

Br. 1187

Najamnina koja se plaća mjesečno zastaruje u roku od tri godine. Ovaj zastarni rok važi i glede jurističkih osoba.

Presuda od 3. VI. 1937. Rev 670/1-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 16. III. 1937. Pl 569/3-1937; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 4. XII. 1936. P 4280/12-1935.

U pravnoj stvari tužioca Đačkog doma A. protiv tuženog B-a, radi isplate najamnine u iznosu od 1.000 Din, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca odbio s tužbom.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan, jer je pogrešno pravno stanovište pobijane presude, da najamnina zastaruje u roku od trideset godina. Po propisu §-a 1480 o. g. z. izvjesne periodične činidbe zastaruju u roku od tri godine. Među ovim činidbama ne spominje se najamnina. No prema dvorskom dekretu od 22. VIII. 1836. broj 151 (Zb. pr. zak. dod. br. 84) zastarni rok, ustanovljen u § 1480 o. g. z. ima važiti i za zakupnine. Budući da najamnina ima istu narav kao i zakupnina (§ 1090 o. g. z.), to i ako se najamnina ne spominje u ovom dekretu, ima i za nju, kao i za zakupninu, važiti trogodišnji rok zastare. Ovaj vanredni trogodišnji zastarni rok važi i protiv jurističkih osoba, jer su one pogodovane samo u pogledu redovne zastare (§§ 1485 i 1486 o. g. z.).

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tražbina tužitelja je dospjela god. 1930. i 1931., a utužena je istom 1935. Nastupila je dakle u pogledu nje zastara, koju je tuženik i prigovorio (§ 1501 o. g. z.). Budući da je uslijed pogrešne pravne ocjene pobijana presuda uzela, da nije nastupila zastara, trebalo je, jer zastara postoji i prigovorena je, uvaženjem priziva pobijanu presudu preinačiti i tužbeni zahtjev odbiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja.

Tužilac pobija prizivnu presudu zbog revizijskog razloga iz § 597 br. 4 Grpp.

U obrazloženju ističe revizija, da je pogrešno stanovište prizivne presude, da je nastupila zastara za utuženo potraživanje, jer se obzirom na pravnu narav tužioca kao juridičke osobe ima primijeniti propis § 1472 o. g. z. prema kojem se zastarni rok od 3 godine produljuje na 6 godina, a što da slijedi i iz propisa §-a 1485. o. g. z.

Revizija nije osnovana.

Vrijeme od šest godina, navedeno u §-u 1472 o. g. z., odnosi se samo na dosjelost protiv povlaštene osobe, naveden u tom propisu, dok je za iskanja po § 1480 o. g. z. zastarni rok tri godine bez obzira da li je osoba povlaštena ili nije kako je to ispravno i uzeo prizivni sud.

S tih se razloga revizija tužioca nije mogla uvažiti.

K §§ 1483, 1480, 1497, 431 o. g. z. i §-u 16 Zzk.

Br. 1188

Propis §-a 1483 o. g. z. odnosi se samo na ručni zalog a ne i na hipoteku, pa prema tome hipotekarno osigurani kamati podleže zastari iz §-a 1480 o. g. z.

Presuda od 29. IX. 1938. Rev 993/1-38; presuda okružnog suda u Varaždinu od 22. IV. 1938. Pl 9/3-38; presuda sreskog suda u Varaždinu od 19. V. 1937. P 899/20-35.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B-a i dr., radi 8.903 Din, diže tužilja protiv tuženicima hipotekarnu tužbu, jer je neprijeporno da su tuženički prednici N. i dr., kao osobni dužnici tužilje, na njenu tužbu bili pravomoćno presuđeni da tužilji plate na osnovu zadužnice od 23. III. 1929. glavnicu od 5.299 Din s kamatima od 22. III. 1929. do isplate, parnični trošak od 3.078 dinara, a podjedno da su dužni priznati opravdanom predbilježbu prava zaloga te tražbine na nekretninama, koje su ksnije kupili tuženici, a koja je predbilježba provedena 13. XI. 1933.

Prvostepeni sud je tužbi udovoljio, dosudivši 8% kamate tužilji od 5. XII. 1932., a odbivši zahtjev za namirenje iz nekretnina za kamate od 23. III. 1929. do 5. XII. 1932.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika, a uvažio je djelomično priziv tužilje i u dijelu o kamatima preinačio prvostepenu presudu i udovoljio tužbi i glede kamata od 23. III. 1929. do 5. XII. 1932.

Stol sedmorice je uvažio djelomice reviziju tuženika, te je u pitanju kamata preinačio prizivnu presudu i uspostavio prvostepenu.

Iz obrazloženja:

Revizija je djelomično osnovana.

Revizijski razlog iz §-a 597 br. 3 i 4 Grpp. nalaze tuženici u tom, što nižestepeni sudovi uzimaju, da nema ni go-

vora o bilo kakovoj zloj vjeri tužilje, ma da iz parničnog spisa proizlazi, da je tužilja znala, da su N. i dr. prodali svoje nekretnine tuženicima, te da je tužilja falsifikovala u zadužnici klauzulu intabulandi i tražila na osnovu te zadužnice predbilježbu prava zaloga.

Pogrešnu pravnu ocjenu stvari nalaze i u tom, što je prizivni sud uzeo, da kamati u nazočnom slučaju ne zastaruju za tri godine, te što su nižestepeni sudovi tužilji dosudili parnične troškove u iznosu od 3.076 Din, ma da je tužilja ishodila predbilježbu za troškove utjerivanja samo do najvišeg iznosa od 1000 Din.

Nižestepeni sudovi su stvarno i pravno ispravno ocijenili stvar, kada su uzeli, da je obzirom na načelo publiciteta knjiga bez važnosti prigovor tuženika, da je tužilja stekla založno pravo u zloj vjeri, jer se vlasništvo nekretnina stiče tek unosom u gruntovne knjige (§ 431 o. g. z.), a utvrđeno je, da je tužilja molbu za predbilježbu prava zaloga predala u gruntovnicu dva dana prije, nego što je uslijedio prijenos vlasništva na tuženike.

Prigovor da zadužnici manjka klauzula intabulandi, osobne je naravi, pa je imao biti iznesen u parnici proti osobnog dužnika. Međutim je predbilježba prava zaloga opravdana pravosnažnom presudom i time je dokazan naslov za sticanje prava zaloga (§ 1368 o. g. z.).

Ispravno je također udovoljeno zahtjevu tužbe glede parničnih i ovršnih troškova, jer obzirom na § 16 Zzk. založno pravo stečeno za koju tražbinu vrijedi i za troškove parnice i izvršenja.

Stoga revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari glede navedenog ne postoji.

No osnovan je revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari u onom dijelu u kojem prizivni sud uzima da kamati u nazočnom slučaju obzirom na § 1483 o. g. z. ne zastaruju.

Propis § 1483 o. g. z. odnosi se samo na ručni zalog, hipotekarna tužba za namirenje iz nekretnine, na kojima je tražbina osigurana, izuzeta je iz propisa § 1483 o. g. z. Prema tome kamati, koji su osigurani na nekretninama, zastaruju za tri godine po §-u 1480 o. g. z.

Taj zastarni rok nije prekinut po §-u 1490 o. g. z. podignućem tužbe P 1364/33, jer ta tužba nije bila zabilježena u gruntovnim knjigama, pa prekinuće zastarnog roka vrijedi samo protiv osobnog dužnika tužilje.

Uslijed toga valjalo je reviziju tuženika u tom dijelu uvažiti, te pobijanu presudu preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenog suda.

K §-u 1489 o. g. z.:

Br. 1189

Ako je postupak zbog kažnjivog djela obustavljen uslijed amnestije, a oštećenik sa odštetnim zahtjevom stavljenim u adhezionom postupku, upućen na građansku parnicu, teče zastarni rok iz §-a 1489 o. g. z. od dana dostave te odluke oštećeniku, a ne od dana proglašenja amnestije.*

Presuda od 1. V. 1940. Rev 397/1-1940. presuda okružnog suda u Petrinji od 28. IV. 1940. Pl 285/3-39; presuda sreskog suda u Petrinji od 12. I. 1940. P. 1192/4-38.

U pravnoj stvari tužiteljice Imovne općine u G. protiv tuženog R-a, radi naknade štete od 2.400 Din, prvostepeni sud je tužbi udovoljio.

Prizivni sud je priziv tuženika uvažio, te je preinačio prvostepenu presudu i tužbu odbio zbog zastare.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužiteljice te je preinačio prizivnu presudu i uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica traži reviziju presude prizivnoga suda, upućujući na revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. koji nalazi u pogrješnom tumačenju materijalnog prava, što prizivni sud uvažuje tuženički prigovor zastare tužbenom traženju pozivom na propis § 1489 o. g. z. računajući početak vremena zastare od 3 godine danom proglašenja amnestije za kažnjiva djela u istoj označena, kakovo je i djelo tuženika, koje činjenično utvrđuje prvostepena presuda, a što se prizivnim postupkom nije izmijenilo, a ne od dana tužiocu dostavljene odluke sreskog načelstva u Petrinji od 14. X. 1935. br. 1312/š-1933., kojom se tužiteljica sa odštetnim zahtjevom radi šumskog kvara upućuje na put redovite parnice.

Predlaže preinačenje pobijane presude uz uspostavu presude prvostepenog suda, koja po svom obrazloženju računa rečeno vrijeme zastare početkom od dostave upućene odluke tužiteljici.

Revizija je osnovana.

Opravdano je iznesen po tužiteljici revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. Zastara je naime gubitak nekog prava, koje se nije vršilo (§ 1451 o. g. z.) u vrijeme zakonito, u kojem se je to pravo moglo vršiti.

Tužiteljica je već u šumskoj prijavnici prikazanoj sreskom načelstvu u Petrinji protiv tuženika radi šumskog kvara izjavila, da se sa odštetnim zahtjevom, kako ga u prijavnici označuje, sa event. dalnjim troškovima, koje će na pretresu iznijeti, pridružuje krivičnom postupku, koji se je kod tog sreskog načelstva radi prijavljenog šumskog kvara vo-

* Isp. R. S. II. br. 632.

dio, po čemu je vršila svoje pravo pravatnopravne prirode u zakonito vrijeme.

Oštećenik naime adhezionim postupkom vrši svoje pravo na traženje naknade štete u toliko, u koliko bude protustranka pravosnažno suđena radi kažnjiva djela, iz kojeg oštećenik nalazi izvor svoje štete.

U koliko je pak tuženik radi utuženog čina amnestiran, to je time riješen kaznene odgovornosti, pa pitanje naknade štete, koje je privatno-pravne prirode, time nije dirnuto. Po tome prekid zastre, koji je uslijedio prikazom šumske prijavnice i postupkom pred sreskim nač.elstvom otvara dostavom odluke sreskog načelstva novi rok zastare iz § 1490 o. g. z. od tri godine, dakle tekar od dostave odluke sreskog načelstva, kojom se postupak radi kažnjiva djela obustavlja, te oštećenik sa svojim odštetnim zahtjevom stavljenim u adhezionom postupku upućuje na put redovite parnice.

Kako pak od dostave takove odluke tužiteljici, učinjene nesporno dana 22. XI. 1935. pa do tužbe, prikazane 12. VIII. 1938. nije protekao rok od 3 godine, to je tužiteljica vršila svoje pravo u zakonito vrijeme.

Pobijana pak presuda prizivnog suda, koja uvažuje prigovor zastare, pogrešno tumači propis materijalnog prava, po čemu se osniva na pogrješnoj pravnoj ocjeni sporne stvari.

Radi toga je revizija uvažena te je suđeno kao u dispozitivu.

K §-u 1489 o. g. z.:

Br. 1190

Građanski sud ovlašten je utvrditi krivičnopravnu narav djela iz kojeg je proizašla šteta, kad mu je to potrebno kao predpostavka za suđenje o odštetnom potraživanju, pa prema tomu tridesetgodišnji zastarni rok iz §-a 1489 o. g. z. nastupa ne samo u slučaju, kad je krivični sud utvrdio postojanje zločinstva, već i onda ako je to utvrdio građanski sud pod gornjom predpostavkom. Zastarni rok za tužbu na naknadu štete ne počinje teći od dana kad oštećenik u nekom drugom civilnom postupku utvrdi počinitelja, već od dana kad je oštećenik za počinitelja sazna o.

Presuda od 13. IV. 1939. Rev 1332/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 30. VI. 1938. Pl 6592/7-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 20. IX 1937. Po 599/1936.

U pravnoj stvari tužilje banke A. protiv tužene tt. B. II. d. d., radi 835.339 Din spp., prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 751.645 Din, dok je s viškom zahtjeva tužilju odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju s tužbom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica ulaže reviziju u glavnom iz razloga navedenoga u propisu §-a 597 br. 4 Grpp. a u savezu sa ovim i također iz razloga propisa §-a 597 br. 2 Grpp.

Razlog iz §-a 597 br. 4 Grpp. nalazi u tome, što prizivna presuda uvažuje 3-godišnji zastarni rok iz §-a 1489 o. g. z., premda je šteta nastala iz zločinstva, pa bi se imao primijeniti 30-godišnji zastarni rok. Tvrdi nadalje da ni trogodišnji rok iz §-a 1489 o. g. z. nije promašen, a osim toga da se tužba osniva i na obogaćenju tuženice, pa da i zato ona podliježe tridesetgodišnjoj zastari.

Razloge iz §-a 597 br. 2 Grpp. nalazi u tome, što sud nije po službenoj dužnosti izvidio, da li je u doba počinjene štete važio u Trstu novelirani § 1489 o. g. z., te što nije proveo dokaz svjedocima o vremenu saznanja tužilje za osobu oštetioca.

Revizija nije osnovana.

Nije doduše osnovan pravni nazor iznesen u obrazloženju prizivne presude, da u smislu §-a 1489 o. g. z. 30-godišnji zastarni rok nastupa samo u slučaju, kad je krivični sud utvrdio postojanje zločinstva. § 1489 toga ne određuje, pa nema zapreke, da građanski sud utvrdi krivičnopravnu narav djela iz koga je proizašla šteta, kad mu je to potrebno kao pretpostavka za suđenje o odštetnom potraživanju, jer se tome ne protive ni propisi Grpp-a (§§ 255 i 364). No djelo, na kojem osniva tužilja svoje potraživanje ne može se kvalificirati kao zločinstvo iz §-a 215 st. 1 br. 4 Kz., kako to hoće revizija, jer nije utvrđeno, da bi sporna mjenica bila lažna ili kriminalno preinačena, nego nasuprot da je ona kao punosnažna dva puta unovčena.

Može se dakle raditi samo o krivičnom djelu iz § 380 Kz, ili eventualno iz § 334 Kz., koje su oboje prestupna djela, a ne zločin. Ispravna je zato primjena trogodišnjeg zastarnog roka. Nije potrebno stoga ovdje raspravljati o tome, da li bi u ovom slučaju, gdje sama tuženica kao jurističko lice nije počinila krivično djelo, nego njeni organi, za njenu odgovornost važio 30-godišnji rok, kad bi se radilo o zločinstvu njenih organa.

Prema točki 10.) tužbe tužiteljica je saznala za štetu po presudama apelacionogda suda u Trstu odnosno Kasacionoga suda u Rimu u godini 1932. i to svakako 11. XI. 1932., kad je tvrtki L. utuženi iznos platila.

Prizivni je pak sud uvidom u parnični spis okružnoga suda u Ljubljani protiv T-u i drug pod ozn. Po 18/33 utvrdio, da je po odgovoru drugotuženice u toj parnici banke C. morala tužiteljica još u mjesecu maju 1933. imati znanja i o licu, čijim je djelanjem za nju nastala šteta (tt. B. I.), koju utužuje, pa je tako udovoljeno i striktnom propisu nov. §-a 1489 o. g. z.

To saznanje tužiteljica ne osporava niti u reviziji, već samo tvrdi, da nije morala smatrati istinitim tvrdnje banke C. u njezinom odgovoru na tužbu Po 18/33 bez dokaza istinitosti.

Zastarni rok ne počinje međutim teći od dana, kad oštećenik u nekom postupku utvrdi osobu počinitelja nego od dana kad je za nj saznao. Tužilja je imala u ostalom dosta vremena i po provedenom saslušanju svjedoka u parnici Po. 18/33 za dignuće tužbe, jer u ono doba (1935.) još nije protekao trogodišnji rok od njenog saznanja za osobu oštetioca.

Prema tom je ispravan zaključak prizivnog suda, da je tužba podnesena van 3-godišnjeg zastarnog roka iz §-a 1489 o. g. z., a to i onda, ako bi se za podlogu uzeo novelirani tekst ovoga zakonskog naređenja, pa zato nije trebalo izviđati, da li je u ono doba u Trstu bio na snazi novelirani austrijski o. g. z. ili ne, tim manje, što je djelo iz kojega izvodi tužilja svoju štetu (nalog banci C., da preda mjenice banci D. u Trstu), počinjeno u Zagrebu, a ne u Trstu.

Nema stoga u tome ni rev. razloga iz §-a 597 br. 2 Grpp., kao što ga nema ni u tome što sud nije provađao dokaz saslušanjem svjedoka o vremenu saznanja tužilje za osobu počinitelja, kad je on i bez toga mogao utvrditi ovo vrijeme, a suvišni se dokazi nemaju provađati.

Revizija tvrdi u daljem obrazloženju rev. razlogom iz § 597 br. 4 Grpp. da se tužba osniva i na obogaćenju tuženice (§§ 1041 i 1437 o.g. z. s obzirom na § 7 o. g. z.), pa da stoga nema mjesta 3 godišnjoj zastari tužbe.

Upotrebi § 7 o. g. z. ima mjesta samo kad se slučaj ne može presuditi po postojećim naređenjima. Nazočni je slučaj međutim tipični slučaj naknade štete, a i bez obzira na to, ni § 1041 ni § 1437 o. g. z. ne mogu se nikako primijeniti na ovaj slučaj. Niti je tužilja upotrijebila kakvu stvar za tuženicu (§ 1041), niti je ona isplatila tuženici nešto kao dug (§ 1437). Prema utvrđenom činjeničnom stanju nastala je iz propusta tužilje (da zatraži povrat mjenica, odnosno zabilježbu isplate) i čina tuženice (nalog da se mjenice ponovno prezentiraju) šteta za tvrtku L., jer ih je dva puta platila. Tt. L. digla je tužbu protiv tužilje, i ova je suđena na naknadu te štete.

Tužilja to nije platila za tuženicu, nego na osnovu svoga propusta. Njoj pristoji tužba protiv tuženice samo na osnovu naknade štete, jer ona nije naknađujući štetu (na osnovu presude) tt. L. stajala u nikakvom poslovnom odnošaju sa tuženicom, pa ni u odnosu poslovodstva bez naloga.

Tražbina tužilje osnovana je na krivnji tuženice, a ne na nekom poslovnom odnosu pa zato ona podliježe zastari iz §-a 1489 o. g. z. Kako je tužilja promašila 3-godišnji zastarni rok iz tog §-a osnovano ju je prizivni sud odbio, pa se zato revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 1493 o. g. z.:

Br. 1191

Ako obje parnične stranke izvode svoje pravo od istog prednika, ne može ni jedna od njih računati sebi za dosjelost i posjed prednika.

Osuda od 13. IV. 1938. Rev 322/1-38; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. I. 1938. Pl 6727/1-37; osuda sreskog suda u V. Gorici od 25. X. 1937. P 541/22-14.

U parnici tužilaca H. i dr. protiv I. i dr., radi priznanja prava vlasništva nekretnina i ustupa u posjed, o b a su n i ž e s t e p e n a s u d a udovoljila tužbi.

Stol sedmorice je izvanredni previd tuženika otputio.

Iz razloga:

Što se tiče same stvari valja naglasiti, da si tuženi ne mogu računati za dosjelost vrijeme posjeda njihovog prednika M-a, jer je taj podjedno i prednik tužilaca. Kad obje strane izvode svoje pravo od istog prednika ne može si nijedna strana računati posjed tog zajedničkog prednika za dosjelost. Iz tih kao i iz razloga navedenih u nižestepenim suglasnim presudama nijesu one utemeljene ni na tumačenju ni na primjeni zakona očevidno pogrešnoj, niti na pretpostavci takovoj, koja bi bila u protivrječju s jasnim sadržajem parbenih spisa, pa jer ne postoji nijedan od uslova, § 335 hrv. grpp. koji bi bio kadar opravdati tuženički izvanredni previd, to valja taj previd otputiti.

K §-u 1497 o. g. z.:

Br. 1192

Čim je stavljen odštetni zahtjev u krivičnom postupku (§§ 295 i 297 Kp.) prekinuta je time zastara po §-u 1497 o. g. z.

Presuda od 2. IV. 1936. Rev 92/1-1936; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 7. XI. 1935. Pl 5424/4-1935; presuda okružnog suda u Petrinji od 27. V. 1935. Po 35/6-1935.

U pravnoj stvari tužilaca A. i malodobnih B. i dr. protiv tuženog C-a, radi naknade štete u iznosu od 33.000 Din, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužioce s tužbom.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilaca i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu na ponovnu raspravu i odlučivanje.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene (§ 597 br 4 Grpp.) postoji. Nižestepene presude odbijaju tužioce iz jedinog razloga, što je po njihovom mišljenju nastupila zastara iz § 1489 o. g. z.

Utvrđeno je, da je tuženik pravomoćnom presudom okružnog suda u Petrinji od 2. X. 1934. Kzp. 2433/31 suđen zbog prestupa § 184/I Kz na štetu K-a oca mldb. tužilaca odnosno supruga tužilje A. i da je A. sa svojim odštetnim zahtjevom otpućena na građansku parnicu.

Tuženik je stavio prigovor zastare po § 1489 o. g. z., jer se kažnjivi čin dogodio 17. VIII. 1929. dok je tužba podnesena 4. III. 1935., dakle nakon trogodišnjeg roka. Nižestepeni su sudovi ovaj prigovor uvažili.

Ova je pravna ocjena pogrješna, jer iz kazneno odštetne osude proizlazi, da je A. (da li je samo za sebe ili i za djecu nije vidljivo) stavila odštetni zahtjev u krivičnom postupku, čime je zastara po § 1497 o. g. z. prekinuta, i dok nije upućena pravomoćno na građansku parnicu, nije mogla ove ni podizati, jer se odšteta može i u krivičnom postupku dosuditi.

Zastara tužbe po § 1489 o. g. z. počinje tek od dana, kada se tužba mogla podići (kada je actio nata), a to je dan, kada se saznalo ne samo da je šteta nastala, već i tko ju je počinio i bar približno visina štete, a to su tužioci mogli saznati tek iz krivične presude.

Po § 1497 o. g. z. zastara se prekida time, što se obvezanika pozove na sud i tužba uredno produži, pa kako se odštetni zahtjev može po § 295 i 297 Kp staviti i o njemu presuditi i u krivičnom postupku, to nema zakonske zapreke, da se propis § 1497 o. g. z. primjeni i na zahtjeve stavljene u krivičnom postupku.

Prema tomu glede zahtjeva tužilje A očito zastara nije nastupila, a glede mldbnih tužilaca B. i dr. ima se ustanoviti, da li je u njihovo ime odštetni zahtjev stavljen u krivičnom postupku i ako nije, da li tomu nije krivo pomanjkanje zakonitog zastupstva (§ 1494 o. g. z.).

Pošto ostali prigovori tuženika naročito glede visine odštete nisu ni raspravljeni, to se prijedlogu na preinačenje presude nije moglo udovoljiti, već je po § 604 Grpp. valjalo obje nižestepene presude ukinuti te stvar vratiti na ponovnu raspravu i odlučivanje.

K §-u 44 trg. z.:

Br. 1193

Ako trgovački punomoćnik potpiše ugovor bez naznake punovlasnog odnosa, smatra se, da je posao sklopio u svoje ime.*

Presuda od 4. III. 1937. Rev 202/1-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 23. IX. 1936. Pl 1825/3-1936; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 22. V. 1936. P 3422/4-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 1200 Din, utvrđeno je, da je tt. E. posredovanjem tužioca prodala tt. D. aparate za gašenje požara za svotu od 4.800 Din, te da se je tuženik izdavajući se za vlasnika tt. E. obvezao ugovorom od 20. XII. 1935. tužiocu isplatiti u ime

* Suglas. u pogledu potpisa narudžbenice po trgov. punomoćniku Rev 1693/35.

provizije 25% od prodajne cijene robe, pa tužilac uslijed toga traži od tuženika isplatu te ugovorene provizije. Tuženik je u ovoj parnici pored ostalog stavio i prigovor promašene pasivne legitimace navađajući, da tužilac nije posredovao za njega, već za tt. E. i da je on (tuženik) gornji ugovor, stavivši na nj štampilju tt. E., potpisao kao punomoćnik potonje tvrtke, a ne u vlastito ime.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca s tužbom odbio.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužioca i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Revizijski razlog protivrječja činjeničnih pretpostavaka pobijane presude sa parničnim spisima (§ 597 br. 3 Grpp.) nalazi tužilac u tom, što prizivni sud protivno parničnim spisima uzima, da je nepreporno, da se je trgovačka tvrtka E. obvezala tužitelju platili od njegovim posredovanjem prodanih vatrogasnih aparata u ime provizije 25% od prodajne cijene.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari nalazi u tom, što prizivni sud uzima, da je tuženik B. sklopio pogodbu kao punomoćnik za firmu E., te da je tužilac imao uperiti tužbu proti vlasniku te tvrtke, a ne proti tuženiku.

Revizijski razlozi postoje.

Protivrječje činjeničnih pretpostavaka pobijane presude sa parničnim spisima postoji, jer se iz parničnog spisa vidi, da tužilac tvrdi, da je pogodbu sklopio sa tuženikom B-om pa uslijed toga nije neprijeporno, da se je trgovačka tvrtka E. obvezala tužiocu platiti proviziju.

Nižestepenim sudovima utvrđeno je, da je vlasnik gornje firme T., a ne tuženik.

Utvrđeno je, da je pismo od 20. XII. 1935. ispod firme E. potpisao tuženik, a da nije naznačio, da to potpisuje kao punomoćnik vlasnice firme T. kako to propisuje § 44 trg. zakona, prema kojemu je trgovački punomoćnik dužan staviti svoj potpis sa izraženjem odnošaja punomoćnoga. Pošto to nije učinjeno, nije za navedenu firmu mogla nastati nikakva obveza, već se imade smatrati, da je tuženik pogodbu sklopio u vlastito ime (§ 1017 o. g. z.).

Uslijed toga se presuda prizivnoga suda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa je valjalo reviziju tužioca uvažiti te presudu prizivnog suda preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenog suda.

K §-u 145 trg. z.:

Br. 1194

Upis razvrgnuća komanditnog društva u trgovački registar je u smislu §-a 145 trg. z. samo deklaratorne naravi uslijed čega činjenica da je takvo društvo razvrgnuto, ima pravno djelovanje prema trećim licima, k o j i m a j e t o p o z n a t o i onda, ako to razvrgnuće nije upisano u trgovački registar.

Zaključak od 8. IV. 1938. Rek 2178/1-1937; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 20. III. 1937. Pl. 6504/1-1396; presuda okružnog suda u Zagrebu od 29. VIII. Po 139/1936.

U pravnoj stvari tužioca Aa- protiv tužene tt. B., radi 81.350 Din, p r v o s t e p e n i s u d odbio je tužioca s tužbom.

Iz obrazloženja:

Iz nesporno ustanovljenih činjenica slijedi, da je tužilac nakon smrti njegove majke t. j. 31. III. 1928. postao baštinom vlasnik njezine inokosne firme »P. T., tvorničko skladište« u Z., te da je u tu inokosnu firmu kao svoj aport prenio u komanditno društvo »P. T., tvorničko skladište k. d.« u Z. i to ugovorom od 1. X. 1928., koji ugovor je sklopio sa L-om i V-om.

Nesporno je dakle da su pojedine utužene tražbine nastale prije postanka odnosno djelomično tečajem postojanja novog komanditnog društva. Tužitelj sam tvrdi da je L. za novu firmu preuzeo od tužene svu aktivu i pasivu prijašnje firme P. T. Prema svim okolnostima radi se dakle o prenosu trgovačkog posla sa svima aktivama i pasivama u smislu zakonskog članka LVII:1908.

Nužno iz toga slijedi, da se imade smatrati imaocem eventualnih potraživanja firme P. T. prema tuženoj stranci samo komanditno društvo, a ne tužilac osobno, ma da je i došlo do obračuna između tužioca i L-a te V-a, jer se takova potraživanja imadu smatrati kao naknadno pronađena imovina, na koju još uvijek ostaje ovlašteno komanditno društvo.

Prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije je opravdan, pa je valjalo uslijed toga tužbeni zahtjev odbiti.

P r i z i v n i s u d uvažio je priziv tužioca i uiknuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Prizivni razlog pogrešne pravne ocjene vidi tužilac u tome, što je napadnuta presuda neispravno ocjenila prigovor promašene aktivne legitimacije, jer da on u komanditno društvo »P. T. tvorničko skladište k. d.« nije unio svu aktivu i pasivu prijašnje firme »P. T.« a to da nije nikada ni ustvrdio, a ni priznao. Svi njegovi dugovi t. j. ranije firme nijesu ušli u novu firmu, jer su oni bili osigurani na posebnoj imovini njegovoj, kao i ovaj, o kojem je spor a otplaćivanje je on preuzeo na se iz svog čistog udjela na dobiti iz ovoga društva. Tako isto nije unio ni svu svoju aktivu u novo društvo.

Što pak komanditno društvo nije bilo još brisano u času podnešenja tužbe u trgovačkom registru nije odlučno, jer je tužena znala da je novo društvo faktički prestalo koncem travnja 1929., pa da se tužena ne može pozivati na dobru vjeru u javne trgovačke knjige.

... Apelacioni sud ne dijeli mišljenje prvostepenog suda, da je tužitelja zbog pomanjkanja aktivne legitimacije trebalo odbiti, sa njegovim traženjem.

I ako ne stoji tvrdnja tužitelja, istaknuta u prizivu, da on nije nikada unio u komanditno društvo, stvoreno sa L-om, svu aktivu i pasivu ,jer se iz navoda tužbe i pripremnog podneska odnosno međuprijedloga pod r. br. 7 dade obratno zaključiti, ipak apelacioni sud nalazi, da je istaknuti prizivni razlog opravdan, kad je tužena znala, da i ako još postoji u registrima upisano komanditno društvo, ono stvarno više ne postoji, već da je isključivi i jedini vlasnik tt. »P. T.« tužitelj, kome slijedom toga ne fali legitimacija, da istupa sa ovom tužbom.

Kako pak nijesu provedeni dokazi u meritornom pogledu, to se je moralo udovoljiti prizivu, povratiti spise prvostepenom sudu da potrebne dokaze izvede i po tom presudi.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženice.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan. Upis u trgovački registar ima naime u smislu trg. zakona konstitutivni učinak prema trećim licima samo tamo, gdje je to u zakonu izrečeno, a inače je taj upis samo deklarativnog djelovanja.

Upis razvrgnuća komanditnog društva u trgovački registar, u smislu § 145 trg. z. samo je deklarativne naravi, uslijed čega činjenica razvrgnuća takvog društva imade pravno djelovanje prema trećim licima, kojima je to poznato, i onda, ako to razvrgnuće, kao što i u nazočnom slučaju, nije upisano u trgovački registar.

Pošto je pak prizivni sud utvrdio, da je tuženica znala, premda se u trgovačkom registru nalazilo upisano dotično novo osnovano komanditno društvo, da ono stvarno više ne postoji, nego da je isključivi i jedini vlasnik tvrtka »P. T.« sam tužilac, — to je prizivni sud pravno ispravno ocijenio spor, kada je na osnovu tog činjeničnog utvrđenja, koje je u suglasnsti sa parničnim spisima, izrekao, da tužiocu ne manjka aktivna legitimacija za nazočnu parnicu.

Iz tih razloga nije se mogao uvažiti rekurs tuženice.

K §-u 174 trg. z.:

Br. 1195

Rok od 15 dana iz §-a 174 odj. 2 trg. z. je materijalno-pravni rok, pa podnesak, kojim se pobija zaključak glavne skupštine, mora u tom roku stići sudu. Nije dovoljna predaja podneska (tužbe) pošti, jer §§ 90 Zus. i 193 Grpp. vrijede samo za procesne rokove.

Presuda od 13. X. 1938. Rev 1076/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 20. IV. 1938. Pl. 1461/1-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 29. I. 1938. Po 8/1938.

U pravnoj stvari tužilaca Ha- i dr., protiv tužene tt. V. d. d., radi priznanja ništetnosti i nevaljanosti zaključka glavne skupštine, o b a su n i ž e s t e p e n a s u d a udovoljila tužbi.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice te je preinačio obje nižestepene presude i tužbu odbio.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Revizijski razlog protivrječnosti činjeničnih pretpostavaka pobijane presude sa parničnim spisima (§ 597 br. 3 Grpp.) nalazi tuženica u tom, što prizivni sud uzima, da godišnja bilanca nije bila obnarodovana 8 dana prije glavne skupštine, ma da su svjedoci C. i B. iskazali, da je bilanca bila obnarodovana na taj način, što je bila izložena u smislu društvenih Pravila u društvenoj poslovnici.

Istaknuto protivrječje ne postoji, jer prema promjeni § 15. toč. 9. društvenih Pravila ima se godišnja bilanca 8 dana prije glavne skupštine i u banovinskom službenom listu »Narodnih Novina« obnarodovati, a bilanca za glavnu skupštinu od 7. X. 1936. nije bila obnarodovana i u Narodnim Novinama.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tuženica u tom, što nije uvažen njezin prigovor zastare.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari je osnovan. Po § 174 trg. z. je rok za pobijanje zaključka glavne skupštine 15 dana računajući od dana, kada je nadležnom okružnom sudu podnesen zapisnik koji sadrži zaključak, koji se pobija. U nazočnom slučaju podnesen je taj zapisnik okružnom sudu 12. X. 1936. Tužba je predana na poštu 27. X. 1936., a zaprimljena je kod suda 28. X. 1936. (16. dan).

Propis iz § 90 Zus. i § 193 Grpp. vrijedi samo za procesne rokove. Predajom na poštu čuvaju se dakle samo procesni rokovi, a nipošto i materijalnopravni rokovi.

Rok iz § 174 trg. z. je materijalno-pravni rok, jer samo u roku određenom u § 174 trg. z. pripada dioničaru pravo tužbe na pobijanje zakonitosti zaključka glavne skupštine, u protivnom slučaju gubi to pravo.

Uslijed toga je prigovor zastare osnovan, pa je s uvaženjem revizije valjalo obje suglasne nižestepene presude preinačiti i tužioce sa tužbom odbiti.

K §§ 176 i 240 trg. z.:

Br. 1196

Odnošaj članova upravnog odnosno nadzornog odbora zadruge prema glavnoj skupštini kao ukupnosti zadružnih članova je odnošaj mandatara i mandanta, koji odnošaj može glavna skupština kao vlastodavac poreći kadgod hoće (§ 1020 o. g. z.). Smijenjenim članovima upravnog odnosno nadzornog odbora ostaje prema §§ 183 st. 2 i 194 st. 3 trg. z. jedino pravo na naknadu eventualne štete.

Zaključak od 15. I. 1937. Rek 2113/1-1936; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 14. X. 1936. Pl 6140/1-1936; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 13. VIII. 1936. Fi 38/31-1935.

U pravnoj stvari moliteljice zadruge željezničkog osoblja u M., radi upisa novo izabranog upravnog i nadzornog odbora u trgovački registar, p r v o s t e p e n i s u d upisao je u trgovački registar za društvene tvrtke novoizabrane članove upravnog i nadzornog odbora, a brisao dotadanje i to na temelju zapisnika 40. redovne skupštine moliteljice.

Iz obrazloženja:

Prema toč. 7 dnevnog reda, objavljenog u pozivu na 40. redovnu godišnju skupštinu navedene zadruge, imala je ta skupština riješavati i o prijedlozima te žalbama pojedinih zadrugara podnesenih prema članu 41 Pravila zadruge, a među blagovremeno stavljenim prijedlozima nalazio se i onaj zadrugara Z-a o izboru cijele uprave i nadzornog odbora, od kojeg prijedloga nije predlagač blagovremeno odustao t. j. prije same skupštine.

Međutim bez obzira na navedeni prijedlog prema čl. 41 toč. 6 i čl. 42 Pravila zadruge, te prema § 183 stav. 2 trg. zak. u vezi s § 241 trg. z. ima glavna skupština, bila redovita ili izvanredna, uvijek pravo svrgnuti članove upravnog i nadzornog odbora neovisno od pitanja, ima li za to povoda ili ne.

Kako je glasom zapisnika spisanog o redovnoj godišnjoj skupštini velika većina zadrugara glasala za izmjenu čitavog upravnog i nadzornog odbor i kako su većinom glasova izabrani u upravni i nadzorni odbor u dispozitivu navedeni zadrugari, to je valjalo narediti njihov upis u ovs. trg. registar za društvene tvrtke kao što i brisanje dosadašnjih članova upravnog i nadzornog odbora.

A p e l a c i o n i s u d nije uvažio rekurs A-a, bivšeg predsjednika svrgnutog upravnog odbora gore navedene zadruge.

Iz obrazloženja:

Ne stoji tvrdnja rekursa, da je povrijeđen čl. 18 društvenih Pravila, prema kojemu se članovi upravnog odbora biraju na tri godine i da se svake godine imade birati samo $1/3$ članova rečenog odbora, jer po čl. 42 društvenih Pravila skupština imade pravo u svako doba da zamijeni i cio odbor kako upravni tako i nadzorni, kada ne vrše svoje dužnosti, a potonji slučaj je većinom članova skupštine ustanovljen. Ne stoji nadalje tvrdnja, da je povrijeđen član 37 društvenih Pravila, jer je izbor novih članova upravnog i nadzornog odbora bio stavljen kao toč. 7 dnevnog reda glavne skupštine, a nije bio po svima predlagačima prije glavne skupštine opozvan.

Prema tome zaključkom 40. redovite glavne skupštine zadruge željezničkog osoblja, kojim se izmijenjuje cijeli upravni i nadzorni odbor i obavlja izbor novih članovi tih odbora, nisu povrijeđena društvena Pravila i prvi sud se mogao pozvati i na §§ 183 st. 2 i 241 trg. z., na koje također je valjalo uzeti obzira.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs A-a.

Iz obrazloženja:

Pobijana drugostepena odluka, kojom se potvrđuje odluka suda prvoga stepena nije ni u jednoj svojoj bitnoj točci u opreci sa zakonom niti je njome počinjena koja ništavost, pa radi toga po § 15 Vp. nema protiv iste mjesta rekursu.

Naročito valja istaći, da je ustanova čl. 42 zadružnih pravila (koja u pogledu članova upravnog odbora odgovara propisu § 183 al. 2. trg. z., a u pogledu članova nadzornog odbora §-u 194 trg. z.) posljedica mandatnog odnošaja između zadruge, predstavljene u glavnoj skupštini kao ukupnosti članova zadružnih (§§ 176 i 240 trg. z.) i njezinih organa, koji odnošaj može glavna skupština kao vlastodavac poreći kadgod hoće (§ 1020 o. g.z.) te da stoga propis člana 37. Pravila (§ 177 trg. z.) ne dolazi ovdje do primjene, dok tako smijenjenim članovima upravnog odn. nadzornog odbora ostaje prema §§ 183 al. 2 odn. 194 al. 3 trg. z. jedino pravo na naknadu eventualne štete.

Stoga se rekurs nije mogao uvažiti

K §-u 347 trg. z.:

Br. 1197

U smislu §-a 347 trg. z. kupac nije dužan da dade manjke robe konstatovati p u t e m v j e š t a č k o g o č e v i d a, jer je to samo njegovo pravo, a ne i dužnost.* Ipak mora robu sam pregledati i manjke p r a v o v r e m e n o javiti prodavaocu, a ako to ne učini dužan je platiti kupovninu.

* Suglas. rješ. od 10. VI. 1932. br. 164/1932.

Rješidba od 10. XI. 1932. br. 6393/1932; osuda banskog stola u Zagrebu od 16. X. 1931. br. 33579/1931; osuda kotarskog suda u Zemunu od 31. III. 1931. br. 5492 gr.

U parnici tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi isplate kopovnine u iznosu od 13.678 Din, utvrđeno je, da je tužena robu, koju je kupila od tužioca, primila dana 12. VI. 1925. te da je pismom od 17. VI. 1925. obavijestila tužioca, da roba ne odgovara uvjetima, jer da se radi o običnom drvenom nedestiliranom teru, a ona da je od tužioca naručila t. zv. Braunkohleteer, pa da je stoga tu robu tužiocu stavila na raspolaganje i da prema tome nije dužna platiti kupovninu.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a a i **Stol sedmorice** udovoljila su zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja osude **Stola sedmorice:**

Što se tiče same stvari, to doduše nije osnovan nazor banskog stola, da u smislu §-a 347 trg. zak. nije dovoljan jednostavni prigovor protiv kakvoće robe, već da je dužnost tužene kao kupca bila, da dade konstatirati odnosne manjke, te da ovu konstataciju dostavi pravovremeno tužitelju, jer kupac ima prema naređenju te zakonske ustanove samo pravo ali nema dužnost, da nedostatke, opažene na robi vještački ustanovljuje.

No tužena je, kako je to raspravom utvrđeno propustila u primjerenom roku o manama robe prodavaoca obavijestiti, budući da je to učinila istom pismom od 17. VI. 1925., dakle nakon petog dana o primljenoj robi, koja joj je prema neprigovorenom tovarnom listu uručena 12. VI., pače prema sadržaju gornjeg njenog vlastitog pisma još 10. VI. 1925.

A jer inače suglasne osude nižestepenih sudova nisu utemeljene ni na tumačenju ni na primjeni zakona očevidno pogrješnoj, niti na pretpostavci takovoj, koja bi bila u protivrječju s jasnim sadržajem parbenih spisa, pa jer ne postoji nijedan od uslova §-a 335 hrv. grpp., koji bi bio kadar opravdati tuženičin izvanredni previd, to valja taj previd po propisu §-a 334 hrv. grpp. otputiti.

K §-u 352 trg. z.:

Br. 1198

Pravo izbora iz §-a 352 trg. z. može se vršiti i u parnici prigovorom.

Osuda od 2. VIII. 1934. br. 7059/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. IX. 1933. Pl 1833/2-1933; osuda kotarskog suda u St. Pazovi od 27. III. 1933. br. 3642 gr. P 316/1919.

U parnici tužioca A-a protiv tuženih B-a, C-a i D-a, radi predaje 1500 mtc. pšenice, 1000 mtc. ječma i 1000 mtc. zobi odnosno povratka ostatka kapare od 8.125 Din, te plateža svote od 98.125 Din u ime izmakle dobiti, utvrđeno je, da je tužilac sklopio sa tuženicima pogodbu, kojom je on od njih kupio 15 vagona pšenice, 15 vagona zobi i 10 vagona

ječma, a tuženici da su tu robu imali na željezničkoj stanici U. postaviti u vagone, koje je imao dobaviti tužilac. Utvrđeno je nadalje, da je tužilac dao tuženicima u ime kapare iznos od 25.000 Din, te da je tužilac prema sklopljenoj pogodbi kupovninu za dostavljeno žito imao tuženicima platiti čim mu žito bude izručeno. Utvrđeno je nadalje, da tužilac već za prvih pet vagona žita, koje su mu tuženici lifrali, nije ovima platio kupovninu, već ju je samovoljno odbio od kapare, našto tuženici dalnje žito nisu htjeli lifrati, te su u smislu § 352 trg. z. odustali od ugovora. Ovo pravo izbora iz § 352 trg. z. vrše tuženici prigovorom u ovoj parnici.

Oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Ispravno uzima prvi sud, da je tužitelj kao kupac u zadocnjenju u smislu ustanove §-a 352 trg. z., jer priznaje da je bilo ugovoreno da se predana hrana imade odmah isplatiti, čemu ali tužitelj udovoljio nije prigodom preuzeća 5 vagona zobi od tuženih, te su stoga tuženici bili ovlašteni po § 352 trg. z. od pogodbe odustati. Nadalje je tuženi ugovorom bio preuzeo obvezu dobaviti nužne vagone za otpremu hrane kada se željeznički promet bude otvorio, kojoj obvezi također od strane tužitelja udovoljeno nije, a ugovor mijenjati bili su ovlašteni po §-u 894 o. g. z. samo svi tuženici zajedno, a ne pojedinci, jer eventualna naknadna obveza jednog od tuženih, da će uz stanovitu naplatu dobaviti u mjesto tužitelja vagone, ne veže ostale solidarne obvezanike, pak se i radi toga tužitelj nalazi u zadocnjenju.

Valjalo je stoga priziv tužiteljev otputiti a napadnutu osudu prvog suda potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tuženih, jer za nj nema uslova iz § 335 hrv. grpp.

K §§ 353 i 354 trg. z.:

Br. 1199

Nije potrebno davati naknadni rok prema §-u 354 trg. z., ako je protivna stranka izjavila, da ugovor ne kani izvršiti poricajući opstojnost same pogodbe. Činjenica da je tužilac preko svog zastupnika pozvao tuženika na ispunjenje pogodbe, nema se smatrati izborom u smislu §-a 353 trg. z., već samo opomenom, a sam izbor je faktično izvršen tužbom. Forma obavijesti nije u zakonu propisana te se može izvršiti i tužbom.*

Presuda od 30. XI. 1939. Rev 629/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 22. II. 1939. Pl 4334/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 5. IV. 1938. Po 321/11-1937.

* Suglas. Winter str. 466, 472 i 473. isp. još R. S. I. br. 182 i R. S. III br. 1201

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tužene tt. C., radi 24.000 Din, bilo je u sva tri stepena suđeno po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Neopravdano se u pravcu pogrešne pravne ocjene stvari tvrdi, da su tužioci bili dužni tuženici po propisu §-a 354 trg. z. dati naknadni rok za ispunjenje ugovora, ako su htjeli poslužiti se svojim pravom na naknadu štete. Tuženica sama navodi, da je izjavila tužiocima, da ugovor neće izvršiti, po čemu nema osnova tvrdnja revizije, da su tužioci imali dozvoliti tuženici naknadni rok za ispunjenje, jer propis o dozvoli naknadnog roka pretpostavlja zadocnjenje prema predidućem propisu §-a 353 trg. z. Kada se pak tuženica izjavila protiv ispunjenja, negiranjem opstojnosti same pogodbe, ne može iz propisa §-a 354 trg. z. izvesti dužnost ugovoru vjerne stranke na dozvolu naknadnog roka ispunjenja. U ostalom propust obavjesti iz §-a 354 trg. z. ima za posljedicu samo to, da protivna stranka može pogodbu valjano ispuniti sve do predaje tužbe odnosno do obavijesti o drugom kojem alternativnom zahtjevu.

Konačno forma obavijesti nije nigdje propisana, te se mora uzeti, da se obavijest može izvršiti tužbom, prema čemu nije od važnosti činjenica, da su tužioci zahtijevali preko svoga advokata ispunjenje prije nego što su izvršili svoje pravo izbora ovom tužbom.

Ovom tužbom utužena šteta nije apstraktna šteta, već izgubljeni dobitak, koji tužioci ovlašteno zahtjevaju prema propisu §-a 272 trg. z., pa kada je utvrđeno, da su tužioci drva kupili u svrhu preprodaje uz dobitak sastojeći se u utuženom iznosu, a tuženik je prekršio pogodbu otklonivši ispunjenje, nije dalje bila ni dužnost tužilaca da navedu i dokazuju uz koju su cijenu na drugoj strani nabavili robu. Razlika naime između cijene pogođene i cijene nabavne sačinjava faktičnu štetu, ali se naknada faktične štete ne traži.

Konačno su neosnovani izvodi revizije o nevaljanosti sklopljene pogodbe, jer se vođenje poslova društvenih kao i zastupanje društva glede vođenja poslova može povjeriti samo jednom članu ravnateljstva, kako je za ovaj slučaj utvrđeno iskazima F-a i C-a (§ 193 trg. z.). Po takvomu stanju stvari revizija se kao neosnovana nije imala uvažiti.

K §§ 353 i 356 br. 2 trg. z.:

Br. 1200

Kupac koji je sâm u zadocnjenju sa isplatom kupovnine, ne može tražiti od prodavaoca odštetu po §-u 356 trg. z. a niti povrat kapare koja se ima tek kod zadnje dobave obračunati.

Osuda od 15. XII. 1933. br. 5362/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. VI. 1933. Pl 3159/1-1933; osuda kotarskog suda u Novoj Gradiški od 30. III. 1933. br. 2081 gr. P 2/1922.

U parnici tužioca A-a protiv tužene tvrtke B., radi 119.707 Kr., oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Što se tiče same stvari imade se prijepor prosuditi na temelju zaključnog pisma od 3. V. 1920., koje obje stranke priznaju istinitim.

Po tom pismu kupio je tužitelj od tužene 17 i pol vagona dasaka i letvi po 1.770 Kr. m³ i 14 m³ građevnog drva po 1.300 Kr. m³ franko vagon Nova Gradiška, te dao 150.000 Kr. kapare, koja se imala uračunati u zadnju dobavu, a inače se kupovnina imala položiti unapred kod otpreme.

Posao je apsolutno trgovački § 258 toč. 1 trg. z., a i po §-u 260 trg. z., jer su obje stranke protokolirani trgovci.

Tužitelj je utužio na temelju izvatka saldo od 119.707 kruna tvrdeći, da je tužena bila u zadocnjenju, jer mu je uskratila otpremu 2 vagona dasaka i 1 vagon letvi, uslijed čega da je pretrpio štetu na izmakloj dobiti u iznosu od 50.000 Kr., dočim ostali dio tražbine potiče od plaćene željezničke ležarine u iznosu od 42 Kr. i viška primljenih predujmova od 69.665 Kr.

Tuženica nasuprot tvrdi, da je tužitelj bio u zadocnjenju s plaćanjem kupovnine, koju je imao unaprijed slati tako, da je radi izostanka kupovnine 2 vagona dasaka iz Dubice mjesto po odredbi tužitelj morala dirigirati u Novu Gradišku, gdje ih je dala dražbom prodati, obavijestila o svemu tužitelja te imala štetu od 77.000 Kr.

Ne stoji nazor prvostepenog suda, da tužitelj nije razložio kauzu svog potraživanja, jer je iz izvatka i izjava stranaka jasno, da tužitelj pretpostavljajući krivnju tuženog traži povrat kapare i otštetu za izmaklu dobit i plaćenu željezničku kaznu.

Tužitelj je ipak opravdano prema stanju spisa odbijen sa zahtjevom tužbe, jer nije sa svoje strane izvršio ugovor niti ga razriješio dokazavši zadocnjenje odnosno krivnju tuženice, a ipak diže tužbu očito po §§ 353 i 356 toč. 2 trg. z.

Bez toga pak nema tužitelj prava tražiti po § 356 trg. zak. diferenciju cijene kao otštetu, ali nema prava tražiti ni povrat kapare, koja se ima tek kod zadnje dobave obračunati.

Tužitelj je prema izvatku povukao samo 13 vagona robe mjesto pogođenih 18 vagona i prije otpreme onih 2 vagona iz Dubice imao kod tuženika od kapare samo jošte iznos od 69.665 Kr. pa mu tuženica nije bila dužna ova 2 vagona poslati dok joj ne doznači kupovninu za njih.

Nije prema tomu u zadocnjenju bila tuženica (prodavalac) već tužitelj (kupac) sa isplatom kupovnine, pa je tuženica opravdano postupala po §-u 325 trg. z.

Valjalo je stoga priziv tužitelja otputiti i osudu prvostepenog suda u cijelosti potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tužioca iz razloga navedenih u drugostepenoj osudi.

K §-u 354 trg. z.:

Br. 1201

Tužba može da zamijeni obavijest iz §-a 354 trg. z. Propust obavijesti »odmah« ne rađa posljedicom da se više ne može tražiti sekundarno pravo naknade štete odnosno odustaje od ugovora, već je posljedica propusta te obavijesti samo ta, da stranka koja je u zadocnjenju može i naknadno izvršiti pogodbu sve do momenta dok protivna stranka ne dade obavijest o izboru.*

Rješidba pune sjednice od 1. VII. 1940. Rev 617/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 17. I. 1940. Pl 11/1-1940; presuda okružnog suda u Osijeku od 27. X. 1939. Po 315/43-1937.

U pravnoj stvari tužioca Aa- protiv tuženog B-a, radi 20.025 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 9.465 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Tuženik prije svega prigovara što je na konkretni spor primijenjen trgovački zakon, a ne opći građanski zakon, jer da se u kupnji tužioca ne može raditi o apsolutnom trgovačkom poslu (§ 258 t. 1 trg. z.), kako to tvrdi pobijana presuda.

Međutim iz ugovora od 30. IV. 1937. vidljivo je, da tužilac kupuje od tuženika veliku količinu ukiseljene kudelje u korovu, u namjeri, da ju dade preraditi, pa je isključeno, da bi ta kupnja sa strane tužioca bila učinjena za vlastitu kućnu porabu.

Stoga je pravilno prizivni sud smatrao, da je ta kudelja kupljena u tu svrhu da se prerađena dalje preproda, pa je valjano ustanovio, da se u odnosnoj kupnji radi o apsolutnom trgovačkom poslu iz t. 1 § 258 trg. z.

Stoga je doista bilo suvišno, da se vodi dokaz o svrsi kupnje, kako bi to htio tuženik, i nije se desio nedostatak

---

* Suglas. R. S. I. br. 182 i R. S. III. br. 1199; Winter str. 471 do 473; Stražnicky rješ br 3, 6 i 13 kod § 354 trg. z.; Staub—Pisko str. 329 i 330.

u prizivnom postupku (§ 597 br. 2 Grpp.), koji je implicite sadržan u ovom revizijskom razlaganju.

Prema tome je pravilno primijenjen trgovački zakon na ovaj spor

Tuženik u svojoj reviziji nadalje tvdi, da se je tužilac kao kupac nalazio u zadocnjeju, jer nije na vrijeme isplatio 4.000 Din, koje je svakako morao isplatiti prije liferovanja, pa da je tako pogrešno ocijenjeno njegovo pismo od 4. VI. 1937., kojim je on tražio da tužilac položi kauciju od 60.000 dinara, ako želi liferovanje.

U stvari tužilac ovim revizijskim razlogom pobija i činjenično utvrđenje, što je u reviz. postupku nedopušteno. Nižestepeni su sudovi utvrdili, da je tužilac svotu od 4.000 dinara imao isplatiti kada tuženik dođe u B. Palanku. Utvrdili su nadalje, da tuženik u koliko je i dolazio u B. Palanku, nije nikada tražio da mu tužilac isplati tih 4.000 Din, već da je naprotiv tužilac pismom od 26. V. 1937. izričito pozivao tuženika neka dođe u B. Palanku po taj novac. Tuženik ne samo da nije došao po taj novac nego je pismom od 4. VI. 1937. izričito izjavio da kudelju ne kani liferovati, dok mu tužilac ne položi kauciju od 60.000 Din.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno su nižestepeni sudovi zaključili, da tužilac kao kupac nije bio u zadocnjenju, a u koliko je i bio da ga je ispravio sa pismom od 26. V. 1937., pak se stoga nema primijenjivati § 352 trg. z., niti je tužilac morao svotu od 4.000 Din polagati u sud.

Naprotiv tuženik se je nalazio u zadocnjenju.

Tuženik je imao početi sa liferovanjem kudelje kada to tužilac zatraži i čim se poprave putevi.

Utvrđeno je po nižestepenim presudama da su putevi početkom lipnja bili u redu i da je tužilac opetovano tražio od tuženika da počme sa liferovanjem, a naročito je to dokazano sa gore spomenutim pismom od 26. V. 1937. Tuženik nije htio kudelju liferovati, već je posve neopravdano i mimo ugovora uslovio to liferovanje sa polaganjem kaucije u iznosu od 60.000 Din. Time je nedvojbeno ustanovljeno njegovo zadocnjenje. Kada je tako ustanovljeno zadocnjenje tuženika postavlja se pitanje, da li je tužilac postupio valjano u smislu § 354 trg. z., te da li mu pristoji pravo da traži naknadu štete radi neispunjenja iz § 353 trg. z.

Tuženik se ima smatrati, da je u zadocnjenju od 4. VI. 1937. t. j. od momenta, kada je uputio tužiocu pismo, da ne kani liferovati kudelju.

Tužilac je podigao nazočnu tužbu 16. X. 1937., pa je njome izvršio izbor tražeći naknadu štete radi neispunjenja. Postavlja se prije svega pitanje, da li je tako valjano »data obavijest« (§ 354 trg. z.) o izboru.

Iz § 354 trg. z. nije vidljivo, da je ta obavijest vezana na bilo kakvu formalnost, pa nema nikakve zaprijeke da se ona učini i tužbom. Tužba je pismeno, namijenjeno tuženiku, pa se njome može učiniti valjano obavijest o izboru. Sama dostava tužbe ujedno je i obavijest, jer njome tužilac jasno i nedvoumno daje na znaje kojim se od prava, što mu ih zakon daje za slučaj zadocnjenja tuženikova, kani poslužiti. Kad zakon propisuje da se obavijest mora učiniti odmah, time također ne propisuje, da se ima učiniti prije tužbe, niti ima za to kakvog razloga. Jer u slučaju kad obavijest uslijedi tužbom protivna je stranka još uvijek ovlaštena u primjerenom roku naknadno ispuniti pogodbu u koliko to dopušta narav posla (§ 354 in fine trg. z.), kao i kod svake druge obavijesti, a taj rok joj stoji otvoren po samom zakonu.

Međutim u ovom slučaju nije tuženik ni mogao ispuniti pogodbu, jer je nesporno, da je tuženik u momentu tužbe bio u nemogućnosti da ispuni pogodbu, budući da je kudelju drugom prodao. Osim toga taj rok za naknadno ispunjenje nije bio dužan tužilac dozvoliti ni zato, jer je tuženik, koji je bio u zadocnjenju svojim pismom od 4. VI. 1937., unaprijed otklonio izvršenje.

Prema tome je tužilac valjano izvršio izbor sekundarnog prava, dajući obavijest drugoj stranci tužbom.

Kad zakon traži da se obavijest učini »odmah«, a da ovj izraz pobliže ne označuje, kako to čini u § 355 trg. z.: »odmah, kako mine uročeni dan ili vrijeme«, mora se uzeti, da ovaj izraz ne znači neki vremenski rok iza zadocnjenja, u kom se obavijest ima učiniti, nego nasuprot iza učinjenog izbora, na što jasno upućuje i sam tekst §-a 354 trg. z. (»ugovarajuća stranka koja mjesto ispunidbe želi tražiti«). Kupac nije dužan da se odluči odmah po zadocnjenju prodavca, ali kad se je odlučio, dužan je prodavca o izboru odmah obavijestiti, jer inače ima prodavač pravo i naknadno, sve do uslijedile obavijesti pogodbu ispuniti. Kupac dakle nije vremenski ograničen sa svojim zborom kao u slučaju § 355 trg. z., pa ga može učniti sve dok prodavac pogodbu ne izvrši. Da prodavac može pogodbu izvršiti još i po izboru u primjerenom roku, ako to narav posla dopušta (§ 354 in fine trg. z.), rečeno je već gore. Tuženik je u zadocnjenju od 4. VI. 1937., pak je stoga tužilac mogao izvršiti izbor i 16. X. 1937. i obavijestiti tuženika, dok je očito, da u tom nema nelojalnog otezanja iz kojega bi nastala šteta za tuženika, što se ne bi moglo u poštenom trgovačkom prometu trpjeti, a što tuženik ni ne tvrdi.

Prema tome je tužilac valjano postupio u smislu § 354 trg. z.

Stoga se revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 485 trg. z. i 1042 o. g. z.:

Br. 1202

Osiguranik nije dužan platiti premiju koju je osiguratelj platio za njega samomu sebi. Ne može se smatrati trošenjem za drugoga u smislu §-a 1042 o. g. z., ako vjerovnik sam sebi tobože plati dužnikov dug.

Presuda od 16. II. 1939. Rev 315/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 18. XII. 1937. Pl 2640/1-1937; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 25. VII. 1937. P 7977/1936.

U pravnoj stvari tužilje A. (osiguravajućeg društva) protiv tuženog B-a, radi 835 Din, utvrđeno je da je tuženik na 10 godina osigurao kod tužilje svoje nekretnine na iznos od 680.000 Din, a policu vinkulirao na korist tužilje radi zajma, koji mu je tužilja dala u iznosu od 45.000 Din na vrijeme od pet godina. Utvrđeno je nadalje, da je tuženik prve dvije godine platio premiju, no da ju nije platio treće godine u namjeri, da pravni posao osiguranja stornira te da je tužilja međutim sama sebi isplatila za tuženika tu premiju, da uzdrži osiguranje na snazi pa sada traži povratak te po njoj »plaćene« premije.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju odbio s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Drugostepenu presudu pobija tužiteljica revizijom iz revizijskog razloga pogrešne pravne ocjene stvari, koju vidi u tom, što da je prizivni sud pogrešno tumačio propis § 1042 o. g. z. ne uzimajući u obzir dvostruko svojstvo tužiteljice prema tuženiku, naime svojstvo osigurateljice, te zajmodavke i hipotekarne vjerovnice.

Revizija nije osnovana.

Po § 1042 o. g. z. vlastan je tražiti naknadu onaj, tko za drugoga troši ono, što bi ovaj po zakonu bio dužan trošiti. Po zakonu (pod čim se misle i zakonito preuzete ugovorne obaveze) međutim osiguranik nije bio dužan platiti premiju, koju je tužilja platila za njega samoj sebi s obzirom na § 485 br. 4 trg. z.

Osim toga se ne može smatrati trošenjem za drugoga u smislu § 1042 o. g. z. tobožnji platež dužnikova duga po vjerovniku samom sebi, jer takvim platežom nije izmiren dug dužnika, nego on ostaje jednako u obvezi prema istom vjerovniku tako da se kod njegove obveze uopće ništa nije promijenilo: ni osobe ni dužno činjenje. Prema tome nije u korist dužnika takvim platežom ništa »trošeno«, pa ono ne osniva ni nikakvog prava na naknadu u smislu § 1042 o. g. z. Kada bi se uzelo mogućim i dopustivim protivno, onda bi to značilo ovlastiti svakog vjerovnika, da može svoju ugovornu tražbinu samovoljno preinačiti u tražbinu iz § 1042 o. g. z., što može biti i na štetu dužnika. Dakle sve kad bi tuženik i bio dužan platiti premiju koju je za nj tužilja sama sebi platila ne bi taj platež osnovao za tužilju tražbinu iz § 1042 o. g. z.

Okolnost da je tužilja ujedno osiguratelj i vjerovnik tuženikov, n može imati nikakvog utjecaja u pogledu ovakvog plateža kao što je platež na kom osniva tužilja svoje potraživanje, s obzirom na to da je ona ipak isto lice.

Istaknuti dakle revizijski razlog ne stoji, pa se ni revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 485 br. 4 trg. z.:

Br. 1203

Ako je osiguratelj dao osiguraniku pogodnost da godišnju premiju plaća u obrocima, mora osiguranik dospjele obroke platiti u času njihovog dospjetka. Ubiranje dospjelih obroka premije po inkasatoru obavezno je za osiguravajuće društvo samo onda,ako je takav način ubiranja prije toga slijedio konstantno kroz duže vremena.

Presuda od 9. V. 1940. Rev 569/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 15. XII. 1939. Pl 2586/1-1939; presuda trgovačkog suda u Zagrebu od 8. IX. 1939. Po 189/9-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B. osig. d. d., radi 16.694 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 14.238 Din 50 p., dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca odbio s tužbom u cijelosti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Ne postoji ni rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Među strankama je nesporno, da je tužilac imao pogodnost da godišnju osigurateljnu premiju plati u četiri jednaka obroka svake godine osiguranja. Ovi obroci prema ugovoru smatraju se kreditiranima tako, da u slučaju štete ili razvrgnuća ugovora dospjevaju odmah na platež. Utvrđeno je, da se šteta na automobilu dogodila dne 26. IX. 1938. i da premija za osiguranje tog automobila koja je bila dospjela dne 25. VI. 1938. u času nastale štete nije bila po tužiocu plaćena, već kasnije t. j. 28. IX. 1938., a da tužilac plaćajući naknadno zaostali obrok premije nije ništa spomenuo o šteti koja se na automobilu već bila dogodila, pa sad nastaje pitanje, da li tužilac ima zakonske mogućnosti da traži isplatu štete, kako ju je u tužbi prikazao.

Propis § 485 br. 4 trg. z. naređuje, da osig. ugovor gubi valjanost, ako se premija, koja se ima platiti u obrocima ne isplati u doba dospjetka ili prije izminuća za to dozvo-

ljene odgode. Izuzetak od toga biva samo za slučaj neskrivljene nesreće ili više sile.

U tuženičinim općim uslovima osiguranja motornih kola (§ 5 br. 3) navedeno je, da osiguratelj nije dužan da dade naknadu, ako obrok dospjele premije nije plaćen u doba kada se desi šteta.

Osiguratelju je slobodno da osiguraniku dade pogodnosti kod plaćanja godišnje premije (kao perioda osiguranja smatra se samo rok jedne cijele godine § 5 toč. 1 opć. usl. osig.), pa tako je tužilac u ovom slučaju dobio pogodnost da tu godišnju premiju plaća u obrocima.

Tužilac dakle godišnju premiju nije morao platiti najedamput, već u obrocima, nu to ne znači, da i dospjele obroke nije morao platiti u času dospjetka, već naprotiv on je to obzirom na cit. propise morao učiniti. Kakovu je svrhu imalo kreditiranje obroka jednogodišnje premije, to jasno slijedi iz ugovora o osiguranju, u kojem je navedeno da obroci u slučaju štete dospjevaju odmah na platež — dakle ne pojedini, već svi obroci.

Utvrđeno je, da dospjeli obrok nije pravovremeno plaćen i da nije bio plaćen u doba nastale štete, a time su za osiguranika nastupile posljedice ozn. u § 5 t. 3 opć. uslova osiguranja i § 485 br. 4 trg. z.

Tvrdnja revizije, da je tužena stranka imala da pošalje svog inkasatora u stan osiguranika (tužioca) da ubere dospjeli obrok premije ne ukazuje se u ovom slučaju osnovanom, a nebi bila opravdana ni onda, da je tužilac posebnim podneskom tuženoj radi provedbe u skadencalu prijavio promjenu stana. Ubiranje dospjelih obroka premije po inkasatoru bilo bi za tuženu stranku (osiguratelj) obavezno, kada bi takav način ubiranja uslijedio konstantno kroz duže vremena. Jedino to moglo bi osiguranika ispričati da u dobroj vjeri čeka na inkasiranje.

Međutim ničim nije utvrđeno, da je tužena redovito i kroz dulje vremena ubirala dospjele premijske obroke po inkasatoru u stanu tužioca, pa stoga isti nije imao nikakovog oslonca da čeka na inkasatora — pa prema tome naknadnom uplatom dospjelog obroka premije, a nakon nastale štete, nije mogla da bude oživljena utrnula obveza tužene stranke.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 487 trg. z.:

Br. 1204

Zastara tražbine koja proističe iz osigurateljnog ugovora.

Rješidba od 26. IV. 1934. Rev. 304/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. X. 1933. Pl 9565/1-1933; osuda okružnog suda u Zagrebu od 11. VII. 1933. br. 38499 gr. P 65/1932.

U parnici tužilaca A-a i B-a protiv tuženog osig. društva C., radi 250.000 Din, utvrđeno je, da se je sada pok. N. kod tuženog osigurao za slučaj smrti uslijed nezgode na utuženu svotu, a utvrđeno je i to, da je u osig. ugovoru izričito navedeno, da »posljedice nesretnog slučaja« moraju nastupiti u roku od godine dana. Konačno utvrđeno je, da je N. stradao prigodom automobilske nesreće dana 5. X. 1929., a umro dana 13. VIII. 1931.

Oba nižestepena suda odbila su tužbu pogodovnika smatrajući da posljedice nezgode t. j. N-ova smrt nije nastupila u roku od godinu dana računajući od dana dogodivše se nezgode.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previda tužilaca poništio obje nižestepene osude i prvostepenom sudu naložio, da raspravu u niže navedenom pravcu popuni i dalje po zakonu postupa.

Iz razloga:

Tužitelji tvrde, da je N. prigodom nesreće koja se je dogodila 5. X. 1929. zadobio bolest srca, aneorizmu srčane muskulature t. j. da je primarna posljedica te nezgode bila ta bolest, a sekundarna posljedica smrt osiguranika 13. VIII. 1931. kao posljedica 5. X. 1929. nastale posljedice aneorizme srčane muskulature i u dokaz toga ponudili svjedoke i vještake, a da ovi ipak nisu saslušani, kao ni svjedoci tužene, da aneorizma srčane muskulature nije nastupila kao posljedica povrede prigodom nesretnog slučaja od 5. X. 1929.

Jer ponuđena dokazala nisu provedena, povrijeđeni su propisi postupka u toliko, da je nemoguće stvar temeljito prosuditi (§ 339 br. 3 hrv. grpp.), pa je valjalo povodom izvanrednog previda tužitelja poništiti nižestepene osude i odrediti popunu rasprave.

K zak. čl. LVII:1908:

Br. 1205

Kupnja neprotokolirane pekarne sa čitavim njezinim inventarom i ugrađenim pekarskim pećima je prijenos trgovačkog posla u smislu §§ 1 i 3 zak. čl. LVII:1908.

Presuda od 7. V. 1937. Rev 146/1-1937; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. X. 1936. Pl 1086/2-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 19. XII. 1935. Po 662/2-1935.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tužene tt. P. d. d., radi 38.335 Din, utvrđeno je slijedeće činjenično stanje:

Presudom izbranog suda burze N. od 9. V. 1934. bila je presuđena pekarna M., vlasnici B., F. i V., da plati tužilji u ime kupovnine za prodano brašno iznos od 42.674 Din spp. Nad imovinom pekarne M. bio je dana 27. IV. 1934. otvoren postupak za prinudno poravnanje van stečaja te je na likvidacionom ročištu gornja tražbina tužilje bila likvidirana ukupno s 47.919 iDn 65 p. Poravnanje bilo je sklopljeno uz

kvotu od 40% plativih u roku od godine dana u četiri jednaka tromjesečna obroka, od kojih je prvi dospio dana 21. XII. 1934. Pekarna M. platila je tužilji u svemu dva obroka u ukupnom iznosu od 9.584 Din, dok daljih obroka usprkos tužiljine opomene o dospjetku nije platila. Pošto je na taj način u smislu §-a 62 Zpr. oživjela tužiljina tražbina u likvidiranom, a još neplaćenom ostatnom iznosu, zatražila je tužilja sekvestraciju prihoda pekarne M. radi dužnih joj 38.335 Din, te je ova sekvestracija bila dozvoljena, no prigodom uvedenja sekvestra konstatovano je u zapisnik, da pekarna M. više ne postoji i da su B., F. i V. kupoprodajnim ugovorom od 29. X. 1934. prodali tuženoj sav inventar te pekarne kao i ugrađene pekarske peći. Uslijed toga podnijela je tužilja protiv tužene kao sljednice pekarane M. tužbu, kojom na osnovu zak. čl. LVII:1908 traži, da joj tužena plati napred navedeni iznos od 38.335 Din.

Oba niže stepena suda, a i **Stol sedmorice** sudili su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tuženica u tom, što nižestepeni sudovi uzimaju, da je tuženica preuzela trgovački posao tvrtke pekarne M., vlasnici B., F. i V. u Zagrebu, akoprem je tuženica kupila kupoprodajnim ugovorom od 29. X. 1934. samo pokretnine, koje je odmah dala na uporabu uz odštetu, a nije preuzela nikakav posao ni obaveze.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari ne postoji.

Nesporno je, da se je neprotokolirana tvrtka pekarna M., vlasnici B., E. i V. bavila prerađivanjem dobavljenog brašna i peciva, dakle poslom, koji padaju pod udar zakonskog članka LVII—1908.

Nesporno je, da je obveza tvrtke pekarna M. potekla iz trgovačkog posla a iz samog kupoprodajnog ugovora od 29. X. 1934. proizlazi, da je tuženica znala, da je protiv pekarne M. bio otvoren postupak za prinudno poravnanje van stečaja, koji je svršio nagodom. Prema tome tuženica je znala za vrijeme sklopljenog kupoprodajnog ugovora od 29. X. 1934. za obvezu tvrtke pekarne M.

Nižestepeni sudovi su utvrdili, da je tuženica kupoprodajnim ugovorom od 29. X. 1934. kupila cjelokupni inventar pekarne zajedno sa pećima od vlasnika pekarne M. t. j. od U-a, F-a i V-a, koji su istodobno tuženici ustupili sva prava iz najamnog ugovora sklopljenog sa vlasnikom kuće, u kojoj se nalazi pekarna.

Utvrđeno je, da je tuženica odmah dala u najam inventar i prostorije prijašnjim vlasnicima pekarne M., nu s tom promjenom, da je V. istupio i pristupio kao treći ortak S., koji su kroz cijelo vrijeme, dok su nastavljali posao, kao zakupnici inventara plaćali tuženici u ime najamnine za prostorije mjesečno 1.000 Din, a za uporabu inventara 4.000 Din, a kada su ovi u mjesecu maju 1936. posao likvidirali, tuženica je pod istim uvjetima ustupila inventar i prostorije pekarni G.

Utvrđeno je, da posao, t. j. pekarska radnja usprkos likvidiranja tvrtke pekarne M. nije ni na čas prestao, već se nastavlja u istim prostorijama, sa istim spravam i osobljem, te sa istim krugom mušterija, te da je upravitelj te radnje ostao B. bivši suvlasnik tvrtke pekarne M.

Prema tome su nižestepeni sudovi obzirom na cjelokupni rezultat rasprave, izvedenih dokaza sa svjedocima i ispravama po strankama doprinesenih ispravno stvarno i pravno ocijenili stvar i utvrdili, da je tuženica od tvrtke pekarne M., vlasnici B., F. i V., preuzela trgovački posao u smislu §§ 1 i 3 zakonskog članka od LVII iz 1908.

Ne stoji stoga, da se pobijana presuda osniva na pogrješnoj pravnoj ocjeni stvari.

Uslijed toga se revizija nije mogla uvažiti.

K čl. 216 i 287 Code com.:

Br. 1206

Naval za robu, kojom se brodski tovar dopunjuje, ide u korist onome tko je najmio čitav brod. Brodovlasnik odgovara po građanskom pravu (§ 1316 o. g. z.) za čine kapetanove, u koliko se tiču broda i prijevoza. Čim je kapetan broda propisnim i pravilnim postupkom robu sa broda predao, ne odgovara niti on a niti brodovlasnik za dalnju sudbinu robe.

Presuda od 19. XI. 1937. Rev 983/1-37; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 10. V. 1937. Pl 1302/2-1937; presuda okružnog suda u Sušaku od 31. XII. 1936. Po 119/45-1936.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. d. d. za trgovinu drva protiv tuženog B-a, kapetana i brodovlasnika, radi naknade štete u iznosu od 27.061 Din, utvrđeno je, da je vozarskim ugovorom od 10. XII. 1932. M. uzeo od tuženika u najam parobrod »P« za talijansku luku K., te da je tužilja dana 20. XII. 1932. ukrcala na taj brod u Sušaku 8.983 testona u težini od 74.727 kg, a naval da je iznašao 2.200 Lit., od kojih je 800 Lit. bilo plaćeno u času ukrcaja, a ostatak od 1.420 Lit. imao se je platiti na odredištu t. j. u talijanskoj luci R. Utvrđeno je nadalje, da je parobrod došao u luku R. koncem prosinca 1932., a roba da je bila iskrcana dne 29. XII., no da se nitko nije javio sa teretnicom da robu preuzme. Pošto u R. nema carinskih skladišta, to je roba bila uskladištena u skladištu M-a, koji je bio najmoprimac broda i koji je imao interesa, da robu spremi, jer mu naval nije bio plaćen. Ta je roba bila prodana na javnoj dražbi dana 13. II. 1933., budući da preuzeće robe nije uslijedilo odmah nakon dolaska parobroda uz predočenje originalne teretnice, kao što je bilo među strankama ugovoreno. Utvrđeno je konačno, da je

kupac te robe L. vidjevši robu izričito izjavio, da robu neće preuzeti, jer da je pokvarena i trula. Tužilja, smatrajući da tuženik nije smio robu predati trećoj neovlaštenoj osobi bez predaje izvorne teretnice, traži od njega platež protuvrijednosti te robe.

Oba nižestepena suda odbila su tužilju s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Po prvostepenom, a po tom i po prizivnom sudu utvrđeno je, da je tužilac odpremio na adresu L-a u R. 8.983 komada testona i to brodom, kojega je cijeloga uzeo pod naval od tuženika M. vozarskim ugovorom od 20. XII. 1932. Utvrdio je nadalje, da tu robu na mjestu odredišta, kad je tamo stigla, nitko nije preuzeo uz predočenje izvorne teretnice te platež navala i troškova, pak je ta roba položena u skladište istoga M-a.

Ove su činjenice u prvom redu odlučne za temeljitu pravnu ocjenu stvari.

Prema čl. 2 Uslova na teretnici, koji uslovi vežu krcatelja i vozara, imao je vozar, ako roba na odredištu ne bude bezodvlačno preuzeta, robu položiti kod carinarnice ili u skladištu društva.

Ako se uvaži, da iz gore citiranoga vozarskoga ugovora od 10. XII. 1932. proizlazi, da je M. uzeo pod naval cijeli parobrod »P«, u kojega je krcana i upitna drvena roba, poslana po tužiocu i da je taj brod plovio na račun opremitelja a i iznajmitelja M-a, nadalje da prema čl. 287 st. 2 trg. zak. od 17. VII. 1808. Cod. com. naval za robu, kojom se brod dopunjuje, ide u korist onome, koji je najmio brod na cijelo, dakle i naval za upitne testone ide u korist M-a, kojemu je pristojalo i pravo da se za nenaplaćeni naval može iz robe da naplati (čl. 305 cit. trg. z.), to je kapetan broda i prema čl. 2 Uslova, kao što i prema propisima trg. zakonika od 17. VII. 1808. posve pravilno postupao, kad je robu, pošto nije bezodvlačno preuzeta bila, prepustio M-u, a ovaj robu u svom skladištu zadržao.

Nije odlučno pitanje, da li u R. postoji skladište carinarnice, a niti je odlučno, kako je M. dalje sa robom raspoložio, jer čim je kapetan broda propisnim i pravilnim postupkom robu sa broda predao, ne odgovara niti on, a niti tuženi kao brodovlasnik za dalnju sudbinu robe (čl. 216 trg. zak. Cod. com.), jer ne mogu odgovarati za čine trećih osoba; M. pak nije stranka u ovoj parnici.

Prema čl. 216 trg. zak. Cod. com. svaki brodovlasnik odgovara po građanskom pravu za čine kapetanove, u koliko se tiču broda i prijevoza (§ 1316 o. g. z.). Za tu odgovornost ima svakako da predstoji kakav čin ili propust kapetana broda iz §-a 1294 o. g. z. Kako takav čin od strane kapetana broda nije utvrđen, ne predleži niti odgovornost tuženika za štetu, koju je tužilac pretrpio, pak je stoga i zahtjev tužioca na naknadu štete proti tuženika neosnovan, kako to pravilno uzimaju nižestepene presude. Ne osniva se stoga presuda prizivnoga suda na pogrješnoj pravnoj ocjeni stvari (§ 597 br. 4 Grpp.), kako to revident razlaže.

Nije se stoga revizija mogla uvažiti.

K §-u 1 br. 2 Mz. i §-u 1439 o. g. z.:

Br. 1207

Mjenica se ne može platiti uložnicom, jer se mjenica ima platiti novcem (§ 1 br. 2 Mz.), a uložnica nije novac (§ 985 o. g. z.). Ako pak zahtjev iz uložnice nije dospio (§ 1439 o. g. z.), ne može se niti prema samoj banci, koja je uložnicu izdala, prebiti tražbina iz mjenice sa tražbinom iz uložnice.

Presuda od 15. XII. 1933. br. 7087/1933; presuda okružnog suda u Petrinji od 16. X. 1933. Pl 146/2-1933; presuda sreskog suda u Glini od 28. VIII. 1933. P 181/5-1933.

U pravnoj stvari tužilje banke A. protiv tuženog B-a, radi 9.475 Din, prvostepeni sud je izdani mjenični platni nalog uzdržao u kreposti.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik traži reviziju s razloga, što se presuda prizivnoga suda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari (§ 597 br. 4 Grpp.). Drugostepeni sud da je pogrešno ocijenio stvar riješiv, da tuženik bez privole tužiteljice nije mogao uložnicom izdanom po tužiteljici C-u, koju je ovaj ustupio tuženom, platiti utuženu tražbinu odnosno tražbinu iz te uložnice, koja po ustupu pripada tuženom, prebiti sa utuženom tražbinom.

Taj revizioni razlog nije se mogao uvažiti, jer se je mjenica prema svojoj sadržini, imala platiti u gotovom novcu (§ 1 br. 2 Mz.), pa se i u gotovom novcu i morala isplatiti (§ 40 Mz.), a uložna knjižica ne može se smatrati novcem (§ 985 o. g. z.). Ni žalba u pogledu neuvaženja prigovora kompenzacije nije se mogla uvažiti, jer prema pobijanom stanju stvari tražbina tuženog iz uložnice C-a nije dospjela (§ 1439 o. g. z.)- budući da prema društvenim pravilima tužiteljice ovoj pristoji pravo četirimjesečnog otkaza uložnice), te drugostepeni sud nije pogrešno ocijenio stvar ne uvaživši tuženički prigovor kompenzacije.

K §-u 10 Mz. te §§ 1392 i 1397 o. g. z.:

Br. 1208

Jednostavno izručenje mjenice ne sadržaje u sebi cesiju; cesija je akt koji je potreban za postanak mjenične obveze, jer dok mjenica ne pređe iz ruke potpisnika u ruke trećeg lica, dotle nema ni mjenične obaveze. Niti u slučaju pravno valjane cesije ne može cesionar podizati ni mjenične ni građanske tužbe protiv cedenta na platež ustupljene tražbine, već on to može činiti samo protiv cesusa, dok protiv cedenta ima cesionar samo pravo iz §-a 1397 o. g. z.*

Plenarna rješidba od 11. VI. 1932. br. 7650/1931; osuda banskog stola od 24. IX. 1931. br. 32083/1931; osuda kotarskog suda u Krapini od 21. I. 1931. br. 802 gr. T 48/1925

U parnici tužioca A-a protiv tuženih ostavine pok B-a po skrbniku na čin C-u te protiv K-a, radi 8.000 Din, kotarski sud sudio je, da su tuženici i to prvotužena kao izdatnik ,a drugotuženi kao prihvatnik utužene mjenice dužni platiti tužiocu mjeničnu glavnicu od 8.000 Din spp. i to solidarno u roku od 14 dana pod prijetnjom ovrhe, uvjetno o položenju tužiocu dosuđene domirne prisege.

Banski stol je ništovnu žalbu prvotužene ostavine pok. B-a odbacio, a njezin priziv otputio i potvrdio pobijanu prvostepenu osudu.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previda prvotužene ostavine glede nje preinačio obje suglasne niže-stepene osude i tužioca odbio s tužbom protiv prvotužene (ostavivši prvostepenu osudu glede drugotuženog netaknutom).

Iz razloga:

Tužena ostavina prigovara aktivnoj legitimaciji tužiteljevoj, jer se tužitelj nije iskazao kao zakoniti imalac mjenice, koju utužuje.

Tužitelj naprotiv navodi, da mu je prihvatnik K. zajedno sa B-om kao izdatnikom mjenice predao utuženu mjenicu pa u toj predaji nazrijeva sa strane izdatnika građansko-pravni ustup mjenice, a na osnovu ovog da je na tužbu legitimiran. Neprijeporno je, a to proizlazi iz same mjenice, da tužitelj nije protiv tužene legitimiran na tužbu ni kao remitent, a ni po indosamentu, jer mjenica nije indosirana po remitentu, pa imalac njen (tužitelj) na tom osnovu nema legitimacije. On ne može biti legitimiran ni na osnovu utvrđene po njemu cesije, jer po njemu tvrđeni akt predaje mjenice po tuženicima nije predaja s pravnim učincima cesije, jer cesija je specijalan ugovor o prenosu iskanja s jednog vjerovnika na drugoga (§ 1392 o. g. z.) i za to treba naročita njegova

* Suglas. rješ. S. s. od 3. XI. 1932. br. 4259/1932; isp. još R. S. I. br. 201.

volja i prihvat ponude u tom pravcu date. Jednostavno izručenje mjenice ne sadrži u sebi cesiju; to je akt koji je potreban za postanak mjenične obaveze, jer dok mjenica ne pređe iz ruku potpisnika u ruke trećeg lica, dotle nema ni mjenične obaveze. Sve dotle može potpisnik da svoj potpis prebriše. Sve kad bi ustup bio i pravno valjan, ne može tužitelj kao cesionar podizati tužbe mjenične, a ni obične građanske protiv cedenta, a kako on sam (tužitelj) tvrdi, da mu je pok. B. s drugotuženim cedirao mjeničnu tražbinu, ne može on protiv B-a kao cedenta na osnovu te mjenice podizati tužbe na platež mjenične svote. Protiv cedenta ima on samo prava iz § 1397 o. g. z.

S tih razloga je prigovor tužene glede pomanjkanja aktivne legitimacije tužiteljeve opravdan i slijedom toga valjalo je obje nižestepene suglasne osude glede prvotuženoga preinačiti i suditi, kako je u tenoru navedeno.

K §§ 19 i 52 Mz.:

Br. 1209

Iz okolnosti, da imalac mjenice zadržava svoja prava protiv akceptanta i bez učinjenog protesta, ne može se zaključiti, da on može po izmaku roka za protest indosamentom ustupiti svoja prava protiv akceptanta sa učinkom mjeničnog indosamenta trećem licu.*

Presuda od 8. II. 1940. Rev 22/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 6. X. 1939. Pl 1500/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 26. IV. 1939. Po 268/10-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene B., radi 27.357 Din, prvostepeni sud stavio je izdani mjenični platni nalog van snage.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužilje.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizioni razlog iz §-a 597 br. 4 Grpp. nalazi revizija u tome, što prizivni sud uzima, da se naređenje § 19 reč. 2 Mz. (po kojem indosament stavljen poslije protesta zbog neisplate ili nakon što je protekao rok za taj protest, ima učinak običnog ustupljenja) odnosi i na odnos prema akceptantu. Revizija bi htjela protivno izvesti, na osnovu § 52 Mz., po kojem se propuštanjem protesta ne gube prava protiv akceptanta, nego samo protiv ostalih mjembenih obvezanika, no u tome nema pravo.

§ 19 reč. 2 Mz. određuje da jednako indosament stavljen poslije protesta kao i indosament stavljen po isteku roka za protest ima učinak samo građanskopavnog ustupa. Ako se ovo naređenje dovede u vezu sa naređenjem §-a 52 Mz., može se doći jedino do zaključka, da u slučaju, ako je mjenica

* Isp. R. S. I. br. 201.

indosirana nakon izvršenog protesta, prelaze sva prava indosanta kako protiv akceptanta tako i protiv drugih obvezanika sa učinkom građanskopravnog ustupa na indosantara, dok u slučaju da protest nije bio dignut, a rok je za nj protekao, prelaze sa učinkom građanskopravnog ustupa na indosatara samo indosantova prava protiv akceptanta. Ne može se iz toga, što imalac mjenice zadržava svoja prava protiv akceptanta i bez protesta, zaključiti, da on može bilo po dignutom protestu bilo po izmaku roka za protest indosamentom ustupiti svoja prava protiv akcenptanta sa učinkom mjeničkog indosamenta trećem licu, dok se tome protivi izrečno naređenje §-a 19 Mz., koje ne izuzima prava protiv akceptanta.

Nema zato ni revizijskog razloga iz §-a 597 br. 4 Grpp., pa se reviziju nije moglo uvažiti.

K §-u 48 Mz.:

Br. 1210

Naleđnik koji je iskupio mjenicu nakon izdanog platnog naloga ne može po mjeničnom zakonu tražiti od svog prednika i naknadu troška toga platnog naloga.*

Presuda od 4. X. 1935. Rev 1587/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. VI. 1935. Pl 3524/2-1935; presuda okružnog suda u Zagrebu od 16. III. 1935. Po 50/5-1935.

U regresno mjeničnoj parnici tužioca A-a protiv tuženih B., C-a i D-a, radi 45.720 Din spp., prvostepeni sud stavio je mjenični platni nalog djelomično van snage t. j. glede iznosa od 2.199 Din (troška platnog naloga ranije mjenične parnice).

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te mjenični platni nalog u cijelosti uzdržao na snazi.

Iz obrazloženja:

Neprijeporno je među strankama a proizlazi to i iz parbenih spisa, da je prvotužena B. izdala dana 21. VI. 1934. mjenicu vrhu 42.555 Din sa danom dospjetka 21. IX. 1934. koju su mjenicu prihvatili drugo i treće tuženi, a naleđili su je tužena B. i tužitelj. Neprijeporno je nadalje, da mjenica o dospjetku nije isplaćena i da je stoga imalac mjenice zadruga H. dala mjenicu dana 22. IX. 1934. protestirati i da je javni bilježnik prigodom protesta predočio mjenicu na isplatu zadruzi H. u njezinim prostorijama no da je ona otklonila isplatu. Protest je dignut kod ove zadruge zato, jer je ona označena u izvornoj mjenici kao domicilijat. Neprijeporno je nadalje još i to, da je zadruga H. kao imalac mjenice podnijela dana 6. XII. 1934. mjembenu tužbu proti svima potpisnicima mjenice, na koju je tužbu prvostepeni sud izdao

* Suglas. Stražnicky Mz. str. 243.

mjenični nalog od 10. XII. 1934. III. Po 970/34-1 i trošak platnog naloga obredio sa 2199 Din. Proti tome platnom nalogu podnijeli su tuženi pravodobno prigovore de pr. 22. XII. 1934. na koje je poveden zakoniti postupak. Pošto je tužitelj A. dana 28. XII. 1934. isplatio zadruzi H. u cijelosti mjembeno dugovanje iz mjenice od 21. VI. 1934. skupa sa troškom platnog naloga, izdala je ova zadruga tužiocu zavratni račun vrhu 45.720 Din, te mu ujedno i izručila i izvorni protest i mjenicu. Uslijed toga diže tužilac proti ostalim mjembenim obvezanicima (tuženima) zavratnu mjeničnu tužbu de pr. 18. I. 1935. Po 50/35-1 na koju je sud izdao mjenični platni nalog od 19. I. 1935. Parnica pod ozn. Po 970/34 nastavlja se i dalje, ali je zadruga H. snizila tamo svoj zahtjev samo na parbeni trošak.

Protiv platnog naloga od 19. I. 1935. Po 50/35-1 podnesli su tuženi pravodobno prigovore, na koje je prvostepeni sud donio napadnutu presudu d 18. III. 1935. u kojoj uzdržaje platni nalog u krijeposti djelomično, i stavlja ga van snage glede iznosa od 2.199 Din, t. j. glede troškova platnog naloga Po 970/34-1 uzimajući, da glede ovog iznosa postoji prigovor »litis pendentis« i da taj iznos u opće ne spada u regresne troškove.

Protiv ove presude uložio je tužilac priziv i to protiv dijela, kojim je platni nalog stavljen van snage.

Priziv tužiočev je osnovan.

Tužilac je u prvostepenom postupku dokazao, što je u ostalom i prvostepeni sud utvrdio, da je on kao mjembeni obvezanik isplatio dana 28. XII. 1934. zadruzi H. kao poštenome imaocu mjenice, iznos od 45.720 Din od kojega iznosa otpada svota od 2.199 Din na trošak platnog naloga Po 970/34-1. Po § 48 br. 1, 2 i 3 Mz. imade onaj tko iskupi mjenicu pravo regresa proti svojim prednicima koji se regres odnosi na potpunu svotu, koju je on platio i na troškove, koje je učinio.

Iz ovoga slijedi, da su tuženi dužni platiti tužiocu sve ono, što je on imaocu mjenice isplatio t. j. cijelu svotu, na koju glasi zavratni račun, a to je iznos od 45.720 Din. Nije uvaživ niti prigovor litis pendentis glede iznosa od 2.199 Din, kako to uzima prvostepeni sud, jer je zadruga H. nakon primljenog plateža po tužitelju snizila u parnici Po 970/34 svoj tužbeni zahtjev samo na parbeni trošak, a odustala je od tužbe glede glavnice i troška platnog naloga.

Valjalo je prema razloženome priziv tužioca uvažiti i uzdržati platni nalog od 19. I. 1935. u cijelosti na snazi.

Stol sedmorice uvažio je djelomično reviziju tuženih i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio u cijelosti presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud ispravno smatra, da u zavratnom računu navedena stavka – trošak platnog naloga iz spisa Po 970/34 –

sa 2.199 Din ne spada u mjeničnopravnu obvezu tuženika kao prednika prema tužiocu kao indosantu, koji je mjenicu iskupio, jer je i tužilac skrivio taj trošak, budući da mjenicu nije prije tužbe isplatio.

Da li su mu tuženici dužni taj trošak naknaditi i u kojem iznosu, ne prosuđuje se po mjeničnom zakonu, već po općim propisima.

Budući da apelacioni sud pogrešno uzimlje da i navedeni trošak spada u troškove iz propisa § 48 Mz., temelji se apelaciona presuda u tom dijelu na pogrešnoj pravnoj ocjeni (§ 597 br. 4 Grpp.), pa je valjalo reviziju tuženika u tom dijelu uvažiti i djelimičnim preinačenjem uspostaviti u cijelosti presudu prvostepenog suda.

K §-u 5 Z. o z.:

Br. 1211

Dopušteno je oporučno raspolaganje sa idealnim dijelom, koji ima oporučitelju pripasti iza već povedene diobe zadruge.*

Osuda od 24. X. 1935. Rev 566/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. I. 1935. Pl 544/3-1934; osuda sreskog suda u Krnjaku od 14. XII. 1933. br. 4138 gr. P 14/1932.

U parnici tužilaca A-a i B-a protiv tuženog C-a, radi priznanja neistinitosti i nevaljanosti oporuke sada pok. D-a, oba nižestepena suda odbila su tužioce s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Što se tiče prizivne tegobe tužitelja, da je oporučitelj pok. D. u pobijanoj oporuci testirao o imovini, koja u času testiranja nije bila njegovo vlasništvo, te da nije bio vlastan o toj imovini praviti oporuke, to valja istaći, da je pok. D. oporučno raspoložio, kako je to vidljivo iz same oporuke, sa dijelom, koji će ga pripasti iz diobe njegove zadruge D. kbr. 9 iz S., a jer se iz dobavljenog odnosnog zadružnog spisa razabire, da je zadružna dioba bila u tečaju na molbu člana D-a još od godine 1923., te da je prema tomu pobijanu oporuku od 27. V. 1927. pok. D. sačinio za tečaja diobnog postupka, koji se postupak mora nastaviti i dovršiti, pošto se diobna prava imadu prosuđivati po stanju stvari u vrijeme stavljenog diobnog zahtjeva, a jer ostavina po §-u 531 o. g. z. sačinjava skup prava i obveza kojega pokojnika, dakle u nazočnom slučaju i pravo na upitni dio iz zadružnog imetka, koji mu ima pripasti, to ne dolazi ovdje do primjene § 5 zadružnog zakona, te je pok. D. mogao oporučno raspoložiti sa svojim event. dijelom, koji ga ima pripasti iz diobe njegove zadruge. Stoga je gornja prizivna tegoba tužitelja neuvaživa, dok se prigodom ostav. rasprave ima da ustanovi, da li je oporučitelju zaista iz zadružne diobe pripala imovina, kojom je raspoložio oporučno.

* Suglas. Č. II. br. 930.

S navedenih razloga valjalo je priziv tužitelja otputiti i napadnutu prvosudnu osudu u cijelosti potvrditi.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužilaca, jer za nj nema uslova §-a 335 hrv. grpp.

K §§ 8 i 9 Z. o z. i §-u 6 Provedb. nar.:

Br. 1212

Redovni sud nije nadležan da prosuđuje, da li je nadležna upravna vlast ispravno postupala kod izdavanja svjedodžbe o tome, tko je kućegospodar izvjesne zadruge, već je za to nadležna viša upravna vlast. Postavljanje i skidanje kućegospodara zadruge ne može se izvršiti nikakovim dopisima općinske uprave, već samo na način označen u §-u 8 Z. o z. i §-u 6 Provedb. naredbe od 16. XII. 1889 br. 23403.*

Zaključak od 4. V. 1939. Rek 472/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 16. II. 1939. Pl 29/2-1939; presuda sreskog suda u Jastrebarskom od 4. X. 1938. P 471/3-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene zadruge B. po kućegospodaru S-u odnosno P-u, radi priznanja prava vlasništva nekretnina, prvostepeni sud donio je presudu na osnovu priznanja po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice, pobijanu presudu i cio postupak do tužbe proglasio ništavima te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud ukinuo je prvostepenu presudu radi ništavosti ozn. u §-u 571 br. 5 Grpp., jer da tužena u parnici nije bila zastupana po svom kućegospodar P-u, već po S-u, koji da nije njezin kućegospodar, a to da slijedi iz dopisa opć. uprave u Š. od 10. X. 1938. br. 4298-30.

Tužilja pobija zaključak prizivnog suda kao pravno pogrešan i stavlja prijedlog za njegovo ukidanje.

Rekurs je osnovan.

Tužiteljica je svojoj tužbi priložila izvornu uredovnu svjedodžbu opć. uprave u Š. od 29. VIII. 1938. br. 3732-1938. i time javnom ispravom dokazala, da je tuženoj zadruzi koja nema nikakova zadrugara, imenovan ureda radi kućegospodarom S.

Ta svjedodžba po svom sadržaju i vanjskom obliku potpuno odgovara propisu §-a 6 provedbene naredbe od 16. XII. 1889. br. 23.403 — a pošto je ona izdana po nadležnoj upravnoj vlasti i u opsegu njenog djelokruga, to redoviti sud nije nadležan da sudi o tome, da li je upravna vlast kod izdavanja

* Isp. Tončić rješ. br. 3 kod §-a 8 Z. o z.

pomenute svjedodžbe propisno postupala, već je za to nadležna pretpostavljena upravna vlast. P. nije na zakonu propisani način zasvjedočio da je on kućegospodar tužene zadruge, jer se to dokazuje samo uredovnom svjedodžbom izdanom na propisani način (§ 6 cit. nar.), a on takove svjedodžbe doprinesao nije.

Dopis opć. uprave od 10. X. 1938. br. 4294-38 nije mjerodavan, jer se postavljenje i skidanje kućegospodara zadruge ne može izvršiti nikakovim dopisima, već samo na način označen u §-u 8 Z. o z. i § 6 cit. naredbe.

Po takovom stanju stvari tužena zadruga tečajem parnice bila je valjano zastupana (§ 9 Z. o z.), a prema tome nema ništavosti iz §-a 571 br. 5 Grpp. pa je uvaženjem rekursa valjalo pobijani zaključak prizivnog suda ukinuti i riješiti kao u dispozitivu ovog zaključka.

K §§ 8 i 10 Z. o z.:

Br. 1213

Sklapanje nagode za dužni iznos od 4287 Din s naslova kupovnine spada u redovito kućegospodarenje pa za takovu nagodbu nije potrebna privola većine zadružnih članova.*

Rješidba od 15. IX. 1932. br. 3027/1932; rješenje banskog stola od 24. II. 1932. br 5930/1932; odluka sudbenog stola u Gospiću od 17. X. 1931. br. 5299 gr.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenice zadruge B. po kućegospodaru C-u, radi 4.287 Din, sudbeni stol je na temelju izvještaja o obavljenoj pljenidbi i procjeni odredio za izvedenje ovršne dražbe zaplijenjenih pokretnina ovršenice dražbeni rok.

Banski stol je povodom ništovne žalbe i utoka ovršenice pobijanu prvostepenu odluku u dijelu, kojim se u rješenju izvješća sudb. izaslanika o obavljenoj pljenidbi i procjeni pokretnina raspisuje dražba, ukinuo, dok je utok glede ostalog dijela prvostepene odluke otputio i u tom dijelu pobijanu prvostepenu odluku potvrdio.

Iz razloga:

Vidiv, da sklapanje nagode sa zadrugom zbog dužnog iznosa od 4.287 Din s naslova kupovnine spada u redovito gospodarenje, pak za takvu nagodu nije potrebna privola većine zadružnih članova (§§ 8 i 10 Z. o z.), pa je prema tome sudbena nagoda od 9. II. 1928. br. 557 gr. ovršiva;

vidiv ali, da se glasom pljenidbenog zapisnika od 27. VIII. 1931. br. 5299 gr. obavljena pljenidba ne može smatrati uspješnom, jer je zaplijenjeno sijeno i slama procijenjeno na 400 Din ukupno, pa utržak tog sijena i slame ne bi namašio ni troškove ovrhe, uslijed čega nije smio prvi sud dražbu pobijanom odlukom raspisati (§ 23 zak. od 13. I. 1883. o stegama ovrš. prava) uslijed čega se pobijana odluka u dijelu, kojim raspisuje dražbu, ukazuje protuzakonitom i ništetnom, obnašao je odlučiti kao što je gore navedeno.

Stol sedmorice je ništovnu žalbu ovršenice zadruge B. odbacio, jer u postupku nižestepenih sudova nema ništavosti, označenih u § 339 hrv. grpp., a njezin izvanredni previdni utok otputio, jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp.

* Isp. V. II. br. 721; prema rješ. S. s. od 9. XII. 1932. br. 6687/32 uzimanje služavke spada također u redovito kućegospodarenje.

K §§ 8 i 10 Z. o z.:

Br. 1214

Ureda radi postavljeni kućegospodar zadruge, makar ova ima samo jednog člana, a i taj je trajno otsutan, ne može bez održanja formalnih propisa, navedenih u §§ 8 i 10 Z. o. z., valjano sklopiti pravni posao, koji ne spada u redovito gospodarenje zadruge. Da li je koji zadružni član ovlašteno otsutan ili nije, te prema tomu da li je potrebno da bude zastupan po skrbniku, odlučuje upravna vlast. Davanje čitavih zadružnih nekretnina u zakup na vrijeme od 30 godina ne spada u redovito gospodarenje zadruge.

Presuda od 1. II. 1939. Rev 106/1-1939; presuda okružnog suda u Gospiću od 28. X. 1938. Pl 381/3-1938; presuda sreskog suda u Brinju od 7. V. 1938. P 101/3-1938.

U pravnoj stvari tužilje zadruge A. po kućegospodaru B-u protiv tuženih C-a i D-a, radi priznanja ništetnosti i nevaljanosti zakupne pogodbe, utvrđeno je, da zadruga A. ima samo jednog člana a i taj da je trajno otsutan, te da je zbog njegove otsutnosti tužilji bio po općinskoj upravi postavljen ureda radi kućegospodar P., koji je u tom svojstvu sklopio sa tuženicima, a u ime tužilje, zakupnu pogodbu, kojom je dao tuženicima u zakup sve zadružne nekretnine na vrijeme od 30 godina. Utvrđeno je nadalje, da kod sklapanja tog pravnog posla nisu bili obdržavani propisi zadružnog zakona (§§ 8 i 10) pa stoga tužilja smatrajući, da je gornji pravni posao nevaljan podiže ovu tužbu.

Prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom smatrajući, da je ugovor sklopljen po ovlaštenom licu i da obzirom na okolnost, da u zadruzi postoji samo jedan član, nije trebalo formalnosti iz §-a 10 Z. o z.

Prizivni sud je uvažio priziv tužilje i preinačio presudu prvostepenog suda te sudio po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Postoji naime pogrješna ocjena spora sa stanovišta materijalnog prava, kako je obrazlaže i priziv, naime da kućegospodar tužiteljice, ureda radi postavljen, ne može neograničeno gospodariti zadružnim nekretninama i u konkretnom slučaju te nekretnine dati u zakup na 30 godina. Da se radi

o poslu, koji nadilazi redovito gospodarenje, usvaja i napadnuta presuda a i ovaj prizivni sud, jer se radi o davanju u zakup čitavih zadružnih nekretnina. Prema propisu §-a 10 Z. o z. za ovakve poslove treba način iz § 8 Z. o z. Napadnuta presuda tvrdi, da nije trebalo glasovanje kod općine, jer da ureda radi postavljeni kućegospodar može raditi sve ono, što i zadnji član zadruge, koji je otsutan. To međutim ne stoji. Bez obzira na to da li taj član zadruge uopće postoji ili da li je otsutan ovlašteno ili nije, o davanju u 30-godišnji zakup valjalo je obaviti glasovanje, kod nadležne općine. To glasovanje, ako nema nikakovog inog člana zadruge, valjalo je obaviti makar sa samim kućegospodarom, pa bio on i ureda radi postavljen t. j. premda on inače nije član zadruge, jer isti svakako imade u smislu §-a 8 Zadružnog zakona pravo glasa, a nadležna općina bi onda imala prosuditi treba li navodnom otsutnom članu postaviti skrbnika ili toga ne treba, jer taj uopće ne postoji ili je neovlašteno otsutan.

Budući da je nesporno među strankama da takovog glasovanja nije bilo, znači da utuženi pravni posao nema svih rekvizita, koje postavlja zadružni zakon za valjanost pravnog posla, koji bi obvezivao tužiteljicu, pa je isti prema tome nevaljan i ništetan, radi čega je uvaženjem priziva valjalo napadnutu presudu preinačiti i tužbenom zahtjevu udovoljiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ispravno uzima pobijana presuda, da davanje čitavih zadružnih nekretnina u zakup na vrijeme od 30 godina ne spada u redovito gospodarenje, pa stoga za takav posao treba privola većine zadrugara, a da li je koji član ovlašteno otsutan ili ne, te prema tome da li je potrebno, da bude zastupan po skrbniku (§ 10 st. 4 Zak. o zadrugama) odlučuje upravna vlast.

Kako se ovaj posao međutim tiče nepokretnog imetka, jer se daje taj čitav imetak u zakup na 30 godina(§ 1091 o. g. z.), to je za valjanost samog posla potrebna i isprava izdana po općini o privoli većine članova (§ 10 st. 5 zak. o zadrugama). Neosporno je da takova isprava nije izdana, pa je stoga prizivni sud ispravno udovoljio tužbenom zahtjevu.

S tih se razloga revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 9 Z. o z., 42 o. g. z. i 628 br. 2 Grpp.:

Br. 1215

»Djecom« kućegospodara iz §-a 9 Z. o z. smatraju se ne samo oni srodnici u nishodnoj lozi, koji su ujedno članovi zadruge, nego svi srodnici nishodne loze (dakle i unuci), bez obzira na to, da li su zadružni članovi ili nisu.

Presuda od 29. IX. 1938. Rev 935/1-38; presuda okružnog suda u Osijeku od 19. V. 1938. Pl 527/4-38; presuda sreskog suda u D. Miholjcu od 22. III. 1938. P 63/4-38.

U pravnoj stvari tužilje zadruge P., protiv tuženog B-a, zbog ništavosti presude zbog izostanka, prvostepeni sud je tužbu odbio.

Prizivni sud je priziv tužilje uvažio te je preinačio prvostepenu presudu i udovoljio tužbi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija presudu prizivnoga suda radi pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) u pravcu da je nazočna tužba zbog ništavosti prekasno podnesena, te da se tuženik nema smatrati »djetetom« bivšega kućegospodara tužilje pok. P. M-a u smislu § 9 st. 2 Z. o z.

Revizija nije osnovana.

Među strankama je nesporno, da je sadanji kućegospodar tužilje P. P. prema uredovnoj svjedodžbi opć. uprave u N. postavljen kućegospodarom tužilje tekar dana 15. II. 1938. nakon smrti tuženikovoga djeda po majci P. M., koji je umro 20. I. 1938., a kojemu je još za života bila dostavljena pobijana pravosnažna presuda od 5. XI. 1937. broj P. 352/37.

Na osnovu toga prizivni sud ispravno smatra, da se rok od mjesec dana (§ 628 br. 2 Grpp.) za podnošenje tužbe zbog ništavosti ima računati od dana, kada je zakonito postavljen za ovaj sporni predmet kućegospodar tužilje saznao za pravosnažnost presude od 5. XI. 1937. broj P. 352/37 — dakle od 15. II. 1939., budući da taj zakonito postavljeni kućegospodar tužilje nije do toga dana niti bio legitimiran zadrugu pred sudom zastupati (§ 9 zadr. zakona).

Budući da je nesporno i to, da je tuženik unuk po majci bivšega kućegospodara tužilje pok. P. M-a, ispravan je pravni nazor prizivnoga suda, da je zastupanje tužilje zadruge u sporu sa tuženikom u parnici pod ozn. P. 352/1937. po zakonu nevaljano (§ 9 zadruž. zakona i § 42 o. g. z.), te da su postupak i presuda u toj parnici ništavi (§ 623 br. 2 i § 571 br. 5 Grpp.), jer zadrugu nije zastupao po zakonu propisno postavljeni kućegospodar, već takovo lice, koje u tom sporu nije moglo zadrugu zastupati. Pod »djecom« kućegospodara nemaju se smatrati samo oni srodnici u nishodnoj lozi, koji su ujedno članovi zadruge, već svi srodnici u nishodnoj lozi bez obzira, da li su zadružni članovi ili nisu.

Stoga revizija tuženikova nije uvažena.

K §-u 10 Z. o z.:

Br. 1216

Davanje primjerenog miraza zadrugarki u novcu spada u redovito gospodarenje zadruge.

Presuda od 7. V. 1937. Rev 225/1-1937; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 30. XII. 1936. Pl 5/1-1936; presuda sreskog suda u Sl. Brodu od 25. X. 1935. P 136/15-1935.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene zadruge B. po kućegospodaru C-u, radi 5.700 Din, bilo je u sva tri stepena suđeno po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Iz obveznice od 19. XI. 1930. vidljivo je, da tužena zadruga duguje K-u svotu od 3.000 Din, a tu obveznicu potpisao je kućegospodar tužene zadruge sa još dva člana zadruge, znači, da je zadruga bila jedini platac i u tom pravcu ne predleži nikakova sumnja pogotovo kad su iskazi svjedoka J-a i pod zakletvom preslušane tužilje potpuno s time sukladni.

Nesporno je, da tužena zadruga tu dužnu svotu nije platila K-u, dok je sa gore navedenim dokazima kao i sa iskazom svjedoka K-a utvrđeno, da je taj dug sa troškovima parnice i izvršenja premašio svotu od 5.000 Din, ali je sporazumom između tužilje i K-a nagođen na 5.000 Din, a gore navedenim dokazima je utvrđeno, da je tužilja tu svotu isplatila K-u kao pravna sljednica nekretnina svoga muža J-a, koji je — kako tužilja sama objašnjuje — bio tužen na platež te svote na osnovu mjenične obveze prema K-u. Kako je tužena zadruga bila obvezana na davanje miraza već po samom propisu zakona a i po vlastitoj obvezi obećanjem miraza na usta svoga kućegospodara i jer je K. u ime miraza obećani iznos kreditirao tuženoj zadruzi, a taj iznos o dospjetku nije bio po zadruzi podmiren, već ga je s pripacima vjerovniku isplatila tužilja, to je opravdano stanovište prizivnog suda da su tužilji kao trećoj osobi — od koje je vjerovnik primio isplatu — ustupljena u smislu § 1423 o. g. z. prava pristojeća vjerovniku, a na platež te svote bila bi presuđena i tužena zadruga da je njezina obveza na mjenici (§ 8 Mz.) bila mjenično-pravno valjana.

Prizivni sud je ispravno obrazložio, da po § 9 zakona o zadrugama kućegospodar zastupa zadrugu u svim poslovima prema javnim vlastima i prema privatnim osobama te da je kućegospodar zadruge — obećavši miraz prigodom udaje tužilje kao zadružnog člana pravovaljano obvezao svoju zadrugu na platež te svote, jer sam zadružni zakon u svom §-u 54 veli, da miraz pripada djevojci prigodom udaje, a kako je sporazum o davanju miraza bio izvan svake sumnje — nije bilo potrebno takav zahtjev stavljati kod upravne vlasti prije vjenčanja, kako to revizija drži.

Drugostepeni sud je ispravno obrazložio i propis § 22 Z. o. z., prema kojem je kućegospodar zadruge kao bonus pater familias dužan skrbiti da djevojci kao članu svoje zadruge pripremi miraz, te se podavanje miraza ne može smatrati poslom, koji ne bi spadao na redovito gospodarenje, jer se time nepokretni imetak zadruge niti ne opterećuje niti otuđuje niti zamjenjuje niti se dira u njegovu sućnost (§ 10 Z. o z.) pogotovo, kada se radi o običajnoj opremi djevojke, količina koje opreme je različita u različitim predjelima, te se ravna većinom po preimućstvu (bogatstvu) zadruge,* a na podavanje koje opreme zadruga — u kojoj rastu djevojke za udaju — mora biti unaprijed spremna apstrahirajući on toga, da su obveznicu od 19. XI. 1930. — a u kojoj se ta dugovina zadruge ističe kao opstojna — uz kućegospodara zadruge potpisala još i dva člana te zadruge. Ne predleži dakle pogrešna pravna ocjena stvari (br. 4 § 597 Grpp.) a niti ima u prizivnom postupku kakvog nedostatka, koji bi mogao spriječiti, da se pravna stvar iscrpno pretrese i temeljito ocijeni (br. 2 § 597 Grpp.), pa se stoga revizija tuženice nije mogla uvažiti.

K §-u 20 Z. o z.:

Br. 1217

Dukati, koje zadrugarka prigodom svoje udaje u zadrugu donese sa sobom kao nakit i uzdrži se u njihovom posjedu, jesu njezin osebunjak, kojim je ona ovlaštena samostalno upravljati i gospodariti.

Presuda od 12. XII. 1935. Rev 757/1-1935; presuda okružnog suda u Gospiću od 7. II. 1935. Pl 15/1-1935; presuda sreskog suda u Korenici od 28. IX. 1934. P 51/10-1934.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi 6.050 Din, bilo je u sva tri stepena suđeno po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Tuženik tvrdi, da se u ovom sporu radi o zadružnoj razmirici, jer da su tužilja i on članovi jedne te iste zadruge, pa da je redovni pravni put nedopušten (§ 597 br. 1 u vezi sa § 571 br. 6 Grpp.). Ovaj revizijski razlog nije osnovan. Tužilja utužuje zajam, kojega je podijelila tuženiku iz svoje posebne imovine, koju je donijela prigodom svoje udaje u zadrugu i u posjedu koje se zadržala do sklapanja utuženog zajma. Svaki zadrugar uživa potpunu sposobnost u sticanju prava i preuzimanju obveza po općem građanskom pravu. I u konkretnom slučaju radi se o zajamskoj pogodbi, koju je tužilja sklopila sa tuženikom, pa o opstojnosti ove zajamske pogodbe i isplati zajma nadležna je raspravljati

* Isp. R. S. III. br. 1220.

jedino sudska vlast, jer se ne radi ni o kakovoj zadružnoj razmirici.

Tuženik tvrdi, da je spor pogrešno pravno ocijenjen, jer da je tužilja donijela u zadrugu prijeporne dukate kao miraz, a time da su ti dukati prešli u vlasništvo zadruge, u koju se tužilja udala.

Ni ovaj revizijski razlog nije osnovan. Nižestepeni sudovi su suglasno utvrdili, da je tužilja prigodom svoje udaje u svoju zadrugu donijela 55 komada zlatnih dukata ustrijskih po 10 Kr. komad, ali da ih nije izručila niti svomu suprugu niti kućegospodaru zadruge, u koju se udala, već da ih zadržala u svom posjedu i čuvala ih u svojoj škrinji kao nakit, dakle ti dukati ne mogu se smatrati mirazom, već osebunjkom tužilje, kojim je ona bila ovlaštena samostalna upravljati i gospodariti.

Stoga se revizija tuženika nije mogla uvažiti.

K §-u 20 Z. o. z.:

Br. 1218

Protiv prejudicionalne odluke upravne vlasti o predmjevi iz §-a 20. Z. o z. dopušten je protudokaz u sudbenom postupku u sporu o vlasništvu između zadrugara i njegove zadruge.*

Presuda od 15. IX. 1938. Rev 1058/1-38; presuda okružnog suda u Petrinji od 5. III. 1938. Pl 128/38; presuda sreskog suda u Glini od 3. XI. 1937. P 326/37.

U pravnoj stvari tužioca Š. i dr. protiv zadruge N., radi priznanja prava vlasništva nekretnina i ustupa u posjed, prvostepeni sud je tužbi udovoljio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice te je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbu.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilaca te je preinačio presudu prizivnog suda i uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana:

Tužioci opravdano pobijaju prizivnu presudu zbog pogrešne pravne ocjene stvari, što ona uzima, da prejudicionalna odluka upravne vlasti, donesena po propisu § 20 zak. o zadrugam od 9. V. 1889. veže građanskog suca i da po tom u postupku pred sudom dokaz o protivnom nije dopušten. Rješenje upravne vlasti ne osniva predmnjevu o pravima zadruge na imovinu, jer predmjeva sadržana je u samom zak. propisu, a upravna vlast u upravnom postupku odlučuje o tom, da li i u koliko postoje uslovi predmnjeve. Kako pak zakon o zadrugama, pa ni drugi koji zakon ne isključuje dokaz o protivnom, ima se u postupku o privatnim pravima zadrugara pred sudom pripustiti dokazivanje postanka i postojanja privatnih prava, u konkretnom slučaju prava vlasništva kao osebujne imovine (§ 21 al. 2 Zak. o zadr. i § 366 Grpp.).

* Protivno rješ. od 14. XI. 1935. Rek 1530/1-1935.

Iz činjeničnih utvrđenja prizivne presude proizlazi, da je prednik tužioca uparničene nekretnine nabavio iz svoje imovine, stečene posebnom radnjom. Da je prednik tužioca stekao imovinu dopuštenom posebnom radnjom, obrazloženo je u prvostepenoj presudi i njezini su pravni izvodi u tom pravcu osnovani na zakonu, prema čemu se ima uvažiti, da je prednik tužioca stekao vlasništvo nekretnina. Tomu dosljedno imade ih tužena predati tužiocima kao vlasnicima (§ 366 o. g. z.). Pozivanje tužioca na tabularnu dosjelost (§ 1467 o.g. z.) nije opravdano, jer nije utvrđeno, da su tužioci kroz vrijeme od tri godine bili posjednici, što je u ostalom obzirom na uspjeh vlasničke tužbe postalo bespredmetno.

Prema takovom stanju stvari valjalo je reviziju kao osnovanu uvažiti, pobijanu presudu preinačiti i uspostaviti presudu prvostepenog suda.

K §-u 54 Z. o z.:

Br. 1219

Propisi zadružnog zakona odnose se samo na traženje miraza zadrugarke prije sklapanja braka, dok za kasnije ugovore o mirazu nakon već izvršene udaje vrijede propisi općeg građanskog zakonika u vezi sa zakonom o javnim bilježnicima.

Presuda od 20. XII. 1935. Rev 1258/1-1935; presuda okružnog suda u Petrinji od 16. V. 1935. Pl 193/1-1935; presuda sreskog suda u Glini od 14. II. 1935. P 424/1933.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene zadruge B. po kućegospodaru C-u, radi 11.500 Din, prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužilje i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica traži, da joj tužena na osnovu ugovora od 22. VI. 1931. isplati sumu od 11.500 Din, koja joj je tim ugovorom odobrena, a čija isplata dospjeva po uzadruženju C-a, jer prigodom udaje nije dobila dovoljnu sumu miraza.

Prvostepeni je sud odbio tužbeni zahtjev, jer da taj ugovor na temelju kojega tužiteljica traži isplatu, nije pravno valjan, jer na nj nije privolila većina pravo glasa imajućih članova tužene zadruge, niti je u opće preslušan i zakoniti zastupnik mldbnog člana tužene zadruge V-a, niti ugovor za nj sudbeno odobren.

Drugostepenije sud tu presudu preinačio i tužbenom zahtjevu udovoljio i to s razloga, što se u ugovoru sadržana izjava o nadopuni miraza ima prosuđivati samostalno, bez obzira na propise o uzadruženju za koje se traži odobrenje oblasti, dok se za tu izjavu traži samo privola većine zadrugara u smislu §-a 10 Z. o z., jer se ne radi o nekretninama, a da ne stoji, da na tu izjavu, u ugovoru od 22. VI. 1931. sadržanu, nije privolila većina pravo glasa imajućih članova zadruge, pošto je u vrijeme sklopljenoga ugovora bila članom zadruge samo M., a ona je na ugovor privolila, dok mldbni V. nije ni imao pravo glasa u smislu §-a 8 Z. o z., po čemu sudbenog odobrenja nije ni trebalo.

Drugostepenu presudu pobija tužena iz revizijskog razloga pogrešne pravne ocjene stvari, jer da uzadruženi ugovor od 22. VI. 1931. nije po upravnoj vlasti odobren već poništen, jer nije udešen prema propisu §-a 10. Z. o z., po čemu da ne važi ni onaj njegov uglavak, koji radi o nadopuni miraza.

Revizija je osnovana.

Kod uzadružnog ugovora od 22. VI, 1931., na kome jedinom tužiteljica i osniva svoje pravo, nije ona uopće kao stranka ni sudjelovala niti je ona tom ugovoru kasnije pristupila, pa već stoga bez obzira na oblasno odobrenje ili neodobrenje, za nju iz te isprave nikakvo pravo i ne proizlazi (§ 881 o. g. z.). Kako je taj ugovor još i po strankama, koje su ga uglavile kasnije zamijenjen drugim ugovorom, u koji stavka o nadopuni miraza nije u opće ni došla, to je taj ugovor, a po tom i ta njegova ustanova o nadopuni miraza sasvim otpala i izgubila važnost.

U koliko je pak tužiteljica uglavila istodobno, kad je prvi ugovor pravljen, usmenu pogodbu, u kojoj je i ona kao stranka učestvovala, to ni ta pogodba nema važnosti, jer ugovor o mirazu spada među ženidbene (bračne) ugvore, za sklapanje kojih se po §-u 52 br. 1 Zb. traži javnobilježnička isprava, pošto se samo na traženje miraza p r i j e s k l a p a n j a b r a k a, po djevojci, koja je članom zadruge, odnose propisi §-a 54 Z. o z. u vezi sa § 55 provedbene naredbe tom zakonu, dok za kasnije ugovore o mirazu nakon već izvršene udaje vrijede propisi općeg građanskog zakonika u vezi sa zakonom o javnim bilježnicima.

Pače ni onda, ako bi se izjava zadruge u uzadružnom ugovoru od 22. VI. 1931. s razloga, što zadruga nakon udaje zadružnog člana nije više obvezana na davanje miraza (§ 54 Z. o z.), shvatila kao darovanje, ta izjava nema važnosti, jer nema tužiteljičina potpisa, a po tom ni njenog prihvata, pa se ne može smatrati pismenom ispravom u smislu §-a 884 o. g. z., dok iz usmene pogodbe o darovanju bez prave predaje, u koliko bi usmena pogodba bila uglavljena po propisu §-a 943 o. g. z. daroprimac ne zadobiva nikakovog tužbenog prava.

Budući da drugostepena presuda mimo citiranih zakonskih propisa, smatra izjavu tužene zadruge u uzadružnom ugovoru od 22. VI. 1931. glede davanja nadopune miraza za nju obvezatnom, ukazuje se utemeljenom na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa ju je stoga povodom revizije tuženičine valjalo preinačiti i iz gornjih razloga uspostaviti presudu prvostepenog suda.

K §-u 54 Z. o z.:

Br. 1220

Miraz zadrugarke određuje se obzirom na § 10 o. g. z. po običaju mjesta gdje zadruga prebiva, a ne po zadružnim imovinskim prilikama u smislu §§ 1220 i 1221 o. g. z.

Presuda od 11. III. 1937. Rev 15/2-1937; presuda okružnog suda u Petrinji od 6. VI. 1936. Pl 400/1-1936; presuda sreskog suda u Glini od 23. III. 1936. P 42/13-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene zadruge B. po kućegospodaru C-u, radi isplate ugovorenog miraza u ostatnom iznosu od 6.500 Din, bilo je u s v a t r i s t e p e n a suđeno po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Djevojci pripada prigodom udaje iz zadruge miraz samo onda, ako je zahtjev proti zadruzi za dopitanje miraza stavila prije vjenčanja kod upravne vlasti, jer poslije vjenčanja gubi svko pravo na mirz. Miraz (oprema) se određuje u smislu § 54 Z. o z. i § 55 provedebene naredbe obzirom na § 10 o. g. z. po bičaju mjesta gdje zadruga prebiva, a ne po zadružnim imovinskim prilikama u smislu §§ 1220 i 1221 o. g. z. — to sve dakako — ako koja zadruga ne bi htjela dati običajnu opremu djevojci. Nu in concreto je miraz bio obećan tužiocu, koji je na račun miraza, dapače i primio 1000 dinara, te je dalje utvrđeno iskazom svjedoka T-a u vezi sa iskazivanjem tužioca preslušanog u svrhu dokazivanja pod zakletvom, da su na ugovoreni miraz pristali članovi tužene zadruge u nadpolovičnoj većini (§ 8 Z. o z.), kako je to prvostepeni sud ispravno obrazložio (§ 368 Grpp.), a tako utvrđeno činjenično stanje kao i pravno shvatnje prvostepenoga suda i prizivni sud je opravdano usvojio. Ne predleži stoga reviz. razlog iz br. 4 § 597 Grpp., te se revizija tužene nije mogla uvažiti.

K §-u 55 Z. o z. i §-u 5 nov. od 30. IV. 1902.:

Br. 1221

Jedini član zadruge, ako nije zadnji pretstavnik obitelji, nema pravo tražiti brisanje zadružnog svojstva, ali kao faktični kućegospodar i upravitelj zadružne imovine (§ 10 Z. o z.), te kao zadnji član ima pravo po §-u 5 novele od 30. IV. 1902. da uživa te nekretnine kao zadružne pa snagom toga prava po §-u 509 o. g. z. može ih uživati neograničeno ne samo za svoju osobu, nego i trećim osobama dopustiti suuživanje čuvajući njihovo sućanstvo.

Osuda od 2. IX. 1937. Rev 723/1-1937; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 27. I. 1937. Pl 7175/1-1936; osuda sreskog suda u Glini od 30. IX. 1936. P 140/23-1932.

U parnici tužiteljice zadruge A. po kućegospodarici M. protiv tuženog B-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina utvrđeno je, da je C. jedina članica tužiteljske zadruge, a kućegospodarica M., da je izudana iz te zadruge. Utvrđeno je i to, da je tuženik došao u gornju zadrugu pred 16 godina kao sluga te da još uvijek živi u zadruzi. Konačno je u tvrđeno, da je tužiteljica gruntovna vlasnica spornih nekretnina, a tuženik da te nekretnine ne posjeduje u svoje ime, već ih obrađuje zajedno sa C. kao sluga.

Prvostepeni sud odbio je tužiteljicu s tužbom.

Iz razloga:

Pošto je u tvrđeno, da je tuženik došao u zadrugu tužiteljice kao sluga i da je prijeporne nekretnine obrađivao kao takav, sve kad bi i nastojao da ove nekretnine posjeduje u vlastito ime, to ne bi mogao, jer nitko ne može promijeniti samovlasno temelj po kojem drži kakovu stvar i time prisvojiti sebi naslov, a tuženik tim manje što C. kao jedini član zadruge tužiteljice uživa prijeporne nekretnine u svoje ime, to je valjalo tužiteljicu s tužbom odbiti.

Prizivni sud otputio je priziv tužiteljice i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

Pobijana osuda je opravdana razlozima za nju navedenima, koji su u skladu sa stanjem spisa i sa zakonom.

Osim toga valja uvažiti, da tuženik, sve kad i ne bi bio obični sluga, živi na zadružnim nekretninama privolom i dispozicijom jedinog člana zadruge C. koja je na to ovlaštena kao faktični kućegospodar i upravitelj zadružne imovine (§ 10 Z. o z.) C. kao jedini član zadruge u koliko nije predstavnik obitelji te nema pravo po § 55 sl. b) Z. o z. zahtijevati brisanje zadružnog svojstva te upis prijepornih nekretnina na svoje ime kao samovlasnika, imade ipak po § 5 zadr. novele od 30. IV. 1902. kao zadnji član zadruge pravo uživanja tih nekretnina kao zadružne imovine pa snagom toga prava po § 509 o. g. z. može iste uživati bez svakog ograničenja ne samo za svoju osobu već i trećim osobama dopustiti suuživanje čuvajući samo sućanstvo njihovo.

Valjalo je stoga priziv tužiteljice odputiti i pobijanu osudu potvrditi.

Stol sedmorice je izvanredni previd tužiteljice otputio, jer ne postoji nijedan od uslova §-a 335 hrv. grpp.

K §§ 50 do 53 Z. o z.:

Br. 1222

Upravne vlasti nadležne su za odlučivanje o tom što je uzurpacija, dok o pravu vlasništva uzurpacije stečene dosjelošću odlučuju redovni sudovi.*

Tužiteljica zadruga N. kao gruntovna vlasnica tražila je tužbom od tužene zemljišne zajednice sela D. kao posjednice priznanje prava vlasništva i ustup u posjed dijela čest. kat. br. 986/1 upis. u gr. ul. br. 297 p. o. D. Tužena je u toj parnici priznala, da je ona posjednica prijepornog zemljišta, no prigovorila je, da ju je to zemljište pripalo po Zakonu o uređenju zemljišnih zajednica i da je prema odluci kotarske oblasti od 4. VI. 1907. br. 3215 odnosno rješidbi zemaljske vlade od 14. X. 1906. br. 31356 uvedena u posjed prijepora.

Prvostepeni sud udovoljio je tužbi osudom od 30. VIII 1911. br. 9068 gr., jer da je tužiteljica od tuženičke prednice upravne općine U. godine 1887. kupila prijepor i posjedovala ga sve dotle dok ju upravna vlast nije izbacila iz posjeda, a tužiteljici po čl. 11 zak. o sudačkoj vlasti od 28. II. 1874. (Zb. br. 15) pripada pravo pobijati odluku upravne vlasti pred sudom. Banski stol je rješidbom od 10. I. 1912. broj 33013/1911. ukinuo osudu prvostepenog suda radi nenadležnosti te obustavio dalji postupak, a tužiteljicu uputio na upravnu vlast. Tužiteljica je na to pred upravnom vlasti pokrenula postupak, no odlukom sreskog poglavara u N. Gradiški od 20. VII. 1928. br. 6638, a pozivom na plenarnu rješidbu Stola sedmorice od 31. V. 1928. br. 2727/1928. (V. II. br. 741), otpućena je tužiteljica sa svojim zahtjevom na redoviti sud pa je time nastao negativni sukob nadležnosti između redov. suda i upravne vlasti. Tužiteljica je nakon toga podnijela sudu molbu 7. IX. 1928. br. 13588 gr., da Stol sedmorice riješi nastali sukob nadležnosti.

Stol sedmorice je dopisom upravljenim na velikog župana u Osijeku razložio stanje stvari i ovom ustupio spise na eventualno uredovanje odnosno prijedlog.**

---

* Isp. V. II. br. 740 i 741 te V. III. br. 1114 i 1136.

Rješidba od 21. VI. 1929. br. 1166/1929.

**Banska uprava je na to rješenjem od 10. XII. 1931. br. 85415/III. ukinula gornju odluku sreskog načelstva (poglavara) i odredila, da sresko načelstvo ima u tom predmetu provesti postupak.

Iz razloga:

Pozivanje sreskog poglavara na rješidbu Stola sedmorice od 31. V. 1928. broj 2727 nije osnovano, jer se je u slučaju, na koji se ta rješidba odnosi, to jest u parnici zadruge I. protiv zemljišne zajednice sela S., radi priznanja prava vlasnosti na dio nepokretnina, upis. u gr. ul. br. 842 p. o. S. radilo o pitanju, da li je tužiteljica dosjelošću stekla pravo vlasnosti na uparničene nekretnine, upisane na ime tužene zemljišne zajednice, o čem imade odlučiti sud, a ne upravna vlast, dok u nazočnom slučaju tužiteljica zadruga N. kao gruntovna vlasnica traži od zemljišne zajednice kao posjednice priznanje prava vlasnosti i ustup u posjed uparničene nekretnosti, a tužena zemljišna zajednica dokazala je doprinesenom odlukom kotarske oblasti u N. Gradiški od 4. VI. 1907. br. 3215, da je ona uslijed rješidbe zemaljske vlade od 14. X. 1906. br. 31356 ovršnim putem već uvedena u posjed među ostalim i čestice kat. br. 986/1 uzurpirane po tužiteljici, a o kojoj se čestici i u nazočnoj parnici radi.

Ustupaju se stoga, i jer proti uvodno spomenutoj odluci sreskog poglavara, kojom je zadruga N. otpućena na redoviti sud, pravni lijek nije uložen, naslovu svi na predmet se odnoseći spisi na eventualno uredovanje odnosno prijedlog sa zamolbom, za svojedobni povratak spisa, uz priopćenje svoga rješenja ili mnijenja.

K, §§ 67 i 74 Z. o komas.:

Br. 1223

Inakon dovršenja komasacionog postupka nadležno je komasaciono povjerenstvo za ispravak eventualne pogreške, počinjene dosuđenjem nekretnina učenicima u naravi, dok redovni pravni put za ispravak takve pogreške niti nakon dovršenja komasacionog postupka nije dopušten.

Zaključak od 3. XI. 1939. Rek 690/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 22. IV. 1939. Pl 1112/1-1939; presuda sreskog suda u Vel. Gorici od 18. II. 1939. P 343/13-1938.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tuženih C-a i D-a, radi priznanja prava vlasništv i ustup u posjed dijela kat. čest. br. 1274 upis. u z. k. ul. br. 151 p. o. V., prvostepeni sud odbio je tužioce s tužbenim zahtjevom.

Prizivni sud je povodom priziva tužilaca ukinuo presudu prvostepenog suda kao i čitav postupak koji joj je prethodio kao ništave te tužbu odbacio

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilaca.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženih C-a i D., radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed dijela kat. čest. br. 1274 upis. u z. k. ul. br. 151 p. o. V., prvostepeni sud odbio je tužioce s tužbenim zahtjevom.

Prizivni sud je povodom priziva tužilaca ukinuo presudu prvostepenog suda kao i čitav postupak koji joj je prethodio kao ništave te tužbu odbacio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilaca.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud je utvrdio, da je tužilačka strana podigla tužbu zbog toga, što joj je navodno komasacioni povjerenik prigodom predaje zemljišta na osnovu pravnosnažne presude komasacionog povjerenstva predao površinu za 34 čhv. manju od one, što bi je na osnovu same presude i nacrta imala da primi i što je tu spornu površinu predao tuženima, pa da traži, da joj se ta sporna površina dosudi.

Kako drugostepeni sud uzima, da tužilačka strana tim traži ispravak jedne pogreške, koja se je dogodila kod dosuđivanja i predaje u komasaciju povučenih nekretnina, te kako su sporovi u takovim slučajevima pridržani rješavaju komasacionog povjerenstva (§ 67 Zakona o komasaciji), poništio je čitav postupak i tužbu odbacio protiv čega se tužioci žale.

Rekurs nije osnovan.

Drugostepeni sud ispravno uzima, da se u konkretnom slučaju radi o tehničkoj pogreški u mjeri.

Kako je rješavanje takovih sporova, bilo da se traži odšteta u novcu, ako je traženje nekretnina u naravi obzirom na stečeno stvarno pravo trećih osoba u dobroj vjeri nemoguće, bilo da se traži odšteta u naravi, ako su nekretnine još u rukama samih u komasaciji interesiranih lica — pridržano u komasac. povjerenstvu (§ 67 al. zadnja Z. o komas.) dakle izuzeto rješavanju redovnih sudova, to je drugostepeni sud ispravno postupio, pa se stoga rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 1 i 11 Stz.:

Br. 1224

Otvaranjem stečaja gube važnost prinudna založna prava, koja su nastala posljednjih 60 dana prije otvorenja postupka za prinudno poravnanje, ako je stečaj otvoren istovremeno sa ukidanjem postupka o poravnanju.*

Presuda od 25. V. 1939. Rev 507/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. I. 1939. Pl 3787/4-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. VI. 1938. Po 412/10-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv stečajnine t. B. po stečajnom upravitelju C-u, radi priznanja razlučnog prava pcto 107.571 Din, bio je tužilac u sva tri stepena odbit s tužbom.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

* Suglas.: Zuglia—Verona Stz. rješ. br. 3 kod § 1.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužiteljevo razlučno pravo stečeno je danom 16. VII. 1935., a postupak o prinudnom poravnanju van stečaja tužene stranke otvoren je danom 16. VIII. 1935., dočim je nastavni stečaj tužene stranke glede imovine u Jugoslaviji otvoren danom **24. IV. 1936.**

Razlučna prava stečena tek izvršenjem radi namirenja ili obezbjeđenja u vrijeme posljednjih **60 dana prije otvaranja stečaja**, prestaju važiti uslijed otvorenog stečaja (§ 11 st. 3 Stz.).

Glede računanja roka, kada počima da nastupa učinak stečaja, mjerodavan je propis § 1 st. 2 Stz., prema kojem taj učinak nastupa danom otvaranja prinudnog poravnanja, ako je — kao u ovom slučaju — stečaj otvoren istovremeno s ukidanjem postupka o poravnanju.

Prema navedenom tužiteljevo razlučno pravo utrnulo je, jer od dana stečaja do otvaranja postupka o poravnanju nije proteklo 60 dana.

Navod revizije da stečajni upravitelj u zakonskom roku nije pobijao u smislu § 42 Stz., tužiteljevo razlučno pravo, nije od važnosti, jer se ovdje ne radi o dobrovoljnom osnivanju založnog prava, koje bi se moglo pobijati, ako postoje za to razlozi iz §§ 28—32 Stz., već se radi o prinudnom (ovršnom) razlučnom pravu, koje gubi svoju važnost ipso iure po § 11 st. 2 Stz.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §§ 15 i 114 Stz.:

Br. 1225

U stečaj se moraju prijaviti i uvjetne, a ne samo bezuvjetne tražbine. Kvota postignuta poravnanjem u stečaju vrijedi i za uvjetne tražbine, a to i onda ako one nisu prijavljene u stečaj.

Presuda od 22. XI. 1935. Rev 250/1-1935; presuda okružnog suda u Zagrebu od 10. XII. 1934. Pl 1879/1-1934; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 7. VII. 1934. Men 111/18-1933.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 9.500 Din, utvrđeno je, da je tuženik sa tt. H. dana 30. IV. 1932. sklopio pismeno utanačenje, kojim joj je dao punomoć, da pokuša njegovu (tuženikovu) tvrtku sa njezinim vjerovnicima vansudno izravnati ili putem prinudnog poravnanja van stečaja, te se je obvezao isplatiti kao nagradu tt. H. iznos od 12.000 Din i to 2.000 Din odmah, 2.000 Din za 30 dana, a ostatak od 8.000 Din onoga dana, kad se poravnanje kod suda izglasa davši za pokriće te svoje obveze bianco mjenicu. Utvrđeno je nadalje, da je tt. H. ovu mjenicu ispunila sa danom izdanja 4. III. 1933. a sa danom dospjetka 15. III. 1933. i to vrhu svote od 9.500 Din, te ju žirirala na tužioca, koji ju je utužio i tečajem parnice utuženu svotu snizio na 8.500 Din. Tuženik je u toj parnici pored ostalog stavio prigovor isplate tvrdeći, da je tužilac odnosno njegova prednica tt. H. imala tu svoju mjeničnu tražbinu prijaviti u stečaj, ma da je ona uvjetna, a jer je u stečaju sklopljeno poravnanje sa kvotom od 25% i jer je tuženik poslije otvorenja stečaja na ime podmirenja te tražbine isplatio iznos od 2.500 Din, to da je ta mjenična tražbina sa tom svotom isplaćena. Konačno je utvrđeno, da je gornji stečaj otvoren 8. VI. 1932., a dignut dana 23. VIII. 1932. uz poravnanje od 25%.

Prvostepeni sud uzdržao je izdani mjenični platni nalog u snazi smatrajući da se uvjetne tražbine ne moraju prijaviti u stečaj.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te mjenični platni nalog stavio van snage smatrajući, da se i uvjetne tražbine moraju prijaviti u stečaj te da one dolaze do namirenja po kvoti, postignutoj poravnanjem u stečaju.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja.

Tužilac pobija presudu prizivnog suda iz revizijskih razloga, navedenih u § 597 br. 3 i 4 Grpp.

Prvi revizijski razlog nalazi u tom, što pobijana presuda prizivnog suda uzima, da je utužena mjembena tražbina bila bezuvjetna, a iz isprave od 30. IV. 1932. da proizlazi protivno, jer se u njoj uvjetuje isplata utužene svote o uspjehu poravnanja. Međutim ova okolnost nije ni najmanje odlučna za rješenje ovog spora, jer bila tražbina bezuvjetna ili uvjetna, ona časom otvorenja stečaja dospjeva te se mora prijaviti u stečaju (§ 15 i § 114 Stz.), samo kod uvjetne tražbine može vjerovnik tražiti iz stečajne mase obezbjeđenje isplate za slučaj da nastupi odgodni ili da ne nastupi raskidni uvjet. Odlučno je pri tom, da je u stečaju tuženičkom sklopljeno poravnanje, koje je stečajni sud odobrio, a tim momentom oslobodio se tuženik po § 168 Stz. obveze, da naknadi tužiocu onaj manjak, koji je tužilac uslijed poravnanja pretrpio. Budući, da su nižestepeni sudovi suglasno ustanovili, da je tuženik isplatio tužiocu za vrijeme stečajnog postupka i dignuća stečaja iznos od 2.500 Din i da je u stečaju sklopljeno poravnanje sa kvotom od 25%, to je ispravno prizivni sud uzeo, da je tim tuženik isplatio utuženu mjembenu tražbinu i da ova isplata djeluje protiv svakog dalnjeg mjeničnog imaoca, koji je došao u posjed mjenice bilo kojim načinom. Prema tomu nije prizivni sud pogrješno pravno ocijenio spornu stvar, pa se revizija tužioca nije mogla uvažiti.

K §-u 19 Stz.:

Br. 1226

Pitanje, da li je stečajni vjerovnik u vrijeme, kad se obvezao preuzeti tražbinu, znao ili morao znati, da je dužnik nesposoban za plaćanje, ne može se riješiti u stečajnom postupku već samo redovitim putem parnice, a prema tomu i spor, da li je dopušteno prebijanje preuzete tražbine s tražbinom koju imade stečajna masa protiv stečajnog vjerovnika, ima se riješiti parničnim putem.

Zaključak od 9. XI. 1939. Rek 1183/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 21. VI. 1939. Pl 1542/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 20. III. 1939. St 23/341-1933.

U stečajnom predmetu tt. J. i dr. utvrđeno je, da je L. platio kao jamac i platac za stečajnog dužnika tražbinu Ouzora u iznosu od 12.358 Din. Uslijed toga traži C., da se ta po njemu preuzeta tražbina prebije sa tražbinom stečajne mase proti njemu za taj iznos.

Prvostepeni sud je uputio L-a sa gornjim njegovim zahtjevom na put redovite parnice.

Rekursni sud je uvažio rekurs upravitelja stečajne mase i preinačio zaključak prvostepenog suda te L-a odbio sa njegovim zahtjevom da se gornja njegova tražbina u iznosu od 12.862 Din prebije sa tražbinom stečajne mase proti njemu za taj iznos te L-a uputio da tu svoju tražbinu u iznosu od 12.862 Din prijavi radi utvrđivanja u stečaju.

Stol sedmorice uvažio je rekurs stečajnog vjerovnika L-a i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

Iz steč. spisa proizlazi, da je tražbina okružnog ureda za osiguranje radnika od 12.862 Din, proti tt. J. i dr. nastala prije otvorenja stečaja prigodom gradnje kuće L-a, koja je gradnja bila povjerena tt. J. i dr.

Nesporno je, da je L. platio kao jamac i platac za steč. dužnika tu tražbinu Okružnom uredu za osiguranje radnika nakon otvorenja stečaja.

Po §-u 40 zakona o osiguranju radnika od 14. V. 1922. bio je L. kao solidaran dužnik obvezan preuzeti i platiti tražbinu okruž. uredu za osiguranje radnika.

Po § 19 st. 2 Stz. prebijanje je dopušteno, ako je steč. vjerovnik bio obavezan preuzeti tražbinu, a u vrijeme kad se je na to obvezao, nije znao niti morao znati, da je njegov dužnik (steč. dužnik) nesposoban za plaćanje.

Pitanje, da li je steč. vjerovnik u vrijeme kad se je obvezao preuzeti tražbinu znao ili morao znati, da je dužnik nesposoban za plaćanje, ne može se riješiti u steč. postupku, već samo redovitim putem parnice, a prema tome i spor, da li je prebijanje dopušteno ili ne, ima se riješiti parničnim putem.

Uslijed toga valjalo je rekurs uvažiti, pobijani zaključak drugostepenog suda preinačiti i uspostaviti zaključak prvostepenog suda.

K §-u 43 Stz.:

Br. 1227

Cedent, koji nakon učinjene cesije primi od cessusa dug, ne može kao nepošten posjednik steći prema cessionaru vlasnost uplaćene tražbine. Oko cedent međutim padne pod stečaj, može cessionar tražiti da se tako primljena tražbina izluči iz stečajne mase, u koliko je uplaćena tražbina doista unišla u stečajnu masu.

Presudao d 18. III. 1937. Rev 227/1-1937; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. XI. 1936. Pl 191/1-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. XI. 1935. Po 783/-1935.

U pravnoj stvari tužilje banke A. protiv tužene stečajnine B., radi 45.452 Din, utvrđeno je, da je dopisom od 22. XII. 1931. ustupio B. 24 tražbine svoje u ukupnom iznosu od 45.452 Din tužiteljici. Pošto dužnici nisu bili obaviješteni o ustupu, to su svoje dugove otplaćivali cedentu B-u i to za vrijeme trajanja postupka prinudnog poravnanja nad imovinom B-a, a na ruke upravitelja poravnanja. Taj postupak prinudnog poravnaja bio je otvoren nakon uslijedilog gornjeg ustupa. Utvrđeno je nadalje da su B-ovi dužnici od ustupljenih tražbina isplatili B-u ukupno iznos od 29.395 Din, a u stečajnom postupku, koji je nakon toga bio otvoren nad imovinom B-a, da je tužilja prijavila svoju cediranu tražbinu od 45.452 Din. Konačno utvrđeno je da je stečaj.. dužnik B. na likvidacionom ročištu priznao ispravnost gornjeg tužiljinog potraživanja, dok se je steč. upravitelj protivio isplati cijelog ovog iznosa, priznavši joj treći isplatni red. Pošto tužilja time nije bila zadovoljna, bla je u smislu § 122 st. 4 Stz. upućena, da u roku od 30 dana ostvari tužbom svoje pravo.

Oba nižestepena suda odbila su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

Priziv nije osnovan.

Prema neprijeporno utvrđenom činjeničnom stanju sve su dužničke uplate cediranih tražbina učinjene za vrijeme trajanja postupka prinudnog poravnanja van stečaja, koji je postupak dovršen dne 10. IX. 1932., a stečaj je otvoren 17-ti dan nakon toga. Ne mogu se stoga obveze dužnika odnosno upravitelja poravnanja, nastale uslijed uplata dužnika cediranih tražbina smatrati obzirom na propis § 45 broj 3 Stz. stečajnim dugom, a ne predleži ni neopravdano obogaćenje stečajne mase, koje ima u vidu propis § 45

br. 5 Stz., jer ovakav zahtjev može nastati ako dužnik nakon otvorenja stečaja sklopi kakav pravni posao, koji obvezuje stečajnu masu, ili prima kakova plaćanja.

Za izlučivanje pako nema objekta. Uplatama cediranih tražbina postao je dužnik B. vlasnikom unišle gotovine. Dužnici naime cediranih tražbina nisu bili obavješteni o ustupu, kako je to utvrđeno činjeničnim stanjem, pak su stoga po § 1395 o. g. z. imali pravo platiti prvom vjerovniku t. j. B-u, koji je po § 1397 o. g. z. postao obvezanikom spram tužilje kao cesionara. Uplate ali, koje je cedent B. primio, jer se radi o potrošnim stvarima (§§ 301, 371, 510 o. g.z. te 69 i 337 trg. z.), postale su njegova svojina te su u njegovim trgovačkim knjigama kao takove i proknjižene. Drukčije bi bilo, da se ovdje radi o nepotrošnim stvarima na pr. o predmetima, koji se mogu razlikovati od drugih. U tom slučaju bi se mogao stavljati izlučni zahtjev, jer bi predležao objekt sposoban za izlučivanje. Kako ne predleži objekt za izlučivanje, ukazuje se izlučni zahtjev tužilje neosnovanim.

Nuzgredno je pako za ishod ove parnice pitanje, kako su i u koju svrhu utrošeni novci uplaćeni po dužnicima cediranih tražbina, jer čim su spomenute uplate postale svojina dužnika B-a, nisu otvorenjm stečaja unišle u stečajnu masu kao stvari, koje se po § 43 Stz. mogu izlučivati. Kraj utvrđenog činjeničnog stanja, da su uplate uslijedile za vrijeme trajanja postupka prinudnog poravnanja van stečaja i da je stečaj otvoren 17-ti dan nakon prije navedenog dovršenog postupka, dakle, da između oba postupka nema kontinuiteta nije ni odlučno, kolika je gotovina pronađena kod otvorenja stečaja, a niti bi bilo od upliva provođenje dokaza saslušanjem svjedoka S-a i stečajnog upravitelja kao stranke, kako je to tužilja predložila, jer se provedbom tih dokaza kraj naprijed obrazloženog pravnog stanovništva, da su uplate postale svojina steč. dužnika i da se iste ne mogu izlučivati, ne bi mogla dokazati, po tužilji ustvrđena činjenica, da su uplate ušle u stečajnu masu. U prvostepenom postupku raspravljane su sve važne i odlučne činjenice, provedeni su svi nužni dokazi, a pravna ocjena spora je u pobijanoj presudi ispravna i jer tužbovni zahtjev tužitelja prema utvrđenom činjeničnom stanju nema oslona u zakonu, nisu se prizivni razlozi mogli uvažiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Tužilja pobija drugostepenu presudu revizijom iz br. 4 § 597 Grpp. nalazeći povredu u pogrešnom pravnom stanovištu pobijane presude kad tvrdi, da u konkretnom slučaju nema objekta za izlučivanje, da se pravi razlika između potrošnih i nepotrošnih stvari, koju razliku propis § 43 Stz. ne poznaje i da pobijana presuda traži za zahtjev za izlučivanje iz §-a 43 Stz. rekvizite vlasničke tužbe pozivajući se

na propis §-a 371 o. g. z. prema kojem se ne može tužbom o vlasnosti redovno tražiti gotov novac.

Predlaže da se preinače obje nižestepene presude i udovolji sniženom tužbenom zahtjevu uz naknadu parbenog troška.

Revizija nije osnovana.

Pobijana drugostepena presuda utvrdila je po §-u 368 Grpp. da nema mjesta tužbenom zahtjevu po §-u 45 br. 3 i5 Stz. pa u tom pravcu nema govora o pogrešnoj pravnoj ocjeni spora.

No u pogledu primjene § 43 Stz. ne dijeli ovaj sud u cijelosti pravno shvatanje pobijane drugostepene presude.

Dužnik B. kao nepošteni posjednik nije mogao prema tužilji kao svom cesionaru steći vlasnost (§§ 326, 368, 371, 373 o. g. z.) uplaćenih mu tražbina, jer je znao i morao znati, da mu obzirom na učinjenu cessiju tužilji, nije slobodno primljen za to novac sebi prisvojiti. Tužbeni dakle zahtjev protiv tužene stečajnine po §-u 43 Stz. bio bi osnovan, ako bi tužilja pružila dokaz, da je po B-u nepravilno zaprimljeni novac, doista i unišao u steč. masu.

Iz činjeničnog stanja parnice međutim proizlazi, da se ta jedino odlučna okolnost nije mogla u parnici utvrditi i ako su u tom pravcu po sudu prvoga stepena provedena nužna dokazala, pa je za to valjalo tužbeni zahtjev iz §-a 43 Stz. zbog nedostatka objekta za izlučivanje, odbiti.

Pobijana dakle presuda odbijajući tužb. zahtjev iz nedostatka uvjeta §§ 45 br. 3 i 5 i 43 Stz. nije pogrešno pravno ocijenila stvar radi čega se ni revizija nije mogla uvažiti.

Drugostepeno lučenje potrošnih i nepotrošnih stvari izvire iz naravi same stvari, te nije na uštrb propisu § 43 Stz., dok je predmet i opseg izlučivanja po § 34 st. 1 Stz. rasprostrt na stvarne i obvezno-pravne odnošaje.

K §§ 46 i 136 Stz. te 214 Ip.:

Br. 1228

Propis §-a 46 st. 2 reč. 2 Stz. pretpostavlja konkurenciju u doba provedene ovrhe utvrđenih i dospjelih potraživanja masinih vjerovnika, no niti okolnost, da postoji više takovih vjerovnika, nije zapreka za provedenje izvršenja na imovinu mase, ako se upravitelj stečajne mase krati isplatiti izvršnu tražbinu protiv mase. Upravitelj stečajne mase kao držalac njezinih stvari ne može se smatrati trećim licem prema masi, pa stoga u pogledu izvršenja na stvari stečajne mase, koje drži upravitelj stečajne mase kao njezin pretstavnik i organ, ne dolazi do primjene propis §-a 212 Ip. već propis §-a 214 Ip.

Zaključak od 2. III. 1939. Rek 34/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 2. XI. 1938. Pl 3566/1-1938; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 20. VI. 1938. Po 257/7-1936.

U pravnoj stvari tražilaca izvršenja A-a i B., protiv izvršenice stečajne mase C., po stečajnom upravitelju Dru. D-u, radi 3.088 Din prvostepeni sud je radi namirenja tražbine tražilaca izvršenja u iznosu od 3.088 Din spp., a na temelju izvršnog svog zaključka od 17. I. 1937. Po 257/4-1936., dozvolio izvršenje pljenidbom i prijenosom izvršeničine gotovine i vrijednosnih papira, koji se nalaze u rukama upravitelja stečajne mase, te ovome zabranio da sa tom gotovinom drugačije raspoloži, već da ju isplati na ruke zastupnika tražilaca izvršenja za podmirenje gornjeg njihovog potraživanja, a u koliko ta gotovina ne bi to potraživanje podmirila, da im izda za potpuno ili djelomično podmirenje u izvršnom prijedlogu navedene akcije P. A. B. odnosno da ih položi kod tog suda budući su tražioci izvršenja ovom zapljenom na gotovini i vrijednosnim papirima stekli založno pravo.

Rekursni sud uvažio je rekurs izvršenice i preinačio zaključak prvostepenog suda onamo, da se dozvoljava izvršenje na tjelesnim pokretnim stvarima izvršenice stečajne mase C. pljenidbom i prodajom i to na pokretnim stvarima, koje se nalaze kod trećeg lica t. j. Dra. D-a.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan:

Doduše ne može se uvažiti rekursni razlog, da se pobijani zaključak kosi sa stečajnim zakonom, jer baš prema § 45 st. 3 Stz. dugove stečajne mase među inim sačinjavaju zahtjevi, koji nastaju iz pravnih djela upravitelja stečajne mase, a tražbina radi koje se vodi izvršenje potječe iz toga zahtjeva, a po § pak 46 Stz. iz stečajne mase moraju se najprije izmiriti njezini dugovi, nu opravdan je rekurs, jer prvostepeni sud dozvoljava izvršenje kao da se radi o pljenidbi tražbine.

Taj pravni nazor nije osnovan, jer tražilac izvršenja traži ovrhu na gotovinu izvršenice kao i na vrijednosne papire dakle na tjelesne pokretne stvari (§ 293 o. g. z.) koje se nalaze na čuvanju trećega lica (§ 212 Ip.).

Izvršenje na ovakovim stvarima obavlja se pak prema odredbama §§ 208—240 Ip., a ne prema odredbama §§ 241—282 Ip., pa je uslijed toga valjalo pobijani zaključak preinačiti, kako je to u dispozitivnom dijelu ovoga zaključka navedeno.

Stol sedmorice uvažio je rekurs izvršenice u toliko, da se od rekursnog suda dozvoljeno izvršenje ograničuje na samu pljenidbu i to samo gotovog novca i vrijednosnih papira, koji se nalaze kod upravitelja izvršenice Dra. D-a.

Iz obrazloženja:

Izvršenica se s nepravom poziva u obrazloženju svoga prigovora dopustivosti ovrhe na § 86 st. 2 Stz. Po § 136 Stz. imadu masini vjerovnici pravo da se namire iz stečajne mase bez obzira na stanje stečajnog postupka, čim su njihovi zahtjevi utvrđeni i dospjeli. Kako je traženje tražilaca izvršenja osnovano na izvršnom sudskom zaključku, pristoji tražiocima pravo, da se izvršnim putem namire iz imovine mase, pa u tom slučaju nema mjesta upućivanju tražilaca, da se obrate po § 136 st. 3 Stz. za pomoć stečajnom sudiji ili da dignu parnicu protiv upravitelja stečajne mase. Primjeni § 46 st. 2 Stz. ima u ovakvom slučaju samo onda mjesta, kad se radi o konkurenciji u doba provedene ovrhe utvrđenih i dospjelih potraživanja masinih vjerovnika. No i postojanje više takvih vjerovnika nije zapreka za provedenje ovrhe na imovinu mase, ako se upravitelj stečajne mase krati isplatiti izvršnu tražbinu protiv mase. Ne može se stoga rekurs u tom pogledu uvažiti.

No povodom rekursa izvršenice valjalo je ipak djelomično preinačiti pobijani zaključak drugostepenog suda, jer taj prekoračuje tražnje izvršnog prijedloga, kad dozvoljava prodaju pokretnina izvršenice, a ta nije zatražena. Tražioci izvršenja tražili su samo pljenidbu i prijenos, a ne i prodaju pokretnina. Mogla se je stoga dozvoliti samo pljenidba, koja obuhvaća i prijenos novca i vrijednosnih papira u sud (§ 214 Ip.). Valja tu još naglasiti, da drugostepeni sud pogrešno uzima u obrazloženju svoga zaključka, da se tu radi o izvršenju na pokretnine dužnika, koji se nalaze kod trećeg lica, jer se upravitelj stečajne mase kao držalac stvari stečajne mase ne može smatrati trećim licem prema masi, budući da je on njezin pretstavnik i organ i kao takav drži stvari. Dolaze dakle kod ovoga izvršenja do primjene §§ 208 i sl., a napose § 214 Ip., po kojim će izvršni organ imati postupiti.

Zaključak drugostepenog suda prekoračuje traženje prijedloga i u tom, što dozvoljava općenito izvršenje na pokretnine, dok je zatraženo samo izvršenje na novac i vrijednosne papire, koji se nalaze kod stečajnog upravitelja. Valjalo je zato i u tom pogledu stegnuti od drugostepenog suda dozvoljeno izvršenje.

K §-u 69 Stz.:

Br. 1229

Bivšim članovima upravnog odbora dioničkog društva ne pripada pravo da ulažu pravne lijekove u ime tog društva niti pravo da stavljaju u ime tog društva kao dužnika prijedlog za otvaranje stečaja.

Zaključak od 8. IV. 1938. Rek 535/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 9. III. 1938. Pl 1134/1-1938; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 19. II. 1938. St. 6/1-1938.

U stečajnoj stvari tt. A. d. d. prvostepeni sud je na prijedlog B-a i dr., članova upravnog odbora tt. A. d. d., a u smislu §-a 69 st. 2 Stz., otvorio stečaj nad imovinom tt. A. d. d.

Apelacioni sud je uvažio rekurs dužnice, zastupane po članovima upravnog odbora D-u i dr., te rekurse D-a i dr. kao članova upravnog odbora osobno, zatim rekurse vjerovnika N-a, M-a, R-a i T-a, te preinačio zaključak prvostepenog suda i prijedlog za otvorenje stečaja odbio.

Stol sedmorice odbacio je rekurs B-a i dr. kao članova upravnog odbora dužnice kao nedopušten.

Iz obrazloženja:

Iz ovom spisu priloženog spisa okružnog suda u Zagrebu Fi 3170/33 proizlazi, da je dana 20. II. 1938. održana izvanredna glavna skupština dioničara tt. A. d. d. koja je smijenila cijeli upravni odbor društva i izabrala novi od 13 lica. Zapisnik o održanoj ovoj glavnoj skupštini primljen je po okružnom sudu u Zagrebu na znanje zaključkom od 15. III. 1938. Fi 3170/33-24. U novi upravni odbor nije ušao nijedan od napred navedenih lica, koja ulažu rekurs kao članovi upravnog odbora tog društva. Ne pripada im stoga pravo da ulažu rekurs u ime tog društva kao dužnika, jer nijesu više ovlašteni na zastupanje društva, pa tako prestaje njihovo pravo da stavljaju u ime toga društva kao dužnika prijedlog za otvaranje stečaja (§ 69 st. 3 Stz.) pa dosljedno i pravo ulaganja rekursa protiv odluke kojom se uskraćuje otvaranje stečaja. Valjalo je zato rekurs tih bivših članova upravnog odbora kao od neovlaštenih lica podnesen, dakle kao nedopušten, odbaciti.

K §-u 87 Stz. i §-u 97 trg. z.:

Br. 1230

Stečajnina trgovačke tvrtke nije legitimirana na podnos tužbe protiv bivšeg člana svoje tvrtke s naslova jamstva za ukupni iznos pasiva, koji je postojao na dan njegovog istupa iz tvrtke, već su na to legitimirani samo pojedini vjerovnici. Zaključak vjerovničkog odbora, kojim se upravitelj stečajne mase ovlašćuje na podignuće takve tužbe u ime stečajnih vjerovnika, nema pravne valjanosti. Bivši član tvrtke jamči samo u toliko, u koliko vjerovnici ne dođu do podmirenja u stečaju.

Osuda od 20. XII. 1935. Rev 1638/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. VI. 1935. Pl 840/1-1935; osuda okružnog suda u Zagrebu od 28. XII. 1934. T 412/1933.

U parnici tužiteljice stečajnine tt. M. i W. po stečaj. upravitelju B-u protiv tuženog N-a, radi 400.757 Din, oba nižestepena suda odbila su tužioca sa zatjevom tužbe, da je tuženi N. dužan isplatiti s naslova solidarnog jamstva za pasivu tt. M. i W., sada stečajnine iste tt., do dana svog istupa iz tvrtke t. j. do 30. VI. 1931. utuženi iznos.

Iz razloga osude apelacionog suda:

U smislu §-a 87 Stz. dužan je upravitelj stečajne mase, da iznađe stanje stečajne mase, da pribere i obezbjedi masinu imovinu, da vodi parnice, koje se u cijelosti ili djelomično odnose na stečajnu masu, ali nikako ne spada u njegovu dužnost, da ostvaruje zahtjeve stečajnih vjerovnika, koje ovi imadu protiv trećih lica, različnih od stečajnog dužnika.

Tuženi, u koliko bi stajali navodi tužbe, da je do dne 30. VI. 1931. bio član javnog građevnog poduzetničkog društva ,koje su nakon njegovog istupa dalje vodili M. i W. i nad kojim je otvoren stečaj odlukom sudbenog stola u Zagrebu od 24. VI. 1932. te da je dana 30. VI. 1931. iznosio gubitak tog društva ukupno 400.737 Din, bio bi u smislu § 88 trg. z. dužan solidarno jamčiti za taj gubitak cijelim svojim imetkom, ali društveni sada stečajni vjerovnici mogu prema izričnoj ustanovi §-a 97 trg. z. ostvariti svoje zahtjeve proti tuženom iz njegove privatne imovine samo za onaj dio njihovih tražbina ,koji ne bude pokrit iz stečajne imovine i to tekar nakon dovršenja društvenog stečaja, jer njihovo tužbovno pravo ostaje do dovršenja stečajnog postupka in suspenso.

Samo društvenim vjerovnicima, a ne stečajnoj masi društvene imovine, pripada pravo takove tužbe, te upravitelj stečajne mase, koji je samo organ suda u provađanju stečajnog postupka, ne može takovu tužbu podići u ime stečajnih vjerovnika niti može zaključak vjerovničkog odbora, kojim ga na podignuće takove tužbe ovlašćuje, imati pravnu valjanost ili kakove pravne kreposti.

Iz tih razloga valjalo je priziv tužiteljice otputiti i potvrditi napadnutu osudu prvoga suda.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužiteljice, jer za nj ne postoji nijedan od uslova § 335 hrv. grpp.

K §-u 122 Stz.:

Br. 1231

Nakon što je pravomoćno obavljen razrez poreza stečajnine nema više mjesta upućivanju stečajnog upravitelja da u određenom roku protiv tog razreza uloži žalbu nadležnoj financijskoj vlasti, već se taj porez kao dug stečajne mase ima namiriti bez obzira na stanje stečajnog postupka iz realizirane gotovine stečajne mase.

Zaključak od 9. V. 1935. Rek 656/1-1935; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 27. II. 1935. Pl 1219/1-1935; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 3. XII. 1934. St. 8/22-1932.

U stečajnom predmetu tt. A. d. d. prvostepeni sud uputio je stečajnog upravitelja da u roku od 30 dana

podnese protiv razreza poreza gornjoj stečajnini u iznosu od 19.080 Din žalbu nadležnoj financijskoj direkciji, jer će se u protivnom slučaju ta porezna tražbina smatrati neosporenom.

Apelacioni sud je povodom rekursa državnog erara preinačio zaključak prvostepenog suda i odlučio, da se po državnom eraru prijavljeni iznos od 19.080 Din imade namiriti bez obzira na stanje stečajnog postupka iz realizirane gotovine te prvostepenom sudu naložio, da nakon pravomoćnosti ove rješidbe radi isplate shodno odredi.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs stečajnine tt. A. d. d.

Iz obrazloženja:

Državni erar Kraljevine Jugoslavije je svojom molbom primljenom kod prvostepenog suda 9. VIII. 1934. broj St. 8/32-12, nadopunjenom na ročištu od 29. XI. 1934. tražio, da se iz stečajne imovine podmiri temeljem spiska neplaćenih poreza i porez od 19.080 Din ,kao dug stečajne mase (§ 45 br. 2 i 136 Stz.), jer je nastao nakon otvorenja stečaja u godini 1932.

Stečajni upravitelj protivio se tom zahtjevu, jer od dana stečaja smatra se stečajna masa kao nov poreski obveznik (čl. 48 st. 4 Zak. o nepos. por.), te samo u slučaju ako preduzeće za vrijeme stečaja nastavlja rad, izvršit će se nov razrez poreza, na osnovu rezultata toga rada (čl. 77 st. 2 Zup.). Stečajnina nije nastavila rad, pa se stoga nije imao obaviti razrez poreza, te se prema tomu porez za godinu 1932. nema platiti, pa je zahtjev držav. erara neosnovan.

Državni erar je na ročištu 29. XI. 1934. tvrdio, da stečajnina proti razrezu poreza od 19.080 Din nije uložila žalbu nadležnoj financijskoj upravnoj vlasti, te je taj porez pravomoćno odmjeren. Stečajni upravitelj nije porekao taj navod državnog erara. Prvostepeni sud je zaključkom stečajnog upravitelja uputio, da imade u roku od 30 dana podnesti žalbu nadležnoj financijskoj direkciji.

Drugostepeni sud preinačio je prvostepeni zaključak i odredio, da se porez od 19.080 Din imade namiriti iz realizirane stečajne gotovine.

Protiv tog zaključka uložila je stečajnina rekurs.

Taj rekurs nije osnovan.

Prema propisu § 122 st. 3 Stz. o ispravnosti tražbine, u pogledu koje parnica nije dopuštena, odlučiti će nadležna vlast, a stečajni sud odlučuje samo o isplatnom redu takove tražbine.

Po čl. 93 uredbe o osiguranju, prinudnoj naplati i nenaplativosti poreza od 19. XI. 1928. rješavanje prigovora protiv osnovanosti javnih potraživanja spada isključivo u nadležnost financijskih upravnih vlasti.

Uslijed toga imala je stečajnina, ako smatra, da je navedeni razrez poreza na zakonu neosnovan, uložiti u zakonom određenom roku žalbu (čl. 133-136 Zup.) nadležnoj financijskoj vlasti. No stečajnina ni ne tvrdi, da je uložila žalbu, a nije porekla navod držav. erara, da je razrez poreza pravomoćno obavljen ,niti na tom osnovu ulaže rekurs, pa se ima smatrati, da je razrez poreza pravomoćno obavljen, te nema mjesta upućivanju stečajnine, da u roku određenom po sudu, protivno propisima čl. 135-136 Zup. uloži žalbu. Kako je porez od 19.080 Din pravomoćno odmjeren, ima se u smislu propisa § 45 br. 2 i 136 st. 1 Stz. kao dug stečajne mase namiriti bez obzira na stanje stečajnog postupka iz realizirane gotovine stečajne mase, pa se rekurs stečajnine nije mogao uvažiti.

K §-u 131 Stz.:

Br. 1232

Stečajni sud nije nadležan za utvrđivanje vrijednosti (procjenu) nekretnina stečajne mase, koja se provađa u svrhu otuđivanja, već je za to nadležan izvršni sud.

Zaključak od 13. VI. 1940. Rek 597/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 27. III. Pl505/1-1940; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 20. I. 1940. St 107/1932.

U stečajnom predmetu A. prvostepeni sud primio je na znanje izvješće sa zapisnikom o obavljenoj procjeni nekretnina stečajne mase.

Apelacioni sud ukinuo je povodom rekursa stečaj. dužnice po službenoj dužnosti kao ništav zaključak prvostepenog suda kao i postupak koji mu je prethodio, a odnosi se na ponovno procjenjivanje nekretnina stečajne mase te prvostepenom (stečajnom) sudu naredio, da radi provedenja već pravosnažno određenog izvršenja shodno po zakonu odredi.

Iz obrazloženja:

Na sudska otuđenja u stečajnom postupku se po § 131 Stz. primjenjuju naređenja zakona o izvršenju i obezbjeđenju, a samo otuđenje i diobu kupovnine po st. 3 cit. §-a 131 izvršit će izvršni sud. U konkretnom slučaju je po prijedlogu upravitelja stečajne mase dozvoljena zaključkom od 15. VI. 1939. br. St. 107/1932. prinudna javna prodaja nekretnina pripadajućih stečajnoj masi, koji je po rekursnom sudu preinačen u toliko, da nije dozvoljena i prinudna prodaja katastarske parcele broj 2856/2 upisane u ulošku br. 13233 p. o. Z. na imenu S. Gore citiranim zaključkom dozvoljena je prinudna javna prodaja po stečajnom sudu, koji je bio nadležan za dozvolu izvršenja po propisu §-a 7 stav. 1 br. 3 Ip. Za provođenje izvršenja — dakle za sve dalnje izvršne čine kao što su: utvrđenje vrijednosti i dražbenih uslova, diobu kupovnine itd. nije nadležan stečajni sud već sreski sud (izvršni sud), kako to jasno proizlazi iz propisa §-a 21 Ip. i napred citiranog propisa §-a 131 st. 3 Stz. Prema tome stečajni sud nije nadležan za utvrđivanje vrijednosti (procje-

nu) nekretnina, koja se kao što je ovdje slučaj, izvađa u svrhu otuđivanja. Stečajni sud ne može postati za ovakove izvršne čine nadležnim ni sporazumom interesenata (§ 185 st. 2 Stz.).

Prema ovakovom stanju stvari ukazuje se pobijani prvostepeni zaključak i postupak, koji mu je prethodio, a u koliko se odnosi na ponovno procjenjivanje — ništavim (§§ 183 Stz., 565 br. 7, 571 br. 3 Grpp. u vezi sa §-om 608 Grpp.), jer je donesen po nenadležnom sudu, koji nije mogao ni izričnim sporazumom stranaka za ovu izvršnu stvar postati nadležan.

Valjalo je zato po službenoj dužnosti povodom rekursa stečajnoga dužnika zaključiti, kako je u dispozitivu ovog zaključka navedno.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs stečajnog upravitelja Dra. S-a.

Iz obrazloženja:

Pobijani je zaključak drugostepenoga suda valjano obrazložen i svojim obrazloženjem u skladu sa sadržajem spisa te na zakonu osnovan, pa rekurs nije uvažen.

K §-u 186 Stz.:

Br. 1233

Propis §-a 186 od. 2 Stz. o pravnim posljedicama dostave važi i za odluke o odobrenju prinudnog poravnanja u stečaju.

Rješidba od 11. VI. 1932. br. 3700/1932; rješenje banskog stola od 1. IV. 1932. .br. 9248/1932; odluka kotarskog suda u Zemunu od 2. II. 1932. br. 2736 gr.

U predmetu prinudnog poravnanja u stečaju tt. A. po stečajnom upravitelju Dru. B-u, k o t a r s k i s u d nije odobrio prihvaćeno prinudno poravnanje u stečaju.

B a n s k i s t o l je povodom rekursa stečajnog dužnika i 22 vjerovnika preinačio odluku prvostepenog suda i prihvaćeno prinudno poravnanje u gornjem stečaju odobrio.

Stol sedmorice je rekurs vjerovnika banke C. odbacio kao prekasno podnesen.

Iz razloga:

Po § 186 od. 2 Stz. pravne posljedice dostave nastupaju uslijed samog objavljivanja ,prema tomu po danu, kada je proglas bio pribit na sudsku tablu kod stečajnog suda. To važi i za odluku o odobrenju prinudnog poravnanja kakovom se ukazuje rješenje banskog stola, koja je glasom izvješća sudbenog dostavljača od 3. V. 1932. br. 12638 gr. dne 16. IV. 1932. na sudbenu ploču pribita. Kako je rekurs vjerovnika banke C. podnešen tek 26. IV. izravno kod suda, ukazuje se isti zakašnjenim, pa ga je stoga valjalo dbaciti.

K §§ 12 i 59 Zpr.:

Br. 1234

Otvorenje postupka za prinudno poravnanje van stečaja ne priječi, da se tužba digne protiv dužnika poravnanja. Valjana je nagoda, kojom se dužnik poslije dovršenog postupka za prinudno poravnanje pojedinom vjerovniku obveže isplatiti dug u cijelom iznosu, a ne samo u kvoti poravnanja.

Osuda od 12. XII. 1935. Rev 666/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 24. X. 1934. Pl 8722/1-934; osuda sreskog suda u Zemunu od 22. V. 1934. T 653/1930.

U parnici tužiteljice banke A. protiv tuženog B-a, radi 3.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d stavio je izdani mjenični platni nalog van snage.

A p e l a c i o n i s u d je povodom priziva tužiteljice preinačio osudu prvostepenog suda te platežni nalog uzdržao samo djelomično na snazi i to glede iznosa od 1.100 Din sa 6% kamata od 1. X. 1933., dok je glede viška platežni nalog stavio van snage.

Iz razloga:

Okolnost, da je tužba dignuta u doba, kad je bio nad tuženikom već otvoren postupak za prinudno poravnanje, ne može biti razlogom, da se ona u pogledu glavne stvari odbije odnosno platežni nalog stavi van snage, jer dužnik, nad kojim je otvoren postupak za prinudno poravnanje ne gubi time procesne sposobnosti, te se i po otvorenju toga postupka mogu tužbe protiv njega dizati. Odnosna naređenja stečajnoga zakona ne mogu se primijeniti na postupak za prinudno poravnanje, jer su u protimbi sa naređenjima Zpr. koja ostavljaju dužniku upravu njegove imovine, te samo nekim pravnim djelima dužnika ne priznaju učinka i to samo ne prema drugim vjerovnicima, dok prema sukontrahentu zadržavaju i ta djela valjanost (§ 12 st. 1 i 2 Zpr.).

Ima se stoga ova parnica riješiti u pogledu glavne stvari bez obzira na okolnost, da je tužba dignuta za vremena otvorenog postupka za prinudno poravnanje nad tuženikom.

Nasuprot bi se imalo uzeti u obzir postignuto poravnanje po kom se je tuženik obvezao platiti 45% svojih dugova, jer to poravnanje vrijedi po § 59 st. 1 Zpr. i za tužiteljicu, da nijesu stranke kasnije — po dokončanom prinudnom poravnanju sklopile novo poravnanje (9. XII. 1931.), kojim su međusobni odnos drugačije riješile, nego li u prinudnom poravnanju.

Po tom poravnanju, koje obje stranke priznaju opstojnim, obvezao je platiti tuženik u ime cijelog potraživanja tužiteljice (glavnice, kamata i troškova) 1.800 Din, od čega je 450 Din odmah i platio, a ostatak se obvezao platiti obročno. Tuženik je dakle ostao 9. XII. 1931. dužan svega 1.350 Din. Tom vansudnom nagodom, koja sama po sebi nije izvršni naslov, nije se tužiteljica obvezala odustati od tužbe,

pa se stoga ne može uvažiti tuženikov prigovor, da bi tužbu valjalo s tog razloga odbiti i tužiteljicu uputiti na novu tužbu na priznanje te nagode.

Tuženik međutim nije dug u smislu te nagode otplatio. Tek 28. IX. 1933. otplatio je opet 500 Din, od čega je tužiteljica upotrijebila 150 Din na zatezne kamate do 1. X. 1933., 100 Din za troškove opomena i dopisivanja i 250 Din za otplatu glavnice. Taj je obračun tuženik potpisom odobrio. Tako je danom 1. X. 1933. ostao još nepodmiren dug od 1.100 Din, koji se je dužnik obvezao obročno otplatiti u mjesečnim ratama po 300 Din, čemu on opet nije udovoljio, pa je stoga glede tog iznosa platni nalog ovom osudom, uzdržan na snazi. Tužiteljica je obračunom od 28. IX. 1933. dodala doduše i prijetnju oživljenja cijele tražbine po § 62 Zpr., no na taj se dodatak ne može obzir uzeti, jer se tu u opće više ne radi o prinudnom poravnanju, nego o modifikaciji privatne nagode od 9. XII. 1931., a osim toga tužiteljica nije ni doprinijela dokaze da su nastupili uvjeti zadnjeg stava §-a 62 Zpr. pa se već i iz tog razloga ne bi moglo izreći oživljenje cijelog duga po §-u 62 Zpr.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužiteljice, jer za nj ne postoji nijedan od uslova § 335 hrv. grpp.

K §§ 13 i 55 Zpr.:

Br. 1235

Zabilježba povedenog postupka prinudnog poravnanja van stečaja nema konstitutivni već samo deklaratorni značaj, pa stoga nije ništava uknjižba prava zaloga, koja je dozvoljena i provedena iza dana kojeg je odluka o odobrenom poravnanju postala pravosnažna, premda zabilježba o povedenom postupku poravnanja u času dozvoljene odnosno provedene uknjižbe nije još bila brisana.

Presuda od 18. I. 1939. Rev 1456/1-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 9. IX. 1938. Pl 533/3-1938; presuda sreskog suda u Zemunu od 29. III. 1938. P 1039/7-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi priznanja nevaljanosti uknjižbe prava zaloga, utvrđeno je, da je protiv C-a bio poveden postupak prinudnog poravnaja van stečaja i povedenje tog postupka zabilježeno u zemljišnim knjigama te da je taj postupak dovršen, a odluka o odobrenom poravnanju postala pravosnažnom dana 26. IV. 1935. Utvrđeno je i to, da je taj postupak odlukom od 10. V. 1935. proglašen dovršenim, no da pomutnjom nije istodobno određeno i brisanje zabilježbe povedenog postupka, već da je to učinjeno tek odlukom od 6. VII. 1935. Konačno utvrđeno je, da je dana 14. V. 1935. u zemljišno-knjižnom uredu zaprimljena B-ova molba za ovršnu uknjižbu prava zaloga radi dužnih mu 4050 Din spp., a dana 6. VI. 1935. A-ova molba za uknjižbu prava vlasništva na C-ove nekretnine. Tužilac kao sadanji vlasnik gornjih nekretnina traži brisanje na korist tuženika dozvoljene ovršne uknjižbe prava zaloga smatrajući, da je ta uknjižba ništava obzirom na propis §-a 13 Zpr., jer je u vrijeme dozvoljene odnosno provedene uknjižbe postojala u zemljišnim knjigama gornja zabilježba povedenog postupka prinudnog poravnanja.

P r v o s t e p e n i s u d udovoljio je zahtjevu tužbe smatrajući, da gornja zabilježba ima pravni učinak sve dotle,, dok nije brisana.

P r i z i v n i s u d uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca s tužbom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

I ako stoji, da se ne može steći prinudno pravo na imovinu dužnikovu niti dozvoliti intabulacija čim se otvori postupak za poravnanje (§ 13 Zpr.) i da se otvorenje tog postupka ima zabilježiti na dužnikovim nekretninama, a nakon dovršenja, da se ta zabilježba ima po službenoj dužnosti brisati (§§ 10 i 55 Zpr.), ipak ta zabilježba o povedenom postupku prinudnog poravnanja nema konstitutivni, već samo deklarativni značaj, po čemu ona sama za sebe ne može da prozvodi nikakvog pravnog učinka.

Drugostepeni sud uzima stoga pravilno, da je postupak o prinudnom poravnanju u smislu §-a 55 Zpr. dovršen danom pravnosnažnosti odluke o odobrenom poravnanju bez obzira na to, da li je zabilježba o povedenom postupku iz zemljišnih knjiga brisana ili nije (§§ 11 i 71 Zpr. i 58 Stz.), po čemu nije ništava uknjižba prava zaloga, dozvoljena i provedena iza toga dana, pošto iza toga dana postupak poravnanja već nije bio u tečaju i po čemu dosljedno nije važila ni zabilježba, jer nije ni ustvrđeno, da bi bila i iza toga produžena ,niti je takovo produženje zabilježeno (§ 55 st. 3 Zpr.). Po tome ne stoji reviz. razlog pogrešne pravne ocjene stvari, pa se revizija stoga nije mogla uvažiti.

K §-u 14 Zpr.:

Br. 1236

Pod javnim dažbinama u smislu §-a 14 st. 2 Zpr. nemaju se razumijevati i prinosi za osiguranje radnika.

Zaključak od 13. VI. 1940. Rek 531/1-1940; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 13. XII. 1939. Pl 776/1-1939; zaključak sreskog suda u Novoj Gradiški od 24. X. 1939. I 443/10-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja Ouzora u O. protiv izvršenika B-a, radi 54.800 Din, p r v o s t e p e n i s u d imenovao je novog prinudnog upravitelja na nekretninama izvršenika te za uvedenje prinudnog upravitelja odredio ročište na licu mjesta.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i ukinuo ispravno preinačio zaključak prvostepenog suda te izvršenje odložio sa posljedicama iz §-a 14 st. 2 Zpr.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

Da bi se mogla ocijeniti osnovanost rekursa valja istaći da je zaključkom prvostepenog suda od 23. VI. 1939. dozvoljeno izvršenje radi namirenja prinudnom upravom izvršenikovih nepokretnina i to radi duga od 54.800 Din, koji se sastoji od doprinosa koje je izvršenik bio dužan plaćati po zakonu o osiguranju radnika.

Valja zatim utvrditi da je zaključkom okružnog suda u Sl. Požegi od 10. VII. 1937. Por. 2/1939-1 nad imovinom izvršenika otvoren postupak za prinudno poravnanje van stečaja, sudijom poravnanja imenovan je M., te je taj postupak u tečaju kod sreskog suda u Novoj Gradiški u spisu R 227/39-2. Nastaje pitanje, da li se može voditi izvršenje radi namirenja prinudnom upravom nekretnina izvršenika, radi duga od 54.800 Din i nakon, što je pravosnažno otvoren nam imovinom izvršenika postupak za prinudno poravnanje van stečaja. Kod ocjene tog pitanja valja uočiti propis §-a 14 st. 2 Zpr., gdje se kaže doslovce: Otvorenjem postupka za poravnanje gube važnost razlučna prava stečena prema dužniku izvršenjem radi namirenja ili obezbjeđenja, ako su ta prava stečena posljednjih 60 dana prije otvaranja postupka za poravnanje izuzev razlučno pravo za javne dažbine.

Pošto je prema gore utvrđenim činjenicama razlučno pravo tražioca izvršenja prema dužniku stečeno izvršenjem radi namirenja prinudnom upravom nekretnina izvršenika stečeno unutar roka od 60 dana prije 10. VII. 1939., kada je otvoren postupak za poravnanje, to se ovaj izvršni postupak za vrijeme trajanja postupka za poravnanje može nastaviti samo u onom slučaju, kako se radi o razlučnim pravima stečenim izvršenjem radi namirenja za javne dažbine. Pitanje je dakle da li su doprinosi koje je dužnik dužan platiti na osnovu zakona o osiguranju radnika javne dažbine kako to predviđa § 14 st. 2 Zpr. Na to pitanje valja negativno odgovoriti i utvrditi da zakon o prinudnom poravnanju van stečaja posebno utvrđuje pojam javnih dažbina, i među ove se ne mogu uvrstiti doprinosi po zakonu o osiguranju radnika. To naročito slijedi iz § 30 Zpr. gdje se u točki 4 predviđaju porezi i druge javne dažbine, a u točki 6 istog §-a predviđaju se prinosi za osiguranje propisani zakonom o osiguranju radnika, dakle sam zakon o prinudnom poravnanju van stečaja razlikuje pojam poreza i javnih dažbina od pojma prinosa za osiguranje, te se slaže i sa propisom §-a 51 Stz., gdje se u točki 1. predviđa pojam javnih dažbina a predviđa se i zaseban pojam doprinosa za osiguranje radnika.

Prema tome u konkretnom slučaju ne radi se o razlučnim pravima stečenim prema dužniku izvršenjem radi namirenja za javne dažbine pa prema tome razlučno pravo tražioca izvršenja koje je stečeno unutar roka od 60 dana prije otvaranja postupka za prinudno poravnanje van stečaja gubi važnost sa posljedicama navedenim u § 14 st. 2 Zpr., uslijed čega je valjalo rekurs uvažiti i zaključiti kao u dispozitivu.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Pobijani je zaključak osnovan na ispravnom tumačenju §-a 14 st. 2 Zpr., jer se javnim dažbinama u smislu ovog zakonskog naređenja nemaju smatrati i prinosi za osiguranje radnika. Zakon o prinudnom poravnanju van stečaja razlikuje ove prinose od javnih dažbina, kako to jasno izlazi iz § 30, gdje se ovi prinosi posebno navode pod broj 5, dok se pod broj 4 navode »porezi i druge javne dažbine«.

Da je zakonodavac smatrao prinose za osiguranje radnika javnim dažbinama, ne bi ih posebno pod posebnim rednim brojem navodio, nego bih ih spomenuo zajedno sa drugim javnim dažbinama pod broj 4.

Osnovan je zato pobijani zaključak suda drugoga stepena, pa se rekurs nije moglo uvažiti.

K §§ 14, 56 i 57 Zpr.

Br. 1237

Prinudna uprava provedena prije otvaranja postupka za poravnanje ostaje na snazi i nakon otvorenja tog postupka, ma da je provedena unutar zadnjih 60 dana prije otvorenja postupka za poravnanje, ali prinudni upravitelj ne smije namirivati tražioca izvršenja koji je ishodio prinudnu upravu, već ima postupati u saglasnosti sa upraviteljem poravnanja.*

Rješidba od 17. I. 1934. br. 6298/1933; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 19. VII. 1933. Pl 5223/1-1933; odluka sudbenog stola u Zagrebu od 18. II. 1933. br. 9636 gr. R 2613/1932.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenice tt. B., radi 78.034 Din, prvostepeni sud je odredio uvedenje sekvestra u upravu ovršeničine radnje.

Apelacioni sud je utok ovršenice otputio i potvrdio prvostepenu odluku.

Iz razloga:

Uvaživ, da iz spisa slijedi, da je ovršna sekvestracija poduzeća ovršenice dozvoljena prije otvorenja postupka za prinudno poravnanje van stečaja odlukom od 19. XI. 1932. broj 86917 gr. i da je isto tako sekvestar uveden dne 5. XII. 1932., dakle prije otvorenja postupka poravnanja van stečaja;

* Isp. Zuglia Zpr. tumač kod § 13.

uvaživ, da otvorenjem postupka za poravnanje gube važnost razlučna prava stečena prema dužniku tek izvršenjem radi namirenja ili obezbjeđenja ako su ta prava stečena posljednjih 60 dana prije otvorena postupka;

no uvaživ, da je svrha dozvoljenoj sekvestraciji, da se prihodi sekvestriranog objekta daju u upravu sudbeno imenovanom sekvestru koji imade dužnosti pohranitelja i vlastonoše (§ 431 hrv. Grpp.* i § 968 o. g. z.), te tako osigura vjerovniku namirenje iz ubranih prihoda, jer pravo vjerovnikovo ponovno oživljuje (§ 14 st. 2 Zpr.), ako se postupak poravnanja obustavi i ako se u isto vrijeme ne otvori stečajni postupak odnosno u roku pomenutom u § 56 st. 4 pravije § 57 st. 2 Zpr. ne podnese prijedlog za otvaranje steč. postupka;

uvaživ, da koli sudija poravnanja toli i stečajni sudija mogu uvijek, pošto se postupak za prinudno poravnanje osniva na načelu jednakosti vjerovnika kao i stečajni postupak (§ 57 st. 1 Zpr.) isključiti dnosno ograničiti djelovanje sudskog sekvestra, ako bi njegovo djelovanje bilo protivno gore izraženom principu jednakosti (izuzevši zakonskih iznimaka);

uvaživ, da je prema tomu napadnuta prvosudna odluka na zakonu osnovana, obnašao je utok ovršenice S. otputiti i napadnutu prvosudnu odluku potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok ovršenice, jer za nj nema uslova §-a 318 hrv. grpp.

K §-u 25 Zpr.:

Br. 1238

Advokat, kao član pouzdaničkog odbora, ne može od stranke, na čiji je izričiti zahtjev postavljen članom tog odbora, tražiti naplatu za poslove, koje je obavio kao član pouzdaničkog odbora.

Presuda od 27. VI. 1938. Rev 841/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 2. IV. 1938. Pl 635/2-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. XII. 1937. Po 430/8-37.

U pravnoj stvari tužioca Dra. S-a, protiv tuženice tt. K., radi 13.000 Din, o b a su n i ž e s t e p e n a s u d a odbila tužbu.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene revizija nalazi u tome, što je prizivni sud primijenio § 25 Zpr. i na slučajeve u točkama 1, 3, 4, 7, 9, 10, 11 i 17 troškovnika.

Revizija ističe, da su radovi u točkama 9, 10 i 11 obavljeni ne u svojstvu tužioca kao člana pouzdaničkog odbora, nego u svojstvu advokatskog zastupanja. Međutim i one radove, koje je tužilac obavio kao član pouzdaničkog odbora, dakle radove navedene u troškovniku pod 1, 3, 4 i 7 da nije obavio kao po sudu imenovani član pouzdaničkog odbora, već kao po tuženoj stranci predloženi član pouzdaničkog odbora glasom pismenog zahtjeva, što da je vidljivo iz spisa Por. 4/36.

Revizija u tome pravcu nije po zakonu izvedena, jer ne polazi sa činjeničkog stanja utvrđenog pobijanom presudom, prema kojemu je tužilac sve poslove u gore navedenim točkama obavio kao član pouzdaničkog odnosno kontrolnog odbora.

Obzirom na navedeno nije osnovan nijedan od istaknutih revizijskih razloga pa se stoga revizija nije mogla uvažiti.

---

* = § 89 i sl. Ip.

K §-u 2 Zop.:

Br. 1239

Za pobitnost nekog pravnog posla dovoljno je, da je namjera oštećenja postojala prigodom i z v r š e n j a ugovora, a nije potrebno da je ta namjera postojala već u vrijeme sklapanja pravnog posla.

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 1023/1-1939; presuda okružnog suda u Petrinji od 4. V. 1939. Pl 294/3-1939; presuda sreskog suda u Kostajnici od 15. II. 1939. P 729/19-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B-a i C., radi pobijanja kupoprodajnog ugovora, utvrđeno je, da je tužilji odlukom prvostepenog suda od 12. V. 1936. na temelju pravosnažne presude u parnici P 129/36 bila dozvoljena ovršna predbilježba prava zaloga na nekretninama prednika tuženih D-a i E. upis u z. k. ul. br. 3 k. o. H. i 246 k. o. S. kao i da su D. i E dana 23. V. 1936. protiv te odluke uložili utok. Utvrđeno je nadalje, da su tuženici dana 7. VII. 1936. na temelju kupoprod. ugovora sklopljenog sa D-om i E. prenijeli na sebe gornje nekretnine, a utvrđeno je i to, da su tuženici tim kupoprodajnim ugovorom preuzeli na sebe obvezu da plate gornju tužiljinu predbilježenu tražbinu. Konačno je utvrđeno, da je uslijed napred navedenog utoka D-a i E. poništena gornja predbilježba prava zaloga i to rješidbom od 19. V. 1937. te da je na temelju odluke prvostepenog suda od 26. VI. 1937. uslijedilo brisanje te predbilježbe. Tužilja tvrdi, da je time oštećena u svom pravu, jer uslijed brisanja predbilježbe ne može doći do namirenja gornje svoje tražbine, pa stoga jer prednici tuženih nemaju nikakve imovine, pobija gornji kupoprodajni ugovor i traži naplatu iz napred navedenih nekretnina. Tuženici su u toj parnici među ostalim prigovorli i to, da ne postoji namjera oštećenja, jer u času, kad su oni htjeli platiti gornju tužiljinu tražbinu, da je predbilježba bila već brisana, pa da su oni ostatak kupovnine isplatil D-u E. i ne pitajući tužilju, da li joj je gornja tražbina plaćena ili nije.

Prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.
Prizivni sud nije uvažio priziv tuženih.
Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženih.
Iz obrazloženja:
Revizija nije osnovana.

Razlog iz § 597 br. 4 Grpp. nalazi revizija u tom, što da se za pobojnost nekog posla traži, da je namjera oštećenja postojala u doba sklapanja posla, a takva namjera da kod prednika tuženika nije postojala prigodom sklapanja kupoprodaje, budući da su oni sa tuženima ugovorili, da imadu iz kupovnine isplatili tražbinu tužilje, pa prema tome prigodom sklapanja pogodbe nijesu imali namjeru oštetiti tužilju. Kad su međutim prednici tuženika primili od tuženika cijelu kupovninu usprkos ugovorenog uglavka, da tuženici imaju iz kupovnine isplatiti najprije tražbinu tužilje, to je očito, da je i usprkos tog uglavka tužilja, koja se inače ne može namiriti, tim pravnim djelom oštećena. Takav uglavak dakle, kako se to vidi baš iz ovog slučaja, ne isključuje oštećenje vjerovnika, pa ne isključuje ni namjeru stranaka, da takvim pravnim poslom oštete vjerovnika na način da uglavak ne izvrše. Stavljanje takvog uglavka u ugovor ne isključuje zato dokazivanja namjere oštećenja kod otuđivanja. U protivnom bi se slučaju stavljanjem takvog uglavka u ugovor, a neizvršenjem njegovim mogao svaki pravni posio učiniti nepobitnim.

Da su stranke uistinu izvršile ovaj uglavak kupoprodajnog ugovora, ne bi bilo oštećenja tužilje, ovako, jer stranke taj uglavak izvršile nijesu, tim je pravnim poslom tužilja oštećena. Što se pak tiče namjere otuđivalaca, da oštete tužilju, to je za pobitnost dovoljno, ako je ta namjera postojala prigodom izvršenja ugovora, odnosno neizvršenja gore spomenutog uglavka, jer je baš tim i takvim izvršenjem tužilja oštećena.

Na izvode revizije, da nije vjerojatno da su prednici tuženika i kasnije imali namjeru oštetiti tužilju, jer da bi ju tobože bili namirili, da je postupala po Pravilniku o zamjeni dužničkih isprava, ne mže se uzeti nikakav obzir, jer je to pobijanje dokazne ocjene, koje nije dopušteno u revizijskom postupku.

Nema stoga revizijskoga razloga iz § 597 br. 4 Grpp. pa se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 2 Zop.:

Br. 1240

Nema mjesta pobijanju van stečaja, ako se pravnim djelom dužnika namiruje ili obezbjeđuje vjerovnik i time stavlja u povoljniji položaj pred ostalim vjerovnicima. Takovo je pobijanje moguće samo u slučaju stečaja.*

* Isp. R. S. III. br. 1241.

Presuda od 3. XI. 1938. Rev 1228/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 18. VI. 1938. Pl 1794/1-38; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 23. XI. 1937. Po 37/14-37.

U pravnoj stvari tužioca S-a protiv tuženih D. i dr., radi pobijanja ustupa svote od 13.161 Din, odbijen je tužilac s tužbom po nižestepenim sudovima.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.)) nalazi tužilac u tom, što prizivni sud uzima, da se izvan stečaja ne mogu pobijati pravna djela, kojima se namiruje odnosno osigurava tražbina, koja je nastala poslije tražbine tužioca, ma da su po zakonskom propisu pobojna sva pravna djela, kojima se nanosi šteta dužnikovim vjerovnicima.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) ne postoji.

Nema mjesta pobijanju pravnih djela van stečaja, ako se pravnim djelima namiruje, ili obezbjeđuje vjerovnik i time stavlja u povoljniji položaj pred ostalim vjerovnicima. Vjerovnici mogu pobijati obezbjeđenje, ili namirenje vjerovnika jedino, ako zatraže protiv dužnika otvorenje stečaja.

Namjera oštećenja u nazočnom slučaju postojala bi samo onda, kad nebi postojala tražbina prvotuženika protiv drugotuženika, ili ako bi bila manja od zaslužbe drugotuženika.

Po nižestepenim sudovima je utvrđeno, da je prvotuženik financirao posao drugotuženika na vojnom lječilištu u L. i da je kod toga imao izdatke u materijalu i robi te u gotovom za isplatu radnika ukupno 14.636 Din 25 p.

Utvrđeno je, da prvotuženik osim toga ima proti drugotuženika već raniju tražbinu od 2.100 Din, te da cjelokupno potraživanje prvotuženika nadmašuje zaslužbu drugotuženika, koju imade ovaj primiti od vojnog erara za izvedeni posao na vojnom lječilištu.

Pobijanim ugovorom od 27. IV. 1936. ustupio je drugotuženik svoju zaslužbu prvotuženiku za namirenje njegove tražbine, pa se takav pravni posao ne može pobijati.

Ne stoji stoga, da se pobijana presuda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa se ne može pobijati.

Ne stoji stoga, da se pobijana presuda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa se revizija tužioca nije mogla uvažiti.

K §-u 2 br. 3 Zop.:

Br. 1241

Dokaz o neznanju za dužnikovu namjeru oštećenja potreban je i u slučaju, kad je pravno djelo izvršeno u ispunjenju jedne (ranije) obveze, t. j. kad se radi o t. zv. kongruentnom pokriću.*

Zaključak od 13. X. 1938. Rek 1086/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 6. V. 1938. Pl 1210/2-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 24. XII. 1937. Po 133/10-37.

U pravnoj stvari tužilaca C. i dr. protiv tuženog H-a, radi pobijanja prenosa tražbine, prvostepeni sud je tužbu odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tužilaca, te je ukinuo presudu prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice je odbacio rekurs tužilaca, a nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Ad I. Prvostepena je presuda odbila tužioce s tužbom. Kako je pobijanim zaključkom ova presuda ukinuta i stvar vraćena prvostepenom sudu da o njoj ponovno raspravlja i odluči, to je pobijani zaključak donešen svakako u korist tužilaca, pa ga prema tomu oni ne mogu pobijati.

Rekurs tužilaca je valjalo stoga kao nedopušten odbaciti (§ 620 st. 1 Grpp.).

Ad II. Rekurs tuženika nije osnovan.

Odluka prizivnoga suda je stvarno ispravna, jer je postupak prvostepenog suda zaista manjkav, premda u drugom pravcu nego to uzima prizivni sud, jer niti prizivni ni prvostepeni sud nisu ispravno tumačili značenje propisa § 2 br. 3 Zak. o pobij. prav. djela van stečaja.

Ovim propisom normirano pobijanje pravnih djela dužnika osniva se na zakonitoj predmjevi namjere dužnika, da ošteti svoje vjerovnike kao i znanje te namjere sa strane njegovog sukontrahenta. Ova predmjeva nastupa pak samo onda, ako je tužilac pružio potrebne dokaze za pretpostavke ove predmjeve t. j. ako je dokazao, da je za posljednje dvije godine prije pobijanja izvršeno pravno djelo, kojim se nanosi šteta vjerovnicima dužnikovim, te da je tuženik kao druga strana sa dužnikom u odnosu bliskog svojaka. Čim je to dokazano može protivnik navedenu predmjevu obeskrijepiti samo protivdokazom, da u vrijeme, kad je pravno djelo učinjeno nije niti znao niti morao znati za dužnikovu namjeru oštećenja t. j. on mora dokazati, da se njegovo neznanje u pogledu namjere oštećenja ne osniva na zanemarenju potrebne pažnje, kod čega valja istaći, da mora protivnik pobijanja kod dokazivanja navesti pozitivne činjenice, koje dopuštaju zaključak na njegovo neskrivljeno neznanje. Taj dokaz potreban je isto tako i u slučaju, kad je pravno djelo izvršeno u ispunjenju jedne obveze t. j. kad se radi o takozvanom kongruentnom pokriću. I u takvom slučaju mogu biti vjerovnici oštećeni, jer se njima oduzimaju predmeti namirenja, do kojih mogu doći pobijanjem. Zakonita predmjeva postoji i kod kongruentnog pokrića i kakvoća pravnog lijeka sama po sebi ne isključuje tu predmjevu.

* Isp. R. S. III. br. 1240

Obzirom na navedeno nije ispravno stanovište prvostepene presude, da ne predleže uvjeti za pobijanje, jer da je svjedocima dokazano, da je tuženikovo potraživanje postojalo već u god. 1928. i 1932., pa da stoga D. nije mogao imati namjere, da izdanjem založnice na 250.000 Din ošteti tužitelje kao svoje vjerovnike, jer da je on time vršio samo svoju dužnost, da tražbine koje su već davno dospjele na platež gruntovno osigura.

Obzirom na ove razloge valja napomenuti, da presuda ne navodi, na osnovu kakvih dokaza uzima da su odnosne tražbine dospjele i kada su dospjele, isto tako ona ničim ne objašnjuje odnos tih tražbina, za koje nije utvrđeno, da li je i za njih osnovano založno pravo prema noviranoj mjeničnoj tražbini od 250.000 Din.

Za postojanje činjeničnog stanja iz propisa § 2 br. 3 Zak. o pobijanju prav. djela u konkretnom slučaju nije odlučno, da li je postojao dug D-a, nego da li je D. davanjem zaloga za taj dug imao namjeru, da ošteti svoje ostale vjerovnike, u prvom redu tužioce i da li je ta njegova namjera bila tuženiku poznata odnosno morala biti poznata.

Tuženik mora dakle dokazati, da je upotrijebio svu potrebnu pažnju i to kao što je već gore napomenuto navodom pozitivnih činjenica, pa da i kraj sve te pažnje nije mogao saznati za namjeru oštećenja. Zakon polazi sa stanovišta, da su bliskim svojacima dužnika obično poznate okolnosti, koje mogu izazvati kod njih sumnju, pa da se propust pobližeg ispitivanja ima smatrati kao skrivljeno neznanje tih okolnosti. Rješavajući pitanje, da li je postojala namjera oštećenja na strani D-a, prvostepeni sud morao je svakako ocijeniti i činjenicu, da je presuda u parnici Po 194/36, sa kojom je on osuđen da plati tužiteljima iznos od 244.325 Din, dostavljena zastupniku D-a dana 18. VI. 1936.

Postupak prvostepenog suda manjkav je dakle i sa stanovišta da je dug D-a postojao. Međutim pošto su tužitelji porekli i opstojnost toga duga i naveli činjenice, iz kojih bi se moglo zaključiti, da tražbine tuženika uopće nisu postojale, prizivni je sud ispravno smatrao, da je postupak u ovom pogledu manjkav, te da valja provesti sva dokazala, koja su tužitelji u tom pogledu predložili.

Obzirom na navedeno rekurs tuženika nije se mogao uvažiti.

K §§ 2 Zop. i 6 Z. o z.:

Br. 1242

Po zakonu o pobijanju pravnih djela van stečaja može se pred redovnim sudom pobijati i odreknuće od članstva zadruge.

Presuda od 25. IV. 1940. Rev 463/1-40; presuda okružnog suda u Karlovcu od 23. XII. 1939. Pl 871/2-39; presuda sreskog suda u Karlovcu od 20. IV. 1939. P 394/2-39.

U pravnoj stvari tužioca L-a protiv tužene zadruge K., radi pobijanja odreknuća člana K. F. od članstva zadruge, oba su nižestepena suda udovoljila tužbi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Tuženica pobija presudu prizivnog suda iz razloga navedenog u §-u 597 br. 1 Grpp. u vezi sa § 571 br. 4, 5, 6 Grpp. te iz razloga navedenih u §-u 597 br. 2, 3 i 4 Grpp.

Ništavost iz §-a 571 br. 4 i 5 Grpp. nalazi tužena u tom, jer da kućegospodarom tužene nije K. V. već K. M., pa da joj nije data mogućnost, da raspravlja pred sudom i da u postupku nije bila nikako zastupana. Ništavost iz §-a 571 br. 6 Grpp. nalazi u tom, jer da je redovni pravni put nedopušten, pošto odreknuće jednog člana zadruge spada u javno pravo, za koje je nadležna samo upravna vlast, te da se takovo odreknuće ne može pobijati po zakonu o pobij. prav. djela van stečaja.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi u tom, što prizivni sud smatra, da je njezin prigovor, da tužba nije podnesena u roku od 2 godine, prizivna novota, ma da to nije nikakva novota već stvar, koja se je mogla utvrditi po samoj tužbi i njezinim navodima.

Revizija nije osnovana.

Ništavosti iz §-a 571 br. 4 i 5 Grpp. nema, jer je tužilac u tužbi doprinio uvjerenje nadležne opć. uprave u Ozlju od 9. IV. 1939. br. 1296-39, da je kućegospodarom tužene zadruge izabran nadpolovičnom većinom K. V., te je istomu propisno dostavljen primjerak tužbe sa zaključkom za ročište. Istinitost i zakonitost uvjerenja ne može sud ispivati već nadležne upravne vlasti.

Nema ništavosti ni iz propisa §-a 571 br. 6 Grpp. Upravne vlasti dužne su paziti, da li su kod odreknuća članstva izvršene sve formalnosti, koje predviđa zakon o zadrugama, dočim nisu zvane ispitivati, da li je odreknućem povrijeđeno koje treće lice u svom pravu, već su na to ovlašteni i nadležni, da o tom raspravljaju i odlučuju redovni sudovi.

Po pobojnom zakonu mogu se pobijati sva pravna djela dužnikova, kojima se nanosi šteta njegovim vjerovnicima. Zakon o zadrugama dopušta izlučenje zadrugarovog dijela za naplatu vjerovnika (§ 6 Z. o z.), prema tome može se pobijati pravno djelo, kojim se zadrugar odriče svoga dijela i time nanosi šteta njegovim vjerovnicima.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji.

Tužena je u prizivu iznijela prigovor, da tužba nije podnesena u roku od dvije godine, pa je taj prigovor kao novota po §-u 576 Grpp. nedopušten.

Sama tužba sadržaje navod činjenica, na kojima se osniva tužbeno traženje, a naznačena su i dokazna sredstva za navedene činjenice. Po §-u 492 Grpp. smatraju se istinitima činjenični navodi došavše stranke.

Ti činjenični navodi došavše stranke opravdavaju tužbeno traženje. Oni su takovi, da se je na osnovu njih moglo pravno ocijeniti, da tužbeno traženje postoji.

Revizijske razloge iz §-a 597 br. 2 i 3 Grpp. tužena nije ničim obrazložila, pa su ti razlozi pobijanja bespredmetni.

Uslijed toga se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 8 Zop.:

Br. 1243

Pobijati se mogu pravna djela i za buduće alimentacione obroke, jer oni samo nisu dospjeli, ali im to ne oduzimlje značaj izvršnosti, a po §-u 8 Zop. potrebno je samo, da je tražbina izvršna.*

Presuda od 22. IX. 1938. Rev 821/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 27. IV. 1937. Pl 665/3-37; presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 25. I. 1937. P 303/36.

U pravnoj stvari tužilje V. A. protiv tužene P., radi pobijanja kupoprodajnog ugovora, utvrđeno je da je tužilji V. A. pravosnažno dopitana privremena alimentacija od 400 Din mjesečno protiv muža V. S. Muž V. S. nije plaćao alimentaciju, a da osujeti izvršenje, otuđio je svoje nekretnine tuženici kupoprodajnim ugovorom. Taj ugovor pobija tužilja i za dospjele aliment. obroke, a i za one koji će u buduće dospjeti.

Prvostepeni sud je udovoljio tužbi u cijelosti.

Prizivni sud je diono uvažio priziv tuženice i prvostepenu presudu preinačio u dijelu, kojim je traženo, da je tužena dužna dopustiti da se tužilja namiri iz prijepornih nekretnina i za buduće alimentacione obroke te s tim dijelom tužbenog zahtjeva tužilju odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice, a uvažio je reviziju tužilje i u pobijanom dijelu uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Osnovana je revizija tužilje. Pogrešno je naime shvaćanje prizivnog suda, da se pravno djelo ne može pobijati u

* Suglas. Rješ. S. S. br. 7943/29; Isp. još GUNF br. 2635.

pogledu alimentacionih obroka koji će dospijevati u buduće. Odluka o plaćanju alimentacije, o kojoj se radi pravosnažna je, pa pravosnažnost obuhvaća i buduće obroke, oni tek nisu dospjeli, ali to im ne oduzima obilježja izvršnosti, a § 8 Zop. određuje samo potrepštinu izvršnosti tražbine. U ostalom treba uvažiti, da bi tako pobijač bio uopće u nemogućnosti da pobija pravno djelo glede alimentacionih iznosa, koji bi dospijevali poslije isteka roka, zakonom određenog za pobijanje. Takvo pravno naziranje očito nije održivo. Što se tiče budućih ovršnih troškova, te će morati da snaša tuženica, jer će se ovrha voditi na njezinoj imovini, a ne na onoj dužnika dok tuženica neće snašati ovršne troškove koji bi nastali iz ovršnih prijedloga, upućenih protiv dužnika. Tako se ima shvatiti odluka o budućim ovršnim troškovima.

K §§ 11 i 2 Zop.:

Br. 1244

Pobijanje protiv pravnog sljednika osobe, koja je nekretnine stekla od pobijačevog dužnika, dopušteno je samo uz uvjete §-a 11 st. 3 Zop. Rokovi naznačeni u §-u 2 Zop. počinju teći od dana oštećenja, a ne od dana saznanja za oštećenje.

Presuda od 15. IV. 1937 Rev 48/1-1937; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 5. X. 1936. Pl 5007/2-1936; presuda okružnog suda u Varaždinu od 22. V. 1936. Po 319/15-1935.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženih C. i D., radi pobijanja kupoprodajnog ugovora spp., utvrđeno je, da (muž prvotužene) E. i (muž drugotužene) F. na temelju pravosnažne sudske presude duguju tužiocima svotu od 9.530 Din spp. te da su tužioci radi te svoje tražbine vodili ovrhu na pokretnine protiv E-a i F-a, no da je ta ovrha ostala bez uspjeha uslijed toga, što su njihove žene t. j. tužene C. i D. uspjele izlučnim tužbama protiv sadanjih tužilaca (a tadanjih ovrhovoditelja). Utvrđeno je nadalje, da su E. i F. nakon toga kupoprodajnim ugovorom od 10. VI. 1932. odnosno od 15. XII. 1932. prodali K-u svoje nekretnine upis. u grunt. nap. br. 58 p. o. V., a K. da je istoga dana t. j. 15. XII. 1932. prodao svoje nekretnine upis. u grunt. nap. br. 611 p. o. S. sadanjim tuženicama. Ovaj posljednji ugovor, sklopljen između K-a i tuženica, pobijaju tužioci na osnovu §§ 1 i 2 br. 1 Zop. tužbom podignutom dana 5. XI. 1935.

Oba niže stepena suda odbila su tužioce s tužbom.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

Tužioci pobijaju kupoprodajni ugovor od 15. XII. 1932. protiv pravnih sljednica K-a, koji je nekretnine stekao od tužiteljskih dužnika, t. j. protiv C. i D.

Tužitelji u izlaganju tužbe te pripremnom spisu od 2. II. 1936. navode razloge pobijanja jedino protiv singularnih pravnih sljednica K-a, tuženih C. i D. te svoj tužbeni zahtjev osnivaju na § 2 st. 1 Zop., a pobijana presuda ne dopušta pobijanje po tom propisu, već jedino po propisu § 2 st. 3 cit. zakona. Ako se međutim prihvati stajalište tužitelja kao opravdano i uzme za osnovano pobijanje po § 2 st. i cit. zakona, po kojem tužitelji mogu pobijati pravno djelo učinjeno posljednjih 10 godina prije pobijanja, zahtjev ove tužbe nije uopće obrazložen ni dokazan, jer protiv pravnoga sljednika dopušteno je pobijanje, koje je zasnovano protiv njegovog prednika, samo uz uvjete § 11 st. 3 cit. zakona te su tužitelji imali izložiti na čemu osnivaju pobijanje protiv K-a prednika tuženih. Tužitelji međutim ne samo da nisu naveli konkretnih činjenica ni razloga pobijanja protiv tuženičkog prednika K-a nego su u pripremnom spisu od 2. II. 1936. izrično naveli, da nisu mogli ustanoviti njegovu zlomišljenost. Nije doduše jasno što su tužitelji sa zlomišljenosti tuženičkog prednika htjeli da kažu, nu kako tokom postupka kod prvostepenoga suda nisu ni naveli ni obrazložili okolnosti koje bi sadržavale razloge pobijanja protiv tuženičkog prednika i kako se takva manjkavost tužbe ne može ispraviti kao formalna manjkavost (arg. §§ 176, 178 i 183 Grpp.), imao se tužbeni zahtjev odbiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilaca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog iz §-a 597 br. 2 Grpp. nalaze tuženici u tom, što nije provedeno preslušanje svjedoka R-a i stranaka vrhu okolnosti, da su tužioci za oštećenje saznali tek nekoliko mjeseci prije tužbe.

Taj razlog ne postoji, jer rokovi naznačeni u §-u 2 Zakona o pobijanju pravnih djela izvan stečaja počinju teći od časa oštećenja, a ne od dana saznanja, pa je stoga saslušanje svjedoka R-a i stranaka suvišno.

Revizijski razlog iz §-a 597 br. 3 Grpp. nalaze tužioci u tom, jer da je prizivni sud utemeljio svoju presudu na pogrešnom činjeničnom stanju, što tužioci nisu povukli u parnicu K-a, prednika tuženih.

Taj razlog ne postoji, jer prizivni sud ne predbacuje tužiocima, što nisu povukli u parnicu K-a, prednika tuženih, već samo utvrđuje, da tužioci nisu naveli konkretnih činjenica ni razloga pobijanja protv K-a kao prednika tuženika.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalaze tužioci u tom, jer da je prizivni sud pogrješno uzeo zastarni rok od 2 godine, a ne od 10 godina, te da je pogrješno primijenio zakonske propise.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) također ne postoji.

Prizivni sud je ispravno zauzeo stanovište tužilaca, da je opravdano pobijanje po §-u 2 toč. 1 Zakona o pobijanju pravnih djela izvan stečaja po kojemu mogu tužioci pobijati

pravno djelo učinjeno za vrijeme posljednjih 10 godina prije pobijanja.

Tužioci pobijaju kupoprodajni ugovor od 15. XII. 1932., sklopljeni između tuženica i K-a, koji je kupoprodajnim ugovorom od 10. VI. 1932. i od 15. XII. 1932. stekao nekretnine od dužnika tužiteljevih.

Takovo pobijanje dopušteno je samo uz uvjete navedene u §-u 11 st. 3 Zakona o pobijanju pravnih djela izvan stečaja.

Prizivni je sud ispravno utvrdio, da tužioci nisu naveli nikakovih okolnosti, na kojima bi bio zasnovan zahtjev za pobijanje protiv K-a kao prednika tuženika, već su izrično u svom pripremnom podnesku od 2. II. 1936. naveli, da nisu mogli ustanoviti zlomišljenost K-a.

Prema tome za pobijanje manjkaju uvjeti § 11 st. 3 citiranog zakona.

Uslijed toga se reviziju nije mogla uvažiti.

K čl. 16 br. 4 Ugrpp. i §-u 43 Zak. čl. XLI:1881.

Br. 1245

Za donošenje odluke o odšteti u izvlazbenom postupku po zak. čl. XLI:1881. nadležan je okružni sud kao realni sud, a ne sreski sud.*

Zaključak od 22. XII. 1938. Rek 1704/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 1. VI. 1938. Pl 6447/4-37; zaključak sreskog suda u Irigu od 10. VIII. 1937. R 318/26-36.

U izvlazbenoj stvari molioca N. d. d. protiv D-a, radi izvlazbe nekretnina potrebnih za elektrovod, prvostepeni sud je utvrdio iznos odštete.

Prizivni sud nije uvažio priziv molitelja.

Stol sedmorice je uvažio priziv molitelja, ukinuo oba nižestepena zaključka i vratio stvar prvostepenom sudu, da je dostavi na nadležno postupanje okružnom sudu u Srijem. Mitrovici.

Iz obrazloženja:

N. d. d. zatražila je ekspropriaciju zemljišta za potrebe svoga elektrovoda, pa je Kr. Banska uprava u Novom Sadu dostavila spis okružnom sudu u Sr. Mitrovici sa molbom da zamolbenim putem po sreskom sudu u Irigu provede postupak o ustanovljenju zakupnine za eksproprirane nekretnine interesenata, te je okružni sud u Sr. Mitrovici zaključkom od 14. XII. 1936. R. 863/1-36. dostavio sve spise sreskom sudu u Irigu.

Sreski sud u Irigu nakon provedenog postupka u smislu zak. od XLI:1881. utvrdio je zaključkom od 10. VIII. 1937. R. 318/26-1936. odštetne svote za pojedine izvlaštene parcele i to kako privremene tako i definitivne ekspropriacije.

* Suglasno: Rek 1298/1-38.

Povodom priziva molitelja potvrdio je apelacioni sud prvostepeni zaključak.

Žali se molitelj napose, da sreski sud nije bio nadležan donijeti navedeno rješenje, već okružni sud obzirom na § 43 navedenog zak. članka.

To je stanovište osnovano.

Stanovište apelacionog suda da je po §-u 43 zak. čl. XLI:1881. o izvlazbi nadležan za odštetni postupak onaj okružni ili sreski sud koji je realan sud za nekretnine koje se imadu izvlastiti (naredba bivše kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade odjela za pravosuđe od 17. VI. 1885. br. 8520), pa da je stoga sreski sud kao realni sud bio nadležan za donošenje odluke o odšteti, nije na zakonu osnovano.

Navedena naredba od 17. VI. 1885. br. 8520 ne određuje nadležnost sudova, već donosi upute sudovima kao gruntovnim oblastima o temeljnim načelima sadržanim u zakonima o izvlazbi.

Nadležnost suda za odštetu izvlaštenih nekretnina po zak. čl. XLI:1881. određena je u §-u 43 tog zakona, a to je okružni sud, dok je za odštetu po naredbi Min. unut. djela i pravosuđa, te za trg., obrt i javne građevine od 21. IV. 1857. nadležan redovni put pravde.

Kako se ovdje radi o odšteti po zak. čl. XLI-1881. to je stvarno nadležan za donošenje konačne odluke o odšteti okružni kao realni sud, a ne sreski,koji je samo kao zamoljeni sud mogao obaviti procjenu s vještacima.

Pošto je odluku donio nenadležni sud (§ 2 st. br. 1 Vp.), valjalo je priziv molitelja uvažiti i odlučiti kao u dispozitivu.

K čl. 20 Ugrpp.:

Br. 1246

Propis člana 20 Ugrpp. ne isključuje mogućnost, da se spor iznese pred izbrane sudove (§ 672 Grpp.), jer on isključuje samo nadležnost po §§ 85 i 101 Grpp.*

Zaključak od 28. X. 1938. Rek 733/38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 23. III. 1938. Pl 939/38; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 26. I. 1938. Po 2972/37.

U pravnoj stvari moliteljice K. O. protiv tt. T. d. d., radi utvrđenja ništavosti presude obraničkog suda zagreb. burze, utvrđeno je, da je moliteljica na otplatu kupila od protustranke radio aparat, pa jer je ostala dužna iznos od 1.794 dinara, utužila je protustranka na osnovu zaključnog pisma taj iznos pred obraničkim sudom burze. K. O. je kao tuženica stavila pred tim sudom prigovor nenadležnosti obraničkog suda, obzirom na propis člana 20 Ugrpp., jer se radi o obročnom poslu, ali obranički sud taj prigovor nije uvažio nego

* Suglasno: Rev 1653/1939.

je stvar meritorno presudio. K. O. je podnijela redovnom sudu žalbu zbog ništavosti te presude.

Prvostepeni sud je žalbu moliteljice uvažio i ukinuo presudu obraničkog suda kao ništavu.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranke i preinačio zaključak prvostepenog suda te moliteljicu odbio sa žalbom.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs moliteljice.

Iz obrazloženja:

Moliteljica K. pobija zaključak rekursnog suda zbog pogrešne pravne ocjene čl. 20 Ugrpp. i predlaže preinačenje zaključka te da se u cijelosti potvrdi zaključak prvostepenog suda. Podnosilac rekursa izvodi, da propis čl. 20 Ugrpp. nije iznimni zakon, jer protiv takvoga tumačenja da govori činjenica, što se taj zakonski propis nalazi u III. odjelku uvodnog zakona koji nosi naslov »Opšta naređenja«. Dozvoljavanje prorogacija izbranog suda značilo bi oduzeti propisu čl. 20 Ugrpp. primjenu.

Rekurs nije osnovan.

U III. odjelku općih naređenja sadržani propisi čl. 19 i 20 Ugrpp. ne mogu se odnositi na propise sadržane u četvrtom odsjeku (§ 672 i 694 Grpp.) o postupku pred izbranim sudovima, kad sami navedeni propisi (čl. 19 i20 Ugrpp.) u pogledu normiranja nadležnosti ograničuju važnost svojih odredaba na one propise zakona, koji uređuju nadležnost redovnih sudova.

Ipravno uzima pobijani zaključak, da je propis čl. 20 Ugrpp. iznimne naravi i da se on ne može primijeniti na izbrane sudove, kojih je nadležnost normirana u četvrtom odsjeku sedmog dijela zakonika o građanskom sudskom postupku, kada taj propis u poslovima na otplatu izrično isključuje nadležnost suda po mjestu ispunjenja (§ 85 Grpp.) i nadležnost po sporazumu (§ 101 st. 1 i 2 Grpp.), a ovi potonji propisi uređuju dopuštenost prorogacije samo u pogledu redovnih sudova. To je napose jasno iz propisa § 101 st. 1 Grpp., po kojem se stranke mogu složiti da im sudi određeni sud prvoga stepena, među kojima izbrani sudovi pa tako ni obranički sud zagrebačke burze za robu i vrednote, nikako ne mogu biti podrazumjevani.

Ne stoji navod žalioca, da se zaključkom rekursnoga suda oduzima propisu čl. 20 Ugrpp. primjena, jer se on primjenjuje no samo na redovne sudove.

Protivno tumačenje podnosioca rekursa, da propis čl. 20 Ugrpp. u poslovima na otplatu isključuje prorogaciju svih, pa i izbranih sudova, dovodi do protivnosti sa propisom §-a 672 st. 1 Grpp., koji dozvoljuje prorogaciju izbranog suda za sve sporove, u kojima su stranke sposobne sklopiti poravnanje u pogledu predmeta spora.

Prema tomu pravno stajalište žalioca nije opravdano, te se rekurs kao neosnovan nije mogao uvažiti.

K čl. 20 Ugrpp. te §§ 85 i 101 Grpp.:

Br. 1247

Propis čl. 20 Ugrpp. odnosi se ne samo na pravne poslove predviđene u austr. zakonu o obročnim poslovima od 27. IV. 1896. R. 70, već na sve poslove kod kojih isplata imade uslijediti u obrocima.*

Zaključak od 5. X. 1939. Rek 1054/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 24. V. 1939. Pl 1253/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 28. III. 1939. Po 282/12-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene B., radi 39.000 dinara, utvrđeno je, da je tuženica kupila od tužilje poljodjelski stroj no da kupovninu nije odmah tužilji isplatila, već da su stranke utanačile obročnu isplatu kupovnine ugovorivši podjedno isključivu nadležnost sreskog suda u Novom Sadu za sve sporove, koji bi nastali iz tog pravnog posla . Usprkos gornjeg ugovora o nadležnosti suda podigla je tužilja ovu tužbu radi isplate ostatka kupovnine kod stvarno nadležnog suda opće mjesne nadležnosti tuženice. Tuženica je u toj parnici pored ostalog stavila i prigovor nenadležnosti suda.

Prvostepeni sud je uvažio gornji po tuženici stavljeni prigovor nenadležnosti suda te se proglasio nenadležnim za rješenje ovoga spora i tužbu odbacio, smatrajući pri tom, da se propis čl. 20 Ugrpp. odnosi samo na poslove predviđene u austr. zakonu o obročnim poslovima od 27. IV. 1896. R 70.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužilje i preinačio zaključak prvostepenog suda te prigovor nenadležnosti suda odbacio, a spis vratio prvostepenom sudu da u svojoj nadležnosti provede postupak i o sporu presudi.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženice.

Iz obrazloženja:

Rekurs ističe, da je pogrešno stanovište pobijanog zaključka, da se propis čl. 20 Ugrpp. odnosi ne samo na pravne poslove predviđene u specijalnim zakonima, koji važe u nekim pravnim područjima, već i na sve poslove, kod kojih isplata ima uslijediti u obrocima. Tvrdi nadalje rekurent, da je zakonodavac kod donašanja čl. 20 Ugrpp. imao u vidu samo specijalne zakone, u kojima je pojam obročnog posla definiran i kojemu zakon određuje stanovite potrepštine. Rekurs nije osnovan i to sa u suštini ispravnih razloga pobijanog zaključka.

Austrijski zakon o obročnim poslovima od 27. IV. 1896. R 70, koji u pogledu njegovih materijalno-pravnih propisa važi za pravno područje apelacionih sudova u Ljubljani i

* Isp. R. S. I. br. 257.

Splitu, sadržava u §-u 6 propis, da nadležnost po mjestu ispunjenja u pogledu obročnih poslova protiv kupca za tužbe iz obročnih poslova nema se primjenjivati, ako ima kupac na području toga zakona svoje prebivalište, te da je dobrovoljno podvrgavanje kupca pod drugu nego njegovu opću nadležnost neobvezatno. Ova nenadležnost mora se po službenoj dužnosti uzimati u obzir i to do preduzimanja izvršne prodaje. Ova nenadležnost može se ukloniti samo na taj način, da se tuženik unatoč sučeve pouke upusti u raspravu. Ovaj procesualni propis imao je da dopuni zaštitnu svrhu materijalno-pravnih propisa, koji bi se u izvjesnim slučajevima mogli izigravati na taj način, da prodavalac inostranac ugovori sebi nadležnost po mjestu ispunjenja odnosno po sporazumu.

Da je zakonodavac imao namjeru, da ograniči važenje propisa čl. 20 Ugrpp. samo na ona područja, na kojima važe materijalno-pravni propisi austrijskog zakona o obročnim poslovima od 27. IV. 1896. R. 70, onda je mogao to jednostavnije učiniti na taj način, da je ostavio na snazi gore navedeni propis § 6 citiranog zakona (čl. 2 Ugrpp.). Pošto to on nije učinio, nego je regulirao to procesualno pitanje posebnim propisom, u kojemu se gore navedeni zakon ne samo ne spominje, ngo se i općenito govori o poslovima na otplatu, koji faktično postoje i na ostalim pravnim područjima, nema sumnje, da je bila njegova intencija, da se u poslovima na otplatu potrebna procesualna zaštita neiskusnih stranaka proširi i na ostala pravna područja.

Obzirom na navedeno se rekurs kao neosnovan nije mogao uvažiti.

K čl. 30 Ugrpp.:

Br. 1248

Rušenje građevine ne može tražiti onaj, koji ne dođe na ročište određeno u svrhu podjeljenja građevne dozvole ili pristupi, ali ne prigovori gradnji. Ako je onaj koji traži rušenje građevina prigovorio zatraženoj dozvoli, ima se u parnici ustanoviti još i to, da li se je on žalio protiv odluke građevinske oblasti kao i to da li se je prigodom izvađanja gradnje gradnji protivio.

Presuda od 22. XI. 1935. Rev 1419/1-1935; presuda okružnog suda u Varaždinu od 17. V. 1935. Pl 234/1-1935; presuda sreskog suda u Prelogu od 18. XII. 1934. P 66/1933.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženog C-a, da se tuženiku naloži, da u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja na svoj trošak otstrani štagalj, koji je podigao na dijelu nekretnina upis. u grunt. nap. br. 46 p. o. D. i spornu površinu preda u posjed tužiocima, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioce odbio s tužbom.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilaca i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Tužitelji tvrde, da su s tuženim suvlasnici nekretnina upis. u zem. knj. ul. br. 46 p. o. D., da su tu zajednicu izvansudno dobrovoljno u naravi glede zgrada i zemljišta, na kojem su zgrade, razvrgli 1923. godine i da je tom diobom tužitelje pripalo prijeporno zemljište sa dijelom štaglja, koji se na tom zemljištu nalazi.

Nakon što je štagalj izgorio tuženik je bez privole tužitelja i prem su se oni tomu protivili, sagradio na prijepornom zemljištu samo za sebe svoj štagalj, stavivši se tim u isključivi posjed prijepornog zemljišta, kojeg su isključivo do tog vremena posjedovali tužitelji, a koje je u zemljišnim knjigama upisano kao suvlasništvo obih stranaka.

Da je tuženik protiv njihove volje sagradio na prijeporu štagalj dokazuju tužitelji građevinskim spisom opć. D. broj 176/1933. kao i sa svjedocima.

Tuženi je priznao, da je sadanji štagalj podigao na zemljištu, gdje je ranije tužiteljica imala svoj štagalj, i to stoga što mu je gradnja dozvoljena po građevinskoj oblasti odlukom opć. poglavarstva D. od 24. I. 1933. br. 176/1933., a tužitelji nisu prigovarali građevnoj dozvoli, već naprotiv su odobrili postupak, a prigovarali su istom onda kad je tuženik štagalj potpuno dovršio. U dokaz toga pozvao se tuženik na spise građevinske oblasti i na svjedoke.

Po čl. 30 Ugrpp. ne pripada pravo tražiti rušenje građevine onoj stranci, koja na ročište određeno u svrhu podijeljenja građevne dozvole ne pristupi, ili pristupi, ali traženoj dozvoli ne prigovori.

Nižestepeni sudovi nisu o okolnosti, da li su tužitelji pristupili na navedeno ročište i prigovarali traženoj dozvoli, proveli dokaz dobavom građevinskog spisa, na koji su se obje stranke pozvale, a nisu ocijenili o toj okolnosti niti iskaze svjedoka.

U koliko su tužitelji prigovorili zatraženoj dozvoli ima se ustanoviti, da li su se žalili protiv odluke građevinske oblasti, kao i to da li su se tužitelji prigodom izvađanja gradnje protivili gradnji i da li su podigli tužbu radi smetanja posjeda.

Dok navedene odlučne okolnosti nisu ustanovljene, valjalo je obje nižestepene presude ukinuti (§ 604 st. 4 Grpp.) i stvar vratiti prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i sudi.

K §-u 1 Grpp.:

Br. 1249

Nije dopuštena tužba na ispravak površine čestice u zemljišnim knjigama, već se ispravak ima tražiti molbenim putem prema propisima zakona o katastru zemljišta odnosno pravilnika tomu zakonu.

Osuda od 1. III. 1934. br. 7481/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 18. X. 1933. Pl 7845/1-1933; osuda sreskog suda u Senju od 15. VI. 1933. br. 1159 gr. P 36/1932.

U parnici tužiteljice zadruge A. po kućegospodaru B-u protiv tuženog C-a, radi ispravka površine čestica u zemljišnim knjigama spp., utvrđeno je, da je prema zemljišnoknjižnim izvatcima upisano 1.) na tužiteljicu čest. br. 110/1 sa površinom od 35 č. hv. (dok u naravi ima ta čestica 79 č. hv.; 2) na tuženika čest. br. 110/2 sa površinom od 94 č. hv. (dok u naravi ima ta čestica 50 č. hv.). Utvrđeno je nadalje da kakove su površine u naravi tako da su one i u katastr. mape urisane, a površina gornjih čestica da je samo u posjedovnici krivo naznačena. Tužiteljica traži tužbom, da joj je tuženik dužan priznati pravo vlasništva na čest br. 110/1 i dozvoliti, da se površina na njezinoj i njegovoj čestici ispravi prema gruntov. (katastar.) mapama i faktičnom posjedu. Tuženik je u parnici prigovorio, da on tužiteljici nikad nije osporavao, a niti joj sada osporava, vlasništvo i posjed čest. br. 110/1, a što se tiče ispravka površine te čestice, stavlja prigovor promašene pasivne legitimacije, jer se on tome ne protivi, a osim toga nije vlastan da dozvoljava ispravak površine njezine čestice te konačno što se tiče ispravka površine njegove čestice, prigovara, da tužiteljica nema pravo od njega tražiti taj ispravak.

Oba nižestepena su'da odbila su tužiteljicu s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Što se same stvari tiče, to je osuda prvoga suda opravdana i na zakonu utemeljena.

Neprijeporno je, da je tužiteljica upisana u gruntovnim knjigama kao vlasnica čest. kat. br. 110/1 p. o. S. i da se u posjedu iste čestice nalazi, te da joj tuženi to vlasničko pravo ne osporava i da si na istu česticu ne prisvaja nikakovih prava, pak je očito, da je tužbom tužiteljičinom proti tuženom promašena pasivna legitimacija sa zahtjevom na priznanje prava vlasništva kao što i sa zahtjevom za ispravak površine iste čestice u gruntovnim knjigama. Promašena je isto tako i aktivna legitimacija tužiteljice glede čestice kat. br. 110/2 p. o. S., jer je nesporno, da je tuženi neograničeni vlasnik ove čestice, pak tužiteljica nije legitimirana glede iste na nikakav zahtjev bilo kakove promjene ili ispravka gruntovnog unosa u pogledu ove čestice.

U koliko pako tužiteljica želi provesti ispravak glede površine njezine čestice kat. br. 110/1 prosto joj je postupiti prema propisima zakona o katastru od 19. XII. 1928. odnosno Pravilnika tome zakonu.

Valjalo je stoga uz otpućenje priziva tužiteljice prvostepenu osudu potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tužiteljice.

Iz razloga:

Što se tiče same stvari, to suglasne osude nižestepenih sudova nisu utemeljene ni na tumačenju ni na primjeni zakona očevidno pogrešnoj niti na pretpostavci takovoj, koja bi bila u protivnosti s jasnim sadržajem parbenih spisa, pa jer ne postoji nijedan od uslova §-a 335 hrv. grpp., koji bi bio kadar opravdati tužiteljičin izvanredni previd, to valja taj previd otputiti.

K §-u 1 Grpp.:

Br. 1250

Nije dopušten redovni pravni put za utvrđenje, da je odluka ocjenjivačkog suda kod natječaja raspisanog po Ministarstvu nepravilno donesena.

Zaključak od 12. V. 1939. Rek 586/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 8. III. 1939. Pl 547/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 28. I. 1939. Po 645/4-1938.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tuženih C-a i dr. (članova ocjenjivačkog suda), radi utvrđenja, da je odluka ocjenjivačkog suda nepravilno i protivno dobrim običajima donesena, prvostepeni sud je zbog nedopustivosti redovnog pravnog puta tužbu odbio (ispravno odbacio).

Rekursni sud je povodom rekursa tuženih po službenoj dužnosti ukinuo zaključak prvostepenog suda i ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tuženih i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

Prije svega valja napomenuti, da je za odlučivanje rekursnoga suda mogla biti mjerodavna samo izreka prvostepenog zaključka i obrazloženje, koje se odnosi na tu izreku, nikako i ostalo izlišno obrazloženje u pogledu umjesnosti tužbe na utvrđenje i pitanje legitimacije, koje stvarno zasijeca u meritum stvari.

Čim je izreka prvostepenoga suda ispravna, onda nema ništavosti istaknute u pobijanom zaključku. U samoj stvari pobijani zaključak pogrešno uzima, da tužba potpada pod sudovanje građanskih redovnih sudova. Redovni sudovi vrše sudsku vlast u građanskim pravnim stvarima (§ 1 Grpp.) t. j. u stvarima, u kojima su istaknuti zahtjevi ili se traži

utvrđenje pravnih odnosa, koji se osnivaju na građanskom pravu. U konkretnom slučaju ove pretpostavke nema. Natječaj je raspisala Centralna uprava humanitarnih fondova pri Ministarstvu saobraćaja, dakle organ toga Ministarstva, koja je odredila i uslove natječaja i postavila članove ocjenjivačkog suda. Ona je stoga i jedino nadležna, da ispituje, da li je postupak ocjenjivačkog suda ispravan, jer je vezana na njegovcu odluku samo pod uslovom da je donesena pravilno. Članovi ocjenjivačkog suda u obveznom su odnosu samo spram raspisivača natječaja i preuzimanjem njihove funkcije nije ostvaren između njih i natjecatelja nikakav privatnopravni odnos, pa stoga tužitelji i nemaju pravo da traže kod redovnog suda utvrđenje da ova funkcija nije ispravno vršena.

Obzirom na navedeno valjalo je pobijanu odluku preinačiti i uspostaviti zaključak prvostepenog suda.

K §§ 1, 40 i 571 br. 6 Grpp.:

Br. 1251

Ugovor o zakupu banovinske trošarine na alkoholna pića ima privatnopravni karakter, te se platež zakupnine sa strane zakupca banovini može utužiti pred redovnim sudom. No pitanja, da li je zakupnik smio ponovno ubrati trošarinu na pojedine vrsti alkoholnih pića, koja je već bila ubrana na mjestu proizvodnje, da li je smio ubirati trošarinu na mošt kao i na zatečene zalihe pića od kojih je već trošarina ubrana, spadaju pred upravne vlasti.

Osuda od 3. V. 1934. Rev 194/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 23. XI. 1933. Pl 6992/1-1933; osuda sreskog suda u Senju od 25. VI. 1933. br. 1233 gr. P 9/1932.

U parnici tužiteljice Savske banovine zastupane po državnom pravobranioštvu u Zagrebu protiv tuženog B-a, radi 26.094 Din, utvrđeno je, da su stranke dana 1. V. 1930. sklopile ugovor, kojim je tužiteljica dala tuženiku u zakup ubiranje banovinske trošarine na alkoholna pića na području općine J. za vrijeme od 1. V. do 31. XII. 1930. uz ugovorenu zakupninu od 37.222 Din, a utvrđeno je i to, da je tuženik u ime zakupnine platio tužilji samo iznos od 11.128 Din, dok joj ostatak od 36.094 Din nije uplatio.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 20.867 Din, dok je s viškom zahtjeva tužiteljicu odbio.

Apelacioni sud je povodom tuženikovog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i tužiteljicu za sada s tužbom odbio.

Iz razloga:

Ugovorom o zakupu prava pobiranja banovinske trošarine od pića pod A—I i to §-om 6 istoga uglavljeno je naročito među strankama, da će se eventualni sporovi nastali sa zakupnikom iz istog ugovora rješavati po propisima, koji vrijede kod rješavanja sporova sa zakupnicima državnih i samoupravnih prihoda (dažbina) kojima se zakupnik podvrgava. Da je tim utanačenjem tužiteljica htjela za rješavanje sporova iz toga ugovora nastalih, a koji se odnose na sporna pitanja obzirom na samo pobiranje trošarine, naročito pridržati nadležnost upravnih vlasti, kojima po postojećim propisima pripada odluka u predmetima potrošarine, izvan svake je sumnje, a proizlazi to iz naravi same stvari obzirom na javnopravni karakter tih spornih pitanja.

Nadležnost pak za rješavanje pitanja dužne zakupnine odnosno isplate iste kao posebnim zakonskim propisima normirana, ostala je pri tom netaknutom. Kako je pak sam zahtjev iz ugovora A—I, kako ga tužiteljica nazočnom tužbom potražuje, osnovano iznijet pred redovni sud, kako je gore razloženo, to se isti imade i po njemu riješiti. Nasuprot pak sporna pitanja iz samog ugovora, koja su javnopravnog karaktera, imadu riješiti kao prejudicionalna, nadležne za to upravne vlasti, rješenje kojih će i odlučiti, u koliko i u kojem iznosu postoji privatnopravni zahtjev tužiteljice iz istoga ugovora protiv tuženoga. Dok se pak ova pitanja po upravnim vlastima konačno ne riješe nema stvarnog supstrata za iznošenje tužbenog zahtjeva po tužiteljici pred redovni sud, prema čemu se i ukazuje tužiteljičina tužba preuranjeno podnesenom. Valjalo je stoga tužiteljicu sa zahtjevom njezine preuranjeno podnesene tužbe za sada odbiti.

Stol sedmorice otputio je previd tužiteljice i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Pobijana osuda apelacionoga suda opravdana je svojim obrazloženjem, koje je u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovana.

Tuženik je prigovorio, da nije smio ubirati banovinsku potrošarinu na mošt zbog naknadno izašle zabrane, nadalje da nije smio ubirati banovinsku trošarinu na vino i za liker, jer su je vlasti već naplatile izravno kod producenta na mjestu proizvođenja i konačno da je banovinska trošarina na zalihe pića, zatečene 1. V. 1930. na teritoriju općine J. bila već naplaćena pa da on nije smio ponovno tu trošarinu ubrati.

Rješavanje svih ovih pitanja spada u nadležnost upravnih odnosno financijaskih vlasti, a ne u nadležnost redovnih sudova. Stoga rješenje tih vlasti o tim pitanjima ima preprejudicionalni karakter za rješenje spornih privatnopravnih zahtjeva, koji se osnivaju na zakupnom ugovoru A—I, te se tužba kod redovitoga suda ukazuje preuranjenom, dok god ta pitanja od pomenutih vlasti ne budu riješena (§ 2 sl. b) hrv. grpp.*

---

* Isp. § 254 Grpp.

Valjalo je stoga previd tužiteljice otputiti potvrditi pobijanu osudu apelacionoga suda.

K §-u 41 Grpp.:

Br. 1252

I ako postoji sporazum stranaka da svaka od njih snosi određeni dio troška, nastalog pred duhovnim sudom, nije time nastala mogućnost da jedna stranka svoje pravo na dio tog troška protiv druge stranke realizira pred redovnim građanskim sudom.*

Zaključak od 15. VI. 1939. Rek 652/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 21. I. 1939. Pl 155/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 14. XI. 1938. P 4324/6-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi naknade troškova, nastalih tužiocu u brakorazvodnoj parnici, koju je tužilac pred nadbiskupskim ženidbenim sudom u Z. poveo proti tuženoj, u iznosu od 1.350 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je povodom tuženičinog priziva ukinuo presudu prvostepenog suda kao i čitav postupak koji joj je prethodio kao ništave te tužbu odbacio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Ako među strankama i postoji sporazum, prema kojem će svaka stranka nositi ½ troška — nastalog pred crkvenim ženidbenim sudom u njihovoj brakorazvodnoj parnici — tim nije nastala zakonska mogućnost, da tužilac svoje pravo na rečene troškove utužuje pred redovitim građanskim sudom.

Sporazum stranaka glede razmjera, po kojem će nositi troškove nastale u brakorazvodnoj parnici ne može se identificirati sa sporazumom stranaka glede nadležnosti suda za odnosnu pravnu stvar, nu kada bi među strankama i bilo izričito utanačeno, da se glede gornjeg troška podvrgavaju nadležnosti građanskog suda (§ 41 al. 2 Grpp.), ne bi taj sporazum imao vrijednosti, jer bi se radilo o t. zv. neprorogabilnoj nadležnosti. Građanski sud naime nije nikako nadležan da dosuđuje stranci parnične troškove, nastale joj u procesu pred crkvenim ženidbenim sudom.

Na takovo dosuđenje ovlašten je samo procesni sud, koji odlučuje o glavnoj stvari kao i o obvezi proizlazećoj iz parničnog odnosa javno-pravne prirode kamo spadaju parnični troškovi.

Prema navedenom rekurs tužioca ne ukazuje se osnovanim, te se nije mogao uvažiti

---

* Isp. R. S. II. br. 705.

K §-u 46/II. br. 3 Grpp.:

Br. 1253

Zahtjev djeteta, da mu je otac dužan u izvršenju očinske dužnosti dati stan u naravi kao sastavni dio alimentacije, nije čisto imovinsko-pravni zahtjev, pa je stoga za rješenje takvog zahtjeva nadležan okružni sud.*

Zaključak od 9. XII. 1937. Rek 1884/1-1937; zaključak okružnog suda u Osijeku od 11. X. 1937. Pl 963/2-1937; presuda sreskog suda u Đakovu od 30. VI. 1937. P 240/5-1937.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tuženog oca im C-a, radi davanja stana u naravi, prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu tužbe i sudio, da je tuženik dužan tužiteljima u izvršivanju očinskih dužnosti dati stan u naravi kao sastavni dio alimentacije.

Prizivni sud je povodom tuženikovog priziva po službenoj dužnosti poništio presudu prvostepenog suda zajedno sa postupkom, koji joj je prethodio te tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud i ne upuštajući se u razmatranje prizivnih razloga nalazi po službenoj dužnosti (§ 565 br. 7 Grpp.) u prvostepenom postupku ništavost iz § 571 br. 3 Grpp., jer je za ovaj spor obzirom na propise §-a 46 st. 2 br. 3 u vezi §-a 101 st. 3 Grpp. sreski sud stvarno nenadležan, pošto predleži spor iz odnošaja između zakonite punoljetne djece i zakon. roditelja (oca). Ovakvi sporovi bez obzira na vrijednost spornog predmeta spadaju u isključivu nadležnost okružnih sudova.

Stoga je po § 572 Grpp. donesen gornji drugostepeni zaključak.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilaca.

Iz obrazloženja:

Navodi rekursa, da u isključivu nadležnost okružnih sudova po § 46 st. 2 br. 3 Grpp. spadaju samo oni sporovi iz odnošaja između roditelja i djece, koji se ne tiču čisto imovinsko pravnih zahtjeva, osnovani su i prema stilizaciji navedenog propisa.

No nazočni se spor ne tiče čisto imovinsko pravnog zahtjeva. Tužioci potražuju naime od tuženika svog oca, da im je dužan u izvršivanju očinskih dužnosti dati stan u naravi kao sastavni dio alimentacije, dakle svoje potraživanje temelje na § 139 o. g. z., a tu je prije svega odlučno ustanoviti, da li je otac dužan dati djeci uzdržavanje.

Čisto imovinsko pravni zahtjev postojao bi iz odnošaja između roditelja i djece, kad bi se radilo na pr. o zajmu ili kupnji itd.

S tih se razloga rekurs tužioca nije mogao uvažiti.

---

* Isp. R. S. II. br. 721.

K §-u 47/II. br. 5 Grpp.:

Br. 1254

Ako zadruga tuži svog člana na isplatu sume po §§ 231 i 232 trg. z., to se takova parnica ne može smatrati sporom iz odnošaja članstva po §-u 47/II. br. 5 Grpp., već je u takvom slučaju glede stvarne nadležnosti suda odlučna samo visina utužene svote (§ 44 br. 1 Grpp.). Po propisu §-a 41/II. Grpp. ima se pod zbornim sudom razumijevati vijeće zbornog suda, a ne sudija pojedinac.*

Zaključak od 21. III. 1935. Rek 44/1-1935; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 24. X. 1934. Pl 4585/2-1934; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 16. IV. 1934. Po 123/9-1933.

U pravnoj stvari tužilje Hrv. seljačke zadruge A. protiv tuženog B-a, radi 800 Din, podigla je tužilja kod okružnog kao trgovačkog suda protiv tuženika tužbu na isplatu iznosa od 800 Din, koji bi iznos imao tuženik platiti prema zaključku glavne skupštine tužiteljice kao njezin član za pokriće društvenog gubitka, izraženog u bilanci za god. 1931. Tuženik je na prvom ročištu stavio prigovor nenadležnosti suda obzirom na visinu utuženog iznosa i propis §-a 44 br. 1 Grpp.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe ne uvaživši gornji tuženikov prigovor, a to obzirom na propis §-a 47/II. br. 5 Grpp.

Prizivni sud je povodom tuženikovog priziva po službenoj dužnosti ukinuo presudu prvostepenog suda i tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud ne upušta se u razmatranje samog priziva, jer predleži ništavost predviđena u § 571 br. 3 Grpp. pak je stoga donio zaključak u smislu § 572 st. 1 i 567 st. 1 Grpp.

Prvostepeni sud pogrješno uzima, da je nadležan u smislu § 47/II. br. 5 Grpp., jer se u nazočnom slučaju ne radi o sporu nastalom između članova zadruge, niti o ma kojem sporu, predviđenom u § 82 Grpp.

Kao tužilja fungira sama zadruga te se stoga ne može kazati, da je nastao spor između članova zadruge.

Nije ovdje slučaj, u kojem bi se pobijali zaključci zadruge. Istina je, da tuženik u svojoj obrani u neku ruku pobija zaključak glavne skpuštine tužilje, na osnovu kojega se utužuje iznos od 800 Din, ali to pobijanje ne može biti mjerodavno za određenje nadležnosti suda, jer se ocjenjivanje nadležnosti vrši na osnovu navoda tužbe (§ 39 Grpp.).

Radi se dakle o sporu, koji spada prema § 44 br. 1 Grpp. u nadležnost sreskih sudova te prema tome predleži neprorogabilna nadležnost, predviđena u § 101 st. 3 Grpp., na koju treba paziti po službenoj dužnosti (§ 41 st. 2, § 335 st. 2 i § 565 Grpp.).

* Isp. R. S. I. br. 271.

Konačno valja istaći, da uzimanju u obzir te ništavosti po službenoj dužnosti nije na putu propis § 41/II. Grpp., jer se po tom propisu pod zbornim sudom ima razumijevati vijeće zbog suda. To se razabire kako po namjeri zakonodavčevoj tako i po propisu § 55 Grpp. Jasna namjera zakonodavčeva je ta, da se ne može pobijati presuda, donesena po vijeću zbornog suda radi toga, što bi pravna stvar spadala pred sudiju pojedinca bilo sreskog suda bilo zbornog suda, a to zbog toga, jer vijeće daje veću garanciju za ispravno suđenje nego li sudija pojedinac, dok je ovdje tek sudija pojedinac zbornog suda donio presudu.

To isto izlazi iz pozitivnog propisa § 55 rečenica druga Grpp. u kojemu se zborni sud suprotstavlja kako sreskom sudu tako i sudiji pojedincu zbornog suda prvog stepena.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

... Budući da je prizivni sud ispravno uzeo, da se u nazočnom slučaju ne radi o sporu nastalom između članova zadruge, niti o kojem sporu predviđenom u §-u 82 Grpp., a da se ocjenjivanje nadležnosti vrši na osnovu navoda tužbe (§ 39 Grpp.), prema kojem se u nazočnom slučaju radi o sporu koji spada po §-u 44 br. 1 Grpp. u nadležnost sreskih sudova, to je pobijani zaključak osnovan na zakonu kao i samo pravno izvođenje u njegovom obrazloženju.

Stoga se rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 73 i 61 Grpp.:

Br. 1255

Za sporove o razlučnom boravištu i privremenoj alimentaciji vrijedi u pogledu mjesne nadležnosti propis §-a 73, a ne §§ 61 i 69 Grpp.

Zaključak od 22. IX. 1938. Rek 1372/1-38; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 17. VI. 1938. Pl 2079/38; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 10. V. 1938. R 2050/38.

U vanparničnoj stvari moliteljice T. N. protiv muža joj T. Z., radi razlučnog boravišta i privremene alimentacije, oba su nižestepena suda prijedlog odbacila zbog mjesne nenadležnosti, jer protustranka ima domicil u Beogradu.

Stol sedmorice je povodom rekursa moliteljice preinačio oba nižestepena zaključka i odlučio, da je za rješenje stvari mjesno nadležan prvostepeni sud.

Iz obrazloženja:

Prema propisu §-a 73 Grpp. (§ 21 Vp.) za bračne sporove nadležan je sud, u području kojega su bračni drugovi imali svoje posljednje prebivalište. Kako molilja u molbi tvrdi, da je posljednje zajedničko boravište bilo u Zagrebu,

a radi se o bračnom sporu, koji nije čisto imovinskog karaktera, to je I. stepeni sud po obrazloženju zahtjeva nadležan za rješenje konkretnog spora, dok se protivno ne dokaže. Kako se radi o isključivoj mjesnoj nadležnosti, to je deplasirano pozivanje nižestepenih sudova na § 61 i 69 Grpp.

Stoga je valjalo preinačiti oba su glasna nižestepena zaključka i riješiti kao u dispozitivu.

K §-u 92 Grpp.:

Br. 1256

Nadležnost iz §-a 92 Grpp. važi ne samo u slučaju, kad parnični punomoćnik ili punomoćnik za dostavu utužuje svoju nagradu i troškove nego važi i u slučaju kad takova potraživanja utužuje njihov p r a v n i s l j e d n i k.

Zaključak od 26. X. 1939. Rek 945/1-1938; zaključak okružnog suda u Gospiću od 11. V. 1939. Pl 189/39; zaključak sreskog suda u Gospiću od 26. II. 1939. P 59/3-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a, adv. pripravnika u Gospiću, protiv tuženog B-a, trgovca u Zagrebu, radi 1.500 dinara, utvrđeno je, da je tužilac kupio na dražbi u stečajnom postupku protiv ostavine advokata Dra. C-a iz Gospića sve ostavinske tražbine, a među njima i advokatsko potraživanje Dra. C-a protiv tuženika, koje ovom parnicom tužilac utužuje. Tuženik je u toj parnici među ostalim stavio prigovor mjesne nenadležnosti suda obzirom na okolnost, da je tuženikovo redovito prebivalište u Zagrebu.

P r v o s t e p e n i s u d je uvažio gornji po tuženiku stavljeni prigovor i proglasio se obzirom na propise §§ 61 i 62 Grpp. nenadležnim za rješenje spora i tužbu po § 41/I Grpp odbacio smatrajući, da primjeni propisa §-a 92 Grpp. u konkretnom slučaju nema mjesta.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs tužioca i preinačio zaključak prvostepenog suda te prigovor nenadležnosti odbacio i stvar vratio prvostepenom sudu da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Sud drugoga stepena ispravno uzima, da nadležnost iz §-a 92 Grpp. važi ne samo u slučaju kad parnični punomoćnik ili punomoćnik za primanje dostava utužuje svoju nagradu i troškove nego i u slučaju kad takva potraživanja utužuje njihov pravni sljednik.

Nadležnost §-a 92 Grpp. nije naime ustanovljena kao jedan osobni privilegij parničnih punomoćnika odnosno punomoćnika za primanje dostava, niti ima ona svoj razlog u njihovoj osobi, nego je ona ustanovljena s obzirom na vezu koja postoji između ranije (glavne) parnice i parnice, u kojoj se utužuju nagrada i troškovi punomoćnika nastali u toj ranijoj parnici.

Ta veza postoji i bez obzira na to, da li utužuje nagradu i troškove zastupanja u parnici sam punomoćnik ili njegov pravni sljednik, pak zato nema razloga nadležnost iz §-a 92 Grpp. ograničiti samo na tužbe punomoćnika, a isključiti od te nadležnosti tužbe njihovih pravnih sljednika. Ovi potonji nastupaju namjesto svojih prednika, pa se narav tražbine i nadležnost za tužbu uslijed toga, što tuže oni a ne njihovi prednici, ni ukoliko ne mijenja.

Zaključak drugostepenog suda, kojim ne uvažuje prigovor nenadležnosti osnovan je stoga na ispravnom tumačenju zakona pa se rekurs tuženikov ne može uvažiti.

K §-u 94 Grpp.:

Br. 1257

Nadležnost suda za presuđenje zahtjeva utuženog protivtužbom postoji samo u slučaju, ako predleže uvjeti iz §-a 94 Grpp. Ako tih preduvjeta nema, odbacuje se protutužba zaključkom zbog pomanjkanja procesne pretpostavke i nenadležnosti.*

Presuda od 14. III. 1940. Rev 1484/1-39; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. IV. 1939. Pl 4634/4-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 7. X. 1939. Po 82/37-38.

U pravnoj stvari tužioca M-a protiv tuženog H-a, radi 125.000 Din, postojala je i protivtužba H-a protiv M-a radi 90.000 Din, te je vođena zajednička rasprava i p r v o s t e p e n i s u d je udovoljio i zahtjevu tužbe i protivtužbe.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tužioca M-a, te je preinačio dio prvostepene presude u koliko se odnosi na protivtužbu, te je ovu odbacio, jer smatra, da se zahtjev njezin ne može prebiti sa zahtjevom tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženog H-a.

Iz obrazloženja:

Revizija navodi kao revizione razloge, one navedene u § 597 br. 2, 3 i 4 Grpp.

Revizija pobija u prvom redu onaj dio prizivne presude, kojim se odbacuje protivtužba i to u smjeru da prizivni sud neosnovano uzima da nema uvjeta § 94 Grpp. za protivtužbu t. j. da nema mogućnosti prijeboja, a zatim i s razloga, što prizivni sud uzimajući da nema uvjeta § 94 Grpp. protivtužbu odbacuje, umjesto da je odredio odvojeno postupanje po toj protivtužbi. Time da je njegova stvar presuđena i oduzeta mu mogućnost, da svoje potraživanje ponovno utuži. Ove žalbe nijesu osnovane.

Prizivni sud ispravno uzima, da nema mogućnosti za prebijanje tuženikova potraživanja sa tužiteljevim, jer se ne radi o istovrsnim potraživanjima, budući da tužilac utužuje novac, a tuženiku cedirana tražbina, koju utužuje protiv-

* Vidi o tom: Neuman—Gregorić I. str. 186.

tužbom, osniva samo traženje na povratu vrijednosnih papira, bez obzira na to, da li se posao iz koga rezultira potraživanje smatra pogodbom ili zajmom. Taj je pravni nazor osnovan, jer nije dokazano, da li bi bilo ugovoreno vraćanje u novcu, pa stoga nije od važnosti, kako je prethodnik tuženikov teretio tužioca u svojim knjigama. Novčani se zajam može istina po § 985 o. g. z. sklopiti i davanjem javnih zadužnica, no takav posao biva samo onda, ako je kod davanja zadužnica ugovoreno vraćanje u novcu. To pak tuženik nije u ovoj parnici dokazao, kako to uzima prizivni sud.

Čim je tako prizivni sud utvrdio, da ne postoje uvjeti § 94 Grpp. za protivtužbu ,morao ju je odbaciti, jer nadležnost prvostepenog suda za presuđenje zahtjeva utuženog protivtužbom postoji samo u slučaju, ako predleže uvjeti § 94 Grpp. Ako tih uvjeta nema, nije prvostepeni sud nadležan da o tom potraživanju sudi.

Time što je prizivni sud odbacio protivtužbu, nije o zahtjevu u njoj iznesenom sudio, te se ta stvar ne može smatrati da je time presuđena. Presuda se u tom dijelu mora smatrati zaključkom, jer se odbacivanje tužbe zbog pomanjkanja procesnih pretpostavaka kao i zbog nenadležnosti suda vrši zaključkom, budući, da se u tom slučaju ne sudi o stvari. Nije stoga ni u tom pogledu pravni lijek tuženikov, koga valja u dijelu, kojim pobija odbacivanje protivtužbe, smatrati rekursom, osnovan . . .

K §-u 101 Grpp.:

Br. 1258

Dužnost dokaza ispravom o sporazumu glede nadležnosti suda odnosi se i na punomoć o dotičnom sporazumu.* Ovjerovljeni prepis navedene punomoći ne pruža dokaz o njenoj istinitosti i pravnoj valjanosti.

Zaključak od 1. V. 1940. Rek 437/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 28. II. 1940. Pl 292/1-1940; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 28. XII. 1939. Po 443/5-1939.

U pravnoj stvari tužioca Aa- protiv tuženog B-a, radi 35.812 Din, utvrđeno je, da je tužilac imao u najmu tuženikovu kuću, koja je navodno bila u derutnom stanju. Tužilac je tu kuću uzeo u najam od tuženikovog punomoćnika i upravitelja kuće uz uvjet, da će kuću tužilac dati popraviti a zatim ugovorenu najamninu ustezati do svog podmirenja te izdanu svotu gruntovno osigurati. Tužilac tvrdi, da je za popravak navedene kuće izdao utuženu svotu, a pošto se je tužilac međutim povratio iz inozemstva i kuću promijenio za drugu, to je tužilac zatražio izdanje mandatnog platnog naloga. Nakon izdanog platnog naloga tuženik je u prigovorima pored ostalog prigovorio i nadležnost suda, jer da on stanuje izvan područja okružnog suda u Zagrebu, dok ugovorena nadležnost ne važi, jer da on nije potpisao punomoć svom navodnom punomoćniku C-u, pa da ga s C-om ugovorena nadležnost ne veže.

* Suglas. Neumann—Gregorić str. 202.

P r v o s t e p e n i s u d odbio je tuženikov prigovor nenadležnosti.

R e k u r s n i s u d uvažio je tuženikov rekurs i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o prigovoru nenadležnosti, nakon pravomoćnosti ukidnog zaključka, ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud osniva svoju odluku na postojanju pismenog sporazuma, kojim su se stranke složile, da im sudi stvarno nadležni sud u Zagrebu, a taj sporazum, da je za stranu tuženog sklopljen po tuženikovom punomoćniku C-u.

No da li je C. bio doista tuženikov punomoćnik i da li je prema tome mogao kreposno tuženika obvezati u pogledu soprazuma o prorogaciji suda, ostalo je u postupku sporno.

Sam pobijani prvostepeni zaključak naglasuje spornost tog pitanja, kad u svom obrazloženju spominje nijekanje tuženikovo, da je potpisao punomoć od 8. IV. 1936., izdanu navodno C-u.

Unatoč toga, pobijani zaključak u dalnjem svom obrazloženju pretpostavlja neobrazloženo, postojanje kreposne punomoći i ako spornost u pogledu tog pitanja nije odstranjena.

A čim je sporno, a po tom i dvojbeno da li je tuženik doista izdao C-u valjanu punomoć, onda je prvostepeni postupak ostao bitno nedostatnim, kad prije donošenja, pobijanog zaključka nije raspravljanjem i utvrđivanjem ta spornost i dvojbenost odstranjena.

Baš zato je opravdan tuženički rekurs, kojim upućuje na spomenuti nedostatak prvostepenog postupka, pa je tom rekursu valjalo udovoljiti.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Tužilac je u tužbi naveo, da se originalna punomoć tuženika od 8. IV. 1935., na osnovu koje sa uglavkom nadopune pogodbe od 29. VIII. 1938. temelji za presuđenje sporne stvari nadležnost prvostepenoga suda, nalazi pohranjena kod sreskoga suda I. u Zagrebu pod brojem Su 204/36, a tužbi je priložio samo njezin ovjerovljeni prepis.

Tuženi je prigovorio nenadležnosti prvostepenoga suda, jer da ta punomoć nije istinita odnosno valjana te da nije niti ugovaranje nadležnosti po navodnom punomoćniku pravno valjano.

O tom je prigovoru prvostepeni sud na temelju odvojenog raspravljanja odlučivao.

Budući da sam ovjerovljeni prepis navedene punomoći kao privatne isprave ne pruža dokaz o njezinoj istinitosti i pravnoj valjanosti, kako to neosnovano prvostepeni sud uzimlje, ispravno drugostepeni sud smatra, da je valjalo i za odluku o prigovoru nenadležnosti raspravom pretresti i utvrditi, da li je navedena punomoć od 8. IV. 1935. istinita odnosno valjana.

Stoga rekurs nije uvažen.

K §-u 101, 40 i 537 Grpp.:

Br. 1259

Na okolnosti, da postoji ugovor o izbranom sudu, ne može se utemeljiti prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta, već samo prigovor nenadležnosti suda.*

Zaključak od 26. I. 1939. Rek 51/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 28. X. 1938. Pl 3018/2-1938; zaključak sreskog suda u Samoboru od 25. VII. 1938. P 524/12-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi 5.633 Din, prvostepeni sud je nakon odvojenog raspravljanja o pitanju nadležnosti zaključkom odbacio tužbu zbog nenadležnosti suda.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i ukinuo (ispravno preinačio) zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj mimo neosnovanog odbitnog razloga ponovno raspravlja i odluči; smatrajući pri tom da je prigovor nenadležnosti suda prekasno stavljen, budući da je iz zapisnika o prvom raspravnom ročištu vidljivo, da se je tuženica najprije upustila u raspravljanje o samoj stvari, a tek onda stavila prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta ispravno nenadležnosti suda.

Iz obrazloženja:

Rekurs ističe, da prigovor nenadležnosti suda nije prekasno podnesen, jer da je u zapisnik unesen tek reasume raspravljanja, koji sačinjava jednu cjelinu, no bez obzira na to da se radi u ovom slučaju o nedopustivosti redovnog pravnog puta, dakle o ništavosti, na koju valja paziti po službenoj dužnosti.

Rekurs nije osnovan.

Po § 40 Grpp. redovni pravni put nije dopušten ako je pravna stvar podnesena sudu, oduzeta od domaće sudske vlasti redovnih sudova. Sporovi u građanskim pravnim stvarima spadaju međutim po pravilu pred redovne sudske vlasti (§ 1 Grpp.), a ako su stranke sklopile ugovor o izbranom sudu, može taj ugovor utemeljiti doduše prigovor nenadležnosti redovnog suda, ali nikako prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta, pošto je strankama ostavljeno na volju, da se svog ugovorenog prava za presuđenje po obra-

* Suglas.: Meumann-Greg.: I. str. 62.

ničkom sudu izričito ili prećutno odreknu, a takvo se odreknuće može spmatrati učinjenim naročito u slučaju, kad se tuženik upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, a nije blagovremeno iznio prigovor nenadležnosti suda (§ 101/IV. Grpp.).

Prigovor nenadležnosti, utemeljen na ugovoru o obraničkom sudu, ima se stoga iznijeti prema naređenjima, koja važe za iznašanje prigovora nenadležnosti suda (§§ 41, 101/IV, 334, 335 i 537 Grpp.).

Taj je prigovor morala stoga tuženica iznijeti na prvom raspravnom ročištu prije nego se upustila u raspravljanje o glavnoj stvari (§ 537 Grpp.). Ona to nije učinila, pa je stoga pobijani zaključak ispravno stao na stanovište, da se je prigovor nenadležnosti suda kao prekasno podnesen morao odbiti.

Rekurs se stoga nije mogao uvažiti.

K §§ 107 Grpp. i 198 o. g. z.:

Br. 1260

Ako je vanparnični sud pravomoćnim zaključkom imenovao malodobniku tutora, nema parnični sud prava da ispituje, da li je to postavljenje učinjeno u skladu sa zak. propisima.*

Zaključak od 18. VIII. 1938. Rek 1654/1-37; zaključak okružnog suda u Petrinji od 25. VI. 1937. Pl 299/2-37; presuda sreskog suda u Glini od 18. II. 1937. P 597/36.

U pravnoj stvari tužilje mldb. M. po tutotru S-u, protiv tuženog T-a, radi 9.300 Din, prvostepeni je sud udovoljio tužbi.

Prizivni sud je povodom priziva tuženika ukinuo presudu prvostepenog suda i cijeli postupak zbog ništavosti i tužbu odbacio, jer uzima da je malodobna tužilja, zakonito dijete, koje ima živu majku, trebala po § 198 o. g. z. biti zastupana po majci kao tutorici i sututoru.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje te je ukinuo zaključak prizivnog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Revizijski rekurs je osnovan.

Tužilja je u nazočnoj parnici zastupana po svom zak. zastupniku S-u, koji ju zastupa, imenovan pravosnažnim zaključkom sreskog suda u Sisku kao nadležne nadštitničke vlasti od 6. VI. 1936. R 413/2-36 njezinim tutorom te mu je povjereno da u njezino ime digne protiv tuženika ovu tužbu i vodi parnicu.

Parnični sud nema prava ispitivati, da li je postavljanje tutora bilo u konkretnom slučaju na zakonu osno-

* Isp. Neumann—Gregović I. str. 236.

vano, kao što nema prava ispitivati da li je ono izvršeno po nadležnom sudu. Stoga je pogrešno stanovište prizivnog suda, da postoji ništavost iz § 571 br. 5 Grpp.

K §§ 109 i 623 Grpp.:

Br. 1261

Ako je parnični sud parnično nesposobnoj stranci koja nema zakonskog zastupnika postavio skrbnika na čin bez učinjene vjerojatnosti da za protivnika postoji opasnost od odugovlačenja, postoji razlog za tužbu zbog ništavosti iz §-a 623 st. 1 br. 2 Grpp.*

Presuda od 16. XI. 1939. Rev 1243/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. V. 1939. Pl 1255/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 30. XII. 1938. P 899/1938.

U pravnoj stvari tužiteljice ostavine pok. A-a po očitovanim nasljednicima B. i C. protiv tužene D., radi ništavosti presude sreskog suda I. u Zagrebu od 22. XI. 1937. P 4906/1937. utvrđeno je, da je sadanja tuženica dana 18. XI. 1937. pod oznakom P 4906/1937. podnijela tužbu protiv ležeće ostavine pok. A-a (koji je umro 13. X. 1937.) na priznanje pretpogodbe i izdanje tabularne isprave i da je u ovoj parnici tuženu ostavinu pok. A-a zastupao po parničnom sudu imenovani skrbnik na čin Dr. E., te da je već dana 22. XI. 1937. bila izrečena prvostepena presuda po zahtjevu tužbe. Tužilja pobija ovu presudu tužbom zbog ništavosti smatrajući, da je parnični sud nezakonito i nenadležno u toj parnici tuženoj ostavini postavio skrbnika na čin, jer nije postojala hitnost koju predviđa § 109 Grpp.

Prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužilje i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Rev. razlog iz § 597 br. 3 Grpp. nalazi revizija u tom, što pobijana presuda uzima u protimbi sa navodima tužbe, da tužilja u parnici P 4906/37 (sadanja tuženica) nije učinila vjerojatnom opasnost zbog odlaganja. Ta pretpostava prizivne presude međutim nije u protivrječju sa tužbom, jer u njoj uistinu nije ničim učinjena vjerojatnom opasnosti od odlaganja, zbog koje bi trebalo imenovati skrbnika po parničnom sudu.

Predlažući postavljenje skrbnika tužba uopće ni ne navodi za to kao razlog neku opasnost, nego predlažući kratkodobno ročište navodi »radi opasnosti zavlake zbog obveze«, što uopće nije ni razumljivo, a još manje se može smatrati učinjenjem vjerojatnim kakve opasnosti.

* Isp. R. S. I. br. 320.

Rev. razlog iz § 597 br. 2 i 4 Grpp. nalazi revizija u pogrešnoj primjeni §-a 623 st. 1 br. 2 Grpp. u vezi s §-om 109. Grpp. i §-om 811 o. g. z.

Po §-u 623 st. 1 br. 2 Grpp. jest jedan od razloga za tužbu zbog ništavosti i to, ako stranku nije zastupao zakonski zastupnik, gdje je to trebalo.

§ 109 Grpp. dopušta doduše da parnično nesposobnoj stranci, koja nema zakonskog zastupnika, postavi parnični sud zastupnika ako je za protivnika opasnost od odugovlačenja a u skladu s §-om 623 st. 1 br. 2 Grpp. navodi, da taj ima nastojati, da se stranci postavi zakonski zastupnik ako je to potrebno.

Činjenica opasnosti od odugovlačenja ima se kao i svaka druga procesno relevantna činjenica učiniti vjerojatnom. Tuženica nije kao tužilja u svojoj tužbi P 4906/37, kako je to već gore napomenuto, ni navela, a još manje vjerojatnom učinila opasnost za sebe od odugovlačenja, koje bi nastalo traženjem od ostavinskog suda, da on postavi tuženoj ostavini skrbnika. Prema takovom stanju stvari mora se uzeti, da nije bilo uopće mjesta imenovanju skrbnika po parničnom sudu i da je trebalo da tuženu ostavinu zastupa na osnovu § 811 o.g. z. njen zakonski zastupnik, pak već s toga razloga postoji razlog za tužbu zbog ništavosti iz § 623 st. 1 br. 2 Grpp.

Nema tako nijednog od istaknutih revizijskih razloga, pa se revizija nije mogla uvažiti.

K §§ 112 br. 1 i 2 i 90 Grpp.:

Br. 1262

Propis §-a 90 Grpp. odnosi se samo na suparništvo iz §-a 112 br. 1 odnosno §-a 115 Grpp., a ne na suparništvo iz §-a 112 br. 2 Grpp., kod kojega prema tome mora sud biti za svakog od suparničara stvarno i mjesno nadležan.

Zaključak od 27. III. 1940. Rek 282/1-40; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 12. I. 1940. Pl 69/40; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 21. X. 1939. P 5721/39.

U pravnoj stvari tužioca P-a protiv tuženika H-a i F-a iz Zagreba te V-a iz Varaždina, radi 2000 Din, 3.868 Din i 11.684 Din, prvostepeni sud je glede trećetuženog posebno raspravio prigovor nenadlžnosti i taj prigovor uvažio te glede toga tuženika odbacio tužbu.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i taj zaključak prvostepenog suda ukinuo (zapravo preinačio), odlučivši da je prvostepeni sud nadležan i za trećetuženog.

Stol sedmorice je uvažio rekurs trećetuženog i ukinuo zaključak rekursnog suda, uspostavivši zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

U konkretnom se slučaju radi o formalnom suparništvu iz §-a 112 br. 2 Grpp., a u tom slučaju može više lica zajedno tužiti ili biti tuženo uz uslov, ako postoji mjesna i stvarna nadležnost istoga suda za svakog pojedinog tuženika. Prema stanju spisa prebivalište trećetuženoga V-a je u Varaždinu, dakle njegova je mjesna nadležnost sreski sud u Varaždinu, a ne u Zagrebu (§ 62 Grpp.). Tužba dakle tužioca nije mogla obuhvatiti i zahtjev protiv trećetuženika, a kad ga je obuhvatila, to je za njega promašila nadležni forum.

Tomu se ne protivi niti propis §-a 90 Grpp., jer taj ima u vidu slučajeve §-a 112 br. 1 odnosno 115 Grpp., dok slučajeve iz §-a 112 br. 2 Grpp. nikako u vidu ne može imati, kad se po tom zakonskom propisu naročito zahtjeva i mjesna nadležnost istoga suda za sve suparničare.

Propis § 36 Ip. ne dolazi do primjene, jer se ne radi o tužbi iz toga zakonskog propisa, već o tužbi na naknadu bezrazložno primljenoga iznosa.

Prema izloženom, prvostepeni je sud, obzirom na propise §§-a 39, 41 odj. I. i 335 Grpp. pravilno donio svoj zaključak, pa nije bilo mjesta njegovom ukidanju.

Valjalo je stoga rekursu trećetuženika udovoljiti.

K §§ 122 Grpp. i 1014 o. g. z.:

Br. 1263

Dok je poziv za zaštitu (čl. 26 Ugrpp. i § 122 st. 2 Grpp.) dopušten samo u slučajevima, gdje je on zasnovan na propisima građanskog prava (na pr. § 931 o. g. z.), obavještenje po §-u 122 st. 1 Grpp. dopušteno je u svakom slučaju, gdje parnična stranka hoće zasnovati prema trećem licu izvjesni građansko-pravni učinak.* Onaj, koji unatoč obavještenja nije sudjelovao u ranijoj parnici, koju je treća osoba podigla protiv obavjestioca, ne može potonjem u regresno-odštetnoj parnici stavljati takove prigovore, koje je mogao iznijeti već u ranijoj parnici (podignutoj protiv obavjestioca), a to bez obzira, da li je presuda u toj ranijoj parnici bila donesena na temelju dokazane krivnje obavjestioca ili na osnovu njegovog priznanja. Stranka, koja je dala otpremniku nalog, da neistinito deklarira robu, dužna je otpremniku naknaditi uslijed izvršenja tog naloga nastalu mu štetu (globu, na koju je bio presuđen po carinskim vlastima).**

* Isp. Neumann—Greg. Grpp. I. str. 307 i 308;

** Suglas. Adler—Clemmens Entscheid. br. 3008.

Presuda od 7. XII. 1939. Rev 1233/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 24. III. 1939. Pl 4833/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. X. 1938. Po 374/16-1937.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. otpremničko d. d. protiv tužene tt. B. trgovine kemijskim proizvodima, radi 28.807 Din, utvrđeno je, da je tužilja u vršenju tuženičinog naloga aviziranu robu u S. istovarila i dopremila u Z., gdje ju je po svom carinskom posredniku F-u, a prema izričitom nalogu tuženice, dala deklarirati za carinjenje kao »biljno maslo od kokosova oraha«, no jer su carinske vlasti nakon toga ustanovile, da je upitna roba zapravo očvrsnuto ulje od zemljanih oraščića (kikiriki), to je F. po carinskoj vlasti radi počinjene carinske krivice bio pravosnažno presuđen na platež novčane kazne od 35.605 Din i takse od 1.240 Din. Utvrđeno je nadalje, da je F. ishodio obročno otplaćivanje gornje novčane kazne i kad je na račun te kazne položio iznos od 7.824 Din, da je utužio tužilju kod redovnog suda tužbom Po 645/36 na isplatu položenih otplata i na polaganje kod suda još nedospjelog iznosa novčane kazne te da je tužilja o ovoj parnici obavijestila tuženicu i pozvala ju na zaštitu no da tuženica, i ako pravodobno obaviještena o ročištu od 5. XI. 1936. u toj parnici, na to ročište nije pristupila. Tužilja je u toj parnici bila presuđena po zahtjevu tužbe te je nakon izrečene prvostepene presude (ne uloživši priziv) sačinila sa F-om obračun te je F-u naknadila do dana obračuna po njemu na račun gornje kazne položene iznose kod carinske vlasti u ukupnom iznosu od 28.807 Din, za koji iznos smatra, da joj ga je dužna naknaditi tuženica, koja je dala nalog da se roba neistinito deklarira.

Oba nižestepena suda, a i **Stol sedmorice** sudili su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude Stola sedmorice:

Revizija nije osnovana.

Tuženica kako u prizivu tako i u reviziji ponovo se bavi pitanjem krivnje carinskog posrednika F-a. Nižestepeni sudovi stali su na stanovište, da tuženica u ovoj parnici ne može više staviti one prigovore, koje je mogla iznijeti u parnici Po 645/36, u kojoj se nije odazvala pozivu tužiteljice u smislu § 122 Grpp. Revizija drži, da je pogrješno, da se tuženoj uskraćuje dokazivanje krivnje F-a pozivom na § 122 Grpp., jer se taj propis ne može primjeniti na konkret. slučaj, pošto parnica Po 645/36 nije vođena na osnovu propisa, gdje je potrebna obavijest trećeg lica, kao što je to izričito propisano kod §§ 931 o. g. z., 272 Ip., 44 Mz. i 78 Ček. z.

Revizija ni u ovom pogledu nije osnovana. Valja naime istaći, da propis § 122 Grpp. obuhvaća dva slučaja: jedan, koji je normiran u st. 1, a drugi, koji je normiran u st. 2 § 122 Grp. Prema propisu st. 1 § 122 Grpp. može svaka stranka u cilju zasnivanja učinka § 121 Grpp. ili izvjesnog drugog građansko-pravnog dejstva obavijestiti treće lice o otpočetoj parnici, kako bi mu na taj način dala priliku, da pristupi parnici kao sporedni umješač u običnom položaju ili u položaju suparničara (§ 121 Grpp.). Sporedno miješanje je

naime ili miješanje na pobudu samoga umješača (§§ 118 i 119 Grpp.) ili miješanje na pobudu parnične stranke (§ 122 st. 1 Grpp.). Dok je poziv za zaštitu (§ 122 st. 2 Grpp. i čl. 26 Ugrpp.) dopušten samo u slučajevima, gdje je on zasnovan na propisima građanskoga prava (na pr. § 931 o. g. z.), obavještenje po § 122 st. 1 Grpp. dopušteno je u svakom slučaju, gdje parnična stranka hoće zasnovati prema trećem licu izvjesno građansko-pravno dejstvo. U konkretnom slučaju se stoga ne može tvrditi, kao što to uzima pobijana presuda, da su u parnici Po 645/36 postojale pretpostavke poziva na zaštitu po propisu čl. 26 Ugrpp., nego su postojali samo uslovi obavještenja po § 122 st. 1 Grpp. Pošto tužena u navedenoj parnici unatoč obavještenja nije sudjelovala, ispravno je stanovište nižestepenih sudova, da ona ne može više u ovoj parnici staviti one prigovore u pogledu krivnje F-a, koje je mogla iznijeti u parnici Po 645/36, jer je obavještenjem bila dovedena u položaj, da čuva svoj interes, pa se stoga ne može braniti prigovorom, da tužilja parnicu Po 645/36 nije vodila onako, kao što je to bilo potrebno. Stoga nema niti u reviziji istaknutih manjkavosti u postupku, koje bi se sastojale u tome što nisu pretresane izvjesne činjenice u pogledu pomnje, koju je morao vršiti F. kao carinski posrednik. Sa istog razloga ne postoji ni revizijski razlog iz br. 3 § 597 Grpp., koji nalazi revizija u tome, što postoji protivurječnost između iskaza F-a pred sudom i njegovog iskaza pred Državnim Savjetom bez obzira na to, da taj revizijski razlog nije po zakonu izveden. Za gore navedenu prekluziju tuženice nije odlučno kao što to obrazlaže revizija, da presuda u parnici Po 645/36 nije donesena na temelju neke dokazane krivnje, nego na osnovu priznanja sadanje tužiteljice tada tuženice, kao što nije niti odlučno, da je u parnici Po 645/36 presuđeno samo o 7.824 Din., a ostalo, da je sadanja tužiteljica dobrovoljno platila, jer se prigovori tuženice ne odnose na iznos utužen u parnici Po 624/36 nego natemelj tužbe t. j. na krivnju tadanjeg tužitelja F-a. Obzirom na neprijepornu činjenicu, da je F. ovlašteni carinski posrednik, neumjesno je pozivanje revizije na propis § 1010 o. g. z. Revizija međutim izvodi da je stvar pogrješno pravno ocijenjena i stoga, što pobijana presuda osniva krivnju tuženice na činjenici, da je tuženica dala nalog za carinjenje, što da ne stoji, jer da nije bio dan nalog kako se roba ima cariniti, nego samo uputa i direktiva za carinjenje, a cariniti se imalo po priloženim originalnim dokumentima i prema rezultatu prethodne kemijske analize. Revizija u tom pogledu nije po zakonu izvedena, jer se ne drži u nižestepenim presudama utvrđenih činjenica. Prema tim činjenicama tužilja nije bila obvezna, da provede prethodno kemijsku analizu. Stoga je ispravno stanovište, da je tužilja bila dužna postupati po tačnom nalogu tuženice danom pismom pod D) priloga tužbe, premda je taj nalog divergirao od sadržine fakture, koja je bila nalogu priložena, a dužna je bila tako postupati tim više, što je tuženica i u drugim slučajevima davala tužilji naročite upute, koje nisu bile u saglasnosti sa priloženim ispravama, pa je stoga pobijana presuda ispravno zaključila, da je tužilja kao punomoćnik tuženice samo izvršila njezin nalog, te da ima pravo tražiti od tuženice naknadu štete- skopčane sa ispunjenjem toga naloga (§ 1014 o. g. z.). Krivnja je prema tomu isključivo na tuženoj, pa stoga ne može biti govora o primjeni propisa §-a 1304 o. g. z.

Obzirom na navedeno revizija se nije mogla uvažiti.

K §§ 128, 260 i 590 br. 2 Grpp.:

Br. 1264

Ako je tuženik protiv mjeničnog platnog naloga izdanog po okružnog sudu podnio pismene prigovore nezastupan po advokatu i bez potpisa advokata, te u istom podnesku stavio zahtjev za priznanje siromaškog prava i postavljanje advokata siromašnih, ima sud prethodno sačekati obavijest o postavljanju advokata siromašnih i nakon stigle obavijesti ima tuženikove za postupak neprikladne prigovore dostaviti advokatu siromašnih na popravak. Ako je sud na takove za postupak neprikladne prigovore naredio ročište za spornu raspravu i ovu proveo uz sudjelovanje međutim postavljenog advokata siromašnih, postoji bitni nedostatak u postupku iz br. 2 § 590 Grpp., a to bez obzira, da li je u tom pravcu bila stavljena zamjerka ili nije.*

Zaključak od 24. II. 1938. Rek 218/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 15. XII. 1937. Pl 6853/1-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 8. X. 1937. Po 250/6-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi 60.000 Din, uložili su tuženici protiv izdanog mjeničnog platnog naloga pravodobno pismene prigovore nezastupani po advokatu i bez potpisa advokata. U tim svojim prigovorima tuženici su podjedno stavili zahtjev, da im se temeljem priloženog uvjerenja o imovinskom stanju prizna siromaško pravo i postavi advokat siromašnih. Prvostepeni sud je priznao tuženicima siromaško pravo i zamolio Advokatsku Komoru da tuženicima postavi advokata siromašnih te podjedno naredio ročište za spornu raspravu. Na to ročište pristupio je međutim postavljeni advokat siromašnih te izjavio, da ostaje kod prigovora tuženih. P r v o s t e p e n i s u d je nakon provedene rasprave platni nalog uzdržao u snazi.

---

* Suglas.: Verona—Zuglia Grpp. str. 257 nap. 3; Zuglia: Sistem Grpp. str. 478 i 479; Neumann—Greg.: Grpp. str. 326 i 327; Goršić: Grpp. I. str. 442.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženik i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

U nazočnom slučaju, gdje se je radilo o okružnosudnom postupku, u kojem je obvezatno zastupanje advokatom (§ 128 Grpp.), provedena je rasprava i donesena pobijana presuda na pismene prigovore podnesene po samim tuženicima bez zastupanja i potpisa advokata.

Prinudno zastupanje advokatom propisano je obvezatno za cijeli postupak a ne samo za usmenu raspravu te se na to mora po službenoj dužnosti paziti. Parnične radnje, koje nisu preduzete po advokatu, ne važe čak ni onda ako se u postupku ne prijavi zamjerka na tu povredu (§ 260 str. 2 Grpp.).

Kad su dakle tuženici podnijeli pismene prigovore nezastupani po adv. bez potpisa advokata (§ 128 Grpp.) i u istom podnesku stavili zahtjev za priznanje siromaškoga prava i postavljanje advokata siromašnih, trebao je prvostepeni sud, kad je udovoljio ovim zahtjevima, radeći u duhu u smislu propisa §-a 174 st. 2 Grpp. i §-a 193 Sp. prethodno sačekati obavijest o postavljenju advokata siromašnih i po stigloj toj obavijesti, neprikladne za postupak prigovore tuženika po §§ 183—184 Grpp. dostaviti advokatu siromašnih na popravak, da ih uz zaporni rok propisno izvedene i snabdjevene svojim potpisom iznova podnese.

Protivni postupak prvostepenoga suda, kad je na neprikladne za postupak prigovore povredom napomenutih propisa naredio ročište za spornu raspravu i ovu uz sudjelovanje međutim postavljenoga advokata siromašnih i proveo, pa makar uz izostanak zamjerke obih stranaka na ovu povredu propisa § 128 Grpp., trpi na bitnom nedostatku iz §-a 590 br. 2 Grpp. koji je spriječio, da se sporna stvar iscrpno pretrese i temeljno ocijeni.

Baš ovaj bitni nedostatak ističu tuženici u svom prizivnom spisu kao glavni razlog pobijanja pobijane presude. Nisu oni prekludirani od ovoga razloga pobijanja, što nisu izjavili zamjerku na tu povredu prema § 261 st. 1 Grpp., jer se ovdje radi o povredi prinudnog propisa i jer ovdje dolazi do primjene § 260 st. 2 Grpp. gdje ni propust zamjerke ne oslobađa sud da po službenoj dužnosti pazi na održanje formalnosti i gdje propust zamjerke ne znači prećutni pristanak kao u slučaju §-a 261 st. 1 Grpp.

Uslijed nezakonitog postupanja suda nastupila je situacija, u kojoj su tuženici bez svoje krivnje bili ograničeni u raspravljanju stvari obzirom na to, da je postavljeni im advokat siromašnih prema §§ 665 i 643 st. 3 Grpp. bio prekludiran na raspravi od iznašanja prigovora, kojih nije bilo u tuženičkim neadvokatskim prigovorima. Ovaj nedostatak bez krivnje tuženika nije bio niti naknadno u prvostepenom postupku uklonjen. Taj nedostatak na raspravi nije mogao biti uklonjen, jer advokat siromašnih obzirom na § 23 Za nije smio potpisati spis izvan njegove kancelarije sastavljen, a nije bio dužan bez obzira na to obzirom na vlastitu odgovornost bez dalnjega na raspravi usvojiti sadržinu nestručno i kako se po sadržini priziva vidi nedovoljno i nepotpuno sastavljenh tuženičkih neadvokatskih prigovora. Tim nezakonitim postupanjem suda stvorena situacija ne pada istina pod udar § 571 br. 4 Grpp., jer tuženici nisu bili posve isključeni od raspravljanja, a ne pada niti pod udar § 571 br. 5 Grpp., ali ide u područje bitnog nedostatka u postupku iz §-a 590 br. 2 Grpp. jer je onemogućila tuženicima, da na zakoniti način u prigovorima potpisanim po postavljenom im advokatu navedu sve svoje prigovore protiv mjeničnoga platnoga naloga i potkrepe ih odgovarajućim dokazalima, nadalje je onemogućila tuženicima, da samo ovakovi zakonito sastavljeni prigovori budu podloga sporne rasprave i da tuženici izbjegnu štetnim posljedicama prekluzije iz navedenih već §§ 654 i 643 st. 3 Grpp.

Ovaj bitni nedostatak mora sud u nastavku postupka ukloniti na taj način, da će prethodno prema §§ 183—184 Grpp. po advokatu nepotpisane prigovore dostaviti na ruke po advokatskoj komori postavljenog advokata i opredijeliti mu za popravak i potpis propisno udešenih svih prigovora tuženičkih zaporni rok.

Ako u tom roku prigovori budu podneseni produžiće se postupak na osnovu njihovom, a ako izostanu nastupiće posljedice iz §-a 184 Grpp. kao da prigovori niti nisu podneseni bili.

U tim iznova podnesenim popravljenim prigovorima pružiće se prilika tuženicima, da putem postavljenog im advokata propisno izvedu sve svoje prigovore pa i one koje navode u svojem prizivnom spisu i da ih potkrepe dokazalima i tako učine valjanom podlogom rasprave u smislu §§ 654 i 643 st. 3 Grpp. . . .

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

Prizivni je sud u svom zaključku istaknuo bitne nedostatke u postupku suda prvog stepena, koji su spriječili, da se sporna stvar iscrpivo pretrese i temeljno ocijeni, a osim toga naveo činjenice, koje prizivni sud smatra važnima i koje bi trebalo pretresti prije donesenja presude.

Prema sadržini parničnih spisa nije prizivni sud bez dovoljno razloga propustio izreći presudu u ovoj parnici pa se rekurs tužioca nije mogao uvažiti.

K §-u 137 Grpp.:

Br. 1265

Smrću tutorice ne prestaje punomoć izdana advokatu za zastupanje njene malodobne kćeri.

Presuda od 7. V. 1937. Rev 488/1-1937; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 9. II. 1937. Pl 7501/4-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. VIII. 1935. Po 305/1935.

U pravnoj stvari tužiteljice malodobne A. po sututoru advokatu Dru. B-u protiv tuženih C-a i ostavine D. po skrbniku E-u, radi plaćanja uzdržavanja, oba nižestepena suda odbila su tužiteljicu s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužiteljice.

Iz obrazloženja:

Tužilja traži reviziju iz revizjskog razloga br. 1 §-a 597 Grpp. u vezi sa §-om 571 br. 5 Grpp., jer ona nije bila u postupku valjano zastupana, pošto joj je za vrijeme parnice umrla mati i zakonita zastupnica K., a novi joj tutor imenovan nije bio...

Revizija nije osnovana.

U postupku nižestepenih sudova nema ništavosti iz §-a 571 Grpp., a naročito ne iz br. 5 cit. §-a, obzirom na propis §-a 137 Grpp., kad iz spisa proizlazi, da je sada pokojna K. izdala punomoć za zastupanje u toj parnici Dru. B-u, koji i sada mldbnu tužilju zastupa....

K §-u 153 Grpp.:

Bp. 1266

U uskrati izvršenja naloga višeg suda sadržana je gruba krivnja, kakvu predviđa § 153 st. 2 Grpp., pa je u takvom slučaju opravdano nalaganje snašanja troška novog pravnog lijeka sucu, koji nije htio izvršiti nalog višeg suda.

Zaključak od 13. VI. 1940. Rek 560/1-1940; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 15. III. 1940. Pl 60/3-1940; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 11. I. 1940. P 1418/20-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-aprotiv B-a, radi 2.197 Din, prvostepeni sud donio je zaključak da se odluka o naknadi troška prvostepenog i rekursnog postupka ne donosi.

Rekursni sud je pod I. uvažio rekurs tuženika i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o trošku odluči mimo razloga pobijanog zaključka, a pod II. je tuženiku dosudio trošak rekursa u iznosu od 194 Din 50 p., te platež tog troška naložio sucu N-u u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs suca N-a protiv onog dijela zaključka drugostepenog suda, kojim se sucu N-u nalaže naknada troška rekursa, dok je njegov rekurs protiv ostalog dijela drugostepenog zaključka odbacio kao nedopušten.

Iz obrazloženja:

Po §-u 622 Grpp. nije dopušten rekurs protiv odluke suda drugoga stepena o troškovima.

Valjalo je zato rekurs sudije N-a, u koliko pobija zaključak suda drugog stepena pod I., kao nedopušten odbaciti tim više, što sucu ne pripada uopće pravo pobijanja odluke višega suda. Iznimka postoji u tom pogledu jedino u pogledu odluke višeg suda, kojim nalaže sucu naknadu troškova postupka (§ 153 st. 2 Grpp.).

Rekurs je sudije N-a protiv onog dijela odluke suda, kojim mu je naložena naknada troška rekursa, prema tome, dopušten, no on nije osnovan, pa ga se nije moglo uvažiti.

Drugostepeni je sud svojim zaključkom od 9. XII. 1939. Pl 883/2-1939., naložio prvostepenom sudu, da o parničnim troškovima ponovno odluči, te donese odluku i o troškovima nastalim u drugom stepenu. Sudija N. donio je usprkos tog jasnog naloga rekursnog suda zaključak, koji glasi: »Odluka o naknadi prvostepenog troška te troška rekursnog postupka ne donosi se«, pak je prema tome očevidnom grubom krivnjom prouzrokovao tuženiku trošak novog rekursa, te mu je drugostepeni sud osnovano naložio naknadu tog troška sudiji N-u.

Nižestepeni je sud svakako dužan izvršiti zaključak višeg suda, koji mu nalaže, da o stvari ponovno odluči, pa i onda kad je taj zaključak donešen povodom rekursa, što slijedi već iz samog značenja riječi, »naloži« (§ 621 st. 2 Grpp.).

Nalozi višeg suda imaju se izvršiti, pa nije dopušteno nižem sudu uskratiti posluh nalogu, jer bi se to protivilo samom pojmu naloga, u uskrati izvršenja toga jasnog zaključka višeg suda leži svakako gruba krivnja, kakvu predviđa § 153 st. 2 Grpp., pa je zato pobijani dio zaključka drugostepenog suda osnovan, te se rekurs sudije N-a u ovom dijelu ne može uvažiti, dok ga je u ostalom dijelu, kako je to gore navedno, valjalo kao nedopuštena odbaciti.

K §§ 184 i 630 Grpp.:

Br. 1267

Primjeni stava 2 §-a 184 Grpp. ima mjesta i u slučaju vraćanja na popravak tužbe za obnovljenje odnosno tužbe zbog ništavosti.*

Zaključak od 28. III. 1940. Rev 1561/2-39.

U pravnoj stvari tužioca Ž-a protiv tuženog V-a, radi 6.000 Din, podnio je tuženik, nakon što je suđen u sva tri stepena, Stolu sedmorice podnesak koji je nazvao »tužbom«, iz čijeg se je sadržaja razabiralo da bi se moglo raditi o tužbi na obnovljenje ili zbog ništavosti.

* Suglasno: Neumann—Gregović II. str. 494.

Stol sedmorice je podnesak vratio V-u na popravak.

Iz obrazloženja:

Podnesak V-a nazvan »tužbom« a zaprimljen kod ovoga suda pod ozn. Rev-1561/2-39 dana 29. II. 1940. vraća se V-u sa svim prilozima (presude I., II. i III. stepena, tužba I P 206/39, i pismo dra. P-a od 7. II. 1940.) sa pozivom, u smislu §-a 184 st. 1 Grpp., da ukloni sormalne nedostatke podneska koji pored toga što je naređeno u propisima §-a 175 i sl. Grpp. mora sadržavati sve ono što propisuje § 630 Grpp., kod čega se tužitelj upozorava i na propis §-a 128 Grpp, da u postupku pred zbornim sudovima sviju stepena stranke moraju biti zastupane advokatom.

Za ponovno podnošenje podneska određuje se u smislu §-a 184 st. 2 Grpp. rok od 14 dana. Ako podnesak bude u tom novom roku podnesen, smatrat će se da je podnesen sudu onoga dana, kad je prvi put bio podnesen. Produženje ovoga roka nije dopušteno.

K §§ 209 i 494 Grpp.:

Br. 1268

I ako odgovor na tužbu nije predan u roku koji je sud odredio za predaju odgovora, ipak se on smatra na vrijeme podnesenim, ako je podnesen prije nego je predan prijedlog da se donese presuda zbog propuštanja.*

Rješidba p u n e sjednice od 19. VI. 1940. Rek 39/1-1940. zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 25. X. 1939. Pl 2478/1-1939; zaključak trgovačkog suda u Zagrebu od 5. IX. 1939. Po 136/4-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi 78.453 Din, p r v o s t e p e n i s ud odbio je prijedlog tužioca, da se protiv tuženice donese presuda zbog propuštanja i naložio tužiocu da svoju tužbu nadopuni do naređene usmene sporne rasprave.

R e k u r s n i s u d uvažio je rekurs tužioca i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom naložio, da o tužiočevom prijedlogu za donošenje presude zbog propuštanja ponovno odluči.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tuženice i preinačio zaključak rekursnog suda te odbio tužiočev prijedlog, da se donese presuda zbog propuštanja.

Iz obrazloženja:

Prema §-u 208 Grpp. posljedice propuštanja neke parnične radnje, koja se imala preduzeti na kojem ročištu ili u određenom roku (§ 210 st. 1 Grpp.), su dvojake: jedna je ta, da stranka ne može više izvršiti parničnu radnju, koju je trebalo izvršiti (prekluzija), a druga »dalje posljedice«, predviđene u Grpp-u, napr. donošenje presude zbog propuštanja (»ako tuženik ne preda na vrijeme odgovor na tužbu« — § 494 st. 1 Grpp.), o kojoj je ovdje riječ.

O posljedicama veli § 209 st. 1 Grpp., da nastupaju same po sebi, u koliko po propisima Grpp. njihovo nastupanje ne zavisi od prijedloga kojim se traži da se ostvare štetne pravne posljedice propuštanja.

Za prekluziju parnične radnje nigdje nije u zakonu određeno, da bi za njezino nastupanje bio potreban prijedlog i stoga ta posljedica nastupa sama po sebi.

Takvo je pravilo. Ali od toga stav 2 §-a 209 Grpp. pravi značajan izuzetak. Ako naime nastupanje druge koje posljedice propuštanja — jer za prekluziju, kako je maločas rečeno nije nigdje predviđena potreba prijedloga — ovisi o prijedlogu, onda ni prekluzija dotične parnične radnje ne nastupa sama po sebi, t. j. samim protekom roka, jer pomenuti propis naređuje, da se u takvom slučaju p r o p u š t e n a p a r n i č n a r a d n j a, ako je za nju bio određen rok, može preduzeti sve do dana kojega je sudu stavljen takav prijedlog.

U ovom pravnom sporu parnična radnja, koju su tuženici imali izvršiti u ostavljenom roku od dvije nedjelje poslije prvog ročišta (28. VI. 1939.), bilo je davanje odgovora na tužbu.

Taj je rok (12. VII. 1939.) doduše propušten, ali za nastupanje dalje posljedice t. j. za donošenje presude zbog propuštanja potreban je tužiočev prijedlog (§ 494 st. 1 Grpp.), stoga je prema jasnom tekstu zakona davanje odgovora na tužbu, koji je podnesen (25. VIII. 1939.) prije dana (2. IX. 1939.), kojega je sudu stavljen prijedlog za donošenje presude zbog propuštanja, blagovremeno, pa je prvostepeni sud pravilno odredio ročište za usmenu spornu raspravu (§ 339 Grpp.).

S tih je razloga valjalo uvažiti rekurs tuženika.

K §§ 254 i 571 br. 6 Grpp.:

Br. 1269

Okolnost, da pred upravnom vlasti teče postupak po zakonu o nužnim prolazima, ne obvezuje sud na prekid postupka u parnici radi neopstojnosti služnosti istog puta, a niti je buduća rješidba upravne vlasti glede spornog puta (prolaza) zaprijeka za rješenje gornje parnice.*

Presuda od 1. II. 1939. Rev 1537/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. IX. 1938. Pl 2671/1-1938; presuda sreskog suda u Sv. Ivanu Zelini od 4. XI. 1937. P 601/17-1936.

---

* Protivno: Neumann str. 1093; V. M. br. 159; Pravosuđe 1937. str. 60; mišljenje Vrhovnog suda u »Odgovorima« uz § 398 A. Grpp. (§ 494 našeg Grpp-a).

* Isp. R. S. I. br. 491.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i dr., radi priznanja neopstojnosti služnosti puta, suđeno je u sva tri stepena po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja **Stola sedmorice**:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 1 u vezi sa § 571 br. 6 Grpp.

Tužilac je upisan kao vlasnik sporne čestice, a petit tužbe glasi, da se tuženima zabrani izvršivanje prisvajane služnosti. Radi se dakle o tužbi po § 523 o. g. z., za čije rješenje je nadležan redovni sud, pa se prigovor ništavosti iz § 571 br. 6 Grpp. ne ukazuje opravdanim. U koliko glede istog predmeta teče postupak i pred upravnom vlasti po zakonu o nužnim prolazima, to ova okolnost sama po sebi ne obvezuje sud na prekid postupka (§ 254 Grpp.), a osim toga buduća rješidba upravne vlasti glede spornog prolaza nije zaprijekom za rješenje sadanje parnice. Ne postoji niti rev. razlog iz § 597 br. 3 Grpp.

Prizivna presuda ne prikazuje sadržaj parničnih spisa drugačije nego on glasi, već na osnovu sveukupne rasprave i dokaznog materijala utvrđuje, da tuženici nisu stekli prisvajane služnosti na način u zakonu naveden. Revizija ističe, da je sud neispravno ocijenio činjenično stanje, čime zapravo pobija ocjenu dokaza, nu pošto pobijanje ocjene dokaza ne spada među rev. razloge, to ne može ni da bude predmetom pretresa u rev. stepenu.

Ne postoji niti rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp. U ponovljenoj raspravi tuženima je bila dana mogućnost da na licu mjesta preslušanjem svjedoka uz identifikaciju gospodujućeg i poslužnog dobra dokažu, da su stekli spornu služnost na osnovu dosjelosti i na način određen u zakonu (§ 313 o. g. z.). Tuženi prem pozvani, provedbu tog dokaza nisu omogućili (položenjem predujma), pa je njihov prigovor ostao nedokazan.

Po takovom stanju stvari revizija se ne ukazuje osnovanom te se nije mogla uvažiti.

K §-u 255 Grpp.-

Br. 1270

Po §-u 255 Grpp. može i građanski parnični sud utvrditi, da li u djelu tuženika postoji krivično djelo utaje, ako je to od odlučne važnosti za građansku parnicu.

Presuda od 11. II. 1937. Rev 1059/1-1936; presuda okružnog suda u Osijeku od 26. V. 1936. Pl 423/3-1936; presuda sreskog suda u Vukovaru od 31. XII. 1935. P 532/38-1933.

U pravnoj stvari tužilje zadruge M. protiv tuženih F-a i A-a, radi 7.817 Din, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a udovoljila su zahtjevu tužbe te presudila obojicu tuženika na solidaran platež utužene svote .

Stol sedmorice nije uvažio reviziju drugotuženika.

Iz obrazloženja:

Pogrešnu pravnu ocjenu stvari nalazi drugotuženik u tome, što pobijana presuda obvezu revidenta solidariše sa onom prvotuženog F-a, ma da proti takvom shvatanju jasno govore pravila tužilje, gdje se u čl. 56 kaže, da je sekretar-blagajnik tužilje odgovoran sa cijelom svojom imovinom za svaki nedostatak, a takovim je bio prvotuženi F., dok drugotuženi A. nije nikako odgovoran za nastali manjak, jer je on samo pomagao prvotuženom primajući i izdavajući novac. Ističe, da ničim nije utvrđeno, da je tuženi manjak utajio, pa mu se nije mogla nametnuti solidarna obveza na osnovu krivičnog djela.

Revizija nije osnovana.

Istina da prema članu 56 Pravila tužilje prvotužei F. kao sekretar-blagajnik tužilje odgovara tužilji cijelom svojom imovinom, dakle materijalno-pravno za svaki nedostatak u poslu, te je presuda glede obvezatnosti prvotuženog u tom pravcu pravnosnažna. Istina je međutim i to, da je drugotuženi A. — kako to on sam priznaje — pomagao prvotuženome u blagaj. poslovanju primajući i izdavajući novac, a prema utvrđenjima nižestepenih sudova proizlazi, da je manjak u blagajni nastao u razdoblju od 9. XI. 1939. do 12. VIII. 1933., dakle baš u vrijeme, kroz koje je tuženi A. vršio blagajničke funkcije u tužiljinoj zadruzi, te je on u članskim knjižicama davao i potvrde na primljene uplate. Čim je to utvrđeno, a utvrđeno je i to, da A. te uplate nije privodio svrsi, tada je ispravno shvatanje nižestepenih sudova, da i A. materijalno-pravno odgovara za naknadu utvrđenog manjka. T a n j e g o v a obveza nije doduše solidarna sa obvezom prvotuženika, kako to uzimaju nižestepeni sudovi, jer za takvu solidarnost nema nikakvoga zakonskoga osnova, ali drugotuženi A. ipak odgovara za cijeli dosuđeni iznos na osnovu svoga samostalnoga djelovanja, a to s razloga toga, što su nižestepeni sudovi posumnjali, da u djelovanju tuženoga A-a postoji krivično djelo utaje, a tu odgovornost bilo je nižestepenim sudovima moguće utvrditi s obzirom na sredstva, koja su im stajala na raspolaganju kao nalazi i mišljenja vještaka, iskazi svjedoka pa konačno i navodi samih stranaka. Kako dakle obveza tuženog A-a proističe iz krivičnog djela utaje, on odgovara za cijeli dosuđeni iznos te su nižestepeni sudovi ispravno pravno ocijenili građansko-pravnu odgovornost tuženika (§ 255 Grpp.).

Kad se ta odgovornost ne bi dala utvrditi dokaznim sredstvima, koja su stajala na raspolaganju građanskom sudu — a nije isključena mogućnost da se krivica tuženika utvrdi u krivičnom postupku — tada bi građanski sud morao prekinuti postupak do pravnosnažnosti presude krivičnog suda, jer bi se inače morala povesti tužba radi obnavljanja, ako

bi kasnija krivična presuda utvrdila odgovornost tuženika (§ 255 i 624 br. 6 Grpp.).

K §§ 289, 292 i 295 Grpp.:

Br. 1271

Pod zajedničkim zastupnikom u smislu §-a 289 st. 1 Grpp. razumijeva se, kako treće lice kao zastupnik suparničara, tako i suparničar, koji osim sebe, zastupa i druge suparničare, bilo na osnovu punomoći, bilo na osnovu zakona.

Zaključak od 4. VI. 1938. Rek 751/1-38; zaključak okružnog suda u Gospiću od 21. I. 1938. Pl 433/1-37; zaključak sreskog suda u Otočcu od 24. I. 1937. P 242/31-34.

U pravnoj stvari tužioca Ž-a protiv tuženih zadruge Ž. te V-a, radi 7.040 Din, prvotuženica je zatražila prijedlogom od 19. I. 1937. dostavu osude od 3. V. 1934. P 242/2-34 na ruke svoga pravnoga zastupnika adv. S-a, koga je opunomoćila punomoćju od 18. I. 1937., jer da joj ta osuda do tada dostavljena nije bila.

Prvostepeni sud je prijedlogu udovoljio i osudu dostavio prema stavljenom prijedlogu, dok je drugostepeni sud povodom rekursa tužioca odnosni zaključak prvostepenoga suda preinačio i prijedlog odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs prvotuženice.

Iz obrazloženja:

Zaključak je suda drugoga stepena na zakonu osnovan. Osuda od 3. V. 1934., kojom je suđena rekurentica zadruga Ž. i njen kućegospodar Z. V. osobno, dostavljena je glasom izvorne dostavnice potonjemu dne 21. VII. 1934., pa stoga nema mjesta ponovnom dostavljanju osude na ruke naknadno postavljenog pravnog zastupnika rekurentice. Osuda je dostavljena kućegospodaru zadruge samo u jednom primjerku, a ne u dva, što odgovara propisu § 289 st. 1 Grpp., koji ovdje dolazi do primjene, jer se radi o zajedničkom zastupniku suparničara, a ne o punomoćniku za primanje dostava. § 295 Grpp., na koji se poziva rekurs, ima u vidu samo slučajeve, kad suparničari nemaju zajedničkog zastupnika što taj § i sam odmah u uvodu posebno naglašava. § 289 Grpp. naređuje, da se u slučaju, kad suparničari imaju zajedničkoga zastupnika, ima ovome dostaviti samo jedan primjerak pismena, koje se ima dostaviti. Kako se ovdje bez sumnje radi o zajedničkom zastupniku, a ne o punomoćniku za primanje dotstava, dostava je dostavom jednog primjerka osude učinjena valjano za oba suparničara t. j. zadrugu i njenog kućegospodara.

Treba još naglasiti, da se pod zajedničkim zastupnikom u smislu § 289 st. 1 Grpp. razumijeva kako treće lice kao zastupnik suparničara, tako i suparničar, koji osim sebe zastupa i druge suparničare i to bilo na osnovu punomoćja bilo na osnovu zakona, jer građ. parb. postupnik u tom pogledu ne pravi razlike, a nema niti razloga za takvo razlikovanje. Ratio legis za naređnje § 289 st. 1 Grpp. jest u tome, što zajednički zastupnik zastupa sam sve suparničare i nastupa sam namjesto svih njih, pa nema potrebe slati mu više dostava, bez obzira na to, da li je zastupnik zakonski ili ugovorni, i da li je on i sam suparac ili ne. Obratno punomoćnik za primanje dostava ima samo da primi dostavu pa da ju zatim svakom pojednom suparničaru uputi, koji će imati svaki sam po svom nahođenju da učini potrebno u vezi s učinjenom dostavom. Potrebno je zato ovdje dostavu obaviti sa toliko primjeraka, koliko ima suparaca. Da Grpp. izrazom »zajednički zastupnik« obuhvaća i suparca, koji zastupa druge suparce (a ne samo treće lice kao zastupnika sviju suparaca) vidi se i iz § 295 Grpp., gdje se suparničar kao punomoćnik suparaca izričito naziva »zajedničkim punomoćnikom«.

Prema svemu tome osnovana je na zakonu odluka suda drugoga stepena, koja odbija prijedlog za dostavu osude na ruke novopostavljenog pravnog zastupnika, pa se rekurs nije mogao uvažiti.

K §-u 302 Grpp.:

Br. 1272

Posredno dostavljanje polaganjem tužbe kod pošte dopušteno je za slučaj da tuženik nije zatečen u svom stanu odnosno poslovnim prostorijama tek onda, ako je adresat prethodno bio obaviješten o danu i satu ponovne dostave u svom stanu odnosno lokalu.*

Zaključak od 30. V. 1940. Rek 566/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 27. III. 1940. Pl 554/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 2. XII. 1939. Po 430/4-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi 141.745 Din, utvrđeno je, da listonoša, koji je tuženicima imao dostaviti tužbu, ove nije našao kod kuće, pa da je uslijed toga predao njihovoj služavci obavijest o tome da se tužbe nalaze kod pošte i da ih tamo tuženici mogu podići. Utvrđeno je nadalje, da tuženici nisu imali znanje o tim tužbama kao niti o danu, u koji je bilo određeno ročište.

Prvostepeni sud donio je presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženih i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj, nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka, ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

---

* Suglas. Goršić Grpp. I. str. 642.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud sasvim ispravno uzima, da tuženici nisu bili o danu ročišta pravilno obaviješteni u smislu propisa §-a 302 Grpp., jer im nije obavijest ostavljena na vidljivom mjestu u njihovom stanu, niti su njom obaviješteni o danu i satu ponovne dostave sudskog akta, već je obavijest predana u ruke neovlaštene osobe, koja ju je zametnula, pa kako nije utvrđeno, da bi o tom ročištu imali izvjesnog znanja i na drugi način, pravilno je ocjenio, da postoji rev. razlog ništavosti iz §-a 571 br. 4 u vezi sa §-om 597 br. 1 Grpp., te uvaženjem priziva prvostepenu presudu ukinuo i odredio ponovni raspis prvoga ročišta.

Uslijed toga se rekurs tužiočev nije mogao da uvaži.

K §§ 309 do 311 Grpp. i § 276 o. g. z.:

Br. 1273

U pogledu postavljanja skrbnika nepoznato otsutnom sutužitelju ne dolaze do primjene propisi Grpp-a, već propisi §-a 276 o. g. z-a. Propisi §§ 309 do 311 Grpp. ne odnose se na dostavljanje nepoznato otsutnom tužiocu.

Presuda od 7. XII. 1939. Rev 1547/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 13. IX. 1939. Pl 2367/1939; presuda sreskog suda u Dol. Stubici od 6. VI. 1939. P 211/12-1939.

U pravnoj stvari tužilaca A-a, B-a i nepoznato otsutnog C-a, potonjeg po skrbniku na čin E-u protiv tuženog D-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Iz obrazloženja:

...U ovom slučaju otpada dostavljanje javnom objavom i objavljivanje oglasom postavljenja skrbnika po §§ 309 do 311 Grpp. te § 131 Sp., jer se sutužiocu C-u nemaju dostavljati nikakva pismena, budući da ga zastupa imenovani skrbnik, koji je opet zastupan po advokatu...

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 1 u vezi sa § 571 br. 4 Grpp.

Trećetužitelju C-u nije oduzeta mogućnost raspravljanja pred sudom, dok iz spisa slijedi, da je on u parnici sudjelovao po skrbniku i parnica riješena u njegovu korist. Što se pak tiče načina postavljanja skrbnika trećetužitelju i tuženikovih prigovora tom postavljanju, to valja navesti slijedeće: Građanski parnični postupnik nije dirao u propis § 276 o. g. z. po kojem se otsutnom licu određuje skrbnik pored ostalog i onda, ako bi uslijed njegove otsutnosti bilo smetano izvršivanje prava drugih učesnika. — U ovoj parnici ne radi se o postavljanju skrbnika tuženiku, već otsutnom sutužitelju, pa stoga u tom pogledu ne dolaze do primjene propisi Grpp-a, već propisi § 276 o. g. z., te izvodi revizije u tom pogledu nisu osnovani tim manje što tuženik nema da se brine za zastupanje sutužitelja. U ostalom ovu parnicu pokrenula je većina suvlasnika sa 20/25 dijelova, pa postavljanje skrbnika otsutnom suvlasniku sa 5/25 nije bilo ni potrebno radi pokretanja parnice, jer po § 833 o. g. z. većina suvlasnika po dijelovima odlučna je u odnošajima i prema trećim osobama, a u ovoj parnici dokazano je, da takova većina postoji.

Revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp. ne postoji.

Utvrđeno je, da za suvlasničku tužbu postoje sve pretpostave iz § 369 o. g.z. pa se prema tome zahtjev tužbe ukazuje opravdanim.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §§ 310 do 312 Grpp.:

Br. 1274

Rok za podnos pravnog lijeka računa se od dana dostave presude skrbniku, a ne od dana ponovne dostave te presude skrbljeniku, koji se je, nakon što je presuda dostavljena skrbniku, prijavio sudu i zatražio dostavu presude na vlastite ruke odnosno na ruke svog punomoćnika.

Zaključak od 14. VI. 1939. Rek 558/1-1939; zaključak okružnog suda u Petrinji od 10. IX. 1938. Pl 936/1-1938; zaključak sreskog suda u Kostajnici od 28. VII. 1938. P 272/4-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih nepoznatog boravišta B-a i dr., po skrbniku na čin C-u, radi priznanja prava vlasništva nekretnina, prvostepeni sud odbacio je priziv trećetužene D. kao prekasno i po neovlaštenoj osobi podnesen.

Rekursni sud uvažio je rekurs trećetuženice i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom naložio, da sa prizivom trećetuženice postupi kao sa pravodobno i po ovlaštenoj osobi podnesenim.

Iz obrazloženja:

Pismenim podneskom od 3. VI. 1938. javio je F. muž trećetužene adresu i boravište njezino, te zatražio dostavu presude, da može protiv iste uložiti pravni lijek zatraživši ujedno, da mu se u smislu § 140 Grpp. podijeli rok od dva mjeseca, da može pribaviti punomoć svoje žene. U rješenju toga podneska prvostepeni je sud svojim rješenjem od 11. VI. 1938. dostavio prepis presude na ruke F-ovog zastupnika Dra E-a, koji je u otvorenom roku podnio priziv protiv presude donesene zbog izostanka, koji je priziv odbačen po prvostepenom sudu kao prekasno podnesen i jer je podnesen po neovlaštenom licu.

Ne stoji mišljenje prvostepenog suda, da je priziv prekasno podnesen, jer rok za podnošenje priziva ne teče od dana dostave presude skrbniku C-u, nego od dana dostave iste punomoćniku F-u odnosno njegovom zastupniku Dru E-u, a jer je zaključak od 11. VI. 1938. otpravljen istome dana 20. VI. 1938. a priziv je zaprimljen 6. VII. 1938., to je isti podnesen blagovremeno, a pogotovo s obzirom na rokove za vrijeme sudskih ferija (§ 320/I Grpp.). Ne stoji ni mišljenje prvostepenog suda, da je priziv podnesen po neovlaštenoj osobi, jer u smislu ustanove § 311 Grpp. funkcija skrbnika prestaje čim se stranka, kojoj je imenovan skrbnik javi sudu po svome punomoćniku i od toga časa postaje ovlaštenim punomoćnik — koje je mišljenje sigurno zastupao i prvostepeni sud, jer inače ne bi donio rješenje od 11. VI. 1938. P 272-38/4.

Pošto je unatoč toga donio kasnije rješenje od 28. VII. 1938., koje je na zakonu neosnovano, to je valjalo rekurs kao osnovan uvažiti i odlučiti kao gore.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Istina je, da skrbnik zastupa skrbljenika, sve dok se ovaj sam kod suda ne pojavi ili ne prijavi svoga punomoćnika (§ 311 Grpp.), ali kad se prijavi, ima on samo po sebi razumljivo, da pravnu stvar primi u onom stanju, u kojem se nalazi u vrijeme njegove prijave. To je samo po sebi razumljivo zato, što ga je dotle zastupao skrbnik, a nema zakonskog propisa, koji bi određivao, da se prijavom skrbljenika kod suda nište dotadanje procesne radnje skrbnika. Presuda je dostavljena skrbniku 22. V. 1938., dok je priziv podnesen 6. VII. 1938., dakle prekasno.

Da li je postupak zbog zanemarenja propisa §§ 310—312 Grpp. ništav (§ 571 br. 4 Grpp.), to je pitanje koje bi se moglo riješiti u prizivnom postupku, da je priziv podnesen blagovremeno ili pak u postupku po tužbi zbog ništavosti prema § 623 st. 1 br. 2 Grpp.

K §-u 323 Grpp.:

Br. 1275

Za donošenje presude na utvrđenje nužna je procesna pretpostavka, da tužiočev pravni interes postoji ne samo u vrijeme podnošenja tužbe, već i u vrijeme zaključenja sporne rasprave. Taj pravni interes postoji i u otklanjanju nenaknadive štete koju bi tužilac mogao pretrpjeti obzirom na kasniju petitornu parnicu, koju je iz istog pravnog odnosa tuženik podigao protiv sadanjeg tužioca, a koja još nije dovršena u vrijeme zaključenja sporne rasprave u parnici na utvrđenje.

Zaključak od 18. X. 1939. Rev 1107/1-1939; presuda apelaciong suda u Zagrebu od 31. III. 1939. Pl 431/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 3. XII. 1938. Po 67/50-1937.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i dr. protiv tuženog B-a, radi utvrđenja, da tužiocima pripada pravo na temelju pogodbe sklopljen sa kupcemf tt. C. (prednikom tuženika) glede tehničkog drva u šumama z. z. D. ne izručiti drvnu robu dok ne bude kupovnina za tu robu potpuno podmirena, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioce odbio s tužbom.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilaca i ukinuo presudu prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Revizija osnovano pobija u presudi prizivnoga suda sadržani zaključak, da tužiocima nedostaje pravni interes u smislu § 323 Grpp. za traženje utvrđenja.

Vrhovnosudskim zaključkom Rev 985/36 pravnosnažno je riješeno, da tužioci imaju pravni interes u smislu § 323 Grpp. za utvrđenje, da tuženik nema prava izvesti drvo iz njihove šume dok nije tužiocima u cijelosti plaćena kupovnina za drvo i to s razloga, jer ovo utvrđenje može otkloniti od njih nenaknadivu štetu.

Prizivni sud odbija pobijanom presudom tužbeno traženje, jer da pravni interes, koji je prema gore citiranom zaključku Stola sedmorice postojao u doba tužbe, nije više postojao u doba donošenja prvostepene presude, budući da je sljednik tuženikov I. d. d. neprijeporno isplatio tužiocima u veljači 1936. kupovninu i izvezao drvo.

Za donošenje presude na utvrđenje nužna je procesna pretpostava da postoji pravni interes u smislu § 323 Grpp. i u doba zaključenja sporne rasprave. Ova je u nazočnom slučaju zaključena doduše iza isplate tužilaca, no tom isplatom nije prestao pravni interes tužilaca za utuženo utvrđenje, kako to uzima prizivni sud. Isplatom tužilaca po sljedniku tuženika I. d. d. nije naime tuženik priznao, da su tužioci bili ovlašteni zadržati drvo tuženikovo u šumi do isplate kupovnine, niti iz te isplate slijedi, da tužioci ne bi mogli imati štetnih posljedica zbog svog uskraćivanja izvoza drva bez plateža kupovnine. Tužba na utvrđenje nije napred spomenutim zaključkom Stola sedmorice dopuštena s razloga, jer bi bez traženog utvrđenja tužioci ostali bez kupovnine, nego je tamo općenito utvrđeno, da bi tužioce mogla bez tog utvrđenja stići šteta. Pogibelj je štete učinjena u tužbi vjerojatnom okolnošću, što je tuženik tužio bio tužitelje zbog smetanja posjeda i tom tužbom u drugom i zadnjem sudskom stepenu uspio, uslijed čega su se oni mogli osnovano bojati i daljih štetnih posljedica za sebe. Ta pogibelj prijeti tužiocima i danas, o čemu najbolje svjedoči i parnica

što ju je tuženik poveo protiv tužitelja pod oznakom Po 1057/36.*

S obzirom na izvode prizivne presude u pogledu ove parnice (Po 1057/36) mora se naпose još primijetiti, da se ne može općenito uzeti, da je prestao pravni interes tužitelja na tome, da se što prije utvrdi neki pravni odnos, uslijed toga, što je tuženik digao kasnije jednu petitornu tužbu iz istog odnosa protiv tužioca. To bi se moglo uzeti samo onda kad bi petitorna parnica bila i svršena prije zaključenja sporne rasprave u parnici na utvrđenje, i kada bi ona obuhvaćala sva moguća traženja iz spornog odnosa.

Prizivni sud prema tome s nepravom uzima, da tužioci nijesu imali pravnog interesa na utvrđenju u doba donošenja prvostepene presude (bolje u doba zaključenja sporne rasprave), i odbija zbog pomanjkanja ove procesne pretpostave tužbu, pa je stoga valjalo odlučiti kako je to ovim vrhovnosudskim zaključkom učinjeno.

K §-u 323 Grpp.:

Br. 1276

Sud imade po službenoj dužnosti paziti, da li postoji tužiočev pravni interes za donošenje presude na utvrđenje. Nema stoga mjesta donošenju presude zbog izostanka na tužbu na utvrđenje, ako u tužbi nije iskazano postojanje takvog interesa.

Zaključak od 20. IV. 1939. Rek 345/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 16. I. 1939. Pl 424/3-1938; presuda sreskog suda u Pisarovini od 25. VIII. 1938. P 299/3-1938.

U pravnoj stvari tužilje zadruge A. po kućegosp. B-u, protiv tužene C., radi utvrđenja postojanja zamjembene pogodbe, prvostepeni sud donio je presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženice i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Postojanje pravnog interesa tužioca u smislu §-a 323 Grpp. nužna je pretpostava za donošenje presude na utvrđenje i ta je pretpostava osnovana na propisu građanskog parničnog postupnika, dakle na javnom pravu. Ima stoga sud po službenoj dužnosti da pazi, da li ta pretpostava za donošenje presude postoji, pa kako njeno postojanje nije u tužbi iskazano, trebao je prvostepeni sud tužilju pozvati, da

* (Radi naknade štete uiznosu od 430.654 Din 63 p. nastale tuženiku uslijed toga što su mu tužioci zapriječili izvoz spornog drveta iz šume).

ga iskaže. Bez toga nije smio izricati presude zbog izostanka (§ 498 st. 1 br. 3 Grpp.), pa je stoga njegovu presudu osnovano ukinuo prizivni sud i vratio stvar na novo raspravljanje (§ 498 st. 3 Grpp.).

Nije se zato moglo rekurs uvažiti.

K §-u 323 Grpp.:

Br. 1277

Ne postoji pravni interes za utvrđenje krivnje za napuštanje bračne zajednice i ustanovljenje neopstojnosti prava na alimentaciju, ako je glede prvog dijela zahtjeva moguće dići brakorazvodnu parnicu*, a glede drugog dijela zahtjeva još nije niti poveden postupak za odmjerenje alimentacije.

Presuda od 18. III. 1937. Rev 1133/2-1936; presuda apelacinog suda u Zagrebu od 6. V. 1936. Pl 2764/1-1936; presuda okružnog suda u Varaždinu od 5. II. 1936. Po 152/13-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene žene mu B., radi utvrđenja krivnje za napuštanje bračne zajednice i ustanovljenja neopstojnosti tuženičinog prava na alimentaciju, oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilac u tom, jer da pobijana presuda pogrešno uzima, da ne postoji pravni interes prvog dijela, a niti pravni interes drugog dijela tužbenog zahtjeva, akoprem se iz okolnosti navedenih u tužbi može utvrditi, da ti pravni interesi postoje.

Taj revizijski razlog ne postoji.

Nižestepeni sudovi su ispravno uzeli, da pravni interes u smislu § 323 Grpp. postoji samo onda, kad nije moguće prikazati tužbu na činjenje i ako se vjerojatnim učini, da bi tužitelju prijetila pravna šteta u slučaju, da se odmah ne ustanovi pravni odnos.

Utvrđeno je, da je tužilac već prije podignuća ove tužbe imao mogućnost, da povede brakorazvodnu parnicu, pa prema tome n postoji pravni interes prvog dijela tužbenog zahtjeva.

Ispravno je također stanovište nižestepenih sudova, da ne postoji pravni interes ni za drugi dio tužbenog zahtjeva, jer tužilac može sve svoje prigovore staviti u postupku za alimentaciju, a dok nije poveden postupak za plaćanje alimentacije, ne prijeti tužiocu nikakva pravna šteta. Uslijed toga se rev. tužioca nije mogla uvažiti.

* koju je tužilac tečajem postupka i digao.

K §-u 328 Grpp.:

Br. 1278

Dok teče parnica posjednika o vlasništvu nekretnina, ne može protivna stranka vlasničkom tužbom tražiti predaju posjeda.

Zaključak od 4. V. 1939. Rek 368/1-1939;zaključak okružnog suda u Petrinji od 6. II. 1939. Pl 62/2-19389; presuda sreskog suda u Glini od 6. X. 1938. P 751/2-1938.

U pravnoj stvari tužilje zadruge A. protiv tužene zadruge B., radi priznanja prava vlasništva i predaje posjeda nekretnina, prvostepeni sud je donio presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice i ukinuo presudu prvostepenog suda kao ništavu te tužbu odbacio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud ispravno uzimlje, da o zahtjevu što ga utužuje tužilja u ovoj parnici već teče parnica među istim strankama pred istim sudom pod oznakom P 510/1938. (§§ 327 i 328 Grpp.) i da uslijed toga postoji ništavost iz § 571 br. 6 Grpp.

Zahtjev nazočne parnice, da sud utvrdi vlasništvo tužilje na istim nekretninama, glede kojih je već digla tuženica tužbu protiv sadanje tužilje sa zahtjevom, da se utvrdi njeno vlasništvo. O tom se zahtjevu na utvrđenje vlasništva ne može dva puta suditi, tomu se protivi § 328 st. 1 Grpp., a povreda toga propisa čini po naređenju § 571 br. 6 Grpp. ništavost.

U tom pogledu nije od nikakvog utjecaja, što tužilja u ovoj parnici traži osim utvrđenja svog vlasništva i predaju posjeda, a sadanja tuženica u prvoj parnici kao tužilja uz utvrđenje svog vlasništva i zemljišnoknjižni prijenos. Pitanje vlasništva ne čini naime u nijednom od ovih procesa neko prethodno pitanje, koje bi imao sud riješiti, a da o njem ne sudi, nego ono je upravo predmet zahtjeva tužbe i predmet suđenja. Čim to pitanje vlasništva čini predmet zahtjeva tužbe, ono potpada pod udar § 328 Grpp., pa se tečenje parnice o tom pitanju ima isto tako uvažiti, kako će se po okončanju prve parnice morati uvažiti pravnovažnost rješenja toga pitanja. Dok teče parnica posjednika o vlasništvu nekretnina, ne može protivna stranka vlasničkom tužbom tražiti predaju posjeda.

Osnovan je zato zaključak prizivnoga suda, pa se rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 328 i329 Grpp.:

Br. 1279

Identitet stranaka u pogledu prigovora postojanja parnice postoji ne samo onda, ako se u obim parnicama pojavljuju iste stranke, već i onda ako se u novoj parnici pojavljuje kao stranka pravni sljednik jedne od stranaka iz ranije parnice.*

Zaključak od 16. XI. 1939. Rek 1094/2-1939; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 22. IV. 1939. Pl 483/1-1939; presuda sreskog suda u Pregradi od 16. IX. 1938. P 404/8-1938.

U pravnoj stvari tužilaca A-a protiv tuženih C. i D-a, radi priznanja prava vlasništva nekretnina i izdanja tabularne isprave, prvostepeni sud sudio je, da je prvotužena C. dužna priznati, da sporne nekretnine nije uživala preko 30 godina i da je uslijed toga izgubila pravo suvlasništva na tim nekretninama u korist ostalih suvlasnika, pa da prema tome nije imala niti pravo taj svoj suvlasnički dio prodati drugotuženom D-u, a drugotuženi D. da je dužan priznati, da je pristao na diobu zajednice suvlasničkih nekretnina onako, kao što je navedeno u nacrtu, priloženom spisu P 231/36, pa da su slijedom toga oboje tuženih dužni dozvoliti da se zajednica odnosnih nekretnina razvrgne prema gore navedenom nacrtu, koji je sačinjen na temelju nagodbe, na koju su pristali svi ostali suvlasnici, te da se prema tomu suvlasnički dio prvotužene, a sada drugotuženog, ima pripračunati ostalim suvlasničkim dijelovima, kao što je to u spomenutom nacrtu provedeno.

Prizivni sud je povodom priziva tuženih, a po službenoj dužnosti ukinuo presudu prvostepenog suda kao ništavu zajedno sa čitavim postupkom, koji joj je prethodio, a troškove ukinutog postupka među strankama prebio.

Iz obrazloženja:

Neprijeporno je, da su tužitelji protiv prvotužene pod oznakom P 231/36 podigli parnicu radi razvrgnuća zajednice nekretnina, zbog kojih su podigli i nazočnu parnicu, tražeći priznanje prava vlasništva i izdanje tabularne isprave.

Neprijeporno je nadalje, da je u toj parnici drugotuženik fungirao kao skrbnik neraspravljene ostavine V-a.

Iz zapisnika od 26. IV. 1937. P 231/36 proizlazi, da prvotužena nije htjela pristati, da promijeni ugovor, prema kojem je ona drugotuženom prodala svoj suvlasnički dio spornih nekretnina, dok je drugotuženi izjavio, da ne odustaje od kupoprodaje pogodbe sačinjene sa prvotuženom. — Iz tog slijedi jasno, da su tuženici svoje prigovore iznijeli već u citiranoj parnici, a iste te prigovore iznijeli su tokom nazočne parnce.

---

* Suglas.: Neumann—Greg. str. 800.

Neprijeporno je nadalje, da je u parnici P 231/36 određeno na zahtjev tužitelja mirovanje postupka, pa su tužitelji podigli nazočnu parnicu sa zahtjevom kao gore. Postoji dakle razlog ništavosti iz § 571 br. 6 Grpp., jer o istom zahtjevu i stvari teče parnica, pa se je postupak u prvoj parnici imao nastaviti te su se u njoj imali raspraviti prigovori tuženih, koje su iznijeli u nazočnoj parnici, a uslijed toga valjalo je po službenoj dužnosti mimo prizivnih razloga prizivu udovoljiti i donijeti zaključak kao gore.

O troškovima prvog i drugog stepena presuđeno je po § 153 od. zadnji Grpp.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilaca, već je po službenoj dužnosti nadopunio zaključak prizivnog suda onamo, da se tužba odbacuje.

Iz obrazloženja:

U pobijanom zaključku prizivnog suda ispravno je konstatirano, da se glede prvotužene C. u parnici P 231/1936 i parnici P 404/38, a gledom na nekretnine ul. br. 92 p. o. V. radi o identičnosti sporne stvari i stranaka, pa prema tome, jer parnica P 231/1936 nije dovršena, to nije dopušteno pokretanje parnice P 404/1938 (§ 328 Grpp.).

Drugotuženi D. u parnici P 231/1936. istina nije bio stranka lično, nu prema stanju spisa on je tečajem parnice P 231/1936 na osnovu kup. ugovora od 14. I. 1937. prepisao dio nekretnina prvotužene C. ul. br. 92 p. o. V. u zem. knjigama na svoje ime i tako postao pravni sljednik prvotužene, pa to nije razlog da se glede njega pokreće nova parnica, jer po § 329 Grpp. otuđenje stvari, o kojoj teče parnica nema nikakvog uticaja na parnicu, te otuđivač (prvotužena) ostaje ovlašćen da obavi sve procesualne radnje (ma da je izgubio pravo materijalnog raspolaganja sa stvari) kao zastupnik svog pravnog sljednika, a ovaj potonji može da stupi u parnicu kao glavna stranka, ako na to pristaje protustranka.

Prema navedenom rekurs kao neosnovan nije se mogao uvažiti.

Budući da je prizivni sud ukinuo prvostepenu presudu zbog ništavosti, a zbog toga nije potrebna dalja rasprava za odlučivanje o stvari (§ 571 br. 6 Grpp.), to je usmislu §-a 572 st. 1 Grpp. trebao tužbu odbaciti, pa je u tom pravcu valjalo po službenoj dužnosti nadopuniti zaključak prizivnog suda.

K §-u 330 Grpp.:

Br. 1280

Tužba se može proširiti i na lice, koje nije samom tužbom utuženo, u koliko za to postoje uvjeti iz §-a 330 st. 1—3 Grpp.*

---

* Suglasno Rek 1426/1-39.

Zaključak od 15. II. 1940. Rek 1347/2-39 (i Rev 1537/2-39); zaključak okružnog suda u Gospiću od 2. V. 1939. Pl 322/38; presuda sreskog suda u Otočcu od 16. IV. 1938. P 369/16-37.

Tužilac A. tužio je B-a i C-a na priznanje prava vlasništva nekretnina. Na drugom ročištu izjavi, da se ne radi o C-u, jer je ime toga drugotuženika pogrešno označio (jer C. nema sa stvari ništa), pa ispravlja tužbu onamo, da je drugotuženik D. a ne C. Ovome je tužba nakon toga uredno dostavljena, jer je prvostepeni sud to preinačenje dozvolio i udovoljio tužbi u cijelosti.

Prizivni sud nije uvažio priziv prvotuženikov, a uvažio je priziv drugotuženog D-a i glede njega zaključkom ukinuo prvostepenu presudu te prijedlog tužilaca za preinačenje tužbe u pogledu drugotuženika odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilaca te je glede drugotuženika ukinuo zaključak prizivnog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni je sud ukinuo prvostepenu presudu u pogledu drugotuženog D-a i prijedlog za preinačenje tužbe odbacio, jer da je tužba naknadno na ovog tuženika protegnuta iza kako je parnica već bila u toku, a to da po zakonu nije dopušteno, te je drugotuženom dosudio i polovicu troška.

Protiv toga zaključka uložili su tužioci rekurs.

Rekurs je tužilaca osnovan.

Ispravkom naime tužbe od C-a na D-a nije izvedeno nikakovo nedozvoljeno ispravljanje tužbe, već je to preinaka tužbe u subjektivnom pravcu po §-u 330 Grpp., pa ju je prvostepeni sud sasvim ispravno dozvolio, jer tim nije bio postupak mnogo zategnut, niti ima svrhe sada dokidati već dovršeni postupak i stranke otpravljati na nove parnice.

Valjalo je stoga rekurs tužilaca uvažiti i stvar vratiti drugostepenom sudu na raspravu i odluku, kojom će prilikom odlučiti i o troškovima rekursa.

K §§ 334 i 571 br. 6 Grpp.:

Br. 1281

Sudska nagoda nije res iudicata, već je res transacta, o kojoj se ima u presudi odlučiti, ako bude prigovoreno.

Zaključak od 26. V. 1937. Rek 1899/1-1936; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 17. VI. 1936. Pl 288/2-1936; presuda sreskog suda u Pregradi od 10. XII. 1935. P 449/4-1935.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženog C-a, radi ispunjenja nagodbe, prvostepeni sud odbio je tužioce s tužbom.

Prizivni sud je povodom priziva tužilaca po službenoj dužnosti ukinuo presudu prvostepenog suda i postupak, koji joj je prethodio, kao ništave te tužbu odbacio.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tužilaca i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio da priziv tužilaca mimo razloga svog zaključka uzme u meritorno rješavanje.

Iz obrazloženja:

U nazočnoj parnici je prvostepeni sud presudom odbio tužioce s njihovim tužbenim zahtjevom radi zemljoknjižnog prenosa prava vlasništva nekretnina na osnovu sudske nagode iz razloga, jer da se spor ima smatrati već pravosnažno riješenim sudskom nagodom, koju su parnične stranke pred prvostepenim sudom sklopile dne 27. I. 1935. pod brojem P 379/1938-6, u pogledu istog parničnog predmeta.

Povodom priziva tužilaca, prizivni je sud zaključkom ukinuo po službenoj dužnosti presudu prvostepenoga suda i postupak, koji joj je prethodio kao ništave, te tužbu odbacio iz razloga, jer da je uslijed sklopljene sudske nagode nedopušten redovni pravni put.

Zaključak prizivnog suda pobijaju u cijelosti rekursom tužioci iz razloga, da je prizivni sud povrijedio zakon, kada je stao na stanovište, da je spor koji je predmetom nazočne parnice, već pravosnažno riješen sudskom nagodom, sklopljenom po parničnim strankama u pogledu istog parničnog predmeta odnosno, da za nazočni spor uslijed te sudske nagode nije dopušten redovni pravni put.

Rekurs je osnovan. Prizivni sud pogrješno uzima, da za nazočnu parnicu, uslijed sklopljene sudske nagode, nije dopušten redovni pravni put. Tužioci traže naime svojom tužbom zemljišnoknjižni prenos prava vlasništva nekretnina, a taj svoj zahtjev zasnivaju na obvezi tuženika iz spomenute sudske nagode. Tužbeni zahtjev tužilaca je dakle privatnopravno potraživanje, a isto tako privatno-pravne naravi je i po parničnim strankama sklopljena sudska nagoda, koja sačinjava privatno-pravni naslov novacije. Uslijed toga nazočni spor spada na redovni pravni put, pošto nema takvog zakonskog propisa, koji bi to isključio. Uslijed toga je prizivni sud povrijedio § 1 Grpp., kada je stao na stanovište, da za nazočnu parnicu nije dopušten redovni pravni put.

No za nazočnu parnicu ne predleži ni slučaj pravosnažnog presuđenja iz stava 2 § 334 Grpp. zbog spomenute sudske nagode, jer sudsko poravnanje služi doduše kao izvršni naslov, ali isto po §-u 282 Grpp. unatoč tome ne predstavlja pravosnažno rješenje spora, već jedino materijalno-pravnu novaciju. Ne sačinjava dakle res iudicatu već samo res transactu.

Uslijed toga sudsko poravnanje može biti isto tako kao i svaka druga nagoda predmetom raspravljanja i presuđenja suda, te se o istoj kao materijalno pravnom prigovoru ima odlučiti u presudi. Kako dakle za nazočnu parnicu ne predleži nijedan od slučajeva iz stava 2 §-a 334 Grpp., to je prizivni sud povrijedio zakon, kada je izrekao, da u prvostepenom postupku predleži ništavost iz br. 6 § 571 Grpp., pa kada je ukinuo prvostepenu presudu i postupak te odbacio tužbu.

Stoga je s obzirom na propis iz br. 2 § 613 Grpp. valjalo pobijani zaključak prizivnoga suda ukinuti i prizivni sud uputiti nadalji zakonski postupak.

K §-u 340 Grpp.:

Br. 1282

Propis §-a 340 br. 1 Grpp. ne isključuje tužbu na položenje računa.

Presuda od 8. II. 1940. Rev 10/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. IX. 1939. Pl 1693/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 4. IV. 1939. Po 243/9-1939.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženog C-a, radi položenja računa, utvrđeno je, da su tužioci na nagovor tuženika kao punomoćnika njegove punice D. s potonjom sklopili ortačku pogodbu u svrhu zajedničke nabave gradilišta i izgradnje kuća te da je svaka od stranaka po toj pogodbi imala unijeti u ortakluk svotu od 500.000 Din, a tuženik da je imao kupovati gradilišta i kao graditelj graditi kuće, dok su se tužioci obvezali tuženiku za trud oko izgradnje svake pojedine kuće platiti po 10.000 Dn. Utvrđeno je nadalje, da su tužioci za izgradnju prve zajedničke kuće izdali tuženiku svotu od 388.399 Din, a jer nisu imali više gotovine, da su povrh toga uzeli kod banaka zajam od 800.000 Din, te tu kuću zatim prodali za 1,500.000 Din i odmah kupili gradilište za drugu kuću u iznosu od 23.000 Din. Tužioci su u nastavku tog ortakluka u gradnje i dalje ulagali svoj novac tako da su po njihovom računu uložili ukupno 479.600 Din, dok im nije poznato, da li i koliko je novca u taj ortakluk uložila tuženikova punica. Konačno je utvrđeno da je tuženik od osnutka ortakluka vodio čitav zajednički posao, nabavljao gradilišta, isplaćivao kupovninu za njih, samostalno obavio čitavu izgradnju kuća, upravljao i ubirao prihode od tih kuća, prodavao kuće i raspolagao kupovninom te vodio zajedničke spise, račune i bilješke pa da su tužioci nakon dovršenh svih gradnja zatražili od tuženika,, da im položi konačni obračun o svim primicima i izdacima za poslove koje je on vodio. Budući da se iz obračuna kojeg im je nakon toga tuženik položio niti po vještacima nije moglo utvrditi pravo stanje stvari, to tužioci ovom tužbom traže od tuženog, da im sačini i preda konačni obračun o svim gornjim primicima i izdacima te da im na njihov trošak izda ovjerene spise i isprave sa svim računima i bilješkama u svrhu provađanja kontrole toga obračuna po tužiteljima.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a a i **Stol sedmorice** udovoljili su zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude S t o l a s e d m o r i c e:

Revizija nije osnovana.

Okolnost, što je navodi revizija, da je i tužilac bio prisutan kod raznih isplata, ne rješava tuženika dužnosti, da položi račun, kao ni okolnost, što je tužilac po navodu revizije također dizao novac kod banke. Tuženik je bez obzira na to dužan položiti račun o svem novcu što ga je on primio.

Isto tako ne ukida obvezu tuženika, da položi račun ni okolnost, ako su razne potvrde i drugi prilozi bili ranije kod tužioca, tim manje što revizija i sama tvrdi, da je tužilac te priloge predao tuženiku.

Ne stoji ni tvrdnja revizije, da bi tužilac mogao tražiti obračun tek nakon prodaje kuća, jer protivno izlazi iz §-a 1012 o. g. z. Isto tako ne stoji, da bi § 340 br. 1 Grpp. isključivao tužbu kao što je nazočna. Iz toga, što § 340 br. 1 Grpp. spominje parnice o ispravnosti računa ne može se izvesti zaključak, da bi bila isključena parnica na položenje računa. Dok je sud utvrdio, da račun, što ga je tuženik položio, nije podoban za preispitanje, utvrdio je i njegovu neispravnost, a s obzirom na to da je taj račun uopće nepodoban za preispitanje, osnovano je udovoljio zahtjevu tužbe za položenje novog računa, koji će biti podoban za preispitanje.

S obzirom na to, da je račun tuženika nemoguće preispitati nije prestala dužnost tuženika položiti novi račun ni utanačenjem od 13. IV. 1938., pa kojem je imao vještak Dr. R. pregledati taj račun i utvrditi konačno stanje. Taj je vještak to i kušao učiniti, ali to nije uspio učiniti na osnovu računa, što ga je predložio tuženik.

Nije se zato moglo reviziju uvažiti.

K §§ 356 i 621 Grpp.:

Br. 1283

Prvostepeni sud nije ovlašten nakon dovršene rasprave u glavnoj stvari mijenjati svoj ranije doneseni zaključak, kojim se prigovor nenadležnosti suda odbacuje. I bez pridržaja pravosnažnosti dopušten je revizijski rekurs protiv zaključka rekursnog suda, kojim se ukida zaključak prvostepenog suda o nenadležnosti i ovom nalaže da u samoj stvari ponovno raspravlja i odluči.*

Zaključak od 26. X. 1939. Rek 993/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 30. VI. 1939. Pl 415/2-1939; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 2. V. 1939. P 1552/12-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi poništaja presude izbranog suda, prvostepeni sud je po dovršenoj raspravi o glavnoj stvari tužbu zbog svoje nenadležnosti po službenoj dužnosti odbacio.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

* Isp. R. S. I. br. 336.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Rekurs je tuženika dopušten, jer drugostepeni sud nije ukidajući prvostepeni zaključak o nadležnosti naložio prvostepenom sudu da o pitanju nadležnosti ponovno raspravlja i odluči, nego da u samoj stvari ponovno raspravlja i odluči (§ 621 st. 1 Grpp.). No on nije osnovan.

Prvostepeni je sud po odvojenoj raspravi o prigovoru nenadležnosti donio i proglasio zaključak, kojim se prigovor nenadležnosti odbacuje, te je odmah zatim počeo raspravljati o glavnoj stvari. To postupanje bilo je sasvim u skladu sa naređenjima §-a 356 Grpp. Tu odluku (o prigovoru nenadležnosti) bio je sud dužan unijeti u odluku o glavnoj stvari (§ 356 st. 2 in fine). Umjesto toga prvostepeni je sud pozivom na §§ 39, 325 i 41 Grpp. po dovršenoj raspravi o glavnoj stvari tužbu zbog svoje nenadležnosti odbio.

Na to on nije bio ovlašten po nijednom propisu Grpp-a, jer nijedan sud nije ovlašten ovakove svoje odluke sam mijenjati. Na to je ovlašten samo viši sud, povodom pravnog lijeka koje stranke.

Iz tih je razloga osnovano ukinuće prvostepenog zaključka, pa će prvostepeni sud imati donijeti odluku o glavnoj stvari i u nju unijeti svoj raniji objavljeni zaključak o prigovoru nenadležnosti, kojeg će stranke moći pobijati pravnim lijekom protiv odluke o glavnoj stvari (§ 35 6st. 4 Grpp.).

K §-u 357 Grpp.:

Br. 1284

Time, što je tužilac, povodom tuženikovog prigovora da je za rješenje spora, obzirom na vrijednost predmeta, nadležan okružni sud u Z., izjavio svoj pristanak da se sporna stvar ustupi »nadležnom« sudu, dovoljno je jasno u smislu §-a 357 Grpp. označen sud kojemu se je stvar imala ustupiti. Nema stoga tužilac pravnog lijekaprotiv zaključka prvostepenog suda, kojim je ovaj spis ustupio okružnom sudu u Z.*

Zaključak od 11. IV. 1940. Rek 216/1-1940; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 22. XII.1939.Pl 3375/1-1939; zaključak sreskog suda II. u Zagrebu od 31. X. 1939. P 1730/2-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv B., radi utvrđenja nevaljanosti kupoprodajnog ugovora, prvostepeni sud je uvaženjem tuženikovog prigovora nenadležnosti stvar ustupio okružnom sudu u Zagrebu.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i preinačio zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da mimo

* Suglas. Neumann—Greg. II. str. 882 (gdje je rečeno, da tužilac gubi pravo rekursa, čim stavi prijedlog, da se tužba ustupi drugom sudu).

neosnovanih razloga svog zaključka glede nenadležnosti stvar ponovno raspravi i donese presudu, kojom će odlučiti i o trošku rekursa.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tužene i u glavnoj stvari preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio onaj prvostepenog suda, dok je u pogledu parničnih troškova stvar vratio rekursnom sudu na novi pretres i odluku.

Iz obrazloženja:

Tužilac je povodom prigovora tuženikova nadležnosti sreskog suda kao i povodom njegove tvrdnje, da je obzirom na vrijednost spora, koja prelazi daleko 12.000 Din, nadležan za njegovo rješenje okružni sud u Zagrebu, izjavio svoj pristanak, da se sporna stvar ukoliko se sreski sud izjavi nenadležnim, ustupi nadležnom sudu, čime je dovoljno jasno u smislu §-a 357 Grpp. označen sud, kome se je stvar imala, za slučaj da se sreski sud proglasi nenadležnim, ustupiti.

Kako se je sreski sud II. nato proglasio stvarno nenadležnim, te stvar ustupio okružnom sudu u Zagrebu, nije protiv toga zaključka bilo daljega pravnog lijeka, osim u pogledu troškova.

Drugostepeni je stoga sud imao rekurs u glavnoj stvari odbaciti kao nedopušten, nu kako on to nije učinio, već mu je čak udovoljio, valjalo je drugostepeni zaključak u glavnoj stvari preinačiti i uspostaviti prvostepeni, kao na zakonu osnovan, a glede parničnih troškova vratiti stvar drugostepenom sudu na odluku.

K §-u 469 Grpp.:

Br. 1285

Nema zapreke da se ravnatelj dioničkog društva, koje je stranka u parnici, presluša kao svjedok, a isto tako da se u parnici presluša kao svjedok tuženik, koji protiv platnog naloga nije uložio prigovore.

Presuda od 10. III. 1938. Rev 281/1-38; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 31. XII. 1937. Pl 495/1-37; presuda sreskog suda u N. Gradiški od 23. VII. 1937. P 309/1-37.

U pravnoj stvari tužilje Štedione N. protiv tuženog M-a i dr., radi 7.448 Din, o b a su n i ž e s t e p e n a s u d a udovoljila tužbi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Prema izvrdenjima revizije nedostatak u postupku sastojao bi se u tome, što nisu saslušani tuženici kao stranke i što je preslušan S. kao svjedok, premda je on vlasnik firme braća S. t. j. trećetužene, a također da se i E. nije smio preslušati kao svjedok, jer je direktor tužilje.

Pošto je prepušteno slobodnoj ocjeni suda (§ 467 Grpp.), da li se imadu preslušati stranke, dotična odluka suda, da se stranke ne preslušaju nije podvrgnuta pobijanju niti u prizivnom niti u revizijskom postupku.

Što se tiče E-a i S-a nije bilo nikakve procesualne zapreke, da se isti preslušaju kao svjedoci, ako se glede E-a uvaži, da je tužilja dioničko društvo, a glede S-a, da t. M. protiv mjeničnog platnog naloga od 31. V. 1937. uopće nije uložila prigovore te prema tome nije niti stranka u ovoj parnici. Povrh toga ovaj nedostatak nije istaknut u prizivu pa se stoga ne može više isticati u reviziji.

Prema tome revizijski razlog nedostataka u postupku ne postoji.

K §-u 487 Grpp.:

Br. 1286

Dužnosti muža, koje proizlaze iz obiteljskog prava (dužnost plaćanja alimentacije) ne mogu biti predmetom prebijanja sa njegovim tražbinama prema ženi, koje izlaze iz obveznopravnog odnošaja.*

Presuda od 18. I. 1940. Rev 1667/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. IX. 1939. Pl 2292/1-1939; presuda okružnog suda u Gospiću od 14. VI. 1939. P 65/11-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog muža joj B-a, radi plaćanja alimentacije, p r v o s t e p e n i s ud dosudio je tužilji u ime desinitivne alimentacije iznos od 500 Din mjesečno, dok je tuženikov prigovor prijeboja odbio.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp. ne postoji.

Ženi pripada pravo na pristojno uzdržavanje bez obzira da li ona ima vlastitu imovinu (§§ 91 i 1264 o. g. z.). Uzdržavanje ima se odmjeriti prema imovini muža. Svota od 500 dinara mjesečno, koja je dosuđena tužiteljici — obzirom na stališ i imovinske prilike tuženog njezinog muža ne ukazuje se previsokom, pa stoga tuženikov prigovor visini dosuđene alimentacije nije opravdan.

Što se tiče tuženikovog prigovora prijeboja valja navesti slijedeće: U smislu propisa §-a 1264 o. g. z. ženi rastavljenoj bez njezine krivnje pripada pravo na primjereno uzdržavanje, koje joj ima davati njezin rastavljeni muž. Ta dužnost proizlazi iz obiteljskog prava, a svrha joj je da nekriva supruga dobije za život sredstva koja se ne mogu dokidati sa strane muža prigovorima koji bi dosuđenu alimentaciju učinili iluzornom. Kad je tomu tako, onda dužnosti muža proizlazeće iz obiteljskog prava ne mogu da budu predmetom prebijanja sa njegovim tražbinama prema ženi, koje izilaze iz obveznopravnog odnošaja ili iz sporova od-

* Suglas. Stubenrauch str. 880.

nosećih se na polaganje računa prema propisima o zajednici vlasništva.

Po takovom stanju stvari tuženikova protutražbina u ovom predmetu ne može da bude uzimana u prijeboj, pa je stoga o njoj nepotrebno voditi dalnju raspravu u ovoj parnici, jer nema mjesta primjeni propisa §-a 487 Grpp.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 492 Grpp.:

Br. 1287

Okolnost, da je tužbi priloženo zaključno pismo sastavljeno na njemačkom jeziku, a da ne prileži podjedno i prijevod te isprave, nije zapreka za donošenje presude zbog izostanka.

Presuda od 25. V. 1939. Rev 581/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. II. 1939. Pl 4564/1-1938; presuda okružnog suda u Osijeku od 13. X. 1938. Po 325/2-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi 15.239 Din, prvostepeni sud donio je presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženice.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz br. 2 § 597 Grpp.

Revizija ističe, da je prizivna presuda kao i prvostepena osnovana na ispravi sastavljenoj na stranom jeziku, a da nije priležao prijevod, pa da se nije mogla izreći presuda zbog izostanka već se imala tužba vratiti na popravak.

Taj navod revizije nije u skladu sa sadržinom spisa.

Presuda zbog izostanka nije donesena na osnovu zaključnog pisma od 14. IX. 1937., sastavljenog u njemačkom jeziku, niti bi se ona mogla donijeti samo na osnovu tog pisma, kad bi isto i bilo prevedeno na državni jezik.

Presuda je donesena na osnovu činjeničnog navoda tužitelja, da je u godini 1938. dobavio tuženoj firmi 15.280 kg lanenog sjemenja uz u tužbi navedenu cijenu i odbitke, tako da je tužbeno potraživanje označeno sa 15.239 Din.

Sud je ove činjenične navode tužitelja kao na raspravu došavše stranke smatrao istinitima, jer ti navodi nisu ničim oboreni, pa je ispravno postupano po § 492 Grpp.

Prema tomu ne postoje nikakovi nedostaci u prizivnom postupku pa pošto se revizija ne ukazuje osnovanom, nije se mogla uvažiti.

K §-u 494 Grpp.:

Br. 1288

Nema mjesta izricanju presude zbog propuštanja (izostanka), ako se tužbom traži solidarni platež duga, a u tužbi nisu navedene činjenice, na osnovu kojih bi postojala dužnost solidarnog plateža.

Zaključak od 5. X. 1939. Rek 980/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 12. IV. 1939. Pl 876/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 24. I. 1939. Po 637/4-1938.

Advokat Dr. A. utužio je svoj troškovnik za zastupanje tuženh B-a i C. u njihovoj parnici protiv D-a radi 95.139 Din, te potražuje od tuženih solidarni platež s naslova advokatske zaslužbine u iznosu od 23.727 Din. Na prvom ročištu tužilac je predložio mirovanje postupka u pogledu drugotužene C. Kako prvotuženik nije u danom mu roku predao odgovor na tužbu, predložio je tužilac, da se protiv prvotuženika donese presuda zbog propuštanja prema propisima §-a 492 Grpp.

Prvostepeni sud je u pogledu prvotuežnika donio presudu zbog propuštanja po zahtjevu tužbe (t. j. presudio prvotuženika na platež čitave utužene svote).

Prizivni sud uvažio je priziv prvotuženika i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

Donoseći presudu zbog propuštanja vezan je sud doduše smatrati istinitim činjenične navode tužioca, u koliko nijesu oprovrgnuti dokazima, koji su već kod suda ili činjenicama, koje su kod suda opće poznate (§§ 492 i 494 Grpp.), no sud je i u ovom slučaju dužan da ispita pravnu osnovanost tužbenog traženja t. j. dužan je ispitati da li je tužbeno traženje na osnovu iznesenog činjeničnog stanja na zakonu osnovano.

Prema izloženju tužbe tužilac si je zaračunao nagradu za obavljene radnje prema važećoj tarifi. No kako su u tužbi priloženom troškovniku navedene i radnje obavljene prije stupanja na snagu Pravilnika o visini nagrada za advokatske poslove i njim izdane tarife, a na takve se radnje ne primjenjuje ni Pravilnik ni Tarifa (čl. 29 Pravilnika), to tužbeno traženje, da se i za te radnje dosudi nagrada po tarifi, nije na zakonu osnovano.

Isto tako nije prema iznesenom u tužbi činjeničnom stanju na zakonu osnovano ni traženje, da se tuženici sude na solidarni platež, jer tužba ne navodi, da bi u tom pogledu postojala kakva pogodba, a niti ne navodi takve činjenice, na

osnovu kojih bi postojala po zakonu dužnost solidarnog plateža.

Nije se zato moglo rekurs tužiočev uvažiti.

K §§ 501 i 323 Grpp.:

Br. 1289

Prekoračenje tužbenog zahtjeva nije razlog ništavosti, već prema prilikama može biti revizijski razlog iz br. 3 §-a 597 Grpp.* Nema mjesta tužbi na utvrđenje činjenice kada je tko umro.

Zaključak odnosno presuda od 16. XI. 1939. Rek 512/2-1939 odnosno Rev 504/2-1939; zaključak odnosno presuda okružnog suda u Zagrebu od 7. II. 1939. Pl 3253/1-1938; presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 15. IX. 1938. P 169/11-1938.

Tužilja A. stavila je u tužbi protiv tuženih B., C. i D. slijedeće zahtjeve: 1) da se utvrdi, da je sada pok. E. umrla prije pok. F-a pa da se je prema tomu imala ponajprije provesti ostavinska rasprava iza pok. E., a istom nakon toga iza njezinog sina F-a te da su ostavinske rasprave provedene najprije iza pok. F-a a nakon toga iza pok. E., protuzakonito i ništetno provedene; 2) da su sve tri tužene dužne dozvoliti da se zemljišnoknjižno stanje nekretnina ul. br. 379 p. o. Š. uspostavi bez obzira na urudžbene isprave ,izdane u gornjim ostavinskim predmetima ,opet na E. odnosno njezinu ostavinu i na F-a odnosno njegovu ostavinu, a zatim ponovno provedu ostavinske rasprave i to ponajprije ona iza pok. E., a odmah iza toga ona iza pok. F-a; 3) da su tužene B. i C. (samo njih dvije) dužne priznati, da je presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 16. II. 1937., P. 1830/36 utemeljena na ništetnom zemljišnoknjižnom stanju te sama ništetna i nevaljana te da su prema tome te dvije tuženice dužne uspostaviti prijašnje posjedovno stanje kako je postojalo prije izvršenja gore navedene presude te tužilji ustupiti u posjed cijele čest. kat. br. 3488 i 3489 upis. u z. k. ul. br. 379 p. o. Š., sve to u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

P r v o s t e p e n i s u d udovoljio je zahtjevu tužbe pod 1) i 2), dok je tužilju odbio sa zahtjevom tužbe pod 3).

P r i z i v n i s u d je povodom priziva obiju stranaka ukinuo kao ništavu presudu prvostepenog suda u dijelu, kojim se presuđuje o posjedu čestica kat. br. 3488 i 3489 između tužilje i tuženih B. i C. kao i postupak koji je tom dijelu presude prethodio i tužbu u pogledu tog zahtjeva protiv tih dviju tuženica odbacio, dok nije uvažio priziv tužiteljice i potvrdio presudu prvostepenog suda u dijelu, kojim se tužiteljica odbija sa zahtjevom, da joj i tužena D. preda posjed gornje česltice (premda tužilja protiv tužene D. tužbom to nije tražila niti prvostepeni sud o tom sudio), a sve tužene

* Isp. Neumann II. str. 1399.

priznaju ništavom gornju presudu sreskog suda II. u Zagrebu (tužilja ni taj zahtjev nije upravila protiv trećetužene D.) te dopušta uspostavu prijašnjeg zemljišnogknjižnog stanja, a naprotiv je uvaživ priziv tuženica i presudu prvostepenog suda u pogledu zahtjeva tužbe pod 1) i 2) preinačio i tužiteljicu s tim zahtjevima odbio, dok je troškove prvostepenog i prizivnog postupka prebio između tužiteljice i tuženih B. i C., a trećetuženoj D. dosudio $^1/_3$ parničnog i prizivnog troška.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje (protiv zaključka prizivnog suda kojim je ukinuta prvostepena presuda u dijelu kojim se presuđuje o posjedu čestica br. 3488 i 3489 između tužilje i tuženih B. i C.), dok je reviziju tužilje djelomično uvažio te preinačio presudu prizivnog suda u dijelu, kojim se tužilja odbija sa zahtjevom, da joj i tužena D. preda u posjed gornje čestice a sve tuženice priznaju ništavom napred navedenu presudu sreskog suda II. u Zagrebu te dopuste uspostavu prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja te tužilju odbio sa zahtjevom tužbe, da su (samo) tužene B. i C. dužne priznati ništavom citiranu presudu i dopustiti uspostavu prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, dok je u ostalom dijelu presudu prizivnog suda potvrdio, a trošak revizijskog postupka među strankama prebio.

Iz obrazloženja:

Prvostepenom presudom presuđeno je, da se tužilja odbija sa zahtjevom tužbe, da su joj tuženice B. i C. dužne predati u posjed cijele čestice br. 3488 i 3489 z. k. ul. br. 379 p. o. Š. Taj dio prvostepene presude jest povodom priziva obih stranaka zaključkom prizivnoga suda unesenim u presudi pod I. ukinut kao i postupak. koji mu je prethodio i tužba glede toga zahtjeva odbačena iz razloga, jer da je stvar glede toga već pravomoćno presuđena. Protiv toga zaključka ulaže tužilja rekurs iz razloga u § 571 br. 9, te iz § 597 br. 3 i 4 Grpp. Ništavosti iz br. 9 § 571 Grpp. nema, a ne postoje ni razlozi iz br. 3 i 4 § 597 Grpp. Utvrđeno je, da je u parnici, koju su podigle tuženice B. i C. protiv tužilje pod oznakom P. 1830/36, već pravomoćnom presudom od 16. II. 1937. presuđeno u pogledu uživanja odnosno posjeda čestica br. 3488 i 3489 z. k. ul. br. 379 p. o. Š. Stoga je ispravno prizivni sud primijenio propis § 571 br. 6 Grpp., te tužbu u pogledu toga zahtjeva odbacio. Prizivnom presudom od 7. II. 1939. Pl 3253-38 potvrđuje se prvostepena presuda u dijelu, kojim da se tužilja odbija sa zahtjevom, da joj tuženica D. preda posjed čestica br. 3488 i 3489, i da sve tuženice priznaju ništavom presudu sreskog suda II. u Zagrebu od 16. II. 1937. P. 1830/36, te dopuste uspostavu prijašnjeg posjedovnog stanja. Istom prizivnom presudom preinačuje se prvostepena presuda u dijelu, kojim udovoljava tužbenom zahtjevu na utvrđenje činjenica smrti E. i F-a, vođenja ostavinskih rasprava iza njih i njihove nezakonitosti,

te kojim dopušta uspostavu gruntovnog stanja, kako je bilo prije provedbe ostavinskih rasprava i ponovna provedba ostavinske rasprave iza pok. E. i F-a; te tužilja s tim tužbenim zahtjevom odbija. Protiv te prizivne presude ulaže tužilja reviziju iz razloga u § 571 br. 9 te iz § 597 br. 3 i 4 Grpp.

U obrazloženju revizije ističe tužilja, da je ishodište čitavog spora činjenica, što je ostavinska rasprava iza pok. F-a provedena prije nego iza pok. E., koja je prije njega umrla, pa da je uslijed toga ona prikraćena u pogledu svoga dosmrtnog uživanja, koje bi joj pripalo po oporuci iza pok. F-a, pa da su stoga i uknjižbe u gruntovnici pogrešne. Uslijed toga, da traži tužbom da se utvrdi njezin pravni odnos prema tuženicima B. i C., koji bi sastojao u tom, da su one zemljišnoknjižne vlasnice u $^1/_3$ ostavine E., koja je pripala F-u i da je ona uživateljica toga dijela.

Stoga, da se utvrdi, taj pravni odnos, da je potrebno utvrditi i činjenice, iz kojih taj pravni odnos rezultira, a te činjenice da su pogrešno vođene ostavinske rasprave, da je ostavinski postupak nevaljan i ništetan kao i zemljišno-knjižno stanje te posjedovno stanje. Tvrdi, da je na to sve prizivna presuda pogrešno zauzela stanovište, da ona nema pravnog interesa za to utvrđenje.

Nadalje navodi tužilja, da je tužila na utvrđenje pogrešnog vođenja ostavinskih rasprava sve tri tuženice, a na uspostavu posjedovnog stanja samo B. i C., a da prizivna presuda krivo uzima kada tvrdi, da se potvrđuje prvostepena presuda u dijelu, kojim se odbija zahtjev tužbe, da je D. dužna predati posjed čestica br. 3488 i 3489, pa da je uslijed toga bespredmetna izreka o trošku glede D.

Revizija je samo djelomično osnovana. Prizivni je sud u pobijanoj presudi prešao preko tužbenog zahtjeva, kada je izrekao, da se potvrđuje prvostepena presuda u dijelu, kojim se tužilja odbija sa zahtjevom, da joj je tuženica D. dužna predati u posjed čestice br. 3488 i 3489 i da je dužna priznati, da je presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 16. II. 1937. P. 1830/36 ništetna i nevaljana, te dopustiti uspostavu ranijeg posjedovnog stanja. Takav zahtjev sa strane tužilje u tužbi protiv D. nije uopće stavljen, a niti je prvostepenom presudom takav zahtjev u pogledu D. presuđen. Prekoračenje tužbenog zahtjeva, i ako nije razlog ništavosti ni u konkretnom slučaju, čini revizijski razlog iz propisa § 597 br. 3 Grpp., kada pobijana presuda ipak utvrđuje, da je tužilja stavila zahtjev protiv tuženoj D. na predaju posjeda rečenih čestica, dakle se pobijana presuda u toj bitnoj točci osniva na činjeničnoj pretpostavci, koja stoji u protivrječnosti s parničnim spisima suda prvog stepena, pa je valjalo reviziju tužilje djelomično uvažiti i pobijanu presudu prizivnoga suda preinačiti, kako je navedeno u dispozitivu ove presude. Ostali revizijski razlozi istaknuti po tužilji ne postoje. Ispravno je stanovište

prizivnog suda, da se obzirom na historijat nazočne tužbe, ne radi u nazočnom slučaju o tužbi na utvrđenje o postojanju ili nepostojanju nekog pravnog odnošaja ili prava, niti o tužbi zbog ništavosti ili tužbi za obnovljenje već tužbi na činjenje.

Kako se pravomoćne presude mogu pobijati samo u smislu propisa §§ 623 i624 Grpp., to je tužilja odbijena sa zahtjevom, da su tužene B. i C. dužne priznati, da je presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 16. II. 1937. P 1830/36 ništava.

Samo pak utvrđenje činjenca kada je tko umro i kada je provađana ostavinska rasprava, jest nedopušteno po §-u 323 Grpp.

Sa zahtjevom pak u pogledu utvrđenja nezakonitosti i ništavosti ostavinskih rasprava te sa zahtjevom za uspostavu zemljišno-knjižnog stanja i za ponovno provađanje ostavinskih rasprava, opravtdano je tužilja odbijena iz razloga navedenih u obrazloženju pobijane presude.

Stoga se revizija u ostalom dijelu nije mogla uvažiti.

Odluka o trošku revizijskog postupka osniva se na §§ 145 i 152 Grpp.

K §§ 501 Grpp. i 878 o. g. z. te § 1 Zak. o lihvi:

Br. 1290

Sud ne prelazi preko zahtjeva stranaka, ako pravni slučaj, o kojem ima da presudi, podvede pod druge pravne norme, nego li je to učinio tužilac u tužbi. Propis §-a 1 Zak. o lihvi od 27. IV. 1916. ostao je na snazi i nakon stupanja na snagu novog Kz-a.

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 1042/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 20. V. 1939. Pl 523/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. XII. 1939. Po 160/19-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a, žene mu C., i D-a, radi ustanovljenja ništetnosti cesionih isprava od 4. VII., 8. VII. i 8. VIII. 1936. te izručenja iznosa od 86.500 Din, utvrđeno je, da je presudom Stola sedmorice od 23. V. 1936. Rev 561/1-1936. bio presuđen državni erar kraljevine Jugoslavije, da imade A-u plaćati doživotnu godišnju rentu od 36.883 Din, te u ime troškova liječenja iznos od 25.000 Din. Tužilac tvrdi, da se je za vrijeme trajanja potonje parnice na sve strane zadužio pa da je radi podmirenja ovih dugova bio prisiljen tražiti zajam te da mu je takav dao prvotuženik koji je radi osiguranja tog zajma tražio od tužioca, da mu cedira dio gornjeg svog potraživanja protiv erara tako da formalno neće sklapati zajmovnu pogodbu, već se to imade učiniti u formi cesije. Prvi ustup uslijedio je 4. VII. 1936., i to u korist drugotužene. Ustupnica da je glasila na 72.000 Din, i ako je tužiocu bilo odbrojeno samo 30.500 Din. Druga ustupnica da je sačinjena 8. VII. 1936., a glasila je naiznos od 8.000 Din, no da mu od te svote uopće ništa nije bilo odbrojeno, već da je taj iznos imao služiti kao

naplata »za veze« prvotuženika, pomoću kojih je prvotuženik imao ishoditi isplatu gornje tužiočeve tražbine od Državnog erara te konačno treća ustupnica sačinjena je dana 8. VII. u korist D-a, a glasila je na svotu od 80.000 Din premda je tužilac primio samo 46.000 Din. Tužilac smatrajući da se ovi poslovi prema §-u 916 o. g. z. imaju smatrati zajmovnim pogodbama te obzirom na uredbe o maksimiranju kamata od 3. VIII. 1934. traži, da se gornje cesione isprave proglase ništavima i pravno nevaljanima stavljajući podjedno u smislu §-a 935 o. g. z. i prigovor prikrate preko polovice, dok glede ustupnice od 8. VII. 1936. koja je glasila na svotu od 8.000 Din, a koju je svotu prvotuženik tražio za podmićivanje državnih činovnika, navađa, da su ovakova djela nedopuštena te svoju obvezu pobija kondikcijom ob turpem causam. Podjedno traži tužbom, da su tuženici dužni dozvoliti, da se iz pologa »otštetna masa A-a« (položenog po Držav. eraru) tužiocu isplati iznos od 80.700 Din.

Prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno o njoj raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Priziv tužioca je osnovan.

Glavni tužbovni zahtjev u ovoj parnici ide za tim, da se pravni poslovi sadržani u cesionim ispravama od 4. VII. 1936., 8. VII. 1936. i 8. VIII. 1936. (u buduće radi kratkoće nazvanim sa 1, 2 i 3 izjave ništavima.

Tužilac je doduše svoj tužbovni zahtjev stilizirao tako, da on traži, da se same cesione isprave a ne u istima sadržani pravni poslovi izjave ništavima, no ta stilzacija tužbovnog zahtjeva ne smeta, jer se iz sadržaja tužbe i čitavog činjeničnog stanja prikazanog u tužbi jasno razabire, da tužilac u bitnosti traži utvrđenje, da su pravni poslovi sadržani u cesijama 1, 2 i 3 ništavi.

Međutim pobijana presuda pored ostalih svojih razloga, kojima opravdava odbijanje tužbovnog zahtjeva zauzima stanovište, da se tužbovnom zahtjevu ne bi moglo udovoljiti ni obzirom na sam zahtjev kako je postavljen u tužbi. Tužilac da ni ne tvrdi, da bi spomenute cesione isprave bile kao takove nevaljane ili neistinite, jer ih priznaje formalno valjanima, a same pravne poslove sadržane u cesionim ispravama da niti ne spominje, a kamo li da ih pobija.

Ovo stanovište pobijane presude je ne samo neosnovano, već i u protivrječnosti sa sadržajem parničnih spisa, jer se, kako je već napred istaknuto, iz čitavog sadržaja tužbe i u njemu prikazanih činjenica nedvoumno razabire, da je za tužioca bitan zahtjev, da se pravni poslovi sadržani u navedenim cesionim ispravama ukinu kao ništavi. Nevaljana pako ili nedotjerana stilizacija tužbovnog traženja ne može i ne smije opravdati odbijanje tužbe iz ovog razloga, jer bi se to protivilo općem principu pravičnosti. U ovakovim slučajevima je sud ne samo ovlašten već i dužan tužbovni zahtjev ispraviti i dati mu propisanu i odgovarajuću formu. Sud samo ne smije stranci nešto dosuditi, što netko nije ni tražio, jer je vezan na zahtjeve stranaka (§ 501 Grpp.) Kako je već opetovano istaknuto iz čitavog sadržaja parničnih spisa proizlazi, da je tužilac tražio ukinuće pravnih poslova iz navedenih cesionih isprava kao ništavih, te je zato samo sa ovakovog pravnog gledišta valjalo spornu ovu stvar ocijeniti i prosuditi.

To je pobijana presuda učinila samo glede pravnog posla sadržanog u cesionoj ispravi pod 2) i to u pogledu sporne svote od 8.000 Din. Samo glede ovog pravnog posla je pobijana presuda stvar ocijenila i utvrdila, da taj pravni posao nije ništav. Glede pravnih poslova sadržanih u cesionim ispravama pod 1) i 3) nije pobijana presuda riješila sporno pitanje o ništavosti tih pravnih poslova. Sa tog pravnog gledišta rasprava u prvostepenom postupku uopće nije ni vođena, jer se je prvostepeni sud u svom postupku u glavnom ograničio samo na izvođenje dokaza u svrhu ocjene pravne prirode navedenih pravnih poslova utvrdivši, da su obje tužiočeve tražbine navedene u cesionim ispravama pod 1) i 3) po prvotuženom kupljene, no da li su ti pravni poslovi ništavi i da li predleže ili ne predleže zakonski uslovi za ukinuće tih pravnih poslova kao ništavih, ne navodi pobijana presuda za ovo nikakovih razloga, a niti sa tog gledišta pravno stvar ocjenjuje, premda je to bitno za spornu ovu stvar. Predleži stoga presuda, koja je sastavljena sa takovim nedostacima, da ju nije moguće sa sigurnošću ispitati, a takove presude su ništave (§ 571 br. 9 Grpp.).

Za ovu parnicu nije od odlučne važnosti, da li pravni poslovi sadržani u cesionim ispravama pod 1) i 3) imadu svoj osnov u zajmovnoj pogodbi, kako to tvrdi tužilac ili u kupoprodaji, kako to tvrde tuženi. Vrsta obligacije je neodlučna, kako će se vidjeti iz dalnjeg razlaganja, već je od odlučne važnosti, da li su ti pravni poslovi ništavi i da li predleže zakonske pretpostavke za ukinuće istih kao ništavih, kako to traži tužilac.

Tužilac stojeći na stanovištu, da se u pravnim poslovima sadržanim u cesionim ispravama pod 1) i 3) radi o zajmovnoj pogodbi, tvrdi, da su ti poslovi ništavi, jer je prvotuženi u tim poslovima nedozvoljeno ugovorio prekomjernu korist, koja se je sastojala u nedozvoljenim kamatama pozivajući se pri tome na zakonske odredbe o kamatama kod zajmova.

Prosuđujući ali pitanje ništavosti spomenutih pravnih poslova sa gledišta pravnih norma o kamatama kod zajmova ne mogu se spomenuti pravni poslovi smatrati ništavima. Ni po zakonu od 8. XII. 1877. (zbornika broj 70), a ni po uredbi

o maksimiranju kamata od 3. VIII. 1934., ako se ugovore prekomjerni i nedozvoljeni kamati, sami pravni poslovi nisu ništavi, već je ništav kod ovakovog pravnog posla samo ugovor, kojim je ugovorena veća kamata ili korist, koja je dozvoljena, a i to samo za iznos prekoračenja najviše kamate ili koristi (čl. 5 st. 1 cit. Uredbe), te se više ugovorena kamata ili koristi ne smije dosuditi, ni obezbjediti ni izvršiti (§ 4 citiranog zakona i čl. 5 stav 2 citirane Uredbe). Kako je ali tužilac kod sklapanja pravnih poslova iz cesionih isprava pod 1) i 3), ako se uzme, da su ti poslovi bili zajam, već isplatio i kamate, ne može on više obzirom na propis § 1432 o. g. z. tražiti povratak nedozvoljenih kamata, jer im zakon uskraćuje tužbovno pravo.

Kako se dakle sami pravni poslovi sadržani u cesijama pod 1) i 3) prosuđujući pitanje ništavosti tih pravnih poslova sa gledišta zakonskih odredaba o kamatama kod zajmova ne mogu smatrati ništavima već samo u tim poslovima sadržani ugovori glede prekoračenja dozvoljene kamatne mjere, valja posegnuti za drugim zakonskim odredbama, po kojima su ti pravni poslovi nedozvoljeni te kao takovi ništavi i pobitni. Ovdje treba istaknuti, da sud ne prelazi preko zahtjeva stranaka, ako pravni slučaj, o kojem ima da prosudi, podvede pod druge pravne norme, nego li je to učinio tužilac u tužbi. Sud naime nije vezan za pravno shvatanje izraženo u tužbi, već za činjenice i za tužbeno traženje, a koje će se pravne norme za pravnu ocjenu utvrđenog činjeničnog stanja i tužbovnog traženja primijeniti, stvar je suda i sudske presude, jer sud u tom smjeru nije vezan na dispozicije stranaka. Zato je svejedno za utemeljenje tužbovnog traženja, kako tužilac pravno označuje činjenice i razloge svojega zahtjeva.

Mjerodavno je ono, što on traži i ono, što stvarno navodi za osnovanost traženja, a na sudu je, da to sa pravne strane kvalificira. Činjenično stanje, kako je prikazano u tužbi, upućuje jasno, da se ništavost pravnih poslova sadržanih u cesionim ispravama pod 1) i 3) ukazuje u smislu § 1 Zakona od 27. IV. 1916. o lihvarstvu. Taj zakon nije danas u cijelosti na snazi, jer su kaznenopravna naređenja tog zakona stavljena van snage članom 4 Zakona od 16. II. 1929. broj 12047, kojim je uveden u život krivični zakon od 27. I. 1929., dočim su građansko-pravna naređenja tog zakona i dalje ostala na snazi. Kako pak prizivni sud ocjenjujući pravno činjenično stanje i tužbovno traženje nalazi, da se je u konkretnom pravnom sporu ništavost pravnih poslova iz cesionih isprava pod 1) i 3) imala prosuditi i ocijeniti sa pravnog gledišta, da li predleže kriterija za primjenu § 1 i ostalih građansko-pravnih naređenja gore citiranog zakona od 27. IV. 1916., a u vezi sa propisom § 878 o. g. z., na koji se propis § 1 cit. zakona i onako poziva, imale su se u prvostepenom postupku raspraviti činjenice (§ 590 br. 3 Grpp.) da li predleže uslovi za ukinuće pobijanih pravnih poslova, kao ništavih u smislu § 1 cit. zakona, a u vezi sa propisom § 878 o. g. z. Pod sankciju § 1 cit. ugovora spadaju sve vrsti obligacija bez obzira na vrstu i pravnu prirodu, pak je zato od sporedne važnosti, kakove su pravne prirode pravni poslovi iz cesija pod 1) i 3). Sa napred istaknutog pravnog gledišta i u tom smjeru nije rasprava u prvostepenom postupku vođena, što je prouzrokovalo, da prvostepeni postupak imade takovih bitnih nedostataka, koji su spriječili, da se sporna ova stvar iscrpno pretrese i temeljno ocijeni.

Sve što je napred rečeno o nedostacima pobijane presude i prvostepenog postupka, odnosi se na pobijanje pravnih poslova sadržanih u cesionim ispravama pod 1) i 3), ali ne i na onaj sadržan u cesionoj ispravi pod 2), kod kojega je nakon sniženja tužbovnog zahtjeva ostao sporan iznos od 8.000 Din. Pobijana presuda ocijenjujući pravno ovaj potonji pravni posao stoji na stanovištu, da se ovdje ne radi o kakovoj nedozvoljenoj pogodbi, jer smatra utvrđenim, da iznos od 8.000 Din nije bio cediran za plaćanje veza već kao nagrada prvotuženom za intervenciju kod nadležnih vlasti, za hitnu realizaciju tužiočevog potraživanja spram državnog erara. Ova pravna ocjena pobijane presude nije na zakonu osnovana. Predleži naime pogodba o nagradi za djelatnost prvotuženoga, kakova je po postojećim zakonskim propisima zabranjena i ovakova djelatnost kažnjiva. Prvotuženi je trebao prema pogodbi, da za tužioca »intervenira« uz nagradu, što znači, da ga je trebao zastupati pred državnim vlastima, da se tužiočevo potraživanje protiv državnog erara što hitnije realizira. Prvotuženi za ovakovu intervenciju uz nagradu ne samo nije po zakonu ovlašćen, već počinja i kažnjivo djelo (§ 120 Za.). Nije dakle iz pravnog posla sadržanog u cesionoj ispravi pod 2) u pogledu cediranih 8.000 Din mogla nastati valjana pogodba, te je ovaj pravni posao u pogledu cediranih 8.000 Din. ništav (§ 878 o. g. z.). Kako su sve činjenice za tužbovno traženje u pogledu ovog pravnog posla utvrđene, a prizivni sud tužbovno traženje, koje se odnosi na ovaj pravni posao drukčije pravno ocjenjuje, nego što to čini pobijana presuda, bilo bi tužbovno traženje u napred navedenom opsegu zrelo za donošenje djelimične presude. No kako je ovo tužbovno traženje u uskoj vezi sa ostalim tužbovnim traženjem a naročito sa onim pod b) u tužbi označenim, a izrečenom djelomičnom presudom se ne bi pospješilo konačno rješenje spora, dočim se pobijana prvostepena presuda zbog napred navedenih ništavosti i nedostataka u prvostepenom postupku (§ 571 i 590 Grpp.) mora ukinuti, ne nalazi prizivni sud shodnim donašati u pogledu jednog dijela prvostepene presude djelimičnu presudu, a u pogledu ostalog dijela ukidajući zaključak, već je odlučio, da se zbog ništavosti prvostepene presude (§ 571 br. 9 Grpp.), te bitnih nedostataka prvostepenog postupka (§ 590 br. 2 i 3 Grpp.), kako

je to napred obrazloženo, pobijana prvostepena presuda na osnovu §§ 571 i 590 Grpp. u cijelosti ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na novo raspravljanje i donošenje nove presude, pri čemu će se prvostepeni sud u svom postupku ograničiti po § 590 al. II. Grpp. na one dijelove prvostepenog postupka i presude, na koje se nedostaci istaknuti u ovom zaključku odnose.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženih.

Iz obrazloženja:

Pobijani je zaključak prizivnoga suda u skladu sa sadržajem spisa i u svojem iscrpivom obrazloženju na zakonu osnovan.

Ispravno prizivni sud smatra, da je propis § 1 Zakona od 27. IV. 1916. i nakon stupanja na snagu krivičnoga zakona ostao na pravnoj snazi.

Opravdano prizivni sud uzimlje da nisu bile pretresene činjenice (§ 590 br. 3 Grpp.) u pravcu ništavosti odnosnih ugovora iz propisa § 1 Zakona od 27. IV. 1916. u savezu sa propisom § 878 o. g.z., jer je tužilac u svojoj tužbi svojim navodom bijede i stiske, u kojoj se je nalazio, upućivao na osnov, s kojega postavlja zahtjev na ništavost tih ugovora.

Budući da prema tomu nije prizivni sud bez opravdanih razloga propustio suditi u stvari, nije rekurs uvažen.

K §-u 502 Grpp.:

Br. 1291

Tužba žene protiv muža radi primitka u bračnu zajednicu odnosno radi plaćanja alimentacije ima se odbiti, ako je mužu makar i nakon podnesene te ženine tužbe, no prije donošenja prvostepene presude, osudom ženidbenog suda dozvoljena doživotna rastava od stola i postelje uslijed dokazane ženine krivnje.

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 1261/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 13. V. 1939. Pl 963/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 9. II. 1939. Po 587/63-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi primitka u bračnu zajednicu odnosno plaćanja alimentacije, bila je tužilja odbijena s tužbom u sva tri stepena.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Prvostepeni je sud uvažujući rezultat sveukupne rasprave i izvedenih dokaza, po svom slobodnom uvjerenju (§ 368 Grpp.) utvrdio činjenice, iz kojih je izveo zaključak da tuženik nije dužan tužilju primiti u bračnu zajednicu, niti joj davati alimentaciju, te je tužilju s njezinim zahtjevom odbio.

Prizivni sud pristao je na činjenično prosuđivanje parničnog suda prvog stepena (§ 592 Grpp.) te priziv tužilje nije uvažio.

Tužilja pobija presudu prizivnoga suda iz rev. razloga označenih u § 597 br. 2, 3 i 4 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 2 Grpp. Nije potrebno nabavljati spise ženidbenog suda kraj činjenice, da je spisima priložena presuda ženidbenog suda u Đakovu od 3. XI. 1938. br. 852/1938., u kojoj je prikazano činjenično stanje brakorazvodne parnice i riješeno, da je tuženiku dozvoljena doživotna rastava od stola i postelje krivnjom tužilje. Ta presuda jest presuda suda trećeg stepena, pa stoga proti toj presudi ne može biti daljeg pravnog lijeka, a time je očevidno, da je brakorazvodna parnica između tuženika i tužilje konačno dovršena.

Ne postoji niti rev. razlog iz § 597 br 3 Grpp.

Prizivni sud ističe, da gornju presudu ženidbenog suda nije potrebno providiti klauzulom pravomoćnosti kraj činjenice, što je notorno, da proti presudi suda trećeg stepena nema pravnog lijeka.

To je u skladu sa stanjem spisa te pozivanje tužilje na propise can. 1989., po kojem presude u bračnim sporovima ne dobivaju konačne pravne moći — ne može za sada na samoj stvari ništa promijeniti sve dotle, dok tužilja na osnovu novih dokaza ne ishodi kod ženidbenog suda drugačiju presudu.

Ne postoji niti rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Presudom ženidbenog suda od 3. XI. 1938. br. 852/38 dozvoljena je tuženiku doživotna rastava od stola i postelje krivnjom tužilje radi preljuba — pa prema tome ne može građ. sud tuženika presuditi da s tužiljom uspostavi bračnu zajednicu, a čim je utvrđena njezina krivnja, tada nema ni zak. mogućnosti da traži uzdržavanje.

Tužiljino pravo u času podizanja tužbe (§ 23. II. 1934.) bilo je istina eksistentno, nu to je pravo tečajem ove parnice, a uslijed gornje presude ženidbenog suda — utrnulo, a kad je tomu tako, onda je otpao i osnov, iz kojeg je izlazio tužbeni zahtjev, pa čim nema pravnog osnova, nema niti zak. podloge za udovoljenje zahtjevu za alimentaciju.

Stoga revizija nije uvažena.

K §§ 519 i 526 Grpp.:

Br. 1292

Prijedlog za dopunu zaključka višega suda može se staviti i kod prvostepenog suda.*

Zaključak od 14. XII. 1939. Rek 1327/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 13. X. 1939. Pl 1288/2-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 3.400 Din, okružni sud je odbacio prijedlog tražioca izvršenja za dopunu zaključka okružnog suda u Zagrebu od 5. V. 1939. Pl 1288/1-1939.

---

* Protivno: Neumann—Greg. str. 1162.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražioca izvršenja i ukinuo zaključak okružnog suda te ovom stvar vratio, da prijedlog za dopunu zaključka ponovno uzme u pretres i donese novu odluku.

Iz obrazloženja:

Rekurs tražioca izvršenja protiv prvostepenog zaključka od 31. III. 1939. br. I. 270/39, uvažen je u pogledu glavne stvari zaključkom okružnog suda kao rekursnog suda u Zagrebu od 5. V. 1939. br. Pl 1288/1939., a da nije tim zaključkom riješen i zahtjev za naknadu troška uvaženog rekursa.

Uslijed potonjeg je tražilac izvršenja podnio pravodobno prvostepenom sudu prijedlog de praes 25. V. 1939. I. 270-39. za nadopunu gore citiranog drugostepenog zaključka u pogledu rješenja zahtjeva naknade troška.

Okružni sud je zaključkom od 13. X. 1939. br. Pl 1288/39, odbacio prijedlog tražioca izvršenja za nadopunu zaključka, jer da je taj prijedlog podnešen prvostepenom sudu umjesto okružnom sudu a taj prijedlog, da je podnešen rekursnom sudu 17. VII. 1939., pa da je prekasno podnešen nadležnom sudu.

Protiv toga zaključka ulaže tražilac izvršenje rekursa, koji je osnovan.

U slučaju, ako se radi o dopuni zaključka višeg suda, imade se prijedlog za dopunu u smislu § 526 u vezi sa § 519 Grpp. podnijeti u roku od 8 dana prvostepenom sudu, koji će taj prijedlog sa spisima podnijeti na rješenje višem sudu.

Prema tom je neosnovano stanovište rekursnog suda, da se takav prijedlog ima u roku od 8 dana podnijeti neposredno višem sudu, kad se radi o dopuni njegovog zaključka. Kako je prijedlog tražioca izvršenja podnešen pravodobno to je valjalo uvaženjem rekursa odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 528 Grpp.:

Br. 1293

Propust suca da upozori pravu nevještu stranku na rok u kojem može odluku pobijati pravnim lijekom, ne čini nikakvu ništavost, a napose ne onu iz §-a 571 br. 4 Grpp.

Zaključak od 27. IV. 1939. Rek 513/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 10. III. 1939. Pl 538/1-1939; zaključak sreskog suda u Dugom selu od 15. XII. 1938. I 194/2-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenice zadruge B. po Mg. C-u, radi 15.053 Din, prvostepeni sud je dozvolio predloženo izvršenje na nekretnine izvršenice.

Rekursni sud odbacio je rekurs izvršenice kao prekasno podnesen.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs izvršenice.

Iz obrazloženja:

Izvršenica se žali, što je njezin rekurs kao prekasno podnesen odbačen, premda je njezin kućegospodar neuk čovjek, pa nije znao, da je rok za podnos rekursa osam dana, dok na samom zaključku nije predležala nikakova uputa o pravnom lijeku.

Rekurs nije osnovan.

Sudac je doista dužan u svojim odlukama upozoriti stranke, koje nisu vješte pravu, na rok, u kojem se može odluka pobijati pravnim lijekom (§ 528 Grpp. i § 68 Ip.), no propustom te dužnosti nije počinjena nikakova ništavost, napose niti ona iz §-a 571 br. 4 Grpp., pa stoga izvršenica u pogledu zakonskog roka za podnos pravnog lijeka ne može uslijed gornjeg propusta izvoditi nikakovo pravo za produženje tog roka.

S tih razloga se rekurs nije mogao uvažiti.

K §-u 537 Grpp.:

Br. 1294

U slučaju, da se stranke na prvom raspravnom ročištu nisu uopće upuštale u raspravljanje, smatra se, da je prigovor nenadležnosti suda stavljen pravovremeno i onda, ako je stavljen nakon održanog prvog raspravnog ročišta t. j. na drugom ročištu, a prije upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari.*

Zaključak od 21. XI. 1939. Rek 1256/1-1939; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 3. IV. 1939. Pl 129/1-1939; zaključak sreskog suda u Sl. Brodu od 11. X. 1938. P 997/18-1936.

U pravnoj stvari tužilje mldbne A. protiv tuženog B-a, radi priznanja očinstva i plaćanja alimentacije, obje stranke su pristupile na određeno prvo raspravno ročište no udaljile su se iz sudnice ne upuštajući se u raspravljanje, na što je prvostepeni sud odredio mirovanje postupka. Nakon proteka roka od tri mjeseca prvostepeni sud je na prijedlog tužilje odredio novo ročište za usmenu spornu raspravu, te je tuženik na tom ročištu, a prije upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari, prigovor mjesne nenadležnosti suda. Prvostepeni sud je uvaženjem tog prigovora odbacio tužbu kao nenadležnom sudu podnesenu.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužilje i ukinuo (ispravno preinačio) zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o stvari meritorno raspravlja i odluči, smatrajući, da je tuženik prigovor nenadležnosti suda prekasno stavio.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tuženika i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

* Suglas.: Neumann—Greg. Grpp. str. 1187 i. f.

Iz obrazloženja:

Pobijani zaključak, koji je stvarno preinačenje prvostepenog zaključka, premda ga formalno ukida, nije u zakonu osnovan.

Ako je na tužbu određeno prvo ročište po §-u 334 Grpp., mora se prigovor nenadležnosti prijaviti na ovom prvom odnosno na prvom odgođenom ročištu (§§ 335 i 337 Grpp.). To važi i za sreski sud (§ 537 Grpp.). Ako nije određeno prvo ročište, onda ima tuženik. da iznese prigovor nenadležnosti suda na prvom raspravnom ročištu prije nego se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari. Pošto se tuženik već upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, može se nenadležnost uzeti u obzir samo pod pretpostavkom § 335 st. 2 Grpp. (§ 537 Grpp.). Iz ovog propisa slijedi, da zakon ne isključuje iznašanje prigovora nenadležnosti i poslije održanog prvog raspravnog ročišta nego, da ustanovljuje prekluziju za taj prigovor samo upuštanjem u raspravljanje o glavnoj stvari, koje je prema tomu, jedini odlučni kriterij za pitanje pravovremenosti takvog prigovora. Ako se na prvom rasprav. ročištu, kao u konkretnom slučaju, u opće nije raspravljalo, nego su se stranke nakon oglašenja stvari udaljile (§ 197 st. 2 Grpp.), onda je tuženik mogao i na raspravnom ročištu od 11. X. 1938. iznijeti prigovor nenadležnosti suda. Prema tomu je protivno stanovište pobijanog zaključka pogrešno, a revizijski rekurs osnovan, te se je stoga morao uvažiti i preinačenjem pobijanog zaključka uspostaviti zaključak prvostepenog suda.

K §-u 559 Grpp.:

Br. 1295

Ako je stranka protiv presude već uložila priziv, ne može ona niti u otvorenom zakonskom roku protiv te iste presude uložiti još i d r u g i priziv.*

Zaključak od 21. XII. 1939. Rek 1339/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 13. IX. 1939. Pl 1824/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 5. VI. 1939. Po 26/26-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a, protiv tužene tt. B., radi 45.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d odbacio je naknadno podneseni (drugi) priziv tužioca kao prekasno podnesen.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs tužioca i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom naložio, da i naknadno podneseni priziv smatra kao pravodobno podnesen te nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka s tim prizivom dalje po zakonu postupa.

* Suglas.: Neumann—Greg. II. str. 1243 i 1245 te Goršić Grpp. II. str. 318.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužene i preinačio oba nižestepena zaključka te tužiočev naknadno podneseni (drugi) priziv odbacio kao nedopušten.

Iz obrazloženja:

Protiv prvostepene presude podnio je tužilac pravodobno priziv de praes 26. V. 1930. br. Po 26/1939-25 te je s istim postupano po § 562 st. 1 Grpp.

Nakon toga podnio je tužilac još i drugi priziv zaprimljen kod suda 3. VI. 1939. br. Po 26/1939-26. Ovaj drugi priziv je po prvostepenom sudu zaključkom od 5. VI. 1939. Po 26/1939-26 odbačen kao prekasno podnešen, no ovaj je zaključak povodom rekursa tužiočeva zaključkom rekursnog suda ukinut, te prvostepenom sudu naloženo, da naknadno podneseni priziv de praes 3. VI. 1939. smatra kao pravodobno podnesen i da s njim postupa prema § 562 st. 1 Grpp.

Protiv toga drugostepenog zaključka ulaže tuženica rekurs iz razloga, što da je drugi podneseni priziv nedopušten, pa da se je imao radi toga odbaciti.

Rekurs je osnovan.

Iz propisa sadržanih u § 555 i slijedećim Grpp. o prizivnom postupku ne proizlazi, da bi se protiv jedne te iste presude moglo podnijeti više prijiva, već iz tih propisa nedvojbeno slijedi, da je dopušten samo jedan priziv i odgovor protivnika prizivaočeva. Prema tom, ako je stranka v e ć u l o ž i l a priziv protiv presude, ne može ona ni u otvorenom zakonskom roku protiv te iste presude podnijeti drugi priziv, jer je taj drugi priziv nedopušten.

Stoga je valjalo uvaženjem tuženičina rekursa odlučiti kao u dispozitivu.

K §§ 565 br. 4 i 5 te 571 br. 4 Grpp.:

Br. 1296

Zbog nevaljane ili neučinjene dostave poziva na raspravu može se presuda zbog izostanka pobijati jedino po §-u 571 br. 4 u vezi sa §-om 565 br. 5 Grpp., a ne i sa gledišta propisa §-a 565 br. 4 Grpp., jer potonji propis pretpostavlja da je dostava gornje odluke doista uslijedila.*

Zaključak od 5. X. 1939. Rev 396/6-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi 46.442 Din.

Stol sedmorice odbio je molbe tuženice za dopunjenje i ispravak zaključka Stola sedmorice od 12. VII. 1939. Rev 398/2-1939. (kojim je tuženičin rekurs protiv zaključka prizivnog suda bio odbačen kao nedopušten).

Iz obrazloženja:

Iz zahtjeva molbe Rev 398/3-1939. slijedi, da je traženje moliteljice upravljeno ne na ispravak zaključka od 12. VII.

* Suglas.: Rev 303/38 i Rev 1042/37.

1939. Rev 398/2-1939., već zapravo na njegovo preinačenje dok se traži, da se isti zaključak ispravi tako da se ukine prvostepena presuda i drugostepeni zaključak. Međutim takovo ispravljenje zapravo preinačenje zaključaka (§ 518 Grpp.) u zakonu nije predviđeno, a prema tomu zahtjev molbe Rev 398/2-1939. po sada važećim propisima nije dopustiv, a u samoj stvari nije ni osnovan. Nije osnovan ni zahtjev molbe Rev 398/4-1939. U potonjoj molbi stavlja moliteljica zahtjev, da se gornji zaključak dopuni i donese odluka o naknadi troškova i o tome, da li je dostava tužbe valjana ili nevaljana, te zaključak ispravi u pravcu, da priziv tužene nije baziran samo na propisima § 571 br. 4 Grpp., već da je u prizivu napisana još i toč. 4 § 565 Grpp., te da se ispravi još i to da tužena nigdje nije spomenula propis toč. 5 § 565 Grpp.

Zahtjevi po moliteljici stavljeni, ne mogu doći do uvaženja obzirom na slijedeće:

Iz sadržaja priziva tužene stranke P 539/38-4 jasno se razabire, da je priziv protiv prvostepene presude zbog izostanka od 1. X. 1938. P 539/38 bio uložen samo iz razloga ništavosti ozn. u § 571 br. 4 Grpp. t. j. iz razloga, što tuženoj stranci propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom.

Presuda je pobijana samo kao ništava, a to slijedi iz sadržaja priziva.

Prizivni sud prigodom rješavnja priziva morao je postupati po § 565 br. 5 Grpp., jer je taj zak. propis u vezi sa propisom § 571 br. 4 Grpp., a propis § 565 Grpp. u svojoj prvoj rečenici naređuje, kako će prizivni sud postupati, ako se presuda pobija kao ništava.

Tužena u svom prizivu istina ne citira § 565 br. 5 Grpp., nu ta činjenica na samoj stvari ništa ne mijenja i ne može prizivu tužene stranke dati drugi sadržaj, nego ga on faktično ima.

Prizivni sud ispituje presudu prvostepenog suda u granicama prizivnih razloga i prizivnih prijedloga (§ 556 Grpp.), pa se je stoga priziv tužene stranke obzirom na razloge pobijanja mogao riješiti samo zaključkom na osnovu propisa § 571 br. 4 u vezi sa § 565 br. 5 Grpp., pa čim je prizivni sud riješio, da ne postoji u prizivu istaknuta ništavost, tada proti takovom zaključku obzirom na citirane propise savezno sa § 613 br. 1 Grpp. rekurs nije dopušten ni u slučaju, ako bi rješenje prizivnog suda i bilo materijalno-pravno neispravno, pa ni izvidi vrhovnog suda ne mogu u tom pogledu ništa promijeniti. Tvrdnja tužene stranke da je njezin priziv bio osnovan na činjenici, da na strani tužene nije bilo izostanka (§ 565 br. 4 Grpp.), ne slaže se sa sadržajem priziva. Nu da je to u prizivu i bilo navedeno, ne bi to u ovom slučaju za rješenje same stvari bilo odlučno, kad se prema stanju spisa

činjenično stanje ne slaže sa tom tvrdnjom tužene stranke, a pravno izvađanje tuženice ne ukazuje ispravnim.

Propis § 565 br. 4 Grpp. pretpostavlja da je dostava odluke, kojom se određuje rasprava doista uslijedila, a o činjenici da nije bilo izostanka (§ 565 br. 4 Grpp.) moglo bi se govoriti samo onda, kad rasprava otpočne prije vremena u odluci određenog ili kad stranke budu iz sudnice udaljene bez prethodne opomene i slično, a sud ipak donese presudu zbog izostanka.

No u ovom se slučaju ne radi o tome, već o tome da tužena stranka uopće nije došla na raspravu.

Razlozi izostanka prema navedenom ne mogu se opravdati sa gledišta propisa § 565 br. 4 Grpp., kad je izostanak doista postojao.

Prema stanju spisa u ovoj stvari, prvostepena presuda mogla se je pobijati po § 571 br. 4 u vezi sa § 565 br. 5 Grpp. kao ništava zbog — prema tvrdnji tuženice — nevaljane ili neučinjene dostave i samo na tom osnovu, a obzirom na sadržaj priziva, mogao je prizivni sud donijeti svoj zaključak.

Pozivanje na propis § 78 Č. Z. ne spada u obrazloženje molbe za ispravak ili nadopunu zaključka.

Ne može se zaključak od 12. VII. 1939. rev. 398/2-1939. nadopunjivati ni glede troška ni glede valjanosti ili nevaljanosti dostave tužbe, jer čim je pravni lijek kao nedopušten odbačen, tada sud ne može ulaziti u meritorno rješenje ni glede same stvari ni glede troškova.

Prema navedenom gornje molbe kao neosnovane imale su se odbiti.

K §-u 571 br. 2 Grpp.:

Br. 1297

Ne predleži ništavost, ako je predsjednik prizivnog vijeća bio ujedno i izvjestilac.

Presuda od 13. X. 1938. Rev 999/1-38; presuda okružnog suda u Gospiću od 15. III. 1938. Pl 146/8-37; presuda sreskog suda u Udbini od 23. III. 1937. P 56/2-37.

U pravnoj stvari tužilje tt. P. protiv tužene L., radi 7.300 Din, prvostepeni sud je udovoljio tužbi.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice te je preinačio prvostepenu presudu i tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ništavost iz § 571 br. 2 Grpp. nalazi tužilja u tom, što je u prizivnom postupku izvjestilac fungirao ujedno kao predsjednik vijeća.

Ništavosti iz § 571 br. 2 Grpp. nema. Ta ništavost postoji samo onda,ako parnični sud nije propisno sastavljen

t. j. ako prizivno vijeće nije bilo sastavljeno od onolikog broja članova, koliko propisuje § 7 Grpp.

Prema propisu § 24 Zus. te § 509 Grpp. predsjednik vijeća određuje pojedine članove vijeća za izvjestioca, ako je potrebno, pa ako predsjednik vijeća nije postavio izvjestioca, ima on sam na prizivnoj raspravi, da na osnovu parničnih spisa izlaže stanje stvari...

K §-u 571 br. 5 Grpp.:

Br. 1298

Okolnost da je stranku, nad čijom je imovinom svojedobno bio otvoren stečaj, i nakon okončanja stečaja zastupao u parnici upravitelj njene bivše stečajne mase, nije dovoljan razlog za ukinuće postupka i presude, već imade sud prije toga odnosnu stranku pozvati, da se izjavi, da li odobrava provedeni postupak i parnične radnje, koje je za nju obavio bivši upravitelj njene bivše stečajne mase.

Zaključak od 29. II. 1940. Rek 1153/2-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 30. VIII. 1939. Pl 1254/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 19. III. 1939. Po 570/11-1938.

U pravnoj stvari tužilje banke A. po adv. Dru B-u protiv tuženog C-a i D., radi izlučenja pokretnina ispod ovrhe, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je povodom prvotuženikovog priziva ukinuo presudu prvostepenog suda kao ništavu a isto tako i postupak koji joj je prethodio poslije 6. IV. 1938. te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja nakon pravomoćnosti ukidnog zaključka sa punomoćnikom tužilje i zatim donese novu presudu.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da onjoj ponovno odluči.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud s pravom je smatrao, da tužilja nije bila u nastavku prvostepenog postupka valjano zastupana, jer ju po okončanju stečaja nije bio ovlašten dalje zastupati upravitelj njene bivše stečajne mase. No to još nije bio dovoljan razlog za ukinuće postupka i presude, nego je prizivni sud morao prije toga pozvati tužilju na izjavu, da li odobrava provedeni postupak i parnične radnje provedene za nju po bivšem upravitelju njene bivše stečajne mase, a to tim više što je presuda za tužilju povoljno ispala. Kako je to prizivni sud propustio učiniti, naložio je ovaj vrhovni sud prvostepenom sudu da pozove tužilju po njenom iskazanom zastupniku Dru B-u na izjavu u gore navedenom smislu, pa kako je njen opunomoćeni zastupnik odobrio i postupak u prvom stepenu i dalje parnične radnje izvršene u ime tužilje, to je otpao ukidni razlog pobijanog zaključka prizivnog suda, pa

je stoga valjalo taj pobijani zaključak ukinuti i stvar vratiti prizivnom sudu na novu odluku.

K §-u 571 br. 6 Grpp.:

Br. 1299

Mađarska presuda nije kod nas ovršiva, jer o tom nema konvencije, pa zato nema govora o res iudicata.*

Presuda od 26. V. 1937. Rev 406/1-1937; presuda okružnog suda u Varaždinu od 30. I. 1937. Pl 830/3-1936; presuda sreskog suda u Prelogu od 22. VI. 1936. P 974/3-1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi 5.719 Din spp., oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužioca i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Tužilac pobija presudu prizivnoga suda u cijelosti iz revizijskih razloga pogrešne pravne ocjene stvari i bitnog nedostatka u postupku, koji je spriječio, da se pravna stvar iscrpno pretrese i temeljito ocijeni.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari nalazi tužilac u tome, što je prizivni sud stao na stanovište, da za nazočni spor predleži već res iudicata .

Revizijski razlog bitnog nedostatka u postupku nalazi tužilac u tome, što prizivni sud nije raščistio i utvrdio sadržaj tužiočevog dopisa od 12. II. 1935., niti sadržaj tužbe, presude, priziva i prizivne presude u parnici pokrenutoj kod sreskog suda u Nagykanizsi niti pak odnos pengö-a prema dinaru u mjerodavno vrijeme.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene je osnovan, jer između naše države i Mađarske ne postoji takav ugovor o pravnoj pomoći, prema kojem bi se presude mađarskih sudova smjele izvršiti u našoj državi ,pa je tako pogrješno stanovište prizivnoga suda, da dotična pravosnažna presuda mađarskog suda predstavlja za nazočnu parnicu res iudikatu.

Pošto dakle ne predleži res iudicata, odlučno je u nazočnoj parnici to, da li je tužilac za svoje potraživanje od strane tuženika potpuno namiren ili nije.

Dosljedno tome osnovan je i revizijski razlog bitnog nedostatka u postupku. Od strane tužioca je bilo naime ponuđeno dokazivanje nabavom parničnog spisa sreskog suda u Nagykanizsi br. P 2913/1934. i dopisa tužiočevog pravnog zastupnika od 12. II. 1936. u dokaz okolnosti, da tužilac ne samo da nije se odrekao viška svog potraživanja, koji utužuje u nazočnoj parnici, već da si je pridržao pravo na isti

* Isp. R. S. I. br. 353.

prilikom primitka plaćanja u pengöima u Mađarskoj. Isto tako je ponudio tužilac dokazivanje o relaciji tečaja pengö-a prema dinaru. Sve ove okolnosti su relevantne za rješenje nazočnog spora, pa ih je trebalo u smislu stava 3. § 244 Grpp. pretresti i raščistiti, pošto jedino iz te okolnosti, što je tužilac utužio svoje potraživanje iz poravnanja, sklopljenog među parničnim strankama kod mađarskog suda nadležnog samo po prebivalištu tuženika, ne može se još zaključiti, da se je on time odrekao prema tuženiku svog prava, da bude potpuno namiren za svoje potraživanje iz spomenutog poravnanja.

Kako naprijed spomenute relevantne okolnosti nisu pretresane u postupku nižih sudova, valjalo je zbog bitnog nedostatka u postupku po stavu 2. § 604 Grpp. ukinuti presude prvostepenog i prizivnog suda i pravnu stvar vratiti prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

K §§ 582, 583 i 586 Grpp.:

Br. 1300

Prizivni sud može na usmenoj raspravi bez ponavljanja dokaza ocijeniti činjenice, o kojima je prvostepeni sud raspravljao, ali ih n i j e o c i j e n i o po §-u 368 Grpp.* Određivanju usmene rasprave ne stoji na putu činjenica, da su se stranke odrekle usmene rasprave.

Zaključak od 3. II. 1940. Rek 72/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 15. XI. 1939. Pl 1731/5-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 30. I. 1938. Po 649/13-1937.

U pravnoj stvari tužioca advokata Dra A-a protiv tuženih B-a i dr., radi 35.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženih i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tuženih i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i donese meritornu odluku.

Iz obrazloženja:

Prvostepena presuda nije ništava po § 571 br. 9 Grpp. kao što to uzima prizivni sud, jer obzirom na pravno stanovište, sa kojega polazi prvostepeni sud, ona nije sastavljena sa nedostacima, koji bi sprečavali njezino preispitivanje. Prema tome nije postojao razlog za njeno ukidanje zbog ništavosti.

Presudom ovoga suda od 22. IX. 1939. br. Rev 323/1-39 određeno je, da prizivni sud sam rješava o stvari i utvrdi

* Suglas.: Neumann (njem.) str. 1455 bilj. 8 (Právnik 1905. str. 61)

u toj presudi označene činjenice, jer prizivni sud može na usmenoj raspravi bez ponavljanja dokaza ocijeniti činjenice, o kojima je prvostepeni sud raspravljao, ali nije ih ocijenio po § 368 Grpp. Određivanju usmene rasprave ne stoji na putu činjenica što su se stranke odrekle usmene rasprave (§ 586 st. 4 Grpp.).

Obzirom na navedeno valjalo je rekurs uvažiti i odrediti kao u dispozitivu.

K §§ 596 st. 3, 143 i 152 Grpp.:

Br. 1301

Ako je presuda prizivnog suda dijelom konformantna, a dijelom reformantna, može se konformantni dio presude revizijom pobijati samo onda, ako sâm taj dio nadilazi svotu naznačenu u §-u 596 st. 3 Grpp.*

Zaključak od 3. IV. 1939. Rev 400/1-1939; presuda okružnog suda u Petrinji od 17. I. 1939. Pl 963/6-1938; presuda sreskog suda u Glini od 24. V. 1938. P 148/5-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi naknade štete u iznosu od 10.330 Din, p r v o s t e p e n i s u d udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 6.506 Din, dok je tužioca s viškom zahtjeva odbio.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe samo do iznosa od 3.006 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice odbacio je reviziju tuženika, a trošak revizijskog odgovora tužiocu nije dopitao.

Iz obrazloženja:

Tužbom je tražen iznos od 10.330 Din. Prvostepena presuda udovoljila je tužbi do iznosa od 6.506 Din, dok je tužilac sa viškom potraživanja odbijen. Priziv, koji je uložen samo sa strane tuženika, uvažen je time, što je presuda prvostepenog suda preinačena u tome smislu, da je tuženik osuđen samo na iznos od 3.006 Din, dok je sa viškom potraživanja tužilac odbijen. Prizivna je presuda prema tome konformantna za iznos od 3.006 Din. Revizija tuženika u pogledu toga iznosa je stoga obzirom na propis §-a 596 st. 3 Grpp. nedopuštena, pa ju je stoga kao takvu valjalo odbaciti. (§ 601 Grpp.).

Trošak revizijskog odgovora tužiocu nije dopitan, jer tužilac u njemu nije istaknuo jedinu odlučnu okolnost, da je tuženikova revizija nedopuštena, pa stoga taj odgovor bez toga** nije bio potreban (§ 143 Grpp.).

* Suglas. Zuglia—Verona rješ. br. 18 kod §-a 596 Grpp.
** t. j. onako, kako je izveden.

K §-u 597 br. 2 Grpp.:

Br. 1302

Ako je prizivni sud nakon održane prizivne rasprave povodom tuženikovog priziva, a uvaženjem prigovora nenadležnosti ukinuo presudu prvostepenog suda i ovom naložio, da stvar nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ustupi nadležnom sudu, a revizijski sud je taj zaključak prizivnog suda ukinuo i ovom stvar vratio, da o njoj mimo neosnovanog razloga nenadležnog suda ponovno raspravlja i odluči, ne može prizivni sud bez određivanja ponovne prizivne rasprave odlučiti o uloženom prizivu, a napose to ne može u slučaju, ako na ranijoj prizivnoj raspravi pored prigovora nenadležnosti, nije bilo raspravljano i o glavnoj stvari. Ako je prizivni sud u takvom slučaju o prizivu odlučio bez određivanja prizivne rasprave, postoji nedostatak u postupku u smislu §-a 597 br. 2 Grpp.*

Presuda od 30. XI. 1939. Rev 1014/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. VI. 1939. Pl 2170/1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 8. IV. 1938. P 1618/1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi naplate prekovremenog rada u iznosu od 234.163 Din 60 p., prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 166.735 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud je djelomično uvažio priziv tuženice i udovoljio zahtjevu tužbe samo do iznosa od 130.184 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i ukinuo presudu prizivnog suda te ovom stvar vratio, da onjoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Tužena stranka pobija presudu prizivnog suda iz rev. razloga ozn. u § 597 br. 2, 3 i 4 Grpp.

Revizija u rev. razlogu ozn. u § 597 br. 2 Grpp. ističe, da prizivni sud nije odredio prizivnu raspravu, a time da je tuženici oduzeo mogućnost, da živom riječi pobije prvostepenu presudu, pa tako da u prizivnom postupku postoje nedostaci koji sprječavaju iscrpivo pretresanje i temeljitu ocjenu stvari.

Revizija je iz rev. razloga ozn. u § 597 br. 2 Grpp. osnovana.

Iz parničnih spisa slijedi, da je prizivna rasprava bila provedena dne 10. IX. 1938. i na osnovu te rasprave donesen je zaključak od 14. IX. 1938. Pl 2170/1938., kojim je prvostepena presuda radi nenadležnosti suda ukinuta.

Međutim taj zaključak prizivnog suda ukinut je zaključkom Stola sedmorice od 23 .II. 1939. Rek 1588/1-1938**

* Suglas.: Neumann—Greg. II. str. 1399.

i stvar vraćena prizivnom sudu da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Određivanje ponovne prizivne rasprave nakon ukidanja prizivnog zaključka od 14. IX. 1938. Pl. 2170/38 bilo je tim potrebnije, jer se iz raspravnog zapisnika o usmenoj raspravi pred prizivnim sudom od 10. IX. 1938. ne razabire, da li je pored prigovora nenadležnosti, raspravljeno i o glavnoj stvari t. j. o ostalim prigovorima, koje je tuženica stavila tražbini tužioca. U ostalom prizivni sud nakon ukidanja cit. zaključka imao je postupati analogno propisma § 605 st. 2 Grpp.

Pošto tako nije postupano, to postoji u prizivnom postupku nedostatak, koji bi mogao spriječiti iscrpivo pretresanje i temeljitu ocjenu stvari pa je uvaženjem revizije valjalo prizivnu presudu po § 604 st. 2 Grpp. ukinuti i riješiti kao u dispozitivu ove ukidajuće presude.

Uslijed ukidanja prizivne presude ostali rev. razlozi postali su bespredmetni.

K §§ 610 184 Grpp.:

Br. 1303

Protiv zaključka prvostepenog suda kojim ovaj nakon dovršene parnice dostavlja pismenu izjavu jedne stranke drugoj stranci, dopušten je rekurs.

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 903/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 5. V. 1939. Pl 1317/1-1939; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 27. II. 1939. P 393/3-1939.

U pravnoj stvari tužilaca A. i dr. protiv tužene B., radi služnosti stana, prvostepeni sud je jedan primjerak tuženičinog podneska (podnesenog nakon već dovršene parnice) sa priklopljenom njenom pismenom izjavom dostavio tužiocima znanja radi.

Rekursni sud je odbacio rekurs tužilaca kao nedopušten.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilaca i ukinuo zaključak rekursnog suda te ovom stvar vratio, da donese novu odluku, a podjedno da odluči i o trošku revizijskog rekursa.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni je sud odbacio rekurs protiv zaključka suda prvoga stepena kao nedopušten pozivom na §§ 184 st. 3 i 610 Grpp.

Budući da pobijana odluka suda prvoga stepena nije odluka, koja bi bila predviđena bilo u § 184 bilo u § 610 Grpp., nije smio drugostepeni sud rekurs protiv nje kao nedopušten odbaciti, nego ga je trebao uzeti u razmatranje i donijeti meritorno rješenje.

** R. S. II. br. 718.

Valjalo je zato odlučiti kako je to u dispoziciji ovoga vrhovnog sudskog zaključka navedeno.

Odluka o trošku rekursa osnovana je na § 153 st. 3 Grpp.

K §-u 621 Grpp.:

Br. 1304

Rekursni sud ne može promijeniti činjenična utvrđenja prvostepenog suda na osnovu drugačije ocjene dokaza, jer time vrijeđa načelo neposrednosti.*

Zaključak od 12. V. 1939. Rek 434/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 24. II. 1939. Pl 48/1-1939; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 1. XI. 1938. P 448/37-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi obnovljenja postupka po §-u 624 Grpp., prvostepeni sud je odbacio tužbu kao prekasno podnesenu.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tuženice i ukinuo zaključak drugostepenog suda te ovom stvar vratio, da ju ponovno u pretres uzme i odluči.

Iz obrazloženja:

Tuženica pobija drugostepeni zaključak iz razloga §-a 597 br. 3 i 4 Grpp., jer da je prvostepenim postupkom utvrđeno, da je tužilac odnosno njegov punomoćnik znao i morao znati, da vrijednost ostavine nije veća od 50.000 Din, a pobijani zaključak ukida prvostepeni potpuno pogrješno ocijenjujući rezultat dokaznog postupka, prema čemu je u protivrječnosti s činjeničnim stanjem parničnog spisa (§ 597 br. 3 Grpp.). Osim toga da nema pretpostave §-a 624 br. 6 Grpp. za obnovu potstupka u konkretnom slučaju, jer je tužiočevoj tužbi pod P. 461/34 u cijelosti udovoljeno, pa se ne može tražiti poništenje ili ukinuće presude, kojom se udovoljava čitavom tužbenom zahtjevu, dok se pobijani zaključak ne osvrće na ovaj razlog, već govori samo o razlogu iz §-a 624 str. 2 Grpp. (§ 597 br. 4 Grpp.).

Predlaže stoga, da se pobijani zaključak preinači i uspostavi prvostepeni ili ukine i spis vrati drugostepenom sudu odnosno prvom sudu na ponovni pretres.

Rekurs je osnovan.

Prvostepeni je sud uzeo, da je nevjerojatna izjava tužiteljeva, da nije znao sve do marta 1935. godine stvarnu vrijednost ostavinskih nekretnina, i da je očito, da mu je morala biti poznata vrijednost tih nekretnina već u doba podnošenja prve tužbe (24. IV. 1934.), pa je tužbu za obnovljenje (§ 624 br. 6 Grpp.) kao prekasno podnesenu po §-u 631 st. 1 Grpp. odbacio.

* Suglas. Neumann—Greg. II. str. 1410 i Pollak str. 613.

Drugostepeni sud uzima, da po prvostepenom sudu navedene okolnosti ne čine nevjerojatnom tvrdnju tužiočevu, da je saznao za pravu vrijednost nekretnina tek u martu 1935., te da nema razloga, zašto se ne bi vjerovalo iskazima svjedoka T-a i S-a, pa ukida prvostepeni zaključak i određuje ponovno raspravljanje o stvari.

Kako je vidljivo, drugostepeni sud nije usvojio utvrđenje prvog suda, o danu tužiočevog saznanja glede vrijednosti ostavinskih nekretnina, a to na temelju drugačije ocjene dokaza nego li je te dokaze ocijenio prvi sud.

No drugostepeni sud ne može drugačije ocijeniti dokaze, već samo obzirom na propis §-a 571 br. 9 Grpp. preispitati, da li se je sud osvrnuo na sve okolnosti, koje su ga dovele do odnosnog osvjedočenja, jer inače vrijeđa načelo neposrednosti, koje kao temelj vrijedi u građ. parn. postupku za izvođenje dokaza (§ 372 Grpp.), uslijed čega u postupku drugog suda postoje nedostaci koji priječe, da se stvar iscrpno pretrese i temeljito ocijeni pa je stoga valjalo odlučiti kao što je navedeno u dispozitivu.

K §-u 622 Grpp.:

Br. 1305

Ako je suglasnim zaključcima nižestepenih sudova pravosnažno odlučeno, da je odgovor na tužbu prekasno podnesen, ne može se odluka o tom pitanju više pobijati revizijom zajedno s odlukom o glavnoj stvari, a niti iz razloga br. 4 § 571 u vezi br. 1 § 597 Grpp.

Presuda od 13. VI. 1940. Rev 690/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 19. I. 1940. Pl 2449/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 13. VI. 1939. Po 118/7-1939.

U pravnoj stvari tužiteljice A. protiv tuženog B-a, radi izdanja ustupnice za ovršno predbilježeno i ovršno uknjiženo potraživanje od 35.000 Din, prvostepeni sud donio je presudu zbog propuštanja po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Drugostepenu presudu pobija tuženik iz rev. razloga predviđenih u §-u 597 br. 1, 2 i 4 Grpp.

Ništavost iz §-a 571 br. 4 Grpp. vidi u tom, što je drugostepeni sud uzeo, da je tuženik podnesavši odgovor na tužbu nakon roka po sudu određenoga propustio dati na vrijeme svoj odgovor na tužbu, makar da obzirom na propis §-a 209 st. 2 Grpp. nije bilo propuštanja.

Revizija nije osnovana.

Da je odgovor tuženika na tužbu kao prekasno podnesen odbačen pravomoćno je odlučeno zaključkom prvostepenoga suda od 17. IV. 1939. broj Po. 118/3-39, koji je potvrđen zaključkom drugostepenoga suda od 31. V. 1939. Pl. 1369/1-39 (§ 622 Grpp.).
Ta se pravomoćna odluka o tom pitanju ne može više revizijom pobijati, a naročito ne iz razloga navedenoga u propisu § 571 br. 4 Grpp. (§ 597 br. 1 Grpp.).

K §§ 622 i 429 Grpp.:

Br. 1306

Nije dopušten rekurs protiv zaključka drugostepenog suda o trošku, koji ima platiti svjedok po §-u 429 Grpp.*

Zaključak od 22. IX. 1938. Rek 1135/1-38; zaključak okružnog suda u Petrinji od 2. V. 1938. Pl 489/38; zaključak sreskog suda u Kostajnici od 13. XI. 1937. R 364/35.

U pravnoj stvari tužioca V-a protiv tuženoga K-a, radi 1.580 Din prvostepeni je sud na osnovu § 429 Grpp. svjedokinji P. naložio platež troška rasprave od 177 Din, a povrh toga je kaznio zbog narušenja reda sa 100 Din globe.

Rekursni je sud povodom rekursa P. preinačio prvostepeni zaključak, te odlučio da P. nije dužna platiti trošak od 177 Din i globu od 100 Din, naprotiv, da joj je tuženik dužan naknaditi trošak rekursa od 60 Din.

Stol sedmorice je rev. rekurs tuženika djelomično odbacio, a djelomično ga nije uvažio.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija zaključak drugostepenoga suda rekursom. Taj je rekurs djelomično nedopušten, a djelomično neosnovan.

Nedopušten je taj rekurs, u koliko pobija odluku drugostepenoga suda o trošku, jer je po § 622 Grpp. isključen pravni lijek protiv odluke drugostepenoga suda o parničnom trošku uopće, dakle bez obzira, da li je on u tom pitanju potvrdio ili preinačio prvostepenu odluku. Da se u konkretnom slučaju radi o trošku jedne odgođene rasprave, dakle o dijelu parničnoga troška, čiji je platež naložen svjedokinji P., nema nikakove sumnje.

Valjalo je dakle rekurs tuženika protiv toga dijela drugostepenog zaključka odbaciti kao nedopušten...

---

* Isp. R. S. III. br. 1307.

K §-u 622 Grpp.:

Br. 1307

Dopušten je revizijski rekurs protiv zaključka drugostepenog suda, kojim je ovaj odbacio rekurs protiv zaključka prvostepenog suda o trošku vještaka kao prekasno podnesen.*

Zaključak od 18. XI. 1937. Rek 93/2-1937; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 9. IX. 1936. Pl 5461/1-1936; zaključak okružnog suda u Osiüeku od 22. VI. 1936. Men 102/7-1935.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi 89.990 Din, prvostepeni sud je zaključkom odmjerio trošak knjigovodstvenih vještaka C-a i D-a sa 2.500 Din za svakoga te platež naložio tužilji u roku od 8 dana pod prijetnjom izvršenja.

Apelacioni sud odbacio je rekurs tužilje kao prekasno podnesen.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tužilje i ukinuo zaključak rekursnog suda te ovom stvar vratio da rekurs tužilje, podnesen protiv zaključka prvostepenog suda, ponovno uzme u rješenje.

Iz obrazloženja:

Pobijanim zaključkom rekursnog suda odbacuje se rekurs tužilje protiv zaključka prvostepenog suda od 22. VI. 1936. Men 102/7-1935., kao podnesen u promašenom roku, predviđenom u § 615 Grpp., u mjeničnim stvarima od 8 dana za podnesenje pravnih lijekova. Tužilja da je pobijani prvostepeni zaključak primila 24. VI. 1936., a protv istog zaključka da je uložila rekurs, primljen kod suda 2. VIII. 1936.

No kako je izviđanjem utvrđeno, da je tužilja doista primila pobijani zaključak 24. VI. 1936., ali protiv istog je kod suda predala rekurs dana 2. VII., a ne 2. VIII. 1936., koji potonji dan je po nepoznatom licu naknadno iskrivljen, to je rekurs uložen u otvorenom roku.

Radi toga valjalo je pobijani zaključak ukinuti i odrediti kao u dispozitivu.

K §-u 623 Grpp.:

Br. 1308

Nepribijanje oglasa na oglasnu tablu parničnog suda po §-u 311 Grpp. čini ništavost iz §-a 571 br. 4, a u daljoj konsekvenciji i ništavost iz br. 5 §-a 571 Grpp., pa to daje razlog pobijanja presude po §-u 623 st. 1 br. 2 Grpp.

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 756/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. III. 1939. Pl 4835/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 9. XI. 1938. Po 142/12-1938.

---

* Suglas. Rek 576/35; isp. još R. S. III. br. 1467 i riješ. br. 25 kod §-a 622 Grpp. Zuglia—Veronina komentara.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi ništavosti presude okružnog suda u Zagrebu od 28. IX. 1936. Po 895/36, oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Pobijanje zbog pogrešne pravne ocjene stvari nije opravdano. Revizija izvodi, da obzirom na to, što su tužene ostavine u ranijoj glavnoj parnici bile zastupane po istomu skrbniku na čin, koji je zastupao i otsutnu tuženicu, u ovoj parnici tužilju, nije bilo potrebno izdavanje oglasa. Ovo je stanovište pogrešno, jer izdavanje oglasa nije potrebno u slučaju postavljanja skrbnika parnično nesposobnoj stranci (§ 109 Grpp.), ali iz toga ne može slijediti, da oglas nije bio potreban ni o postavljanju skrbnika otsutnomu suparničaru. Za otsutnog suparničara izdavanje oglasa je izrično propisano u §-u 311 Grpp., a dostava se smatra izvršenom, čim se oglas pribije a pismeno dostavi skrbniku (§ 312 Grpp.). Iz toga jasno slijedi, da je propustom oglasa propuštena i sama dostava kakvu zakon propisuje, što tvori ništavost iz § 571 br. 4 Grpp., a u daljoj konsekvenciji i ništavost iz br. 5 § 751 Grpp., a to daje razlog pobijanja presude zbog ništavosti po § 623 br. 2 Grpp.

Neodlučna je tvrdnja, da nije tuženik nego sud skrivio propust dostave oglasom, jer propis § 571 br. 4 Grpp. ne čini ništavost ovisnom o krivnji stranke. Jednako se neopravdano izvodi, da propust dostave javnim oglašivanjem ne znači, da stranka nije bila u parnici nikako zastupana.

Nije dalje opravdano ni pobijanje presude u onom pravcu, da je nazočna tužba zbog ništavosti prekasno podnešena. Presuda glavne parnice nije uopće tužilji nikada dostavljena, pa kako rok za podnos tužbe zbog ništavosti počima teći istom nakon dostave stranci (§ 628 br. 2 Grpp.), jasno je da taj rok nije ni počeo, te se prema takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije mogla uvažiti.

K §§ 623 i 628 Grpp.:

Br. 1309

Kod tužbe zbog ništavosti po §-u 623 br. 2 Grpp. za računanje roka iz §-a 628 Grpp. nije od nikakve važnosti kada je stranka ili njezin zastupnik saznao za odluku, koju tom tužbom pobija, već je odlučno to kada je odluka stranci dostavljena. Nema mjesta traženju, da se oglase ništavim i kao takovi ukinu i svi ovršni čini koji su dozvoljeni na temelju poništenih presuda. Proširenje tužbenog traženja kod tužbe zbog ništavosti.

Zaključak odnosno presuda od 2. III. 1940. Pk 2/3-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene B., radi ništavosti presuda Stola sedmorice, apelacionog suda i okružnog suda u Zagrebu spp., **Stol sedmorice** je nakon provedene usmene rasprave zaključkom dopustio proširenje tužbenog traženja onamo, da se proglasi ništavom i prvostepena presuda, a zatim presudio, da se presuda Stola sedmorice od 27. VI. 1939. Rev 791/1-1939., te presuda apelacionog suda u Zagrebu od 23. III. 1939. Pl 201/1939. i presuda okružnog suda u Zagrebu od 8. XI. 1938. Po 364/7-1938. oglašuju za ništave i kao takove ukidaju, dok je tužbeni zahtjev da se donese presuda i glede na temelju gornjih presuda uslijedilih ovršnih čina odbio.

Iz obrazloženja:

Tužilac u svojoj tužbi radi ništavosti ističe da je njegova bivša supruga B. tužila ga kod okružnog suda u Zagrebu tužbom Po 364/1938. radi Fr. 50.000 ili Din 69.000.— i u toj tužbi navela da je tuženik nepoznatog boravišta te ishodila da mu se imenuje skrbnik s kojim je provedena parnica u sva tri stepena — a da sadanji tužilac o parnici ništa nije znao ma da nije bio nepoznatog boravišta. U dokaz ove okolnosti prilaže prepis kuverte od 8. VIII. 1938. te je u tužbi u smislu propisa §-a 623 br. 2 Grpp. stavio prijedlog da se oglasi za ništave gornja presuda Stola sedmorice kao i presuda apelacionog suda, a na raspravi proširio je taj zahtjev, da se i ovršni čini ukinu kao ništavi. Tužena stranka priznala je istinitost prepisa gornje kuverte odnoseće se na pismo odresirano na sadanjeg tužioca u St. Etien, nu protivi se zahtjevu tužbe kao i proširenju tužbenog traženja stavljajući slijedeće prigovore: 1) prigovor da je tužilac (ondašnji tuženik) unatoč adrese »St. Etien de Chigny Indre et Loire, France« bio nepoznatog boravišta, te da mu je stoga bio ispravno imenovan skrbnik pa da u temeljnoj parnici Po 364/38 nema u tome pogledu nikakove ništavosti, 2) prigovor da već teče parnica, jer da je tužilac pred okružnim sudom u Zagrebu podigao tužbu dne 27. IX. 1939. Po. 352-39 za obnovu postupka u parbi Po. 364/39 radi 69.000 dinara, pa da nije bilo razloga pokretanju i tužbe radi ništavosti, 3) prigovor da je tužba prekasno podnesena, jer da je tužilac za presude čije poništenje traži, saznao već dana 29. VIII. 1939., a tužbu radi ništavosti da je podigao dne 17. XI. 1939., dakle izvan roka od mjesec dana navedenog u §-u 628 Grpp. U dokaz toga poziva se na spis okružnog suda u Zagrebu Po. 352/39, a dapače tvrdi, da je iz ovog spisa (Po. 352-39) vidljivo da je gornja presuda Stola sedmorice tužiocu i dostavljena — a rok za podizanje tužbe radi ništavosti da nije održan — pa stoga traži da se tužilac sa svojim traženjem odbije. Protivljenje tužene stranke proširenjem tužbenog zahtjeva nije osnovano, jer se gornjim proširenjem ne otežava i ne odugovlači raspravljanje same stvari (§ 330 st. 3 Grpp.). Osim toga i proširenje tužbenog zahtjeva stavljeno je u otvorenom roku kako je to niže u točki ad 3) razloženo,

pa je stoga traženo proširenje tužbenog zahtjeva valjalo dopustiti kako je to u zaključku pod I. navedeno.

Prigovori tužene nisu opravdani.

Ad 1) Nesporno je da je zastupnik B. dne 8. VIII. 1938. predao na poštu list adresiran na A. u St. Etiene de Chigny Indre et Loire France, iz čega slijedi, da je ona znala za boravište protustranke.

Međutim ista B. dana 13. IX. 1938. podiže protiv A-a tužbu radi 69.000 Din tvrdeći, da je tuženik nepoznata boravišta (Po 364/38) i predlaže mu skrbnika na čin. Iz ovih činjenica slijedi i neispravnost tužiteljičinog postupka u parnici Po 364/38. Tužiteljici je dana 8. VIII. 1938. boravište tuženog poznato a dne 13. IX. 1938., t. j. u vrijeme podizanja tužbe najednom nepoznato, ma da ne postoji tvrdnja da je gornje pismo bilo njezinom zastupniku — kao neuručno tuženiku — vraćeno. Tužilja je dakle morala tužbu Po 364/38 upraviti proti tuženiku označenjem njegove adrese kao gore i staviti prijedlog, da mu se tužba uruči na propisani način zamolnim putem — a istom se onda, ako bi takova dostava ostala bez uspjeha, mogao staviti prijedlog za postavljenje skrbnika (§§ 110 st. 3, 310 i 315 Grpp.). Međutim tako nije postupano, već je tuženiku postavljen skrbnik bez uslova za njegovo postavljanje, a time se ima smatrati, da tuženik u sporu nije bio nikako zastupan ,jer je nedopušteno zastupanje jednako nepostojećem zastupstvu, a time se tužba radi ništavosti po § 623 br. 2 Grpp. ukazuje po svom osnovu opravdanom.

Ad 2) Tužilac je istina podigao i tužbu na obnovljenje pred okružnim sudom Po 352/39, a tužena odatle izvodi prigovor, da već teče parnica, nu neosnovano, jer tužba na obnovljenje po §-u 624 br. 6 Grpp. ima svrhu da se izmjeni činjenično stanje na kojem je osnovana za stranku nepovoljna presuda, dočim tužba po §-u 623 Grpp. ima svrhu da se odstrane u procesu počinjene ništavosti tako, da ove dvije tužbe ne isključuju jednu drugu a time i gornji prigovor nema zakonskog oslonca.

Ad 3) Tužba kao i proširenje tužbe nije prekasno podneseno. Propis § 628 br. 2 Grpp. naređuje da u slučaju §-a 623 br. 2 Grpp. tužbu treba podići u strogom roku od mjesec dana računajući od dana kada je odluka stranci d o s t a v l j e n a, ali ne prije nego je pobijena odluka postala pravosnažna. Nesporno je da je tužilac dana 29. VIII. 1939. d o z n a o za presude čije poništenje traži , a tužbu radi ništavosti podigao dne 17. XI. 1939., što bi računajući od dana saznanja do podizanja tužbe iznosilo preko 2 i pol mjeseca, što je tužena i prigovorila. Međutim kod tužbe zbog ništavosti uslijed nedostataka u zastupanju (§ 623 br. 2 Grpp.) nije od nikakove važnosti kada je stranka ili njezin zastupnik saznao za presudu, već to kada je odluka stranci dostavljena. Tako izričito određuje propis § 628 br. 2 Grpp. Presuda Stola sedmorice od 27. VI. 1939. Rev 791/1-1939. uručena je postavljenom skrbniku koji je u postupku Po 364/38 učestvovao na mjesto stranke dne 7. VII. 1939., čime je nastupila formalna pravnosnažnost, a budući da ta presuda tužiocu ni njegovom ovlaštenom zastupniku uopće nije dostavljena, ostao je rok od mjesec dana otvoren i za tužbu i za njezino proširenje, jer se isti računa od dana dostave odluke stranci tako da taj rok do časa podizanja odnosno proširenja tužbe zapravo nije bio ni počeo nu obzirom na formalnu pravnosnažnost tužba nije bila ni preuranjena.

Uslijed tuženičine tvrdnje, da je iz spisa Po 352/39 vidljivo, da je presuda čije se poništenje traži, tužiocu odnosno njegovom ovlaštenom zastupniku uručena, dobavljen je nakon dovršene rasprave i cit. spis, nu uvidom u taj spis nije se moglo doći do činjenica koje bi bile dokazom za dostavu cit. presude tužiocu.

Po takovom stanju stvari ni ovaj prigovor nije opravdan — a uslijed toga imalo se zahtjevu tužioca glede poništenja gornjih presuda udovoljiti.

Zahtjev tužioca da se oglase za ništave i kao takovi ukinu i svi ovršni čini koji su dozvoljeni na temelju poništenih presuda imao se odbiti, jer takovo poništavanje u zakonu nije predviđeno, a tužiocu je kod izvršnog suda slobodno postupati po §-u 45 Ip.

K §§ 623 br. 2 i 628 br. 2 Grpp.:

Br. 1310

Tužbu zbog ništavosti po §-u 623 st. 1 br. 2 Grpp. može stranka podići još i prije nego li joj je dostavljena f o r m a l n o pravosnažna odluka.*

Zaključak od 14. VI. 1939. Rek 1446/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 31. VIII. 1938. Pl 3125/1-1938; presuda okružnog suda u Osijeku od 22. V. 1938. Po 151/19-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi priznanja ništavosti i neizvršnosti mjeničnog platnog naloga od 5. IV. 1937. Men. 16/1937., p r v o s t e p e n i s u d odbio je tužilju s tužbom.

P r i z i v n i s u d uvažio je priziv tužilje i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ovog ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz ozbrazloženja:

Osnovan je priziv zbog pogrešne pravne ocjene stvari.

Prvostepeni sud je tužbu odbio s razloga, jer smatra, da je tužba zbog ništavosti preuranjena, a to iz razloga, što

* Isp. R. S. II. br. 804.
* Isp. R. S. II. br. 804 i Neumann II. str. 1439 i 1447.

tužiteljici nakon njene punoljetnosti mjenični platni nalog od 5. IV. 1937. Men 16/37-1 još nije bio dostavljen pa da prema tomu za nju još nije ni počeo teći zakonski rok iz § 628 Grpp. od mjesec dana za pobijanje pomenutoga mjeničnoga platnoga naloga tužbom zbog ništavosti, a dosljedno tomu da je tužbu valjalo zbog preuranjenosti odbiti.

Ovo pravno shvaćanje prvostepenoga suda nije osnovano na zakonu.

Po § 628 Grpp. tužba zbog ništavosti ima se podići u strogom roku od mjesec dana. Ako se tužba zbog ništavosti osniva na tom, da parnično nesposobna stranka u parnici nije bila zastupana po svom zakonskom zastupstvu (§ 623 br. 2 Grpp.) — kako je to i ovdje slučaj — ima se ovaj rok od mjesec dana računati po § 628 st. 2 br. 2 Grpp. od dana, kada je odluka stranci odnosno njenom zakonskom zastupniku dostavljena, ali opet ne prije nego što je pobijana odluka postala pravnosnažna.

Pod ovom »odlukom« ima se i može se razumijevati samo ona odluka, koja se pobija tužbom zbog ništavosti, a jer se tužbom zbog ništavosti mogu pobijati samo pravnosnažne odluke (§ 623 st. 1 in pr. Grpp.), ima se pod »odlukom« u smislu § 628 stav 2 br. 2 Grpp. razumijevati ona pravnosnažna odluka, koja se pobija tužbom zbog ništavosti. Pod ovom pak pravnosnažnošću može se razumijevati samo formalna pravnosnažnost t. j. okolnost, da se odluka više ne da pobijati redovnim pravnim lijekom.

Prema tomu iz § 628 st. 2 br. 2 Grpp. u vezi sa § 623 Grpp. slijedi, da strogi rok od mjesec dana za podizanje tužbe zbog ništavosti počima teći tek od dana, kada formalno pravnosnažna odluka bude dostavljena stranci odnosno zakonskom zastupniku parnično nesposobne stranke. Kod pravnoga sredstva tužbe zbog ništavosti zakon pretpostavlja, da tužbom pobijana odluka nije bila dostavljena parnično sposobnoj stranci samoj ili zakonskom zastupniku parnično nesposobne stranke, već da je bila dostavljena nekom trećem neovlašćenom licu ili samoj parnično nesposobnoj stranci kao u ovom slučaju i da je tako ta odluka stekla formalnu pravnu snagu.

Po § 628 st. 2 br. 2 Grpp. traži se dakle ponovna dostava odluke — sada već formalno pravnosnažne — samoj stranci odnosno zakonskom zastupniku parnične nesposobne stranke i od časa ove dostave teče strogi rok od mjesec dana.

Ova dostava može se izvršiti ili na izričiti prijedlog stranke, protustranke ili zakonskoga zastupnika, da se ta odluka ponovno dostavi, a može uslijediti i kojim drugim povodom, na pr. da uz ovršnu molbu odnosno uz dozvolu izvršenja bude stranci dostavljena i ova formalno pravnosnažna odluka kao izvršni naslov.

Ali iz svih ovih propisa ne slijedi, da stranka ne bi mogla podići tužbu zbog ništavosti još i prije nego li joj bude dostavljena formalno pravnosnažna odluka. Nigdje nije propisano, da stranka baš mora tražiti dostavu formalno pravnosnažne odluke i da prije te dostave uopće ne bi mogla pravovremeno podići tužbu zbog ništavosti. I kod redovnih pravnih lijekova strogi rok za njihovo ulaganje počima teći tek od dana dostave, a ipak nema nikakve sumnje, da stranke mogu uložiti ove pravne lijekove još i prije nego li im pobijana odluka bude dostavljena, a da se ipak nema pravni lijek kao preuranjen odbaciti.

Propisano je samo to, da se tužba zbog ništavosti koja je podnesena nakon strogoga roka od mjesec dana mora odbaciti kao prekasno pdnesena (§§ 631 i 636 Grpp.). S druge strano zakon smatra tužbu zbog ništavosti preuranjenom samo onda, ako je podnesena još prije nego li je pobijana odluka postala pravnosnažnom t. j. ako je podignuta već u roku određenom za pobijanje odluke redovnim pravnim lijekovima (§ 628 str. 2 br. Grpp.). Samo takva tužba ima se smatrati preuranjenom i kao takva odbiti. Ovaj slučaj ovdje ne predleži, budući da je pobijani mjenični platni nalog dostavljen tužiteljici samoj za vrijeme njene maloljetnosti dana 15. V. 1937., a tužba je dignuta 3. VII. 1937., dakle daleko izvan roka od 3 dana za ulaganje prigovora, pa se stoga ne može smatrati preuranjenom već naprotiv pravovremeno podnesenom.

Prema tomu je prvostepeni sud stvar pogrešno pravno ocijenio, kad je uzeo, da je tužba podnesena preuranjeno. Ali jer zbog ovoga svoga pogrešnoga shvaćanja prvostepeni sud nije nikako pretresao činjenice, koje su važne, da se uzmogne prosuditi osnovanost tužbe u samoj stvari, uslijed čega postoji nedostatak u prvostepnom postupku u smislu § 590 br. 3 Grpp. valjalo je uvaženjem tužiteljičina priziva pobijanu prvostepenu presudu ukinuti i odlučiti, kako je u dispozitivu navedeno.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija zaključak prizivnoga suda radi pogrešne pravne ocjene stvari, jer uzima, da tužba nije preuranjeno podnesena.

Rekurs je neosnovan.

Početak roka za preduzimanje parničnih radnja nema drugog značenja nego to, da se njegovim određenjem može proračunati njegov svršetak, zato i nema uopće početka roka tamo, gdje je njegov svršetak naznačen izvjesnim kalendarskim danom (arg. ex 187 i slijedeći Grpp.). Zato zakon na odnosnim mjestima određuje prekluziju parnične radnje, kad je ona preduzeta poslije isteka roka, a ne kad je to učinjeno prije njegovog početka (na pr. §§ 208, 212, 494, 562, 565 br. 2, 563, 601, 602, 622, 636 Grpp.).

Uostalom se rekurent upućuje na pravilno i iscrpno izlaganje u obrazloženju pobijanog zaključka.

K §§ 628 br. 4 i 631 Grpp.:

Br. 1311

Za računanje roka iz §-a 628 br. 4 Grpp. nije odlučno znanje o činjenicama, već mogućnost upotrebe dokaznih sredstava, koja su postojala u vrijeme glavnog postupka.

Zaključak od 18. VIII. 1938. Rek 808/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 9. III. 1938. Pl 646/38; presuda okružnog suda u Petrinji od 3. XII. 1937. Po 46/37.

U pravnoj stvari tužilje zadruge J. protiv tuženog B-a, radi obnovljenja parnice, p r v o s t e p e n i s u d je tužbu odbio.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tužilje te je ukinuo presudu prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija ukidni zaključak prizivnog suda zbog pogrješne pravne ocjene stvari i propusta, što nisu pretresane odlučne činjenice, te predlaže preinačenje zaključka uz uspostavu presude prvostepenoga suda, odnosno, ukinuće zaključka i vraćanje stvari prizivnom sudu na ponovno odlučivanje o prizivu.

Rekurs nije osnovan.

Prizivni sud nije propustio pretresanje važnih činjenica, nego je protivno tomu ispravno pravnu stvar vratio presudnom sudu, na raspravljanje činjenica, kada je tužilja primila dokazna sredstva navedena u tužbi pod c) i d). Pretres ovih činjenica odnosno ispitivanje istih po § 631 Grpp.) potrebno je, da se odluči o pravovremenosti podnesene tužbe za obnovljenje i utvrdi, kada je tužilja stekla mogućnost da upotrijebi navedena dokazna sredstva, koja su postojala u doba danog postupka, jer se rok za podnos tužbe računa od toga vremena bez obzira na to, da je tužilja već ranije znala, da nije od tuženika primila 25.000 Din.

Pobijanje zaključka prizivnoga suda prema tomu nije osnovano, te se rekurs nije imao uvažiti.

K §§ 636 i 622 Grpp.:

Br. 1312

Ako se tek na raspravi pokaže, da je tužba za obnovljenje prekasno podnesena, ima se ona odbaciti z a k l j u č k o m i ne upuštajući se u meritorno raspravljanje stvari. Ako su nižestepeni sudovi usprkos toga svoje odluke izdali u formi presude, imaju se takve njihove odluke smatrati zaključcima, a revizija protiv odluke drugostepenog suda rekursom koji je, ako su nižestepeni zaključci suglasni, nedopušten po §-u 622 Grpp., a to i bez obzira na okolnost, da su se nižestepeni sudovi podredno upuštali i u meritorno ispitivanje stvari.*

Zaključak od 7. XII. 1939. Rek 1388/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 7. IX. 1939. Pl 21/4-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. XI. 1938. Po 289/8-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi obnovljenja postupka, p r v o s t e p e n i s u d odbio je tužilju s tužbom.

A p e l a c i o n i s u d nije uvažio priziv tužilje.

Stol sedmorice odbacio je reviziju ispravno rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud utvrdio je, a ovo utvrđenje prihvatio je i drugostepeni sud —, da je tužba za obnovljenje podnesena izvan zakonskoga roka iz § 628 Grpp.

Ako se tek na usmenoj raspravi pokaže, da je tužba za obnovljenje prekasno podnešena, ima se onao dbaciti zaključkom (§ 636 Grpp.). Prvostepeni sud to nije učinio, nego je odbio tužbeni zahtjev presudom. I drugostepeni sud izdao je svoju odluku u obliku presude, ne uvaživši priziv tužilje. Kao što je prvostepena odluka stvarno zaključak, tako je stvarno zaključak i drugostepena odluka, koja se je stoga ispravno morala pobijati rekursom. U konkretnom slučaju međutim pravni lijek, za koji nije od važnosti, što je neispravno nazvan (§ 183 Grpp.), nije dopušten, jer drugostepena odluka potvrđuje odluku prvostepenog suda (§ 622 st. 1 Grpp.), kod čega nije mjerodavno, što su se nižestepeni sudovi u podređenom pravcu upuštali i u meritorno ispitivanje glavne stvari, o kojoj, ako je tužba prekasno podnesena, sud uopće ne smije raspravljati.

Obzirom na navedeno valjalo je reviziju ispravno rekurs odbaciti (§ 620 st. 1 Grpp.).

* Suglas. rješ. od 28. II. 1935. Rev 1349/34.

K §§ 642 st. 2 Grpp. i 1497 o. g. z.:

Br. 1313

Zastaru kamata mora sud uvažiti po službenoj dužnosti samo u mandatnoj parnici, a ne i u redovitoj, makar se u njoj raspravlja stvar, koja bi se mogla voditi po mandatnom postupku. (Nar. min. pravos. od 18. VII. 1859. Z. vl. l. br. 88, sv. IV. str. 188).

Presuda od 8. II. 1940. Rev 49/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 13. IX. 1939. Pl 1760/1-39; presuda okružnoga suda u Sl. Požegi od 26. II. 1939. Po 14/2-39.

U pravnoj stvari tužilje N. protiv tuženika V-a, radi 16.300 Din, utužila je tužilja ovu tražbinu u redovnoj parnici sa 8% kamata od 26. II. 1924. do isplate (i ako je tražbinu, obzirom na njenu pravnu narav, mogla utužiti i mandatnom tužbom. Tuženik nije na raspravu pristupio, pa je prvostepeni sud donio presudu zbog izostanka.

Prizivni sud je priziv tuženika djelomično (samo glede kamata) uvažio i prvostepenu presudu preinačio onamo, da se kamati, dospjeli od 26. II. 1929. do tužbe, dosuđuju samo do iznosa, koji ne premašuje samu glavnicu, dok od tužbe i dalje teku 8% kamati.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tuženik u tom, što prizivni sud nije uvažio tuženički prigovor, da se je tužilja odrekla tražiti od njega kamate i što nije uvažen prigovor zastarjelosti kamata starijih od 3 godine. Tvrdi, da obzirom na propis § 2 naredbe od 18. VII. 1859. ima sud po službenoj dužnosti paziti na zastaru kamata.

Revizijski razlog pogrješne pravne ocjene stvari ne postoji.

Tuženik je tek u prizivu iznesao prigovor, da se je tužilja odrekla kamata te prigovor zastare kamata, pa stoga te prigovore kao novote prizivni sud nije mogao uzeti u obzir (§ 576 Grpp.).

Propis § 2 naredbe ministarstva pravosuđa od 18. VII. 1859. br. 88 zem. vlad. lista odnosio se je samo na mandantni postupak, prema kojemu ima tužitelj već u tužbi predložiti isprave, da dokaže da je u smislu § 1497 o. g. z. zastara prekinuta ili da zastara po propisima § 1494 i 1495 o. g. z. nije ni početi mogla. Taj propis predviđen je sada za mandantni postupak kod § 642 al. II. Grpp., dočim u redovitom postupku ne može se na zastaru po službenoj dužnosti imati nikakav obzir, već jedino uslijed prigovora stranke.

Uslijed toga se revizija tuženika nije mogla uvažiti.

K §-u 655 Grpp.:

Br. 1314

U sporu iz otkaza uporabnog odnosa glede ljekarne, parnični sud odlučuje samo o dužnosti tuženika na predaju uporabnog predmeta, a ne i o ispražnjenju ljekarne, jer se o tom ima riješavati u izvršnom postupku.*

Presuda od 8. II. 1940. Rev 157/1-40; presuda okružnog suda u Zagrebu od 28. XI. 1939. Pl 3029-39; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 7. X. 1939. P 6094/4-39.

U pravnoj stvari tužilje J. protiv tuženog N-a, radi otkaza uporabnog ugovora, uzdržao je prvostepeni sud otkazni nalog na snazi, ne uvaživši među ostalim prigovorima niti prigovor tuženika, da li je parnični sud imao, obzirom na javni karakter ljekarne, po zak. o apotekama, odlučiti i o načinu ispražnjenja ljekarne s lijekovima koji su u njoj.

Prizivni sud nije uvažio tuženikov priziv.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz br. 2 § 597 Grpp. vidi tuženik u nedostacima u postupku priziv. suda, što ovaj ne uvažuje tuženički prijedlog o vještačenju po vještacima o dužnosti i trgovačko ljekarskim običajima a u vezi sa uporabnim ugovorom 30. XII. 1936., da je tuženik kao uporaboprimac tužiteljičine ljekarne nakon izminuća ugovorenog vremena uporabe, dužan istu vratiti samo uz istodobni platež kupovnine za nabavljene lijekove i robu postojeću u času razrješenje uporabe, nadalje, što prizivni sud potvrđuje presudu prvostepenog suda, kojom se presuđuje samo predaja tužiteljici ljekarne bez odluke o traženju ispražnjenja ljekarne. U tome vidi nedostatke, koji su spriječili te se stvar nije mogla iscrpno pretresti i temeljito ocijeniti.

Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. vidi u tome, što prizivni sud kod stavljenog tuženikovog traženja u prigovorima, da se istodobno uz otkaz te predaju zakupnog dobra, naloži tužiteljici platež kupovne cijene za lijekove i robu u ljekarni se nalazeću, jer da je tako u ugovoru određeno. Kako se pak to protivi zakonu o ljekarnama te ljekarničkim običajima, to da se pobijana presuda osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni.

Revizija nije osnovana.

Ne postoji revizijski razlog iz br. 2 § 597 Grpp. jer provađanje predloženog vještačenja o nespornoj dužnosti tužiteljice prekupiti od zakupoprimca ljekarne kurentnu i uporabivu robu kao što i čepove, bočice i kutije već po samom utanačenju u ugovoru bilo bi doista suvišno, dok pitanje istodobnosti plaćanja, je pravne prirode, što je prizivni sud pravilno ocijenio u ocjeni prizivnog razloga stavljenog po tuže-

* Isp. V. I. br. 481.

nom u pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari. Jednako je prizivni sud pravilno prema svom obrazloženju obzirom na narav parnice potvrdio presudu prvostep. suda u odluci na predaju uporabštine ne odlučivši istodobno o ispražnjenju uporabštine od kurentne i uporabive robe, bočica, čepova i kutija.

Ne postoji ni revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. glede nazora tuženikova u pogledu nužnosti istodobno odluke o plaćanju cijene za preostavšu kurentnu robu sa odlukom o predaji uporabštine.

Bitna pretpostava uporabne pogodbe je suglasnost volje ugovarajućih stranaka, na nepotrošni predmet uporabštine, određeno vrijeme i cijena. U biće pak takove pogodbe spada i njezina razrješivost. Jer se njezina narav i svojstvo razrješivosti ne mijenja sporednim uglavcima stranaka sa pravnim učincima u rađanju pasebnih obveza stranaka vezanih tek uz nastanak, trajanje i prestanak takove razrješive pogodbe, kako ju predviđaju propisi § 1090 u vezi sa § 1109 o. g. z. in fine, te §§ 1116 do 1121 o. g. z.

U konkretnom pak slučaju, u koliko stranke ugovorom od 30. XII. 1936. uz takovu razrješivu pogodbu činiše sporedne uglavke o otkupu te konačno prekupu kurentne robe u porabu po tuženom primljene ljekarne, to ta okolnost po pravnim učincima tih sporednih uglavaka nije odlučna u prosuđivanju naravi same uporabne pogodbe u pogledu njene razrješivosti, koja se ovom parnicom po isteku ugovorenog vremena otkazom po § 668 Grpp. potjeruje.

Iz tog razloga opravdano prizivni sud uzima, da realizacija pravnih učinaka iz sporednih uglavaka, uglavljenih povodom uporabe putem prigovora uporaboprimca protiv otkaza nije vezano uz istodobno prisuđenje razrješivosti uporabne pogodbe te predaje uprabštine, jer ne čine ugovoreni uvjet same uporabne pogodbe, po čemu ne može to niti biti istodobni predmet za presuđivanje u istoj parnici.

Toga radi se revizija ne uvažuje.

K §§ 655 br. 3 Grpp.:

Br. 1315

Ako je najamnina plaćana mjesečno, a trajanje najma nije izrično ugovoreno, smatra se, da je ugovoreno trajanje najamnog odnosa za jedan mjesec dana, pa je u tom slučaju otkazni rok 8 dana.*

Presuda od 15. IX. 1938. Rev 1020/38; presuda okružnog suda u Osijeku od 24. V. 1938. Pl 589/3-38; presuda sreskog suda u Osijeku od 25. I. 1938. P 1656/6-37.

U pravnoj stvari tužioca D-a protiv tužene J., radi otkaza najma, prvostepeni je sud uzdržao otkazni nalog na snazi.

* Suglasno: Neumann—Gregović II. st.1478.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice te je preinačio prvostepenu presudu i otkazni nalog stavio van snage.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilje te je preinačio presudu prizivnog suda i uspostavio prvostepenu presudu.

Iz obrazloženja:

Neizmijenjeno je ostalo utvrđenje prvostepenog suda, da se najamnina, prema ugovoru imala plaćati mjesečno i da otkazni rok nije bio ugovoren, kao što nije bilo ugovoreno ni trajanje najma.

Prvostepeni sud iz uglavka o mjesečnom plaćanju najamnine izvodi da se trajanje najamnog ugovora ima smatrati mjesečnim, pa zato ne uvažava prigovore tuženice i otkaz održava na snazi.

Prizivni sud, naprotiv, smatra odlučnom okolnost, što je tužilac prilikom sklapanja najamnog ugovora imao u vidu, da će ovaj najamni odnošaj trajati neizvjesno vrijeme, jer da je i sam izjavio, da on nije nikome otkazao stan i da može godinama u njemu stanovati, i da je njemu glavno, da se najamnina plaća točno i uredno. Kako otkazni rokovi ovise o namjeri, da najamni odnos traje duže ili kraće vrijeme odnosno o trajanju najamnog odnošaja, a ne o načinu plaćanja najamnine, a najamni je odnos trajao više od godine dana, to je otkazni rok prema §-u 655 br. 3 Grpp. trebao da iznosi 3 mjeseca. Stoga je prizivni sud preinačio prvostepenu presudu i ukinuo otkaz.

To je pravno naziranje prizivnoga suda pogrešno.

Otkazni rokovi, o kojima je govora u §-u 655 br. 3 Grpp. ne ovise o namjeri stranaka, koliko bi trebao da traje najamni odnos, a niti o faktičnom trajanju njegovom, jer citirani propis ne uslovljuje otkazno vrijeme pomenutim okolnostima, već im zakon opredjeljuje vrijeme prema dužini ugovorenog trajanja najma, koje je savim nešto drugo, nego li trajanje najmovnog odnosa, koje je posljedak okolnosti, što nije ranije otkazala ni jedna ni druga stranka. Ta, redovno, svi se najmovi sklapaju tako, da bi njihov odnos imao da traje neizvjesno vrijeme, a u mnogim slučajevima on traje duže vremena (godinama), ali ne stoga, što je takvo trajanje ugovoreno, već stoga što nijedna stranka ne otkazuje. Pa upravo zbog toga doneseni su propisi §-a 1116 o. g. z. odnosno § 655 Grpp. (»ili da se ovaj raskine«). Da se može primijeniti propis §-a 655 br. 3 Grpp. treba dakle utvrditi, koji je razmak vremena ugovoren, izrično ili prećutno. kao vrijeme najma. Jer najam mora biti sklopljen na određeno vrijeme (§ 1090 o. g. z.), neodređeno može da traje, kako je već spomenuto, istom najamni odnos zbog propuštenog otkaza (§§ 1114 i 1116 o. g. z.). Kako u ovom primjeru nema izričnog opredjeljenja najamnog vremena, to se iz mjesečnog plaćanja najamnine s osnovom prećutno zaključuje (§ 863 o. g. z.) na ugovoreno najamno vrijeme od mjesec

dana odakle opet slijedi, da otkazni rok nije bio prekratak. S tih razloga je valjalo uspostaviti prvostepenu presudu.

K §-u 662 Grpp.:

Br. 1316

Nije odlučna okolnost, da je osim otkazivaoca i treća osoba suvlasnica uporabnog predmeta, ako je kontrahent uporabne pogodbe bio sam otkazivalac.

Presuda od 8. VII. 1938. Rev 869/1-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. V. 1938. Pl 1494/38; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 12. III. 1938. P 3055/31-37.

U pravnoj stvari tužioca S-a protiv tuženog Š. F. i protiv Š. H. kao sporednog umješača, radi izdanja naloga za ispražnjenje najamnog objekta, oba su nižestepena suda uzdržala otkazni nalog na snazi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika i sporednog umješača.

Iz obrazloženja:

Izneseni revizijski razlozi nisu osnovani.

U postupku nižestepenih sudova nema nedostataka, koji bi mogli spriječiti, da se pravna stvar iscrpno pretrese i temeljito ocijeni (§ 597 br. 2 Grpp.), jer pitanje, da li je Š. H. suvlasnica uzakupljenog objekta i u kojem dijelu, nije odlučno za ovu parnicu, pak tu okolnost nije trebao prvostepeni sud ni raspravljati ni utvrđivati, kako je tuženik u obrazloženju svoga revizijskoga razloga iz br. 2 § 597 Grpp. navodi, a glede saslušanja svjedoka D., R. i K. prvostepeni je sud pravilno, prema propisima §§ 375 i 431 Grpp. postupao.

Konačno ne osniva se pobijana presuda niti na pogrješnoj pravnoj ocjeni stvari (§ 597 br. 4 Grpp.), jer prema utvrđenom činjeničnom stanju, da Š. H. nije u opće bila kontrahent pogodbe od 15. XI. 1933., koje se okončanje traži i, da ta pogodba nije produžena do 15. XI. 1938. pobijana presuda pravilnom primjenom propisa § 1113, 1449 o. g. z. kao što i propisa § 662 Grpp. osnovano selidbeni nalog uzdržaje na snazi.

Nema stoga razloga, da se revizijskim prijedlozima udovolji.

K §-u 672 Grpp.:

Br. 1317

Prokurista trgovačke tvrtke ovlašten je i bez posebnog punomoćja sklapati ugovore o izbranom sudu, ako je sklapanje takovih ugovora običajno u poslovanju dotične tvrtke.* Pitanje, da li samo svojstvo brodarskog agenta ovlašćuje ovog na sklapanje ugovora o izbranom sudu za sporove iz brodarskog ugovora, ima se riješiti po postojećim trgovačkim običajima.**

* Suglas.: Sperl (izd. 1939.) str. 775;

** Suglas.: Staub—Pisko str. 262;

Zaključak od 22. V. 1940. Rev 248/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 22. XI. 1939. Pl 2286/2-1939; presuda okružnog suda u Sušaku od 5. VI. 1939. Po 48/7-1939.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tužene tt. Plovidba B. d. d.,radi poništaja presude izbranog suda, utvrđeno je, da su stranke sklopile brodarski ugovor, po kome je tužena imala određenog dana na Sušaku preuzeti od tužilje određeni kvantum kukuruza i odvesti ga brodom u London. Ugovor je u svom kontekstu sadržavao dvije klauzule i to t. zv. kompromisnu, po kojoj se strane za slučaj spora podvrgavaju nadležnosti izbranog suda trgovačko-obrtničke komore u Z., te t. zv. kancelnu klauzulu, po kojoj je tužilja vlasna da odustane od pogodbe, ako brod u određeno vrijeme ne stigne u Sušak. Utvrđeno je nadalje, da je za tužiteljicu ugovor potpisao njen ovlašteni član, dok je za tuženu ugovor potpisao prokurista njene agencije u Sušaku P. uz navod, da je na potpis tog ugovora izričito ovlašten. Tužena je brod poslala iza ugovorenog roka, pa ga tužiteljica više nije htjela preuzeti, već je ugovor razvrgla. Tužiteljica tvrdi, da je uslijed toga pretrpjela štetu, pa je protiv tužene digla tužbu pred izbranim sudom na platež odštete. Tužena je u tom postupku osporila nadležnost izbranog suda, jer da ugovor o izbranom sudu po njoj uopće nije potpisan. Izbrani sud proglasio se je nadležnim utvrdivši, da je P. prokurista stalne tuženičine agencije i kao takav generalno ovlašten na sklapanje brodarskih ugovora, koji redovno sadržavaju i kompromisnu klauzulu o izbranom sudu, a uz to da je tužena davši kapetanu nalog, da određenog dana dođe brodom na Sušak, prihvatila ugovor, pa po tom i klauzulu o izbranom sudu.

Prije izrečene presude izbranog suda, a nakon dovršene rasprave pred tim sudom, podnesla je tužilja izbranom sudu podnesak, u kojem priznaje nenadležnost izbranog suda te predlaže, da uslijed toga izbrani sud ne donaša presudu u toj stvari. Izbrani sud nije udovoljio tom podnesku tužiteljice, već je donio presudu, kojom je tužbeni zahtjev odbio. Tu presudu izbranog suda pobija sada tužilja s razloga, jer da izbrani sud nije bio nadležan za rješenje stvari, pošto u konkretnom slučaju nije bilo valjane pogodbe o izbranom sudu.

Oba nižestepena suda udovoljila su zahtjevu tužbe, smatrajući, da je P. morao biti pismeno ovlašten od strane tužene na sklapanje pogodbe o izbranom sudu.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči:

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizione razloge iz § 597 br. 2, 3 i 4 Grpp.

Revizioni razlog iz § 597 br. 2 Grpp. nalazi u tome, što nije preslušan svjedok P. o tome, da je bio posebno ovlašten na potpis ugovora o izbranom sudu odnosno odnosne klauzule

u brodarskom ugovoru. U tom međutim nema nedostataka iz § 597 br. 2 Grpp., jer je postojanje nepismene specijalne punomoći pravno nerelevantno za ovaj spor, budući da je u slučaju, gdje je potrebna specijalna punomoć za sklapanje ugovora o izbranom sudu, potrebno da ona bude dana u pismenoj formi, koja je propisana za valjanost samog ugovora o izbranom sudu (§ 672 st. 3 Grpp.).

Revizionog razloga iz § 597 br. 3 Grpp. također nema, jer je bez obzira na to, na koje se je pravne propise tuženica pozvala i bez obzira na citate tih propisa po prizivnom sudu, van sumnje, da je tužba na poništaj dopuštena s obzirom na naređenja čl. 4 st. 1 br. 20 i st. 2 Grpp.

No revizija je osnovana iz razloga § 597 br. 4 Grpp.

Nesporno je, da je klauzula, koja sadrži ugovor o izbranom sudu, unesena u pisani brodarski ugovor, što ga je za tuženicu tt. Plovidba B. d. d. potpisao prokurista njene agenture tt. N. u Sušaku P.

Nižestepene presude poništavaju presudu izbranog suda s razloga, što ugovoru nije priležala posebna pismena punomoć sa strane tuženice za P., kojom ga opunomoćuje za potpis klauzule o izbranom sudu.

Nema sumnje da je za sklapanje ugovora o izbranom sudu u pravilu potrebno posebno pismeno punomoćje (§ 1008 o. g. z. i § 672 st. 3 Grpp.). No na osnovu § 38 trg. zak. mora se uzeti, da je prokurista tvrtke ovlašten i bez posebnog punomoćja sklapati ugovore o izbranom sudu, ako tjeranje posla trgovačkoga »sa sobom donosi« sklapanje takvih ugovora, t. j. ako je ono običajno u poslovanju dotične stranke.

Što se tiče trgovačkih agenata, pa napose i brodarskih agenata, nema trgovački zakon nikakvih propisa o opsegu njihove punomoći. Ima se stoga pitanje, da li samo svojstvo agenta brodara ovlašćuje ovog i na sklapanje ugovora o izbranom sudu za sporove iz brodarskog ugovora riješiti po § 1 trg. zakona po postojećim trgovačkim običajima.

Ima se stoga utvrditi (§ 367 Grpp.), da li je prema običajnom pravu agent ovlašten na osnovu tog svog svojstva, dakle bez posebne punomoći sa strane brodara unositi u brodarske ugovore i klauzule o podvrgavanju obraničkom sudu i punopravno ih potpisivati i da li je stavljanje takvih klauzula običajno kod sklapanja brodarskog ugovora po agentu (§ 38 trg. zakona).

Budući da su nižestepeni sudovi propustili ovo utvrditi, valjalo je na osnovu § 604 st. 4 Grpp. obje nižestepene presude ukinuti odlučiti, kako je to navedeno u dispoziciji ovog vrhovno sudskog zaključka.

K §-u 672 Grp.:

Br. 1318

Time, što je netko potpisao ugovor kao jamac i platac, nije se za svoju osobu podvrgao u tom ugovoru navedenoj nadležnosti izbranog suda, već je samo preuzeo materijalno pravnu obvezu iz §-a 1357 o. g. z.

Presuda od 1. VI. 1939. Rev 635/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 18. XI. 1938. Pl 3976/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 22. IV. 1938. Po 1/7-1938.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tuženih C-a i dr., radi poništenja presude izbranog suda, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe u pogledu drugotužioca, dok je prvotužioca odbio sa tužbenim zahtjevom.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženih i preinačio presudu prvostepenog suda te i drugotužioca odbio s tužbenim zahtjevom.

Stol sedmorice uvažio je reviziju drugotužioca te glede njega preinačio presudu prizivnog suda i uspostavio onu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija drugog tužioca je osnovana.

Pogrešno je naime pravno mišljenje prizivnog suda, da je drugi tužilac potpisivanjem dodatka na ugovoru od 20. VIII. 1934. »kao jamac i platac za obaveze A-a po ovom ugovoru«, preuzeo ne samo materijalno-pravne već i procesualno-pravne obveze prvog tužioca, jer da se nije ogradio protiv njegove obaveze o podvrgavanju nadležnosti izbranog suda. On se nije trebao ograditi protiv toga, kad je jasno, da je on prema slovu potpisanog dodatka preuzeo isključivo obavezu, o kojoj je riječ u § 1357 o. g. z. Neumjesno je i pozivanje na §§ 90 i 112 Grpp., kako zbog toga što ovi propisi predviđaju nadležnost redovnih sudova, tako naročito s razloga, što se nadležnost izbranog suda može osnovati isključivo ugovorom (§ 672 Grpp.).

K §§ 677 i 678 Grpp.:

Br. 1319

Pravo predložiti da se ugovor o izbranom sudu u smislu §-a 678 st. 2 Grpp. proglasi nevažnim s razloga, jer je izbrani sudac, kojega je stranka na osnovu tog ugovora postavila, odustao od primljene dužnosti, ne pripada onoj stranci koja je tog izbranog suca postavila, već samo njezinom protivniku.

Zaključak od 21. VIII. 1939. Rek 812/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 26. IV. 1939. Pl 703/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 24. IX. 1938. Po 217/4-1938.

U pravnoj stvari predlagača A-a protiv protustranke B., radi proglašenja ugovora o izbranom sudu nevažnim, prvo-

stepeni sud odbio je predlagača s njegovim prijedlogom.

Rekursni sud je uvažio rekurs predlagača i preinačio zaključak prvostepenog suda te proglasio ugovor o izbranom sudu nevažećim.

Stol sedmorice je uvažio rekurs protustranke i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Predlagač je svojim prijedlogom tražio, da sud proglasi da njegov ugovor sa protustrankom o izbranom sudu od 19. X. 1927. ne važi s razloga, jer je izbrani sudija J. koga je on na osnovu tog ugovora postavio, odustao od primljene dužnosti.

Tome se prijedlogu ne može po zakonu udovoljili iz ovih razloga:

Slučajevi, kada ima stranka pravo da traži od suda da proglasi, da ugovor o izbranom sudu ne važi, navedeni su u § 678 Grpp.

Po stavu 1 §-a 678 Grpp. pristoji to pravo svakoj stranci, kad se stranke ne slože o izbranim sudijama koje treba zajednički da postave (br. 1), te u slučajevima kad koji sudija postavljen samim ugovorom o izbranom kudu, ne će ili ne može da vrši tu dužnost (br. 2).

Stav 2 §-a 678 Grpp. daje jednako pravo i stranci, koja je ovlaštena po § 677 Grpp. tražiti od suda da on postavi izbranoga sudiju. Takvoj stranci stoji prema tome na volju da se ili posluži ovlaštenjem iz § 677 Grpp. i traži da sud postavi sudiju ili pak da traži od suda proglašenje ugovora o izbranom sudu nevažnim.

Da predlagač ne može svoj prijedlog osnivati na § 678 st. 1 br. 1 ili 2 Grpp. sasvim je očito, jer se ne radi o sudiji kojeg bi trebale stranke zajednički postaviti, niti o sudiji koji bi bio postavljen u samom ugovoru o izbranom sudu.

No njegov prijedlog nije osnovan ni po stavu 2 §-a 678 Grpp. Ako se hoće taj zakonski propis ispravno tumačiti, valja ga razmotriti u vezi s §§ 676 i 677 Grpp.

Po § 676 Grpp. može biti stranka, koja je po ugovoru o izbranom sudu dužna postaviti izbranog sudiju, pozvana od protustranke, da to za 15 dana učini, a jednako je ustanovljeno i za slučaj, ako već postavljeni sudija odustane od primljene dužnosti.

Ako se stranka tome pozivu ne odazove, postaviće sud po prijedlogu sudiju namjesto stranke (§ 677 Grpp.).

§ 678 st. 2 Grpp. daje stranci, ovlaštenoj u § 677 da stavi takav prijedlog, pravo da namjesto tog prijedloga (za postavljenje izbranog sudije) predloži proglašenje ugovora o izbranom sudu nevažnim. To pravo dakle pristoji samo onoj stranci, koja ima pravo tražiti postavljenje izbranog sudije od redovnog suda, a to je protivnik stranke, koja ne će da postavi sudiju, što jasno slijedi iz § 677 Grpp., ako ga se uzme u vezi s §-om 676 Grpp. Stranka koja neće da postavi sudiju usprkos toga što se je na to u ugovoru o izbranom sudu obvezala, ne može tražiti, da sud namjesto nje imenuje sudiju, nego to može učiniti samo njena protustranka. Isto tako ne može ta stranka, koja ne vrši svoju dužnost iz ugovora o izbranom sudu, tražiti, da se zbog njenog propusta ugovor proglasi nevažnim. Kad bi se uzelo protivno, ovisilo bi uvijek o volji bilo koje stranke da perfektno sklopljeni ugovor o izbranom sudu na taj način samovoljno raskine, što bi bilo protivno osnovnim pravnim principima.

Iz ovih je razloga valjalo povodom rekursa protustranke zaključak suda drugoga stepena preinačiti i uspostaviti zaključak suda prvoga stepena, kojim se odbija predlagač sa svojim prijedlogom za proglašenje ugovora o izbranom sudu nevažnim.

K §-u 690 Grpp.:

Br. 1320

Propis §-a 690 st. 2 Grpp. ne vrijedi izbrani sud Trgovinske komore u Beogradu.

Rješidba od 11. III. 1937. Rek 276/1-1937; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 9. XII. 1936. Pl 5089/2-1936; odluka sreskog suda u Sl. Brodu od 10. VII. 1936. I 279/4-1936.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenice B., radi 23.000 Din, prvostepeni sud je na temelju izvršne presude izbranog suda Trgovinske komore u Beogradu dozvolio ovrhu na pokretnine ovršenice.

Apelacioni sud je otputio utok ovršenice i potvrdio odluku prvostepenog suda.

Iz razloga:

Ovršenica se žali i navodi, da je počinjena niština time što presuda Izbranog suda, temeljem koje je zatražena ovrha, nema potpisa pretsjednika, članova suda te sekretara kako to propisuje §§ 683 i 690 Grpp. odnosno svi navedeni da bi morali potpisati i klauzulu na presudi o pravosnažnosti i izvršnosti presude.

Iz pribavljenog originala presude stalnog izbranog suda Trgovinske komore u Beogradu od 20. II. 1936. br. 2783 razabire se, da su tu presudu potpisali predsjednik i članovi suda, te sekretar, dočim klauzulu izvršnosti od 27. II. 1936. da je potpisao samo sekretar suda.

Istina § 690 st. 2 Grpp. govori, da na zahtjev jedne stranke izbrani sudije moraju na otpravku presude potvrditi, da je presuda zadobila pravnu snagu i da je izvršiva.*

Međutim u nazočnom slučaju radi se o jednom specijalnom priznatom izbranom sudu, o stalnom izbranom sudu trgovačke komore u Beogradu, koji imade i u tomu pogledu

* Isp. čl. 4 st. 2 i čl. 4 st. 1 br. 20 Ugrpp.

svoj poseban Pravilnik, odobren po ministru trgovine i industrije rješenjem od 16. III. 1931. broj II. 7936/U, a na osnovu čl. 298 Fin. zakona za 1928/29 g.

Prema čl. 45 toga Pravilnika presudu toga izbranoga suda u pogledu stavljanja klauzule pravosnažnosti odnosno izvršivosti, potpisuje samo sekretar suda, kao što je i klauzulu na nazočnoj presudi i potpisao.

Ako se nadalje uvaži, da je ovrhovoditelj i pridonio zaključnicu od 19. II. 1935., iz koje se razabire, da su stranke ugovorile nadležnost navedenog izbranog suda, što u ovršnom postupku nije ni bilo nužno da se pridonese, nadalje, ako se uvaži, da se dalnji utočni navod u pogledu povrede propisa § 209 Ip. ne može ovdje uvažiti, već ovršenici pristoji pravo, da posebnom molbom kod prvostepenog suda, u koliko postoje uvjeti, a obzirom na navedenu ustanovu, zatraži izuzeće ispod ovrhe odnosnih zaplijenjenih predmeta, to je s tih razloga valjalo utok otputiti te napadnutu prvostepenu odluku u cijelosti potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok ovršenice, jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp.

K §§ 690 i 691 br. 5 Grpp.:

Br. 1321

I odluka izbranog suda o parničnom trošku može biti predmet pobijanja pred redovnim sudom, jer i ona ima značaj presude (jer se njom riješava o naknadi parničnog troška kao sporedne činidbe prema glavnom predmetu spora), a naziv »odluka« nije odlučan. Ako se je izbrani sud proglasio nenadležnim za rješenje glavne stvari, ne može on tuženiku dosuditi parnični trošak, jer u tom slučaju nije on zvan da rješava ni o njemu kao sporednom zahtjevu.*

Presuda od 21. XII. 1939. Rev 1598/1-39; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 13. IX. 1939. Pl 760/39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. XII. 1937. Po 311/6-37.

U pravnoj stvari tužilje N. d. d. i dr. protiv tuženog P-a, radi poništenja obraničke presude, utvrđeno je, da se je obranički sud proglasio nenadležnim za rješenje jedne ranije tužbe tužilje protiv tuženika te je tim povodom odlukom dosudio tuženiku parnični trošak od 30.000 Din. Tu »odluku« obraničkog suda pobija tužilja ovom tužbom.

P r v o s t e p e n i s u d je tužbu odbio.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tužilje te je preinačio prvostepenu presudu i udovoljio tužbi.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

---

* Suglasno: Rek 1848/34; Rek 31/39;
Isp.: Sperl: Z. O. P. (izd. 1930.) str. 797 i 808.

Tuženik pobija presudu prizivnoga suda iz razloga navedenih u propisu § 597 br. 3 i 4 Grpp. stavlja prijedlog, da se pobijana presuda prizivnoga suda preinači i presudi, da se tužba sa njezinim zahtjevom — da se odluka obraničkoga suda trgovačkoga doma u Zagrebu od 30. IX. 1937. br. 1/36 poništi — odbija.

Revizija nije osnovana.

Prizivni sud ispravno uzimlje, da odluka obraničkoga suda trgovačkoga doma od 30. IX. 1937. broj 1/36 imade pravni značaj presude obraničkoga suda. Tom se odlukom obraničkoga suda presuđuje među strankama sporedni zahtjev o naknadi parničnoga troška kao sporedna određena činidba obzirom na glavni predmet spora (§ 672 i 690 Grpp.).

Prema tomu nije odlučno, što je odnosni obranički sud nazvao navedeno rješenje od 30. IX. 1937. odlukom.

Prizivni sud ispravno tumači i propis § 30 Pravilnika obraničkoga suda trgovačkoga doma tim što taj sud imade u presudi donijeti izreku o parničnom trošku tako, da obranički sud može naložiti stranci, koja sa svojim presudnim zahtjevom nije uspjela da protustranci naknadi prouzrokovani trošak ili da troškove u cijelosti li djelomično prebije.

Baš taj propis ograničuje odnosni obranički sud donositi presudu o parničnom trošku samo sa izrekom o presudnom zahtjevu t. j. samo ako taj obranički sud o spornom predmetu presuđuje.

Po propisu § 690 st. 2 Grpp. imade izbrani (obranički) sud na otpravak presude o kakvoj činidbi a ne odluke ili kakvoga zaključka potvrditi, da je presuda zadobila pravnu snagu i da je izvršna. Kad je obranički sud i na spornu odluku stavio takovu potvrdu navodeći u toj potvrdi da je presuda pravomoćna i izvršiva, znači, da je i obranički sud smatrao odnosnu odluku zapravo presudom.

Prema tomu se rješenje u spornoj odluci imade smatrati presuđenjem (presudom) obraničkoga suda sa pravnim posljedicama presude.

Među strankama je nesporno, da se je odnosni obranički sud izjavio za presuđenje predložene mu sporne stvari za drugotužiteljicu nenadležnim i da je prvotužiteljica odustala od tužbe za rješenje iste sporne stvari pred obraničkim sudom.

Na osnovu tih činjenica nije obranički sud niti došao u mogućnost, a niti imao zakonskoga osnova, da o spornoj stvari in merito presuđuje.

Ako uslijed toga nije imao zakonskoga osnova, da u glavnoj stvari o podnesenom sporu presuđuje, nije imao zakonskoga osnova presuđivati niti o sporednom zahtjevu o parničnim troškovima. (§ 691 br. 1 Grpp.).

Prema tomu osim razloga za poništenje odnosne odluke zapravo presude obraničkoga suda iz propisa § 691 br. 1 i 2 Grpp., kako to uzimlje prizivni sud, postoji i razlog za poni-

štenje iz propisa § 691 br. 5 Grpp. t. j. prekoračenje granica svojega zadatka, koji su razlog tužiteljice već u tužbi istaknule.

Stoga revizija nije uvažena.

Posve je na zakonu neosnovano pozivati se na valjanost pobijane odluke zapravo presude obraničkoga suda, na propise građanskoga parničnoga postupnika o troškovima, jer ti propisi važe samo u postupku redovnih sudova. Navedeni obranički sud baš po svojem pravilniku, a i po zakonu (§ 672 Grpp.) nije imao zakonskoga osnova, da presuđuje o troškovima, kad nije došao u zakonsku mogućnost, da o odnosnom izvjesnom pravnom sporu uopće presuđuje.

K §-u 691 Grpp.:

Br. 1322

Odluka izbranog suda, kojom se je ovaj proglasio nenadležnim za presuđenje stanovite pravne stvari, ne može se pobijati po §-u 691 Grpp.

Presuda od 28. III. 1940. Rev 219/1-1940; presuda okružnog suda u Osijeku od 25. XI. 1939. Pl 1562/2-1939; presuda sreskog suda u Osijeku od 20. IX. 1939. P 1230/4-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tvornice B. d. d., radi poništaja presude izbranog odbora kod gradskog poglavarstva u O., oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice je povodom tužiočeve revizije po službenoj dužnosti poništio obje nižestepene suglasne presude sa cijelim prethodnim postupkom, povedenim na tužbu, kao ništave i tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

Izobrani odbor (sudo dobrih ljudi) kod gradskoga poglavarstva u O. proglasio se je svojom odlukom odnosno presudom od 22. I. 1939. broj 364/39 Reg. 104/1939. nenadležnim za rješenje pravne stvari na tužbu tužioca podnesenu pred tim izbranim odborom protiv tuženice radi 5.895 Din spp. I ako je izbrani odbor nazvao svoje rješenje odlukom i presudom, imade se ono smatrati samo odlukom, a ne presudom, jer izbrani odbor samo u slučaju prihvata svoje nadležnosti u samom sporu in merito presuđuje (§§ 344 i 352 ZOR.).

Samo se tako donesene presude mogu tužbom pobijati kod nadležnog sreskog suda shodno propisu § 691 Grpp.

Odluka pak izbranoga odbora, kojom se je ovaj za presuđenje stanovite pravne stvari proglasio nenadležnim, ne može se uopće pobijati po propisu § 691 Grpp., već se tužilac sa svojim zahtjevom na određenu činidbu može obratiti na redovni sud (čl. 31. br. (2) al. 2 Ugrpp.).

Budući da su nižestepeni sudovi u ovom sporu raspravljali i presuđivali o pravnom pitanju, da li je izbrani odbor osnovano ili neosnovano izrekao svoju nenadležnost za rješenje same sporne stvari, a koja se sama odluka izbranoga odbora ne može uopće pobijati tužbom u redovnom pravnom putu, to su ništavi postupak proveden na takovu tužbu i donesene presude na takovu tužbu, pa je valjalo povodom revizije tužioca po službenoj dužnosti poništiti obje nižestepene presude sa cijelim postupkom povedenim na tužbu tužiočevu de praes. 30. juna 1939. br. IV. P. 1230/39 i tužbu odbaciti (§§ 571 br. 6 598/1- 565 br. 5 i 7 i 607 Grpp.).

K §-u 691 br. 1 Grpp.:

Br. 1323

Stranka, koja je u zabludi potpisala ugovor o izbranom sudu, može tražiti poništaj presude izbranog suda, ma da je sama pred izbranim sudom priznala nadležnost tog suda.*

Presuda od 19. V. 1939. Rev 319/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 27. X. 1938. Pl 3571/3-1938; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 31. V. 1938. Po 230/14-1937.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B-a protiv tuženog C-a, radi poništaja presude izbranog suda Trgovačke, industrijske i zanatske komore u Zagrebu, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe u pogledu tužioca A-a, dok je tužioca B-a sa zahtjevom tužbe odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ono, što tuženik izlaže kao protuslovlje, ima se razumijevati kao pogrešna pravna ocjena stvari, jer tuženik zastupa mišljenje, da stranka ne može pobijati presudu izbranog suda po § 691 br. 1 Grpp., kad je pred izbranim sudom priznala njegovu nadležnost, kako je to učinio tužilac A, ali taj revizijski razlog (§ 597 br. 4 Grpp.) nije osnovan,

Prizivni sud smatra dokazanim, da je tužilac u zabludi potpisao zaključnicu misleći da potpiše garantno pismo radi isplaćenog njegovom bratu B-u iznosa od 3.000 Din, pa je iz toga izveo pravni zaključak, da ne postoji punovažan ugovor o izbranom sudu (§ 871 o. g. z.). Kad je tome tako, tužiočeva izjava u izbranom sudu, da priznaje nadležnost tog suda, ne oduzima mu ovlast, da po § 691 br. 1 Grpp. tužbom traži poništaj presude izbranog suda. Takva je naime izjava irelevantna kraj zakonskog propisa, da je za nadležnost izbranog suda potreban punovažan pismeni ugovor o izbranom sudu (§ 672 st. 3 Grpp.) i drugog propisa, da se presuda izbranog suda, donesena u nestašici takvog ugovora, ima po sudu poništiti. Kako dakle jedino postojanje takvog ugo-

* Suglas.: Neumann—Greg. II. str. 1507; isp. još R. S. III. br. 823.

vora pravi po zakonu izbrani sud nadležnim, ništa drugo ne može proizvesti taj pravni učinak, pa tako niti izjava stranke da se podvrgava njegovoj nadležnosti ili da ga smatra nadležnim.

K §-u 691 br. 1 Grpp.:

Br. 1324

Ako je stranka naknadno odobrila zaključnicu, u kojoj se osim odredaba o kupnji nalazi i klauzula o izbranom sudu, to je ona time priznala i svoj potpis na zaključnici istinitim i valjanim ne samo glede same pogodbe o kupnji, već i glede klauzule o izbranom sudu. Jedna ugovorna stranka ne može bez pristanka druge ugovorne stranke odobriti zaključnicu samo u jednom dijelu, a u drugom ne.

Presuda od 28. X. 1937. Rev 1097/1-1937; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. V. 1937. Pl 715/1-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 2. XII. 1936. Po 600/5-1936.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tužene tt. B., radi poništaja presude izbranog suda, oba nižestepena suda udovoljila su zahtjevu tužbe, da se presuda izbranog suda Trgovačko-industrijske te zanatske komore u Z. proglasi ništavom.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i preinačio obje nižestepene presude te tužilju odbio s tužbom.

Iz obrazloženja:

Tužilja tražeći poništaj presude izbranog suda Trgovinsko-industrijske i zanatske komore u Z. od 28. VIII. 1936. br. 1886/1936. upire se na to, što zaključnica od 13. I. 1936. u kojoj se nalazi pogodba o izbranom sudu, nije za nju potpisana po ovlaštenim licima, budući da je ona prema § 185 trg. z. i njezinim društvenim pravilima trebala da bude potpisana kolektivno od dvojice članova ravnateljstva, dok je ona potpisana po njezinom namješteniku ing. M-u.

To je tačno. Ali zaključnica sadrži osim odredaba o izbranom sudu i sporazum o kupnji parnog kotla kao glavnom predmetu ugovora, a ipak tužilja smatra taj dio zaključnice valjano potpisanim, premda ing. M., prema istim propisima, na koje se ona poziva, nije bio ovlašten da je valjano potpiše, ni u tom dijelu već su je trebala i opet kolektivno potpisati »dva člana ravnateljstva ili jedan član ravnateljstva i jedan prokurist odnosno jedan član ravnateljstva i jedan izričitom punomoći ovlašteni činovnik društva« (§ 8 st. 4 društvenih pravila), jer se tim ugovorom društvo obvezivalo i sticalo prava. Tužilja je kako u postupku pred izbranim sudom tako i u ovoj parnici smatrala ugovor o kupnji valjanim i samo tvrdi da ugovor nije valjano ispunjen, zbog čega je od tuženice potraživala odštetu pozivom na § 923 o. g. z.

Kako dakle ing. M. nije bio ovlašten da za tužilju potpiše zaključnicu, koja sadrži kako odredbu o izbranom sudu tako odredbe o kupnji parnog kotla, a tužilja ipak smatra ugovor o kupnji valjano opstojnim te iz njega izvodi razne pravne zahtjeve, to nužno izlazi da je ona, naknadno odobrivši zaključnicu, time priznala i svoj potpis na zaključnicu istinitim i pravovaljanim ne samo glede same pogodbe već i glede klauzule o izbranom sudu (§ 1016 o. g. z. u vezi s § 1 trg. z.), jer tužilja, bez pristanka tuženice nije mogla zaključni list odobriti samo unekom dijelu a u drugome ne. Prizivni a i prvostepeni sud nisu stoga pravilno primijenili propis §-a 1016 o. g. z. i time pravno pogrešno ocijenili stvar (§ 597 br. 4 Grpp) uzimajući da ugovor o izbranom sudu nije punovažan (§ 691 br. 1 Grpp.). S tih razloga valjalo je odlučiti kako je navedeno u izreci ove presude.

K §-u 691 br. 2 Grpp.:

Br. 1325

Izbrani suci mogu prije donošenja svoje odluke saslušati pravne eksperte, no ne smiju svoju odluku učiniti ovisnom od mišljenja tih eksperata te tako njima stvarno prepustiti donošenje odluke.

Zaključak od 9. V. 1940. Rek 363/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 28. XII. 1939. Pl 2513/3-1939; presuda okruž. suda u Zagrebu od 19. VI. 1939. Po 323/39-1937.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tužene tt. B., radi poništaja presude izbranog suda, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tužene i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Tužbom de pr. 26. X. 1937. tužiteljica stavlja tužbovni zahtjev, da se poništi obranička presuda Izbranog suda trg. sud. komore te zanatske komore u Zagrebu od 2. VI. 1937. br. 7717/36. Svoj zahtjev osniva na razlozima pobijanja iz propisa §-a 691 br. 2, 3 i 7 Grpp. Ona prva dva razloga obrazlaže tim, što je obranički sud iza kako je već zaključio spornu raspravu proveo još nekakvu stručnu ekspertizu i saslušavao vještake, a da stranke nije obavijestio o osobama vještaka i o predmetu vještačenja, a niti ih je pozvao na to vještačenje, dakle tužiteljici nije dano da svoje pravo brani (§ 691 br. 2 Grpp.) odnosno da su pomenuti vještaci sudjelovali kod samog rješenja i donošenja presude (§ 691 br. 3 Grpp.). Posljednji pak razlog pobijanja jest taj, što se Izbrani sud nije pridržavao prinudnih pravnih propisa, naročito ne propisa § 936 o. g. z.

Tečajem usmene sporne rasprave, a uvidom u spis Izbranog suda, utvrđeno je nesporno, da je neko vještačenje obavljeno, te su u tom pravcu od strane tužiteljice stavljeni shodni prijedlozi, da se utvrdi koji su ti vještaci bili, odnosno kako je glasila ta ekspertiza, te da li su vještaci prisustvovali vijećanju kod donošenja presude Izbranog suda, čije se poništenje traži.

Prvostepeni sud međutim je te prijedloge odbacio, i donio presudu od 30. XII. 1937. X. Po 323/37-8, kojom je tužiteljica odbijena s tužbovnim zahtjevom, uzevši za utvrđeno, da je pomenuto vještačenje eksistentno, no da ono nije imalo karakter kakovog dokaza, kojim bi se imala utvrditi kakova sporna činjenica stručnog karaktera, nego je ta Izbranom sudu poslužila samo kao pripomoć radi pravilnog presuđenja stvari na temelju već utvrđenog činjeničnog stanja, prema čemu se nije radilo o izvađanju kakovog dokaza, a slijedom toga da nema ni razloga pobijanja iz §-a 691 br. 2 Grpp. Što se pak tiče razloga iz § 691 br. 3 istaknuto je, da nije povređen nijedan propis Grpp. a glede razloga iz §-a 691 br. 7 riješeno je, da nije povređen nijedan propis prinudne naravi.

Povodom pravnog lijeka tužiteljice ova je presuda ukinuta zaključkom ovog apelacionog suda od 29. IV. 1938. I. Pl. 1045/38-3, s razloga nedostatka u postupku, što nisu bili pripušteni dokazi tužiteljice u svrhu utvrđenja sadržaja ekspertize, a i s v r h e te ekspertize, iz čega bi se tek po znanju ovih činjenica moglo pravilno zaključiti, da li postoje razlozi pobijanja ili ne.

Kako je taj zaključak bio potvrđen zaključkom Stola sedmorice od 30. XI. 1938. Rek 1426/38-1, to je prvostepeni sud po provođenju predloženih i pripuštenih dokazala donio pobijanu presudu, kojom je u cijelosti udovoljio tužbovnom zahtjevu, ističući, da iz iskaza preslušanih svjedoka slijedi, da su obranici zaključili provesti ekspertizu u svrhu da čuju pravno mišljenje stručnjaka, i da su tu ekspertizu bez ponovnog otvorenja rasprave upotrebili k a o d o k a z vještacima iz pravne struke, a s druge strane, da je p o s v e i r e l e v a n t n o, da li se je mnijenje eksperata poklapalo sa već ranije stvorenom odlukom obranika, odnosno tek nakon toga što su čuli ekspertizu, te da je odlučno samo to, da su oni svoju konačnu odluku vezali uz tu ekspertizu i da zato predleži razlog pobijanja iz § 691 br. 2 Grpp.

Ovu presudu pravodobno pobija tužena među ostalim iz razloga §-a 590 br. 3 Grpp. Osnovan je međutim prizivni razlog iz § 590 br. 3 Grpp., jer prema sadržini parničnih spisa u prvom stepenu nisu nikako bile pretresane činjenice, koje prizivni sud smatra za važne.

Istaknuto je napred, da je prvostepeni sud izrekao, da je irelevantno da li se mnijenje eksperata poklapalo sa već ranije stvorenom odlukom obranika, te da je odlučno samo to, da su oni svoju konačnu odluku vezali na tu ekspertizu. To je mišljenje prvog suda posve pogrješno. Nema dvojbe, da je donošenje presude jedna od najglavnijih procesualnih radnja, pa ako su obranici dobavljenu ekspertizu, onakovog sadržaja, kako je to utvrdio prvi sud, trebali doista, kako to hoće da izvede prizivatelj iz provedenih dokazala, samo za to da im služi za umirenje savjesti odnosno za potkrijepu da su spor pravilno riješili, onda se takova ekspertiza ne može da smatra potstrekom, bolje reći odlukom samih obranika. Ako li je ta ekspertiza služila kao odluka obranika t. j. obranici još pravni spor, nakon što su raspravu zaključili, nisu riješili, onda se ima smatrati, da odluku po sporu obranici i nisu donijeli. To je prema tome bit stvari. U tom pravcu pobijana presuda radi svog shvatanja ne utvrđuje nikako odlučne i važne činjenice, niti se upušta u razmatranje ocjene pruženog materijala s tog gledišta. Tako ona ne utvrđuje nijednu od slijedećih činjenica, koje se razabiru i to iz iskaza svjed. K-a da je jednoglasno zaključeno da se tužbeni zahtjev ima odbiti, i da se je ekspertiza dobavila radi kontrole o ispravnosti po njemu zauzetog stanovišta, iz iskaza svj. S-a, da je odlučeno, da se prije donošenja presude pitaju neka stručna lica za mišljenje radi umirenja njihove savjesti, te da je stručno mišljenje pomoglo kod donošenja njihove odluke, jer da je time njihova savjest bila namirena i da je njihova odluka donesena ispravno, iz iskaza svj. Z-a, da su se svi obranici složili da se ima tužbeni zahtjev odbiti, i da je dr. N. predložio, da se stvar preda ljudima od struke zbog toga, da se obranici uvjere, da njihova odluka i s pravnog gledišta stoji, a i zato, da si pomognu kod obrazloženja odluke, iz iskaza svj. N-a, da su se obranici u glavnom složili, da se ima donijeti presuda, prema kojoj se tužbeni zahtjev odbija, s kojim se je mnijenjem složio i on, te da je jedan od obranika predložio, da bi bilo dobro, da se pita za mnijenje iskusne pravnike radi ispravnosti pravorjeka i umirenja njihove savjesti, te da iskaz svj. S-a ne odgovara faktičnom stanju.

Tek kad prvostepeni sud utvrdi i ocijeni ove važne činjenice, moći će pravilno utvrditi postoji li ili ne postoji koji od razloga pobijanja iz propisa §-a 691 Grpp., a u vezi onih na kojima je tužiteljica osnovala svoj zahtjev.

Ne ulazi se stoga u razmatranje prizivnog razloga pogrješne pravne ocjene stvari zapravo povrede propisa procesnog zakona.

Valjalo je stoga odlučiti kao u dispozitivu.

Stol sedmorice odbacio je rekurs tuženice, a rekurs tužilje nije uvažio.

Iz obrazloženja:

Pobijani je zaključak donesen u skladu sa prijedlogom tuženice stavljenim u prizivu, pa ga tuženica ne može sada pobijati pravnim lijekom. Tuženica pobija taj zaključak s

razloga, što se prizivni sud nije poslužio ovlaštenjem iz § 590 stav zadnji Grpp. i sam popunio prvostepenu raspravu, no takvog prijedloga ona nije ni stavila, nego je nasuprot predložila, da se prvostepena presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu. Ne može ona sada taj zaključak, koji je donesen po njenom prijedlogu pobijati rekursom. Isto tako ona može taj zaključak pobijati ni s razloga, što on nije riješio ostalih njenih prizivnih razloga i prijedloga, jer je prizivni razlog ništavosti sud riješio, a u rješavanje meritornih prizivnh razloga nije se trebao ni mogao sud upuštati, dok je smatrao — u saglasju s izvodima priziva — da činjenično stanje nije u dovoljnoj mjeri utvrđeno, tako te se ne može još suditi o stvari. U koliko tuženica pobija i samu odluku, da nema u postupku prvostepenog suda ništavosti, to je protiv te odluke uopće svaki pravni lijek isključen (§ 613 Grpp.).

Valjalo je zato rekurs tuženice odbaciti kao nedopušten.

Rekurs tužilje je po zakonu dopušten, no on nije osnovan. Utvrđenje činjenica, naređeno od prizivnog suda, potrebno je za temeljito rješenje ove parnice, jer će se tek na osnovu tih činjenica moći odlučiti, da li su osudu donijeli obranici ili tko treći po njihovom traženju. Odlučno je za rješenje ove parnice naime to, da li su odluku o sporu stvarno donijeli obranici (svejedno da li prije ili po saslušanju pravnih eksperta) ili su pak oni odlučili, da svoju odluku učine ovisnom od mišljenja eksperta i tako prepustili stvarno donošenje odluke pravnim ekspertima. Ovo se pitanje na osnovu do sada utvrđenog činjeničnog stanja ne može pouzdano riješiti, pak je zato pobijani ukidni zaključak prizivnog suda osnovan, te se rekurs tužilje ne može uvažiti.

K §-u 691 br. 5 Grpp.:

Br. 1326

Presuda izbranog suda, kojom je ovaj prekoračio granice svog zadatka, može se poništiti samo d j e l o m i č n o t. j. u dijelu, kojim je izbrani sud prekoračio te granice, ako potonji dio presude izbranog suda nema veze sa ostalim dijelom njegove presude.*

Presuda od 26. X. 1939. Rev 1226/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 22. VII. 1939. Pl 1993/1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 19. IV. 1939. P 5428/1938.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tuženog B-a, radi poništenja presude izbranog odbora kod sreskog načelstva u Z. od 21. VI. 1938. br. J. O. 32/1938., utvrđeno je, da je tuženik protiv tužilje podigao kod suda dobrih ljudi pri sreskom načelstvu u Z. tužbu radi naplate prekovremenog rada

* Isp. R. S. I. br. 346; Suglas. Rev 706/1937. i Rev 1747/1934.

u iznosu od 8.342 Din 50 p. Tužilja tvrdi, da je gornja presuda izbranog odbora među ostalim ništava i zato, što je tom presudom tužilja presuđena ne samo na naplatu prekovremenog rada tuežniku već i na izdanje uvjerenja po §-u 121 Z. o z. r., i ako to uvjerenje tuženik tužbom nije niti tražio, a niti u tom pravcu tužbeni zahtjev proširio.

P r v o s t e p e n i s u d je djelomično udovoljio zahtjevu tužbe i sudio, da se gornja presuda izbranog odbora diono poništava i to u dijelu, kojim je tt. A. bila presuđena, da je dužna B-u izručiti propisno uvjerenje po §-u 121 Z. o z. r. u roku od 8 dana pod prijetnjom političke ovrhe, dok je u preostalom dijelu gornju presudu izbranog odbora uzdržao na snazi i tužilju s viškom njezinog zahtjeva odbio.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tužilje.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

. . . Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

U tužbi upravljenoj na izbrani sud nije sadržan zahtjev za izdavanje uvjerenja po § 121 zak. o zaštiti radnika — pa stoga izbrani sud nije imao zak. podloge da stranci dosuđuje nešto što nije traženo, nu pošto prekoračenje prijedloga stranke u ovom slučaju nema sa zahtjevom za isplatu plaće prekovremenog rada nikakove veze, to nije bilo ni zapreke da se presuda izbranog odbora samo djelomično poništi.

. . . Pošto nije utvrđena ništavost presude izbranog odbora iz §-a 691 br. 3 i 5 Grpp., to se revizija kao neosnovana nije mogla uvažiti.

K §-u 691 br. 5 Grpp.:

Br. 1327

Izbrani odbor nadležan je da sudi o sporu glede naplate prekovremenog rada nižeg pomoćnog osoblja u smislu §-a 206 st. 2 ZOR., b e z o b z i r a n a t o d a l i t u ž i l a c, koji traži naplatu prekovremenog rada, s p a d a u p o m o ć n o o s o b l j e i z §-a 3 Z. o z. r.

Presuda od 26. X. 1939.. Rev 1075/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 18. VI. 1939. Pl 1710/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 24. II. 1939. P 6006/1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi poništenja presude izbranog suda, p r v o s t e p e n i s u d udovoljio je zahtjevu tužbe smatrajući, da je glavno tuženikovo zaposlenje u pekarni tužioca bilo podvorničko zaposlenje (razvažanje kruha, inkaso, čišćenje pekarskog alata), pa da prema tome izbrani odbor nije bio nadležan da sudi o sporu glede naplate tuženikovog prekovremenog rada i da je uslijed toga presuda izbranog odbora ništava po § 691 br. 5 Grpp., a jer pod pojam §-a 3 Z. o z. r. ne spadaju podvornici, to da predleži i ništavost iz br. 7 § 691 Grpp.

P r i z i v n i s u d uvažio je tuženikov priziv i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca s tužbenim zahtjevom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz § 597 br. 4 Grpp. nalazi revizija u tome, što prizivni sud uzima u protimbi sa načelnom odlukom Minstra socjalne politike od 19. V. 1931. br. 23565, izdanoj na osnovu ovlaštenja iz § 3 Z. o z. r., da se taj zakon odnosi i na tuženika koji je vršio samo podvorničke poslove. Odluka prizivnoga suda međutim nije u protimbi sa citiranom naredbom Ministra soc. politike, jer je ona osnovana na utvrđenju, da tuženik nije obavljao samo podvorničke poslove, nego i poslove u vezi sa zanatom tužioca.

Što se tiče pravne ocjene navesti je ovo: Tuženik spada bez sumnje na osnovu radnja, koje je prema utvrđenju sudova vršio, u pomoćno osoblje u smislu § 206 st. 2 Zakona o radnjama, jer je on svakako obavljao kod tužioca »podređene poslove«. Bio je stoga nadležan da sudi o iznesenom sporu na osnovu §§ 343 i 344 tog zakona. Izbrani odbor bez obzira na to, da li tuženik spada u pomoćno osoblje u smislu § 3 Z. o z. r., pa stoga nema razloga za poništaj njegove presude iz § 691 br. 5 Grpp. Sudeći pak u stvari nije Izbrani odbor povredio nijedan prinudnopravni propis, pa ni propis § 3 st. 3 Z. o z. r., jer je uzeo u obzir cit. odluku Min. soc. politike i ispravno je primijenio na utvrđeno činjenično stanje.

Nije se zato moglo reviziju uvažiti.

K §-u 691 br. 5 Grpp.:

Br. 1328

Izbrani sud nije prekoračio granice svog zadatka, ako je osim o glavnoj stvari, koja je predmet ugovora o izbranom sudu, odlučio još i o troškovima postupka pred izbranim sudom, koje imade naknaditi jedna stranka drugoj.*

Presuda od 19. V. 1939. Rev 615/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 27. I. 1939. Pl 4329/3-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 26. VIII. 1938. Po 127/7-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B. k. d., radi poništaja presude obraničkog suda Trgovačkog doma u Z., o b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužilju s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

U obrazloženju pogrešne pravne ocjene revizija ističe, da je obranički sud prešao granice svoje nadležnosti i time povrijedio propis § 691 br. 5 Grpp., kad je sudio i o troškovima postupka pred obraničkim sudom.

* Isp. R. S. I. br. 346.

Istaknute povrede nema.

Propis § 691 br. 5 Grpp. zabranjuje izbranom sudu, da prekorači granice svoga zadatka. Zadatak je opredijeljen ugovorom o izbranom sudu, u kojem je označen predmet spora (§ 672 st. 1 Grpp.). Taj zadatak je prekoračen, ako je presudio izbrani sud o drugoj stvari, koja nije uopće predmet ugovora o izbranom sudu ili ako je išao preko prijedloga o troškovima postupka pred izbranim sudom, koje imade naknaditi jedna stranka drugoj, jer bi zabrana takvog odlučivanja bila u protivnosti sa propisima u pogledu preslušavanja svjedoka i vještaka (§ 684 Grpp.), sa kojim preslušavanjem su redovito skopčani i troškovi, koji mogu ići samo na teret stranaka. U ostalom valja istaći, da kao što može izbrani sud po svome nahođenju primjenjivati propise materijalnoga prava u granicama § 691 br. 7 Grpp., tako može na isti način primijenjivati i propise formalnoga prava dakle i propise u pogledu naknade parničnih troškova.

U koliko se u ostalom revizija bavi i pitanjem, da li je tužiteljica bila zavedena u bludnju u pogledu samog kupoprodajnog ugovora valja istaći, da ovo pitanje izlazi iz okvira razloga za poništaj presude izbranog suda po § 691 Grpp.

Obzirom na navedeno revizija se nije mogla uvažiti.

K §-u 691 br. 7 Grpp.:

Br. 1329

Utvrđivanjem činjenice, koji je ugovor (individualni ili kolektivni) povoljniji za služboprimca, ne dolazi izbrani odbor u sukob sa prinudno pravnim propisima.

Presuda od 1. II. 1940. Rev 40/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 27. X. 1939. Pl 2701/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 12. VI. 1939. P 952/6-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi poništenja presude izbranog odbora, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a, a i **Stol sedmorice** odbili su tužioca s tužbom.

Iz obrazloženja presude S t o l a s e d m o r i c e:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Presuda izbranog odbora (suda dobrih ljudi) izriče se na osnovi svestranog ispitivanja spornog predmeta i ocjene podnijetih dokaza (§ 352 st. 5 ZOR.).

Izbrani odbor prema navedenom vlastan je utvrditi činjenično stanje po slobodnoj ocjeni sveukupnog dokaznog materijala.

U konkretnoj stvari izbrani odbor utvrdio je, da je individualni ugovor koji je tužilac sklopio sa tuženim povoljniji od kolektivnog ugovora. Sklapanje posebnog ugovora zakonom je naročito predviđeno i dopušteno (§ 209 str. 3 ZOR.).

Za služboprimca s kojim je preduzeće zaključilo poseban ugovor, važiće taj ugovor u koliko je za služboprimca povoljniji.

Utvrđivanjem činjenice koji je ugovor povoljniji za služboprimca ne dolazi izbrani odbor u sukob sa prinudnopravnim propisima, jer to utvrđivanje ima svoj osnov u slobodnoj ocjeni dokaza a ocjena dokaza ne spada među razloge navedene u § 691 Grpp., radi kozih se može tražiti poništaj presude izbranog suda.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 691 br. 7 Grpp.:

Br. 1330

Izbrani sud nije nadležan riješavati o valjanosti ili nevaljanosti (fingiranosti) ugovora o izbranom sudu, pa rješavanjem tog pitanja prekoračuje granice svog zadatka.*

Osuda od 18. I. 1935. Rev 1289/2-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 18. IV. 1934. Pl 5217/2-1933; osuda okružnog suda u Zagrebu od 11. IV. 1933. br. 27716 gr. P 400/1932.

U parnici tužilje A. protiv tuženog B-a, radi priznanja ništetnosti obraničke presude, prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Apelacioni sud je povodom tužiteljičinog priziva preinačio osudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Iz razloga:

Obraničkom presudom komore za trgovinu, obrt i industriju u Z., koju tužiteljica kao ništetnu napada, proglasuje se ništetnim i bez pravne moći utanačenje od 22. XI. 1930., kojim tuženi priznaje tužiteljici pravo suvlasnosti u polovici na trgovinu drvom i zemaljskim proizvodima, protokoliranu pod firmom R. L. i kupuje odmah isto suvl. pravo od tužiteljice za 15.000 švic. fr. plativo za 3 godine uz dozvolu uknjižbe prava zaloga na tuženičkim nekretninama, upis u zem. knj. ul. br. 3237 p. o. Z., a ujedno joj se obvezuje polovinu dobitka od rečene trgovine ili ma kojeg drugog svog poslovanja isplatiti. Podjedno su se obje stranke za eventualni spor iz ovog utanačenja podvrgle besprizivnom sudovanju obraničkog suda komore za trg., obrt i industriju u Z. Nadalje se napadnutom obraničkom presudom proglašuje bez moći uknjižba prava zaloga za 15.000 švic. fr. u korist tužiteljice, ishođena na tuženičkim gore spomenutim nekretninama i nalaže tužiteljici da ishodi brisanje uknjižbe.

Obranički sud je gore spomenuto utanačenje stranaka od 22. XI. 1930. proglasio ukinutim iz razloga, što je pronašao, da je isto fingirano.

* Isp. V. III. br. 1196 i 1197.

Tužiteljica je obraničkom sudu prigovorila bila nadležnost za donošenje presude, jer da se ne radi o sporu iz samog utanačenja nego o priznanju valjanosti ili nevaljanosti samog utanačenja i ujedno pristatne pogodbe, za čije prosuđivanje, da je nadležan jedino redoviti građ. sud.

Tužiteljica stoga i u ovoj svojoj tužbi napada obraničku presudu kao ništetnu, jer su obranici prekoračili svoju ovlast budući da su nenadležni za rješenje spora.

Prvostepeni sud nezakonito odbija tužiteljicu sa zahtjevom tužbe.

U nazočnom slučaju je prijeporno među strankama, da li je među njima u opće došlo do pravnovaljane pogodbe utanačenjem od 21. XI. 1930. To se pitanje ne može smatrati sporom iz samog utanačenja, jer takav sporni slučaj pretpostavlja baš neprijeporno valjano utanačenje pak se ne može smatrati dopuštenim da su stranke se podvrgle nadležnosti obraničkog suda i za rješavanje spora o samom postojanju i valjanosti utanačenja.

Prema tome, pošto nema valjane pristatne pogodbe za rješenje spora o valjanosti i opstojnosti samog utanačenja, te su obranici prekoračili svoju vlast, jer im ova nije bila povjerena (§ 382 hrv. Grpp.)* to se napadnuta presuda obraničkog suda ukazuje nezakonitom, pak je stoga i valjalo uvaženjem priziva tužiteljice napadnutu osudu prvog suda preinačiti i zahtjevu tužbe udovoljiti.

Stol sedmorice otputio je tuženikov previd i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Pobijana osuda apelacionog suda opravdana je svojim obrazloženjem, koje je u skladu sa stanjem spisa i sa zakonom.

Valjalo je stoga uz otpućenje tuženikovog previda potvrditi osudu apelacionog suda.

K §-u 692 Grpp i čl. 20 Ugrpp.:

Br. 1331

Ne može se uzeti obzir na one razloge za poništaj presude izbranog suda, za koje je stranka saznala nakon primitka presude izbranog suda no ranije od mjesec dana prije podnošenja tužbe, makar da su ovi razlozi izneseni u tužbi, koja je obzirom na ostale razloge za poništaj presude izbranog suda pravovremeno podnesena. Propis čl. 20 Ugrpp. ne brani strankama ugovaranje obraničkog sudovanja za sporove iz poslova sklopljenih na obročnu otplatu.*****

* (= § 691 br. 7 Grpp.)
** Suglas.: Rev 1653/39.
*** Suglas.: Rev 1653/39 i R. S. III. br. 1245.

Presuda od 1. II. 1940. Rev 1646/1-1939; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 23. VI. 1939. Pl 582/2-1939; presuda sreskog suda u Zemunu od 29. XII. 1938. P 29/10-1938.

Tužioci A. i B. tužbom protiv tužene tt. C. traže poništaj presude izbranog suda trgovinske komore u Beogradu navađajući u tužbi kao razlog za poništaj jedino to, da je ugovor o izbranom sudu ništav (§ 691 br. 1 Grpp.), jer da se radi o obročnom poslu, a za rješavanje sporova iz takvih poslova da je u smislu čl. 20 Ugrpp nadležan jedino redovni sud tuženikovog prebivališta, dok da je prorogacija bilo kojeg drugog suda isključena.

P r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioce s tužbom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilaca.

Iz obrazloženja:

Revizija se pozivlje na revizijske razloge iz § 597 br. 1 i 4 Grpp., koje nalazi u pogrješnom tumačenju člana 20 Ugrpp. i u tome, što prizivni sud nije po službenoj dužnosti uzeo u obzir postojanje razloga za poništaj presude izbranog suda iz § 691 br. 2 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Tumačenje prizivnoga suda člana 20 Ugrpp. onamo, da on ne brani strankama ugovaranje izbraničkog sudovanja za sporove iz poslova sklopljenih uz obročnu otplatu, osnovano je na zakonu. Član 20 Ugrpp. brani kod poslova na otplatu samo osnivanje nadležnosti na propisima §§ 85 i 101 st. 1 i 2 Grpp., dok o zabrani ugovaranja izbraničkog sudovanja, kojim se bave §§ 672 i sl. Grpp., nema tu ni govora. Kako su tužioci osnovali svoju tužbu samo na tom razlogu, osnovano je stoga prizivni sud odbio tužbu.

Na postojanje bilo kakovih drugih razloga za poništaj presude izbranog suda s pravom nije prizivni sud uzeo obzir. Sud može uvažiti samo one razloge za poništaj, koji su tužbom izneseni pred sud (§ 691 Grpp.) i to samo onda, ako su oni i pravovremeno izneseni (§ 692 Grpp.). Zakon ne daje za postupak po tužbi na poništaj presude izbranog suda propisa, po kojem bi se na bilo koji razlog za poništaj imalo po službenoj dužnosti paziti, kako to daje (u pogledu ništavosti) za postupak povodom pravnih lijekova protiv presude redovnih sudova. Po § 692 Grpp. se, šta više, ne smije uvažiti ni u tužbi navedeni razlog za koji je stranka saznala po prijemu presude, ako je tužba predana po proteku roka od mjesec dana od vremena, kad je stranka za taj razlog saznala. U tom slučaju će sud moći uvažiti samo one u tužbi navedene razloge, za koje je stranka saznala unutar roka od 1 mjesec dana pred podnošenje tužbe, dok na razloge, za koje je saznala ranije, ne će moći uzeti obzir, makar da su izneseni u tužbi, koja je s obzirom na prvo spomenute razloge pravovremeno podnesena. Još manje ih pak može po službenoj dužnosti uvažiti.

Kako prema tome ne postoji nijedan od istaknutih revizijskih razloga, nije se moglo reviziju uvažiti.

K §-u 694 Grpp.:

Br. 1332

Ako je u tužbi stavljen prijedlog za poništenje presude izbranog suda i ujedno za suđenje u samoj stvari, nije sud povrijedio zakon, ako je istovremeno uz poništenje i presudio u glavnoj stvari.

Zaključak od 15. IX. 1938. Rek 1303/1-38; zaključak okružnog suda u Osijeku od 30. VII. 1938. Pl 875/2-38; presuda sreskog suda u Vukovaru od 27. IV. 1938. P 106/6-38.

U pravnoj stvari tužioca V-a protiv tuženog N-a, radi pobijanja presude izbranog suda i radi isplate 1.470 Din, p r v o s t e p e n i je s u d tužbi udovoljio te poništio pobijanu presudu i istovremeno presudio o glavnoj stvari.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženika u dijelu koji se odnosi na poništenje presude izbranog suda, a uvažio ga je u dijelu, kojim prvostepeni sud sudi o glavnoj stvari i glede toga prvostepenu presudu ukinuo zbog ništavosti, i tužbu glede tog zahtjeva odbacio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužioca te je ukinuo potonji dio zaključka prizivnog suda i vratio mu stvar, da o njoj ponovno raspravi i odluči.

Iz obrazloženja:

Rekurent pobija samo zaključak, kojim je drugostepeni sud poništio onaj dio prvostepene presude, kojim je u stvari udovoljeno zahtjevu tužbe.

Rekurs je osnovan.

U smislu §-a 694 Grpp., in fine može tražiti svaka stranka, da se parnica nastavi pred redovnim sudom, kad se presuda izbranog suda po §-u 691 Grpp. poništi.

Čim je dakle presuda izbranog suda poništena, ma iz kog razloga u §-u 691 Grpp. predviđenog, a stavljen je po jednoj stranci prijedlog, da se stvar i meritorno sudi, onda je sud nadležan da se upusti i u meritorno rješavanje stvari. Istina je doduše, da bi prema strogom tumačenju zakona sudovi prethodno povodom tužbe na poništaj imali da riješe samo pitanje poništaja, a tek nakon pravnosnažnosti te odluke, prijedlog, da se stvar nastavi i meritorno svrši pred sudom, u koliko bi koja stranka u smislu §-a 694 Grpp. in fine takav prijedlog stavila, nu kako je u konkretnom slučaju zahtjev za meritorno suđenje stavljen već u tužbi za poništaj presude izbranog odbora a prvostepen je sud, čim je zahtjevu za poništaj udovoljio i stvarno odlučio u stvari, te kako je pitanje poništaja presude izbranog odbora već pravosnažno

riješeno, nema svrhe, da bi se stvar ukidala i ponovno započimala.

Valjalo je stoga rekursu udovoljiti i stvar vratiti drugostepenom sudu na raspravu i odluku.

K čl. 2 i 5 Uip.:

Br. 1333

Stupanjem na snagu Izvršiog postupka prestali su važiti propisi općeg rudarskog zakona (od 23. V. 1854. br. 146 l. d. z.) o nedopustivosti zabrana i izvršenja na nadnicama rudarskih radnika.*

Zaključak od 29. III. 1940. Rek 202/1-40; zaključak okružnog suda u Šibeniku od 30. XI. 1939. Pl 678/2-39; zaključak sreskog suda u Drnišu od 14. XI. 1939. I 849/2-39.

U izvršnom predmetu tražioca izvršenja B-a, protiv izvršenika N-a radi plijenidbe i doznake beriva, prvostepeni sud je odbio izvršni prijedlog.

Rekursni sud je uvažio rekurs tražioca izvršenja te je preinačio prvostepeni zaključak i udovoljio izvršnom prijedlogu.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs izvršenika.

Iz obrazloženja:

Izvedenja revizijskog rekursa ne mogu da obeskrijepe ispravne razloge pobijanog zaključka rekursnog suda.

Tačno je da čl, 5 Uip. sadrži opće propise o ostavljanju ranijih propisa u važnosti, ali se pitanje o izuzeću od izvršenja nadnica rudarskih radnika ne može podvesti pod taj opći propis. Jer, tačka prva tog općeg propisa ima u vidu samo ograničenja u pogledu prometa, ali ne i u pogledu izvršenja i obezbjeđenja, dok se tačka druga tog istog propisa odnosi na izuzeća i ograničenja predviđena zakonskim propisima i naređenjima međunarodnih ugovora.

Kad se izvršenik ne može da s uspjehom pozove na čl. 5 Uip. kad u čl. 6 Uip., među ostalim propisima koji se izrično ostavljaju na snazi, nisu spomenuti i propisi Rudarskog zakona od 23. V. 1854. br. 146 Ldz. o nedopustivosti zabrana i izvršenja nad nadnicama rudarskih radnika, onda se ne može smatrati, da su i ti propisi ostali na snazi, kako se to tvrdi u revizijskom rekursu.

Za to stanovište govori i činjenica da su pri donošenju Zakona o izvršenju i obezbjeđenju od 9. VII. 1930. kao i pri donošenju Uredbe o uvođenju tog Zakona, usvojena u glavnome ne samo načela nego i sadržaj i tekst austrijskog Ovršnog reda i odnosnog Uvodnog zakona od 27. V. 1896., te da je u čl. IX. Uor. sadržana i tačka 11) da se ostavljaju na snazi izuzeća od ovrhe predviđena u Rudarskom zakonu, dok u čl. 6 Uip. baš te tačke nema. Iz toga se ima zaključiti

* Isp. R. S. III. br.

da je Uredbodavac prećutno izrazio svoju volju da takvo izuzeće od izvršenja ne ostane na snazi (§ 9 o. g. z.).

S obzirom na to i na ispravne razloge pobijanog zaključka, trebalo je izvršenikov revizijski rekurs ne uvažiti.

K čl. 27 Uip.:

Br. 1334

U smislu člana 27 Uip. smatra se da je izvršenje u toku, kada je sudu podnesen izvršni prijedlog, a ako se radi o izvršenju, koje se vodi po zamoljenom sudu, kada ovom stigne zamolnica presudnog suda koji je dozvolio izvršenje.*

Plenarna rješidba od 15. V. 1940. R 6/1-40, kojom je u pitanju sukoba nadležnosti za rješenje rekursa protiv zaključka sreskog suda u Virovitici od 6. VII. 1940. R 552/2-32 u izvrnšoj stvari A-a protiv D-a, radi 5.000 Din, odlučno, da je za rješenje tog rekursa nadležan apelacioni sud u Zagrebu.

Iz obrazloženja:

Okružni sud u Banjaluci obratio se je još godine 1932. na sreski sud u Virovitici radi provedbe njegove odluke o dozvoli ovrhe na pokretnine izvršenice B. u Virovitici, no pododluku na tu odluku donio je taj sreski sud tek 31. V. 1939., dok je zaključak na prijedlog izvršenice za obustavu ovrhe donio 6. VII. 1939. Rješenje utoka protiv tog zakijučka otklanjaju i okružni sud u Osijeku i Apelacioni sud u Zagrebu pozivom na čl. 27 Uip.

Po članu 27 Uip. provoditi će izvršenja, koja su bila na dan, kad je Ip. stupio na snagu, već u toku, sudovi koji su za to bili ranije nadležni, i to po dotadanjim propisima.

U smislu ovoga naređenja (člana 27 Uip.) ima se pak smatrati da je izvršenje u toku od časa kad je sudu podnesen izvršni prijedlog, odnosno u ovom slučaju ima se smatrati, da je izvršenje u toku kod sreskog suda u Virovitici od dana kad mu je stigla zamolnica okružnog suda u Banjaluci. Da se ima smatrati, da je izvršenje u toku od tog momenta, a ne možda od momenta izdane odluke o izvršnom prijedlogu s kojom se odlukom zajedno redovno prijedlog dostavlja izvršeniku, vidi se iz toga, što čl. 28 Uip. naređuje za tamo predviđeni slučaj (kad se traži izvršenje radi namirenja na osnovu izvršenja radi obezbjeđenja, koje je provedeno prije stupanja na snagu Ip-a), da se ima izvršenje radi namirenja provesti po propisima Ip. uz čuvanje prvenstva već stečenih založnih prava samo u slučaju, kad je izvršenje zatraženo po stupanju na snagu Ip., a ne i u slučaju kada je to izvršenje zatraženo ranije. U tom se slučaju ima očito po čl. 27 Uip. izvršenje dozvoliti i po stupanju na snagu Ip-a po starim propisima jer kad bi se po čl. 27 Uip. imalo dozvoliti po no-

* Suglasno: Zuglia, Vanp. postupci str. 5;
Protivno ranije R. S. II. br. 830.

vim trebalo bi iz istih razloga zadržati i ovdje prvenstvo stečenih založnih prava kao i u slučaju, kad se izvršenje traži po stupanju na snagu Ip-a. Vidi se to nadalje i iz toga, što čl. 29 st. 1 Uip. određuje izrečno za molbe za dozvolu privremenih sredstava obezbjeđenja, o kojima još nije donesena odluka na dan stupanja na snagu Ip-a, da se imaju riješiti po propisima Ip-a, koji bi propis bio suvišan, kad bi se po čl. 27 Uip. smatralo, da izvršenja nijesu u toku, dok nije o njima donesena odluka. Da je zakonodavac htio, da se svi izvršni prijedlozi, o kojima još nije donesena odluka na dan stupanja na snagu Ip-a, riješe po propisima Ip-a, on bi to naredio u čl. 27 Uip. izrečno kako je to naredio i u članu 29 Uip. st. 1.

Kad se ima sve to u vidu jasno je, da se za tumačenje riječi »u toku« u članu 27 Uip. ne smije upotrebiti analogija § 327 Grpp. nego da ih treba tumačiti iz propisa Uip-a tako, kako je to gore navedeno.

Prema tome se pitanje nadležnosti za rješenje utoka u ovom konkretnom slučaju ima riješiti na osnovu starih propisa, pa je po § 91 Sudovnika za rješenje utoka nadležan Apelacioni sud u Zagrebu.

K čl. 27 Uip. i §-u 35 Ip.:

Br. 1335

Obustava izvršenja, koje je dozvoljeno po hrv. grpp-u, može se tražiti samo na osnovu njegovih propisa (§ 444), a ne na osnovu novog Zakona o izvršenju i obezbjeđenju (§ 35).

Presuda od 30. V. 1940. 769/1-40; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 30. XII. 1939 Pl 859/39; presuda sreskog suda u N. Gradiški od 13. VI. 1939. P 63/38-10.

U pravnoj stvari tužioca M-a protiv tuženog P-a, radi nedopustivosti izvršenja, tužilac traži na osnovu §-a 35 obustavu izvršenja, jer tvrdi da se je tuženik (ovrhovoditelj) već prije svršetka parnice u kojoj je uslijedio izvršni naslov, odrekao prava na izvršenje, ali ga je ipak zatražio i ono mu je bilo dozvoljeno po propisima hrv. grpp-a.

Oba su nižestepena suda udovoljila tužbi.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženika te preinačio obje nižestepene presude i tužbu odbio.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tuženik u tome, što prizivni sud uzima da se zahtjev tužbe osniva na propisu § 35 Ip. ma da se na konkretni spor imadu primijeniti propisi hrv. Grpp-a.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari je osnovan.

Obzirom na član 27 Uip. za izvršenja koja su na dan, kad novi izvršni postupnik dobije obaveznu snagu, bila u toku vrijede propisi hrv. Grpp-a.

Nesporno je, da je u nazočnom slučaju bilo izvršenje već u toku prije stupanja na snagu zakona o izvršenju i obezbjeđenju dakle su po hrv. grpp. provedeni neki pravni učinci u odnosu stranaka, a ti se učinci mogu izmijeniti samo na osnovu onih zak. propisa, na osnovu kojih su doneseni, pa se prema tome za obustavu ovrhe kao i za utrnuće ovršnog prava u ovom slučaju imaju primijeniti propisi hrv. grpp-a, a ne propisi Ipa-.

Po §-u 444 hrv. grpp. ima mjesta tužbi za utrnuće ovršnog prava samo onda, ako je činjenica, kojom je utrnulo ovršno pravo ovrhovoditelja, nastupila nakon postanka ovršnog naslova. Na činjenice, koje posvjedočuju, da je tražbina ovrhovoditelja prestala prije postanka ovršnog naslova t. j. prije izdanja presude ili sudbene nagode, nema se uzeti nikakav obzir.

Tužitelj u tužbi tvrdi, da se je tužilac još prije nego što je izrečena presuda, koja je ovršni naslov i prije nego je tuženik tužioca tužio na platež svote od 10.000 Din, nagodio sa tuženim tako, da tužilac daje tuženom za njegovo potraživanje od 10.000 Din u potpuno podmirenje 3 jutra oranice vrijedne 9.000 Din i jednu kravu vrijednu 1.000 Din.

Uslijed toga nema mjesta tužbi za utrnuće ovršnog prava, pa je valjalo reviziju uvažiti te obje nižestepene presude preinačiti, kako je u dispozitivu ove presude navedeno.

K čl. 27 Uip.:

Br. 1336

Ako je izvršenje na dan stupanja na snagu Ip-a (1. I. 1938.) bilo već u toku, ima se poslije toga dana podnesena ovršenikova molba za obustavu ovrhe prosuđivati po §-u 445 hrv. grpp., a ne po propisima Ip-a. Stoga rok za podnos utoka protiv odluke donesene na takvu molbu iznosi četrnaest, a ne osam dana.

Zaključak od 18. I. 1939. Rek 1455/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 1. VI. 1938. Pl 1507/2-1938; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 25. II. 1938. Po 1036/14-1936.

U pravnoj stvari ovrhovoditelja A-a protiv ovršenika B-a, radi 3.800 Din, okružni sud je udovoljio molbi ovršenika za obustavu ovrhe glede iznosa od 400 Din, a ovršeniku nije dopitao trošak tog incidentnog postupka.

Apelacioni sud je odbacio utok ovršenika kao prekasno podnesen.

Iz obrazloženja:

Protiv dijela odluke zapravo zaključka okružnog suda u Zagrebu od 25. II. 1938. Po 1036/35-14, kojim se u predmetu za ograničenje izvršenja ne dopituje izvršeniku trošak postupka, uložio je izvršenik pravni lijek utoka zapravo rekursa. Pobijani zaključak primio je izvršenik dana 2. III.

1938., dok je pravni lijek predao na poštu dana 15. III. 1938., dakle nakon izmaka roka od 8 dana.

Prijedlog za djelomično utrnuće ovršnog prava podnio je izvršenik sudu dana 25. I. 1938., dakle u vrijeme kada je novi izvršni postupak već bio na snazi.

Po članu 2. Uredbe o uvođenju zakona o izvršenju i obezbjeđenju od 4. VI. 1937. prestaju sa danom 1. I. 1938. važiti svi propisi drugih zakona, uredaba, naredaba i pravilnika, koji su uređeni novim izvršnim postupnikom, u koliko nijesu tim novim izvršnim postupnikom ili ovom Uredbom ostavljeni na snazi. Odredbe iz §§ 445 hrv. grpp. nijesu novim zakonom održane na snazi, već novi Ip. sadržaje o obustavi, ograničenju i odlaganju izvršenja posebne propise u §§ 38 do 44, pa se stoga prijedlog izvršenika stavljen kod suda podneskom od 25. I. 1938. imade prosuditi po propisima novog Ip-a, jer se ovaj prijedlog ne odnosi na radnje navedene u § 27 Uip., već naprotiv izvršenik zapravo traži srazmjerno ograničenje izvršenja (§ 40 Ip.).

Po § 57 st. 2 Ip. jest rok za rekurs 8 dana, pa pošto je izvršenik svoj rekurs podnio nakon izminuća toga roka, morao ga je već prvostepeni sud odbaciti, a jer isti to nije učinio, morao ga je odbaciti kao prekasno podnesen ovaj drugostepeni sud.

Stol sedmorice je uvažio rekurs ovršenika i ukinuo zaključak apelacionog suda te ovom stvar vratio, da utok ovršenika (molitelja) kao pravodobno podnesen ponovno u pretres uzme i o njem odluči, a podjedno da riješi i o trošku pravnih lijekova.

Iz obrazloženja:

Prema propisu čl. 27 Uip. izvršenja, koja su na dan, kad novi izvršni postupnik dobije obaveznu snagu već u toku, provodit će sudovi i druge vlasti, koje su za to bile dosada nadležne, i to po dosadanjim propisima.

Novi izvršni postupnik dobio je obaveznu snagu 1. I. 1938., a tada je ovršni postupak proti molitelju bio već u toku, pak se postupak proti njemu ima provesti po dotadanjim propisima, a tako se i sredstva, koja njemu pristoje za obustavu postupka, imadu primijenjivati po dotadanjem zakonu, dakle i propis §-a 445 hrv. grpp., a ne po propisima izvršnog postupnika, kako to pogrešno uzima drugostepeni sud, jer propis §-a 445 grpp. je sastavni dio starog ovršnog postupka, pak se i na taj propis odnosi čl. 27 Uip.

Prema tome je molitelj pravilno podnio proti odluci okrunžog suda u Zagrebu od 25. II. 1938. br. Po 1036/14-36 utok, a ne rekurs, s kojim imade drugostepeni sud, obzirom na propis §-a 309 hrv. grpp., postupati kao sa pravodobno podnesenim.

Valjalo je stoga odlučiti, kako je u dispozitivu navedeno.

K §-u 2 Ip.:

Br. 1337

Činjenica, da je protiv odluke, koja čini izvršni naslov, uložen pravni lijek, koji je po zakonu nedopušten, ne zaustavlja izvršnost izvršnog naslova.*

Zaključak od 15. II. 1940. Rek 1348/2-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 10. X. 1939. Pl 845/3-39; zaključak sreskog suda u Rumi od 26. VII. 1939. I 592/39-2.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenice B., radi 819 Din, p r v o s t e p e n i je s u d izvršenje dozvolio.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenice te je preinačio prvostepeni zaključak i odbio prijedlog za dozvolu izvršenja.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražioca izvršenja te je preinačio drugostepeni i uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Ispravno je stanovište drugostepenog suda u tom pogledu, da se izvršenje može voditi na osnovu isprava i akata, koji su stekli izvršnost, ali je pogrješno u toliko, što uzima, da i uloženje nedopuštenog pravnog lijeka zaustavlja izvršnost izvršnog naslova.

U konkretnom sluč.aju dozvoljeno je izvršenje na osnovu zaključka prvostepenog suda od 17. XI. 1938. II. R 228/38-4, donesenog po propisima Uredbe o likvidaciji zemljoradničkih dugova, a potvrđenog zaključkom okružnog suda u Sr. Mitrovici od 8. III. 1939. V. Pl. 1226/38-1.

Kako je taj zaključak primio zastupnik izvršenice Dr. L. dne 3. 8IV. 1939., te kako protiv toga zaključka u smislu čl. 54 Ulzd-a nije dalji pravni lijek dopušten, to je taj zaključak postao izvršan već dana 18. IV. 1939.

Okolnost, što je izvršenica i protiv toga zaključka podnijela nedopušteni rekurs na treći stepen, koga je imao da odbaci već prvostepeni sud, pa kako to nije učinio, koga je sasvim ispravno odbacio drugostepeni sud, a to odbačenje povodom novog rekursa usvojio i ovaj sud, nije mogla oduzeti izvršnosti tome zaključku.

Pošto je pak izvršni prijedlog podnesen 26. VII. 1939. ne može se uzeti, da je podnesen prije izminuća paricijskog roka.

Uslijed toga je rekurs izvršioca valjalo uvažiti, te uspostaviti prvostepeni zaključak i dosuditi mu trošak rekursa.

---

* Suglasno: Rek 913/1-32.

K §-u 2 br. 1 Ip.:

Br. 1338

Konačni zaključak u postupku zbog smetanja posjeda izvršan je bez obzira na podneseni rekurs protiv njega.*

Zaključak od 22. VI. 1939. Rek 740/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 29. IV. 1939. Pl 576/2-1939; zaključak sreskog suda u Đakovu od 24. III. 1939. I 341/1-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenice B., radi 1849 Din 50 p., prvostepeni sud je dozvolio ovršnu uknjižbu prava zaloga na nekretninama izvršenice.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenice i preinačio zaključak (dozvolu izvršenja) prvostepenog suda te tražioca izvršenja s izvršnim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Prema propisu § 618 Grpp. rekursom se ne odgađa izvršenje pobijanog zaključka ni početak njegove izvršnosti osim u slučaju izuzetaka u istom zakonskom propisu navedenih. Ovaj načelni propis, da rekurs nema suspenzivnog djelovanja, važi i za konačne zaključke u postupku zbog smetanja posjeda, što jasno proizlazi iz same forme zaključka, koju je zakon prihvatio (§ 549 u vezi sa § 553 Grpp.), — pa stoga važi i za rekurse, koji se po § 157 Grpp u vezi sa § 619 Grpp. ulažu protiv odluke o troškovima u parnici smetanja posjeda, prema čemu se ima smatrati, da je sam konačni zaključak odmah i izvršan, bez obzira na podneseni rekurs protiv njega (§ 618 st. 1 Grpp.), prema čemu bi predležao izvršni naslov iz § 2 br. 1 Ip., jer podneseni rekurs ne zaustavlja izvršenje. Pravno mišljenje rekursnog suda je pogrešno u tumačenju gore citranih zakonskih propisa, pa je valjalo — uvaženjem rekursa tražioca izvršenja — odlučiti kao u dispozitivu ovog vrhovnog sudskog rješenja.

K §-u 2 br. 5 Ip.:

Br. 1339

Rješenje krivičnog suda, kojim se utvrđuje visina nagrade i troškova branioca, nije izvršni naslov, nego tek nužna pretpostavka, da branilac može tu nagradu i troškove utužiti kod građanskog suda.**

Zaključak od 25. I. 1940. Rek 45/1-40; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 16. XI. 1939. Pl 1553/3-39; zaključak sreskog suda u Koprivnici od 23. IX. 1939. I 957/1-39.

* Suglas.: Goršić Grpp. II. str. 409; Neumann II. str. 1407;

** Isp. R. S. II. br. 951 i 952.

U izvršnom predmetu tražioca izvršenja Dra. T-a protiv izvršenika P-a, radi 1000 Din, prvostepeni sud je udovoljio prijedlogu za izvršenje.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika te je preinačio prvostepeni zaključak i izvršni prijedlog odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Rekursni sud ispravno uzima, da zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 30. VI. 1939. Kzp. 61/37 donesen po § 322 Kp. ne čini izvršni naslov u smislu § 2 br. 5 Ip., jer se tim zaključkom opravdano samo utvrđuje visina nagrada i troškova branioca, sada tražioca izvršenja, naprama okrivljeniku, sada izvršeniku. Takovo utvrđenje nagrade i troškova kod kaznenog suda tek je nužna pretpostavka, da branilac može utužiti svoju nagradu i troškove kod građanskog suda, pa je stoga valjalo dlučiti kao u dispozitivu ovoga zaključka.

K §§ 2 br. 9 Ip. i 160 Z. U. P.:

Br. 1340

Državni erar može pored već po §-u 94 st. 2 Č. Z. ishođene zabrane na dio izvršenikovih penzijskih prinadležnosti zatražiti za naplatu svog potraživanja iz izvršne odluke upravne vlasti i sudsko izvršenje na drugu imovinu (privatnu plaću) izvršenika.*

Zaključak od 19. V. 1939. Rek 618/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 23. III. 1939. Pl 189/2-1939; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 9. II. 1939. I 115/1-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv izvršenika B-a, radi 5051 Din, prvostepeni sud dozvolio je na osnovu pravomoćnog i izvršivog rješenja Savske Financijske Direkcije izvršenje pljenidbom i prijenosom radi naplaćivanja jedne trećine cjelokupnih prinadležnosti izvršenika, koje ovaj kao kontrolor noćnih čuvara prima od tvornice C. u mjesečnom iznosu od 1.800 Din, no sao graničenjem, da izvršeniku ostane netaknut iznos od 6.000 Din godišnje.

Rekursni sud uvažio je rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s prijedlogom odbio.

Iz obrazloženja:

Iz priloženog ovjerovljenog prepisa rješenja Financijske Direkcije vidljivo je, da je izvršeniku stavljena zabrana na 30% penzije i ličnoga dodatka do potpune naplate nepravilno primljene sume u smislu st. 2 § 94 Č. Z. Iz priloženog kupona je vidljivo, da se ta zabrana i provodi. Spomenutom rješenju se dakle udovoljuje u cijelosti. Već iz tog razloga je nepra-

* Isp. R. S. I. br. 352.

vilno zatraženo izvršenje na privatnu plaću izvršenika, kada je u rješenju ustanovljeno, od čega se imade naplaćivati suma od 5051 Din i način, na koji se imade naplaćivati, naime na iznos od 30% penzije i ličnog dodatka do potpune naplate nepravilno primljene sume...

Stol sedmorice uvažio je rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

I ako je rješenjem Savske financijske direkcije od 7. XII. 1938. broj 16.075-I-1938. stavljena zabrana na 30% penzijskih prinadležnosti izvršenika kao zakonska mjera te administrativne vlasti iz propisa § 94 st. 2 Č. Z., ipak pristoji tražiocu izvršenja zatražiti za naplatu potraživanja iz izvršne odluke administrativne vlasti (§ 160 st. 1 općeg upravnog postupka) i sudsko izvršenje na imovinu izvršenika, za koje izvršenje nije administrativna vlast nadležna (§§ 160 i 142 općeg upravnog postupka).

Stoga je valjalo, jer je i inače izvršni prijedlog u smislu postojećih zakonskih propisa stavljen (§ 247 Ip.), uvaženjem rekursa tražioca izvršenja preinačiti pobijani zaključak drugostepenoga suda i uspostaviti zaključak prvostepenog suda.

K §-u 2 br. 10 Ip.:

Br. 1341

Dugovni iskaz gradske općine o dužnom prirezu i ostalim dažbinama izvršan je bez obzira da li je protiv njega uložena žalba (osim u slučaju odobrenog počeka iz čl. 152 Zak. o neposred. porez. ili u slučaju da porez još nije dospio u smislu čl. 148 cit. zak.).

Presuda od 18.IV. 1940. Rev 407/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. XII. 1939. Pl 2757/3-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 26. IX. 1939. Po 270/6-1939.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tužene općine grada Z., radi brisanja uknjižbe prava zaloga, utvrđeno je, da je na temelju dugovnog iskaza gradskog poreznog ureda u Z. zaključkom sreskog suda I. kao zemljišnoknjižnog suda bila dozvoljena uknjižba prava zaloga na nekretninama tužilje upis. u z. k. ul. br. 10692 p. o.Z. radi dužnih javnih daća u iznosu od 128.389 Din, a utvrđeno je i to, da je protiv tog dugovnog iskaza sa strane tužilje bila uložena žalba.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe i sudio, da je tužena dužna priznati, da je gore navedena uknjižba nevaljana te da je dužna dopustiti, da se ta uknjižba briše i u tom pogledu uspostavi zemljišnoknjižno stanje, kakvo je bilo prije te uknjižbe.

Prizivni sud uvažio je priziv tužene i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju odbio s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

U ocjenu pitanja, da li je za ovu parnicu dopušten redovan pravni put ili ne, nemože ovaj revizioni sud ulaziti, jer tome stoji na putu pravnosnažnost odluke prizivnog suda donesene o ovom prigovoru tuženice (§ 40 st. 3 s obzirom na §§ 622 i 356 Grpp.).

U samoj stvari osnovana je presuda prizivnoga suda na ispravnoj pravnoj ocjeni stvari iz ovih razloga:

Po § 126 Zak. o gradskim općinama naplaćuju se gradski prirezi i ostale dažbine eksekutivno na isti način kao i državne dažbine.

Po članu 9 Uredbe o osiguranju, prinudnoj naplati i nenaplativosti poreza dobiva poreska vlast pravo, da pristupi izvođenju ovršnog postupka pošto mine roke za plaćanje poreza naveden u čl. 148 Zakona i Pravilnika o neposrednim porezima. Rokovi člana 148 zakona o neposrednim porezima određeni su pak bez obzira na to, da li je protiv odmjere podnesena žalba, a i po ostalim propisima toga zakona žalba ne zadržava naplatu poreza, osim u slučaju člana 152 (čl. 122 i 127 te 146).

Tužilja pak ni ne tvrdi, da bi postojao slučaj iz čl. 152 t. j. da joj je odobren poček, ili da propis još nije dospio u smislu člana 148 Zak. o neposred. porezima.

Prema tome je dugovni iskaz gradske općine bio izvršan i bez obzira na to, da je uložena protiv njega žalba, a okolnost, da li je u izvatku pogrešno navedeno, da nije uložena žalba, je za ovaj slučaj pravno nerelevantna, stoga je taj iskaz mogao služiti i osnovom za uknjižbu prava zaloga u smislu § 40 st. 1 sl. v.) Zzk i § 2 br. 10 Ip., pak je presudom prizivnog suda osnovano odbito tužbeno traženje, da se provedena uknjižba oglasi nevaljanom i kao takva briše.

Nije se zato mogla revizija uvažiti.

K §-u 2 br. 13 Ip.:

Br. 1342

Presuda izbranog suda valjani je izvršni naslov samo za stranke, čiji spor je izbrani sud riješavao, no nije izvršni naslov u korist obraničkih (izbranih) sudaca, kojima je tom presudom dosuđena nagrada za suđenje.*

Zaključak od 14. XII. 1939. Rek 1391/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 30. III. 1939. Pl 173/3-1939; zaključak sreskog suda u Zemunu od 7. XII. 1938. J 2926/2-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja Aa- protiv izvršenice B., radi 40.000 Din, prvostepeni sud je na temelju

---

* Isp. R. S. I. br. 346.

presude izbranog suda dozvolio predloženo izvršenje na pokretnine izvršenice.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenice i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s njegovim prijedlogom za dozvolu izvršenja odbio time, da je izvršenici dužan naknaditi trošak rekursa.

Iz obrazloženja:

Prema §-u 2 br. 13 Ip. presude izbranih sudija i presuda izbranih sudova smatraju se kao valjani izvršni naslovi .

Prema §-u 507 Grpp. ovakova presuda stvara samo ius inter partes, te prema tome ona je izvršni naslov samo protiv parničnih stranaka, a ni u kom slučaju ne može se smatrati kao valjan izvršni naslov za korist kog trećeg lica, pa ni za korist samih obraničkih sudija, ako je ovom presudom ovima dosuđen trošak odnosno nagrada. Pošto je u konkretnom slučaju tražilac izvršenja bio izbrani sudija u sporu između C-a i izvršenice i pošto ovo izvršenje on traži na temelju presude toga izbranog suda, to je jasno, da on za svoju tražbinu nema valjanoga izvršnog naslova, te se njegovo traženje ukazuje na zakonu neosnovano. Prvostepeni sud je prema tome pogrješno dozvolio zatraženo izvršenje.

Obzirom na gore izloženo, valjalo je rekurs izvršenice uvažiti i tražioca izvršenja sa predlogom odbiti, a temeljem § 65 Ip. u vezi sa §§ 143 i 152 Grpp. tražioca izvršenja osuditi na snašanje troškova pravnog lijeka.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Pobijani je zaključak drugostepenoga suda u samoj stvari osnovan iz razloga za nj navedenih, pa se zato u tom pogledu rekurs nije mogao uvažiti, dok se na izvode u pogledu troškova uslijed naređenja § 622 Grpp. (§ 68, st. 1 Ip.) nikakav obzir uzeti ne može.

K §-u 2 br. 13 Ip.:

Br. 1343

Presuda izbranog suda ne čini izvršni naslov za vještaka, komu je tom presudom dosuđena nagrada.

Zaključak od 22. II. 1940. Rek 43/1-1940; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 1. III. 1939. Pl 34/2-1939; zaključak sreskog suda u Zemunu od 7. XII. 1938. I 2937/2-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 20.000 Din, prvostepeni sud dozvolio je predloženo izvršenje na novčanu tražbinu izvršenika.

Rekursni sud uvažio je rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s njegovim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Tražilac izvršenja traži izvršenje protiv izvršenika na osnovu presude izbranoga suda izrečene u sporu V-a protiv izvršenika, a kojom se uz ostalo osuđuje izvršenik, da plati tražiocu izvršenja kao vještaku u ime nagrade i naknade troškova iznos od 20.000 Din.

Presuda izbranoga suda ima snagu pravnosnažne presude državnoga suda samo među strankama, koje su se ugovorom o izbranom sudu podvrgle njegovom suđenju kako to naređuje § 690 Grpp., pa stoga ona može da čini izvršni naslov samo među njima, kako to slijedi iz §-a br. 13 Ip., koji se izričito pozivlje na §§ 672 do 695 Grpp.

Izbrani sud niti može suditi lica koja se nijesu podvrgla njegovom suđenju na kakav platež niti može takvim licima što dosuditi, pa se takvim izrekama ne može stoga priznati moć izvršnog naslova.

Nije se zato moglo rekurs uvažiti.

K §§ 7 i 111 Ip.:

Br. 1344

Prijedlog za dozvolu prinudne dražbe nekretnina može se onda podnijeti neposredno izvršnom sudu, ako je za dotičnu izvršnu tražbinu tražioca izvršenja već pravosnažno osnovano založno pravo na nekretninama, čija se dražba traži.

Zaključak od 1. IX. 1939. Rek 403/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 17 II. 1939. Pl 372/1-1939; zaključak sreskog suda u Vel. Gorici od 13. I. 1939. I 20/1-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 5.217 Din, prvostepeni sud je na osnovu klauzulom izvršnosti providene presude okružnog suda u Zagrebu od 27. VI. 1938. Po 877/1936. dozvolio izvršenje prinudnog dražbom 1/6 dijela nekretnina upis. u z. k. ul. br. 642 p. o. K. te za procjenu tih nekretnina odredio ročište kod suda.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja sa zahtjevom izvršnog prijedloga odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Tražilac izvršenja pobija zaključak drugostepenog suda revizijskim rekursom iz razloga, jer da je on svoj prijedlog radi dozvole u istom zatražene prinudne dražbe po stavu 2 § 7 Ip. ispravno podnio izvršnom sudu, pošto je istome priložio presudu okružnog suda u Zagrebu kao presudnog suda, proviđenu uvjerenjem o njezinoj izvršivosti, pa da je uslijed toga drugostepeni sud povrijedio zakon, kada je unatoč toga odbio njegov izvršni prijedlog.

Revizijski rekurs nije osnovan. Nadležnost iz stava 2 § 7 Ip. propisana je naime u smislu stava 1 tog §-a za slučaj,

u koliko u tom pogledu nije što drugo određeno u zakonu o izvršenju i obezbjeđenju. No propis stava 1 § 111 Ip. u pogledu izvršenja na nekretninama statuira od propisa stava 2 § 7 Ip. iznimku, te određuje, da se prijedlog za dozvolu prinudne dražbe nekretnina može samo onda podnijeti neposredno izvršnom sudu, ako je za dotičnu izvršnu tražbinu tražioca izvršenja već pravosnažno osnovano založno pravo na nekretnini, čija dražba se traži.

Pošto je nesporno, da u nazočnom slučaju nije osnovano ovakovo založno pravo u korist tražioca izvršenja, to je ispravno stanovište drugostepenog suda, da izvršni sud nije bio nadležan za dozvolu zatražene prinudne dražbe izvršenikovih nekretnina.

Iz tih razloga nije se mogao uvažiti revizijski rekurs tražioca izvršenja.

K §-u 14 Ip.:

Br. 1345

Na temelju izvršnog naslova protiv ostavine ne može se voditi izvršenje na ličnu imovinu uvjetno očitovanog nasljednika kojemu iz ostavine nije ništa uručeno.*

Zaključak od 8. II. 1940. Rek 115/1-1940; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 16. XI. 1939. Pl 1734/2-1939; zaključak sreskog suda u Koprivnici od 11. IX. 1939. I 901/1-1939.

U pravnoj stvari tražiteljice izvršenja A. protiv izvršenice B. udove J., radi dužnih 1.130 Din spp., prvostepeni sud je na temelju presude, izrečene u parnici neraspravljene ostavine pok. B. H-a po očitov. nasljednicima B. D. i dr. protiv A., radi dužnog A. u toj parnici dosuđenog troška u iznosu od 1.300 Din spp., dozvolio predloženo izvršenje pljenidbom i prijenosom radi isplate najamnine, što ju izvršenica prima od C-a u mjesečnom iznosu od 250 Din, te C-u naložio, da tu najamninu ne isplaćuje više izvršenici B. udovi J. niti kome drugome već da ju polaže na ruke zastupnika tražiteljice izvršenja .

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenice i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražiteljicu izvršenja s njezinim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražiteljice izvršenja.

Iz obrazloženja:

Izvršenje može biti dozvoljeno samo protiv lica, protiv kojih postoji izvrnši naslov, u koliko izvršenik nije pravni sljednik toga lica.

U nazočnom slučaju postoji izvršni naslov protiv ostavine pok. B. H-a, a ne protiv B. udove J.

---

* Suglas.: Goršić Ip. str. 107 i Ž. Š. Ip. § 14 rješ. br. 15,

Stoga se ne može kako to ispravno uzima i drugostepeni sud, na osnovu izvršnog naslova protiv ostavine B. H-a dozvoliti izvršenje na ličnu imovinu B. udove J. kojoj iz te ostavine nije uručeno ništa, pa i ako je i ona zastupala kao očitovana nasljednica ostavinu, koja je parnicu izgubila i bila presuđena na naknadu troška.

Rekurs se stoga nije mogao uvažiti.

K §-u 14 Ip.:

Br. 1346

Cesionar kao tražilac izvršenja koji je prije stupanja na snagu Ip-a stekao ovršno pravo zaloga na nekretnine koje poslije stupanja na snagu Ip-a izvrgava dražbi, udovoljio je propisu §-a 14 Ip. već time što je prijedlogu za dozvolu izvršenja priložio ovjereni zemljišnoknjižni izvadak izvršenikovih nekretnina.*

Zaključak od 3. XI. 1939. Rek 413/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 23. I. 1939. Pl 1125/2-1938; zaključak sreskog suda u Iloku od 9. IX. 1938. I 274/1-1938.

U pravnoj stvari tražiteljice izvršenja S. protiv izvršenika J-a i L., radi 42.000 Din, prvostepeni sud je dozvolio predloženo izvršenje nekretnina izvršenika.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražiteljicu izvršenja s njezinim prijedlogom za dozvolu izvršenja odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražiteljice izvršenja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je na prijedlog tražiteljice izvršenja S. na temelju izvršne presude okružnog suda u Sr. Mitrovici od 25. VI. 1934., kojom je njoj i M-u dosuđena protiv J-a suma od 42.000 Din, te na temelju ustupnice M-a nahrpćene na pomenutoj presudi od 9. XI. 1934. u korist S., radi neplateža, dozvolio izvršenje prinudnom prodajom dužničkih nekretnina.

Povodom rekursa izvršenika J-a protiv zaključka prvostepenog suda o takovoj dozvoli, rekursni je sud rekurs uvažio s razloga, što nalazi, da tražilac izvršenja nije udovoljio propisu § 14 Ip., jer da nije izvršnom prijedlogu priložio javnu ispravu o posjedovanju prava iz izvršnog naslova od imaoca toga prava M-a, na tražiteljicu izvršenja, jer da obična privatna isprava o tome, prema tom zakonskom propisu ne dostaje i ako je i izdana prije stupanja na snagu Izvršnog postupka, kad je izvršni prijedlog, stavljen tek nakon stupanja tog zakona na snagu, a koji to naročito traži.

---

* Isp. R. S. III. br. 1347.

Rekurs tražioca izvršenja protiv zaključka rekursnog suda, kojim pobija razlog odbića kao na zakonu neosnovan, valjalo je uvažiti iz ovog razloga.

Tražiteljica izvršenja ishodivši privatnom ispravom, izdanom po imaocu prava iz pomenute presude prije važenja propisa Ip., ustup tog prava u svoju korist, također je na osnovu pomenute presude i privatne isprave o ustupu prije važenja propisa §-a 14 Ip. ishodila ovršnu uknjižbu prava zaloga na nekretninama izvršenika, tako da je postala ovlaštenim licem glede cjelokupnog potraživanja protiv izvršenika iz pomenute presude, kao izvršnog naslova.

Stavivši pako prijedlog za dozvolu izvršenja priložila mu je ovjereni zem. knj. izvadak iz ovršenikovih nekretnina sa već provedenim posjedovanjem prava od imaoca istog prava M-a na tražiteljicu izvršenja.

Po tome je udovoljila propisu § 14 Ip. dokazavši ovjer. javnom ispravom spomenuto posljedovanje.

Kako je po tom tražilac izvršenja ovlašten na to glede cijelog traženja, a inače je udovoljio propisu § 107 Ip., to je valjalo rekurs tražiteljice izvršenja uvažiti i odlučiti kao u dispozitivu.

K §§ 14 i 51 st. 3 Ip.:

Br. 1347

Ako tražilac izvršenja nije već u samom prijedlogu za dozvolu izvršenja predložio ispravu u smislu §-a 14 Ip. odnosno dokaz o tome, da je u izvršnom naslovu priznati zahtjev prešao od lica, navedenog u tom naslovu, na tražioca izvršenja, nema se gornji njegov prijedlog odbiti, već ima izvršni sud pozvati tražioca izvršenja, da u danom mu roku takvu ispravu doprinese.*

Zaključak od 16. II. 1939. Rek 191/1-39; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 31. XI. 1938. Pl 3708/1-1938; zaključak sreskog suda u Stubici od 20. IX. 1938. J 252/8-1938.

U pravnoj stvari tražilaca izvršenja A-a i dr., kao nasljednika pok. B-a, protiv izvršenika C-a, radi ponovnog smetanja posjeda p r v o s t e p e n i s u d je zaključkom izrekao, da je izvršenik ponovno smetao tražioce izvršenja kao nasljednike pok. B-a u zadnjem, mirnom i faktičnom posjedu sporne živice, pa da mu se slijedom toga pravomoćnim konačnim zaključkom od 4. VI. 1934. P 434/5-1934. zaprijećena globa od 1.000 Din poglašuje propalom odnosno zatvor od 30 dana izvršivim i da mu se podjedno zabranjuje svako dalnje ili slično smetanje pod prijetnjom nove globe od 2.000 dinara ili 60 dana zatvora te da je dužan uspostaviti prijašnje posjedovno stanje, a tražiocu izvršenja naknaditi trošak ovog postupka.

---

* Isp. R. S. III. br. 1346.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioce izvršenja s njihovim prijedlogom za dozvolu izvršenja odbio, a to s razloga, jer izvršni naslov glasi u korist B-a, a tražioci izvršenja nisu dokazali, da je u tom naslovu sadržan zahtjev prešao na njih.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražilaca izvršenja i ukinuo oba nižestepena zaključka te prvostepenom sudu naložio, da nakon po §-u 51 st. 3 Ip. provedenog postupka o stvari ponovno odluči, dok je odluku o svim troškovima izvršenja ostavio za konačnu odluku o stvari.

Iz obrazloženja:

Tražioci izvršenja su doduše dužni da doprinesu dokaz javnom ili javno ovjerenom ispravom o tome, da je u izvršnom naslovu priznati zahtjev prešao od lica navedenog u njemu na tražioca izvršenja (§ 14 Ip.), ali neudovoljenje tom zakonskom propisu u samom ovršnom prijedlogu ne opravdava još odbijanje tog prijedloga bez prethodnog postupka po § 51 st. 3 Ip. Izvršni sud treba dakle da tražioce izvršenja pozove, da u roku, koji će im odrediti, doprinesu potrebnu ispravu, i istom onda da donese odluku.

S tih razloga je rekurs uvažen.

Odluka o troškovima osniva se na § 154 st. 1 reč. 2 Grpp. u vezi s § 68 st. 1 Ip.).

K §-u 29 Ip.:

Br. 1348

U subotu se ne smije obaviti dražba nekretnina ovršenika — jevreja.*

Rješidba od 8. IV. 1938. Rek 461/1-1938; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 17. XI. 1937. Pl 3028/2-1937; odluka sreskog suda u Osijeku od 1. III. 1937. R 1355/43-1932.

U ovršnom predmetu ovrhoviteljice A. protiv ovršenice B., radi 19.420 Din, p r v o s t e p e n i s u d odobrio je čin ovršne javne dražbe ovršeničinih nekretnina.

A p e l a c i o n i s u d je povodom utoka ovršenice ukinuo odluku prvostepenog suda i ovom naložio, da dalje po zakonu postupa.

Iz razloga:

Dražba ovršeničinih nekretnina održana je na dan 27. II. 1937., a taj dan bila je subota. Prema § 1 slovo g) broj 1 Uredbe od 1. II. 1930. br. 9862 o praznicima u smislu sudskoga postupka (Službene novine od 7. II. 1930. br. 29-X) ima se svaka subota smatrati praznikom za građane jevrejske vjeroispovijesti. Ovršenica je dokazala uvjerenjem Pretsjedništva Jevrejske vjeroispovjedne općine u Osijeku od 26. VIII. 1937. broj 82/37, da je pripadnica jevrejske vjeroispovijesti.

---

* Isp. Č. II. br. 1139.

U smislu § 592 in fine hrv. grpp.* nije se stoga smjela dražba ovršeničinih nekretnina obdržavati na dan vjerskoga praznika ovršeničina. A jer je dražba na takav vjerski praznik ovršenice ipak održana, ukazuje se čin dražbe ništavim i protuzakonitim.

Stol sedmorice je otputio previdne utoke ovrhovoditeljice A. i hipotekarne vjerovnice D. i potvrdio rješenje apelacionog suda, jer je po sadržaju spisa na zakonu osnovano.

K §-u 34 Ip.:

Br. 1349

Nije dopušten redovni put pravde za zahtjev na ukinuće ovršnog prava iz platnog naloga Suzora, bilo da se izvršenje vodi administrativnim putem na pokretnine ili sudskim putem na nekretnine, već dužnik može prigovor isplate odnosno nagode kao i ostale prigovore opstojnosti tražbine podnijeti samo nadležnoj vlasti.

Zaključak od 22. IX. 1939. Rek 874/1-1939; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 15. V. 1939. Pl 755/2-1939; zaključak sreskog suda u Gjurgjevcu od 14. IV. 1939. P 246/6-1939.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženog Ouzora u O., radi utrnuća ovršnog prava, prvostepeni sud je tuženikov prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta odbacio.

Rekursni sud je uvažio rekurs tuženika i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom naložio da nakon provedenog postupka o stvari meritorno odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilaca.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Po propisu § 42 st. 2 Zak. o siguranju radnika sve se tražbine Središnjega ureda za osiguranje radnika i njegovih mjesnih organa (Okružnih ureda za osiguranje radnika) naplaćuju administrativnim putem kao državni porez.

Pri izvršenju prinudne naplate takove tražbine bilo administrativnim putem na pokretnine bilo po sudu iz nekretnina, može dužnik prigovor isplate odnosno nagode kao i ostale prigovore opstojnosti tražbine podnesti na nadležnu vlast po propisima, koji važe za takav slučaj i za državni porez, a to su propisi čl. 22 i sl. Uredbe o osiguranju, prinudnoj naplati i nenaplativosti poreza od 19. XI. 1928. broj 148.000.

Stoga je pobijani zaključak rekursnoga suda na zakonu osnovan (§§ 34 st. (2), § 2 br. 10 Ip., § 42 st. 2 Zoor. i čl. 22 Uredbe od 19. XI. 1928. br. 148.000), pa rekurs nije uvažen

---

* Isp. § 29 Ip.

K §-u 34 Ip:

Br. 1350

Ako je prinudni upravitelj ubrao tražbinu tražioca izvršenja, a nije ju ovom uručio, smatra se, da je tražilac izvršenja prema izvršeniku namiren te izvršenik ima pravo na opozicionu tužbu.

Presuda od 14. IX. 1939. Rev 965/1-1939; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 28. IV. 1939. Pl 278/3-1939; presuda sreskog suda u Rumi od 21. II. 1939. P 692/9-1938.

U pravnoj stvari tužioca A. protiv tužene tt. B., radi priznanje naplate tuženičine tražbine, ukinuća založnog prava i obustave ovršnog postupka utvrđeno je, da je radi naplate tuženičine tražbine bila dozvoljena sekvestracija prihoda tužiočeve restauracije te da je iz prihoda sekvestriranog objekta sekvestar C. naplatio tuženičinu tražbinu, ali da prihod nije izručio tuženici kao tražiocu izvršenja, radi čega ga je tuženica tužila u parnici P 3/1939., koja je u toku. Tužilac uslijed toga traži tužbom da se utvrdi da je time u cijelosti naplaćeno potraživanje tužilje te da se njezino ovršno založno pravo ukine, izvršni postupak protiv tužioca obustavi, a sve izvršne radnje dozvoljene i izvršene poslije 29. V. 1929. da se ponište te da se kao dan isplate tužiočeve tražbine utvrdi 29. V. 1929. t. j. posljednji dan trajanja ovršne sekvestracije. Tuženica je u parnici među ostalim prigovorila i to da njena tražbina još uvijek nije podmirena, jer joj sekvestar C. ubranu tražbinu nije izručio.

Oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice .

Iz obrazloženja:

Pogrešnu pravnu ocjenu nalazi revizija u tom, što sud smatra, da je tuženica svoju tražbinu naplatila i da je sekvestar kao njezin punomoćnik potrebnu svotu u njeno ime i na njezin račun primio. Nadalje u tom što sud pogrešno uzima, da je sekvestar punomoćnik ovrhovoditeljice i što u tom pogledu pogrešno primijenjuje propise §§ 431 i 429 hrv. grpp.* nadalje u tom, što sud uzima kao dan namirenja prestanak sekvestracije t. j. 29. V. 1929.

Revizija nije osnovana.

Pobijana presuda ne osniva se na pogrešnoj pravnoj ocjeni, niti što se tiče pravnog odnošaja sekvestra, u kojem ovaj stoji prema obim strankama t. j. molitelju sekvestracije i izvršeniku, jer je osnovano stanovište pobijane presude, da se sekvestar ima smatrati punomoćnikom obih stranaka,** da je kao punomoćnik tražioca izvršenja ovlašten primati isplatu tražbine, i da se ima smatrati, da je time,

---

* Isp. §§ 89 i 88 Ip.
** Isp. Č. I. br. 10.

što je njemu plaćena tražbina podmirena ona i prema tražiocu izvršenja. U tom pogledu su po nižestepenim sudovima ispravno primijenjeni materijalno pravni propisi i u pobijanim presudama navedeni razlozi su na zakonu osnovani. Tu treba još naglasiti, da se ovdje radi o prinudnoj, a ne dobrovoljnoj sekvestraciji, o sekvestraciji, koja nije provedena po traženju tužioca, nego tuženice, pa stoga ne može da odgovara tužilac za djela sekvestra, kojima je on oštetio tuženicu.

Utvrđeno je, da je putem izvršne sekvestracije, koja je trajala do 29. V. 1929., sekvestrar primio kao čisti prihod iznos, koji je dovoljan za podmirenje tuženičine tražbine, radi koje je vođena sekvestracija, što međutim tuženica nije poricala. Ispravno je po nižestepenim sudovima uzet dan 29. V. 1929. kao dan namirenja, a neosnovano je stanovište tuženice, da bi se dan isplate imao utvrditi sa danom ove presude.

Zbog gore navedenog revizija se nije mogla uvažiti.

K §-u 34 Ip.:

Br. 1351

Prigovor izvršenika, da je zahtjev tražioca izvršenja nakon izdanja izvršnog naslova prestao, jer je tražilac izvršenja svoje potraživanje ustupio drugim licima, može se po §-u 34 Ip. iznijeti samo tužbom, a nikako rekursom.

Zaključak od 15. VI. 1939. Rek 730/1-1939; zaključak okružnog suda u Sušaku od 13. V. 1939. Pl 182/2-1939; zaključak sreskog suda u Čabru od 14. III. 1939. I 15/1-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 10.568 Din, prvostepeni sud je dozvolio predloženo izvršenje na pokretnine izvršenika.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te prijedlog tražioca izvršenja odbio.

Iz obrazloženja:

Na osnovu originalne isprave kr. kotarskog suda, kao gruntovne oblasti iz Č. od 16. XI. 1931. br. 204/7-1931. smatra ovaj rekursni sud utvrđenim, da tražilac izvršenja nije više vjerovnik izvršenika, jer je cijelo svoje potraživanje ustupio trećim licima Nije zbog toga bio ovlašten da traži upitno izvršenje ,jer gornja činjenica ukida njegov zahtjev, a nastupila je, pošto je već postao izvršni naslov, na osnovu kojega je izvršenje dozvoljeno (§ 34 Ip.).

Stol sedmorice uvažio je rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda, a sa gornjim njegovim prigovorom uputio izvršenika na put tužbe.

Iz obrazloženja:

Izjvršenik traži svojim rekursom odbijanje izvršnog prijedloga s razloga, jer je traženje predlagača protiv njega po izdanju izvršnog naslova prestalo budući da je predlagač cijelo svoje potraživanje ustupio drugim licima. Takvi se prigovori mogu po §-u 34 Ip. iznijeti samo tužbom, a nikako rekursom. Stav 2 §-a 34 Ip. ne smije se tumačiti tako, da se isti prigovori za koje propisuje taj stav da se imaju iznijeti tužbom, mogu iznijeti i rekursom. Taj stav pridržaje izvršeniku samo pravo, da istu odluku iz drugih (u §-u 34 nepredviđenih) razloga pobija istodobno i rekursom. Kad bi se uzelo protivno, bilo bi s obzirom na propis §-a 614 st. 4 Grpp. (§ 68 st. 1 Ip.) o dopustivosti iznošenja novota u rekursu kad stranka nije bila prethodno saslušana, suvišan propis u §-u 34 Ip. o dizanju tužbe, jer bi se samim rekursom moglo isto postići. Zakonodavac je propisao tu tužbu, jer će rješavanje prigovora iz §-a 34 Ip. biti svakako zavisno o utvrđivanju spornih činjenica, za što je rekursni postupak nepodoban.*

Prema tome nije smio drugostepeni sud na osnovu rekursa izvršenikova donijeti svoju odluku o odbijanju izvršnog prijedloga ,nego je morao uputiti izvršenika s njegovim u rekursu iznesenim prigovorima na put tužbe. Valjalo je zato povodom rekursa predlagača preinačiti drugostepeni zaključak i uspostaviti zaključak suda prvoga stepena, a izvršenika s njegovim prigovorima uputiti na put tužbe.

K §§ 34 Ip. i 254 Grpp.:

Br. 1352

Opozicionoj tužbi nema mjesta, ako o spornoj tužiočevoj tražbini za to nadležna upravna vlast još nije donijela svoje rješenje, a nema u parnici povedenoj na takvu tužbu niti mjesta prekidu postupka, dok upravna vlast ne donese rješenje o toj navodnoj tužiočevoj tražbini.

Zaključak od 16. II. 1939. Rek 1916/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 6. X. 1938. Pl 2658/3-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 29. IV. 1938. Po 360/13-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene općinske uprave u V., radi utrnuća ovršnog prava, prvostepeni sud je tužioca odbio s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

---

* Austr. procesni zakoni nemaju propisa analognog propisu našeg § 614 st. 4 Grpp. Uslijed toga tamo nema poteškoća oko razgraničenja tužbe i rekursa u slučaju § 35 a. O. r. (§ 34 Ip.). Kod nas je to teže, jer redaktori preuzimajući § 34 Ip. iz austr. ovrš. reda nisu vodili računa o § 614 st. 4 našeg Grpp-a.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tuženice i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Tužilac je protiv tuženice podigao na osnovu propisa § 444 hrv. grpp.* tužbu na utrnuće ovršnog prava, što ga tuženica protiv njega vodi na temelju presude okružnoga suda u Zagrebu od 21. VIII. 1933. Kzp. 862/1932. radi dužnih 182.734 Din spp. Tvrdi, da je navedeno ovršno pravo tuženice utrnulo, jer da bi on imao protiv tuženice potraživanje s naslova plaće, koju nije podizao, već da ju je ostavio za namirenje potraživanja tuženice, dok ne dosegne visinu dosuđene joj otštete.

Tuženica poriče, da bi tužiocu kao bivšem njezinom bilježniku dugovala štogod s naslova plaće, jer da je on suđen na gubitak časnih prava, a po tom i službe, a da li bi tužilac imao proti njoj kakvu tražbinu iz javne službe, da za takovo utvrđenje nije nadležan redoviti sud, već upravne vlasti.

Među strankama je nesporno, da je tužilac osuđen disciplinskom presudom općinskoga disciplinskoga suda pri sreskom načelstvu u Z. od 3. VI. 1934. na otpust iz službe, no da ta osuda još nije pravomoćna, već da je postupak uslijed pravnoga lijeka još u tečaju.

Prvostepeni sud uzimajući, da je pitanje o javnoj službi tužioca kod tuženice glede trajanja te službe sporno, a po tom i sporno samo pravo na plaću, a koje oboje imade i glede trajanja i visine plaće riješiti upravna vlast, smatra, da rješenje toga pitanja ne spada u nadležnost redovnoga suda niti utvrđivanje plaće iz javno-pravnoga odnosa, pa tužioca s tužbom i u njoj stavljenim zahtjevom odbija.

Prizivni sud ne usvaja pravno mišljenje prvostepenoga suda, već smatra, da bi se prvostepeni sud obzirom na spornost potraživanja tužiočevoga s naslova plaće morao poslužiti propisom § 254 Grpp., a osim toga da bi bilo potrebno za rješenje spora objasniti tužiočevu tvrdnju, da se je i bivši načelnik M. dobrovoljno odrekao svoje plaće u korist tužioca u iznosu od 150.000 Din.

Pravni nazor prizivnoga suda nije na zakonu osnovan.

Pretpostavka je za tužbu iz propisa § 444 hrv. grpp.* postojanje neke tražbine ili činidbe ovršenika i činjenica, da je tom tražbinom ili činidbom ovrhovoditeljevo potraživanje utrnulo na način u dijelu trećem poglavlja trećega općeg građ. zakonika (§ 1411 i sl. o. g. z. Po tuženici je uopće osporeno bilo kakvo potraživanje tužioca proti njoj sa naslova javne službe.

Takovo potraživanje iz pravnoga odnosa između upravne općine i njezinih službenika je javno-pravnoga značaja.

O njemu rješavaju opće upravne vlasti u redovnom upravnom postupku.

Nesporno je, da o potraživanju tužiočevom nije takovim postupkom doneseno rješenje.

Kad takovo rješenje nije doneseno, nije u vrijeme podnesenja tužbe niti postojala kakva likvidna tražbina tužiočeva, a takvo naročito nestanovito iskanje (§ 1440 o. g. z.) ne može se prebiti sa iskanjem tuženice, likvidnim i ovršivim.

Isto vrijedi i glede neke neustanovljene plaće bivšega načelnika M-a. Tužilac pak nije niti ustvrdio, a niti ponudio dokaz, da je stanoviti dospjeli iznos plaće M-ove baš upotrijebljen na račun presuđene tuženičine tražbine.

Primjeni propisa § 254 Grpp. nije bilo mjesta, budući da već u vrijeme tužbe nisu postojale materijalno-pravne pretpostavke za ovakvu tužbu iz propisa § 444 hrv. grpp.* koja je čisto procesualno pravno sredstvo.

Štoga je valjalo uvaženjem rekursa tuženice pobijani zaključak prizivnog suda ukinuti i pravnu stvar vratiti prizivnom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

K §§ 36 Ip.:

Br. 1353

Treća osoba je ovlaštena na izlučnu tužbu i ako je prigodom plijenidbe izjavila da je dozvoljava i da ne će dizati izlučnu tužbu. Ugovorno založno pravo na pokretnine stiče se na način određen u §-u 451 odnosno 427 o. g. z., a ne i na način iz §-a 428 o. g. z.

Presuda od 13. IV. 1938. Rev 347/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. XII. 1938. Pl 5751/2-37; presuda okružnog suda u Osijeku od 24. VI. 1937. Po 168/28-37.

U pravnoj stvari tužilje S. protiv tuženog D-a, radi priznanja prava vlasništva i izlučenja pokretnina ispod ovrhe, udovoljeno je tužbi u s v a t r i s t e p e n a.

Iz razloga **Stola sedmorice:**

Revizija pobija presudu prizivnoga suda iz razloga §-a 597 br. 4 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Nižestepeni su sudovi ispravno i u skladu sa zakonskim naređenjima udovoljili zahtjevu tužbe.

Tuženik je obavljenom sudskom pljenidbom mogao steći založno pravo samo na stvari, koje su vlasništvo ovršenika. Okolnost, što je tužilja pristupila obavezi ovršenika nije od utjecaja, jer ona time nije postala ovršenik.

Protiv nje nije tuženik imao izvršnog naslova, a još manje sudsku dozvolu izvršenja.

Tuženik nije izjavom tužilje, da dozvoljava ovršnu pljenidbu i da neće dizati izlučne tužbe, stekao niti ugovorno založno pravo, jer se ovo stiče na pokretnine redovno fizičkom predajom zaloga (§ 451 o. g. z.), a samo iznimno (kad

* (= § 34 Ip.).

fizička predaja nije moguća) simboličnom i to na način opisan u §-u 427 o. g. z., kako to § 452 o. g. z. izrično određuje. U nazočnom slučaju niti se radi o stvarima, kod kojih fizička predaja ne bi bila moguća, niti je obavljena predaja na način naveden u § 427 o. g. z. Revizija navodi, da je predaja uslijedila na način naveden u § 427 o. g. z. (constitutum possessorium). No taj način zakon ne priznaje kao podoban za osnutak založnog prava, jer izričito naznačuje samo oba gore spomenuta, citirajuć kod drugoga još i izrično samo § 427 o. g. z. Prema tome nije tuženik stekao ni ugovorno založno pravo na pokretnine tužiljine. Da tužiteljica nije izgubila svojom izjavom, da ne će dizati izlučne tužbe, pravo na tu tužbu slijedi iz §§ 19 i 837 o. g. z.

Nije se zato mogla revizija uvažiti.

K §-u 36 Ip.:

Br. 1354

Po svršetku izvršenja (nakon obavljene dražbe) izlučna tužba nije više dopuštena.*

Presuda od 26. I. 1939. Rev 28/1-1939; presuda okružnog suda u Petrinji od 27. V. 1938. Pl 523/3-1938; presuda sreskog suda u Sisku od 21. II. 1938. P 1145/5-1937.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B-a i C-a, radi prava vlasništva pokretnina i izlučenja ovih ispod ovrhe, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uvažio je priziv prvotuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužilju odbio s tužbom.

Stole sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Prizivni sud stao je na stanovište, da je u ovom slučaju promašena pasivna legitimacija, jer da su utuženi predmeti prodani D-u na javnoj dražbi održanoj 22. XII. 1938., dok je tužba uložena 23. XII. 1938., dakle poslije obavljene dražbe. Datum obavljene dražbe zaista je odlučan za ovaj spor, ali sa drugoga razloga. Izlučna tužba dopuštena je samo do svršetka izvršenja. Ako nema uslova za razdiobno ročište, izvršenje svršeno je prodajom stvari i predajom preostatka kupovnine vjerovniku. U ovom slučaju izlučna tužba podignuta je poslije obavljene dražbe, u kojoj je učestvovao samo jedan vjerovnik, nije dakle uopće bila dopuštena, te se je zbog toga ispravno morala a limine odbaciti.

Revizija se stoga nije mogla uvažiti.

---

* Suglas.: Ž. Š. Ip. rješ. br. 70 kod §-a 36.

K §-u 36 Ip.:

Br. 1355

Država kao preuzimatelj trgovačkog posla Lonjsko-poljske željeznice jamči za njezine obveze iz tog posla, pa stoga erar ne može uspjeti izlučnom tužbom, ako se radi takove obveze zaplijene predmeti bivše Lonjsko-poljske željeznice.

Presuda od 18. I. 1939. Rev 1157/1-1938; presuda okružnog suda u Sl. Požegi od 5. V. 1938. Pl 254/1-1938; presuda sreskog suda u Pakracu od 8. IX. 1937. P 540/19-1936.

U pravnoj stvari tužioca Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tužene S., radi priznanja prava vlasništva nekretnina i izlučenja ovih ispod ovrhe, prvostepeni sud sudio je, da je tužena dužna priznati tužiocu pravo vlasništva na sporne nekretnine, dok je odbio tužioca s onim dijelom tužbenog zahtjeva, kojim se traži, da je tuženica dužna dozvoliti, da se ove nekretnine izluče ispod ovrhe, što ju tuženica vodi protiv Lonjsko-poljske željeznice na spisu I 156/1934.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe u cijelosti.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Osnovano je pobijanje zbog pogrešne pravne ocjene same sporne stvari (§ 597 br. 4 Grpp.). Prvostepeni je sud u izvodu činjeničnog stanja spora utvrdio, da je za rješavanje sporne stvari nabavio i pročitao spise pod ozn. T. 7/1923 i I. 156/1934. i uputio na stanje, koje proizlazi iz tih spisa. Iz spisa se pod ozn. T. 7/1923. vidi, da je u parnici S., sadanje tuženice, protiv Lonjsko-poljske željeznice, radi otštete, potonju zastupala Direkcija državnih željeznica u Zagrebu odnosno Državni erar po Državnom pravobranioštvu u Zagrebu i da je spor riješen pravomoćnom osudom i na temelju te osude provedena u spisu pod ozn. I. 156/1934. ovrha na imovinu Lonjsko-poljske željeznice.

Nadalje je u postupku prvostepenoga suda kao nesporno utvrđeno, da je na zboru akcionera Lonjsko-poljske željeznice d. d. od 11. V. 1932. jednoglasno zaključeno, da se željeznica (objekt) sa svim pripadnostima preda u svojinu Kraljevine Jugoslavije i da je temeljem toga zaključka provedena zaključkom okružnoga suda u Novom Sadu od 11. VI. 1936. u Centralnom zemljišno-knjižnom uredu u Novom Sadu uknjižba prava vlasnosti na nekretninama Lonjsko-poljske vicinalne željeznice d. d. u korist Državnoga erara Kraljevine Jugoslavije.

Iz činjeničnoga stanja tih spisa jasno slijedi, da je Državni erar kao zastupnik Lonjsko-poljske željeznice d. d. u

parnici pod ozn. T. 7/1923. u vrijeme preuzeća njezinoga trgovačkoga posla i svojine u godini 1932. odnosno 1936. znao, da iz posla Lonjsko-poljske željeznice potječe njezina obveza prema tuženici S.

Zaključak zbora akcionera Lonjsko-poljske željeznice d. d. i prihvat toga zaključka po Državnom eraru čini ugovorni prijenos trgovačkoga posla u smislu § 1 zak. čl. LVII. iz godine 1908.

Po tom propisu preuzimatelj trgovačkoga posla jamči za sve iz toga posla potekle obveze prenositeljeve, za koje je u vrijeme preuzeća posla znao ili ih je pomnjom uredna trgovca saznati mogao.

U oči izloženih činjenica nije odlučno, što je Lonjsko-poljska željeznica iza navedenoga zaključka o prijenosu željeznice (objekta) sa svim pripadnostima — dakle cijeloga trgovačkoga posla — zaključila likvidaciju svojega društva, a niti su prava tuženice S. prema Državnom eraru kao preuzimatelju posla prestala.

Suviše je i prvostepeni sud utvrdio, da i likvidacija društva Lonjsko-poljske željeznice nije provedena po propisu § 205 st. 1 trg. z. Prema svemu tomu valja ocijeniti, da li je provedenom ovrhom u spisu pod ozn. I. 156/1934. pravo tužiočevo povrijeđeno.

Tužiočeva tužba imade pravni značaj izlučne tužbe iz propisa § 447 hrv. grpp.* Zahtjev na priznanje prava vlasnosti nije glavni zahtjev izlučne tužbe i ona nije tužba o vlasništvu iz propisa § 369 o. g. z.

Glavni zahtjev izlučne tužbe po § 447 hrv. grpp.* jest, da se pod ovrhu uzete pokretnine odnosno nekretnine izluče iz ovrhe, ako je ovrhom povrijeđeno neko pravo tužioca. To je čisto procesualno sredstvo.

Provedenom ovrhom za tražbinu tuženice, na nekretnine tužioca, koje je stekao trgovačkim poslom od Lonjsko-poljske željeznice d. d., a za čije je obveze — naročito mu znane — kao preuzimatelj posla jamčio, nije povrijeđeno nikoje pravo tužiočevo, budući da je stajao za istu tražbinu u pravnoj obvezi prema tuženici.

Uslijed toga je valjalo uvaženjem tuženičine revizije samo o spornom dijelu tužbenoga zahtjeva — da li se imadu ispod ovrhe izlučiti nekretnine, na koje tuženica vodi ovrhu za podmirenje svoje tražbine preinačiti presudu prizivnoga suda i uspostaviti presudu suda prvoga stepena.

* (= § 36 Ip.).

K §-u 36 Ip.:

Br. 1356

Zahtjev za izlučenje ispod ovrhe može staviti i posjednik nekretnina.*

Osuda od 29. XII. 1938. Rev 1327/1-38; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 23. II. 1937. Pl 3711/2-37; osuda sreskog suda u Zlataru od 17. III. 1937. P 723/24-36.

U pravnoj stvari tužioca K-a protiv tuženih tt. J. i V-a, radi priznanja prava vlasništva i izlučenja nekretnina ispod ovrhe, prvostepeni sud je odbio tužbu.

Apelacioni sud je povodom priziva tužioca preinačio prvostepenu presudu onamo, da je udovoljio zahtjevu za izlučenje ispod ovrhe, a odbio ga u dijelu kojim se traži priznanje prava vlasništva.

Stol sedmorice je otputio previd prvotuženika i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz obrazloženja:

Apelacioni sud ispravno uzimlje, da pravni značaj izlučne tužbe iz propisa § 447 hrv. grpp. nema značaj vlasničke tužbe iz propisa § 369 o. g. z., već da izlučnom tužbom može tražiti treće lice dokinuće ovrhe i na pravu njegovoga zakonitoga posjeda.

Iskazima nesumnjivih i nezavržnih svjedoka je dokazano, da je tužitelj u posjed prijepornih nekretnina stupio kupivši ih ugovorom od 11. III. 1920. od suvlasnika V-a, još dok u gruntovnici zajednica suvlasnosti nekretnina, među koje su spadale i sporne nekretnine, nije bila raspisana. U vrijeme provedenja ovršne uknjižbe prava zaloga na sporne nekretnine nije dužniku prvotuženome V-u ako je i bio upisan kao gruntovni vlasnik, pripadalo pravo posjeda.

Prvotužena se ne može pozivati na pouzdanje u javne knjige kod tečenja svojega ovršnoga prava zaloga. Zaštita se pouzdanja u javne knjige odnosi samo na prava, koja su stečena ugovorom.

Protiv proširenja te zaštite publiciteta na prava stečena ovršnim putem govori već svrha toga načela. Ona ima da zaštiti samo pošteni promet. Sticanje ovršnoga prava zaloga ne može se smatrati kao akt prometa. Stoga je neodlučno, da li je prvotužena kod sticanja ovršnoga prava zaloga bila u dobroj vjeri ili nije, budući da njezino pouzdanje u javne knjige, kako je već navedeno, ne uživa one zaštite, koju načelo publiciteta daje samo pravu stečenom ugovorom.

Prema tomu je valjalo previd prvotužene otputiti i potvrditi kaon a zakonu osnovanu osudu apelacionog suda.

* Suglasno: Rev 2378/34 i br. 3228/31.
Isp. Neumann E. O. str. 167.

K §-u 36 p.:

Br. 1357

Izvršenik ne može protiv izvršenja staviti prigovor, da su stvari, na koje se vodi izvršenje, vlasništvo treće osobe, već takav prigovor mogu staviti samo te treće osobe.

Zaključak od 22. XII. 1938. Rek 1785/1-1938; zaključak okružnog suda u Osijeku od 22. X. 1938. Pl 1350/2-1938; zaključak sreskog suda u Osijeku od 3. X. 1938. I 978/4-1938.

U pravnoj stvari tražiteljice izvršenja A. protiv izvršenika B-a, radi 19.075 Din, prvostepeni sud nije udovoljio prijedlogu izvršenika za obustavu izvršenja na nekretnine z. k. ul. br. 106 p. o. H.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te udovoljio prijedlogu izvršenika za obustavu izvršenja na gornje nekretnine.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražiteljice izvršenja te preinačio zaključak rekursnog suda i uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni je sud stao na stanovište, da je nedopušteno izvršenje prinudnom upravom na nekretninama z. k. ul. br. 106 p. o. H., jer su one kao vlasništvo upisane na zadrugu R. i to obzirom na §§ 5 i 6 u vezi § 13 zakona o zadrugama i § 4 provedbene naredbe tom zakonu i ako je neprijeporno, da ih uživa i posjeduje izvršenik kao potajno odijeljeni član, pa je dozvoljenu i provedenu prinudnu upravu obustavio na prijedlog izvršenika.

To stanovište nije osnovano, jer izvršenik ne može protiv izvršenja staviti prigovor, da su stvari treće osobe (§§ 34 i 35 Ip.), već samo ta treća osoba, na način kako to propisuje § 36 Ip., pa je stoga prvostepeni sud ispravno glede navedenih nekretnina odbio prijedlog izvršenika na obustavu.

Valjalo je stoga uvažiti rekurs tražiteljice izvršenja te pobijani zaključak preinačiti i uspostaviti prvostepeni.

K §-u 36 Ip.:

Br. 1358

U slučaju obustave izvršenja povodom zahtjeva stavljenog u izlučnoj tužbi, nema mjesta i dignuću transferacije, jer se obustavom izvršenja ne uspostavlja prijašnje stanje, već samo zaustavlja i odlaže izvršni postupak.*

Rješidba od 9. IX. 1938. Rek 1199/1-38; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 20. IV. 1938. Pl 1812/1-38; odluka sreskog suda u Koprivnici od 4. I. 1938 I 318/8-37.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja V-a protiv ovršenika N-a, radi 4.300 Din, zaplijenjene su neke pokretnine i transferirane pohranitelju C-u. K. je dignula izlučnu tužbu glede njih i predložila u tužbi da se obustavi ovrha i digne transferacija te da se pohranitelju C-u naloži, da kod njega pohranjene stvari izruči izlučiteljici K.

Oba su nižestepena suda prijedlogu udovoljila.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previdnog utoka ovrhovoditelja preinačio obje nižestepene odluke onamo, da se transferacija uzdržaje na snazi.

Iz razloga:

Uslijed zaključkom sreskog suda u Koprivnici od 4. I. 1938. P. 1156-37/2, obustavljenog nazočnog ovršnog postupka, nije prvostepeni sud imao zakonskog osnova dizati transferaciju zaplijenjenih pokretnina, jer se obustavom ovrhe na uparničenu stvar (§ 447 hrv. grpp.)* ne uspostavlja prijašnje stanje, kako to pogrješno uzimaju nižestepeni sudovi, već se samo ustavlja (odlaže) dalji ovršni postupak.

Valjalo je stoga povodom izvanrednog previdnog utoka ovrhovoditelja odlučiti kao u dispozitivu.

* Suglasno br. 6928/32
Protivno: Čimić II. br. 1073

K §§ 36, 42 i 43 Ip.:

Br. 1359

Ako bi odlaganje izvršenja moglo dovesti u opasnost namirenje tražioca izvršenja, ima se i kod tužbe po §-u 36 Ip. odnosno sa tom tužbom spojenog prijedloga za odlaganje izvršenja učiniti odlaganje zavisnim od toga, da tužilac dade obezbjeđenje.**

Zaključak od 16. XI. 1939. Rek 1267/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 22. IX. 1939. Pl 2517/1-1939; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 3. VIII. 1939. P 4811/1-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih tt. B., i C-a, radi izlučenja pokretnina ispod ovrhe, prvostepeni sud dozvolio je predloženo odloženje izvršenja na u tužbi navedene pokretnine, no uz uvjet da tužilac za sigurnost prvotuženice (tražiteljice izvršenja) položi kauciju (obezbjeđenje) u iznosu od 7.000 Din.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i preinačio zaključak prvostepenog suda onamo, da se po prvostepenom sudu dozvoljeno odlaganje izvršenja dozvoljava bezuvjetno.

Stol sedmorice uvažio je rekurs prvotuženice i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Pobijani zaključak uzima, da u konkretnom slučaju ne-

* Isp. § 36 Ip.
** Suglas. Neumann E. O. str. 212 i G. U. N. F. 1273.

ma pretpostavke iz § 42 st. 2 Ip. za dozvolu odlaganja izvršenja uz obezbjeđenje, jer da tužilac nije izvršenik.

Premda § 42 st. 2 Ip. govori u prvoj rečenici o obezbjeđenju, koje ima da dade izvršenik, u drugoj rečenici istog stava govori taj § o onome, na čiju je molbu izvršenje odloženo, a isto tako i u § 43 st. 1 Ip. o onome, koji predlaže odlaganje a koji mora dati obezbjeđenje. Iz ovoga može se zaključiti, da se u slučaju tužbe po § 36 Ip. odnosno sa tom tužbom spojenog prijedloga za odlaganje izvršenja može tužiocu dozvoliti odlaganje samo uz davanje obezbjeđenja, čim bi odlaganje izvršenja dovelo u opasnost namirenje tražioca izvršenja. Takva opasnost u konkretnom slučaju svakako postoji, jer se radi o stvarima, koje stalnom upotrebom gube na vrijednosti, a obezbjeđenje ima baš tu svrhu, da u slučaju pravosnažnog odbijanja tužbe po §-u 36 Ip. i nastavljanje odloženog izvršnog postupka služi kao odšteta za slučaj, da je za vrijeme odlaganja nastupila u vrijednosti zaplijenjenih stvari kakva promjena, uslijed koje ne bi mogao tražilac izvršenja polučiti iz prodaje tih stvari onaj iznos, koji mu je prije toga bio osiguran.

Obzirom na kakvoću predmeta navedenih u tužbi i obzirom na visinu tražbine tražioca izvršenja obezbjeđenje određeno prvostepenim zaključkom primjereno je, pa je prema gore navedenom valjalo rekurs uvažiti i uspostaviti zaključak prvostepenog suda.

K §§ 38 i 44 Ip.:

Br. 1360

Obustava izvršenja po §-u 38 st. 1 br. 3 Ip. ne može se tražiti rekursom, već se ima tražiti prijedlogom stavljenim prvostepenom sudu (§ 44 st. 2 Ip.).

Zaključak od 3. XI. 1939. Rek 1025/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 15. VII. 1939. Pl 562/2-1939; zaključak sreskog suda u Rumi od 24. IV. 1939. I 39/1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi 25.425 Din, prvostepeni sud je dozvolio izvršenje prinudnom javnom dražbom izvršenikovih nekretnina.

Rekursni sud uvažio je rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s njegovim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Sud je drugoga stepena svojim pobijanim zaključkom preinačio zaključak prvostepenoga suda o dozvoli izvršenja, i prijedlog za izvršenje odbio s razloga, jer na osnovu izvoda rekursa uzima, da se izvršenje vodi na stvarima, koje su izuzete od izvršenja (obzirom na § 29 zak. o držav. pravobranioštvu).

To međutim nije razlog za odbijanje prijedloga za izvršenje, nego za obustavu izvršenja u smislu §-a 38 st. 1 br.3 Ip., a obustava izvršenja ne može se tražiti rekursom, nego prijedlogom stavljenim prvostepenom sudu (§ 44 st. 2 Ip.), koji ima — u slučaju kad prijedlog nije stavio tražilac izvršenja — provesti usmenu raspravu sa strankama i zatim odlučiti o prijedlogu.

Kako dakle nije bilo razloga za preinaku prvostepenog zaključka povodom rekursa ovršenikova, valjalo je pobijani zaključak drugostepenog suda preinačiti i uspostaviti zaključak prvostepenoga suda.

Izvršeniku ostaje naravno slobodno, da se prijedlogom obrati prvostepenom sudu za obustavu ovog dozvoljenog izvršenja, u koliko drži da postoje za to razlozi.

K §-u 41 Ip.:

Br. 1361

Sud nije ovlašten obustaviti izvršenje, koje se temelji na ispravama iz §§ 305 i 306 trg. z., jer § 41 Ip. ima u vidu samo odlaganje sudskih izvršenja.*

Zaključak od 3. IV. 1939. Rek 388/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 1. II. 1939. Pl 219/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 3. I. 1939. Po 398/1-1938.

Tužilac A. podnio je dana 31. XII. 1938. pod posl. br. XI. Po 398-38/1 protiv tužene tt. B. tužbu u kojoj navađa, da je dana 16. II. 1938. između njega kao dužnika i tužene kao vjerovnika sklopljena založna pogodba, po kojoj on u korist tužene radi dužnih RM. 9093.33 spp. osniva založno pravo na robi, koja je isključivo njegovo vlasništvo i koja se roba imade predati u ručni zalog na ruke Dra. S-a u Zagrebu kao punomoćnika vjerovnika i uskladištiti kod javnih carinskih skladišta d. d. u Zagrebu. U istoj založnoj pogodbi jest među strankama ugovoreno, da je vjerovnik u smislu § 306 trg. zak. ovlašten, da založenu robu može prodati bez posredovanja suda putem javne dražbe. Tvrdi nadalje tužilac, da je tražbinu tužene sa sudbenim troškovima u cijelosti isplatio. Usprkos ove isplate, a za račun nekih vansudskih troškova obratila se je tužena na javnog bilježnika D-a i povjerila mu provedbu dražbe, pa je ovaj i odredio već dražbeno ročište za 28. XII. 1938. Na dražbenom ročištu toga dana stavio je tužilac prigovor, pa je javni bilježnik prethodno dražbu obustavio. Izvansudbene troškove, koje tužena od tužioca potražuje da se nemaju smatrati, da proističu iz trgovačkog posla, pa da slijedom toga tuženoj ne pripada pravo poslu-

* Isp. Neumann E. O. str. 216.

žiti se za ove troškove blagodati iz § 306 trg. z., niti može založene joj pokretnine izvrći radi ovih troškova dobrovoljnoj vansudskoj dražbi.

Predlaže stoga, da se na tužbu provede usmena rasprava i donese presuda, kojom se izriče, da tužena protiv tužilje nema tražbine iz trgovačkog posla i da joj slijedom toga ne pripada pravo voditi dražbu na založenu joj robu temeljem § 306 trg. z. i da je cijela njezina tražbina isplaćena, a založna isprava de dato Zagreb 16. II. 1938. utrnula. Nadalje predlaže, da sud izda nalog javnom bilježniku, da do okončanja ove parnice ne nastavi sa dražbenim postupkom. Na ovu tužbu odredio je prvostepeni sud svojim zaključkom od 3. I. 1939. pod br. 1 ovo ročište za dan 18. I. 1939. i ujedno je udovoljio prijedlogu tužioca za odlaganje izvršenja i naložio je javnom bilježniku, da do svršetka ove parnice obustavi svaki daljnji ovršni postupak, koji vodi tužena protiv tužitelja.

Rekursni sud uvažio je rekurs tuženice i preinačio zaključak prvostepenog suda te tužioca s njegovim prijedlogom za odloženje dražb. postupka odbio.

Iz obrazloženja:

Opravdan je rekursni razlog pogrešne pravne ocjene stvari. Kako iz navedenog činjeničnog stanja slijedi tvrdi tužilac, da je pokretnine dao i predao tuženici u ručni zalog uz ovlaštenja iz § 306 trg. z. da se namiri iz toga zaloga prodajom bez posredovanja suda. Svoj prijedlog za odlaganje izvršenja može izvršenik odnosno sada tužilac osnivati samo na odredbama § 41 Ip. I ovdje imade zakonodavac samo u vidu odlaganje sudskih izvršenja. Prodaja založenih pokretnina u smislu §§ 305 i 306 trg. z. obavlja se bez prethodnog saslušanja dužnikova i bez prethodne tužbe jedino na temelju isprave o tome, da je takav ručni zalog osnovan. Vlast koja dražbu obavlja nije stoga ovlaštena niti ispitivati da li tražbina vjerovnikova zbilja postoji, a ne ispituje niti to, da li je dužnik zbilja u zadocnjenju, već mora i ima dražbu dozvoliti odnosno obaviti na temelju jednostranih podataka vjerovnika. Prodaja se vrši na pogibelj vjerovnika, dužnik se uopće ne preslušava, već je jedino vjerovnik dužan o već obavljenoj prodaji obavjestiti svoga dužnika i izručiti mu ujedno višak prodajnine. Ovlasti dane vjerovniku u § 305 i 306 trg. z. jesu pogodnosti koje je zakonodavac podijelio trgovcima u trgovačkim poslovima, da se bez prethodne tužbe iz dobivenog ručnog zaloga namiriti mogu, te slijedom toga svaki trgovac, koji drugome trgovcu na način predviđen u tim §-ima dade zalog, mora računati time, da će njegov vjerovnik zalog prodati a da neće moći tražiti pomoći kod suda., da ovakovu prodaju obustavi ili obeskrijepi. Jedino pravo dužnika, trgovca, jest to, da mu je vjerovnik koji protuugovorno postupa, dužan naknaditi štetu. Ako bi se pako sudu podijelila ovlast, da odloži ili obustavi izvršenja, koja

se temelje na ispravama iz § 305 ili 306 trg. z., to bi značilo, da se izigraju propisi tih §§-a i protivilo bi se pravu vjerovnika, što no ih ima iz ovih zakonskih propisa.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

Iz založne isprave od 10. II. 1938. proizlazi, da tužilac kao dužnik predaje ručni zalog za pokriće tražbine tuženice kao vjerovnika (§ 306 trg. z.), koja tražbina proizvire iz pravnosnažnog mjeničnog platnog naloga, kojom prigodom je pismeno bilo uglavljeno, da se vjerovnik može namiriti bez posredovanja suda i da tužilac kao dužnik preuzima u svoju izričitu obvezu i namirenje čitavog kako sudskog tako i vansudskog troška prema minimalnoj tarifi za advokate, a i svih ostalih troškova, koji nastanu ili bi mogli nastati iz pomenute založne isprave i tek nakon posvemašnjeg namirenja vjerovničkog potraživanja imade se tužiocu izručiti ostatak ručnog zaloga. S obzirom na ovakovu ispravnu konstataciju, nije od važnosti prigovor tužioca kao tražioca odlaganja izvršenja, da visina tražbine zastupnika tražioca izvršenja nije bila naznačena i da ta tražbina ne proističe iz trgovačkog posla, jer je izvan svake dvojbe, da su obje parnične stranke trgovci i da tražbina tuženice proističe iz trgovačkog posla, a tužilac kao dužnik uzeo je na sebe gore pomenutu obvezu u cijelosti. Opradano je stoga rekursni sud odbio tužioca sa njegovim prijedlogom, da se dražbeni postupak — poveden pred javnim bilježnikom — odloži do konačnog rješenja ove parnice (§ 41 Ip.) motivirajući posve ispravno svoj zaključak, da se prodaja u smislu § 306 trg. z. — analogno §-u 305 trg. z. — ima obaviti bez prethodnog preslušanja dužnika i bez prethodne tužbe lih na osnovu založne isprave i podataka vjerovika, dakako na pogibelj i trošak potonjega i da se ovakova prodaja bez posredovanja suda ne može niti obustaviti niti odložiti po sudu. Dužniku pristoji jedino pravo na naknadu štete proti tražiocu izvršenja, ako bi ovaj protuugovoreno postupao.

Uslijed toga se rekurs tužioca nije mogao uvažiti.

K §§ 41 i 42 Ip.:

Br. 1362

Ako se tužbom traži poništaj presude izbranog suda, može se u smislu §-a 41 st. 1 br. 2 Ip. tražiti odlaganje izvršenja samo pod pretpostavkom da je izvršenje na temelju te presude već ranije dozvoljeno.*

Zaključak od 9. VI. 1939. Rek 701/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 5. IV. 1939. Pl 247/2-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 21. XII. 1938. Po 519/1-1938.

* Isp. GUNF 3863.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi poništaja presude obraničkog suda Trgovinsko-inustrijske komore u Z., prvostepeni sud je na prijedlog tužioca odložio izvršenje presude gornjeg obraničkog suda do konačnog rješenja parnice za poništaj te presude.

Rekursni sud je uvažio rekurs tuženice i preinačio zaključak prvostepenog suda te prijedlog za odlaganje izvršenja za sada odbacio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca (predlagača).

Iz obrazloženja:

Odlaganje izvršenja znači njegovo suspendiranje za vrijeme određeno po sudu (§ 42 st. 1 Ip.). Dok odlaganje traje izvršenje se ne nastavlja (§ 42 st. 2 Ip.), a već provedene izvršne radnje ostaju na snazi, izuzevši slučaj, ako bi se time nanijela teško naknadiva šteta onome, koji predlaže odlaganje (§ 43 st. 1 Ip.).

Iz ovih propisa kao i iz propisa § 41 st. 1 br. 1 Ip. koji govori o dozvoljenom izvršenju, a isto tako i iz propisa § 44 st. 2 Ip., prema kojemu se odlaganje izvršenja ima predložiti kod onoga suda, koji je u prvom stepenu dozvolio izvršenje ili pak kod izvršnoga suda, prema tomu, da li se takav prijedlog stavlja prije nego je to provođenje (§ 21 Ip.) izvršenja započelo ili docnije, proizlazi, da je pretpostavka prijedloga za odlaganje izvršenja barem dozvoljeno izvršenje. Ako bi se odlaganje izvršenja moglo predlagati i prije toga, onda bi zakon svakako sadržavao i propise u pogledu nadležnosti suda, koji ima u takvom slučaju da riješi takav prijedlog, kao što ih sadržava u § 44 st. 2 Ip. za tamo navedene slučajeve.

Pobijani zaključak je prema tome ispravno stao na stanovište, da prvostepeni sud nije smio dozvoliti odlaganje izvršenja, čim nije bilo niti ustvrđeno, da je bilo već povedeno ili dozvoljeno kakvo izvršenje na osnovu presude obraničkoga suda. U koliko se rekurs poziva na propis § 44 st. 2 in fine Ip., valja istaći, da je provođenje izvršenja (§ 21 Ip.) nešto drugo nego dozvola izvršenja, pa prema tome ono nije početak izvršenja.

Obzirom na navedeno rekurs nije se mogao uvažiti.

K §-u 50 Ip.:

Br. 1363

Ako se kod našeg suda traži izvršenje na osnovu izvršne presude austrijskog izbranog suda, nije potrebno prijedlogu za dozvolu izvršenja priložiti i ugovor o izbranom sudu.

Zaključak od 30. XI. 1939. Rek 881/2-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 22. III. 1939. Pl 705/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitroviciod 3. VIII. 1939. I 47/10-1938.

U pravnoj stvari tražiteljice izvršenja tt. A. iz Wiena protiv izvršenice tt. B. iz Zemuna, radi 1805 RM, prvostepeni sud je na temelju izvršne presude izbranog suda bečke burze dozvolio predloženo izvršenje pljenidbom, čuvanjem i prodajom pokretnina izvršenice.

Rekursni sud nije uvažio rekurs izvršenice.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs izvršenice.

Iz obrazloženja:

Zakon od 31. I. 1929. o ugovoru o uzajamnom pravnom općenju između Kraljevine Jugoslavije i republ. Austrije od 1. V. 1928. sadržaje u čl. 42. naređenja o dozvoli izvršenja na osnovu presude izbranog suda, a u čl. 45 naređenja, što se molbi za izvršenje takove presude ima priložiti.

Po tim propisima za dozvolu izvršenja na osnovu presude izbranog suda potrebno je, da je dotična presuda pravomoćna i izvršna (čl. 42) — te pored ostalih zahtjeva, navedenih u čl. 45 cit. zak. — i to da se priloži zvanično uvjerenje o tome, da je rješenje postalo pravomoćno i da ono pretstavlja egzekucionu osnovu.

Gornja konvencija* ne traži da se molbi za izvršenje priloži i ugovor o izbranom sudu (§ 50 st. 2 Ip.), već samo gore navedeno zvanično uvjerenje — a pošto takovo uvjerenje nadležnog suda zamolnici priležі — to se rekurs kao neosnovan nije mogao uvažiti.

K §-u 57 Ip.:

Br. 1364

U rekursu iznesene nove činjenice ne mogu se uzeti u obzir, ako je žalilac imao mogućnosti, da se izjasni o predmetu zaključka prije nego li je taj zaključak donesen. Jednako se ne mogu uvažiti niti u rekursu tražioca izvršenja iznesene nove činjenice, koje su nastale iza podnošenja njegovog izvršnog prijedloga.

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 1043/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 1. VIII. 1939. Pl 1780/1-1939; zazaključak okružnog suda u Zagrebu od 3. XII. 1938. Po 484/2-1938.

Tražiteljica obezbjeđenja A., koja tužbom Po 484/1-1938. potražuje od B-a iznos od 142.954 Din, predložila je, da joj se dozvoli privremena naredba radi obezbjeđenja gornje utužene tražbine i to sudskom zabranom na tražbinu, što ju B. ima protiv C-a u iznosu od 150.000 Din. Opstojnost utuženog potraživanja učinila je tražiteljica obezbjeđenja vjerojatnom

* ta je konvencija prema dopisu Ministarstva Pravde od 11. XI. 1939. br. 101886 još uvijek na snazi osim glave druge (čl. 7—20), čije odredbe je Njemačka vlada otkazala time, da se ima mjesto njih primijeniti Haaška konvencija o građanskom sudskom postupku.

napisom tužbe te pismom tuženikovog zastupnika Dra D-a, u kojem je ovaj po navodima tražiteljice obezbjeđenja priznao opstojnost potraživanja, dok opasnost zasvjedočava tražiteljica obezbjeđenja uvjerenjem gradskog poglavarstva u Z. i potvrdom zemljišno-knjižnog ureda sreskog suda I. u Z., da je tuženik svoj dio nekretnina u Z. prodao E-u za iznos od 50.000 Din.

Prvostepeni sud udovoljio je prijedlogu tražiteljice izvršenja.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika (tuženika) i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražiteljicu izvršenja s njezinim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražiteljice izvršenja.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud ispravno uzimlje, da tražiteljica obezbjeđenja nije svoje potraživanje dovoljno vjerojatnim učinila (§ 338 st. 1 Ip.). To doduše samo za sebe ne bi bilo zapreka da se predložena privremena naredba izda uz uvjet, da tražiteljica položi obezbjeđenje za štetu, koja bi otuda mogla nastati za protivnika tražiteljice (§ 339 st. 1 Ip.), kad bi bila tražiteljica vjerojatnim učinila, da će bez te naredbe njen protivnik osujetiti ili znatno otežati izvršenje (§ 330 Ip.).

Tražiteljica međutim nije ni ovo učinila u svom prijedlogu vjerojatnim, kako to ispravno uzima rekursni sud, pa je on zato ispravno njezin prijedlog odbio. Na novu okolnost što je iznosi tražiteljica u svom rekursu, da je njen protivnik otputovao u inostranstvo (§ 330 st. 1 in fine Ip.) ne može se ni po § 614 st. 4 Grpp. (§§ 351 i 68 Ip.) obzir uzeti s razloga, jer je tražiteljica imala mogućnosti da se izjavi o predmetu zaključka prije nego je on donesen, budući da zaključak odlučuje baš o njenom zahtjevu.

Ta se okolnost ne može uvažiti ni zato, što je ona nastala iza podnošenja prijedloga, pa ona ne može služiti kao osnov za opravdanje prijedloga, kad u doba podnošenja prijedloga još nije ni postojala. Ona bi mogla služiti samo kao osnov za novi prijedlog.

Nije se zato moglo rekurs uvažiti.

K §-u 57 Ip.:

Br. 1365

Propis §-a 57 st. 3 Ip. obuhvaća samo zaključke o upravljanju postupkom, a ne i one predviđene u §-u 621 st. 2 Grpp. (§ 68 Ip.).*

Zaključak od 22. V. 1940. Rek 449/1-1949; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 8. III. 1940. Pl 4841/1940; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 3. II. 1940. I 5169/173-1938.

---

* Suglas. rješ. B. V. S. od 5. III. 1907. br. 1430 (Spr. Rep. 197); isp. ali rješ. br. 19 i 20 kod § 57 Ž. Š. Ip.

U pravnoj stvari tražilaca izvršenja banke A. i stečajnog upravitelja stečajnine B. Dra C-a protiv stečajnine B., za prinudnu dražbu sveukupne nekretne i pokretne imovine navedene stečajnine, prvostepeni sud donio je zaključak glede razdiobe kupovnine, polučene javnom dražbom pokretne i nepokretne stečajnine B. među razlučne vjerovnike, time da će se ostatak opće stečajne mase, nakon pravomoćnosti zaključka prvostepenog (izvršnog) suda ustupiti stečajnom sudu u svrhu razdiobe među stečajne vjerovnike.

Rekursni sud uvažio je rekurs razlučne vjerovnice banke D. i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio da onjoj, nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka, ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice uvažio je rekurs upravitelja stečajnine B. — Dra C-a — i preinačio zaključak rekursnog suda te u cijelosti uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Prije svega treba ustanoviti, da je i kraj naređenja §-a 57 st. 3 Ip. rekurs protiv pobijanog zaključka dopušten, jer § 57 st. 3 Ip. zabranjuje zaseban rekurs samo protiv zaključaka kojima se upravlja postupkom, a ne i protiv zaključka kojim drugostepeni sud ukida prvostepeni zaključak i nalaže prvostepenom sudu, da nakon dopune postupka prema uputi drugostepenoga suda novu odluku donese. Za taj slučaj ne vrijedi § 57 st. 3 Ip., nego § 621 st. 2 Grpp. s obzirom na § 68 st. 1 Ip.

Da § 57 st. 3 Ip. ne obuhvaća i zaključke drugostepenoga suda, koje predviđa § 621 st. 2 Grpp. slijedi ne samo iz sasvim različite tekstacije obih zakonskih naređenja, nego to slijedi i iz toga što § 57 st. 3 Ip. zabranjuje samo zaseban rekurs protiv tu predviđenih zaključaka, čime dopušta pobijanje tih zaključaka pravnim lijekom protiv prvog idućeg zaključka, koji se može pobijati. U slučaju predviđenom u §-u 621 st. 2 Grpp. bit će međutim prvostepeni sud vezan na pravno shvatanje drugostepenoga suda (analogno § 593 st. 2 Grpp — § 68 Ip.), pa će stoga drugostepeni sud svojim rješenjem donesenim o stvari redovno potvrditi prvostepeni zaključak, po čemu će biti pobijanje tog zaključka po §-u 622 Grpp. (§ 68 Ip.) nedopušteno, pa bi tako stranci bila uopće oduzeta mogućnost pobijanja ranijeg ukidnog zaključka, t. j. stranci bi bilo oduzeto pravo ne samo na zaseban pravni lijek, kako to čini § 57 st. 3 Ip. nego uopće na pravni lijek.

Prema tome je rekurs upravitelja stečajnine B. dopušten.

K §§ 57 Ip. i 164 Grpp.:

Br. 1366

Ako se o priznanju siromaškog prava raspravlja u izvršnom postupku, vrijede u pogledu rokova za pravni lijek propisi Ip-a, a ne Grpp-a.

Zaključak od 4. IV. 1940. Rek 341/1-40; zaključak okružnog suda u Petrinji od 9. XII. 1939. Pl 999/39; zaključak sreskog suda u Kostajnici od 18. VIII. 1939. I 568/39.

U izvršnoj stvari moliteljice G. protiv izvršenika K-a i dr., radi izvršne uknjižbe prava vlasništva, zatražila je moliteljica u molbi priznanje siromaškog prava.

Oba su nižestepena suda odbila taj zahtjev.

Stol sedmorice je odbacio rekurs moliteljice.

Iz obrazloženja:

Priznavanje siromaškog prava ima se vršiti doista po propisima §§ 164 do 174 Grpp. u svim postupcima, dakle i u izvršnom postupku (§ 8 st. 2 Zst.), te protiv zaključka, kojim se ono prizna, nema pravnog lijeka (§ 172 st. 2 Grpp.).

U pogledu rekursa protiv zaključka kojim se uskraćuje siromaško pravo propisi §§ 164 do 174 Grpp. ne sadržavaju nikakove odredbe, pa se stoga imadu u tom slučaju primjenjivati u svakom postupku općenite odredbe važeće za taj postupak, po čemu se u konkretnom slučaju imadu primijeniti propisi važeći za izvršni postupak, jer je siromaško pravo zatraženo u tom postupku i za taj postupak.

Rok za podnos rekursa u izvršnom postupku je 8 dana (§ 57 Ip.) ako nije za pojedini slučaj što ino određeno, a to za slučajeve uskrate siromaškog prava nije.

Kako je u konkretnom slučaju rekurs podnesen 11. dan, dakle iza 8 dana, to ga je već kao prekasno podnesenog valjalo odbaciti.

K §-u 65I p.:

Br. 1367

I u izvršnom postupku može se odluka o trošku pravnih lijekoja pridržati za odluku o samoj stvari. Prije izdanja naredbe po §-u 308 Ip. ima se preslušati izvršenik.

Zaključak od 18. I. 1939. Rek 1516/2-1938; zaključak okružnog suda u Sušaku od 3. IX. 1938. Pl 110/6-1938; zaključak sreskog suda u Krku od 9. III. 1938. I 52/1-1938.

U pravnoj stvari tražiteljica izvršenja A. i B. protiv izvršenika C-a, radi donošenja naredbe u smislu §-a 308 Ip., da se izvršenik prinudi na sastav pismenog kupoprodajnog ugovora prema pravosnažnom sudskom poravnanju, sklopljenom među istim strankama, prvostepeni sud je bez prethodnog preslušanja dužnika dozvolio predloženo izvršenje.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražiteljice izvršenja s gornjim njihovim prijedlogom za dozvolu izvršenja odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražiteljice izvršenja i ukinuo oba nižestepena zaključka te stvar vratio prvostepenom sudu, da o prijedlogu tražiteljica izvršenja presluša izvršenika, a zatim dalje po zakonu odluči, dok je odluku o trošku pravnih lijekova pridržao za odluku o samoj stvari.

Iz obrazloženja:

Tražiteljice izvršenja pobijaju zaključak rekursnog suda navađajući, da nije osnovano stanovište rekursnog suda, da nagoda, na temelju koje traže izvršenje, nije izvršni naslov te da je i činidba, koja se traži od izvršenika zamjenljiva, pa da ju može izvršiti svako treće lice, dakle i same moliteljice.

Rekurs je osnovan.

Prema poravnanju, sklopljenom pred sudom 31. VIII. 1937. obvezao se C. pristupiti sastavu pismenog kupoprodajnog ugovora sa A. i B. u pogledu čestice broj 613/1 z. k. ul. 994 p. o. Krk za kupovninu od 10.000 Din, ali pod uslovom, da tužilje u korist te čestice ishode uknjižbu prava služnosti prolaza za ljude i domaće životinje na teret čestice broj 613/2 ul. 96 p. o. Krk , čija je vlasnica M., a rečenom će ugovoru pristupiti istom nakon pravnosnažnosti navedene uknjižbe.

To je poravnanje po svojoj stilizaciji izvršivo, jer je određen i rok, kad se će pristupiti navedenom sastavu, t. j. kad bude pravnosnažno uknjižena navedena služnost (§§ 282 i 505 Grpp.), a tu radnju ne mogu izvršiti treće osobe, već samo ugovorači (§ 859 i sl. te § 1054 o. g. z.), pa stoga stanovište rekursnog suda nije na zakonu osnovano.

Međutim ima sud prije nego donese odluku i izda naredbu prema §-u 308 Ip. preslušati izvršenika (§ 312 Ip.), pa je stoga valjalo ukinuti obje nižestepene odluke i odrediti kako je navedeno u dispozitivu.

Odluku o trošku rekursa valjalo je pridržati za odluku o samoj stvari (§ 65 Ip.).

K §-u 65 Ip.:

Br. 1368

Ako je tražilac izvršenja uspio s pobojnom tužbom, da se namiri iz doživotnog uživanja svoga dužnika, koji se je (u korist tuženika u pobojnoj parnici) toga uživanja odrekao, tad troškovi oko izvršenja ne terete više tuženika iz pobojne parnice, već dužnika-uživaoca.

Rješidba od 1. IV. 1937. Rek 159/1-1937; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 28. X. 1936. Pl 5198/1-1936; odluka sreskog suda u Kostajnici od 8. VIII. 1936. I 423/3-1934.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenica mldbnih B. i C., radi 794 Din spp., s r e s k i s u d je odbio ovrhovoditelja s njegovom molbom za uknjižbu prava zaloga.

A p e l a c i o n i s u d je povodom ovrhovoditeljevog utoka ukinuo odluku prvostepenog suda i ovom naložio, da gornju molbu ovrhovoditelja ponovno uzme u pretres i dalje po zakonu postupa.

Stol sedmorice je povodom previdnog utoka ovršenika preinačio rješenje apelacionog suda i uspostavio odluku prvostepenog suda.

Iz razloga:

Molitelj A. zatražio je ovršnu uknjižbu prava zaloga na dijelu nekretnina mldbnih B. i C. (sada punodobnih) upis. u zem. knj. ul. br. 9 p. o. K., radi svota od 105 Din i 326 Din, koje mu je tražbine ustupila H.

Prvostepeni je sud molitelja s molbom odbio, jer da je u z. k. ul. br. 9 p. o. K. na jednu polovinu doživotnog uživanja, uknjiženog za korist P-a, već uknjižen trošak molbe za 105 Din za korist H., pa da je molitelj imao zatražiti na taj iznos uknjižbu prava vlasništva, a glede ostalih dviju svota od 264 Din i 425 Din da nije dokazano, da je vanknjižna vjerovnica ustupila svoje tražbine sa pravom vođenja ovrhe.

Povodom utoka molitelja ukinuo je apelacioni sud pobijanu odluku i prvom sudu naložio, da mimo neosnovanog odbitnog razloga molbu ponovno u pretres uzme, jer da su trošak od 105 Din, kao i ostale ovršne i parnične troškove dužne platiti ovršenice B. i C. iz svojega vlastitog imetka, a da su ustupljena i sva ona prava, koja su spojena sa ustupljenim tražbinama.

Ovršenice se žale protiv ovog rješenja u dijelu, kojim se izriče, da su one dužne snositi ovršne troškove u postupku, kojim ovrhovoditeljica H. ostvaruje svoja prava protiv P-a.

Tegobe su osnovane.

U parnici P. 57-1932. suđene su tužene mldbne B. i C., da su dužne priznati, da je odreknuće P-a na pravo doživotnog uživanja nekretnina ul. br. 9 p. o. K. i to polovine istih, koja pripada tuženima obzirom na tužiteljicu H. bez pravne kreposti, te slijedom toga dužne dozvoliti da se tužiteljica H. namiri iz uživanja polovice navedenih nekretnina.

H. zatražila je protiv mldbnih B. iC. ovršnu uknjižbu prava zaloga na doživotno uživanje, uknjiženo na polovicu nekretnina ul. br. 9 p. o.K. te je odlukom od 20. XII. 1934. broj I. 423/1-34, ta uknjižba i dozvoljena, a trošak molbe obređen sa 105 Din.

Odlukom od 9. II. 1935. broj I. 31/1-1935. dozvoljena je H. radi iste tražbine ovršna sekvestracija na plodove proizviruće iz doživotnog uživanja P-a, uknjiženoga na dijelu nekretnina B. i C. ul. br. 9 p. o. K., a trošak te molbe obređen sa 264 Din, a odlukom od 16. IV. 1936. broj I. 31/2-1935., trošak obavljenog uredovanja navedene sekvestracije obređen je za moliteljicu sa 425 Din.

Navedene iznose od 105 Din, 264 Din i 425 Din ustupila je H. A-u, te je A. zatražio radi gornjih iznosa ovršnu uknjižbu prava zaloga na dijelu nekretnina uldbnih B. i C. upis. u z. k. ul. br. 9 p. o. K. Kako je iz razloženoga vidljivo navedeni su troškovi nastali ovrhom na uživanje P-a, pa prema tome terete njega, a ne mldbne B. i C., kako to pogrešno uzima apelacioni sud.

Prema tome ovrhovoditelj nema ovršnog naslova glede navedenih iznosa protiv navedenih malodobnica (§ 441 hrv. grpp.).

Apelacioni je sud ukinuo prvostepenu odluku, a ispravno ju je preinačio, kako je vidljivo iz razloga pobijanog rješenja.

Valjalo je stoga pobijano rješenje preinačiti i uspostaviti prvostepenu odluku, koja je molitelja odbila, ali to s razloga gore navedenih.

K §-u 65 Ip.:

Br. 1369

Dostalac-ovrhovoditelj nema pravo na troškove za uvedenje u posjed nekretnina kupljenih na javnoj dražbi.

Rješidba od 1. IX. 1932. br. 4522/1932; rješenje banskog stola u Zagrebu od 14. X. 1931. br. 29922/1931; odluka kotarskog suda u Kutini od 18. I. 1931. br. 559 gr. P 374/1921.

U ovršnom predmetu ovrhovoditeljice banke A. protiv ovršenika B-a, radi 1.350 Din spp., k o t a r s k i s u d je primio na znanje izvješće sudbenog izaslanika o obavljenom ovršnom uvedenju ovrhovoditeljičinog pouzdanika C-a u posjed nekretnina koje je na dražbi dostala ovrhovoditeljica te obredio trošak ovrhovoditeljičinog zastupnika sa 908 Din, no platež tog troška nije naložio ovršeniku, dok je trošak C-a odredio sa 484 Din i platež tog troška naložio ovršeniku u roku od 14 dana pod prijetnjom ovrhe.

B a n s k i s t o l je utok ovrhovoditeljice otputio i potvrdio odluku prvostepenog suda.

Iz razloga:

Uvaživ, da ovrhovoditeljici kao dostalcu ne pripadaju nikakovi troškovi nastali oko njezina uvedenja u posjed na dražbi kupljenih nekretnina te da se prvostepena odluka ukazuje na zakonu neosnovanom obnašao je utok ovrhovoditeljice otputiti i pobijanu prvostepenu odluku potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok ovrhovoditeljice, jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp.

K §-u 68 Ip.:

Br. 1370

Za rješenje rekursa protiv zaključka sreskog kao izvršnog suda nadležan je okružni sud i u onom slučaju, kad je dozvolu izvršenja izdao isti okružni sud.

Zaključak od 18. I. 1939. R 2/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 7. XII. 1938. Pl 4510/1-1938; zaključak okružnog suda u Gospiću od 16. IX. 1938. Pl 402/1-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja Aa- protiv izvršenika B-a i dr., radi 66.677 Din, a povodom sukoba nadležnosti između okružnog suda u Gospiću i apelacionog suda u Zagrebu, radi rješenja rekursa protiv zaključka sreskog suda u Otočcu od 4. VI. 1938. I 88/3-1938., **Stol sedmorice** zaključio je, da je za rješenje gornjeg rekursa nadležan okružni sud u Gospiću, te je ovom dostavio sve spise radi daljeg zakonskog postupanja.

Iz obrazloženja:

Okružni sud u Gospiću proglasio se zaključkom od 16. IX. 1938. nenadležnim za rješenje rekursa protiv zaključka sreskog suda u Otočcu od 4. VI. 1938. I. 88/3-1938., jer da je u nazočnom predmetu dozvolu za izvršenje od 9. V. 1938. Po 46/4-1935. izdao isti okružni sud kao presudni sud, a sreski sud u Otočcu je samo izvršni sud, komu je povjereno provedenje dozvoljenog izvršenja, pa da stoga okružni sud, koji je dozvolio izvršenje ne može ujedno da postupi kao rekursni sud, jer da je to nespojivo.

Apelacioni sud u Zagrebu proglasio se također zaključkom od 7. XII. 1938. Pl 4510/1-38 nenadležnim za rješenje navedenog rekursa, jer da je pobijanu odluku donio sreski sud, pa da je obzirom na § 68 Ip. i § 3 Grpp., nadležan u drugom stepenu okružni sud.

Stanovište okružnog suda nije na zakonu osnovano.

Čim je okružni sud u Gospiću, koji je dozvolio izvršenje, zamolio sreski sud u Otočcu za provođenje izvršenja, to je sreski sud prema propisu §-a 21 Ip. nadležan samostalno za odlučivanje u toku izvršnog postupka, dok nadležnost okružnog suda prestaje, pa stoga za nadležnost okružnog suda u drugom stepenu nije nikakova zaprijeka okolnost, što je okružni sud dozvolio izvršenje, jer se ne pobija odluka okružnog suda, već ona sreskog suda, o kojoj je ovaj posve samostalno odlučio.

Nadležan je prema tome za rješenje rekursa prema propisima §§ 14 i 32 Zus. okružni sud u Gospiću.

K §§ 68 Ip. i 571 br. 5 Grpp.:

Br. 1371

Skrbnik na čin, kojega je ostavinski sud postavio otsutnim malodobnicima i uputio ga na parnicu protiv očitovanih nasljednika, nije ovlašten da bez posebnog ovlaštenja suda zastupa malodobnike i u izvršnom postupku koji se vodi na osnovu ishođene presude.*

Zaključak od 23. XI. 1938. Rek 1102/1-38; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 27. V. 1938. Pl 1810/2-38; zaključak sreskog suda u V. Gorici od 23. IV. 1938. I. 273/1-38.

U izvršnoj stvari tražilaca izvršenja mldb. R. i dr. protiv izvršenika N., radi 3.599 Din, prvostepeni sud je izvršenje dozvolio.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvrešnika i preinačio prvostepeni zaključak te izvršni prijedlog odbio.

Stol sedmorice je povodom rekursa tražilaca izvršenja ukinuo oba nižestepena zaključka kao ništava i izvršni prijedlog odbacio.

Iz obrazloženja:

Ispravno navodi rekursni sud, da S. kao skrbnik na čin malodobnih tužilaca u parnici P. 217/38 nije ovlašten da ih zastupa sada kao tražioce izvršenja, prema čemu se ovdje pojavljuje ništavost, predviđena u §-u 571 br. 5 Grpp. u vezi s § 68 st. 1 Ip.

Nije osnovan prigovor pomenutog skrbnika, da je on prema zaključku sreskog suda u Vel. Gorici od 11. I. 1936. br. C-364/5-35, zapravo štitnik malodobne djece, jer se iz toga zaključka u vezi s dotičnim podneskom, kojim je pokrenuto imenovanje razabire, da im je on postavljen skrbnikom u svrhu da ih zastupa na ostavinskoj raspravi, dakle i opet skrbnikom na čin.

Stoga je potrebno skrbniku za vođenje izvršenja posebno ovlašćenje od suda.

K §§ 71 i 7 Ip.:

Br. 1372

Za dozvolu prinudnog založnog prava nadležan je u slučaju §-a 7 st. 1 i 3 Ip. presudni, a ne izvršni sud, pa naređenje §-a 7 st. 2 Ip. ne dolazi u tom slučaju do primjene.

Zaključak od 20. X. 1938. Rek 1125/1-38; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 1. VI. 1938. Pl 253/38; zaključak sreskog suda u Zemunu od 23. II. 1938. I 328/38.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja S. d. d. protiv izvršnika V-a, radi uknjižbe prinudnog založnog prava, prvostepeni sud je izvršenje dozvolio.

* Isp. Žilić—Šantek rješ. br. 4 kod §-a 68 Ip.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenika te preinačio zaključak prvostepenog suda i izvršni prijedlog odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sreski sud u Zemunu na osnovu rješenja sreskog suda za grad Beograd od 4. IV. 1932. br. 35313 dozvolio je uknjižbu prinudnog založnog prava na nekretnine izvršenika. Drugostepeni sud je prijedlog tražioca izvršenja radi nenadležnosti suda odbio.

Tražilac izvršenja pobija odluku drugostepenog suda zbog pogrješne primjene zakona o izvršenju i predlaže uspostavu odluke prvostepenoga suda.

Drugostepeni sud ispravno stoji na stanovištu, da izvršni sud nije nadležan za izdanje dozvole prinudnog založnog prava na nekretnine, upis. u zemlj. knjizi, nego sud, koji je izdao rješenje.

Propis § 71 st. 1 br. 1 Ip. izrično određuje nadležnost onoga suda, koji je naveden u naređenjima §-a 7 st. 1 br. 1 i 3 Ip., pa stoga naređenje § 7 st. 2 Ip. ne dolazi do primjene.

K §-u 72 Ip.:

Br. 1373

Pretpostavka za dozvolu zabilježbe izvršnosti tražbine u smislu §-a 72 Ip. je među ostalim i ta, da je zemljište, na kojem je ranije stečeno ugovorno založno pravo, još u vrijeme podnašanja izvršnog prijedloga po §-u 72 Ip. v l a s n o s t i z v r š e n i k a.

Zaključak od 4. V. 1939. Rek 209/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 24. XII. 1938. Pl 1640/2-1938; zaključak sreskog suda u Đakovu od 16. XI. 1938. I 1245/1-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 500 Din, p r v o s t e p e n i s u d je dozvolio predloženo izvršenje zabilježbom izvršnosti tražbine u smislu §-a 72 Ip.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenikovog pravnog sljednika C-a i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s njegovim prijedlogom odbio time, da se nakon pravosnažnosti ovog zaključka ima po službenoj dužnosti odrediti brisanje na temelju gornjeg prvostepenog zaključka obavljene zabilježbe izvršnosti.

Iz obrazloženja:

Po prijedlogu tražioca izvršenja proti izvršeniku B-u pobijanom dozvolom izvršenja prvostepeni sud dozvolio je temeljem pravosnažne presude istoga suda od 23. III. 1937. broj P-107/37 protiv izvršenika B-a radi namirenja dijela njegove izvršive tražbine od Din 500.— spp. izvršenje putem zabilježbe izvršnosti navedene tražbine uknjižene temeljem očitovanja 26. IV. 1936. na nekretninama C-a, upisanim u z. k. ul. br. 788 p. o. S.

Proti toj dozvoli izvršenja podnio je C. pravodobno rekurs, kojim pobija istu kao protivzakonitu, jer da je prvostepeni sud krivo primijenio § 72 Ip., pošto izvršenik nije više vlasnik nekretnina, na kojima je uknjiženo pravo zaloga za tražbinu tražioca izvršenja, već je vlasnikom tih nekretnina on, t. j. rekurent, na temelju pravosnažne presude od 22. XI. 1936.

Rekurs je osnovan.

Pretpostavka za primjenu § 72 Ip. jest u prvom redu, da je za tražbinu, prije nego što je postala izvršna, na osnovu ugovora bilo stečeno založno pravo, a zatim da je zemljište, na kojem je stečeno založno pravo u vrijeme podnašanja izvršnog prijedloga bilo vlasnost izvršenika.

Pošto potonja pretpostavka u vrijeme podnošenja izvršnog prijedloga i po priznanju samog tražioca izvršenja nije postojala, to je prvostepeni sud zaista krivo primijenio propis §-a 72 Ip. kad je na temelju istoga, udovoljivši prijedlogu tražioca izvršenja, izdao pobijanu dozvolu izvršenja.

Valjalo je stoga rekurs uvažiti, te pobijanu odluku preinačiti izrekom kao u dispozitivu.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Mišljenje drugostepenog suda osnovano je na zakonu obzirom na propise §§ 66 i 67 zakona o zemljišnim knjigama, kao i propis §-a 642 Grpp., pa se stoga rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 72 Ip. i 106 Zzk.:

Br. 1374

Nema zakonske mogućnosti da sud u mjesto zatraženog osnivanja prinudnog založnog prava uknjižbom toga prava na nekretninama, dozvoli zabilježbu izvršnosti već uknjižene tražbine, kao nešto manje od onog što je traženo.

Zaključak od 18. IV. 1940. Rek 322/1-40; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 31. I. 1940. Pl 200/1-40; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 21. XI. 1939. Po 385/4-39.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja F-a protiv izvršenika G. i dr., radi dozvole izvršenja osnivanjem prinudnog založnog prava na nekretninama,

p r v o s t e p e n i je s u d odbio zahtjev, ali je dozvolio zabilježbu izvršnosti već uknjižene tražbine kao nešto manje od onog što je traženo.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenika te je preinačio prvostepeni zaključak i prijedlog u cijelosti odbacio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Nema zakonske mogućnosti, da se umjesto zatraženog osnivanja prinudnog založnog prava uknjižbom založnog prava na nekretninama dozvoli zabilježba izvršnosti upitne, već uknjižene tražbine kao nešto manje, jer su pravni učinci zabilježbe različiti od ostalih knjižnih upisa i to kako uknjižbe, kojom se postizavaju bezuvjetna sticanja prava tako i od predbilježbe, kojom se ta prava postižu, jedino pod uvjetom naknadnog opravdanja. Mora se podvući, da u smislu § 95 Zzk. jedino molba za uknjižbu sadrži u sebi prećutno i molbu za predbilježbu, dok se po § 106. st. 1 Zzk. ne može dozvoliti što drugo, nego što je stranka zamolila i ako bi ona prema podnesenim ispravama bila ovlaštena tražiti što drugo, in concreto zabilježbu izvršnosti tražbine u javnoj knjizi (§ 72 st. 1 Ip.), za koju je tražbinu založno pravo bilo stečeno na osnovu obveznice ddto Zagreb 5. II. 1939. prije nego što je ta tražbina postala izvršna. Opravdano je stoga rekursni sud odbio prijedlog tražioca izvršenja za dozvolu izvršenja osnivanjem prinudnog založnog prava uknjižbom založnog prava na nekretninama izvršenika, jer je prijedlog tražioca izvršenja mogao po § 72 st. 1 Ip. glasiti samo za dozvolu zabilježbe izvršnosti već uknjižene tražbine u javnoj knjizi, učinak koje zabilježbe po § 72 st. 2 Ip. jest, da tražbina postaje izvršnom neposredno protiv svakoga, koji poslije te zabilježbe steče dotično zemljište.

Uslijed toga se rekurs tražioca izvršenja nije mogao uvažiti.

K §-u 89 Ip.:

Br. 1375

Za poslove sekvestra (prinudnog upravitelja), koji se odnose na redovito gospodarenje, odgovara ne samo izvršenik, već i tražilac izvršenja.* Ta je njihova obveza solidarna.

Presuda od 23. II. 1939. Rev 166/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 18. XI. 1938. Pl 3714/3-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 30. IV. 1938. Po 60/1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene Glavne bratimske blagajne u Zagrebu, radi 9.000 Din, tvrdi tražilac, da je on bio namješten kod F-a, vlasnika ugljenika u P., kao knjigovođa i administrativni upravitelj u ugljeniku uz mjesečnu plaću od 1000 Din te stan i hranu u naravi. Utvrđeno je, da Rudarsko satništvo kao nadzorna vlast nad Glavnom bratimskom blagajnom u Zagrebu ishodila kod okružnog suda u Zagrebu ovršnu sekvestraciju F-ovog ugljenika u P. radi dužnih Glavnoj bratimskoj blagajni 43.415 Din spp., te da je okružni sud dana 26. X. 1936. uveo imenovanog sekvestra K-a u posjed gornjeg ugljenika, no da je pravosnažnim rješenjem apelacionog suda od 20. I. 1937. prvostepena odluka o dozvoli sekvestracije bila poništena kao protuzakonita i ovrhoviditelj (tražilac izvršenja) sa njegovim zahtjevom za dozvolu sekvestracije odbija, a jednako da je bio poništen i čin obavljenog uvedenja sekvestra K-a u posjed gornjeg ugljenika. Utvrđeno je nadalje, da je sekvestar K. dana 15. XII. 1936. otpustio tužioca iz službe. Tužilac tvrdi, da je taj njegov otpust iz službe bio protuzakonit pa traži od tuženika u ime 1½ mjesečne plaće (od 26. X. do 15. XII. 1936.) iznos od 1.500 Din, te u ime prinadležnosti u naravi iznos od 1.500 Din, a u ime plaće za otkazni rok od tri mjeseca iznos od 7.000 Din ili ukupno 10.000 Din, od čega je primio 1.000 Din, dakle ostaje utuženi iznos. Odgovornost tuženika zasniva tužilac na činjenici, da je sekvestracija poništena te da čini sekvestra, budući su ništetni prema izvršeniku, obvezuju tražioca izvršenja.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužioca i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Uvidom u spis I. 1573-36 utvrđeno je, da je Rudarsko satništvo kao nadzorna vlast nad Glavnom bratimskom blagajnom u Zagrebu ishodilo ovršnu sekvestraciju ugljenika F-a radi dužnih Glavnoj bratimskoj blagajni 43.415 Din spp.

Prema § 3 st. 4 Pravila bratimske blagajne od 16. II. 1933. br. 3.600 imadu Glavne bratimske blagajne značaj pravnih lica, dok Rudarsko satništvo je Rudarska vlast, koja vrši nadzor nad Bratimskim blagajnama (§ 30 st. 1 i cit. Pravila).

Obzirom na propis § 60 st. 2 navedenih Pravila sva potraživanja Bratimskih blagajna u ime neplaćenih uloga za obaveznog osiguranja naplaćuju se na zahtjev Rudarske vlasti administrativnim odnosno sudskim putem kao i druge javne dažbine.

Budući da je sekvestracija dozvoljena radi potraživanja tuženice, to se ona ima smatrati ovrhoviditeljicom, a ne Rudarsko satništvo.

Nije osnovano ni stanovište prizivnog suda, da je za djela sakvestra odgovoran samo ovršenik.

Po sudu imenovani sekvestar je organ obih stranaka, te ima prava i dužnosti pohranitelja i vlastonoše (§§ 960 i 968 o. g. z. te § 431 hrv. grpp.)* Sekvestar je naročito ovlašten, da pribira sve prihode od objekta, kojim upravlja, da se iz prihoda namiri tražbina ovrhoviditelja. Sekvestar je punovlasnik obih stranaka, stoga za poslove sekvestra, koji se odnose na redovito gospodarenje sekvestriranim dobrom, odgovara ne samo ovršenik, nego i ovrhoviditelj, te je njihova

* Suglas. Č. I. br. 101; protiv. Ž. Š. rješ. br. 5 kod § 89 Ip.

* Isp. §§ 89 i 90 Ip.

obveza solidarna, dočim za važnije poslove sekvestra, koji ne spadaju u redovito gospodarenje odgovorne su stranke samo onda, ako su stranke posao odobrile (§ 1016 o. g. z.). Uslijed toga je revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari osnovan.

Pošto po nižestepenim sudovima nije raspravljano sporno pitanje o svojstvu namještenja tužioca, o visini njegovih prinadležnosti, o opravdanosti njegovog otpusta, te da li je taj otpust uslijedio privolom tuženice, postoji stoga u postupku nižestepenih sudova nedostatak, koji je spriječio, da se pravna stvar iscrpno pretrese i temeljno ocijeni (§ 597 br. 2 Grpp.).

Uslijed toga valjalo je po §-u 604 st. 2 Grpp. obje nižestepene suglasne presude ukinuti i odlučiti kao u dispozitivu ovog rješenja.

K §§ 89, 90 i 92 Ip.:

Br. 1376

I ako je prinudni upravitelj redovito vlastan sâm otkazati najamnu pogodbu zbog neplaćanja najamnine, nije on to ovlašten učiniti bez privole stranaka odnosno odobrenja suda u slučaju da se radi o većem najamnom objektu i da je otkaz uslijedio samo zbog toga, što najmoprimac nije najamninu plaćao na ruke prinudnog upravitelja, već ju je polagao u sud.*

Osuda od 15. IX. 1932. broj 5090/1932; osuda banskog stola u Zagrebu od 15. VII. 1931. br. 25341/1931; osuda kotarskog suda u Zemunu od 20. II. 1931. br. 28451 gr.

U parnici tužioca A-a protiv tuženog Dra B-a kao sekvestra C-ovih nekretnina, radi otpovjedi najma stana, kotarski sud je sudio, da se otpovjed (otkaz) održaje na snazi.

Banski stol je povodom tužiočevog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i otpovijed stavio van snage.

Stol sedmorice je tuženikov previd otputio i potvrdio osudu banskog stola.

Iz razloga:

Po § 431 hrv. grpp.** postavljeni sekvestar ima prava i dužnosti pohranitelja i vlastonoše pa je vlastan, čim je po sudu uveden u upravu, u vršenju ovih svojih prava i dužnosti preduzeti sve čine, koji spadaju u redovitu upravu sa predmetom sekvestracije bez obzira na to, da li je odluka, kojom je postavljen sekvestrom pravomoćnom postala ili ne. Ali jer je sekvestar organ suda i punomoćnik obiju stranaka, ograničuje § 431 hrv. grpp.** ova njegova prava tako,

* Isp. G. U. 15702.
** Isp. 89 i 90 Ip.

da sekvestar ima za važne poslove, a tako navlastito za svaku promjenu s predmetom sekvestracije ishoditi najprije privolu stranaka ili ako se stranke ne bi mogle složiti, privolu suda.

Prema tomu nema sumnje, da je sekvestar redovito vlastan otkazati najamnu pogodbu zbog neplaćanja najamnine. Ali u ovom slučaju je sekvestar otkazao najamnu pogodbu za veliki stan od 4 sobe sa nuzprostorijama, za koji se plaća godišnja najamnina od 38.400 Dinara, samo zbog toga, što najmoprimac nije najamninu plaćao na njegove ruke već ju je polagao u sud. Otkaz ovakove najamne pogodbe i zbog ovoga razloga mora se smatrati važnom promjenom s predmetom sekvestracije, koju sekvestar nije bio vlastan učiniti bez prethodne privole stranaka ili suda. Budući da sekvestar tuženi Dr. B. ovakovu privolu nije ishodio, opravdano je njegova otpovjed s ovih razloga stavljena van snage.

Valjalo je stoga previd tuženoga otputiti i potvrditi pobijanu osudu banskoga stola.

K §-u 94 Ip.:

Br. 1377

Mimo postupka predviđenog u §-u 433 hrv. grpp. (§ 94 Ip.) nema mjesta traženju naplate troškova i nagrade prinudnog upravitelja putem redovite parnice protiv tražioca izvršenja.

Osuda od 24. X. 1935. Rev 641/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. I. 1935. Pl 10589/1-1934; osuda sreskog suda u Zemunu od 5. VII. 1934. br. 20041 gr. P 20/1933.

U parnici tužioca A-a protiv tuženih Dra B-a i banke C., radi 44.000 Din, utvrđeno je, da je tužilac bio solicitator prvotuženika te da je na prijedlog prvotuženikov bio postavljen sekvestrom u ovršnom predmetu drugotužene protiv D-a te kao takav bio uveden u upravu D-ovih nekretnina dana 27. II. 1927. i tu dužnost sekvestra vršio sve do 9. X. 1930. t. j. 44 mjeseca. Prvotuženik je tada otpustio tužioca iz službe solicitatora te podjedno kao zastupnik banke C. predložio, da tužilac bude riješen sekvestrarske dužnosti te pozvan na položenje sekvestarskih računa. Taj je račun u ime tužioca položio prvotuženik, koji je ujedno imenovan novim sekvestrom. U tom računu naveo je prvotuženik i predujam za trošak sekvestracije t. j. da je tužiocu kroz gore navedena 44 mjeseca kao sekvestru isplaćivana mjesečna nagrada. Tužilac ne znajući za to tražio je obređenje svoje nagrade u gornjem ovršnom predmetu pa mu je ta pravosnažno odmjerena sa 1920 Din. Tužilac sada utužuje iznos od 44.000 Din glede kojeg je navedeno u gornjem računu prvotuženog, da je tužiocu isplaćen, jer da taj iznos pripada njemu t. j. tužiocu.

Oba nižestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Prizivne tegobe se kao neumjesne ne mogu uvažiti iz ovih razloga:

Po sudu naređeni sekvestar, u koliko se ovaj i postavlja po prijedlogu stranke, jest ipak organ suda radi provađanja njegovih naređenja u pogledu uprave sekvestrirane stvari, pak se stoga njegovi troškovi i nagrada na način predviđen u §-u 433 hrv. grpp. obzirom na § 1152 o. g. z. ustanovljuje u nespornom postupku po sudu, koji podjedno nalaže platež istih pod prijetnjom izvršenja, a sve to nakon preispitivanja njegovog sekvestarskog računa i po njemu stavljenom zahtjevu.

Mimo tog postupka nema opravdanja traženju naplate tih troškova i nagrade putem redovite parnice protiv drugotuženog kao molioca ovršne sekvestracije.

Protiv prvotuženog ne postoji uopće aktivna legitimacija tužbe na osnovu samog ovršnog postupka, jer ovaj nije stranka u ovršnom predmetu.

U koliko pak bi i stajao navod, da je prvotuženom dopitano što iz uprave u ovršnoj sekvestraciji, što bi pristojalo tužitelju, to bi tužitelj imao ishoditi odluku suda u pomenutom nespornom postupku, kojom se njemu to dopituje, pak u koliko bi bilo dokazano, da prvotuženi taj iznos zadržaje, tek tada bi protiv istog mogao tražiti izručenje takovog parbenim putem.

No tužitelj takovu odluku nespornog suda nije ishodio, a niti pokušao dokazati, da prvotuženi njegovu zaslužbinu zadržaje.

Toga radi valjalo je priziv otputiti te potvrditi pobijanu osudu nižestepenog suda.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužioca s razloga, jer ne postoji nijedan od uslova §-a 335 hrv. grpp.

K §-u 113 Ip.:

Br. 1378

O postupku pri procjenjivanju zemljišta imaju se obavijestiti samo izvršenik i tražilac izvršenja, a ne i hipotekarni vjerovnici.*

Rješidba od 12. X. 1939. Rek 1119/1-1939; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 29. III. 1939. Pl 780/1-1939; odluka sreskog suda II. u Zagrebu od 15. I. 1939. I 274/72-1935.

U ovršnom predmetu ovrhoviteljice A. protiv ovršenice B., radi 80.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d je utvrdio dražbene uslove za ovršnu javnu dražbu ovršeničinih nekretnina.

A p e l a c i o n i s u d je utok hipotekarnog vjerovnika C-a otputio i potvrdio odluku prvostepenog suda.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previdni utok hipotekarnog vjerovnika C-a jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp. time, da je neosnovana po utjecatelju istaknuta tegoba,

* Isp. Schauer bilj. a) kod § 140 E. O.

da o procjenjivanju nekretnina nisu obavještavani, jer se po §-u 113 st. 1 Ip. i § 34 st. 1 Uredbe o postavljanju i izboru vještaka za procjenjivanje zemljišta i o njihovom nagrađivanju, te o postupku pri procjenjivanju imaju obavijestiti samo izvršenik i tražilac izvršenja.

K §-u 115 Ip.:

Br. 1379

Odredbe (makar i pravosnažno odobrenih) dražbenih uslova, koje su u protivnosti sa financijskim propisima (T. br. 81), nemaju obvezne snage.

Rješidba od 26. I. 1939. Rek 1901/1-1938; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 12. X. 1938. Pl 2529/4-1938; odluka sreskog suda u Đakovu od 8. IV. 1938. P 16/116-1930.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenika B-a, radi 45.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d je u doznačnoj odluci među ostalim naredio, da se 4.5% od izlicitirane vrijednosti (225.000 Din) ovršenikovih nekretnina t. j. iznos od 10.165 Din 50 p. isplati iz p o l u č e n e k u p o v n i n e poreskoj upravi, a hipotekarnog vjerovnika S-a glede njegovih prijavljenih uknjiženih tražbina do iznosa od 10.165 dinara 50 para uputio na dostalce E. i F.

A p e l a c i o n i s u d je povodom utoka dostalca F. ukinuo odluku prvostepenog suda u dijelu, kojim je hipotekarni vjerovnik S. glede svojih prijavljenih uknjiženih tražbina do iznosa od 10.165 Din 50 p. upućen na dostalce.

Iz obrazloženja:

Utok dostalca F-a je osnovan.

Dostalci F. i E. su prema sadržaju spisa dražbenim uslovima potpuno udovoljili, kupovninu u cijelosti isplatiti, te im je izdana i urudžbena isprava, a dioba kupovnine polučene na dražbi je postala pravosnažnom. Nema zato mjesta, da se u odluci, kojom se doznačuje pravomoćno razdjeljena kupovnina, upućuje hipotekarni vjerovnik sa svojim zahtjevom na dostalca, koji je kupovninu već u cijelosti podmirio. U ostalom je prvostepena odluka u pobijanom dijelu nerazumljiva i nejasna. Pošto je navedeno, da se hipotekarni vjerovnik S. do iznosa od 10.165 Din 50 p. upućuje na dostalca, izgleda, da je pobijana odluka zauzela stanovište, da izvršnu taksu T. br. 81 br. 2 zakona o taksama plaća dostalac, što je neispravno, jer se taksa naplaćuje iz kupovnine, a dostalac plaća samo prenosnu taksu, a ne i izvršnu taksu. Iz ovih razloga prvostepena odluka u dijelu pobijanom po F-u, nije na zakonu osnovana i zato ju je uvaženjem utoka dostalca F-a valjalo ukinuti.

Stol sedmorice je previdni utok hipotekarnog vjerovnika S-a otputio i potvrdio rješenje apelacionog suda.

Iz razloga:

U toč. V. dražbenih uvjeta istina navedeno je da 3% izlicitirane vrijednosti plaća svaki dostalac iz svoga vlastitoga, nu to je u očevidnoj opreci sa propisima zakona o taksama (T. br. 81 br. 2 Nap. 1).

Taj specijalni financijski propis naređuje, da se 3% na ime izvršne takse na izlicitiranu vrijednost naplaćuje iz sume dobivene na licitaciji, a taj propis nema dispozitivnog značenja, pa stoga i odredbe dražbenih uslova kao oprečne cit. propisu nemaju obvezne moći.

Po takovom stanju stvari rješidba apelacionog suda obzirom na stanje spisa osnovana je na zakonu, pa se ista uz otpućenje previdnog utoka hip. vjerovnika imala potvrditi.

K §-u 119 Ip.:

Br. 1380

Prijedlog, da najniža prihvatljiva ponuda bude veća nego što određuje zakon, može staviti i sam tražilac izvršenja, čija je tražbina zalogom obezbjeđena.

Rješidba od 15. IX. 1938. Rek 1258/1-38; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 13. IV. 1938. Pl 967/38; odluka sreskog suda u Ivancu od 30. XII. 1937. R 324/39-58.

U ovršnom predmetu ovrhovoditeljice H. E. protiv ovršenika R. i dr., radi 9.400 Din, prvostepeni je sud vratio ovrhovoditeljici dražbene uslove na ispravak onamo, da najniža prihvatljiva ponuda, ne iznosi 30.000 Din, kako je navela ovrhovoditeljica, već 15.000 Din.

Apelacioni sud je utok ovrhovoditeljice otputio i potvrdio prvostepenu odluku.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previdnog utoka ovrhovoditeljice ukinuo obje nižestepene odluke i naložio prvostepenom sudu, da za utvrđenje dražbenih uslova odredi ročište za saslušanje svih interesenata i dalje postupa po zakonu.

Iz obrazloženja:

Stoji, da § 119 st. 1 Ip. izriče da se po prijedlogu izvršenika ili vjerovnika, čija je tražbina zalogom obezbjeđena, može odrediti za najnižu prihvatljivu punudu i koji veći iznos, nego što je određen po tom §-u, ako na to pristane tražilac izvršenja.

No iz toga ne slijedi, da takav prijedlog ne može staviti i sam tražilac izvršenja, koji je također vjerovnik i čija je tražbina zalogom obezbjeđena, a njegov je pristanak sadržan u samom prijedlogu.

Kako je takav prijedlog stavila ovrhovoditeljica u dražbenim uvjetima, koji ne odgovaraju normalnim dražbenim uslovima t. j. glede najniže prihvatljive ponude, to je imao prvostepeni sud odrediti ročište za utvrđenje istih, na kojem su se imali preslušati svi interesenti, te nakon toga donijeti odluku o odobrenju dražbenih uvjeta.

Kako to nije učinjeno, to je valjalo uvaženjem izvanrednog previdnog utoka i ništovne žalbe ovrhovoditeljice, poništiti obje nižestepene odluke i odrediti kao u dispozitivu rješdbe.

K §-u 122 Ip.:

Br. 1381

Pravo vlasništva na prinudnoj javnoj dražbi prodanog zemljišta prelazi na kupca već od časa kad mu je zemljište dosuđeno pa prema tome od tog časa izvršenik ne može više raspolagati sa svojim nekretninama bez obzira na okolnost da kupac još uvijek nije upisan kao vlasnik tih nekretnina.*

Presuda od 5. X. 1939. Rev 1098/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 19. V. 1939. Pl 683/1-1939; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 6. I. 1939. Po 219/13-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i dr., radi uspostave prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, utvrđeno je, da je prvotuženik zajedno sa ostalim tuženicima bio suvlasnik nekretnina upis. u z. k. ul. br. 95 p. o. E. te da je tužilac dana 25. VIII. 1936. na ovršnoj javnoj dražbi kupio prvotuženikov suvlasnički dio tih nekretnina. Utvrđeno je i to, da je prvotuženik nakon pravomoćnosti gornjeg dražbenog čina sklopio sa ostalim tuženicima diobnu pogodbu, kojom oni međusobno razvrgavaju zajednicu gornjih nekretnina te da su pri tom prvotuženiku pripale same lošije čestice. Utvrđeno je konačno, da je na temelju te diobne pogodbe proveden i raspis gornjih nekretnina i to bez tereta tužiočevog uknjiženog prava zaloga. Uslijed toga tužilac traži tužbom, da su mu tuženici dužni priznati, da je gornja diobna pogodba ništava i pravno nevaljana ,a jednako da su ništavi i pravno nevaljani i svi zemljišnoknjižni upisi, koji su uslijedili na osnovu te pogodbe pa da su slijedom toga tuženici dužni dozvoliti uspostavu prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, te ponovni upis otpisanih zemljišnoknjižnih tijela i suvlasnika u z. k. ul. br. 95 k. o. E., kako je postojalo prije upisa, koji je uslijedio na temelju rečene diobne pogodbe te u tu svrhu izdati tužiocu sposobnu tabularnu ispravu, koju će u protivnom slučaju zamijeniti u ovoj parnici izrečena presuda.

Oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

Prizivni razlog pogrješne pravne ocjene priziv nalazi u tome što je prvostepeni sud pogrješno smatrao, da B. nije bio vlastan sa svojim suvlasničkim dijelom raspolagati, ma da je bio u času sklapanja pogodbe — gruntovni vlasnik i ma da su nekretnine bile već davno prije nego što su bile izvrgnute dražbi, u naravi podijeljene, pa da je tako diobna po-

* Suglas.: Matijević—Čulinović Ip. str. 156 i sl.

godba bila samo jedan formalistički akt sprovođanja, jer su tuženi nekretnine u smislu te pogodbe već prije u naravi uživali.

I taj razlog je nosnovan.

Konkretna tužba je gruntovna tužba, kojoj je svrha poništiti upise, koji su uslijedili na osnovu nevaljane diobne pogodbe od 10. VI. 1937. i tako uspostaviti prijašnje gruntovno stanje.

Spor uslijed toga odlučuje pitanje, da li pomenuti diobni ugovor važi ili ne.

Dioba suvlasništva je zapravo zamjena idealnog dijela pojedinog suvlasnika za odgovarajući fizički dio suvlasničke stvari, koji kod diobe pripada pojedinim suvlasnicima.

Sa svojim idealnim dijelom može pak da raspolaže samo suvlasnik.

Nesporno je, da je tužitelj kupio suvlasničke dijelove B-a na prinudnoj sudskoj dražbi prije nego što je predmetna diobna pogodba sklopljena.

Prinudnom sudskom dražbom stiče dostalac iznimno i bez gruntovne uknjižbe pravo vlasništva kupljene nekretnine, čim bude ista dostalcu dosuđena. Pravo vlasništva stiče prema tomu dostalac originarno, a to tako, kako je dotična nekretnina bila izvrgnuta ovršnoj dražbi. Predmet dražbe bio je suvlasnički t. j. idealni dio B-a, a ne njegov navodno već prije dražbe postojeći fizički dio.

Zabilježba dosude, koja u konkretnom slučaju nije uslijedila, ima taj učinak, da dalnji upisi protiv prijašnjeg vlasnika stvaraju prava samo za slučaj, da dražba bude proglašena bez učinka, što u konkretnom slučaju ne predleži, već je nesporno, da je dražba postala pravomoćna.

Pitanje je, da li je tuženi B. ipak mogao raspolagati sa svojim dijelom nekretnina, pošto dosuda u korist tužitelja nije bila u zemljišnim knjigama provedena.

Osnovno načelo gruntovnog reda jest, da zemljišne knjige brane samo sticatelja — dobromišljenika.

Kako je pak dozvola ovršne javne dražbe u zemljišnim knjigama zabilježena i kako je učinak zabilježbe taj, da se dražba može sprovesti protiv svakog lica, koje docnije stiče zemljište, jasno je, da se je dražba mogla sprovesti na idealni dio B-a, čak i onda, ako bi bio diobni ugovor sklopljen prije dražbe.

Dužnost tuženih bila je sve i ako ne bi bili znali za stanje stvari, da se uslijed te zabilježbe prije sklapanja diobnog ugovora o stanju dražbenog postupka osvjedoče, pa se uslijed toga već iz ovoga razloga moraju smatrati nepoštenim sticateljima.

Napokon, kako je gore rečeno, dostalac postao je dosudom vlasnikom na dražbi kupljenih idealnih dijelova, pa bivši suvlasnik B. ne može više da s njima raspolaže, ma da je još uvijek gruntovni vlasnik, jer je dosudu trebalo po službenoj dužnosti zabilježiti u javnoj knjizi (§ 144 Ip.) i pošto su tuženi znali, da je tužilac dostao upitne nekretnine na dražbi.

Sve i ako bi bila dioba u naravi već prije dražbe izvršena i da je diobni ugovor samo gruntovno sprovađanje fizične diobe, tuženi ne mogu ovaj prigovor staviti, jer je tužitelj kako je rečeno, originarno stekao pravo vlasništva dražbi izvrgnutih idealnih dijelova, te se njega ne tiče i ako je znao, da su nekretnine bile u naravi već podijeljene, kao što je irelevantno, da li je spornim diobnim ugovorom dio B-a po vrijednosti i kulturi bio umanjen ili ne. Protiv dostalca idealnog dijela nekretnina ne vrijedi izvanknjižna dioba nekretnina, pa može istu sprovesti samo pravni slijednik B-a t. j. tužitelja.

Činjenice, da je dioba u naravi već prije dražbe izvršena i da diobnim ugovorom od 10. VI. 1937. dio B-a po vrijednosti i kulturi nije umanjen, za rješenje spora nisu od bitne važnosti pa i manjkavost u postupku ne predleži.

Pošto je napokon dosudom na javnoj dražbi kupljenih idealnih dijelova izvršenik izgubio pravo raspolaganja sa prodatim nekretninama, pravilna je i pravna ocjena prvostepenog suda, koji je na pravilno ustanovljeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravne propise kada je tužbeni zahtjev odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženih.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalaze tuežnici u tom, što su nižestepeni sudovi pogrešno uzeli, da B. nije bio ovlašten sklapati diobni ugovor od 10. VI. 1937., ma da je on u času sklapanja ugovora bio gruntovni vlasnik i posjednik.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji.

Prema § 122 Ip. prelazi pravo vlasništva na kupca onog dana, kada mu je zemljište dosuđeno. Sticanje prava vlasništva je nezavisno od predaje zemljišta koja se smije izvršiti tek onda, kada budu ispunjeni dražbeni uslovi; ova je vezana na rezolutivni uvjet, da će kupac dražbene uslove ispuniti.

Utvrđeno je, da je tužilac na ovršnoj javnoj dražbi održanoj 25. VIII. 1936. dostao suvlasnički dio nekretnina B-a i da mu je pravomoćnom odlukom sreskog suda u Križevcima od 10. IX. 1936. br. I. 632/35-17 dosuđena, te da je to sve tuženicima C-u i D-u bilo poznato.

Prema tome bivši suvlasnik B. nije mogao više s tim nekretninama raspolagati, niti je bio ovlašten sklapati diobni ugovor od 10. VI. 1937.

Uslijed toga se revizija nije mogla uvažiti.

K § 135 br. 8 Ip.:

Br. 1382

Tražbine Erara, koje nisu zalogom osigurane na nekretninama koje se izvrgavaju dražbi, a niti su prijavljene u roku određenom u §-u 135 br. 8 Ip., ne dolaze do podmirenja prije uknjižene tražbine tražioca izvršenja.

Zaključak od 15. II. 1940. Rek 51/1-40; zaključak okružnog suda u Osijeku od 25. XI. 1939. Pl 1577/2-39; zaključak sreskog suda u Našicama od 19. X. 1939. I 201/19-38.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja N-a protiv izvršenice P., radi 7.000 Din, p r v o s t e p e n i s u d je izdao diobnu osnovu u obliku zaključka, kojim je Eraru priznao prvenstvo namirenja za dužne javne daće, pred uknjiženom tražbinom tražioca izvršenja.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs tražioca izvršenja te je ukinuo zaključak prvostepenog suda i vratio mu stvar na ponovnu odluku.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs Erara.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud sasvim ispravno uzima, da tražbine Državnog erara, koje nisu pravom zaloga osigurane na nekretninama, koje se dražbi izvrgavaju, niti su u roku propisanom u §-u 135 br. 8 Ip. sudu prijavljene, ne dolaze do podmirenja prije uknjižene tražbine tražioca izvršenja, pa kako je prvostepeni sud Državnom eraru dosudio i neke od takovih tražbina, sasvim je ispravno prvostepenu odluku ukinuo i odredio novo razdiobno ročište.

Međutim drugostepeni sud obrazlažući svoju odluku, među takovim tražbinama spominje i među uknjiženim stavkama navedenu kaznu po poreskoj krivici iz čl. 42 zakona o porezima, taksu na presudu po prednjoj kazni i kamate od 1933. do sada, ma da su te stavke svi interesenti l i k v i d i r a l i, pa ih je već stoga razloga valjalo pustiti iz pretresanja.

Rekurs se stoga nije mogao uvažiti, ali je valjalo u ovom pravcu obrazloženje drugostepene odluke ispraviti.

K §-u 178 Ip.:

Br. 1383

Po §-u 24 Financijskog zakona za godinu 1937/38 pripada Privilegiranoj agrarnoj banci zakonsko pravo prvenstvene naplate iz cjelokupne imovine dužnika, za obroke, koji se naplaćuju na račun države na osnovu čl. 28—31 Ulzd. To prvenstvo postoji pred uknjiženom tražbinom Državne hipotekarne banke.

Zaključak od 5. VI. 1940. Rek 574/1-40; zaključak okružnog suda u Splitu od 30. XII. 1939. Pl 1518/2-39; zaključak sreskog suda u Visu od 29. III. 1939. I 775/22-38.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja D. H. B. protiv izvršenika N-a, radi 35.000 Din. oba su n i ž e s t e p e n a s u d a odbila zahtjev PAB-a, da joj se kod razdiobe kupovnine prizna pravo pred uknjiženom tražbinom tražioca izvršenja D. H. B.

Stol sedmorice je uvažio rekurs P. A. B., te je ukinuo oba nižestepena zaključka i vratio stvar prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Pravno shvatanje sudova prvog i drugog stepena nije ispravno.

Prema propisu § 24. st. 1 Finacijskog zakona od 25. III. 1937. za godinu 1937./1938. Privilegovanoj agrarnoj banci pripada zakonsko pravo prvenstvene naplate iz cjelokupne imovine dužnika u smislu čl. 146 Zakona o neposrednim porezima, kad se radi o obrocima, koji se naplaćuju na račun države na osnovu čl. 28.—31. Ulzd.

Privilegovana agrarna banka svojim podneskom od 20. III. 1939. traži isplatu baš tih obroka, koji se naplaćuju na račun države, pa joj se pri razdiobi kupovne cijene ima i priznati prvenstveno pravo naplate. To joj pravo pripada bez obzira na postojanje ili nepostojanje hipoteke za osiguranje njezine tražbine, kao i bez obzira na postojanje drugih tražbina osiguranih hipotekom, jer njoj pripada zakonsko pravo prvenstvene naplate.

To pravo po tome ne može da joj oduzme tražilja izvršenja s razloga što za njezinu tražbinu postoji na prvom mjestu uknjiženo pravo zaloga.

Tražilja izvršenja za svoje tobožnje prvenstveno pravo naplate pred pomenutom bankom, ne može da se s uspjehom pozivlje na Urebu o izmjenama i dopunama u Zakonu o uređenju Državne hipotekarne banke od 22. VI. 1938. po kojoj bi — po tvrdnji tražilje izvršenja bio derogiran § 24. Fin. zakona za godinu 1937./1938.

Doduše čl. 2 tač. 4 te Uredbe dodan je Zakonu o uređenju Državne hipotekarne banke novi član 117 n), po kojem stupanjem na snagu te Uredbe, gube prema Drž. hip. banci obaveznu snagu propisi pojedinih zakona i uredaba, ukoliko su u protivnosti sa tim zakonom.

No ne može se kazati da je time derogiran § 24 pom. Financijskog zakona, jer taj propis po svojoj biti sačinjava privilegij na korist Privilegovane agrarne banke, i kao takav spada u kategoriju stečenih prava, pa ne može da bude dirnut drugim kasnijim zakonskim privilegijem na korist Državne hipotekarne banke, kad to u njemu nije izričito kazano, a niti inače ne proizlazi, da taj novi zakon hoće da ima retroaktivnu snagu.

Kako niži sudovi, zbog svog pogrješnog pravnog shvatanja u pogledu prvenstvenog prava naplate Privilegovane

agrarne banke, nisu pri razdiobi kupovne cijene uzeli u obzir njezino potraživanje, trebalo je u vezi sa § 196 st. 3 Ip. uvažiti njezin revizijski rekurs i zaključiti kao gore.

K §§ 179 i 237 Ip.:

Br. 1384

Propis §-a 237 st. 3 Ip. dolazi do primjene samo kod razdiobe kupovnine, polučene prodajom pokretnina, dok kod prodaje nekretnina dolazi do primjene propis §-a 179 st. 1 Ip., po kome troškovi određeni po sudu, a nastali ostvarenjem kojeg zahtjeva iz §§ 177 br. 2 do 4 i 178 Ip., uživaju u pogledu tražioca izvršenja isti red prvenstva sa uknjiženom glavnicom.

Zaključak od 18. IV. 1940. Rek 186/1-1940; zaključak okružnog suda u Gospiću od 23. XI. 1939. Pl 639/39; zaključak sreskog suda u Perušiću od 18. X. 1939. I 3/56-38.

U izvršnom predmetu tražioca izvršenja tt. H. protiv izvršenika Š-a i dr., radi 3.365 Din, prvostepeni je sud nakon pravomoćno obavljene dražbe nekretnina, kupovninu od 2.935 Din doznačio Državnoj hipotek. banci, kao vjerovnici uknjiženoj u zem. knjizi, po redu prvenstva, jer ustanovljuje da nema nikakvih privilegiranih tražbina iz §-a 177 Ip.

Rekursni sud uvažio je rekurs tražioca izvršenja i ukinuo zaključak prvostepenog suda te mu vratio stvar na ponovno raspravljanje onamo, da ima smatrati dražbene troškove tražioca izvršenja prvenstvenim stavkama.

Stol sedmorice je uvažio rekurs DHB i preinačio drugostepeni zaključak, uspostavivši prvostepeni.

Iz obrazloženja:

Neosnovano ukida rekursni sud prvostepeni zaključak i naređuje povrat predmeta sudu prvoga stepena na ponovnu raspravu i odluku, pozivajući se na propis § 237/III. Ip., jer je taj propis primjenljiv samo kod razdiobe kupovnine unišle prodajom pokretne imovine, dok kod prodaje nepokretnosti dolazi do primjene propis § 179 st. 1 Ip., po kome troškovi sudom određeni, a nastali ostvarenjem kojega zahtjeva iz §§ 177 br. 2 do 4 i 178 Ip. uživaju u pogledu molioca izvršenja isti red prvenstva sa uknjiženom glavnicom, a tražbina molioca izvršenja je prema izvatku nekretnina z. k. ul. br. 227 p. o. P. uknjižena iza tražbine Državne hipotekarne banke, kojoj i mimo postojeće kaucione hipoteke za sporedne pristojbe, pripada i po čl. 48 Zakona o Državnoj hipotek. banci u svakom slučaju pravo prvenstvene naplate za svoje potraživanje iz založnoga objekta.

Prema tome je i zaključak suda prvoga stepena u skladu sa zakonom, pa valja uvaženjem rekursa vjerovnika Drž. hipot. banke preinakom pobijanog drugostepenog zaključka prvostepeni zaključak uspostaviti.

K §-u 194 Ip.:

Br. 1385

Dopušten je redovni pravni put za priznanje reda prvenstva tečevine i prometnog poreza.

Presuda od 29. VIII. 1935. Rev 509/1-1934; presuda okružnog suda u Osijeku od 5. I. 1934. Pl 17/1-1934; presuda sreskog suda u Đakovu od 20. XI. 1933. P 736/2-1933.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi priznanja da tuženiku ne pripada pravo prvenstvenog podmirenja za njegovu tražbinu od 11.515 Din, utvrđeno je, da je tužilac u ovršnom predmetu protiv C. bio upućen na put redovite parnice sa svojim prigovorom (stavljenim u zapisnik o ročištu za razdiobu kupovnine nekretnina C., postignute ovršnom javnom dražbom tih nekretnina), da eraru ne pripada pravo prvenstvenog namirenja za njegovo potraživanje protiv C. u iznosu od 11.515 Din s naslova dugovane tečevine i poreza na poslovni promet za god. 1929., 1930. i 1931., kako je prijavljeno u zapisniku od 29. IX. 1933. br. 10.105 gr. i uvršteno u diobnu osnovu od 3. X. 1933. br. 10.105 gr., pa je tužilac ovom parnicom taj pravni put nastupio.

Prvostepeni sud donio je presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Tuženik pobija presudu prizivnog suda jedino iz revizijskog razloga br. 1 § 597 Grpp. u vezi sa br. 6 § 571 Grpp. tvrdeći, da u konkretnom slučaju nije redovni pravni put dopušten. Po § 22 zakona od 17. XII. 1876.* pravni put je nedopušten u onim slučajevima, gdje zakon nesumnjivo kojoj tražbini prijavljenoj kod razdiobe kupovnine, podjeljuje prvenstvo pred ostalim uknjiženim tražbinama na pr. trogodišnjem porezu, troškovima ovršne dražbe itd., a u svim drugim slučajevima imade sud kod osporenog reda prvenstva tražbina prigovaratelje uputiti na put parnice. Budući da zakon tražbini tuženikovoj iz naslova tečevine i prometnog poreza** ne podijeljuje nesumnjivo pravo prvenstva, jer nije očito, da postoje svi uslovi, predviđeni u čl. 146 Zak. o neposrednim porezima od 8. II. 1928., opravdano je tužitelj kao prigovaratelj od prvostepenog suda otpućen na redovni put pravde, koji je ovom parnicom i nastupljen.

Prema tomu revizijski razlog tuženički nije na zakonu osnovan, pa se revizija tuženika nije mogla uvažiti.

---

* Isp. § 194 Ip.

** (§ 35 zak. čl. LIII:1912 Zb. br. 51/1913).

K §-u 209 br. 3 Ip.:

Br. 1386

Krava ne može biti izuzeta od izvršenja po §-u 209 br. 3 Ip. kao t e g l e ć e b l a g o, već samo kao m u z a r a.*

Zaključak od 1. VI. 1939. Rek 684/1-1939; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 7. IV. 1939. Pl 216/1-1939; zaključak sreskog suda u Pakracu od 14. III. 1939. I 60/16-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 1100 Din, p r v o s t e p e n i s u d je odbio prijedlog izvršenika, da se u pljenidbenom zapisniku od 15. II. 1938. navedena krava u smislu §-a 209 br. 3 Ip. izuzme od izvršenja.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda onamo, da se od izvršenja izuzima napred navedena krava.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Rekursni sud izuzima zaplijenjenu kravu iz izvršenja polazeći sa gledišta, da ona kao i druga, nezaplijenjena, krava služe izvršeniku prema učinjenim izvidima ne samo kao krave muzare, nego i kao tegleće blago. Zbog toga da se ona izuzme iz izvršenja doduše ne kao krava muzara, nego kao tegleće blago jednako kao da bi se radilo o dva vola ili bivola, ili dva tegleća konja ili dva magarca.

Protiv ovakovog stanovišta opravdano se žali tražilac izvršenja.

Zakon u § 209 br. 3 Ip. ne pozna krave kao tegleće blago nego isključivo kao krave muzare, a to proizlazi odatle, što on točno nabraja blago, koje smatra tegle ćim, kojemu suprotstavlja »kravu ili bivola« očito kao muzaru. Kraj tako jasno izraženog zakonskog gledišta, nije dopušteno nikakvim pravilima tumačenja izmijeniti svojstvo krava muzara i svojstvo teglećeg blaga.

K §-u 245 Ip.:

Br. 1387

Propis §-a 264 Č. Z. (= § 245 Ip. i § 33 br. 6 financ. zak. za god. 1938./39.), da se zabrana može staviti (da se u izvršenje može uzeti) samo na $^1/_3$ izvršenikovih prinadležnosti, osim ličnog i porodičnog dodatka na skupoću, vrijedi ne samo za tekuće prinadležnosti, već i na za izvršenikovo potraživanje s naslova r a n i j e d o s p j e l i h, a još n e i s p l a ć e n i h prinadležnosti.

* Protivno: Ž. Š. Ip. rješ. br. 9 kod §-a 209.

Rješidba od 15. IV. 1937. Rek 198/1-1937; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 28. X. 1936. Pl 6508/1-1936; odluka okružnog suda u Bjelovaru od 6. V. 1936. I 33/1-1936.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenika B-a, radi 82.100 Din spp., o k r u ž n i s u d je dozvolio: a) ovršnu pljenidbu i urudžbu ovršenikovog potraživanja, što ga ovaj ima protiv imovne općine C. u iznosu od 32.760 Din, b) ovršnu pljenidbu i urudžbu jedne trećine ovršenikove plaće, što ju ovaj prima na blagajni imovne općine C. u mjesečnim iznosima od 1.064 Din, te pozvao imovnu općinu C., da pod prijetnjom vlastite odgovornosti zaplijenjeni iznos od 32.760 Din ne isplati ovršeniku već ovrhovoditelju, a jednako da i zaplijenjenu trećinu ovršenikove plaće u mjeseč. iznosu od 354 Din ne isplaćuje ovršeniku već ovrhovoditelju do potpunog podmirenja gornjeg njegovog potraživanja.

A p e l a c i o n i s u d je povodom ovršenikovog utoka ukinuo odluku prvostepenog suda kao preuranjenu time, da prethodno dobavi obavijest od imovine općine C. o visini i razvrštenju mjesečnih prinadležnosti, što ih izvršenik kod nje dobiva kao i obavijest na čemu se temelji ovršenikovo potraživanje od 32.760 Din, što ga ovaj od nje potražuje, a zatim ovršnu molbu ponovno uzme u pretres.

Stol sedmorice je povodom ovrhovoditeljevg previdnog utoka preinačio rješenje apelacionog suda i uspostavio odluku prvostepenog suda u dijelu pod b), kojim se dozvoljuje ovršna pljenidba i urudžba $^1/_3$ ovršenikovih prinadležnosti, dok je glede dijela pod a) preinačio obje nižestepene odluke i dozvolio ovršnu pljenidbu i urudžbu j e d n e t r e ć i n e ovršenikovog potraživanja, što ga ovaj ima n a r a č u n s v o j i h p r i n a d l e ž n o s t i protiv imovne općine C., osim ličnog i porodičnog dodatka na skupoću i to od svote od 13.000 Din, dok je s viškom zahtjeva (u pogledu ostale $^2/_3$ tog ovršenikovog potraživanja) ovrhovoditelja odbio.

Iz razloga:

U smislu § 264 Č. Z. može se staviti zabrana na $^1/_3$ prinadležnosti državnog službenika osim ličnog i porodičnog dodatka na skupoću. Čim zahtjev ovrhovoditelja tako glasi, tim je visina zabrane tačno naznačena i sud će dosuditi tu $^1/_3$ od onih prinadležnosti koje dotični državni službenik dosta povlači, dakako sa propisanim zakonskim ograničenjem i stoga nije potrebno nikakvo izviđanje u tom pravcu pogotovo ne s obzirom na eventualne peridske povišice, koje međusobno mogu promijeniti brojčano naznačenu visinu, t. j. $^1/_3$ pod zabranu stavljenih prinadležnosti. Kako i potraživanje ovršenikovo pod a) zaplijenjeno imade karakter prinadležnosti, to se i od tih prinadlenžosti može u smislu §-a 264 Č. Z. dozvoliti ovršna pljenidba i urudžba s a m o $^1/_3$ istih osim ličnog i porodičnog dodatka i to s obzirom na dopis

Direkcije imov. općine C. od 29. VI. 1933. broj 3422/33 od svote od 13.000 Din.

Valjalo je stoga odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 245 Ip.:

Br. 1388

I ako se dozvola izvršenja prosuđuje po zakon. propisima, koji su na snazi u vrijeme dozvole, ipak se zakonska ograničenja izvršenja prosuđuju po zak. propisima, koji su na snazi u vrijeme provedenja izvršenja.

Zaključak od 15. XII. 1938. Rek 1716/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 15. VI. 1938. Pl 2171/2-38; zaključak okružnog suda u Osijeku od 30. III. 1938. T 1410/1-25.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja R-a protiv izvršenika L-a, radi 10.000 Din, prvostepeni sud je dozvolio plijenidbu 1/3 prinadležnosti izvršenika, sa ograničenjem, da iznos od 6.000 Din godišnje ima ostati netaknut.

Rekursni sud je djelomično uvažio rekurs izvršenika i preinačio prvostepeni zaključak onamo, da se od izvršenja izuzima lični i porodični dodatak.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Tražilac se izvršenja žali protiv onoga dijela zaključka drugostepenoga suda, kojim je djelomičnom preinakom prvostepenoga zaključka izuzet ispod ovrhe lični i porodični dodatak izvršenika.

Rekurs nije osnovan.

Zaključkom prvostepenoga suda od 30. III. 1938. br. T 1410/25-1 dozvoljeno izvršenje pljenidbom i urudžbom jedne trećine cjelokupnih prinadležnosti izvršenika sa ograničenjem, da mu imade ostati samo 6.000 Din godišnje nije prije 1. IV. 1938. provedno po nadležnom izvršnom (sreskom) sudu (§ 21 i 22 br. 4 Ip.).

Međutim je danom 1. IV. 1938. stupio na pravnu snagu propis § 33 st. 6 Fin. zak. za god. 1938./1939. u vezi § 245 st. 1 Ip., koji je uopće izuzeo ispod izvršenja lični i porodični dodatak državnih službenika odnosno državnih penzionera.

Budući da se provedenje toga izvršenja na penzijske prinadležnosti izvršenika moglo prema nepobijanom ukidnom dijelu drugostepenoga zaključka obaviti po izvršnom sreskom sudu (§ 21 i 22 br. 4 Ip.) iza 1. IV. 1938., kad je po zakonu bio izuzet ispod ovrhe lični i porodični dodatak izvršenika, nije postigla zakon. mogućnost provedenja dozvoljenoga izvršenja na taj dio prinadležnosti, pa je zaključak drugostepenog suda u pobijanom dijelu na zakonu osnovan.

I ako se dozvola izvršenja prosuđuje po zakonskom propisu, koji je na snazi u vrijeme dozvole, ipak se zakonska mogućnost provedenja izvršenja presuđuje po zakonskom propisu, koji je na pravnoj snazi u vrijeme provedenja izvršenja.

Uslijed toga se ne može tražilac izvršenja pozivati na stečeno pravo samom dozvolom izvršenja, kad se dozvola nije mogla po zakonskom propisu u vrijeme provedenja izvršenja u cijelom opsegu provesti.

Stoga rekurs nije uvažen.

K §§ 245 i 248 Ip.:

Br. 1389

Za izvršenje na plaću (nagradu) dnevničara kod državnih vlasti ne vrijedi propis §-a 245 Ip., već onaj §-a 248 Ip.*

Zaključak od 22. VI. 1939. Rek 741/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 21. IV. 1939. Pl 288/2-1939; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 18. III. 1939. I 250/1-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 1.710 Din, prvostepeni sud je dozvolio izvršenje pljenidbom i prijenosom radi naplaćivanja 1/3 cjelokupnih službenih prinadležnosti izvršenika, stalno namještenog dnevničara-zvaničnika kod sreskog suda u K., koje izvršenik prima u mjesečnom netto iznosu od 651 Din, no sa ograničenjem, da izvršeniku ipak ostane 20 Din dnevno.

Rekursni sud je uvažio rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak prvostepenog suda onamo, da se predloženo izvršenje dozvoljava uz ograničenje, da izvršeniku ostane netaknut iznos od 6.000 Din godišnje.

Stol sedmorice je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Pogrešno je stanovište pobijanog zaključka, da se prema § 6 Č. Z. kao državni službenici građanskog reda smatraju i dnevničari, jer prema propisu § 158 Č. Z. vrše rad zvaničnika.

Odnos dnevničara uređen je doduše propisima sadržanim u zakonu o činovnicima, međutim § 1 toga zakona u st. 4 određuje izričito, da za dnevničare važe samo odredbe Č. Z. glave X. Državni službenici građanskog reda su samo činovnici, činovnički pripravnici, zvaničnici i služitelji (§ 6. Č. Z.). Samo oni dobivaju prinadležnosti određene u glavi IV., dok je ono što primaju dnevničari nagrada (§ 165 Č. Z.). Pošto je karakter dnevničara opredijeljen već samim zakonom (§ 158 st. 2 Č. Z.) time, da vrše rad zvaničnika i služitelja, neispravan je zaključak rekursnog suda, da je uslijed takvog rada dnevničar uvršten u službenike navedene u § 6 Č. Z. Pošto § 245 Ip. govori o državnim službenicima, koji primaju plaću i ostale prinadležnosti, dok dnevničari primaju samo »plaću« za razliku od plaće i ostalih prinadležnosti, koje dobijaju

* Isp. V. M. br. 132.

redovni državni službenici (§ 165 Č. Z.), slijedi da se na dnevničare ne može primjeniti propis § 245 Ip. nego propis § 248 Ip. kao što to ističe rekurs, koji je valjalo zbog toga uvažiti i preinačenjem pobijanog zaključka uspostaviti zaključak prvostepenog suda.

K §-u 248 Ip.:

Br. 1390

Propis §-a 207 rudar. zakona dokinut je već po §-u 31 zak. od 18. I. 1883. o stegama ovrš. prava kod ovrha radi novčanih tražbina (Zb. br. 24),* pa stoga nije taj propis na snazi na ovom pravnom području niti nakon stupanja na snagu izvršnog postupnika.**

Zaključak od 3. XI. 1939. Rek 1172/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 1. VI. 1939. Pl 394/1-1939; zaključak sreskog suda u Irigu od 21. III. 1939. I 136/3-1939.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja tt. A. protiv izvršenika B-a, rudara u V., radi 1.538 Din, p r v o s t e p e n i s u d je odbio prijedlog direkcije državnog rudnika u V. za obustavu gornjeg izvršenja temeljem §-a 38 st. 1 Gp. smatrajući, da je propis §-a 207 rudar. zakona derogiran stupanjem na snagu Ip-a obzirom na čl. 2, 5 i 6 Uip.

R e k u r s n i s u d uvažio je rekurs gornjeg rudnika i ukinuo zaključak prvostepenog suda i ovom stvar vratio time da prijedlog gornje direkcije ponovno u pretres uzme i dalje po zakonu postupa.

Stol sedmorice odbacio je rekurs tražioca izvršenja kao nedopušten.

Iz obrazloženja:

Ma da zaključak rekursnog suda glede važnosti § 207 rudar. zak. nije ispravan, jer je taj propis dokinut već po § 31 zak. od 18. I. 1883. o stegama ovršnoga prava kod ovrhe novčanih tražbina (Zbr. 24), ipak se rekurs tražioca izvršenja ne može uzeti u meritorno rješenje jer taj rekurs obzirom na propise § 68 (1) Ip. u vezi sa § 621 al. 2 Grpp. nije dopušten.

Rekursni sud naime u svom ukidnom zaključku nije naredio da prvostepeni sud izvrši nalog tek pošto odluka suda postane pravnosnažnom.

Uslijed toga imao se gornji rekurs kao nedopušten odbaciti.

* Suglas.: Rek 1625/1938.

** Protivno u pogledu važenja § 195 bos. rudar. zakona na pravnom području Bosne i Hercegovine: rješ. vrhovnog suda u Sarajevu od 13. V. 1939. Rek 81/1-1939.

Isp. još R. S. III. br.

K §-u 254 Ip.:

Br. 1391

Po propisima Izvršnog postupka nema mjesta vođenju izvršenja na tražbinu, koju ima izvršenik protiv tražioca izvršenja.

Zaključak od 1. V. 1940. Rek 112/1-40; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 23. XI. 1939. Pl 170/2-39; zaključak sreskog suda u Đurđevcu od 14. X. 1939. I 788/39.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja G-a protiv izvršenika N-a, radi ovršene plijenidbe i urudžbe tražbine, p r v o s t e p e n i s u d je izvršenje dozvolio.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs izvršenika te preinačio prvostepeni zaključak i izvršni prijedlog odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Zaključkom prvostepenog suda dozvoljena je na prijedlog tražioca izvršenja radi dužnih mu 1.600 Din ovršna plijenidba i urudžba tražbine od 300 Din u dionom iznosu, koju imade izvršenik protiv tražioca izvršenja.

Pobijanim zaključkom rekursnog suda preinačen je zaključak prvostepenog suda i tražilac izvršenja odbijen sa svojim prijedlogom.

Tražilac izvršenja pobija taj zaključak kao nezakonit.

Rekurs nije osnovan.

Ispravno je stanovište rekursnog suda, da nema mjesta vođenju izvršenja na tražbinu, koju imade izvršenik protiv tražioca izvršenja, jer po § 254 Ip, izvršenje na novčanoj tražbini ovršenikovoj provodi se pljenidbom, a pljenidba biva na taj način, što sud, koji dozvoljava izvršenje, zabranjuje trećem licu (izvršenikovom dužniku), da plati izvršeniku tražbinu.

Prijeboj tražbine sa protutražbinom dužnika može se prije dozvole izvršenja ostvariti tužbom na utvrđenje, da je ovršni naslov bez pravnog učinka ali na utvrđenje nepostojanja izvršnog zahtjeva, a nakon dozvole izvršenja opozicionom tužbom po § 34 Ip.

Uslijed toga se rekurs nije mogao uvažiti.

K §-u 261 Ip.:

Br. 1392

Propis čl. 33 Ugrpp. dolazi do primjene i u slučaju, ako tužilac tvrdi, da izjašnjenje izvršenikovog dužnika u smislu §-a 261 Ip. glede izvršenikovih beriva ne odgovara faktičnom stanju stvari.*

* Nakon dovršene redakcije ove III. knjige zaključila je plenarna sjednica Stola sedmorice 30. XII. 1940. Rev 1010/40 protivno: da se čl. 33 Ugrpp. ne može primijeniti na § 261 Ip., jer se u ovom slučaju ne radi o prokazivanju imovine u smislu građ. prava.

Presuda od 9. V. 1940. Rev 698/1-1940; okružnog suda u Zagrebu od 10. XI. 1939. Pl 2934/3-1939; međupresuda sreskog suda u Samoboru od 21. XII. 1938. P 428/3-1938.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tuženog B-a, radi izjašnjenja u smislu čl. 33 Ugrpp., utvrđeno je, da je tužilja vodila izvršenje protiv B-ovog namještenika C-a, a B-u da je bilo naloženo, da se glede C-ovih beriva izjasni po §-u 261 Ip. Utvrđeno je nadalje, da je B. javio izvršnom sudu, da C. nema beriva koja bi se mogla plijeniti, a na to da je sadanja tužilja izjavila, da gornji B-ovi navodi ne odgovaraju stanju stvari. Tužilja je nakon toga podnijela protiv tuženika tužbu po čl. 33 Ugrpp. radi izjašnjenja pod zakletvom glede C-ovih beriva.

Prvostepeni sud donio je međupresudu, kojom je sudio, da je tuženik dužan uz podnošenje spiska plaće i prinadležnosti izvršenika C-a od mjeseca srpnja 1938., kao časa uručenja odluke izvršnog suda od 30. VI. 1938. I 176/1-1938., pa nadalje navesti pod zakletvom što mu je poznato o plaći i prinadležnostima izvršenika brojčano za svaki mjesec odnosno tjedan, time da su njegovi navodi istiniti i potpuni.

Prizivni sud uvažio je priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te taj dio tužbenog zahtjeva odbio, smatrajući da u konkretnom slučaju nema mjesta tužbi po čl. 33 Ugrpp.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilje i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Prema naređenju §-a 261 Ip. dužan je izvršenikov dužnik da prema prijedlogu tražioca izvršenja, dade izjašnjenje u smislu toč. 1—5 cit. §-a, te u slučaju neistinitog ili nepotpunog izjašnjenja odgovara tražiocu izvršenja za štetu.

Tuženik je istina izvršnom sudu izjavio, da izvršenik kod njega (tuženika) nema plaće- koja bi se mogla plijeniti (§§ 247 i 245 Ip.), nu tužilja tvrdi, da izvršenik ima veću plaću od zakonskog minimuma i tuženi da iznos te plaće neće ispravno da označi, te traži od tuženika da položi zakletvu prema zahtjevu u tužbi označenom.

Čl. 33 Ugrpp. — naređuje licu, koje je po propisima građanskog prava dužno da prokaže kakovu imovinu, o kojoj vjerojatno ima znanja, da položi zakletvu o tome, da su njegovi navodi glede te imovine istiniti i potpuni — a na podizanje takove tužbe ovlašteno je svako lice, koje ima privatnopravni interes, da se iznađe stanje kakove imovine (čl. 33 (2) Ugrpp.), pa čim tužilja tvrdi, da izjašnjenje tuženika glede izvršenikovih beriva — ne odgovara faktičnom stanju stvari te pošto tuženik kao poslodavac izvršenika mora imati potpuno znanje o njegovim berivima i pošto tužilja kao tražilac izvršenja ima privatno-pravni interes, da se iznađe stanje tih beriva, to joj se ne može uskratiti tužba, da tuženik položi zakletvu u smislu tužbenog zahtjeva tim manje, kad bez toga nije moguće ustanoviti dalnji zahtjev glede naknade štete.

Po takovom stanju stvari ukazuje se tužba obzirom na propise čl. 25 i 33 Ugrpp. u vezi sa § 261 Ip. opravdanom.

Prema navedenom imala se pobijana presuda prizivnog suda uvaženjem revizije preinačiti i uspostaviti ona prvostepenog suda.

K §-u 280 Ip.:

Br. 1393

Ako je na korist tražioca izvršenja u zemljišnim knjigama već provedena ovršna nadouknjižba prava zaloga na ovršenikovu uknjiženu tražbinu, na koju se vodi izvršenje prinudnom prodajom, tada nema razloga da se posebno dozvoljuje pljenidba te tražbine, već se odmah može dozvoliti njena prodaja.

Rješidba od 23. II. 1939. Rek 1628/2-1938; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 2. VI. 1937. Pl 3607/1-1937; odluka sreskog suda u Sl. Brodu od 11. II. 1937. I 84/1-1937.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a protiv ovršenika B-a, radi 1074 Din, prvostepeni sud je na temelju pravomoćne presude dozvolio ovršnu dražbu tražbine ovršenika B-a u iznosu od 4.150 Din, uknjižene na dijelu nekretnina C-a upis. u z. k. ul. br. 158 k. o. P. te za izvedenje dražbe odredio ročište pred sudom.

Apelacioni sud je povodom ništovne žalbe i utoka C-a po službenoj dužnosti ukinuo odluku prvostepenog suda kao preuranjenu te prvostepenom sudu naložio, da ponajprije dozvoli i provede ovršnu zapljenu gornje tražbine, a zatim da izda odluku kojom se određuje dražbeno ročište te dalje po zakonu postupi.

Stol sedmorice je povodom ovrhovoditeljevog previdnog utoka preinačio rješenje apelacionog suda te uspostavio odluku prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Kad se vodi izvršenje na privatnu tražbinu dužnika, tad valja paziti, da li se radi o tražbini u zem. knjigama već uknjiženoj ili neuknjiženoj.

Ako je ovršna nadouknjižba prava zaloga u zemljišnim knjigama već provedena — kao u konkretnoj stvari — tad nema nikakovog razloga, da se još posebno dozvoljuje pljenidba te tražbine pa je rješidba apelacionog suda u tom dijelu neispravna te je uvaženjem previdnog utoka ovrhovoditelja valjalo pobijanu rješidbu preinačiti i uspostaviti odluku prvostepenog suda.

K §-u 281 br. 7 Ip.:

Br. 1394

Po propisu §-a 281 br. 7 Ip. ne može se prodati izvršenikova tražbina javnom dražbom ni onda, ako je osigurana samo predbilježbom prava zaloga na nekretninama.

Zaključak od 4. IV. 1940. Rek 204/1-40; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 27. X. 1939. Pl 532/39; zaključak sreskog suda u Sl. Brodu od 4. IV. 1939. I 466/7-38.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja tt. V. protiv izvršenika P-a, radi 6.000 Din, prvostepeni sud je dozvolio prisilnu dražbu izvršenikovih tražbina od 9.000 Din, uknjiženih na nekretninama up. u zem. knj. ul. br. 430 i 20 p. o. L.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika te je ukinuo prvostepeni zaključak i cijeli postupak koji mu je prethodio i prijedlog tražioca izvršenja odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Pobijani je zaključak rekursnog suda u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovan (§ 281 br. 7 Ip.). I predbilježba prava zaloga za stanovitu tražbinu kao vrst zemljišnoknjižnog upisa (§ 8 Zzk.) makar da se njom stiče zemljišnoknjižno pravo jedino pod uvjetom naknadnog opravdanja, sadržaje pod takovim uvjetom obezbjeđenje tražbine založnim pravom u javnoj knjizi.

Prema tomu se po naravi same stvari obezbjeđenje založnim pravom postizava i uknjižbom i predbilježbom (§§ 8, 42 i 43 Zzk.).

Stoga rekurs nije uvažen.

K §-u 288 Ip.:

Br. 1395

Pravo porabe ne može biti predmetom izvršenja.*

Zaključak od 13. IV. 1939. Rek 1807/2-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 26. X. 1938. Pl 3981/1-1938; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 4. VI. 1938. Po 241/2-1937.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenice B., radi 160.000 Din, prvostepeni sud dozvolio je izvršenje pljenidbom i prodajom prava doživotnog uživanja (ispravno prava porabe), koje pripada izvršenici na pokretninama, koje su mldbni C. i D. naslijedili od sada pok. E.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenice i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s njegovim izvršnim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

* Suglas. Neumann E. O. str. 903.

Služnost porabe (usus) je pravo služiti se sa tuđom stvari samo za svoju potrebu, a služnost prava uživanja (ususfructus) je pravo upotrebljavati tuđu stvar bez svakog ograničenja.

Razlika između ususa i ususfructusa ne sastoji se u vrsti predmeta ni u načinu upotrebljavanja istog, već samo u opsegu upotrebljavanja. Usuar ne može svoje pravo prenijeti na drugog, te ono ne može niti biti predmetom izvršenja, dočim ususfructuar može vršenje svog prava uživanja prenijeti i na treće osobe, dati u zakup i zalog, pa se na to pravo može voditi izvršenje.*

Pitanje je, da li se u nazočnom slučaju radi o ususu ili ususfructusu. Sam naziv »uživanje« nije odlučan, već volja stranaka.

Iz isprava priloženih u prijedlogu proizlazi, da je izvršenica bila vlasnica spornih pokretnina, da su te pokretnine prodane na jav. dražbi i da ih je dostala sada pok. E., majka izvršenice. Te pokretnine ostale su i dalje u stanu izvršenice, što znači, da ih je dostalka E. ostavila izvršenici, da se sa njima služi, dakle predala ih na uporabu izvršenici.

Oporukom od 22. III. 1937. ostavila je pok. E. te pokretnine svojim unucima, a djeci izvršenice, uz ograničenje doživotnog uživanja u korist izvršenice, pa nema sumnje, da je to uživanje ograničeno samo na osobu ovlaštenika t. j. na izvršenicu i njezine obitelji, stoga ne mogu treće osobe voditi ovrhu na pravo te služnosti (§ 288 Ip.).

Uslijed toga se rekurs nije mogao uvažiti.

K §-u 288 Ip.:

Br. 1396

Izvršenje na pravo iz zamjembene pogodbe u pogledu nekretnina nije izvršenje na nekretnine nego izvršenje na pokretnine.**

Rješidba od 19. X. 1933. br. 2938/1933; rješenje banskog stola u Zagrebu od 16. III. 1933. br. 5681/1933; odluka sudbenog stola u Sr. Mitrovici od 28. I. 1933. br. 10525 gr. T 103/1931.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja H-a protiv ovršenika B-a, radi 5.500 Din, sudbeni stol je na temelju odobrenih dražbenih uvjeta odredio izvedenje ovršne javne dražbe prava koje pripada ovršeniku iz zamjembene pogodbe, sklopljene god. 1924. glede nekretnina C-a upis u gr. ul. br. 2354 p. o. M. te za izvedenje dražbe odredio ročište na licu mjesta.

Banski stol je povodom utoka ovršenika ukinuo odluku prvostepenog suda te ovom naložio, da molbu ovrhovo-

* Ip. R. S. II. br. 851.

** odnosno izvršenje na drugim imovinskim pravima u smislu četvrtog odjeljka Ip-a.

ditelja uzme u ponovni pretres a zatim da dalje po zakonu postupa.

Iz razloga:

Uvaživ, da je predmetom ovršno pravo koje izvire ovršeniku iz zamjembene pogodbe, dakle stvar pokretna (§ 298 o. g. z.);

uvaživ, da je pravo iz zamjembene pogodbe obligatorne naravi koje ne daje pravo na samu stvar nego samo osobno pravo na stvar zamjene ius ad rem (§ 307 o. g. z.);

uvaživ, da prema tome može biti predmetom ovrhe samo to osobno pravo, a ne odnosne nekretnine, pa da se stoga imade u nazočnom slučaju postupati prema propisima (hrv.) grpp. i zakona od 17. XII. 1876.* koji vrijede za ovrhu na pokretnine;

uvaživ, da prema odobrenim dražbenim uvjetima stiče dostalac tog zamjembenog prava pravo vlasnosti na zamijenjene nekretnine s pravom gruntovnog prijenosa i uvedenja u posjed tih nekretnina, što je u očitoj opreci sa gore citiranim zakonskim propisima, jer se radi lih o ovrhi na osobno pravo na stvar, dakle na pokretninu, a ne o ovrhi na nekretnitne koja se obavlja na temelju doprinesenih dražbenih uvjeta;

uvaživ, da prema tome napadnuta prvosudna odluka nije na zakonu osnovana;

obnašao je povodom utoka ovršenika D. napadnutu prvosudnu odluku ukinuti, te prvomu sudu naložiti da molbu ovrhoviteljevu pr. 6 X. 1932. broj 10525 gr. u ponovni pretres uzme i dalje po zakonu postupa.

Stol sedmorice je otputio previdni utok ovrhovoditelja i potvrdio rješenje banskog stola s razloga, što je po sadržaju spisa osnovano na zakonu.

K §-u 296 Ip.:

Br. 1397

Nije dopušteno izvršenje prinudnom upravom c i j e l o g a bankovnoga poduzeća.

Rješidba od 26. V. 1937. Rek 551/1-1937; rješenja apelacionog suda u Zagrebu od 4. XI. 1936. Пl 608/1-1936; odluka okruž. suda u Zagrebu od 13. XII. 1935. I 93/57-1934.

U ovršnom predmetu ovrhoviteljice poreske uprave u Z. protiv ovršenika bankovnog poduzeća B., radi 79.659 Din, p r v o s t e p e n i s u d je odbio molbu za sekvestraciju c i j e l o g ovršeničkog poduzeća.

A p e l a c i o n i s u d je otputio utok ovrhoviteljice i potvrdio odluku prvostepenog suda.

* Isp. § 208 i sl. odnosno §§ 288 i sl. Ip.

Iz razloga:

Molbom od 3. XII. 1935. ovrhoviteli u proširenju već dozvoljene mu ovrhe sekvestracijom prihoda ovršenika,* traži nadalje ovršnu sekvestraciju cijelog njegovog preduzeća, što znači da traži ovrhu na obrtna prava ovršenikova. Ali propis §-a 22 Zak. od 13. I. 1833.* dozvoljava takovu ovrhu pod uslovom da su obrtna prava prodajna to jest da nisu vezana uz koncesiju.

Međutim konkretno dolazi u pitanje, jedno bankarsko poduzeće na akcije, a prema br. 7 § 60 Zak. o radnjama posao takovog poduzeća vezan je uz koncesiju. Prvi je sud već iz ovog razloga s pravom odbio prijedlog kao neosnovan .

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok ovrhoviteljice, jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp.

K §§ 296 i 292 Ip.:

Br. 1398

U slučaju dozvoljenog izvršenja prinudnom upravom bankovnog poduzeća, dužno je to poduzeće prinudnom upravitelju dati uvid u čitavo poslovanje, s kojim je vezana svrha prinudne uprave i ne smije bez dozvole prinudnog upravitelja vršiti nikakove isplate.**

Rješidba od 17. V. 1935. Rek 711/1-1935; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 12. XII. 1934. Pl 1089/1-1934; odluka okružnog suda u Zagrebu od 4. VII. 1934. I 93/15-1934.

U ovršnom predmetu ovrhoviteljice Poreske uprave u Z. protiv ovršenika bankovnog poduzeća B., radi 79.659 Din, p r v o s t e p e n i s u d naložio je ovršeniku i njegovim funkcionarima, da dadu sekvestru neograničeni uvid u sve poslovanje, s kojim je vezana svrha sekvestracije i da ne smiju bez dozvole sekvestra vršiti nikakovih isplata.

Iz razloga:

Vidiv, da sekvestar imade prava i dužnosti pohranitelja i mandatara po §-u 431 hrv. grpp.*** pa da mu kao takovom po naravi stvari i svrsi za koju je postavljen pristoji slobodni i neograničeni uvid i nadzor nad svim poslovanjem ovršenika, a s tim u vezi uvid u sve poslovne knjige, knjižne belege, i blagajnu društva, kontrola nad pravilnim tokom poslovanja i novčanim prometom (novcem koji unilazi i koji se izdaje), jer čisti prihod, koji preostane nakon podmirenja neophodno nužnih troškova oko tjeranja posla, mora privađati prvenstve-

* Isp. §§ 296 i 292 Ip.

** Isp. R. S. III. br. 1397 prema kojoj nije dozvoljena sekvestracija c i j e l o g bankovnog poduzeća, dok se ovdje radi o sekvestraciji prihoda bankov. poduzeća po §-u 480 hrv. grpp. (vidi §§ 296 i 292 Ip.).

*** Isp. §§ 89 i 90 Ip.

no na podmirenje ovrhomoliteljičine porezne tražbine, a dužnost da nadgleda i pazi na sve primitke i izdatke (isplate) koji se bez njegove privole i odobrenja ne mogu i ne smiju činiti, i pravo, da s privolom stranaka ili ako se ove ne bi složile s privolom suda otpusti namještenike koji uzrade proti dužnosti i zakonitim nalozima i odredbama sekvestra;

vidiv, da iz poduzetih izviđaja saslušanjem stranaka i sekvestra proizlazi, da su funkcionari i namještenici ovršenika smetali i spriječavali sekvestra S-a u izvršivanju njegovog zakonom i po naravi stvari određenog djelokruga uskraćujući mu uvid u knjige i belege — izvršivati unose u knjige protiv principa uvedenog i pravilnog knjigovodstva, činiti isplate (izvatke) bez pitanja i dozvole sekvestra;

nalaže se ovršeniku i njegovim funkcionarima, u prvom redu poslovnom ravnatelju V-u pod prijetnjom globe od 5.000 dinara za svakog, da sekvestru S-u davaju neograničeni uvid u sva poslovanja, s kojima je vezana svrha sekvestracije, sve poslovne knjige i belege njihove te društvenu blagajnu i da bez sekvestrove dozvole ne čine nikakovih isplata.

Apelacioni sud je otputio utok ovršenika i potvrdio odluku prvostepenog suda.

Iz razloga:

Odluka prvostepenog suda u skladu je sa zakonskim naređenjima o prinudnoj upravi i sve ono, što se pobijanom odlukom nalaže ovršeniku i njegovim organima, nužno je za pravilno vršenje uprave po sekvestru.

Valjalo je zato pobijanu odluku potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok ovršenika, jer za nj nema uslova iz §-a 318 hrv. grpp.

K §§ 305 Ip. i 267 Vp.:

Br. 1399

Ako je vanparnični ili parnični sud odlučio samo o razmjerju idealnih suvlasničkih dijelova, o dozvoli diobe i o tome, da li se ona ima provesti fizički ili dražbom, nema zapreke da izvršni sud na osnovu toga izvršnog naslova, odluči o načinu diobe u naravi.*

Zaključak od 27. III. 1940. Rek 264/1-40; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 2. XII. 1939. Pl 2909/39; zaključak sreskog suda u Sv. Ivanu Zelini od 26. VIII. 1939. I 203/11-39.

U izvršnoj stvari tražioca izvršenja R-a protiv izvršenika N-a, radi fizičke diobe, traži se, da izvršni sud odluči o načinu diobe u naravi suvlasničkih nekretnina na osnovu pravosnažne presude parničnog suda, kojom je odlučeno samo o dozvoli raskidanja zajednice i o razmjerju idealnih suvlasničkih dijelova, a da se parnični sud nije upustio u provedenje dokaza s vještacima o tome, koji će dijelovi u naravi pripasti kojem od suvlasnika, nego je to prepustio izvršnom sudu.

* Suglasno: Goršić: Isp. str. 504; Matijević—Čulinović: Ip. st. 310 i Neumann: E. O. str. 594.

Prvostepeni sud je nakon provedenja dokaza donio zaključak o diobi u naravi.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika, te je ukinuo kao ništav zaključak i cio postupak prvostepenog suda i prijedlog odbacio, jer smatra da o načinu diobe u naravi može odlučiti samo parnični ili vanparnični, a ne i izvršni sud.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tražioca izvršenja, te je ukinuo zaključak rekursnog suda i vratio mu stvar na ponovno odlučivanje.

Iz obrazloženja:

Čim je u postupku radi diobe među suvlasnicima osporeno, kolik je udio kojeg suvlasnika na zajedničkoj stvari, tada o sporu u tom pravcu ne može više da odlučuje vanparnični već parnični sud (§§ 267 i268 Vp.). Parnični sud ima tada da utvrdi suvlasnički razmjer parničnih stranaka na zajedničkoj stvari t. j. koliki su idealni dijelovi njihovi, pri čemu može raspraviti i pitanje ekonomičnosti predložene diobe, a osim toga iz presude mora biti vidljivo, da li treba diobu provesti fizičkom diobom ili dražbenom prodajom zemljišta. Kada presuda parničnog suda postane pravnosnažnom, može svaka od stranaka bilo tužilac ili tuženik predložiti izvršenje presude na raskidanje zajednice. I sada će u izvršnom postupku na osnovu takvog izvršnog naslova sud provesti presudom dozvoljenu fizičku diobu zajedničkog zemljišta u naravi primjenjujući shodno propise §§ 841—849 o. g. z. nu sa napomenom, ako je već u presudi utvrđena ekonomičnost i pravednost predložene diobe, tada se u izvršnom postupku ne će moći više raspravljati o tome da je fizička dioba gospodarski štetna. Kako za raskidanje zajednice vrijede naređenja vanparničnog postupka (§ 306 Ip.), to sudac izvršnog suda može prizvati vještaka, da sačini položajni nacrt sa diobnom osnovom, može provesti i procjenu nekretnina i ako stranke nisu s time zadovoljne donijet će sudac zaključak, kojim se konačno utvrđuje dioba (§ 305 st. 2 Ip.). Taj diobni zaključak mora sadržavati točno označenje u diobu povučenih nekretnina i pojedinih parcela sa površinom, koju svaki od suvlasnika dobiva u samovlasništvo, zatim mora sadržavati izreku o stvarnim pravima i teretima, te konačno izreku o troškovima. Nakon pravosnažnosti diobnog zaključka označuje sudac izvršnog suda jasno međe pojedinih dijelova nekretnina doznačivanjem u fizički posjed i naređuje zemljišno-knjižni upis raskinutih nekretnina. Prema istaknutome nije se izvršni sud upustio u rješavanje pitanja, koje je isključivo pridržano vanparničnom odnosno redovnom građanskom sudu i nije počinio ništavost iz br. 3 § 571 Grpp., pa je valjalo — uvaženjem rekursa tražioca iz-

vršenja — pobijani zaključak ukinuti i stvar vratiti rekurs,-nom sudu, da rekurs proti zaključku prvostepenog suda ponovno uzme u pretres i — mimo neosnovanog razloga o nenadležnosti izvršnog suda — novu odluku u stvari donese.

K §-u 308 Ip.:

Br. 1400

I ako se izvršenje sudskih zaključaka o predaji djeteta jednom od roditelja u pravilu imade provoditi na način propisan u §-u 308 Ip., to ipak nema mjesta odbijanju već provedenog izvršnog prijedloga samo zato, što je bilo zatraženo izvršenje po §-u 301, ne po §-u 308 Ip., ako je po prvostepenom sudu po §-u 301 Ip. dozvoljeno izvršenje bez smetnje provedeno i time izvršen pravosnažni sudski zaključak te uspostavljeno stanje u skladu sa zakonom.

Zaključak od 21. VIII. 1939. Rek 1907/5-1938; zaključak okružnog suda u Osijeku od 17. IX. 1938. Pl 1147/2-1938; zaključak sreskog suda u Našicama od 4. IX. 1938. R 182/28-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika (A-ove žene) B. i (A-ovog tasta) C-a, radi predaje djeteta, prvostepeni sud je na temelju svog pravosnažnog zaključka R 182/121-1938, kojim je bilo B. i C-u naloženo, da su dužni predati mldbnu D. (zajedničko dijete A-a i B) njenom ocu A-u u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja, dozvolio predloženo izvršenje oduzećem djeteta po izvršnom organu. Nakon što je ovo izvršenje na potonji način bez smetnje provedeno uložila je izvršenica B. rekurs

Rekursni sud je uvažio te izvršenice i preinačio zaključak prvostepenog suda te tražioca izvršenja s njegovim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tražioca izvršenja i preinačio zaključak drugostepenog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Izvršenje sudskih zaključaka o predaji djeteta jednome od roditelja ima se doduše u pravilu provoditi na način propisan u § 308 Ip. t. j. prinudom izvršenika novčanim kaznama ili pritvorom na predaju djeteta, a ne analognom primjenom §§ 301 i 302 Ip. na tamo opisan način t. j. oduzećem djeteta po izvršnom organu od jednog roditelja i predajom drugom. No kako je izvršenje dozvoljeno od prvostepenog suda na ovaj posljednji način bez smetnje provedeno i kako je time izvršen pravnosnažni sudski zaključak te uspostavljeno stanje u skladu sa zakonom, nije imao drugostepeni sud dovoljno razloga za preinačenje prvostepenog zaključka i odbijanje već provedenog izvršnog prijedloga samo zato, što je zatraženo izvršenje po § 301, a ne po § 308 Ip., kad je i na taj način uspostavljeno stanje u skladu sa zakonom i vrhovno-sudskim zaključkom.* To tim manje što preinaka prvostepenog zaključka i onako ne može imati nikakvog praktičkog efekta, budući da zakon ne dozvoljava u ovakim slučajevima protivizvršenja (§ 45 Ip.). Kako predlagač nije zatražio trošak prijedloga niti provedenja izvršenja, pa mu taj nije ni dopitan, nema ni u tom pogledu razloga za diranje u već provedeni sudski zaključak.

Valjalo je zato povodom rekursa tražioca izvršenja preinačiti drugostepeni zaključak i uspostaviti zaključak suda prvoga stepena.

K §-u 322 Ip.:

Br. 1401

Svrha izvršenja radi obezbjeđenja nije, da se tražiocu takvog izvršenja pruži mogućnost namirenja pred onim vjerovnicima, koji su već ranije stekli izvršne naslove.**

Zaključak od 4. V. 1939. Rek 545/1-1939; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 14. II. 1939. Pl 36/2-1939; zaključak sreskog suda u Novoj Gradiški od 12. XII. 1938. I 622/1-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja A-a protiv izvršenika B-a, radi 4.276 Din, prvostepeni sud je na temelju nepravosnažne presude dozvolio izvršenje radi obezbjeđenja predbilježbom prava zaloga na nekretnine izvršenika.

Rekursni sud je uvažio rekurs izvršenika i preinačio zaključak prvostepenog suda te prijedlog tražioca izvršenja za dozvolu predbilježbe prava zaloga odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražioca izvršenja.

Iz obrazloženja:

Pobijani zaključak navodi, da ne predleže uslovi za dozvolu izvršenja radi obezbjeđenja predbilježbom prava zaloga u smislu § 322 st. 1 Ip., jer niti sam tražilac izvršenja ne tvrdi, da za njegovu tražbinu postoji opasnost uslijed eventualnih zahtjeva trećih lica, a proti dobrovoljnim dispozicijama izvršenika u pravcu otuđenja ili opterećenja tih nekretnina da je tražilac izvršenja dovoljno osiguran ishođenom zabranom otuđenja i opterećenja pod R 410/38, pa da je u tom pravcu njegov zahtjev neosnovan kao i obzirom na § 19 Ip.

Drugostepeni sud neispravno tumači smisao propisa § 19 Ip., koji govori o sredstvima izvršenja. Ova su navedena u drugom otsjeku I. dijela zakona o izvršenju. Propis § 19 Ip. uređuje kumulaciju tih sredstava izvršenja, a ne odnosi se na kumulaciju izvršenja radi obezbjeđenja i privremene naredbe, koja je uopće nemoguća.

---

* kojim je uspostavljen zaključak R 182/12-1938., no time da iz njega imaju ispasti riječi »i to u roku od 15 dana«. Vidi R. S. II. br. 903.

** Suglas.:Neumann E. O. str. 994.

Uostalom je pobijani zaključak ispravno stao na stanovište, da je tražilac izvršenja dovoljno osiguran ishođenom sudskom zabranom otuđenja i opterećenja pod R 410/1938., koja je zabilježena i u zemljišnoj knjizi (§ 333 br. 3 Ip.). Ova privremena naredba nije još ukinuta (§ 340 al. 2 Ip.).

U koliko pak rekurent ističe, da ga ova zabrana ne štiti protiv prvenstva drugih vjerovnika, valja napomenuti, da svrha izvršenja radi obezbjeđenja po § 322 Ip. nije ta, da se jednomu vjerovniku pruži mogućnost namirenja pred drugim vjerovnicima, koji imadu već izvršne naslove, i koji bi stoga mogli njega preteći, nije dakle svrha tog izvršenja da mu se nasuprot takvih vjrovnika pribavi korist, koja bi mu inače izbjegla.

Obzirom na navedeno se rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 322 i 323 Ip. te § 45 sl. b) Zzk.:

Br. 1402

Zabilježba pobojne tužbe ne priječi da se dozvoli tužiocu i predbilježba prava zaloga na osnovu §-a 391 hrv. grpp. (§§ 322 i 323 Ip.) i §-a 45 sl. b) Zzk.

Rješidba od 22. IV. 1937. Rek 218/1-1937; rješenje banskog stola od 17. VIII. 1932. br. 23174/1932; odluka kotarskog suda u Đakovu od 31. III. 1932. br. 3902 gr.

U ovršnom predmetu ovrhovoditeljice A. protiv ovršenice B., radi 5.700 Din, k o t a r s k i s u d je ovrhovoditeljicu s molbom za predbilježbu prava zaloga odbio.

B a n s k i s t o l je otputio utok ovrhovoditeljice i potvrdio odluku prvostepenog suda a to s razloga, jer smatra, da je ovrhovoditeljica u ovoj stvari obezbjeđena, čim je prigodom podignuća pobojne tužbe ishodila zabilježbu te tužbe kod nekretnina ovršenice, glede kojih traži predbilježbu prava zaloga.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previdnog utoka ovrhovoditeljice preinačio obje suglasne nižestepene odluke te dozvolio zamoljenu ovrhu do osiguranja predbilježbom prava zaloga na nekretnine ovršenice.

Iz razloga:

Osudom prvostepenoga suda od 29. XII. 1931. br. 17613 gr. suđena je bezuslovno ovršenica B., da imade dozvoliti, da se tužiteljica A. za svoju tražbinu s naslova alimentacionih obroka u mjesečnom iznosu od 300 Din počam od 1. XI. 1929. zajedno sa 6% kamatima na svaki obrok, te parbenim troškom od 1331 Din namiri putem ovrhe iz nekretnina ovršenice, navedenih u ovršnoj molbi.

Proti toj je osudi B. uložila pravni lijek priziva sa ništovnom žalbom.

Budući da se po propisu § 391 hrv. grpp.* imade dozvoliti ovrha do osiguranja, kad dužnik protiv osude, koja ga bezuslovno osuđuje, uloži priziv, a po § 45 sl. b) Zzk. u takvom slučaju dopuštena je i predbilježba prava zaloga, to je valjalo povodom izvanrednoga previdnoga utoka ovrhovoditeljice preinačiti obje pobijane suglasne nižestepene odluke i riješiti, kako je gore navedeno.

K §§ 325 i 328 Ip.:

Br. 1403

Ako je dozvoljena predbilježba prava zaloga na osnovu ugovora, ne može se tražiti ograničenje te predbilježbe po propisima Izvršnog postupka (§§ 325 i 328), nego su za pitanje mogućnosti takovog ograničenja odlučni propisi Zakona o zemljišnim knjigama.

Zaključak od 15. II. 1940. Rek 739/1-39; zaključak okružnog suda u Osijeku od 6. V. 1939. Pl 591/2-39; zaključak sreskog suda u Vukovaru od 20. III. 1939. I 209/1-39.

U predmetu molioca dužnika G-a protiv vjerovnice tt. B., radi ograničenja predbilježbe prava zaloga na nekretninama, p r v o s t e p e n i s u d je molbi udovoljio i dozvolio zatraženo ograničenje.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs vjerovnice te je preinačio prvostepeni zaključak i molbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs molitelja.

Iz obrazloženja:

Molilac dužnik pobija zaključak drugostepenog suda revizijskim rekursom iz razloga, jer da je pogrešno ono stanovište drugostepenoga suda, da se u konkretnom slučaju ne radi o izvršenju radi obezbjeđenja, pa da stoga u pogledu zatraženog ograničenja dotičnog predbilježenog prava zaloga ne mogu doći do primjene propisi Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, već samo propisi Zakona o zemljišnim knjigama, ma da je naknadno na temelju izvršive presude Obraničkoga suda Udruženja trgovaca i industrijalaca u Osijeku od 18. VIII. 1938. br. 840 P 263/1931., zabilježeno opravdanje spomenute predbilježbe prava zaloga do iznosa od 65.491 Din spp., čime je ta predbilježba prava zaloga do tog iznosa i njegovih pripadaka postala izvršna uknjižba prava zaloga, a pošto je to uslijedilo već poslije stupanja na snagu novog Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, te se izvršenje zbog toga imade provesti u smislu čl. 28 Uip. po propisima Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, to da i za konkretni slučaj dolaze do primjene propisi tog zakona.

Osim toga se žali molilac dužnik i zbog toga, što je drugostepeni sud dosudio vjerovnici trošak za rekurs, ma da ga on nije prouzročio neosnovanim prijedlozima ili grubom krivnjom.

Stoga predlaže, da se zaključak drugostepenoga suda preinači i uspostavi zaključak prvostepenoga suda.

* Isp. §§ 322 i 323 Ip.

Revizijski rekurs nije osnovan. Nesporno je naime, da u korist predbilježbene tražbine vjerovnice nije provedeno izvršenje radi obezbjeđenja predbilježbom prava zaloga, pa tako zabilježbom opravdanja predbilježbe dotičnog prava zaloga, koje je bilo samo ugovorno, pravo zaloga, nije ni moglo nastati prinudno založno pravo. Stoga je ispravno ono stanovište drugostepenoga suda, da u pogledu zatraženog ograničenja spomenutog predbilježenog prava zaloga ne mogu doći do primjene propisi Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, već samo propisi Zakona o zemljišnim knjigama.

Pošto molilac dužnik prema tome u glavnoj stvari nije uspio sa svojim revizijskim rekursom protiv zaključka drugostepenog suda, to se ni njegova žalba u pitanju troška nije mogla uvažiti.

K §-u 333 br. 8 Ip.:

Br. 1404

Privremena naredba po §-u 333 br. 8 Ip. može se opravdati samo tužbom na u k i n u ć e bračne zajednice, a ne i tužbom na uspostavu bračne zajednice odnosno tužbom na plaćanje definitivne alimentacije.*

Zaključak od 16. XI. 1939. Rek 1266/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 7. X. 1939. Pl 2655/1-1939; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 7. IX. 1939. Pn 19/ -1938.

U pravnoj stvari predlagateljice A. protiv muža joj B-a, radi plaćanja privrem. alimentacije, p r v o s t e p e n i s u d je odbio prijedlog B-a, da se privremena naredba u pogledu njegove dužnosti plaćanja alimentacije ukine, jer da predlagateljica u danom joj roku nije podnijela tužbu na rastavu od stola i postelje.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs B-a i preinačio zaključak prvostepenog suda te privremenu naredbu ukinuo.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs predlagateljice.

Iz obrazloženja:

Predlagateljica je zatražila razlučno boravište i privremenu alimentaciju svojim prijedlogom predanim u zapisnik kod suda 19. II. 1938. Taj je prijedlog trebao sud uzeti u zapisnik i kasnije u rad kao prijedlog po §-u 333 br. 8 Ip., jer je u doba podnosa prijedloga bio već na snazi Ip. Sud ga je međutim zaprimio kao prijedlog stavljen po vanparničnom postupku pod R 90-/38. Nakon toga je predlagateljica stavila dne 20. IV. 1938. prijedlog, da joj se po §-u 333 br. 8 Ip. odredi privremeno izdržavanje do okončanja tog vanparničnog postupka vođenog pod R 901/38.

Kako se po tada važećem pravnom stanju nije moglo u vanparničnom postupku dozvoliti razlučno boravište i privremena alimentacija, nije bilo po zakonu mjesta ni dozvoli privremene alimentacije do okončanja tog vanparničnog postupka po § 333 br. 8 Ip. Prvostepeni je sud međutim proveo postupak po ovom potonjem prijedlogu i izdao privremnu naredbu, kojom je odredio privremeno izdržavanje predlagateljici do okončanja prvospomenutog vanparničnog postupka. Taj je zaključak potvrdio i okružni sud i on je postao pravnosnažan.

Po pravnosnažnosti toga zaključka prvostepeni je sud po prijedlogu protivne stranke, koja je tražila, da se predlagateljici naknadno uvjetuje privremeno dozvoljena alimentacija podignućem tužbe na rastavu od stola i postelje, odredio predlagateljici rok za dignuće u r e d n e tužbe, premda je ranije dozvolio alimentaciju s obzirom na već tekući vanparnični postupak i do okončanja toga postupka. I taj je zaključak uslijed potvrde sa strane okružnog suda postao pravomoćan, pa je prema tome po tadašnjem stanju bilo odobreno predlagateljici privremeno uzdržavanje do okončanja postupka R 901/38 no uz uvjet, da u roku preda »urednu tužbu«.

Predlagateljica je u danom joj roku podnijela tužbu sudu na uspostavu bračne zajednice odnosno platež alimentacije i o tom izvjestila sud ovoga postupka, a protivnik je na to stavio prijedlog, da se privremena naredba ukine, jer predlagateljica nije udovoljila nalogu suda, budući nije podnijela tužbu na rastavu, kojom se jedino može opravdati privremenom naredbom određeno izdržavanje bračnog druga. Prvostepeni je sud ovaj prijedlog odbio, a drugostepeni ga je sud uvažio i privremenu naredbu ukinuo.

Drugostepeni je zaključak osnovan. Žena nije u pravilu ovlaštena na razlučno stanovanje i nema prava na izdržavanje u novcu, dok nije nadležni za to sud dokinuo bračnu zajednicu (§§ 92 i 93 o. g. z.). Prema tome se može i privremena odredba po § 333 br. 8 Ip. opravdati samo tužbom na ukinuće bračne zajednice, a ne i tužbom na uspostavu bračne zajednice odnosno plaćanje alimentacije. To naređuje izrično i Nar. Min. pravde od 26. VI. 1853. dzl. br. 122. Ne može se dakle od predlagateljice dignuta tužba smatrati »urednom tužbom«, za opravdanje dozvoljene privremene alimentacije.

Osnovan je stoga zaključak drugostepenog suda, kojim ukida privremenu naredbu, kojom je predlagateljici određeno privremeno uzdržavanje do okončanja postupka vođenog pod R 901/38. Time nije prejudicirano odobrenju odvojenog boravišta i dopitanju privremene alimentacije po prijedlogu tužilje zaprimljenom pod R 901/38, koji će trebati dakako saobraziti propisima Ip-a i riješiti ga po propisima tog zakona.

* Suglas. plenar. riješ. od 9. XI. 1938. Su 372/2-1938; otštamp. kod R. S. I. br. 10.

K §-u 333 br. 8 Ip.:

Br. 1405

Pravnosnažni svršetak parnice pred duhovnim sudom nije zapreka dovršenju postupka, povedenog na ranije stavljeni prijedlog glede određivanja privremenog uzdržavanja do pravosnažnog rješenja stvari pred duhovnim sudom. Stoga, ako je žena nakon pravnosnažnosti osude duhovnog suda povukla svoj prijedlog za privremenu naredbu iz §-a 333 br. 8 Ip., ne može ona kasnije, pored plaćanja definitivne alimentacije, tražiti još i plaćanje onog uzdržavanja, glede kojeg je svoj prijedlog u postupku, povedenom po §-u 333 br. 8 Ip., povukla, a to bez obzira da li si je prigodom povlačenja tog prijedloga pridržala pravo tužbe na defitivnu alimentaciju ili nije.*

Presuda od 22. V. 1940. Rev 778/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. II. 1940. Pl 126/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 30. XI. 1939. Po 466/18-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog muža joj B-a, radi plaćanja alimentacije u iznosu od 1.000 Din mjesečno počam od 1. II. 1938. do 8. VIII. 1938., oba nižestepena suda odbila su tužilju s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Tužiteljica je podneskom od 26. I. 1938. na osnovu propisa § 333 br. 8 Ip. bila pokrenula pred sreskim sudom I. u Zagrebu postupak radi izdavanja privremene naredbe u pogledu određivanja izdržavanja u novcu do pravnosnažnog rješenja parnice, povedene pred ženidbenim sudom, radi rastave od stola i postelje. Tečajem postupka vođenog u smislu propisa § 333 br. 8 Ip. povukla je tužilja svoj prijedlog za privremenu naredbu, jer da je međutim uslijedila pravomoćna osuda ženidbenog suda od 8. VIII. 1938. kojom se tužilji dozvoljuje doživotna rastava od stola i postelje krivnjom tuženika. Iz ove činjenice izvodi tužilja zaključak, da je pored traženja plaćanja definitivne alimentacije imala pravo da traži ujedno i isplatu izdržavanja za vrijeme od 1. II. do 8. VIII. 1938. t. j. onog izdržavnja, glede kojeg je svoj prijedlog u postupku I. p. povukla, ističući, da si je tom zgodom pridržala prava tužbe na definitivnu alimentaciju, a time da si je pridržala i sva prava iz postupka vođenog po Ip.

Mišljenje tužilje ne može se prihvatiti.

Pravnosnažni svršetak parnice pred ženidbenim sudom ne pravi nikakove zapreke dovršenju i rješenju ranije stavljenog prijedloga glede određivanja privremenog izdržavanja po Ip. do pravnosnažnog rješenja stvari pred ženidbenim sudom, a prema tome tužilja nije imala razloga da svoj zahtjev stavljen po Ip. povuče i da ga spaja sa zahtjevom definitivne alimentacije ni pozivom na propis § 1042 o. g. z., jer na tom osnovu može tražiti naknadu samo treća osoba.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

* Isp. R. S. I. br. 9.

K §-u 333 br. 8 Ip.:

Br. 1406

Ako žena u svom prijedlogu za određivanje privremenog uzdržavanja nije izričito navela od kojeg dana traži uzdržavanje, ima joj se ono dopitati počam od prvog dana onog mjeseca, koji slijedi po dostavi prijedloga protustranci, a ne tek od dana pravosnažnosti sudskog zaključka o određenom uzdržavanju.

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 1074/1-1939; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 30. XII. 1938. Pl 789/1-1938; zaključak sreskog suda u Sl. Brodu od 21. IX. 1938. R 790/1-1937.

U vanparničnoj* pravnoj stvari predlagateljice A. protiv njenog muža B-a, radi plaćanja privremenog uzdržavanja, prvostepeni sud zaključio je, da je B. dužan predlagateljici plaćati u ime privremenog uzdržavanja iznos od 600 Din mjesečno i to tek nakon pravosnažnosti ovog zaključka pa sve dotle dok ne nastupi momenat, kada ovo plaćanje po zakonu prestaje.

Rekursni sud nije uvažio rekurs nijedne od stranaka no po službenoj dužnosti je nadopunio prvostepeni zaključak onamo, da se plaćanje gornjeg uzdržavanja veže uz uvjet da predlagateljica u roku od tri mjeseca po pravosnažnosti ovog zaključka podigne pred nadležnim sudom parnicu na rastavu od stola i postelje, jer će uprotivnom slučaju prestati dužnost protustranke na plaćanje gornjeg uzdržavanja.

Stol sedmorice je uvažio rekurse obiju stranaka i preinačio oba nižestepena zaključka te odlučio, da se predlagateljici dozvoljava privremeno odvojeno stanovanje od njenog muža B-a i da joj je ovaj dužan plaćati u ime privremenog uzdržavanja počam od 1. V. 1937. mjesečno 400 Din i to dospjele obroke u roku od 15. dana po dostavi ovog vrhovnosudskog zaključka, a dalje do svakoga 5. dana u mjesecu pod prijetnjom izvršenja, time da je predlagateljica A. dužna iskazati se pred sudom u roku od 3 mjeseca, da je podigla kod nadležnog ženidbenog suda tužbu protiv svoga supruga B-a na rastavu od stola i postelje, jer će u protivnom ove privremene odredbe izgubiti svoju snagu, dok je troškove drugo- i trećestepenog postupka među strankama prebio.

* U pogledu forme zahtjeva za plaćanje privremenog izdržavanja nakon stupanja na snagu Ip-a isporedi R. S. I. br. 10.

Iz obrazloženja:

Na osnovu činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova osnovane su privremene mjere dozvole odvojenog stanovanja i određivanja privremene alimentacije predlagteljice jer je muž dužan uzdržavati ženu tako dugo dok se bračna zajednica sudskim putem ne ukine. Muž nije ovlašten tu zajednicu sam raskinuti, ma koliko držao, da ima za raskinuće osnovanih razloga, nego je dužan da takvo raskinuće traži od suda.

Određujući privremenu alimentaciju sudovi su ispravno utvrdili, da ima uvjeta za dozvolu razlučnog boravišta, pa su trebali i u tom pogledu izdati odredbu, makar to predlagateljica nije izrično tražila, jer to izlazi iz njezinog traženja da joj se dopita uzdržavanje van doma protustranke (u novcu) i jer je dozvola razlučnog boravišta preduvjet za dopitanje novčane alimentacije.

Što se tiče iznosa mjesečne alimentacije, sudovi su ovu s obzirom na stalež i dohotke protustranke previsoko odredili su 600 Din pa ju je valjalo uvaženjem rekursa protustranke sniziti na 400 Din mjesečno. Što se pak tiče roka od kada teče dužnost plaćanja uzdržavanja, valjalo je uvaženjem rekursa predlagateljice dopitati uzdržavanje od 1. dana mjeseca po uručenju prijedloga protustranci. Stanovište nižestepenih sudova, da predlagateljici pripada uzdržavanje tek od dana pravomoćnosti sudskog zaključka o uzdržavanju zato, jer nije u svom prijedlogu izrično navela od kog dana traži uzdržavanje, nije na zakonu osnovano, jer iz same predaje prijedloga bez naznake početnog roka slijedi, da traži uzdržavanje odmah, a i razlozi zbog kojih traži uzdržavanje u novcu postojali su već u doba podnosa prijedloga, a nisu nastupili tek pravosnažnošću sudskog zaključka. Valjalo je zato uzdržavanje dopitati od 1. dana mjeseca, koji slijedi po dostavi prijedloga protustranci (dostava 14. IV. 1937.) t. j. od 1. V. 1937.

Rok za podignuće tužbe na rastavu dan je na osnovu Naredbe min. prav. od 26. VI. 1853. D. z. l. br. 122. Preboj troškova nastalih u višim stepenima opravdan je ,jer su obje stranke svojim pravnim lijekovima uspjele.

K §-u 333 br. 8 Ip.:

Br. 1407

Ako je u postupku za izdanje privremene naredbe glede dozvole razlučnog boravišta i određenja privremenog uzdržavanja ženi utvrđeno, da je muž ženu zlostavljao i od sebe otjerao, nije u tom postupku potrebno povrh toga utvrđivati, da li je žena počinila preljub za vrijeme dok je živjela s mužem u zajedničkom kućanstvu.

Zaključak od 5. X. 1939. Rek 902/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 23. VI. 1939. Pl 1810/1-1939; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 21. IV. 1939. R 1880/1937.

U vanparničnoj stvari predlagača A-a protiv njegove žene B., za povedenje rasprave radi novo pronađenih dokazala, prvostepeni sud odbio je predlagača s prijedlogom.

Rekursni sud uvažio je rekurs predlagača i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio na ponovno raspravljanje.

Stol sedmorice uvažio je rekurs protustranke i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Iz priležećih spisa proizlazi, da je B. ishodila samo privremenu odredbu glede razlučnog boravišta i uzdržavanja vezanu na rok od 3 mjeseca, u kojem ona ima da pred duhovnim sudom pokrene proti svom mužu parnicu radi rastave od stola i postelje, jer će joj u protivnom slučaju pravo na privremenu alimentaciju prestati.

Iz prvostepene odluke od 4. II. 1938. R 1880/37 slijedi, da je supruzi predlagača dozvoljeno privremeno uzdržavanje i razlučno boravište iz razloga, što je muž svoju ženu zlostavljao i od sebe otjerao, pa uslijed tih utvrđenih činjenica u konkretnoj stvari nije potrebno pred građanskim sudom u postupku privremene naredbe utvrđivati i preljub žene, jer je to činjenica, koja je važna za rješenje pitanja brakorazvodne parnice, koju ima riješiti ženidbeni sud, na koji je žena upućena i od čijeg rješenja ovisi pitanje prava na dalnju alimentaciju žene.

Prema navedenom zaključak rekursnog suda ukazuje se neosnovanim, pa je uvaženjem rekursa protustranke valjalo taj zaključak preinačiti i uspostaviti onaj prvostepenog suda.

K §-u 335 Ip.:

Br. 1408

Ako je molba novog stečnika za uknjižbu prava vlasništva nekretnina predana sudu poslije zabilježbe ishođene zabrane otuđivanja i opterećivanja istih nekretnina protiv prijašnjeg vlasnika, ne može novi vlasnik, koji je odnosne nekretnine stekao na osnovu dobrovoljnog raspolaganja prijašnjeg vlasnika, podići protiv osobe, koja je ishodila gore navedenu zabranu i koja se nalazi u posjedu tih nekretnina, vlasničku tužbu prije nego li je prijedlog glede te zabrane pravosnažno odbijen.

Presuda od 22. V. 1940. Rev 571/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 3. II. 1940. Pl 3072/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 21. X. 1939. Po 302/5-1939.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene B., radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed nekretnina, oba nižestepena suda udovoljila su zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i preinačio obje nižestepene osude te tužilju s tužbom kao preuranjenom odbio.

Iz obrazloženja:

Iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi slijedeće: Tužena stranka zaključkom sreskog suda I. u Zagrebu od 23. VI. 1939. Pn 144-1939., radi osiguranja prava uživanja nekretnina K-a upis. u ul. br. 8848 k .o. grad Z. i radi dospjelih alimentacionih obroka od 10.000 Din ishodila je na osnovu propisa §§ 331 br. 3 i 333 br. 3 i 8 Ip. na ovim nekretninama zabranu otuđivanja i opterećivanja te je ta zabrana u zem. knjigama provedena danom 23. VI. 1939.

K je kup. ugovorom od 13. VI. 1939. prodao gornje nekretnine tužilji A., a taj ugovor je predan na provedbu u zem. knjigama dana 28. VI. 1939., te je proveden dana 30. VI. 1939.

Tužilja dokazujući time svoj pravni naslov i način tečenja traži od tužene, da joj prizna vlasništvo i preda posjed stvari, jer da tužena nema pravnog naslova na prijepor.

Tužena je priznala, da uživa prijepor, no prigovarajući tužbenom zahtjevu ističe: 1) da na istomu vrši svoje pravo uživanja na osnovu pogodbe sa prednikom tužilje; 2) obzirom na ishođenu zabranu stavlja prigovor preuranjenosti tužbe po propisu § 335 st. 4 Ip., jer da prijedlog glede zabrane upisane na gornje nekretnine još nije pravnosnažno odbijen i 3) stavlja prigovor pobijanja gornjem kup. ugovoru u smislu propisa § 2 br. 3 zak. o pobijanju.

Nižestepeni sudovi ne uvažujući prigovore tužene stranke udovoljili su zahtjevu tužbe pozivom na propise §§ 366, 369, 431, 380, 424 i 425 o. g. z. Tužena pobija presudu prizivnog suda iz rev. razloga ozn. u § 597 br. 2 i 4 Grpp.

Revizija je osnovana iz rev. razloga ozn. u § 597 br. 4 Grpp.

Prigovori tužene stranke navedeni gore pod 1) i 3) nisu u ovoj stvari odlučni za rješenje prijepora, pa stoga nije potrebno o njima raspravljati.

Od odlučne je važnosti prigovor naveden pod 2).

Utvrđeno je, da je molba za upis prava vlasništva u zem. knjigama na tužiljino ime predana sudu dana 28. VI. 1939., a sam upis da je uslijedio danom 30. VI. 1939., dakle poslije zabilježbe po tuženoj ishođene zabrane na sporu, kako je gore navedeno.

Tužena je ishodila zabranu na osnovu propisa § 331 br. 3 i § 333 br. 3 i 8 Ip. — upisom na sporne nekretnine u zem. knjigama. Kakav je učinak takove zabilježbe, to izričito naređuje propis § 335 st. 4 Ip. u kojem je navedno, da se poslije takove zabilježbe može upisima u javnoj knjizi, koji bi na osnovu dobrovoljnog raspolaganja protivnika predlagača bili provedeni u jav. knjizi prema predlagaču — steći kakvo pravo na tom zemljištu samo onda, ako je zahtjev, radi čijeg je obezbjeđenja bila zabrana dozvoljena — pravnosnažno odbijen.

Takovo odbijanje u konkretnoj stvari ne postoji — pa prema tome za tužilju nije nastala actio nata, da na osnovu § 369 o. g. z. traži vlasništvo i posjed prijeporne stvari.

Po takovom stanju tužba se kao preuranjena imala odbiti ne upuštajući se u pitanje pravne valjanosti pogodbe o uživanju, sačinjeno između tužene i K-a kao ni u pitanqe prigovora pobojnosti, jer to za sada nije pravno relevantno.

K §-u 339 Ip.

Br. 1409

Polaganjem jamčevine ne može se nadomjestiti zasvjedočenje opasnosti.*

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 972/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 10. V. 1939. Pl 119/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 5. IV. 1939. Po 14/39-1939.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tuženog B-a, radi priznanja prava vlasništva i ustupa u posjed vršaćeg stroja, prvostepeni sud je nakon što je tužilja položila kod suda iznos od 20.000 Din za obezbjeđenje eventualne štete, koju bi mogao tuženik pretrpjeti, izdao privremenu naredbu čuvanjem prijepornog vršaćeg stroja time, da se ovaj imade predati na čuvanje C-u ograničivši trajanje ove privremene naredbe na vrijeme od godinu dana.

Rekursni sud uvažio je rekurs tuženika i preinačio zaključak prvostepenog suda te tužilju s prijedlogom za izdanje gornje privremene naredbe odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Po §-u 332 Ip. može se radi obezbjeđenja nenovčane tražbine izdati privremena naredba, ako postoji bojazan, da bi se bez nje osujetilo odnosno znatno otežalo ostvarenje zahtjeva ili ako je takva naredba potrebna, da se spriječi kakovo nasilje ili nenaknadiva šteta, dakle ako postoji opasnost za ostvarenje zahtjeva.

Po smislu §-a 338 Ip. mora predlagač privremene naredbe već u svom prijedlogu među inim naznačiti i činjenice, na kojima svoj zahtjev osniva, dakle činjenice, iz kojih proizlazi opasnost za njegovo potraživanje kao i te činjenice učiniti vjerojatnima dakle bar navesti neko zasvjedočenje o opstojnosti tih činjenica.

Kako predlagač u konkretnom slučaju nije navodnu prodaju vršaće mašine baš ničim u svom prijedlogu zasvjedočio, a puki navod, da je tuženik spornu mašinu prodao, nije nikakovo zasvjedočenje za postojanje opasnosti, te kako se u

---

* Suglas.: Neumann E. O. str. 1071 i 1072 te Ž. Š. Ip. rješ. br. 2 kod §-a 339.

smislu §-a 339 Ip. može samo pomanjkanje zasvjedočenja za opstojnost zahtjeva, ali ne i za pomanjkanje opasnosti naknaditi jamčevinom, to je drugostepeni pobijani zaključak na zakonu osnovan, pa se stoga rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 1 i 263 Vp.:

Br. 1410

O zahtjevu naravskog oca, da se utvrdi, da je njegova dužnost uzdržavanja njegovog nezakonitog djeteta prestala uslijed toga, što je to dijete svršilo školu i osposobilo se za samostalno uzdržavanje, ne može se rješavati u vanparničnom postupku, nego samo u redovnoj parnici.*

Zaključak od 18. I. 1939. Rek 1800/1-1938; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 23. IX. 1938. Pl 1177/2-1938; odluka gradskog starateljskog povjerenstva u Varaždinu od 18. VI. 1938. Sir. 352/1938.

U pravnoj stvari molitelja A-a protiv mldbne B. po tutoru C-u, radi obustave plaćanja alimentacije, starateljsko povjerenstvo odbilo je molbu A-a.

Rekursni sud uvažio je rekurs molitelja te preinačio zaključak starateljskog povjerenstva i udovoljio zahtjevu molbe.

Stol sedmorice je uvažio rekurs C-a i po službenoj dužnosti ukinuo kao ništava oba nižestepena zaključka sa čitavim postupkom povedenim na molbu A-a te molbu odbacio, a molitelja s njegovim zahtjevom uputio na redovitu parnicu.

Iz obrazloženja:

A. je svojim prijedlogom stavio zahtjev, da se izda odluka, da nije više dužan plaćati od 1. VII. 1937. dalje alimentaciju od mjesečnih 500 Din za uzdržavanje mldbne B., jer je ona koncem juna 1937. svršila trgovačku školu i stekla kvalifikaciju za samostalno privređivanje i uzdržavanje.

Prema tomu traži A. da se utvrdi, da je njegova dužnost za uzdržavanje mldbne B. iz nagode od 3. XII. 1927., odobrene po gradskom sirotinjskom povjerenstvu u Varaždinu, prestala, jer da se je obvezao tu malodobnicu uzdržavati sve do vremena, kada će se ona sama moći uzdržavati, a taj da je slučaj sa 1. VII. 1937. nastupio.

Budući da je tutor malodobnice osporio, da se ona može sama uzdržavati, ne može se ta sporna činjenica utvrditi dokazom sredstvom vanparničnog postupka, već redovnom parnicom. Uslijed toga je valjalo povodom rekursa tutora mldbne B. po službenoj dužnosti ukinuti oba nižestepena zaključka (odluke) zajedno sa cijelim postupkom povedenim

* Suglas.: Rek 684/35, Rek 228/37, Rek 1062/37 te R. S. II. br. 529.

na prijedlog A-a kao ništavne, prijedlog odbaciti, te ga ujedno sa njegovim zahtjevom uputiti na parnicu. (§§ 1, 263, 181 st. 1 § 21 st. 1 i 2 Vp. te § 571 br. 3 Grpp.

K §§ 2, 10, 22 i 137 Vp.:

Br. 1411

Ako pojedinim legatarima zapisane nekretnine nisu u zapisju označene po katastralnim oznakama te ako su pojedinim legatarima zapisani samo dijelovi nekih katastralnih čestica, treba prethodno saslušanjem legatara utvrditi koje su nekretnine po namisli ostavitelja u zapisju pojedinom legataru pripale i legatare pozvati da svoje izvode upotpune doprinošenjem nacrta. Izdanje potvrde legatarima u smislu §-a 137 Vp., te upis njihovog prava vlasništva u zemljišnim knjigama na osnovu te potvrde.

Zaključak od 3. XI. 1939. Rek 1091/1-1938; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 23. VI. 1939. Pl 1869/1-1939; zaključak sreskog suda II. u Zagrebu od 19. V. 1939. 0187/1938.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a prvostepeni sud je naredio, da se ostavinska rasprava iza pok. A-a ima nastaviti te interesenti nasljedno očitovati a naročito se izjasniti u pogledu pismene »oporuke« pok. A-a, da li ju priznaju istinitom i formalno valjanom i da li se očituju na zaostavštinu temeljem oporuke ili temeljem zakona.

Rekursni sud nije uvažio rekurs zapisovnica B. i C.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tih zapisovnica.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni je sud donio svoj zaključak, koji je pobijanim zaključkom drugostepenoga suda potvrđen, doduše u takvom sastavu da nije odmah vidljivo, što je dispozicija, a što obrazloženje zaključka, no ipak se razabire, da je ovim zaključkom naređen nastavak ostavinske rasprave. Taj je pak uistinu potreban i to iz ovih razloga:

Pismeno očitovanje posljednje volje pok. A-a od 24. XI. 1937. priznali su svi interesenti na njegovu ostavinu istinitim i valjanim na ročištu pred prvostepenim sudom od 5. IX. 1938.

Posmatrajući prvostepeni sud sadržaj toga pismenoga očitovanja posljednje volje ispravno utvrđuje, da ne sadržaje postavljanje nasljednika (§§ 532 i 535 o. g. z.), već ostavljanje pojedine nekretne imovine djeci i unucima (§ 535 i 553 o. g. z.) odnosno ženi pokretne imovine i prava dosmrtnoga uživanja.

Prema tomu se pismeno očitovanje posljednje volje — inače priznato kao istinito i valjano — imade pravno posmatrati kao zapisje (kodicil), a ne kao oporuka (§ 553 o. g. z.).

Budući da pojedinim legatarima zapisane nekretnine nisu u zapisju označene po katastralnim oznakama i budući da

su pojedinim legatarima zapisani sami dijelovi nekih kat. čestica, treba prije svega saslušanjem legatara utvrditi, koje su nekretnine po namisli ostavitelja u zapisju pojedinom pripale te ih pozvati, da svoje izvode upotpune doprinošenjem pojedinačnog odnosno zajedničkoga nacrta, sastavljenoga u smislu katastarskih propisa. (§ 2 st. 1, st. 2 br. 5, § 10 i § 22 Vp.).

Ako se saslušanjem legatara ustanovi, da odnosno zapisje ne iscrpljuje svu imovinu ostavitelja, jer izgleda prema sadržaju zapisja, da nije raspoređeno sa kućom br. 1 (kat. čest. br. 2184 ul. br. 31. k. o. K. i dijelom puta iz ul. br. 559. k. o. K., valja o toj imovini a i eventualno o preostalom dijelu nekretnina, u koliko nije u zapisju naveden, provesti ostavinsku raspravu na osnovu zakona te u tom slučaju pozvati nasljednike, da dadu nasljedničku izjavu (§§ 89 i 90 Vp.) i zatim dalje po zakonu postupati.

Ako se pak ustanovi, da je odnosnim zapisjem raspoređeno cijelom imovinom ostavitelja, ima se legatarima, u koliko nema među njima spora, izdati potvrda u smislu § 137. Vp., na osnovu koje će oni moći upisati svoje pravo vlasništva u zemljišnim knjigama, U koliko bi postojao među pojedinim legatarima spor o opsegu legata, imat će ih sud — u koliko ne uspije među njima nagoda — uputiti na put pravde. Isto će tako imati sud postupiti i u slučaju ako se pojavi spor između eventualno očitovanih zakonskih nasljednika i legatara.

Iz ovih je razloga potreban nastavak ostavinske rasprave, pa se za to nije moglo rekurs — jer za njega nema uvjeta §-a 15 st. 1. Vp. — uvažiti.

K §§ 10 i 21 Vp. te § 254 Grpp.:

Br. 1412

Opravdan je prekid ostavinskog postupka do konačnog rješenja prethodnog pitanja, da li je tražbina, koja sačinjava jedinu imovinu pokojnika, a o kojoj već teče parnica, opstojna i u kojem iznosu.*

Zaključak od 1. II. 1939. Rek 1746/2-1938; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 13. IX. 1938. Pl 31/1-1938; zaključak sreskog suda u Krapini od 13. XI. 1937. O 581/16-1937.

U ostavinskom predmetu iza pok. A. prvostepeni sud na izvješće javnog bilježnika nije obustavio provedenje ostavinske rasprave iza pok. A., već je spise ponovno ustupio javnom bilježniku da ostavinsku raspravu dovrši.

Rekursni sud uvažio je rekurs oporučnog nasljednika B-a i preinačio zaključak prvostepenog suda te ostavinsku raspravu iza pok. A. obustavio do svršetka parnice, pokrenute kod okružnog suda u Varaždinu pod ozn. Po 163/36 protiv C-a i dr. radi tražbine od 120.000 Din.

Iz obrazloženja:

Žalitelj B. u svojoj žalbi navodi, da se ostavinska rasprava ima obustaviti, jer nema nikakove imovine. Pokojna A. da je podigla parnicu protiv svojeg brata C-a i dr. radi 120.000 Din, te da se stoga tek parbenim putem ima ustanoviti, da li ova stvar spada u ostavinsku imovinu i u kojem iznosu.

Predlaže, da se pobijana odluka ukine, te da se potraživanje pokojnice izluči za sada iz ostavinske imovine do konačnog rješenja provedene parnice ili da se ostavinska rasprava zbog pomanjkanja imovine obustavi.

Rekurs je osnovan.

B., jedini oporučni nasljednik iza pok. A. stavio je zahtjev, da se provedenje ostavinske rasprave obustavi do konačnog rješenja parnice, koja se vodi kod okružnog suda u Varaždinu pod oznakom Po 163/1936. radi tražbine od 120.000 Din na tužbu pokojnice protiv zakonitog nasljednika C-a, jer da pokojnica nije ostavila nikakove druge imovine.

Pošto se parbenim putem ima ustanoviti, da li utužena svota pripada ostavini i da li se prema tome ima povući u ostavinsku raspravu ili ne, valjalo je rekurs uvažiti i riješiti kao u dispozitivnom dijelu ovog zaključka.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs C-a.

Iz obrazloženja:

Tražbina pok. A. od 120.000 Din, koja sačinjava jedinu imovinu navedene pokojnice — jeste sporna i o njoj je u toku parnica (Po 163/36), pa dok ne bude konačno riješeno predhodno pitanje (§ 10 Vp.), da li je ta tražbina opstojna i u kojem iznosu — dotle nema mjesta ni vođenju ni uručivanju ostavine. Stoga je prekid ostavinskog postupka opravdan (§ 254 Grpp te §§ 10 i 21 st. 1 Vp.).

Po takovom stanju stvari rekurs kao neosnovan nije se mogao uvažiti.

* Isp. R. S. I. br. 381.

K §-u 14 Vp.:

Br. 1413

Propis §-a 14 Vp. ne ovlašćuje prvostepeni sud da izvrši svoj zaključak prije izminuća roka, danog protustranci za izvršenje tim zaključkom naložene joj činidbe.

Zaključak od 25. VIII. 1938. Rek 1147/1-1938; zaključak okružnog suda u Osijeku od 11. VI. 1938. Pl 782/2-1938; zaključak sreskog suda u Našicama od 11. V. 1938. R 182/13-1938.

U vanparničnoj stvari molitelja A-a protiv njegove žene B. i C-a, radi predaje njegovog mldbnog djeteta D., prvostepeni sud je na temelju svog nepravosnažnog zaključka od 9. V. 1938. R 182/12-1938. dozvolio, da se mldbna D.

može odmah oduzeti od protustranaka B. i C-a i predati molitelju.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranke i ukinuo zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

Istina jest, da se po propisu §-a 14 st. 1 Vp. odluke suda u vanparničnom postupku mogu odmah izvršiti, u koliko zakon što drugo ne naređuje ili u koliko sud ne nađe, da se imade čekati dok ne proteče rok za rekurs. U nazočnom slučaju zaključkom prvostepenog suda od 9. V. 1938. R 182/12-1938. naloženo je protustrankama, da imadu mldbnu D. vratiti moliocu kao ocu u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja, dakle je prvostepeni sud našao, da se njegova odluka nema izvršiti prije, te se sa izvršenjem imade čekati dok ne proteče rok za rekurs, uslijed čega se pobijani zaključak ukazuje na zakonu neosnovanim pak ga je valjalo uvaženjem rekursa ukinuti.

Osim toga da se gornji zaključak izvrši odmah, nije bilo nikakvog razloga, jer ne prijeti nikakva opasnost, da će na dijete štetno djelovati, ako do eventualne pravomoćnosti gore navedenog zaključka ostane kod matere, dakle u nazočnom slučaju glede dozvole ovrhe nije bilo pogibelji u odvlaci.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs molitelja.

Iz obrazloženja:

Kad je prvostepeni sud dao u svom zaključku rok od 15 dana za predaju djeteta, nije smio taj zaključak izvršiti prije izminuća toga vremena. Na to ga ne ovlašćuje ni § 14 Vp. Osnovano je zato ukinuo drugostepeni sud zaključak prvostepenog suda, kojim je dozvolio izvršenje prije isteka tog roka.

Nije se stoga moglo uvažiti rekurs molioca.

K §-u 15 Vp.:

Br. 1414

Protiv odluke drugostepenog suda o troškovima odnosno nagradi skrbnika zaostavštine nije dopušten dalji pravni lijek niti onda, ako je drugostepeni sud preinačio odluku prvostepenog suda.*

Zaključak od 3. II. 1940. Rek 21/1-1940; zaključak okružnog suda u Osijeku od 25. XI. 1939. Pl 1549/2-1939; zaključak sreskog suda u Vukovaru od 17. VI. 1939. O 478/26-1938.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a, prvostepeni sud odobrio je po bivšem skrbniku zaostavštine podneseni obračun o upravi ostavinske imovine te bivšem skrbniku zaostavštine B-u obredio u ime nagrade iznos od 1200 Din mjesečno.

---

* Isp. Ž. Š. rješ. br. 7 kod § 15 Vp.

Rekursni sud je uvažio rekurs na temelju oporuke očitovanog nasljednika C-a te nagradu bivšeg skrbnika zaostavštine snizio na iznos od 800 Din mjesečno.

Stol sedmorice odbacio je rekurs bivšeg skrbnika zaostavštine.

Iz obrazloženja:

Prema propisu § 15 st. 2 Vp. protiv odluke suda drugog stepena o troškovima uopće nema mjesta daljem pravnom lijeku.

Pod »troškove uopće« spada i trošak odnosno nagrada skrbnika zaostavštine. Prema tome protiv takove odluke drugostepenog suda, bez obzira da li je drugostepeni sud potvrdio, preinačio ili ukinuo prvostepenu odluku, nije dozvoljen dalji pravni lijek.

Stoga je valjalo revizijski rekurs kao nedopušten odbaciti, što je već morao učiniti sud prvog stepena (§ 17 st. 2 Vp.).

K §-u 16 Vp.:

Br. 1415

Pretpostavka za postupanje po §-u 16 Vp. među ostalim je i ta da je rekurs protiv odluke drugostepenog suda dopušten. Nema stoga mjesta takvom postupanju protiv odluke drugostepenog suda donesene u postupku za uređenje međa.

Zaključak od 27. IV. 1939. Rek 512/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 23. XII. 1938. Pl 3508/1-1938; zaključak sreskog suda u Dugomselu od 23. XI. 1938. R 338/3-1938.

U pravnoj stvari predlagača A-a protiv protustranke mldbnog B-a, radi uređenja međa, a povodom podnošenja spisa s prijedlogom, da se u smislu §-a 16 Vp. preispita odluka drugostepnog suda.

Stol sedmorice je prijedlog kao nedopušten odbacio.

Iz obrazloženja:

Da se u smislu §-a 16 Vp. ispita drugostepena odluka je između ostalih uvjeta i taj, da zastupnik lica koje stoji pod naročitom zaštitom zakona nije podnio rekurs protiv drugostepene odluke, dakle je pretpostava, da je takav rekurs i dopušten.

Taj uvjet u nazočnom slučaju ne predleži, jer se radi o uređenju međa, u u tom postupku protiv odluke suda drugog stepna i nema mjesta daljem pravnom lijeku (§ 282 st. 2 Vp.), pa je već i prvostepeni sud po mldobnom B-u protiv zaključka drugostepenog suda doista i podnošeni rekurs kao nedopušten odbacio, obzirom na § 282 st. 2 Vp.

Osim toga žalio se mldbni B. protiv prvostepene odluke samo u pogledu troška postupka, a protiv takove odluke drugostepenog suda nema također mjesta pravnom lijeku (§ 15 st. 2 Vp.).

Kako prema tome u nazočnom slučaju nema uopće mjesta prijedlogu za preispitanje drugostepene odluke (§ 16 Vp.), to je odnosni prijedlog kao nedopušten valjalo odbaciti.

K §-u 18 Vp.:

Br. 1416

Formalna pravosnažnost u vanparničnom postupku nema za posljedicu i materijalnu pravosnažnost te se potonja može odnositi samo na ono činjenično stanje, koje je utvrđeno u vrijeme donošenja odluke vanparničnog suda. Ako to činjenično stanje bude kasnije izmijenjeno i drugačije utvrđeno, tada se može i sama ranija odluka preinačiti.

Rješidba od 26. IX. 1935. Rek 1259/1-1935; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 1. V. 1935. Pl 2810/1-1935; odluka sreskog suda u Koprivnici od 30. XII. 1934. R 55/4-1934.

U molbenom predmetu moliteljice A. protiv muža joj B-a, radi dozvole razlučnog boravišta, utvrđeno je, da je moliteljica podnesla još god. 1933. molbu za dozvolu razlučnog boravišta, radi zlostavljanja sa strane muža, no da je s tom molbom zbog pomanjkanja dokaza bila odbijena u sva tri stepena. God. 1934. podnesla je moliteljica novu molbu za dozvolu razlučnog boravišta. U tom je postupku protustranka (njen muž) stavila prigovor, da je stvar već jednom pravomoćno riješena.

Prvostepeni sud dozvolio je moliteljici razlučno boravište ne uvaživši gornji prigovor protustranke.

Apelacioni sud otputio je utok protustranke i potvrdio odluku prvostepenog suda.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok protustranke.

Iz razloga:

Prigovor utjecatelja, da je ovaj predmet već pravomoćno i konačno riješen u spisu R 36-1933. nije uvaživ u vanparničnom postupku.

Samo u građanskom parničnom postupku ima formalna pravosnažnost za posljedicu i materijalnu pravosnažnost te zahtjev parnične stranke u parnici biva neosporivo utvrđen, te se o njem ne može i ne smije ponovno raspravljati. U vanparničnom postupku vrijedi u pogledu sabiranja i utvrđivanja činjeničnog materijala kao i u pogledu sabiranja dokaznog materijala, načelo inkvizitorno te sud mora činjenični i dokazni materijal sabrati i dokaze provesti po službenoj dužnosti (§ 2 t. 5 izvpp.*, a prema tome formalna pravosnažnost u vanparničnom postupku nema za posljedicu i materijalnu pravosnažnost te se potonja može odnositi samo na ono činjenično stanje kako je utvrđeno u vrijeme donošenja

* Isp. § 2 st. br. 5 Vp.

vanparnične odluke, pa ako na prijedlog stranke činjenično stanje bude izmijenjeno i drugačije utvrđeno, tada se može i sama odluka preinačiti, a prema tome uskrata razlučenog boravišta ne priječi da se dozvola istog iznova traži.

K §-u 53 Vp.:

Br. 1417

Protiv zaključka prvostepnog suda, kojim se određuje saslušanje svjedoka usmene oporuke pod zakletvom, nije dopušten rekurs.

Zaključak od 4. V. 1939. Rek 546/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 4. II. 1938. Pl 298/1-1938; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 23. XII. 1937. O 969/1937.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a prvostepeni sud je udovoljio prijedlogu zakonskih nasljednika C-a i dr., da se pod zakletvom salušaju svjedoci usmene oporuke sada pok. A-a te za saslušanje tih svjedoka odredio ročište.

Rekursni sud nije uvažio rekurs na temelju zakona očitovanih nasljednika B-a i dr.

Stol sedmorice odbacio je rekurs B-a i dr.

Iz obrazloženja:

Ako odluka suda drugog stepena potvrđuje odluku suda prvog stepena, dopušten je doduše rekurs, kad je pobijana odluka u kojoj bitnoj točci u očitoj opreci sa zakonom ili sa stanjem spisa ili kad je počinjena ništavost (§ 15 st. 1 Vp.). Međutim to može važiti samo pod pretpostavkom, da je rekurs protiv odluke prvoga stepena bio uopće dopušten. Ako rekurs nije bio dopušten, to ga je morao već sud prvog stepena odbaciti po službenoj dužnosti (§ 617 Grpp. u vezi § 21 st. 1 Vp.), a ako on to nije učinio, morao je to učiniti sud drugog stepena (§ 620 Grpp.) tako, da ovaj nije smio rekurs meritorno rješavati.

Prema tome logično još manje može biti dopušten revizijski rekurs.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud zaključkom od 23. XII. 1937. odredio je ročište za preslušavanje svjedoka usmene oporuke. Protiv ovog zaključka uložen je sa strane zakonskih nasljednika B-a i dr. rekurs. Taj rekurs obzirom na propis §-a 194 st. 2 Grpp. (§ 21 st. 1 Vp.) nije bio dopušten. Obzirom na gore navedeno nije dopušten niti revizijski rekurs, pa ga je stoga valjalo odbaciti.

K §-u 59 Vp.:

Br. 1418

Osigurnina iz police, koja glasi na određenog pogodovnika odnosno na donosioca ne spada u ostavinsku imovinu osiguranika pa stoga nema mjesta ostavinskoj raspravi, ako umrli nije ostavio nikave druge imovine.

Rješidba od 15. XII. 1933. br. 3687/1933; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 7. IV. 1933. br. 9229/1933; odluka kotarskog suda I. u Zagrebu od 28. XII. 1932. br. 144390 gr. Os 178/1932.

U ostavinskoj stvari za pok. A-a ustanovljeno je, da pok. A nije ostavio nikakve druge imovine osim dviju polica, od kojih prva glasi na pogodovnicu B. (osiguran A.) odnosno da se osigurnina isplati samom osiguraniku (A-u), ako doživi 90 godina života (što nije doživio), dok druga polica glasi na donosioca odnosno da se osigurnina isplati osiguraniku, ako ovaj doživi 90 godina života.

Prvostepeni sud obustavio je ostavinski postupak zbog pomanjkanja imovine temeljem §-a 72 izvpp. (= § 59 st. 1 Vp.).

Apelacioni sud je utok A-ovog vjerovnika C-a otputio i pobijanu prvostepnu odluku potvrdio.

Iz razloga:

Uvaživ, da su utočne tegobe neosnovane, jer prema zapisniku od 28. XII. 1932. br. 144390 gr. osigurnina iz odnosnih polica osiguravajućeg društva D. ne spada u ostavinsku imovinu, pak da je prema tomu pobijana odluka u skladu sa stanjem spisa i zakonskim propisima, obnašao je utok C-a otputiti i pobijanu prvostepenu odluku potvrdit.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok C-a, jer za nj nema uslova § 16 izvpp.*

K §§ 59 Vp. te 797 i 799 o. g. z.:

Br. 1419

Propis §-a 59 st. 2 i 3 Vp. normira odstupanje od bitnih elemenata redovnog postupka uređenog tim zakonom i odstupanje od propisa §§ 797, 799 i 819 o. g. z., jer ne predviđa ni davanje nasljedničke izjave ni uručenje ostavinske imovine. Ako sud u takovom slučaju i nije ovlastio nasljednika na ostvarivanje tražbina ostavine, ne može mu se staviti prigovor promašene legitimacije, ako je on doista nasljednik, jer ovlaštenje u tom slučaju ne bi dalo nasljedniku više prava nego što ga on ima i bez njega.**

Presuda od 1. II. 1940. Rev 119/1-40; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 17. XI. 1939. Pl 1377/3-39; presuda sreskog suda u Čazmi od 28. IV. 1939. P 545/4-37.

U pravnoj stvari tužilje R. protiv tuženoga M-a, radi 3.800 Din, prvostepeni sud je tužbu odbio zbog pomanjkanja legitimacije tužilje.

Prizivni sud je uvažio priziv tužilje te je preinačio presudu prvostepenog suda i tužbi udovoljio.

* (= § 15 Vp.)

** Isp. Ž. Š. Vp. str. 318.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Prizivni je sud utvrdio, da je zaključkom sreskog suda u Čazmi od 2. IX. 1936. O 540/36-5 određeno, da po § 59 st. 2 Vp. nema mjesta vođenju ostavinske rasprave; i da je tužilja univerzalna nasljednica svoga muža.

Zakon o sudskom vanparničnom postupku u drugom dijelu (§§ 22—143) normira postupak o raspravi zaostavštine. U tim su propisima normirani posebni postupci u §§ 59—61, 103 Vp., kad se ukazuju tamo istaknuti uslovi, dok je u ostalim propisima normiran opći postupak. Od interesa za ovaj pravni spor su samo propisi § 59 st. 2 i 3 Vp., koji ujedno znače odstupanje od redovnog postupka, uređenog u tom zakonu kao i od samog općeg građ. zakona. A to odstupanje obasiže upravo bitne elemente redovnog postupka t. j. davanje nasljedničke izjave (§§ 89 i 94 Vp. i § 799 o. g. z.) i uručenje zaostavštine (§§ 117 i 136 Vp. i §§ 797 i 819 o. g. z.). Kako u slučaju § 59 st. 2 tako i u slučaju § 59 st. 3 Vp. dotični nasljednici ovlašćeni su uzimati zaostavštinu u posjed isto onako kao da im je po sudu uručena i prema tome i ostvarivati tražbine, koje spadaju u zaostavštinu, kao što je ovdje slučaj.

Tuženik cijeni, datužilja, iako je tu postupljeno po § 59 st. 2 Vp., nije ovlašćena na utjerivanje tražbine svog pok. muža prema njemu, jer da joj muževljeva zaostavština nije uručena, a niti joj je dato ovlašćenje po § 59 st. 3 Vp. Kako je naprijed izloženo, ni u jednom ni u drugom slučaju nije predviđeno uručivanje zaostavštine kao uopće vođenje ostavinske rasprave, pa kad je tome tako, a predviđeno je postojanje kako zaostavštine tako i nasljednika, onda nužno slijedi, da zakon u oba slučaja ovlašćuje nasljednike da raspolože zaostavštinom, kao da im je uručena. Što se pak tiče ovlašćenja, o kome je riječ u stavu § 59 Vp., to se ono daje nasljednicima koji ga traže, jer misle da ga trebaju kao legitimaciju prema trećim licima. No ta isprava o ovlašćenju ne daje im više ovlašćenja, nego što ga po zakonu imaju i bez te isprave. I kad ne bi bilo vladinog obrazloženja k § 59 Vp., razabira se, da propisi § 59 st. 2 i 3 Vp. smjeraju na kraći i jeftiniji postupak zbog neznatnosti zaostavštine i da prema tome učinak ima da bude isti kao da je ostavinska rasprava provedena i zaostavština uručena. Spor je stoga s pravne strane ocijenjen pravilno.

K §-u 95 Vp.:

Br. 1420

Primajući nasljedničku izjavu, danu na osnovu oporuke, sud nema ispitivati, da li akta, na koja se pozivlje ta izjava, doista sadrže oporuku ili ne.

Zaključak od 8. II. 1940. Rek 1433/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 12. V. 1939. Pl 1381/1-1939; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 15. XI. 1938. O 1259/68-1937.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a, prvostepeni sud primio je nasljedničku izjavu B-a, danu na osnovu oporuke na ostavinu pok. A-a.

Rekursni sud nije uvažio rekurs očitovanih nasljednika C. i dr.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs očitovanih nasljednika C. i dr.

Iz obrazloženja:

Po § 95 st. 2 Vp. mora sud primiti svaku nasljedničku izjavu, koja je dana u zakonskom obliku (§ 95 st. 1 i Vp.), osim u slučaju ako se ona poziva na navode koji ne bi mogli dati naslov za pravo nasljeđivanje ni onda, kad bi bili dokazani.

Nasljednička izjava B-a dana je u zakonom propisanoj formi, pa to rekurs ni ne osporava. Navodi, na kojem ona osniva pravo na nasljeđivanje jest postojanje oporuke, pa taj navod, ako se dokaže, bez sumnje može osnovati pravo na nasljedstvo podnosioca izjave.

Osnovano su stoga nižestepeni sudovi primli tu nasljedničku izjavu na znanje.

Nije na zakonu osnovano mišljenje rekurenata, da bi sud imao prije nego što primi nasljedničku izjavu, danu na osnovu oporuke, ispitati, da li akta, na koja se pozivlje podnosilac izjave sadrže oporuku ili ne. Primajući nasljedničku izjavu, danu na osnovu oporuke, sud nema da ispituje ni formalnu valjanost oporuke, a ni njenu sadržinu. Nasljednička se izjava prima na osnovu same nasljedničke izjave i njenih navoda (§ 95 st. 2 Vp.) i sud ima stoga primajući nasljedničku izjavu samo ovu ispitati, ne ispitujući da li su njeni navodi istiniti.

Dokaze o naslovu prava na nasljedstvo ne mora podnosilac uz nasljedničku izjavu uopće ni podnijeti, nego to može učiniti i kasnije (§ 95 st. 4 Vp.). Ispitivanje, da li izjava posljednje volje svojim spoljnim oblikom i sadržinom odgovara zakonu potrebno je i propisano za svrhu § 96 st. 1 Vp., dok to zakon za primanje nasljedničke izjave (§ 95 st. 2 Vp. ne traži. Isto tako će to biti potrebno i u slučaju § 95 st. 4 (§ 114) Vp. gdje se traži da je nasljednik svoje pravo učinio vjerojatnim, dok se za samo primiće nasljedničke izjave ne traži, da se nasljedničko pravo učini vjerojatnim. Da se kod primanja izjave nema gledati ni na formalnu valjanost odnosno nevaljanost oporuke slijedi i iz § 99 Vp., koji smatra baš tu okolnost odlučnom za dodijelbu uloge tužioca kod suprotnih nasljedničkih izjava.

Nema stoga uvjeta §-a 15 st. 1 Vp. za rekurs rekurenata, pa ga se nije mogio uvažiti.

K §§ 97 Vp. i 540 o. g. z.:

Br. 1421

Ostavinski sud je dužan da uzme u obzir poznatu mu nedostojnost nasljednika (koji je ubio ostavitelja) te u tom slučaju ne će primiti njegovu nasljedničku izjavu.*

Zaključak od 15. II. 1940. Rek 2/1-40; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 27. X. 1939. Pl 504/1-39; zaključak sreskog suda u N. Gradiški od 13. VI. 1939. O 413/10-37.

U ostavinskom predmetu iza pokojnog M-a, utvrdio je prvostepeni sud da je njega ubio sin mldbn. V., pa je izrekao da on nije dostojan nasljedstva, te da se stoga ne prima nasljednička izjava, koju je za njega (koji se nalazi u popravilištu) dao skrbnik M.

Rekursni sud nije uvažio rekurs Uprave zavoda za odgajanje.

Iz obrazloženja rekursnog suda:

Rekurs nije osnovan.

Prema odredbi §-a 540 o. g. z. nedostojan prava nasljedstva je svaki, koji bi ostavitelja iz zlobne namisli uvredio. Ovjerenim prepisom kaznene presude od 5. I. 1938. br. Kzm. 28/1937. utvrđeno je, da pitomac zavoda V. nakon zrelog razmišljanja ubio svoga oca, dakle počinio najteži delikt i postao ocoubica. Ovo utvrđenje kaznene presude veže ovaj sud po §-u 364 Grpp. u vezi sa §§ 15 i 21 Vp., te je prejudicionalno za rješenje ove stvari pa vanparnični sud ne može suprot utvrđenja kaznenog suda ovo pitanje drugačije riješiti niti utvrditi da rečeni pitomac nije postupao iz zlobne namisli. Neosnovan je i drugi razlog rekursa, da nije oportuno, da ga se iznaslijedi, jer mu zavod daje izobrazbom u zanatu mogućnost, da može na pošten način privređivati kruh, a on nije apsolutno nesposoban naslijediti, nego je samo nedostojan naslijediti svoga oca po samom zakonu (ex lege), ali može prihvatiti odreknuće od nasljedstva ostalih suvlasnika, u njegovu korist učinjeno, te na taj način postati suvlasnikom rodne grude.

S tih razloga nije se rekurs mogao uvažiti, jer je uzrok nedostojnosti dokazan i utemeljen na kaznenoj presudi u samom zakonu.

Stol sedmorice nije u važio rekurs Uprave zavoda za odgajanje, jer nije bilo uvjeta iz §-a 15 Vp.

* Isp. Ž.—Š.: Vp. rješ. 2 kod §-a 97 Vp.

K §§ 98 i 99 Vp.:

Br. 1422

Javni bilježnik može saslušati svjedoke usmene oporuke (§ 221 od. 2 Zb.), ali time nije rečeno, da se pitanje opstojnosti usmene oporuke može riješiti vanparničnim putem.

Rješidba od 27. V. 1932. br. 7491/1931; rješenje banskog stola u Zagrebu od 23. IX. 1931. br. 35562/1931; odluka kotarskog suda u Karlovcu od 28. V. 1931. br. 12607 gr.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a, kotarski sud nije primio nasljedno očitovanje B-a, dano temeljem pismene oporuke od 20. IV. 1894. a zatim usmene bez navoda datuma, već je primio očitovanja B-a, C-a i D., dana na gornju ostavinu uvjetno na temelju zakona te njihova nasljedna prava proglasio iskazanima, ostavinsku raspravu odobrio i proglasio dovršenom te javnom bilježniku dopitao pristojbu za vođenje ostavinske rasprave.

Banski stol je utok B-a otputio i potvrdio pobijanu prvostepenu odluku.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previdnog utoka B-a poništio obje suglasne nižestepene odluke i prvostepenom sudu naložio, da postupi po § 125 izvpp.*

Iz razloga:

B. očitovao se na ostavinu A-a uvjetno na temelju usmene oporuke i kod toga svoga očitovanja ostao je i nakon što je javni bilježnik saslušao dvojicu od predloženih svjedoka usmene oporuke. i ako su svi iskazali posve negativno i zatražio, da se sasluša i treći svjedok i spis da se ustupi sudu zbog kontradiktornih nasljednih očitovanja.

I ako je javni bilježnik po § 221 Zb. ovlašten saslušavati svjedoke usmenih naredaba posljednje volje nije tom ustanovom još rečeno, da se pitanje opstojnosti iste može vršiti vanparničnim putem, niti je tim stavljen van snage propis § 125 i sl. izvpp.**

Sud je stoga trebao narediti ročište za saslušanje stranaka (§ 125 izvpp.*, a ako nagoda ne pođe za rukom postupiti po §-u 126 izvpp.***

Jer to nije učinjeno počinjena je niština u postupku, jer se opstojnost ili neopstojnost oporuke može dokazati samo u kontradiktornom. a ne u vanparničnom postupku — pa je valjalo povodom izvanrednog previdnog utoka preinačiti nižestepene odluke kao preuranjene i odrediti postupak po §§ 125 i 126 izvpp.****

* (= § 98 Vp.)
** (= § 98 i sl. Vp.)
*** (= § 99 Vp.)
**** (= §§ 98 i 99 Vp.)

K §-u 99 Vp.:

Br. 1423

Ako je oporuka potpisana samo sa riječju »teta«, imaju se u smislu §-a 99 Vp. uputiti na put parnice na temelju takve oporuke očitovani nasljednici protiv nasljednika koji su se očitovali na temelju zakona.

Zaključak od 18. IV. 1940. Rek 327/1-1940; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 19. I. 1940. Pl 147/1-1940; zaključak sreskog suda I. u Zagrebu od 8. XI. 1939. O 821/1938.

U ostavinskom predmetu iza pok. A. prvostepeni sud uputio je na temelju zakona očitovane nasljednike B-a i dr. da u roku od 30 dana podignu protiv na temelju pismene oporuke očitovanih nasljednika C-a i dr. tužbu na pobijanje nasljednog prava potonjih nasljednika.

Rekursni sud uvažio je rekurs na temelju zakona očitovanih nasljednika B-a i dr. i preinačio zaključak prvostepenog suda te na temelju oporuke očitovane nasljednike C-a i dr. uputio na put redovite građanske parnice protiv temeljem zakona očitovanih nasljedenika B-a i dr. radi pobijanja nasljednog prava potonjih.

Stol sedmorice nije uvažio rekurse na temelje oporuke očitovanih nasljednika.

Iz obrazloženja:

Propisane formalnosti o kojima govori propis § 99 Vp. odnose se na vanjski oblik oporuke, a kakove moraju da budu izvansudne pismene oporuke, to naređuje § 578 o. g. z. Po toj odredbi oporučitelj mora svojom rukom ime ptpisati. Sporna oporuka nije potpisana obiteljskim imenom oporučiteljice, već oporuka završava sa riječi »teta«, pa prema tome spoljašnji oblik te oporuke je takav, da su oporučni nasljednici ispravno na parnicu upućeni.

Prema navedenom rekursi oporučnih nasljednika kao neosnovani nisu se mogli uvažiti.

K §-u 100 Vp.:

Br. 1424

Postavljanje upravitelja u §-u 100 st. 1 Vp. nije uvjetovano time, da je tužba po §§ 98 i 99 Vp. već predana.*

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 994/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 9. VI. 1939. Pl 1666/1-1939; zaključak sreskog suda II. u Zagrebu od 18. IV. 1939. O 124/1938.

* Ovom načelnom rješidbom prekinuo je S. s. sa dosadašnjim protivnim tumačenjem §-a 127 st. 1 izvpp. (= § 100 st. 1 Vp.) (V. III. br. 1255 i R. S. I. br. 383) te se priklonio tumačenju austrijske judikature (G. U. 15384, G. U. 9435, G. U. 5038 i G. U. 3676) kao i ranije judikature S. s. (V. I. br. 504 i V. II. br. 917); isp. još R. S. II br. 890.

U ostavinskoj stvari iza pok. A-a prvostepeni sud nakon što je već ranijm zaključkom uputio na temelju zakona očitovanu nasljednicu C. na put redovite parnice protiv na temelju oporuke očitovanog nasljednika B-a, radi priznanja neistinitosti i nevaljanosti pismene oporuke sada pok. A-a, donio je na prijedlog B-a zaključak, da se upraviteljem ostavinske imovine imenuje E., te je ovoj u smislu §-a 114 Vp. predao u upravu svu pokretnu i nepokretnu ostavinsku imovinu. Prvostepeni sud je taj zaključak o postavljanju upravitelja donio još prije proteka roka, koji je na temelju zakona očitovanoj nasljednici C. bio dan za podignuće napred navedene tužbe. Budući da B. nije bio zadovoljan s osobom, koju je prvostepeni sud postavio za upravitelja zaostavštine, to je protiv zaključka prvostepenog suda uložio rekurs.

Rekursni sud je povodom B-ovog rekursa ukinuo zaključak prvostepenog suda i ovom stvar vratio na ponovnu raspravu i odluku.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs na temelju zakona očitovane nasljednice C.

Iz obrazloženja:

Na zaostavštinu iza pok. A-a predane su oprečne nasljedničke izjave i to: B-a na osnovu oporuke, te C. na osnovu zakona. Potonja je upućena po sudu na put parnice u smislu § 98 Vp., a još prije dignuća tužbe predložio je B. da se zaostavštini postavi skrbnik.

Kako sud nije ranije nijednoj strani predao upravu zaostavštine, ima se ovo traženje prosuditi po § 100 st. 1 Vp. t. j. raspravni sud ima zaostavštini postaviti upravitelja radi obezbjeđenja, u koliko ne bi našao da je nasljedno pravo predlagača očevidno neosnovano. To je sud dužan učiniti već po § 58 Vp. i bez obzira na to, da li je tužba u smislu § 98 Vp. već predana ili ne. Postavljenje upravitelja nije naime ni u § 100 st. 1 Vp. uvjetovano time, da je tužba već predana sudu. Time je uvjetovano samo naređenje 2. stava tog §-a, a nikako naređenje 2. rečenice 1. stava. Protivno tumačenje tog zakonskog naređenja nema osnova u tekstu §-a 100 Vp. (u 2. reč. 1. stava govori se o »svakoj stranci«, a ne o »parničnoj stranci« kao u 2. stavu), a bilo bi to u opreci i sa osnovnim principom vanparničnog postupnika, po kome sud ima uvijek da pazi da zaostavština ne ostane bez nužne uprave. Po § 58 st. 2 Vp. ima sud čim primi smrtovnicu da se u prvom redu postara za upravu i obezbjeđenje zaostavštine. Ta dužnost suda ne može, da bude suspendirana za vrijeme od predaje oprečnih nasljedničkih izjava, pa do predaje tužbe, na koju je jedna od stranaka po § 98 Vp. upućena, niti se za to vrijeme može zaostavština ostaviti bez nužne uprave. Po predaji oprečne nasljedničke izjave, u koliko ne nađe sud da je jedna izjava očito neosnovana ((100 st. 1 Vp.), ne može se za nijednu stranu uzeti, da za nju postoje uvjeti § 810 o. g. z. i § 114 st. 1 Vp. uz koje se

može predati zaostavština nasljedniku u upravu, jer se za nijednu ne može uzeti, da je svoje nasljedno pravo dovoljno vjerojatnim učinila, budući da će se pitanje prava nasljedstva riješiti tek parnicom po § 98 Vp. odnosno nepodignućem tužbe po § 98 Vp. Ne može se stoga u takvom slučaju zaostavština predati u upravu nijednom očitovanom nasljedniku, pa će sud morati zaostavštinu po prijedlogu bilo koje stranke i prije dignuća tužbe iz § 98 Vp. staviti pod upravu radi obezbjeđenja (§ 58 st. 2 i § 100 st. 1 Vp.).

Jedino ako je sud već ranije predao zaostavštinu jednoj stranci u upravu, ne će se moći postaviti upravitelj prije dignuća tužbe iz § 98 Vp., a i tada samo po propisima §§ 329 i sl. Ip. (§ 100 st. 1 Vp.).

Iz ovih je razloga osnovano od drugostepenog suda naređeno ukinuće prvostepenog zaključka, pa će prvostepeni sud postupati po gore navedenim napomenama, a kod postavljanja upravitelja paziti, da ne postavi lice, koje je u sporu sa zaostavštinom.

K §-u 100 Vp.:

Br. 1425

Propis §-a 100 st. 2 Vp. dolazi do primjene i onda, ako uprava nasljedstva nije izričito (sudskom odlukom) predana jednom očitovanom nasljedniku, nego mu je samo faktično prepuštena uprava (nalazi se u posjedu ostavinske imovine od smrti ostavitelja).*

Zaključak od 23. XI. 1939. Rek 1297/1-1939; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 21. IX. 1939. Pl 1202/1-1939; zaključak sreskog suda u Gjurgjevcu od 29. VII. 1939. R 555/1-1939.

U pravnoj stvari predlagača A-a i dr. protiv protustranke B., radi dozvole prinudne uprave ostavinskih nekretnina iza pok. C-a, prvostepeni sud je udovoljio prijedlogu.

Rekursni sud nije uvažio rekurs protustranke.

Stol sedmorice je uvažio rekurs protustranke i ukinuo oba nižestepena zaključka te stvar vratio prvostepenom sudu dan a molbu A-a odredi prethodno ročište za saslušanje stranaka, a nakon toga donese novu odluku.

Iz obrazloženja:

U ostavinskom predmetu iza pok. C-a zatražio je A. i dr. da se po § 100 st. 1 Vp. ostavinska imovina stavi pod upravu radi obezbjeđenja, predloživši ujedno i osobu upravitelja.

Tom prijedlogu je udovoljeno prvostepenim zaključkom, koji je potvrđen drugostepenim zaključkom.

---

* Suglas. G. U. 15244 i 5190; protivno G. U. 14891 i 14423; isp. još. R. S. II. br. 890

Protiv drugostepenog zaključka uložila je protustranka rekurs, jer da su nižestepeni zaključci u očitoj opreci sa zakonom i stanjem spisa, budući da je ona kao oporučna i očitovana nasljednica u posjedu ostavinske imovine i da je tim sud mučke odobrio, da se uprava nalazi u njezinim rukama, pa da u tom slučaju dolazi do primjene st. 2 § 100 Vp.

Rekurs je osnovan.

U podnesenom prijedlogu nisu označeni predlagači i navedeni točno po prezimenu i imenu već jednostavno A. i dr., što ne odgovara zakonskim propisima. Prije nego što je izdana odredba, da se ostavinska imovina stavlja pod upravu radi obezbjeđenja, imalo se na molbu odrediti ročište za saslušanje svih nasljednika kako glede stavljanja ostavinske imovine pod upravu, tako i glede same osobe sekvestra, odnosno upravitelja, kao i glede toga pod čijom se upravom nalazi ostavinska imovina odnosno, da li je već prije nego što su zakonski nasljednici upućeni na put parnice, bila ostavština predana u upravu kojem nasljedniku ili nije.

Kako je sve to prepušteno, to je počinjena ništavost u postupku, pa je valjalo uvaženjem rekursa protustranke odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 136 Vp.:

Br. 1426

I onaj nasljednik, koji je u ostavinskoj raspravi priznao oporuku istinitom i očitovao se nasljedno temeljem te oporuke, može kasnije tu oporuku pobijati i ustati tužbom protiv ostalih nasljednika na priznanje nevaljanosti urudžbene isprave, ako je kasnije za tu oporuku dokazano, da je krivotvorena i da je glede istinitosti te oporuke bio zaveden u bludnju po samom tuženiku. Ipak niti u takvom slučaju nema se udovoljiti zahtjevu za ponovno provađanje ostavinske rasprave temeljem zakona.

Osuda od 24. V. 1934. br. 5730/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 12. VII. 1933. Pl 4072/1-1933; osuda kotarskog suda u Novom Marofu od 15. III. 1933. br. 1476 gr. P 1/1933.

U parnici tužiteljice A. proti tuženima B-u, C., D. i E., radi priznanja nevaljanosti i neistinitosti te krivotvorenja oporuke pok. F-a spp. utvrđeno je, da je pok. F. umro god. 1917. i ostavio pismenu oporuku, temeljem koje je provedena ostavinska rasprava. U toj ostavinskoj raspravi nasljedno su se očitovale tužiteljica kao kći pokojnika te drugo, treće i četvrtotužena kao njegove unuke — potonje tri zastupane po ocu t. j. prvotuženom B-u i to sve na temelju gornje oporuke koju su priznale istinitom pa je ostavina po toj oporuci i uručena i to tužiteljici u ½ dijela, treće i četvrtotuženoj zajedno u drugoj polovici dijela, dok je drugotuženoj kao legat pripala kuća sa gospodarskim zgradama i gruntištem te ovlašteničkim pravom na zemljišnu zajednicu

G. u $^2/_8$ dijela te je ova urudžbena isprava god. 1918. gruntovno provedna. Utvrđeno je nadalje da je te iste godine drugotužena prodala svom ocu t. j. prvotuženom gornje ovlašteničko pravo za svotu od 2.000 Din, te da je prvotuženik sada upisan kao vlasnik tog ovlašteničkog prava u popisu ovlaštenika. Godine 1929. saznala je tužiteljica, da je gornja F-ova oporuka krivotvorena i da F. nije navedeno ovlašteničko pravo ostavio drugotuženoj, pa uslijed toga tužiteljica traži tužbom: 1. da su svi tuženici dužni priznati gornju oporuku nevaljanom i krivotvorenom, a urudžbenu ispravu nevaljanom te dozvoliti da se ostavin. rasprava iza pok. F-a provede ponovno na temelju zakona; 2. da su tuženici dužni dozvoliti da se u popisu ovlaštenika napred navedene zemljišne zajednice uspostavi prijašnje stanje glede citirane $^2/_8$ ovlašteničkog prava i da se prvotuženik briše kao ovlaštenik a upiše kao ovlaštenik pok. F.

P r v o s t e p e n i s u d udovoljio je zahtjevu tužbe pod 1) glede drugo, treće i četvrtotužene, a glede prvotuženog tužiteljicu s tim zahtjevom odbio, dok je tužiteljicu sa zahtjevom tužbe pod 2) glede svih tuženika odbio.

A p e l a c i o n i s u d je otputio priziv tužiteljice, dok je povodom priziva tuženih preinačio osudu prvostepenog suda i tužiteljicu odbio stužbom u cijelosti.

Stol sedmorice je otputio tužiteljičin izvanredni previd protiv onog dijela suglasnih nižestepenih osuda, kojim se tužiteljica odbija sa svojim tužbenim zahtjevom, da je prvotuženi B. dužan priznati da je oporuka pok. F-a nevaljana i krivotvorena i da je B. dužan dozvoliti, da se ostavinska rasprava provede temeljem zakona, a tuženici B., C., D. i E. da su dužni dozvoliti, da se u popisu ovlaštenika navedene zemljišne zajednice uspostavi prijašnje gruntovno stanje glede ovlašteničkog prava tako, da se B. kao vlasnik toga ovlašteničkog prava briše i ponovno upiše kao vlasnik pok. F. te da su tužene C., D. i E. dužne dozvoliti da se iza pok. F-a provede nova ostavinska rasprava temeljem zakona*, no povodom istog izvanrednog previda zapravo previda protiv onog dijela pobijane osude drugostepenog suda, kojim se tužiteljica odbija sa zahtjevom, da su tužene C., D. i E. dužne priznati da je oporuka pok. F-a nevaljana i krivotvorena, a sama urudžbena isprava nevaljana, p r e i n a č i o j e taj dio osude drugostepenog suda i uspostavio u tom dijelu osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

---

* S potonjim dijelom tužbenog zahtjeva prvostepeni sud nije tužiteljicu odbio, pa glede tog dijela nisu nižestepene osude suglasne, a dosljedno tome tužiteljičin pravni lijek protiv tog dijela drugostepene osude je previd a ne izvanredni previd.

Što se tiče onog dijela suglasnih osuda nižestepenih sudova, kojim je tužiteljica odbijena sa tužbovnim zahtjevom protiv prvotuženoga B-a, da je i on dužan priznati oporuku pok F-a nevaljanom i krivotvorenom, te dozvoliti, da se provede nova ost. rasprava iza istoga temeljem zakona, a svi tuženici da su dužni dozvoliti, da se u popisu ovlaštenika zem. zajed. G. uspostavi prijašnje grunt. stanje glede ovlašteničkog prava pok. F-a u $^{2}/_{8}$ ovlašteničkog prava tako, da se prvotuženi kao vlasnik toga ovlašteničkog prava briše i ponovno upiše kao vlasnik pok. F., to taj dio suglasnih nižestepenih osuda nije utemeljen ni na tumačenju ni na primjeni zakona očevidno pogrješnoj, niti na predpostavci takovoj, koja bi bila u protivrječju s jasnim sadržajem parbenih spisa. Naročito se mora istaći, da je tužiteljica glede prvotuženoga promašila pasivnu legitimaciju u pogledu zahtjeva priznanja oporuke i urudžbene isprave, izdane u ost. raspravi iza pok. F-a, nevaljanom te provedenja ost. rasprave na temelju zakona, jer on nije nasljednik pok. F-a niti je njemu uručen koji dio te ostavine, kako to proizlazi iz same udrudžbene isprave od 25. I. 1918. br. 52 gr. Glede zahtjeva za brisanje ovlašteničkog prava sa imena prvotuženog te dozvole ponovnog upisa na ime pok. F-a opet je promašena pasivna legitimacija glede drugo i treće tužene, jer njima to ovlašteničko pravo u ost. raspravi iza pok. F-a nije ni pripalo niti urudžbenom ispravom od 25. I. 1918. br. 52 gr. uručeno, već je uručeno drugotuženoj, koja ga je prodala i predala prvotuženomu. Tužiteljica će moći ustati tužbom proti prvotuženog i drugotužene na priznanje nevaljanosti kupoprodajne pogodbe vrhu toga ovlašteničkog prava,ako joj to ovlašteničko pravo pripane, a za sada joj još manjka glede toga zahtjeva aktivna legitimacija. Dakle tužiteljičin izvanredni previd u ovom dijelu nema uslova § 335 hrv. grpp., pa ga je valjalo otputiti. Što se tiče tužbovnog zahtjeva protiv drugo, treće i četvrto tužene, da priznadu pismenu oporuku pok. F-a od 1. I. 1918. nevaljanom i krivotvorenom te urudžbenu ispravu, izdanu u ostavinskoj raspravi iza pok. F-a na temelju ove oporuke, nevaljanom, to je taj zahtjev opravdan, čim je u ovoj parnici dokazano, da je ta oporuka u istinu pravno nevaljana i krivotvorena, kao što su to posvjedočili svjedoci te oporuke P. i F.

Ma da je tužiteljica u ost. raspravi iza pok. F-a priznala tu oporuku istinitom i očitovala se nasljedno na ostavinsku imovinu temeljem te oporuke, to ipak ona može pobijati tu oporuku i preinačiti svoje nasljedno očitovanje (§ 806 o. g. z.), kad je dokazano, da je tužiteljica priznala tu oporuku istinitom samo uslijed toga, što ju je prvotuženi glede istinitosti oporuke zaveo u bludnju, a prigovor zastare po § 1487 o. g. z. po tuženima glede pobijanja nije stavljen. Stoga je valjalo povodom izvanrednog previda ispravno previda tužiteljice u tom dijelu osudu drugostepenoga suda preinačiti i uspostaviti onu prvostepenoga suda.

K §-u 136 Vp.:

Br. 1427

Urudžbena isprava ne dokazuje vlasništvo na uručenoj stvari, već jedino daje legitimaciju da se ta stvar može tražiti putem parnice.*

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 1260/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 6. V. 1939. Pl 576/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. XII. 1938. Po 381/6-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi izdanja isprave za uknjižbu brisanja založnog prava, uknjiženog u korist C-a na tužiteljevim nekretninama upis u z. k. ul. br. 237 p. o. Č., utvrđeno je, da je na gornjim tužiočevim nekretninama na korist sada pok. C-a uknjižena tražbina od 95.000 Din. Utvrđeno je nadalje, da je tuženik u parnici Po 1086/1936. sklopio sa ostalim C-ovim nasljednicima poravnanje, kojim se je još prije provedene ostavinske rasprave iza pok. C-a odrekao svog dijela gornje tražbine, koji je imao naslijediti iza svog oca sada pok. C-a, a to u korist ostalih nasljednika t. j. D-a i dr., a utvrđeno je i to, da su se D. i dr. nakon toga odrekli u korist tužioca svojih dijelova gornje tražbine. Konačno je utvrđeno da je nakon toga urudžbenom ispravom gornja tražbina uručena C-ovim nasljednicima i to tuženiku, D-u i E-u svakom u $^{1}/_{6}$ dijela, te F-u u $\frac{1}{2}$ dijela. Pošto se tuženik krati tužiocu izdati brisovno očitovanje za svoj dio napred navedene tražbine, to tužilac ovom tužbom potražuje izdanje takvog očitovanja.

Oba nižestepena suda udovoljiva su zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Pogrešnu pravnu ocjenu nalazi revizija u tome, što pobijana presuda nije uvažila, da je nakon poravnanja provedena ostavinska rasprava iza pok. C-a i izdana urudžbena isprava koja je postala pravomoćna, a kojom je tuženiku uručena sporna tražbina iz čega proizlazi, da je on nakon poravnanja postao vlasnikom tog očinskog dijela.

Kao što je utvrđeno nižestepenim presudama, tuženik je zaista urudžbenom ispravom od 19. VI. 1938. Os. 123/26 naslijedio od pok. oca $^{1}/_{6}$ tražbine od 95.000 Din, dakle iznos od 15.833 Din. Međutim urudžbena isprava ne dokazuje, da je onaj, kojemu je jedan predmet ostavine uručen, stvarno i vlasnik njegov, pošto ostavinski sud nema riješavati pitanje vlasništva, ako je ono sporno. Urudžbena isprava nije

* Suglas. rješ. br. 21a kod §-a 136 Žilić—Šantek Vp.

ništa drugo nego od ostavinskog suda izdata legitimacija, da se u ostavinu spadajuća stvar može tražiti putem parnice, međutim ona ne dokazuje vlasništvo na uručenoj stvari. Urudžba je samo predaja u zakoniti posjed (§ 797 o. g. z.).

Slijedi iz toga, da ako se je tuženik prije provedenja ostavinske rasprave u pogledu tražbine od 95.000 Din odrekao svog dijela to ni urudžbena isprava od 19. VI. 1939. to odreknuće nije mogla obeskrijepiti.

Prema tomu stvar u tom pogledu nije pogrešno pravno ocijenjena kao što nije pogrešno niti stanovište prizivnog suda, da se u konkretnom slučaju, gdje je utvrđeno, da ugovor u pogledu odreknuća na očinstvo samo pomutnjom nije zabilježen u poravnanju, nema primijeniti propis § 887 o. g. z.

Stoga se revizija nije mogla uvažiti.

K §-u 142 Vp.:

Br. 1428

Jednom dano odreknuće od nasljedstva odnosi se i na naknadno pronađenu imovinu.

Zaključak od 8. II. 1940. Rek 8/1-1940; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 27. X. 1939. Pl 2884/1-1939; zaključak sreskog suda II. u Zagrebu od 29. VI. 1939. Os 99/1930.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a prvostepeni sud nije primio nasljedno očitovanje B. na naknadno pronađenu imovinu iza pok. A-a.

Iz obrazloženja:

Vidiv, da se je B. odrekla nasljedstva na ostavinu pok. A-a još dana 26. X. 1930., kada je mldbni (A-ov sin) C. već bio umro te se ostavina iza potonjeg nalazila u raspravljanju pod ovos. oznakom spisa Os 322/1928; vidiv, da se je odreknuće B. odnosilo na zaostavštinu iza pok. A-a uopće, a tako i na onu ostavinsku imovinu istoga, koja je A-u pripala iza pok. malodobnog C-a, premda nije potonja bila tad upisana u gruntovnici na sada pok. A-a, to se uslijed toga nasljedno očitovanje B. na naknadno pronađenu imovinu iza pok. A-a, dano temljem zakona, ne prima po ovom sudu.

Zaostavština se glede naknadno pronađene imovine ima uručiti zak. nasljednicima saglasno ovos. urudžbenoj ispravi od 4. XI. 1930. br. 20743 gr. Os 99/1930.

Rekursni sud nije uvažio rekurs B.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs B.

Iz obrazloženja:

Rekurs se ne uvažuje, jer s obzirom na jasno i decidirano odreknuće rekurentice u zapisniku od 26. X. 1930., nema uvjeta § 15 st. 1 Vp.

K §-u 142 Vp.:

Br. 1429

Ako je nakon dovršenog ostavinskog postupka pronađena naknadno kakva imovina pokojnika, nije jedan od nasljednika, prije nego što je glede te imovine postupano, po §-u 142 Vp., legitmiran da traži tužbom od drugog nasljednika, u čijem se posjedu ta imovina nalazi, izručenje na nj otpadajućeg dijela te naknadno pronađene imovine. U nasljednikovom traženju izručenja sadržan je i manji zahtjev da se odnosna imovina povuče u ostavinsku raspravu.

Presuda od 25. II. 1937. Rev 1337/1-1936; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 12. VI. 1936. Пl 486/2-1936; presuda sreskog suda u Križevcima od 12. III. 1936. P 16/6-1936.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene B., radi 4350 dinara, utvrđeno je, da su prema spisu O 620/34 nasljednice iza pok. C-a tužilja i tuženica, svaka u ½ dijela, uz ograničenje tereta doživotnog uživanja ¼ dijela za korist D. Utvrđeno je nadalje, da predmetom te ostavinske rasprave nije bila gotovina od 7.000 Din, koja je naknadno pronađena i koja se nalazi u posjedu tuženice. Konačno je utvrđeno, da glede te naknadno pronađene gotovine nije postupano po §-u 142 Vp., no usprkos toga tužilja tužbom traži od tuženice, da joj izruči polovicu te gotovine.

Prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužilje i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženice i preinačio presudu prizivnog suda te sudio, da je tužena dužna priznati, da i svota od 7000 Din, koja je ostala iza pok. C-a, a koja se nalazi u njenom posjedu, spada u ostavinu iza pok. C-a, te dozvoliti da se i glede te svote provede ostavinska rasprava.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. nalazi revizija u tom, što prizivni sud nije tužilju odbio s onog razloga, s kojeg ju je odbio prvostepeni sud t. j. da gotovina, radi koje se vodi spor, nije bila predmet ostavinske rasprave niti je nasljednicima (tužilji i tuženici uručena, pa tužilja nije još ni legitimirana na podignuće tužbe, a pozivanje prizivnoga suda na propis § 823 o. g. z., prema kojem da je tužilja ovlaštena na tužbu da je neispravno, jer se ne radi o stvarima, koje su bile predmet ostavinske rasprave.

Stavlja prijedlog, da se prizivna presuda preinači i tužilja s tužbom odbije.

Revizija je djelomično osnovana.

Tužilja je kao nasljednica iza pok. C-a legitimirana tražiti da i odnosna gotovina spada u ostavinu, no ona nije ovlaštena prije nego li je i glede te gotovine postupano u smislu § 142 Vp. tražiti izručenje dijela koji na nju otpada.

U traženju pak izručenja sadržan je i manji dio, da se odnosna gotovina povuče u ostavinsku raspravu.

Kako je tuženica osporavala, da navedena gotovina spada u ostavinu, nema razloga da se to riješi i ovom tužbom, ma da tužilja nije po ostavinskom sudu upućena na put pravde.

Tuženica prema utvrđenju nižih sudova nije dokazala, da joj je pok. C. odnosnu svotu darovao, pa stoga revizijski razlog, koji revizija u tom pravcu ističe, nije osnovan, jer to utvrđenje nije u protivnosti s parničnim spisima.

Valjalo je stoga povodom revizije odlučiti kako je navedeno u dispozitvu.

K §§ 153 Vp. i 865 o. g. z.

Br. 1430

Odobrenje ugovora može kod starateljske vlasti tražiti štitnik i sam malodobnik, a ne i treća osoba, s kojom se sklapa ugovor, pa ta osoba nema ni pravo rekursa protiv odluke starateljske vlasti o odobrenju ili neodobrenju ugovora.

Zaključak od 22. V. 1940. Rek 511/1-40; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 31. XII. 1939. Pl 3502/39; zaključak Starateljskog povjerenstva u Zagrebu od 5. XII. 1939. br. 14062-39.

U vanparničnoj stvari molitelja mldbn. K. i dr. po ocu i zak. zastupniku, radi odobrenja kupop. ugovora, Starateljsko povjerenstvo je ugovor odobrilo.

Rekursni sud nije uvažio rekurs Dra. B-a i dr.

Stol sedmorice je odbacio njihov revizjski rekurs.

Iz obrazloženja:

Starateljsko povjerenstvo u Zagrebu zaključkom od 5. XII. 1939. br. 14062-39 odobrilo je kupoprodajni ugovor sklopljen između mldb. K. i dr. kao prodavalaca te supruga Z. kao kupaca u pogledu kuće na Pantovčaku za kupovninu od 380.000 Din, te je istovremeno odbilo prijedlog Dra B-a i dr., da se odobri utanačenje od 24. X. 1939. glasom kojega su predlagači ugovorili kupnju istih nekretnina za iznos od 325.000 Din.

Taj zaključak ni sa trane malodobnih, ni sa strane njihovog oca i zakonitog zastupnika nije pobijan. Rekurs je uložen jedino sa strane Dra. B-a i dr. i to s razloga, što su oni utanačenjem od 24. X. 1939. sklopili perfektan ugovor prije odobrenog ugovora. Rekursni sud se upustio u meritorno rješavanje rekursa. Međutim on to nije smio učiniti nego je morao rekurs odbaciti, jer je rekurentima nedostajala legitimacija za taj pravni lijek, a to unatoč toga, što je Starateljsko povjerenstvo u svome zaključku riješilo i njihov prijedlog, jer je i taj postupak bio nezakonit, pa kao takav za predlagče nije mogao ostvarivati nikakva prava, naročito ne pravo učesnika, koje njima nije pripadalo, a to sa slijedećih razloga:

U postupku po § 153 i slij. Vp. imade Starateljski sud ispitivati i riješavati jedino pitanje pravne ispravnosti ugovora odnosno pravnog posla, koji mu je predložen na odobrenje, kao i to, da li je taj posao shodan obzirom na interese malodobnika. Odobrenje ima u pravilu zatražiti štitnik, no može to učiniti sam malodobnik. Nije međutim na to ovlaštena treća osoba, s kojom se pravni posao ima sklopiti, jer se ona ne može smatrati zastupnikom interesa malodobnika, već naprotiv svojih vlastitih interesa, koji za nju izviru iz toga pravnog posla.

Odluka starateljskog povjerenstva imala se je stoga ograničiti jedino na pitanje, da li se ima odobriti ugovor sklopljen sa supruzima Z., čije odobrenje je zatražio K. A. sa podneskom od 28. X. 1939. br. 12723, a nije se u opće imala upuštati u razmatranje prijedloga Dra B-a i dr., koji prema gore navednomu za traženje odbrenja njihovog kupoprodajnog ugovora nisu bili legitimirani bez obzira na to, da se njihovo traženje, koje ide u suštini za tim, da se utvrdi opstojnost odnosno valjanost njihovog ugovora kao ranijeg, može rješavati samo po parničnom sudu. Iz navedenoga slijedi, da se rekurenti ne mogu smatrati učesnicima u postupku odobrenja kupoprodajne pogodbe sklopljene sa supruzima Z. (§ 5 Vp.), pa nemaju stoga pravo rekursa, koji ji prema tomu nedopušten (§ 620 st. 1 Grpp. u vezi sa § 21 Vp.), a kao takvoga valjalo ga je odbaciti.

K §§ 162 do 175 Vp.:

Br. 1431

Potraživanja maloljetnika prema štitniku iz uprave imovine spadaju u područje vanparničnog postupka, te se stoga moraju ukinuti kao ništave na osnovu tužbe o tim potraživanjima donesene presude sa cijelim postupkom i tužba zbog nedopustivosti redovnog pravnog puta odbaciti.*

Zaključak od 1. VI. 1939. Rek 439/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 10. I. 1939. Pl 1511/2-1938; presuda sreskog suda u Virovitici od 11. IX. 1939. P 143/9-1938.

U pravnoj stvari tužioca mldbnog A-a protiv tuženog B-a, radi 9150 Din, prvostepeni sud udovoljio je sniženom tužbenom zahtjevu na 7500 Din.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice je povodom tuženikove revizije ukinuo obje nižestepene presude kao ništave kao i čitav postupak, koji im je prethodio te tužbu odbacio, dok je troškove ukinutog postupka međusobno prebio.

---

* Sugl. GUNF 3953; GU 14738 i GU 14643 te M. VIII. br. 809.

Iz obrazloženja:

Prema navodima tužbe tuženik je položio kao tutor mldb. tužitelja nadležnom sreskom sudu u Virovitici obračun o primicima i izdacima u gospodarenju sa malodobnikovom imovinom za vrijeme od god. 1929. do zaključno 1936. Na prigovore tužitelja nije njegov račun odobren, već su stranke upućene da tuženika tuže redovitom parnicom za ostvarenje svojih tražbina. Tužitelj ne priznavajući stavke potraživanja kako ih je naveo u svom obračunu tuženik, traži od njega iz naslova prihoda iznos od Din 9.150.—.

Potraživanja maloljetnika prema štitniku iz uprave imovine spadaju po §§ 238, 239, 241 i 262 ogz. i §§ 162 i sl. Vp. u područje vanparničnog postupka. Prema tim propisima mora vanparnični sud kao starateljska vlast štitnički račun ispitati i riješiti ga odlukom, u kojoj mora navesti sve što propisuje § 173 Vp. Vanparnični sud mora stoga utvrditi koliki je bio prihod, koliki preostatak, koji ostane kod štitnika ili koliko iznosi tražbina štitnikova prema maloljetniku. Starateljski sud nije postupio prema tim propisima, nego je riješio položeni račun tuženika zaključkom od 13. IV. 1937. god. jednostavno time, da se taj račun ne može odobriti te da se stranke upućuju na građansku parnicu, u koliko drže da su eventualno oštećene u svojim interesima glede upravljanja malodobnikove imovine. Stvarno prema tome štitnički račun nije još riješen. Iz navedenoga proizlazi, da se sporna pitanja sadržana u nazočnoj tužbi moraju riješavati isključivo u vanparničnom postupku, te da je po nižestepenim sudovima presuđeno o stvari, u pogledu koje redovni pravni put nije dopušten (§ 571 br. 6 Grpp), da postoji prema tome ništavost, koju upućivanje starateljskog suda na redovni put parnice nije moglo ukloniti, zbog čega je valjalo po službenoj dužnosti uzeti u obzir taj razlog ništavosti i ako nije iznesen u revizijskom pismenu (§ 598 st. 1 Grpp.) te ukinućem nižestepenih presuda i postupka tužbu odbaciti (§§ 572 st. 1 607 Grpp.).

Pošto se tužitelju obzirom na gore navedeni zaključak starateljskog suda ne može pripisati u krivnju da je postupak bio otpočet, valjalo je u pogledu troškova primijeniti propis § 153 st. 1 Grpp.

K §-u 181 Vp.:

Br. 1432

Okolnost da roditelji naravskog oca iz milosrđa uzdržavaju njegovu nezakonitu djecu, ne može osloboditi oca od dužnosti uzdržavanja njegove djece u potpunoj mjeri.*

---

* Suglas. M. S. II. br. 115.

Zaključak od 7. XII. 1939. Rek 1181/2-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 7. VII. 1939. Pl 502/2-1939; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 19. IV. 1939. R 93/11-1938.

U pravnoj stvari molitelja mldbnih A-a i B. po tutoru C-u, protiv naravskog im oca D-a, radi plaćanja uzdržavanja, prvostepeni sud dopitao je moliteljima i to svakome iznos od 150 Din mjesečno u ime uzdržavanja.

Rekursni sud uvažio je rekurs protustranke i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio da onjoj ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice uvažio je rekurs molitelja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

I ako se malodbni A. i B. privremeno nalaze kod roditelja naravnog im oca D-a, gdje ih opskrbljuje i svojim radom mati im K., ne može D. biti oslobođen zakonske dužnosti njihovoga uzdržavnja (§ 167 o. g. z.).

D. nije niti ustvrdio, da bi o uzdržavanju malodobnika bila sklopljena sa njihovom materom naročita pogodba, po kojoj bi uzdržavanje malodobnika mimo njegove zakonske dužnosti bilo osigurano. (§ 170 o. g. z.)

Prvostepeni sud ispravno uzimlje, da malodobnici, ako ih i potpomažu djelomično u uzdržavanju roditelji naravnog im oca, ne mogu biti upućeni na milosrđe ovih, a niti naravni im otac biti bez posebne pogodbe, kojom bi uzdržavanje malodobnika bilo osigurano, oslobođen zakonske dužnosti.

Uslijed toga je uvaženjem rekursa malodobnika valjalo preinačiti pobijani zaključak drugostepenog suda i uspostaviti zaključak prvostepnog suda.

K §-u 185 Vp.:

Br. 1433

Dorasli maloljetnik aktivno je legitimiran na podnošenje prijedloga sudu, da se njegovom ocu djelomično oduzme svojevlast zbog rasipništva.

Zaključak od 22. II. 1940. Rek 10/1-1940; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 25. X. 1939. Pl 2596/1-1939; zaključak okružnog suda u Srijem. Mitrovici od 13. V. 1939. R 467/1-1939.

U pravnoj stvari predlagača malodobnog A-a protiv njegovog oca B-a, radi djelomičnog oduzeća svojevlasti zbog rasipništva, prvostepeni je sud udovoljio prijedlogu.

Rekursni sud uvažio je rekurs B-a i prijedlog malodbnog A-a odbacio.

Stol sedmorice uvažio je rekurs malodobnog A-a i ukinuo zaključak rekursnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravi i odluči.

Iz obrazloženja:
Drugostepeni sud uvažujući rekurs protustranke odbacuje prijedlog tražioca s razloga, što isti kao malodobnik nema legitimacije za stavljanje prijedloga, protiv čega se isti žali rekursom.
Rekurs je osnovan.
Maloljetni A. je sin B-a i kao takav je legitimiran staviti prijedlog sudu za djelomičnu oduzeće svojevlasti B-u zbog rasipništva. (§ 185 st. 3 Vp.). Prema tomu nije osnovan nazor drugostepenoga suda, da maloljetni A. nije aktivno legitimiran na samo podnošenje sudu ovakvoga prijedloga.
Navedeni je maloljetnik rođen 21. X. 1919. i po tom navršio 18 godina.
Po propisu § 178 o. g. z. može svako dijete pod očinskom vlasti zaiskati pomoć sudsku glede povrede njegovih prava.
Po naravi same stvari takovo dijete ostvaruje svoj pravni interes prijedlogom na vanparnični sud. (§ 5 Vp.).
Ako maloljetnik imade pravo u pogledu povrede svojih prava zaiskati pomoć sudsku, nema zakonske zapreke, da on kao učesnik u postupku u ostvarenju svojega pravnoga interesa (§ 5 Vp.) stavi i određeni zahtjev, koji sadržava prijedlog iz propisa § 185 st. (3) Vp.
I iz osobitog propisa § 243 o. g. z., po kojem maloljetnik ne može doći pred sud kao tužitelj ili tuženik — dakle u redovitom parničnom postupku — već ga mora zastupati tutor ili zakoniti zastupnik slijedi, da stupanje pred sud u vanparničnom postupku maloljetniku kao učesniku zakon ne zabranjuje.
Kako dakle razlozi, s kojih je drugostepeni sud prijedlog molioca odbacio ne stoje, valjalo je uvaženjem rekursa drugostepeni zaključak ukinuti, te mu stvar vratiti, da stvar ponovno raspravi i odluči.

K §§ 212 i 214 Vp.:

Br. 1434

Majka usvojenog djeteta ima pravo da intervenira u pitanju njegovog usvojenja, pa je stoga ona ovlaštena i na podnašanje rekursa protiv zaključka kojim se ugovor o usvojenju potvrđuje. Ako usvojenik ima zakonitog oca nije za ugovor o usvojenju pored pristanka zakonitog oca potreban još i pristanak matere niti privola starateljskog suda.

Zaključak od 22. VI. 1939. Rek 703/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 15. III. 1939. Pl 528/1-1939; zaključak okružnog suda u Srijem Mitrovici od 24. IX. 1938. R 840/1-1938.

U pravnoj stvari potvrde ugovora o usvojenju, sklopljenog između A-a i mldbne B. zastupane po ocu i zak. zastupniku C-u, prvostepeni sud je ugovor o usvojenju potvrdio.

Rekursni sud je odbacio rekurs D. (majke mldbne B.) kao nedopušten smatrajući da D. nije učesnica u ovom postupku u smislu § 12 Vp., no povodom njezinog rekursa po službenoj dužnosti ukinuo je zaključak prvostepenog suda kao ništav te izrekao, dao kružni sud u Sr. Mitrovici nije nadležan za rješavanje molbe radi potvrde gornjeg ugovora o usvojenju.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs A-a i C-a.
Iz obrazloženja:
U prvom redu valja naglasiti, da se rekurs majke usvojeničine D., povodom kojeg je rekursni sud donio pobijani zaključak, i ako je taj rekurs smatrao nedopuštenim, ne može smatrati da je nedopušten, jer majka usvojenice ima neosporno pravo da intervenira u pitanju svog djeteta, jer odluka o usvojenju dira i unjezinu pravno priznatu interesnu sferu. Stoga je rekursni sud mogao povodom tog dopuštenog pravnog lijeka donijeti pobijani zaključak, koji je osnovan.
Usvojenica (pokćerka) iz ugovora od 26. VIII. 1938. mldbna B. imade prebivalište u Zemunu kao i njezin otac i zakoniti zastupnik C.
Usvojilac (poočim) pak A. imade boravište u Beogradu.
Ako je dijete maloljetno a imade zakonitoga oca, potreban je za ugovor o usvojenju pristanak zakonitoga oca. Ako pak maloljetno dijete nema oca, potreban je pristanak matere, tutora i suda (§ 181 o. g. z.).
Pod potonjim se sudom razumijeva starateljski sud.
U ovom slučaju nije bio potreban za navedeni ugovor pristanak starateljskoga suda ili njegovo odobrenje, budući da usvojenica imade zakonitoga oca, koji je na ugovor pristao.
Za rješavanje pak molbe radi potvrde ugovora o usvojenju nadležan je okružni sud (§ 212 Vp.).
Ako pak nije potrebno odobrenje starateljskoga suda, koje kako je gore razloženo, nije u ovom slučaju bilo potrebno, nadležan je za rješavanje radi potvrde ugovora okružni sud, u čijem području usvojilac ima svoju opću mjesnu nadležnost (§ 213 st. 3 i 4 Vp.).
Taj je pak za ovaj slučaj okružni sud u Beogradu.
I eventualni sporazum o nadležnosti kojega drugoga okružnoga suda za rješavanje molbe radi potvrde ugovora o usvojenju, nego što je propisano to u zakonu, nema pravne važnosti (§ 21 st. 2 Vp.).
Prema tomu je pobijani dio zaključka drugostepenoga suda u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovan, pa rekurs nije uvažen.

K §-u 222 Vp.:

Br. 1435

I kod dobrovoljne prodaje u smislu §-a 219 i sl. Vp. imaju se održavati rokovi označeni u §-u 133 Ip.

Zaključak od 26. I. 1939. Rek 363/1-1938; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 28. I. 1938. Pl 3072/1-1937; zaključak sreskog suda u Karlovcu od 27. X. 1937. R 489/7-1937.

U pravnoj stvari predlagateljica A. i dr. protiv ostavine pok. B-a po očitovanim nasljednicima C-u i dr., radi razvrgnuća zajednice nekretnina, prvostepeni sud je nakon što su se stranke sporazumjele, da se raskidanje zajednice suvlasničkih nekretnina upis. u z. k. ul. br. 98 p. o. k. provede tako, da se one prodaju na dobrovoljnoj dražbi gornjih nekretnina odredio ročište na licu mjesta za dan 2. XII. 1937.

Rekursni sud je djelomično uvažio rekurs izvršenice i ukinuo zaključak prvostepenog suda u onom dijelu, kojim se za obavu dražbe određuje rok na dan 2. XII. 1937. te stvar vratio prvostepenom sudud ao dredi novi dražbeni rok.

Iz obrazloženja:

Rok za dražbu ima se po §-u 133 Ip. odrediti tako, da između oglašenja dražbe i dana dražb. ročišta prođe barem mjesec dana. U ovom slučaju taj rok nije održan, pa je uvaženjem rekursa u tom dijelu valjalo zaključak prvostep. suda ukinuti i vratiti mu stvar, da raspiše novi dražbeni rok prema propisima §-a 133 Ip.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs predlagateljice.

Iz obrazloženja:

Predlagateljice pobijaju zaključak drugostepenog suda iz razloga, jer da je drugostepeni sud pravno pogrešno ocijenio stvar, kada je stao na stanovište, da se u pogledu sudske javne dražbe radi razvrgnuća suvlasničke zajednice nekretnina stranaka imadu primijeniti propisi izvršnog postupnika, ma da su se one sporazumjele da se to imade sprovesti putem dobrovoljne dražbe, kod koje pak da se ne mogu primijeniti propisi izvršnog postupnika, već samo propisi vanparničnog postupnika.

Revizijski rekurs nije osnovan, jer se po §-u 222 Vp. imadu supsidijarno primijeniti propisi izvršnog postupnika u pogledu sudske javne dražbe radi razvrgnuća suvlasničke zajednice nekretnina putem vanparničnog postupka, pa je tako drugostepeni sud pravno ispravno ocijenio stvar, kada je u pogledu dražbenog roka radi sudske javne dražbe suvlasničkih nekretnina stranaka primijenio propis §-a 133 Ip., pošto u vanparničnom postupku u tom pogledu nema odredaba.

Iz tih razloga nije se mogao uvažiti revizijski rekurs predlagateljica.

K §-u 267 i sl. Vp.:

Br. 1436

Ako je u vanparničnom postupku za razvrgnuće zajednice nekretnina iznesen prigovor, da su se suvlasnici glede diobe zajedničke stvari već ranije nagodili i tu zajednicu faktično razvrgli podijelivši između sebe suvlasničke nekretnine u naravi i stupivši u posjed svaki svog dijela, tada među suvlasnicima postoji spor o predmetu diobe, u smislu §-a 267 st. 2 br. 1 Vp., pa stoga u takvom slučaju nema mjesta razvrgnuću zajednice vanparničnim putem.

Zaključak od 9. VI. 1939. Rek 82/1-1939; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 22. X. 1938. Pl 338/1-1938; zaključak sreskog suda u Jastrebarskom od 25. VIII. 1938. R 477/9-1937.

U vanparničnoj pravnoj stvari predlagateljice A. protiv protustranke B-a i C., radi razvrgnuća (raskidanja) zajednice nekretnina, prvostepeni sud je nakon provedenog postupka razvrgao zajednicu nekretnina između predlagateljice i protustranaka prema nacrtu i diobnoj osnovi od 10. IV. 1938.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranaka i preinačio zaključak prvostepenog suda te predlagateljicu s njezinim prijedlogom za razvrgnuće zajednice nekretnina uputio na put redovite parnice.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

Po §-u 268 Vp. uputit će sud stranku sa njezinim zahtjevom za raskidanje zajednice na parnicu, ako među suvlasnicima nastane spor o predmetu diobe.

Prigovor protustranke, da između njih i suvlasnice A. postoji nagodba iz god. 1926., sačinjena kod općinske uprave u D., jest zapravo prigovor, da između njih ne postoji više suvlasništvo, jer su ovo suglasno u smislu §-a 841 o. g. z. razvrgli podijelivši između sebe suvlasničke nekretnine i stupivši u posjed tako podijeljenih nekretnina.

Prema tome je to prigovor o predmetu diobe, jer uslijed nagodbe nema više predmeta za diobu, već samo obaveza iz nagodbe, pa je uslijed toga prigovora valjalo u smislu §-a 268 Vp. otputiti predlagateljicu sa njezinim zahtjevom na parnicu.

Uslijed toga valjalo je rekurs uvažiti i pobijani zaključak preinačiti te odlučiti kao gore.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs predlagateljice.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni je sud utvrdio, da je u postupku o razvrgnuću zajednice između stranaka iznešen prigovor, da su se stranke još god. 1926. o diobi zajednice nagodile i da od tog vremena nekretnine u smislu te nagode i uživaju.

Čim to stoji, onda doista ne može biti govora o razvr-

gnuću zajednice, vanparničnim putem, kako ispravno uzima drugostepeni sud, jer se takav prigovor može da riješi samo parničnim putem.

Rekurs se stoga nije mogao uvažiti.

K §§ 267 i sl. Vp.:

Br. 1437

I fiduciar može tražiti razvrgnuće zajednice nekretnina fizičkom diobom.*

Zazključak od 27. IV. 1939. Rek 547/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 3. III. 1939. Pl 544/1-1939; zaključak sreskog suda u Vel. Gorici od 31. XII. 1938. R 452/10-1938.

U pravnoj stvari predlagateljice A. protiv protustranke B., radi raskidanja (razvrgnuća) zajednice nekretnina, prvostepenii sud dozvolio je razvrgnuće zajednice suvlasničkih nekretnina.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranke i preinačio zaključak prvostepenog suda te predlagateljicu sa zahtjevom prijedloga odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs predlagateljice te ukinuo zaključak rekursnog suda i ovom stvar vratio, da rekurs protustranke uzme u ponovni pretres i donese nov zaključak.

Iz obrazloženja:

Rekursni je sud uvažio rekurs protivnika predlagača i ovoga odbio s prijedlogom za razrješenje zajednice obrazloživši svoje mišljenje time, da je suvlasnički dio predlagača ograničen povjerbenom zamjenom (§§ 608 i 613 o. g. z.).

To mišljenje nije u skladu sa zakonom.

Povjerbenom zamjenom postavljeni nasljednik ograničen je u toliko, što mora čuvati suštinu stvari i što je ne može opteretiti preko vremena, koje njegovo pravo traje (§§ 613, 509, 513 o. g. z.). Ali fizička dioba predmeta suvlasničke zajednice ne može se smatrati promjenom suštine stvari, jer u takvom slučaju na mjesto idealnog udjela stupa u naturi opredjeljen dio, a na traženje diobe ovlašten je svaki saučesnik bez obzira, da li je njegov idealni udio neograničen ili pak stegnut povjerbenom zamjenom, a ovlašten je zato, što zakon tu ne pravi nikakve razlike (arg. ex § 830 o. g. z.). Da je tome tako proističe nesumnjivo također i iz razmatranja pravnog položaja saučesnika, čiji idealni udio nije opterećen povjerbenom zamjenom, kako je slučaj baš u konkretnom slučaju. Kad bi bilo točno mišljenje rekursnog suda, onda ne bi ni taj učesnik mogao tražiti — a to je nemoguće — raskidanje zajednice, jer bi raskidanje proizvelo dakako preobražaj i idealnog udjela ograničenog povjerbenom zamjenom, u prostorno opredijeljeni dio.

Iz tih razloga valjalo je uvažiti osnovani rekurs.

---

* Suglas. Klang. II/1 str. 244 bilj. 15.

K §§ 267 Vp. i 529 Grpp.:

Br. 1438

Ako se jedna stranka nije odazvala pozivu za pokušaj poravnanja, ne daje to drugoj stranci pravo da podigne tužbu za razvrgnuće zajednice, bez prethodnog postupka po §-u 267 i sl. Vp.

Zaključak od 18. X. 1938. Rek 1386/1-38; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 8. VI. 1938. Pl 965/2-38; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. IV. 1937. Po 1275/6-36.

U pravnoj stvari tužilje M. protiv tuženih N. i dr., radi raskidanja zajednice suvlasništva nekretnina, prvostepeni sud je donio presudu zbog propuštanja.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika te je ukinuo prvostepenu presudu sa cijelim postupkom zbog ništavosti i odbacio tužbu.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Iz priležećih spisa proizlazi, da se radi o diobi suvlasničkih nekretnina, a za takovu diobu primarno je nadležan vanparnični sud te suvlasnici moraju diobu zatražiti pred vanparničnim sudom, koji će stranke uputiti na parnicu samo u slučaju ako nastane spor o predmetu diobe i o pravu suvlasništva (§ 267 Vp.).

Takova sporna pitanja u ovoj stvari do sada nisu iznesena pa stoga nije ni bilo zakonske mogućnosti, da se pokreće redoviti parnični postupak glede diobe.

Ako se protustranka pozivu za pokušaj poravnanja nije odazvala — to još ne daje drugoj stranci pravo da u ovom slučaju odmah podiže tužbu. Ako protivnik ne dođe na ročište za poravnanje (§ 529 Grpp.), tada drugoj stranci preostaje pravo da pokrene zakonom predviđeni postupak, u ovom slučaju po § 267 i sl. Vp. što tužilja nije učinila, pa je stoga apelacioni sud ispravnom primjenom zak. propisa morao tužbu radi nedopustivosti redovnog pravnog puta odbaciti.

Po takovom stanju stvari rekurs kao neosnovan nije se mogao uvažiti.

K §-u 274 Vp.:

Br. 1439

U dražbenom postupku, koji se vodi na osnovu propisa §-a 274 Vp., vrijede i za pravne lijekove propisi izvršnog, a ne vanparničnog postupka.

Zaključak od 21. XII. 1939. Rek 1369/1-1939; zaključak okružnog suda u Sušaku od 4. XI. 1939. Pl 355/3-1939; zaključak sreskog suda u Senju od 14. IX. 1939. R 114/46-1937.

U pravnoj stvari predlagača A-a protiv protustranke B., radi diobe zajednice nekretnina sudskom prodajom, prvo-

stepeni sud je utvrdio vrijednost zajedničkih nekretnina i odobrio po predlagaču podnesene dražbene uslove.

Rekursni sud nije uvažio rekurs B.

Stol sedmorice je odbacio (revizijski) rekurs B.

Iz obrazloženja:

U konkretnoj stvari prema stanju spisa ima se dioba nekretnina izvršiti shodno propisima o izvršenju i obezbjeđenju (§ 274 Vp.), pa prema tome ne može u stadiju izvršenja da dolazi glede pravnih lijekova do primjene propis § 15 Vp., već propis § 68 (1) Ip. u vezi sa propisima § 622 st. 1 Grpp., pa pošto rekursni sud rekurs utjecateljice nije uvažio i time potvrdio prvostepeni zaključak, to prema cit. propisima nema mjesta daljnjem rekursu — te se rev. rekurs kao nedopušten imao dbaciti, što je već prvostepeni sud imao učiniti (§ 622 st. 2 Grpp.).

Osim toga taj je rekurs (kad bi i bio dopušten) prekasno podnesen, budući da za rekurse u izvršnom postupku, ako nije što drugo naređeno, rok iznosi 8 dana (§ 57 st. 2 Ip.), koji je rok u ovoj stvari promašen, jer je rekurs podnesen 14. dan.

K §-u 52 Zb.:

Br. 1440

Ako su stranke bez propisanih formalnosti sklopile ženidbeni ugovor i odmah ga ispunile, ne mogu one naknadno pobijati taj ugovor kao nevaljan zbog neodržavanja propisanih formalnosti.*

Presuda od 13. VI. 1940. Rev 889/1-40; presuda okružnog suda u Varaždinu od 19. I. 1940. Pl 1770/1939; presuda sreskog suda u Varaždinu od 30. VIII. 1939. P 627/12-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B-a i C., radi priznanja prava vlasništva pokretnina, oba nižestepena suda odbila su tužilju s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni je sud uvažujući rezultat sveukupne rasprave i izvedenih dokaza po svom slobodnom uvjerenju (§ 368 Grpp.) utvrdio, da je tužilja tuženima sporne pokretnine darovala i u posjed predala sa utanačenjem, da ona te stvari može natrag uzeti, ako bi prvotuženi drugotuženu tukao ili ako drugotužena umre.

Utvrdio je nadalje, da nije nastupio momenat po kojem bi tužilja mogla stvari natrag tražiti, budući da tuženi bračnu zajednicu nisu razriješili te žive zajedno, pa je na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja — tužbeni zahtjev odbio.

...Revizija nije osnovana.

* Isp. Ž. Š. rješ. br. 7 kod § 52 Zb.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Utvrđeno je, da je među parničnim strankama sklopljena darovna pogodba prigodom sklapanja braka i u svrhu bračne zajednice pod uvjetom, kako je utvrđeno u prvostepenoj presudi. Utvrđeno je nadalje da bračni drugovi t. j. tuženici žive u bračnoj zajednici, pa prema tomu nisu nastupile pretpostave po kojima bi tužilja mogla tražiti da joj se stvari vrate. Tvrdnja tužilje, da se pogodba koju je ona sklopila sa tuženima ima smatrati ženidbenim ugovorom u smislu § 1217 o. g. z. i da ta pogodba nema pravne valjanosti, budući da o njoj u smislu § 52 Zb nije sačinjen javnobilježnički akt, pa stoga da je i njezina tužba dopustiva, ne može se uvažiti. Parnične stranke, ma da je u vrijeme sačinjene pogodbe bio na snazi zakon o jav. bilj., sklopile su bez propisanih formalnosti gornji ugovor, i odmah ga ispunile, pa stoga tužilja ne bi mogla tu pogodbu naknadno pobijati zbog nevaljanosti ni onda kad bi se gornja pogodba mogla supsumirati pod pojam ženidbenog ugovora.

Po takovom stanju stvari revizija se kao neosnovana nije mogla uvažiti.

K §-u 52 Zb.:

Br. 1441

Ne može se smatrati ženidbenim ugovorom u smislu poglavlja XXVIII. o. g. z. onaj ugovor, koji pretpostavlja raskinuće ženidbene veze, pa stoga za valjanost takvog ugovora nije potreban javnobilježnički akt.

Presuda od 27. VI. 1939. Rev 791/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 23. III. 1939. Pl 201/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 8. XI. 1938. Po 364/7-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog njenog muža B-a, radi 69.000 Din, prvostepeni sud je odbio tužilju s tužbom.

Prizivni sud je uvažio priziv tužilje i preinačio presudu prvostepenog suda te sudio po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan. Prema iskazu tužilje preslušane kao stranke, sklopljen je između nje i tuženika kao bračnih drugova, ugovor po kojem se je tuženik obvezao njoj platiti 50.000 fr. franaka za slučaj da im uspije u srpsko-pravoslavnoj crkvi ishoditi razrješenje njihovog braka. Prvostepeni sud smatra, da je ovakova pogodba nedozvoljena. — Nazor prvostepnog suda jeste neispravan, jer je bračnim drugovima dozvoljeno, da se vansudno sporazume o tom, da će odvojeno živjeti i ovakav ugovor nije u protimbi sa propisima § 93 o. g. z.*, koji određuje, da je bračnim drugovima zabranjeno, da samovlasno ukinu savez ženidbeni. Nijesu za-

* Isp. R. S. II. br. 511.

branjeni ugovori, po kojima bračni drugovi uređuju imovinsko pravne odnošaje za slučaj rastave ili razrješnja braka ili odvojenog življenja u braku, jer se ovi odnošaji baš uređuju t. zv. bračnim ugovorima, o kojima je govor u poglavlju XXVIII. o. g. z. Ovakovi ugovori moraju biti sklopljeni u formi javnobilježničke isprave, no budući da tuženik nije stavio prigovor nevaljanosti pogodbe zbog ove mane, to se taj ugovor mora smatrati valjanim.

Neispravno je također stanovište prvostepenog suda, da je među strankama sklopljena pogodba pod uvjetom, ako tuženik ishodi raspust braka, jer iz iskaza tužilje preslušane kao stranke proizlazi samo to, da se i tuženik obvezao platiti ugovorenih 50.000 fr. franaka onda, ako ishodi kod srpsko-pravoslavnog ženidbenog suda za sebe povoljnu presudu. Ovakovu presudu je tuženik ishodio osudom crkvenog suda pravoslavne Eparhije zagrebačke od 25. XII. 1934., pa se stoga ukazuje, da je tražbina tužiteljičina dospjela, a tužba se ne ukazuje preuranjenom.

Valjalo je stoga uvažiti priziv tužilje i tužbovnom zahtjevu u cijelosti udovoljiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizjski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. nije osnovan, jer se u konkretnom slučaju i ne radi o ugovoru ženidbenom prema poglavlju XXVIII. o. g. z. Prema propisu §-a 1217 o. g. z. ugovori su ženidbeni one pogodbe, koje se čine o imovini bračnih drugova radi saveza ženidbenoga, dakle predpostavljaju ženidbenu vezu, dok ugovor sklopljen među parničnim strankama pretpostavlja naprotiv raskinuće bračne veze, pak takav ugovor ne spada među ženidbene ugovore iz poglavlja XXVIII. o. g. z., a slijedom toga nije za takav ugovor niti bio potreban javnobilježnički akt prema propisu §-a 52 st. 1 toč. 1 Zb.

Nema stoga razloga, da se predlogu revizije udovolji.

K §-u 52 br. 2 Zb.:

Br. 1442

Za valjanost naplatnog ustupa među ženidbenim drugovima potreban je javno-bilježnički akt.

Presuda od 25. I. 1940. Rev 55/1-40; presuda apelaciong suda u Zagrebu od 13. X. 1939. Pl 1692/2-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 22. IV. 1939. Po 1330/34-36.

U pravnoj stvari tužilje N. R. protiv tužene stečajne mase tt. N. d. d., radi priznanja jačeg prava na nekretnine zem. knj. ul. br. 531 i 83 k. o. M., prvostepeni sud je udovoljio tužbi.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice te je preinačio prvostepenu presudu i tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Vrijeme, kada je uslijedio usmeni ustup prava N. J-a — što ih je isti imao na sporne nekretnine — tužilji t. j. svojoj supruzi, nije tužilja sama htjela fiksirati, već je u zapisniku od 30. III. 1938. tek izjavila, da je taj ustup uslijedio u međuvremenu od 21. I. 1921., kada je sklopljen bračni ugovor i 14. I. 1934., kad joj je muž i pismeno ustupio sva svoja prava na pomenute nekretnine, dakle si je zadržala tužilja spatium vremena od 13 godina u kojem da je usmeni ustup uslijedio. Ne može stoga tužilja sada prigovarati, da nije izviđeno vrijeme, kad je sklopljena cesija, t. j. da li prije ili poslije uvođenja u život zakona, o javnim bilježnicima, a i apstrahirajući od toga ne može to činiti s obzirom na pismo od 14. I. 1934., kao i s obzirom na njezin iskaz dan na raspravi od 22. IV. 1939. i iskaz svjedoka N. J-a dan na raspravi od 4. III. 1939. Nižestepeni su sudovi ispravno uzeli, da se radi o naplatnoj cesiji, koja je učinjena od strane muža prema ženi u izvršenju bračnog ugovora od 21. I. 1921., a koja se cesija sastojala u prijenosu na tužilju kupovnog prava, što ga je N. J. stekao od zemljišne zajednice urbarske općine. N. J. bio je naime obvezan prema bračnom ugovoru osigurati svojoj supruzi tužilji povratak miraza i zakonsko uzdržavanje, te osiguranje te obveze drugim riječima, cesija J-ovih prava tužilji ima se doista smatrati naplatnim pravnim poslom. Nižestepeni su sudovi dalje ispravno utvrdili, da tužilja na osnovu pomenute cesije imade jače pravo od tuženice na sporne nekretnine, jer je pravilno utvrđena prividnost cesije prava N. J-a tuženici. Međutim ispravno nalazi prizivni sud, da se za valjanost naplatne cesije kupovnoga prava spornih nekretnina traži javno-bilježnički akt u smislu § 52 br. 2 Zb., a jer takav nije uslijedio, ne može se tužilja na osnovu takvog pravnog posla poslužiti svojim jačim pravom. Dosljedno tome istaknuti revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. ne postoji.

Što se pak tiče tvrdnje revizije, da je cesija sklopljena na Rijeci, dakle u inozemstvu i da se imala prosuditi po propisima talijanskoga prava navesti je, da se u bračnom ugovoru od 21. I. 1921. veli, da je prednik tužilje iz Zagreba, samo pak mjesto izdanja ugovora navedeno je Zagreb—Wien, punomoć D-u za potpis bračnog ugovora J. izdao je u Zagrebu 19. I. 1921. dok je pismo, od 14. I. 1934. izdano na Sušaku, dakle sve na teritoriju, na kojem su na snazi propisi o. g. z. i prema tome § 27 o. g. z. ne dolazi u obzir.

Uslijed toga se revizija tužilje nije mogla uvažiti.

K §§ 52 st. 2 Zb.:

Br. 1443

Za kupnju nasljedstva od nasljednika, čije je nasljedno očitovanje po sudu prihvaćeno, ali mu ostav. imovina još nije uručena, potreban je javno-bilježnički akt.*

Presuda od 29. II. 1940. Rev 676/1-39; presuda okružnog suda u Varaždinu od 17. XII. 1938. Pl 1501/38; presuda sreskog suda u Zlataru od 8. IV. 1938. P 904/9-37.

U pravnoj stvari tužioca D-a protiv tuženog K-a, radi 4000 Din, prvostepeni sud je tužbu odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca te je preinačio presudu prvostepenog suda i tužbi udovoljio.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženika i preinačio presudu prizivnog, uspostavivši presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja.

Revizija je osnovana.

Tužilac tvrdi, da je nagodom odnosno pogodbom od 7. I. 1933. ustupio tuženiku u vlasnost svoje nasljedstvo iz ostavine pok. P-a, a tuženik mu se obvezao isplatiti svotu od 4.000 Din.

Tuženik je porekao te navode, a osim toga ustvrdio da gore citirana pogodba sadrži kup nasljedstva, pa da se za takovu pogodbu traži javnobilježnički akt.

Utvrđeno je, da su ostavinu pok. P-a naslijedili tužilac u 1/3, a tuženik u 2/3. Utvrđeno je, da su odlukom od 7. II. 1929. nasljedna očitovanja tužioca i tuženika na tu ostavinu po sudu prihvaćena i odobrena i tom je odlukom samo formalno dovršena ostavinska rasprava. Utvrđeno je, da u vrijeme sklopljene pogodbe nije izdana odnosno dostavljena strankama urudžbena isprava, jer nije plaćena nasljedna pristojba.

Prema tim utvrđenjima i ako je odlukom od 7. II. 1929. broj 1008 gr. formalno dovršena ostavinska rasprava, to tim nije još okončana ostavinska masa, jer se ista okončava uručenjem ostavinske imovine, a što biva istom kada nasljednik iskaže ne samo svoje nasljedno pravo, već i to da je ispunio obveze, koje mu zakon i naredba posljednje volje nalaže (§ 819 o. g. z.), a na koja ispunjenja raspravni sud mora ureda radi paziti. Među obveze na čije ispunjenje sud ima paziti, spada i obveza da se namiri nasljedna pristojba i dok ista nije namirena, ne može sud prisuditi odnosno uručiti ostavštinu (§ 117 i 119 Vp.). Istom kada je tom udovoljeno, ima me nasljedniku uručiti ostavina i izjaviti, da je ostavinska imovina okončana i nakon toga može nasljednik sa ostavštinom slobodno raspolagati.

---

* Vidi III. novelu o. g. z-a; Klang: kom. II. str. 921, Ehrenzweig: System 2. str. 568.

Dok pak to sve nije uslijedilo ima se imovina smatrati vlasnošću ostavine pa se stoga i pogodba sadržana u ispravi od 7. I. 1933. imade smatrati pogodbom, o kupu nasljedstva, a za takovu pogodbu u smislu § 52 Zb. potreban je javnobilježnički akt.

Kako je prema tom prizivni sud pogrešno primijenio materijalno-pravne propise a prvostepena presuda ispravno pravno ocijenila stvar, valjalo je uvaženjem revizije tuženika preinačiti presudu prizivnog suda i uspostaviti presudu prvostepenog suda.

K §-u 222 Zb.:

Br. 1444

Samo svi pozvani nasljednici (i zakoniti i oporučni) sporazumno mogu tražiti, da im se povjeri provedenje ostavinske rasprave samima.

Rješidba od 16. II. 1935. Rek 1341/1-1934; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 9. V. 1934. Pl 4362/2-1934; odluka okružnog suda u Zagrebu od 27. II. 1934. O 8/4-1934.

U ostavinskom predmetu iza pok. A-a prvostepeni sud je obzirom na okolnost, da je pokojnikova udova B. jedina A-ova oporučna nasljednica, te da je ista izjavila da želi ostavinsku raspravu sama provesti, njoj povjerio provedenje te ostavinske rasprave.

Apelacioni sud je otputio utok javnog bilježnika Dra C-a i potvrdio odluku prvostepnog suda.

Stol sedmorice kao nadzorna sudska vlast je povodom žalbe jav. bilježnika Dra C-a preinačio obje suglasne nižestepene odluke i provedenje ostavinske rasprave iza pok. A-a povjerio jav. bilježniku Dru C-u, kojemu se u tu svrhu imaju dostaviti ostavinski spisi.

Iz razloga:

Prema § 222/II Zb. mogu nasljednici, ako su svi sporazumni, u roku od 15 dana iza kako su obavješteni o smrti ostavioca izjaviti sudu pismeno ili usmeno, da će sami provesti ostavinsku raspravu i sud će tom udovoljiti.

B. je takav zahtjev stavila 24. I. 1934. kao žena ostavioca, koji je umro 7. I. 1934. i to ona sama i ako bi prema smrtovnici na nasljedstvo bio pozvan i brat ostavioca D.

Prema §§ 532, 533, 536, 797, 798 o.g. z. i 115—132 izvpp.* smatraju se nasljednicima sva lica, koja su na nasljedstvo pozvana bez obzira na naslov k pravu nasljedstva (§ 533 o. g. z.), a komu će se nasljedstvo po sudu priznati odlučuje sud eventualno i nakon provedenog kontradiktornog postupka prema §§ 125—127 izvpp.** Do tada su svi, koji imaju ma

---

* Isp. §§ 89 od 104 Vp.
** Isp. §§ 93 do 100 Vp.

kakav naslov na nasljedstvo, nasljednici i oni svi moraju biti sporazumni, da sami provedu raspravu.

To je i prirodno, jer bi inače na pr. navodni oporučni nasljednik, ako bi se smatrao samo on nasljednikom mogao i na osnovu nevaljane oporuke dovršiti ostavinsku raspravu po oporuci — i izigrati zakonskog nasljednika.

Činjenica, da D., i ako je primio pobijanu prvostepenu odluku nije joj se protivio — nije odlučna. Odlučno je, da je on po zakonu na nasljedstvo A-a pozvan a prema § 222/II Zb. nije i on stavio zahtjev za provednje ostavinske rasprave. Ćutanje D-a imalo bi za njega posljedicu samo po §120 izvpp.* a on na raspravu nije ni pozvan.

Prema tome nisu predležali uslovi za povjeravanje provađanja ostavin. rasprave nasljednici B. tim više, što je ona sama rekla, da će joj pravnim savjetom pomoći treće lice, koje je u svakom pravcu od toga isključeno (§§ 222 II Zb. i čl. 68 Pb.), pa je valjalo žalbu (čl. 67 Pb.) javnog bilježnika uvažiti i odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 21 Zzk.:

Br. 1445

Ovršna uknjižba prava zaloga ne može se dozvoliti na dio zemljišta, koji se ima tek otpisati sa imena i vlasništva trećeg lica i upisati na ime izvršenika, dok to ne bude provedeno.

Rješidba od 16. V. 1935. Rek 751/1-1935; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 12. I. 1935. Pl 11347/1-1935; odluka sreskog suda u Zemunu od 9. VIII. 1934. I 1248/1-1934.

U ovršnom predmetu ovrhoviteljice A. protiv ovršenika B-a, radi 63157 Din, p r v o s t e p e n i s u d među ostalim dozvolio je i ovršnu uknjižbu prava zaloga na čest. kat. br. 1940/57, koja se sada sa zemljišne zajednice otpisuje na ovršenika iz grunt. ul. br. 179 p. o. D.

A p e l a c i o n i s u d je povodom ovršenikovog utoka preinačio odluku prvostepnog suda i ovrhoviteljicu s gornjim ovršnim zahtjevom odbio.

Iz razloga:

Uvaživ, da ovrhoviteljica traži također ovršnu uknjižbu prava zaloga na kat. česticu br. 1940/57 koja se navodno otpisuje na ovršenika sa imena zemljišne zajednice mjesne općine D., a da tu okolnost u svojoj ovršnoj molbi ničim nije zasvjedočila, a niti to proizlazi iz Iksta zemljišno-knjižnog odjelenja.

Uvaživ, da glede ove čestice ovršenik nije kao zemljoknjižni vlasnik niti uknjižen niti predbilježen, pa da stoga prvi sud nije smio glede ove čestice udovoljiti zahtjevu

* Isp. § 93 Vp.

ovršne molbe (§ 21 Zzk.) glede ovršne uknjižbe prava zaloga;

uvaživ, da prvosudni zaključak u vom dijelu nije na zakonu osnovan;

obnašao je povodom utoka ovršenika napadnutu prvosudnu odluku u dijelu kojim se dozvoljuje ovršna uknjižba prava zaloga preinačiti i ovrhoviteljicu ovim zahtjevom odbiti.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previdni utok o v r š e n i k a, jer za nj nema uslova §-a 318 hrv. grpp.

K §§ 21 i 103 Zzk.:

Br. 1446

Ne može se dozvoliti ovršna uknjižba prava zaloga protiv lica, koje na dan predaje ovršne molbe nije upisano kao vlasnik odnosnih nekretnina i ako je molitelj protiv tog lica već ranije stekao običnu uknjižbu prava zaloga, ali je ovo lice nakon toga nekretnine otuđilo.

Rješidba od 29. XII. 1933. br. 6528/1933; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 28. IV. 1933. br. 6622/1933; odluka sudbenog stola u Zagrebu od 16. VII. 1932. br. 55275 gr. P 402/1929.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja A-a i B. protiv ovršenika C-a i D., radi 14.000 Din spp., p r v o s t e p e n i s u d je na temelju osude Stola sedmorice od 18. III. 1932. br. 6709/1931. radi dužnih ovrhoviteljima 14.000 Din spp. dozvolio ovršnu uknjižbu prava zaloga na nekretnine ovršenika C-a i D., upis u z. k. ul. br. 8895 p. o. Z., te za izvedenje dozvoljene uknjižbe zamolio kotarski sud I. u Zagrebu.

A p e l a c i o n i s u d je povodom utoka ovršenika C-a i D. pobijanu prvostepenu odluku u dijelu, kojim se dozvoljava ovršna uknjižba prava zaloga radi dužnih ovrhoviteljima 14.000 Din spp. na nekretninama D. upis u z. k. ul. br. 8895 p. o. Z. uz otpućenje utoka potvrdio, dok je pobijanu odluku u dijelu, kojim se dozvoljava ovršna uknjižba prava zaloga na nekretninama C-a, preinačio i ovrhovoditelje sa zahtjevom molbe za ovršnu uknjižbu prava zaloga na nekretninama C-a odbio.

Stol sedmorice je previdni utok ovrhovoditelja otputio i potvrdio rješenje apelaciong suda u dijelu,, kojim odbija ovrhovoditelje s ovršno-uknjižbenom molbom protiv C-a.

Iz razloga:

U samoj stvari nije, doduše, osnovan odbitni razlog apelacionoga suda, da hipotekarna tužba de praes. 6. VI. 1929. br. 41.989 gr., na osnovu koje je konačno izrečena i vrhovna osuda od 18. III. 1932. br. 6709/31, a na kojoj ovrhovoditelji temelje svoj ovršni naslov, nije u zemljišnoj knjizi zabilježena u smislu §-a 5 naredbe min. pravosuđa od 19. IX. 1860. (Zbor. br. 120—1863), jer baš naprotiv iz potpunoga gruntov-

noga izvatka gr. ul. br. 8895 p. o. Z. od 30. X. 1933. proizlazi, da je pomenuta hipotekarna tužba u ovoj parnici zabilježena na teretovnici pod C. r. br. 9, već na osnovu odluke prvostepenoga suda od 11. VI. 1929. br. 5112/Z. Prema tomu ovrhovoditelji mogu po §-u 5 cit. min. naredbe na osnovu pravomoćne osude izdane na osnovu ove zabilježene hipotekarne tužbe voditi ovrhu na založeno dobro neposredno protiv svakoga vlasnika istoga dobra, a ne trebaju, kako to pogrješno drži apelacioni sud, protiv sadašnjega vlasnika u pogledu druge polovice založenih nekretnina tek dizati novu hipotekarnu tužbu.

No drugostepno rješenje, ukoliko odbija ovrhovoditelje s ovršnom molbom protiv C-a za ovršnu uknjižbu prava zaloga na nekretninama upis. u gr. ul. br. 8895 p. o. Z., ipak je osnovano na zakonu iz ovih razloga:

Po §-u 21 Zzk. dopuštei su upisi u zemljišne knjige jedino protiv onoga, koji je u vrijeme podnešene molbe (§ 103 st. 1 Zzk.) u zemljišnoj knjizi upisan kao vlasnik zemljišta ili imalac prava u pogledu kojega ima da se vrši upis ili koji bude bar u isto doba kao takav uknjižen ili predbilježen.

Odluka presudnoga suda od 16. VII. 1932. br. 55.275 gr., kojom se dozvoljava ovršna uknjižba prava zaloga na nekretnine ovršenika C-a i D., upis u gr. ul. br. 8895 p. o. Z. stigla je zemljišnoknjižnom sudu dana 23. VII. 1932. pod Dnev. br. 4778/32 sa zamolbom za zemljišno-knjižno provedenje. Prema tomu je trenutak, kad je ova zamolba stigla zemljišnoknjižnom sudu mjerodavan za prosuđivanje o zemljišnoknjižnom provedenju ove zamolbe (§§ 21 i 103/1 Zzk.).

Međutim prema zemljišnoknjižnom stanju na dan 23. VII. 1932. ovršenik C. nije više bio upisan u zemljišnoj knjizi kao vlasnik ili kao suvlasnik nekretnina gr. ul. br. 8895 p. o. Z., jer je već na osnovu odluke zemljišnoknjižnoga suda od 20. VI. 1929. br. 4505/Z. kao samovlasnica ovih nekretnina upisana D., koja je kao takova bila upisana još i na dan kada je zamolba presudnoga suda za zemljišnoknjižno provedenje odluke od 16. VII. 1932. br. 55.275 gr. stigla zemljišnoknjižnom sudu. Stoga prema takvom zemljišnoknjižnom stanju ni prvostepeni presudni sud nije smio ni mogao dozvoliti nikakav zemljišnoknjižni upis protiv C-a na nekretninama upisanim u gr. ul. br. 8895 p. o. Z., jer ovakav upis ni zemljišnoknjižni sud ne bi mogao provesti (§ 104 st. 2 Zzk.), pa je drugostepeni sud iz ovih razloga s pravom odbio molbu ovrhovoditelja za ovršnu uknjižbu prava zaloga na nekretninama protiv C-a.

Valjalo je stoga previdni utok ovrhovoditelja otputiti i potvrditi pobijano rješenje apelacionog suda u dijelu, kojim odbija ovrhovoditelje s ovršnom molbom protiv C-a.

K §-u 21 Zzk.:

Br. 1447

Radi duga člana javnog trgovačkog društva ne može se dozvoliti predbilježba prava zaloga na nekretnine tog društva.

Rješidba od 28. V. 1932. br. 1564/1932; rješenje banskog stola od 8. VII. 1931. br. 14059/1931; odluka kotarskog suda kao gruntovne oblasti u Koprivnici od 10. XII. 1928. broj 4642/z.

U molbenom predmetu moliteljiceA. protiv B-a, radi predbilježbe prava zaloga zbog dužnih 231.000 Din, kotarski sud kao gruntovna oblast dozvolio je na temelju nepravomoćne osude kotarskog suda u Križevcima od 11. III. 1927. br. 2887 gr. te na temelju isprave, kojom je dokazano da je B. suvlasnik (član) tt. Bankovno i prometno društvo u Z., a u smislu §-a 92 gruntovnog reda* predbilježbu prava zaloga na dio nekretnina tt. aBnkovno i prometno društvo u K. upis, u grunt. ul. br. 4109 p. o. K., radi dužnih moliteljici 231.000 Din spp. (smatrajući pritom da je B. kao suvlasnik gornje tvrtke podjedno i suvlasnik rečenih nekretnina).

Banski stol je povodom B-ovog utoka preinačio odluku prvostepenog suda i moliteljicu A. odbio s njezinom molbom za predbilježbu prava zaloga.

Iz razloga:

Uvaživ, da su nekretnine upisane na tt. Bankovno i prometno društvo u K., koje jurističko lice nije istovjetno fizičkim licem B-om; uvaživ, da vjerovnik po § 101 trg. z. može da uzme pod ovrhu dio, koji ima pripisati njegovom dužniku za slučaj razvrgnuća trg. društva,ako je bezuspješno vodio ovrhu na imovinu tog društvenog člana;

uvaživ, da u nazočnom slučaju moliteljica traži u istinu osiguranje svoje nepravomoćne dosuđene tražbine protiv tt. Bankovno i prometno društvo u K., dakle protiv trećeg jurističkog lica, a da proti tomu trećem licu ne glasi osuda, koja je moliteljici osnovom za predbilježbu, obnašao je odlučiti kao gore.

Stol sedmorice je otputio previdni utok moliteljice (ovrhovoditeljice) A. i potvrdio rješenje banskog stola s razloga, što je po sadržaju spisa osnovano na zakonu, imenito na propisu § 71 gruntov. reda.**

---

* Isp. § 45 sl. a) Zzk.
** Isp, § 21 Zzk.

K §-u 26 Zzk.:

Br. 1448

Nije potrebno, da isprava na temelju koje se dozvoljava predbilježba prava zaloga, sadrži pored valjanog osnova još i pravni razlog same vjerovnikove tražbine.*

Presuda od 18. I. 1939. Rev 568/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 10. XII. 1938. Pl 6632/2-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 17. IX. 1937. P 897/25-1930.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi opravdanja predbilježbe prava zaloga za dužnu glavnicu od 23.000 Din, utvrđeno je, da je tužilja pozajmila od C-a iznos od 27.000 Din. te mu za sigurnost tog zajma dala uložnicu novčanog zavoda pod zaštitom, koja je glasila na iznos od 100.000 Din. Utvrđeno je i to, da je C. tu uložnicu pronevjerio te daje radi toga protiv C-a bio poveden i krivični postupak, a dva dana prije glavnog pretresa t. j. 3. IV. 1936. da je tuženik tužilji izjavio, da on jamči za dug C-a i to u onom iznosu, koji se naknadno bude ustanovio (nakon obračunanja kursa uložnice). Utvrđeno je nadalje da je tuženik tom zgodom potpisao čitovanje, kojim dzvoljava tužilji predbilježbu prava zaloga za sigurnost gornje njezine tražbine na svojim nekretninama. U tom očitovanju nije bio ispunjen iznos dužne glavnice niti navedena causa debendi. Konačno je utvrđeno i to, da je tužilja u tom tuženikovom očitovanju nakon obračunanja kursa uložnice ispunila iznos dužne glavnice sa 23.000 Din, a nakon toga zatražila predbilježbu prava zaloga na tuženikovim nekretninama kod sreskog kao zemljišno knjižnog suda u K., koju je ovaj i dozvolio, pa tužilja ovom tužbom opravdava tu predbilježbu.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju prizivna presuda pravilno primjenjuje propise materijalnoga prava.

Nije osnovano mišljenje revidenta, da očitovanje od 3. IV. 1936. nije valjana isprava na osnovu koje bi se mogla dozvoliti predbilježba prava zaloga, jer da ne odgovara propisu §-a 26 st. 2 Zzk. Ta isprava sadrži valjan osnov u pogodbi, po kojoj se tuženik obvezao, da će dati zalog za sigurnost tužiljine tražbine hipotekom na njegove nekretnine, što je tužilja i prihvatila (§ 449 o. g. z.), a nije od potrebe da takova isprava sadrži još i pravni razlog same tražbine vjerovnikove.

---

* Isp. Košutić: Zzk. str. 129 i 160; Čulinović: Zzk. rj. br. 3 kod § 26, te V. M. rj. br. 224.

Pošto je prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilja udovoljila uslovima iz §-a 49 Zzk. pravilno prizivni sud donaša pobijanu svoju presudu, pa se ista ne osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari.

Nema stoga razloga, da se revizijskim prijedlozima udovolji.

K §§ 26 i 104 Zzk.:

Br. 1449

Na osnovu pogodbe koja je nevaljana, jer sadrži turpem causam (§ 878 o. g. z.) t. j. koja je sklopljena u cilju osiguranja nastavka konkubinata, ne može se dozvoliti uknjižba prava zaloga, budući da takova isprava ne sadrži valjani pravni naslov (§§ 26 st. 2 i 104 br. 4 Zzk.)

Zaključak od 26. V. 1937. Rek 94/1-1937; zaključak okružnog suda u Sl. Požegi od 26. X. 1936. Pl 558/1-1936; zaključak sreskog kao zemljišnoknjižnog suda u Pakracu od 9. VI. 1936.Dn 790/1936.

U pravnoj stvari moliteljice A. protiv protustranke B., za uknjižbu prava zaloga radi 5000 Din, prvostepeni sud dozvolio je na osnovu založne isprave od 4. VI. 1936. zatraženu uknjižbu prava zaloga na nekretninama protustranke.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranke i preinačio zaključak prvostepenog suda te moliteljicu s njenom molbom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs moliteljice.

Iz obrazloženja:

Moliteljica pobija zaključak rekursnog suda, smatrajući taj zaključak protuzakonitim, jer da se njezina molba za upis založnog prava osniva na založnoj ispravi predviđenoj u § 1368 o. g. z., koja sadrži pravni osnov traženja, čime da je udovoljeno § 26 st. 2 u vezi sa § 104 st. 4 Zzk.

Razlog pak odbića da je neopravdan, jer u koliko pobijani zaključak nalazi, da pravni osnov traženja sadrži turpem causam, to da se time ne može protustranka protiv zahtjeva molbe ograđivati, a to osvrtom na § 1174 o. g. z., pošto je za nj znala, a koje pitanje može biti tek predmetom redovite parnice.

Rekurs nije osnovan.

Moliteljica iznosi svoje traženje u molbi na temelju založne isprave, kojom protustranka dozvoljava uknjižbu prava zaloga na svojim nekretninama kao treće lice, a za potraživanje moliteljice protiv njenog priležnika, a naročito s u toj založnoj ispravi istaknutom svrhom kao razlogom održanja zakonom nedozvoljenog odnosa moliteljice sa njenim priležnikom.

Tu dakle protustranka kao treće lice u pobočnoj pogodbi o pravu zaloga, odnosećoj se na glavnu pogodbu o

osnivanju privatnog prava moliteljice i njenog priležnika, jasno u samoj ispravi ističe pravni osnov te pobočne pogodbe kao cauzu u održanju protupropisnog stanja, ugvorenog baš između moliteljice i njene protustranke, koje već po § 878 o. g. z. isključuje postanak tvrde pogodbe, kao pobočne pogodbe o osnivanju prava zaloga.

Neosnovano je po tome mišljenje rekurentice, da bi preispitanje toga bilo po § 1174 o. g. z. predmet tek redovite parnice, jer prije ostvarenja toga zaloga ne nastaje ni njegova rušljivost ob iniustam causam, pak je rekursni sud opravdano po istaknutoj svrsi u samoj založnoj ispravi na osnovu § 26 st. 2 Zzk. molbu odbio.

Radi toga se rekurs ne uvažuje.

K §-u 29 Zzk.

Br. 1450

Knjižni prvenstveni red zemljišno-knjižnog podneska upravlja se prema trenutku,kada je podnesak stigao vodiocu zemljišne knjige, a ne prema trenutku kada je podnesak stigao parničnom sudu.*

Rješidba od 10. II. 1938. Rek 135/1-1938; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 17. II. 1937. Pl 5279/41-1936; odluka sreskog suda u Koprivnici od 9. III. 1936. I 690/6-1936.

U ovršnom predmetu ovrhoviteljice A. protiv ovršenika B-a i C., radi ovršne uknjižbe prava vlasništva nekretnina, utvrđeno je, da je A. dana 25. XI. 1933. podnijela protiv B-a i C. tužbu radi ukinuća darovne pogodbe uslijed neharnosti i zatražila zabilježbu te tužbe u zemljišnim knjigama. Zaključkom od 26. XI. 1933. određeno je ročište za usmenu raspravu te tužbe i dozvoljena zabilježba iste tužbe u zemljišnim knjigama. Ta odluka, kojom se dozvoljuje zabilježba tužbe stigla je zemljišnoknjižnom uredu tek dana 5. II. 1934. pod br. Dn 260/34 i tog dana uvedena u dnevnik te zabilježena u zemljišnim knjigama. Međutim je već na osnovu obveznice od 1. II. 1933. dozvoljena odlukom dana 27. I. 1934. br. 205 Dn uknjižba prava zaloga na istim nekretninama radi dužnih 13.500 Din u korist S-a (brata ovršenika B-a), a na osnovu pravomoćnog platnog naloga od 15. VII.1935. P 148/35 dozvoljena ovršna uknjižba prava zaloga, te sada isti S. na spisu I 1097/35 vodi dražbu tih nekretnina. Tužilja A. uspjela je sa gore navedenom njezinom tužbom u svim instancijama te je na osnovu pravosnažnih presuda zatražila ovršnu uknjižbu prava vlasništva, što joj je odlukom od 5. VIII. 1935. I 690/35-2 i dozvoljeno.

Molbom od 29. II. 1936. I 690/6-1935. zatražila je A. nadopunjenje te odluke, naime da se dozvoli ovršna uknjižba

---

* Suglas. Rek 2038/1-1936.

prava vlasništva sa prvenstvom od 25. XI. 1933. (t. j. dana kada je predana tužba i dozvoljena zabilježba tužbe).

Prvostepeni sud je dozvolio nadopunu odluke od 5. VIII. 1935. I 690/35-2 onamo, da se ovršna uknjižba prava vlasništva dozvoljava sa prvenstvom zabilježbe tužbe, stečenim 5. II. 1934.

Apelacioni sud je povodom utoka ovrhoviteljice A. preinačio odluku prvostepenog suda onamo, da se uknjižba prava vlasništva dozvoljava sa prvenstvom zabilježbe njene tužbe, stečenim zaključkom prvostepenog suda od 26. XI. 1933., smatrajući pri tom, da je bila dužnost suda da se tužba depr. 25. XI. 1933., kojom se istodobno traži zabilježba evidentira i u zemljišnim knjigama, a propust suda da ne može škoditi stranci.

Stol sedmorice je povodom previdnog utoka ovršenika preinačio rješenje apelacionog suda i uspostavio odluku prvostepenog suda.

Iz razloga:

Previdni utok je osnovan.

Propisu § 29 Zzk. prvenstveni red upisa upravlja se prema trenutku, u kojem je podnesak stigao zemljišnoknjižnom sudu. Prema propisu § 219 st. 2 Pravilnika za vođenje zemljišnih knjiga od 17. II. 1931., izdanog na osnovu § 147 Zzk., imadu se zemljišno-knjižna pismene dostaviti vodiocu zemljišnih knjiga, te se knjižni prvenstveni red ima upravljati prema trenutku, kada je podnesak stigao vodiocu zemljišnih knjiga.

Zaključak prvostepenog suda od 26. XI. 1933. P 258/1-1933., kojim je dozvoljena zabilježba tužbe na prijepornim nekretninama, zaprimljen je kod zemljišno-knjižnog ureda dana 5. II. 1934. pod brojem 260 Dn i tog dana je provedena zabilježba u zemljišnim knjigama, pa se obzirom na navedene propise ima od tog dana računati prvenstveni red.

Uslijed toga valjalo je povodom previdnog utoka ovršenika preinačiti rješenje apelacionog suda i uspostaviti odluku prvostepenog suda.

K §§ 36 Zzk i 20 Vp.:

Br. 1451

Za dozvolu uknjižbe neodlučno je, da li je tražbina predlagača uvjetna ili bezuvjetna. U zemljišnoknjižnim stvarima dolaze glede troškova supsidiarno do primjene propisi vanparničnog postupka.*

Zaključak od 22. II. 1940. Rek 55/1-1940; zaključak okružnog suda u Karlovcu od 7. XI. 1939. Pl 689/2-1939; zaključak sreskog kao zemljišno-knjižnog suda u Jastrebarskom od 15. VII. 1939. Dn 1302/1939.

---

* Isp. R. S. III. br. 1456.

U zemljišnoknjižnoj stvari molitelja A-a protiv B-a i C., radi uknjižbe prava zaloga zbog dužnih 15.000 Din prvostepeni sud dozvolio je zatraženu uknjižbu prava zaloga na nekretnine B-a i C.

Rekursni sud je uvažio rekurs protustranke i preinačio zakijučak prvostepenog suda te molitelja s njegovom molbom odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs molitelja i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Isprava, na osnovu koje se u ovoj stvari traži uknjižba prava zaloga napravljena je dne 31. XII. 1930. t. j. prije stupanja na snagu Zzk., pa se stoga glede potrepština gornje isprave imaju primijeniti raniji propisi (§ 144 Zzk.), a takovima navedena isprava odgovara (§§ 81 i 82 gr. reda), pa stoga u tom pravcu nema zapreke za knjiženje.

Što se tiče pitanja, da li je tražbina predlagača uvjetna ili bezuvjetna, to rečeno pitanje nije odlučno za dozvolu uknjižbe. Založno pravo odnosi se svagda na tvrdo iskanje t. j. ono pretpostavlja valjanu tražbinu (§ 449 o. g. z.), a kakove je naravi ta tražbina, to je svejedno, jer ona može biti i nedospjela kao i uvjetna.

Iz isprave od 31. XII. 1930. slijedi, da među strankama postoji pravni odnošaj, iz kojega za predlagača može proizići tražbina od 15.000 Din, a iz toč. 6 pogodbe slijedi, da protustranka dozvoljuje predlagaču za sigurnost isplate sada navedene tražbine uknjižbu na u pogodbi navedene nekretnine.

Preuzimatelji obveze prema cit. pogodbi istina dužni su predlagaču platiti gornju svotu samo u slučaju, ako on ne bude podmiren u izvršenju P. 273/1928., nu time predlagač nije bio stegnut u traženju sigurnosti za isplatu uknjižbom prava zaloga, a prema toč. 6 pogodbe.

Prema navedenom imao se uvaženjem rekursa zaključak rekursnog suda preinačiti i uspostaviti onaj prvostepenog suda.

Odluka o trošku osniva se na §-u 20 st. 4 Vp.

K §-u 68 Zzk.:

Br. 1452

Čim je suvlasničko pravo kojeg dionika osporeno po trećoj osobi i ova svoje pravo zabilježbom spornosti u zemljišnim knjigama najavila ostalim suvlasnicima, stupa prema ostalim suvlasnicima i ta osoba u obvezu glede realizacije njihovog suvlasničkog prava i po tom u takovom sporu imade biti stranka.

Presuda od 22. II. 1940. Rev 151/1-1940; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. IX. 1939. Pl 1768/3-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 1. V. 1939. Po 295/18-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženik B. i C., radi razvrgnuća zajednice nekretnina, utvrđeno je, da su suvlasnice odnosnih nekretnina ranije bile D. i dugotužena C. i to svaka u ½ dijela, a zatim da je uslijedio prijenos čitavih tih nekretnina na prvotuženu B. Nakon toga je na istim nekretninama zabilježena tužba drugotužene C. na uspostavu prijašnjeg zemljišno-knjižnog stanja (t. j. na upis ½ tih nekretnina na drugotuženu C.), dok je konačno uslijedio prijenos druge polovice tih nekretnina prvotužene B. na tužioca, koji sada traži razvrgnuće zajednice tih nekretnina tužbom upravljenom kako protiv uknjižene suvlasnice B. tako i protiv C., čija je napred navedena tužba na gornjim nekretninama zabilježena.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe u pogledu drugotužene C., dok je tužioca s tužbenim zahtjevom protiv prvotužene B. odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tužioca te udovoljio zahtjevu tužbe i protiv prvotužene B., dok nije uvažio priziv drugotuženice.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju drugotuženice.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Pogrješnu pravnu ocjenu same stvari nalazi tuženica u tom, što ju prizivni kao i prvostepeni sud uzimlju parničnom strankom u sporu radi diobe (razvrgnuća) zajednice, premda nije upisana u zemljišnoj knjizi kao suvlasnica odnosnih nekretnina, već je samo zabilježena njezina tužba na postignuće takovoga prava od knjižne suvlasnice B.

Nadalje tuženica iz istog razloga pobija presudu prizivnoga suda, što da bi razvrgnuće jednom prodajom bilo na njezinu štetu, budući da imade pravo uživanja na cijelim nekretninama i što nižestepeni sudovi uzimlju, da joj pripada pravo doživotnog uživanja samo u 1/8 nekretnina.

Tako postavljen razlog pobijanja nije osnovan.

I ako zabilježba spora ima za direktnu posljedicu, da presuda, koja se imade izreći o tužbi, ima potpuni učinak i protiv onih osoba, koje su stekle knjižna prava tek poslije trenutka, kad je molba za zabilježbu spora stigla zemljišnoknjižnom sudu (§ 68 st. (2) Zzk.), ipak ta zabilježba o spornosti suvlasničkoga dijela jednoga suvlasnika ima pravni učinak i na izvršivanje suvlasničkoga prava ostalih dionika u zajedničkom dobru. Čim je suvlasničko pravo kojega dionika osporeno po trećoj osobi i ova svoje pravo zabilježbom spornosti u zemljišnoj knjizi sa stvarno pravnim učinkom najavila ostalim suvlasnicima, stupa prema ostalim suvlasnicima i ta osoba u obvezu glede realizacije njihovoga suvlasničkoga prava i po tom u takovom sporu imade biti i stranka.*

* Isp. V. III. br. 967.

Nižestepeni su sudovi suglasno utvrdili, da provedenje odnosne diobe javnom dražbom nije na štetu tuženice (§§ 368 i 592 Grpp.), a takovo se utvrđenje činjeničnoga stanja ne može pobijati iz nijednog revizijskoga razloga navedenoga u propisu § 597 Grpp.

U kojem pak dijelu pripada tuženici pravo doživotnog uživanja odnosnih nekretnina nije za ovaj spor odlučno, jer o tom pravu se nije imalo niti presuđivati.

Samo se pak obrazloženje presude ne može uopće pobijati pravnim lijekom.

Stoga revizija nije uvažena.

K §§ 68 i sl. Zzk.:

Br. 1453

Tužbom za brisanje po §§ 68 i sl. Zzk. mogu se osporavati samo uknjižbe, dok se na zabilježbe propisi §§ 68 i sl. Zzk. ne mogu primijeniti.*

Presuda od 15. VI. 1939. Rev 750/1-1939; presuda okružnog suda u Sušaku od 7. IV. 1939. Pl 15/3-1939; presuda sreskog suda u Čabru od 21. IX. 1938. P 162/10-1936.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženih B. i mldbnog C-a radi priznanja, da je zabilježba na nekretninama tužilje upisanim u z. k. ul. br. 113 p. o. M., provedena na osnovu ženidbenoga ugovora od 24. V. 1920., kojim tužilja steže svoje pravo vlasnosti onamo, da će $^2/_4$ cjelokupnih gornjih nekretnina izručiti svojoj tada mldbnoj djeci t. j. tuženicima prigodom njihove punoljetnosti, nevaljana i na zakonu neosnovana te da joj slijedom toga tuženici imaju izdati tabularnu ispravu za brisanje te zabilježbe, oba nižestepena suda a i **Stol sedmorice** odbili su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Iz navoda tužbe odnosno njenog zahtjeva proizlazi, da se traži brisanje zabilježbe s razloga, što je ova formalno pravno nevaljana t. j. što uopće nisu predležali uslovi § 20 Zzk. odnosno § 104 grunt. reda, za njezinu dozvolu. Pobijana presuda drži, da se zabilježba, koja nije pravovaljano osnovana može pobijati tužbom zbog ništavosti. To stanovište nije osnovano, jer zakon takve tužbe ne poznaje. Poznaje samo tužbu za brisanje po § 68 i sl. Zzk. Međutim se ovom tužbom mogu pobijati samo uknjižbe (§ 68, 69, 70 i 8 br. 1 Zzk.), dakle upisi u pogledu sticanja ili brisanja knjižnih prava. Zabilježbe nemaju za posljedicu sticanje, prijenos, ograničenje ili prestanak knjižnih prava, pa stoga i nijesu, kad se brišu, predmet upisa uknjižbom, nego samo predmet evidentiranja brisanja. Pošto se prema tome na zabilježbe propisi §§ 68 i sl. Zzk., ne mogu primjeniti, one čim

---

* Sugl. Čulinović Zzk. str. 229 i Čulinović rješ. br. 1 kod § 68 Zzk.; isp. još G. U. N. F. 3795 i 2928.

su postale formalne pravosnažne, uopće ne mogu više biti predmet pobijanja ni rekursom ni tužbom.

U konkretnom slučaju bilo je stoga sasvim suvišno ispitivanje valjanosti ženidbeno-darovnog ugovora od 24. V. 1920. u pogledu tuženih, te je sporna stvar mogla biti riješena već na osnovu same tužbe. Premda sa neispravnih razloga stvarno je spor ispravno riješen time, što je tužbeni zahtjev odbijen pa se stoga revizija obzirom na gore navedeno nije mogla uvažiti.

K §§ 68 i sl. Zzk.

Br. 1454

Uknjižba, provedena izvršnim putem na osnovu pravosnažne sudske presude, ne može se pobijati po propisima §§ 68 i sl. Zzk. Okolnost, što je presuda, na osnovu koje se provede takva uknjižba, kasnije stavljena van snage, ne može osnovati brisovnu tužbu, već samo tužbu iz § 1435 o. g. z. odnosno prijedlog za protivizvršenje (§ 45 Ip.).

Presuda od 13. VI. 1940. Rev 859/3-1939; presuda okružnog suda u Petrinji od 23. IX. 1938. Pl 662/3-1938; presuda sreskog suda u Dvoru od 25. III. 1938. P 220/56-1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B. i dr., radi nevaljanosti uknjižbe prava vlasništva nekretnina spp., utvrđeno je, da je prvotužena B. vodila parnicu protiv tužioca radi nevaljanosti uknjižbe, u kojoj je tražila, da se polovica njenih nekretnina, koje je tadanji tuženik A. prenio na sebe, natrag na nju prenese. U toj parnici bilo je udovoljeno tužbi pod uvjetom, ako A. ne položi prisege, koje su mu bile dosuđene. Nakon pravomoćnosti te osude bilo je određeno ročište za položenje prisege, na koje ročište A. nije pristupio. Već slijedećeg dana uložio je A. molbu za povratu u prijašnje stanje, no tu je njegovu molbu prvostepeni sud odbio. Međutim je viši sud ukinuo tu odluku prvostepenog suda i odredio popunu rasprave, te je konačno povrata dozvoljena i A. je položio dosuđene mu prisege. U međuvremenu dok je taj povratni postupak tekao i to nakon ukinuća odluke prvostepenog suda, kojom je povratna molba odbita, predala je B. dana 16. XII. 1933.molbu za uspostavu prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, koja joj je dozvoljena i o tom zastupnici stranaka obaviješteni dana 9. VII. 1934. Istoga dana kad je predana ta molba uložen je bio i previdni utok protiv gornjeg rješenja apelacionog suda u povratnom postupku, ali je taj previdni utok Stol sedmorice otputio rješidbom od 26. IV. 1934. Povrata je A-u konačno dozvoljena odlukom od 25. V. 1935., a prisege je A. položio dana 28. III. 1936. Na osnovu kupoprodajnog ugovora od 14. VII. 1934. prenijela je B. svoj dio spornih nekretnina na drugotuženog C-a, koji je opet na osnovu kupoprodajnog ugovora od 29. IX. 1934. prenesao te nekretnine na ostale

tuženike D-a i dr. Tužilac A. u nazočnoj parnici tvrdi, da su svi tuženici znali, da je u tečaju povratni postupak, a on t. j. A. da nije bio lično obaviješten o uspostavi knjižnog stanja (§§ 133 st. 1 i 134 Zzk.) ni o dalnjim prenosima, pa služeći se rokom iz § 71 Zzk. traži tužbom od svih tužeih, da su dužni priznati nevaljanost gore navedenih uknjižba te dozvoliti uspostavu prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja.

Prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio je presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je revizije I., II. i V. tuženika i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizije su tuženih osnovane.

Nižestepeni su sudovi utvrdili, da je prva sporna uknjižba, kojom su nekretnine prenesene na B., provedena izvršnim putem na osnovu pravnosnažne sudske presude i pravnosnažnog sudskog zaključka, kojim se utvrđuje da tužilac dosuđene mu tom presudom prisege nije položio. Ta dakle uknjižba nije bila od početka nevaljana niti nepravilna, pa se ona ne može pobijati po propisima §§ 68 i sl. Zzk. Okolnost, štoje takova presuda stavljena van snage bilo povratom u prijašnje stanje bilo tužbom zbog ništavosti (čl. 40 Ugrpp.), ne može osnovati brisovnu tužbu već samo tužbu iz §-a 1435 Ogz., odnosno po novom Ip. prijedlog za protivizvršenje (§ 45 Ip.).

U koliko je uslijed stvarnih ili pravnih promjena u pogledu stvari nemoguća povrata same stvari, pristoji tužiocu tužba na isplatu vrijednosti u smislu istog §-a 1435 Ogz.

U konkretnom slučaju tužilac je ovršnom uknjižbom prava vlasništva, izvršenom na osnovu pravnosnažne presude, predao uparničene nekretnine (§ 431 o. g. z.) prvotuženoj B., pa bi ih mogao tražiti od nje natrag, nakon što je ta presuda uslijed uspješno dovršenog povratnog postupka stavljena van snage, kad bi one još na nju glasile.

Ova ih je međutim, prije nego je presuda stavljena van snage, prodala i predala drugomu, po čemu tužilac može tražiti od nje samo vrijednost njihovu u novcu.

Od njenih sljednika mogao bi da traži iznos te štete samo po propisima zakona o pobijanju pravnih djela izvan stečaja, ako bi stajale pretpostavke za pobijanje iz tog zakona, ali ne može tražiti, da se uknjižba proglasi nevaljanom po zemljišno-knjižnom zakonu, niti da se proglase nevaljanim dalnje uknjižbe.

Prema tome je prizivni sud posmatrajući stvar sa gledišta propisa zemljišno-knjižnog zakona, stvar pogrešno pravno ocijenio.

Obzirom na ovu pravnu ocjenu sasvim su izlišna razmatranja ostalih istaknutih rev. razloga, pa i onog ništavosti

iz §-a 571 br. 4 Grpp. u vezi sa §-om 597 br. 1 Grpp. istaknutog po petotuženiku, te kako ovaj sud u smislu §-a 604 Grpp. ima po pravilu odlučivati o samoj stvari, valjalo je uvaženjem revizija pobijanu drugostepenu presudu preinačiti i uspostaviti onu prvostepenog suda.

K §§ 68 i 76 Zzk.:

Br. 1455

Dopustiva je zabilježba tužbe na priznanje da je potraživanje isplatom utrnulo i na podjedno brisanje uknjižbe založnog prava iz zemljišnih knjiga.*

Zaključak od 21. XII. 1939. Rek 1396/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 23. VIII. 1939. Pl 1540/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 24. IV. 1937. Po 179/2-1937.

U pravnoj stvari tužilje stečajnine A. po stečajnom upravitelju Dru B-u protiv tuženih C. i dr., radi priznanja, da je potraživanje tuženih u iznosu od 135.000 Din spp., koje je temeljem zadužnice od 25. I. 1934. te odluke od 25. I. 1934. Dn 542 sreskog suda I. u Zagrebu uknjiženo u ul. br. 185 p. o. Z., u cijelosti podmireno te radi izdanja brisovne namire uz podjednu zabilježbu tužbe u zemljišnim knjigama, prvostepeni sud je dozvolio zamoljenu zabilježbu gornje tužbe.

Rekursni sud je uvažio rekurs tuženih i preinačio zaključak prvostepenog suda te molbu za zabilježbu tužbe odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio onaj prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Iz tužbenog historijata kao i iz tužbenog zahtjeva slijedi, da tužiteljeva tužba spada u red brisovnih tužbi, a sve brisovne tužbe mogu da budu predmetom zabilježbe u zemljišnim knjigama.

Tužilac, istina, ne pobija spornu uknjižbu radi prvobitne nevaljanosti tabularnog akta, već radi toga, što je isplatom tražbine otpao pravni naslov osporavane uknjižbe založnog prava sa zahtjevom za brisanje tog prava iz zemlj. knjiga. U §-u 68 Zzk. nije postavljena nikakova razlika između prvobitne nevaljanosti uknjižbe i naknadno nastupivših okolnosti, po kojima je pravni naslov založnog prava otpao, a kad je tomu tako, onda u konkretnoj stvari nema zak. zapreke za dozvolu tražene zabilježbe tužbe.

Prema navedenom valjalo je uvaženjem rev. rekursa tužioca pobijani zaključak apelaciong suda preinačiti i uspostaviti onaj prvostepenog suda.

---

* Suglas. Košutić: Zzk. kod §§ 68 i 76.

K §§ 70 Zzk. i 15 Vp.:

Br. 1456

Po zemljišnoknjižnom sudu a u svrhu dostave odluke postavljeni skrbnik ostavine nije ovlašten da u njezino ime traži zabilježbu spornosti uknjižbe po §-u 70 Zzk., već su na to ovlašteni samo zakoniti zastupnici ostavine. Propis §-a 15 st. 2 Vp. dolazi do primjene i u zemljišnoknjižnim stvarima.

Zaključak od 8. II. 1940. Rek 1430/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 13. X. 1939. Pl 2084/1-1939; zaključak sreskog kao zemljišnoknjižnog suda u Samoboru od 7. VI. 1939. Dn 767/1939.

U pravnoj stvari moliteljice ostavine pok. A-a, po skrbnikuB-u, protiv C-a i D., radi zabilježbe spornosti uknjižbe utvrđeno je, da je na korist C-a uknjiženo pravo zaloga za iznos od 20.000 Din na nekretninama sada pok. A., te da je C. ustupnicom od 15. VIII. 1931. ustupio tu tražbinu D., koja je zatražila uknjižbu prava vlasništva na tu tražbinu. Ta je uknjižba bila dozvoljena zaključkom prvostepenog suda od 2. V. 1939., te je o tom obaviještena i A. kao vlasnica odnosnih nekretnina (§ 133 br. 3 Zzk.). Pošto je dostavljač vratio za nju određeni primjerak odluke uz izvješće, da je A. umrla, to je zemljišnoknjižni sud postavio skrbnikom njezine ostavine B-a i ovom dostavio odnosnu odluku. B. je nakon toga kao imenovani skrbnik gornje ostavine podnio molbu za zabilježbu, da je sporna uknjižba prava zaloga za gornju tražbinu od 20.000 Din na korist C-a a isto tako da je sporna i uknjižba prava vlasništva te tražbine u korist D.

P r v o s t e p e n i s u d je dozvolio traženu zabilježbu spornosti glede uknjižbe prava vlasništva u korist D., dok je odbio zahtjev za zabilježbu u pogledu gore navedene uknjižbe prava zaloga u korist C-a.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs protustranke D. i preinačio zaključak prvostepenog suda te moliteljicu s molbom za zabilježbu spornosti u cijelosti odbio, a po službenoj dužnosti ukinuo i zaključak prvostepenog suda, kojim je ostavini A. postavljen skrbnikom na čin B. te prvostepenom sudu naložio, da zaključak od 2. V. 1939. Dn 597/39 dostavi očitovanim nasljednicima iza pok. A. te napokon ostavini pok. A. naložio, da imade protustranci D. platiti trošak rekursa u iznosu od 135 Din u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Stol sedmorice rekurs moliteljice glede glavne stvari nije uvažio, dok ga je glede troškova kao nedopušten odbacio.

Iz obrazloženja:

U konkretnom predmetu zatražena je zabilježba spornosti uknjižbe u smislu §-a 70 Zzk.

Za traženje takove zabilježbe u ime ostavine nije nikako vlastan skrbnik na čin postavljen po zemljišnoknjižnom sudu u svrhu, da mu se dostavi zaključak, nego samo zakoniti zastupnici ostavine odnosno skrbnik iste postavljen po ostavinskom sudu.

Ispravno je stoga drugostepeni sud preinačio prvostepeni zaključak i zahtjev skrbnika, kao neovlaštene osobe odbio, dok protiv odluke suda drugog stepena o troškovima uopće po §-u 15 st. 2 Vp. nema mjesta daljem pravnom lijeku.

K §-§ 70 i 71 Zzk.:

Br. 1457

Vjera u javne knjige koristi samo onom, tko postupa uzdajući se u pravosnažne upise. Ako je neka osoba sklapala pravni posao glede nekretnina s njihovim vlasnikom, čije vlasništvo nije bilo pravosnažno upisano u zemljišne knjige, jer još nije protekao rok za rekurs protiv upisa, ne može joj baš zbog tog razloga koristiti dobra vjera i ona će snositi pravne posljedice, jer je propustila uvjeriti se o pravosnažnosti upisa.

Rješenje od 3. XI. 1938. Rek 1387/1-38, kojim su potvrđene suglasne odluke apelacionog suda u Zagrebu od 4. V. 1938. Pl 874/1-38 i okružnog suda u Zagrebu od 7. I. 1938. I 1876/12-36.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja C-a protiv ovršenice M. A. radi ovršne uknjižbe prava vlasništva nekretnina, o k r u ž n i s u d obavijestio je podzaključkom od 7. I. 1938. br. I. 1876-36-12 N-a i P-a kao pravne sljednike C-a, da je sreski sud I. u Zagrebu kao zemljišnoknjižni sud na temelju odluke okružnog suda u Zagrebu od 4. XII. 1937. I. 1876/36-10 odredio uspostavu zemljišnoknjižnog stanja glede nekretnina z. k. ul. broj 15066k. o. grad Z. sa imena N-a i P-a na ime U. A.

Apelacioni sud otputio je rekurs ispravno utok N-a i P-a i potvrdio pobijani prvostepeni podzaključak ispravno pododluku.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok N-a i P-a.

Iz obrazloženja:

Utjecatelji doduše s pravom ističu, da je obrazloženje odluke apelacionoga suda samo sa sobom u protivrječju, no suglasne nižestepene odluke ipak su na zakonu osnovane i to iz ovih razloga:

Utjecatelji su stekli knjižna prava kao sljednici C-a, koji je bio u doba njihova sticanja upisan u zemljišnoj knjizi kao vlasnik, no njima ne dolazi ipak u korist vjera u javne knjige, jer ovršna odluka kojom je naređen upis C-a nije bila pravosnažna.

U doba zabilježbe prijedloga utjecatelja i upisa njihovog sticanja nekretnina (17. odnosno 27 II. 1937.), još nije bio

naime protekao rok za rekurs protiv odluke, na osnovu koje je upisan njihov prednik C. Kako je unutar toga roka prednica C-a U. A. uložila utok i snjime kod trećestepenoga suda uspjela, uslijed čije odluke je određeno brisanje C-a i uspostava knjižnog stanja, kakvo je bilo prije njegova upisa, moraju tu uspostavu trpjeti i utjecatelji.

Vjera u javne knjige koristi naime samo onome, tko postupa uzdajući se u pravosnažne upise. Dok nije protekao rok za rekurs protivo dluke o nekom upisu, taj upis može uvijek biti povodom rekursa ili brisovne tužbe (§§ 70 i 71 Zzk.) uskraćen sa posljedicom, da u tom slučaju padaju i svi upisi trećih lica obavljeni na osnovu tog nepravosnažnog upisa. Utjecatelji su se morali s obzirom na to, da još nije proteklo 3 godine od upisa njihova prednika (§ 71 Zzk.) najprije uvjeriti, da li je protekao rok za rekurs, pa su si sami krivi, ako sada trpe štetu od toga, što su se upustili u pravne poslove o nekretninama s licem, koje nije bilo pravnosnažno upisano u zemljišne knjige kao vlasnik.

Iz ovih razloga utok utjecatelja valja otputiti.

K §-u 133 Zzk.:

Br. 1458

Osoba, koja je povodom molbe stečnika za upis prava vlasništva istodobno upisana kao založna vjerovnica, nije legitimirana na podnos pravnog lijeka protiv odluke, kojom je dozvoljen upis stečnikovog prava vlasništva. Takva osoba ne može rekursom pobijati valjanost isprave na osnovu koje je uslijedio prijenos prava vlasništva.

Zaključak od 22. IV. 1937. Rek 405/1-1937; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 5. II. 1937. Pl 1372/2-1936; zaključak sreskog kao zemljišnoknjižnog suda u Klanjcu od 23. X. 1936. Dn 1281/1936.

U zemljišnoknjižnoj stvari molioca A-a protiv B-a, radi uknjižbe prava vlasništva, prvostepeni sud je predloženu uknjižbu dozvolio i proveo u svojim zemljišnim knjigama.

Rekursni sud je uvažio rekurs založne vjerovnice C. i preinačio odluku prvostepenog suda te molioca s njegovim prijedlogom odbio.

Stol sedmorice je uvažio rekurs molioca i ukinuo zaključak rekursnog suda te rekurs založne vjerovnice C., podnesen protiv prvostepene odluke, kao po neovlaštenoj osobi podnesen odbacio.

Iz obrazloženja:

Prijedlog za uknjižbu prava vlasništva podnesao je A., a proti dosadanjem zemljiš. knjižnom vlasniku B-u na osnovu darovnog ugovora i smrtnog lista, koju je uknjižbu prvostepeni sud i dozvolio te u zem. knjigama proveo (ul. br. 26 k. o. T.).

Prigodom te provedbe uknjiženo je pravo zaloga na iste nekretnine za svotu od 800 Din u slučaju udaje — a u protivnom slučaju uknjižba prava dosmrtnog uživanja ¼ darovanih nekretnina u korist C.

Ista je proti prvostepenom zaključku uložila rekurs ističući u njemu, da darovna pogodba na osnovu koje je uslijedio prijenos vlasništva nema zakonske kreposti, jer da ne odgovara propisima § 956 o. g. z., a i sama isprava da je nevaljana, te je stavila u rekursu prijedlog da se molba za prijenos vlasništva odbije, pa je drugostepeni sud njezinom zahtjevu i udovoljio.

Međutim C. nema legitimacije da pobija po prvostepenom sudu dozvoljeni prijenos vlasništva.

Na rekurs u zem. knjižnim stvarima legitimirane su osobe, koje drže da su zem. knjižnom odlukom povrijeđene u svojem zem. knjižnom pravu, naročito osobe spomenute u § 133 Zzk. a to C. nije, jer gornji prijenos vlasništva nije proizveo nikakove povrede njezinog zem. knjižnog prava, šta više ona je tom uknjižbom stanovita prava zadobila.

Ona nema ovlaštenje da pobija darovnu ispravu s razloga nevaljanosti, jer glede samog vlasništva nije kontrahent darovnog ugovora. To pravo pripada darodavcu odnosno sada jedino njegovoj ostavini zastupanoj ili po skrbniku ili po iskazanim nasljednicima, a nikako C. u vlastito ime.

Pošto je prema navedenom rješenje drugostepenog suda uslijedilo po prijedlogu neovlaštene osobe, to se rekurs molitelja imao uvažiti, te pobijani zaključak drugostepenog suda ukinuti, a rekurs C. protiv prvostepenog zaključka po službenoj dužnosti odbaciti.

K §-u 140 Zzk.:

Br. 1459

Ako je na osnovu izvršne presude bilo uknjiženo pravo suvlasništva, no kod tog upisa se je potkrala pogreška, ima se predmet za ispravak ove pogreške smatrati kao zemljišnoknjižna, a ne kao izvršna stvar.

Zaključak od 7. V. 1937. Rek 648/4-1936; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 4. II. 1936. Pl 216/1-1936; zaključak sreskog suda u Dol. Stubici od 29. VIII. 1934. I 19/11-1934.

U pravnoj stvari molioca A-a protiv protustranke B-a i dr., radi ispravka zemljišnoknjižnog stanja, **Stol sedmorice** odbacio je (revizijski) rekurs molioca.

Iz obrazloženja:

Rekurent kao upisani suvlasnik nekretnina jest nakon zemljišno-knjižne provedbe osude od 23. VI. 1931. P 148-29, potvrđene rješidbom apel. suda od 16. I. 1932. VII. 617-30 te rješidbom Stola sedmorice od 16. I. 1933. br. 2812, i to odlukom od 13. IX. 1934. br. 1148 Dn, zatražio molbom ispravak pogrješaka po provedbi zemljišno-knjižnog stanja. Po-

stupak pokrenut na tu molbu je prvostepeni sud zaključkom obustavio.*

Povodom rekursa A-a jest rekursni sud rekurs protiv tog zaključka odbio te potvrdio zaključak prvostepenog suda.

Protiv takovog zaključka rekursnog suda je prema § 140 Zzk. dalnji rekurs nedopušten.

Toga radi morao se rekurs A-a odbaciti.

K §-u 140 Zzk.:

Br. 1460

Ako je prvostepeni sud dozvolio uknjižbu prava zaloga, a drugostepeni sud povodom rekursa protustranke odbio zahtjev za dozvolu uknjižbe, no dozvolio predbilježbu u smislu §§ 40 i 42 Zzk., tada protiv tog zaključka drugostepnog suda nema mjesta daljem rekursu protustranke.**

Zaključak od 7. VI. 1939. Rek 405/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 30. IX. 1939. Pl 587/4-1938; zaključak sreskog kao zemljišnoknjižnog suda u Iloku od 31. XII. 1937 Dn 1813/1937.

U zemljišno-knjižnoj stvari moliteljice Poreske uprave u I. protiv protustranke B. i dr., radi uknjižbe prava zaloga za dužni porez i samoupravni prirez u iznosu od 11.881 Din 79 p., p r v o s t e p e n i s u d je na temelju iskaza poreske uprave u I. od 30. XII. 1937. br. 14492 dozvolio zamoljenu uknjižbu prava zaloga na nekretninama protustranke upis. u z. k. ul. br. 57 k. o. D.

R e k u r s n i s u d je djelomice uvažio rekurs protustranke i preinačio zaključak prvostepenog suda te moliteljicu sa zahtjevom za uknjižbu prava zaloga radi dužnog općinskog nameta u iznosu od 1324 Din 41 p., općinskog kuluka uiznosu od 345 Din, te eventualnih troškova naplaćivanja u iznosu od 3000 Din bezuslovno odbio, dok je u pogledu ostalih u gornjem iskazu poreske uprave navedenih stavaka neposrednog poreza i samoupravnog prireza u iznosu od 10.212 Din 38 p. također odbio moliteljicu sa zahtjevom za uknjižbu prava zaloga, no d o z v o l i o j e p r e d b i l j e ž b u prava zaloga za ovaj iznos u smislu §§ 40 i 42 Zzk.

Stol sedmorice je odbacio rekurs protustranke.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud djelomično je uvažio rekurs B. i dr. time, što je odbio po prvostepenomu sudu dozvoljenu uknjižbu prava zaloga i dozvolio predbilježbu u smislu propisa §§ 40 i 42 Zzk.

---

* Ustanovivši, da je zemljišnoknjižno stanje u skladu sa osudom.

** Isp. Čulinović Zzzk. str. 339 te rješ. br. 5, 6 i 8 na str. 341 istog komentara.

Prema tome predstoje dva jednaka rješenja, jer je u traženju i odluci o uknjižbi uključena i dozvola za predbilježbu (§ 95 Zzk.), uslijed čega nema mjesta dalnjemu rekursu na sud trećeg stepena.

Valjalo je slijedom toga rekurs protiv odluke suda drugog stepena kao nedopušten odbaciti (§ 140 br. 1 Zzk.).

K §-u 4 Zak. o z. k. diobama, otpisima i pripisima:

Br. 1461

Da se sačuva prvenstvo prijedloga za besteretni otpis čestica ima se ishoditi zabilježba tog prijedloga u smislu §-a 4 Zak. o zemljišno-knjižnim diobama, otpisima i pripisima, jer u protivnom slučaju dalji upisi spriječavaju besteretno otpisivanje.*

Zaključak od 27. IV. 1939. Rek 300/2-1939; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 7. X. 1938. Pl 413/2-1938; zaključak sreskog kao zemljišno-knjižnog suda u Varaždinu od 18. VIII. 1937. Dn 3827/1937.

U pravnoj stvari predlagača A-a protiv Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi besteretnog otpisa čestica, p r v o s t e p e n i s u d dozvolio je besteretni otpis čestica iz z. k. ul. br. 27 k. o D. sa imena i vlasništva grofa J-a te prijenos istih unovi z. k. ul. br. 963 k. o. D. na ime i korist predlagača.

R e k u r s n i s u d je uvažio rekurs Državnog erara te ukinuo zaključak prvostepenog suda i ovom naložio da pozove knjižne ovlaštenike na podnos prigovora i dalje po zakonu postupa

Iz obrazloženja:

Temeljem §-a 213 Zak. o zemljišno-knjižnim diobama, otpisima i pripisima, jer sud nije proveo propisani uzazivni postupak te je tako došlo do toga, da su nakon podnesene predlagačeve molbe u gruntovnicu stigli novi upisi, valjalo je donijeti gornji zaključak.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs predlagača.

Iz obrazloženja:

Pobijani je drugostepeni zaključak iz razloga za nj donesenih opravdan i na zakonu osnovan.

Predlagač, da sačuva prvenstvo svoga prijedloga za besteretni otpis čestica, imao je ishoditi zabilježbu u smislu §-a 4 Zakona o zemlj. knjižnim diobama, otpisima i pripisima, a jer takove zabilježbe ishodio nije, dalji upisi spriječavaju besteretno otpisivanje, pak valja postupiti prema propisima §§ 2 i 3 cit. Zakona, kako to rekursni sud pravilno naređuje.

Nije stoga rekursu predlagača udovoljeno.

---

* Isp. Čulinović: str. 339 te rješ. br. 5, 6 i 8 na str. 341.

K §-u 46 Zak. o vod. pravu:

Br. 1462

Ustupljenu tražbinu s naslova vodoplavnog doprinosa ne može ustupovnik utužiti pred redovnim sudom.

Zaključak od 23. III. 1939. Rek 331/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 23. XII. 1939. Pl 985/2-1938; presuda sreskog suda u Šidu od 2. IX. 1938. P 341/4-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene zadruge B. po kućegospodaru C-u, radi 3.930 Din, prvostepeni sud donio je presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je povodom tuženičinog priziva, a po službenoj dužnosti izrekao nedopustivost redovnog pravnog puta te tužbu odbacio.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužilje.

Iz obrazloženja:

Tužilja pobija zaključak prizivnog suda navađajući, da je njoj obavljenim prenosom ustupila vodna zadruga D. zaključkom upravnog odbora svoje potraživanje protiv tužene zadruge u iznosu od 3.930 Din, te je taj ustup odobren po Ministarstvu građevina i tako postao potpuno pravno valjan, pa stoga sud nema pravo ispitivati valjanost tog ustupa, a kad bi to pravo i imao, onda da ne stoji stanovište prizivnog suda, da je vodoplavni doprinos, koji je njoj ustupljen, dažbina javnog karaktera, jer je vodna zadruga D. privatna ustanova, koja samo uživa po §-u 20 Ip. specijalan položaj.

Rekurs nije osnovan.

Ne stoji navod rekursa, da se okružni sud upustio u pitanje pravne valjanosti ustupa, jer to iz obrazloženja pobijanog zaključka ne slijedi, već je okružni sud uzeo, da u nazočnom slučaju nije dopušten redovni pravni put za utuženje ustupljene tražbine. To je stanovište posve opravdano i ne upuštajući se u pitanje pravne valjanosti samog ustupa (§ 1393 o. g. z.).

I vodna zadruga D., koja je svoju tražbinu s naslova vodoplavnog doprinosa protiv tuženice ustupila tužilji, ne bi mogla tu tražbinu utužiti pred redovnim sudom, jer ustanovljenje dužnosti doprinošenja troškova i iznos vodoplavnih doprinosa ustanovljuje po §-u 46 zakona o vodnom pravu politička oblast.

Tuženica bi dakle i tužbi sa strane vodne zadruge D. opravdano stavila prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta, pa taj prigovor može staviti i ustupovniku (cessionaru) (§ 1394 o. g. z.).

S tih se razloga rekurs tužilje nije mogao uvažiti.

K §-u 35 zak. o izvlazbi:

Br. 1463

Protiv međutomnih odluka u izvlazbeno-odštetnom postupku u gradu Zagrebu nema pravnoga lijeka.*

Rješidba od 1. II. 1940. Rek 1362/1-1939; odluka okružnog suda u Zagrebu od 10. X. 1939. R 425/176-1930.

U izvlazbeno-odštetnoj pravnoj stvari općine grada Zagreba protiv B-a i štedionice C. kao vlasnika kat. čestice br. 2968 upis. u z. k. ul. br. 3263 p. o. grad Zagreb, te protiv tt. D. kao najmoprimca lokala u kući na toj čestici, okružni sud je odložio tok postupka do konačnog rješenja parnice Po 192/1939.

Stol sedmorice je ništovnu žalbu i utok B-a otputio kao po zakonu nedopuštene.

Iz razloga:

Zakon o izvlazbi nekretnina u gradu Zagrebu od 18. XII. 1876. (Zb. br. 94) imade u pogledu pravnih lijekova u odštetnom postupku osobite propise, koji nisu u skladu sa propisima građanskog parbenog postupnika (§ 43 zak. o izvlazbi nekretnina u gradu Zagrebu). Taj zakon u §-u 35 predviđa samo jedan pravni lijek u izvlazbenom postupku i to žalbu ništovnu na Stol sedmorice proti konačnoj odluci o odšteti.

Prema tomu se mora uzeti, da su pravni lijekovi protiv međutomnih odluka nedopušteni, a to tim više, što se u §-u 35 tom žalbom ništovnom protiv konačne odluke mogu pobijati samo povrede postupovnih propisa u postupku. Tim se jasno upućuje, da su pravni lijekovi protiv međutomnih odluka isključeni.

Valjalo je ništovnu žalbu odnosno utok B-a kao po zakonu nedopušten otputiti.

Strankama je prosto unatoč odluke prvostepenoga suda o odlaganju postupka zatražiti nastavak i dovršenje postupka.

K §§ 26 Za. i 133 Grpp.:

Br. 1464

Advokatski pripravnik ne može mjesto advokata, kod kojega je na vježbi, potpisati pismeno za koje se traži da ga potpiše advokat.

Zaključak od 1. V. 1940. Rek 461/1-40; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 28. II. 1940. br. Pl 261/40; presuda Trgovačkog suda u Zagrebu od 5. X. 1939. Po 143/39-7.

---

* Sugl. Plenarna rješ. V. M. br. 41 (u V. M. br. 41 pomutnjom nije navedeno, da je ta rješidba plenarna); protivno: V. II. br. 908 i Č. II. br. 1215.

U pravnoj stvari tužioca tt. B. protiv tuženog S-a, radi R. M. 226, p r v o s t e p e n i s u d je udovoljio tužbi.

P r i z i v n i s u d je odbacio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Pobijani zaključak prizivnog suda ispravno tumači propise § 26 Za. i § 133 Grpp. i uzima, da advokatski pripravnik ne može namjesto advokata, kod kojega je na vježbi, potpisati pismeno za koje se traži da mora biti potpisano po advokatu, pa protivna razlaganja u rekursu tuženika nisu na zakonu osnovana.

Stoga nije mogao biti uvažen tuženički rekurs.

K §-u 27 Za.:

Br. 1465

Ako pogodba o nagradi advokata nije sačinjena pismeno, ne može se na nju pozivati niti advokat, a niti s t r a n k a.

Zaključak od 21. XII. 1939. Rek 1409/1-1930; zaključak okružnog suda u Petrinji od 27. X. 1939. Pl 834/2-1939; presuda sreskog suda u Glini od 1. VI. 1939. P 423/3-1939.

U pravnoj stvari tužioca advokata A-a protiv tuženog B-a, radi 1852 Din, stavio je tuženik među ostalim prigovor, da je s tužiocem sklopio usmenu pogodbu, po kojoj je imao platiti tužiocu za svoje zastupanje u parnici P 906/1938 za svako ročište po 200 Din, pa da stoga tužiocu pripada trošak prema toj pogodbi, a ne prema obređenju suda.

P r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe ne uvaživši gornji po tuženiku stavljeni prigovor.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženika i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice uvažio je rekurs tužioca i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj meritorno odluči.

Iz obrazloženja:

Pobijani zaključak stao je na stanovište, da ako je pogodba po §-u 27 Za. u pogledu nagrade sklopljena usmeno, ona nije valjana za advokata, a može biti valjana za protustranku, koja da je mogla u pogledu propisa § 27 Za. biti u bludnji, pa bi stoga iz razloga §§ 874 i 876 o. g. z. u konkretnom slučaju pogodba za tuženoga mogla biti valjanom.

Rekurs s pravom ističe, da je ovo stanovište pogrješno. Iz propisa §-a 27 st. 1 Zak. slijedi jasno, da je za valjanost pogodbe u pogledu nagrade za trud advokata potreban pismeni oblik. Ako ugovor nije zabilježen u pismenoj ispravi, onda on uopće ne postoji. Usmena pogodba je nevaljana i to apsolutno i za svakoga od učesnika, jer je ništava. Propisi §§ 874 i 876 o. g. z., na koje se pobijani zaključak

poziva, normiraju samo relativno nevaljane pogodbe, koje mogu konvalescirati, ako nisu pobijane. Postupak prvostepenog suda prema tomu nije manjkav, te je stvar zrela za odluku.

Valjalo je stoga rekurs uvažiti i odlučiti kao u dispozitivu.

K §§ 27 Za. i 884 o. g. z.:

Br. 1466

Uputa potpisana samo po stranci, ne daje advokatu pravo na utuženje advokatske nagrade na osnovu pismene izjave u smislu §-a 27 Za.

Presuda od 3. XI. 1938. Rev 1175/1-38; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. V. 1938. Pl 3585/6-36; presuda okružnog suda u Zagrebu od 1. IV. 1938. Po 1008/12-35.

U pravnoj stvari tužioca Dra K-a protiv tužene S., radi 12.500 Din, odbijena je tužba u sva tri stepena.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Prvostepeni je sud uvažujući rezultat sveukupne rasprave i izvedenih dokaza po svom slobodnom uvjerenju (§ 368 Grpp.) utvrdio da ne postoji pravno valjana p i s m e n a isprava na osnovu koje bi tužilac imao zakonsku mogućnost da traži isplatu advokatskog honorara, te je tužioca sa njegovim tužbenim zahtjevom odbio.

Prizivni sud, priziv tužioca nije uvažio, budući da tužilac u prizivu nije stavio odgovarajućeg prijedloga za preinačenje presude (§ 591 al. 3 Grpp.).

Tužilac pobija presudu prizivnog suda, a da izričito ne navodi iz kojih razloga, nu iz revizije se razabire da se radi o rev. razlogu iz § 597 br. 4 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog pogrješne pravne ocjene stvari.

Iz parničnih spisa slijedi da tužilac svoj pravni odnos prema tuženoj izvodi iz uputa od 6. IV. i 7. IV. 1929., prema kojima bi po tvrdnji tužioca isti u ime advokatskog honorara imao dobiti 200.000 Din.

Ta uputa je dakle ona juristička činjenica, kojom je po navodu tužitelja zasnovan pravni odnos između njega i tužene.

Međutim gore navedene upute ne mogu da budu osnov tužiteljeve tužbe glede njegovog ugovorenog honorara.

Prema propisima § 27 Za. advokat je ovlašten da ugovori nagradu za svoj trud, nu za valjanost takove pogodbe potrebna je p i s m e n a izjava.

Sam zakon dakle traži za valjanost ove pogodbe pismenu izjavu, a to znači, da se pogodba smatra samo onda sklopljenom, ako je po obim stranama potpisana, jer stranke istom svojim potpisom na pogodbi očituju, da pogodbu prihvaćaju.

To slijedi i iz analog. propisa § 884 o. g. z.

Ne može se u ovakovim slučajevima govoriti o prihvatu pogodbe konkludentnim činima, jer kad zakon naređuje pismenost pogodbe onda konkludentni čini sami za se, a bez pismene izjave, da se pogodba prihvaća, nisu za prosuđenje same stvari od važnosti pa čim je prvostepeni sud utvrdio da nema sa strane tužioca pismene izjave o prihvatu ponude, tad nema ni osnova za tužbeno traženje ugovorene nagrade po pismenoj pogodbi kad takova u samoj stvari ne postoji, pa je tužba morala biti odbijena.

Revizija se stoga nije mogla uvažiti.

K §-u 29 Za.:

Br. 1467

Nije dopušten revizijski rekurs niti protiv zaključka drugostepenog suda, kojim u stvari odmjerenja advokatske nagrade odbacuje pravni lijek protiv zaključka prvostepenog zaključka kao prekasno podnesen.*

Zaključak od 30. XI. 1939. Rek 1171/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 2. IX. 1939. Pl 1174/2-1939; zaključak sreskog suda u Virovitici od 24. VI. 1939. P 730/14-1935.

U pravnoj stvari molitelja advokata A-a protiv protustranke B., radi obređenja troškovnika, prvostepeni sud je obredio troškovnik molitelja sa 3.847 Din 50 p.

Rekursni sud odbacio je rekurs protustranke kao prekasno podnesen.

Stol sedmorice odbacio je rekurs protustranke kao nedopušten.

Iz obrazloženja:

U predmetu sudskoga odmjerenja advokatske nagrade i troškova nije uopće dopušten pravni lijek na sud trećega stepena (§ 29 st. 4 Zak. o advokatima), pa je pravni lijek B-a valjalo kao nedopušten odbaciti.

K §-u 34 Za.:

Br. 1468

Prigodom rješavanja prijave preseljenja sjedišta advokatske kancelarije iz područja jedne Advotaske komore u područje druge Advokatske komore nema odbor Advokatske komore novog advokatskog sjedišta ponovno ispitivati, da li je prijavitelj preselenja prigodom svog prvog upisa u imenik advokata imao kvalifikacije propisane u §-u 2 Za., ako je to pitanje već ranije pravnosnažno riješeno odlukom odjeljenja Kasacionog suda (§ 103 st. 1 Zus.) onog pravnog područja, u kojem je prijavitelj preselenja ranije imao sjedište svoje advokatske kancelarije.

* Isp. R. S. III. br. 1307;

Zaključak od 18. I. 1939. Rek 1932/1-1938; odluka odbora Advokatske komore u Zagrebu od 19. XII. 1938. br. 3724/1-1938.

U predmetu upisa advokata A-a u imenik Advokatske komore u Zagrebu odbor te komore uskratio je A-u upis.

Stol sedmorice je uvažio A-ovu žalbu i ukinuo odluku odbora Advokatske komore te ovom naložio, da A-ovu prijavu preselenja ponovno uzme u pretres mimo odbitnih razloga ukinute odluke.

Iz obrazloženja:

Žalilac, advokat u Bos. Kostajnici, dakle u području Advokatske komore u Sarajevu, prijavio je u smislu naređenja § 34 st. 1 Za. preselenje sjedišta svoje kancelarije u Dvor odboru Advokatske komore u Zagrebu, u čijem području leži mjesto Dvor. Odbor Advokatske komore u Zagrebu odbio je ovu prijavu i upis u svoj Imenik advokata, nalazeći da prijavitelj preselenja nema potrebite kvalifkacije za sticanje advokature, jer da mu manjka propisana vježba (§ 2 sl. g) i § 3 Za.). Ovlaštenje za to preispitanje prijaviteljeve kvalifikacije i odbijanje upisa nalazi odbor komore u 34 st. 6 Za., no s nepravom.

Pitanje, da li prijavitelj ima kvalifikaciju propisanu §-om 2 sl. g) Za. za sticanje advokature pravnosnažno je već riješeno odlukom Vrhovnog suda u Sarajevu u smjeru, da on ima tu kvalifikaciju. Na osnovu te odluke upisao ga je odbor Advokatske komore u Sarajevu u svoj imenik advokata, pa je na osnovu tog upisa on ovlašten vršiti advokaturu na području cijele države. Na području advokatske komore u Zagrebu nijesu propisani drugi uslovi za sticanje advokature nego li na području Advokatske komore u Sarajevu, pa stoga nema mjesta ponovnom ispitivanju te kvalifikacije žaliočeve prigodom njegove prijave preselenja sjedišta kancelarije, pogotovo kad je ova već pravnosnažno ispitana po Kasacionom sudu (Vrhovnom sudu u Sarajevu § 103 st. 1 Zus.).

Zakon o advokatima daje istina u § 34 st. 6 ovlast odboru Komore novog sjedišta advokata, da s prijavom preselenja postupi na isti način kao s molbom za prvi upis, ako nađe, da postoje razlozi, sa kojih bi se mogao upis uskratiti ili odgoditi. No time taj propis ne ovlašćuje odbor Komore da ponovno riješava o pitanju, da li je prijavitelj imao u doba prvog upisa nužne kvalifikacije, propisane u § 2 Za. za sticanje advokature, o čemu je već pravnosnažno riješeno prigodom prvog upisa. Taj propis ovlašćuje odbor Komore novog sjedišta u prvom redu na ispitanje, da li postoji koji razlog iz § 4 Za., sa kojeg se može uskratiti ili odgoditi upis tražiocu, koji ima svu kvalifikaciju iz § 2 Za. § 2 Za. ne sadržaje isključne razloge, s kojih se može upis uskratiti ili odgoditi nego propisuje pozitivne kvalifikacione uslove, koje mora svaki tražilac upisa dokazati. Te uslove mora tražilac

dokazati samo, kad traži prvi upis, dok to za prijavu preselenja zakon ne propisuje. Tražilac je dobio prvim upisom pravo vršenja advokature, on je tim upisom postao advokat, i kao takav ima pravo promijeniti sjedište svoje kancelarije uz prostu prijavu preselenja. Podnoseći tu prijavu nije prijavitelj dužan ponovno dokazivati da ima uslove za sticanje advokature, već s prostog razloga, jer on preselenjem ne stiče advokatur,u ne postaje advokat, budući da on to već jest. Odbor Komore novog sjedišta može prigodom rješavanja prijave o preselenju osim postojanja isključnih razloga iz § 4 Za. ispitati i to, da li je prijavitelj izgubio koju u § 2 Za. propisanu kvalifikaciju (na pr. državljanstvo, sposobnost za vršenje pravnih radnja) pa stoga razloga upis uskratiti. No nikako ne može biti razlogom uskrate upisa prigodom preselenja u područje druge komore to ,što odbor te druge komore drži, da prijavitelj nije prigodom prvog upisa ispunio propisane kvalifikacione uslove za sticanje advokature, jer je o tome već pravnosnažno riješeno prigodom prvog upisa, pa se novom odlučivanju o tome protivi pravnosnažnost odluke prve komore, odnosno odjeljenja Kasacionog suda.

Valjalo je zato žalbu uvažiti i odlučiti, kako je to navedeno u dispozitivnom dijelu ove odluke.

K §-u 36 Za.:

Br. 1469

Ako odricanje od advokature, predviđeno u §-u 36 Za., nije valjano uslijedilo, može Disciplinsko vijeće Advokatske komore povući svoju odluku, donesenu na osnovu tog pravno nevaljanog odricanja.

Zaključak od 28. III. 1940. Rek 162/1-1940; odluka odbora Advokatske komore u Zagrebu od 22. I. 1940. br. 3662/39.

U stvari ponovnog upisa Dra B-a u Imenik advokata, odbor Advokatske komore uskratio je moliocu Dru B-u upis u Imenik advokata sa sjedištem pisarne u Z.

Stol sedmorice nije uvažio žalbu molioca.

Iz obrazloženja:

Žalilac se je godine 1932. odrekao pred Disciplinskim vijećem Advokatske komore u Zagrebu advokature i podjedno se u smislu §-a 36 Za. odrekao i prava tražiti ponovni upis u imenik advokata, pa je na osnovu te izjave brisan iz Imenika, a disciplinski postupak protiv njega obustavljen. Zakon ne daje takvim bivšim advokatima pravo tražiti ponovni upis, kako ga daje advokatima brisanim na osnovu disciplinske ili krivične presude (§ 57 Za.). Nasuprot, Zakon o adv. u § 4 st. 1 sl. e) izričito naređuje, da takva lica ne mogu steći advokature. Osnovano je zato odbor Komore pobijanom odlukom traženje žalioca odbio.

Žalilac u svojoj molbi za ponovni upis tvrdi, da je gore pomenutu izjavu pred Disciplinskim vijećem dao u takvom duševnom stanju, koje isključuje valjanost njegove odreke. No takovo činjenično stanje ne bi moglo činiti osnov za ponovni upis žalioca, nego eventualno za anulaciju njegovog ranijeg brisanja iz Imenika advokata uz istodobnu anulaciju i odluke o obustavi disciplinskog postupka protiv njega, jer je oboje uslijedilo na osnovu njegove izjave, za koju tvrdi, da nije dana valjano. Za to međutim nije nadležan odbor Komore ni ovaj Stol sedmorice kao vlast drugoga stepena u pogledu upisa u Imenik advokata. Jedini mogući put za postignuće ovoga bio bi da se žalilac obrati na Disciplinsko vijeće Komore sa traženjem, da ono, po utvrđenju njegove neuračunljivosti u doba davanja izjave, revidira svoju odluku o primanju na znanje njegove odreke, i o bustavi disciplinskog postupka protiv njega, pa da ishodi kod odbora Komore uspostavu njegovog upisa i nastavi disciplinski postupak protiv njega. (Za to ne bi bilo zapreke u propisima o zastarjevanju disciplinskih krivica, jer se zastarjevanje prekida za vrijeme, dok je okrivljeni izbrisan iz Imenika — § 58 st. 1 Za.). Zakon o advokatima nema doduše naređenja, koja bi ovakav postupak predviđala, no nema ni naređenja, koje bi priječilo Disciplinsko vijeće, da u slučaju, ako utvrdi, da odricanje predviđeno iz § 36 Za., nije valjano uslijedilo, povuče svoju odluku donesenu na osnovu tog pravno nevaljanog odricanja. Posljedica takvog postupka bila bi u slučaju utvrđenja neuračunljivosti uspostava okrivljenoga u Imeniku advokata, ali i nastavak disciplinskog postupka protiv njega t. j. potpuna restitucija stanja kakvo je bilo prije davanja pravno nevaljane odreke. Disciplinsko vijeće bi moglo u tom slučaju naravno donijeti i istodobno odluku o prethodnoj obustavi advokature (§ 76 Za.), do okončanja disciplinskog postupka.

Ovo pravno mišljenje ne čini dakako nikakav prejudic z-a disciplinske vlasti u koliko bi se žalilac na njih obratio, niti je izneseno mišljenje za njih obavezno.

K §§ 44 23 Za.:

Br. 1470

Preuzimatelj advokatske kancelarije nije ovlašten na zastupanje stranke bez punomoći te stranke.*

Presuda od 29. III. 1940. Rev 340/1-40; presuda apelacionog suda u Splitu od 28. XII. 1939 Po 139/10.

U pravnoj stvari tužilaca B. i dr. protiv tuženih N. i dr. radi ništavosti presude apelaciong suda u Splitu od 12. XI. 1938. Pl 328/4-38 donio je taj sud presudu, kojom je prvu svoju presudu proglasio ništavom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

* Suglasno: Zuglia—Verona Grpp. rješ. br. 1 kod §-a 224. Isp. Neuman: Kom. I. kod §-a 155 Grpp. i R. S. I. br. 430.

Iz obrazloženja:

Kad su advokati rD. J. i Dr. M. od nadležnog odbora Advokatske komore bili imenovani preuzimateljima advokatske kancelarije Dra S-a, nisu oni time stekli pravo da zastupaju u parnici tuženika N-a, koga je do tada zastupao advokat Dr. S. kao njegov punomoćnik. Opunovlasna pogodba među njima sklopljena za zastupanje u parnici, niti biva izmijenjena niti može da bude izmijenjena odredbom odbora Komore, koja je treće lice izvan odnosa stranaka, kad joj Zakon o advokatima takvo pravo ne daje ni izričito ni prećutno. Po § 44 tog Zakona u nadležnost odbora spada i imenovanje preuzimatelja, koji time dobiva ista zaštitnička prava kao i sam advokat. Ta prava, prema propisu § 23 st. 1 reč. 2 pom. Zakona, sastoje u tome da preuzimatelj samo zastupa stranku u koliko treba da je zaštiti od štetnih pravnih posljedica, ali on ne može da radi na poslu, jer mu od stranke nije povjeren i nema za to od stranke potrebno ovlašćenje.

Da preuzimatelj advokatske kancelarije ne stiče pravo zastupanja stranke, izvodi se također i iz propisa § 224 st. 2 Grpp. koji određuje, da prekid postupka traje »dok stranka ne postavi drugog advokata«. Time je indirektno određeno da samo stranka može da postavi drugog advokata, kad njezin advokat umre ili postane nesposoban da nastavi zastupanje stranke, ali da to ne može vlast koja je imenovala preuzimatelja kancelarije.

Nije stoga osnovan u toj smjernici zazvani revizijski razlog § 597 br. 4 Grpp.

Ni sa gledišta revizijskog razloga § 597 br. 2 Grpp. revizija nema pravo. Opravdano prizivni sud nije izveo dokaz saslušanjem svjedokinje B. na okolnosti, da je ona obavijestila tužilje, da je parnica svršila i da je parnicu dobila kao ranije. Te okolnosti nisu važne za odlučivanje da li su tužilje podnijele tužbu za ništavost u strogom roku od mjesec dana, jer se prema propisu § 628 br. 2 Grpp. taj rok računa od dana kad je odluka stranci dostavljena...

K §-u 78 Č. Z.:

Br. 1471

Zahtjev na naknadu štete protiv banovine zbog nepravilnog rada njezinog službenika zastaruje u roku navedenom u §-u 78 st. 4 Č. Z. Nije uvijek potrebno da se takovom tužbom obuhvati i ono fizičko lice, koje je radeći u službi banovine svojim nepravilnim i nezakonitim radom prouzročilo nastalu štetu.*

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 1188/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 11. V. 1939. Pl 366/3-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 23. XI. 1938. Po 284/10-1938.

* Isp. R. S. II. br. 955.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tužene Savske banovine kao vlasnice banovinske bolnice u B., zastup. po držav. pravobranioštvu u Z., radi naknade štete od 208.779 Din, utvrđeno je, da je tužilja u mjescu veljači god. 1936. dopremljena u banovin. bolnicu u B., gdje je ustanovljeno, da ima tifus. Utvrđeno je nadalje, da je tužilja po noći utekla u dvorište razbivši prozor bolničke sobe i da je cijelu noć ostala bosa u snijegu tako, da joj su se noge smrzle, a kasnije otpala stopala. Uslijed toga tužilja traži od tužene naknadu štete u gornjem iznosu smatrajući da je tužena odgovorna za tu štetu, jer da su njezini službenici propustili kritične noći tužilju kao tešku bolesnicu čuvati.

Oba nižestepena suda odbila su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude prizivnog suda:

Priziv nije osnovan.

Nije svagda i u svakom slučaju potrebno, da se tužbom na naknadu štete protiv Banovine kao pravnog lica radi nezakonitog ili nepravilnog rada njenih službenika tužbom obuhvati i ono fizičko lice, koje je radeći u službi banovine svojim nepravilnim ili nezakonitim radom prouzročilo nastalu štetu.

Prema zakonu o bolnicama od 27. II. 1930. (Služb. oNv. br. 52-XVIII iz 1930.) i to §§ 21-26 u vezi § 31 zakona o banskoj upravi od 7. XI. 1929. (Služb. Nov. br. 261-CV iz g. 1929.) te Pravilnika o službenim odnosima banovinskih službenika Savske banovine od 15. IV. 1932. i to snagom § 16 cit. pravilnika važe propisi § 78 Č. Z. i za banovinske službenike Savske banovine.* No odredbe § 78 Č. Z. st. 3 i 5, koje u konkretnom slučaju nedvojbeno dolaze do primjene, pretpostavljaju, da je odnosno fizičko lice, koje je svojim navodnim nepravilnim ili nezakonitim radom oštećeniku prouzročilo nastalu štetu i poznato i da ga je moći utvrditi. U nizu uzroka, koji su uzročno djelovali u konkretnom slučaju pri postanku teške povrede, koju je pretrpila tužilja, moglo je doći u obzir više različitih lica namještenika banovinske bolnice, a da po prirodi stvari nije tužilja mogla utvrditi prije podnosa tužbe neposrednoga oštetioca lično. U ovakovom slučaju nije tužba nedopuštena samo zbog toga, što nije obuhvatila i odnosno fizičko lice kao sutuženika, što je u pravilu inače potrebno. Može biti u konkretnom slučaju dvojbeno, da li je postojala mogućnost za tužilju, da li je mogla saznati i utvrditi odnosno fizičko lice neposrednog oštetioca, za kojega treba da banovina odgovara, ali bi ta okolnost, dok ne bi bila raščišćena u napomenutom smislu mogla dati povoda samo za to, da se ovakva nejasnoća popu-

* Isp. čl. 2 Uredbe o služb. odnosima banovin. službenika (banovine rHvatske) od 12. X. 1939. (Nar. Nov. od 19. X. 1939. br. 237-CV).

nom rasprave u najnepovoljnijem slučaju razjasni, a ne bi bez dalnjega mogla poslužiti kao razlog za odbijanje tužbe. Tužilja naime tek u prizivu predlaže dopis Banske uprave br. 42346/VI-37, prema kojemu se neposredni oštetilac nezna i ne može utvrditi, te bi valjanim upravljanjem rasprave bilo već u prvostepenom postupku došlo do objašnjenja ove važne okolnosti.

Međutim ako se kao objašnjeno i nedvojbeno pretpostavi, da se odnosno fizičko lice i neposredni oštetilac za kojega prema tužbi treba banovina kao pravno lice da odgovara, nije mogao utvrditi i da se za njega nezna, pak da je tužba ne obuhvativši ga, valjano i dopušteno podnesena samo protiv banovine, ipak je tužbeni zahtjev opravdano odbit.

Za štetu nastalu nepravilnim radom nepoznatoga svoga službenika, koji do tužbe nije mogao biti utvrđen, odgovara banovina samo prema napred navedenim posebnim propisima, a ne prema općim propisima o. g. z.

Prema već navedenom zakonu o bolnicama, banovinske bolnice su javni zdravstveni zavodi, a banovinska služba u njima imade javnopravni značaj poput državne službe. Zato je prema navedenim specijalnim propisima i odgovornost banovine poput države za nepravilan ili nezakoniti rad njenih službenika u ovoj javnopravnoj službi ograničena u smislu navedenih propisa i vezana na posebne zakonske pretpostavke, a među inim i na kraći zastarni rok ovdje iz § 78 Č. Z., koji je međutim, kako je pobijana presuda pravilno utvrdila svakako protekao, jer je nedvojbeno od vremena dogodivše se štete i podnosa tužbe istekao maksimalni rok od jedne godine.

Nedvojbeno je prema stanju spisa, da utuženju nije pret hodio krivični postupak protiv kojega fizičkog lica tuženičinog službenika i da ne postoji nikoja ovršiva krivična presuda (§ 78 st. 4 Č. Z. in fine) niti koji drugi način računanja zastarnoga roka.

Nisu dakle banovinske bolnice jedno privatnopravno poduzeće banovine kao pravnog lica, našto neosnovano upućuje tužilja, niti se ne utužuje protiv banovine šteta na osnovu privatno pravnog posla ili nekog građansko pravnog delikta počinjenog u kakvom privatno pravnom poduzeću banovine, gdje bi banovina bila glede svoje privatno pravne odgovornosti uspoređena ostalim pravnim licima i odgovarala za naknadu uzročenih šteta nastalih radom u njeno ime radećih fizičkih lica poput ostalih pravnih lica privatnog prava. Ne dolazi stoga u nazočnom slučaju do primjeme niti dulji zastarni rok iz općeg propisa, § 1489 o. g. z., na kojega se neuspješno upućuje.

Pošto je tužba svakako prekasno podnesena sa gledišta navedenih specijalnih propisa, koji u nazočnom slučaju jedino u obzir dolaze, nije bilo potrebno raspravljanje i istraživanje u samoj stvari, pak nema niti isticanih bitnih nedostataka postupka.

Stoga priziv nije uvažen.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 2 Grpp.

Provađati dokaz o tome, kada je tužilja izišla iz bolnice izliječena i kada je podnesla molbu za siromaško pravo i advokata siromašnih, nije u ovoj stvari potrebno, budući da je na osnovu do sada iznesenog i utvrđenog činjeničnog stanja, te izjave tužilje u reviziji, moguće stvar temeljito ocijeniti.

Ne postoji niti rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Tužilja sama ističe, da je iz bolnice izišla 1. III. 1937., a na riješenje, da joj se podijeli advokat siromašnih, da je čekala od 21. IX. 1937. do 28. VI. 1938. — te tvrdi, da zastara nije nastupila, budući da i na ovaj slučaj treba primijeniti propis § 174 st. 2 Grpp.

Mišljenje tužilje ne može se prihvatiti. Propis § 78 st. 4 Č. Z. određuje kao krajnji rok za podizanje tužbe godinu dana računajući od dana nastale štete, koja je u ovom slučaju prema navodima tužilje nastala u noći od 14. na 15. II. 1936.

Tužba je podignuta 6. VII. 1938. pa prema tome očevidno slijedi, da je rok za podizanje tužbe promašen.

Međutim ako se početni zastarni rok računa od 1. III. 1937. kao dana saznanja za štetu pa i tada je do podnošenja tužbe (6. VII. 1938.) proteklo više od godine dana i time nastupila zastara.

Pozivanje tužilje na podnošenje molbe glede postavljanja advokata siromašnih ne koristi, jer propis § 174 st. 1 Grpp. naređuje da nijedna stranka ne može tražiti da se produže rokovi zbog toga, što je predana molba ili prijedlog u smislu glave VII. Grpp., dok se propis § 174 st. 2 Grpp. odnosi na postupak nakon dostave tužbe kad siromašna stranka blagovremeno dade molbu za priznanje siromaškog prava, a takav slučaj u konkretnoj stvari ne postoji.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 78 Č. Z., §-u 109 zak. o grad. opć., te §-u 254 Grpp.:

Br. 1472

I ako § 78 Č. Z. i § 109 zak. o grad. općinama ne govore o krivnji, ipak mora i kod tužbe na naknadu štete protiv upravnog organa biti utvrđena njegova krivnja. Svaki sud, bez obzira na njegovu stvarnu nadležnost, nadležan je da riješi sam sva još pravosnažno neriješena prejudicionalna pitanja koja su od odlučne važnosti za rješenje glavne stvari.

Presuda od 3. IV. 1939. Rev 212/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. IX. 1938. Pl 2419/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 12. III. 1938. Po 7/5-1938.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tuženih B-a (grad. načelnika u Z.) i općine grada Z., radi naknade štete u iznosu od 191.616 Din, utvrđeno je, da je tužilja god. 1936. zatražila od grad. poglavarstva kao obrtne oblasti u Z. izvjestan broj ovlaštenja po zakonu o radnjama, a grad. poglavarstvo da je tužilji nakon ispunjenja svih zakonskih uvjeta izdalo ta ovlaštenja, na temelju kojih je tužilja nakon što je dobila dozvolu za rad od banske uprave i nakon upisa u trgovački registar počela sa radom t. j. trgovanjem. Utvrđeno je nadalje, da je uslijed pritužbe Udruženja trgovaca Gradsko poglavarstvo u Z. povelo protiv tužilje postupak radi otvaranja velike robne kuće i u tom postupku donijelo odluku, kojom se tužilji nalaže da imade smjesta prestati sa obavljanjem posla u svojoj trgovačkoj radnji velikog obima u Z., a kad tužilja tomu nije udovoljila da je ta radnja na temelju odluke grad. poglavarstva u Z. bila oblasno zatvorena i zapečaćena. Utvrđeno je konačno da je tužilja protiv odluke o zabrani obavljanja daljeg poslovanja podnijela prigovore, no grad. poglavarstvo u Z. je nakon provedenog postupka u cijelosti potvrdilo gornju svoju odluku. Tužilja tvrdi, da je uslijed tog nezakonitog i nepravilnog postupka grad. poglavarstva u Z. pretrpjela štetu u utuženom iznosu te da joj za tu štetu odgovaraju solidarno prvotuženik, koji je gornje odluke potpisao, kao izvršilac te drugotužena.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a i **Stol sedmorice** odbili su tužilju s tužbom.

Iz obrazloženja presude Stola sedmorice:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz §-a 597 br. 2 Grpp.

Prilozima, kojima se tužilja tečajem parnice poslužila radi dokaza svojih tvrdnja nije prigovoreno, pa stoga prvostepeni sud nije imao razloga, da od gradskog poglavarstva nabavlja odnosne spise, a nije imao razloga ni da prekida postupak do konačnog rješenja spora u upravno-sudskom postupku (§ 254 Grpp,) budući da je svaki sud bez obzira na njegovu stvarnu nadležnost, nadležan da riješi sam i sva prejudicionalna pitanja, ako je to od odlučne važnosti za rješenje glavne stvari. Prema tome nema u prizivnom postupku nedostataka, koji bi sprečavali iscrpivo pretresanje i temeljitu ocjenu stvari.

Ne postoji ni rev. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Prema propisima, koji se odnose na načela dokaza na području upravnog postupka, upravna će vlast po slobodnom uvjerenju ocijeniti, da li se navod koje činjenice ima smatrati istinitim ili ne, te će držeći se principa materijalne istine odlučiti o pravima i dužnostima stranaka (§§ 79 i 108 Zup.). Kada dakle organ upravne vlasti riješavajući odnosni predmet postupa u ocjenjivanju činjenica po svom slobodnom uvjerenju, tada je moguće da propise zakona pogrešno protumači ili pogrešno primijeni, a da kod toga ne mora da postoji nikakova svjesnost o nezakonitom ili nepravilnom postupku, koja bi mogla poslužiti kao osnov za tužbu o naknadi štete.

Upravni sud u Zagrebu svojom presudom od 1. VI. 1938. br. 6629—1938. T. 1350—1037. poništio je rješenje banske uprave od 30. X. 1937. br. 32548—VIII., budući da isto nije o samom sporu meritorno odlučilo, nu tim nije rečeno da je i prvostepena odluka nezakonita — a kada bi tako i bilo, ni tada se ne bi moglo uzeti da postoji sa strane upravnog organa obveza za naknadu štete (§ 109 Zak. o grad. opć.) bez posebnog dokaza za krivnju glede nezakonitog ili nepravilnog postupka.

Istina zakon u § 78 Č. Z. i § 109 Zak. o grad. opć. ne govori o krivnji, nu govori o naknadi štete, a kako je za obrazloženje tužbe na naknadu štete potrebno, da se dokaže i to da je tuežnik štetu skrivio (§ 1295 o. g. z.), to slijedi da kod svake tužbe na naknadu štete mora biti krivnja tuženoga utvrđena.

Prizivni je sud u skladu sa utvrđenjima prvostepenog suda utvrdio, da ne predleže takove činjenice iz kojih bi se mogla izvoditi krivnja tužene stranke — pa prema tomu nema mjesta da se o tužbenom zahtjevu provađa dalnji postupak u smislu rev. prijedloga.

K §§ 1 i 433 ZOR.:

Br. 1473

Propisi Zakona o radnjama ne mogu se primijenjivati na namještenike Biđ-Bosutske vodne zadruge, jer ona nije privredna zadruga.

Presuda od 29. II. 1940. Rev 1637/1-39; presuda okružnog suda u Osijeku od 5. X. 1939. Pl 1167/39; presuda sreskog suda u Vinkovcima od 17. V. 1939. P 1124/38.

U pravnoj stvari tužioca N-a protiv tužene Biđ-Bosutske vodne zadruge u Sr. M., radi 5.400 Din, odbijena je tužba u sva tri stepena.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Revizija nije osnovana.

Razlog pobijanja zbog pogrješne pravne ocjene stvari nije opravdan. Ispravno je pozivanje presude na propis § 1 ZOR., jer tuženica nije nikakva privredna zadruga, a samo na takove zadruge mogu se primjeniti propisi zakona o radnjama (§ 433 br. 1 ZOR.). U koliko se pak u propisu § 433 br. 2 ZOR. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja ovlašćuje da može u sporazumu sa Ministrom Pravde Uredbom protegnuti propise toga zakona na namještenike još i

drugih zanimanja, ima se uvažiti da takva Uredba, kakvu dopušta citirano zakonsko naređenje, nije izdana.

Uslijed toga se revizija kao neosnovana nije mogla uvažiti.

K §-u 209 ZOR.:

Br. 1474

Ako služboprimac nije, u smislu kolektivnog ugovora, niti do isplate naredne plaće, iznio poslodavcu svoje potraživanje u pogledu plateža prekovremenog rada, to se je time sâm odrekao tog svog potraživanja. Takovo odreknuće već stečenog potraživanja nije zabranjeno. Propis §-a 209 st. 3 ZOR. nije prinudnopravne naravi.

Presuda od 1. V. 1940. Rev 585/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. I. 1940. Pl 3407/1939; presuda sreskog suda II. u Zagrebu od 27. IX. 1939. P 1784/12-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi poništenja presude izbranog odbora te radi plateža razlike između primljene plaće i plaće koju predviđa kolektivni ugovor u iznosu od 4.800 Din, te plateža prekovremenog rada u iznosu od 7094 Din ili ukupno 11.894 Din, oba niže stepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija se osniva na revizijskom razlogu iz §-a 597 br. 4 Grpp. koji tužilac nalazi u tom, što prizivna presuda protivno zakonskim naređenjima ne uzima, da su presudom izbranog odbora povređena prinudnopravna naređenja zakona.

Ovaj revizioni razlog ne postoji.

Što se tiče traženja za isplatu razlike između primljene plaće i plaće, kako ju predviđa kolektivni ugovor, odbiće je zahtjeva osnovano na samom kolektivnom ugovoru (uglavak br. 1), koji naređuje, da je takvo potraživanje dužan radnik iznijeti, u roku do naredne plaće poslodavcu, a ako bi iz toga nastao spor, staviti prijavu paritetnoj komisiji u daljem roku od 8 dana. Time što tužilac nije tako postupio, izgubio je pravo iz kolektivnog ugovora, on se je sam time odrekao svog potraživanja, a naknadno odreknuće od već stečenog potraživanja, nije po nijednom zakonu zabranjeno. Tu treba povrh toga uvažiti još i to, da § 209 st. 3 ZOR. ne sadrži prinudnopravni propis, od koga ne bi mogao služboprimac otstupiti, jer ga ne navodi § 251 ZOR., koji nabraja taksativno prava služboprimca, koja se ne mogu na štetu služboprimca ugovorom izmijeniti.

Što je tu rečeno u pogledu odricanja od već stečenog potraživanja iz kolektivnog ugovora, važi na osnovu uglavka br. 11 Kolektivnog ugovora i za zahtjev za platež prekovremenog rada, pa bi se taj zahtjev morao odbiti, sve kad

bi se i dokazalo, da je tužilac u istinu radio preko vremena, što međutim sudovi ni ne uzimaju utvrđenim.

Ne može se zato revizija uvažiti.

K §§ 219 i 206 ZOR.:

Br. 1475

Propis §-a 219 ZOR. je prinudno-pravne naravi u smislu §-a 691 br. 7 Grpp. samo u toliko, u koliko se odnosi na prava službo primca (§ 251 ZOR.), pa prema tome ako je izbrani sud dosudio služboprimcu nešto, što mu po propisu §-a 219 ZOR. ne pripada, nije time povrijedio nikakav prinudno-pravni propis. Propisi zakona o radnjama odnose se na sve pomoćno osoblje (radnike) zaposleno u industrijskim poduzećima bez obzira na neku naročitu kvalifikaciju tog osoblja.

Presuda od 12. X. 1939. Rev 1094/1-1939; presuda okružnog suda u Osijeku od 12. VIII. 1939. Pl 1080/2-1939; presuda sreskog suda u Osijeku od 9. VI. 1939. P 907/7-1939.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. protiv tuženog B-a, radi poništenja presude izbranog odbora, utvrđeno je, da je izbrani odbor kod Gradskog poglavarstva u O. presudom od 24. IV. 1939. br. 299/39 dosudio tuženiku u smislu §-a 219 ZOR. u ime plaće za vrijeme njegovog bolovanja ukupno iznos od 5.000 Din te iznos od 100 Din u ime takse na presudu. Tužilja pobija tu presudu izbranog odbora te traži da se ta presuda izbranog odbora poništi i presudi, da tužilja nije dužna platiti tuženiku gore navedene iznose, a sve to iz slijedećih razloga: 1) jer da je izbrani odbor prekoračio granice svog zadatka time, što se je u konkretnom slučaju proglasio nadležnim za rješenje stvari, premda tuženik nije stručni radnik već navodno običan nadničar, o čijim zahtjevima izbrani odbori nisu nadležni suditi; 2) jer da je izbrani odbor protivno prinudnom pravnom propisu §-a 219 ZOR. tuženiku dosudio plaću za prvi tjedan bolovanja i kod onih bolovanja koja su trajala više od tjedan dana; 3) jer da je izbrani odbor protivno propisu §-a 330 ZOR. tuženiku dosudio plaću za prvi tjedan bolovanja i kod onih bolovanja, koja su starija od tri godine.

Prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužilje.

Iz obrazloženja:

... Propis §-a 219 ZOR. u ovom slučaju nije povrijeđen presudom izbranog suda, jer prema tom propisu pripada služboprimcu pravo na plaću za prvi tjedan bolovanja i onda, ako je bolovanje trajalo više od tjedan dana.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

U postupku je izbranog odbora (suda dobrih ljudi) gradskoga poglavarstva u G. utvrđeno je, da je tuženik bio u odnosno vrijeme namješten kao radnik u livničkom odjeljenju tužiteljičine tvornice (»Former«).

Već po svojstvu takovoga zaposlenja imao se je tuženik smatrati pomoćnom osobom (radnikom) u poduzeću tužiteljice po propisu § 3 st. 1 Zakona o zaštiti radnika i § 206 st. 2 Zakona o radnjama i na njega se imadu primijenjivati odnosni propisi Zakona o radnjama.

Nije odlučno, da li je tuženik imao svojstva naročitog kvalifciranog radnika, jer se propisi Zakona o radnjama odnose na sve pomoćno osoblje (radnike) u industrijskim preduzećima bez obzira na naročitu kvalifikaciju.

Takav pojam fabričkog radnika nije ničim alteriran propisima §§ 307 i 25 Zakona o radnjama.

Što se tiče propisa §-a 219 ZOR., valja istaći, da taj propis nije u cijelosti prinudno-pravne naravi, već samo u toliko, u koliko se odnosi na prava služboprimca. Prema tome, ako je sud dosudio služboprimcu nešto, što mu po propisu navodno ne bi pripadalo, nije time povrijedio nikakav prinudni pravni propis.

Ocjena dokaza izbranoga odbora o vremenu bolesti tuženika za vrijeme njegovoga namještenja ne može se uopće pobijati po propisu §-a 691 Grpp., kako to prizivni sud ispravno ističe.

Konačno je na zakonu osnovano pravno shvatanje prizivnoga suda i u tom, da izbrani odbor nije povrijedio nijedan prinudni pravni propis, što tuženičkom potraživanju nije uvažio po tužiteljici stavljen prigovor trogodišnje zastare.

Stoga revizija nije uvažena.

K §-u 238 br. 2 i 243 ZOR.:

Br. 1476

Isplata snižene plaće, ma i neopravdana, nije važan razlog za istup služboprimca iz posla.

Osuda od 1. IV. 1937. Rev 448/1-1936; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 25. IV. 1936. Pl 4248/4-1933; osuda sreskog suda I. u Zagrebu od 4. V. 1933. br. 48339 gr. P 1621/1933.

U parnici tužioca A-a protiv tužene tt. B. d. d., radi 10.980 DIN, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Iz razloga:

Neprijeporno činjenično stanje među strankama je slijedeće:

Tužitelj je bio namješten kod tužene u svojstvu pekarskog magazinera uz izvjesnu plaću u gotovom i deputat u naravi pa kad mu je tužena snizila plaću, nije tužitelj na to sniženje htio pristati, već je tuženoj otkazao, no pošto mu tužena za vrijeme trajanja otkaznog roka nije htjela plaćati raniju plaću, već sniženu, to je tužitelj dana 12. XI. 1932. istupio iz službe opravdavajući svoj istup zakonskim razlogom iz br. 2 § 238 Zak. o radnjama.

Pošto mu tužena nije isplatila pripadajuću plaću kroz otkazno vrijeme od 3 mjeseca, to je tužitelj najprije tužbom kod obrtne vlasti tražio:

1) neisplaćenu plaću za tjedan od 5. do 12. XI. 1932. u iznosu od Din 450.—;

2) plaću od 12. XI. do 31. XII. 1932., t. j. 7 tjedana po Din 450.— ili ukupno Din 3.150.—, zatim Din 800.— mjesečne plaće i za kruh Din 168.—, što čini ukupno Din 4.118.—

3) plaću za zadnja tri mjeseca otkaznog roka naime od 1. I. 1933. do 31. III. 1933. (u smislu § 332 st. 2 ZOR. u iznosu od Din 7.362.—

U svemu dakle Din 11.930.—. Obrtna vlast dosudila je tužitelju Din 975.— tako, da tužilac ostatak potražuje ovom tužbom.

Tužena se posve opravdano usprotivila platežu utužene svote.

Zahtjev tužitelja nije na zakonu osnovan.

Time što se je tužitelj poslužio svojim pravom iz § 238 br. 2 ZOR. te istupio dana 12. XI. 1932. iz službe, razriješen je službovni odnos bez otkaza pa tužitelju ne pripada nikakovo pravo na plaću za vrijeme poslije istupa iz službe. Tužitelj se je sam toga prava odrekao pristavši da se službovni odnos raskine bez otkaza (§§ 238 i 239 ZOR. upravo govore o slučajevima kad služboprimac odnosno službodavac mogu službovni odnos bez otkaza razriješiti). U tim dakle slučajevima nema ni plaće kroz otkazno vrijeme, kad ovog posljednjeg t. j. otkaznog vremena nema.

Plaća od 5. do 12. XI. 1932. je tužiocu dosuđena po obrtnoj vlasti, jer je ova dosudila i više nego tužitelj za to razdoblje traži, dok plaća za ostalo vrijeme t. j. od 12. XI. do 31. XII. 1932. i od 1. I. 1933. do 31. III. 1933. prema napred navedenom tužitelju ne pripada. Stoga je valjalo tužitelja s tužbenim zahtjevom odbiti.

Apelacioni sud je otputio priziv tužioca i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

U samoj stvari osuda prvoga suda je u skladu sa raspravnim spisima i zakonom te valjano obrazložena, a njezini navodi nisu oprovrgnuti navodima priziva.

Uslijed toga valjalo je priziv tužitelja otputiti i potvrditi pobijanu osudu prvostepenog suda.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužioca, jer za nj nema uslova § 335 hrv. grpp.*

* uzevši pri tom, da isplata snižene plaće, ma i neopravdana, nije važan razlog za istup, jer da je tužilac mogao kod obrtne oblasti tražiti punu plaću (iz pro doma na pretspisu 7010/33).

K §-u 239 br. 2 ZOR.:

Br. 1477

Nije zloupotreba poslodavčevog povjerenja, ako poslovođa njegove radnike upotrebljava za svoj privatni posao, kada oni imaju slobodno vrijeme.

Osuda od 3. X. 1935. Rev 113/1-1935; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 24. X. 1934. Pl 7769/1-1934; osuda sreskog suda I. u Zagrebu od 9. II. 1934. P 102/1930.

U parnici tužioca A-a protiv tuženog građevnog poduzeća B., radi pobijanja odluke Mirovnog odbora obrtnog zbora u Z. te plateža svote od 9.750 Din u ime tužiočeve plaće za otkazno vrijeme, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Apelacioni su'd je povodom tuženikovog priziva preinačio osudu prvostepenog suda i tužioca odbio s tužbom. **Stol sedmorice** je povodom tužiočevog previda preinačio osudu apelacionog suda i uspostavio osudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Po § 94 sl. g) obrtnoga zakona iz god. 1884.* može se bez otkaza otpustiti namješenik, kada zloporabljujući povjerenje obrtnikovo u pogibelj stavi interes posla (poduzeća).

Obzirom na to, i ako je dokazano, da je tužitelj kao poslovođa tuženog poduzeća upotrebljavao radnike toga poduzeća za svoj posao u vrijeme njihova slobodnog vremena, to jest subotom poslije podne i nedjeljom, pa i onda kada bi bilo dokazano da ih za taj posao nije platio, to time tužitelj nije još zlorabio povjerenje tuženog poduzeća, a pogotovo nije time stavio u pogibelj interes toga poduzeća.

Naročito kada je svjedocima C-om i dr. dokazano, da su radnici dobrovoljno tužitelju u slobodno vrijeme pomagali kod gradnje njegove kuće, a iskazom D-a i dr., da je tužitelj radnike za taj posao platio i dao im hranu.

Tuženo poduzeće nije dokazalo da je tužitelj silio na taj posao radnike i da je one koji mu nisu htjeli raditi otpuštao odnosno predlagao na otpust, jer svjedoci H. i Š. to iz vlastitog znanja ne znadu, već samo po pripovijedanju nekih radnika koje oni ne navode, a niti one radnike, koji bi bili otpušteni radi toga, što nisu htjeli raditi tužitelju, a niti samo tuženo poduzeće navodi te radnike, makar da je po prvom sudu odlukom na to bilo pozvano.

Stoga je valjalo uvaženjem previda tužiteljeva preinačiti osudu apelacionog suda i uspostaviti osudu prvoga suda, koja je i iz razloga u njoj navedenih, koji su u suglasju sa spisima, opravdana i na zakonu osnovana.

---

* Isp. § 239 st. 1 br. 2 ZOR.

K §§ 324 i 332 ZOR.:

Br. 1478

Tkalački majstor, koji je vršio nadzor nad podređenim nižim tkalačko--stručnim osobljem, imao pravo otpuštanja radnika bez otkaza te bio odgovoran neposredno vlasnicima tvornice, dakle imao samostalni djelokrug spojen s pravom raspolaganja glede službe radnika, a osim toga je vodio brigu za pravilno funkcioniranje tkalačkih strojeva te ih raspravljao i popravljao, ima se smatrati licem, kojemu je povjerena važnija služba u smislu §-a 324 ZOR.

Presuda od 25. II. 1937. Rev 915/1-1936; presuda okružnog suda u Zagrebu od 4. III. 1936. Pl 366/3-1936; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 17. XII. 1935. P 6373/5-1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi poništenja odluke gradskog poglavarstva kao obrtne oblasti u Z. te plateža svote od 9.337 Din 50 p., prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe dosudivši među ostalim tužiocu u ime plaće za otkazno vrijeme od 19. IV. do 30. VI. 1935. iznos od 7.500 Din.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženice.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni je sud utvrdio, da je tužitelj vršio funkcije, koje spadaju prema poslovnom redu u djelokrug rada tkal. majstora. Iz iskaza preslušanih svjedoka doista slijedi, da je tužitelj vodio brigu za pravilno funkcioniranje tkal. strojeva, iste raspravljao, da je nadzirao podređeno osoblje (tkalce, špulerice i snovače), da je bio neposredno odgovoran šefu tvornice, dakle da nad njim nije postojao posebni stručni poslovođa tkaone (Webereileiter), da je vodio evidenciju o proizvodnji svile i popis prihoda radnika-tkalaca. Ovaj sud stoga nema osnovnog razloga da posumnja u ispravnost utvrđenja prvostepenog suda.

Preostaje još da se riješi prizivni razlog pogrješne pravne ocjene spora. U zakonu nije pojam viših poslova točno određen, ali je svakako pozitivan zakonski rekvizit za svrstanje stanovitog lica pod pojam višeg pomoćnog osoblja, da služboprimac dotičnu višu službu vrši redovno (pretežito) i kao svoje glavno zanimanje (§ 324 ZOR.), nadalje slijedi iz §§ 307 i 309 st. 2 ZOR., da niže pomoćno osoblje dobiva poslovnu knjižicu i posebno uvjerenje, dočim služboprimci, kojima je povjerena viša služba, dakle oni iz -a 324 ZOR. umjesto toga dobivaju svjedodžbe (§ 249 ZOR.). U pomanjkanju odredbe kamo spada tkalački majstor, ne preostaje ino, nego da se to pitanje riješi od slučaja do slučaja prema konkretnim prilikama. Valja dakle ustanoviti, kakve je poslove tuženik pretežito i kao svoje glavno zanimanje kod tužene vršio, te kakav je položaj u njenoj tvornici zauzimao. Ako se uvaži, da je tužitelj bio namješten kao tkalački majstor te kao takav vršio sve poslove, kako je to gore utvrđeno, dakle

naročito vršio nadzor nad određenim nižim tkalačko-stručnim osobljem, dapače prema poslovnom redu s tim u vezi imao pravo otpuštanja radnika bez otkaza, ako se uvaži da nad njim nije bio posebni stručno-tehnički poslovođa tkaonice ,nego da je bio odgovoran neposredno vlasnicima tvornice, dakle je tužitelj imao samostalni djelokrug spojen sa pravom raspolaganja glede službe radnika (nižeg tkalačkog osoblja), u prispodobi spram normalne tkalačko-stručne službe kod tuženičke tvornice svakako i veću stručnu spremu, koju je sav njegov rad iziskivao, ako se uvaži, da je tužitelju izdana svjedodžba o namještenju, dakle mu na taj način posredno priznato da vrši važniju službu; ako se uvaži, da je u tužiteljev djelokrug spadalo također nadziranje i popravljanje tkalač. strojeva, tada se iz svega toga mora zaključiti, da je tužitelj kod tužene kao tkalački majstor obavljao viši posao odnosno višu netrgovačku službu, te da je prema tome ispravno na nj primijenjen propis §-a 324 ZOR. odnosno § 332 ZOR.

Iz svih tih razloga valjalo je priziv kao na zakonu neosnovan odbiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice.

Iz obrazloženja:

Prizivni sud po svom svestranom iscrpnom obrazloženju pravilnom primjenom materijalnog prava ispravno ocijenjuje spornu stvar na koje se razloge molilac revizije upućuje. Kako je pak već prizivni sud uzeo u razmatranje sve u reviziji iznesene tegobe u ocjenjivanju prizivnog razloga pogrešne pravne ocjene sporne stvari iznesenog protiv presude prvostepenog suda, to ni u obrazloženju revizije ne postoji osnovanost revizijskog razloga iz br. 4 § 597 Grpp.

Toga radi se revizija ne uvažuje.

K §§ 326 i 327 ZOR.:

Br. 1479

U kolektivnom ugovoru sadržano odreknuće poslodavca od prava da otkaže službopriimcu za vrijeme trajanja njegove bolesti, bez ikavog je praktičnog značenja za službopriimca, jer otkaz i onako po zakonu nije vezan uopće na nikakav razlog.

Presuda od 27. IV. 1939. Rev 425/1-1939; presuda okružnog suda u Varaždinu od 28. XII. 1938. Pl 1223/1-1938; presuda sreskog suda u Varaždinu od 25. IV. 1938. P 930/6-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi isplate plaće za otkazno vrijeme u iznosu od 4.550 Din, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom smatrajući, da je tužena mogla tužiocu otkazati službu i za vrijeme trajanja njegove bolesti.

Prizivni sud preinačio je presudu prvostepenog suda i udovoljio tužbenom zahtjevu smatrajući da otkaz tuženice nije u skladu sa odredbama kolektivnog ugovora tuženice s njenim namještenicima.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana iz reviz. razloga označ. u br. 4 § 597 Grpp.

Utvrđeno je, da je tužilac bio namješten kod tužene u svojstvu činovnika i da spada među osobe ozn. u § 324 ZOR., pa je prema tome redoviti sud nadležan za rješenje ove stvari. Tužilac je bolovao od 26. IV. 1937. do 5. VI. 1937., a za vrijeme bolesti tužena je tužitelju **otkazala službu danom 15. V.** 1937. na 6 tjedana u smislu propisa § 332 st. 2 ZOR.

Tužilac ističe, da je taj otkaz neispravan, jer da mu tužena obzirom na § 6 kolektivnog ugovora za vrijeme bolesti nije mogla otkazati, pa stavlja zahtjev u tužbi naveden.

Tužiteljev zahtjev obvezuje poduzeće da namješteniku za vrijeme bolovanja daje punu plaću prema propisu § 326 ZOR. Ako namještenik bude bolestan dulje nego što određuje propis § 326 ZOR., tada je poduzeće obvezano da neće primijeniti propis § 327 ZOR. te mu neće, kako se to navodi u tekstu kolektivnog ugovora, otkazati niti ga otpustiti.

§ 327 ZOR. suzuje u pogledu višeg pomoćnog osoblja (§ 324) pravo službodavca na otpust zbog bolovanja službopriimca predviđenog u § 239 st. 1 br. 9 ZOR. u toliko, što dopušta otpust zbog bolovanja samo u slučaju, ako ono traje preko rokova navedenih u § 326 ZOR. Ako bolovanje službopriimca traje dulje od tih rokova, službodavac je ovlašten otpustiti ga iz službe. § 327 ZOR. ne predviđa ni dulje ni kraće bolovanje od vremena navedenog u § 326), kao razlog za otkaz, jer otkaz uopće nije vezan na izvjestan razlog. § 327 ZOR. samo određuje, da ako bi otkaz uslijedio za vrijeme bolovanja, pripadaju službopriimcu sva njegova prava kroz vrijeme navedeno u § 326 ZOR., makar bi otkazni rok i prije svršio.

Ako se to ima u vidu izilazi, da odreknuće tuženice u kolektivnom ugovoru od primjene prava što joj ga daje §327 ZOR. u slučaju bolovanja službopriimca, koje treba preko vremena navedenog u § 326 ZOR., obuhvaća stvarno samo odreknuće i od prava na otpust zbog tog bolovanja, a ne odreknuće i od prava na otkaz, jer takvo pravo joj § 327 ni ne daje. Riječi u kolektivnom ugovoru »te mu ne će otkazati« moraju se stoga ili uzeti kao da i nijesu napisane, a ako ih se hoće uzdržati na snazi mogu se tumačiti samo tako, da se je tuženica htjela njima odreći ne samo prava na otpust zbog duljeg bolovanja, nego i na otkaz iz tog razloga, što je također bez praktičnog značaja za službo-

primce, dok otkaz po zakonu nije uopće vezan na kakav razlog. Da se je tuženica htjela odreći svakog prava na otkaz za vrijeme bolovanja služboprimca (iz bilo kakvog razloga), ne može se zaključiti iz teksta kolektivnog ugovora, a ne može se uzeti da je to bila volja stranaka niti s razloga, jer bi tada imala tuženica manje prava u slučaju duljeg bolovanja služboprimca, nego li u slučaju bolovanja koje traje samo kroz vrijeme navedeno u § 326 ZOR. U ovom slučaju mogla bi tuženica otkazati službu svom bolesnom služboprimcu, a u prvom — kod duljeg bolovanja — ne!

Prema tome ne bi bilo tužbeno traženje osnovano ni onda, da je tužiočevo bolovanje trajalo preko roka navedenog u § 326 ZOR., a još je manje osnovano, kad je ono trajalo kraće vrijeme, za koji slučaj kolektivni ugovor uopće ništa ne govori s obzirom na otkaz.

Moralo se je zato reviziju tužilje iz razloga § 597 br. 4 Grpp. uvažiti i suditi, kako je to navedeno u dispozitivnom dijelu ove vrhovne presude.

K §-u 333 ZOR.:

Br. 1480

Na ugovorenu mirovinu ima pravo i onaj služboprimac, koji je ranije tražio i dobio otpravninu po zakonu, no ono što je takav služboprimac ranije dobio u ime otpravnine, ima mu se odračunati od penzije.*

Zaključak od 17. II. 1938. Rek 1544/1-1937; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 18. VI. 1937. Pl 3518/3-1937; presuda okružnog suda u Zagrebu od 30. III. 1937. Po 35/4-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene banke B., radi plaćanja ugovorene mirovine u mjesečnom iznosu od 1.916 Din, prvostepeni sud je odbio tužioca s tužbom. Prizivni sud je uvažio priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Prema ugovoru, koji je bio sklopljen između stranaka od 16. I. 1920. tužena banka se obvezuje platiti tužiocu otpremninu i to za slučaj likvidacije tužene ili njenog inog razlaza.

U parnici je nesporno, da se ni jedan ni drugi slučaj nije desio, a u pomanjkanju toga prema istom ugovoru kao i njegovom dodatku od 20. VIII. 1925. tužilac ima pravo na mirovinu ako je dovršio propisani broj godina službe, a gubi je svojevoljnim istupom ili otpustom iz službe, koji je uslijedio iz razloga navedenih u 11. stavci ugovora od 16. I. 1920. Da se ni ovo konkretno nije desilo također je nesporno između stranaka.

* Suglas. rješ. od 22. X. 1936., Rev 1186/36.

Težište ovog spora počiva na pitanju, da li je ili nije tužilac izgubio pravo na mirovinu radi toga, što je u parnici Po 468/35. okružnog suda u Zagrebu tražio otpremninu, koja mu je u toj parnici odnosnom presudom bila pravosnažno u ograničenom iznosu doznačena.

Prvostepeni je sud usvojio stanovište tužene stranke koja u parnici tvrdi, da je tužilac time što je u parnici Po 468/35 tražio i dobio otpremninu izgubio pravo da traži mirovinu. Prvostepeni sud to izvodi iz propisa stav 2 §-a 333 Zak. o radnjama koji veli, da otpravnina ne pripada služboprimcu koji je stekao pravo na penziju prema postojećim zakonskim propisima. Da bi opravdao svoje stanovište prvostepeni se je sud poslužio zaključivanjem per argumentum a contrario, što znači da prvostepeni sud zastupa mišljenje, da tužilac nije imao pravo da traži otpremninu, ali kada ju je tražio i dobio da uslijed toga nema više pravo da traži mirovinu. To stanovište prvog suda ovaj apelacioni sud ne može da prihvati. U prvom redu ne stoji navod pobijane presude, da je tužilac po svojoj volji riješio poslodavca obveze, da mu pruži i penziono osiguranje. Iz spisa parnice Po 468/35 izilazi, da je tužilac tražio otpremninu i mirovinu. Doduše zahtjev u pogledu penzije tražio je iz naslova odštete. Ali ta tražena odšteta u stvari nije bilo ništa drugo nego obračunavanje mirovine i traženje da bude plaćena najednom paušalno. Ne može se stoga kazati da tužilac u ranijoj parnici nije tražio mirovinu i dosljedno tome ne može se usvojiti navod pobijane presude, da je tužilac riješio poslodavca obveze plaćanja mirovine tim manje, što su sudovi u svojim presudama u parnici pod Po 468/35 uputili tužioca na tužbu za ispunjenje ugovora u pogledu mirovine odbivši ga sa postavljenim zahtjevom da mu se ona doznači iz naslova odštete.

Inače prvostepeni sud ne tumači ispravno propis §-a 333 od. 2 Zak. o radnjama. Tu se izričito veli, da otpremnina ne pripada služboprimcu, koji ima pravo na mirovinu prema postojećim zakonskim propisima. Konkretno ne dolazi u pitanje takova mirovina nego mirovina koja se osniva na ugovoru. A kada je ona zasnovana na takovom temelju tužilac ima pravo da je traži bezuslovno i propis §-a 333 od. 2 ZOR. ne dolazi do primjene. Mišljenje prvostepenog suda da se propis §-a 333 od. 2 ZOR. ima protegnuti i na mirovine, koje su određene ugovorom nema oslonca u zakonu, jer taj zakonski propis izričito i nesumnjivo govori samo o takovoj mirovini na koju služboprimac ima pravo prema postojećim zakonskim propisima. Netom se dakle tužilac nije odrekao prava na mirovinu koju osniva na ugovoru, on ima pravo da je traži bez obzira na to što je u ranijoj parnici pod P 468/35 dobio otpremninu. Ne može naime da ide na štetu tužioca što su mu sudovi u ranijoj parnici dosudili otpremninu, ako on prema ugovoru i broju godina provedenih u službi ima doista pravo na mirovinu, koju je u

ranijoj parnici tražio i ako paušalno. Nema mjesta ovdje zaključivanju per argumentum a contrario, kako to prvi sud čini, sve da bi bilo točno mišljenje prvostepenog suda da se propis §-a 333 od. 2 Zak. o radnjama odnosi i na mirovinu, koja se temelji na ugovoru.

To bi zaključivanje moglo da bude opravdano kada bi stav 2 §-a 333 cit. zak. pripuštao nahođenju služboprimca, da traži otpremninu ili mirovinu. Ali čim taj propis izričito uskraćuje služboprimcu pravo na otpremninu, kada postoje uslovi da traži i dobije mirovinu, onda se ne može sredstvom zaključivanja per argumentum a contrario davati sankciju jednom nastalom stanju pozivom na zakon, kada tu sankciju zakon izričito tom stanju uskraćuje.

Drugo je pitanje da li je zahtjev tužioca meritorno osnovan s pogledom na vrijeme koje je proveo u službi i ostale uslove, koje ugovor sadrži za pravo na mirovinu. Pošto se prvostepeni sud zbog svog pogrješnog stanovišta tim pitanjem nije bavio kao ni pitanjem visine mirovine, ako je ona u osnovu opravdana, to je trebalo priziv uvažiti sa gledišta br. 2 i 3 §-a 590 Grpp., te odlučiti kao gore. Razumije se po sebi da je tužena u pravu da tužiocu uračuna u potraživanje sve ono što je on od nje dobio i što će dobiti iz naslova otpremnine prema presudama donesenim u ranijoj parnici pod Po 468/35 i da će prvostepeni sud vodeći o tom računa morati modificirati rok od kada tužilac traži u tužbi početak plaćanja mirovine.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženice.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Prizivni sud je pravno ispravno ocijenio spor, kada je na osnovu ugovora parničnih stranaka od 16. I. 1920., priznao tužiocu pravo na utuženu mirovinu, jer se je tuženica glasom tog ugovora obvezala platiti tužiocu otpravninu samo za slučaj svoje likvidacije ili inog svog razlaza, a nesporno je, da se nijedan ni drugi slučaj nije desio. Glasom presude u parnici Po 468/1935-9., nije ni dosuđena tužiocu otpravnina utanačena u spomenutom ugovoru nego zakonska otpravnina iz Zakona o radnjama.

Napokon nije osnovan ni po tuženici istaknuti razlog ništavosti, jer time, što je prizivni sud u svom zaključku odredio uračunanje tužiocu već dosuđene otpravnine u mirovinu, koja se ima dosuditi, nije počinjena nikakva ništavost, pa niti ona iz br. 6 § 571 Grpp.

Iz tih razloga nije se mogao uvažiti revizijski rekurs tuženice.

K §-u 333 ZOR.:

Br. 1481

Na namještenika humanitarne ustanove ne može se primijeniti propis §-a 333 ZOR. a to obzirom na propis §-a 1 st. 1 ZOR., jer se ne radi o preduzeću privrednog karaktera.

Presuda od 23. XI. 1939. Rev 1283/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 24. VI. 1939. Pl 1765/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 13. IV. 1939. P 143/4-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene željezničarske posmrtne i pripomoćne zadruge N., radi plateža otpravnine u iznosu od 12.000 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 6.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca dok je uvaženjem tuženičinog priziva preinačio presudu prvostepenog suda i tužioca odbio s čitavim tužbenim zahtjevom.

Iz obrazloženja:

Sporno je pitanje, da li se na službenički odnos, koji je postojao između stranaka imadu primijeniti propisi ZOR-a, odnosno u konkretnom slučaju propis §-a 333 ZOR. koji sadrži naređenje o pravu služboprimca na otpravninu nakon razrješenja službenoga odnosa.

Prizivni sud drži, da se na tužioca ne mogu primijeniti navedeni zakonski propisi.

Ti su propisi o otpravnini sadržani u glavi IV., koja govori u §-u 324 ZOR. o trgovačkom i višem pomoćnom osoblju.

Tužilac je prema ugovoru od 22. III. 1929., bio namješten kod tužene u svrhu obdržavanja glazbene obuke i vršio je taj posao 5 puta nedeljno po 2 sata dnevno.

Tužena je udruga željezničara koja kao staleška organizacija imade svrhu da pomaže svoje članove u slučaju smrtnih slučajeva. Zakon o radnjama odnosi se na preduzeća i radnje, koje imadu neki merkantilni zadatak, — a ne humanitarni zadatak, kakav imade tužena udruga. Da je tome tako slijedi iz §-a 1 st. 1 ZOR, koji normira da pod naređenja ZOR-a potpada svaki redovan, samostalan i nezabranjen privredni rad.

U st. 2 nabrajaju se ustanove, na koje se ne odnosi taj zakon, a napose u t. 17/3 normirano je, da se naređenja toga zakona neće primjenjivati na privredne zadruge, ako svoj rad ograničuju samo na svoje zadruge, ne djele dobit, ne daju tantjemu itd., dakle zadruge bez naročite merkantilne svrhe — osim toga § 1 st. 2 t. 9 i 10 u savezu sa §-om 433 ZOR. isključuje izričito rad tužitelja ispod udara zakona o radnjama.

Prema tome ni tužilac, koji je bio namješten u zadruzi tužene ne spada pod trgovačko i ostalo više pomoćno osoblje, a još manje spada među lica, kojima je povjereno obavljanje

viših trgovačkih ili viših tehničkih poslova, kako to prikazuje tužilac u svojem prizivu odnosno među prokuriste i punomoćnike, čime želi opravdati svoj zahtjev na otpravninu po st. 1 odnosno st. 3 §-a 333 ZOR. Tužiočev službenički odnos se može prosuđivati samo po o. g. z., a tužena je u cijelosti udovoljila pogodbi iz ugovora.

Prema svemu izloženom ukazuje se tužiteljev zahtjev u cijelosti neosnovanim, pa je valjalo tužiteljski priziv odbiti a tuženički uvažiti te tužioca odbiti u cijelosti s njegovim zahtjevom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Iz naziva tuženice, kako se nalazi već u tužbi, nesumnjivo slijedi, da je ona čisto humanitarna institucija, zbog čega je bilo nepotrebno izvoditi bilo koje dokaze u tom pravcu (§ 597 br. 2 Grpp.).

Ne postoji ni revizijski razlog § 597 br. 3 Grpp., jer u pobijanoj presudi nije sadržaj spisa predočen drukčije nego što stvarno jest. Činjenica, što je tužilac od cjelokupne zarade imao kod plaćenih nastupa glazbe uplaćivati u društvenu blagajnu 20%, ne dokazuje, da je tuženica privredna institucija, jer je jasno, da i humanitarna ustanova mora imati neke prihode, hoće li da ispunjava svoje humanitarne ciljeve.

A kad je jednom utvrđeno, da tuženica nije privredna ustanova, onda je prizivni sud bio ispravnog mišljenja, da se u ovom primjeru ne može primijeniti propis § 333 ZOR. obzirom na § 1 st. 1 ZOR., koji ima u vidu samo preduzeća privrednog karaktera. Nije stoga opravdan ni revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.).

K §-u 333 ZOR.:

Br. 1482

Na otpravninu ima pravo samo ono više pomoćno osoblje, uposleno u radnjama navedenim u ZOR., koje se bavi kao glavnim zanimanjem redovnim obavljanjem povjerene im službe za ove radnje, a ne i ono pomoćno osoblje, kojemu je takovo zaposlenje samo nuzgredno, nesamostalno i neredovno zanimanje.

Prekuda od 30. XI. 1939. Rev 1322/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 26. V. 1939. Pl 992/2-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 2. III. 1939. Po 256/9-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene učiteljske pripomoćne i posmrtne zadruge B., radi 25.600 Din, prvostepeni sud dosudio je tužiocu u ime otpravnine iznos od 12.800 Din, te u ime plaće za otkazni rok od 4 mjeseca iznos od 6.400 Din ili ukupno iznos od 19.200 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženice i preinačio presudu prvostepenog suda te tužiocu dosudio u ime plaće za otkazni rok od 4 mjeseca iznos od 6.400 Din, dok je tužioca s viškom zahtjeva (u pogledu otpravnine) odbio smatrajući da tužiocu otpravnina obzirom na § 334 st. 2 ZOR. ne pripada.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca, dok je reviziju tuženice odbacio.

Iz obrazloženja:

Tužilac pobija po propisu § 597 br. 4 Grpp. presudu prizivnoga suda u onom dijelu, kojim je sa dionim potraživanjem s naslova otpravnine od 12.800 Din odbijen.

Stavlja prijedlog, da se djelomičnom preinakom prizivne presude uspostavi u cijelosti presuda prvostepenoga suda.

Iako nije na zakonu osnovan razlog prizivnoga suda, s kojega je dioni zahtjev tužioca s naslova otpravnine odbio, nije revizija tužiočeva osnovana.

Tužilac potražuje od tužene otpravninu na osnovu propisa § 333 Zakona o radnjama.

Po propisu § 1 st. (1) Zakona o radnjama potpada pod naređenja toga zakona svaki redovan, samostalan i nezabranjen privredni rad, a propis § 206 st. (1) istog zakona određuje, da će se naređenja ove glave — kao opća naređenja o pomoćnom osoblju iz natpisa te glave (Dio drugi I. Glava) primijenjivati za sve pomoćno osoblje, koje je uposleno u radnjama (preduzećima) toga zakona i bavi se kao glavnim zanimanjem redovnim obavljanjem povjerene službe za ove radnje (preduzeća).

Nesporno je među strankama, da je tužilac još kao aktivni učitelj, odnosno ravnajući učitelj u srpnju 1922. bio zaposlen u svojstvu upravitelja u radu tužene zadruge kao staleške učiteljske ustanove uz mjesečnu nagradu za dnevno obavljanje poslova u trajanju od 2 odnosno 3 sata. Posljednja mu je mjesečna nagrada iznosila 1.660 Din.

To mu je zaposlenje bilo nastavljeno umirovljenjem koncem listopada 1922., a zatim reaktiviranjem od 30. XI. 1925. do 31. VIII. 1926. i ponovnim umirovljenjem iza 31. VIII. 1926. To tužiočevo zaposlenje nije bilo sve vrijeme uređeno naročitim ugovorom o službi, već je tužilac primljeno zaposlenje iz vremena aktivne službe bez naročitoga ugovora nastavio i u stanju mirovine.

Uvažavajući te odlučne činjenice za prosuđivanje pravne naravi toga privrednoga rada tužiočevoga, mora se njegovo zaposlenje za vrijeme aktivne službe, koja mu je bila glavno zanimanje, smatrati nuzgrednim zanimanjem za obavljanje povjerenih stanovitih poslova, a nikako redovnim samostalnim glavnim zanimanjem, što ga pretpostavlja propis § 206 ZOR.

To se njegovo nuzgredno zanimanje u vršenju zaposlenja kod tužene od dnevnih 2 odnosno 3 sata nije moglo pretvoriti

u redovno, samostalno glavno zanimanje niti samim činom umirovljenja bez posebnoga ugovora nakon umirovljenja, jer sam čin umirovljenja tužiočevoga nije bez posebnoga ugovora mogao automatski prema tuženima osnovati drugi pravni odnošaj sa drugim pravnim posljedicama nego što je bio onaj u vremenu početnog zaposlenja za vrijeme aktivne službe.

Prema tomu se cijelo zaposlenje tužioca kod tuženih obzirom na svrhu privređivanja izvan privređivanja u glavnom zanimanju imade smatrati nuzgrednim, nesamostalnim i neredovnim zanimanjem, koje nije osnovalo među strankama onaj pravni odnos, koji je propisan zakonom o radnjama.

Stoga nema mjesta za odnosno zaposlenje tužiočevo primjeni propisa § 333 toga zakona.

Uslijed toga nije tužiočev zahtjev na otpravninu na zakonu osnovan, pa revizija njegova nije uvažena.

Revizija je tuženice kao prekasno podnesena odbačena, jer je tuženica pobijanu presudu primila po svojem zastupniku 7. VII. 1939., a reviziju podnesla sudu neposredno 29. VIII. 1939. — dakle u prekoračenom roku od 15 dana (§ 599/2 Grpp.).

U nazočnoj se pravnoj stvari radi o sporu navedenom u propisu § 318 br. 5 Grpp., koji je spor zakonom propisan kao ferijalna stvar, a sudski odmor nema uticaja na početak i svršetak rokova u ferijalnim stvarima (§ 320 st. 2 Grpp.).

K §-u 333 ZOR.:

Br. 1483

Poslovođa u tvornici kojemu je povjerena dužnost da vrši kalkulaciju o pitanju količine izrade, dodijeljuje poslove drugim radnicima i nad njima vrši nadzor, ima se smatrati višom pomoćnom osobom te mu pripada pravo na otpravninu po §-u 333 ZOR.

Presuda od 25. IV. 1940. Rev 442/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 15. XII. 1939. Pl 2645/z-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 19. VI. 1940. Po 120/7-39.

U pravnoj stvari tužioca G-a protiv tužene tvornice N., radi otpravnine od 15.000 Din, udovoljeno je tužbi u sva tri stepena.

Iz razloga presude **Stola sedmorice:**

Na osnovu činjeničnoga stanja, kako je utvrđeno u prvostepenim parničnim spisima i u presudi prvostepenoga suda (§ 592 Grpp.), prema kojemu je tužilac bio namješten u tvornici tuženice kao poslovođa u odjeljenju za kožno remenje i da je bio glavna sila u tom odjeljenju, jer je vršio kalkulaciju, koliko će se artikala izraditi iz dotičnog materijala, dodjeljivao poslove drugim radnicima nad njima vršio nadzor, prizivni sud ispravno i u skladu sa sadržajem spisa uzimlje, da se je tužilac imao smatrati višom pomoćnom osobom u preduzeću tuženice u smislu propisa § 333 ZOR.

Stoga revizija nije uvažena.

K §§ 343 i 344 ZOR.:

Br. 1484

Služba inkasatora ne može se smatrati važnijom službom u smislu §-a 307 ZOR. i čl. 3 st. 1 Uredbe o izbranim odborima pa je stoga za rješenje spora o njegovim prinadležnostima, u koliko vrijednost spora ne nadilazi iznos od 12.000 Din, nedopušten redovni pravni put, već je za rješenje tog spora nadležan izbrani odbor.*

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 1106/1-1939; zaključak okružnog suda u Osijeku od 25. V. 1939. Pl 636/3-1939; presuda sreskog suda u Osijeku od 22. III. 1939. P 1604/9-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog osiguravajućeg društva B., radi isplate plaće za mjesec rujan 1938., zatim plaće za vrijeme tromjesečnog otkaznog roka i trinaeste plaće u ukupnom iznosu od 5.750 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 5.000 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice je povodom tužiočevog rekursa poništio zaključak prizivnog suda kao i cijeli postupak koji mu je prethodio te tužbu odbacio, a parnične troškove u sva tri stepena među strankama prebio.

Iz obrazloženja:

Ako se i ne može osporiti tužiocu, da spada među osoblje iz §-a 324 st. 1 ZOR., jer je u trgovačkoj radnji tuženice kao inkasator obavljao pretežno trgovačku službu i kancelarijske poslove, to se ipak takova služba ne može smatrati važnijom službom u smislu §-a 307 ZOR. i čl. 3 st. 1 Uredbe o izbranim odborima (sudovima dobrih ljudi) od 3. VII. 1936. II. br. 25.000/U. Jer se pako radi o spornom predmetu iz §-a 344 br. 1 i 5 ZOR. odnosno čl. 4 st. 1) br. 1 i 5 cit. Uredbe, to za rješenje toga spora nije dopušten redoviti pravni put, već je za rješenje toga spora nadležan izabrani odbor prema §§ 343 i 344 ZOR. odnosno čl. 3 i 4 cit. Uredbe.

Pošto prema istaknutom u postupku nižestepenih sudova predleži ništavost iz §-a 571 br. 6 Grpp. valjalo je odlučiti kako je u dispozitivu navedeno (§ 572 st. 1 i 598 st. 1 Grpp.).

Odluka o troškovima osniva se na propisu §-a 153 st. 4 Grpp.

---

* Isp. R. S. II. br. 970.

K čl. 55 Služb. Pravil. »Merkura«:

Br. 1485

Službenici Privatne društvene bolesničke blagajne »Merkur« u Zagrebu stoje u neposrednom odnosu spram »Merkura«, društva trgovačkih i privatnih namještenika Jugoslavije u Zagrebu te mogu od potonjeg društva neposredno tražiti svoju trinaestu plaću, u koliko im ju nije isplatila pomenuta bolesnička blagajna.*

Rješidba p u n e sjednice od 19. VI. 1940. Rev 467/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 19. XII. 1939. Pl 3213/1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 4. IX. 1939. P 704/7-1939.

U pravnoj stvari tužilje A., činovnice priv. društvene bolesničke blagajne »Merkur« u Zagrebu, protiv tuženog »Merkura« društva trgovačkih i privatnih namještenika Jugoslavije, radi 6.701 Din 25 p., p r v o s t e p e n i s u d sudio je po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d nije uvažio tuženikov priziv.

Stol sedmorice nije uvažio tuženikovu reviziju.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Za članove tuženika, »Merkur« društva trg. i priv. namještenika u Zagrebu, osnovana je privatno društvena bolesnička blagajna »Merkur« u Zagrebu, kao mjesni organ Središnjeg ureda za osiguranje radnika po zakonu o osiguranju radnika (Pravilnik privatno-društvene bolesničke blagajne Merkur § 2, 5 i 7).

Članovi te bolesničke blagajne »Merkur« moraju ujedno biti članovi tuženog društva »Merkur«.

Naročitu stvarno i materijalno pravnu povezanost između bolesničke blagajne »Merkur« i tuženika, utvrđuju propisi §§ 22, 23 i 24 Pravilnika, prema kojima uslijed veze članstva obiju tih pravnih lica postoji djelomična veza i u poslovanju i prema kojima se baš iz te veze priznaje i namještenicima bolesničke blagajne neki višak prinadležnosti iznad redovitih, predviđenih službenim propisima na teret tuženika, društva »Merkur« (§ 24 cit. Pravilnika), ako na to unaprijed pismeno pristane društvo »Merkur«. Pravilnik bolesničke blagajne »Merkur« smatra se nadopunom Statuta Središnjeg ureda za osiguranje radnika (§ 28) i kao takav imade zakonsku snagu (§§ 119 i 126 zak. o osig. rad.).

Među strankama je nesporno, da je tuženo društvo »Merkur« u suglasju sa svojim pravilima (statuta) izdalo i potpisalo Službeni Pravilnik o službenom odnosu svojih činovnika od 6. V. 1929. Premda se taj Pravilnik ne može smatrati kolektivnim ugovorom, kao što je to ispravno istaknuto

* Suglas. Rek 475/38, 476/38 i 477/38 i Rev 1265/36.

već u prvostepenoj presudi, samim činom namještenja činovnik zadobiva i prava iz Pravilnika kao što se činom stupanja u članstvo tuženika zadobiva pravo iz samih organizacionih pravila (statuta). Baš iz stvarno i materijalno-pravne veze između bolesničke blagajne »Merkur« i tuženika, koja je gore razložena ,postoji pravni razlog za odredbu čl. 55 cit. Služb. Pravilnika, kojom se zajamčuje i namještenicima bolesničke blagajne stanoviti honorar pored prinadležnosti koje primaju od same blagajne, te se i takovim namještenicima smatra tuženik obvezanim određeni višak plaćati za ovaj savezni posao na korist svojega društva.

Tuženik ih po tom, prema naravi same stvari priznaje i svojim namještenicima, makar da im to posebnom pojedinačnom ispravom ne utvrđuje, kad·je to već predviđeno u §§ 23 i 24 Pravilnika bolesničke blagajne »Merkur«. S pravom pak iz čl. 55 Služb. Pravilnika tuženika, stupila su lica navedena u tom članu u neposredni odnos prema tuženiku. Prema tomu je pripadalo pravo tužilji kao namješteniku iz čl. 55 cit. Služb. Pravilnika tuženika, da primi za godine navedene u tužbi trinaestu plaću. Stoga ne predleži pogrešna pravna ocjena spora.

Nije se stoga revizija mogla uvažiti.

K §-u 3 Z. o z. r.:

Br. 1486

Nadziratelj radnika (rudarski nadstojnik), makar on radnicima i dodijeljivao posao, ne spada među više pomoćno osoblje.* Za određivanje namještenikove radne kategorije mjerodavni su oni poslovi, koje je namještenik p r e t e ž n o obavljao. Pravo naplate prekovremenog rada pripada i mjesečno plaćenim radnicima.**

Presuda od 22. II. 1940. Rev 211/1-1940; presuda okružnog suda u Zagrebu od 28. XII. 1939. Pl 2170/1938; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 8. IV. 1938. P 1618/13-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog društva B., radi naplate prekovremenog rada u iznosu od 234.163 Din, p r v o s t e p e n i s u d dosudio je tužiocu iznos od 166.735 Din, a s viškom zahtjeva tužioca odbio.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužiocu dosudio iznos od 130.184 Din, a s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Ne postoji rev. razlog iz § 597 br. 2 Grpp. Revizija ističe, da se nedostatak prizivnog postupka sastoji u tome, što

* Isp. bilj. kod R. S. III. br. 1487

** Isp. R. S. III. br. 1487

nije proveden dokaz traženjem odluke Min. socijalne politike glede činjenice, da li tužilac spada među pomoćno osoblje u smislu § 3 al. 1 Z. o z. r., a taj nedostatak da je spriječio iscrpivo pretresanje i temeljitu ocjenu stvari. Ovaj navod revizije ne ukazuje se opravdanim. U § 3 Z .o z. r. dana je dovoljna direktiva za ustanovljenje poslova više vrsti kao i za lica koja su izuzeta od propisa zakona o zaštiti radnika — a pošto je u konkretnoj stvari utvrđeno kakove je poslove tužilac obavljao, to je sud u mogućnosti da stvar riješi i bez odluke Min. socijalne politike pa prema tome provađanje daljnjih dokaza u tom pravcu ne ukazuje se potrebnim.

Ne postoji ni rev.razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Nadziratelj radnika, pa makar on radnicima i dodijeljivao posao, ne spada među više pomoćno osoblje, jer njegov rad ne sadržaje u smislu zakona nikakove službe više vrsti (poslovođe, knjigovođe, blagajnici, inženjeri itd.).

Okolnost, da je tužilac privremeno zamjenjivao upravitelja nije u ovom slučaju odlučna za rješenje stvari, jer je to zamjenjivanje trajalo tek kratko vrijeme (3 tjedna), pa su za određivanje tužiočeve radne kategorije mjerodavni oni poslovi, koje je on p r e t e ž n o obavljao. Utvrđeno je da je tužilac odg od. 1927. do 1935. kao rudarski nadstojnik u tuženičkom poduzeću imao dužnost da vrši nadzor nad radnicima u rovu i izvan rova, da proziva radnike i pokazuje im način rada i pri tome katkada pomagao. Jedini kancelarijski rad njegov bio je da je predavao raport o radu.

Iz sada navedenih i utvrđenih činjenica očevidno je, da gornji poslovi nisu nikakovi poslovi više vrsti, a pošto je tužilac pomenute poslove pretežno obavljao, to se on po svom poslovanju može uvrstiti samo u nižu kategoriju.

Što se tiče prigovora zastare, to revizija ni u tom pogledu nije osnovana.

Zastarni rok od 3 godine (§ 330 ZOR.) odnosi se samo na osoblje spomenuto u glavi IV. ZOR. t. j. na trgovačko i više pomoćno osoblje, a to tužilac nije, pa glede njega vrijedi zastarni rok u § 1479 o. g. z. t. j. 30 godina.

Prigovor, da je tužilac imao mjesečnu plaću, pa da mu ne pripada pravo na u tužbi navedeno potraživanje, ne može se uvažiti, jer mjesečna plaća pretpostavlja i normalni rad — a nikako se ne može odnositi na rad obavljen preko zakonom određenih radnih sati, pa stoga odnosni višak rada pada pod posebnu naplatu.

Prema navedenom revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K §-u 3 Z. o z. r.:

Br. 1487

Naknada za prekovremeni rad ne pripada službopr̲imcu koji rukovodi skladišnim knjigama robe i ulja velike tvrtke.*

Osuda od 22. XI. 1934. Rev 971/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 31. I. 1934. Pl 409/1-1934; osuda sreskog suda I. u Zagrebu od 15. XI. 1934. br. 74270 gr. P 70/1931.

U parnici tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi naplate prekovremenog rada u iznosu od 16.650 Din, o b a n i ž e s t e p e n a s u d a odbila su tužioca s tužbom.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Tužitelj i sam tvrdi u svojoj tužbi, da je bio kod tužene namješten u svojstvu činovnika, a kako tečajem parnice navodi, rukovodio je skladišnim knjigama tužene, po čemu se imade smatrati prema § 3 t. 2 Z. o z. r. licem višega povjerenja poslodavčevog, a ne običnim ručnim radnikom, a baš takove osobe višeg povjerenja poslodavca, koje nisu inače obični ručni radnici, smatraju se kao lica, kojima su povjereni poslovi više vrsti, jer gornja ustanova nabrajajući primjerice neke vrsti zaposlenja ne iscrpljuje sve vrsti, po čemu se imade takovo zaposlenje od slučaja do slučaja okolnosno prosuđivati. Baš toga radi ne može se utuženi prekovremeni rad prosuđivati po propisima Z. o z. r.

Stol sedmorice je otputio izvanredni previd tužioca, jer ne postoji nijedan od uslova iz § 335 hrv. grpp.

---

* Prema načelnom rješenju Banske Vlasti banovine Hrvatske od 12. IV. 1940. Prs 127-IX-1940., izdanom na temeđu čl. 2 Uredbe o banovini Hrvatskoj, a u vezi § 3 al. 3 Z. o z. r. lica, kojima se povjeravaju poslovi više vrste, kao što su poslovođe, knjigovođe, blagajnici, inžinjeri itd., zaposleni u poduzećima iz § 3 al. 2 Zakona o zaštiti radnika, ne spadaju pod pomoćno osoblje ovoga Zakona, dok sva ostala lica zaposlena u tim poduzećima (među koja pored ostalog treba ubrojiti portire, podvornike, inkasatore, poslužitelje, vratare, čuvare, biljetere, pakere, dostavljače, raznošače, kočijaše, kočijaške momke, kuhare i garderobijere itd.), treba ubrojiti među pomoćno osoblje, koje u pogledu odredbe o radnom vremenu potpada pod udar Zakona o zaštiti radnika.

U spornim slučajevima, da li koje poduzeće potpada pod Zakon o zaštiti radnika ili ne, zatim, da li se koje lice smatra kao pomoćno osoblje u smislu istog zakona, odlučuje Ban.

K §-u 6 Z. o z. r. i §-u 426 ZOR.:

Br. 1488

Odredbom §-a 426 st. 2 i 3 ZOR. nije prestao važiti propis §-a 6 Z. o z. r., jer potonji propis nije u protivnosti sa propisom §-a 32 ZOR., već se oni međusobno upotpunjuju.

Presuda od 26. I. 1939. Rev 1229/1-1938; zaključak odnosno presuda apelacionog suda u Zagrebu od 1. VI. 1938. Pl 700/1-1938; presuda okružnog suda u Osijeku od 21. XII. 1937. Po 27/7-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog B-a, radi naplate prekovremenog rada u iznosu od 48.305 Din, utvrđeno je, da je tužilac za vrijeme od 21. VI. 1929. do 5. III. 1937. bio namješten uz stalno određenu nadnicu kao radnik u mlinu, čijim je vlasnikom tuženik postao dana 3. X. 1930. Utvrđeno je nadalje da je tužilac za vrijeme t. zv. ljetnog radnog vremena u tom mlinu radio 13 sati dnevno, a za vrijeme zimskog radnog vremena 11 sati dnevno. Tužilac tvrdi, da je u tom mlinu prekovremeno radio ukupno 9.631 sat, pa stoga u ime naplate tog prekovremenog rada, a u smislu §-a 10 Z. o z. r. traži od tuženika utuženi iznos smatrajući pri tom, da je tuženikov mlin industrijsko poduzeće obzirom na kapacitet rada (140 mtc. tipiziranog brašna i 60 mtc. »flah« brašna u 24 sata), te obzirom na postrojenja u tom mlinu (jedan gater i jedna kružna pila sa kapacitetom od 30 m³ u 24 sata), pa da je stoga u smislu §-a 6 Z. o z. r. za to poduzeće propisano osamsatno radno vrijeme. Tuženik je u toj parnici pored ostalog stavio prigovor, da se njegov mlin obzirom na § 6 Z. o z. r. ne može smatrati industrijskim poduzećem, jer uposluje manje od 15 radnika, već da se taj mlin ima smatrati zanatskim mlinom, za koji važi desetsatno radno vrijeme.

Prvostepeni sud uzimajući, da se tuženikov mlin nema smatrati industrijskim poduzećem te da stoga po §-u 6 st. 6 Z. o z. r. radno vrijeme u njemu može trajati 8 do 10 sati te smatrajući da tužilac tek od vremena, kada je tuženik postao vlasnikom tog mlina t. j. od 3. X. 1930. može od njega tražiti naplatu prekovremenog rada, udovoljio je zahtjevu tužbe samo do iznosa od 11.090 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud je uvažio tužiočev priziv i ukinuo presudu prvostepenog suda u dijelu, kojim je tužilac odbijen sa tužbenim zahtjevom glede naplate svog prekovremenog rada za vrijeme od 21. VI. 1929. do 1. X. 1930., dok je u ostalom dijelu* prvostepenu presudu potvrdio.

* t. j. u onom dijelu, kojim je odlučeno, da tužiocu pripada naplata za prekovremeni rad, koji prelazi deset, a ne osam sati dnevno).

Iz obrazloženja:

Priziv je tužiočev djelomično osnovan.

Prvostepeni je sud utvrdio, da je tuženik dne 3. X. 1930. postao vlasnikom predmetnog mlina, u kojem je tužilac bio zaposlen i iz te činjenice izvodi zaključak, da tužilac tek od toga dana ima pravo od tuženika tražiti naplatu prekovremenog rada (prvostepeni sud doduše dosuđuje naplatu od 1. X. 1930. a ne od 3. X. 1930. nu to se s nijedne strane ne pobija), ali nije u parnici nikako pretresao činjenicu, na koji je način tuženik postao vlasnikom toga mlina, pravije na koji je način on preuzeo odnosni trgovački posao, što je važno, jer prema § 1 zak. članka LVII:1908. onaj, tko putem ugovora preuzme trg. posao, jamči za sve one iz tog posla potekle obveze prenositeljeve, za koje je u vrijeme preuzeća znao ili ih je pomnjom uredna trgovca saznati mogao, dočim § 2 toga zakona pooštrava to jamstvo, u koliko je preuzimatelj preuzeo taj posao od osoba u tom §-u navedenih, koja okolnost također nije pretresana, a niti ocijenjena.

Dakle dok se te važne činjenice ne pretresu i ne ocijene, ne može se donijeti meritorna odluka o dijelu naplate prekovremenih sati tužioca od 21. VI. 1929. do 1. odnosno 3. X. 1930., pa je uslijed toga u tom dijelu priziv tužiteljski osnovan.

U ostalom dijelu priziv nije osnovan.

Što se tiče pitanja, da li se tuženikov mlin ima smatrati zanatskom ili industrijskom radnjom, mora se istaknuti slijedeće:

Zakon o zaštiti radnika u svojem § 6 određuje, da se industrijskim preduzećem imaju smatrati ona, u kojima radi najmanje 15 radnika. Zakon o radnjama je mlađi zakon, a on u tom pogledu nije precizan, jer kao kriterij industrijske radnje (uz ostale) navađa, »veći broj radnika« (§ 32).

§ 425 toga zakona izrijekom stavlja izvan krijeposti samo § 13 i st. 1 § 14 prvospomenutog zakona, dočim § 426 toga zakona određuje, da stupanjem na snagu ovoga zakona (t. j. zakona o radnjama) prestaju važiti također odredbe svih ostalih zakona, koje su u protivnosti sa naređenjem ovoga zakona.

Time što prvospomenuti zakon o zaštiti radnika uzima za spomenuti kriterij najmanje 15 radnika, a drugostepeni zakon ne spominje broj istih, ne može se reći da su ti zakoni u tom pogledu u protivnosti, već se nasuprot mora uzeti, da se oni upotpunjuju.

Pošto je pak broj zaposlenih radnika u tuženičkom mlinu jedini kriterij, koji ne odgovara zahtjevu citiranog §-a 32 pa da se neka radnja ima smatrati industrijskom, to je prvostepeni sud opravdano za ustanovljenje pojma »veći broj radnika«, upotrijebio § 6 Zak. o zaštiti radnika.

Priziv se dakle tužiočev u ostalom dijelu nije mogao uvažiti.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tužilac u tom, što prizivni sud uzima, da se tuženički mlin obzirom na § 6 st. 2 Z. o z. r. ima smatrati zanatskom radnjom, ma da je propis § 6 st. 2 Z. o z. r. obzirom na propis § 426 st. 2 i 3 ZOR, derogiran propisom §-a 32 st. 1 ZOR.

Taj revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji, jer prema propisu § 425 br. 1 ZOR. prestale su da važe samo odredbe § 13 i st. 1 § 14 zakona o zaštiti radnika.

Odredbom § 426 st. 2 i 3 ZOR. nije prestao važiti propis § 6 zakona o zaštiti radnika, jer taj propis nije u protivnosti sa propisom § 32 ZOR., već se isti samo upotpunjuju.

Uslijed toga se revizija tužioca nije mogla uvažiti.

K §-u 8 Z. o z. r.:

Br. 1489

Za ocjenu radnikovog prava na naplatu prekovremenog rada nije mjerodavna samo vrst posla, koji je radnik obavljao, već i vrst poslodavčevog preduzeća.

Zaključak od 16. II. 1939. Rek 1765/1-1938; zaključak okružnog suda u Petrinji od 16. IX. 1938. Pl 805/3-1938; presuda sreskog suda u Dvoru na Uni od 16. V. 1938. P 104/4-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi naplate prekovremenog rada u iznosu od 1340 Din, p r v o s t e p e n i s u d odbio je tužioca s tužbom smatrajući, da tužioca, jer je bio zaposlen kod tuženice u svojstvu šumskog radnika, obzirom na § 8 br. 8 Z. o z. r. ne pripada pravo naplate za prekovremeni rad.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Po §-u 8 br. 8 Z. o z. r. kod poduzeća, koja rade isključivo sezonski i koja su izložena atmosferskim uplivima, radno je vrijeme slobodno.

Tuženica priznaje, da je tužilac bio na radu u šumi, iz čije se je sječe pravio ugljen kao pogonski materijal tuženice. Prema tome rad u šumi bio je u savezu sa samim radom u tuženičinoj talionici i rudniku.

Po mišljenju ovog suda mjerodavno je, da li je preduzeće kao takovo ograničeno isključivo na sezonski rad, a ne da li je sam rad moguće obavljati sezonski.

Pošto čitav posao tuženice t. j. rudnik, talionica i sječa šume nije ograničen isključivo sezonski i izložen atmosferskim uplivima, to i onim njezinim radnicima, koji su radili u šumi, pripada pravo naplate za prekovremeni rad, makar bi i sam rad bio sezonski.

Kako je prvostepeni sud pogrešno pravno ocijenio propis §-a 8 br. 8 Z. o z. r., to je valjalo prvostepenu presudu ukinuti i odrediti kao u dispozitivu radi raspravljanja o tom, da li je tužilac radio prekovremeno i koliko.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženice.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Nije osnovano stajalište tuženice, da je jedino vrst posla mjerodavna za ocjenu prava stranaka, nego je mjerodavna vrst preduzeća kao poslodavca, s kojim je posao sklopljen.

Tuženica u ostalom ni sama ne tvrdi, da postoji posebno šumsko glavno ili sporedno preduzeće i da je takvo posebno preduzeće zaposlilo tužioca.

Obzirom na to ispravno uzima mjerodavni prizivni sud, da li je preduzeće ograničeno na sezonski rad, pa rekurs nije uvažen.

K §-u 10 Z. o z. r.:

Br. 1490

Ako je radnik s poslodavcem ugovorio mjesečnu plaću za 12-satni dnevni rad, ima se uzeti, da su stranke time ugovorile p o t p u n u naknadu za obavljeni 12-satni rad i da je u toj plaći sadržana i 50%-tna povišica za prekovremene u g o v o r e n e satove.

Presuda od 7. VI. 1939. Rev 629/2-1938; presuda okružnog suda u Bjelovaru od 17. XII. 1937. Pl 91/7-1937; presuda sreskog suda u Križevcima od 3. XI. 1936. P 627/5-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene općine grada K., radi 94.416 Din, p r v o s t e p e n i s u d odbio je tužioca s tužbom.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe do iznosa od 3.750 Din, a s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca, dok je uvaženjem tuženičine revizije preinačio presudu prizivnoga suda i uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Drugostepenu presudu pobijaju obje stranke i to tužilac, u koliko nije tužbenom zahtjevu udovoljeno, tražeći da mu se u cjelini udovolji, odnosno bar uz ispravak računske pogreške, za koju drži da je počinjena, a tužena opet, u koliko je tužbi udovoljeno, tražeći, da se tužba sasvim odbije.

Obje stranke ističu rev. razlog pogrešne pravne ocjene stvari, a tužena i protivrječnost utvrđenja na kom se drugostepena presuda osniva sa parničnim spisom .

Revizija tužiočeva je neosnovana, a tuženičina osnovana.

Drugostepeni sud je saglasno sa prvostepenim sudom utvrdio, da je tužilac od 1. V. 1925. do 23. IV. 1935. bio u službi tuženičine munjare kao strojomazač uz mjesečnu plaću od 900 Din, a za stalno radno vrijeme, koje je u tjednima danjeg rada trajalo 11 sati, a u tjednima noćnog rada 13 sati dnevno, te da tužilac preko tog pogođenog radnog vremena nije radio i da mu je pogođena plaća redovno isplaćivana.

Međutim dok prvostepeni sud uzima, da nije ispravan tužiočev račun, po kome pogođeni mjesečni iznos od 900 Din uzima kao naplatu za 8 satni dnevni rad ,po čemu bi na jedan sat rada otpadao iznos od 3 Din 75 p. i da nije ispravan njegov račun za naplatu prekovremnog rada na toj bazi izračunan, već da je u toj plaći sadržana nagrada za cijelo ugovoreno vrijeme rada, dakle kako za redovni tako i za prekovremeni rad, drugostepeni sud drži, da nije tako.

Drugostepeni sud, iako i on uzima, da je tužilac bio plaćen i za prekovremeni rad, drži da nije bio potpuno plaćen, jer da mu je tužena i taj njegov rad plaćala jednako kao i redovni rad, zbog čega, da mu je obvezana, da mu u smislu §-a 10 st. 1 Z. o z .r. plati još 50% više od redovnog.

Međutim ovaj zaključak prizivnoga suda nije osnovan na utvrđenom od njega činjeničnom stanju, jer se iz činjenice, da je ugovorena mjesečna plaća za 12 sati dnevnog rada, ne može izvesti, da su stranke ugovorile jednaku platu za svaki sat rada, budući da one u opće nijesu ugovorile plaću po satu. Čim su stranke ugovorile mjesečnu plaću i 12-satni rad, mora se uzeti, da su time ugovorile potpunu naknadu za obavljeni 12-satni rad ,i da je u toj plaći sadržana i 50% povišica za prekovremene ugovorene satove. Tužilac ni ne tvrdi, da bi preko ugovorenih 12 sati dnevno radio, pak je stoga osnovana odbitna osuda prvostepenoga suda.

Prema takovom stanju stvari, nije se revizija tužiočeva mogla uvažiti, niti postoji potreba ispitivanja, da li je i u koliko je tuižočevo potraživanje zastarjelo ili u dosuđujućem dijelu drugostepene presude pogrešno izračunano.

Nasuprot je valjalo tuženičinu reviziju uvažiti, jer postoje u njoj istaknuti revizijski razlozi.

K §§ 42 Zoor i 177 Ip.:

Br. 1491

Kod razdiobe kupovnine u izvršnom postupku tražbine Suzora uživaju prvenstvo po propisu §-a 177 br. 4 Ip., a ne po propisu br. 2 istog paragrafa. Protivno ne slijedi niti iz propisa §-a 42 Zoor., jer taj propis ne govori o redu prvenstva, nego samo o načinu naplate.

Rješidba od 5. IX. 1940. Rek 694/1-1940; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 17. IV. 1940. Pl 536/2-1940; zaključak sreskog suda u Zemunu od 18. XII. 1939. I 2343/20-1938.

U pravnoj stvari tražioca izvršenja tt. A. protiv izvršenika B-a, radi 68.900 Lira, prvostepeni sud u zaključku o razdiobi kupovnine, postignute ovršnom javnom dražbom ovršenikovih nekretnina, nije priznao tražbini Ouzora u B. prvenstveno pravo naplate u smislu §-a 177 br. 2 Ip.

Rekursni sud nije uvažio rekurs Ouzora u B.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs Ouzora u B.

Iz obrazloženja:

Istina, po § 42 od. 2 Zoor. sve tražbine Suzora i njegovih mjesnih organa naplaćuju se administrativnim putem na isti način kao i državni porez, te je istina dalje da se po § 43 od. 1 Zoor. imadu u slučaju stečaja potraživanja Suzora uvrstiti u isti red sa državnim porezom, nu o priznanju kakovog prvenstva tim potraživanjima u izvršnom postupku nema u Zoor-u nikakovog propisa, dosljedno čemu za prvenstveno izmirenje tih prinosa vrijedi ono, što u tom pravcu propisuje sam zakon o izvršenju i obezbjeđenju. Prema propisu § 177 br. 4 Jp. izmirit će se iz diobne mase prvenstveno za posljednje pola godine prije dosude zaostale tražbine Ouzora. Kako je iz »Pregleda dugujućih prinosa« doprinesenog po Ouzoru vidljivo, da potraživanje Ouzora otpada na vrijeme starije od šest mjeseci pred danom dosude zemljišta, koja je uslijedila 17. VI. 1939., to se u pomanjkanju uslova iz § 177 br. 4 Jp. opravdano nije moglo udovoljiti zahtjevu za prvenstveno namirenje prijavljene tražbine pod A/4 u razdiobnom zapisniku lista br. 46. Svako ino rezonovanje Ouzora u njegovom rekursu lišeno je svakog zakonskog i pravnog uporišta.

Uslijed toga se rekurs Ouzora nije mogao uvažiti.

K §-u 45 Zoor.:

Br. 1492

Bolesnom osiguraniku pripada pravo na naknadu podvoznih troškova za dolazak na ljekarski pregled.*

Rješidba od 1. VII. 1940. Ro 132/1940; prekuda suda radničkog **osiguranja u Banjaluci od 2. XI. 1939. OR 117/4-1939.**

U sporu A-a protiv Ouzora u Banjaluci, prvostepeni sud uvažio je žalbu A-a protiv odluke Ouzora u Banjaluci i preinačio tu odluku te Ouzor osudio, da plati A-u s naslova naknade putnog troška za dolazak na ljekarski pregled iz

* U skladu sa savjetodavnim vijećanjem sudaca Stola Sedmorice kao vrhovnog suda radničkog osiguranja od 1. VII. 1940.; protivno (neispravno) Ro 133/1-1940.

Slatine u Sanski Most i natrag iznos od 110 Din u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.

Stol sedmorice odbacio je žalbu Ouzora.

Iz obrazloženja:

Žalilac svojom žalbom upućuje na ništavost pobijane presude po § 170 t. 8 Zoor.

Ova ništavost ne postoji.

Propis § 213 Statuta ne određuje da bolesni osiguranik nema nikada pravo na naknadu podvoznih troškova od svog stana do mjesta ordinacije uredskog liječnika. Naprotiv propis § 45 (1) 1 Zoor. naređuje da član za slučaj bolesti ima pravo na besplatnu liječničku pomoć.

U ovoj stvari utvrđeno je da je tražilac potpore — bio u vrijeme traženja liječničke pomoći — a uslijed bolesti nesposoban za pješačenje, pa je morao upotrebiti podvoz kolima, a primjerenost podvoza od 110 Din potvrđena uvjerenjem općinske uprave B.

Bolesni član ako njegovo stanje iziskuje, može liječnika pozvati i u svoj stan, čime očevidno nastaju troškovi podvoza za liječnika, koje član nije dužan nositi, jer ima pravo na besplatnu liječničku pomoć — a kad je tome tako, onda nema nikakovih razloga da se bolesnom i za pješačenje nesposobnom članu uskraćuje naknada neophodno potrebnog podvoza, jer protivno tumačenje dovodilo bi to toga da se članu skraćuje besplatna liječnička pomoć, a to ne bi bilo u skladu sa propisima zakona (§ 45 (1) 1 Zoor.).

Po takovom stanju stvari pobijana je presuda dovoljno obrazložena, ona je potpuna i u skladu sa sadržajem spisa i sa propisima zakona.

Ona je primijenila ispravno zakon na ovaj prijeporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti po t. 8 § 170 Zoor.

Budući da u postupku suda radničkog osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti navedene u § 170 Zoor. (t. 1—7), to je valjalo žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §§ 45 br. 5 i 54 st. 5 Zoor.:

Br. 1493

Riječi »isto kućanstvo« i »zajedničko kućanstvo« imaju se shvatiti tako, da osigurani član od svoje zarade uzdržava članove svoje porodice pa makar i ne stanovao s njom pod istim krovom.*

Rješidba od 1. VII. 1940. Ro 1025/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Zagrebu od 17. X. 1939. OR 369/3-1939.

U sporu A-a protiv Suzora, radi plaćanja poluhranarine, p r v o s t e p e n i s u d odbio je žalbu A-a protiv odluke

* U skladu sa savjetodavnim vijećanjem sudaca Stola Sedmorice kao vrhovnog suda radničkog osiguranja od 1. VII. 1940.

Ouzora u Zagrebu od 11. VIII. 1939. br. A. 12488/39 i tu odluku uzdržao u krepostí.

Stol sedmorice uvažio je žalbu A-a i poništio presudu prvostepnog suda te ovom stvar vratio na ponovnu raspravu i odluku.

Iz obrazloženja:

Žalilac pobija prvostepenu presudu zbog krivog tumačenja zakona (br. 8 § 170 Zoor.), koje vidi u tom, što sud uzima, da se pod riječima »isto kućanstvo« i »zajedničko kućanstvo«, što ih zakonodavac upotrebljava kao jedan od preduslova za bolničke potpore članovima porodice osiguranog člana, razumijeva život pod i s t i m k r o v o m, koji se može prekinuti na tek prolazno vrijeme.

Ta ništavost postoji.

To stanovište pobijane presude nije u skladu sa intencijama zakona o siguranju radnika kao socijalnog zakona.

Da je tome tako, najbolji je dokaz propis § 217 Statuta, koji je propis svakako suglasan intencijama zakona o osiguranju radnika.

Po tom propisu, imaju osigurani inostrani državljani pravo na potpore i odštete, za članove svoje porodice koji borave van područja naše države, ako ih iz svoje zarade izdržavaju.

Ovim propisom statuta, dat je sadržaj i smisao riječima »isto kućanstvo«, »zajedničko kućanstvo«, koje zakonodavac traži u §§ 45 br. 5 i 54 st. 5 Zoor. kao preduslov za pravo na te potpore za članove porodice, a koji nemaju privrede odnosno zarade.

Iz veze riječi »koji nemaju privrede a žive u istom kućanstvu sa osiguranikom«, a obzirom na propis § 217/I Statuta jasno je, da je glavno, da osigurani član, iz svoje zarade i z d r ž a v a članove porodice«, i da ovi na taj način, što ih on »i z d r ž a v a« žive sa njime u »istom kućanstvu«; i ako ne stanuju pod istim krovom. Stanovanje pod istim krovom i zajedničko kućanstvo je ideal porodice ,ali to nije moguće u današnjim prilikama. Da je to zakonodavac htio on bi to i izrazio, a svakako nije htio priznati povoljniji položaj inostranim državljanima nego svojim.

Neopravdano je stoga sud uskratio žaliocu pravo na poluhranarinu za njegovu mater samo zato, jer ne stanuje sa žaliocem pod istim krovom.

U ovom slučaju valjalo je utvrditi, da li je žalioc u vrijeme za koje traži poluhranarinu, svoju mater »izdržavao« tj. tako izdržavao, da je to što joj je on slao bio glavni i jedini izvor njenog izdržavanja, da sama nije imala privrede i zarade niti da su ju izdržavali i pomagali kći i drugi sin sa kojima živi pod istim krovom te zašto sa žaliocem ne stanuje pod istim krovom.

Valjalo je stoga pobijanu presudu po § 175 Zoor. poništiti i predmet uputiti na ponovnu raspravu istom sudu.

K §-u 47 Zoor.:

Br. 1494

Skakanje iz vlaka (voza), učinjeno u pijanom stanju, ne može se smatrati hotimičnim prouzrokovanjem bolesti u smislu §-a 47 Zoor.

Rješidba od 13. IV. 1939. Ro 231/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Beogradu od 25. V. 1938. OR 441/1938.

U sporu A-a protiv Ouzora u Beogradu radi isplate hranarine, prvostepeni sud dosudio je A-u traženu hranarinu u iznosu od 90 Din 85 p. za vrijeme od 13. IX. do 16. IX. 1937.

Stol sedmorice odbacio je žalbu Ouzora.

Iz obrazloženja:

Pobijana je presuda uzevši da se skakanje iz voza, povodom kojega se je tužilac povredio, ma bilo učinjeno i u pijanom stanju, ne može smatrati hotimičnim prouzrokovanjem bolesti i po tom razlogom za uskratu hranarine po §-u 47 Zoor., dovoljno obrazložena ona je potpuna i u skladu sa sadržajem spisa i sa propisima zakona.

Ona je primjenila ispravno zakon na ovaj preporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti po toč. 8 §-a 170 Zoor.

Budući da u postupku suda radničkog osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti navedene u § 170 Zoor. (toč. 1—7), to je valjalo žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 48 Zoor.:

Br. 1495

Kod promjene nadnice u toku od četiri nedelje prije početka prava na potporu ima se uzeti obzir samo na promjenu nastalu unutar roka od četiri nedelje prije obolenja bez obzira koja je nadnica prije tog roka postojala. Pod promjenom obezbjeđene nadnice u smislu §-a 48 Zoor. ima se smatrati samo promjena nadnice kod istog poslodavca u vremenu označenom u §-u 48 Zoor.

Rješidba od 30. XI. 1939. Ro 854/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Skoplju od 15. IX. 1939. OR 67/16-1939.

U sporu A-a protiv Ouzora u Skoplju, radi isplate razlike hranarine, prvostepeni sud dosudio je A-u u ime razlike hranarine između X. i XII. nadničnog razreda za vrijeme od 7. XII. 1938. do 6. III. 1939. iznos od 840 Din.

Stol sedmorice odbacio je žalbu Ouzora.

Iz obrazloženja:

Žalba nije osnovana.

Na osnovu iskaza svjedoka K-a i dr. sud je radničkoga osiguranja utvrdio (§ 22 Pravilnika o uređenju sudova radničkoga osiguranja i o sudskom postupku kod ovih sudova), da je član A. radio kod prijašnjeg poslodavca preduzimača N-a samo na dan 7. XI. 1938., a da nije radio kod toga poslodavca 8., 9., 10. i 11. XI. 1938.

Utvrdio je nadalje sud radničkoga osiguranja, da je A. bio zaposlen kod preduzimača T-a od 14. XI. 1938. pa dalje i osiguran po 12. nadničnom razredu i na tom poslu obolio dana 7. XII. 1938.

Na osnovu tako utvrđenoga činjeničnoga stanja spora, koje je u skladu sa sadržajem spisa, sud radničkoga osiguranja ispravno uzimlje, da je osnov za hranarinu obezbjeđena nadnica iz vremena od 4 nedjelje prije obolenja tj. ona iz zaposlenja kod T-a a ne ona kod N-a od zaposlenja samo na dan 7. XI. 1938. koji dan pada u vrijeme prije četiri nedelje prije obolenja (§ 48 Zoor.).

Propis § 48 Zoor. imade se ispravno tumačiti tako, da se kod promjene nadnice u toku od 4 nedelje prije početka prava na potporu imade uzeti obzir samo na promjenu unutar roka od 4 nedelje prije obolenja bez obzira koja je nadnica postojala u vremenu prije četiri nedelje prije obolenja.

Osim toga radni odnos zasnovan uposlenjem kod preduzimača T-a dana 14. XI. 1938. i dalje čini samostalni radni odnos prema radnom odnosu od 7. XI. 1938. kod preduzimača N-a. Kad propis § 48 Zoor. govori samo o promjeni obezbjeđene nadnice u toku od 4 nedelje prije početka prava na potporu, a ne i o promjeni radnoga odnosa, imade se pod tom promjenom obezbjeđene nadnice smatati samo promjena nadnice u tom vremenu kod istoga poslodavca.

Konačno nije osnovana žalba okružnoga ureda za osiguranje radnika niti radi toga, što je njegov rentni odbor pretstavku A-a podnešenu u smislu propisa § 219 Statuta Suzora uzeo kao blagovremenu podnesenu, budući da o blagovremenosti podnesenja te pretstavke postoji pravosnažno rješenje nadležnog organa, a pravosnažna rješenja mjesnih organa nema sud radničkoga osiguranja zakonskoga osnova preispitivati u raspravi pred njim iznesenoj već samo onaj stvarni sadržaj žalbe, koji je povodom žalbe bio predmet spora.

Prema tomu je pobijanom presudom zakon na ovaj sporni slučaj ispravno primijenjen, pa nema u njoj ništavosti iz propisa § 170 t. 8 Zoor.

Budući da u postupku suda radničkoga osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti iz propisa § 170 t. 1—7 Zoor., valjalo je žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 53 Zoor.:

Br. 1496

Ako je Ouzor dozvolio osiguranom članu promjenu boravišta u svrhu liječenja u mjesto gdje nema uredskog liječnika time da se član liječi kod najbližeg uredskog liječnika, dužan je Ouzor članu naknaditi troškove putovanja u svrhu liječenja, iz mjesta u kojem je članu dozvoljen boravak u mjesto, gdje se nalazi najbliži uredski liječnik.

Rješidba od 29. XII. 1939. Ro 1080/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Somboru od 4. XII. 1939. OR 31/1939.

U sporu A-a protiv Suzora, radi naknade troškova putovanja, učinjenog u svrhu liječenja, te troškova privatnog liječenja, prvostepeni sud dosudio je A-u u ime troškova putovanja iznos od 480 Din te u ime troškova privatnog liječenja iznos od 200 Din.

Stol sedmorice odbacio je žalbu Ouzora.

Iz obrazloženja:

Žalilac upućuje na ništavost iz br. 8 § 170 Zoor. time što pobija prvostepenu presudu, koja dosuđuje A-u troškove za odlazak uredskom ljekaru iz Ličkog Petrovog sela ,gdje je upućen na promjenu boravka, u Bihać na ambulantno liječenje, a to s razloga jer da ured nije dokazao da je A. upućen na promjenu boravka po svojoj molbi.

Te ništavosti, a ni koje druge nema.

Ured se poziva na br. 3 Okružnice Suzora br. 14670/26, po kojoj je on mogao uputiti tužioca na promjenu boravišta samo po njegovoj molbi i uz uslov, da ima kvalifikovano članstvo, koje ta okružnica traži — a A. da je bio osiguran samo od 12. IX. do 1. X. 1938. Ured je A-u samo iz predusretljivosti dozvolio odlazak kući na liječenje.

Istina je, da Okružnica Suzora 14670/26 propisuje u st. 1 i 3, da se promjena boravišta može dozvoliti članu, koji ima uslove pasivnog članstva (§ 56 Zoor.) (šest mjesečno članstvo u toku posljednje i 12 mjesečno članstvo u toku posljednjih dviju godina) — ali to ovdje nije odlučno, jer ured sam priznaje, da je tužiocu dozvolio promjenu boravka, a to ured priznaje i u razlozima odluke rentnog odbora Ouzora u Somboru br. 9021/39, gdje veli da je A-u dozvoljeno da promijeni boravište i ode u Ličko Petrovo selo i da liječenje preduzme kod najbližeg uredskog ljekara, o čemu da mu je ured izdao i saopćenje pod br. 25827/1938.

Prema br. 3 citirane Okružnice Suzora, ured je mogao dozvoliti promjenu boravišta u svrhu liječnja, ali samo u mjesto, gdje ima uredski ljekar, no on je A-u dozvolio promjenu boravišta u mjesto, gdje nema uredskog ljekara, ali tim da se liječi kod najbližeg uredskog ljekara, a taj je u Bihaću — pa mu prema analogiji § 53 Zoor. ima da plati troškove putovanja iz Ličkog Petrovog sela na liječenje u Bihać.

Putni troškovi, koje spominje br. 3 citirane Okružnice Suzora i koje Ouzor nije dužan naknaditi nisu oni troškovi putovanja iz Ličkog Petrovog sela u Bihać, jer ovih ne bi moglo ni biti, da je Ouzor postupio točno po propisu br. 3 cit. Okružnice — već su to troškovi puta iz Sombora u Ličko Petrovo selo na promjenu boravka — koje A. i ne traži.

Valjalo je stoga žalbu Ouzora odbaciti.

K §-u 54 Zoor.:

Br. 1497

Obiteljskim članovima osiguranika naknađuju se troškovi liječenja u inostranim bolnicama samo do one visine, koliko bi iznosili ti troškovi u ovozemnoj bolnici, najbližoj mjestu njihovog stanovanja u najnižem opskrbnom razredu.

Rješidba od 28. III. 1939. Ro 174/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Zagrebu od 12. I. 1939. OR 290/4-1939.

U sporu A-a protiv Privatno-društvene bolesničke blagajne »Merkur« u Zagrebu, radi naknade troškova liječenja A-ovog sina P-a u iznosu od 3.031 Din, prvostepeni sud je odbio žalbu A-a podnesenu protiv odluke gornje bolesničke blagajne.

Stol sedmorice odbacio je A-ovu žalbu.

Iz obrazloženja:

Sud je radničkog osiguranja utvrdio, da je žaliočev sin P. na ljetovanju u Lohsu O/L. u Njemačkoj slomio ruku, te bio liječen u bolnici u Hoyerswerdu O./L. u Njemačkoj 12 dana, gdje je bio i operiran i uzete 2 röntgenske snimke.

Za to je liječenje privatno-društvena bolesnička blagajna »Merkur« platila žaliocu u ime naknade iznos od 360 Din, kao trošak za liječenje u kojoj ovozemnoj bolnici po najnižem opskrbnom razredu.

Na osnovu tako utvrđenoga činjeničnoga stanja stvari sud radničkoga osiguranja smatra, da je Privatno društvena bolesnička blagajna »Merkur« naknadom iznosa od 360 Din za iskazano liječenje sina žaliočevoga 12 dana u bolnici zakonskoj obvezi udovoljila, pa je uzdržao u krijeposti odluku navedene blagajne, kojom je žalilac sa zahtjevom veće naknade za odnosno liječenje odbijen.

Ta je pravna ocjena činjeničnoga stanja spora suda radničkoga osiguranja u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovana (§ 54, st. 2 Zoor.) i okružnica Suzora od 15. IX. 1927. broj 18. 802/27).

Pobijana je presuda po tome dovoljno obrazložena, ona je potpuna i u skladu sa sadržajem spisa i sa propisima zakona.

Ona je primijenila ispravno zakon na ovaj prijeporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti po toč. 8 § 170 Zoor.

Budući da u postupku suda radničkog osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti navedene u § 170 Zoor (točka 1—7) to je valjalo žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 55 st. 4 Zoor.:

Br. 1498

Uslijed bolovanja osiguranog člana, koje je nastupilo prije njegovog istupa iz posla, ne gubi osigurani član svoja prava iz §-a 55 st. 4 Zoor., već mu se mora dozvoliti, da svoja prava skopčana sa istupom iz posla odloži na vrijeme dovršenog bolovanja.*

Rješidba od 13. IV. 1939. Ro 202/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Zagrebu od 26. I. 1939. OR 231/5-1938.

U sporu A-a protiv »Merkura« bolnopotporne blagajne u Z., radi produženja članstva po §-u 55 st. 4 Zoor. te isplate hranarine i naknade troškova liječenja, p r v o s t e e n i s u d je odbio A-ovu žalbu podnesenu protiv odluke »Merkura« bolnopotporne blagajne u Z.

Stol sedmorice je uvažio A-ovu žalbu i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i presudi.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud ne priznaje tužiocu traženu potporu iz §-a 45 st. 1 br. 1 do 3 Zoor. s razloga, jer je tužilac u vrijeme istupa iz posla bio nesposoban za privredu, pa se ne može okoristiti pravom iz §-a 55 st. 4 Zoor., koje pravo da pripada samo članovima, koji su kod istupa iz posla bili sposobni za privredu.

Ovo je stajalište pobijane presude pogrešno.

Tužilac je dana 16. XII. istupio iz posla i bio tada nesposoban za privredu, ali time nije prestao biti članom osiguranja, jer mu to pravo pripada uz uslove § 55 st. 4 Zoor. i br. 3 Okružnice Suzora br. 6419/231. I članu naime kojemu se članstvo produžuje i nakon istupa iz posla uslijed bolovanja, i koji za to vrijeme nije bio dužan plaćati prinose (§ 38 Zoor.), mora se dati mogućnost, da svoje pravo iz §-a 55 st. 4 Zoor. ostvari nakon završenog bolovanja t. j. mora mu se dozvoliti, da svoja prava skopčana sa istupom iz posla odloži na vrijeme završenog bolovanja, jer se ne može nikako opravdati, da je osiguranik uslijed nastupilog bolovanja prije njegovog istupa iz posla, ta svoja prava izgubio.

Prema tome se pobijana presuda osniva na krivom tumačenju zakona, čime je počinjena ništavost iz §-a 170 br. 8 Zoor., pa je valjalo postupati, kako je u dispozitivu navedeno.

* Isp. Gojković Zoor. str. 254.

K §-u 84 Zoor:

Br. 1499

U pojedinom slučaju može se i meningitis smatrati nesretnim slučajem, a napose ako je njegovo nastupanje bilo uslovljeno nekim vanjskim događajem, koji se je zbio za vrijeme rada.*

Rješidba od 1. VII. 1940. Ro 260/1-1940; presuda suda radničkog osiguranja u Sušaku od 13. II. 1940. OR 95/8-1939.

U sporu A. udove I. protiv Suzora, radi isplate pogrebnine i rente, p r v o s t e p e n i s u d uvažio je žalbu A. udove N. protiv odluke Suzora te osudio Suzor da plati žaliteljici mjesečnu rentu od 211 Din 50 p. počam od 21. XII. 1937., a za djecu M-a i V-a do navršene njihove 16. godine po 158 Din.

Stol sedmorice uvažio je žalbu Ouzora i poništio presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio na ponovnu raspravu i odluku.

Iz obrazloženja:

Žalilac pobija prvostepenu presudu iz razloga ništavosti navedenog u br. 8 § 170 Zoor., koju vidi u tom što sud obolenje pok. N-a od »otitis media super, chronica simitis — meningitis chronica« stavlja u red poslovnih nezgoda — i ako su ljekari vještaci (§ 167 Zoor.) izjavili, da je samo vjerojatno da je uslijed te bolesti došlo do apscesa i gnojnog zapaljenja meninga, koje su uzrokovale smrt.

Žalba je osnovana.

Prije svega mišljenje vanuredskih liječnika (§ 167 Zoor.) nije decidirano. Oni vele, da je pok. N. bolovao od gnojne upale paranasalnih šupljina uslijed čega je v j e r o j a t n o došlo do apscesa i gnojnog zapaljenja meninga, uslijed čega je nastupila smrt, a gnojna upala paranasalne šupljine, da je »m o g l a« nastupiti uslijed naglog ohladnjenja tijela dakle prehladom, pa je prema tome »m o g a o« od uzročne važnosti biti propuh i slično.

Na osnovu ovoga mišljenja ne može sud uzeti dokazanim, da se je N. zaista razbolio uslijed prehlade nastale promajom na radu kod gatera u pilani G. i da je upravo uslijed te prehlade nastala gnojna upala paranosalnih šupljina, da je uslijed tih upala i samo uslijed tih upala došlo do apscesa i gnojnog zapalenja meninga i smrti N-a.

Mišljenja ljekara dozvoljavaju teoretski da je to sve moguće, ali ne tvrde da je to tako zaista i bilo.

No najodlučnije je pri tom, da li je gnojna upala paranasalnih šupljina N-a nastala baš uslijed promaje u pilani G. i to ne uslijed djelovanja promaje, koja je u toj pilani prema njenom uređenju redovna i trajna — već baš uslijed djelovanja neke naročite promaje uzrokovane nekim naro-

* U skladu sa savjetodavnim vijećanjem sudaca Stola sedmorice kao vrhovnog suda radničkog osiguranja od 1. VII. 1940; protivno S. B. Zor. 117/32.

čitim vanjskim događajem, koji je nastupio navalice — naprasno.

Samo u ovom posljednjem slučaju, ako bi se još utvrdilo, da je pok. N. do te naročite promaje, koja je nastupila navalice — naprasno, bio apsolutno zdrav, moglo bi se govoriti o nesretnom slučaju.

Prema tome valja utvrditi takav vanjski događaj, zatim ljekarski da je N. prije djelovanja toga događaja bio potpuno zdrav i da je baš uslijed tog događaja došlo do upale paranasalnih šupljina N-ovih, da je od istih došlo do apscesa i upale meninga i smrti, dakle da ljekari to decidirano izjave, a ne da dopuštaju samo mogućnost da je tako.

Kod prosuđivanja te stvari valjalo bi nabaviti od pilane u G. mali nacrt pilane, u kojem bi bili prikazani otvori kroz koje nastaje promaja i izvještaj, da li ta promaja postoji, i ne postoje li na tim otvorima naročita vrata, koja bi mogla promaju spriječiti.

Uslijed toga valjalo je po §-u 175 Zoor. pobijanu presudu poništiti stvar uputiti na iznovičnu raspravu i odluku istom sudu.

K §-u 84 Zoor.:

Br. 1500

U koliko odilaženje iz mjesta redovnog boravišta u drugo mjesto ima veze sa podizanjem uslova za fizički rad osiguranog člana, može se i to drugo mjesto uzeti kao redovito prebivalište osiguranog člana.*

Rješidba od 4. VII. 1940. Ro 285/1-1940; presuda suda radničkog osiguranja u Banjaluci od 18. I. 1940. OR 160/2-1939.

U sporu A. udove N. i malodobnih B. N. i C. N. protiv suzora ,radi plaćanja rente, p r v o s t e p e n i s u d uvažio je žalbu A udove N. i malodbnih B. N. i C. N. protiv odluke Suzora u Zagrebu i tu odluku preinačio te Suzor osudio na plaćanje udovičke odnosno roditeljske rente žaliocima.

Stol sedmorice odbacio je žalbu Ouzora.

Iz obrazloženja:

Žalilac svojom žalbom upućuje na ništavost pobijane presude po §-u 170 t. 8 Zoor.

Žalba nije osnovana.

Na osnovu rezultata cjelokupne rasprave te izvještaja poslodavca dioničkog društva M. od 11. VII. 1938. broj 1890 sud je radničkoga osiguranja utvrdio, da je pok. K. N. kao i svi drugi radnici iz okolišnih sela svake subote kao i svakog drugog dana u oči praznika odlazio svojoj kući u Prijakovce radi presvlake i donošenja potrebne hrane za iduće radne

* U skladu sa savjetodavnim vijećanjem sudaca Stola sedmorice kao vrhovnog suda radničkog osiguranja od 1. VII. 1940.

dane, a na posao je dolazio rano u jutro slijedećeg radnog dana.

Nadalje je sud radničkog osiguranja utvrdio, da je pok. K. N. kao i ostali radnici za vrijeme radnih dana samo noćivao u baraki poslodavca ali da u toj baraki nije bilo skupne ishrane niti drugh uslova potrebnih za život.

Na osnovu tih činjenica smatra sud radničkoga osiguranja, da se samo povremeno noćivanje pok K. N-a za vrijeme radnih dana u odnosnoj baraki ne može smatrati njegovim stanom u pravom smislu t. j. onim stanom, što je naveden u propisu § 84 st. 2 Zoor., već da mu je takav stan i za vrijeme zbilog se nesretnog slučaja bio u obližnjem selu Prijakovcima kao redovno njegovo stanovanje.

Budući da je pak nesporno, da je pok. K. N. na povratku sa rada na putu do toga stana u Prijakovcima zadesio nesrećni slučaj, koji je prouzrokovao smrt, sud je radničkoga osiguranja dosudio udovi i malodobnoj djeci pokojnika porodičnu rentu.

Ta je pravna ocjena činjeničnoga stanja spora suda radničkoga osiguranja u skladu sa sadržajem spisa i na zakonu osnovana (§ 22 Pravilnika, §§ 84 st. 2, 86 i 87 Zoor.).

Prema tomu je pobijanom presudom primijenjen ispravno zakon na ovaj prijeporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti po toč. 8 § 170 Zoor.

Budući da u postupku Suda radničkog osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti navedene u § 170 Zoor. (toč. 1—7), to je valjalo žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 89 Zoor.:

Br. 1501

Razvedna žena koja traži udovičku rentu imade dokazati da joj je redovni sud dosudio uzdržavanje.

Rješidba od 18. I. 1940. Ro 1107/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Osijeku od 13. X. 1939. OR 232/2-1939.

U sporu A. udove B. protiv Suzora, radi plaćanja udovičke rente, p r v o s t e p e n i s u d je odbacio žalbu A. udove B. protiv odluke rentnog odbora ,kojom joj je uskraćeno pravo na udovičku rentu.

Stol sedmorice nije uvažio žalbu A. udove B.

Iz obrazloženja:

Žalba nije osnovana.

Na osnovu utvrđenja činjeničnoga stanja spora, prema kojemu je žaliteljica još od god. 1932. odvojeno živjela od muža B. S., koji se je unesrećio u poslu dana 29. VIII. 1937., te da joj sud nije dosudio izdržavanje, makar da je od muža zakonito razvedena, sud radničkoga osiguranja ispravno uzimlje, da žaliteljica nema pravo na udovičku rentu. (§ 89 t. b) Zoor.).

Za slučaj razvoda braka imade se kod traženja žene na udovičku rentu iskazati, da joj je sud dosudio izdržavanje, jer sud radničkog osiguranja nema zakonskoga osnova utvrđivati činjenice, iz kojih bi se dalo prosuditi, da li žena imade pravo na izdržavanje, jer to spada u nadležnost redovnog suda.

Prema tomu je pobijanom presudom primijenjen ispravno zakon na ovaj prijeporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti po toč. 8 § 170 Zoor.

Budući da u postupku suda radničkog osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti navedene u § 170 Zoor (toč. 1—7), to je valjalo žalbu žalilje kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 97 Zoor.:

Br. 1502

Zastarni rok iz §-a 9 zakona od 8. XII. 1877. o dužnosti željezničkih pothvatništva naknaditi štetu ne odnosi se na regresno pravo Suzora iz propisa §-a 97 st. 3 Zoor.*

Presuda od 4. V. 1939. Rev 223/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 11. XI. 1938. Pl 3128/2-1938; presuda okružnog suda u Osijeku od 13. V. 1938. Po 10/20-1937.

U pravnoj stvari tužioca Suzora protiv tuženog Državnog erara kraljevine Jugoslavije, radi 68.250 Din, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i preinačio presudu prvostepenog suda te udovoljio zahtjevu tužbe do iznosa od 57.240 Din, a s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Nesporno je, da je osiguranik po Zakonu o osiguranju radnika P. isposlovao pravosnažnim presudama u parnici pred okružnim sudom u Osijeku pravednu naknadu od tuženika Državnoga erara radi tjelesne povrede prouzročene radnjom željeznice po zakonu od 8. XII. 1877.

Da li to pravo na naknadu po tom zakonu pripada povređenom licu radnjom željeznice ,može se za slučaj spora utvrditi jedino tužbom toga povređenoga lica.

Iz razloga se osude Stola sedmorice od 23. V. 1936. Rev 562/1-1936., koja je donesena u prije spomenutoj parnici pred okružnim sudom u Osijeku na tužbu P-a protiv tuženika, vidi, da je u toj parnici dokazano, da je presudom suda radničkoga osiguranja od 16. V. 1933. O. R. 1/1933-3 P-u uslijed povrede odnosnim nesrećnim slučajem radnjom željeznice dosuđena na teret tužioca (Suzora) stalna renta u mjesečnom iznosu od 1590 Din i da je P-u ta renta po Suzoru i isplaćivana.

---

* Isp. R. S. II. br. 998.

Istom tada, kad je to pravo na naknadu štete P-u konačnim sudskim presudama na teret Državnoga erara utvrđeno i dosuđeno, prešlo je tek tada utvrđeno pravo na naknadu do iznosa stvarno izdatih potpora i naknada na Suzor silom zakonskoga propisa §-a 97 st. 3 Zoor.

Suzor nije lice povređeno radnjom željeznice pa nije niti moglo na osnovu propisa zakona od 8. XII. 1877. ostvariti tužbom kakvo samostalno pravo.

Njegovo je pravo ovisno o utvrđenom pripadu prava na naknadu povređenom licu kao osiguraniku po zakonu o osiguranju radnika.

Iz prirode same stvari proizlazi, da samo pravo Suzora iz specijalnog propisa §-a 97 st. 3 Zoor. ne može biti eksistentno, dok ne bi za osiguranika bilo utvrđeno samo pravo na naknadu prema trećem licu po kojem zakonskom propisu, već je za to specijalno pravo Suzora pretpostavka utvrđeni pripad prava osiguraniku.

Kad o pravu na naknadu štete P-u protiv tuženika u temeljnoj parnici pred okružnim sudom u Osijeku nije bilo mjesta prigovoru zastare iz propisa zakona od 8. XII. 1877., ne može se taj prigovor više uspješno staviti u ovom sporu, kojemu je jedino osnov utvrđeni pripad prava na naknadu osiguranika P-a prema tuženiku.

Pravo se Suzora u opsegu § 97 st. 3 Zoor. već nalazi u utvrđenom pravu P-a i to pravo Suzora, budući da nema samostalni osnov u posebnim zakonskim propisima protiv trećih lica kao što imade pravo osiguranika i budući da je silom cit. zakonskoga propisa u određenom opsegu i pod uslovima utvrđenoga pripada prava na naknadu osiguraniku prešlo na Suzor, slijedi zastara samoga prava, u kojem je sadržano.

Budući u pravu osiguranika P-a nije bilo zastare, pa se ne može takav prigovor tomu pravu niti u ovoj parnici uspješno staviti.

Baš iz toga razloga nije za pravo Suzora iz propisa §-a 97 st. 3 Zoor. zakon posebno propisao zastaru, već propisom §-a 98 st. 2 Zoor. samo za one tražbine iz §-a 96 Zoor., gdje Suzor posve samostalno nastupa prema poslodavcu bez obzira, da li osigurani član po općim propisima protiv poslodavca postupa.

Suviše se mora uzeti kao temeljno pravno načelo, da se trećem licu (u ovom slučaju tužiocu), koje svoje pravo ne osniva na stanovitom zakonskom propisu (Zakon od 8. XII. 1877.) i koje po takovom propisu ne može imati prava niti u sporu biti stranka, ne može uspješno staviti prigovor zastare iz toga stanovitoga zakonskoga propisa, kad takovoj zastari nije bilo mjesta protiv ovlaštenika, iz čijega tek utvrđenoga prava po specijalnom propisu i treće lice stiče dio utvrđenog prava.

Budući da se iz gornjih razloga ne osniva presuda prizivnoga suda u pobijanom pravcu na pogrešnoj pravnoj ocjeni same sporne stvari, nije revizija tuženika uvažena.

K §§ 97 i 98 Zoor.:

Br. 1503

Okolnost, da oštećeni radnik (koji je dobio rentu od Suzora) tužbom traži naknadu i od poslodavca, premda protiv ovog nije ishodio krivičnu presudu, ne čini nedopuštenost redovnog pravnog puta. Kriminalna krivnja poslodavca je samo materijalni uslov za udovoljenje takvoj tužbi.

Zaključak od 21. I. 1937. Rek 1323/1-1936; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 29. IV. 1936. Pl 2667/1-1936; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 17. III. 1936. Po 827/7-1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi naknade štete u iznosu od 187.552 Din, prvostepeni sud je usvojio tuženičin prigovor nedopuštenosti redovnog pravnog puta te tužbu odbacio.

Rekursni sud je uvažio rekurs tužioca i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom naložio, da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka o stvari ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Predmet je ovog parničnog spora, traženje odštete po tužiocu radi nesrećnog slučaja, zbivšeg se tužiocu za vrijeme uposlenja u tuženičkom preduzeću.

Nesporno je među strankama, kako to i pobijani zaključak utvrđuje, da je tuženica kao poslodavac prijavila tužioca kao radnika okružnom uredu za osiguranje radnika u Zagrebu.

Prema tomu bi se za ustanovljenje tužiočeve štete kao i naknadu iste imala prvenstveno stvar prosuditi po zakonu o osiguranju radnika pred Središnjim uredom za osiguranje radnika u Zagrebu (§ 83 Zoor.), odnosno za slučaj spora na osnovu samog ovog zakona pred sudom radničkog osiguranja, postrojenog kod Središnjeg ureda za osiguranje radnika (§ 159 i sl. Zoor.).

No osiguraniku pristoji pravo i protiv poslodavca tražiti redovitim sudskim putem odštetu u slučajevima §§ 97 i 98 Zoor.

Da li postoje uslovi iz tih §§-a, ima se pred građanskim sudom u samoj toj parnici odlučiti.

Čim za tužioca nije isključena mogućost, da od tužene kao poslodavca traži naknadu štete putem građanske parnice kod redovitog suda, ukazuje se prigovor nedopustivosti redovnog pravnog puta obzirom na propis §§ 1 i 40 Grpp. na zakonu neosnovanim, te je valjalo po §-u 620 Grpp. rekurs kao opravdan uvažiti i pobijani zaključak prvoga suda ukinuti te prvom sudu naložiti, da nakon pravosnažnosti ovog zaključka (§ 621 Grpp.) o stvari ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužence.

Iz obrazloženja:

Pobijani zaključak drugostepenog suda opravdan je svojim obrazloženjem prema spisima i na zakonu osnovan.

Stoga se rekurs tuženice nije mogao uvažiti.

K §§ 97 i 98 Zoor. te § 52 Zb.:

Br. 1504

Pogodba, kojom se je poslodavac obvezao, da će ženi svog radnika, unesrećnog kod posla, pored onoga što će ona dobiti od Suzora isplatiti još izvjesnu svotu novaca, jest darovna pogodba pa je za valjanost takve pogodbe potrebna javnobilježnička isprava.

Osuda od 9. XII. 1937. Rev 1185/1-1937; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 14. IV. 1937. Pl 83/1-1937; osuda okružnog suda u Osijeku od 12. XII. 1936. P 9/41-1933.

U parnici tužilje A. protiv tužene tt. B., radi 50.000 Din, okružni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Apelacioni sud je povodom priziva tuženice preinačio osudu prvostepenog suda i tužilju odbio sa zahtjevom tužbe.

Stol sedmorice je otpútio previd tužilje i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Tužiteljica pobija osudu apelacionog suda kao pogrješnu jer smatra obećanje tužene tvrtke, da će joj naknaditi štetu radi smrti muža sa svotom od 50.000 Din, naturalnom obligacijom, darovanjem, dakle neutuživom nagradom, premda je njeno pravo osnovano na ugovoru i neovisno o krivičnom postupku i krivičnoj odgovornosti tužene, te propisima zakona o zaštiti radnika.

Previdne tegobe nisu osnovane.

Nesporno je, da je muž tužiteljice unesrećen u poduzeću tužene, kao i to, da tužiteljica prima od okružnog ureda za osiguranje radnika za sebe i svoje dijete mjesečnu rentu.

Tužiteljica potražuje od tužene utuženi iznos na temelju obećanja suvlasnika tužene A., da će joj tuženička tvrtka isplatiti u ime naknade štete za izgubljenog muža povrh onoga, što ima dobiti od okružnog ureda, iznos od 50.000 Din.

Sporno je dakle s kojeg pravnog naslova bi tužiteljica imala od tužene primiti obećanih 50.000 Din.

Tužiteljica ne može navedeni iznos potraživati s naslova odštete, jer ne predleže uslovi iz § 97 i § 98 zakona o osiguranju radnika, a ne postoji niti drugi koji naslov, uslijed kojega bi tužena bila dužna taj iznos tužiteljici platiti osim naslova darovanja.

U ovom obećanju tužene, da će tužiteljici povrh onoga, što ima dobiti od okružnog ureda, isplatiti u ime naknade štete za izgubljenog muža 50.000 Din, predleži dakle dugovanje, a pošto darovna pogodba nije sklopljena kako to propisuje § 52 Zb., to je ta pogodba ništava, pa tužiteljica ne može odnosni iznos ni tražiti.

Valjalo je stoga previd tužiteljice otputiti i potvrditi pobijanu osudu apelacionog suda.

K §§ 97 i 98 Zoor.:

Br. 1505

Ako je krivični progon osobe, koja je svojim propustom ili krivicom prouzrokovala nesretni slučaj, koji je zadesio na poslu radnika, osiguranog po Zoor., nemoguć uslijed smrti te osobe, imade građanski sudac riješiti pitanje postojanja krivičnog djela kao prethodno pitanje, dok sama građansko-pravna odgovornost nije dovoljna za presuđenje poslodavca na naknadu štete nastale radniku tim nesretnim slučajem.*

Presuda od 12. X. 1939. Rev 937/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 22. IV. 1939. Pl 4481/4-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 11. X. 1938. Po 1093/31-1936.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih tvornice B. i ostavine pok. C-a, radi 580.540 Din, utvrđeno je, da je tužilac bio namješten kao radnik u tvornici prvotužene i to u odjeljenju u kojem je bio upravitelj nadstrojar sada već pok. C. te da je dužnost tužioca kao radnika bila da iz buradi lopatom izvlači kuhanu koru te ju ubacuje u otvor stroja za dalje odvlačenje kore u t. zv. transporter te da je tužiocu prigodom tog rada lijeva noga dospjela u kanal za odvlačenje kore i da mu je tu nogu zahvatio transporter te ju odrezao iznad gležnja. Uslijed toga potražuje tužilac od tuženih s naslova naknade štete utuženi iznos.

Oba niželestepena suda odbila su tužioca s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija tvrdi, da naprava instalirana od C-a, na kojoj se je nesreća desila, nije u potpunosti odgovarala postojećim propisima za takve naprave, pa da je to trebalo utvrditi, jer bi iz tog utvrđenja slijedila i odgovornost tuženih za štetu iz nesreće, koja je zadesila tužioca. Revizija međutim previđa, da prizivni sud, a i prvostepeni, ne odbija tužioca s njegovim traženjem zato, jer je naprava (transporter) odgovarala zakonskim propisima pa da stoga ne odgovaraju za nesreću tuženici, nego zato, jer uzima da postoji vjerojatna mogućnost, da je tužilac sam kriv svojoj nesreći, da si ju je sam svojom krivnjom prouzročio. Sudovi naime ne vjeruju iskazu tužioca, da mu se je noga otsklizala u transporter, nego uzimaju vjerojatnim da je tužilac turao nogom koru u transporter. Ovo činjenično utvrđenje sudovi su na osnovu brižne ocjene cjelokupnog dokaznog materijala pa napose i tužiočevog iskaza dovoljno obrazložili i ta ocjena se revizijom ne može pobijati. Na osnovu tog činjeničnog utvrđenja osnovano obijaju sudovi tužiočevo traženje naknade štete, jer se po § 1296 o. g. z. u slučaju dvojbe uzima, da se je šteta dogodila bez tuđe krivice: Kraj takvog činjeničnog i pravnog stanja ne bi odluka suda drugačije ispala niti u slučaju, kad bi se uistinu utvrdilo, da naprava, na kojoj se je nesreća dogodila nije u svemu odgovarala propisima koji za takve naprave postoje, jer ni u takvim slučajevima ne odgovara za napravu odgovorno lice za štetu od povrede tijela, koju si je netko svojom krivnjom na napravi prouzročio, pa tako ne bi ni u tom slučaju bila isključena primjena §-a 1296 o. g.z. po kojem se u slučaju dvojbe, da si je netko sam kriv za štetu, uzima, da se je ona dogodila bez krivnje trećeg lica.

Nižestepeni su sudovi stoga ispravno uzeli, da ne postoji građanskopravna odgovornost tuženih za štetu pa kraj ovog pravnog stanja nema nedostataka u smislu § 597 br. 2 Grpp. niti revizionog razloga iz § 597 br. 4 Grpp.

Valja tu još naglasiti, da ni samo postojanje građanskopravne odgovornosti po općem građanskom zakoniku, sve kad bi takva in concreto i bila utvrđena, ne bi bila dovoljna za presuđenje prvotuženka (poslodavca) na naknadu štete, jer je tužilac bio osiguran po zakonu o osiguranju radnika. Takovim osiguranicima nije poslodavac dužan dati nikakve naknade za štetu uzrokovanu im nesretnim slučajem, osim u slučaju, kad se krivičnom presudom utvrdi krivičnopravna odgovornost za nesretni slučaj poslodavca ili njegovog pouzdanika, za čiji rad on odgovara (§ 97 Zoor.). Bez izvršne kaznene osude može se pravo na naknadu štete građanskom tužbom realizovati samo u slučaju, kad je kazneni progon nemoguć zbog uzroka, koji leži u osobi onoga, koji je propustom ili krivicom prouzrokovao nesretni slučaj (§ 98 Zoor.). U tom potonjem slučaju ima građanski sudac riješiti pitanje postojanja krivičnog djela kao prethodno pitanje, jer samo u slučaju postojanja takvog djela pripada oštećeniku naknada od poslodavca. Poslodavac odgovara samo za štetu nastalu osiguranom namješteniku iz krivičnog djela njegovog ili njegovog pouzdanika, za čiji je rad on odgovoran. U slučaju, koji je predmet ove parnice, nije bilo moguće dokončanje krivičnog postupka s razloga, jer je optuženi C., čija je ostavina u ovoj parnici drugotužena, prije rasprave umro. Tu dakle predleži slučaj §-a 98 Zoor, pa bi za presuđenje na naknadu štete prvotuženika trebalo u ovoj građanskoj parnici utvrditi krivičnu odgovornost C-a za nesretni slučaj. Promatrajući stvar s te strane nalazi ovaj revizijski

---

* Isp. R. S. I. br. 460 i 461.

sud da bi u djelanju pok. C-a iz kog izvodi tužilac svoje pravo na naknadu štete, moglo da leži jedino krivično djelo iz § 205 st. 2 Kz. (nehatno prouzrokovanje opasnosti za život ljudi električnom silom, uslijed koje je jedno lice teško povređeno), kako je to djelanje kvalificirala i optužnica državnog tužioca. No iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovoj parnici, pa napose iz okolnosti, da je pok. C. instalirao instalaciju, na kojoj se je nesretni slučaj dogodio, po uzorima u stranim velikim tvornicama i da je njegovu instalaciju našlo više službenih komisija sasvim u redu, nemože se nikako zaključiti, da je on radio sa nehatom u smislu krivičnog zakonika (§ 16 st. 2) tj. da je on predvidio posljedicu (nesretni slučaj) i držao da će je moći spriječiti, ili da je nije predvidio, prem je bio dužan da je predvidi. Kad je nijesu tolike stručne komisije predvidjele, nije bio ni pok. C. po svojim osobinama dužan predvidjeti. Kad bi se i utvrdilo, da naprava objektivno nije u svemu odgovarala postojećim propisima, to ni ta okolnost kraj gore opisanog činjeničnog stanja ne bi mogla da uvjetuje k r i v i č n u odgovornost C-a za djelo iz §-a 205 st. 2 Kz. Prema tome ne bi se moglo suditi prvotuženika (tvornicu B.) kao poslodavca ni u slučaju, kad bi se bilo utvrdilo, da se je nesreća zbila uistinu onako kako to prikazuje tužilac i da ne postoji dvojba o tomu, da si je on sam skrivio tu nesreću, jer u takvom slučaju odgovara poslodavac osiguranog radnika samo onda za štetu, ako je nesretni slučaj posljedica krivičnog djela, dakle kad postoji i krivična odgovornost njegova ili njegovog pouzdanika. Sama građanskopravna odgovornost za štetu nije tu dovoljna.

Kako dakle nema istaknutih revizijskih razloga, nije se revizija mogla uvažiti.

K §§ 99 i 103 Z. o o. r.:

Br. 1506

Prijava poslovne nezgode učinjena je valjano i onda, ako je u zakonskom roku podnesena organu Ouzora (a ne mora biti podnesena neposredno Ouzoru). Organ ima nadležnom uredu podnijeti izvještaj o prijavi.

Rješidba od 3. XI. 1938. Ro 168/1-38; presuda suda radničkog osiguranja u Banjoj Luci od 16. II. 1938. OR 136/36.

U sporu F-a protiv Suzora, radi isplate rente za nesretni slučaj, p r v o s t e p e n i s u d je zahtjevu tužioca udovoljio.

Stol sedmorice je odbacio žalbu Suzora.

Iz obrazloženja:

Žalilac svojom žalbom upućuje na ništavost pobijane presude po §-u 170 t. 8 Zoor. Ova ništavost ne postoji.

Pobijana je presuda dovoljno obrazložena, ona je potpuna i u skladu sa sadržajem spisa i sa propisima zakona.

Prvostepeni je sud na osnovu rezultata cjelokupne rasprave i izvedenih dokaza a po svom osvjedočenju (§ 22 Prav.),

utvrdio, da se osiguranik dana 3. I. 1934. u poslu ubo trstikom u kažiprst desne ruke, uslijed koje ozlijede je došlo do flegmone prsta, što je imalo za posljedicu isprva 100%-tnu radnu nesposobnost osiguranika, a zatim tj. od 30. III. 1934. god, 15%-tnu trajnu radnu nesposobnost.

Utvrđeno je nadalje, da je ta poslovna nezgoda u zakonskom roku saopćena organu okružnog ureda u Banja Luci Dru P-u, koji je bio dužan prema propisu §-a 99 st. 3 Zoor. o tom podnijeti izvještaj Okružnom uredu. — Time je osiguranik za realiziranje svoga prava na naknadu štete za nesretni slučaj potpuno udovoljio svojoj zakonskoj dužnosti. Ne može se pak tvrditi da traženje odštete iz §-a 103 st. 3 odnosno propisa iz §-a 99 st. i Zoor. važi samo onda, kad se podnese neposredno samom uredu, a ne i njegovom organu, kojemu je stavljeno u dužnost da takove nesretne slučajeve ispita i o njima nadležnom uredu izvještaj podnese.

Prema tomu je prvostepena presuda primijenila ispravno zakon na ovaj prijeporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti po toč. 8 § 170 Z. o o. r.

Budući da u postupku Suda radničkog osiguranja nema nijedne druge ništavosti navedene u §-u 170 Zoor. (toč. 1—7), to je valjalo žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §§ 160 i 169 Zoor.:

Br. 1507

Pitanje, da li je Ouzor dužan primiti tužioca za svoga člana, ne može s a m o z a s e b e biti predmet presude suda radničkog osiguranja.

Rješidba od 14. X. 1939. Ro 567/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Nišu od 24. XI. 1938. O. R. 28/5-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženog Ouzora u Nišu, radi naknade troškova liječenja, tvrdi tužilac, da je on kao osigurani član tuženog Ouzora uživao bolesničke potpore kroz 52 nedjelje i da su mu ove istekle dana 21. I. 1938. te da ga je tuženi Ured bez razloga brisao iz svog članstva, i ako je on (tužilac) odmah t. j. 22. I. 1938. bio prijavljen ponovno Ouzoru kao član od strane svog oca B-a kao poslodavca. Tužilac stoga traži, da ga tuženi Ured primi za svoga člana i da mu plaća daljnje liječenje u smislu §-a 59 Zoor., jer da je po iscrpljenju gornjih potpora bio u poslu osam nedjelja.

P r v o s t e p e n i s u d presudio je, da je tuženi Ured dužan primiti tužioca za svoga člana.

Stol sedmorice je uvažio žalbu tuženog Ureda i poništio presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio na ponovnu raspravu i odluku.

Iz obrazloženja:

Žalilac pobija prvostepenu presudu zbog ništavosti iz br. 8 § 170 Zoor., jer da je krivo protumačila zakon, da je nepotpuna i nerazumljiva. Krivo tumačenje zakona vidi u

tom, što protivno propisu § 160 Zoor. i § 7 Pravilnika donosi presudu o članstvu tužioca. Nadalje u tomu, što pobijana presuda nije ustanovila prema propisu § 169 Zoor., na koje potpore i u kojem roku trajanja tužilac ima pravo. Konačno i u tom, što prvostepeni sud nije po propisu st. 3 § 175 Zoor. postupio po primjedbama presude ovog Vrhovnog suda od 3. II. 1939. R. O. 67/1-1939. Uslijed toga da je pobijana presuda i manjkava i nerazumljiva.

Ove ništavosti doista postoje.

Prvostepeni sud nije postupao po primjedbama gore spomenute presude ovog Vrhovnvog suda, a koje su primjedbe za niži sud obavezne. Pobijana naime presuda, kao i prva koja je poništena, donosi opet odluku samo u pitanju članstva tužioca, i ako je prva presuda upravo stoga i poništena. Opravdano naime, tvrdi tuženi u svojoj žalbi, da pitanje članstva ne može biti samo po sebi predmet presude suda, jer je po § 160 Zoor. sud radničkog osiguranja nadležan u sporovima u pogledu potpora i otšteta u bolesti, iznemoglosti, starosti i smrti i u nesrećnim slučajevima, koje su središnji odnosno okružni ured dužni pružati članovima. Pitanje članstva dolazi do rješenja samo u toliko u koliko je o tome ovisno pravo člana na potpore, a nikako samo za sebe.

Prvostepeni je sud usprkos toga, što je odlučio da tužilac ima pravo na članstvo, propustio da donese odluku u smislu § 169 Zoor., što je ponovno u pobijanoj presudi učinio usprkos primjedbi ovog Vrhovnog suda. Ne stoji navod razloga pobijane presude, da zahtjev za naknadu liječenja od 18.000 dinara i 3.000 dinara za pneumotorax nije bio predmet traženja kod tuženog ureda, niti je Ured po ovom traženju donosio kakovu odluku. U presudi ovog vrhovnog suda od 3. II. 1939. br. R. O. 67/1-1939. izričito je istaknuto, da se iz raspravnih spisa napose iz podnesaka i žalbe tužioca vidi, da je on stavio zahtjev iz § 59 Zoor. za produženje liječenja, jer da je po iscrpljenju potpune potpore bio u poslu 8 nedjelja. U svim podnescima na okružni ured, na rentni odbor te u žalbama tužitelj izričito traži dalnje liječenje i pneumotorax. Taj zahtjev bio je predmet rješenja i kod okružnog ureda i rentnog odbora, koji su taj zahtjev odbili, jer da je tužitelj iscrpio najduže zakonske potpore i liječenje od 52 nedjelje, danom 21. I. 1938., a poslije toga da je bio nesposoban za rad. Odbijen je dakle sa zahtjevom za dalnje potpore i liječenje, jer je iscrpio najduže zakonsko pravo na potpore i liječenje od 52 ndjelje, a za potpore na osnovu § 59 Zoor. smatra tuženi, da ne postoje uslovi, jer da je tužitelj bio poslije iscrpljenja potpora nesposoban za privređivanje.

Ovaj Vrhovni sud u svojoj prvoj presudi izričito je uputio prvostepeni sud, da ima provesti raspravu u pravcu zahtjeva tužitelja na osnovu § 59 Zoor. i kod toga uzeti u obzir i okružnice Suzora br. 41802/32 i 46507/1934. Prvostepeni sud tome nije udovoljio, te je ponovno krivo primijenio propise §§ 59, 169 st. 2 Zoor., a sada i § 175 st. 3 Zoor., uslijed čegla je i rasprava a i presuda nerazumljiva, nepotpuna, a nije ni u skladu sa spisima. Time je doista počinjena ništavost iz t. 8 § 170 Zoor., pa je stoga valjalo donijeti odluku u smislu § 175 st. 1 Zoor.

K §-u 168 Zoor.:

Br. 1508

Osiguranom članu može se dosuditi trošak ličnog pristupa na raspravu i onda, ako je sa svojim zahtjevom odbijen.*

Rješidba od 1. VII. 1940. Ro 553/1-1940; presuda suda radničkog osiguranja u Tuzli od 25. IV. 1940. OR. 105/5-1939.

U sporu A-a protiv Suzora radi plaćanja rente, prvostepeni sud odbio je žalbu A-a protiv odluke Ouzora u Tuzli, time da troškove postupka ima snositi Suzor, koji je dužan žaliocu naknaditi iznos od 176 Din u ime troška žaliočevog ličnog pristupa na raspravu.

Stol sedmorice odbacio je žalbu Ouzora u Tuzli.

Iz obrazloženja:

Žalilac svojom žalbom upućuje na ništavost pobijane presude po § 170 t. 8 Zoor. koju vidi u tom, što je sud po § 168/I Zoor. dosudio A-u — i ako je isti odbijen sa svojim traženjem — trošak ličnog pristupa sudu koji da se može dosuditi samo kad stranka sa parnicom uspije.

Ova ništavost ne postoji.

Pobijana je presuda dovoljno obrazložena, ona je potpuna i u skladu sa sadržajem spisa i sa propisima zakona.

Propis § 168 Zoor. je jasan.

On u 1. svom stavu općenito određuje, da troškove sudbenog postupka sudova radničkog osiguranja snosi Suzor osim ako nisu nastali objesnim postupkom lica, koje traži odštetu.

U ovom slučaju snosi troškove stranka čijim zlobnim postupanjem su troškovi nastali.

U ovom stavu se ne pita, da li je stranka parnicu dobila ili izgubila, već samo, da li su troškovi nastali njenim zlobnim postupanjem.

U drugom stavu govori se o trošku koji snosi stranka koja traži odštetu kad izgubi parnicu. U tom slučaju snosi ona troškove, koji nastanu uz sudjelovanja vještaka, pozvatih na njen naročiti zahtjev kao i troškove pravozastupničke — inače druge troškove, ako i izgubi parnicu snosi ured osam ako nisu nastali iz zlobe stranke.

---

* U skladu sa savjetodavnim vijećanjem sudaca Stola sedmorice kao vrhovnog suda radničkog osiguranja od 1. VII. 1940; Suglas. Ro 600/1-1940; protivno (neispravno?) Ro 279/40.

Ako stranka dobije parnicu — ured snosi sve troškove — pa i pravdozastupničke troškove stranke koja traži potporu, samo ne i troškove drugih zastupnika.

U ovom slučaju stranka je po sudu bila pozvana, da ju pregledaju vještaci iz § 167 Zoor. i njen pristup sudu je bio nuždan — pa i ako je izgubila parnicu ima joj se platiti trošak pristupa sudu — jer ga nije skrivila nikakovom zlobom.

Presuda je primijenila ispravno zakon na ovaj prijeporni slučaj, pak stoga nema u njoj ništavosti pa t. 8 § 170 Zoor.

Budući da u postupku Suda radničkog osiguranja nema ni druge nijedne ništavosti navedene u § 170 Zoor. (t. 1—7), to je valjalo žalbu žaliočevu kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 168 Zoor.:

Br. 1509

U postupku pred sudovima radničkog osiguranja ne mogu se niti po analogiji primijeniti propisi minimalne advokatske tarife.

Rješidba od 29. XII. 1939. Ro 973/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Subotici od 12. X. 1939. OR. 39/1939.

U sporu A-a protiv Ouzora, radi plaćanja rente, prvostepeni sud dosudio je A-u iznos od 360 Din u ime razlike rente između 40% i 20% umanjenja radne sposobnosti te u ime pravozastupničkih (advokatskih) troškova iznos od 378 Din 50 p.

Stol sedmorice je žalbu Ouzora protiv odluke o glavnoj stvari odbacio, a glede odluke o naknadi pravozastupničkih troškova uvažio i u tom dijelu prvostepenu presudu poništio te stvar uputio na ponovnu raspravu istom sudu.

Iz obrazloženja:

Žalilac se žali i glede odluke o naknadi pravozastupničkih troškova i to glede visine, navodeći da se tužiocu nisu mogli dosuditi u cijelosti ti troškovi, jer je sa svojom žalbom samo djelomično uspio, te mu sud nije mogao te troškove dosuditi u većem iznosu nego mu je dosuđena sama renta.

U tom dijelu je žalba opravdana. Prvostepeni je sud dosudio troškove za zastupanje A-a po pravozastupniku u cijelosti kako ih je ovaj naznačio prema minimalnoj tarifi za advokate od 6. II. 1936. Ta tarifa izdana je na osnovu § 28 Za., po kojemu je ministar pravde ovlašćen da pravilnikom odredi visinu nagrade za poslove advokata u sudskom postupku. Da se tu nema u vidu postupak pred sudovima radničkog osiguranja mjerodavan je u prvom redu propis § 168 st. 1 Zoor., po kojemu troškove sudskog postupka sudova radničkog osiguranja snosi Središnji ured za osiguranje radnika, izuzev ako sud nađe, da su troškovi nastali objesnim (zlonamjernim) postupkom lica, koje traži odštetu dakle, sve da i član podlegne u postupku, on ne plaća, osim onog sasma izuzetnog slučaja, troškove sudskog postupka, dok naprotiv Ured mora članu naknaditi pravozastupničke troškove, ako član u sporu pobijedi. Socijalno politički momenat dolazi dakle i tu do izražaja. I kada se to ima u vidu, onda je jasno da se u postupku pred sudovima radničkog osiguranja, koji se i inače razlikuje od postupka pred redovnim građanskim sudovima, ne mogu niti po analogiji primijeniti propisi minimalne advokatske tarife. Prema tome sud radničkog osiguranja odmjerava troškove po svojem nahođenju uzimajući pri tom u pravičan obzir ne samo važnost predmeta nego i trud i dangubu pravozastupnika. U ovom sporu prvostepeni je sud primijenjujući pogrešno minimalnu tarifu počinio i dalnju pogrešku, kada je prema zahtjevu zastupnika tužioca uzeo vrijednost spora sa 2.800 Din, umjesto sa 720 Din. Tužiocu je odlukom okružnog ureda priznata umanjena radna sposobnost za 20% kroz šest mjeseci i ustanovljena za to vrijeme renta u iznosu od 720 Din. Tužilac se je žalio, što mu nije za to vrijeme priznata radna nesposobnost za 40%, dakle i renta u iznosu od 1440 Din, a jer mu je priznata renta u iznosu od 720 Din, vrijednost je spora 720 Din, a nikako 2.800 Din, kako je to pravozastupnik tužioca naznačio u svom troškovniku, prema kojem je prvostepeni sud obredio i dosudio trošak, pa i tu okolnost valja kod odmjerenja pravozastupničkog troška uzeti u obzir.

Valjalo je stoga u tom dijelu žalbu tuženog uvažiti i odlučiti po § 175 Zoor.

K §-u 170 Zoor.:

Br. 1510

Okolnost, da je rasprava bila određena na vjerski praznik osiguranog člana, ne čini nijednu od ništavosti, navedenih u §-u 170 Zoor.

Rješidba od 28. III. 1939. Ro 134/1-1939; presuda suda radničkog osiguranja u Novom Sadu od 26. XII. 1938. OR 88/1938.

U sporu tužilje A. protiv Ouzora u Novom Sadu, radi plaćanja rente, prvostepeni sud je odbio žalbu tužilje protiv odluke rentnog odbora Ouzora.

Stol sedmorice je odbacio žalbu tužilje.

Iz obrazloženja:

Žaliteljica pobija presudu suda radničkoga osiguranja po propisu § 170 t. 7. Zoor., jer da joj nije dana mogućnost, da pristupi na raspravu od 26. XII. 1938. budući da je taj dan bio Božić.

Žalba nije osnovana.

Žaliteljica je pravodobno i uredno primila poziv za raspravu pred sudom radničkoga osiguranja za dan 26. XII. 1938.

Sama okolnost, što je bila određena rasprava na dan 26. XII. 1938. t. j. drugi dan katoličkoga Božića ne čini nijednu

ništavost iz propisa § 170 Zoor. (točka 1—8).

Ako je pak žaliteljica iz kojih neodložnih zapreka, a bez svoje krivice bila spriječena na tu raspravu doći, morala je — a da ju ne stignu štetne posljedice od nepristupa na raspravu postupiti po propisu § 32, Pravilnika o uređenju sudova radničkoga osiguranja i o sudskom postupku kod ovih sudova.

Stoga je valjalo žalbu žaliteljice kao neosnovanu odbaciti.

K §-u 100 Služb. Pravil. Suzora:

Br. 1511

Suzor je dužan platiti trošak hitnog operativnog zahvata izvršenog u inozemstvu na ženi svog službenika.

Presuda od 1. VI. 1939. Rev 470/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 6. II. 1939. Pl 331/1-1939; presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 7. XII. 1938. P 5437/5-1938.

U pravnoj stvari tužilaca A-a i B. protiv tuženog Suzora, radi 1.560 Din, prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioce odbio s tužbom.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tužilaca i preinačio presudu prizivnog suda te uspostavio presudu prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni je sud utvrdio, da je tužiteljica B. radi nepredviđenog pogoršanja zdravstvenog stanja bila prinuđena da se u inostranstvu podvrgne operaciji koja je bila neophodno potrebna, te je utvrdivši visinu potraživanja i izrazujući mišljenje da je tuženik obvezan da tužiteljima naknadi učinjene izdatke — udovoljio zahtjevu tužbe.

Prizivni sud uzimajući za osnov svoje odluke rezultat rasprave i dokazivanje, kako je utvrđen u prvostepenim raspravnim spisima i presudi prvostepenog suda (§ 592 Grpp.), ne slaže se sa pravnim shvatanjem prvostepenog suda, te je smatrajući da ne postoje pretpostave za obvezu tuženog glede naknade u tužbi navedenog troška liječenja — odbio tužitelje sa njihovim u tužbi navedenim zahtjevom.

Tužitelji pobijaju presudu prizivnog suda iz rev. razloga ozn. u § 597 br. 3 i 4 Grpp.

Rev. razlog iz § 597 br. 3 Grpp. ne postoji, nu revizija je osnovana iz rev. razloga ozn. u § 597 br. 4 Grpp.

Prvotužilac je činovnik Suzora (tuženog), a vrši službu kod njegovog mjesnog organa Ouzora u Osijeku. Drugotužilja je žena prvotužioca.

Prema propisima § 100 Službenoga Pravilnika, kojim je prema Suzoru uređen službeni odnos njegovih službenika dobivaju službenici Suzora i Ouzora za slučaj bolesti besplatnu liječničku njegu i lijekove za se i svoju porodicu kroz sve vrijeme bolovanja.

Tuženik navedenoj ustanovi Služb. pravilnika nije prigovorio, nu ističe da tužiteljima ne pripada u ovom slučaju pravo na naknadu troškova liječenja u inostranstvu, te se kod toga poziva na okružnicu Suzora od 22. II. 1924. be. 3843—24 i § 61 Zoor.

Međutim valja navesti, da se okružnicom ne mogu dokidati ili stezati prava, koja su službeniku zajamčena službenim pravilnikom, a prema tome cit. okružnica nije od važnosti za rješenje ove parnice.

Propis § 100 Služb. pravilnika nije ograničio pravo liječenja samo na ovozemstvo, a to je i shvatljivo kraj mogućnosti da službenik ili član njegove porodice u inostranstvu dođe nenadano u takovo stanje da hitno potrebuje liječničku pomoć i liječenje po vanuredskom liječniku.

Kad je tomu tako onda tužiteljima na osnovu § 100 Služb. Pravilnika pripada pravo da traže u ovom slučaju naknadu za liječenje po vanuredskom liječniku i u inostranstvu, jer je utvrđena bitnost operativnog zahvata i nemogućnost putovanja u područje Ureda — pa prema tome slijedi da je inostrani liječnik morao da provede operaciju i da nastavi sa liječenjem.

Tužilja nije unapred mogla znati da će se u inostranstvu morati podvrći operaciji, a pošto nema dokaza, da je ona otišla u inostranstvo samo zato da onemogući liječenje po liječnicima Suzora, to se zahtjev tužbe ukazuje opravdanim, pa je uvaženjem revizije valjalo prizivnu presudu preinačiti i uspostaviti onu prvostepenog suda.

K §-u 117 Služb. Pravil. Suzora:

Br. 1512

Nekvalificirana dnevničarska služba kod Središnjeg ureda za osiguranje radnika ne spada pod pojam aktivne službe iz §-a 117 Služb. pravilnika Suzora, pa se prema tome ne može uračunati za penziju.

Presuda od 16. V. 1940. Rev 731/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 29. II. 1940 Pl 40/3-40; presuda okružnog suda u Zagrebu od 16. XI. 1939. Po 319/5-39.

U pravnoj stvari tužioca M-a protiv tuženog Suzora, radi 30.000 Din, prvostepeni je sud tužbi udovoljio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženika te preinačio prvostepenu presudu i tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Pobijana presuda prema utvrđenom činjeničnom stanju pravilno uzima i obrazlaže da tužilac nema nikakav pravni osnov za potraživanje nekih aktivnih odnosno penzijskih prinadležnosti iz položaja e) VIII., kad u taj položaj nije nikad pravovaljano promaknut bio, a niti se tuženiku može pripi-

sivati kakova krivnja, što tužilac u taj položaj nije pomaknut.

I u pitanju zaračunavanja godina službovanja u penziju tužioca pravilno pobijana presuda primijenjuje propise Službenog Pravilnika Suzora odnosno zakona od 20. I. 1931. o primanju u službu ljekara itd. kad uzima, da nekvalificirana dnevničarska služba Suzorova ne ide pod pojam aktivne službe Suzorove (§ 117 Služb Pravil.), pa da se prema tome ne može računati za penziju. Izlaganje i pravnu ocjenu pobijane presude prihvaća i ovaj revizijski sud.

Ne osniva se prema tome pobijana presuda na pogrešnoj pravnoj ocjeni stvari, pa nema razloga, da se revizijskom prijedlogu za preinačenje te presude udovolji, dok za prijedlog na ukinuće pobijane presude nisu iznešeni nikakovi razlozi, a niti predleži ništavost na koju bi se po službenoj dužnosti imalo obzira uzeti (§§ 588, 598 st. I Grpp.).

K §§ 65 i 71 Ž. s. U.:

Br. 1513

Jednogodišnji zastarni rok iz §-a 71 Ž. s. U. ne odnosi se na zahtjeve za naplatu kolske dangubine i troškova, koji su s time u vezi. Odgovornost pošiljaoca za kolsku dangubinu uslijed pravovremeno nepredanih sprovodnih isprava.

Presuda od 1. II. 1939. Rev 1592/1-1938; presuda okružnog suda u Karlovcu od 22. X. 1938. Pl 327/1-1938; presuda sreskog suda u Karlovcu od 18. VI. 1938. P 576/13-1937;

U pravnoj stvari tužioca Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tužene B., radi 5622 Din, suđeno je u sva tri stepena po zahtjevu tužbe.

Iz obrazloženja presude **Stola sedmorice:**

Prvostepeni je sud uvažujući rezultat sveukupne rasprave i izvedenih dokaza po svom slobodnom uvjerenju (§ 368 Grpp.) utvrdio, da tužena nije pravovremeno pribavila isprave, potrebne za izvoz orahovih panjeva te time prouzrokovala, da se roba morala po željeznici zadržati pa je savezno sa propisima §-a 65 Ž. s. U. presudio tuženu na naknadu kolske dangubine i ostalih troškova, koji su time u vezi.

Revizija nije osnovana.

Ne postoji reviz. razlog iz §-a 597 br. 2 Grpp.

Prizivni je sud utvrdio, da se svota od 338 Din 80 p., za istovarivanje i utovarivanje orahovih panjeva ne ukazuje pretjeranom — pa stoga nije potrebno, da se u tom pravcu rasprava popunjuje i prave dalnji troškovi.

Prema tome nema u prizivnom postupku nedostatka, koji bi spriječili iscrpivo pretresanje i temeljitu ocjenu stvari.

Ne postoji niti reviz. razlog iz § 597 br. 4 Grpp.

Utvrđeno je, da tužena nije pravovremeno predala željeznici uz tovarni list i sve sprovodne isprave, koje su bile potrebne za izvršenje carinskih propisa — pa stoga odgovara

željeznici, jer se roba morala zadržati — za ležarinu i kolsku dangubinu kao i za sve posljedice koje nastupe zbog nedostatka priloga (§ 65 Ž. s. U.), dakle nosi i troškove koji su time u vezi. Opstojnost, opravdanost i visina tih troškova je utvrđena, a time je i zahtjev tužbe u skladu sa postojećim propisima.

Prigovor zastare nije osnovan.

Zastarjevanje po §-u 71 Ž. s. U. od godine dana odnosi se na neispravno računanje vozarine, nu o tome se u ovoj parnici ne radi, već se radi o naplati kolske dangubine i troškova, na koje se jednogodišnji zastarni rok ne odnosi.

Po takovom stanju stvari revizija kao neosnovana nije se mogla uvažiti.

K § 70 Ž. s. U.:

Br. 1514

Pogodnost koju uživaju privatni vagoni uvršteni u kolski park neke željezničke uprave, u pogledu prijevoza praznih vagona ne odnosi se i na lučku tarifu.*

Osuda od 29. XII. 1934. Rev 1364/1-1934; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. II. 1934. Pl 101/1-1934; osuda okružnog suda u Zagrebu od 28. XI. 1933. br. 63173 gr. T 1045/1929.

U parnici tužioca Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tuženog B. d. d., radi 24.480 Din, utvrđeno je, da je god. 1928. uprava tuženog društva predala na stanici Solin za stanicu Caprag na otpremu 136 vlastitih cisterna-vagona, napunjenih nedestiliranim kamenim uljem te da je na tu pošiljku, jer je stigla u Solin morem, primijenjena kod računanja vozarine lučka tarifa (br. 46 povlašteni stav 21 t. j. 915 p. na 100 kg) i prema tomu zaračunata tarifska udaljenost t. j. od Sušaka-pristaništa do Capraga sa 280 km, a ne faktična udaljenost t. j. od Solina do Capraga t. j. 480 km. Utvrđeno je nadalje, da željeznička stanica u Capragu kad je zaračunavala vozarinu za prispjele vagone, nije za povrat praznih vagona odbila 90 para za svaki tarifski kilometar (prema naredbi Min. saobraćaja odnosno XVI. odsjeka dio 2/II željez. tarife), do Sušaka, već za faktičnu udaljenost pa je tako tih 90 para odbila za 480 km t. j. svotu od 58.752 Din, umjesto ispravno samo za 280 km t. j. svotu od 34.272 Din tako, da je stanica Caprag pogrešno odbila iznos od 24.480 Din, koju svotu tužilac ovom parnicom potražuje.

Oba nižestepena suda sudila su po zahtjevu tužbe.

Iz razloga osude apelacionog suda:

Po naređenju ministarstva saobraćaja broj 9661/26 kod privatnih vagona, koji su uvršteni u kolski park neke željez-

---

* Suglas. rješ. od 13. VI. 1935. Rev 1064/1-1935.

ničke uprave, kada se otpravljaju natovareni robom računa se vozarina za robu po propisima željezničke tarife odio II. odsjek XVI., a od ovako dobivene svote odbija se taksa za prijevoz praznog privatnog vagona t. j. 90 para za svaki tarifski kilometar onoga odstojanja, na kome se vagon prevozi u natovarenom stanju. To je naređenje bilo na snazi do 1. VIII. 1928.

Lučka tarifa, koja je stupila na snagu 1. XI. 1926., ima samo odredbe o saobraćaju robe natovarene u vagone, dok nema odredaba o povraćanju vozarine uplaćene za prijevoz praznih privatnih vagona uvršenih u kolski park željeznice.

U odsjeku III. (Računanje vozarine) t. 3 te tarife određuje se, da se u saobraćaju robe od ili do stanice Bakar, Solin, Split, Sušak pristanište i Šibenik vozarina računa po onom vozarinskom stavu Tablice I., koji se dobije na osnovu kilometarskoga odstojanja za stanice Sušak-pristanište.

Ova se odredba lučke tarife odnosi dakle samo na pogodnosti udaljenosti kod prijevoza natovarene robe, koju udaljenost za sve navedene stanice izjednačuje sa udaljenosti do Sušaka pristanište te na pogodnosti iz Tablice I., nu tom odredbom nije stavljena izvan snage citirana odredba ministarstva saobraćaja broj 9661/26, da se od vozarine plaćene za natovarenu robu po propisima željezničke tarife dio II. odsjek XVI. odbija taksa za prijevoz praznoga privatnoga vagona (90 para) samo za svaki t a r i f s k i kilometar onoga odstojanja, na kome se vagon prevozi u natovarenom stanju, dakle samo za svaki stvarno tarifski kilometar vožnje.

Stoga se ovaj spor ima riješiti po jasnoj odredbi citiranoga naređenja ministarstva saobraćaja broj 9661/26 pa pošto stanica Caprag nije pravilno postupala, kada je od redovne vozarine odbila za 136 cisterna po 90 para za udaljenost od 480 kilometara (Caprag—Solin), već je trebala to odbiti za udaljenost od 280 kilometara (Caprag—Sušak), kroz koju se daljinu stvarno prevozila roba u natovarenom stanju.

Prvi je sud na konkretni slučaj pravilno primijenio naredbu §-a 70 Ž. s. U., dok pozivanje tuženoga na propise §§ 915 i 869 o. g. z. nije osnovano.

Tuženi pak i ne tvrdi, da je taj nalog izdan takovim odobrenjem.

Valjalo je stoga otputiti priziv tuženoga i potvrditi napadnutu osudu prvoga suda.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tuženog, jer za nj ne postoji nijedan od uslova §-a 335 hrv. grpp.

K §-u 71 Ž. s. U.:

Br. 1515

Zastarni rok iz §-a 71 Ž. s. U. ne može se ograničiti samo na krivu primjenu opće tarife, nego on vrijedi i za slučaj krive primjene p o s e b n i h tarifa, što ih željeznička uprava

ugovori sa pojedinim strankama, a napose i za neispravnu primjenu takve posebne tarife na slučajeve na koje se ona ne smije primijeniti.

Presuda od 15. VI. 1939. Rev 565/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 15. II. 1939. Pl 77/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 4. XI. 1938. Po 149/11-1938.

U pravnoj stvari tužioca državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tužene tt. B., radi 31.520 Din, utvrđeno je, da su stranke dana 27. X. 1930. sklopile ugovor, kojim se je tuženica obvezala, da će plaćati tužiocu odnosno Direkciji držav. željeznica u Zagrebu među ostalim i propisnu tarifsku pristojbu za vaganje svojih pošiljaka na stanici J. te da je ta pristojba iznosila 30 Din za jedno vaganje. Utvrđeno je nadalje, da je tuženica pristankom tužioca odnosno direkcije držav. željeznica u Zagrebu ugradila svoju kolsku (mosnu) vagu na prvom kolosjeku stanice J. Tužilac tvrdi, da je počam od 1. XI. 1932. stanica J. ubirala od tužene samo $^1/_3$ gornje pristojbe t. j. 10 Din za svako vaganje, a to radi toga, jer je službenik stanice J. pogrešno tumačio onaj član rečenog ugovora, prema kojem je tuženica za vaganje na vagi, koja je njezina svojina imala plaćati samo $^1/_3$ vagarine. Tvrdi nadalje tužilac, da se je taj član gornjeg ugovora odnosio samo na one vage tuženice, koje su bile ugrađene u njezinim industrijskim kolosjecima, a ne i na gornju vagu, koja je bila ugrađena na prvom kolosjeku stanice J. Konačno tvrdi tužilac, da mu tuženica u ime naplate razlike na vagarini (20 Din po svakom vaganju) ima ukupno platiti utuženi iznos. Tuženica je gornjem zahtjevu među ostalim stavila i prigovor zastare.

P r v o s t e p e n i s u d odbio je tužbu uvaživši po tuženoj stavljeni prigovor zastare.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tužioca.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Tužilac osniva svoje potraživanje na ustvrđenoj činjenici da je od tuženice bila u godinama 1932. do 1935. pogrešno naplaćena vozarina za vaganje na stanici J. sa samo $^1/_3$ normalne tarife i to uslijed pogrešne primjene utanačenja iz gornjeg ugovora na vaganje na toj mosnoj vagi, za koja vaganja da ne vrijedi utanačenje spomenutog ugovora o računanju samo $^1/_3$ normalno propisane vagarine, Prema tome se potraživanje tužioca osniva na pogrešnoj primjeni tarife na ta vaganja, jer se je imala primijeniti opća tarifa, a ne ona iz ugovora.

Zastarni rok iz § 71 Ž. s. U. ne može se ograničiti samo na krivu primjenu opće tarife, jer zato nema uporišta u toj Uredbi, nego on vrijedi i za slučaj krive primjene posebnih tarifa, što ih željeznička uprava ugovori sa pojedinim strankama, pa napose i za neispravnu primjenu takve posebne ta-

rife na slučajeve, na koje se ne smije primijeniti ona, nego bi valjalo primjeniti opću tarifu. Svi tarifski propisi, bili oni propisani općenito ili samo za pojedine slučajeve čine »tarifu« u smislu § 71 Ž. s. U., pa pogrešna primjena ma kog propisa na slučajeve, za koje taj propis ne važi čini neispravnu primjenu tarife u smislu § 71 Ž. s. U., a za taj slučaj važi zastara normirana u tom §-u.

Nije se zato revizija mogla uvažiti.

K §-u 73 Ž. s. U.:

Br. 1516

Primjeni povlaštene tarife ima mjesta i u slučaju naknadnog uputstva (redispozicije) robe poslane iz mjesta, koje uživa pogodnost povlaštene tarife.

Presuda od 20. IV. 1939. Rev 915/1-1938; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 4. III. 1938. Pl 496/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 16. XII. 1937. Po 163/10-1937.

U pravnoj stvari tužilje tt. A. d. d. protiv tuženog Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi 193.100 Din, utvrđeno je, da je na željezničkoj stanici Sušak-Pristanište, za koju važi povlaštena tarifa, predano 47 vagona plinskog ugljena za zagrebačku plinaru, koja ima pravo na pogodnost po Annexu pozicije 69. Kada su već stigla u Zagreb 34 vagona tog ugljena, a 13 vagona nalazilo se na putu u Zagreb, stiglo je od pošiljaoca naknadno uputstvo, da se svih 47 vagona tog ugljena šalje osječkoj plinari (tužilji), koja ima također pravo na pogodnost po Annexu pozicije 69, ali joj je takova pogodovna vozarina zaračunata samo od stanice Sušak-Pristanište do stanice Zagreb, dok joj je od Zagreba do Osijeka zaračunata vozarina po rzr. 18 poz. 1440-A, a to s razloga, jer da Zagreb nije niti granični prelaz niti lučka stanica. Uslijed toga tužilja traži tužbom povratak razlike u vozarini u utuženom iznosu smatrajući pri tom, da se u konkretnom slučaju radi o redispoziciji, a ne o reekspediciji poslane robe.

O b a n i ž e s t e p e n a s u d a sudila su po zahtjevu tužbe. **Stol sedmorice** nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 grpp.) ne postoji.

Utvrđeno je, da je tužilja odlukom direkcije Jugoslavenske držav. željeznice u Zagrebu od 27. IV. 1933. br. 14424-33 stekla povlasticu na tarifu za kameni ugljen za plinare iz pozicije 1440 robne tarife.

Utvrđeno je, da je tužilja preuzela 47 vagona ugljena upućenog po trgov. društvu K. i dr. iz Sušaka-Pristanište i da je tužilja taj ugljen upotrijebila za vlastitu uporabu svog preduzeća.

Utvrđeno je, da je pošiljač pošiljku najprije uputio iz Sušaka na gradsku plinaru u Zagreb, a naknadnim uputstvom upućena je pošiljka na novu uputnu stanicu u Osijeku na tužilju.

Po čl. 54 toč. 1 stav. f) i g) II. Pravilnika o manipulaciji pri prijevozu robe te po § 73 toč. 1 Ž. s. U. — može pošiljač bez navoda razloga pošiljku iz prvobitne uputne stanice uputiti u drugu stanicu i odrediti, da se pošiljka izda primaocu, a ne onomu, koji je prvobitno označen u tovarnom listu a uslijed toga je neodlučno, koji je bio povod i uzrok naknadnom uputstvu.

Kod naknadnog uputstva obzirom na propis §-a 73 stav. II. toč. 3. Ž. s. U. te člana 54 toč. 9 stav 1 citiranog Pravilnika ne smije pošiljač sastaviti novi tovarni list, već se za izvršenje naknadnog uputstva ima upotrijebiti prvobitni tovarni list, kojeg prema čl. 54 toč. 9 st. 2 cit. Pravilnika mora ispraviti uputna ili usputna stanica u smislu naknadnog uputstva. Uslijed toga naknadno uputstvo ne može se smatrati novom predajom odnosno novim prijevoznim ugovorom, već važi isti prijevozni ugovor, a prema tome i uslijed naknadnog uputstva u konkretnom slučaju ostaje kao predajna stanica Sušak-Pristanište, za koju važi povlaštena tarifa, a ne Zagreb.

Kako je već navedeno tužilja ima pravo na pogodnost predviđenu u Annexu 69 poz. za relaciju puta od Sušaka do Osijeka. Nema pak propisa, prema kojem bi uslijed naknadnog uputstva bila isključena primjena Annexa 69 u koliko za isti postoje uslovi. Samo § 73 toč. VI. slov. c) Ž. s. U. predviđa, da se u slučaju, kada se roba sa uputne stanice preveze u drugu uputnu stanicu, ima vozarina naplatiti od predajne stanice, a pored toga ima se naplatiti za vršenje naknadnih uputstava pristojba predviđena u broju 15 st. V. toč. 2 Tarife za prijevoz robe sveska 1 (Sporedne pristojbe).

Utvrđeno je, da su u konkretnom slučaju za povlaštenu vozarinu ispunjeni svi uslovi predviđeni u poziciji 1440 K a-y od toč. 1—3 Tarife za prijevoz robe sveska II.

Ne stoji nazor tuženika, da bi tužilja imala u tovarnom listu naznačiti, da će ugljen trošiti samo u svom preduzeću, jer to citirani uslovi ne traže, već samo, da se u tovarnom listu ima zamoliti primjenu pogodovne tarife.

Prema svemu tome su nižestepeni sudovi ispravno pravno ocijenili stvar, kada su uzeli, da se u konkretnom slučaju ima primijeniti pogodnost predviđena u Annexu poz. 69 za čitavu pošiljku i za cijelu relaciju puta od Sušaka do Osijeka.

Uslijed toga se revizija tuženika nije mogla uvažiti.

K §§ 87 i 88 Ž. s. U.:

Br. 1517

Pravna predmjeva iz §-a 87 Ž. s. U. dopušta protudokaz, da u tom §-u navedeni normalni postotak gubitka (2%) uto-

varene robe, ne odgovara prirodnoj osobini robe kao i dokaz da manjak nije posljedica prirodne osobine robe. Taj dokaz dužan je pružiti onaj, koji traži naknadu štete zbog nastalog gubitka robe.* Oštećenik nema pravo na naknadu kupovne cijene uništene robe, već samo na naknadu obične trgovačke vrijednosti te robe, a ako roba takve vrijednosti nema, na naknadu obične vrijednosti, koju je roba iste vrste i kakvoće imala u mjestu i u času primitka robe na prijevoz.

Zaključak odnosno presuda od 16. II. 1939. Rek 1683/1-1938. odnosno Rev 1496/1-1938; zaključak odnosno presuda okružnog suda u Zagrebu od 24. VIII. 1938. Pl 2053/2-1938., presuda sreskog suda I. u Zagrebu od 14. II. 1938. P 7323/1935.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi 9.065 Din 15 p., utvrđeno je, da je C. na željezničkoj stanici u D. predao na prijevoz državnim željeznicama na adresu tužioca 19 bačava vina i mošta u težini od 10.300 kg, te 6 sanduka (gajba) grožđa u ukupnoj težini od 60 kg, te da je dana 11. X. 1934. na stanici J. došlo do sudara vlakova, a tom zgodom, da je jedan dio gornje pošiljke bio uništen odnosno oštećen. Utvrđeno je i to, da je tužilac dana 28. X. 1934. kod željezničke direkcije reklamirao tu štetu i tražio u ime odštete ukupno iznos od 20.877 Din 25 p., od čega mu je direkcija odobrila iznos od 14.462 Din 45 p. i taj iznos isplatila. Budući da tužilac sa isplaćenom odštetom nije bio zadovoljan, to je dana 30. X. 1935. podigao tužbu, kojom traži od tuženika, da mu pored već isplaćene odštete naknadi još utuženi iznos (dakle ukupno veći iznos od onoga, kojeg je naznačio, kad je prvi puta štetu reklamirao) i to: u ime razlike u cijeni, koju je on za vino, mošt i grožđe platio i cijene, koju su njemu željeznice naknadile, a koju razliku označuje za bijelo vino sa 1168 Din, za crno vino sa 1.165 Din, za mošt sa 148 Din 75 p., a za grožđe sa 90 Din, nadalje za popravak i za umanjenu vrijednost popravljenih bačava 2.836 Din 40 p., za razrijeđeno vino po litri 1 Din 50p. ili ukupno 1.264 Din 50 p. ili ukupno 1.264 Din 50 p., za prijevoz bačava na popravak 180 Din, za bačvarske vještake (prigodom pretečnog očevida) 200 Din, te konačno za izmaklu dobit 15% vrijednosti pošiljke t. j. iznos od 2.032 Din 50 p. Tuženik je među ostalim u toj parnici stavio prigovor, promašene pasivne legitimacije, jer da pošiljka nije bila adresirana na tužioca, već na tt. E., zatim prigovor zastare u smislu §-a 98 st. 1 Ž. s. U. glede razlike između prvobitno reklamirane i utužene štete, budući da je šteta utvrđena već dana 17. X. 1934. (a tužba podignuta 30. X. 1935.). Prigovorio je nadalje tuženik, da je šteta za iscurilo vino isplaćena prema običnoj trgovačkoj vrijednosti tog vina te da tužilac nema pravo na naknadu kupovne cijene vina,

* Suglas. R. S. I. br. 478 i Vuković: Ž. s. U. str. 159.

zatim da su željeznice u smislu §-a 87 Ž. s. U. ispravno odbile od uništene količine vina — 2% u ime kala, nadalje da je tužiocu za popravak bačava isplaćena svota od 2.913 Din 60 p., pa tužiocu da pored te odštete ne pripada nikakva odšteta za umanjenu vrijednost popravljenih bačava.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa 1.397 Din sa 6% kamata od 28. X. 1934. (dana reklamacije štete), dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio. U dosuđenom iznosu sadržan je iznos od 1075 Din t. j. razlika između one svote, koju je tuženik (prema nalazu i mišljenju vještaka) bio dužan platiti tužiocu za popravak i uništene bačve (3.988 Din 60 p.) i one svote, koju je tuženik s tog naslova tužiocu isplatio (2.913 Din 60 p.); zatim 32 Din u ime razlike vozarine za uništeno grožđe, te 90 Din u ime razlike između po njemu plaćene cijene za uništeno grožđe (180 Din) i cijene koju su mu željeznice za to grožđe isplatile (90 Din), te konačno 200 Din u ime troška bačvarskih vještaka. U pogledu zahtjeva za izmaklu dobit utvrdio je prvostepeni sud, da šteta nije učinjena namjerno niti je nastala uslijed trajne nebrižljivosti željeznice u smislu §-a 95 Ž. s. U. te je stoga tužioca s tim zahtjevom odbio.

Prizivni sud je djelomično uvažio prizive obiju stranaka i preinačio prvostepenu presudu te presudio, da se tužilac odbija sa svojim zahtjevom na naknadu štete u pogledu iznosa od 3.353 Din 55 p., te iznosa od 32 Din, dok je u pogledu preostalog dijela utužene svote uvažio prizive stranaka i ukinuo u tom dijelu presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Ukupno utuženo potraživanje iznosi 9.065 Din 50 p. (zapravo 9.085 Din 50 p.), od čega je reklamiran, a ne priznat po tuženiku iznos od 5.732 Din 95 p., dok nije reklamiran iznos od 3.353 Din 55 p. To diferenciranje je od važnosti obzirom na prigovor zastare potraživanja u pogledu potonjega iznosa.

Cjelokupni zahtjev od 3.353 Din 55 p. je zastario u smislu § 98 st. 1 Ž. s. U., jer je tužilac saznao za štetu dana 14. X. 1934., a tužbu je podigao 30. X. 1935., a da nije reklamirao navedeni iznos, pa je time promašio rok od jedne godine.

Tužilac je reklamirajući naknadu štete naveo specificirano, koje iznose potražuje u ime odštete za pojedina oštećenja, pa se ne može uzeti, da je osim iznosa od 20.877 Din 25 p., koji je reklamirao, reklamirao i ostale iznose, koje potražuje ovom tužbom.

U svoti od 3.353 Din 55 p. sadržan je iznos od 1.076 Din 20 p. (tužilac je u ime štete za popravak buradi (bačava) reklamirao prvobitno samo 4.672 Din 80 p., dok tužbom potražuje u ime naknade te štete iznos od 5.749 Din), zatim

iznos od 64 Din 50 p. (za razrijeđeno vino reklamirano je 1.260 Din, a tužbom traženo 1.264 Din 50), iznos od 180 iDn (za prijevoz bačava tužilac nije reklamirao) te konačno iznos od 2.032 Din 50 p. (za izgubljenu dobit, koji iznos također nije bio reklamiran).

Sa tim iznosom valjalo je tužioca odbiti, uvaženjem prigovora zastare ne ispitujući inače osnovanost visine zahtjeva.

Preostaje još iznos od 5.731 Din 95 p., glede kojega valja utvrditi osnovanost zahtjeva glede visine.

Prizivni sud nalazi, da prvostepeni sud nije u pogledu toga iznosa pretresao činjenice odlučne za rješenje spora odnosno da u postupku ima bitnih nedostataka, koji su spriječili iscrpan pretres i temeljitu ocjenu stvari, a ti su nedostaci nastali uslijed pogrešnoga pravnog stanovišta, koji je zauzeo prvostepeni sud pa su uslijed toga opravdani prizivni razlozi iz br. 2 i 3 § 590 Grpp. u vezi s br. 4 § 597 Grpp.

Glede traženja iznosa od 1.168 Din i 1.165 Din, neispravno uzima prvostepeni sud, da je u smislu § 87 Ž. s. U. st. 1 i 3 imao tuženik pravo odbiti od ukupne težine vina 2% u ime kala.

U postupku je utvrđeno, da je vino bilo transportirano u bačvama, pa se ne može uzeti, da će isto za par dana (od dana utovara do dana istovara) kalirati i da isto po svojoj prirodnoj osobini gubi na težini kroz navedeno vrijeme.

U koliko tuženik drži, da je ipak nastao kakav kalo, to može u postupku tu činjenicu dokazati, jer se ista ne predmjeva po navedenom zakonskom propisu.

U postupku nije utvrđeno, kako je tuženik došao do navedene količine u ime kala, jer brojka, koju je naznačio tuženik nije računski ispravna, pa će imati prvostepeni sud u tom pravcu nadopuniti postupak.

Što se tiče vrijednosti vina i mošta, neispravno uzima prvostepeni sud, da tužilac imade pravo potražiti onu vrijednost, koja odgovara običnoj trgovačkoj vrijednosti prema ustanovi § 87 Ž. s. U.

Tužilac ima pravo potraživati onu vrijednost, za koju je oštećen, a to je u konkretnom slučaju kupovna cijena vina.

Glede zahtjeva u pogledu razlike između priznate štete za 60 kg grožđa u iznosu od 90 Din i faktične štete od 180 Din ,neosnovano tuženik u prizivu ističe, da je tužiocu plaćeno za manju količinu grožđa 90 Din, je da nije uništena cijela količina. Tuženik je na reklamaciju tužioca priznao, da je tužilac oštećen za 60 kg grožđa, samo je snizio cijenu od 180 Din, koju je tužilac tražio, na 90 Din. Glede iznosa od 1.760 Din 20 p. (razlika između isplaćene štete za popravak i umanjenu vrijednost buradi i reklamirane štete), imade prvostepeni sud utvrditi vještačkim očevidom, da li je tužilac doista pretrpio na buradi navedenu štetu uslijed toga, što se je popravkom buradi umanjila njihova vrijednost za navedeni iznos.

Nije ovdje od važnosti, da li je burad popravkom izgubila svoj prijašnji vanjski izgled i uslijed toga na cijeni, nego je važno utvrditi, da li je time umanjen kvalitet buradi, kako to prikazuje tužilac.

Glede naknade štete za razrjeđeno vino neispravno odbija prvostepeni sud tužiočev zahtjev od 1.200 Din s razloga, jer da se danas više to oštećenje ne bi moglo utvrditi.

Prvostepeni sud imade provesti dokazala, koja je tužilac u svojoj tužbi ponudio i prema rezultatu dokaznog postupka utvrditi, da li i u koliko je dokazana visina toga oštećenja.

Prema rezultatu dokaznog postupka glede oštećenja za bačve imade se prosuditi opravdanost zahtjeva glede troška vještaka od 200 Din.

Prvostepeni je sud presudio tuženika na platež odštete od 1.397 Din. U toj je svoti sadržan iznos od 1.075 Din za popravak bačava ,200 Din u ime troška za vještake, 90 Din za grožđe i 32 Din u ime razlike vozarine za upropaštenu količinu robe. Od tih iznosa odbit je po prizivnom sudu iznos od 32 Din (zapravo 31.92 Din), jer taj iznos nije bio predmet utuženja pa je sud povredio propis § 501 Grpp. dosuđujući taj iznos.

Glede iznosa od 200 Din i 90 Din ukinuta je presuda i određena nadopuna rasprave.

Stol sedmorice je odbacio kao nedopušten rekurs tužioca, u koliko pobija ukidanje odbitnog dijela prvostepene presude, dok u ostalom dijelu taj rekurs nije uvažio, a jednako nije uvažio niti rekurs tuežnikov te konačno nije uvažio niti reviziju tuižoca.

Iz obrazloženja:

Protiv drugostepene odluke, koja je donesena djelomično u obliku presude, a djelomično u obliku zaključka, uložio je tužilac »revizijski rekurs« navodeći, da ga ulaže protiv zaključka apelacionog ispravno okružnog suda.

Međutim ovaj neispravni naziv (§ 18 3st. 2 Grpp.) ne smeta, da se povede propisani postupak, jer se pravni lijek obzirom na istaknute razloge i obzirom na prijedlog kao i prema njegovoj sadržini pretstavlja kao revizija i rekurs. Tuženik ulaže reviziju odnosno revizijski rekurs, no njegov se pravni lijek mora smatrati samo rekursom, jer pobija ukidni zaključak prizivnog suda, dok se protiv presude ni nema razloga žaliti, jer je ona za njega povoljna. Tužilac je u prizivu predlagao preinačenje, a podredno ukinuće odbitnog dijela prvostepene presude. Pošto pobijana odluka u pogledu ukinuća tog dijela odgovara tužiočevom traženju, ne pristoji mu u tom pogledu rekurs, pa ga je valjalo stoga u tom dijelu kao nedopušten odbaciti (§§ 608, 622 Grpp.). U ostalom dijelu rekurs nije osnovan ,jer se popuna rasprave ukazuje potrebnom. Rekurs tuženikov nije osnovan.

Prema činjeničnom stanju utvrđenom po prvostepenom sudu, a koje je usvojeno i sa strane prizivnog suda, A. je stvarno vlasnik tt. E. premda je u trgovačkom registru upisana još uvijek kao vlasnica njegova supruga M. Utvrđeno je i to, da je i sam tuženik jedino sa A-om kao adresatom pošiljke odvijao čitav posao u pogledu reklamacije, vršio s njim uviđaj i pregovore i konačno njemu doznačio priznatu odštetu. Rekurs ističe doduše ,da je tuženik bio u bludnji, smatrajući, da je A ovlašten da primi tu odštetu, međutim se ovaj navod kao novota ne može uvažiti. Na osnovu navedenog činjeničnog stanja prizivni je sud ispravno zaključio, da je A i prema propisu § 99 Ž. s. U. legitimiran na tužbu.

U koliko se rekurs poziva na upis u trg. registru, valja primijetiti, da neizvršeni upis A-a kao vlasnika firme nema nikakvog uticaja na postojanje faktičnog pravnog odnosa. Ovaj propust može imati samo posljedice ustanovljene u §-u 19 st. 2 trg. z. t. j. da ako preinaka tvrtke nije upisana u registar trgovačkih tvrtka, može se onaj, pri kom su nastali pomenuti fakti u toliko samo poslužiti njima proti komu trećemu, u koliko može dokazati, da su ovomu ti fakti bili poznati. Jedino M. ne bi se mogla dakle prema trećim licima osloboditi obveza proističućih iz još postojećeg upisa firme na njezino ime, a nikako ne slijedi, da novi vlasnik ne može vršiti svoja prava zato, što nije upisan kao takav.

Što se tiče kala ne može se prihvatiti stanovište rekurenta, da je on bezuslovno bio ovlašten da odbije od pošiljke 2% kala. Pravna predmjeva § 87 Ž. s. U. dopušta protudokaz, da u tom §-u navedeni normalni stav u konkretnom slučaju ne odgovara prirodnoj osobini robe kao i dokaz da manjak nije posljedica prirodne osobine robe nego drugih uzroka (§ 87 st. 3 Ž. s. U.). Taj dokaz međutim je dužan da pruži tužilac, a ne tuženik kao što to neispravno uzima prizivni sud.

Neispravno je stanovište prizivnoga suda i u pogledu cijene, koja se ima odrediti za manjak na vinu.

Prema § 88 Ž. s. U. mora se naknaditi obična trgovačka vrijednost, a ako nje nema, obična vrijednost, koju je roba iste vrste i kakvoće imala u mjestu i u času prijema robe na prijevoz. Ne stoji dakle da ima tužilac pravo tražiti kupovnu cijenu vina. Stoga nije potrebno da se dopuni rasprava u pogledu dokaza potrebnih za utvrđivanje kupovne cijene. Što se tiče grožđa utvrdio je prvostepeni sud, da je čitava količina uništena i zgnječena i prema tome trgovački bez vrijednosti. Pošto je prizivni sud usvojio činjenično stanje prvostepenoga suda te je u pogledu grožđa još istaknuo, da je tuženik u reklamacionom postupku sam priznao, da je tužilac oštećen za 60 kg grožđa, rekurs ova činjenična utvrđenja ne može više s uspjehom pobijati. Neosnovana su stoga njegova izvedenja u pogledu količine grožđa kao što su neosnovana i u pogledu umanjene vrijednosti bačava i razrje-

đenja vina. U tom pogledu je ispravno stanovište pobijanog zaključka, te je potrebno, da se rasprava u pravcu označenom od prizivnog suda popuni.

Obzirom na navedene razloge rekurs tuženika nije se mogao uvažiti.

Tužilac osniva svoju reviziju na revizijskim razlozima iz br. 2 i 4 § 597 Grpp.

Revizija nije osnovana.

Nema nikakvog nedostatka u postupku, ako je prizivni sud, a to i sasvim ispravno utvrdio, da zahtjev, kako ga je tužilac specificirao u tužbi ne odgovara zahtjevu, kako ga posatvlja u prizivnom obrazloženju, jer potonji premašuje u iznosu prvi zahtjev. Ne radi se tu o pogreškama u računanju ili u peru, kako to hoće prikazati revizija, nego o iznosima, koji nisu sadržani u točkama 1 do 9 petita tužbe i koje tužilac izričito označuje kao svoje potraživanje, navodeći ne samo brojeve, nego kod svakog pojedinog iznosa i odštetni razlog. Ispravno je stoga stanovište prizivnoga suda, da prvostepeni sud nije smio niti raspravljati o potraživanjima tužioca, koja nisu sadržana u njegovom specificiranom zahtjevu pod točkama 1 do 9 tužbe.

Pogrješnu pravnu ocjenu nalazi revizija u tome, što je prizivni sud uzeo, da su potraživanja u pogledu iznosa 10.76 dinara i 20 para i 64 Din 50 p. zastarjela.

Iznos od 1.076 Din 20 p. nije reklamiran. Za početak zastarjevanja ne može biti mjerodavan dan, kad je stvarno izvršen popravak bačava, nego dan kad je tužilac za štetu saznao t. j. 14. X. 1934., kako to ispravno ističe pobijana presuda a potraživanja ne zastarjevaju u roku od 3 godine, kako to smatra revizija nego za godinu dana (§ 98 st. 1 Ž. s. U.) To važi i za iznos od 64 Din 50 p. za koji se ne može uzeti, da potiče od pogrješnog računanja ,kako to revizija hoće da prikaže, kad tužilac u prizivu navodi, da je za razređeno vino reklamirano mjesto 1.264 Din 50 p. okruglo 1.200 Din.

Prema navedenom revizija tužioca nije osnovana, pa se stoga nije mogla uvažiti.

K §-u 88 Ž. s. U.:

Br. 1518

U slučaju oštećenja robe (st. 2 §-a 88 Želj. saobr. uredbe) ne može se tražiti naknada i za plaćenu vozarinu, kako je to propisano za slučaj gubitka robe po st. 1 §-a 88 navedene uredbe.*

Presuda od 16. V. 1940. Rev 748/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 26. I. 1940. Pl 2763/2-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 12. IX. 1939. Po 6/16-39.

* Protivno: Vuković: Želj. saobr. uredba st. 159.

U pravnoj stvari tužilje tt. Z. protiv državnog erara, radi 18.440 Din, utvrđeno je, da su na adresu tužilje željeznicom poslana dva vagona ricinovog sjemena i da je uslijed sraza vagona došlo do oštećenja sjemena u jednom vagonu za 77%, a u drugom za 55%. Tužilja traži tužbom naknadu za plaćenu vozarinu onamo da joj se za jedan vagon vrati 77%, a za drugi 55% vozarine, jer mu je erar otštetu za sjemenje platio.

Prvostepeni sud je udovoljio tužbi do iznosa od 15.734 Din (dosudivši tu naknadu za vozarinu).

Prizivni sud je uvažio priziv tuženike te preinačio prvostepenu presudu onamo, da je tužbu odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužilje.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizijski razlog pogrešne pravne ocjene.

Revizija nije osnovana.

Pogrešnu pravnu ocjenu nalazi revizija u tome, što je pobijana presuda stala na stanovište, da se kod oštećenja robe (§ 88 st. 2 Ž. s. U.) ne vraća razmjerni dio vozarine.

Prije svega valja istaknuti, da su u ovom slučaju potpuno bespredmetna razlaganja revizije, da se umanjena vrijednost ustanovljuje na taj način, da se od vrijednosti robe, koju je ista imala na mjestu predaje pribrojivši vozarinu i druge troškove, odbija vrijednost oštećene robe, koju vrijednost ima ista u mjestu izdavanja, jer je manja vrijednost, t. j. vrijednost robe u oštećenom stanju ustanovljena u konkretnom slucaju nagodom, kako to proizlazi iz same tužbe, a ova šteta, kao što je nesporno, tužiocu je već isplaćena. Tužbom se međutim traži, da tuženik plati odnosno vrati razmjerni dio vozarine. Pobijana je presuda s pravom utvrdila, da je ovaj zahtjev neopravdan.

Prava adresata u slučaju oštećenja robe normirana su u §-u 88 st. 2 Ž. s. U. Prema ovom propisu ima se kod oštećenja robe dati naknada za umanjenje vrijednosti označene u st. 1 § 88 cit. Uredbe. Vrijednost označena u st. 1 jest obična trgovačka vrijednost, a u pomanjkanju iste obična vrijednost, koju je roba iste vrste i kakvoće imala u mjestu odašiljanja u vrijeme primanja na otpremu. U ovoj vrijednosti nije prema tomu obuhvaćena i vozarina, koja je naprotiv u st. 1 § 88 cit. uredbe izričito opredijeljena kao posebna vrsta naknade. Slijedi iz toga, da naknada označena u st. 2 §-a 88 cit. uredbe ne obuhvaća i vozarinu, tako da se kod oštećenja robe može tražiti naknada samo za umanjenje obične trgovačke vrijednosti odnosno u pomanjkanju iste za umanjenje obične vrijednosti, koju je roba iste vrste i kakvoće imala u mjestu odašiljanja u vrijeme primanja na otpremu, a ne može se tražiti i naknada za plaćenu vozarinu u razmjerju oštećenja, kao što to hoće dokazati revizija.

Ovo razlikovanje između propisa st. 1 i st. 2 § 88 cit. uredbe proizlazi uostalom iz naravi same stvari, naime ako željeznica prevozne pogodbe opće nije izvršila, jer je robu izgubila u cijelosti ili djelomično, onda nema ni prava tražiti plaćanje vozarine. Drukčije stoji stvar ,ako je roba samo oštećena.

Manjak u imovini oštećenika sa naknadom štete je izjednačen i nema razloga, da bi se oštećenik oslobodio i plaćanja vozarine, jer bi se on u tom slučaju očigledno obogatio na štetu željeznice.

Iz navedenoga slijedi, da prizivni sud stvar nije pravno pogrešno ocijenio, pa se stoga revizija nije mogla uvažiti.

K čl. 7 M. K. R.:

Br. 1519

Ako je željeznica propustila provjeriti sadržaj pošiljke u vrijeme i na način iz čl. 7 M. K. R., to ovaj njezin propust ne isključuje mogućnost protudokaza o sadržaju pošiljke kako je ovaj naveden u tovarnom listu, a u svrhu naplate razlike vozarine i vozarinskog dodatka. Predajna stanica ovlaštena je na utuženje razlike vozarine i vozarinskog dodatka i nakon predaje robe odresatu, pa je u tom slučaju pasivno legitimiran pošiljač, a ne adresat. Taksa iz čl. 101 toč. 2 Zak. o taks. je jedinstvena i nedjeliva od vozarine pa se stoga vozarinski dodatak iz čl. 7 M. K. R. izračunava na bazi: čista vozarina + taksa kao sporedna pristojba.*

Presuda od 21. VIII. 1939. Rev 208/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 11. XI. 1938. Pl 3769/1-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 31 .III. 1938. Po 971/37-1934.

U pravnoj stvari tužioca Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tužene tt. B., radi 296.061 Din, utvrđeno je, da tuženica za vrijeme od 9. XI. 1933. do 20. IV. 1934. na željezničkoj stanici u S. predala željeznici na prijevoz u inozemstvo ukupno 21 pošiljku ekstrakta za pravljenje koža te da je na tovarnim listovima upisala kao sadržaj pošiljka ekstrakt, dobiven iz kestenovog i smrekovog drveta odnosno kore, i ako su u stvari pošiljke sadržavale pored domaćeg ekstrakta još i oko 60% iz inostranstva uvezen ekstrakt (kvebrača) te izvjesnu količinu oksalne kiseline. Uslijed toga bio je na pošiljke primijenjen jeftiniji tarifski razred od propisanog, pa tužilac smatra da mu je tuženica pored razlike u vozarini u smislu čl. 7 § 5 sl. b) M. K. R. dužna platiti još i vozarinski dodatak, koji iznosi dvostruku razliku između vozarine, koja bi se imala naplatiti i one koja je naplaćena. Kako razlika u vozarini po računu tužioca iznosi 98.687 Din, a vozarinski dodatak zajedno s taksom iz čl. 101 toč. 2 Zak. o taks. 197.374 Din, to tužilac potražuje od tuženice ukupno

---

* Isp. još R. S. II. br. 1003.

utuženi iznos. Tuženica je u ovoj parnici pored ostalog prigovorila, da su željeznice propustile provjeriti sadržaj pošiljke prije izdanja pošiljke adresata, pa da više nema mogućnosti protudokaza o sadržaju pošiljke kako je ovaj naveden u tovarnom listu, a stavila je još i prigovor promašene pasivne legitimacije obzirom na okolnost, da je roba prije podnošenja tužbe bila već predana adresatu te konačno da razlika vozarine i vozarinskog dodatka nije ispravno izračunata.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 250.104 Din 55 p. sa 5% kamata na iznos od 83.277 Din 27 p. počam od dana opomene na platež do plateža tekućim, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv nijedne od stranaka.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženice, dok je uvaženjem tužiočeve revizije preinačio obje nižestepene presude i tuženicu presudio pored već nižestepenim presudama tužiocu dosuđenog iznosa od 250.104 Din 55 p. još i na platež iznosa od 25.010 Din 45 p. sa 5% kamata na svotu od 91.605 Din počam od dana opomene na platež, a s viškom tužbenog zahtjeva tužioca odbio.

Iz obrazloženja:

Protiv presude prizivnog suda obje parnične stranke ulažu reviziju, i to tužilac protiv dijela,kojim se potvrđenjem presude prvostepenog suda djelimično odbija sa tužbenim traženjem glede naplate takse, odnoseće se na čistu vozarinu i vozarinski dodatak, koja je taksa jedinstveno kao nedjeljiva zatražena u razlici vozarine i tome odgovarajućeg vozarinskog dodatka, a tužena protiv dijela, kojim se potvrđenjem presude prvostepenog suda presuđuje na platež razlike čiste vozarine i tome odgovarajućeg vozarinskog dodatka.

Obje stranke, glede dijela presude, za koju traže reviziju, upućuju na revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp., te predlažu glede odnosnog dijela presude preinačenje, i to tužilac na dosuđenje i u tom dijelu, a tuženica na odbiće tužbe i u tom po njoj pobijanom dijelu.

Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. protiv dijela pobijane presude odnosećeg se na presuđeni platež čiste vozarine i njoj odgovarajućeg vozarinskog dodatka tuženica nalazi u slijedećem:

Tuženica stojeći na stanovištu, da su za rješenje nazočnog spora jedino odlučni propisi međunarodne konvencije za robni prevoz željeznicom u inostranstvu od 25. X. 1924. u Brnu, uzakonjeni 7. IX. 1928. sa pravnom snagom od 1. X. 1928., a na osnovu ovih, da u konkretnom slučaju ne postoji odgovornost pošiljača, a napose ne na osnovanost vozarinskog dodatka.

To pak izvodi iz slijedećeg:

U koliko pristoji iz čl. 7 § 2 M. K. R. željeznici pravo, da u svako doba provjeri sadržaj pošiljke, što ju prima na otpremu, da li odgovara navod i izjava pošiljača na tovarnom listu faktičnoj sadržini pošiljke, kojim se pravom može ali ne mora poslužiti, to da je takovo pravo željeznice vezano po istom propisu na određeno vrijeme i određeni način, a to od preuzimanja do izručenja, uz prisutnost stranke odnosno dva svjedoka, dok da je ini način ili u ino vrijeme preduzeto provjerenje isključeno. Kako pak takovo provjerenje sadržaja pošiljke nije sa strane željeznice preduzeto, to da se pravni odnošaj između odašiljača i željeznice imade prosuđivati po sadržaju tovarnog lista, kao ispravnog.

Po tome radi nedokazane odgovornosti pošiljaoca da se tužba imala odbiti.

Sama pak oznaka sadržaja pošiljke na tovarnom listu, da je stavljena prema propisu važećem kod predajne željeznice, kako to traži čl. 6 § 6 sl. e) M. K. R., a to označenjem uobičajenim trgovačkim nazivom, što je vještački utvrđeno, a kako nijedna tarifska pozicija ne klasificira mješavinu ekstrakta od kvebrače, to da je na tovarnom listu deklarirana sadržina pošiljke kao ekstrakt dobiven iz kestenovog i smrekovog drveta ili kore, pravilno u skladu sa klasifikacijom u tarif. poziciji **čl. 1389-c.**

Po tome da tuženu ne mogu stići posljedice čl. 7 § 5 M. K. R. t. j. dužnost plaćanja vozarinskog dodatka, jer nema opravdanog osnova za vozarinski dodatak.

Nadalje, pošto prema propisu § 6 čl. 7 M. K. R. dodatak zalogopravno tereti robu, a odašiljača osobno samo u dva slučaja, i to kad vrijednost robe ne dosiže visinu vozarinskog dodatka ili kad adresat otkloni preuzeće pošiljke, a adresat je pošiljku preuzeo, to da je po čl. 20 M. K .R. uputna željeznica dužna da naplati od njene prethodnice (čl. 16 § 1 al. 2 M. K. R.), jer obveze odašiljača preuzećem pošiljke po adresatu prelaze na potonjeg.

Nadalje tvrdi da je postojalo znanje organa željeznice kod izručenja duplikata tovarnog lista tuženoj, kao odašiljaču, o neskladnosti sadržaja pošiljke sa deklaracijom na tovarnom listu, što izvodi tumačenjem iskaza svjedoka H-a, a takovo znanje po izručenju da isključuje odgovornost tuženice za naplatu vozarinskog dodatka.

Nadalje, da nejasnoća tarife u poziciji 1169, koja se tek naknadno aneksom A. 37 od 15. VIII. 1934. tumači u prilog tuženičke deklaracije na tovarnom listu prema poziciji čl. 1389 sl. c), također isključuje odgovornost tuženice za vozarinski dodatak, jer bi ga skrivila željeznica.

Konačno što smatra tužioca aktivno nelegitimiranim na tužbu, jer da propis čl. 20 M. K. R. označuje uputnu željeznicu ovlaštenom na naplaćivanje potraživanja iz tovarnog lista proizviruća, za koja predleži zalogopravno osiguranje na robi. Presuda pak prizivnog suda, koja uz takovo stano-

vište tužene dosuđuje vozarinski dodatak i razliku vozarine, da se osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni.

Tužilac pak opravdava revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. time, što prizivni sud nalazi odvojenost takse na vozarinu od same vozarine, pak takovu ne dosuđuje niti u razlici vozarine niti u vozarinskom dodatku. To pak da je protivno trećoj napomeni tarif. br. 101 toč. 2 Zak. o taksama, koji naređuje, da se taksa imade uračunati u vozarinski stav i sa vozarinom jednovremeno naplatiti. Nadalje što to slijedi iz čl. 107 toč. 18 sl. v) taksenog i pristojbenog pravilnika o načinu uplate po držav. željeznici ubranih taksa za robni saobraćaj.

U tom smislu da se imade tumačiti i čl. 7 § 5 M. K. R., po čemu da se taksa nema smatrati kao posebna pristojba, već da je to sastavni neodvojni dio vozarine, pak ju radi toga imade stranka sa čistom vozarinom platiti.

Naročito pak da to slijedi iz § 1 čl. 9 M. K. R. prema kojem se vozarine i sporedne pristojbe računaju po tarifama, koje u svakoj državi važe, a propisno su objavljene.

Pobijana pak presuda, što taksu ne smatra sporednom pristojbom jedinstvenom sa vozarinom, te nedjelivom od ove, te toga radi taksu ne dosuđuje, da se osniva na pogrešnoj pravnoj ocjeni.

Revizija tuženice nije osnovana.

Stoji, da željeznici pristoji pravo, da provjeri u svako doba, da li sadržaj pošiljke odgovara navodu i izjavi pošiljaoca na tovarnom listu, te u koliko željeznica kod toga postupi u vrijeme i na način propisan u čl. 7 § 2 M. K. R., da konstatacija rezultata te provjere čini dokaz obih stranaka o stanju stvari.

No kako željeznica prema istom propisu može, ali ne mora u opće takovu provjeru preduzeti, to u koliko iz tog propusta provjere preostaje za odašiljaoca protiv željeznice dokaz o sadržaju pošiljke tovarni list u opsegu učinjenih navoda i izjava pošiljaoca u istom, to ipak željeznica time ne gubi pravo protiv takovog dokaza voditi protudokaz na ini način izvan propisa iz čl. 7 § 2 M. K. B. protiv tuženičkog dokaza po tovarnom listu, koji protudokaz nije stegnut ni po vremenu ni po načinu njegova izvođenja citiranim propisom, jer ga ovaj propis ne isključuje, a niti može isključiti već osvrtom na § 246 st. 1 Grpp. u cilju istinitog i potpunog utvrđenja činjeničnog stanja među ugovarajućim strankama, među kojima se jedino prosuđuje pravni odnos nastali iz samog tovarnog lista.

Po tome se ne može tvrditi, da propust provjere po željeznici u vrijeme i na način propisan u čl. 7 § 2 M. K. R., isključenjem potudokaza u gore istaknutom pravcu, povodi za sobom gubitak prava željeznice za slučaj neistinite, nepotpune ili nedostatne deklaracije na tovarnom listu, na naplatu razlike vozarine te vozarinskog dodatka iz čl. 7 § 5 M. K. R.

Kako je pak prizivni sud usvojio rezultat rasprave i činjenična utvrđenja iznesena u presudi prvostepenog suda, što se prizivnim postupkom nije izmijenilo (§ 592 Grpp.), a što nije ni u protivnosti sa izvedenim dokazom preslušanjem svjedoka H-a, te je neistinitost navoda i izjava na tovarnom listu ipak utvrdio po protudokazu tužitelja, i ako izvan vremena i načina iz čl. 7 § 2 M. K. Rč. to se ne može tvrditi, da je oznaka sadržaja pošiljke na tovarnom listu pravilno stavljena prema propisima važećim kod predajne željeznice, kako to traži čl. 6 § 6 sl. e) M. K. R., a niti je označivanje robe uobičajenim trgovačkim nazivom, u koliko se u tome ne navode kod mješovitog ekstrakta sastojine, podvržene tegotnijoj tarifskoj poziciji kod predajne željeznice, učinjen na jasno opažljiv način, to se ne može tvrditi da je deklaracija pravilna i u skladu sa tarif. pozicijom čl. 1389 sl. c), što bi pošiljaoca oslobađalo posljedice iz čl. 7 § 5 M. K. R., od dužnosti plaćanja vozarinskog dodatka, dok se u nepotpunoj deklaraciji već osvrtom na raznolikost izjava i navoda u tovarnom i carinskom listu ne može naći oslona za takovu tvrdnju ,koja bi povlačila za sobom tek dužnost naplate samo razlike vozarine bez vozarinskog dodatka.

Ne može se uvažiti niti navod tuženičke revizije, što dodatak zalogopravno tereti prema § 6 čl. 7 M. K. R. samu robu, a pošiljaoca tek u slučaju, kad vrijednost robe ne dosiže propisanu visinu vozarinskog dodatka ili kad adresa otkloni preuzeće pošiljke. Odašiljač je već kod predaje robe osobno obvezan za slučaj neistinite deklaracije na tovarnom listu na platež vozarinskog dodatka uz zalogopravno osiguranje robe, pa sve i poslije izručenja robe adresatu po uputnoj stanici, u koliko taj vozarinski dodatak nije na tovarnom listu unešen.

Obveza odašiljaoca prestaje prelazom obveze plateža takovog dodatka na adresata istina po povlačenju robe, ali samo onda, ako je takav dodatak na tovarnom listu unesen, jer adresat može biti pozvan po čl. 20 u vezi sa čl. 16 § 1 al. 2 M. K. R. na platež vozarinskog dodatka nakon izručenja robe po uputnoj stanici, kao željezničkog potraživanja obih željeznica samo u okviru takovih potraživanja koja su označena u tovarnom listu, što ga prima na uputnoj željeznici. Kako pak po tim propisima osobna obveza odašiljaoca slijedi neunesenog potraživanja vozarinskog dodatka nije prešla na adresata, jer nije u tovarnom listu zabilježena, jer je naknadno utvrđena neistinitost navoda i izjava pošiljaoca tek nakon izručenja adresatu tovarnog lista uz predaju robe, bez označenja rečenog vozarinskog dodatka, to je tuženica kao odašiljač osobno ostala obvezana za taj dodatak i poslije izručenja robe.

Tuženica pak propustom tačnog navoda i izjava u tovarnom listu o sadržaju pošiljke, iz kog bi željeznica mogla razabrati mješavinu ekstrakta kao štavila mješovitih sasto-

jina, od kojih su nekoje podvržene tegotnijoj tarifskoj poziciji, ne može svoj postupak opravdati nejasnoćom pozicije čl. 1169, a niti se naknadnim aneksom A 37 od 15. VIII. 1934. tek tumači ta pozicija, već je to zaseban naknadni samostalni propis, važio u vrijeme vozarinskog posla, koji bi tada važio po propisnom objavljenju, kako se to propisuje u § 1 čl. 9 M. K. R.

Konačno neosnovan je i prigovor aktivnoj legitimaciji, niti se takav može opravdati propisom čl. 20 M. K. R. po dužnosti naplaćivanja potraživanja iz tovarnog lista nakon predaje robe po uputnoj stanici. Tužena prema gore istaknutom niti nakon predaje robe nije se riješila obveze iz čl. 7 § 5 M. K. R. plaćanja vozarinskog dodatka, kad uslijed neoznačenja tog potraživanja na tovarnom listu kod predaje istog adresatu, nije takova obveza od tuženice kao odašiljača prešla na adresata.

Predleži dakle za vozarinski dodatak odgovornost pošiljaoca t. j. tuženice, kao što i osnovanost potraživanja plateža istog, uslijed čega ne postoji revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. pak se radi toga revizija tužene ne uvažuje. Nasuprot osnovana je revizija tužioca.

Oba nižestepena suda odbijaju tužioca s tužbenim traženjem glede iznosa od 25.010 Din 45 p., koji se odnosi na taksu na čistu vozarinu i vozarinski dodatak, a što ga tužilja traži jedinstveno povezano sa tim pristojbama, stojeći na stanovištu, da takova taksa, u koliko i jest propisana T. br. 101 toč. 2 Zakona o taksama, ne proizlazi iz pravnog odnosa po tovarnom listu kao ugovoru, pak se ne može uračunati u vozarinu kao pristojba zasebne vrsti, jer ova da tereti samo državnu željeznicu.

Ovo pravno shvaćanje nema opravdanja.

Čl. 9 § 1 M. K. R. naročito predviđa računanje vozarine i sporedne pristojbe, a to po tarifama, koje u svakoj državi važe, a koje su propisno objavljene. Taksa se po tome imade kao sporedna pristojba u iznosu 10% čiste vozarine, propisana u trećoj napomeni tarifnog broja 101 toč. 2 Zakona o taksama, smatrati jedinstvenom nedjelivom sa vozarinom, koja odašiljača iz pravnog posla, nastalog po tovarnom listu, tereti, a na način određen u čl. 7. § 5 M. K. R. Nema opravdanja taksu po tome odvajati od čiste vozarine, a tereti odašiljača, jer nema propisa, po kojem bi željeznica imala uopće što od pripadajuće joj čiste vozarine financijalnoj vlasti odstupati, dok obzirom na propis čl. 101 toč. 2 Zakona o taksama ova se taksa jednovremeno imade ubirati sa vozarinom, a tek po tom povremeno dostavljati državnoj blagajni. Po tome vozarinski dodatak ne proračunava pravilno na bazi čiste vozarine uz taksu, kao sporednu pristojbu, a u osnovici računanja po vozarini i taksi kao nedjelivoj cjelini. Kako je pak razlika vozarine i vozarinski dodatak po tome u utuženom iznosu pravilno zaraču-

nat i utužen, to je valjalo u pogledu istog reviziju tužioca uvažiti, te u tom pobijanom djelu presudu preinačiti i odlučiti kao u dispozitivu.*

K br. 34 željez. tarife:

Br. 1520

Pogodovna tarifa za prevoz kukuruza za domaće mlinove vrijedila je do 1. XII. 1932. za sve mlinove bez razlike, a od 1. IX. 1932. vrijedi samo za industrijske mlinove.**

Presuda pune sjednice od 9. IV. 1937. Rev 653/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. I. 1935. Pl 7748/3-1934; presuda okružnog suda u Zagrebu od 24. IV. 1934. Po 500/9-1933.

U pravnoj stvari tužioca Državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv tuženog d. d. za ribogojstvo u N., radi 320.827 Din, utvrđeno je, da tuženo d. d. ima svoj vlastiti mlin, u kojem šrota kukuruz za ribe i melje ga u manjoj količini za svoje radnike. Naručujući kukuruz za prehranu riba dalo je tuženo d. d. uvrstiti u tovarne listove svoju adresu sa: Mlin d. d. za ribogojstvo u N. te je na temelju toga vozarina zaračunata po pogodovnoj tarifi. Tužilac smatrajući, da tuženo nema prava na pogodovnu tarifu traži tužbom platež razlike u tarifi kao i dodatak u ime kazne t. j. ukupno utuženi iznos.

Prvostepeni sud udovoljio je zahtjevu tužbe do iznosa od 153.618 Din, dok je s viškom zahtjeva tužioca odbio.

Prizivni sud je uvažio priziv tuženog i preinačio presudu prvostepenog suda te tužioca sa čitavim tužbenim zahtjevom odbio.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužioca.

Iz obrazloženja:

Apelacioni sud ispravno uzima, da u spornim slučajevima ne predleži kriva primjena tarife, jer su se u doba spornih prevoza mogli izuzetnom tarifom služiti svi domaći mlinovi, bez obzira u koju su svrhu mljeli. Tek 1. IX. 1932. stupila je na snagu nova izuzetna tarifa, koja je bila uslovljena time da je pošiljka upućena na adresu jednog industrijskog mlina. Ranije važeća izuzetna tarifa nije poznavala tog uslova, već je tražila samo da je pošiljka upućena u jedan od domaćih mlinova u svrhu mljevenja. Apelacioni sud je ispravno obrazložio, da se tuženo dioničko društvo ima smatrati domaćim, a tužilac ni ne tvrdi, da poslato žito nije upotrebljeno u svrhu mljevenja. Isto je tako nesporno, da je zadnja pošiljka stigla na uputnu stanicu u augustu 1932., dakle prije stupanja na snagu nove izuzetne tarife.

* **Isp. još R. S. II. br. 1003.**
** Suglas. Rev 1632/34.

Ne predleži dakle slučaj krive primjene tarife, pa je stoga apelacioni sud ispravno odbio cijelo tužbeno traženje i ta njegova odluka nije osnovana na pogrješnoj primjeni zakona.

Čim je pak ustanovljeno, da tarifa nije bila pogrješno primijenjena, da dakle željeznica stoga naslova nikada ni nije imala nikakvog potraživanja, suvišno je raspravljati o tome, da li je dio tužbenog traženja zastario ili ne.

Nema dakle revizionoga razloga iz § 597 br. 4 Grpp., pa se revizija tužiočeva nije mogla uvažit.

K §-u 80 Zak. o drž. saobrać. osoblju:

Br. 1521

Stupanjem na snagu §-a 80 Zakona o državnom saobraćajnom osoblju nisu derogirana naređenja Zakona od 8. XII. 1877. u pogledu odgovornosti željeznice za štetu nastalu bez dokazane krivnje njenih organa.*

Zaključak od 18. I. 1939. Rek 1854/1-1938; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 23. IX. 1938. Pl 1235/4-1938; presuda okružnog suda u Sr. Mitrovici od 10. XI. 1937. Po 316/20-1936.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog Državnog erara Kraljevine Jugoslavije, radi naknade štete u iznosu od 21.516 Din, prvostepeni sud odbio je tužilju s tužbom uvaživši po tuženiku stavljeni prigovor zastare, jer da je tužba podnesena iza roka od 9 mjeseci, navedenog u §-u 80 st. 4 Zak. o drž. saobrać. osoblju te uvaživši prigovor promašene pasivne legitimacije, jer da je obzirom na st. 3 čl. 18 Ustava od 3. IX. 1931. i st. 1 i 3 §-a 80 Zak. o drž. saobrać. osoblju tužilja imala tužbu upraviti ne samo protiv države, već i protiv dotičnog službenika kao izvršioca.

Prizivni sud je uvažio priziv tužilje i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka o njoj ponovno raspravlja i odluči (bez obzira na gore navedene neosnovane tuženikove prigovore).

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženika.

Iz obrazloženja:

Rekurs pobija zaključak prizivnoga suda zbog toga, što se on osniva na Zak. od 8. XII. 1877. o dužnosti željezničkih pothvatništva naknaditi štetu, a taj je zakon po mišljenju rekursa bez važnosti nakon stupanja na snagu §-a 80 Zakona o državnom saobraćajnom osoblju. Ovo mišljenje rekurenta nije međutim osnovano.

§ 80 zak. o drž. saobr. osoblju ima naređenja samo u pogledu onih šteta, što ih počinja službenik državnih saobraćajnih ustanova u vršenju svoje službe nezakonitim ili nepravilnim radom pa ta naređenja samim svojim stupanjem na snagu ne mogu da derogiraju naređenja Zakona od 8. XII. 1877. u pogledu odgovornosti željeznice za štetu nastalu bez dokazane krivnje njenih organa.

* Isp. R. S. II. br. 695 i 696;

Tu valja uostalom uvažiti i to, da i član 15 Ugrpp., koji je stupio na snagu iza Zakona o drž. saobr. osoblju, pa se prema tome mora smatrati kasnijim zakonom od ovoga ma da je ranije objavljen, izrečno uzdržaje na snazi § 8 Zakona od 8. XII. 1877., koji normira nadležnost za tužbe iz toga zakona. Ne može se stoga već s obzirom na to uzeti, da je taj zakon derogiran §-om 80 Zak. o drž. saobrać. osoblju, dok taj § izrično ne derogira niti čl. 15 Ugrpp. (koji je u doba njegova objavljenja već bio obnarodovan), a niti samog zakona od 8. XII. 1877.

Osnovan je stoga ukidni zaključak prizivnog suda pa se stoga nije moglo uvažiti rekurs tuženikov.

K čl. 25 Ured. o osig., prinud. naplati i nenaplat. poreza:

Br. 1522

Za obustavu sudskog ovršnog postupka, koji se vodi radi poreskog duga, nadležan je sud, a ne poreske vlasti.

Rješidba od 30. V. 1940. Rek 131/1-1940; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 13. XII. 1939. Pl 2890/1-1939; odluka okružnog suda u Zagrebu od 17. X. 1939. I 81/43-1937.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja državnog erara Kraljevine Jugoslavije protiv ovršenika B-a i dr., 436.270 Din i 126.028 Din ovhovoditelj je poveo sudski ovršni postupak na nekretnine ovršenika radi duga na kućarini od 110.714 Din, koji je teretio sve ovršenike, te radi duga od 634.662 Din na tečevini, koji je teretio samo ovršenika N-a. Ovršenici su zatražili obustavu ovršnog postupka i to za dug na kućarini s razloga, što je taj dug plaćen, a za dug na tečevini s razloga, što je taj dug otpisan, te o tom doprinijeli isprave. Ovrhovoditelj se je na prvom ročištu, određenom na tu obustavnu molbu protivio zahtjevu molbe, jer da ne predleži nijedan od slučajeva iz §§ 444 i 445 hrv. grpp., no na drugom ročištu pristao je na obustavu dražbe.

Prvostepeni sud je u nadopuni ranije odluke, kojom je obustavio ovršni postupak, obredio trošak obustave molbe postupka povedenog na tu molbu sa 5.129 Din.

Apelacioni sud je povodom ovrhovoditeljevog utoka preinačio odluku prvostepenog suda i ovršenike sa zahtjevom glede troška gornje molbe i postupka odbio.

Stol sedmorice je previdni utok ovršenika otputio i potvrdio rješenje apelacionog suda.

Iz razloga:

Drugostepeni sud odbija zahtjev ovršenika za naknadu troškova postupka za obustavu ovrhe po §-u 455 hrv. grpp. samo s razloga, jer da se je prijedlog za tu obustavu imao staviti kod poreske uprave kao izvršne vlasti, a ne kod suda,

pozivajući se pri tom na čl. 13 i 25 Uredbe o osiguranju, prinudnoj naplativosti i nenaplativosti poreza.

To je mišljenje međutim neosnovano.

U konkretnom slučaju radi se naime o naplati poreskih dažbina iz ovršeničkih nekretnina.

U takovim slučajevima naplaćuje se u smislu člana 12 citirane Uredbe poreski dug sudskim ovršnim postupkom po odredbama izvršnog postupka, koji se ima u konkretnom slučaju primijeniti (čl. 82 Uredbe).

Kako u konkretnom slučaju dolazi do primjene stari hrv. građanski postupnik, to je u smislu §-a 445 istog postupnika za rješenje spornog pitanja nadležan samo sud.

U ostalom iz teksta člana 25 Uredbe, koji utvrđuje dužnost poreskih vlasti, da odustanu od ovrhe u svakom slučaju, kad se pokaže, da joj nije bilo mjesta, bilo ureda radi, bilo na prigovor stranke, ne proizlazi još pravo, da o pitanju obustave one rješavaju i onda, kad je zametnut sudski ovršni postupak.

No usprkos toga valjalo je otputiti previdni utok ovršenika i potvrditi rješenja apelacionog suda a to s razloga, jer ovrhovoditelj trošak postupka povedenog na molbu de pr. 15. VI. 1939. pod br. 36 radi obustave ovrhe nije skrivio, već su taj trošak skrivili ovršenici, koji u času podnošenja ovršne molbe du nisu bili podmirili, odnosno kojima taj dug u času podnošenja molbe još nije bio otpisan.

K čl. 83 Ured. o osig., prinud. naplati i neplat. poreza:

Br. 1523

Pljenidbeni zapisnik, prema kojem izvršenik nije dozvolio pljenidbu svojih pokretnina radi dužnih općinskih daća, nije dokaz da se potraživanje nije moglo naplatiti poreskom ovrhom na pokretnu imovinu. Redovni sud nije nadležan za rješenje pitanja, da li poreski dug postoji ili ne.*

Rješidba od 26. VI. 1934. Rek 975/1-1934; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 21. III. 1934. Pl 2517/1-1934; odluka okružnog suda u Zagrebu od 6. II. 1934. I 215/1-1934.

U ovršnom predmetu ovrhovoditeljice općine grada Z., protiv ovršenika B-a, radi dužnih gradskih daća u iznosu od 113.138 Din, prvostepeni sud je na temelju izvršnog dugovnog izvatka gradskog poreznog ureda u Z. dozvolio zamoljenu ovršnu sekvestraciju prihoda ovršenikove kuće u Z. te zabilježbu dozvoljene sekvestracije na ovršenikovim nekretninama i odredio ročište na licu mjesta za uvedenje sekvestra.

Apelacioni sud je povodom ovršenikovog utoka preinačio odluku prvostepenog suda i ovrhovoditeljicu odbio s ovršnom molbom te prvostepenom sudu naložio, da nakon

* Isp. R. S. I. br. 482.

pravomoćnosti ovog rješenja odredi brisanje dozvoljene zabilježbe.

Iz razloga:

uvaživ, da se u slučaju, ako se radi o dužnom najamnom i vatrogasnom prirezu, koji je dužan u smislu § 11 Naredbenika slob. i kr. glav. grada Zagreba o gradskom najamnom i vatrogasnom prirezu platiti, ovršenik kao kućevlasnik umjesto svojih najamnika ,ne traži za ovrhu proti ovršeniku za taj prirez posebni sudski ovršni naslov, jer to ne slijedi niti iz cit. § 11, a niti iz kojeg drugog propisa;

uvaživ, da je ovrhovoditeljica svojoj molbi priložila valjano sastavljeni dugovni izvadak gradskog poreznog ureda, a kako je to poreski ovršni naslov, to je isti i valjani sudski ovršni naslov (§ 438 hrv. grpp.)*

uvaživ, da ovršenik, u koliko drži, da nije poreski dužnik ili jamac odnosno da proti njemu nisu nastupili uslovi za izvršnost poreskog potraživanja, ima svoje prigovore staviti kod nadležnih poreskih vlasti, jer sud nije nadležan te prigovore rješavati;

uvaživ ali, da se u smislu čl. 83 Uredbe o osiguranju, prinudnoj naplati i nenaplativosti poreza može prijedlog za prinudnu upravu nepokretn imovine staviti samo onda, ako je utvrđeno, da se potraživanje nije moglo naplatiti poreskom ovrhom na pokretnu imovinu, a ovrhovoditeljica je svojoj molbi priložila pljenidbeni zapisnik od 27. VI. 1932., prema kojem ovršenik nije dozvolio pljenidbeni zapisnik od 27. VI. 1932., prema kojem ovršenik nije dozvolio pljenidbu, prema čemu tim zapisnikom nije utvrđeno, da se potraživanje nije moglo naplatiti ovrhom na pokretnu imovinu ovršenikovu;

obnašao je povodom (utoka) ovršenikovog napadnutu prvosudnu odluku preinačiti i ovrhovoditeljicu s njenom molbom odbiti.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previdni utok ovršenika, jer za nj nema uslova § 318 hrv. grpp., a otputio je i previdni utok ovrhovoditeljice i potvrdio rješenje apelacionog suda s razloga, što je po sadržaju spisa osnovano na zakonu.

K čl. 99 Zak. o neposred. porez.:

Br. 1524

Službodavac nema pravo služboprimcu odbiti porez od otpravnine ,ako se je tog prava makar i prećutno odrekao time, što je kroz više godina sam iz svoga plaćao taj porez za sve svoje namještenike.**

* Isp. § 2 br. 10 Ip.

** no ovlašten je i dužan takav porez odbiti, ako se tog prava nije odrekao (S. s. rješ. od 27. V. 1932. br. 65/1931.

Osuda od 16. II. 1934. br. 5868/1933; osuda pelacionog suda u Zagrebu od 21. IV. 1933. br. 35732/1932; osuda sudbenog stola u Osijeku od 22. IX. 1932. br. 20626 gr. P 70/1930.

U parnici tužioca A-a protiv tuženog B. d. d., radi 135.000 Din, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Iz razloga:

Među strankama je nesporno, da se je tužitelj sa tuženim društvom nagodio onamo, da mu tuženo društvo imade u ime otpravnine isplatiti svotu od 135.000 Din. Tužitelj zahtjeva ovom parnicom isplatu te svote. Prijeporno je među strankama, da li je tuženo društvo bilo ovlašteno pri isplati otpravnine odbiti u ime poreza na tu otpravninu po čl. 99 Zakona o neposrednim porezima potrebiti iznos ili imade tuženo društvo tužitelju isplatiti ugovorenu otpravninu čistu bez ikakvih odbitaka.

Tužitelj naime tvrdi, da je tuženo društvo pogodbom preuzelo plaćanje svih poreza svojih namještenika dakle i tužitelja u svoju platežnu obvezu, dočim je tuženo društvo poreklo da bi bilo dužno od svih tužiteljevih prihoda plaćati sve poreze, namete itd. Tužitelj se u dokaz svojih tvrdnja pozvao na svjedoke H-a i dr. koji su preslušani suglasno iskazali, da im je iz vlastitog opažanja poznato, da je tuženo društvo uvijek za sve svoje namještenike plaćalo sve javne daće, dakle porez, namet, okružnu blagajnu, kuluk itd. tako, da su namještenici uvijek dobivali svoju plaću čistu, bez ikakvih odbitaka za javne poreze i dažbine. Iskazima ovih svjedoka dokazao je tužitelj da je tuženo društvo konkludentnim činima (§ 863 o. g. z.) na se preuzelo obvezu, da za svoje namještenike plaća sve poreze i javne daće.

Uslijed toga se je tužiteljev zahtjev da mu se otpravnina isplati bez odbitka za porez, ukazuje opravdanim, pak je zato valjalo tužbovnom zahtjevu udovoljiti time, da porez na otpravninu, koja se imade isplatiti tužitelju, imade snositi tuženo društvo.

Apelacioni sud je priziv tuženog otputio i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

Što se tiče same stvari to je pobijana prvostepena osuda opravdana iz razloga za nju navedenih, koji su u skladu sa zakonskim propisima i stanjem spisa, pak je zato valjalo tuženikov priziv otputiti i potvrditi osudu prvostepenog suda.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tuženog, jer za nj nema nijednog od uslova §-a 335 hrv. grpp.

K čl. 146 Zak. o neposred. porez. i §-u 177 Ip.:

Br. 1525

Budući, da po §-u 146 st. 27 o. n. p. i Pravilniku za izvršenje tog zakona, za porez na prihod preduzeća i radnja, jamče vlastite nekretnine, koje služe neposredno preduzeću ili radnji, ako porez nije stariji od tri godine, to jamče te nekretnine i za namet na tečevinu, jer mu je osnov sam porez na prihod preduzeća i radnje, pa se mora i nametu na tečevinu priznati prvenstveno pravo namirenja.

Rješidba od 18. X. 1938. Rek 1460/1-39;rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 10. VI. 1938. Pl 2095/1-38; odluka okružnog suda u Zagrebu od 15. I. 1938. I 1463/35-32.

U ovršnom predmetu ovrhovoditelja M. i dr. protiv ovršenika M-a, radi 500.000 Din, prvostepeni sud izdao je diobnu osnovu.

Apelacioni sud je otputio utok općine grada Zagreba, Državnog erara i ovrhovoditelja i potvrdio prvostepenu odluku.

Stol sedmorice je povodom izvanrednog previdnog utoka općine grada Zagreba preinačio obje nižestepene odluke te grad. općini priznao pravo prvenstvenog namirenja za prijavljenu tečevinu od 801 Din i 50 p. sa kamatima i ovršnim troškovima.

Iz razloga:

Na razdiobnom je ročištu od 28. XII. 1937. zastupnik općine grada Zagreba među prvenstvene stavke prijavio i dugovinu ovršenika s naslova nameta i prireza prema iskazu duga od 27. XII. 1937. br. 42.274/37 ukupnu svotu od 3.526 dinara.

U toj je svoti sadržan i namet na tečevinu u glavničnom iznosu od 801 Din 50 p sa kamatima i ovršnim troškom od 144 Din 50 p i 17 Din ili ukupno 963 Din.

Ovrhovoditelji su prema zapisniku diobnoga ročišta priznali opstojnost i te prijavljene stavke t. j. nameta na tečevinu, ali nisu priznali traženo prvenstvo, jer da ne dotječu uslovi čl. 146 Zak. o neposrednim porezima i jer da ne postoji realno jamstvo prodatih nekretnina.

Taj namet na tečevinu kao samoupravna daća imade svoj pravni osnov na porezu na prihod preduzeća i radnja i zakona o neposrednim porezima. Budući da po čl. 146 st. 2 Zakona o neposrednim porezima te Pravilniku za izvršenje Zakona o neposrednim porezima k članu 146 br. 5 st. 2 za porez na prihod preduzeća i radnje jamče sopstvene nepokretnosti, koje služe neposredno preduzeću i radnji, ako ovi nisu stariji od 3 godine, to jamče te nepokretnosti i za namet na tečevinu, jer im je osnov sam porez na prihod preduzeća i radnje, pa je valjalo i navedenom gradskom nametu na tečevinu priznati traženo prvenstvo, jer nije stariji od tri godine prije dražbe. Stoga je uvaženjem izvanrednog previdnog utoka općine grada Zagreba valjalo u pobijanom po njoj dijelu preinačiti obje nižestepene odluke i odlučiti kako je gore navedeno.

K čl. 1 Pravil. o regul. prometa deviz. i valut.:

Br. 1526

Zabrana zaključivanja poslova u stranoj valuti vrijedi samo za pravne poslove, koji se tiču u n u t r a š n j e g pravnog prometa, a ne i za poslove međunarodnog pravnog prometa.

Presuda od 30. XI. 1939. Rev 1230/1-1939; presuda okružnog suda u Sušaku od 15. V. 1939. Pl 191/4-1939; presuda sreskog suda u Sušaku od 31. I. 1939. P 520/1938.

U pravnoj stvari tužioca A. k. d. (Njemačka) protiv tuženog B-a iz Sušaka, radi 582 RM, p r v o s t e p e n i s u d donio je presudu zbog izostanka po zahtjevu tužbe.

P r i z i v n i s u d nije uvažio priziv tuženika.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija ističe revizijske razloge iz br. 1 i 4 §-a 597 Grpp. Ništavost ističe revizija u vezi sa propisom §-a 571 br. 5 Grpp., pošto prileži spisima punomoć tužioca sastavljena na njemačkom jeziku, koja da nema nikakve pravovaljanosti pred sudom bez ovjerovljenog prijevoda. Time što je primljena u spise punomoć sastavljena na jeziku, koji nije državni povrijeđeni su doduše propisi §-a 54 Sp., no u tome ne može biti istaknuta ništavost iz §-a 571 br. 5 Grpp.

Taj revizijski razlog stoga ne postoji.

U koliko se revizija u izvedenju revizijskog razloga pogrješne pravne ocjene poziva na činjenicu, da je pogodba iz koje rezultira potraživanje sklopljena u Splitu zaključnicom od 11. XII. 1937., valja napomenuti da ona time ističe jednu novotu, koja se ne može uzeti u obzir. Međutim bez obzira na ovo, kad bi se uzelo da iz samih navoda tužbe proizlazi, da je pogodba sklopljena u Splitu revizija ne bi bila osnovana. Stoji, da je rješenjem Ministra financija br. 11-827/40 od 9. VI. 1934. izmijenjena i dopunjena odredba člč 1 Pravilnika br. II-112400 od 7. X. 1931. o reguliranju prometa devizama i valutama, pa da tako izmijejenjen i dopunjen čl. 1 st. posljednji cit. rješenja zabranjuje, da se zaključivanje poslova u zemlji vrši u stranoj valuti ili veže za stranu valutu ili zlato, već se ovo mora vršiti u dinarima bez ikakvih klauzula.

Posao iz kojega rezultira utuženo potraživanje ne pada pod ovu zabranu, jer se ovdje ne radi o poslu u zemlji t. j. o poslu unutrašnjeg privatno-pravnog prometa, nego o poslu vanjskog, međunarodnog prometa, budući da je prodavač inostrana firma, koja je prodala robu iz inostranstva.

Na narav posla kao posla internacionalne trgovine nema utjecaja činjenica, da li je posao sklopljen u inostranstvu ili ovostranstvu, jer je narav posla sasvim neovisna o toj činjenici. Posao je u tom pogledu iste naravi, da li putuje naš trgovac u inozemstvo i kupi tamo robu, ili pak pošalje inostrani trgovac svoga agenta ovamo, pa se posao sklopio ovdje.

Ne može biti stoga od nikakve važnosti u tom pogledu činjenica, ako je posao sklopljen u Splitu.

Kako dakle ne stoji nijedan od istaknutih revizijskih razloga revizija nije se mogla uvažiti.

K čl. 11 Pravil. o regul. prometa deviz. i valut.:

Br. 1527

Ne protivi se deviznim propisima okolnost, da je pravni posao (zajam) zaključen u inozemstvu u inozemnoj valuti, a za izvršenje obveze ugovoreno tuzemstvo, u domaćoj valuti po dnevnom tečaju strane valute. U tom slučaju za valjanost posla nije potrebno odobrenje Narodne banke.

Presuda od 22. II. 1940. Rev 1650/1-39; presuda okružnog suda u Sušaku od 2. XI. 1939. Pl 327/5-39; presuda sreskog suda u Sušaku od 16. V. 1939. P 93/5-39.

U pravnoj stvari tužilje P. protiv tuženog J-a, radi 2.500 dinara, p r v o s t e p e n i s u d je udovoljio tužbi.

P r i z i v n i s u d je uvažio priziv tuženika te preinačio prvostepenu presudu i tužbu odbio.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tužilje te ukinuo obje nižestepene presude i vratio stvar prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje.

Iz obrazloženja:

Protiv presude prizivnog suda ulaže tužilja reviziju upućujući na revizijski razlog iz br. 4 §-a 597 Grpp, te predlaže preinačenje presude prizivnog suda uz uspostavu presude pvostepenog suda.

Taj revizijski razlog vidi u tome, što prizivni sud u pravnom poslu, koji tužilja u tužbi i tečajem rasprave određeno činjenično prikazuje, nazrijeva kupoprodaju, koja da je po deviznim propisima nedopuštena po §-u 878 o. g. z., te po tom krivom tumačenju pozitivnih propisa osniva svoju presudu na pogrešnoj pravnoj ocjeni.

Revizija je osnovana.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda, koje se prizivnim postupkom nije izmijenilo, tuženik je po njegovom traženju primio od tužilje u Fiumi 14. II. 1939. i 1.600 Lira uz izjavljenu obvezu, da će joj tu sumu u dinarima istog dana u Sušaku vratiti, neoznačivši kod toga određenu sumu u dinarima, kao cijenu posebnu izvan dnevnog tečaja valute. Na takovom činjeničnom utvrđenju utanačen je u inostranstvu zajam u tamo važećoj stranoj valuti, koji će se imati vratiti u tuzemstvu, a u dinarima prema dnevnom tečaju.

Takovi pak pravni poslovi zaključeni u inozemstvu određenjem ispunjenja obveza u tuzemstvu u dinarima nijesu po deviznim propisima nedopušteni.

Izmjenom naime Pravilnika o regulisanju prometa devizama i valutama (Minist. Financ. od 9. VI. 1934. br. 82740) propisuje se, da se zaključivanje poslova u zemlji (dakle ne u inozemstvu) ne smije vršiti u stranoj valuti, niti vezivati za stranu valutu i zlato, već se ima vršiti u dinarima bez ikakovih klauzula.

Prema izmjeni pak čl. 11 Pravilnika o regulisanju prometa devizama i valutama (Min. Financ. od 8. VIII. 1935. br. II-66557) potrebno je za stvaranje u zemlji ma kakove obveze u stranoj valuti ili zlatu, kao zaduživanje u zemlji u stranoj valuti, davanje uloga u stranoj moneti i time slične transakcije, prethodno ovlaštenje od Narodne banke (dakle također ne kod zaduživanja u inozemstvu).

U oba dakle slučaja u tim propisima radi se o pravnim poslovima zaključenima u tuzemstvu.

U konkretnom pak slučaju, gdje je pravni posao odbrojenjem zajma nastao u inostranstvu u tamošnjoj valuti, u koliko se i uređuje povratak zajma u tuzemstvu u dinarima po dnevnom tečaju strane valute, ne predleži potreba traženja prethodnog odobrenja Narodne banke, a da se mogu pravni učinci pravnog posla ostvariti u tuzemstvu.

No prema utvrđenju prvostepenog suda djelimična isplata tog zajma po dužniku je uslijedila u Sušaku, a da nije izviđeno točno, kada je to bilo, te koja je suma duga po dnevnom tečaju na dan plateža time isplaćena, što su okolnosti važne po izlaz parnice, to je valjalo prema §-u 604 st. 4 Grpp. odlučiti kao u dispozitivu, te u tom pravcu narediti dopunu rasprave.

Samo je pak traženje u dinarima ispravno, a ne u lirama plativim u dinarima po tečaju na dan plaćanja, imalo se već tečajem rasprave u tužbenom traženju ispraviti kao formalna griješka, jer se tim mijenja službeno traženje izneseno na istom pravnom osnovu, o kome se po takovom ispravku ne donaša presuda o drugoj pravnoj stvari.

K čl. 18 i 25 Ured. o zašt. novč. zav.:

Br. 1528

Vjerovnik novčanog zavoda pod zaštitom ne može gotovinu zavoda, koja mu je stigla u drugu svrhu, upotrijebiti za namirenje svog »starog« potraživanja kod istog zavoda.

Presuda od 22. VI. 1939. Rev 826/1-1938; presuda okružnog suda u Gospiću od 16. II. 1938. Pl 417/4-1937; presuda sreskog suda u Gračacu od 11. X. 1937. P 146/5-1937.

U pravnoj stvari tužilje banke A. protiv tuženog B-a, radi 7.019 Din, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika.

Iz obrazloženja:

Dokazano je priznanjem parničnih stranaka, da je tužilja poslala utuženi iznos tuženiku na osnovu nagodbe sklopljene 12. I. 1937. u izvršnom spisu poslovni broj I 299/36 u svrhu naplate parničnih i ovršnih troškova u tom spisu, a tuženik da joj je imao vratiti 23 komada obveznica ratne štete, primljenih prema toj nagodbi. No kako tužilja nije poslala dovoljni iznos, to su ti vrijednosni papiri prešli u vlasnost tuženika, a za naplatu navedenih troškova u smislu sklopljene nagodbe. Ta činjenica utvrđena je pismom tuženika od 17. II. 1937. kojim pismom je tuženik stavio tužilji utuženu svotu na raspolaganje uz obavijest da je prema sklopljenoj nagodbi stekao vlasnost svih primljenih vrijednosnih papira.

Prema takovom činjeničnom stanju nastaje pitanje, da li je tuženik bio ovlašten utuženu svotu pridržati za djelomičnu naplatu svog potraživanja spram tužilje.

Nesporno je, da je potraživanje tuženika spram tužilje u iznosu od 31.935 Din, sa 6% kamata od 1. X. 1935. do isplate koli opstojno toli i likvidno obzirom na presudu okružnog suda u Gospiću od 2. X. 1936. Po 69/35-17, a prema članu 18 st. 1 Uredbe o zaštiti novčanih zavoda i njihovih vjerovnika od 23. XI. 1934. tuženi bi imao pravo na tu kompenzaciju, jer je njegovo potraživanje staro potraživanje u smislu te Uredbe.

Kompenzaciji ne bi bila zapreka niti ustanova čl. 20 Uredbe, kako to pogrešno uzimlje pobijana presuda, a u vezi propisa čl. 25, a čiji pravorjek se time i temelji na tim ustanovama, jer član 20 predviđa samo način uprave i dispozicije sa novcem ubranim po bankama pod zaštitom, ali ta ustanova kao niti ustanova čl. 25 ne može biti zapreka vjerovniku, da ne bi mogao izvršiti kompenzaciju po čl. 18 st. 2 Uredbe za svoje staro potraživanje spram dužnice banke. Član 18 Uredbe je zasebni propis, koji nema i ne može imati nikakve veze sa odredbama čl. 20 i 25 Uredbe.

Međutim članom 18 Uredbe nisu nimalo derogirani ili preinačeni propisi općeg građanskog zakonika o kompenzaciji pa iz toga slijedi, da se i kompenzacije, provađane u smislu čl. 18 Uredbe mogu i moraju vršiti samo uz uslove predviđene propisima §§ 1438 do 1443 o. g. z.

Prema propisu § 1440 o. g. z. kompenzacija nije dozvoljenja na stvarima samovlasno prisvojenim ili uzetim u zajam, bolje posuđenim ili danim na ostavu. Kako je ali nesporno, da je tuženik svojim listom od 17. II. 1937. stavio na raspoloženje tužilji gotovinu od 9.319 Din, a u kojoj svoti je sadržana i utužena svota, mora se iz toga logički zaključiti, da se tuženik u to vrijeme nije niti kanio poslužiti pravom kompenzacije. Tek naknadno kada je tužilja tražila svojim listom od 12. IV. 1937., da joj tuženik tu svotu, koju

joj je stavio na raspoloženje, vrati odnosno preda, tuženik to nije učinio, već se tom pozivu oglušio, a tek je u ovoj parnici, koju je tužilja baš povodom takovog postupka tuženikova i povela, stavio je prigovor kompenzacije.

Obzirom na takovo stanje stvari nalazi prizivni sud, da je gotovina od 9.319 Din, a u kojoj se nalazi sadržina i utužena svota od 7.009 Din, bila po tuženiku samovlasno prisvojena, jer je ta svota bila dana tuženiku u drugu svrhu, a koja svrha je prema gore navedenom prestala, pa je prema tome tuženik tu svotu samovlasno sebi pridržao. Pošto je tako dokazano da je tuženik utuženu svotu samovlasno prisvojio, to tu svotu nije mogao niti smio u smislu propisa § 1440 o. g. z. uzeti u kompenzaciju za svoje potraživanje spram tužilje, jer je takova kompenzacija protuzakonita.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizija nije osnovana.

I ako ovaj sud ne može usvojiti stanovište prizivnog suda o primjeni § 1440 o. g. z., jer prema nepobijanom utvrđenju tog suda, tuženik dotični iznos nije samovlasno oduzeo (entzogen), kad ga je tužilja poslala njegovom zastupniku, ipak nije opravdan niti revizijski razlog iz § 597 br. 3 niti onaj iz br. 4 Grpp. i to s razloga, što nije bilo mjesta preboju po Uredbi o zaštiti novčanih zavoda i njihovih vjerovnika od 23. XI. 1934., kako to obrazlaže prvostepeni sud. Tomu se dodaje ovo: Kad zavodski dužnik ne može tražiti da mu se staro potraživanje isplati u gotovom, ne može on ni gotovinu zavoda, koja mu je stigla u drugu svrhu, zadržati i upotrijebiti za namirenje svog starog potraživanja. To ne bi naime bilo dopušteno prebijanje dugovanja i potraživanja kod istog zavoda (čl. 18 st. 2)- već nedopušten način namirenja starih potraživanja gotovinom (arg. ex čl. 25).

Nema stoga razloga, da se prijedlozima revizije bilo za ukinuće, bilo za preinačenje pobijane presude udovolji.

K čl. 25 Ur. o Zašt. novč. zav.:

Br. 1529

Ako je Prva hrvatska štedionica uskratila realiziranje pologa, ne može se uslijed toga između nje i korisnika pologa nastali spor riješiti u vanparničnom postupku, već se korisnik pologa u koliko drži, da mu pripada pravo na realiziranje pologa (po Uredbi o rokovima isplate uloga i drugih dugovanja P. H. Š.) ima se svojim prijedlogom obratiti na postavljenog komesara odnosno u koliko traži naplatu svog potraživanja po čl. 25 Ured. o zašt. novč. zavoda, pristoji mu pravo redovite tužbe.*

* Isp. R. S. II. br. 1010; 1011 i 1012.

Zaključak od 9. III. 1939. Rek 264/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 14. XII. 1938. Pl 996/1-1938; zaključak sreskog suda u Sr. Mitrovici od 30. V. 1938. S 146/17-1938.

U pravnoj stvari moliteljice A. protiv Prve hrvatske štedionice, radi realizacije pologa, prvostepeni sud je odbio zahtjev moliteljice za izdanje naloga Prvoj hrvatskoj štedionici podružnici u M. za realizaranje pologa t. j. uložnice iste štedionice, koja glasi na ime: »Sirotinjska gromada mldbne A., a na iznos od 18.999 Din, i to s razloga jer ta štedionica uživa zaštitu po gore navedenoj Uredbi, a ne pristaje da dobrovoljno rečenu uložnicu realizira.

Rekursni sud nije uvažio rekurs moliteljice.

Stol sedmorice je povodom rekursa moliteljice, a po službenoj dužnosti, poništio oba nižestepena suglasna zaključka i moliteljicu sa gornjim njezinim zahtjevom uputio na komesara Ministra trgovine i industrije, postavljenog pri Prvoj hrvatskoj štedionici, odnosno na redoviti put parnice.

Iz obrazloženja:

Na prijedlog moliteljice A. prim. 8. IV. 1939. pod br. S 146/14-1938; prvostepeni je sud pravilno donio zaključak od 9. IV. 1938. broj gornji, kojim se poziva Prva hrv. štedionica filijala u M. na realiziranje gornje uložnice .

Međutim kad je Prva hrv. štedionica podružnica u M. dopisom od 29. IV. 1938. otklonila realiziranje gornje uložnice, nije za rješenje toga nastaloga spora bilo mjesta povađanju nekog postupka po vanparničnom postupku, kako je to prvostepeni sud postupao i donio u tom sporu meritorno rješnje, kojim se moliteljica sa svojim prijedlogom odbija, jer takav postupak ne predviđaju niti varparnični postupnik, niti koji drugi zakonski propisi (§§ 1 i 263 Vp.).

O rokovima isplate uloga i drugih dugovanja Prve hrv. štedionice donešena je Uredba Ministarskog savjeta od 21. IV. 1932. II. br. 11.917/K, koja je i sada na snazi, a prema čl. 3 br. st. 4 te Uredbe sporove između zavoda i njegovih povjerilaca u pogledu primjene ove Uredbe, o čemu se u konkretnom slučaju radi, rješava komesar Ministra trgovine i industije sa pravom žalbe na Ministra trgovine i industrije.

U koliko dakle moliteljica smatra, da joj po primjeni gornje Uredbe (čl. 3 br. 1 st. 1) pristoji pravo na realiziranje njezinog pologa, valja da se obrati sa svojim prijedlogom na postavljenog komesara, a u koliko traži naplatu svoga potraživanja po čl. 25 Uredbe Ministra trgovine i industrije II. br. 41.032/K, kojom se Prva hrvatska štedionica također koristila (rješenje Min. trg. i ind. od 22. V. 1935. II. br. 7448/34-K), pristoji joj pravo redovite tužbe, u koliko bi joj to namirenje bilo uskraćeno, no nikako nije bilo mjesta, postupku, koji je poveo prvostepeni sud i donošenju meritornog rješenja po tom protuzakonitom postupku.

Počinjena je stoga u postupku nižestepenih sudova ništavost (§ 15 Vp.), pak je valjalo odlučiti, kako je u dispozitivu navedeno.

K čl. 51 i 52 Zak. o D. H. B.:

Br. 1530

I ako dužnik Poštanskoj štedionici nije u određenom roku povratio otkazanu sumu od 10% danog mu kredita, ne može Poštanska štedionica dužniku otkazati cijeli kredit odmah, već samo u ugovorenom otkaznom roku.*

Osuda od 27. IV. 1939. Rev 944/1-1938; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 16. III. 1938. Pl 756/1-1938; osuda okružnog suda u Zagrebu od 6. XI. 1937. T 2513/100-1929.

U parnici tužiteljice Poštanske štedionice Kraljevine Jugoslavije protiv tuženih stečajnine banke B. te protiv C-a i dr., radi 500.000 Din, okružni sud je glede svih tuženika platežni nalog u cijelosti uzdržao na snazi.

Apelacioni sud je povodom priziva tuženih preinačio osudu okružnog suda i platežni nalog uzdržao na snazi samo za iznos od 50.000 Din, dok ga je glede viška mjenične svote stavio van snage.

Iz razloga:

Prizivaoci pobijaju osudu prvostepenog suda kao pravno neosnovanu i pogrešnu, jer nije uvažila njihov prigovor protuugovorenog ispunjenja utužene mjenice vrhu 500.000 Din, već je jedino na temelju izvadaka iz tužiteljičinih knjiga uzdržala platežni nalog od 2. X. 1929. br. 71.453 gr. u cijelosti u krijeposti.

Prizivi tuženih u tom pravcu osnovani su.

Prvotužena banka B. primila je od tužiteljice na osnovu Uputstava za pošt. štedionice kredit na tekući račun od 1,000.000 Din i 650.000 Din (ovaj potonji za zadrugu A.) uz 8% kamatnjak i predala je tužiteljici za pokriće kredita od 1,000.000 Din dvije svoje bianco mjenice po viđenju, a za kredit od 650.000 Din tri bianco mjenice po viđenju zadruge u A.

Tužiteljica služeći se svojim pravom iz Uputstva otkazala je prvotuženoj pismom od 16. IX. 1929. na teret spomenutog 8% tekućeg računa iznos od 138.500 Din uz rok od tri dana, to jest 10% od cijelog tekućeg računa, koji je toga dana prema izvodu iz tužiteljičinih knjiga iznosio 1,385.000 dinara.

Pismom od 17. IX. 1929. odbila je prvotužena traženu otplatu s razloga, jer da je tužiteljica već u mjesecu lipnju 1929. povukla 10% svojeg potraživanja u iznosu od 165.000 dinara, a u kolovozu iste godine dalnjih 100.000 Din. Na to je tužiteljica pismom od 23. IX. 1929. u smislu čl. 51 Zak. o

* Suglas. Rev 1075/1-1938.

uređ. Uprave Fondova radi prekršaja ugovora zatražila povratak cijelog dospjelog duga od 1,305.000 Din s kamatima do 25. IX. 1929.

Jer prvotužena pozivu od 23. IX. 1929. nije udovoljila, tužiteljica je prema stanju kredita dana 25. IX. 1929. koji je glasom izvoda iz tužiteljičinih knjiga iznosio 1,413.920 Din, ispunila prvotuženičine dvije bianco mjenice, jednu na 500.000 dinara, koja je predmet nazočne parnice, a drugu na 263.920 Din, dok je na one tri mjenice zadruge u A. otpao iznos od 650.000 Din, što čini ukupno 1,413.920 Din.

Spornu mjenicu na 500.000 Din ispunila je tužiteljica sa danom izdanja 25. IX. 1929. protestirala ju je, jer je glasila na vid, istog dana prema prosvjedovnici, a tužbom predanom 30. IX. 1929. zatražila je izdanje platežnog naloga.

Kao glavni i za samu stvar jedino odlučni prigovor protiv platežnog naloga istakli su svi prizivatelji protuugovorno ispunjenje utužene mjenice i preuranjenost tužbe.

Prvotužena stečajnina prigovorila je, da je tužiteljičino potraživanje na 16. IX. 1929. iznosilo 1,385.000 Din, a na 25. IX. 1929. 1,413.920 Din, te je izvodima iz tužiteljičinih knjiga osporavajući im značaj javnih isprava prigovorila vjernost prepisa, a knjigama da su neuredno vođene, kojim su se prigovorima priključili i ostali tuženici prizivatelji.

Po odredbi čl. 90 Zak. o budžetskim dvanaestinama za april, maj, juni i juli 1925. imadu se propisi III. otsjeka čl. 47 do 62 zakona o uređenju Uprave Fondova državne hipotekarne banke Kraljevine Jugoslavije primijenjivati i na poštanske štedionice, po čemu po čl. 47 cit. zakona knjige pošt. štedionice i izvodi iz njih ovjereni po čl. 2 tog zakona imaju važnost javnih isprava.

Izvodi iz tužiteljičinih knjiga potpisani su po Upravniku i jednom članu upravnog odbora pa imadu važnost javnih isprava dakle po § 113 hrv. grpp.* potpunu moć dokaza, jer im tuženici nisu ni prigovorili, a kamo li dokazali neistinitost ili protuzakonitost.

Imadu se prema tome smatrati da je tužiteljica navedenim izvodima iz svojih knjiga dokazala, da je njeno potraživanje dana 16. IX. 1929. kad je otkazala prvotuženoj 10% uloga (kredita) iznosilo 1,385,000 Din, a dana 25. IX. 1929. kad je predočila utuženu mjenicu na platež iznos od 1 mil. 413.920 Din.

Prvostepeni sud nije se uopće upustio u pravnu ocjenu spornog pitanja da li je tužiteljica prema uputstvima i propisima Zak. o Upravi Fondova, koji su protegnuti i na poštanske štedionice, bila ovlaštena onih pet mjenica, što ih je primila od prvotuženice kao garanciju za dane joj kredite od 1,000.000 Din i 650.000 Din, jer je prvotužena otklonila da plati pismom od 16. IX. 1929. zatraženi povratak 10% kre-

* (= § 388 Grpp.).

dita otkazati prvotuženoj na rok od tri dana cijeli kreditiran iznos i ispuniti mjenice na ukupnu sumu od 1,413.920 Din, koliko je tekući račun prvotužene iznosio dana 25. IX. 1929., kad je utužena mjenica, na koju je repartiran iznos od 500.000 Din, predočena prvotuženoj na platež, već je na temelju samog izvoda iz tužiteljičinih knjiga uzdržao platežni nalog u cijelosti u krijeposti.

Osuda prvostepenog suda donesena na tom temelju nije na zakonu osnovana. Uputstva na osnovu kojih je nastao poslovni odnošaj između tužiteljice i prvotužene, obavezna su za obje stranke.

Među strankama je nesporno, da je prvotuženoj dan 8% kredit, a za takav kredit važi po Uputstvu str. 16 otkazni rok od mjesec dana.

Samo 10% od uloga (kredita) može tužiteljica po Uputstvima ibidem bez obzira na kamatnjak otkazati na 3 dana, dok se svaki drugi otkaz kredita ravna po visini kamatnjaka. Po tom kamatnjaku ravna se i otkaz cijelog kredita, koji pošt. štedionici čini po odredbi Uputstva str. 1) odjeljak 1 radi povrede ugovora, ako dužnik u određenom roku ne vrati otkazanu sumu.

U nazočnom slučaju, jer je prvotuženoj dan bio kredit na tekući račun uz 8% kamatnjak, iznosi redovni otkazni rok za cijeli kredit mjesec dana. Ni po čl. 51 i 52 Zak. o Upravi Fondova nije tužiteljica mogla i smjela prvotuženoj otkazati cijeli kredit na tri dana.

Po tome tužiteljica nije mogla prvotuženoj, jer joj ova nije vratila pismom od 16. IX. 1929. otkazanu sumu od 10% kredita, otkazati cio kredit na 3 dana, već samo na mjesec dana; i ona je protuugovorno ispunila utuženu mjenicu, kad ju je ispunila na cijeli dio kredita repartiran na tu mjenicu sa iznosom od 500.000 Din i u tom pravcu je prigovor prizivatelja osnovan.

Tužiteljica je ali mogla i bila ovlaštena u skladu sa Uputstvima mjenicu ispuniti na otkazanih u roku od tri dana 10% od cijelog kredita, koji je u času predočenja mjenice na platež dana 25. IX. 1929. prema izvodu iz tužiteljičinih knjiga iznosio 1,413.920 Din, od kojeg iznosa otpada na utuženu mjenicu samo 50.000 Din i toliki je iznos prvotužena kod predodžbe mjenice na platež bila dužna platiti.

Valjalo je stoga uvaženjem priziva pobijanu osudu prvostepenog suda preinačiti i suditi kao u dispozitivu ove osude.

Stol sedmorice je previd tužiteljice otputio i potvrdio osudu apelacionog suda.

Iz razloga:

Tužiteljica pobija osudu apelacionog suda kao na zakonu neosnovanu iz razloga, što je pobijanom osudom uzdržan platežni nalog od 2. X. 1929. br. 71.453 gr. u krijeposti samo u pogledu mjenične svote u iznosu od 50.000 Din spp., dok se u pogledu viška od 450.000 Din, stavlja izvan krijeposti.

Previd tužiteljice nije se mogao uvažiti, jer je osuda apelacionog suda opravdana iz razloga u njoj navedenih, koji su u suglasnosti sa spisima i na zakonu osnovana. Ne stoji stanovište tužiteljice, da je ona mogla otkazati cijeli kredit za tri dana odnosno odmah bez obzira na ugovoreni rok od mjesec dana, kad je prvotuženica otklonila da plati pismom od 16. IX. 1929. zatraženi povratak odnosno otkazanu sumu od 10% kredita.

Ovo stanovište tužiteljice ne može se izvesti niti iz odredbe Uputstva, na koje se tužiteljica poziva.

Nesporno je, da je prvotuženoj dan 8% kredit i da je Uputstva na str. 16. Prema odredbi toga Uputstva ima pravo tužiteljica povući sa svakog tekućeg računa 10% od svojih uloga sa trodnevnim rokom. Ako dotični novčani zavod ne bi u tom određenom roku povratio otkazanu sumu uloga, ima prema Uputstvu na str. 17 platiti za svaki dan zakašnjenja 1% od otkazane sume na ime kazne radi neizvršenja odnosno povrede ugovora, a Poštanska štedionica će otkazivati o d m a h i sve druge kredite i povući sav uloženi novac.

Prema tome se sankcija radi neizvršenja ugovora sastoji u tom, da se imade platiti na ime kazne 1% od otkazane sume za svaki dan zakašnjenja, a osim toga da će se otkazati odmah i svi drugi krediti. Iz samih riječi otkazat će se odmah i svi drugi krediti ne može se nikako zaključivati i razumijevati otkaz bez ikakova roka, već naprotiv ima se razumijevati, da će se odmah otkazati i svi drugi krediti, ali s a m o u u g o v o r e n o m o t k a z n o m r o k u.

Da se tako imade gornja odredba uputstva shvatiti slijedi i iz čl. 12 Pravilnika o plodonosnom ulaganju suvišne gotovine Poštanske štedionice i čekovnih zavoda od 27. III. 1923., na koji se sama tužiteljica poziva.

Prema tom članu novčani zavod, koji pri isplati uloga ne bi ispunio ugovorene uslove ima platiti za svaki dan zakašnjenja po 1% od dospjele svote u ime kazne radi povrede ugovora, a Poštanska štedionica otkazat će i sve tekuće račune. Kako se vidi kod ove potonje sankcije, ne kaže se u tom članu, da će se odmah otkazati, nego samo »otkazat će se«. Pa kako se kod čl. 12 citiranog Pravilnika, a niti u odredbi Uputstva na str. 17, gdje se govori o otkazu, ne ustanovljuje posebni kakov otkazni rok za te slučajeve, to se ima očigledno razumijevati tako, da se ima odmah učiniti otkaz, ali u ugovorenom roku, što već slijedi i iz toga, što je za povlačenje 10% od uloga određen posebni otkazni rok od tri dana, a za cijeli kredit prema kamatnjaku.

Tužiteljica u pismu od 23. IX. 1929. saopćuje prvotuženici »da pošto se sada banka postavila na drugo stanovište, protivno našim pravilima i uslovima uz koje ste dobili kredit, a nije plaćen otkazni iznos od 10% duga, da je u smislu čl. 51 Zakona o uređenju Uprave Fondova dospjelo cijelo

naše potraživanje« — pa poziva prvotuženicu da čitavi dug podmiri najkasnije od 25. IX. 1929.

Kako se iz samog toga pisma vidi, tužiteljica je protivno postupila ugovorenim uslovima, a i protivno članu 51 obzirom na čl. 52 gore citiranog zakona, budući da je po čl. 52 banka prije nego pristupi izvršenju naplate svog potraživanja dužna pozvati dužnika, da izmiri njenu tražbinu, pa ako ju dužnik za mjesec dana od dana kad mu je poziv saopćen ne izmiri, tada istom može banka pristupiti izvršenju naplate.

Prema tom tužiteljica ni u smislu Pravilnika od 27. III. 1923., a niti prema Uputstvu, a još manje pozivno na čl. 51 u vezi sa čl. 52 Zakona o uređenju Uprave Fondova, nije mogla cijeli kredit prvotuženici otkazati u roku od 3 dana odnosno otkazati bez ikakova roka, već u ugovorenom otkaznom roku od mjesec dana.

Stoga je valjalo otputiti previd tužiteljice i potvrditi pobijanu osudu apelacionog suda.

K čl. 54 Zak. o D. H. B.:

Br. 1531

U slučaju sekvestracije (prinudne uprave) po čl. 54 Zak. o D. H. B. imaju se prvenstveno naplaćivati samo državni porezi i prirezi, a ne i samoupravni prirezi (nameti).

Rješidba od 27. IV. 1939. Rek 533/1-1939; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 11. I. 1939. Pl 4845/1-1938; odluka okružnog suda u Osijeku od 7. V. 1938. R 56/154-1933.

U ovršnom predmetu ovrhovoditeljice D. H. B. glavne filijale u Z. protiv ovršenika A-a i dr., radi 139.433 Din, okružni sud izdao je sekvestru C-u nalog, da iz prihoda sekvestriranih nekretnina plaća ne samo državni porez već i samoupravni prirez.

Apelacioni sud je povodom utoka ovrhovoditeljice preinačio odluku prvostepenog suda onamo, da se gradska općina u O. odbija sa svojom molbom, da se sekvestru ovršenikovih nekretnina izda nalog, da iz prihoda tih nekretnina imade prvenstveno plaćati ne samo državni porez nego i samoupravne prireze.

Iz obrazloženja:

Utok je osnovan.

Po čl. 54 Zakona o uređenju Državne hipotekarne banke Kraljevine Jugoslavije imade ta banka pravo da pribire sve plodove i prihode založenog imanja i da ih upotrebljava na otplatu neplaćene otplate i interesa po odbitku troškova oko održavanja i čuvanja založenog imanja kao i državne poreze i prirez, u koliko je samo ono njima opterećeno.

Iz jasne stilizacije ove zakonske odredbe proizlazi, da se riječ (pridjev) »državni« ne odnosi samo na riječ »poreza« nego i na riječ »prireza«, prema čemu je sekvestar dužan prvenstveno iz prihoda sekvestriranog objekta plaćati samo državne poreze i prireze, a nikako ostale samoupravne prireze (namete). Da se ta zakonska odredba imade tako tumačiti ne slijedi samo iz same tekstuacije gornjeg §-a, nego i iz privilegiranog položaja same banke za čije obveze jamči država.

Jasno je pak da se pod državne poreze i državne prireze ne mogu podrazumijevati samoupravne daće. Zakonodavac da je te dažbine htio usporediti sa državnim porezima i prirezima, on bi to svakako izričito i istaknuo.

Prema tomu nije smio prvostepeni sud naložiti sekvestru prihoda ovršeničkih nekretnina, da prvenstveno iz njih namiri i gradske i banovinske tekuće poreze i daće, već je naprotiv valjalo izdati odluku kako je navedena u dispozitivnom dijelu ove rješidbe.

Stol sedmorice otputio je previdni utok općine grada O. i potvrdio rješenje apelacionog suda, jer je po sadržaju spisa osnovano na zakonu.

K Zak. o likv. agrar. refor.:

Br. 1532

Redovni sud nadležan je za rješenje spora u pogledu posjeda zemljišta između tobožnjeg agrarnog subjekta i treće osobe, koja je to zemljište kupila od prijašnjeg vlasnika (veleposjednika) nakon što je odnosno zemljište bilo izuzeto od agrarne reforme i vraćeno prijašnjem vlasniku.*

Zaključak od 12. X. 1939. Rek 917/1-1939; zaključak okružnog suda u Petrinji od 5. V. 1939. Pl 298/3-1939; presuda sreskog suda u Sisku od 31. XII. 1938. P 1017/6-1938.

U pravnoj stvari tužilje A. protiv tuženog B-a, radi ustupa u posjed nekretnina, prvostepeni sud sudio je po zahtjevu tužbe.

Prizivni sud je povodom tuženikovog priziva izrekao nedopustivost redovnog pravnog puta i ništavost provedenog postupka.

Stol sedmorice je uvažio rekurs tužilje i ukinuo zaključak prizivnog suda te ovom stvar vratio, da o njoj ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja.

Drugostepeni je sud pobijanim zaključkom izrekao nedopustivost redovnog pravnog puta za ovu parnicu i to s razloga, jer su prema zakonu o likvidaciji agrarne reforme nadležne agrarne vlasti da uvedu agrarnog interesenta u posjed veleposjedničkog zemljišta. U nazočnoj tužbi ne traži međutim tužilac kao agrarni interesent zemljište od veleposjednika, nego on tuži na osnovu svojega kupoprodajnog

---

*** Isp. R. S. I. br. 499.**

ugovora sklopljenoga sa veleposjednikom, prednikom tuženika, da mu preda zemlju, u posjed koje je tuženik bio ranije uveden po grarnim vlastima, jer je ona iza toga bila izuzeta od agrarne reforme i vraćena vlasniku, koji ju je zatim njemu prodao. Tužilac dakle ne traži ništa na osnovu zakonskih naređenja o agrarnoj reformi, on ne nastupa u ovoj parnici kao agrarni interesent, nego kao kupac zemljišta, koje je bilo ranije povučeno u agrarnu reformu i predato tuženiku, a koje je veleposjednik kasnije prodao tužiocu. To je dakle čisto građansko-pravni spor, za koji su nadležni građanski sudovi pa je zato valjalo povodom rekursa tužioca odlučiti kako je to navedeno u dispozitivnom dijelu ovog vrhovnosudskog zaključka.

K § 62 Zak. o likv. agrar. refor.:

Br. 1533

Prije udovoljenja molbi za besteretan otpis čestica sa imena i vlasništva veleposjednika na ime i korist agrarnih interesenata nemaju se pozivati knjižni ovlaštenici da podnesu prigovore protiv besteretnog otpisa.

Zaključak od 9. XI. 1939. Rek 920/1-1939; zaključak okružnog suda u Sr. Mitrovici od 1. VI. 1939. Pl 404/2-1939; zaključak sreskog kao zemljišno-knjižnog suda u Sr. Mitrovici od 4. III. 1939. Dn 1730/1939.

U zemljišno-knjižnoj strani komisije za likvidaciju agrarne reforme u V. protiv porodične povjerbine knezova U. u I., za besteretni otpis nekretnina,

Prvostepeni sud je na prijedlog gornje komisije, kojim je na osnovu pravomoćne ekspropriacione odluke od 23. IX. 1938. br. 5383/38 zatražen besteretan otpis čestica sa imena i vlasništva gornje porodične povjerbine, te prijenos na ime i korist agrarnih interesenata, pozvao knjižne ovlaštenike, da u roku od 30 dana podnesu prigovore tom besteretnom otpisu.

Rekursni sud je povodom rekursa komisije za likvidaciju agrarne reforme ukinuo zaključak prvostepenog suda i stvar vratio prvostepenom sudu, da molbu gornje komisije ponovno uzme u rad i donese rješenje.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs knjižnog ovlaštenika vodne zadruge B.

Iz obrazloženja:

Rekurs nije osnovan.

Po § 57 st. 1 i 2 (§ 62 st. 1 i 2 Zakona o likvidaciji agrarne reforme na vel. posjedima od 19. VI. 1931. sa izmjenama i dopunama od 5. XII. 1931. i 24. VI. 1933. imadu se sa nekretnina, koje će se ekspropriirati, istodobno brisati svi tereti uknjiženi u zemljišnim knjigama, a takovi uknjiženi tereti namirit će se redom zemljišno knjižnog prvenstva iz odštete, koju vlasnik dobije po § 45 Zakona o likvidaciji agrarne reforme.

Obzirom na taj propis bilo je suvišno pozivati knjižne ovlaštenike, da podnesu prigovore besteretnom otpisu.

Vodne zadruge pak mogu zatražiti osiguranje zaostalih vodoplavnih doprinosa, koji terete agrarne subjekte odnosno česticu, koju je dobio pojedini agrarni subjekt putem grarne reforme, čim pojedini agrarni subjekt temeljem odluke o ekspopriaciji postane zemljišno-knjižnim vlasnikom.

Uslijed toga su ukidni razlozi pobijanog zaključka drugostepenog suda na zakonu osnovani, pa se rekurs nije mogao uvažiti.

K čl. 3 Pravil. o vršenju prava prvokupa P. A. B.:

Br. 1534

Pravo prvokupa P. A. B. ne odnosi se na slučaj otuđenja agrarnog zemljišta darovanjem.*

Zaključak od 20. IV. 1939. Rek 431/1-1939; zaključak okružnog suda u Zagrebu od 23. XII. 1938. Pl 3615/1-1938; zaključak sreskog suda II. u Zagrebu od 9. VIII. 1938. Dn 4970.

U pravnoj stvari moliteljice A. protiv B-a, radi uknjižbe prava vlasništva, prvostepeni sud je na temelju darovnog ugovora dozvolio uknjižbu prava vlasništva na nekretninama upis. u z. k. ul. br. 3187 p. o. V., na kojima je zabilježeno pravo prvokupa u korist Privilegovane agrarne banke i to sa prijenosom zabilježbe prava prvokupa za vrijeme od 10 godina u korist rečene banke.

Rekursni sud je uvažio rekurs P. A. B. i ukinuo zaključak prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da ju ponovno uzme u pretres, jer da otuđivalac nije postupio po čl. 3 Pravilnika o vršenju prava prvokupa od 21. VIII. 1933. br. 54415/VI b. pa da se ovaj na to uputi radi odluke u smislu čl. 4 cit. Pravilnika.

Stol sedmorice je uvažio rekurs moliteljice i preinačio zaključak rekursnog suda te uspostavio zaključak prvostepenog suda.

Iz obrazloženja:

Rekurs je osnovan.

U korist Privilegovane Agrarne banke pravo prvokupa (§ 75 Zakona o likvidaciji agrarne reforme od 19. VI. 1931. s izmjenama i dopunama od 5. XII. 1931. i 24. VI. 1933.) pridržano je samo kod prodaje; i kako je uknjiženo pravo prvokupa bez oznake na kakova se otuđenja odnosi, to se može odnositi samo na otuđenja prodajom, a ne i na druga otuđenja, kako to slijedi iz čl. 3 Pravilnika k dotičnom zakonu, u kojem se govori samo o prodaji nekretnina, te iz člana 4, 5 i 6 Pravilnika.

---

* Isp. R. S. II. br. 1022.

Prema tom za Privilegovanu Agrarnu Banku nije pridržano pravo prvokupa i u slučaju darovanja, pa u tom slučaju nije potrebna privola odnosno izjava banke, da se ne kani poslužiti svojim pravom prvokupa odnosno da pristaje na prijenos nekretnina putem darovanja. Stoga je valjalo uvaženjem rekursa odlučiti kao u dispozitivu.

K §-u 188 Rudar. zak.:

Br. 1535

Za ukinuće mandatnog odnosa punomoćnika kod Rudarske vlasti (§ 188 Rudar. zakona) mjerodavni su propisi općeg građanskog zakonika. Po §-u 1020 o. g. z. može punovlastitelj punovlašće poreći kadgod hoće. Ta se poreka može učiniti i izrijekom i muče, a vrijedi tek od časa, kad je punomoćnik za nju saznao.

Persuda od 27. III. 1940. Rev 253/1-40; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 28. X. 1939. Pl 1776/2-39; presuda okružnog suda u Zagrebu od 15. IV. 1939. Po 344/18-37.

U pravnoj stvari tužioca M-a protiv tt. K. rudokopno i industrijsko d. d., radi 19.000 Din, prvostepeni sud je udovoljio tužbi do iznosa od 2.333 Din, a s ostatkom tužbu odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tuženika, a uvažio je priziv tužioca, te je preinačio prvostepenu presudu onamo, da je tužbi udovoljio do iznosa od 15.000 dinara.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tuženika.

Iz obrazloženja:

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari (§ 597 br. 4 Grpp.) nalazi tuženik u tom, što prizivni sud smatra, da tužioca pripada ugovoreni honorar od 1.000 Din mjesečno sve do časa, kad je saznao za opoziv punomoći, i da je to uslijedilo tek 23. III. 1937., pa da ga pripada nagrada za razdoblje od 15 mjeseci, ma da je u smislu § 188 Rud. zakona odlučan moment prijave punomoćnika Rudarskom glavarstvu, uslijed čega ni eventualni ugovori između punovlastitelja i punomoćnika nemaju nikakve pravne moći niti može punomoćnik svoju funkciju vršiti dok nije prijavljen rudarskoj vlasti nema deklaratorni karakter već i konstitutivni.

Nadalje pogrešnu pravnu ocjenu stvari nalazi i u tom, što je prizivni sud odbio tuženički priziv protiv prvenstvene presude, kojom je tužiocu dosuđena svota od 2.333 Din, ma da je 9. XII. 1935. došlo do raskinuća mandatnog odnošaja i do konačnog obračuna sviju potraživanja.

Revizijski razlog pogrešne pravne ocjene stvari ne postoji.

Nesporno je, da se tužilac imade u smislu § 188 Rud. zakona smatrati punomoćnikom tuženika.

Prijava odnosno odjava punomoćnika Rudarskoj vlasti ima samo tu svrhu, da nadležna rudarska vlast ima evidenciju, tko je dužan opskrbljivati upravu rudnika u slučaju da rudarski poduzetnik ne stanuje u kotaru rudarske vlasti, u kojoj leži rudnik.

Za ukinuće pomenutog odnošaja mjerodavni su propisi općeg građ. zakonika. Po § 1020 o. g. z. može punovlastitelj punovlašćeno poreći i kadgod hoće. Ovakova se poreka može učiniit izrijekom ili muče, a vrijedi tek od časa, kad je punomoćnik za nju saznao.

Utvrđeno je, da je među strankama ugovorena nagrada od 1.000 Din mjesečno i da tužiocu ta nagrada nije od 1. I. 1936. pa dalje plaćena.

Utvrđeno je, da je tužilac za opoziv punomoći saznao tek iz dopisa tuženikovog zastupnika od 23. III. 1937.

Prema tome je ispravno stanovište prizivnog suda, da tužioca pripada nagrada za razdoblje kroz 15 mjeseci.

Ne stoji tvrdnja tuženog da je već 9. XII. 1935. došlo do raskinuća mandatnog odnošaja, jer iz dopisa od 9. XII. 1935. jasno proizlazi, da je konačni obračun načinjen iz međusobnog ugovora od 30. I. 1935., a nema ni govora o razrješenju i prestanku mandatnog odnošaja.

Uslijed toga se revizija tuženog nije mogla uvažiti.

K §-u 11 Z. o l.:

Br. 1536

Za razvrgnuće zajednice suzakupa lova nadležan je sud, a ne upravna vlast, jer se radi o odnosu analognom zajednici suvlasništva. Razvrgnuće se tiče privatnih interesa suzakupnika, a ne javnog interesa.

Zaključak od 18. I. 1940. Rek 1427/1-1939; zaključak okružnog suda u Bjelovaru od 12. X. 1939. Pl 1534/1-39; zaključak sreskog suda u Koprivnici od 9. IX. 1939 R 228/5-39.

U vanparničnoj stvari predlagača Dra T-a protiv P-a, radi razvrgnuća zajednice zakupa lova, prvostepeni sud je prijedlogu udovoljio te razvrgnuo suzakup na način, da je svakom od suzakupnika odredio određen teritorij za lovište.

Rekursni sud nije uvažio rekurs protustranke.

Iz razloga zaključka rekursnog suda:

Prvostepeni zaključak pobija protustranka rekursom zbog razloga ništavosti iz § 571 broj 6 Grpp., jer da je za rješenje nazočnog spora nadležna upravna vlast po zakonu o lovu, te predlaže da se pobijani zaključak preinači i predlagač sa svojim predlogom odbije i presudi na naknadu troškova.

Rekurs nije osnovan.

U smislu ustanova §§ 11 i 14 Zakona o lovu od 5. XII. 1931. pravo lova je imovinsko pravo s kojim ovlaštenik može raspolagati u granicama zakona dok god raspoložbom ne oštećuje javni interes: a pogodbe između zakupca i pazakupca ili između cedenta i cesionara jesu privatno pravne

pogodbe i ne tiču se upravnih vlasti dok god njima ne bude ugrožen koji javni interes zaštićen zakonom o lovu. Isto tako u pogledu uprave odnosno iskorišćivanja zajedničkog prava zakupa imat će se primjenjivati propisi o zajednici vlasnosti (§§ 833—842 o. g. z.) ako nije što drugo izričito ugovoreno (§ 1188 o. g. z.).

Prema tome je pobijani zaključak zakonito donesen na osnovu propisa § 267 Vp. i sl. a) pošto inače nema ništavosti na koje bi sud morao paziti po zvaničnoj dužnosti to ga je valjalo i potvrditi, a rekurs kao neosnovan odbaciti.

Stol sedmorice nije uvažio revizijski rekurs protustranke.

K §-u 88 Z. o l.:

Br. 1537

Ubijena divljač vlasništvo je onoga, na čijem je lovištu divljač uginula. Ako je ta uginula divljač prenesena iz lovišta, u kojem je ubijena, u drugo lovište, ne može vlasnik potonjeg lovišta tražiti naknadu štete od osobe, koja si je tu ubijenu, na njegovo zemljište prenesenu, divljač prisvojila.

Zaključak od 25. IV. 1940. Rek 313/1-1940; zaključak okružnog suda u Osijeku od 18. I. 1940. Pl 1761/1939; presuda sreskog suda u Slatini od 23. VIII. 1939. P 127/7-1939.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene tt. B., radi ponavljanja postupka zbog pronađenih novih dokaza, utvrđeno je, da je tužilac pravosnažnom presudom sreskog suda u S. od 20. VI. 1934. 303/5-1934. zajedno sa K-om bio presuđen da plati tuženoj (tadanjoj tužilji) iznos od 500 Din spp., budući da je bilo u toj parnici utvrđeno, da su tužilac i K. iz lovišta tt. B. odnesli jednom uginulu srnu, a utvrđeno je i to, da u citiranoj parnici tadanjoj tužilji tt. B. nije bio stavljen prigovor promašene aktivne legitimacije. U nazočnoj parnici (radi ponavljanja) navodi tužilac, da ona srna, koju su on i K. god. 1934. odnesli sa lovišta tt. B., nije pripadala tt. B., jer da je ta srna ubijena po G-u u F-ovom lovištu, te ju je G. zajedno s P-om prenesao u šumu tt. B., a tamo da su ju našli i odatle odnesli tužilac i K. Prema tomu da tt. B. od toga ne može imati nikakve štete, jer srna nije bila njezina, a uslijed toga da tt. B. nema ni legitimacije na traženje naknade, pa stavlja prijedlog, da se ponavljanje dozvoli i tužba tt. B. pod ozn. P 303/1934. odbije.

Prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud uvažio je priziv tužioca i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da onjoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Iz obrazloženja:

Priziv je osnovan.

Prvostepeni sud je smatrao, da nema mjesta obnovi postupka obzirom na propis § 20 st. 2 zak. o lovu od 27. IV. 1893. radi toga, jer je tužitelj zajedno sa K-om iz lovišta tužence oduzeo jednu srnu i jer je radi toga prvom presudom bio presuđen na naknadu štete. Nadalje prvostepeni sud smatra, da je sasvim irelevantno za rješenje nazočnog spora isticanje tužitelja, da on nije ubio srnu nego G., kao i to, da je srna prenesena (već ubijena) iz šume F-a u lovište sadanje tužence, a u parnici u kojoj je donešena prva presuda tadanje tužilje B., a to opet da je nevažno obzirom na propis iz § 49 cit. zakona o lovu,* po kojem se oduzeta divljač ima smatrati svojinom vlasnika ili zakupnika onoga lovišta, gdje je oduzeta. Konačno prvostepeni sud smatra da nije bilo mjesta obnovljenju i zato, jer da je tužitelju već u toku prve parnice bilo dobro poznato, tko je srnu ubio.

Ovo se pravno gledište prvostepenog suda u pogledu tumačenja odnosnih ustanova pomenutog lovnog zakona ne može prihvatiti u cijelosti niti drugo razlaganje pobijane presude.

Istina je doduše, da ostaje i danas jednako kao i u prvoj parnici nepobitna činjenica, da je tužitelj ubijenu srnu našao na lovištu tužence i da ju je sa K-om zaista sebi prisvojio, te da je zaista samo radi toga oduzimanja te ubijene srne, prvom presudom bio presuđen na naknadu štete u vrijednosti oduzetog srnećeg mesa. Sa toga gledišta dakle zaista tužitelj ne bi mao nikakvog osnova da traži obnovu postupka, jer ono što je utvrđeno prvom presudom u tom pravcu, ostalo je i sada nepromijenjeno. Ali tužitelj ističe i to, da ne samo što on nije ubio odnosnu srnu, nego da ta srna nije ubijena na lovištu tuženika, pa iznošenjem dokaza za koje je tek kasnije saznao tvrdi, da je ta srna ubijena bila na zemljištu F-a i da je sa toga lovišta onda bila prenešena i sakrivena na zemljištu odnosno lovištu tužene firme B. Iz ove postavljene tvrdnje tužitelj sada izvodi i daljnju tvrdnju, da u smislu zakona o lovu nije bila sadanja tuženica, a ondašnja tužiteljica uopće legitimirana na traženje kakove naknade štete radi te oduzete srne, jer njoj nije uopće ta srna pripadala, pošto pruža dokaz, da srna nije ubijena na zemljištu firme B. niti je ranjena na to zemljište došla i ondje uginula, nego je ubijena na zemljištu F-a. Ako dakle tadanjoj tužiteljici, a sadanjoj tuženici manjka aktivna legitimacija na traženje ikakve oštete radi oduzete mrtve srne, onda tužitelj smatra, da nije mogla niti biti donešena prva presuda i da radi te činjenice, za koju je uslijed saznanja novih dokaza također tek kasnije saznao ima prava, da traži, obnovu postupka onamo, da se ona prva presuda ukine i tada postavljeni tužbeni zahtjev nelegitimiranog tužitelja odbije.

* Isp. §§ 88 i 92 Z. o l.

Prizivni sud smatra, da je ovako izneseno pravno gledište prizivatelja, zaista opravdano.

Ne može se naime prihvatiti ono tumačenje po prvostepenom sudu istaknutog propisa zakona o lovu po kojem smatra, da je neodlučno pitanje, da li je srna prenešena iz šume F-a u lovište tužene firme. Baš iz citiranih zakonskih propisa izlazi to, da nitko drugi osim ovlaštenika lova ne može prisvojiti divljač koja se je samo nabola ili je uginula na odnosnom lovištu. Taj ovlaštenik lova bio bi u konkretnom slučaju, ako se utvrdi, da je srna ubijena na zemljištu F-a, samo F. Sa njegovog lovišta prisvojena je srna po trećim licima i odnesena na zemljište tužene firme B. u tom slučaju, ako se zaista utvrdi, da je srna bila ubijena na zemljištu F-a. Pošto je srna ubijena prenešena sa lovišta pomenutog ovlaštenika u lovište drugog vlasnika lovišta, konkretno tuženice, onda po svim istaknutim pretpostavkama, ne može iz te okolnosti, a obzirom na jasni propis zakona, netko treći dakle tuženica, koja se ne može smatrati ovlaštenikom u pogledu dotične srne, izvoditi za sebe nikakva prava na naknadu štete. Prvostepeni sud je dakle zauzeo načelno jedno pogrješno pravno gledište kada je smatrao, da nije važno pitanje gdje je srna ubijena t. j. na čijem lovištu i da li baš na lovištu F-a kao ni to, što je srna sa toga lovišta prenešena u lovište tuženice. Prizivni sud dakle smatra obratno, da je to pitanje baš vrlo važno za pravilno prosuđenje nazočnog spora, i da treba prvostepenim pustupkom izvesti na čistac i utvrditi, g d j e j e t. j. na čijem lovištu upitna srna ubijena, da li na lovištu F-a kako to tužitelj naknadno pribavljenim dokazima dokazuje i onda sa toga zemljišta da je prenešena na lovište tuženice, ili je pak ubijena srna bila na zemljištu tužene.

Nije važno obzirom na sadržaj presude čije se ukidanje traži i na činjenicu, da je tužitelj zaista ubijenu srnu oduzeo, sada ispitivati i t k o je srnu ubio, jer to za pravilno prosuđenje nazočnog zahtjeva glede zahtjeva na obnovljenje nije prema stanju stvari uopće više važno.

Zato je prvostepeni sud trebao da ove istaknute okolnosti, koje prizivni sud, obzirom na svoje istaknuto pravno shvatanje smatra važnim, da se ispitaju (§ 590 t. 3 Grpp.), pretrese i da utvrdi što je od onoga, što tužitelj u tom pravcu tvrdi, istinito. Jer ako se utvrdi, da je oduzeta srna po tužitelju bila ubijena na lovišu F-a onda izlazi, da je tužitelj oduzeo stvar F-a, a ne tuženice i da prema tome zaista tuženica nije imala nikakvog zakonskog osnova, da od sadanjeg tužitelja, a ondašnjeg tuženika traži naknadu štete za oduzetu mrtvu srnu, koja nije uopće njojzi niti pripadala.

Ne može se prihvatiti stanovište prvostepenog suda, da ne bi bilo osnova za tužbu na obnovljenje radi toga, što da je tužitelju bilo dobro poznato još u doba prve parnice t k o je srnu ubio. Prizivni sud je već izložio, da tu okolnost

upće ne smatra više važnom, jer sadanji tužitelj, a ondašnji tuženi nije bio prvom presudom presuđen na naknadu štete, što bi on srnu bio ubio, nego je bio presuđen na naknadu štete ,što je oduzeo mrtvu srnu od ovlaštenika firme B. u vrijednosti od 500 Din. Težište dakle tužbovnog zahtjeva za obnovu postupka leži u pitanju, da li je tužitelj zaista ubijenu srnu oduzeo od firme B. kao o v l a š t e n i k a ili firma B. nije bila ovlaštenik, nego F., dakle da onda firma B. nije bila uopće niti legitimirana na podizanje onog tužbenog zahtjeva kojem je udovoljeno presudom, čije se sada ukidanje traži.

Iz ovih dakle razloga valjalo je uvaženjem priziva pobijanu presudu ukinuti i stvar vratiti prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje nakon pravosnažnosti ovoga zaključka u kojem je prizivni sud zauzeo drugo pravno shvatanje nego li je ono prvostepenog suda.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tuženice.

Iz obrazloženja:

Za presudu u ovoj parnici od odlučne je važnosti pitanje, da li je srna, koju si je tužilac prisvojio, bila vlasništvo tuženice ili F-a, jer ako nije bila vlasnost tuženice, ne pripada joj ni naknada njene vrijednosti. Da bi se pak moglo utvrditi, čije je vlasništvo bila ubijena srna, potrebno je ustanoviti, na čijem je lovištu uginula, jer je ona vlasništvo lovišta, na čijem je lovištu uginula.

Osim toga potrebno je utvrditi u ovoj parnici na obnovljenje i to, kada je tužilac saznao za okolnost, da je srna ubijena na lovištu F-a.

Osnovan je zato pobijani ukidni zaključak prizivnoga suda, pa se rekurs nije mogao uvažiti.

K §§ 2 i 19 Zak. o suzb. nelojal. konkurence:

Br. 1538

Takmičarom u smislu §-a 2 Zak. o suzb. nelojal. utakmice smatra se i i n d u s t r i j a l a c u odnosu prema t r g o v c u pa stoga prvi ima pravo na tužbu protiv potonjega. Tužba iz §-a 2 cit. zak. može se podnijeti i onda, ako je djelo učinjeno od d r u g o g a l i c a, dakako u obimu tuženikova poduzeća, ali u tom slučaju je vlasnik poduzeća odgovoran za učinjenu štetu samo onda, ako mu je djelo nedopuštene utakmice bilo poznato. Za građansko-pravnu odgovornost zbog djela nelojalne utakmice nije potreban dolus, već je dovoljna i c u l p a l e v i s s i m a.

Osuda od 27. VII. 1933. br. 4258/1933; osuda apelacionog suda u Zagrebu od 27. IV. 1933. br. 8787/1933; osuda kotarskog suda u Sl. Brodu od 30. XII. 1932. br. 26728 gr. T 191/1931.

U parnici tužiteljice tt. industrije A. protiv trgovine tt. B., radi suzbijanja nelojalne utakmice te naknade štete i

izmakle dobiti u iznosu od 10.000 Din, prvostepeni sud je sudio:

Ustanovljuje se, da je tužena tt. B. dana 1. VI. 1931. u izlogu svoga dućana među ostalim umjetnim svilama imala i dva komada umjetne svile, kvalitete kao što su prilozi pod E. i F. ad VIII., pa je na ta dva komada svile,, i ako oni nisu produkt tužiteljice, a niti su »D.« svila metnula oznaku »D.«, te time počinila djelo nelojalne utakmice, pa je stoga dužna kaniti se u buduće takovih i sličnih djela, dakle u buduće stavljati oznaku »D.« na umjetnu svilu druge prirode, kakvoće i drugoga izvora, nego što je prava »D.« svila, sve to pod prijetnjom globe od 10.000 dinara ili tome odgovarajućeg zatvora od 30 dana, te je napokon tužena dužna tužiteljici naknaditi ovom parnicom prouzročen trošak, i to sve u roku od 14 dana pod prijetnjom ovrhe.

Sa daljnjim svojim tužbovnim zahtjevom, da je tužena dužna o svom trošku ovu presudu objaviti u službenim »Narodnim Novinama«, zatim u stručnom glasilu »Saveza trgovaca u Zagrebu«, te konačno u lokalnom dnevniku »Brodska Tribuna« tužiteljica se odbija.

Isto se tako tužiteljica odbija sa zahtjevom, da joj je tužena u ime naknade štete i izmakle dobiti dužna platiti 10.000 Din.

Iz razloga:

Ako se uoči, da je neprijeporno u ovoj parnici, da je u tuženičinom izlogu dana 1. VI. 1931. stajala oznaka »D.« na umjetnoj svili koja nije »D.« svila, da je dalje neprijeporno da je takovu krivu oznaku mogao metnuti jedino pomoćnik tužene T., te napokon da je neprijeporno da je jedan od pomoćnika tužene, u njezinoj trgovačkoj radnji prodao svjedokinji H. odnosnu svilu pod »D.« svilu, i ako to nije »D.« svila valja ustanoviti, da postoji djelo nedopuštene utakmice, počinjeno po namješteniku tužene u obimu njegovog poduzeća, za koje djelo tužena kao poslodavac prema §-u 19 Zakona o suzbijanju nelojalne utakmice odgovara, jer je imala obratiti više pažnje svojim pomoćnicima, koji su uređivali izloge, što ona nije učinila prema iskazu svjedoka Fa-, koji je izjavio, da nad radom pomoćnika tužene T-a, koji je uređivao njezine izloge, gotovo uopće nije bilo kontrole.

Radi toga je valjalo petitu tužbe onamo, da se tuženoj zabrani daljnje djelo nedopuštene utakmice slično konkretnom udovoljiti.

Što se tiče daljnjega tužbovnog petita za naknadu štete i izmakle dobiti, valjalo je tužiteljicu odbiti, jer za taj zahtjev tužiteljica nema pravnog uporišta obzirom na jasni propis §-a 19 Zakona o suzbijanju nelojalne utakmice in fine, koji kaže, da je vlasnik poduzeća, odgovoran za štetu prouzrokovanu djelom nedopuštene utakmice, počinjenim po njegovom namješteniku, u opsegu njegovog trgovačkog poduzeća, samo onda »ako mu je djelo nedopuštene utakmice bilo poznato«. To pak tužiteljica i ako pozvana odlukom od 10. X. 1932. broj 20.398 gr. nije dokazala.

Ako se uvaži, da je tužena dokazala, da je u vrijeme kada su prijeporna dva komada svile stajala u njezinom izlogu uz umjetnu svilu druge proveniencije, držala u svojoj radnji i prodavaia i pravu »D.« svilu, pa da se je moglo desiti i zabunom, da se oznaka »D.« stavi na svilu koja nije »D.« svila tim prije ako se uzme u obzir činjenica utvrđena po vještacima S. i K., da između »D.« svile i druge umjetne svile, ne postoji gotovo nikakva razlika u kvaliteti. Uvaživši zatim i činjenicu, koja je notorna u gradu Sl. Brodu, da je tvrtka tužene solidna starija tvrtka, čije je poslovanje do sada bilo ispravno, odlučio je sud neudovoljiti zahtjevu tužbe za uvrštenje ove osude u »Narodnim Novinama«, »Stručnom Glasilu« saveza trgovaca i lokalnoj »Brodskoj Tribuni«.

Osnov zato je u §-u 37 Zakona o suzbijanju nelojalne utakmice, jer taj prepušta sudu, da odredi ili ne odredi uvrštenje osude u novine.

Ostali navodi stranaka u ovoj parnici nisu bili za parnicu odlučnog značenja, pa ih sud nije ni uvažio. To vrijedi naročito za tvrdnju tužene, da u konkretnom slučaju pravno ne može postojati djelo nedopuštene utakmice, jer je tužiteljica proizvađač, a tužena trgovac, jer je ta tvrdnja obeskrijepljena propisom §-a 35 t. 2 Zakona o suzbijanju nelojalne utakmice, koji daje jasnu definiciju takmičara.

Iz svih gore navedenih razloga valjalo je suditi kao u dispozitivnom dijelu ove osude.

Apelacioni sud je otputio priziv tuženice i potvrdio osudu prvostepenog suda.

Iz razloga:

Što se tiče same stvari predleži učin iz §-a 2 Zak. o suzb. nelojal. utak., jer je tužena u svom izlogu stavila na svilu koja ne potiče iz tvornice tužiteljice, oznaku po njoj proizvađane svile »D.«, kako je to iskazom preslušanih svjedoka ustanovljeno. ... Opravdano je stoga i na zakonu osnovana pobijana osuda, pa je stoga valjalo priziv tužene otputiti i pobijanu osudu potvrditi.

Stol sedmorice otputio je izvanredni previd tuženice, jer za nj ne postoji nijedan od uslova § 335 hrv. grpp.

K §§ 6, 62 i 77 Zak. o zašt. autor. prava:

Br. 1539

Izvršni organ nakladnog poduzeća, koje je bez dozvole autora izdalo njegovo djelo, nije civilno-pravno odgovoran autoru odnosno njegovim nasljednicima za štetu, nastalu im povredom njihovog autorskog prava, već ja za takovu štetu odgovorno samo poduzeće. Primjena §-a 77 Zak. o zašt. autor. prava obligatorna je samo onda, kad je taj zakon nejasan.

Presuda odnosno zaključak od 14. XI. 1935. Rev 1623/1-1935. odnosno Rek 1540/1-1935; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 21. III. 1935. Pl 10276/1-1934; presuda okružnog suda u Zagrebu od 14. IX. 1934. Po 381/1934.

U pravnoj stvari tužioca A-a, vlasnika izdavačke tvrtke B., protiv tuženih tiskare C. i Dra D-a, radi naknade štete od 10.000 švic. franaka, utvrđeno je, da je biblioteka E., koju izdaje prvotužena, a čiji je odgovorni urednik drugotuženik, izdala Balzacove »Les contes drolatiques« te ih ilustrirala sa slikama, graveura Doré-a (umro 1883.), a da zato nije tražila dozvolu tužioca, koji je od Doréovih nasljednika sebi pribavio autorsko pravo na tim slikama, a utvrđeno je i to, da je prvotužena imala pravo izdati tekst gornjeg djela. Tužilac, koji ima autorsko pravo nad gornjim slikama traži da mu tuženici solidarno u ime odštete plate utuženi iznos, zatim da se ponište kliševi i preostali primjerci navedene knjige. Tuženici su u parnici među ostalim staviii i prigovor, da su navedeni crteži tako vezani sa samim tekstom knjige, da sačinjavaju zajednički rad i jedno nedjeljivo autorsko pravo, pa da su u smislu §-a 6 st. 3 Zak. o zašt. autor. prava to djelo zajedno sa crtežima bili ovlašteni izdati.

Prvostepeni sud je u pogledu prvotužene udovoljio tužbi dosudivši tužiocu (obzirom na broj prodanih komada gornje knjige) u ime odštete iznos od 500 Frs. odnosno u dinarima po burzovnom kursu sa primom Narodne banke sa 6% kamata od dana tužbe (2. V. 1934.) do plateža, dok je s viškom zahtjeva protiv prvotuženice, a jednako i sa čitavim zahtjevom protiv drugotuženika tužbu odbio.

Prizivni sud nije uvažio priziv tužioca, dok je uvažio priziv prvotuženice i ukinuo presudu prvostepenog suda te ovom stvar vratio, da o njoj nakon pravosnažnosti ukidnog zaključka ponovno raspravlja i odluči.

Stol sedmorice nije uvažio reviziju tužiocu, dok je djelomično uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

I. Tužilac traži reviziju protiv dijela prizivne presude glede drugotuženoga Dra D-a zbog pogrešne pravne ocjene stvari (br. 4 § 597 Gpp.), a tu nalazi u tom, što je drugotuženi odgovorni urednik biblioteke E., što je izdaje prvotuženi, dakle glavni činilac i odgovorni faktor za protivtužena, djelanja prema trećim licima, pa da bi on odgovarao po propisima §§ 49—52 Zakona o zaštiti autorskoga prava i krivično a u vezi sa tim da odgovara po § 62 cit. zak. i civilno-pravno.

Revizija nije osnovana.

Prizivni sud je usvojio utvrđenja prvostepenog suda te je ispravno uzeo, da je drugotuženik samo izvršni organ prvotužene i da radi za nju i na njen račun, pa da za njegova djela nosi civilno-pravnu odgovornost prvotužena, a svjesna i umišljena povreda propisa zakona o autorskom pravu za njega nije ni ustvrđena.

Stoga se revizija tužioca nije mogla uvažiti.

II. Što se tiče ukidajućeg dijela prizivne presude pobija tužilac ovu samo djelomično t. j. da nije potrebna rasprava glede utvrđenja, radi li se o djelu iz § 11 i o slučaju iz § 6 st. 3 Zak. o zašt. autor. prava, dok ne pobija dio, da se ima iscrpno pretresti pitanje visine štete.

Rekurs je opravdan. Primjeni § 77 Zak. o zašt. autor. prava ima mjesta kad je zakon o zaštiti autorskog prava nejasan i obligatorna je primjena samo u tim slučajevima.

U nazočnom slučaju je zakon jasan. Propis § 11 cit zak. traži da više lica stvore djelo zajedničkim radom. I po gramatikalnom i logičnom tumačenju zakona jasno je, da taj rad da bude zajednički i da se njim stvori neko djelo — mora biti bar donekle istovremen i sporazuman, da bi se moglo govoriti o zajedničkom nedjeljivom autorskom pravu. Takovog zajedničkog rada između Balzaca koji je svoje djelo »Vragometne priče« bez ikakovih ilustracija izdao one godine, kad se Doré rodio, koji je opet to djelo izdao sa svojim ilustracijama 1855., kada je Balzac već bio mrtav — nije moglo biti.

Isto tako je jasan i § 6 st. 3 cit. zak., koji se na ovaj slučaj ne može primijeniti, jer se radi o ilustracijama, a ne o književnom djelu, koje se prevodi na naš jezik. Na naš jezik mogle su biti po § 6 st. 3 cit. zak. prevedene samo »Vragometne priče« bez ilustracija, koje čine nezavisno djelo, primarno djelo, a ako se želi to djelo izdati i sa ilustracijama Doré-a, onda se na ilustracije — ne može primijeniti § 6 st. 3 cit. zak., jer one ne čine cjelinu i zajedničko djelo Balzaca i Doré-a.

Stoga je rasprava o tom nepotrebna, pa je valjalo u tom dijelu rekurs uvažiti pa se rasprava ima provesti samo u visini štete.

K čl. 36 Ulzd.:

Br. 1540

Gradnja kuća, makar bivala u vidu zanata, nije nikakva zanatska radnja pa se stoga na dugove zemljoradnika koji potiču iz gradnje kuće ne odnosi propis čl. 36 st. 1 sl. Ulzd. o dugovima koji potiču iz zanatske radnje.

Presuda od 3. XI. 1939. Rev 1460/1-1939; presuda apelacionog suda u Zagrebu od 30. VIII. 1939. Pl 1653/1-1939; presuda okružnog suda u Zagrebu od 12. IV. 1939. Po 580/18-1937.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tuženih B-a i C., radi 22.460 Din, utvrđeno je, da je tužilac tuženicima (koji su zemljoradnici) prema pogodbi god. 1930. iz svog materijala sagradio kompletnu seljačku kuću za paušalnu svotu

od 50.000 Din, te da su tuženi ovu kuću preuzeli i tužiocu na račun pogođene svote isplatiti 30.000 Din, dok su mu ostatak od 20.000 Din imali platiti do 20. VI. 1930., no da taj ostatak ni do dana izrečene presude tužiocu nisu platili. Utvrđeno je nadalje, da je tužilac u smislu Pozdino pozvao tužene da mu potpišu novu obligaciju, no da to tuženici nisu htjeli učiniti, a niti obračun priznati istinitim. Tužilac smatrajući da se u konkretnom slučaju radi o dugu koji potiče iz zanatske radnje u smislu čl. 36 st. 1 sl. a) Ulzd. traži od tuženih isplatu nesmanjenog duga, dok su tuženici pored ostalog prigovorili, da u konkretnom slučaju ne može doći do primjene propisa čl. 36 st. 1 sl. a) Ulzd., jer da se ne radi o dugu koji potiče iz zanatske radnje pa da se stoga ima taj dug u smislu čl. 36 st. 1 sl. b) smanjiti sa 50%.

Oba niža stepena suda u pogledu utužene glavnice sudila su po zahtjevu tužbe.

Stol sedmorice uvažio je reviziju tuženih i ukinuo obje nižestepene presude te stvar vratio prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Iz obrazloženja:

Revizija je osnovana.

Intencija zakonodavca kod donašanja Uredbi za zaštitu zemljoradnika mogla je smjerati samo onamo, da se propisima u tim Uredbama pogoduju zemljoradnici u otplaćivanju njihovih dugova, što već socijalna narav tih Uredbi sama sobom donosi. Ako se sada u čl. 36 st. 1 sl. a) Ulzd. istakne, da će zemljoradnici, svoje dugove, koji potiču iz zanatske radnje, plaćati bez smanjenja u 12 jednakih godišnjih obroka, tada se mora pojam upotrebljenog izraza »zanatske radnje« tumačiti samo onako, kako ga tumači zakon o radnjama od 5. XI. 1931., koji je već davno prije donošenja Ulzd. bio dobio obaveznu snagu.

Propis § 23 st. 1 ZOR. i na temelju § 23 st. 2 ZOR. izdana Uredba o izmjenama i dopunama spiska zanatskih radnja II. br. 46269/U-35 od 30. IV. 1936., a na temelju § 31 st. 2 ZOR izdana Uredba o srodnim zanatima II. broj 46270/U-35 od 30. IV. 1936. točno označuju koje se radnje imaju smatrati zanatskima odnosno srodnima, te određuju, da se iste mogu obavljati samo po naređenjima pomenutog zakona. Za samo pak vođenje zanatske radnje potrebno je ovlašćenje ili dozvola opće upravne vlasti (§§ 3 st. 1, 4 st. 1-3, 95 i 96 ZOR.).

Nižestepeni su sudovi utvrdili, da tužilac nema obrtnice za gradnju kuće, što je i razumljivo, jer gradnja kuće, pa makar bivala u vidu zanata, nije — prema gore citiranim propisima — nikakva zanatska radnja, pa je stoga pravno mišljenje nižestepenih sudova u tom pogledu pogrješno, kada uzimaju, da dug tuženika potiče iz zanatske radnje.

Revizijski razlog iz br. 4 § 597 Grpp. jest dakle opravdan, ali se revizijski prijedlog na preinačenje nižestepenih

presuda ne može usvojiti zato, što činjenično stanje bez krivnje revizijskog protivnika t. j. tužioca koje je prema sadržini parničnih spisa mjerodavno za pravno ocjenjivanje stvari nije utvrđeno u prizivnoj presudi u pogledu navoda revizijskog protivnika, pa je valjalo, povodom revizije tuženih, ukinuti obje nižestepene presude i stvar vratiti prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje (§ 604 st. 4 Grpp.).

Čl. 1 Uredbe o zašt. seljač. posjeda:

Br. 1541

Uredba o zaštiti seljačkog posjeda primjenjuje se i na tražbine Državne Hipotekarne Banke.

Zaključak od 28. III. 1940. Rek 117/1-40; zaključak okružnog suda u Splitu od 9. XII. 1939. Pl 1636/39; zaključak sreskog suda u Trogiru od 27. XI. 1939. I 240/15-39.

U izvršnoj stvari D. H. B. protiv izvršenika P-a, radi prinudne dražbe nekretnina, prvostepeni sud je uvažio rekurs izvršenika te je preinačio prvostepeni zaključak i izvršni prijedlog odbio, jer je izvršenik zaštićen Uredbom o zaštiti seljačkog posjeda.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tražiteljice izvršenja.

Iz obrazloženja:

Tražilja izvršenja ne tvrdi da u konkretnom slučaju ne postoje sve pretpostavke za primjenu propisa čl. 1 Uredbe o zaštiti seljačkog posjeda.

Ona svoju žalbu zasniva na tvrđenju da pomenutom Uredbom nisu preinačeni propisi specijalnog Zakona o uređenju (Uprave fondova) Hipotekarne banke Kraljevine Jugoslavije, po kojima ona ima pravo da se naplati iz založene nekretnine te da se istom Uredbom nisu mogli izmijeniti propisi iz područja obligacionog prava kao ni oni napred navedenog Zakona, jer da se radi o predmetima koji su Uredbom o Banovini Hrvatskoj ostali u nadležnosti organa državnih vlasti.

Jednom kada se članom 4 Uredbe o zaštiti seljačkog posjeda od njezinih propisa izuzimaju jedino zahtjevi za naknadu štete, koja proističe iz krivičnih djela zbog lišenja života ili povreda tijela, mora se, tumačenjem toga propisa prema § 6 o. g. z. doći do zaključka da je ovom Uredbom izmijenjen u tom pogledu i napred navedeni specijalni Zakon (§ 9 o. g. z.).

Uredba o zaštiti seljačkog posjeda propisno je oglašena. Ona je s obzirom na propis čl. 15 stav 4 Uredbe o banovini Hrvatskoj, zakon za područje ove banovine te ju sudovi imaju da primjenjuju sve dok ne bude preinačena ili ukinuta (čl. 100 Ustava i § 9 o. g. z.).

Tvrđenje revizijskog rekursa, da su Uredbom o zaštiti seljačkog posjeda izmijenjeni zakoni koji su ostali u nadležnosti državnih vlasti, ne može se uzeti u obzir, jer su-

dovi nisu nadležni da to ispitaju (Isp. čl. 13 (1) Uredbe o banovini Hrvatskoj).

S ovih razloga revizijski rekurs nije osnovan, pa se nije mogao da uvaži.

K §§ 76 br. 3 i 149 zak. o opć.:

Br. 1542

Općina nije dužna uzdržavati siromašnu djecu, već samo starati se za njihov odgoj.

Presuda od 15. IX. 1938. Rev 1936/1-1938; presuda okružnog suda u Petrinji od 29. IV. 1938. Pl 289/38; presuda sreskog suda u Petrinji od 30. XII. 1937. P 23/1937.

U pravnoj stvari tužitelja J. protiv upravne općine u N. radi 7.200 Din, oba su nižestepena suda udovoijila tužbi.

Stol sedmorice je uvažio reviziju tuženice te je preinačio obje nižestepene presude i tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

Razlog pobijanja zbog pogrešne pravne ocjene stvari ukazuje se opravdanim. Pobijana presuda smatra tuženu općinu po zakonu obveznom na uzdržavanje, te se poziva na propis § 76 br. 3 zak. od 14. III. 1933. o općinama. Međutim ovaj propis određuje dužnost uzdržavanja i potpomaganja nevoljnih i ubogih, a u pogledu siromašne i napuštene djece stavlja općini u dužnost staranje za odgoj, što se po značenju riječi ne može smatrati uzdržavanjem. Ovo staranje za odgoj ne znači uzdržavanje, niti po jasnoj namisli zakonodavca § 6 o. g. z.) kada se uzmu u obzir propisi o dužnosti općine po ranijem pravnom stanju (§ 26 t. 18 zak. od 29. XII. 1870. o uređenju općina i trgovišta u Hrv. i Slavoniji koja nemaju uređenog magistrata). U koliko su općine po ranijem zakonu bile dužne uzdržavati siromašnu djecu, prve su odredbe preinačene, čim je u § 149 zak. o općinama izneseno da raniji zakon od 29. XII. 1870. sa danom stupanja na snagu ovoga zakona prestaje važiti.

Prema tome nema zakonske dužnosti na davanje uzdržavanja po tuženoj niti ima pogodbene dužnosti, na kojoj se osniva tužba, jer izjava tuženičine uprave od 15. I. 1931. ne sadržaje nikakvu pogodbu niti je utvrđeno da je kakovu pogodbu u ime općine sklopio općinski odbor kao jedini zaključujući organ u svim poslovima naravnog djelokruga (§ 27 zak. od 12. XII. 1870.). Ako je tužena uzdržavanje davala, ona je to činila po odredbi zakona (§ 51 zak. od 29. XII. 1870.), ali po zakonu o općinama od 14. III. 1933. nije na to obvezana.

Obzirom na izloženo stanje stvari valjalo je reviziju kao osnovanu uvažiti, obje nižestepene presude preinačiti i tužbeni zahtjev kao na zakonu neosnovan odbiti.

K §-u 164 ZUP.:

Br. 1543

Za rješenje spora između poreskog obvezanika i gradske općine o dužnosti potonje da povrati uložnicu, koju je poreski obvezanik položio na blagajni gradske općine kao njezinu sigurnost do konačnog rješenja spora o dužnosti plaćanja najamnog i vatrogas. prireza, nadležna je upravna vlast, dokgod postoji između tužioca i tuženice odnos u pogledu navedenog prireza.

Zaključak od 31. V. 1939. Rek 650/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 26. I. 1939. Pl 4573/2-1938; presuda okružnog suda u Zagrebu od 11. X. 1938. Po 278/6-1938.

U pravnoj stvari tužioca A-a protiv tužene gradske općine u Z., radi devinkulacije i izdanja uložnice Gradske štedionice u Z. br. 77.538 glaseće na 100.000 Din, prvostepeni sud odbio je tužioca s tužbom.

Prizivni sud je povodom tužiočevog priziva a po službenoj dužnosti ukinuo presudu prvostepenog suda te izrekao nedopustivost redovnog pravnog puta i ništavost provedenog postupka te tužioca odbio s tužbom.

Stol sedmorice nije uvažio rekurs tužioca.

Iz obrazloženja:

Tužilac pobija zaključak prizivnog suda navađajući, da je pogrešna pravna ocjena stanja stvari, kad pobijani zaključak primjenjuje na nazočni slučaj §§ 119 i 164 zakona o upravnom postupku usuprot tome, što između njega i tužene nije bilo upravnog spora o založnom pravu, nego je bio utanačen privatno-pravni sporazum, pa je stoga spor, o izdanju položene uložne knjižice nadležan riješiti redovni građanski sud, koji je dosljedno tome jedini nadležan riješiti i svako prejudicionalno pitanje s tim u vezi, prema čemu je pobijani zaključak protuzakonit.

Rekurs nije osnovan.

Utvrđeno je, da je tuženica ishodila uknjižbu prava zaloga za svotu od 100.000 Din u ime najamnog i vatrogasnog prireza na nekretninama tužioca upisanim u ul. br. 3148 p. o. grad Z. i da je pristala na brisanje te uknjižbe, jer se sporazumjela sa tužiocem, da položi kod Gradske blagajne u Z. za njezinu sigurnost do konačnog rješenja spora o najamnom i vatrogasnom prirezu svotu od 100.000 Din u uložnici Gradske štedionice, što je tužilac i učinio na poziv Gradskog poglavarstva od 24. II. 1936. broj 44742-II-1936.

Tužilac sada traži povratak navedene uložnice, jer da tužena nema pravo raspisivati i naplaćivati najamni prirez na zgrade s poreskim olakšanjem, kakova je njegova kuća, a nesporno je, da je spor o tom još kod upravnog suda u tečaju.

Ne stoji tvrdnja tužioca, da postoji glede založnog prava između tuženice i njega privatno-pravni odnos.

Taj je odnos javno-pravni, jer se radi o vatrogasnom i najamnom prirezu, koji tuženica potražuje od tužioca, dakle o javnoj daći.

Navedena pak uložnica nije predana tuženici po tužiocu na osnovu privatno-pravne pogodbe, već na osnovu gore navedenog rješenja broj 44742-II-1936., a to je rješenje doneseno prema §-u 164 (§ 119 st. 2) ZUP., pa je stoga za izdanje navedene uložnice, dokgod postoji između tužioca i tuženice odnos u pogledu navedenog prireza, nadležna upravna vlast, a ne sud, kako je to ispravno i uzeo prizivni sud.

S tih se razloga rekurs tužioca nije mogao uvažiti.

K §§ 3, 7 i 39 Z. o p. z.:

Br. 1544

Za upis privredne zadruge u registar nije potrebno priložiti molbi pristupne izjave osnivača, a niti dokaz, da članovi upravnog i nadzornog odbora neograničeno raspolažu sa svojom imovinom te da nisu suđeni na gubitak časnih prava.

Zaključak od 28. IX. 1939. Rek 948/1-1939; zaključak apelacionog suda u Zagrebu od 7. VI. 1939. Pl 1508/1-1939; zaključak okružnog suda u Varaždinu od 4. IV. 1939. Fi3/1-1939.

U stvari upisa u zadružni registar Hrvatske gospodarske zadruge s. o j. u V. prvostepeni sud je u prethodnom riešenju prijave upravnog odbora za upis gornje zadruge u zadružni registar temeljem § 8 Z. o p. z. pozvao upravni odbor, da u roku od 15 dana

1) predloži uz podneseni spisak osnivača i njihovu pismenu izjavu po §-u 3 Z. o p. z. ili pristupnu izjavu iz §-a 39 Z. o. p. z.;

2) da u smislu §-a 3 Z. o p. z. za osnivače podnese dokaz, da neograničeno raspolažu sa svojom imovinom;

3) da za članove upravnog odbora po §-u 10 Z. o p. z. doprinese dokaz, da neograničeno raspolažu sa svojom imovinom te da se ne nalaze pod stečajem i da nisu osuđeni na gubitak časnih prava, te na zabranu vršenja rada ili poziva te zanata koji je isti ili savezan predmetu rada zadruge te da naznači zanimanje članova upravnog odbora;

4) da temeljem §-a 21 Z. o p. z. isti dokaz kao za članove upravnog odbora doprinese i za članove nadzornog odbora;

jer će se u protivnom slučaju smatrati, da je prijava povučena.

Rekursni sud nije uvažio rekurs upravitelja upravnog odbora.

Stol sedmorice je uvažio rekurs upravitelja upravnog odbora i ukinuo oba nižestepena zaključka te stvar vratio prvostepenom sudu, da mimo razloga svog zaključka ponovno uzme u rad gornju molbu moliteljice za upis u registar.

Iz obrazloženja:

§ 7 Zakona o privrednim zadrugama od 11. IX. 1937. taksativno navodi što se ima priložiti uz prijavu za upis u zadružni registar. Tu se ne traži, da se prijavi prilože izjave osnivača u smislu § 3 Z. o p. z. o želji da osnuju zadrugu odnosno njihove pristupne izjave u smislu § 39 Z. o p. z., niti dokazi da oni neograničeno raspolažu sa svojom imovinom, a ne traži se tu ni to, da se prijavi prilože dokazi da članovi upravnog i nadzornog odbora neograničeno raspolažu sa svojom imovinom, da nisu osuđeni na gubitak časnih prava i da nijesu osuđeni na zabranu rada istog ili srodnog radu zadruge. Toga ne traži ni član 7 Uredbe o vođenju i razgledavanju zadružnog registra. Neosnovano stoga traže nižestepeni sudovi, da upravni odbor svojoj prijavi za upis zadruge u zadružni registar takve izjave i dokaze priloži, pa je stoga valjalo u tom pravcu suglasne nižestepene zaključke ukinuti. Takve dokaze mogao bi tražiti registarski sud samo za lica, za koja bi predležali osnovi sumnje u kojem od navedenih pogleda.

Što se tiče traženja nižestepenih sudova, da moliteljica naznači zanimanje članova upravnog (i nadzornog) odbora, ukazuje se i to traženje suvišnim, jer iz spiska osnivača zadruge moliteljice, koji je priložen molbi za upis, proizlazi, da su svi članovi upravnog i nadzornog odbora ujedno i osnivači, te je u tom spisku naznačeno zanimanje svakoga od njih.

Radi toga je valjalo rekurs u cijelosti uvažiti, ukinuti oba nižestepena zaključka i odlučiti kao u dispozitivnom dijelu ovog vrhovnog zaključka.

K čl. Ur. o naknadi putnih troškova:

Br. 1545

Za provođenje zvršenja pripadaju sudskim službenicima pristojbe samo onda, ako se izvršenje vodi u interesu i o trošku privatne stranke i na njen zahtjev, a ne i u slučaju, ako se radi o utjeranju sudske takse.

Rješidba od 3. III. 1938. Rek 64/2-38; rješenje apelacionog suda u Zagrebu od 13. X. 1937. Pl 4811/2-37; odluka sreskog suda I. u Zagrebu od 14. VI. 1937. I 3111/2-37.

U molbenom predmetu Sreskog suda u Visokom za ovršno utjeranje iznosa od 5 Din od Dra F-a, advokata u Zagrebu, kao zastupnika tt. N. u ovršnom predmetu protiv K-a iz Visokog, prvostepeni sud je naložio sudbenom izaslaniku da od Dra F-a ovršnim putem utjera iznos od 5 Din, te trošak uredovanja od 53 Din.

Apelacioni sud je utok ovršenika otputio, te pobijanu odluku prvostepenoga suda potvrdio;

Stol sedmorice je povodom previdnog, ispravno izvanrednog utoka i ništovne žalbe Dra F-a ukinuo obje suglasne nižestepene odluke u onom dijelu, kojim je sudbenom izaslaniku naloženo utjeranje troška uredovanja od 53 Din.

U ostalom nepobijanom dijelu ostavljene su odluke nižestepenih sudova netaknutima.

Iz razloga:

Za provedenje ovrhe pripada sudskim službenicima prema čl. 10 u Uredbi o naknadi putnih troškova od 29. III. 1929. br. 25190 U/132 navedene pristojbe samo onda, kada se ovrha izvodi u interesu i trošku, privatne stranke a na njezin zahtjev, kako je to već u samom naslovu Uredbe normirano.

Prema tomu je sudbenom izaslaniku pobijanim nižestepenim odlukama nezakonito naloženo utjeranje troška uredovanja od 53 Din jer se naplata vodi radi utjeranja sudske takse na zamolbu sreskoga suda u Visokom, koja se ima utjerati službenim putem prema propisu §§ 213 i 214 Sp. (čl. 26 i čl. 33 Uvp.), pa je povodom izvanrednog previdnog utoka i ništovne žalbe Dra F-a valjalo obje nižestepene odluke u navedenom dijelu poništiti, a u ostalom ih nepobijanom dijelu ostaviti netaknutima.
